

ഭാരതത്തിന്റെ ആദ്യാത്മികജാനവും സാംസ്കാരികപെട്ടുകവും പരിപോഷിപ്പിക്കുകയും പ്രചാരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മഹിംഗ്രന്ഥങ്ങൾ, അവയുടെ മുല്യവും വ്യക്തതയും ഒടുവാക്കാതെന്നും ചോർന്നുപോകാതെന്നും, നൃതന സാങ്കേതികവിഭാഗം ഉപയോഗിച്ച് പരിരക്ഷിക്കുകയും ജീജാസുകൾക്ക് സാജസ്യമായി പകർന്നുകൊടുക്കുകയും ചെയ്യുക എന്ന ശ്രേയൻ മാനോഷൻറെ ലക്ഷ്യ സാക്ഷാത്കാരഭാണ്ഡ് ശ്രേയൻ ഓൺലൈൻ ഡിജിറ്റൽ ലൈബ്രേറി.

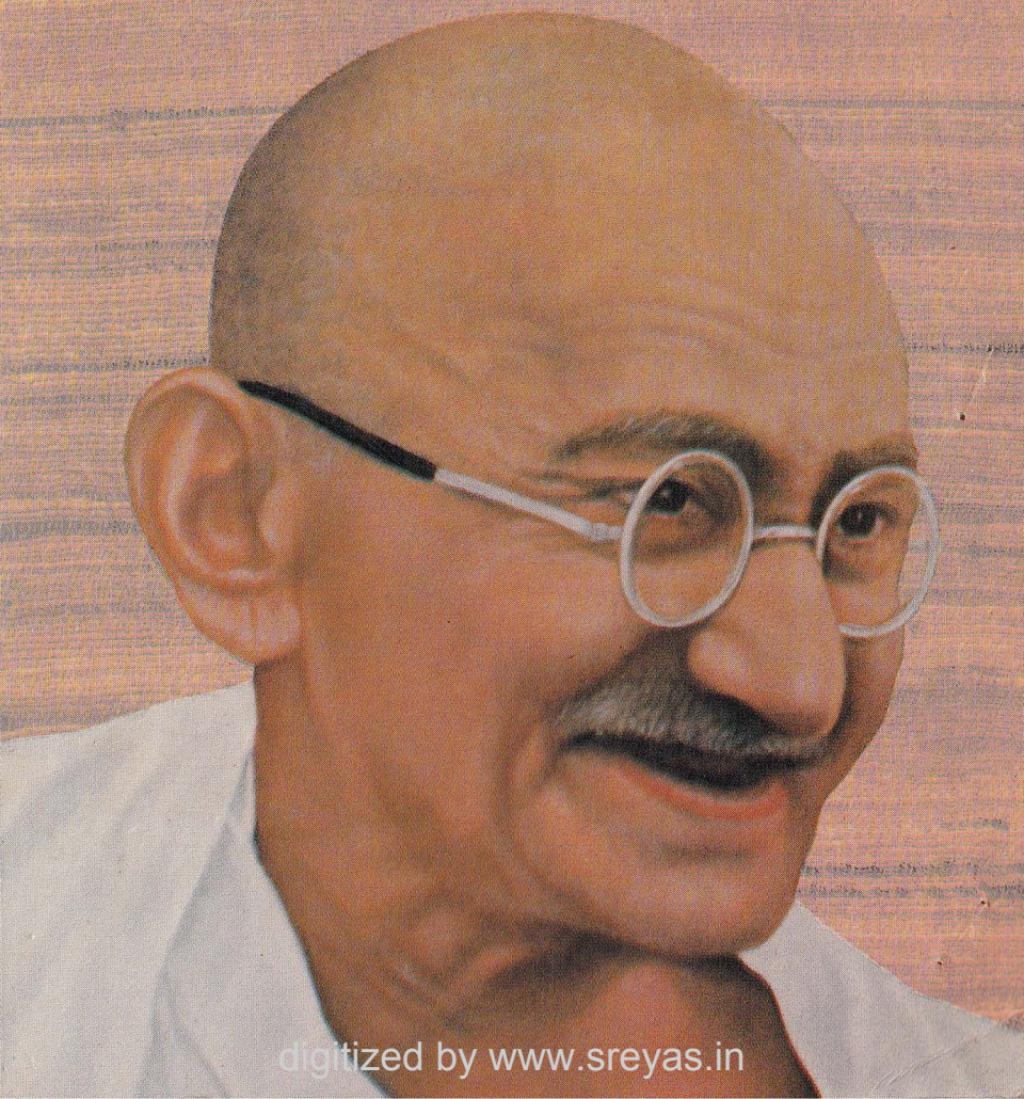
ഗ്രന്ഥാലകളുടെയും ആദ്യാത്മിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെയും വ്യക്തികളുടെയും സഹകരണത്തോടെ കോർത്തിണക്കിയിരിക്കുന്ന ഈ ഓൺലൈൻ ലൈബ്രേറിയിൽ അപൂർവ്വങ്ങളായ വിശീഷിച്ചഗ്രന്ഥങ്ങൾ സ്കാൻചെയ്ത് മികവാർന്ന ചെറിയ പി ഡി എഫ് ഫയലുകളായി ലഭ്യമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഈ കമ്പ്യൂട്ടറിലേക്ക് പ്രീറ്റ് ചെയ്തോ എല്ലുപ്പത്തിൽ വായിക്കാവുന്നതാണ്.

ശ്രേയൻ ഓൺലൈൻ ഡിജിറ്റൽ ലൈബ്രേറിയിൽ ലഭ്യമായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വ്യക്തിപരമായ ആവശ്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടി സാജസ്യമായി ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ വാൺഡ്രേപരവും മറുമായ കാവുങ്ങൾക്കായി ഈ ദുരുപ്പയാഗം ചെയ്യുന്നത് തീർച്ചയായും അനുവദനീയമല്ല.

ഈ ഗ്രന്ഥശേഖരത്തിന് മുതൽക്കൂട്ടായ ഈ പുണ്യഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ചരിത്രാവിനും പ്രകാശകർക്കും നന്ദി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു.

ശ്രേയൻ ഓൺലൈൻ ഡിജിറ്റൽ ലൈബ്രേറിയും ശ്രേയൻ മാനോഷൻ കമ്പനിയും കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾ അറിയാനും പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പകാളിയാകാനും ശ്രേയൻ വെബ്സൈറ്റ് സന്ദർശിക്കുക.

ആര്യകമ
അമവാ
എന്ന് സത്യാനേഷണ
പരീക്ഷണകമ
എം.കെ.ഗാന്ധി

എ.കെ. ഗാന്ധി

അത്മകമി

അമരാവി

എന്നി സത്യാഗ്രഹം പരീക്ഷണകമി

രജകാള പലിക്കാൾ
എം. ജോർജ് മുരുന്താ
സംബന്ധാധകൻ
കുമാർ. എ. കുമാരപിള്ള

അമ്രിതാ സ്റ്റ്രീസൈറ്റ് റിംഗ്
ഇംഗ്ലീഷ് പ്രശ്നം - 380 014

Rupees Twenty

© Navajivan Trust, 1997

ATMAKATHA
ATHAVA

ENTE SATHYANWESHANA PAREEKSHANAKATHA
(An Autobiography)

Author
Mahatma Gandhi

Malayalam Translator
Dr. George Irumbayam

First Edition, 10,000 Copies, December 1997
Eighteenth Reprint, 20,000 Copies, July 2002
Total : 3,80,000 Copies

ISBN 81-7229-200 -9

Printed and Published by
Jitendra T. Desai
Navajivan Mudranalaya
Ahmedabad-380 014
INDIA

Main Distributor
Poornodaya Book Trust
Gandhi Bhavan, Kochi-682 018

Price of this book is subsidised by Navajivan Trust

പ്രസാധകക്കുറിപ്പ്

గాంధీజితుడు “ఆర్తమక్కల అమబా ప్రాణిలో సత్యాగ్రహానికి కమ” అనుబంధమాయి ప్రసిద్ధికరించుతుంది. 1927 లో ఆగస్టు 15 నాటి వారికయాయ ‘వాంశివిగ్ని’ల్లో, శ్రీ. మహాభావ దేశాయి ఇంగ్లీషీలోకి వివరించాడని. చెయత్తులు ఇంగ్లైషుల్లో వివరించాడని. గాంధీజితుడు ఒకసాపు అమబా ప్రాణిలో సత్యాగ్రహానికి కమ

പ്രാദേശിക ഭാഷകളിൽ മറ്റു ചില പ്രസാധകരും ഈ ഗ്രന്ഥം പ്രസിദ്ധികരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവരെല്ലാം ലാം കണക്കാക്കാതെ 'ഗാർഡിൻസൈഞ്ച്' (പ്രചതിപ്രിക്കുമ്പോൾ) എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടു കൂടി മാത്രമാണ് ഈ ഭാരതീയ നിർവ്വഹിച്ചത്. സാമുച്ചേരി പ്രസിദ്ധവാക്യത്തിലും പേരിൽ നാശം സാഹിച്ച് കുറഞ്ഞ വിലാസം പൂശ്യത കു വായനക്കാർക്ക് ഏതെങ്കിലും കൊടുക്കാൻ മറ്റു പ്രസാധകരിക്കൽ ഇന്ന് കഴിയും എന്ന് പ്രതിക്ഷിക്കാണ് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് സാധാരണക്കാരനു പോലും വാങ്ങാൻ കഴിയുവിധം വിലകുറവും എല്ലാ പ്രധാന ഭാരതീയ ഭാഷകളിലും ഗാർഡിൻസൈഞ്ച് 'ആത്മകമാ' (പ്രസിദ്ധികരിക്കാൻ നവജീവിൻ ട്രസ്റ്റ് ഒരു പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചിരുന്നു).

இந்த பல்லியூடை காமாயாள் ஆத்மகமயூடை மலயாழி பளினாசு பிரஸிலிகளிக்குண்டன். இந் ஸபுதுமனிதன் அகமதிளின் ஸஹாயனபகரண ணாசி நல்கிய கொழுப்பிலே பூர்ணாதன வீக் டெஸ்ட் பிவர்த்தகரோட் என்னாக்கப் பார்த்துகிறேன். கேற்ற ஜாதயூ மலயாழி கூட்டாய ஏழை வாய்க்கால ரூப் கூரினை விலக்கி ஹா மின்டம் லலுமாக்கானுடை என்னாலுடை ஸங்ரங்கெட ஸுபார்தா செய்யுமென் பிரதாஶிக்கிறேன்.

வாழிவென் ட்ரஸ்ட் குடியின ஏழூபதியினை வரிஷனை ஜங்கேவானதி என்ற மொழியில் கீட்டா, மராதி, தமிழ், தெலுங்க், வங்஗ாளி, உர்மி ஏனின் வைஷக ஜில் குடியின விலங்குகள் ஆற்றக்கம லஞ்சாகவியிடுங்கள். 1997இல் தனை சிறை, ஆற்றுமின், பங்காவி ஏனின் வைஷகஜில்பு ஆற்றக்கம பிரஸிவிகாரிகளான் குடி யூநிகான்ஸ் தொழிலுடைய பிரதிகஷ. இதோடை முழு ஹாஸ்தீய லாஷகஜில் ஆற்றக்கம பிரஸிவிகாரிட்டு குடியின விலங்குகள் வாயங்களாகக் கல்காநுஷ தொழிலுடை பவுதி புரிந்தியாகும்.

ഭാഗം ഒന്ന്

1.	ജനനം, മാതാപിതാക്കൾ	1
2.	കുട്ടിക്കാലം	4
3.	ബാല്യവിവാഹം	6
4.	അധികാരം പ്രായാഗിക്കുന്ന ദ്രോഹം	9
5.	ചെഹസ്ക്യൂളിൽ	12
6.	രൈ ദുരന്തം	16
7.	രൈ ദുരന്തം (തുടർച്ച)	20
8.	കളിപ്പം പ്രായശ്ശവിശ്വാസം	23
9.	അച്ചടിക്കുന്ന മരണവും എൻ്റെ ഇരട്ട ലജ്ജാഭാരവും	26
10.	മതത്തിന്റെ മിന്നലാട്ടണ്ണൾ	28
11.	ഇംഗ്ലീഷ്‌ലോക്കു പോകാനുള്ള ദരുകൾ	32
12.	ജാതിഭ്രംശങ്ങൾ	37
13.	അവസാനം ലഭിക്കിൽ	40
14.	എൻ്റെ അഭീഷ്ടക്ക്രമകാരമുള്ള റീറൂമാനം	43
15.	ഇംഗ്ലീഷ് മാനുക്കുന്ന വേഷത്തിന്	47
16.	മാറ്റജാറി	51
17.	ആഹാരകാര്യത്തിലുള്ള പരിക്ഷാശാഖാൾ	54
18.	ലജ്ജക ഏബാൻ പരിപ	58
19.	അസത്യത്തിന്റെ ദൃശ്യക്കുത്ത്	62
20.	മതജ്ഞത്തുമായുള്ള പരിചയം	66
21.	'നിർബ്ബുദ്ധന്റെ ബലം രാമൻ'	70
22.	നാരായണൻ ഹോമച്ചന്ദ്ര	72
23.	വൻ പ്രദർശനം	76
24.	ബാലിസ്റ്ററായി - പിന്നെയോ?	78
25.	എൻ്റെ നിസ്സഹായത	81

ഭാഗം രണ്ട്

1.	റായ്‌ചന്റ് ഭായി	85
2.	ഞാൻ എങ്ങാണെന്ന ജീവിതം തുടങ്ങി?	88
3.	ആദ്യത്തെ കേസ്	92
4.	ആദ്യത്തെ ആജലാതം	95
5.	കെഷിംഗാപ്പിക്കയിലോക്കുള്ള ദരുകൾ	98
6.	നെറ്റാളിൽ എത്തുന്നു	101
7.	ചില അനുഭവങ്ങൾ	104

8.	പ്രിട്ടാറിയയിലേക്കുള്ള വഴിയിൽ	108
9.	കൃടുന്ത് കഷ്ടപ്പാടുകൾ	112
10.	പ്രിട്ടാറിയയിലെ ആദ്യത്തെ ദിവസം	117
11.	കൈസ്തവ സമർക്കങ്ങൾ	121
12.	ഹന്താക്കാരുമായി അടുക്കാനുള്ള ശ്രമം	125
13.	'കൂലി' എന്നതിന്റെ അർത്ഥം	128
14.	കേസിനുവേണ്ടിയുള്ള തയ്യാറാട്ടുപ്പ്	132
15.	മതപരമായ അന്തഃക്ഷാഭം	135
16.	മനുഷ്യൻ നോദ്ദേശിക്കുന്നു ദൈവം മറ്റാനു നടത്തുന്നു	139
17.	നെറ്റാളിൽ താമസമാക്കി	141
18.	വർഷാവിരോധം	146
19.	നെറ്റാൾ ഇൻഡ്യൻ കോൺഗ്രസ്	149
20.	ബാലസുഖം	153
21.	മുന്നു പവർ നികുതി	156
22.	മതങ്ങളുടെ താരതമ്യപഠനം	159
23.	ഗൃഹസ്ഥൻ എന്ന നിലയ്ക്ക്	163
24.	വിട്ടിലേക്ക്	166
25.	ഹന്താളിൽ	169
26.	രണ്ട് തിവ്രവികാരങ്ങൾ	173
27.	ബോംബെ സമേചനം	177
28.	പുനയും മദ്രാസും	180
29.	ഉടൻ മജങ്ങുക'	183

ഭാഗം മൂന്ന്

1.	കൊടുക്കാറ്റിന്റെ ഇരുപാശി	186
2.	കൊടുക്കാറ്റ്	188
3.	പരിക്ഷണം	192
4.	അശാന്തിക്കുശേഷം (പ്രശാന്തി)	197
5.	കൂട്ടികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസം	200
6.	സേവനമനോഭാവം	203
7.	ബോർഡ്മച്ചയും	206
8.	ബോർഡ്മച്ചയും - 2	209
9.	ലഭിക്കേംവിതം	213
10.	ബോവർ യുദ്ധം	216
11.	ശുചികരണ പരിഷ്കാരവും ക്ഷാമനിവാരണവും	218
12.	ഹന്താളിലേക്കു മടക്കം	220

13. ഇന്ത്യയിൽ വിണ്ടും	224
14. ഗുമസ്തനും ഭൂതനും	227
15. കോൺഗ്രസ്സിൽ	229
16. കഴ്സണ്റ് പ്രഭുവിന്റെ ദർശാർ	231
17. ഗോവല്ലയോടൊപ്പം ഒരു മാസം - 1	233
18. ഗോവല്ലയോടൊപ്പം ഒരു മാസം - 2	236
19. ഗോവല്ലയോടൊപ്പം ഒരു മാസം - 3	238
20. ബന്ധാറസിൽ	241
21. ബോംബൈയിൽ സ്ഥിരതാമസമാക്കി?	245
22. പരീക്ഷിക്കപ്പെടുന്ന വിശ്വാസം	248
23. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലേക്കു വിണ്ടും	251

ഭാഗം നാല്

1. വ്യഥാപ്രയത്നം?	255
2. എഷ്യയിൽ നിന്നു വന്ന സൈച്ചാരാധിപതികൾ	257
3. അപമാനം സഹിച്ചു	260
4. ഉന്നതത്തപ്പെട്ട ത്യാഗജീവി	262
5. ആത്മപരിശോധനയുടെ ഫലം	264
6. സസ്യാഹാര പ്രസ്താവനത്തിനുവേണ്ടി ഒരു ബലിദാനം	267
7. മല്ലുക്കാണ്ഡും വെള്ളം-കാണ്ഡുമുള്ള ചികിത്സാ പരീക്ഷണങ്ങൾ	269
8. ഒരു മുന്നിയില്ല	272
9. അധികാരവുമായി ഒരു മർപ്പിടുത്തം	274
10. ഒരു വിശ്വേശ സ്ഥാനായും പ്രായർച്ചിത്തവും	277
11. അടുത്ത യുറോപ്പൻ സന്ദർഭങ്ങൾ	280
12. യുറോപ്പമാരുമായുള്ള സന്ദർഭങ്ങൾ (തൃംഗിൾ)	283
13. ഇന്ത്യൻ പ്ലീറിയൻൾ	286
14. കൂലികളുടെ പ്രത്യേക വാസസ്ഥലങ്ങൾ അമരവാ പുറംപേരികൾ?	288
15. ദേശനകമായ സ്കോർ - I	291
16. ദേശനകമായ സ്കോർ - II	293
17. കൂലി വാസസ്ഥലം തിജാലകളിൽ	296
18. ഒരു പൂസ്തകത്തിന്റെ മാന്ത്രിക സ്വാധിനം	298
19. ഫീറിക്കണ്ട് സമൂഹസ്ഥാപനം	301
20. ആദ്യത്തെ റാറ്റി	303
21. പോളീസ് എടുത്തുചെടുന്നു	306
22. ഇംഗ്ലാൻഡിൽ രക്ഷിക്കപ്പെടുന്നവർ	308
23. ഗുഹകാര്യങ്ങളിലേയ്ക്ക് ഒരു എത്തിനോട്ടം	312

24. സൃഷ്ടി കലാപം	315
25. ആർമ്മപരിശോധന	318
26. സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ജനനം	321
27. കുടുതൽ കേഷണ പരീക്ഷണങ്ങൾ	322
28. കസ്തുരീഭാവായുടെ ദൈഹം	325
29. ശാർഖിക സത്യാഗ്രഹം	329
30. ആത്മനിയന്നത്തിലേയ്ക്ക്	331
31. ഇപ്പവാസം	333
32. സ്കൂൾ മാസ്റ്റർ എന്ന നിലയ്ക്ക്	336
33. സാഹിത്യ പരിശീലനം	339
34. ആത്മീയ പരിശീലനം	341
35. ശോതനിനിടയിലെ കളകൾ	344
36. ഇപ്പവാസം എന്ന പ്രായശ്രഷ്ടന്നം	345
37. ശോഖലൈറ്റ് കാണാൻ	348
38. യുദ്ധത്തിൽ എന്നിൽ പങ്ക്	350
39. ഒരു ആത്മീയ പ്രതിസന്ധി	352
40. ചെറു സത്യാഗ്രഹം	355
41. ശോഖലൈറ്റുടെ ഇരാരമന്നപ്പിടിൽ	359
42. പൂർണ്ണിയ്ക്കു ചീകിരണം	361
43. നാട്ടിലേക്ക്	363
44. ചീല വക്കിൽജിപിത് സ്ഥാനകൾ	365
45. കുത്രുതം?	368
46. സഹപ്രവർത്തകരായി മാറ്റിയ കുക്കികൾ	369
47. ഒരു കുക്കിയെ കേഷപ്പെടുത്തിയതെന്നും	371

ഭാഗം അംഗൾ

1. ആദ്യത്തെ അനുഭവം	375
2. ശോഖലൈറ്റുടെ കുടുംബം പുന്നയിൽ	377
3. അന്താരൂ ലീഡ്സി ആയിരുന്നോ?	379
4. ശാന്തിനികേതനം	382
5. മുന്നാം ട്രാസ് യാത്രക്കാരുടുടെ ഭൂരിത്തങ്ങൾ	385
6. അനുനയിപ്പിക്കാൻ ശ്രമം	388
7. കുംഭമേള	389
8. ലക്ഷ്മണരാജുലു	394
9. ആദ്യമാത്രിന്റെ സ്ഥാപനം	397
10. നിർവ്വഹണാല്പ്പം	399

11. കരാർ കുടിയേറ്റ നിരോധനം	402
12. നിഖത്തിന്റെ കര	406
13. സാമ്യനായ ബീഹാറുകാരൻ	409
14. അഹിംസയോടു മുമ്പാമും	413
15. കേസു പിശ്ചാലിച്ചു	416
16. കർമ്മപദ്ധതി	419
17. കൃത്യകാർ	422
18. ശ്രാമഡുഡയ്/പ്രവേശം	424
19. ഗവർണ്ണർ നാന്ദകുൽ	427
20. തൊഴിലാളികളുമായി അടുപ്പുന്തിൽ	428
21. ആദ്രേഷജതിലേക്കാരു എൻഡോട്ട്	431
22. ഉപവാസം	433
23. വൈക്കാ സത്യാഗ്രഹം	437
24. 'ഉള്ളി മോഷ്ട്ടാവ്'	439
25. വൈക്കാ സത്യാഗ്രഹങ്ങിന്റെ അവസാനം	441
26. രാത്രീവേശം	443
27. പട്ടാളത്തിൽ ചേർക്കാൻ ഫുഡാരണം	446
28. മണ്ണത്തിന്റെ പടിവാതിലിനി	453
29. റാഷ്ട്രൻ ബില്ലുകളും എൻ‌എസ്ടോറ്റേഷൻ യർക്കുമാനക്കവ്യം	457
30. ആ അഞ്ചുത ദുശ്യം!	461
31. ആ മരക്കാനാവാത്ത ആഴ്ച- I	464
32. ആ മരക്കാനാവാത്ത ആഴ്ച- II	470
33. ഒരു പരിഹാപയൻ അഭവം	473
34. 'നവജീവ'നും യഞ്ചുള്ളു'യും	475
35. പദ്മാബീഠി	478
36. വിലാഹാരത് ഗോക്കുകൾ എത്തിരെ?	481
37. അമൃതസർ കോൺഗ്രസ്	486
38. കോൺഗ്രസ്സുലേക്കുള്ള ഫുഡാരണം	489
39. മാറ്റിക്കുട പിറവി	492
40. അവസാനം കണ്ണത്തി!	494
41. വിജ്ഞാനപ്രദമായ ഒരു സംഖാദം	497
42. നിന്നുഹക്കാനാതിന്റെ വേദിയേറ്റും	499
43. നാഗ്ന്യത്വം	503
44. വിട	505

ഇംഗ്ലീഷ് പരിഭാഷകന്റെ കുറിപ്പ്

ഗാന്ധിജിയുടെ ആത്മകമി 1927 ലും, 1929 ലുംഥായി രണ്ടു ബാഹ്യങ്ങളായി ക്വാൻഡ് അദ്ദേഹത്തിലും മൂലഗ്രന്ഥം ഒരു രൂപയാണ് വിറ്റത്. ഇതിനിടെ അതിന്റെ അഞ്ച് പതിപ്പുകളിലായി 50,000 കോപ്പിയാണ് വിൽക്കപ്പെട്ടത്. ഇംഗ്ലീഷിലുള്ളത് ലൈബ്രറി പതിപ്പായതുകൊണ്ട് സാധാരണവായനക്കാരന് അപ്രാപ്യവുമായിരുന്നു. അതിനാൽ കൂറിയെല്ലാം വിലയുടെ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആവശ്യമായിത്തിരുന്നു. ഇപ്പോൾ രണ്ടു വാല്യങ്ങളും കൂടി നാനായി തന്നെ പ്രസിദ്ധികരിക്കുകയാണ്. യംഗ് ഇൻഡ്യത്തിൽ തുടർച്ചയായി വന്നിരുന്നതുകൊണ്ട് ഇംഗ്ലീഷ് പരിഭാഷ ഗാന്ധിജിയുടെ തിരുത്തലുകുർക്കുവിധേയമായിരുന്നു. ഈ പ്രസിദ്ധികരണം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം പരിശോധിക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഇംഗ്ലീഷ് ലാഷാപണ്ടിയിതനെന്നതിനു പുറത്തെ മറ്റു പല റംഗത്തും പ്രസിദ്ധമായ ഒരാൾ ആണ് അതു ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. യാതൊരു കാരണവാലാലും പേര് വെളിപ്പെട്ടതുരുതെന്ന് ഇത് ജോലി, ഏരോടുകൂടുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തോടുള്ള ഏൻറ്റെ കൃതജ്ഞത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് അത് കാരണമായി എന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലോ. 1928 മുതൽ 1929 വരെ ഭ്രൂം പീഠിയും കമ്മിറ്റിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടന്ന ബർദ്ദോളി അംഗ്രേസിന് എൻക്രയറി കാലത്ത് ഞാൻ അവിടെ ആയിരുന്നതിനും അഞ്ചു ഏൻറ്റെ അഭാവത്തിൽ 5-ാം ഭാഗത്തിലെ 29 മുതൽ 43 വരെ അഭ്യൂത ഔദ്യോഗിക്കുന്ന സഹപ്രവർത്തകനുമായ പ്രാരംഭാൺ ആണ് പരിഭാഷപ്പെട്ടതിയത്.

1940

മഹാദേവ ദേശായി

പരിഭ്രാംകക്കന്നർ കുറിപ്പ്

'ഒരു ആത്മകമായ അമീവാ സത്യം കൊണ്ടുള്ള എൻസി പരിക്ഷണങ്ങളുടെ കുറ' (An Autobiography or The Story of my Experiments with Truth) തർജ്ജമ ചെയ്യാൻ സാധിച്ചതിൽ എനിക്ക് അഭിമാനവും സന്തോഷവും തോന്ത്രനും യശസ്വിന്റെനായ ഒക്കെ. മാധവനാം തയ്യാറാക്കി മാത്രമുള്ള പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ആദ്യ മഹാഭാഷ്യ തർജ്ജമ (എൻസി സത്യാനേപ്പണ പരിക്ഷണൾ) നാൻ ദൈവസ്കുളിൽ പഠിക്കുന്ന കാലത്തോൻ്ന് വായിച്ചുത്. സാമാന്യം നല്ലൊരു തർജ്ജമയാണെന്ന്. പകുശ ഇംഗ്ലീഷ് മുലക്കേടു വേണ്ടതു നിതി പ്രവർത്തിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് അതു സമീപ കാലരംഗു താരതമ്യപ്പൂർവ്വാണി നോക്കിയപ്പേരും അനുബന്ധപ്പേട്ടു. എനിക്ക് വിവരം തന്നെ അതൊന്നും തർജ്ജമക്കാരൻ ഇടക്കിടെ ആശയിച്ചതെന്നു കാണും.

എൻസി തർജ്ജമയിൽ ഇംഗ്ലീഷ് പാഠത്തോടു പരമാവധി നിതി പുലർ തന്നെ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. (ഗാന്ധിജി മാത്രമാണെങ്കിലുണ്ട് ആത്മ കുമാ ഫൂശുതിയത്. ഇംഗ്ലീഷ്-പിന്നി വിവർത്തനങ്ങൾ അദ്ദേഹം പരിശോധിച്ചിട്ടും വണ്ണം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുത്). ഒക്കെ മുന്നു സന്ദർഭങ്ങളിൽ ആശയവൃക്കത്തക്കും വെണ്ണി പഠിച്ചി പാഠത്തെ നാഞ്ചി അനുവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കശിങ്ക പത്രത്തു മാസമായി എൻസി ജോലി മുവുമായും ഈ തർജ്ജമ തന്നെ ആയിരുന്നു. എൻസി ചിന്തയയ്ക്കു പ്രസിദ്ധതനാണെന്നതും ഈത് സാധിക്കി ക്കുകയും മാറ്റുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഗാന്ധിജിയുടെ കേഷണ പരിക്ഷണ ഔദ്യോഗിക പിന്തും തന്നെ പിന്തും ശ്രമിച്ചു. വിജയിംഗ്ലന്റു പാണ്ടുകുടാ. അദ്ദേഹം പരത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഇംഗ്ലീഷിലും മതാചാരങ്ങളും എൻസി അംഗ്കു തപ്പേടുത്തുകയും പ്രചോദിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ദരിദ്രനാശാധാരണനായും അദ്ദേഹത്തിന്നെന്ന ലളിത ജീവിതവും ഉയരേന്ന ചിന്തയും ഏതൊരാളെയും കൊ തിപ്പിക്കുന്ന ഏറ്റവും മഹത്തായ ജീവിതമായുകളും ഒന്നാണ്. ആ ജീവിത ത്രണ അടുത്തുനിന്നു നിരിക്ഷിക്കാൻ കിട്ടിയ ഇതു അവസരം ഒരു ഭാഗവും ആര്ഥിക്കാണുണ്ടായി ലഭിച്ച വരദാനവുമാണ്. അതു സാമ്പൂർണ്ണമാക്കിയ എൻസി വൃക്കത്തികളും തർജ്ജമ ഏഴുതിയെടുത്തു സഹായിച്ചു എൻസി അന്തിരി വഴി സിജിയോടും ഇതിലെ പദ്ധതാഘാടങ്ങൾ തർജ്ജമ ചെയ്ത പ്രാപി. ജി. കുമാർ പിള്ളയോടും നാടി പാഖ്യാനത്തോടൊപ്പം മനോഭാക്രമണങ്ങളിൽ അപരിസ പാലിക്കാൻ വേണ്ട ഇംഗ്ലീഷുമാറ്റിനിനായി ഗാന്ധിജി ആത്മകമായുടെ ടോപിൽ നടത്തിയ പ്രാർഥന ഏറ്റുപറയുകയും ചെയ്തു.

ഇടപുള്ളി

1-6-1996

ഡോ. ജോർജ്ജ് ഇരുസലാമ്

ആമുഖം

എറ്റവും അടുത്ത ചില സഹപ്രവർത്തകൾ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, നാലു വയസ്സംമുമ്പ്, ആത്മകമായശൃംഖലാമെന്നു ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. തുടങ്ങിവയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ആദ്യത്തെ പ്രേജ് തിരും മുണ്ടു ബോംബൈയിൽ കലാപം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു. അതോടെ എഴുത്തു നിലച്ചു. കലാപത്തെ തുടർന്നു പല സംഭവങ്ങളും ഉണ്ടായി. എന്നു അവാദാ ജയിലിൽ അടയ്ക്കുകയായിരുന്നു തുടിൻറെ പരമകാഷ്ഠം. എൻറെ കുടുംബജയിലിലില്ലായിരുന്ന ശ്രീ. ജയറാംദാസ് മറ്റൊളും മാറ്റിവച്ചു ആത്മകമാരചന പൂർത്തിയാക്കാൻ എന്നോ ടാവശ്യപ്പെട്ടു. സന്തോഷാധ്യാരു പാനത്തിനു പരിപാടി തയ്യാറാക്കിക്കണ്ണെന്നും അതു തിരുംവരെ മറ്റാനും ചെയ്യുന്നതെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാണാവിക്കുന്നും ഞാൻ മറുപടി നല്കി. ശിക്ഷാകാലമത്രയും ജയിലിൽ കഴിച്ചിരുന്നുകിൻ ആത്മകമം തിരുച്ചയായും എഴുതിത്തിരിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷെ, എൻറെ അഭ്യന്ധരിപ്പാടി തിരുന്നതിന് രൂപരൂപം മുണ്ടു എന്ന മോചിപ്പിച്ചു. ഇപ്പോൾ സ്വാമി ആനന്ദ് ആത്മകമം എഴുതുവാനുള്ള നിർദ്ദേശം ആവർത്തിച്ചിരിക്കയാലും കേഷിണാപ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹത്തിൻറെ ചാരിത്രം ഞാൻ എഴുതിക്കണ്ണാനിനാലും, ‘നവജീവനു’ വേണ്ടി ആത്മകമാരചന ഏറ്റുടുക്കാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. പുസ്തകമായി പ്രസിദ്ധികരിക്കാൻ, വേഗം എഴുതിക്കൊടുക്കാനും സ്വാമിയുടെ നിർദ്ദേശം. എന്നാൽ എനിക്ക് ഒഴിവു സമയം കുറവാണ്. ആഴ്ചപ്രതോറും ഓരോ അഭ്യന്ധരം എഴുതാനെ കഴിയുന്നു ഇള്ള. ‘നവജീവനു’ വേണ്ടി എന്നതുകിലും ആഴ്ചപ്രതോറും എഴുതുകയും വേണം. അത് എന്നുണ്ടോ ആത്മകമം ആയിക്കുടാ? സ്വാമി ഈ അഭ്യന്ധര തേരാട്ട യോജിക്കുകയും ഞാനാ ജോലി ശൗരവപൂർവ്വം ഏറ്റുടക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

ഈശാരദയമുള്ള രൂപ സ്നേഹത്തിന് ഇതേപ്പറ്റി ചില സംശയങ്ങളുള്ളൂടുതായി കാണുന്നു. അയാളുൽ എൻറെ മൂന്നുവർത്തിവസം എന്നോട് പറയുകയും ചെയ്തു; “ഈ സാഹസര്യതിനു നിങ്ങളെ എന്നാണ് പ്രേരിപ്പിച്ചത്?” അയാൾ ചോദിച്ചു. “ആത്മകമായശൃംഖല പാശചാര്യരൂപം രൂപ സ്നേഹായമാണ്. പാർപ്പാത്യസ്വാധിനത്തിൽപ്പെടാതെ പാരപ്പത്യരൂപം അങ്ങനെന്നെന്നാണ് എഴുതിയതായി എനിക്കറിയിപ്പി. പിനൊ, നിങ്ങൾ എന്നാവും എഴുതുക? ഇന്നു നിങ്ങൾ മറുകൈപ്പിക്കുന്ന സത്യങ്ങളെ നാഞ്ചി നിരസിക്കുന്നതായി സങ്കല്പിക്കുക. അതെല്ലാക്കിൽ ഇപ്പോഴത്തെ നിങ്ങളുടെ പദ്ധതികൾ ഭാവിയിൽ പരിപ്പിക്കുമെന്ന് വിചാരിക്കുക. അപ്പോൾ നിങ്ങൾ എഴുതിയതോ പാണ്ടതോ

ആധ വാക്കു വിശ്വസിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങിയവർ തെറ്റായി നയിക്കുമ്പോൾ വരില്ലോ? ആത്മകമാരൂപങ്ങിൽ യാഥാനും എന്നായാലും ഇപ്പോൾ എഴുതാതിരിക്കുകയാണു ദേഹമന്ന് ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു തോന്നുനില്ലോ?"

ഈ വാദം എന്നെ കുറെ സ്വാധിച്ചു. പകുഷ്, ടാറു ധമാർത്ഥ ആഡ് കാമ എഴുതാനുള്ള ഉദ്യമമല്ല എൻറിൽ. സത്യാകാശങ്ങളുള്ള എൻറ വിഭിഡ് പരിക്ഷണങ്ങളുടെ കട പരയുക മാത്രമാണു ലക്ഷ്യം. എൻറ ജീവിതത്തിൽ ആ പരിക്ഷണങ്ങളുമാതെ മറ്റാനും ഇല്ലാത്തതിനാൽ കമ്പ ഏരു ആത്മകമായുടെ രൂപം കൈക്കൊള്ളുമ്പെന്തു ശരിയാണ്. എന്നാൽ ഇതിലെ ഓരോ ഹാജ്ഞ എൻറ പരിക്ഷണങ്ങളുടെ വിവരണാം മാത്രമാക്കുന്നതാണ് എന്നില്ലില്ലോ. ഈ പരിക്ഷണങ്ങളെല്ലാം പ്രേരിതുകൊണ്ടുള്ള ഒരു വിവരണാം വായനക്കാണു ഗുണം ചെയ്യുന്നതിനില്ലോന്നു തോൻ വിശ്വസിക്കുന്നു; അമുഖം വിശ്വാസ പൂർവ്വം അഭിമാനിക്കുന്നു. രാഷ്ട്രീയ രംഗത്തുള്ള എൻറ പരിക്ഷണങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ഇന്ത്യയിൽ മാത്രമല്ല ഏരു പബ്ലിക്കേഷൻ 'പാർപ്പക്യത' ദാക്കം മുഴുവൻ അറിയപ്പെടുന്നുണ്ട്. എനിക്ക് അവ അതു വിലയുള്ളതും തന്മുഖം അവ എനിക്ക് നേടിതന്ന 'മഹാത്മാ' എന്ന പദവിക്ക് അനില്യം ആരാൺ വിലയെ ഉള്ളൂ. പലപ്പോഴും ആ പദവി എന്നെ ആഴത്തിൽ വേദനിസ്ഥിച്ചുണ്ട്. ഒരു തിരിപ്പി സം പോലും അതെനെ ആപർജ്ജാദിപ്പിച്ചതായി ഓർക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ എൻറ അതിനു ആത്മിയ മണ്ഡിലത്തിലെ പരിക്ഷണങ്ങൾ റിവിലൂഷൻ തിരിപ്പിയും തുംബും താനിപ്പടപ്പെടുന്നു. അവ എനിക്കു മാത്രമേ അറിയു. ആവശ്യിക്കി നിന്നുണ്ട് രാഷ്ട്രീയംഗത്തു പ്രവർത്തിക്കാൻ സ്വന്തമാക്കും ശക്തി തോൻ സമാർജ്ജിച്ചുണ്ട്. ആ പരിക്ഷണങ്ങൾ മാർഗ്ഗത്തിൽ ആവർഖിയമാണെങ്കിൽ ആത്മപ്രാണം സയ്ക്കു വകയില്ല. അവ എൻറെ വിനയം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയെ ഉള്ളൂ. എൻറ കഴിഞ്ഞകാലത്തെക്കു തിരിഞ്ഞുനോക്കുകയും അതേക്കുറിച്ച് പിന്തുക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനുസരിച്ച് എൻറ പരിമിതികൾ കൂടുതൽ വു സ്വന്മായനും വസ്ത്വത്തുണ്ട്.

എൻകു നേടണ്ടത് ആത്മസാക്ഷാത്കാരം, ഇംഗ്ലീഷ് നേരിട്ടുകാണുക, മോക്ഷ പ്രാപിക്കുക എന്നതാണ്. ഇക്കാരണം മുപ്പത്തുവർഷമായി തോൻ തീവ്രമായി ആഗ്രഹിക്കുകയും പരിപ്രവിശ്വകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് അതിനുംബേണ്ടിയാണ്. തോൻ ജീവിക്കുന്നതും പരിക്കുണ്ടായും നില നില്ക്കുന്നതും ഇത് ലക്ഷ്യം പ്രാപിക്കാനാണ്. എൻറ എഴുത്തു പ്രസംഗ വും രാഷ്ട്രീയംഗത്തെ പ്രവർത്തിക്കാണും എല്ലാവർക്കും സാധിക്കും. എന്ന് എക്കും വും വിശ്വസിക്കുകയാണെങ്കിൽ ഒരുപ്പും വരില്ല.

മായണ്ണൻ ഞാൻ നടങ്കിപ്പേണ്ടത്. ഇതുമുലം അവയുടെ ആത്മിയസ്ത്രീയാണി റീടിവ്യ ട്രിയ്ക്സണന്റെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഓഡേ ആഴിക്കും, അഥാ ഇടത് ഗ്രാഫ്റ്റാവിനും മാത്രം അറിയാവുന്ന ചില കാര്യങ്ങളുണ്ട്. അവ പറഞ്ഞ റിതിക്കാവുന്നതല്ല. ഞാൻ പറിയാൻ ദോക്കുന്ന പരിക്ഷണങ്ങൾ അതെന്നതില്ല ഇതുകൂടുതൽ പകുമ, അവ ആത്മിയമാണ്; ശരിക്കു പറഞ്ഞാൽ ധാർമ്മികമാണ്. മതാന്ത്രികന്റെ സാഹാര്യപ്രസാദ ധാർമ്മികത്വാശാലയാണ്.

(പ്രായമായവർക്കുന്നേംലെ കുട്ടികൾക്കും ശ്രദ്ധിക്കാവുന്ന മതകാലി ണ്ണശ മാത്രമേ ഈ ആത്മകമായിൽ ഉൾപ്പെട്ടാൽ, അവയെ വിന്ദുത്തൊട്ടും പാക്ഷപാതരംഗമിൽമായും വിവരിക്കാൻ എന്നിക്കു കഴിഞ്ഞാൽ ഇതുവും പാരിക്ഷണങ്ങളിൽ ഏറ്റവുംടുന്ന മറ്റൊരുവർപ്പി തങ്ങളുടെ പുരാബൈക്കു സഹായക മായ വഴിയും അതിൽ കണ്ണഭന്നതിയേക്കും. ഈ പാരിക്ഷണങ്ങൾക്കു ധാരാലും ഒരു പുരിന്നതയും ഞാൻ അഭ്യക്താശപ്പെട്ടുന്നില്ല. തന്റെ പാരിക്ഷണങ്ങൾ അതു നും കൂതുരുംയാടും കുന്നാലോചനയോടും സൃഷ്ടമതയോടും കുട്ടി ചൊൽക്ക യും ഏന്നാൽ തന്റെ നിഗമനങ്ങൾ അന്തിമമാണെന്ന് അവകാശപ്പെട്ടാൽ അവഭയപ്പെട്ടി തുറന്ന മനസ്സാടു കഴിയുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ശാശ്വതജീവൻ എന്നു മാഡാബാമാണ് ഇവയുടെ കാര്യത്തിൽ എന്നിക്കുള്ളത്. ഞാൻ ആശങ്ക ലൂപ്പും ആത്മപരിശോധന നടത്തിയിട്ടുണ്ട്; കുംഖംഷാമായ ആത്മാനേപ്പ സം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ മനസ്സികാവസ്ഥകളും അപൂരവിക്കുകയും പാരിക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എക്കില്ലോ എന്നെന്നു നിഗമനങ്ങൾ അന്തിമമോ തന്റെല്ലാത്തെത്തു ആണെന്ന് ഞാൻ ഒരും അവകാശപ്പെട്ടുന്നില്ല. ഇതുംാത്രം, ഞാൻ അവകാശപ്പെട്ടുന്നു; എന്നിക്ക് അവ തികച്ചും ശരിയായും അഭ്യൂതപ്പോൾ ദിവസികൾക്ക് അന്തിമമായും അനുഭവപ്പെട്ടുന്നു. അല്ലാണതോക്കും അവ യെ ആധാരമാക്കി പ്രതിശോഭനും പ്രചയ്യാണ് പാടിലാണു. ഓരോ പ്രവട്ടുവയ്പിലും ശരിയായി തോറ്റിത്തു സ്വികരിക്കുകയും മരിപ്പുള്ളും തല്ലിക്കാലയും കയും ചെയ്തുകൊണ്ടാണു ഞാൻ പ്രവർത്തിപ്പുവോന്നിട്ടുള്ളത്. എന്നും പ്രായത്തികൾ വ്യാഖ്യാ പരിശോഭിനിരീതി തൃപ്തികരമായിക്കൊണ്ടിരുന്നു കൂടും അവയ്ക്കാധാരമായ ആഭ്യൂതന നിഗമനങ്ങളിൽ ഞാൻ അടിമുറ ആണു നില്ക്കണം.

എന്നിക്ക് അഹ്രാഡ്യാശിക്കായ അത്താങ്ങൾ പ്രതിപാദിക്കാനെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളെങ്കിൽ തിരുപ്പയായും ആത്മകമാടരെചുന്നാൽ ഞാൻ തുറന്നിയുന്നതിരുന്നില്ല. ഏന്നാൽ ഏഞ്ഞിരു ഉദ്ദേശം മും തത്ത്വങ്ങളുടെ നാനാതും പ്രായമാഗണശ ണ്ണശ വിശ്വരിക്കുകയാകാം' 'എന്നെന്നു നാത്യാനേപണ്ണം പാരിക്ഷണക്കാട' എന്ന തബ്ലക്കേട് എഴുതാനുദ്ദേശിക്കുന്ന ശാഖ്യാധനങ്ങൾക്ക് നല്കിക്കാണ്ണു. സത്യത്തിൽ നിന്നു വൃത്യുന്നതും കരുതപ്പെട്ടുന്ന അപരിശീലനാം, ശ്രദ്ധമായും തുടങ്ങിയ തത്ത്വങ്ങൾക്കാണ്ടതു തുടർച്ചയും ഇവയിൽ ഉൾപ്പെട്ടും. ഏന്നാൽ ഏന്ന സംബന്ധിച്ചിട്ടിരുന്നും സത്യമാണ് പാമമായ തങ്കും. അതിൽ കുറുനേകം തത്ത്വങ്ങൾ അടങ്കുന്നു. ഈ സത്യം വാക്കിലെ സത്യം

ന്യത മാത്രമല്ല വിചാരത്തിലേതുകൂടിയാണ്. നാാ മനസ്സിലാക്കുന്ന ആപേക്ഷിക സത്യമല്ല; കേവലമായ സത്യം, സന്നാതനമായ തത്ത്വം, ഇഷ്യാരൻ തന്നൊഴാണത്. ഇഷ്യാരൻ അസംഖ്യം നിർവ്വചനങ്ങളുണ്ട്. കാരണം ഇഷ്യാരൻ പ്രത്യേകശിഖാവജ്ഞൻ അനവധിയാണ്. ആവ എന്നു അഭ്യൂത ദൈ കെന്തിക ഭിൽ ആശ്രത്യുകയും ഒരു നിമിഷം സ്വർത്തിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പക്ഷെ, ഞാൻ ഒദ്ദേശിത സത്യം മാത്രമായി ആരാധിക്കുന്നു. ഇതുവരെ ഞാൻ ഈ ശരംനെ കണ്ടിട്ടില്ല; എങ്കിലും ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ തേടിക്കൊണ്ടെങ്കിലും നും. ഇപ്പോൾ അനേകണാമാർഗ്ഗത്തിൽ എറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട വസ്തുക്കൾക്കുടി ബലിക ചികാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമൊണ്ട് ബലിയായി ആവശ്യപ്പെട്ടുന്നത് എൻറി ജീവനാ സന്നക്കിൽപ്പോലും. ഞാന്തു നല്കാൻ സന്നാധനാക്കുമെന്ന് ആശിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ കേവലസത്യം എനിക്ക് അനുഭവപ്പെടാതെ കാലത്തോളം അനുഭവത്തിലും ആപേക്ഷികസത്യങ്ങൾ ഞാൻ മുറുകെപ്പിടിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈ ആപേക്ഷികസത്യാധിക്കും തലക്കാലാ എൻറി മാർഗ്ഗിപ്പിലും ചടയും പരിപയും. ഈ മാർഗ്ഗാ, ദണ്ഡുക്കമുള്ളതും ഇടുങ്ങിയതും വാളി എൻറി വായ്ത്തലപോലെ മുർച്ചുയുള്ളതുമാണെന്നീരില്ലും എനിക്ക് എറ്റവും എളുപ്പവും, വേഗമെന്നാവുന്നതും ഇതാണ്. ഈ വഴിയില്ലെടതനെ തന്നുതെ സാമ്പരികയാൽ എൻറി ഫിമാലയൻ അബ്യാസപ്പോലും എനിക്കു നിസ്സാ രജാളായി അനുഭവപ്പെട്ടുന്നു. നിരാഗയിലും ആപത്തിലും, വിശാതതെ എന്നു കാണുന്നോന്നിട്ടുള്ളത് ഈ മാർഗ്ഗമാണ്. ഈ വെളിച്ചുമനുസരിച്ചു ഞാൻ മുമ്പോടു ദോയിട്ടുമുണ്ട്. ഈ ധാത്രയിൽ കേവലസത്യങ്ങൾണ്ടും, ഇഷ്യാരൻ, അവധുക്തക്കണികകൾശേഷങ്ങൾശേ എനിക്കുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഇഷ്യാരൻ മാത്രമാണ് സത്യമെന്നും മരുപ്പാം മിഡ്യൂഡാണെന്നുമുള്ള വോദ്യം പ്രതിഭിന്നം എനിൽക്കു വളരുകയുമാണ്. ഈ ദൃശ്യവിശ്വാസം എനിൽക്കു എന്നു വികസിച്ചുവെന്ന താല്പര്യമുള്ളവർ മനസ്സിലാക്കട്ട. അവൻ എൻറി പരിക്ഷണാഞ്ചളിലും കഴിയുകയിൽക്കു അവശ്യമാണെന്നീരിക്കുന്നതിലും പക്ഷെകൊണ്ടാണ് പ്രയോഗിക്കാൻ കേൾശമുള്ളതും എന്നാൽ ലഭിക്കാവുമാണ്. അപരകാരിയായ ഏശ്വരിക്ക് ആവ പ്രയോഗിക്കുക അസാധ്യമായനുഭവപ്പെട്ടും നിർദ്ദേശിയായ ഒരു കുട്ടിക്കുപ്പോലും, സാധ്യക്കും എന്ന വിശ്വാസമാണ്. അഞ്ചുനു പരിയാൻ എനിക്കു തക്കതായ കാരണങ്ങളുണ്ട്. സത്യാനോഷ്ണങ്ങളിനുള്ള ഉപകരണ ആശീർ പ്രയോഗിക്കാൻ കേൾശമുള്ളതും എന്നാൽ ലഭിക്കാവുമാണ്. അപരകാരിയായ ഏശ്വരിക്ക് ആവ പ്രയോഗിക്കുക അസാധ്യമായനുഭവപ്പെട്ടും നിർദ്ദേശിയായ ഒരു കുട്ടിക്ക് വളരെ ആളുപ്പുവും, സത്യാനോഷ്ണ മനസ്സേന്നാൽയേക്കാൾ എളുപ്പിയവനാകണാം. ആളുപ്പുകൾ കാലിക്കീഡിലും മനസ്സിൽനിന്നീരെ ചാവിട്ടിയു ദത്തുന്നു. സത്യാനോഷ്ണിയാകട്ട മനസ്സേന്നാൽക്കൂടി തന്ന ചാവിട്ടിയും അഞ്ചുവും മാത്രമേ, അയാൾക്ക് പരമസത്യത്തിൽനിന്നും ഒരു മിന്നലും, കാണാൻ കഴിയി; അതുവരെ സാധ്യമല്ല. പരിപിശ്ച നും വിശ്വാസിത്തും തമിലുള്ള സംഭാഷണം ഇതു നന്ന വൃക്തമാക്കുന്നു. കുണ്ഠത്തുമതവും ഇല്ലാമും ശ്രദ്ധിനു സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു.

ഞാൻപേജുകളിൽ കുറിക്കുന്നത് അഹാന്താസ്പർഷമുള്ളതായി വായന കാരണം കിട്ടാനുന്ന പക്ഷം എൻ്റെ സത്യാനേഷണത്തിൽ എന്നൊ പിശകു ലണ്ടന്മാർക്കു പോലെ മരിച്ചികയാണെന്നും അധികൾ കരുത ണം. എന്നെന്നപ്പോലെ അനേകായിരഞ്ഞൾ സശിച്ചാല്ലോ സത്യം നിലനിലപ്പെട്ടെന്ന് എന്നുപോലും എന്നുപോലും മരിഞ്ഞുവരുമെന്നും സഹായകമായ വിഡി പറയാൻ വേണ്ടി സത്യത്തിന്റെ മാനദണ്ഡങ്ങളിനു തലനാശിയുടെ കുറവുപോലും നമ്മുടെ വരുത്താതിരിക്കുക.

ഈനി വരുന്ന അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ ഇടക്കിടെ കാണുന്ന ഉപദേശങ്ങളെ ആരും, ആധികാരികമായെടുക്കരുതെന്ന് ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു, എടുക്കി ലഭ്യമായി ആശിക്കുന്നു. വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന പരിക്ഷണങ്ങളെ ഉദാഹരിണ്ടാൽ ചെയ്യുന്നത് സ്വന്നം കഴിവും നാല്പ്പാലും അനുസരിച്ച്, മറ്റൊരുശ്രേണി പരിക്ഷണങ്ങൾ നടത്താവുന്നതാണ്. ഈ കുറവുണ്ടിയ പരിധിയാണും എൻ്റെ ഉദാഹരിണ്ടാൽ പ്രയാജനപ്പെട്ടുമെന്നും കരുതുന്നു. എന്നെന്നാൽ എവ്വില്ലെടുത്ത ഒരു യാത്രാരു വ്യതികെട്ട് കാര്യവും ഞാൻ മറച്ചുവയ്ക്കുകയോ ലാലുകൾ കായോ ചെയ്യില്ല. എൻ്റെ ഏല്ലാ കുറവങ്ങളും കുറവുകളും നായനക്കാർക്കു പൂർണ്ണമായി പരിപയപ്പെട്ടുതന്നിക്കൊടുക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. എൻ്റെ ലക്ഷ്യം ഞാനെത്ര നല്ലവനാണെന്നു കാണിക്കുകയെല്ലാം, സത്യാഗ്രഹ ശാസ്ത്രത്തിൽ ഞാൻ നടത്തിയ പരിക്ഷണങ്ങൾ വിവരിക്കുകയാണ്. എന്നെ വിധിക്കുന്നതിൽ സത്യത്തെപ്പറ്റാലെ നിർദ്ദാഷ്ടിണ്വാനായിരിക്കും ഞാൻ. മറ്റൊരുവരും അഞ്ചുനെന്ന ആശിരിക്കുണ്ടാം. ആ മാനദണ്ഡം വച്ച് എന്നെ അളക്കുന്നോൾ സുരഭാസിനോടൊപ്പം ഞാൻ ഇങ്ങനെ വിളിച്ചു പറയണം.

ആരുണ്ണിന്ത നികുപ്പടന്നായ്

എന്നെന്നപ്പോൾ കുടക്കാൻ വലാൻ?

കൃതാല്പന്നൾ വണ്ണകൾ ഞാനെന്ന്

സ്രഷ്ടാവാവക്കവെവറിഞ്ഞവർ.

എന്നെന്നാൽ, ഞാൻ ആരുടെ സന്നാനമാണോ, എൻ്റെ ഓരോ ശ്രാവനത്തെയും ആരു നിയന്ത്രിക്കുന്നുവോ ആ ഇഷ്യവന്നിൽ നിന്ന് ഇപ്പോഴും ഞാൻ എന്നെന്നു ദുരുത്യാണെന്നത് എന്നിക്കൊരു തിരാവേദനയാണ്. എന്നില്ലെങ്കിൽ ആരും കാരണങ്ങളാണ് ഇഷ്യവന്നിൽ നിന്നും എന്നു ഇത്രമേലകുറുന്നതെന്ന് എന്നിക്കരിയാം. എന്നില്ലെങ്കിൽ എന്നിക്കവാൻ നിന്നും കഴിയുന്നില്ല.

ഇതിവിടെ അവസാനിപ്പിക്കാം. യഹാർത്ഥചരിതം അടുത്ത അദ്ധ്യായങ്ങളിലേ തുടങ്ങാനാവും.

സാമ്പർമ്മതി ആഗ്രഹം,

എം.കെ. ഗാന്ധി.

1925 നവം. 26

1. ജന്മം, ജീവനംപിതാജീവൻ

ഹാന്തി കുമാരമുക്കൻ ദാനിയം ജാതിയിൽപ്പെട്ടവരാണ് അവർ ആളും പഠിപ്പിച്ചു വ്യാപാരികളായിരുന്നതു. എന്നാൽ എൻ്റെ മുഖ്യപ്രഭാവിൽ മുതൽ തുലനാ തലക്കുറബായി അവർ കണ്ണുവാറിലെ വിാഡിയ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിൽ ദ്രശ്യം നമ്പ്രത്മിംഗാഡിയുണ്ട്. അവരിലൊരാളും എൻ്റെ രൂപത്രംപ്പറമ്പുമായ ഉത്തംപ സ്ഥാന്തി അമോഡ ഓൺഡാഗാഡി അന്താനിഷ്ടംയുള്ള എണ്ണാമാരിയുണ്ട് എന്നാൽ അവിടെനേരും ചോദ്യവസ്തുവിലെ തിരഞ്ഞെടുപ്പിലും അദ്ദേഹത്തിൽ അവിടെനേരും ദ്രശ്യംപ ആയാം അതുപേക്ഷിച്ചു ആണ്ടഗാഡിൽ അനേകം തെട്ടേണ്ടിവന്നു. അവിടെ അദ്ദേഹം നാമാശിനം മുടഞ്ഞു ചെക്കക്കാണോണ് അഭിവാദ്യം ചെയ്തത്. ഈ പ്രകടനയു അനുഭവിച്ചുകണ്ട് ആദ്ദേഹം അഭിഭാഷണം പോരിച്ചുപോൾ ഇതാംയിരുന്നു മറുപടി: “എൻ്റെ വാദത്തുംകു പോരിബന്നിന്നു സമർപ്പിച്ചുമോയി”.

ആയുംവരു തിരിപ്പുവേശം ഓജനാഗാഡി ദാനാമന്ത്രം വിശ്വാസം ചെയ്തു. ആയുംവരുയിൽ നാലു രണ്ടുമാത്രം ഭാര്യയിൽ നാലു പ്രധാനാർത്ഥം മുഖം ഒരു അഭ്യർത്ഥി മകളുള്ളുന്ന് കൂട്ടിക്കാഡാണത്തു അഭിയുക യോ അങ്ങനെ തോന്താൻ മുടഞ്ഞിക്കയോ ചെയ്തതുണ്ടി എന്നിക്കൊർമ്മയില്ല. ഈ ആര്യുസഹാദശങ്ങാഡി അഭ്യാമനാണ് കംപാരിഗാഡി അമോഡ കാബാഗാഡിയും, ആരംഭിക്കുന്ന തൃളിപ്പിഡാസ് ഗാന്ധിയും. ഇവർ പുറകേപുറകേ ചോദ്യവസ്തുവിലെ പ്രധാനവ്യാഖ്യാനാധാരി, കാബാഗാഡിയിലുണ്ടു് എൻ്റെ അപ്പക്കൻ, അദ്ദേഹം അജന്മന്മാനിക്കോടതിയിലെ ഒരുഗതായിരുന്നു. നാട്ടുവാ ശികളും അവലും ബന്ധുക്കളും, തമില്ലുള്ള തരക്കണ്ണൽ തിരിക്കുവാനതിന് അക്കാലജ്ഞു വളരെ ശക്തിയുള്ള ഒരു ന്യാമപനമാനയിരുന്നു ആ കോടം. ഇപ്പോൾ അതു നിലവിലില്ല. അപ്പക്കൻ കൂറച്ചുകാലം രാജ്ഞകൊട്ടില്ലും പിന്നീടു വാങ്ങന്നില്ലും, പ്രധാനമന്ത്രിയായി പ്രവർത്തിച്ചു. മരിക്കുന്നോണ് രാജ്ഞകോട്ട്

വക പൊർഷൻ കിട്ടിയിരുന്നു.

ഒരോ ഭാഗ്യുടെയും മജ്ഞാന്തരത്തുടർന്നു മദ്ദാന്ന് എന്ന മട്ടിൽ അദ്ദേഹം(കാണാഗാന്ധി) നാലുതവണ വിവാഹം കഴിച്ചു. ആദ്യത്തെ രണ്ടു ഭാഗ്യമാരിൽ നിന്നായി അദ്ദേഹത്തിനു രണ്ടു പുത്രിമാരും നാലാമത്തെ ഭാഗ്യത്തെ പുത്രിബാധിയിൽ നിന്ന് ഒരു പുത്രിയും മൂന്നു പുത്രാരും ഉണ്ടായി. അവ രണ്ടേ ഏറ്റവും ഭൂമിയും കാണാൻ.

അപ്പുൾസ് വർദ്ധസ്തന്മഹത്ത്വമുണ്ടായും ഡിരന്നും സത്യസന്ധ്യയും ഉദാഹരിതിയും അതോടൊപ്പം മുൻകൊപിയും ആയിരുന്നു. ഒരു പരിധിയോളം വിഷയം സക്തന്നുമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തെന്നും വിചാരിക്കാൻ. കാരണം, അദ്ദേഹം നാലാം തവണ വിവാഹം കഴിക്കുന്നും നാല്പത്തു വയസ്സു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. പകേഷ അദ്ദേഹം ദുഷ്പിപ്പിക്കാനാക്കാത്ത സ്ഥാവഗൃഹമുള്ളതിനും കൂടും ബഹിയും പുറത്തും തികച്ചും നിഷ്പക്ഷനെന്നു പേരുകേട്ടവന്നും ആയിരുന്നു. രജാവിനോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വാസത്തിലും പ്രാബിഷ്മായിരുന്നു. ഒരു അസിസ്റ്റന്റ് പൊതുറീതിൽ ഏജൻസ് തന്റെ നാമനായ രാജുക്കാട്ട് റാങ്കോർ സാഹിത്യത്തിൽ നിന്നിച്ചുപറഞ്ഞും അദ്ദേഹം, എതിരിട്ടു. ഏജൻസ് ക്ഷുഭിതനായി അദ്ദേഹത്തോടു മാസ്പിറയാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതിനും വശങ്ങാതിരുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ഏജൻസ് ബന്ധനത്തിലാക്കി. കുറേകണ്ണി ണ്ണിട്ടും കാണാഗാന്ധി വശങ്ങുന്ന മട്ടില്ലെന്നുകണ്ട ഏജൻസ് അദ്ദേഹത്തെ പിടയച്ചു.

അപ്പുൾസ് സന്ദർഭത്ത് കുന്നുകൂട്ടാൻ യാതൊരാഗ്രവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ തണ്ണേർക്കായി കാരുമായൊന്നും ശേഷിപ്പിക്കാതെയാണ് അദ്ദേഹം വിട്ടുപോയത്.

അദ്ദേഹത്തിന് അനുഭവമല്ലാതെ വേറെ പരിയന്തരക്ക് വിദ്യാഭ്യാസമായും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ശുജാാഞ്ചി അഖാംക്രാസ്സ് വരെ പരമാവധി പഠിച്ചിട്ടുണ്ടാവുമെന്ന് പറയപ്പെട്ടുന്നു. ചലിത്രവും ഭൂമിശാസ്ത്രവും അദ്ദേഹത്തിന് തിരി അറിയില്ലായിരുന്നു. പകേഷ തിക്കണ്ണ പ്രായോഗികാനുംവെച്ചിപ്പായം അദ്ദേഹത്തെ ഏതു സക്കിഞ്ചമായ പ്രശ്നവും പരിഹരിക്കുന്നതിനും നുറുക്കണക്കിനാളുകളെ കൈകൊരും ചെയ്യുന്നതിനും പ്രാപ്തനാക്കി. മതപരമായ പരിശീലനവും അദ്ദേഹത്തിനില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ ഭക്തിക്രിക്ഷാമാരം സന്ദർശിക്കുകയും മതപ്രസംഗങ്ങൾക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിലൂടെ മിക്ക ഫിഡൂകാർക്കും കിട്ടിവരുന്ന മതസംശ്കാരം അദ്ദേഹത്തിനുംഘായിരുന്നു. ഭ്രാഹ്മണാനുമായ ഒരു കുടുംബം സുഹൃത്തിന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം അഞ്ചുകാലങ്ങൾ അദ്ദേഹം ശിതാഹാരാധികാരം ആരാച്ചിച്ചു. അതിനുശേഷം ദിവസവും പൂജാസമയത്ത് ശിതയിലെ പിലാ ദ്രോക്കങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഉറക്കെ ചെയ്യുമായിരുന്നു.

എൻറി അമു ഓർമ്മയിൽ അവഗേഷിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള മുൻതെ മുട്ടു ആത്മകാശിയുടെതാണ്. അമു ആഴ്ചമേറിയ മതാത്മകജീവിതം നയിച്ചു. തന്റെ

പതിവു പ്രാർത്ഥന നടത്താതെ കേഷണം കഴിക്കുന്നതെപ്പറ്റി അവർക്കു ചിന്തിക്കാണെ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. ഫറോലി (വിഷ്ണുക്ഷേത്രം)യിലേക്ക് പോവുക അവരുടെ ദിനകൃത്യങ്ങളിലൊന്നായിരുന്നു. എൻ്റെ ഓർമ്മയിൽപ്പെട്ടതോളം, അവർ ചതുർമാസവര്ത്തം (വർഷകാല നോയൻ) ഒരിക്കലും തെറ്റിച്ചിട്ടില്ല. കർണമായ വ്രതങ്ങൾപോലും അവർ കട്ടകിട പിശയക്കാരെ അനുസ്ഥിച്ചുപോന്നു. അവധിൽ അധിവു വരുത്താൻ രോഗം അവർക്കൊരു കാണാമായിരുന്നില്ല. ഒരിക്കൽ ചട്ടായണ്ണവത്തെമനുപശ്ചിക്കു അവർ രോഗബാധിതയായതും പ്രതം മുടക്കാരെ മുഖമിപ്പിച്ചതും ഞാനോർക്കുന്നു. ദണ്ഡം മുന്നൊംവിസം തുടർച്ചയായി ഉപദാനിക്കാനും അവർക്കൊരു പ്രയാസവുമില്ലായിരുന്നു. ചതുർമാസവര്തകാലത്ത് ദിവസം ഒരുന്നേരം മാത്രമേ അവർ കേൾച്ചിരുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടും തുപ്പത്തയാകാതെ ഒരു ചതുർമാസകാലത്ത് ഞനിടപിടി ദിവസങ്ങളിൽ അവർ പട്ടണി കിടന്നു. മറ്റൊരു ചതുർമാസകാലത്ത് സുരൂനെ കാണാതെ കേഷണം കഴിക്കിരുന്നു. അവർ ശപം ചെയ്തു. ആ ദിവസം സാങ്കീര്ണം, സുരൂൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുന്നത് അമ്മയെ വിളിച്ചിറയിക്കാൻ വേണ്ടി ഞങ്ങൾ കുട്ടികൾ ആകാശത്തു കണ്ണുണ്ടു നിർക്കുക പതിവായിരുന്നു. മിക്കപ്പോഴും മുഖവന്നുനിൽക്കുന്ന സുരൂൻ മുഖംകാണിക്കാൻ, മിക്കപ്പോഴും കുനിവു കാട്ടാറില്ലെന്ന് എല്ലാവർക്കും അറിയാമല്ലോ. സുരൂനു പെട്ടുന്ന പ്രത്യക്ഷമായത് ഓടിച്ചേരുന്ന് ഞങ്ങൾ അമ്മയെ അറിയിച്ച് ദിവസങ്ങൾ ഞാനോർക്കുന്നു. സന്തം കണ്ണുകൊണ്ട് സുരൂനെ കാണാൻ അവർ ഓടിവരും. അപോഴേക്ക് ഭളിച്ചേരുക്കാരനായ സുരൂൻ അമ്മയുടെ കേഷണം നഷ്ടപ്പെട്ടു അനിക്കാണ്ട് പൊയക്കഴിഞ്ഞിരുക്കും! “അതു സാരമില്ല”, അവർ ആഹ്ലാദരേതാട പറയും, “ഈനും ഞാൻ കേഷണം കഴിക്കുവെന്നാണ് ഇഷ്യൂരനിശ്ചയം”. അനന്തരം അവർ തന്റെ ജോലികളിൽ മുഴുകും.

സാമാന്യബന്ധവില്ലെങ്കിൽ സ്വന്തിയായിരുന്നു എൻ്റെ അമ്മ. ഒഴുകാരുങ്ങുന്ന ഒളപ്പറ്റി അവർക്കു തിക്കണ്ട അറിവുണ്ടായിരുന്നു. രജഗൃഹത്തിലെ സ്വന്തികൾ അവരുടെ ബുദ്ധിവെഭ്വാന്തരം മാനീച്ചിരുന്നു. കൂട്ടി എന്ന നിലയ്ക്കുള്ള ആനുകൂല്യമുപയോഗിച്ച് അമ്മയോടൊപ്പം ഞാൻ പലപ്പോഴും അനിശ്ചയില്ലും. അന്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ എൻ്റെ അമ്മ റാക്കേറി സാഹിത്യിൽനിന്ന് വിധവയായ അമ്മയുമായി നടത്തിയ സജീവ ചർച്ചകൾ എന്നിക്കിപ്പോഴും ഭാർമ്മയുണ്ട്.

ഈ മാതാപിതാക്കളുടെ സന്നാനമായി 1869 ടെക്നോബാർ രണ്ടാം തിയതി പോർബെന്ററിൽ (സുഭാമാപുരി എന്നും അറിയപ്പെടുന്നു) ഞാൻ പിറന്നു. അവിടെന്തെനെ ശൈഖവം കഴിച്ചു. എന്നെ സ്വകുളിൽ ചേർത്തതായി ഓർമ്മയുണ്ട്. ഗുണനഘ്നിക പഠിച്ചുതുന്നു. മറ്റു കുട്ടികളോടൊപ്പം ചേർന്നു ഞങ്ങളുടെ അധ്യാപകനെ പിശത്പരിയാൻ പഠിച്ചതല്ലാതെ അക്കാദം ഏതെങ്കിൽ മന്ത്രിച്ചതും ഓർമ്മയുമായിരുന്നുനീം. എൻ്റെ ബന്ധിക്കു മന്ത്രിച്ചതും ഓർമ്മയുമായിരുന്നുനീം.

2. കുട്ടിക്കലം

ഒരുപാടം കോടതിക്കിലെ അംഗമായി പ്രവർത്തിക്കുവാൻ എൻ്റെ അപ്പംഭം പോർബന്തർ വീട്ട് റാങ്കേറ്റീലേഡ്സ് പോയിസ്റ്റാൾ എന്നീക്ക് ഏകദേഹം എഴു വയസ്യാധികിക്കണം. അവിടെ എൻ്റെ ഒരു പ്രേമി സ്കൂളിൽ ചേരിയെ അംഗമാണെന്ന് എന്നീക്ക് നല്കി ഓർമ്മയുണ്ട്. എന്നു പഠിപ്പിച്ച അഭ്യാസക്രൂഡ് പോരുവിവരങ്ങൾ കൂടി ഓർക്കുന്നു. പോർബന്തറിലെപ്പറ്റി എ അവിടെയും എൻ്റെ വിദ്യാഭ്യാസം സംബന്ധിതമായി നടന്നു. ഞാനും ഒരു സംശയാശാഖ വിദ്യാർത്ഥി മാത്രം ആയിരുന്നിരിക്കണം. ആ സ്കൂളിൽ നിന്ന് പൊരിസ്കൂളിലേക്കും അഭ്യാസ നിന്ന് പൊരിസ്കൂളിലേക്കും ഞാൻ പോയി. അപ്പോൾ എന്നീക്ക് പ്രത്രണം വയസ്യാധികുന്നു. ഈ കാലത്തിനുടക്ക് എൻ്റെ അഭ്യാസക്രൂഡും സഹായിക്കുന്നാണോ എന്നും അഭ്യാസ ഞാനോടുകൂടിയിരുന്നു. ഞാനും ഒരു നാണംകുണ്ണങ്ങൾ ആയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആശേഷം കുട്ടിക്കുംതെ കഴിപ്പി. എൻ്റെ പാംജാളും പുസ്തകങ്ങളും മാത്രമായിരുന്നു കുട്ടുകാർ. കുട്ടുമാമാരൽ സ്കൂളിലേക്കയുക, മുസ്ലിംവിട്ടുവരുന്ന് വിട്ടിലേക്കാടുക - മുതാബിരുന്നു. എൻ്റെ ശീല. ഞാൻ അക്ഷരാദിരൂപങ്ങൾ ഒടുകയാണുന്നു. കാഡാം, ആശേഷക്കില്ലോ. സംശാരിക്കുക, എന്നീക്ക് താഴ്വാനാവൃന്തിലേരിയായിരുന്നു. പല്ലവരും എൻ്റെ കുട്ടിയാക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകിരുന്നു.

പൊതമൻകുലിലെ എൻ്റെ ആദ്യവർഷം പരിക്ഷാസമയത്തു നടന്ന ഒരു സംഭവം രേഖപ്പെടുത്താൻ തക്കതാണ്. വിദ്യാഭ്യാസ ഇൻസ്പെക്ടർ മി. ഗദിന്റെ പാർമ്മോഗ്യാർക്കൊൺ എത്തിയിരുന്നു. അക്ഷരാദിരൂപം, ഉണ്ണം എന്നു ഞാനും അദ്ദേഹം ഞാനുംകും അഭ്യു വാക്കുകൾ തന്നു. അഭ്യയി ചൊന്നു കെട്ടിൽ (Kettle) ആയിരുന്നു ഞാനതു തെറ്റിപ്പി. അഭ്യാസക്രൂഡും എൻ്റെ അടുത്തത്തോടു ബുട്ടിപിണ്ടി അറ്റം കൊണ്ട് അടയാളം കാണിപ്പ് എൻ്റെ തെരുവു നിരുത്തിക്കുവാൻ ശ്രദ്ധിപ്പു. പക്ഷേ ഞാനതു ശ്രദ്ധിപ്പില്ല. അടു ശത്രുളു കുട്ടിയുടെ സ്റ്റേറ്റിൽ നോക്കി സ്വപ്നിൽ ശരിക്കെഴുതായി അദ്ദേഹം ആവശ്യക്കുടുമ്പിയും ചിന്തിക്കുക എന്നീക്കണ്ണംയുമായിരുന്നു. എൻ്റെ ധാരണ കോളിയാടിക്കാരനു നോക്കാനും അദ്ദേഹഘിട്ട നിരീക്കുന്നതെന്നായിരുന്നു. ഞാനും കെട്ടിക്കും സ്വപ്നിൽ കെറ്റിക്കൊത്തെതെ, എല്ലാ വാക്കും എഴുതിക്കൊത്തു കണ്ണു. ഞാൻ മാത്രം വിശ്വാസിയായി. എൻ്റെ വിശ്വാസിയിൽ, മൊബൈൽപ്പുരുത്തിങ്ങൾ ആ അഭ്യാസക്രൂഡ് പിന്നീടു ശ്രദ്ധിപ്പു. പക്ഷേ ഫലമുണ്ടായില്ല. കെട്ടിയട്ടി നീനു കു എന്നീക്കണ്ണിലെപ്പറ്റി അഭ്യാസക്രൂഡും കഴിഞ്ഞില്ല.

എങ്ങില്ലോ ഇം സംഭവം എൻ്റെ അഭ്യാസക്രൂഡും ബന്ധപ്പെട്ടാണിന്ന്

യാതൊരു കുറവും വരുത്തിയില്ല. മുഖവാദം തന്റുകൾ കാണാൻ ഒരു ഏറ്റവും കുറിസ്ഥായിരുന്നു. ഈ അഭ്യർത്ഥകൾ മറ്റൊപല ചെരുമല്ലെങ്കിൽ കുറിച്ചും പിന്നിട്ടു നാമാശിയും പകേഷ ഉദ്ഘാടനത്താട്ടുള്ള എൻ്റോ ബാധി മാനം അനേകാടി നിലനിന്നു. എത്രൊന്നാൽ മുതിരിനാവരുടെ ആജ്ഞകൾ പാലിക്കാനാണ്, അവരുടെ പ്രായത്തികൾ ചാലശൈധിക്കാനല്ല, ശാഖ ശില്പി രൂപത്.

ഈതുകാലാനുഭവയെ പേരു ദേശീ സംബന്ധത്തിൽ എന്നും ഓർമ്മയിൽ നിന്നു വിട്ടുമാറ്റാതെ നിലനിന്നുണ്ട്. പാംഗുന്തക്കണ്ണഗിരുപ്പുറം എന്നും കുല്ലാലും വായിക്കുന്നതിൽ എന്നും താല്പര്യാനുഭാവിരുന്നില്ല. ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടുന്ന തും അഭ്യർത്ഥകനെ വാണിക്കുന്നതും എന്നിക്കിപ്പടക്കമല്ലാത്തുകൊണ്ട് അന്നനു തെരു പാംങ്ങൾ പാടിക്കേണ്ടിരുന്നു. പലപ്പോഴും മനസ്സ് അതിൽ നിന്ന് കൊണ്ടു തെരാൻ പഠിപ്പിരുന്നത്. ഇങ്ങനെ പാംങ്ങൾ ദോഹരം ദരിക്ക് പാടിക്കാതിരിക്കും മറ്റു പുന്നതക്കണ്ണൾ വായിക്കുന്ന ദ്രശ്മാ ഉദ്ധിരുന്നില്ല. പകേഷ എങ്ങും നെയ്യും എൻ്റോ ക്രൂരകൾ അച്ചുമരിക്കുന്ന രൂപം പുന്നതക്കത്തിനുമുള്ള പതി ണ്ണു. ശ്രവണാൻറെ പിത്യുടെക്കത്തിനുകുറിച്ചുള്ള രൂപ നാടകം (പ്രാശം പിട്ടും കുറി നാടകം) ആയിരുന്നു അത്. വളരെ താത്പര്യാനുഭാവം നാന്നതു വായിച്ചു. ഏതാണ്ടിരേക്കാലത്തു സംശാരിക്കുന്ന പിംഗ് പ്രാർഥനകൾ അവിടെ വന്നു. അവർ എന്നെ കാണിച്ച ചിത്രങ്ങളിലെന്ന് ശ്രവണൻ അന്ത്യം മാതാപിതാക്കാളിള്ളെന്നുണ്ടെന്നു താരിയിരുന്നു. ആ പുന്നതകവും ചിത്രവും എൻ്റോ മനസ്സിൽ ഒരാളും മുക്കും പതിപ്പിച്ചു. “നിന്നക്കു പകർത്താവുന്ന രൂപ മാതൃക ഇതാ” എന്ന് നാനി എന്നോടുതനെ പറഞ്ഞു. ശ്രവണാൻറെ മണ്ണനിൽ പറുതയാ അകർന്മ മാതാ പിതാക്കാളം ദിനവിലാപം (ആ കളിക്കാർ അവരെപറിച്ചു), ഇപ്പോൾും എൻ്റോ ഒരേമാനിൽ പശകം തട്ടാതെ നിലപ്പിടിക്കുന്നു. അതിലേക്ക് കണ്ണുമില്ല കുറു രംഗം എന്നെ വള്ളാതെ ഇളക്കി. അച്ചുമരിക്കു പരന്നും പാംങ്ങൾനു കോൺസർട്ടീവുകളിൽ (സംഗീതോപകരണം) നാന്നതു വായിപ്പിരുന്നു.

മുംബാറു നാടകത്താട്ടു ബന്ധ്യമെട്ട് ഇന്ത്യവാലാരു സംഭാവം കുടിച്ചുണ്ട്. ഇതെ കാലാന്തരം ഏറു നാടകക്കമ്പാനിക്കാർ അവരെപറിച്ചിട്ടും നാടകം കാണാൻ അച്ചുമരിക്കാൻ അനുവദം നാനി റാണിക്കിരുന്നു. ഫരിശപ്പറ്റണെന്ന് എന്ന ആ നാടകം എൻ്റോ എൻ്റോ പരുതയം പിടിപ്പുകൾ അംഗ് എത്ര കണ്ണിട്ടും മനസ്സിൽ തോന്തിച്ചു. പകേഷ എത്ര താണം അതു കാണാൻ അനുവദം കുറ്റും? ആ നാടകം എൻ്റോ മനസ്സിൽ നിന്നു വിട്ടുമാറ്റാതെ നിന്നു. ഫരിശപ്പറ്റണെന്ന് ദാഗം നാനിൽ അനേകത്തവണ സ്വയം അഭിനന്ധിപ്പിച്ചിണ്ടാണെന്നും. “എന്ന്യാവർ കുറാ എന്നും കാണാം പരിശപ്പറ്റണെപ്പോലെ സന്തുസ്ഥന്യരായിക്കുവോ?” ഈ പോലുമായിരുന്നു രംഗം എന്നോടുതനെ പോരിപ്പിരുന്നത്. സത്യ എന്ന പിന്തുടർന്നു പരിശപ്പറ്റണെന്ന അനുഭവം കൂട്ടുന്നടുക്കലെല്ലാം അനുഭവിക്കുക എന്ന ഏകാദർശത്തിലെക്കാണ് ആഭരനെ ഇണർത്തിയത്. ഫരിശ

ചുദകമ ഞാൻ അക്ഷരം പ്രതി വിശ്വസിച്ചു. അതേക്കുറിച്ചുള്ള പിന്ത എന്ന പലപ്പോഴും കരയിച്ചു. ഏൽശ്ച്ചുദ്രൻ രു ചർത്തേപുരുഷനായിരിക്കാൻ സാധ്യ മല്ലെന്ന് സാമാന്യവ്യാദി ഇരുന്നേന്നാടു പറയുന്നു. എക്കില്ലോ ഏൽശ്ച്ചുദ്ര ശ്രദ്ധ സാമാർ ദണ്ഡും എന്ന സാഖരഗ്യിച്ചിടത്തോളം ജീവിക്കുന്ന യമാർത്ഥ വൃക്ക തികളാണ്. ആ നാടകങ്ങൾ ഇന്നു വിശ്വാസം വായിച്ചാൽ അന്നത്തേപ്പോലെ ഞാൻ ഇളക്കിപ്പോകുമ്പോൾ കാഴ്ച ഉണ്ടാണ്.

3. ബാല്യവിവാഹം

ഈ അഭ്യാസം എഴുതാതിരുന്നാൽ കൊള്ളാമെന്ന് എന്നിക്കേരെ ആഗ്രഹമുണ്ടാക്കില്ല ഇന്നാതിരി കയ്യപേരിയ പല മരുന്നുകളും ഈ വിവാഹന്തരി നിടക്ക് വിശ്വാസംവിവരുമെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു. സത്യാരാധകനായി അവകാശപ്പെട്ടുന്ന പക്ഷം എന്നിക്കുങ്കാന ചെയ്യാതിരിക്കാനും നിവൃത്തിയില്ല. പാഠാനും വയസ്സിൽ നടന്ന എൻറു വിവാഹത്തപ്പറ്റി ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തുക, വേദനാജനകാരായ രു കർത്തവ്യമാണ്. എൻറു സംരക്ഷണയില്ലോ ആതെ പ്രായക്കാരായ കൂട്ടികളെ ചുറ്റും കാണുകയും എൻറു വിവാഹ തന്ത്രക്കുറിച്ചോരുക്കുകയും ചെയ്യുന്നോൾ സ്വയം സഹതപിക്കാനും എൻറു വിധിയിൽ നിന്ന് അവർ രക്ഷപ്പെട്ടതിൽ അഭിനന്ദനകാനും തോനിപ്പോകുന്നു. അപാരാസ്യമായ അമ്മാതിരി ബാല്യവിവാഹത്തെ നൂറിക്കിരിക്കാൻ യാർഹിക്കരായ യാതാരു യുക്തിയും ഞാൻ കാണുന്നില്ല.

വായനക്കാർ തന്റെബഹിക്കാതിരിക്കുന്നു. എൻറുത് വിവാഹം തന്നെയാ യിരുന്നു, വിവാഹ നിർശ്വചമായിരുന്നില്ല. കാര്യവാർത്ത വിവാഹനിർശ്വചയം, വിവാഹം എന്നിരുന്നു പ്രത്യേക പട്ടണപ്പുകളുണ്ട്. വിവാഹ നിർശ്വചം ആണി സീറിയും പെണ്ണീസീറിയും മാതാപിതാക്കൾ വിവാഹത്തപ്പറ്റി നടത്തുന്ന പ്രാഥമ്യിക വാഗ്ദാനമാണ്. ആതു ലംബിച്ചു കൂടായകയില്ല. ആണിക്കുട്ടി മരിപ്പായ പെണ്ണുകൂട്ടി വിധവയാവുകയുണ്ട്. ആത് കൂട്ടികളുടെ രക്ഷാകർത്താക്കൾ തമിൽ മാത്രമുള്ള ഉടനടക്കിയാണ്. വിവാഹിതരാക്കേണ്ട കൂട്ടികൾക്ക് അതിൽ കാര്യമില്ല. പലപ്പോഴും അതവരെ അറിയിക്കാറുമില്ല. തോനിയാതെ എന്നിക്കായി മുന്നു വിവാഹ നിർശ്വചം നടന്നേന്നു കണ്ണുന്നു. എന്നിക്കായി നിർശ്വചിക്കാപ്പെട്ട രണ്ടു പെണ്ണുകൂട്ടികൾ വഴിക്കു വഴിയേ മരിപ്പോയതും. അതിൽ നിന്നും എന്നിക്കായി മുന്നു വിവാഹ നിർശ്വചം നടന്നേന്ന് അനുമാ നിക്കുകയാണ്. എൻറു ഏഴാം വയസ്സിൽ മുന്നു വിവാഹ നിർശ്വചം നടന്ന തായി എന്നിക്കാരു നേരിയ ഓർമ്മയുണ്ട്. പക്ഷേ, അതേപ്പറ്റി എൻ അറിയി ചുതായി ഓർക്കുന്നില്ല. ഈ അഭ്യാസത്തിൽ എൻറു വിവാഹത്തെക്കുറിച്ചു പറയുന്നത്. അതേപ്പറ്റി എന്നിക്കു വളരെ വൃക്തമായ ഓർമ്മയുണ്ട്.

ഒരുപാശ മുന്നു സഹോദരിയാരുണ്ടായിരുന്നെന്ന് ഓർക്കുമല്ലോ. അഭ്യാസത്തെയാളുടെ വിവാഹം കഴിഞ്ഞിരുന്നു. എന്നെന്നകാൾ രണ്ടു മുന്നു വയസ്സിൽ കമുള്ള രണ്ടാമത്തെ ഏട്ടുണ്ടിയും ഏതാണ്ട് രു വയസ്സികമുള്ള മച്ചുന

രണ്ടിയും (Cousin) എന്തീയും വിവാഹം ഒരുമിച്ചു നടത്താനാണ് കാരണം താർ നിർച്ചയിച്ചത്. ഇങ്ങനെ ചെയ്തപ്പോൾ തൈജീവിട നാമയോ ഇഷ്ട മോ പരിഗണിക്കുമ്പുട്ടില്ല. അവരുടെ സാക്ഷ്യവും സാമ്പത്തിക ലാഭവും മാത്ര മേ നോക്കിയിരുത്തു.

പിന്നുകളുടെ ഭടകൾ വിവാഹം നിസ്ത്വാരകാര്യമല്ല. വധുവിഞ്ചിയും വിഞ്ചിയും കാതാപിതാക്കൾ അതുമുലും പാസ്റ്റാക്കാനുണ്ട്. അവൻ അതിനായി പണവും സമയവും ദുരിവുഡിയും ചെയ്യുന്നു. ' ഒരുക്കങ്ങൾക്കായി മാസ അശീർ തന്നെ എടുക്കുന്നു. വസ്ത്രങ്ങളും ആഭരണങ്ങളും ഉണ്ടാക്കിക്കാനും സദ്യക്കുള്ള ചെലവുകൾക്കാക്കാനും മറ്റും. വിഭവങ്ങളുടെ ആധിക്യത്തിലൂം വെവിഡിയുന്നിലൂം ഓരോരുത്തരും മറ്റുള്ളവരെ പിന്നിലാക്കാൻ നോക്കുന്നു. സ്ത്രീകളുംകൂടു, സ്വരം നല്പത്താണകിലൂം അഭ്യന്തരിക്കും ചെയ്യുകയും വരെ പാടിപ്പാടി ചിലപ്പോൾ രോഗലൈസ്റ്റരാകുകയും അധിക്കരിക്കാരെ ശല്യപ്പെട്ടു അതുകയും ചെയ്യുന്നു. അധിക്കരിക്കാൻ എന്തെല്ലാം സംരക്ഷിക്കുന്നു. ചെയ്യും പുഹരിക്കും സദ്യവും അവൾക്കിട്ടാണെങ്കിൽ അഴുക്കും എഴും മറ്റും! തന്മാർ ക്കും ഇങ്ങനെന്നെയാണെങ്കെ ഏക്കരണിൽ ശല്യപ്പെട്ടുതേണ്ടി വരുമെന്നോർത്ത് അവർ നില്ക്കാം സഹിക്കുന്നു.

ഈ ശല്യങ്ങളും നന്നിച്ച് ദരിംബം തിരക്കുന്നതാണ് നല്പത്തെന്നു കണ്ണാട്ടുടെ രക്ഷാകരിത്താക്കൾ കരുതി. കുറുഞ്ഞ ചെലവും വലിയ ആഭരണം സ്വീകരിക്കുന്നതിനും പകരം നന്നിക്കലാകുംവോൾ അല്ല ചെലവുകാമല്ലോ. എന്തേൻ അച്ചുനേരും പേരുപ്പുനും വ്യഖരായിരുന്നു. വിവാഹം കഴിക്കേണ്ട അവസാനത്തെ മക്കളായിരുന്നു അവർക്ക് തങ്ങൾ. ഈ വിവാഹത്തെ അവരുടെ ജീവിതത്തിലെ അവസാനത്തെ എറ്റവും നല്പു അവസാനമാക്കാൻ അവൻ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നിരിക്കാം. ഇകാണണങ്ങളാൽ മറ്റൊരു വിവാഹങ്ങളും ഒരുമിച്ചു നടത്താൻ നിർബന്ധിക്കുകയും ഞാൻ മുമ്പു പരാഞ്ഞ തുപോലെ അതിനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾക്കായി മാസങ്ങൾ തന്നെ എടുക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ ഒരുക്കങ്ങളിൽ നിന്നാണ് വരാൻ പോകുന്ന സംഭവത്തിന്റെ മുന്നാറിയില്ല തന്മാർക്കു കിട്ടിയത്. ഉടുക്കാൻ നല്പു വാസ്ത്രങ്ങൾ, വാദ്യമേളം, വിവാഹ ശോഷക്കാരകൾ, നല്പു സദ്യ, കളിക്കുട്ടിൾ അപരിപിത്തയായ ഒരു പെൺകുട്ടി - ഈ സാധ്യതകൾക്കുപെട്ടും എന്തെല്ലിലൂം അതുകൊണ്ടനിക്കു നുംവെപ്പെട്ടതായി തോന്ത്രിക്കില്ല. വിഷയാസക്തി പിന്നിടാണ്ടുണ്ടായത്. രേഖ പ്പെട്ടെന്നെല്ല ചില വിശദാംശങ്ങൾ ഒഴിച്ച് എന്തേൻ നാണക്കേടിന്റെ കുടം ഞാൻ അനാവരണം ചെയ്യുന്നില്ല. ഇതിലേക്കു പിന്നിട്ടു വരാം. പകേഷ അവയ്ക്കുപോലും ഈ കമ്പമെഴുതാൻ ഞാൻ മുൻനിർത്തിയിരിക്കുന്ന കേന്ദ്രാശയ വുമായി കൂറുണ്ട ബന്ധമേ ഉള്ളൂ.

അങ്ങനെ, എടുത്തെന്നും എന്നെന്നും രാജ്ഞക്കോട്ടിൽ നിന്നു പോർവ്വന്തരിലേ ക്കു കൊണ്ടുപോയി. മണംഗൾ അരച്ചു ദേഹം മുഴുവൻ പുശ്യകപോലെ, വി

വാഹനംകത്തിനു മുമ്പുള്ള പല അണിയറ വൃത്താന്തങ്ങളുടെയും റസകൾ മാത്ര വിശദാംശങ്ങൾ ഉണ്ട്. അവ ഞാൻ വിട്ടുകളയുന്നു.

എൻറ അച്ചർ ദിവാനായിരുന്നു. എന്നാലും ഭാസൽ തന്നെ റാക്കോർ സാഹിബ്യിൽ അദ്ദേഹത്തെ ഇഷ്ടക്കാരിയിരുന്നതുകൊണ്ട് ദാസ്യം വർദ്ധിപ്പിച്ചെതിരുള്ളു. അവസാന തിഥിക്കു വരെ റാക്കോർ സാഹിബ്യിൽ അനുവദിപ്പിച്ചിരുന്ന അനുവദിപ്പിച്ചപ്പോഴുക്കുടെ ഒരു ദിവാനാന്ത യാത്ര കുറിയക്കാൻ പാക്കത്തിന് ഒരു പ്രത്യേക വണ്ടി അനുവദിപ്പിച്ചുകൊടുത്തു. എനിക്കും വിധിവൈപുരിത്യൂദായിരുന്നു എല്ല. സാധാരണഗണിൽ അണ്ണു ദിവസം അന്തര്യാഖ്യടക്കാരിയാണ്. 120 മെഡൽ ആരഘുണ്ട് റജ്ജക്കാട്ടിൽ നിന്നു പോർജ്ജന്തിലേക്ക്. അച്ചർ മുന്നു ദിവസം കുറഞ്ഞു ചാത്ര പുരിത്തിനി യാക്കി. പക്ഷേ മുന്നാം ദിവസം വണ്ടിമറിഞ്ഞ് അദ്ദേഹത്തിന് ആചാരത്തിൽ പറ്റുകേണ്ടു. ദേഹം മുഴുവൻ ചുട്ടുകെട്ടിക്കൊണ്ടാണു പിടിൽ വന്നത്. അതോടെ ഗണിപ്പിക്കും അദ്ദേഹത്തിനും വിവാഹാദാശനിലുണ്ടെങ്കിൽ ഉള്ളാഹരാ പാരിയും തുണിപ്പി. എങ്കിലും ചടങ്ങുകൾ നടന്നേണ്ടിയിരുന്നു. വിവാഹത്തിനു നിർണ്ണയിപ്പി സമശാം മാറ്റുന്നതെങ്കാൽ? എന്തായാലും വിവാഹത്തിലെ മാരി വിനാക്കണംമാറ്റുകയുണ്ട്. അച്ചർക്കു അംഗക്കുമാർമ്മാരുള്ള എൻറ ആ ഞാൻ തിന്നു.

അച്ചർന്നുമാലോട് എനിക്കു വലിയ സ്ത്രീയമായിരുന്നു. എന്നാൽ ശാരീരികനുഖാദാട്ടുള്ള ആസക്തിയും തട്ടു കുറവുള്ളതിരുന്നു. അച്ചർ നമ്മരാഡെ ആരഘുണ്ടപ്പോലും ശുശ്രൂഷിക്കാൻ വേണ്ടി എടു സുരി സ്വന്നനാം ചെയ്തു. തൃജിക്കണമെന്ന് എനിക്കെറിയിട്ടുയിരുന്നു. എൻറ ദേഹാസ്തക്കിലും ഒരു ശിക്ഷയായി തോന്നാവുന്നതും അതിനു ഫേശ് എഡ്വോഴ്സ് എന്ന ചുട്ടുനീറുന്നതുമായ ഒരു സംഭാം നടന്നു. അതു പിന്നീടു വിവരിക്കാം. നിഃക്കുലം നാഡം മുദ്രാന പാടുന്നു. “എന്തു കണ്ണഞ്ഞു ശ്രമിപ്പാണു, ആസക്തി പെട്ടെന്നു തെ അധികനാഡെ റാസ്റ്റുക്കാളെ ഉപേക്ഷിക്കാനാവിട്ടു” ഇതു പാട്ടു താണം പാടുകയോ പാടിക്കാൻകൂടുകയോ ചെയ്യുന്നോഭാക്കെ അ കയ്യേറിയ ദൃഢനും ഓ എൻറ ഓർമ്മയിലേക്കു തുള്ളിക്കയറ്റുകയും എന്നെ ലജ്ജയാൽ നിരിയം ക്രൂക്കയും ചെയ്യും.

പരിക്കുകൾ വകുപ്പാനെത അച്ചർക്ക് വിവാഹകാര്യങ്ങൾ എല്ല ഉള്ള സംശാം കാണിപ്പു. അതേപ്പറി പിന്തിക്കുംനോഡ് ഓരോ ചടങ്ങിനും അദ്ദേഹം ഏവിടെയെല്ലാഭാഗം് മുരുന്നുന്നു. എൻറ മനോദ്യുഷിക്കിൽ തെളിഞ്ഞു കാണാം. കൂട്ടിക്കായിപ്പിക്കു ദിവസം പെപ്പിപ്പുത്തിന് അച്ചർന്നെന്ന ഞാൻ പിന്നീടു കരിമമായി വിമർശിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹം സ്വപ്നനാഡി വിചാരിപ്പിച്ചു. അൻ നടന്നെത്തല്ലോ ഉച്ചിതവും ദ്രശ്യകരവുമായി എനിക്കുന്നേനി. വിവാഹത്തിനാണ് എനിക്കും ആസ്രഹിതുണ്ടായിരുന്നു. അച്ചർക്ക് ചെയ്തതെല്ലാം ശരിയാണെന്നും തോന്നിയിരുന്നു. അതെല്ലാം എനിക്കാഡ്പും ആണും നില്ക്കും. ഞങ്ങൾ വിവാഹ പിംബറിൽ എണ്ണംനെയാണ്

ବ୍ୟାକୁରାତ୍ରି ଏଇପଦମେ କହିଲୁମାଣେନାମାର୍ଗ ଖୁଲ୍ଲେର ଜ୍ୟୋତିଷପାତ୍ରରେ ବିଶ୍ଵାସ
ଲିଖୁ ପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତିରୀଳାଙ୍ଗୁ ଏଇତଥି ଆଜୁରୁ ଆଜୁରୁଅନ୍ତରୁତ୍ୟେ ପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତିରୁତ୍ୟେ ଏହାଣୀ
କହିଲୁଛିଲୁ. ଶାରୀ ହୋଇପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତିରୁମାନ୍ତିରୁ ହୁଣ୍ଡୁର ଚେତିକଣାଳ ଆଶ୍ରାମିକଣ୍ଠରୀମୁ
ଛୁ ଏଇପଦମେକବୁ ମୁଁବାଞ୍ଚିଲାକୁମରଙ୍କଂ ଏହାଶାରୀ ବଲିଯା ନାଶମାଲିଲୁଗଲାଗାର୍
ବିଦ୍ୟାକାଳୀନ ଉତ୍ସବରୀକାଳାଙ୍କୁ ନିର୍ମିତୁଥିଲା ବ୍ୟାକୁରାତ୍ରି ଲଜ୍ଜାଜିଲୁଛିଲୁ
ନାହିଁ. ଆଶ୍ରାମିକଣାଳ ଶାରୀ ପୁଣିରେ ଏଇପଦମେ ଏଇଯାଏ ? ପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତିରୁତ୍ୟେ କହିଲୁଗଲାଙ୍କୁ
କେବୁ କାହିଁବୁଥିଲୁକାଯିଲୁଗାହା ଯାହାତିରବାଣିରେ, ଆଜିକାରଂ କାରୁଣ୍ୟାତ୍ମିନ୍ଦି ମରିଲାହା
ରୁ ଆଜୁଶବ୍ଦାବୁ ଏଇବ୍ୟାକୁରାତ୍ରି. ନମ୍ବୁର ମୁଜ୍ଜିଜୁବାବାରୁ କାଳାଳ ଆଜୁଶବ୍ଦା
ବେଳ ଆବାଧିବ୍ୟାମାକଣ୍ଠରୀଙ୍କୁ ବ୍ୟାକୁରାତ୍ରି କ୍ରମରେ ପାଇପରେ ଆଗିଲାଗୁହା ଯାଇପାଇଁ
କା ଶାସାରାକିକଣ୍ଠରୀଙ୍କୁ କୃତକାରୀ ଶାନ୍ତିପାତ୍ରରେ ରହ ପ୍ରାୟମାଲିଲୁଗାହା. ଏହାରେ
କେବାରିବେଳରେ ଆଯିକିମଣି ଏହିକ୍ରମକଣ୍ଠରେ ଏହାରିକଣ୍ଠରୁକୁ କୁଳରମିଳିଗା ବେ
ଶିଖିପାରିଛି.

4. അധികാരം പ്രശ്നങ്ങൾക്കുന്ന ഫോറേവ്

ഓരുംക്കെന്തു സ്വന്നഹരാ, മീറ്റുവയ്ക്കു, ഒരുശവാ വിരുദ്ധരം തൃടങ്ങിയ വിഷയങ്ങൾ പ്രതിപാദിക്കുന്നതും ഒരു പ്രവർദ്ദശനം മണ്ണാ (പ്രത്യേകയിന്നു എഞ്ചിനീയർമാരും) വിവരയുള്ളതുമായ ലാഭവുംവകശ് ഏഴാം വിവരപ്രകാലത്ത് ഇങ്കണ്ടിനും ഇരുണ്ടാക്കിയുണ്ടും അവയ്ക്കുംബന്ധങ്ങൾക്കും കുട്ടിയാൽ ആദ്യത്തോട് വായിപ്പും നോക്കുക, എൻഡ് പത്രികയിലുണ്ടും. അതിൽ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളിൽ ഇഷ്ടമില്ലാത്തവാ മറക്കുകയും ഇഷ്ടമെന്നിരാ പ്രയോഗത്തിൽ കൂകാണ്ടുവരികയുമായി മുമ്പുണ്ടും എൻഡ് ശീലം. ഓരുയോട് അനുഭിവന്നാൽ, വിശ്വസ്തത പുലർത്തുക എന്തൊരിക്കുന്നും അവയിൽ പറഞ്ഞിരുന്നതു എൻഡ് മനസ്സിൽ മാറ്റാം തുട്ടുവരിപ്പിച്ചു. മാത്രമല്ല സത്യത്തോടുള്ള ആവേശം എന്നിക്കു സഹജവുമായിരുന്നു. അതിനാൽ ഓരു ദൈ വാദിക്കുന്ന ഫ്രെഞ്ചുമെ ഉട്ടവീഴ്ചയുണ്ടും. പിന്നെ, ആ ചെറുപ്പായത്തിൽ അങ്ങൾ വിശ്വാസവാദക്ക് അവസ്ഥയും, അല്ലായിരുന്നു.

എന്നാൽ തൊൻ പിടിച്ച മുഴ വിശസ്തതയാണ് ഒരു വിലക്കണമലാ ഉള്ളവാക്കി. ഓരോയുടെ വിശസ്തതയിൽക്കൂടുക എന്നേന്നു യർക്കമാണെങ്കിൽ എന്നോടു വിശസ്തയായിരിക്കുക അവളുടെയും യർക്കമാണെന്നു തൊൻ സ്വയം പറഞ്ഞു. മുഴ പിംഗാരം എന്ന അസഹിഷ്ണുവായ ഒരു ദേതയാഥാക്കി മാറ്റി. അവളുടെ യർക്കമാണതെന്ന് അവളിൽ പിന്നു വിശസ്തത പീടിച്ചു

വാഞ്ചാനുള്ള എൻറ അവകാശമായി ഞാൻ എല്ലുള്ള രൂപാന്തരപ്രകാരം അങ്ങനെ അതു പിടിച്ചേടുകണ്ണമെങ്കിൽ എൻറ അവകാശത്തെ സംസ്കർഖ ചു മുറുക്കുന്നില്ലെന്നുണ്ടോ! ഭാവുയുടെ വിഹരിത്തെല്ലാ സംശയിക്കാൻ ചാതൊരു കാരണവും എനിക്കുന്നായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ അസഹിപ്പണ്ണുത് (അസുര) കാരണങ്ങൾക്കുവേണ്ടി കാത്തിരിക്കില്ല. അവളുടെ ഓരോ ചാന്ദ വും നിർവ്വിഹിപ്പിക്കുക എൻറ കടമയാണ് ഞാൻ കണക്കാക്കി. അതിനാൽ എൻറ അനുവദം കൂടാതെ അവഗിഥങ്ങളും പോകാനാവില്ലെന്ന അവസ്ഥ യാണി. മുതു തങ്ങൾ തമിൽ കട്ടുതു കലപാതയിനു വിരുപ്പാക്കി. എൻറ നിയന്ത്രണം ഫലത്തിൽ അവളും ഒരു തകരുകാരിയാക്കി. അതു സഹിക്കുന്ന കൂടുതിലായിരുന്നില്ല കസ്തുർബ. അവഗിഥപിംഗ്ക്രമുള്ളപോൾ ഇഷ്ടമക്കുള്ളിട്ടും അനുപോകുക അവളുംരു പതിവാക്കി. ഞാൻ കൂടുതൽ നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെട്ടുതുമെല്ലാം അഡി കൂടുതൽ സ്വാതന്ത്ര്യം എടുക്കുകയാണുണ്ടായത്. എന്നെ അൽ റോസാകുവന്നാക്കി. ഭാവുവേണ്ടിയാക്കാം കാര്യാന്വൈ നിർവ്വാഹി കൂടുതൽ സഹായിക്കില്ല. നിർവ്വാഹി യാം ഒരു വാഴ്ചക്കുട്ടി, ക്ഷേത്രത്തിലെ കൂട്ടുകാരെ കാണാനോ പോകുന്നതു വിലക്കിയാൽ എന്നെന്ന പൊറുക്കും? അവളുടെ മേരീ നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെട്ടു ഞാൻ എനിക്കുവക്കാശമുണ്ടെങ്കിൽ സമാനമായ അവകാശം അവഗിഥമും ഇല്ലോ? മഹതാക്കു പ്രാണിക്കിന്നു വൃക്തമായിരാം. എന്നാൽ അന്ന് ഭർത്താ ചിന്ന നിലയക്കുള്ള എൻറ അധികാരം ഉറപ്പിക്കേണ്ടതാണെന്നു തോന്തി!

ഈതിൽ നിന്നും തങ്ങളുടെ ജീവിതം കലപാ, നിറഞ്ഞതായിരുന്നെന്നു വിചാരിക്കാറും. എൻറ ഭാവു ഒരു മാതൃകാ പത്രിയാക്കണമെന്നു ഞാനായി ആണു. സംശയമായ ജീവിതം, നയിക്കാനും, ഞാൻ പഠിപ്പിക്കല്ലൂം പരിക്കാരും ജീവിതവും പരിഞ്ഞായിരുന്നു. എൻറ അജ്ഞന്ത നികാൻ അവഗിഥിരുന്നു. തന്നെ അജ്ഞന്ത നികാൻ അവഗിഥിരുന്നു. തന്നെ അജ്ഞന്ത നികാൻ അവഗിഥിരുന്നു. എൻറ പഠനപരിപാടികൾ സമാനമായ സാഹസരിപ്പരക്കാ നും അവളും പ്രോഫീസ്റ്റുതായി ഞാനാക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ എൻറ അജ്ഞന്ത ലഘുപാടികൾക്കും എൻറ വികാരം മുഴുവൻ ഒരു സ്വത്തിക്കിൽ കേന്ദ്രിക്കപ്പെരുന്നു. തിരികെ മുണ്ടാട്ടു. എനിക്കുത്തുവണ്ണമാശിരുന്നു. അങ്ങനെ പഠനപരാബോശം ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ കൂടി ഒരു വശത്തുണ്ടാനെന്നില്ല. സജീവ സന്ദേഹം, ഇണ്ടാക്കിരുന്നതുകൊണ്ട് ഞാനുള്ളടക്കാം ബന്ധം അസ്വീകരിക്കാനില്ല.

കസ്തുർബയെ ഞാൻ ആവേശജ്ഞനാടെ സന്നേഹിപ്പിരുന്നു. സക്കൂളിലും

യിരുന്നേഡാഴും ഞാനവള്ളപ്പറ്റി ചീനിച്ചു. രാത്രിയായാൽ അവലെ കാണാമ എല്ലാ ഏറ്റൻ വിചാരം എന്നു വിടാതെ പിടിക്കുടി. വേദപാട് അസാധ്യമായിരുന്നു. രാത്രി നേനു ബൈക്കുവോളാ അതുമിന്തു പറഞ്ഞ ഞാനവള്ളുടെ ഉറക്കാ കെട്ടതി. ഈ വികാരാവേശങ്ങളാടപ്പും ജാലിക്കുന്ന കർണ്ണവ്യഘ്യായം കുടി എനിക്കില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഞാൻ വല്ല രോഗവും പിടിച്ചു അകാല ചരമു ടയ്യകയോ ജീവിതം ദ്രുതപ്പുണ്ടായ റിലിപിഡ്സംവയകയോ ചെയ്തേനെ. ദിവസവും രാവിലെ ഏനിക്കു നിർപ്പിത ജോലികൾ ചെയ്തുതിരക്കാനുണ്ടായിരുന്നു. ആരോടും അസ്ത്രം പറയുക അപിന്ത്യവ്യാധായിരുന്നു. ഈ രണ്ടാമ തു പറഞ്ഞ ഗുണമാണ് പല ആപത്തുകളിൽ നിന്നും ഏറ്റനു രക്ഷിച്ചത്.

കസ്തുർബേക്ക് ഏഴുഞ്ഞതിൽഡില്ലായിരുന്നെന്നു പറഞ്ഞല്ലോ. അവലെ പഠി സ്കിഡാൻ ഏനിക്കതിയായ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ, ദിവസാസക്തി നിറഞ്ഞ ഏനിൻ സ്നേഹം അതിനു സമയ, അനുഭവിച്ചില്ല. കാരണം, പരിപ്പി കണ്ണ് രാത്രികിൽ വേണാ, അതിവശക്കിഷ്ടമല്ലായിരുന്നതാനും, മുതിർന്നവ രൂളുപ്പോൾ അവലെ കാണാനോ സംസാരിക്കാനോ ഞാൻ ദെയ്യുപ്പുട്ടില്ല. അനാവശ്യവും, അപിനിഷ്ടക്കുത്വവ്യാധായ പറഞ്ഞ സുന്ധാരം, കത്തുവാറിൽ ഒരു പ്രഭ്രാക ദിനിയിൽ അനുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നു, തിരെ ഇല്ലാതില്ല. ചുരുക്ക അഭിഞ്ചാലും അലുസന്തതിനു പറ്റിയ സാഹചര്യമല്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട്, കണ്ണ തുടർബെയ വിദ്യാഭ്യസിപ്പിക്കാനുള്ള യാവനകാലജൈ ഏനിൻ ശ്രമണശൾ വിജയിച്ചില്ലെന്നു തുറന്നു സമർത്തിക്കണാ. ദിവസാസക്തിയുടെ നിലപിടിക്കു നിന്നുണ്ടാക്കുട്ട ഞാൻ പൊതുക്കാരുണ്ടായിരുന്നേ പ്രവേശിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നതി നാൽ ഓസ്റ്റീസമയം തിരെ ഇല്ലാതെന്നും, വന്നു. പ്രഭ്രാകാഡ്യപക്കരെക്കൊണ്ട് അവലെ പഠിപ്പിക്കാനും ഏനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അതുമൂലം കസ്തുർബേക്ക് കണ്ണാധാരണ ഏഴുഞ്ഞതിനുതുക്കയോ ലളിതമായ ഗുജറാത്തി മനസ്സിലാക്കുക യോഗാലും പ്രശ്നാശസ്പദ സാധിക്കു. അവലോക്കുള്ള ഏനിൻ സ്നേഹം ദിവസാസക്തിയുടെ കരകളാഞ്ഞതായിരുന്നെങ്കിൽ ഇന്നു കസ്തുർബേക്ക് ദുരിപ്പി ആകുമായിരുന്നു. കാരണം വിദ്യാഭ്യാസം അവലുടെ അപിഷ്ട രഥത കീടനിക്കാൻ ഏനിക്കു കഴിയുമായിരുന്നു. സംശയവ്യാധ സ്നേഹറഞ്ഞി നിന്നു അസാധ്യമാവില്ലെന്ന് ഏനിക്കെന്തും.

കാാർണ്ണി കലർന്ന സ്നേഹരഞ്ഞിൻ്റെ ഭാര്യാഖലാഡേഖ്യിൽ നിന്നു ഞാൻ ഏതാണ് രക്ഷപ്പെട്ട ഒരു സാഹചര്യമാണ് മേൽ ദിവിച്ചു. ഇവിടെ ഒരു ദിവസ്ത്രാവേണ മാറ്റാനുംകുടിയുണ്ട്. ഉദ്ദേശ്യാധിഷ്ഠിതവോ ദാദാം ഒരു വിനി രക്ഷിക്കുമെന്ന് അസാധ്യം ഉദാഹരണങ്ങളിൽ നിന്ന് ഏനിക്കു ബോധു മാറ്റിപ്പുണ്ട്. ശശ്രൂവ വിവാഹം ഏറ്റന കുറുമായ ആചാരങ്ങാടപ്പും, അതി നിന്നു ദോഷങ്ങൾ ലാഭക്കാണ്ക്കുന്ന മര്ദ്ദാരാചാർപ്പം ഏന്തു സമ്പാദനത്തിലുണ്ട്. ചെറുപ്പക്കാലായ വധ്യവന്നും തുടർച്ചയായി അയിക്കാലം ദാഖിച്ചു താമസിക്കാൻ മാത്രാപിന്നാക്കാൻ അനുവദിക്കില്ല. ശിശുവായ ഭാവ പാതിക്കിവേണ്ട സമയവും തന്നെ പിതൃക്കവന്നതിലായിരിക്കും. അതായിരുന്നു അഞ്ഞളും

என அவர்கள் அதையில் என்னெழுந் வெளிவருகிற ஜிவிதமினிலை ஆடு வென்ற என்னெழு வர்த்தினி (13 முதல் 18 வரை வழியில்) ஒடுக்கை சூழ்நிலை வர்த்தினி என்றும் என்னெழு ஏற்றுமிகு பார்த்திரிச்சிலிடு. அதிருமாஸ் என்னெழு என்னெழு குடியிருப்பு கால்தீர்வாழ்க்க மாதாப்பிரதாக்காசர் என வழை குடிபிள்ளை எண்ணேயோக்கு. அதன் என்னெழுக்கைதை விஷமமுத்து காலுமாலிழ்வாய். பாக்கி, என்னெழு கைசிப்புத் தூ ஸப்புவாய்மாள். 18-ஃ வழியில் எனால் ஹுழுங்களில் கருப்போயில். அது என்னெழுக்கை தீர்ச்சிலும் ஆடுஞ்சூருக்கருப்புமாய வேற்புடைக்கால உம் பிரதான வெற்று ஹுழுங்களில் கிணு எனால் திரிசுபுத்திரியல்லைவசுவாய் அதிருமாஸ்தீர்வியிகால் தூக்கிவீசுவாயி என்னெழு ஏற்றுமிகு குடியிருப்பு. ஏதுதை எனால் ஏற்கிறீர் கால்கொட்டிர் கிணுத்து விடுவாய். அதேபோல் கூடுதலாக எனால் கூடுதலாக விடுவாய்.

5. വൈസ്‌ക്രൂളിൽ

ବେଳଗାନ୍କୁଛିଲେ ପରିକଟ୍ଟେଣାଥଙ୍କ ବିରାପରିତାଯରେଣ୍ଟ ଶତାନ୍
ମୁଖ୍ୟ ପରିବାର୍ଯ୍ୟ, ଶାନ୍ତିଶର୍ମ ମୁକୁନ୍ଦ ସହପାଠୀରଙ୍ଗେ ଏହେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଲିଙ୍ଗଙ୍କ ପରିପ୍ରେ
ରୂପାନ୍ତି, ମୁଖ୍ୟମାନଙ୍କ ପାତ୍ରରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କ୍ରାନ୍ତିଲିମ୍ବୁ ଏହାଙ୍କାରାପ୍ରାପ୍ତ ବିଭାଗରେତେ
ନାଯ ଆଜିର ଏହାଙ୍କାରାପ୍ରାପ୍ତ ରୋ ଫ୍ଲାଇ ମୁକ୍ତିଲିମ୍ବୁ ଆଜିରୁଙ୍କୁ ବିଭାଗରେ
ତଣକୁଶର ଅଳ୍ପାପ୍ରଭୃତିକର୍ଯ୍ୟ ଓରା ଵରିଷ୍ଠ ନାହିଁ ପ୍ରଭୃତି ଏହାଙ୍କାରାପ୍ରାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ
ଅତିକର ଦୋଷାଳୟ ଆନ୍ତରୀକର ତୀରିନ୍ତିଲ୍ଲା. ଅନ୍ତରାଳ ପାଇଁ ନିରଣୀକଳାନ୍ତି
ଏହିତ ବେଳାନ୍ତିକାର ଅନ୍ତରାଳ ଆନ୍ତରୀକର ଚର୍ଚାଙ୍କାଳେ ବେଳାନ୍ତିରେ ଆଗି
ଯୁ, ନନ୍ଦାର ବ୍ରାହ୍ମକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ମାନାତ୍ୟନିତି ମାତ୍ରମେ ପାଇଁଥୁବା ବିଭାଗର
ରୂପ ଏହେ ନାମର ନାମକାଳିତା.

എൻഡീ പാന്ന തുടക്കമുണ്ട്. ഒപ്പുവാക്കുളിൽ എന്നെന്നയാളു മരംനായി കല്ലു കണക്കാക്കിയിരുന്നത്. അദ്ദേഹവകരുടെ സ്ഥാനം എന്നിക്കൊള്ളോഴും കിട്ടിയിരുന്നു. പുരോഗതിയും സ്വാഭാവികും കാണിക്കുന്ന സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ വർഷം തോറു രക്ഷാകർത്താക്കാരുടെയിരുന്നു. എന്നിങ്ങാരിക്കുംലും ചിരം സർട്ടിഫിക്കറു കിട്ടിയിരുണ്ടും. ഒക്കെ കൂടും ജീവിപ്പശേഷം എന്നിക്കു സമാപം ഓൾ കുട്ടിക്കിട്ടുണ്ട്. അഭിവിജ്ഞാ ആവിഭവും അബ്രക്കമം നാലും ഒന്നും ഭൂപ യൂട്ട സ്കോളുൺഷിസ്ട്രീകളും എന്നിക്കു കിട്ടി. മുഖ നേട്ടങ്ങൾക്ക് എൻഡീ യോ ശ്രദ്ധയാക്കാൻ ഭാഗ്യമാണു കാണണം. എന്തെന്നാൽ ഈ സ്കോളുൺഷിസ്ട്രീ കൾ എടുവാവരെയുമുദ്ദേശിപ്പിക്കുന്നതുണ്ടായിരുന്നു. കമ്പ്യൂണിവീലു സോറം ഭാഗ ആയ നിന്നും മികച്ച കുട്ടികൾക്കായി സാവധാം ചെയ്യുമ്പെട്ടതായിരുന്നു. നാലുപതേ അസ്പദതോകുട്ടികളുടെ കൂസ്റ്റിൽ സോറം ധിപ്പിപ്പിനിൽ നിന്നും വരെ അഞ്ചാംത്തെ അധികാശാഖയാഥും അനുഭിലാഭം.

എന്നെന്ന് കഴിവിനെപ്പറ്റി എന്നിക്കുതന്നെ വലിയ മതിപ്പില്ലായിരുന്നുനാനാണ് ഓർമ്മ. എനിക്കു സമ്മാനമോ സ്വകാര്യപരിഷയോ തുടങ്ങിയാൽക്കു

ഞാൻ അദ്ദേഹപ്പട്ടിപ്പോയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഏൻ്റെ പെരുമാറ്റവും സ്വലാവ് വും പിഴയ്ക്കാതെ ഞാൻ സുകൾപ്പിരുന്നു. ചെറിയ തെറ്റുപോലും എന്നെ കരിച്ചിരുന്നു. ഞാൻ ശക്തിപ്പെട്ടുകയോ ശക്താരിപറന്നായി അദ്യാപക നു തോന്നുകയോ ചെയ്യുന്നത് ഏനിക്ക് അസ്ഥാനമായിരുന്നു. വരിക്കൽ അടി വാങ്ങണ്ടിവന്നത് ഞാനോർക്കുന്നു. ആ ശ്രീക്ഷത്യൈക്കാളും അതിനു ഞാൻ ഫനായതോർത്താൻ ദു:ഖം തോന്നിയത്. ഞാൻ വധ്യാതെ കണ്ണു. നനാമ ഒരുയോരിയോരിയോ കൂളിൽ പിക്കുഡോശായിരുന്നു അത്. എഴാം കൂളിൽ പിക്കുഡോശാം അതുപോലെ മരുഭൂമി സംഭവം ഉണ്ടായി. ദാരാബ് ജി എറഞ്ഞി ഗ്രിയായിരുന്നു അപ്പോൾ പെറയ്യാൻസും. അപ്പടക്കം പാലിക്കു നീവനും പിടയുള്ളവനും നല്ല അദ്യാപകനും ആയിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം കുട്ടിക്കർക്കു സമ്മരനായിരുന്നു. ഉയർന്ന കൂളിയുകളിലെ കുട്ടികൾക്ക് ക്രിക്കറ്റുകളിലും കായികാള്യാസവും അദ്ദേഹം നിർബന്ധിതമാക്കുവെരു ഞാൻ കായികാള്യാ സം നടത്തുകയോ ഫുട്ടബോള്ളു ക്രിക്കറ്റു കളിക്കയോ ചെയ്തിട്ടിട്ടുണ്ടിരുന്നു. എൻ്റെ ലജ്ജയാണ് ഇവയിൽ നിന്നെന്നാകെ മാറിനിന്ത്തുകൊണ്ട് എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചത്. അതു തെറ്റായിരുന്നെന്ന് ഇരുപ്പാശനികൾക്കിയാം. കായികാള്യാസവൻ ന് വിദ്യാശ്രാസവധ്യമായി ഒരു ബന്ധയുംബന്ധിരുന്ന തെറ്റാഭാരണയാണ് അനേന്ന ക്കുണ്ടായിരുന്നത്. മാനസികാള്യസന്നദ്ധിനും തുല്യമായ മുഖ്യസ്ഥാനം കായി കാള്യസന്നദ്ധിനും പാര്യപ്രാഥമിയിൽ ആവശ്യമാണെന്ന് ഇന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു.

വ്യാഖ്യാതയിൽ നിന്നും പിന്നവാങ്ങിയതുകൊണ്ട് എന്നിക്കൊരു ദാപ്പ വും പറ്റിപ്പിടിയ്ക്കുന്നുകൂടി പറയാട്ടെ. തുറന്നായ സ്ഥലങ്ങെന്ന നിംബു നടത്തുന്ന നീം ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി ഞാൻ പുസ്തകങ്ങളിൽ വായിക്കുകയും അതനുസരി ചുപ്പ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തതുകൊണ്ടാണത്. ഇരുപ്പാശ്രൂം ഞാനങ്ങെന്ന നടക്കാറുണ്ട്. ഈ നടത്തം എൻ്റെ ശരിതന്നിന്നുവേണ്ട ശക്തിയും ദാർശയും നാശകി.

അപ്പുക്കെന്ന ശുശ്രാഷ്ട്രിക്കാനുള്ള അതിയായ ആഗ്രഹമായിരുന്നു വ്യായാ മം ഇപ്പടപ്പെടാതിനിക്കാൻ കാരണം. സ്കൂൾ വിട്ടാലുണ്ട് ഞാൻ വിട്ടിൽ അടി യെത്തി അപ്പുക്കെന്ന ശുശ്രാഷ്ട്രിക്കമായിരുന്നു. നിർബന്ധിത വ്യായാമം ഈ ശുശ്രാഷ്ട്രാക്കാരു തന്നുമായി. പിതൃശുശ്രാഷ്ട്രങ്കു സൗകര്യപ്പട്ടംകാർ വ്യാ യാമത്തിൽ നിന്ന് എന്ന ഒഴിവാക്കണമെന്ന് മിസ്റ്റർ ഗ്രിയോടു ഞാനപേ കഷിപ്പു. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തു ചെറിക്കൊണ്ടില്ല. ഒരു ശനിയാഴചവിവാസം കൂ റൂ രാവിലെയായിരുന്നു. ചെവകിട്ട് 4 മണിക്ക് കായികാള്യാസന്നദ്ധിനായി വിശ്വാം ചെല്ലുണ്ടിയിരുന്നു. വാച്ചിലൂജത് എന്ന കാർമ്മോഖണങ്ങൾ ചതിച്ചു. ഞാൻ സ്കൂളിൽ ചെന്നപ്പേരുംശർ കുട്ടിക്കള്ളൂം പോയിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അടുത്ത ദിവസം മിസ്റ്റർ ഗ്രി ഫാജർ പരിശോധിച്ചുപോൾ ഞാൻ ചെന്നിരു നിബ്ലൂനു കണ്ണത്തി. കാരണം ചോദിച്ചപ്പോൾ നടന്ന കാര്യം പറഞ്ഞു.

അദ്ദേഹമതു വിശ്വസിച്ചില്ല. എന്നോട് ഒന്നൊ രണ്ടോ അണ (എത്രയാണെന്നു കൃത്യമായി ഓർക്കുന്നില്ല) പിഴയടക്കാൻ പറഞ്ഞു.

ഞാൻ കളളം പറഞ്ഞതിനായിരുന്നു ശിക്ഷ! ഇത് എന്ന അതുഡികം വെഭനിപ്പിച്ചു. എൻറ നിരപാധിത്വം എങ്ങനെ തെളിയിക്കും? ധാതൊരു മാർഗ്ഗ വുംബി. കടുത മനോവേദനയോടെ ഞാൻ കരണ്ടു. സത്യവാനായ മനുഷ്യൻ ശ്രദ്ധാലുവുമായിരിക്കണമെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലൂടുക്കി. സക്കൂളിൽ ഞാൻ അശ്രദ്ധകാണിച്ചു ആദ്യത്തെയും അവസാനത്തെയും സംഭവം ഇതാണ്. പിഴപിനിട് ശിവാക്കാൻ സാധിച്ചതായി എന്നിക്കൊരു മണിയും ഓർമ്മയുണ്ട്. സ്കൂൾ സമയം കഴിഞ്ഞാലുടൻ എന്ന രീതിൽ ആവശ്യമുണ്ടെന്ന് ആപ്പേരിൽ പറയ്യാംസർദ്ദീക്കഴഞ്ഞിയതിനാൽ വ്യാധാന്തനിൽ നിന്ന് ഞാൻ ശിവാക്ക ചൂടു.

വ്യാധാന്തത്തെ അവഗണിച്ചിട്ടുകൊണ്ട് ദോഷമൊന്നും ഉണ്ടായില്ലെങ്കിലും മലും മരുംനാിൽ ഉപേക്ഷ കാണിച്ചുവരുക്കുന്നു ദോഷമുല്ലം ഞാനിപ്പോഴും അനുഭവിക്കുന്നു. നല്ല കരുക്കൾ വിശ്വാസിക്കിൽക്കൂടി അവശ്യാടകക്ക മണ്ണന ധാരാ എന്നിക്കെടവിട്ടു നിന്നു കിട്ടിയെന്നില്ലെന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോകും വരെ ഞാനാധാരണ നിലവിട്ടാണി. പിനിട്, വിശേഷിച്ചും തെക്കേ ആട്ടപിക്ക ചിൽ, വക്കിലിംബാരുടെയും അവിടെ ജനിച്ചു വളർത്തു വിദ്യയ്ക്കിച്ചു ചെറുപ്പുക്കാരുടെയും മനോഹരമായ കയ്യുള്ളതു കണ്ണപ്പോൾ ഞാൻ ലജ്ജിച്ചും തലതാഴ്ത്തുകയും എൻറ ഉപേക്ഷയുംനും പശ്ചാത്തപിക്കുകയും ചെയ്തു. ചിത്ര കരുക്കൾരംഗതെ അപ്പേരിണമായ വിശ്വാസിക്കാണിൽ ഏറയാളുണ്ടായി കാണണമെന്ന് എന്നിക്കു ബോധുമായി. എൻറ കരുക്കൾരം നന്നാക്കാൻ പിനിടു ശ്രമിച്ചുനോക്കി. പക്ഷേ വള്ളരെ വൈകിപ്പോചിരുന്നു. ചെറുപ്പുണ്ടിലെ ഉപേക്ഷകൊണ്ട് വന്നതു നന്നാക്കാൻ എന്നിക്കൊണ്ടുകൂട്ടും സാധിച്ചില്ല. എൻറ അനുഭവം എല്ലാം യുദ്ധത്തിന്റെ വിശ്വാസത്തിനും അവ പാഠമായിരിക്കുന്നു. വിശ്വാസിന്തിന്റെ അവശ്യാടകക്കാണ് നല്ല കരുക്കൾമെന്ന് അവർ മനസ്സിലാക്കുടെ. ഇപ്പോൾ എൻറ അഭ്യന്തരായാ കൂട്ടിക്കൂടി എഴുതാൻ പഠിപ്പിക്കുമ്പോൾ ചിത്രകലാ അഭ്യസിപ്പിക്കണമെന്നാണ്. പുസ്തകങ്ങളെല്ലാം പക്ഷികളെയും മറ്റും കണ്ണെന്നിലാക്കുന്നതുപോലെ അക്കഡമിക്കളെല്ലാം കൂടി ആദ്യം കണ്ണു പഠിക്കുടെ. വന്തുകളുടെ ചിത്രം പരിശക്കാൻ ചിരിച്ചു അഭ്യന്നു കയ്യുള്ളതു പഠിക്കാറും. അപ്പോൾ മനോഹരമായി എഴുതാൻ അവനു കഴിയും.

സ്കൂൾ ജീവിതകാലങ്ങളെ ഒരു സ്ഥാനകൾ കൂടി വേബ്സൈറ്റുകളെപ്പറ്റി യായുണ്ട്. വിവാഹരം മുലം എന്നിക്കൊരു വർഷം നഷ്ടമായത് ഇട കൂല്ലുകയും തന്നെ പരിഹരിക്കാൻ എൻറ അഭ്യൂപകൾ അഭ്യൂപകൾ. ഇതു നല്ലപോലെ പരിക്കുന്ന കൂട്ടിക്കൂടിക്കുമാത്രം നൽകാറുള്ളതു അനുകൂല്യമാണ്. അതനുസരിച്ചു മുന്നാം കൂല്ലുകൾ ആദ്യമാസം പിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, മഡ്സിവേ നൽപുറിക്കുകയെന്നുണ്ടാണ്, എന്നെ നാലാം കൂല്ലുപോലെ വിട്ടു. നാലാം കൂല്ലുക്കുതുന്നതിൽ മികച്ച വിഷയങ്ങളും പിച്ചുചീരുന്നത് ഇംഗ്ലീഷിലുണ്ട്. ഞാൻ തികച്ചു-

വെള്ളം കുടിക്കാൻ തുടങ്ങി. കേൾത്രഗണിതം എനിക്കു തീരെ പിടിയില്ലാത്ത ഒരു പുതിയ വിഷയമായിരുന്നു. മാധ്യമം ഇംഗ്ലീഷുകുടിയായഭ്യോൾ കുട്ടി തൽ ബുദ്ധിമുട്ടായി. അഖ്യാപകൻ ആ വിഷയം നന്നായി പറിപ്പിച്ചുകൂലില്ലോ എനിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പലപ്പോഴും മനസ്സുമട്ടന്തെ മുന്നാം കൂടാണ്ണിലേക്കു മടങ്ങിയാലോ എന്നു ചിന്തിച്ചു. ഒരു വർഷം പാഠകാനുള്ളത് ഒരു വർഷം കൊണ്ടു തിരിക്കാനുള്ള ശ്രമം അത്യാഗ്രഹമാണെന്നും തോന്തി. പക്ഷേ, അത് എനിക്കു മാത്രമല്ല എൻ്റെ അഖ്യാപകനും ദുഷ്കീരിന്തിയുണ്ടാക്കും. കാരണം ഞാൻ ഉത്സാഹിച്ചു പഠിക്കുമെന്ന വിശ്വാസത്തിലാണ് അദ്ദേഹം കൂടാണ്ണിലേക്കയറ്റുന്നതിനു ശുപാർശ ചെയ്തത്. ഈ ഇട ദുഷ്കീരിന്തിയില്ലെങ്കിലും ദയം എന്ന അന്തേ സ്ഥാനത്തിരുത്തി. അങ്ങനെ വള്ളുപാടും ആക്കും ചെയ്യുന്നതിനും പഠിമുന്നും സിഖാന്തരത്തിലെത്തിരുത്തുമുണ്ടാക്കുന്നതിനും പരമായ ലാളിത്തും പൊടുനുനെ എനിക്കു വെളിപ്പേട്ടുകുറിച്ചിട്ടും ശുശ്വരവും ലളിതവുമായ പ്രയോഗം മാത്രം വേണ്ട തായ ഒരു വിഷയം ബുദ്ധിമുട്ടാവുക വയ്ക്കുന്നതിനും അപ്പോൾ മുതൽ ജ്യോതി എന്ന ക്ഷേത്രവും രസകരവുമായിത്തിരിന്നു.

സംസ്കൃതം ഇതില്ലോ ക്ഷേണമുള്ള വിഷയമായി തോന്തി. ജ്യോതിയിൽ മനസ്സാംമാക്കാൻ എന്നും ഇല്ലായിരുന്നു. സംസ്കൃതത്തിലാക്കട എല്ലാം മനസ്സാംമാക്കണമെന്നും ഞാൻ വിചാരിച്ചു. ആ വിഷയവും നാലാം കൂടാണ്ണിൽ തുടങ്ങി. ആറാം കൂടാണ്ണിലെത്തിരുത്തുമുണ്ടാക്കുന്ന നിരാഗനായി ഞാനത്തുപേക്ഷിക്കാനോരുണ്ടാം. സംസ്കൃതാഭ്യാപകൻ കുട്ടിക്കളെ നിർബന്ധിച്ചു പഠിപ്പിക്കുന്ന നിർദ്ദേശനാണെന്നും എനിക്കു തോന്തി. അദ്ദേഹവും പേരേശ്വരൻ അഖ്യാപക നും തമിൽ എരുതാം മത്സ്യരാജായിരുന്നു. പേരേശ്വരൻ പഠിക്കാനെള്ളുപ്പുംഞാണും അതിൻ്റെ അഖ്യാപകൻ കുട്ടിക്കളോടു സജീവം കാട്ടുന്ന കഴിവുള്ള നല്ല മനസ്സുണ്ടാണും മറ്റും കുട്ടികൾ പാര്യമായിരുന്നു. ഈ 'എല്ലപ്പാ' എന്ന ആരാൺഷിച്ചു രാഗനാൾ ഞാൻ പേരേശ്വരൻ കൂടാണ്ണിൽ പോയിരുന്നു. സംസ്കൃതാഭ്യാപകനെ ഇതു വള്ളാതെ ദു:ഖപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം എന്ന അടുത്തുവള്ളിച്ചു ചോടിച്ചു; "നീ ഒരു വൈഷ്ണവ പിതാവിൻ്റെ മകനാണെന്ന കാര്യം മറക്കാൻ പറ്റുമോ? സ്വന്തം മതത്തിൻ്റെ ഭാഷ നിന്നകു പഠിക്കോണോ? വള്ള പ്രയാസവുമുണ്ടെങ്കിൽ എൻ്റെയുടെ വന്നാൽ പോരെ? നിങ്ങളെല്ലായില്ലാം പരമാവധി കഴിവുപയോഗിച്ചു സംസ്കൃതം പഠിപ്പിക്കാനാണ് എൻ്റെ ആഗ്രഹം: കുറേക്കുവി പഠിക്കുന്നോൾ അതിൽ വളരെ രസമുള്ളതും ഉഗ്രങ്ങൾക്കാണാം. മനോഭയരും വെളിയാതെ സംസ്കൃതകൂടാണ്ണിൽ വന്നിരിക്കു."

ഈ കനിപ്പ് എന്ന നാണിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൻ്റെ സന്നേഹത്തെ അനാഥരിക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. ഇന്ന് ആ അഖ്യാപകൻ, കൂപ്പണാഗ്രഹം പാണ്ടി ഡൈരെയ നദിയോടെ മാത്രമേ എനിക്കോരിക്കാൻ കഴിയും. കാരണം അന്നും ഞാൻ പഠിച്ചു ആ കുറിച്ചു സംസ്കൃതമെക്കില്ലോ. അറിയില്ലായിരുന്നുകിൽ നമ്മുടെ മതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ എന്തെങ്കിലും താല്പര്യം തോന്നാൻ ഞാൻ

നമോ ക്ഷേഗ്രിക്കുമായിരുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ, ആ ഭാഷ കൂടുതൽ ആഴ തനിൽ പരിക്കാൻ കഴിയാണ്ടതോർത്തു എന്ന് വ്യസനിക്കുകയാണ്. എന്നെന്ന നാൽ ഏല്ലാ ഫിന്റ ബാലികാബാലന്മാർക്കും നല്ല സംസ്കൃതപരിജ്ഞനാം ആവശ്യമാണെന്ന് പിന്നിടെനിങ്ങും ബോധ്യമായി.

ഈതൃത്യം ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പാഠപദ്ധതികളിൽ പ്രാദേശിക ഭാഷക്കു പറഞ്ഞി, സംസ്കൃതം, പേരിഖ്യൾ, അബ്ദി, ഇംഗ്ലീഷ് എന്നി റായ്‌ക്കു കുടി സ്ഥാനമുണ്ടാവണാം എന്നാണ് ഇപ്പോൾ എൻഡ് അടിപ്പായം. ഈ നീണ്ട ലിംഗ്യുകളണ്ട് ആരും തയപ്പെടേണ്ടു. നമ്മുടെ വിദ്യാഭ്യാസം കുറേക്കുടി പിടിപ്പെടുത്തുകയും ഒരു വിദേശ ഭാഷയിലൂടെ പരിക്കുകയെന്ന ഭാരതത്തിൽ നിന്നു കുടിക്കുള്ള മോഹപ്രിക്കുകയും ചെയ്താൽ ഈ ഭാഷകളെല്ലാം പരിക്കുക ക്ഷേഗ്രമാവിഡ്യുന്നു മാത്രമല്ല രണന്ത്രമായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. ഒരു ഭാഷ ശാസ്ത്രിയമായി പഠിച്ചാൽ മറ്റു ഭാഷകൾ പഠിക്കുക താരതമ്യം ഏഴിപ്പുമായിരിക്കും.

സത്യത്തിൽ പറിപ്പി, ഗുജറാത്തി, സംസ്കൃതം എന്നിവരെ ഒരു ഭാഷയാണും, പേരിഖ്യൾ, അബ്ദി എന്നിവരെ ശാരീര ഭാഷയാണും, കണ്ണക്കാബാനേ ഉള്ളൂ. പേരിഖ്യൾ ആരുംഭാഷാ കൂടുംഭാഷിലൂം, അബ്ദി സംഖ്യകൾ കൂടുംബാനേ നിന്നില്ലോ, പെട്ടെന്നും ഭാഷകളാണെങ്കിലൂം അവ തന്മിൽ അടുത്ത സാന്ദ്യത്തിൽ അടുത്ത സാന്ദ്യത്തിൽ അടുത്തു ഒരു കാരണം, ഉർദുവിനെ എന്നാരും പ്രായേക ഭാഷയാണിട്ടു കരുതുന്നു മും. അതിന്റെ വ്യാകാണം പറിപ്പിയിലേതും, വാക്കുകൾ ഒധികവും പേരിഖ്യൾ

അബ്ദി ഭാഷകളിലേതുമാണ്. ഗുജറാത്തിയോ പറിപ്പിയോ ബാലാഭ്രിംഗം മാംത്തിയോ നല്ലപോലെ പറിക്കാൻ, സംസ്കൃതം പഠിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു പോലെ ഉർദു നന്നായി പറിക്കാൻ അബ്ദിയും പേരിഖ്യനും പഠിക്കേണ്ടതാണ്.

6. ഒരു ദൃഢിയം

രണ്ടാംകുളിലെ എരുൻറ വളരെക്കുറച്ചു സ്നേഹപ്രിതമാരിൽ അടുപ്പുമുള്ളവർ എന്നും പറയാവുന്ന രജുപോരേ തിന്ന കാലാഞ്ചലിലായി ഉണ്ടായിരുന്നു തല്ലി. ഈ സ്നേഹപ്രബന്ധങ്ങളിലൂണ്ട് അധികകാലം നിശ്ചയിനില്ലെന്നു. എന്നും സ്നേഹപ്രിതനെ ഒരിക്കലും ഉപേക്ഷിച്ചിരുക്കില്ലും അഡാരെന്നു ഉപേക്ഷിച്ചിരുക്കുകയും. മറ്റൊരു സ്നേഹപ്രിതനുമായി അടുത്തതായിരുന്നു തലിനു കാരണം. ഈ രണ്ടാംകുളിൽ നിന്നും പറിപ്പിയാണ്, എരുൻറ ജീവിതത്തിലെ ഒരു ദുഃഖത്താണി എന്നും അഡാരെന്നും കാണുന്നു. അതു നിശ്ചയിനിന്നും, അഡാരെ നന്നാക്കിയെടുക്കലാമനു വിചാരണയിലാണ് എന്ന് ചണ്ണാത്തം തുടങ്ങിയത്.

ഈ സ്നേഹപ്രിതൻ ആദ്യം എരുൻറ ഏട്ടുക്കൾ സഹപാറിയും സുഫുരേനു മാറ്റിരുന്നു. അയാളുടെ ഭോഷണങ്ങൾ എൻഡിക്കറിയാമായിരുന്നു. എക്കില്ലും എന്നയാളെ വിശസ്ത സുഫുരേന്നായെന്നും. എന്ന് പിന്ത കൂടുക്കെട്ടിലാണെന്ന് അമ്മയും മുത്തേ ഏട്ടുക്കും ലാരുയും എന്നിക്കു മുന്നറിയപ്പെട്ടു തന്നു. ഭാസ്യ

ଯୁକ୍ତ ବାକ୍ସେକ୍‌ରୀକଣାଙ୍କ ପ୍ରକଳ୍ପ ଆହାରକାରୀ ସମବିଚ୍ଛିଲ୍ଲ ଏଣ୍ଟାରେ ଆମ ଯୁକ୍ତରୁ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଆନ୍ତରିକ୍ ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଆମରୁକ୍ତରୁ ଏଣ୍ଟାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାକଣାଙ୍କ ଶାଖାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପନକାରୀ ହେଲୁଛି। ଏହିକିମ୍ବାନ୍ତ ଆମରୁକ୍ତରୁ ଏଣ୍ଟାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାକଣାଙ୍କ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପନକାରୀ ହେଲୁଛି: “ନିଃବନ୍ଧି ପରିଯୁକ୍ତ ଉତ୍ସବିଲ୍ଲ ଆମାରୁକ୍ତରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାକଣାଙ୍କ ଫ୍ରିକରିଯାଏ, ପାଇଁ ଆମାରୁକ୍ତରେ ଗୁଣବିକାର ନିଃବନ୍ଧିକରିଯିଲ୍ଲ ଆମାରୁକ୍ତରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାକଣାଙ୍କ ବିଲ୍ଲ ଏଣ୍ଟାରେ ଚାନ୍ଦାରେ ଆମାରୁକ୍ତରେ ନାନାକଣାଙ୍କ ବେଳାଇଯାଏ, ଆମାରୁକ୍ତରେ ମାତ୍ର ବାନାରେ ବାଲୁରେ ନାଲ୍ଲ ରହାଇଥିଲୁକୁ ଆମାରୁକ୍ତରେ ଏଣ୍ଟାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ହେଲୁଛି।”

ହୁତ ଆବର ତ୍ୟାପତ୍ତିପ୍ରେସ୍ଟକୁଣ୍ଠିତେଇଥାଙ୍କୁ ଶାକ ବିଚାରିକୁଣ୍ଠିଲା. ଏହିକୁ ଲ୍ଯାଂ ଏବର୍ସର ବିଶ୍ୱାସିକଳଣ ଅନ୍ଧାକରିଛୁ ଆବର ଯମେଷ୍ଟଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନିକଳାଙ୍କ ଆଗ୍ରହିତାକୁ.

എൻ്റെ കണക്കുടുൽ തെറ്റിപ്പോയെന്നു പിന്നിട് എന്നിക്കു മനസ്സിലായി. ഒരു പരിഷ്കർത്താവിന് അധികാരം നന്നാക്കാനുദ്ദേശിക്കുന്ന വൃക്തിയുമായി അടുത്ത സ്ഥലപരബ്രഹ്മം പഠിച്ചു. അമാർത്ത സ്ഥലപരബ്രഹ്മം ലോകത്തിൽ വളരെക്കൂട്ടു മാത്രം കാണപ്പെടുന്ന ആര്ത്തമെക്കുമാണ്. സമാനസ്യഭാവകാരി തമിലുള്ള ചഞ്ചാരാത്മയെ ട്രാക്കു ഉചിതവും സ്മാരിയുമായിരിക്കും. സുപ്രാത്യുക്കൾ പ്രതികരിക്കുകയും അങ്ങാട്ടു ഇഞ്ചാട്ടു സ്വാധിനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ എമ്പതിയിൽ പരിഷ്കരണ സാധ്യത വളരെക്കുറവാണ്. ഗുണാത്മകാളിരെ ദോഷം ഉൾക്കൊള്ളുന്നവരാണ് മനുഷ്യർ. അതിനാൽ അതിരുക്കടന്ന ചഞ്ചാരാതം ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടതാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇംഗ്ലാനുമായി സ്ഥലപരബ്രഹ്മം വേണ്ടവൻ ഏകാക്കിയായി ജീവിക്കണാം. ആത്മഭൂക്തിൽ ലോകത്തെ മുഴുവൻ നാനോഹരിക്കണാം. എൻ്റെ അഭിപ്രായം തൊറ്റായിരിക്കാം. പക്ഷേ ഉറ്റ ചഞ്ചാരാത്മയിനുള്ള എൻ്റെ ആ പരിശ്രമ പരാജയപ്പെട്ടുകയാണെന്നാണെന്നു.

എനിക്ക് അദ്ദേഹവും വൃസന്നവും തോനി. എന്നതാൽ കാരണം ചൊല്ലുപോൾ ആ സ്വന്നപരിത്വന ഇങ്ങനെ വിശദിക്കിയ്ക്കു: “മാംസം കഴിക്കാതെനു കൊണ്ടാണ് നമ്മൾ ദുർബ്ബളായിരിക്കുന്നത്. മാംസം കഴിക്കുന്നതുബോക്കാണോ എന്ന് ഇംഗ്ലീഷുകാർക്കു നമ്മുടെ അടക്കി ദിക്കാണ് കഴിയുന്നത്. എനിക്കുന്നു ശക്തിയുണ്ടെന്നും എത്രയധികം ഓടാൻ കഴിയുമെന്നും നിന്നുകണ്ണിയാമ എല്ലാ. എനാൻ മാംസം കഴിക്കുന്നതുബോക്കാണെന്ന്. മാംസം കഴിക്കുന്നവർക്കു കൂടുതലും പുനരും മറ്റും ഉണ്ടാവില്ല; ഉണ്ടായാൽ തന്നെ വേഗം സുവഭാക്കും.

മാംസം കഴിക്കുന്ന നമ്മുടെ അധ്യാപകരും മറ്റു മാനുഷരും വിഡ്യാക്ലാസ്സുമായിരുണ്ടാണെന്ന് അഭിരംഗനം ചെയ്യുണ്ട്. പരിക്ഷിച്ചിട്ടും നോക്കുന്നതിനേന്തു? അത് എത്ര ശക്തി തരുമെന്ന് തിന്നുന്നുണ്ടു്”.

മാംസഭക്ഷണത്തിനായുള്ളതു് ഈ വാദങ്ങൾക്കുല്ലാം അയാൾ ഏകത്തേ ദൃഢ ടിക്ക് എന്നോടു് പറഞ്ഞതല്ല. പലപ്പോഴായി വിസർജ്ജിച്ചു് ഉദാഹരണസഹിതം, എന്ന ഭോദ്യപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടി പറഞ്ഞവയുടെ സാരാംശമാണിൽ. എൻറി ഏട്ടുന്ന് അതിൽ പെട്ടുകഴിണ്ടിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം എൻറി കൂടുകൂരാനെ പിന്താങ്ങി. ഈ സ്നേഹപിതനേയും ഏട്ടുനേയും അപേക്ഷിച്ച് ഞാൻ ശാരിരികമായി വളരെ ദൂരംബന്ധിച്ചുവരുന്നതായി കാണപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അവർ ഒബ്ബാള്ളും എന്നൊക്കാൾ ശക്തിയും ശരീരബലവും ദെയറുവും ഉള്ളവ രായിരുന്നു. ഈ സ്നേഹപിതനേൻ വിക്രമങ്ങൾ എന്ന സ്ത്രീയന്നാക്കിയിരുന്നു. അവൻ അസാധാരണ വേഗതയിൽ വളരെ ദൂരം ഓടാൻ കഴിണ്ടിരുന്നു. ഉയരച്ചയുടെപുറത്തിലും (High Jump & Long Jump) അതിവിശദിച്ച അന്തിമായ ശരീരക്കൂദായും അയാൾ താങ്ങും. പലപ്പോഴും അയാൾ തന്റെ കഴിവുകൾ എൻറി മുന്തിൽ പ്രകടിപ്പിക്കുമായിരുന്നു. തങ്ങൾക്കില്ലാത്ത സിഖികൾ മരുഭാരം പ്രകടിപ്പിക്കാനുതു് കാണുന്നോൾ അരും അഞ്ചുത്തപ്പെട്ടാപോലെ ഞാനും അയാളുടെ മുന്തിൽ അഞ്ചുത്തപ്പെട്ടാപോലെ യന്നായിരിക്കും. തുടർന്ന് അയാളെപ്പോലെ ആയിരത്തിരാനുള്ള ആഗ്രഹമായി. എന്നിക്കും ഓടാനോ ചാടാനോ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. എന്നുംകാണ്ട് എനിക്കും അയാളെപ്പോലെ കരുതന്നായിക്കുട്ടാ?

ഞാനോരു ഭീരുവുമായിരുന്നു. കളിക്കാരെയും സർപ്പങ്ങളെയും ഭൂത പ്രതാദിക്കാളെയും കുറിച്ചുള്ള ദേശം എന്ന ഏതാണ്ടാബാധയപോലെ ശല്യപ്പെട്ട അനിയിരുന്നതാനും. രാത്രിയാഹാൽ പടിക്കുപുറിത്തിരിങ്ങാൻ ഞാൻ ദേപ്പുട്ടു. ഇരുട്ട് എന്ന നടുക്കിയിരുന്നു. ഇരുട്ടഞ്ഞുറങ്ങുക എനിക്കു മിക്കവാറും അസാധ്യമായിരുന്നു. കാരണം ഭൂതമോ സർപ്പമോ കളിനോ ഒക്കെ ഓരോ വശത്തു നിന്നു വരുന്നതായി ഞാൻ സകലപ്പിക്കും! അതിനാൽ വിളക്കുക തനിച്ചുവെക്കാതെ രാത്രി എനിക്കുണ്ടാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. എൻറി അടുത്തുകിടന്നുരങ്ങുന്ന, ശല്യനത്തിലേക്കു കാലുന്നിയ, ഭാര്യയോട് എൻറി യേതെന്തെല്ലാം എന്നെന്ന തുറന്നു പറയും? ഭാര്യക്ക് എന്നൊക്കാൾ ദെയ രുമുണ്ടാണ് എനിക്കറിയാം. അവളുടെകയടുത്ത് വാസ്തവത്തിൽ എനിക്കു ലജ്ജാ തോന്തി. അവർക്ക് ഭൂതങ്ങളോ സർപ്പങ്ങളോയോ ദേമില്ല; ഇരുട്ട് തന്റ് എവിടെ പോകാനും കഴിയും. എൻറി ഈ അർദ്ധവ്യഘ്രങ്ങളും ആ സ്നേഹപിതന് അറിയാമായിരുന്നു. ജീവനുള്ള സർപ്പങ്ങളെ കയ്യിലെടുക്കാനും കളിക്കാരായി ധിക്കരിക്കാനും തനിക്കു കഴിയുമെന്നും പിശാച്ചുകളിൽ തന്റെ വിഹാസിക്കുന്നില്ലെന്നും അയാൾ പറഞ്ഞു. ഇതെല്ലാം തിരിച്ചുയായും മാംസം കൈകിട്ടുതുക്കാണ്ടു സാധിച്ചതാണതെന്തെന്തെന്തെന്തെ.

നന്മയും എന്ന ഗുജറാത്തി കവിയുടെ ഒരു പദ്ധതികളാണ് തണ്ടാൾ സ്കൂൾ

കുട്ടികൾക്കിടയിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്നു.
 കരുതൽ സാധ്യവേ നോക്കു
 ഭരിക്കുന്നവനിൽധൂമ
 ഇൻഡ്യനോ ശുഷ്കനാം കുള്ളിൽ
 സാധ്യവാത്ര ഭരിപ്പവൻ
 കരുതൽ സാധ്യവിൻ പൊക്കം
 മുഴമഞ്ചെന്നു നിർണ്ണയം
 കരുതൽഒന്നു കാരണം?
 ഇരച്ചി തിന്നുവോന്നവൻ

ഖവയ്ക്കല്ലോം എൻ്റീമേൽ തക്ക സ്വാധിനമുണ്ടായി. ഞാൻ പരാജയ സ്ഥിച്ചി. എന്നിൽ ഈ ആശയം വളരാൻ തുടങ്ങി: മാംസക്കഷണം നല്ലതാകു നു; അത് എന്ന കരുത്തുനു ഡിരിനുമാക്കും; ഇന്ത്യയിലെ എല്ലാവരും മാംസം ഭക്ഷിയ്ക്കയാണെങ്കിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാരെ തോല്പിക്കാം - ഇങ്ങനെ ഞാൻ ചിന്തിക്കാൻ തുടങ്ങി.

മാംസക്കഷണമനന പരിക്ഷണം തുടങ്ങാൻ രൂ ദിവസം നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടു. അതു രഹസ്യമായിത്തീർന്നു. ഗാന്ധിവിശജ്ഞർ വൈഷ്ണവരാജ്. എൻ്റീ മാത്രാപിതാക്കല്ലാണെങ്കിൽ ഉറുപ്പ് വൈഷ്ണവരും. അവർ പതിവായി ക്ഷേത്ര ത്വിൽ പോകാറുണ്ട്. കുട്ടാംബവക തന്ത്ര ക്ഷേത്രങ്ങളുമുണ്ട്. ജൈനമനതാ ശുജാത്തിൽ ശക്തമായിരുന്നു. അതിൻ്റെ സ്വാധിനു, എല്ലാ അവസരങ്ങളിലും അനുവേദപ്രടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മാംസക്കഷണ തേനാടുള്ള വരുപ്പും അറപ്പും ശുജാത്തിലെ ജൈനരുടെയും വൈഷ്ണവ ദുനടയും ഇടയ്ക്കുള്ളത് ശക്തമായി ഇന്ത്യയിലേം പുറത്തോ ഏറിത്തും കാണില്ല. ഈ പാരമ്പര്യത്തിലാജ് ഞാൻ ജനിച്ചുവളർന്നത്. അച്ചുനമ്മമാ രോട് എനിക്കു വലിയ കെട്ടിയുമായിരുന്നു. ഞാൻ മാംസം ഭക്ഷിച്ചതായി അറിയുന്ന നിമിഷം ആല്ലാത്തമേറ്റ് അവർ മരിക്കുമെന്നും എനിക്കാറിയാം. കുടാതെ എൻ്റീ സത്യപ്രേമം എന്നെ കുട്ടത്തെ ശ്രദ്ധാലൃവുമാക്കി. മാംസം ഭക്ഷിച്ചു തുടങ്ങുകയാണെങ്കിൽ അത് അച്ചുനമ്മമാരെ വണ്ണിക്കയാവുമെന്ന വിചാരം അനേന്നിക്കില്ലായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. പക്ഷേ ഈ പരിപ്പകാരണത്തിന് എൻ്റീ മനസ്സ് രൂണിക്കുമെന്നും. നാവിന്നു സ്വാദുള്ളതു നൽകാനായിരുന്നില്ല തുർക്ക് നല്ല രൂചിയുള്ള ക്ഷേണമാണെതെന്ന് ഞാനറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. എനിക്ക് ശക്തിയും ദയവുമുണ്ടാകണാം. ഇന്ത്യാക്കാരെല്ലാം. അഞ്ചെന്നയാവണാം. അതുവഴി ഇംഗ്ലീഷുകാരെ തോല്പിച്ച് ഇന്ത്യയെ സ്വത്രന്ത്യാക്കണാം - ഇതായിരുന്നു ആഗ്രഹം. 'സ്വരാജി'ന പദം ഞാൻ കെട്ടിരുന്നില്ല. എന്നാൽ സ്വത്രന്ത്യാക്കുന്നതെന്നാണെന്ന് എനിക്കാറിയാമായിരുന്നു. ഈ 'പരിപ്പകാരം' എന്ന അന്യധനാക്കി. മാംസം കഴിക്കുന്നത് അച്ചുനമ്മമാരിൽ നിന്നു മറച്ചു വയ്ക്കുന്നതിൽ സത്യവിശ്വാസമാഭ്യാസനുമുണ്ടുന്നു. അത് നിശ്ചയമായിരിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പാക്കിയശേഷം ഞാൻ സ്വയം സമാധാനിച്ചു.

7. ഒരു ദൃശ്യം (തുടർച്ച)

അങ്ങനെ ആ തിവസാ എന്നി. എൻ്റെ അവസ്ഥ ഫൈനാലിറ്റേന്റ് പ്രീറ്റിംഗിൽ ബാധിമുട്ടാണ്. ഒരുവർഷത് 'പരിഷക്കാർ ത്രോട്ടു മുള ആവേശവും ജീവിതത്തിൽ വലിഞ്ഞാറു മാറ്റാ വരുത്തുന്നതിലെ പുതുമ യുമായിരുന്നുകിൽ മറുവശഞ്ച ഒരു കള്ളംനേപ്പാലെ ഒളിച്ചു പ്രവർത്തിക്കു നീതിലെ അപമാനാരമായിരുന്നു. ഇവയിൽ എത്രാൺ എന്ന കുടുതൽ സ്വാധിനിപ്പിത്തനു പറയാനാവില്ല. നദിതിരത്തെ ഒരു ഏകാന്ത സ്വംഖ്യ ത്രണം കണ്ണഡത്തി. അവിടെവച്ചു ജീവിതത്തിലാദ്യത്തായി ഞാൻ മാംസം കണ്ണഡ. ഭോർ മയിലുണ്ടാകിയ റൊട്ടിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടും എനിക്കു രൂപികരിക്കാ യി തോനിയില്ല. അട്ടിരച്ചി തോല്പോലെ കടുപ്പമുള്ളതായിരുന്നു. ഏനിക്കു തു കഴിക്കാനെ സാംഖ്യമായിരുന്നില്ല. അസ്യവും തോനിയിട്ട് തിരു നിർത്തി.

അതിനുശേഷമുള്ള രാത്രി എനിക്കു ഭാഗക്കായിരുന്നു. വല്ലാത്തൊരു പേടിസ്പർശം എന്ന അലപ്പി. ഉറങ്ങാൻ തുടങ്ങുമ്പോഴേക്കും എൻ്റെ ഉള്ളിൽ കിടന്ന് ഒരു ജീവനുള്ള ആട് നിലവിലിക്കുന്നതായി തോന്നും. ഞാൻ പശ്ചാത്താപനേതാട ചട്ടി എഴുന്നേറ്റുകയും. പിന്നെ മാംസം കഴിക്കുക എൻ്റെ ധർമ്മമാണെന്ന് സ്വയം ഓർമ്മിപ്പിക്കും. അങ്ങനെ ഉത്സാഹം വിശദൂക്കും.

എൻ്റെ സ്വന്നഹിതനാണെങ്കിൽ എല്ലുപ്പാ മനസ്സുമടുക്കുന്ന കുടുതലിലായിരുന്നില്ല. അയാൾ മാംസം കൊണ്ടു നല്ല സ്വാദുള്ള കരികൾ വൃത്തിയായി ഉണ്ടാക്കാൻ തുടങ്ങി. അതു കഴിക്കാൻ നദിതിരത്തെ വിജയന്മാർഗ്ഗത്തിനു പകരം സർക്കാർ വക അതിമിക്കിരിത്തിലെ സർക്കാരുമുൻ, മേശക്കും കൾ എല്ലാം എൽപ്പുടാകാൻ. ഈ എൽപ്പുടാകിൾ അവിടെതെ മുഖ്യപാചകക്കാരനുമായി എൻ്റെ സ്വന്നഹിതൻ എന്നൊരു ഗുഡാലോചന നടത്തിയിരുന്നു.

ഈ സുതം പലില്ലും. ഭോർമ്മരാട്ടിയോടുണ്ടായിരുന്ന അനിഷ്ടം. നിംബി; ആട്ടിനോട്ടുള്ള ഒരു ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടു. മാംസം അട്ട സൂഖിപ്പംമായി ല്ലേക്കില്ലും കുടെയുള്ള ചില മാംസക്കിരികൾ എനിക്കിലിഷ്ടമായി. ഒരു വർഷ തോളും അങ്ങനെ പോയി. പക്ഷേ, അഡ്യസന്റിൽ താഴെ മാംസസ്വകളേ ഇതിനിടക്കു ഞാൻ ആസ്വദിപ്പിക്കുക. കാരണം സർക്കാർ മന്ത്രിൾ എപ്പോഴും കിട്ടിയിരുന്നില്ല. പണചെച്ചലവുള്ള മാംസക്കിരികൾ തയ്യാറാക്കുക എല്ലുപ്പമായി രൂപീകരിക്കും. ഈ 'പരിഷക്കാർ'ത്തിനായി മുടക്കാൻ എനിക്കാണെങ്കിൽ പണവു നില്ല. അതിനാൽ ചെലവിനുള്ള തുക സ്വന്നഹിതൻ തന്നെ കണ്ണഡനേതണ്ണിയിൽ രൂപീ. അയാളുൽ എങ്ങനെ കണ്ണഡത്തിലെന്നനിക്കിയില്ല. പക്ഷേ എന്നെ ഒരു മാംസലുക്കാക്കാൻ അയാൾ ഉറപ്പിച്ചിരുന്നതിനാൽ എങ്ങനെന്നോ പണമുണ്ടാകി. എന്നാൽ അതിനും ഒത്തിരുണ്ടാകുമ്മല്ലോ. അതിനാൽ ഈ സദ്യ കൾ വളരെക്കുറവും വള്ളപ്പോഴുമൊരിക്കലും ആയിപ്പോയി.

ഈ രഹസ്യ സദ്യകളിൽ പങ്കുകൊണ്ട സന്ദർഭങ്ങളിൽ വിട്ടിൽനിന്ന്

അത്താഴം കഴിക്കാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. അങ്ങൾ സ്വഭാവികമായും ഒക്സിം കഴിക്കാനാറാശ്രൂപ്പുട്ടും. കഴിയ്ക്കാത്തതിൽനിന്റെ കാരണം ചോദിക്കും. “എൻ നിക്കു തിരെ വിശ്വലി. എന്തോ ഓറഗനേട്ടേഷൻപോലെ” എന്നു ഞാൻ മറ്റൊപ്പടി പറയും. ഈ ഒഴികഴിവു പറയുന്നതിൽ എൻക്കു മനസ്സാക്കിക്കുത്തു ണ്ണായിരുന്നു. ഞാൻ കളവാണു പറയുന്നതെന്നാറിയാമായിരുന്നു. അതും അഥവാട്. ഞാൻ മാംസളുക്കാഡി മാറിയ വിവരം അപ്പെന്നുമാറി അൻ ഞാൻ സ്വന്തമായി മാറിയ പഠനം അപ്പെന്നുമാറിയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ എന്നോടു തന്നെ പറഞ്ഞു:

“മാംസം കഴിക്കേണ്ടതും രാജ്യത്തെ കേഷണാർത്തി ‘പരിപ്പകൾ’ക്കേണ്ടതും അതുവശ്രമാണെങ്കിലും അപ്പെന്നുമാറെടു കളവുപറയുന്നത് മാംസം കഴിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ചിത്രയാണ്. അതിനാൽ അവരുടെ ജീവിതകാലത്ത് മാംസം കഴിക്കുന്ന പ്രസ്തരയേ ഇല്ല. അവരുടെ കാലാശങ്ങൾ സ്വത്തനാക്കു സ്വോൾ ഞാൻ പരസ്യമായി മാംസം കഴിക്കും. അതുവരെ ഞാനതിൽ നിന്നു വിട്ടുനിൽക്കും.”

ഈ തിരുമാനം ഞാനേന്നു സ്വന്നപറിതനെ അറിയിച്ചു. പിന്നീടൊരിക്കു ല്ലു ഞാൻ മാംസം കഴിച്ചിട്ടില്ല. പുത്രനാർഥ രണ്ടുപേര് മാംസളുക്കളുടെ വിവരം എൻ്റെ മാതാപിതാക്കൾ ഏകലെയും അറിഞ്ഞില്ല.

മാതാപിതാക്കളുടും കളവുപറയാതിരിക്കേണ്ടതുനാണ് ഞാൻ മാംസം ഉപേക്ഷിച്ചുകില്ലും. ആ സ്വന്നപറിതനോടുള്ള കൂടുകെട്ട് ഉം പുശ്ചില്ലും. അയാളെ നന്നാക്കാനുള്ള എൻ്റെ ഉത്തരസംശാരം വിപരിക്കേണ്ടായ ഫലമാണ് എനിക്കുള്ളവകിയൽ. അതേപ്പറ്റി ഞാൻ ബോധവാനായില്ല.

ഈതെ കൂടുകെട്ട് ഭാര്യയോടുള്ള വിശ്വാസവശ്യങ്ങളിലും എന്നെ എൻ്റി ക്കുമായിരുന്നു. ഞാൻ കഷട്ടിപ്പു രക്ഷപ്പെട്ടു. ആ സ്വന്നപറിതനിൽ ഏകക്കൻ എന്നെന്ന വേശ്യാലയത്തിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ തന്റെ അയാളെന്ന അക്കദേശക്കുറിപ്പും. അയാളെല്ലാം ഏർപ്പാടാക്കിയിരുന്നു. പണവും കെടുത്തിരുന്നു. പാപാനിന്നും വായിലേഖം ചെന്നു. എന്നാൽ വൈദം തന്റെ അന്നത്തകാരുണ്ടാത്താൽ എനിക്കെതിരായിത്തന്നെ, എന്നെ രക്ഷിപ്പും. ആ തിരുമയുടെ ശൃംഗരയിൽ ഞാൻ ഏകക്കുണ്ടാ അന്നധനം മുകുന്നു മായിപ്പോരി. ഞാനാം സ്വത്തിയുടെ അടുത്തു കിടക്കയിലിരുന്നു; എൻ്റെ നാക്ക് അനാന്തരിപ്പില്ലും. അവൻകു സ്വഭാവികമായും കുമ നശിപ്പും. ആക്രോഷപരമാരംഭാടു അവരെല്ലാണ് പുറത്തെയ്ക്കായിപ്പും. എൻ്റെ പരാരൂപം അവ പ്രോളിക്കപ്പെട്ടതായി എനിക്കുത്തോന്തി. ലജ്ജാധിക്കുതാൻ നിലത്തു താണു പോകാനാണെന്നും. എന്നാൽ എന്നെ രക്ഷിപ്പത്തിന് പിന്നീടെപ്പോഴും ഇംഗ്രേസ് നന്ദി പറഞ്ഞിട്ടു ഉള്ളൂ. ഇതുപോലെയുള്ള നാലു സംഭവങ്ങൾ കൂടി എനി ക്കൊർമ്മായുണ്ട്. മിക്കവാറും എല്ലാറ്റിലും സംഗതം പ്രയത്നത്തെക്കാശം ഇംഗ്രേസ് രാണുഗ്രഹണാണ് എൻ്റെ രക്ഷയ്ക്കുന്നതിൽത്. തികച്ചും ധാർമ്മികമായി

നോക്കുണ്ടാൽ ഇവയെല്ലാം സമാർഗ്ഗം ശാഖകളായിരുന്നു. കാരണം, വിഷയാ സക്തിയുണ്ടായിരുന്നു. പാപത്തിൽ മുഴുകിയതിനു തുല്യമാണാല്ലോ അത്. എന്നാൽ ലഭകിക ദ്രോഗം ശാന്തികമായി പാപം ചെയ്യാത്തയാൾ പാപിയല്ല. ആ അർത്ഥത്തിൽ മാത്രമാണ് ഞാൻ പാപത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിക്കപ്പെട്ടത്. ചില കർമ്മങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള രക്ഷപ്പെട്ട രക്ഷപ്പെടുന്നവനു ചുറ്റുമുള്ളവർ ക്കും വലിയ ഇംഗ്ലീഷ് മനുഷ്യൻ തന്റെ നാഷ്ടപ്പെട്ട കുപോയ നൃത്യബോധം തിരിച്ചുകിട്ടിയാലും താൻ രക്ഷപ്പെട്ടതിൽ ഇംഗ്ലീഷ് കാര്യസ്ഥിതിയൊക്കെ നാഡിയുള്ളവനായിരുന്നു. ഒരാൾ എത്ര ചെറുതിട്ടും പ്രഭാന്ദനത്തിൽ വിശ്വാപോകുന്നതുപോലെ, അയാളുടെ ഇപ്പോൾക്കെതിരായി അതനെ ഇംഗ്ലീഷൻ ഇടപ്പെട്ടു രക്ഷപ്പെടുത്തുന്നതും നാം കാണാറുണ്ടാല്ലോ. ഇതെല്ലാം എങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നു - ഒരു മനുഷ്യൻ എത്രതോളം സ്വതന്ത്രം നും എത്രതോളം സാഹചര്യങ്ങൾക്കുമാണ് - ഇപ്പോൾ സ്വതന്ത്രം എത്ര മടങ്ങ് ഉണ്ട്, വിധി എവിടെ രംഗപ്രവേശം ചെയ്യുന്നു - ഇവയെല്ലാം നിശ്ചിയ രഹസ്യങ്ങളാണ്, എക്കാലവും ആയിരിക്കുകയും ചെയ്യും.

കമ തുടരാ. മേല്പരിശീല സംഗതിപോലും ആ സ്നേഹിതനുമായുള്ള ബന്ധത്തിന്റെ തിരുമ്പിലേക്ക് എൻറെ ക്കും തുറപ്പിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ട് കയ്യ് പേരിൽ കഷായം പിന്നെയും ട്രേറേറ കുട്ടിക്കേണ്ടിവന്നു. അവസാനം അയാളുടെ ചില ആപ്രതിക്ഷിത വൈകല്യങ്ങൾ ഞാൻ നേരിട്ടുകണ്ണപ്പോഴാണ് എൻറെ ക്കും തുറന്നുകിട്ടിയത്. അവയെപ്പറ്റി കാലക്രമത്തിനു പിന്നീടു പറയാം.

അതെ കാലത്തുള്ളതാക്കരാൻ ഒരു കാര്യം ഇവിടെന്നെന്ന പറയഞ്ഞ. എൻറെ ഭാരയുമായുള്ള അഭിപ്രായവുത്തും അതിനിന്നും ഒരു കാരണം തിരിച്ച യായും ഇയാളുമായുള്ള കുട്ടുകൈക്കൊണ്ടുനിന്നു. ഞാൻ തിരുവാനേപാലവും അസഹിഷ്ണുതയുമുള്ള ഭർത്താവായിരുന്നു. എൻറെ ഭാരയെപ്പറ്റി നോന്നിയ സംശയങ്ങളും സംശയമില്ലായിരുന്നു. അയാൾ അറിയിച്ചതു മുൻനിന്നും എന്നി എൻറെ ഭാരയെ. ഞാൻ പലപ്പോഴും വേദനിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ ഫിംസ് പ്രവർത്തിച്ചതിന് ഞാനൊരിക്കലും എന്നോടു പൊരുത്തിട്ടില്ല. ഒരുപക്ഷേ ഒരു ഫിന്റു പത്തി മാത്രമേ അന്തരം കഷ്ടത്കൾ പൊറുക്കു. അതുകൊണ്ടാണ് സ്വർത്തിയെ സഹനാശിനിന്നും ഒരു അവതാരമായി ഞാൻ കാണുന്നത്. അകാരണമായി സംശയിക്കപ്പെട്ട ജോലിക്കാരൻ ജോലി കളണ്ണിപ്പോയെന്നുവും രൂം പ്രൈത്രണം ഇക്കാണണ്ണാൻ പിതൃവെന്നതു ഉപേക്ഷിച്ചുകും. ഭർത്താവിൽ സംശയം തോന്തിയ ഭാര്യയാകട്ടെ നിഗ്രഹിപ്പിച്ചുകും. പക്ഷേ, ഭർത്താവ് അവളെ സംശയിച്ചാലോ? നശിച്ചതുതനെ. അവൾ എങ്ങാട്ടുപോകും? ഒരു ഫിന്റു ഭാര്യ വിവാഹമോചനത്തിനു കോടതിയെ സമീപിക്കാനിടയില്ല. അവൾക്കു നിയമം ഒരു പ്രതിവിധിയില്ല. എൻറെ ഭാരയെ അരതരമാരു നിരാഗയിലാഴ്ത്തിയത് എന്നിക്കാരിക്കലും സരയം പൊറുക്കാനോ മരക്കാനോ സാധ്യമല്ല. അപരിസയുടെ അർത്ഥമുണ്ടാവും ആഴ്ത്തിൽ ശ്രദ്ധിച്ചപ്പോൾ മാ

ത്രമാൻ എനിക്കൊ സംഗയത്തിന്റെ പുള്ള് നിക്കിക്കല്ലൂരാൻ കഴിഞ്ഞത്. അനോടു ബുദ്ധമഹാത്മിന്റെ മഹത്വവും എനിക്കു കാണായി. ആയു, ദേശതാവിന്റെ അടിമയല്ല മരിച്ച് സൃഷ്ടിയും സഹായിയും സുഖദാപണങ്ങൾ തുല്യപകാളിയും താനിഷ്ടപ്പെടുന്ന വഴി തെരഞ്ഞെടുക്കാൻ ഭേദങ്കാവി നോളം സ്വാത്രന്ത്രമുള്ളവളുമാണെന്നു ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. സംഗയാദിമുഖത്തായ ആ ഉള്ളണ ദിനങ്ങളുക്കുറിച്ചോരിക്കുന്നേരാഴ്വാം എന്നിൽ മനസ്സു തെരയും കാമാർത്ഥമായ ക്രൂരതയെയും പറ്റി എനിക്ക് അറപ്പേതോന്നു കാണും ആ സ്നേഹിതനെ കണ്ണടച്ചു വിശ്രാബിച്ചതിൽ ഞാൻ വിലമ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

8. കളിവീം പ്രായശ്രച്ചിത്തവും

മാംസലോജനകാലത്തും അതിനുമുമ്പും എനിക്കുണ്ണായിരുന്ന ചില ദൃശ്യങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. അവ വിവാഹത്തിനു മുമ്പോ ഒരാ ക്രൂപിന്നേം തുടങ്ങിയിരാൻ.

എൻ്റെ രാജു ബന്ധ്യവും ഞാനും പുകവലിയിൽ തന്ത്പരരായി. അക്കിൽ എന്നെതക്കില്ലും ഗുണമുണ്ടെന്നു കണ്ണിട്ടോ സിഗററിന്റെ മണം ഇഷ്ടക്ഷുട്ടി ട്രോ അല്ല. വായിൽ നിന്നു ധൂമപട്ടണം വിടുന്നതിൽ ഒരുതരം സുവാം സഫ്ഫോം കണ്ണിടുന്നു മാത്രം. എൻ്റെ ഇളയച്ചെമ്പൻ ഈ ശിലമുണ്ണായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പുകവലിക്കുന്നതു കണ്ണപ്പോൾ ആ മാതൃക പകർത്തണമെന്നു ഞങ്ങൾ കു തോനി. പ്രക്ഷേ, ഞങ്ങൾക്കു പണമില്ലായിരുന്നു. അക്കിനാൽ ഇളയച്ചെങ്കിൽ വലിച്ചുവിണ്ട സിഗററു കുറീകൾ ഞങ്ങൾ പെറുകാൻ തുടങ്ങാം.

ഈ കുറീകൾ സുലേഖായിരുന്നില്ല. അധികം പുകകിട്ടുന്നവയുമല്ല. അതുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ ഭൂത്യാരുടെ സന്ധാര്യത്തിൽ നിന്നു ചെങ്ങുതുട്ടു കൾ മോഷ്ടിച്ച് ഇന്തുനു സിഗററു വാങ്ങാൻ തുടങ്ങാം. പ്രക്ഷേ, അവ എവിടെ സുക്ഷിക്കും? മുതിരീനവർ കാണിക്കു പുകവലിക്കാനാവില്ലല്ലോ. അങ്ങനെ ഭൂത്യാരുടെ പെപാസകാണ്ടു കുറെ ആഴ്ച തലളിനിക്കി. അങ്ങനെയിൽ കൈ സിഗററുപോലെ വലിക്കാവുന്ന തണ്ണേള്ള രാജു ചെടിയൈക്കുവിച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങൾ അതു കണ്ണണ്ടി അതുരം പുകവലി തുടങ്ങാം.

പ്രക്ഷേ ഇതുകൊണ്ണാണും ഞങ്ങൾക്ക് യാതൊരു സംത്യോദ്ധരിക്കും. അനുഭവപ്പെട്ടില്ല. പരാധിനിത ഞങ്ങൾക്കു ശല്യപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങാം. മുതിരീന വരുടെ അനുവാദം കുടാതെ ണ്ണും ചെയ്യാനാവാനെത് അസഹ്യമായി തന്റെ അവസാനം, കട്ടാതെ നിരംഗ മുലം ആത്മഹത്യ ചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾ തിരുമാനിച്ചു.

പ്രക്ഷേ, അതെങ്ങനെ ചെയ്യും? അതിനുള്ള വിഷം എവിടെ കണ്ടു? ഇമ്മാതിന്റെകായ നല്ല വിഷമാണെന്നു കേട്ടിരുന്നു. അതുതേടി ഞങ്ങൾ ദുരു കാട്ടിലേക്കുപോയി; കിട്ടുകയും ചെയ്തു. സർജ്യയാണ് ആത്മഹത്യക്കു പഴിയ സമയമായി നിർച്ചയിച്ചത്. അതിനുമുമ്പ് കേഡാർജി കേൾത്താൻിൽ

ചെന്ന ക്ഷേത്ര ദിപത്തിൽ നെയ്യാഴിച്ചു ദർശനം കഴിച്ചു. അനന്തരം ഒരു വിജ നസ്തിലാം കണ്ണഭന്തി. പക്ഷേ ഞങ്ങളുടെ ദൈവരും നഷ്ടപ്പെടിരുന്നു. വേഗം മരിച്ചില്ലെങ്കിലോ? പിന്നൊ, സ്വായം കൊന്നിട്ടെന്ന പ്രയോജനം? സ്വാത്രന്നു കുറിവു സഹിച്ചു ഭീമിച്ചാലെന്നോ? ഇതൊക്കെയായിട്ടും ഞങ്ങൾ മുന്നു കായ ഞങ്ങൾ അക്കന്താക്കി. കുടുമ്പത്തിൽ തിന്നാൻ ദൈവമുണ്ടായില്ല. മരിക്കാൻ ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരിൽക്കും മടിയായിരുന്നു. രാജി ക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നു മനസ്സു ശാന്തമാക്കി ആത്മഹത്യാപിന്ത ഉപേക്ഷിക്കാൻ ഞങ്ങൾ തീർച്ച യാക്കി.

ആത്മഹത്യയെപ്പറ്റി പിന്തിക്കുന്നതുപോലെ എളുപ്പമല്ല. അതു ചെയ്യാനെന്ന് ഏറ്റിക്കു മനസ്സിലായി. അതിനുശേഷം ആരുക്കില്ലെങ്കിലും ആത്മഹത്യ ചെയ്യുമെന്നു ഭീഷണി മുഴക്കിക്കേട്ടാൽ ഏറ്റിക്കൊന്നും തോന്നുമായിരുന്നില്ല.

ആത്മഹത്യാസമംതിനെന്നാരു ഗുണപദ്ധതിമുണ്ടായി. സിഗിറൂ കൂടി വലിക്കുന്നതും പുകവലിക്കാനായി ഭൂത്യമാരുടെ പെപശ മോഷ്ടിക്കുന്നതും മായ ശിഖങ്ങൾ അതോടെ ഞങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ചു.

മുതിർന്ന ശേഷം പുകവലിക്കണമെന്ന ആഗ്രഹം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ആ ശീലം അപരിപ്പക്കുതവും വ്യതികെട്ടുതും ഹാനികരവുമായേ എന്തിക്കുപ്പോൾ ആശും തോന്തിയിട്ടുള്ളു. പുകവലിക്കാൻ ലോകമെങ്ങും ആളുകൾക്ക് ഇതു ഉൺസാഹം കാണുന്നതെന്തുകൊണ്ടാണ് ഏറ്റിക്കൊരിക്കലും മനസ്സിലും തിട്ടില്ല. ആളുകളെല്ലാം പുകവലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു കവാർട്ടുമെൻസിൽ യാത്ര ചെയ്യുക എന്തിക്കു ആസ്ഥാനമാണ്. ഏറ്റിക്കപ്പോൾ ശ്രാവം മുട്ടു.

മെൻപറിഞ്ഞതിലും ശയവമുള്ള ഒരു മോഷണം ഞാൻ പിന്തിട്ടു നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. പ്രതിബന്ധം പതിമുന്നോ അതിൽ കുറിവോ ഫ്രായമുള്ളപ്പോഴാണ് ഭൂത്യമാരുടെ പെപശ മോഷ്ടിച്ചത്. ഇതാകട്ട പതിനഞ്ചു വയസ്സുള്ളപ്പോഴായിരുന്നു. മാംസകുക്കായ എൻറീ എട്ടുവർഷം കൈവളയിൽ നിന്ന് ഒരു കഷണം സ്വർണ്ണം ഞാൻ മോഷ്ടിച്ചു. ഈ സഹോദരൻ 25 രൂപയോളം കടത്തിത്തു മുണ്ടിയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിലാണക്കിൽ കട്ടിസ്വർണ്ണം അതിന്റെ ഒരു പള്ളയും! അതിൽ നിന്ന് ഒരു കഷണം മുറിച്ചട്ടുകൊൻ ബ്യൂഫിമുടില്ലായിരുന്നു.

അങ്ങനെ ചെയ്തു കൂടം വിട്ടി. പക്ഷേ ഇത് ഏറ്റിക്കു താങ്ങാവുന്നതിലെ ദിയായിരുന്നു. ഇന്നിയോരിക്കലും മോഷ്ടിക്കില്ലെന്നു ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. അപ്പക്കന്നാട് എൻറീ തെറ്റു തുറന്നുപാതയാണും നിശ്ചിയിച്ചു. പക്ഷേ പറയാൻ ദൈവരും കിട്ടിയില്ല. അപ്പക്കന്നെ തല്ലുകെത്തുന്ന ദൈവം കൊണ്ടല്ല. അദ്ദേഹം ഞങ്ങളെല്ലാരെയും ഏരിച്ചതായി ഏറ്റിക്കൊരിക്കുമ്പോൾ. അദ്ദേഹത്തെ ഇതു വളരെ പേരിന്നീക്കുമ്പല്ലോ എന്നോരിത്താണും ദൈവം. പക്ഷേ ആ കൂടും സഹിക്കുന്ന നിവൃത്തിയുള്ളൂ. ഒരു കുറുസമയം കുടാതെ ശുദ്ധിക രണ്ടുംബാവിഡ്യുന്നു ബോധ്യമായി.

അവസാനം, അപരാധങ്ങൾ എഴുതി അച്ചുമനും സമർപ്പിക്കാനും

മാപ്പേപോക്കിക്കാമെന്നും ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. അത് ഒരു കടലാസ്സിലെഴുതി ഞാൻ തന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു നൽകി. ആ കുറിപ്പിൽ എൻ്റെ തെറ്റു വിവരങ്ങൾ മാത്രമല്ല അതിനു തക്ക ശിക്ഷ തരണമെന്നും പകരം സ്വയം ശിക്ഷിക്കരുതെന്നും അപേക്ഷിച്ചിരുന്നു. മേലിൽ മോഷ്ടിക്കയില്ലെന്നു ഞാൻ പ്രതിജ്ഞം തെട്ടുകുകയും ചെയ്തു.

എൻ്റെ കുറ്റാസമയതോടു അച്ചുമരിഞ്ഞ കുളിലേക്കു കൊടുക്കുന്നേം ഞാൻ വിരിയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹമപ്പോൾ ഗേന്തരാ (പിസ്റ്റൂല) ബാധിച്ച കിടപ്പിലായിരുന്നു. വെറും മരപ്പുലകയായിരുന്നു കിടക്ക. കുറിപ്പിലുള്ള കൊടുത്തിട്ട് ആ പദ്ധകയ്ക്കെതിരെവശം ഞാൻ ഇരുന്നു.

അദ്ദേഹത്തു വായിച്ചു കണ്ണിൽ മുത്തുമണികൾ പോലെ കവിജിലഭ്യം എലിച്ചിരിഞ്ഞി ആ കടലാസ്സ് നന്നാച്ചു. ഒരു നിമിഷം അദ്ദേഹം കണ്ണടപ്പാലോചിച്ചു. പിന്നീട് ആ കുറിപ്പു കീറിക്കുള്ളെന്നു. എഴുന്നേറ്റിരുന്നാണ് അദ്ദേഹത്തു വായിച്ചുത്. പിണ്ടും കിടന്നു. ഞാനും കരണ്നു. അച്ചുമരിഞ്ഞ ഫ്രാണസകടം ഏനിക്കു കാണാമായിരുന്നു. ഒരു ചിത്രകാരനായിരുന്നെങ്കിൽ ആ ദൃശ്യമാണി സീരി മുഴുവൻ ചിത്രം ഇപ്പോൾ വരയ്ക്കാൻ കഴിയും. അതു സ്വപ്നക്കമായി ഇന്നും അതെത്തൻ്റെ നന്ദിയിൽ കാണാം.

സ്നേഹാദിത്തിന്റെ ആ മുഹമ്മദാഖിർ എൻ്റെ പാപങ്ങൾ കഴുകിക്കള്ളണ, ചുട്ടും വെടക്കുംകി. അതുരം സ്നേഹം അനുഭവിച്ചുവന്നു അതെന്നും സൈന്യം മനസ്സിലാക്കു. കീരിഞ്ഞാനിൽക്കു പറയുന്നു.... 'പ്രമാസ്ത്രങ്ങൾ എറ്റു മുറിഞ്ഞവനു അതിന്റെ മുച്ചു അറിയു.'

ഹത് അഹരിംഗ്രിൽ എന്നിക്കൊരു സാധനപരാംഭായിരുന്നു. അന്ന് എന്ന കാതിൽ, അച്ചുമരു മകനോടുള്ള സ്നേഹത്തിൽക്കു കവിഞ്ഞ് നന്നാ വായിച്ചേരുകുമാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എന്നാൽ ഇന്ന് അതു ശുശ്വരായ അഹരിംസയായിരുന്നു എന്നിക്കുവിയാം. അതുരം അഹരിംസ സർവ്വാദ്യുഷകമായി മാറുന്നോൾ. അതു സ്വപ്നശിക്കുന്ന എല്ലാറ്റിനെയും രൂപാന്തരപ്പെടുത്തുന്നു. അതിൻ്റെ ശക്തിക്ക് അതിരില്ല.

ഖ്രിസ്തിനി ഉദാന്തമായ ക്ഷമ എൻ്റെ അച്ചുമരു സ്വാഭാവികമായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം കോപിക്കുകയും കടുത്ത വാക്കുകൾ പറയുകയും നെറ്റിക്കിളിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നാണ് ഞാൻ കരുതിയിരുന്നത്. പക്ഷെ, അദ്ദേഹം അഞ്ചുതകരമാവിഡാ ശാന്നായിരുന്നു. അതിനു കാരണം എൻ്റെ സത്യസിന്ധ്യമായ കുറ്റാസമത്തമാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ആ തെറ്റ് ആവർണ്ണനി കിണ്ണുന്ന പ്രതിജ്ഞയെണ്ടുകൂടി, അധികാരവും, അർഹതയുമുള്ള ആളുടെ അടുത്തു നടത്തുന്ന നിർവ്വാജനായ കുറ്റാസമത്തമാണ് എറ്റാ ശുശ്വരായ പ്രായ ശ്ചിത്തം. എൻ്റെ കുറ്റാസമയതോടുപൂരി തിരെ ലൈപ്പോറ്റാനില്ലെന്ന മോധം അച്ചുമരു നൽകി. അത് എന്നോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിൻ്റെ സ്നേഹത്തെ ആളുവറ്റാക്കുകയും ചെയ്തു.

9. അച്ചടിക്കെൻറ് മരണവും എൻസർ ഇട്ട് ലജ്ജാഭാരവും

ഞാനിപ്പോൾ പായുന്നത് എൻറ് 16-ാം വയസ്സിലെ കാലുമാൻ. മുമ്പ് നമ്മൾ കണ്ടുപോലെ അച്ചടിക്കെൻറ് ഭഗവദം ബാധിച്ചു കിട്ടപ്പിലാണ്. അദേഹ ഒരു ശുശ്രൂഷിച്ചിരുന്നത് മുഖ്യമായി അമ്മയും ഒരു പഴയ ഭൗത്യനും ഞാനുമാണ്. അച്ചടിക്കെൻറ് മുറിവും ചുഡ്യുകളുകുക, മരുന്നു കൊടുക്കുക, വിട്ടിൽ ചുഡ്യും മരുന്നു കൂട്ടിച്ചേർത്തുണ്ടാക്കണമെങ്കിൽ അതു ചെയ്യുക എന്നീ നശ്ശി കെൻറ് പണികളാണ് എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നത്. എല്ലാ രാത്രിയും ഞാൻ അദേഹ തിരിക്കെൻറ് കാൽ തിരുമ്പിക്കാട്ടുക്കും. അച്ചടിക്കെൻറ് അനുവദിക്കുകയോ ഉറങ്ങുകയോ ചെയ്ത ശേഷമെ ഞാൻ ഉറങ്ങാൻ പോയിരുന്നുള്ളു. ഈ സേവനം എന്നിക്കിൾക്കമായിരുന്നു. അതിൽ എപ്പോഴെങ്കിലും ഉപേക്ഷ കാണിച്ചതായി ഞാനോർക്കുന്നില്ല. നിത്യകൃത്യങ്ങൾക്കു ശേഷമുള്ള എൻസർ സമയം മുഴുവൻ സ്കൂളിൽ പോകാനും അച്ചടിക്കെൻറ് ശുശ്രൂഷിക്കാനുമായി മാറ്റിവച്ചിരുന്നു. അച്ചടിക്കെൻറ് നല്കും സുവമുണ്ടെങ്കിൽ, അമവാ അനുവദിച്ചാൽ മാത്രം ദൈവകിട്ട് ഞാൻ നടക്കാൻ പോകുമായിരുന്നു.

ഈതെ കാലത്ത് എൻസർ ഭാര്യ ശ്രദ്ധിനിയുമായിരുന്നു. ഇന്നാലോചക്കു നോൾ ഇത് ഇട്ട് ലജ്ജയ്ക്കു കാരണമാണ്. ഓന്നാമത്, വിദ്യാർത്ഥിയെന്ന നിലക്ക് ഞാൻ പാലിക്കേണ്ടിയിരുന്ന ആര്ത്മസംയമനം പാലിച്ചില്ല. രണ്ടാമ തെരു അപമാനം ഇരു കാമാർത്തി വിദ്യാർത്ഥിയെന്ന നിലയ്ക്കുള്ള എൻസർ ചുമതലയക്കെളിയും അതിലും പ്രധാനമായി അച്ചടിക്കെൻറുമാരോടുള്ള എൻസർ കേക്കിയെയും കവിഞ്ഞു നിന്നു പ്രാണതാണ്. വിശേഷിച്ചും ശ്രദ്ധിക്കുന്ന എൻസർ മാത്യകാപുരുഷനായിരിക്കും! എല്ലാ രാത്രിയും എൻസർ കൈകൾ തിരകിട്ട് അച്ചടിക്കെൻറ് കാലു തലോടുനോൾ, എൻസർ മനസ്സ് ശയനമുറിയിൽ ചുറ്റിപ്പിറ കുറകയായിരുന്നു. അതും സാമാന്യ ബുധി, വൈദ്യുതാസ്ത്രം, മതം എൻസിവ സ്വത്രിസംയോഗം, നിരോധിച്ചിട്ടുള്ള സമയങ്ങൾ! കാലുതടവുന്ന പണിയിൽ നിന്ന് ഒഴിവുകുടുന്നത് എനിക്കെപ്പോഴും സന്തോഷമായിരുന്നു. ഒഴിവായാലുടെ അച്ചടിക്കെൻറു വദിച്ചിട്ട് ഞാൻ നേരു കിടപ്പേ മുറിയിലേക്കു പോകുമായിരുന്നു.

അച്ചടിക്കെൻറ് അനുഭിനാ അധികമയിക്കും. അവശ്യനായിക്കാണ്ടിരുന്നു. ആയുസ്സിലും വൈദ്യുതാർ അവരുടെ ഏല്പിയത്രരു കൂഴിയും ഹക്കിമുകൾ അവരുടെ പൂസ്തിരികളും നാട്ടുമുറിവെവദ്യമാർ അവരുടെ ഒറ്റമുലികളും പ്രയോഗിച്ചു നോക്കിയിരുന്നു. ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് ഡോക്ടറും തന്റെ വൈദിക ഔദ്യോഗിക്കും പരിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവസാനത്തെ ഏക പോംബിയിനായി അദേഹ ഒപ്പം നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള ശസ്ത്രക്രിയയാണ്. പക്ഷേ കുടുംബവൈവദ്യം അതിനെ ഏതിർത്തു. അതു കടന്ന പ്രായത്തിൽ ഒരു ശസ്ത്രക്രിയ നടത്തുന്നത് ആപല് കാരമായി അദേഹം കണ്ണു, പ്രശസ്തതയും സമർത്ഥനുമായ ആ ഭിഷഗര കെൻറ് അഭിപ്രായം മാറിച്ചു ശസ്ത്രക്രിയ ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടു. അതിനായി വാങ്ങി തിരുന്ന ധാരാളം മരുന്നുകൾ ഉപയോഗിച്ചുണ്ടായി. കുടുംബവൈവദ്യം

ഗസ്ത്രക്രിയക്കു സമ്മതിപ്പിരുന്നെന്നും മുൻവു കരിക്കുമായിരുന്നു എന്നാണെന്നെൻറീ വിചാരം. ബോംബൈയിലെ പ്രസിദ്ധനായ ഒരു ഗസ്ത്രക്രിയയാണ് വിദഗ്ദ്ധനാണ് ഗസ്ത്രക്രിയ ചെയ്യാനിരുന്നതും. പക്ഷേ, ദൈവപരിശം മരിപ്പായിരുന്നു. മരണം അതുംസന്ന്മായിരിക്കും ആർക്കാണ്ടു ശരിയായ പ്രതിവിധി തോന്നുക? ഗസ്ത്രക്രിയയ്ക്കായി വാങ്ങിയതും ഉപയോഗശുന്നുവുമായ സാധന സാമഗ്രികളുമായി അച്ചാരൻ ബോംബൈയിൽ നിന്നു മടങ്ങി ജീവിതാശ അദ്ദേഹത്തിനു നശിപ്പി. അദ്ദേഹത്തിനെൻറീ കഷിണം വർദ്ധിപ്പി. മലമുത വിസർജന വും മറ്റും കിടന്നുകൊണ്ടു തന്നെ നടത്താൻ അദ്ദേഹത്തോടു പറയേണ്ടിവരുന്നു. പക്ഷേ, അവധിയാണും അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ അവസ്ഥാനും അദ്ദേഹം തയ്യാറായില്ല. കിടക്കവിട്ടുപോയി അവ നിർവ്വഹിക്കാനുള്ള ക്ഷേണം സഹിക്കാൻ അദ്ദേഹം സന്നദ്ധനായിരുന്നു. ദേഹശൃംഖലയെ സംബന്ധിപ്പി വെച്ച് നാവ മത്തിയിൽമുള്ളണക്കിൽ കാണിക്കുമാണ്.

അന്തരം ബാഹ്യശൃംഖലയിൽ അത്യാവശ്യകാണന്നതിൽ തർക്കമില്ല. എന്നാൽ കുളിച്ചുപ്പേടുത്തുള്ള ഏല്ലാ ദേഹശൃംഖലയും പൂർണ്ണമായും, രോഗിക്ക് അല്ലെങ്കിലും അവിനു കൂടുതലും കൂടുതലും കിടക്കു ചെയ്യാൻ വേഗത്തിനുകൊക്കാക്കാതെയും നടത്താനും പാർപ്പിച്ചാൽ വെള്ളശാസ്ത്രം നമ്മുൾപ്പെടെ പരിപ്പിക്കുന്നു. അന്തരം ശുചിത്വം വെച്ചാണെന്നു നിബന്ധനകൾക്കു തികച്ചും അനുയോജ്യമാണെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. എങ്കിലും ദേഹശൃംഖലയായി കിടക്കവിട്ടുപോകുന്നതിൽ അച്ചാരൻ കണ്ണിപ്പി നിഷ്കർഷം അന്ന് എന്നെ അഭ്യന്തരപ്പട്ടാത്മകയും എന്നിക്കെതിരെ ഓട്ടരുന്നു നോന്നുകയുമാണുണ്ടായത്.

എ ഡേംബകരാത്രി വന്നു. എൻറീ ഇളയച്ചർഹൻ അപ്പോൾ രാജ്ഞക്കാട്ടിലുണ്ടായിരുന്നു. അച്ചാരൻ രോഗം കൂടുതലാണെന്ന് കേട്ട് അദ്ദേഹം രാജ്ഞക്കാട്ടിൽ നിന്നു വന്നത്. എനിക്കു നേരിയ വാർമ്മയുണ്ട്. ഈ സഹോദരിയാരുടെ സന്നദ്ധത്വാർധിയാണെന്നു. ഇളയച്ചർഹൻ പകൽ മുഴുവൻ അച്ചാരൻരാത്രിയായിരുന്നു. രാത്രി ഞങ്ങളെത്തെരെയല്ലാം ഉറഞ്ഞാനയും അച്ചാരൻറീ ക്രിസ്തിനിരിക്കുന്നു. എത്തു സമയവും അന്തും പ്രതിക്കൾക്കാമായിരുന്നുകില്ലെന്ന് അത് അവസ്ഥാന്തരെ രാത്രിയാക്കുമെന്ന് ഞങ്ങളാരും സപ്പന്നപി വിശദിപ്പില്ല.

രാത്രി പത്രരംഗോ പതിനൊന്നോ ആയിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ അച്ചാരൻറീ കാലുടെ കാലിക്കൊണ്ടിരിക്കുമാണ്. എനിക്ക് ചെറിയതരാൻ ഇളയച്ചർഹൻ തയ്യാറായി. സംഭാശഭ്യാസം ഞാൻ കിടപ്പുതുറിയിലേക്കു പോഠി. എൻറീ പാഥം ഭാര്യയും ഉറക്കബന്ധിരുന്നു. പക്ഷേ ഞാനവിടെ ഉള്ളപ്പോൾ അവർക്കു മിനിറ്റിനകം ഭൂത്യൻ വാതിൽക്കും മുട്ടി ഞാൻ തന്ത്രിപ്പായി. “എഴുന്നേറിയും, അച്ചാരനു വളരെ കൂടുതലാണ്” - അവൻ പറഞ്ഞു. അച്ചാരനു വളരെ കൂടുതൽ മാറ്റം ആയിരാൻ മാത്രം കൂടുതൽ കുടുതൽ കൊണ്ട് അപ്പോഴും ആദിമാ വേഗം പിടിക്കി. ഞാൻ കിടക്കാതിൽ നിന്നു ചുടിയായിരുന്നേറ്റു.

"എന്തോ കാര്യം? പറയു?"

"അച്ചുമലി പോതി."

അങ്ങനെ എല്ലാം അവസാനിച്ചു! ഞാൻ ഏകവിരൽ ശ്രദ്ധിച്ചു. കട്ടത്ത് ലജ്ജയും ദുഃഖവും കൊണ്ടു തളർന്നു. അപ്പുമൾക്ക് മുൻഗിലിലേയ്ക്കോടി. മുഴിയ വികാരം എന്നു അന്ത്യനാക്കിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അപ്പുമൾക്ക് അനുഭവിച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തെ വെർബല്ടിനിക്കുകയെന്ന ധാതന എന്നു ഒരു സത്യപോകുമായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ തിരിച്ചിരിഞ്ഞു. അവസാനവരെ ഞാൻ കാര്ത്തകവിക്കാണ്ടിരുന്നുണ്ടിൽ അദ്ദേഹം എൻറെ കഴുതിൽ കിടന്നു മരിക്കുമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ആ സൗഖ്യം എൻറെ മുളയപ്പെടുന്നു കിട്ടിയിരിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന് തലക്കിൽ ജേപ്പംബന്നാടു തിക്കണ്ണ ഭക്തിമാനിയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എൻറെ അപ്പുമൾക്കിടയുള്ള അനുശ്രദ്ധയുംകൾ ചൊ ചൂണ്ടി സാധിച്ചു എന്ന പബ്ലിക്കേഷൻ അദ്ദേഹം അശ്വന്നാണ്. അസന്നായ മാനന്തരപ്പെട്ടി അപ്പുക്കു മുൻകൂട്ടി അറിയാമായിരുന്നു. ആശ്രദ്ധ കാണിച്ചു പോയും കാണിച്ചു വരുമ്പോൾ അദ്ദേഹം എഴുതിക്കാണിച്ചു: "അവസാന പട്ടണങ്ങൾക്ക് ഒരുജ്ഞങ്ക്". അനന്നരെ കഴുതിൽ കിടന്നു ഒക്കെ പൊതുചുത്ത് അതു സ്വർണ്ണാക്കാണ്ടു കെട്ടിയ തുളസി മാലയും വശത്തേക്കാൻ സന്നു. ഒരു നിഖിലം കഴിഞ്ഞ അന്തരിക്കുമായും പെട്ടു.

ഒരു മുന്നബ്യാധത്തിൽ പറഞ്ഞ ലജ്ജാക്കരണായ സംഭവം മുതാം - ഉണ്ടായും ശുശ്രൂഷിക്കേണ്ടിയിരുന്ന അപ്പുമൾക്ക് മരണാനാശത്തിൽപ്പോലെ ദുഃഖം ഞാൻ കാമാസക്തിക്ക് ഭരണായിപ്പേരുത്. ഈ കു എൻറീക്കാഡൈക്കോളഡും മായ്ച്ചുകളാണോ മരക്കാണോ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. അപ്പോരാജമാരാട്ടുള്ള എൻറെ കെട്ടി അതിരുതായിരുന്നിട്ടും, അതിനാഡി എന്നും തുജീകരാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമായിരുന്നിട്ടും. അതു അക്കണവുമാംവിധം അപ്പുപ്പേരുതായിരുന്നു നേരാനിനിട്ടുള്ളത്. കാരണം, അതെ സമയം എൻറെ മനസ്സു വിശയാസക്തിയുടെ പിടിക്കിലായിരുന്നു! അതുകൊണ്ട്, ഭാവം യോടു വിശദമാക്കിയിരുന്നു. കാമാന്തരയായ ഒരു ഭർത്താവായിട്ടുണ്ട് ഞാനെ പ്രോഴ്വാം എന്നു കണക്കാക്കിയിട്ടുള്ളത്. കാമാന്തരയുടെ നാന്തരത്തിൽ നിന്നു വിട്ടുതൽ കിട്ടാൻ എന്നിക്കു വളരെക്കാലം വേണ്ടിവന്നു. അതിനു മുമ്പു പല അഗ്രിപ്പാരിക്ഷകളും നേരിട്ടേണിയും വന്നു.

എൻറെ ഭാവ ഒന്നും നൽകിയ ആ പാഠം കുണ്ണൽ മുന്നോ നാലോ ദിവസ ഞാലഡിക്കം ജീവിച്ചിരുന്നു കൂടി, എൻറെ മുരുകനാശക്കെടുന്നുംപോലെ ഇരു അഭ്യാസം അവസാനിപ്പിക്കുമ്പോൾ മുമ്പു പറഞ്ഞുവയ്ക്കേടു. മരുന്നും പ്രതി കഷിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. വിവാഹിതരായ എല്ലാവർക്കും എൻറെ ഇരു അനുഭവം ഒരു പാമാസിരിക്കേടു.

10. മതത്തിന്റെ മിന്നലാട്ടങ്ങൾ

ആറോ എഴോ വയസ്സുമുതൽ പതിനാറാം വയസ്സുവരെ ഞാൻ സക്കൂളി

ലായിരുന്നു. മതമൊഴിക്കെ മറ്റൊരും അവിടെ നിന്നു പറിച്ചു. അദ്ദോപകർ കൂടുതേക്ക് പ്രയത്ക്കമൊന്നും കുടാതെ തരാൻ കഴിയുമായിരുന്ന അവിഭാഗിൽ നിന്നു സംബന്ധിക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞിരുന്നു പായേണ്ടതുണ്ട്. എങ്കിലും ചുറ്റുപാടുമുള്ള പലതിൽ നിന്നും ചില കാര്യങ്ങൾ താൻ ഗഹിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. ആത്മസാക്ഷാത്കാരം അമൃതാ ആത്മജംജനാനാ എന്ന ഏറ്റവും വ്യാപകമായ അർത്ഥത്തിലാണ് 'മതം' എന്ന പദം താൻ പ്രയോഗിക്കുന്നത്.

ഒവപ്പണവ വിഭാഗത്തിൽ പിറന്നതുകാണ്ട് എനിക്ക് പലപ്പോഴും വൈപ്പണവ ക്ഷേത്രത്തിൽ പോകേണ്ടിവന്നു. പക്ഷേ, അതെന്നു ആകർഷിച്ചില്ല. അവിടെനെത്തു തിളക്കവും പ്രതാപവും എനിക്കിപ്പിടപ്പെട്ടില്ല. അധാർമ്മികമായ പലതും അവിടെ നടക്കുന്നതായി കേട്ടിരുന്നു. അതോടെ എന്നെ എല്ലാ താരത്പര്യവും നശിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ക്ഷേത്രത്തിൽ നിന്ന് എനിക്കുക്കാരു നേട്ടവും ഉണ്ടായില്ല.

എന്നാൽ എനിക്കവിടെ കിട്ടാണ്ടത് എന്നെ വ്യഖ്യായ വളർന്നതു യിൽ നിന്നു കിട്ടി. വിട്ടിലെ പഴയ പണിക്കാരി കൂടിയായ രംഭയെന്ന ആ സ്ത്രീയുടെ രംഭസല്യം താനിപ്പോഴും ഓർക്കുന്നു. ഭൂതപ്രതാഡികളെ എനിക്കു പേടിയായിരുന്നുമ്പോൾ മുമ്പു വരണ്ണു. അതിനുള്ള പ്രതിവിധി രാമനാം ജപിക്കയാണുന്നു രംഭ എന്നെ ഉപദേശിച്ചു. ആ പ്രതിവിധിയിലൂടെരെ രംഭയിലായിരുന്നു എനിക്കു വിശ്വാസം. അങ്ങനെ വളരെ ചെറുപ്പത്തിലേ താൻ രാമനാം ജപിച്ചുതുടങ്ങി. അത് അധികം നിംബുനിനില്ല. പക്ഷേ, ചെറുപ്പത്തിലേ നട ആ നല്ല വിത്തു വെറുതെ ആയില്ല. അന്ന് ആ നല്ല സ്ത്രീ നട വിത്താൻ ഇപ്പോൾ രാമനാംഹീന തോറ്റതു പ്രതിവിധിയായി എനിക്ക് വളർന്നതെന്നു താൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ഈതെ കാലാന്തരം രാമാധാരക്കതനായ എന്നെ ഒരു മച്ചുനൻ എന്നെന്നും ചെറിയ ഏട്ടെന്നെന്നും 'രാമരക്ഷ' പറിപ്പിക്കാൻ വേണ്ട എന്നും ചെയ്തു. ഞങ്ങളുതു മനസ്സാംമാക്കി. ദിവസവും രാവിലെ കൂളിക്കിണങ്ങി ചൊല്ലുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പോർബന്തരിലായിരുന്ന കാലമത്രയും ഞങ്ങളും പതിവു നിലയിൽനിന്നി. രാജ്ഞക്കാട്ടിലെത്തിയപ്പോൾ അതു മരിന്നു. എന്നെന്നാൽ എനിക്കെതിൽ വലിയ വിശ്വാസവുംജായിരുന്നില്ല. താന്ത്രം വിശ്വാസവും ചൊല്ലിയത് 'രാമരക്ഷ' ശരിയായ ഉച്ചാരണത്തിൽ ചൊല്ലാൻ കഴിയുമെന്ന് അപ്രകാരിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ്!

എന്നെ മനസ്സിൽ മാഡാത മുട്ട പ്രതിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു സംഗതി അച്ചുമ എൻ മുന്നിൽ നടന്ന രാമാധാരവായനയാണ്. രോഗബാധിതനായ അദ്ദോഹം കുറെക്കാലം പോർബന്തരിലാണ് കഴിച്ചത്. അവിടെ എല്ലാ വൈകുന്നേരവും അദ്ദോഹം രാമാധാരവായന കേൾക്കുമായിരുന്നു. സിലോഷരഭത ലാധാരഹാജനം വലിയ രാമക്കതനാണ് വായിച്ചിരുന്നത്. കുപ്പം പിടിച്ചിരുന്ന അദ്ദോഹം രോഗമുക്കതനായതു പികിരിസ്സെക്കാണ്ടേലുന്നും സിലോഷരഭ ആഷ്ട്രത്തിലെ മഹാദേവൻ അർപ്പിച്ച സിലപാപ്രത്രങ്ങൾ എടുത്ത് രോഗം വന്ന

എത്താനും മാസ കഴിഞ്ഞു ണ്ണജാർ രംജകേട്ടിലേക്ക് പോന്നു. അവി ഒരു രാഹായൻ വായന ഉള്ളായിരുന്നിട്ട് പാക്സ്, എല്ലാ ഏകാദശിക്കും ഭാഗവതം വായിക്കുമ്പോൾ പിലബ്ലോഗ് അതു കേൾക്കാൻ ഞാനും ചെയ്യും. വായന ആദ്യജോഗക്കാഡമിയിലുണ്ടു് മതാവധി ജനപ്രീക്ഷാർ കഴിഞ്ഞുള്ള ഫൂസ്റ്റക്കാഡമി ഭാഗവതമെന്ന് മുന്നാറിക്കരിയാം. വളരെ താൽപര്യങ്ങളും, ശുജാത്താർത്ഥിക്കിലുള്ള ഭാഗവതം ഞാൻ വായിപ്പിക്കുന്നും. എന്നാൽ, 21 ദിവസം നിരക്കാരവുതാ അനുച്ഛവിച്ച കാലത്ത് പണ്ടിന്റെ മരം ശോചന മാറ്റവും അതിനും മുഖാന്വിലെ ഭാഗങ്ങൾ വായിപ്പുകു കേടുപ്പാശ്ച ബാധാരൂപത്തിൽ നിന്നും അതുപോലൊരു ക്രമത്തിൽ നിന്ന് അതു വായിപ്പുകു കേൾക്കേണ്ടതായി രൂപീകരിക്കുന്നു എന്നുണ്ട്. എക്കിട്ടിരിക്കുന്ന ചെറുപ്പുകളിലും ഏറ്റിക്കാതു കൂടിയങ്ങൾക്കും അഭ്യന്തരിൽ രൂപീകരിക്കുന്ന ചുമക്കാരിൽ സാംഭാവനകൾ അഭ്യന്തരിൽ സാംഭാവനകൾ ആണെന്നിൽ സാംഭാവനകൾ. ഇമ്മാതിൽ നാലു ഫൂസ്റ്റക്കാഡമി ആണെന്നിൽ സാംഭാവനകൾ ആണെന്നും കേൾക്കാൻ ഭാഗും ഉണ്ടായിരിക്കും എന്ന ദുഃഖ എന്നു പ്രശ്നപ്പെട്ടു അഭ്യന്തരിൽ.

ଏହିପଥ୍ୟରେ ଯଦିକୁ କତାଵିଳାଗଣାଲୋଟ୍ଟା ମଧ୍ୟ ମନେଷଙ୍କୋଟ୍ଟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ
ପ୍ରଥମରେତୀରେ ଅନ୍ତର୍ମାଣରେ ରାଜ୍ୟକୋଟିରେ ଲୋକିକାଳେ ଲାଗୁଥିଲାକିବୁ. ଏହାରେ ଅନ୍ତର୍ମାଣରେ
ଅପ୍ରକଟିତ କରାଯାଇଥାଏ ଯିନିମ୍ନଲୋକଙ୍କରୁରେ କରାଯାଇଥାଏ ଶରୀରକୁହରିବୁ ଏବେ
କେତେବେଳେ ମାତ୍ରାରେ କରାଯାଇଥାଏ ଆଜାମର ତାରିଖରେ କରାଯାଇଥାଏ କାହାରେ
କାଣ୍ଡୁପାର୍ଯ୍ୟକଣେ ଆଯକୃତିରେ ଚାରିକୁହରିବୁ ପରିବାରିରୁଣ୍ୟ. ରଜନ
ପାଞ୍ଚମିମର ଲୁଟକିଳିର ଅପ୍ରକଟିତ ମାତ୍ରାରେ କରାଯାଇଥିଲାଯାଏ ରଜନରୁଥୀରେ
କେତେବେଳେ କରାଯାଇଥାଏ ଅବରୁଦ୍ଧ ପରିବିହୁ ପରିବାରାତି କମଣ୍ଠା କାହିଁ
କାହିଁକରିବାରେ ଏହିମାତ୍ରାଯିରୁଣ୍ୟ. ଅପ୍ରକଟିତ ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଇଥାଏ କାହିଁ

କୁଟାରେ, ମୁଁଲ୍ଲି - ପାତଳି ଶୁଦ୍ଧିତାକାଳରୁ ଅନ୍ତରେଷ୍ଟାନୀକୁଣ୍ଡଳାଯିରୁ
ଥିଲା. ଅରା ତାଙ୍କ ମହିଳାଙ୍ଗଠିକୁ ଆଶ୍ରମରେ ଏହାରୁ କାହାରେ ଥିଲା ତାଙ୍କ ମାନ୍ଦିରରେ,
ପାଦ୍ମସଂଖ୍ୟା ତାଙ୍କ ମୁଦ୍ରାଙ୍କରେ, ଶ୍ରୀମିକୁ. ଅନ୍ତରେଷ୍ଟାନୀ
ଶୁଦ୍ଧିତାକାଳରୁ ଉଚ୍ଛବିତ ନିଵାସ ହେଉଥିଲା ଶାତାଳଙ୍ଗାଙ୍କରେ କେବଳକାଳୀ

പലപ്പോഴും സാധിച്ചു. ഇവയെല്ലാം ചേരുന്ന്, എല്ലാ മതങ്ങളുടുമുള്ള സമഭാവന എൻ്റെ മനസ്സിലുറപ്പിച്ചു.

ഇതിന് ക്രിസ്തുമതം മാത്രം അന്ന് ഒഹവാദമായിരുന്നു. എനിക്കെതിനൊടു എത്രതും അനിഷ്ടം തോന്തി. കാരണമുണ്ട്. അക്കാദ്വാന്തം എൻ്റെ ഒഹവാസ് കൂളിനടക്കത്തോറു മുകളിൽ നിന്ന് ക്രിസ്തുൻ മിഷനിമാർ പരിശുഖക്കൈയ്യും അവരുടെ ദേവമാരെയും ആക്കേഷപിച്ചു പ്രസാദിക്കുക പതിവായിരുന്നു. എനിക്കെത്തു സഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അവർ പറയുന്നത് കേൾക്കാൻ ഒരിക്കൽ താനവിടെ നിന്നിരിക്കണം. ആ പരിക്കണം ആവശ്യത്തിനുത്തിൽ നിന്ന് എന്ന പിന്തിനില്ലെങ്കാൻ അതു ധാരാളം മതിച്ചായിരുന്നു. എതാണ്ടേ കാലത്ത് പ്രശസ്തനായ ഒരു പരിശുഖിനെ ക്രിസ്തുമതത്തിൽ ചേർത്തതായും കേളും ജീവനംന്നീനാം ചെയ്തപ്പോൾ അധികാർക്കു ഗോമാസ കഴിക്കുകയും മാറ്റുകയും ചെയ്യുന്നിവയും പട്ടാളത്തിൽ മുതിച്ചു കാഡായിരുന്നു. അജീബമാക്കുന്ന വല്ലേറു താൻ, തൊഴ്ചില്ലെപ്പോരുകയുള്ള സുഖാംഗ്യം വേഷം ധരിക്കുന്നുവെന്നതേ. ഇതൊന്നും എനിക്കിലിംഗമായില്ല. ഗോമാസവും മാറ്റവും കഴിക്കാനും വസ്ത്രധാരണ വിനി മാറ്റാനും നിർദ്ദേശം കിട്ടുന്ന ഒരു മതം തിരിച്ചറായും ആ പേരെപ്പറിക്കുന്നില്ലെല്ലാം എനിക്കു തോന്തി. ആ പുതുക്കിന്ത്യാൻ താഴ്ച മുന്നിഗാമികളുടെ മതത്തെയും ആചാര ചന്തയും രാജ്യത്തെയും. ആധിക്കഷപിച്ചു തുടങ്ങിയതായും ഞാൻ കേളും മുകാംഗുഡാശം എന്നിൽ ക്രിസ്തുമതത്തോട് വെളുപ്പുള്ളിറക്കാം.

എന്നു മതങ്ങളുടെ സാഹിത്യാനുത പ്രയോഗങ്ങളാൽ ഞാൻ പറിച്ചു എന്നതിന്, ഭൂഖ്യാഖനിൽ എനിക്കു സജീവ വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ മനസ്സിലിലുണ്ടായ അപ്പേക്ഷകൾിൽ പുന്നത്തക്കാഡാവരണതിലുണ്ടായിരുന്ന മനസ്സമുച്ചരിക്കില്ലെങ്കിൽ ആ താണ്ടിനെ കാലാനും ഞാൻ കടന്നുപോകാൻഡായി. അതിൽ പറയുന്ന സൃഷ്ടിക കമയ്യും മറ്റും എന്ന ആകർഷിച്ചില്ല. തർജ്ജു, നീൻശരിതാണതിൽ എത്ര ശാഖാരാജിമുഖ്യം അതു ജനപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇന്നും ജീവിച്ചിപ്പുള്ളു എൻ്റെ ഒരു മച്ചുനണ്ണിൽ ബുദ്ധിവെഭ്ബവങ്ങൾ പൂരി എനിക്കു വലിയ മതിപ്പായിരുന്നു. എൻ്റെ സംശയങ്ങളുമായി അഭ്യൂഹ തന്ത സമിച്ചു. എന്നാൽ അഭ്യൂഹത്തിന് അവ പരിഹരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അഭ്യൂഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞ് എന്ന അധിക: “പ്രായമാക്കുവോൾ നിന്നക്കും എന്ന ഇതു സംശയങ്ങൾ തിരിക്കാൻ കഴിയ്യും. ഇതു പ്രായങ്ങൾിൽ ഇതു ചോദ്യ ആഗ്രഹ ചോദിക്കാണും”. ഭാവങ്ങൾ അഭ്യൂഹം എന്ന നിസ്ത്രാവാക്കിംഠകിലില്ലെന്നിക്കു സമാധാനമായില്ല. കൈഞ്ഞത്തക്കുറിച്ചും മറ്റും മനസ്സമുച്ചരിക്കില്ലെങ്കിൽ നിരുദ്ധിവിത്താനും വിപരിതമായിട്ടാണു തോന്തിയത്. ഇന്ത ക്കുറിച്ചില്ലെങ്കിൽ സംശയങ്ങൾക്കും മേലപ്പറഞ്ഞ മറ്റുപടിഘാടനു കിട്ടിയത്. “ബുദ്ധി കുടുതൽ വികസിക്കുകയും കുടുതൽ വായിക്കുകയും ചെയ്യുവോൾ എനിക്കെത്തു മനസ്സിലാക്കു” എന്ന് ഞാൻ സ്വയം പറഞ്ഞു.

ആ സമയത്ത് എന്ന അപരിസ പറിപ്പിക്കാൻ മനസ്സമുച്ചരിക്കു തിരെ

സാധിച്ചില്ല. എൻ്റെ മാംസഭാജനത്തെപ്പറ്റി മുമ്പു പറഞ്ഞെല്ലാ. മനുസ്മരി അതിനെ പിന്താങ്ങുന്നതായിട്ടാണ് തോനിയത്. പാസിനെയും മുട്ടയെയും മറ്റും കൊല്ലുന്നത് തികച്ചും നൃയമായി തോനി. രജു കർത്തവ്യമാരയടക്കത് മുട്ടക്കളിലും അതുപോലുള്ള പ്രാണികളെയും അക്കാലത്തു കൊന്നതായും ഓർക്കുന്നു.

എന്നാൽ ഒരുക്കായും എന്നിൽ വേദുന്നിവിരുന്നു - ധാർമ്മികതയാണ് എല്ലാറ്റിനും അടിസ്ഥാനമെന്നും സത്യമാണ് എല്ലാ ധാർമ്മികതയുടെയും സാരസവ്യസ്വമെന്നുമുള്ള ബോധ്യമാണത്. സത്യമായിരുന്നു എൻ്റെ ഏക ലക്ഷ്യം. അതിനെന്ന് വ്യാപ്തി ദിവസവും വർദ്ധിക്കുന്നതായും എൻ്റെ സത്യസ കല്പം തന്നെ വികസിക്കുന്നതായും അനുബവപ്പെട്ടു. അതോടൊപ്പം ഗുജറാ തത്തിയിലുള്ള രജു ഉപദേശാത്മക പദ്ധതി എന്ന പിടിച്ചുനിർത്തി. തിന്മയ് ക്രൈ പകരം നന്ദ ചെയ്യു, എന്ന അതിലെ ആശയം എന്നെന്ന നയിക്കുന്ന തത്ത്വം യി മാറി. ഈ തത്ത്വത്തിൽ പല പരിക്ഷണങ്ങളും ചെയ്യാൻ മാത്രം അതെന്നി കൊരു ആവേശമായിത്തീർന്നു. എനിക്ക് വിഗ്രിഷ്ടമായി തോനിയ ആ വരി കൾ ഇതാഃ:

രജു മൊന്ത വെള്ളം തരുന്നവർക്കായ്

രജു നല്ല ഡോജനു നൽകിടേണം

രജുവൻ നിന്മുനിൽ തല കുറിച്ചും

അവനുടെ കാൽക്കൽ നി വിണിടേണം.

വെറുമൊരു കാശു നിന്നക്കു തന്നാൽ

പകരം നീ നൽകണം സർബനാണ്യം

രജുവൻ നിൻ ജീവനു രക്ഷ ചെയ്താൽ

അവനായി നിൻ ജീവൻ നൽകിടേണം.

അറിവുള്ളാരെന്നാലോ തന്നന്ത്തിൽ

വചനത്തിൽ കർമ്മത്തിലാകമാനം

ചെറിയോരു സേവനം ചെയ്തവർക്കായ്

ഉപകാരം ചെയ്യുന്നു പത്രിരട്ടി.

ശരിയെന്നാലുംതന്നെ പുരുഷന്മാർ

മനുജരെയൊന്നായി കാണ്കയാലെ

അപരബന്നെ തിന്മയ്ക്കു നന്ദ മാത്രം

പകരമായ് ചെയ്യുന്നു മോദപുർണ്ണം.

11. ഇംഗ്ലിഷ്ലോറ്റ്ക്കു പോകാനുള്ള രജുക്കം

1887 - ഒരു തന്നെ മട്ടിക്കുലേഷൻ പരിക്ഷ ജയിച്ചു. അഹമ്മദാബാദ്, ബോബാബ എന്നി രണ്ടു കേന്ദ്രങ്ങളിൽ വച്ചാണ് അന്നതു നടത്തിയിരുന്നത്. നാട്ടിലെ പൊതു ഭാരിച്ചു കത്തിയവാറിലെ വിദ്യാർത്ഥികളെ സ്ഥാഭാവികമാ

യും അടുത്തുള്ള ചെലവുകുറഞ്ഞ കേന്ദ്രം തന്റെ മന്ത്രക്കാരൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. വിദ്യിലെ ഭാരിപ്രാം എന്നെന്നും ഇതേവിധം നിർബന്ധമിച്ചു. അങ്ങനെ രാജ്ഞക്കു ട്രിംസിന് അപരമാഥാദിലേക്ക് താനാദ്യമായി യാത്ര ചെയ്തു. അതും കുട്ടാനുമില്ലാതെ.

മട്ടിക്കുലേഷൻ കഴിഞ്ഞ് കോളേജിൽ താൻ പഠം തുടരണമെന്നായിരുന്നു രക്ഷാകർഷണാക്കളുടെ അഭിപ്രായം. ഭവാഗഡിലും ബോംബെയിലും കോളേജുണ്ട്. ആദ്യത്തെത്തിന് ചെലവ് കുറവാകയാൽ അവിടെ സമർദ്ദാസ്വർക്കൊള്ളിൽ പോയി ചേരാൻ താൻ തിരുമാനിച്ചു. അങ്ങനെ ചെയ്തു. പക്ഷെ താൻ കുഴിഞ്ഞു. ഒരു നിലയും കിട്ടിയില്ല. എല്ലാം ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. പ്രൊഫസറ്റുമാരുടെ പ്രസംഗങ്ങളിൽ എനിക്കു താല്പര്യം തോന്ത്രിയില്ല. എനിക്ക് എന്നും മനസ്സിലായതെയില്ല. അതും അവരുടെ കുറുമായിരുന്നില്ല. ആ കോളേജിലെ പ്രാഫസറ്റുമാർ എന്നാംകിടക്കാരായിരുന്നു. എനിക്കാൻ ഒരു പരിചയവും ഇല്ലാതിരുന്നു. ആലു ടേ (term) കഴിഞ്ഞപ്പോൾ താൻ വിദ്യിലേക്കു മടങ്ങി.

ഈഞ്ഞള്ളുടെ ഫഴയാറു കുട്ടാംബസുഹരൃദയും ഉപദേശകനുമായ മാവ്യജി ദേവ നല്ല ബുദ്ധിയും അറിവുമുള്ളു ഒരു ഭ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. അച്ചർണ്ണൻ മരിച്ചിരുക്കുവും അദ്ദേഹം ഈഞ്ഞള്ളുടെ കുട്ടാംബസുവൃമായുള്ളു അടുപ്പം നിലനിർത്തി. എൻ്റെ ഈ ഒഴിവുകാലത്ത് അദ്ദേഹം ഈഞ്ഞള്ളെ സന്ദർശിക്കാനിടയായി. അമ്മയോടും മുത്തെ ഏട്ടുനോടുമുള്ള സംഭാഷണത്തിനിടക്ക് അദ്ദേഹം എൻ്റെ പഠനത്തെപ്പറ്റി അഭ്യഷിച്ചു. താൻ സമർദ്ദാസ്വർക്കൊളേജിലൂം സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ അദ്ദേഹം പറിഞ്ഞു, “കാലം മാറിപ്പോയി. തക്ക വിദ്യാഭ്യാസം കിട്ടാതെ നിങ്ങൾക്കാർക്കും അച്ചർണ്ണൻ സ്ഥാനത്തെത്താൻ സാധ്യമാവില്ല. ഇപ്പോൾ ഈ കുട്ടി പറിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനാൽ അവനെ അച്ചർണ്ണൻ സ്ഥാനത്തെത്തിക്കാൻ യോഗ്യനാക്കണം. അവനും ബി.എ. ഡിഗ്രി കിട്ടാൻ നാലബന്ധു വർഷം വേണം. അതുകൊണ്ട് പരമാവധി 60 രൂപയുടെ ഒരു ജോലികിട്ടും. ദിവാനാകാൻ സാധ്യമല്ല. എൻ്റെ മകൻപോലെ ഇവനും നിയമം പറിക്കാൻ പോയാൽ അതു കുട്ടത്തെ സമയമടുക്കും. അപ്പോഴേക്ക് ദിവാനുദ്ദേശം കൊതിക്കുന്ന ധാരാളം വക്കിലിമാർ കാണുകയും ചെയ്യും. അതിനാൽ നിങ്ങൾ ഇവനെ ഇംഗ്ലീഷിലെയക്കുന്നതാണ് നല്കുന്നത്. ഒരു ബാറിസ്റ്ററാകാൻ വളരെ ഏഴുപ്പത്താണ് എൻ്റെ മകൻ കേവലിനാം പറയുന്നു. മുന്നു വർഷങ്ങൾക്ക് നിരിച്ചുവരാം. നാലഘട്ടായിരും രൂപത്തില്ലിക്കാം ചെലവും വരില്ല. ഇപ്പോൾ ഇംഗ്ലീഷിൽ നിന്നു തിരിച്ചേത്തിയിരിക്കുന്ന ആ ബാറിസ്റ്ററാഡപ്പെട്ടി ആലോചിച്ചു നോക്കുക. അയാൾ എത്ര മോടിയിൽ കഴിയുന്നു! എന്നു ചോരിച്ചാൽ മതി. അയാൾക്കു ദിവാൻ സ്ഥാനം കിട്ടും. ഈ വർഷംതന്നെ മോഹൻദാസി നെ ഇംഗ്ലീഷിലേക്കയക്കാൻ താൻ ശക്തിയായി ഉപദേശിക്കുന്നു. കേവൽ റാമിന് ഒരു ഇംഗ്ലീഷിൽ ധാരാളം സ്നേഹിതന്മാരുണ്ട്. അയാൾ അവരെ പരിചയപ്പെടുത്തിക്കാതും. മോഹൻ ഭാസിന് അവിടെ സുവാമായി കുടാം”.

ജോഷിജി-മാവ്‌ജിവേദയ ഞങ്ങൾ അഞ്ചെന്നാണു വിളിച്ചിരുന്നത്-എൻറീ നേര തിരിഞ്ഞ ആർമ്മവിശാസന്റെ ചോദിച്ചു: “ഈവിടെ പരിക്കു നാൽനേക്കാൾ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോകുന്നതല്ലോ നിന്നക്കിഫക്കം?” അതിലേറെ സ്വാഗതാർഹമായി എനിക്കു മറ്റൊന്നു ഉണ്ടാകുവാനില്ല. കൂടുകരമായ പാനവി പദ്ധതിക്രമായി ഞാൻ പ്രധാനപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു. അതിനാൽ ഈ നിർദ്ദേശം കേടുപോയാണെ സന്തോഷങ്കാണ്ടു ഞാൻ തുളിച്ചിട്ടുകയും എത്രയും വേഗം എന്ന അയക്കാനതാണു നല്ലതെന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. പരിക്കു കഴി വേഗം പാസ്സാവുക അതു എല്ലപ്പുമുള്ള കാര്യമല്ല. ഡോക്ടറാവാൻ പതിക്കുന്നതിന് എന്ന ആയച്ചുകൂടുടെ എന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചു.

എടുന്ന എന്ന തടണ്ടുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “അച്ചെൻ അത് ഒരിക്കലെല്ലാ ഇപ്പട്ടപ്പെട്ടില്ല. വൈപ്പണവാരായ നമുക്ക് ശവശരിരങ്ങൾ കുറിമുറിക്കുന്നതു മായി ഒരു ബന്ധധിവും പാടില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞപ്പോൾ മനസ്സിൽ നിഃഭാസാം ബാധിരുന്നത്. നിന്നെന്ന വക്കീലാക്കാനാണ് അച്ചെൻ ഉദ്ദേശിച്ചത്.”

അപ്പോൾ ജോഷിജി അതു ശരിവച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: “ശാന്തിജി (അച്ചെൻ) യക്കുണ്ടാവിരുന്നതുപോലെ ഡോക്ടറുടെ ജോലിയോട് എന്നിക്കെതിരെ പ്ലി. നമ്മുടെ ശാസ്ത്രങ്ങൾ അഞ്ചെന്നതില്ല. പക്ഷേ ഒരു തമിക്കരൽ ഡിഗ്രി കുറഞ്ഞ നിന്നെന്ന ദിവാനാക്കാൻ കഴിയില്ല. എന്നീക്കൽ നി ഒരു ദിവാനോ കഴിയുമെന്ന കുറിൽ അതില്ലോ മികച്ച എന്നതുകില്ലോ, ആക്കണമെന്നുണ്ട്. ആ വിധത്തിലെ നിന്നേൻ ഈ വലിയ കുടുംബത്തെ നിന്നക്കു സംബന്ധിക്കാൻ കഴിയു. കാലം വളരെ വേഗം മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ദിനാന്തരി കുടുതൽ ബുദ്ധിമുട്ടാവു കയ്യുമാണ്. അതിനാൽ എറ്റവും ബുദ്ധിപൂർവ്വമായ കാര്യം ഒരു ബാഡിസ്റ്ററാവു കയ്യാണ്”. എൻറീ അമ്മയുടെ നേരിക്കു തിരിഞ്ഞ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഈനി ഞാൻ പോകട്ടെ. ഞാൻ പറഞ്ഞതെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാനപേക്ഷിക്കുന്നു. അടുത്ത തവണ ഞാൻ വരുമ്പോൾ ഇപ്പുണ്ടിലേക്കു പോകാനുള്ള ഒരുക്കാശം പൂർണ്ണമായി കേൾക്കാമെന്നു (പ്രതിക്കഥിക്കുന്നു). എന്നതുകില്ലും തന്ത്തിൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ സഹായിക്കാൻ കഴിയുമെങ്കിൽ തിരിച്ചയായും അതെന്നെന്ന അറിയിക്കണം”.

ജോഷിജി മടങ്ങിപ്പോയി. ഞാൻ ആകാശക്കോടു കുടക്കുന്നു. തുടങ്ങി. എൻറീ മുതൽ എടുന്നീ മനസ്സിൽ അളക്കലെല്ലാം ചൊരിയല്ലോ. നടന്നു. എന്ന അയക്കാൻ വേണ്ട പണവും മറ്റും അദ്ദേഹം എന്നതു? കുടാതെ എന്നപ്പോലെരു ചെറുപ്പക്കാരനെ വിശദിച്ച് ഒറ്റയ്ക്ക് വിദേശത്തെ കയ്യുന്നത് ഉചിതമാണോ?

എൻറീ അമ്മ തികച്ചും പരിശോധനയായിരുന്നു. എന്ന വേദപെടുക എന്ന ആശയം തന്നെ അവർക്കിഫടപ്പെട്ടില്ല. എന്ന പിന്തിരിസ്തിക്കാനായി അവർ ഇണ്ടെന പറഞ്ഞു: “വലിയച്ചെന്നാണ് ഇപ്പോൾ കുടുംബത്തിലെ എറ്റവും പ്രായമുള്ള ആൾ. ആലും അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിക്കണം. അദ്ദേഹം സമ്മതിപ്പാര്ക്കണമുക്കാണ് നമുക്കാ കാര്യം പരിഗണിക്കാം.”

എൻറീ ഏടുന്നു മരുംാരാധയം തോന്തി. അദ്ദേഹം എന്നോട് പറഞ്ഞു:

"ନମ୍ବୁକଣ୍ଠ ପୋର୍ବେଗର ସନ୍ଦେଖୀତ ରୁ ପରେୟ ଅବହାଶମୁଣ୍ଡଙ୍କ. ମିଳ୍ଡୁର ଲେଲିଯାଙ୍କ ଆପିରା ଆଯମିନିଶ୍ଚିନ୍ଦ୍ରାର. ଆପେହାଂ ନମ୍ବୁର କୁଟୁଂବଗତିଷ୍ଠପ୍ତ ରୁ ନାହିଁ ଅଣିପ୍ରାୟମୁଛ ଅଛୁଆଙ୍କ. ଲାଲିଯାପ୍ରକରନ ହୁଣ୍ଡଳିବୁମାଙ୍କ. ଆପେହା ନିନକଟ ହୁଣ୍ଡଳିତ ପୋତି ପଠିକାର ସନ୍ଦେଖୀରେ ବଲ୍ଲ ସହାୟତିକୁଣ୍ଠ ଶୁଭାର୍ଥ ଚର୍ଚୁଣି ଶାୟତର୍ଯ୍ୟଙ୍କ."

ହୁଣ୍ଡଳିଲେଯକୁ ଏଣିକିମିଶକପ୍ରଦ୍ଵାରା ପୋକାରେ ତାଙ୍କ ତଥାରାକୁକ୍ରିୟା ଚର୍ଚୁଣି. ଅକଣାଲିତ ରୀତିରେ ରୀତିରେ ଉଣାଯିରୁଣିଲ୍ଲ. ଅଣେବାଟ ଅବ୍ୟୁ ତିରିବାଂ କାହାରୁବଣିଯିତ ଯାତ୍ର ଚର୍ଚୁଣି. ତାଙ୍କାରୁ ତିରୁ ବାଯିରୁବେଳାଙ୍କ ପାଣିକିର୍ତ୍ତନଙ୍କୁଛୋଇ. ଏଣାତି ରୁ ନିମିଷା ହୁଣ୍ଡଳିତ ପୋକା ନୁହୁଣ୍ଡ ଅଶ୍ରୁହାର ଏକିବା ପୁରୁଣମାଧ୍ୟ କିଶକିତିରୁଣ୍ଟାଣ୍ଟ. ଅତିକୁ ମୁଣ୍ଡିର, ଏଣିରେ ଯେଣ ଅପ୍ରତ୍ୟୁଷକମାତ୍ର. ଯାରାଜି ପରି ପୋକାରେ ତାଙ୍କାରୁ କାହାରୁ ତାଙ୍କ ବାଦକର୍ଯ୍ୟକରନ୍ତିରୁଣ୍ଟାଣ୍ଟ; ପୋର୍ବେଗରିତ ରୁ ତିରିବାଂ ମୁହଁବେ ଏଣିରେ ତାଙ୍କ ଯାରେଜିତିରୀଣିରେ ରୁକ୍ଷକରେଣ୍ଟାଣ୍ଟ. ରୁକ୍ଷକରେଣ୍ଟାଣ୍ଟାରୁଛୁ ଏଣିରେ ରୁହୁ ତଥା ଯାତ୍ରକାରୀରୁଣ୍ଟାଣ୍ଟ.

ଆପିରାଙ୍କ ଆପିରାଦେଇଣି ଲାଲିଯାପ୍ରକରନ ରାତିଚିତ୍ର ଏହିଲ୍ଲାଂ ପାଇଣ୍ଟୁ. ଆପେହାଂ ଆତେମୁଣ୍ଡ ଅଲୋକଚିତ୍ରିକ୍ ପାଇଣ୍ଟୁ: "ନମ୍ବୁର ମତକାର୍ଯ୍ୟଙ୍କରକୁ କୋଟିଂ ତତ୍ତ୍ଵର ହୁଣ୍ଡଳିତ କାମନିକାର କଶିଯୁମୋ ଏଣା ଏଣିକର୍ତ୍ତାଣ୍ଟି ଲ୍ଲ. ତାଙ୍କ କେଟିକ୍ରିହୁଣ୍ଡ ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ପାଇଣାତି ଏଣିକରିତାଯ ସାହାଯ ଅଭ୍ୟଙ୍କର. ଲୁହ ପାତି ବାନିଗିର୍ଦ୍ଦରମାର କାଣ୍ଗିବୋର ଆବରୁଣ ଜୀବିତର୍ଯ୍ୟ ଯୁଗରାହ୍ୟକାରୀରେତ୍ରୁ. ଅନ୍ତିର ରୁ ବୃତ୍ତାସବ୍ୟ ଏଣିକୁ ତୋଳାଇଲ୍ଲ. ଆପିରକୁ କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟତିରି ରୁ କୁଗଲୁହିଲ୍ଲ. ଆବରୁଣ ମାଯିରିଗିର୍ଦ୍ଦ ଚାହୁଁକ୍ ବିଶେଷଲ୍ଲା ଓରିପାକାର୍ଯ୍ୟମିଲ୍ଲ. ଆପିର ହୁଣ୍ଡଳିଷ୍ଟକାରେପ୍ରାବେ ତଥା ନିରିଜ୍ଜନମାତ୍ର ପାଇନ୍ତା ଯାରୁଣ୍ଟାଣ୍ଟ. ଆବର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ନମ୍ବୁର କୁଟୁଂବ ପାର ପର୍ଯୁଣିତାକୁ ଯୋଜିକର୍ତ୍ତାଣ୍ଟିଲ୍ଲ. ତାଙ୍କାରୁ ରୁ ତିରିତମାଦନତିରୁ ପୋବ୍ୟକ ଯାଙ୍କ. ଏଣିକିମି ଆଯିକବରିଷଂ ଜୀବିତିରିଲ୍ଲ. ହୁଣ୍ଡଳିଲେଯକ୍, ସମ୍ବଦ୍ରା କଟନ୍ତୁ ପୋକାର ନିରା ମରଣତିରେ ପକଳିରୁଣ୍ଟ ଆନ୍ତରିକକାର ତାଙ୍କାନିତାରେଣ ବୈଯରୁପ୍ରଦ୍ଵାରା? ପକେଶ ତାଙ୍କ ନିରାର ବଶି ତକରୁକରିଲ୍ଲ. ନିରାର ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟବାଦମାଙ୍କ ଯାମାରିଦେଇତିର ପ୍ରଯାନ୍ତ. ଆପର ଆନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ବିଶେଷମହିତି ଏଣିରେ ବିଜଯାଶଙ୍କ! ତାଙ୍କିରୁ ହୁକପାଟିରେଲ୍ଲାଙ୍କ ଆବରୋ କୁ ପାଇନ୍ତୁ. ନିନକଟ ଏଣିରେ ଆନ୍ତର୍ଯ୍ୟବାଦମାଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟବୁନ୍ଦେଇଲ୍ଲାଯିଲିକର୍ତ୍ତାଣ୍ଟିଲ୍ଲ".

"ହୁତିଲ୍ୟିକମେଣ୍ଟୁ ତାଙ୍କ ଆଣେଯିର ନିରା ପ୍ରତିକଷିତିଲ୍ଲ". ତାଙ୍କ ପାଇଣ୍ଟୁ. "ହୁଣ୍ଡ ଆନ୍ତର୍ଯ୍ୟର ନମ୍ବୁର ଲେଲିଯୋକ ଆଣେବାଙ୍କ ଶୁପାର୍ଶ ଚର୍ଚୁଣି?"

"ଆପରତାନ୍ତରେଣ ତାଙ୍କ ଚର୍ଚୁଣି?" ଆପେହାଂ ପାଇଣ୍ଟୁ "ପକେଶ ଆପେହା ମହାରୁ ନାହିଁ ମନ୍ଦିରମାଙ୍କ ନିରାର କୁଟୁଂବବୟଙ୍କ କାଣ୍ଗିଚିତ୍ର ରୁ କୁଟୀ କାହାରେତିକର ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟବେପ୍ରଦ୍ଵାରା. ଆପେହାଂ ତିରିଚୁପ୍ତାଯ୍ୟ ଆନ୍ତର୍ଯ୍ୟବିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନି ସହାୟିତାକୁଣ୍ଠ ବାର୍ତ୍ତାଙ୍କ".

വലിയച്ചപ്പൻ എനിക്കൊരു ശുപാർശക്കെത്തു തരാണ്ണത്തെന്നുകൊണ്ട് എനിക്കു പറയാനാവില്ല, ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോകുന്നതിനോട് നേരിട്ട് സഹകരിക്കാൻ അദ്ദേഹം മറിച്ചു എന്നൊരു അവധുക്താശയമാണ് എനിക്കുള്ളത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ എൻറ ധാത്ര ഒരു മതവിദ്യാഭ്യാസം കൃത്യമായിരുന്നല്ലോ.

ഞാൻ മിസ്റ്റർ ലൈബ്രെറിക്കെഴുതിയതിന്റെ ഫലമായി വിട്ടിൽ ചെന്നുകാണാൻ അദ്ദേഹം എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. വിട്ടിൽ ഗോവണി കയറുന്നതിനിടയ്ക്കാണ് അദ്ദേഹം എന്ന കണ്ണത്. “ആദ്യം ബി.എ. പാസ്സാക്കു. അതുകഴിഞ്ഞ എന്ന വന്നു കാണു. ഇപ്പോൾ ഒരു സഹായവും ചെയ്യാൻ നിവൃത്തിയില്ല” എന്ന് ചുരുക്കിപ്പിറഞ്ഞിട്ട് അദ്ദേഹം തിട്ടക്കെത്തിൽ മുകളിലേക്കു പോയി. അദ്ദേഹത്തെ കാണാൻ ഞാൻ വിസ്തർിച്ച് തയ്യാറാട്ടുപ്പെട്ട നടത്തിയിരുന്നു. പറയാൻ ഏതാനും വാക്കുങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വ പിംച്ചു വയ്ക്കുകയും കണ്ണപ്പോൾ തലകുറിപ്പ് രണ്ടു കൈക്കൊണ്ടും വാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പക്ഷേ എല്ലാം വുർത്തമാ!

ഞാൻ എൻറ ഭാര്യയുടെ ആരംഭാന്തരപ്പെട്ടി ഓർത്തു. എനിക്കേറ്റവും വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്ന ഏതുനെന്നുണ്ടിച്ചു ഓർത്തു. അദ്ദേഹം അതുകൊം ഉദാരനായിരുന്നു. എന്നെന്ന സ്വന്തം മക്കന്നപ്പോലെ അദ്ദേഹം സ്വന്തമിച്ചു.

രാജ്കോട്ടിൽ എത്തി നടന്നതെല്ലാം ഞാൻ അറിയിച്ചു. ജോഷിജിയോട് അഭിപ്രായമാരാണ്ടപ്പോൾ വേണ്ടിവന്നാൽ കുറേ കടമടക്കത്തും പോകുന്നതാണു ബുധിഭാഗവുംപുണ്ണിച്ചു. എൻറ ഭാര്യയുടെ രണ്ടു മുന്നോ ആയിരം രൂപ വില കിട്ടാവുന്ന ആരംഭാന്തരപ്പൾ വിജ്ഞക്കാമെന്ന നിർദ്ദേശം ഞാൻ വച്ചു. എന്നെന്നെയുള്ള പണം കണ്ണത്തിക്കൊള്ളാമെന്ന് ഏട്ടിൽ വാഗ്ദാനം ചെയ്തു.

എന്നായാലും എൻറ അമു അപ്പോഴും സമ്മതിക്കാതെ നിന്നു. അവർ സുക്ഷ്മമായ അനോപാദാനങ്ങൾ നടത്തിത്തുടങ്ങിയിരുന്നു. ചെറുപ്പകാർ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ചെന്നാൽ നശിക്കയാണു പതിവെന്ന് ആരോ അവരോടു പറഞ്ഞു: മറ്റാരോ പറഞ്ഞു, അവർ മാംസക്കഷണം തുടങ്ങുമെന്ന്. അവിടെ മദ്യം കുടാതെ ജീവിക്കാനാവില്ലെന്ന് ഇനിയും ആരോ പറഞ്ഞു. “ഇതേക്കുറിച്ചെല്ലാം എന്തു പറയുന്നു?” അമു എന്നോടു ചോറിച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞു “അമു എന്ന വിശ്വസിക്കില്ലോ? ഞാൻ അമുയോടു കളിവുപറയില്ല. ആ സാധാനങ്ങളാനും ഞാടില്ലെന്ന് ഞാൻ സത്യം ചെയ്യുന്നു. അതെരു ആപത്തു വള്ളത്തും ഉണ്ടായിരുന്നുകിൽ ജോഷിജി പോകാൻ സമ്മതിക്കുമോ?”

“നിന്നെ എനിക്കു വിശ്വസിക്കാം. പക്ഷേ ഒരു വിദ്യുത ദേശത്താകും നോക്കേ നിന്നെ ഞാനെങ്ങനെ വിശ്വസിക്കും? എനിക്കാക്ക പരിശോധനയിൽ കൂടുന്നു. എന്നാ ചെയ്യേണ്ടതെന്നനീയില്ല. ഞാൻ ബേചർജി സ്വാമിയോടു ചോഡിക്കേടു” എന്ന് അമു പറഞ്ഞു.

വേചർജി സ്വാമി ഒരു മോശ്വനിയാം ആയിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഒരു ജൈനസന്ധാനിയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ജോഷിജിയപ്പോലെ അദ്ദേഹവും കുടും

බොටපෙන්ස්කාබාණ් . අආදේහරං පුළුවෙන් සහභාගිතිගෙනගති . “තොරී කුඩා ගෙයකොම් බිජිප්‍රකාර මුදුනු ප්‍රතිජ්‍යාතියා පුදුස්ථිකමා . අතුරු ක්‍රිජ්‍යා අවශ්‍ය පොකාග්‍රැම් ආගුවටිකාර් ” එග්‍ර අආදේහරං පරිභාශා . අආදේහරං ප්‍රතිජ්‍යාතා වාචක බ්‍රැංඩිතෙනු . මධ්‍යමා මාංසමා . පරිස්ථිරෙයෙන් තොරීංඡිලුනු තොරී සැතු බ්‍රැංඩිතු . අතිනුශේහ්ස් අම් ආගුවට තැනු .

තොරී පාලිත් පෙහෙන්ස්කුලින් පුළුවෙන් සූජුමාගාරිතමං ගුරු යාග්‍රය යසුළුඳායිරුනු . රාජ්‍යකාරිතිවා ගුරු බ්‍රැංඩිත් පො බුක් අසායාගෙනමාය ගුරු සංගතියායිරුනු . ගැංචිපිටියා පුතානු බාකුක්සර් තොරී පුදුතු කේර්ප්‍රිකුව බාණ් ක්‍රිජ්‍යාතිලු . බායිකාර් පුදුගෙනුද්‍රුප්‍රාස්‍ර තවත්තුරුත් ආගුවෙප්පි තුළ ගරිං මුදුවන් විරිතුරු තොරී තාරේකුනු .

මුතිරිනාවරු අආගුෂ්‍රාපණයාර් බාණ් බොටපෙකු යාග්‍රයායි . රාජ්‍යකාරිති නිශ්චා බොටපෙකුලු පුළුවෙන් ආගුරාග්‍රයායිරුනු ආත් . පුදුන් පුළුවෙන් ආගුෂ්‍රාපණයාර් . පුළුවෙන් නැංු ප්‍රුජිතිනු තුළ ගැංචියා තුළ තුළ පුළුවෙන් බොටපෙයිල් තොරී පොකාග්‍රැම් ආගුවෙප්පියා තුළ ගරියු තොරී තාරේකුනු .

12. ඇංතිලෝහ්ස්ක්

පුතානු මාසං ප්‍රායමුණු කුළුණිගෙනයා ලාභයෙයයා ඩිංංක් , අම් යුංඒ ආගුවාභාගුෂ්‍රාපණයාර් පර්සේන් ගෙනිත් තොරී බොටපෙයිල් යාග්‍රයායි . පුළුවෙන් ආවිංං පුතාතියෘප්‍රාස්‍ර , ඇංතිලෝහ්ස්ක් ඇංතිලෝහ්ස්ක් යුං මාසංඡ්‍ලිති නැංුගාසමුංං කේංචිංඩිකුවෙමනුං පුළුවෙන් ආගු සමුංධයාග්‍රයාකයාත් ගවංඩාර් වර්ග පොකාග්‍රැම් ආගුවටිකරුගෙනයා තැනු . පුළුවෙන් පුදුගෙනං සුජුතුක්සර් පරිභාෂා . කාංජාංඩිත්ස්පේක් ගුරු කුපුත් මුණීයාගේ පුදුතු පුළුවෙන් ආගු පරිභාෂා . මුත් පුදුගෙන අසාස්මාගා ක්‍රි . ඉංං යාග්‍රයෙහුවාර් පුළුවෙන් ආගුවටිකුවෙක් ගෙන්න සාංහරණ පුදුතු කාර් අආදේහරං ඩිස්මතියාර් . පුළුවෙන් බොටපෙයිල් ගුරු ස්නොහිත ගෙන් කුංග ආක්‍රිත් අආදේහරං තොරී ජොලිකායි රාජ්‍යකාරිවෙකු මඟයි . පුළුවෙන් යාග්‍රයෙහුවාර් පුදුතු ප්‍රායමුණු ආඹිය ගෙන පුදුස්ථිකුවෙකුයා පුදුතිකාවෙශ්‍යාය පුදුවා සහභාගිතු බ්‍රැංඩිතු ගැංචියා ප්‍රායමුණු පුදුතිකාවෙන් පුදුවා ප්‍රායමුණු පුදුතිකාවෙන් පුදුතිකාවෙන් පුදුතිකාවෙන් පුදුතිකාවෙන් .

බොටපෙයිල් සහය තෙහිගින්ස් පුදුතිකාවෙන් පුදුතිකාවෙන් පුදුතිකාවෙන් පොකාගුන්තිගෙනපුදු නැංු ගෙන්ලෝහ්ස්ක් පොකාගුන්තිගෙනපුදු .

හ්‍යංංදුංංදු පුළුවෙන් සමුංධයායා ආඹියා ආඹියා පොකාගුන්ති පොකාගුන්තිගෙනපුදු බෙක්ලිප්‍රිතිරුනු . අතුරුවරු මොය්ස්බ්‍රිතියාකාර් ආගුරු හ්‍යංංදුංංදු පුදුතිලු . තොරී ආතිග් ගෙයගුප්පුකාර් පුළුවෙන් ගුරු පාංං පාලිස්ථිකුවෙමන් අවර් තීර්චුයාක්‍රි . පුළුවෙන් සමුංධයායා පුදුතිකාවෙන් පුදුතිකාවෙන් පුදුතිකාවෙන් .

ജരാകാൻ എന്നോട് കൽപ്പിച്ചു. ഞാൻ ചെന്നു. അത്രവേഗം അതിനുള്ള ദൈർഘ്യം സാഭരികാൻ കഴിഞ്ഞതെങ്കാണെന്നും എന്നിക്കറിയും ഒന്നും എന്ന ദൈപ്പുട്ടുത്തിയിട്ടില്ല. ധാതൊരു മടിയും കൂടാതെ അവിടെ സമേച്ചിപ്പുവൻ കമ്പു മുന്നിൽ ഞാൻ ചെന്നു. സമുദ്രാധനയിലെവന്നായ സേട്ട് എന്നീൽ അകന്ന ദൈർഘ്യവും അച്ചുവന്നോട് നാളു അടുവുമുള്ള ആളുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്നോട് ഖുജാനെ പാരാഡിസ് ട്രേജി:

"നമ്മുടെ സമുദ്രാധനകാരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോകാനുള്ള നിബന്ധം ഉദ്യോഗം ഉച്ചിതമല്ല. വിദേശരാത്രുക്ക് സമുദ്രത്രുക്ക് ചെയ്യുന്നത് നമ്മുടെ മതം വിലക്കിയിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ മതകാരുങ്ങളിൽ വിട്ടുവിഴച്ച ചെയ്യുതെ അവിടെ കഴിയുക സംശയമില്ലെന്നു. ദൈജീബിനു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അവിടെ ചെന്നാൽ ഒരുപാടിമാരോടൊക്കും ഭക്ഷണം കഴിക്കാനും മദ്ധ്യപിക്കാനും നിർബന്ധിതമായിരുംബുണ്ട്."

അതിന് തൊണ്ട ഖുജാനെ മാറ്റപ്പറി നൽകി: "ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോകുന്നത് നില്ക്കുന്ന ദൈജീബിനു ഉദ്യോഗം വിക്കാരിക്കുന്നില്ല. തുടർന്നുള്ള പഠനത്തിനുവേണ്ടിയാണ് ഞാൻ അവിടെ പോകാൻ ഉദ്യോഗിക്കുന്നത്. നിങ്ങൾ ഏറ്റവും ദൈപ്പുട്ടുന്ന മുന്ന് കാരുങ്ങളിൽനിന്നും വിട്ടുനിന്നു കൊള്ളുന്ന മെന്നു ഞാൻ എന്നീൽ അമ്മയുടെ അടുത്ത് വിധിപ്രകാരം പ്രതിജ്ഞ ചെയ്താണെന്ന്. ആ പ്രതിജ്ഞ എന്നു കഴിക്കുമെന്ന് എന്നിക്കുറപ്പുണ്ട്."

"എന്നാൽ നമ്മുടെ മതകാരുങ്ങൾ പാലിക്കാൻ നിന്നുവെനിടെ സാമ്പത്തിക ഘടന ദൈജീബി പാരയുന്നു. നിബന്ധം അച്ചുവന്നുമായി എന്നിക്കുംണ്ടായിരുന്ന അടുത്ത വന്നം നിന്നു നില്ക്കുന്ന ഉപദേശം അനുസരിക്കും" എന്ന് സേച്ചു മറ്റൊരി പാരിയും.

ഞാൻ പറഞ്ഞു: "എന്നിക്കാണ നാന്നം ഒക്കെ അറിയാം. അങ്ങൾ എന്നിക്ക് ഒരു കാരണവാരംപ്രാബല്യം ആണ്. പാക്ഷ ഇക്കാലത്തിൽ ഞാൻ നില്ക്കുന്നതുനാണ്. ഇംഗ്ലണ്ടിലേയ്ക്ക് പോകുന്നുള്ള എന്നീൽ നിശ്ചയം മാറ്റാവുന്നതല്ല. എന്നീൽ അച്ചുവന്നീൽ സ്നേഹിതനും ഉപദേശക്കാവുമായ സ്നേഹിതനും പണ്ടി തൻ, ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോകുന്നതിൽ ഒരു തെരുവു കാണുന്നില്ല. എന്നീൽ അമ്മയും ഏറ്റവും എന്നിക്ക് അനുവാദം തന്നിട്ടുമുണ്ട്."

"പാക്ഷ, നി സമുദ്രാധനത്തിന്റെ കല്പനകളെ അവഹണിക്കുമോ?"

"ഞാൻ തീർച്ചയായും നില്ക്കുപറായനാണ്. ഇക്കാലത്തിൽ സമുദ്രാധന മുടബുചുരുതെന്ന് എന്നിക്ക് തോന്നുന്നു".

ഈ സേട്ടുവിനെ കുപിതനാക്കി. അദ്ദോഹം എന്നു പിന്ത പറഞ്ഞു. ഞാൻ നിറ്റിബാംത പാലിപ്പു. അപ്പോൾ സേട്ടു തന്നീൽ കല്പന പ്രവൃപ്പിച്ചു. "ഈ നുമുതൽ ഇരു കുട്ടിക്കു സമുദ്രാധനക്കായി കണക്കാക്കണം. അവനെ സഹായിക്കുകയോ യാത്രാധനയാണ്. തുറമുഖത്തെത്തുക്കു പോവുകയോ ചെയ്യുന്നവർ ഒന്നോക്കാൽ രൂപ പിതാ പിശ അടയ്ക്കാൻ ശിക്ഷിക്കുന്നുണ്ടും".

ആ കല്പന എന്നിൽ ഒരു ചലനവും ഉണ്ടാക്കിയില്ല. ഞാൻ സേട്ടുവി

എൻറ അടുത്തു നിന്നും പോന്നു. എന്നാൽ എൻറെ ഏട്ടിനെ എങ്ങനെ കണക്കാക്കുമെന്ന് എനിക്ക് സംശയം തോന്തി. ഭാഗ്യത്തിന് അദ്ദേഹം ഉറച്ചുവിന്നു. സെട്ടുവിശ്വസി കല്പനയ്ക്ക് വിരുദ്ധമാണെന്നീലും, ഹോകാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുബദ്ധത എനിക്കുണ്ടെന്ന് എന്ന എഴുതി അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്നാലും ഈ സാംഖ്യം എന്നു, കൂപ്പുശിഖാത്രല്ലെങ്കെന്നുണ്ടെന്നു ലോറം തിട്ടുക്കുമ്പുള്ളവന്നാക്കി മാറ്റി. എൻറെ ഏട്ടിനെ സ്വാധീനിക്കുന്നതുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുവോ? അവർ വിജയിച്ചുവരുന്നു എന്നാവും സംഭവിക്കുക? അപ്രതിക്രിയിതമായ വല്ലതും സംഭവിപ്പുവോ? ഞാൻ ഇങ്ങനെ എൻറെ അവസ്ഥമെന്നും ആകുവുപ്പെട്ടുകാണിരുന്നപ്പോൾ ബാബിസ്ട്ട് പാരിക്കാനായി ഇന്നാശദിലെ ഒരു വാക്കിൽ സെപ്പറ്റിബർ നാലിന് ഇള്ളണി ലോക്ക് കൂപ്പിൽ കയറുന്നതായി കേട്ടു. എട്ടിന് എന്നു സഹായിക്കാനേണ്ടിപ്പിടിയുന്ന സ്വന്നേഹിതമാരോടുള്ള ഇവ വിവരം ഞാൻ പാണ്ട്യു അജ്ഞാഡ കുടുംബ യാത്രചെയ്യാനുള്ള അവസരം സഹിതപ്പെട്ടുന്നതുകൊണ്ടു കാലുത്തിൽ അവരും, യോജിപ്പി. എന്നു സംശയം കളയാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. അനുബദ്ധത്തിനോടി ഞാൻ എട്ടിന് കമ്പിയടിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം സെട്ടുവിശ്വസി കല്പനയെ പുറിം സുപ്പിറ്റിക്കുകയും തന്റെക്കും സമുദായ ബന്ധങ്ങൾ നാലിനും പാഞ്ചക്കയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ ഞാനൊരു കുടുംബസ്വന്ധത്തിനെ തെരിച്ചിട്ടിപ്പു. എൻറെ അഭ്യർത്ഥനയും, അനുബദ്ധത്തും ഉള്ള തുക തന്റെ നൃംഖാരം ജ്യേഷ്ഠംനോട് വാദിക്കുകയാളുന്നു. അപേക്ഷിപ്പിച്ചു. ആ സ്വന്നേഹി തന്റെ എൻറെ അപേക്ഷ അംഗീകരിക്കാൻ മാത്രമല്ല എന്നു ഉത്സാഹവില്ലി കാണുന്ന കുട്ടി സന്നന്നല്ല കാണിപ്പി. എനിക്കെന്ദ്രോഗ്രഹനോടു വലിയ നാഡി തോനി. ആ തുകയിൽ ഒരു ഭാഗം കൊണ്ട് ഉടനെ ഞാൻ യാത്രാടിക്കരു വാദി. അതുകഴിഞ്ഞ് കൂപ്പിൽ യാത്രയ്ക്ക് പ്രത്യേകമായ ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നു. ഇക്കാലാവാസിൽ പരിപയമുള്ള മരാറാരു സ്വന്നേഹിതൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം വന്നത്തോളും മറ്റും തജ്ജാറാക്കിപ്പിച്ചു തന്നു. ചില വന്നത്തോളുന്നിടക്കി സ്വന്തപ്പെട്ടു. ചിലത് തിരെ ഇപ്പോൾ അഭ്യർത്ഥനയും അണിയുന്നതിൽ ഞാൻ അപ്പോൾ കണ്ണിരുന്ന കഴുത്തിലെ 'ഒട' അന്ന് എനിൽക്കു അറിപ്പുള്ളവാക്കിയിരുന്നു. കുറിയ ജാക്കറ്റ് യാക്കുന്നത് മരുംകേക്കായിട്ടാണ് എനിക്ക് തോനിയൽ. പാക്കി എന്നിൽ ആറ്റുവും ഉയർന്നു നിന്നിരുന്ന ഇംഗ്ലീഷിലേക്കും ഹോകാനുള്ള ആഗ്രഹത്തിനിന്നു മുൻപിൽ ഇവ അണിപ്പം അനുമായിരുന്നില്ല. കൂപ്പിൽ യാത്രയ്ക്ക് വേണ്ടതിലേറെ കേശാംസാധനങ്ങളും എടുത്തിരുന്നു. ജുനാഗ ദിൽ നിന്നുള്ള വക്കിൽ ശ്രീ ത്രാവകരായ മജുദാൻവിശ്വസി നുംബിയിൽത്താനു എനിക്ക് ഒരു വെൽത് സ്വന്നേഹിതമാർ എട്ടപ്പറ്റി ചെയ്തിരുന്നു. അവർ എന്നു നല്ല വാക്കുകളോടെ അദ്ദേഹത്തെ ഏലപ്പിടിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ലോകപരിധിയിലും അറിയും നേടിയാണും പ്രായംക്കാണ്ട് പക്കാത വന്ന

വന്നും ആയിരുന്നു; ഞാനാകട്ട ലോകപരിചയം തിരെ ഇല്ലാത്ത, പതിനേട്ട് വയസ്സ് മാത്രം പ്രായമുള്ള കൂട്ടിയും. ശ്രീ മജുംദാർ എൻഡേ സ്നേഹിതന്മാരോട് എന്ന ഓർത്തു വിഷമിക്കേണ്ട എന്നു പറഞ്ഞു.

അവസാനം സെപ്റ്റംബർ നാലും തീയതി ഞാൻ ബോംബെയിൽ നിന്നും കപ്പൽയാത്ര ആരംഭിച്ചു.

13. അവസാനം ലഭ്യനിൽ

എനിയക്ക് കപ്പൽച്ചൊരുക്ക് അനുഭവപ്പെടുത്തേയില്ല. എന്നാൽ ദിവസ നാൾ കഴിഞ്ഞതോടു ഏനിക്ക് വരി പിടിച്ചുപോലായി. കപ്പലിലെ മേരു നോട്ടക്കാരനോട് പോലും സംസാരിക്കാൻ ഏനിക്ക് നാഥം തോന്തി. ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരിച്ച് ഏനിക്കു തിരെ ശീലമില്ലായിരുന്നു. ശ്രീ മജുംദാർ ഒഴികെ രണ്ടാം സല്പണിലൂഡായിരുന്ന എല്ലാം യാത്രക്കാരും ഇംഗ്ലീഷുകാരായിരുന്നു. എനിയക്ക് അവരോട് സംസാരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെന്ന് കാരണം അവർ എന്നോട് സംസാരിക്കാൻ വന്നപോൾ പറഞ്ഞതൊന്നും ഏനിക്ക് മനസ്സിലായില്ല. മനസ്സിലായപ്പോൾ മറുപടി പറയാൻ കഴിഞ്ഞുമില്ലെന്ന് പുറതേയ്ക്ക് പറയുന്നതിനു മുൻപ് ഓരോ വാക്യവും ഏനിക്ക് മനസ്സിൽ രൂപപ്പെടുത്തേണ്ടിയിരുന്നു. കാത്തിയും തുള്ളും ഉപയോഗിച്ചു കേഷണം കഴിക്കാൻ ഏനിക്ക് അറിയില്ലായിരുന്നു. മാംസം ഇല്ലാത്ത എത്തൊക്കെ ഇനങ്ങളാണ് പട്ടികയിൽ ഉള്ളതെന്ന് ചോദിക്കാൻ ദയവുംഇല്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് മേഖലയിൽ മറുള്ളവരോടും പൂർണ്ണാനുഭവിക്കുന്നു. അതാകട്ട മുഖ്യമായും ഞാൻ കൊണ്ടുവന്ന മധ്യപ്രഭാജനങ്ങളും പഴങ്ങളും ആയിരുന്നു. ശ്രീ മജുംദാറിന് സുഖമില്ലെടുത്താനും ഇല്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എല്ലാവരുമായി ഇടപട്ടു. ധക്കിൽ അദ്ദേഹം സ്വച്ഛരം നടക്കുമായിരുന്നു. ഞാനാകട്ട പകൽ മുഴുവനും ക്യാമ്പിനിൽ ഇളിച്ചിരിക്കും. ധക്കിൽ ആരുമില്ലാതാകുമ്പോൾ മാത്രം മുകളിലേക്ക് കയറാൻ ദയവുംപെടും. യാത്രക്കാരുമായി ഇടപഴക്കാനും അവരോട് യഥേഷ്ടം സംസാരിക്കാനും ശ്രീ മജുംദാർ എന്നോട് ഇടയ്ക്കിടെ പറയുമായിരുന്നു. വകിലിന്മാർക്ക് നിളമുള്ള ഒരു നാക്ക് ഉണ്ടാവണമെന്ന് അദ്ദേഹം എന്നോട് പറയുകയും തന്റെ നിയമസാഖാഗമായ അനുഭവങ്ങൾ വിവരിച്ചുതരുകയും ചെയ്തു. ഇംഗ്ലീഷ് പറയാൻ കിട്ടുന്ന എല്ലാ സന്ദർഭവും ഉപയോഗിക്കണമെന്നും ഒരു വിദേശഭാഷ ആകുമ്പോൾ തെറ്റു പറ്റുക അനിവാര്യമാകയാൽ അൽക്കാവുതാക്കേണ്ടിലെല്ലാനും അദ്ദേഹം എന്ന ഉപദേശിച്ചു. പക്ഷ ലജ്ജയെ കീഴടക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ നന്നിനും എന്ന സഹായിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് യാത്രക്കാരൻ എന്നോട് ദയ തോന്തിയിട്ട് അടുത്തുവന്നു വർത്തനമാനം പറയാൻ തുടങ്ങി. എന്നുക്കാരശ്രായമുള്ള .ആളായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ഞാൻ എന്തുതിനു, എന്തായിരുന്നു എൻഡേ ജോലി, എന്നോടു പോകുന്നു, ലജ്ജിക്കാൻ കാരണമെന്ത് എന്നും മറ്റും അദ്ദേഹം എന്നോടു

ചോദിച്ചു. കേഷണം കഴിക്കാൻ മേശയിലേക്കു ചെല്ലാനും എന്ന ഉപദേശി ആണ്. മാംസം പ്രതിജ്ഞാപൂർവ്വം ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിലെ എൻ്റെ നിർബന്ധ തന്ത അദ്ദേഹ പരിഹരിച്ചു. ഞങ്ങൾ അപ്പോൾ ചെക്കടലിലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സ്നേഹപൂർവ്വം പറഞ്ഞു: “ഇതുവരെ ഇതെല്ലാം വളരെ നന്ന്, പക്ഷബിന്ദുക്കേ ഉർക്കടലിൽ വച്ച് നിങ്ങളുടെ തിരുമാനം മാറുണ്ടിവരും. ഇംഗ്ലണ്ടിലാണെങ്കിൽ മാംസം കൂടാതെ ജീവിക്കാൻ കഴിയാതെനിഃശ്വാസം തന്നെയുണ്ടായോ”.

“എന്നാൽ ആളുകൾക്കും മാംസം കഴിക്കാതെ ജീവിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്” ഞാൻ പറഞ്ഞു.

“അതൊരു നൃണാക്കമെയാണെന്ന് ഉറപ്പിച്ചോളും. എൻ്റെ അറിവിൽ ഒരു അവിടെ മാംസഭക്ഷാകാതെ കഴിയുന്നില്ല. ഞാൻ മല്ലാം കഴിക്കുന്നതെന്നു ഞാൻ പറയുന്നില്ലണ്ണോ. എന്നാൽ നിങ്ങൾ മാംസം കഴിക്കണമെന്നാണെന്നീറ അവിടോയം. കാരണം, അതു കൂടാതെ നിങ്ങൾക്കു ജീവിക്കാനാവില്ല”.

“താങ്കളുടെ ദയാപൂർവ്വമായ ഉപദേശാർത്ഥിനു നന്ദി. പക്ഷേ മാംസം തന്തക്കു മതാചാരപ്രകാരം എൻ്റെ അമ്മയ്ക്കു ഞാൻ വാക്കുകൊടുത്തതാണ്. അതിനാൽ എന്നിക്കതു കഴിക്കുന്നതെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാനാവില്ല. അതുകൂടാതെ അവിടെ കഴിയാൻ സാധ്യമല്ലെന്നു കണ്ണാൽ അവിടെ നിൽക്കാൻവേണ്ടി മാംസം കഴിക്കുകയല്ല ഇന്ത്യയിലേക്കു തിരിച്ചുപോവുകയാവും ഞാൻ തിരിച്ചറായും ചെയ്യുക”.

ഞങ്ങൾ ബിന്ദുക്കേ ഉർക്കടലിൽ പ്രവേശിച്ചു. പക്ഷേ എന്നിക്കൽ മാംസമോ മല്ലമോ കഴിക്കണമെന്ന് തോന്തിന്ത്യുടായില്ല. മാംസം കഴിക്കുന്നതിൽനിന്നും വിഭ്രാന്തിക്കരിക്കുന്ന സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ വാങ്ങാൻ എന്നോടു നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു. ആ ഇംഗ്ലീഷ് സ്നേഹപരിത്വനാടു അങ്ങനെന്നയൊന്നു തരാൻ ഞാനാവശ്യപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം സന്ദേശങ്ങളാണെ തരികയും ഞാനതു കുറേക്കാലം നിധിപോലെ സുക്ഷിച്ചുവയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ മാംസം കഴിക്കുന്നവർക്കും അതുരം സർട്ടിഫിക്കറ്റു കിട്ടുമെന്നു പിന്നിടറിണ്ടു. അതോടെ എന്നിക്കതിലും ഒരു കാഡ്യൂ കമ്പാറ്റു തിരിക്കു. എൻ്റെ വാക്കു വിശ്വസിക്കാനാവില്ലെങ്കിൽ, ഇക്കാരണത്തിൽ സർട്ടിഫിക്കറ്റു സന്ദേശിച്ചിരുവിട്ടെന്നും പ്രയാജനപ്പെടാൻ?

എങ്ങനെയും, എന്നിക്കോർക്കാൻ കഴിയുന്നിടത്തോളം ഒരു ശനിയാഴ്ച ഞങ്ങൾ സത്താംഖണിൽ എത്തി. ക്ലൂഡിൽ കരുതൽ സ്വീട്ടാണ് ഞാൻ യരിച്ചിരുന്നത്. എൻ്റെ സ്നേഹപരിത്വനാർത്ഥിന്റെ തുന്നിച്ചു തന്ന വെള്ളത്തു നേർത്തെ കാമിളിയുടുമ്പി ക്ലൂഡിൽനിന്നുണ്ടാണ്. യരിക്കാൻവേണ്ടി ഞാൻ ഫ്രഞ്ചുകാം മാറ്റിവച്ചിരുന്നു. കരയിൽ വെള്ളത്തെ വസ്ത്രത്താവും എന്നിക്കു കൂടുതൽ ചേരുകയെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നു. അതനുസരിച്ച് അവിടെ വെള്ളത്തെ പ്രജാനൽ യരിച്ചു. സെപ്പറുംബറിലെ അവസാനത്തെ ദിവസങ്ങളായിരുന്നു അവ. ഞാൻ മാത്രമേ അപ്പോൾ അതരം വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിച്ചുകണ്ടിരുന്നു. മറ്റൊപലരും ചെയ്യുന്നതുകൂടും, ഞാനും അതുപോലെ ചെയ്യണമെന്നു കരുതിയും, താങ്കാലടക്കമുണ്ടായിരുന്നു.

ഒരു എൻറ എല്ലാ സാധനങ്ങളും ഗ്രിൻറലേ കമ്പനിക്കാരുടെ ഘോഷിക്കിയും ഡോ. പി.ജേ. മേനു, ശ്രീ. ഉദ്ധവത്തിരാഖുട്ടു, പ്രിൻസ് രബ്ബജിൽസി ദശി, ഓരോബാൾ നവരോജി എന്നിവർക്ക് എന്ന പരിപാലനപ്പട്ടത്തുന്ന നാലു കത്തുകൾ എൻറ പകല്പങ്ങളായിരുന്നു. ലഭ്യത്വിലെ വിക്കോറിയാ ഹോട്ടലിൽ താമസമാക്കാൻ കുലിരിച്ചെഴു ഞങ്ങളെ ആരോ ഉപദേശിച്ചിരുന്നു. ശ്രീ മജുദാറും സാഡും അത്യുസാരിപ്പ് അവിടെ ചെന്നു. റഹ്മാൻ ത്രാ യിപ്പ് ഏകവ്യക്തി എന്ന നാശക്കേട്, എന്ന വല്ലാതെ അംഗ്രീജിരുന്നു. പിറ്റേന് ഞായരാച്ചയാക്കാൻ ഗ്രിൻറലേ കമ്പനിയിൽ നിന്ന് എൻറ സാധനങ്ങൾ കിട്ടിക്കുന്നുണ്ട് അഥവാ ഹോട്ടലിൽ വച്ചുണ്ടാക്കുന്നുണ്ട് ഞാൻ വിഹാനമാണ്.

സത്യാനേപ്പണ നിന്ന് ഞാൻ കമ്പനിയിട്ടിരുന്നതിനാൽ ഡോ. മേനു അനുത്തന്ന റോക്രിട്ട് എടുക്കുന്നിയോടുകൂടി എന്ന കാണാൻ വന്നു. അദ്ദേഹം എൻറ ഹാർദ്ദമായി അലിവാദ്യം ചെയ്തു. ഞാൻ ഫ്ലോറൽ യിലിച്ചിരുന്ന തുകാൾ അദ്ദേഹം പുണ്ണിലിരുന്നു. ഞങ്ങൾ സംസാരിപ്പുകൊണ്ടിരുന്നു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രോമരത്നപ്പി ഒക്കയിലെടുത്ത് അതിന്റെ മാർദ്ദവം നോക്കാൻ ഒക്കെക്കാണ് തടവിനാക്കി. പക്ഷേ തടവിയത് എതിരിരിക്കാനെന്നും കാരിയുണ്ടാക്കാൻ തടവിനാക്കാൻ രോമ ഇളക്കിപ്പൂര്യാണി. ഡോക്ടർ മേനു കുറഞ്ഞാരു കോപ നേരാടെ എൻറ നേരെ നോക്കുകയും അങ്ങനെ ചെയ്യുതെന്നു വിലക്കുക ആണും ചെയ്തു. പക്ഷേ തൊപ്പി കേടുവന്നു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ആ സംഭവം എൻറി കുറഞ്ഞിലേക്കുള്ള ഒരു മുന്നാറിപ്പായിരുന്നു. യുറോപ്പൻ ആചാരമുഖ്യാദ കളിൽ എൻറ ദുരുംതെ പാഠാംഗിരുന്നു അത്. അവയുടെ വിശദാശങ്ങളിലൂടെ നേരുന്നാണോടുകൂടി ഡോക്ടർ മേനു പ്രവേശിപ്പിച്ചു. “മറ്റു ഇല്ലാതുടക്ക സംധാരണാദിലുണ്ടും തൊടുതു. ഇന്ത്യയിൽ നമ്മൾ ചെയ്യുന്നതു പോലെ രാജാള പരിപാലനപ്പട്ടാലും അതുമിൽ, ചോദിക്കരുത്. ഉറക്കെ സംസാരിക്കരുത്. ഇന്ത്യയിലെപ്പോലെ ‘സർ’ എന്ന സംസാരിയ്ക്കുന്നതിനീടുകൾ ആരാധയും വിളിച്ചക്കലുത്. ഭൂത്യമാരും കിട്ടിപ്പിനക്കാരും മാത്രമെ അങ്ങനെ വിളിച്ചക്കു അതും മേലാളമാരും. അങ്ങനെ പലതും അദ്ദേഹം പാഠാംഗും ഹോട്ടലിൽ താമസിക്കുന്നത് വളരെ ചെലവ് വരുത്തുമെന്നും എത്തെങ്കിലും കുടുംബങ്ങനൊടുപോകുന്നതാക്കാൻ താമസിക്കുകയാണ് നല്കുന്നതും അദ്ദേഹം ഉപദേശിച്ചു. അതെല്ലാം ആലോചിക്കുന്ന കാര്യം തികളാഴ്ചയെന്നും താങ്ങൾ മാറ്റിപ്പെട്ടു.

ശ്രീ. മജുദാറിനും എന്നിക്കും റോട്ടറി ജിറിൽ, വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടായി തോന്തി, ചെലവും ആരംക്കുട്ടതലായിരുന്നു. കാഡ്ക്രാഫിൽ നിന്നും വന്ന ഒരു സിന്റി സഹായത്തിനാക്കി ശ്രീ മജുദാറുമാരും സംസ്ഥാപിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് പ്രാഥമിക പരിപാലനപ്പട്ടാലും അതു സമ്മതിക്കുകയും തിക കൂടുപ്പ് ഞങ്ങളുടെ സാധനങ്ങൾ കിട്ടുക ഉടനെ ഉടലുംിലെ കണക്ക് തിരിക്കുകയും ആ സ്റ്റാറി സ്റ്റോർഡിൽ താങ്ങൾക്കും വാടകയ്ക്കാട്ടണ മുൻ

കളിലേക്ക് പോവുകയും ചെയ്തു. പ്രൊട്ടോൾ ബിൽ മുന്ന് പരിശീലനം നാമനാർക്കുന്നു. അത് എന്ന നടപടിയിൽരുന്നു. തുക ഇതു വലുതായിരുന്നിട്ടും ഞാനവിടെ ഫലത്തിൽ പട്ടിണി കിടക്കുകയായിരുന്നുതാനും. കാണാം നനിൻ്റെയും രൂചി എനിക്കിപ്പെട്ടപ്പെട്ടില്ല. കൊണ്ടുവന്ന സാധനം എനിക്കിപ്പ് ചെപ്പെട്ടില്ലെങ്കിൽ മറ്റാണ് ആവശ്യപ്പെട്ടും. രണ്ടിനും വില കൊടുക്കേണ്ടിയും വരും. സമൂഹത്തിൽ ഉള്ളാലമന്ത്രയും ഭോംബുയിൽ നിന്നും കൊണ്ടുവന്ന ക്ഷേമാസധനങ്ങളെല്ലാം ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നത്. പുതിയ താമസവ്യഥ അനും ഞാൻ വളരെ അസ്വസ്ഥിയിരുന്നു. വിടിനെയും നാടിനെയും പറി എഴുപ്പും ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരും. എന്നെന്ന ആഹാരം സ്വന്നം ഓർമ്മ യായി എന്ന സദാ യിച്ചിരുന്നു. രാത്രിയിൽ കണ്ണിൽ എൻഡി കവിളിലൂടെ ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരും. വിടിനെക്കുറിച്ചുള്ള എല്ലാഞ്ചുരു ചിന്തകളും ഉറി കും അസാധ്യമാക്കിയിരുന്നു. എൻഡി ഇത് ദുരിതം ആരോടും പാരാസി സാധിക്കുന്നതുകൊണ്ടിരുന്നു; അല്ലോ അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞാലും എന്നും ദായാജനക്ക് എന്നും ആഗ്രഹിച്ചിരുക്കുന്ന യാതൊന്നും കണ്ടില്ല. എ മുഖ എൻഡി അപരിപിത്വവും ചിപ്പിത്വവുമായിരുന്നു - ആളുകളും അവരുടെ സ്വഭാവങ്ങളും റിട്ടുകളുമൊക്കെ. ഇംഗ്ലീഷ് ആവാരമല്ലാതെകളുടെ കാര്യ നിന്നും ഞാൻ തീക്കുപ്പും തുടക്കമാക്കാനെന്നതിനാൽ എഴുപ്പും സുക്ഷി ചേരുവാനെന്നും സംശയിക്കിയിരുന്നു. സംശയങ്ങൾക്കു പ്രതിജ്ഞ കൂടുതൽ അസ്ഥാപനവും മാറി എനിക്ക് കഴിക്കാമായിരുന്ന ക്ഷേമപരാമരിയുടെ പ്രാഥിക്കി മുഖത്തും വിശ്വസ്യാഭാവിരുന്നു. അങ്ങനെ ഞാൻ ഒരു പാരാക്കുകൾക്കിട ചീരിപ്പെട്ടു. ഇംഗ്ലീഷ് എൻഡി ആസ്ഥാപനാർഹയി. പരക്കു ഇന്ത്യയിലേക്ക് നടപ്പാക്കി പിന്തിക്കാനാണെന്ന കാര്യവുമായിരുന്നു. എത്രായാലും വന്ന സ്ഥിതിക്ക് മുന്നും വർഷം തികച്ചുകൂട്ടുന്ന എൻഡി എൻഡി മനസ്സ് പറഞ്ഞു.

14. എൻഡി ആളിഷ്ടപ്രകാരമുള്ള തീരുമാനം

മോക്കർ മെത്ത എന്ന കാണാമെന്ന പ്രതിഷ്ഠയിൽ തികളാച്ചപ വിക്കോറിയ ഹോട്ടലിൽ ചെപ്പാനു. നൈസർ ആവിടം വിട്ടുനാലു കണ്ണംതും ഒരു പുതിയ മുൻ്നിലാം മനസ്സിലാക്കി അദ്ദേഹം മുറിയിലെത്തി എന്നെന്നകു കൂടു. കൃപാലിരിച്ചപ്പെട്ട് എൻഡി വിഡ്യാലിനം കൊണ്ട് പുഴുക്കട്ടി പിടിപെട്ടിരുന്നു. കുളിക്കുന്നതിനും അലോക്കുന്നതിനും നൈസർക്കു കുടംബവള്ളുമാണ് കിട്ടി ശിരുന്നത്. അതിൽ സൗംഘ്യ അലിയുകയില്ല. ഏകില്ലോ, ഒരു പരിപ്പക്കാരൻി നേരിൽ കുറച്ചുമാന നിലക്കുവെച്ച ഞാൻ സൗംഘ്യപയ്യാൾച്ചിരുന്നു. അതിനും ഫലം ദേഹം വൃത്തിയിൽമനുണ്ടിനും പക്കാ തൊലിയിൽ അത് പറ്റിച്ചിക്കുകയായിരുന്നു. പുഴുക്കട്ടി അദ്ദീനിനിന്നുണ്ടാവുകയും ചെയ്തു. ഞാന്റെ യോക്കി മേതായ കാണിച്ചു. അസ്വിൻ ആസിലും പുരുഷിയാൽ മതിക്കുന്ന് അദ്ദേഹം പാശജ്യം ആ പൊതുസ്ഥാപനും ആസിലും എൻഡി എന്നു പ്രാഥാക്കുകൾക്കിട നുണ്ണു വർഷം തികച്ചുകൂട്ടുന്ന എൻഡി എൻഡി മനസ്സ് പറഞ്ഞു.

ഒരു പരിശോധിച്ചിട്ട് അതെന്നും പോരുന്ന ഭാവത്തിൽ തലയാട്ടി. “ഈ സ്ഥലം കൊള്ളുകയില്ല. നമ്മൾ ഇംഗ്ലീഷ് ഡാസ്റ്റർ പഠിക്കുക എന്നതിനെന്നും ഒരേ ഇംഗ്ലീഷ് ജീവിതരിതിയില്ലോ. ആചാരങ്ങളില്ലോ. പരിപ്രയം നേടാൻ വേണ്ടിയാണ്. അതിന് ഒരു കുടുംബത്തോടൊപ്പം നിങ്ങൾ താമസിക്കണം. എന്നാൽ അതിനു മുൻപ് കുറച്ചുനാളെത പ്രാദാമിക പരിശീലനം .....
എന്ന ആളിന്റെ കുടുംബത്തോടുവെച്ചു നാശം വിചാരിക്കുന്നുണ്ട്. നിങ്ങളെല്ലാം കൊണ്ടുപോകാം”. ഈ നിർദ്ദേശം നാൻ കൃതജ്ഞനായാൽവെച്ചു. സ്ഥിക്കിക്കുകയും ആ സ്നേഹിതന്റെ താമസസ്ഥലത്തെയും മാറ്റുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം എന്നോട് ദയയും താൽപര്യവും കാണിച്ചു. സ്വന്നം സഹാദരനെപ്പോലെ എന്നെ കണക്കാക്കി അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലീഷ് റിതിക് തുംബ മരുദകളും പരിചയപ്പെട്ടുതിന്തിരിക്കയും ഇംഗ്ലീഷ് പരിയാൻ പരിശീലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ എൻറെ ഭക്ഷണം ഗൗഢവമുള്ള ഒരു പ്രശ്നമായി മാറി. ഉദ്ദീപ്പിക്കുവേണ്ടി എന്നാണ് തയ്യാറാക്കേണ്ടത് എന്നായിരാതെ ശുപാരനായിക കുഴങ്ങാം. രാവിലെന്നത ഭക്ഷണം ഓട്ടസുപൊടി കൊണ്ടുള്ളതുകണ്ടിയാണ്. അത് ഏറ്റവിധം നിറയെ കഴിക്കാം. എന്നാൽ ഉച്ചലക്ഷണവും രാത്രിലെക്ഷണവും സദാ പട്ടണിത്തെന്നു. സുപ്പറൈൽ മാംസം കഴിക്കാൻ നിരുത്താം നൂയിലും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. നാനാക്കട്ട എൻറെ പ്രതിജ്ഞയുംപും പരിശീലിപ്പിക്കണംതിരിക്കും. മുത്താഴത്തിനും അത്താഴത്തിനും നിങ്ങൾക്ക് ഇലക്ഷണിയും (Spinach)രാട്ടിയും ജാമും കുടി ഉണ്ടായിരുന്നു. നാനൊരു നല്ല തിരുക്കാരനും വലിയ വയറുള്ളവനുമായിരുന്നു. എങ്കിലും രണ്ടു മുന്നോക്കപ്പെട്ടിരിക്കാം അവസ്ഥപ്പെട്ടുനുത്ത ശരിയല്ലെന്നു തോന്നുകയാൽ കുടുതൽ ചോദിക്കാൻ എൻറെ ലജ്ജയായിരുന്നു. ഇതിനു പുറമേ മുത്താഴത്തിനും അത്താഴത്തിനും പലവും ഇലക്ഷണവുംതാനും. ഈ സ്ഥിതിവിശേഷം തനിൽ ആ സ്നേഹിതനെ തികച്ചും നിരാഗനായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ എൻറെ സ്വന്നം സഹാദരനായിരുന്നുകളിൽ ഇവിടു നിന്നും നിങ്ങളെ കെട്ടു കെട്ടിപ്പോനു. അക്കഷരജ്ഞനാമില്ലാത്ത അമ്മയുടെ അടുത്ത് ഇവിടുത്തെ അവസ്ഥയിരിയാതെ നടത്തിയ പ്രതിജ്ഞയും എന്തു വിലയാണുള്ളത്? അത് ഏറ്റവും പ്രതിജ്ഞയെ അല്ല. നിയമപ്രകാരം അത് പ്രതിജ്ഞയായി കണക്കാക്കേണ്ടുകയില്ല. അത്തരമൊരു വാഗ്ദാനത്തിൽ മുറുക്കപ്പീടിക്കുക കേവലം അന്ന് വിശ്രാംമാണ്. ഈ ശാലും ഇവിടെനിന്ന് എന്നും നേടാൻ നിങ്ങളെല്ലാം നാശായിക്കില്ലെന്നുണ്ട് നാൻ പറയുന്നു. നിങ്ങൾ മാപസ തിന്നിട്ടുണ്ടാണെന്നും അത് രൂചികരമായിരുന്നു എന്നും തുറന്നും പാണ്ടല്ലോ. തിരെ ആവസ്ഥമുള്ളതിനുണ്ടാണെന്ന് നിങ്ങൾ അത് കഴിച്ചുകയില്ല. എത്ര ദയിയാം!”

പക്ഷം നാശം ഉറച്ചുനിന്നു.

എല്ലാ ദിവസവും ആ സ്നേഹിതൻ ഇങ്ങനെ വാദിക്കും. നാനാക്കട്ട സ്ഥിരം നിഷേധ മറുപടിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ നേരിട്ടുകയും ചെയ്യും. എത്ര

യധികം അദ്ദേഹം വാദിച്ചുവോ അന്തയധികം ഞാൻ ഉറച്ചു നിൽക്കാനും തുടങ്ങി. തിരസവും ഞാൻ ഇതശര സംരക്ഷണത്തിനായി പ്രാർത്ഥിക്കുകയും അത് കിട്ടുകയും ചെയ്യും. എനിക്ക് ഇതശരനെപ്പറ്റി എന്തെങ്കിലും വിവരമുണ്ടായിരുന്നു എന്നല്ല ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. വിശ്വാസമാണ് പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത് - എൻറ വളർത്തുമെന്നു എന്നിൽ നട്ടിരുന്ന ആ വിശ്വാസത്തിന്റെ വിത്തിൽ നിന്നു വളരെ വിശ്വാസം തന്നെ.

എത്ര ദിപം ആ സ്നേഹത്തിൽ വന്നാമിൻറെ പ്രയോജന സിഖാന്തം (Theory of utility) എന്നെ വായിച്ചുകെൾപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഞാന്നാരും സമ്മൂലാവസ്ഥയിലായി. അതിലെ ഭാഷ മനസ്സിലാക്കാൻ വളരെ പ്രയാസമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അത് വിശദമാക്കാൻ ആരംഭിച്ചു. അഭ്യാസി ഞാൻ പറഞ്ഞു. “ദയവായി എന്നോട് ക്ഷമിക്കുക. ഇത്തരം ശഹരത്തായ കാലുങ്ഗൾ എനിക്ക് മനസ്സിലാവില്ല. മാംസം കഴിക്കേണ്ടത് ആവശ്യമാണെന്ന് ഞാൻ സമയത്തിരുന്നു. പക്ഷേ എൻറ പ്രതിജ്ഞ ലംബിക്കാൻ എനിക്ക് സാധ്യമല്ല. അതേപ്പറ്റി എനിക്ക് വാദിക്കാനും വയ്ക്കുന്നു തിരിച്ചു. ദയവായി എന്നെ ഏരു റിസ്സിയോ ശാംകുകാരുണ്ടോ ആയി ഉപേക്ഷിച്ചുകൂടുകു. എന്നോടുള്ള താക്കളുടെ സ്നേഹത്തെ ഞാൻ ആദരിക്കാനും. എൻറെ കാര്യത്തിൽ പ്രത്യേക താല്പര്യമുള്ളതുകൊണ്ടാണ് വിശ്വാസി വിശ്വാസം ഇതേപ്പറ്റി പറയുന്നതെന്നും എന്നാൽ ഞാൻ നിസ്സഹായനാണ്. ഒരു പ്രതിജ്ഞ പ്രതിജ്ഞാന്തരം അത് ലംബിക്കാൻ പാടില്ല”.

ആ സ്നേഹത്തിൽ അഭ്യരൂപങ്ങളെ എന്നെന്നോക്കണ. അദ്ദേഹം പുസ്തകം മടക്കിവച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “ശരി ഞാനിനി ഇതേപ്പറ്റി വാദിക്കുകയില്ല”. എനിക്ക് സന്നാശമായി. പിന്നീടൊരിക്കലും അദ്ദേഹം ആ വിശ്വാസരീച്ച ചെയ്തില്ല. എന്നാൽ എന്നെപ്പറ്റി ഉൽക്കണ്ടപ്പെടുന്നത് അദ്ദേഹം നിർത്തിയില്ല. അദ്ദേഹം പുകവലിക്കുകയും മദ്ധപിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ എന്നോട് ഒരിക്കലും അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ പറഞ്ഞില്ല. വാസ്തവാന്തിൽ അവ രണ്ടും കൂടാതെ കഴിക്കാൻ എന്നോട് പറയുകയോലും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏക വൈഹാസിക മാംസം കഴിക്കായ്ക്കയാൽ ഞാൻ വള്ളാതെ കൂടിണ്ടിപ്പറ്റി പോവുകയും ഇംഗ്ലൈം എനിക്ക് തിരെ അസുവകരമായി തോന്നുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ എന്നായിരുന്നു.

അങ്ങനെന്നയാണ് എൻറെ ഏരു മാസത്തെ പ്രാഥമ്യിക പാരിഗ്രിലും ഞാൻ നടത്തിയത്. ആ സ്നേഹത്തിന്റെ വിട്ട റിച്ചേമൺഡിലായിരുന്നു. അവിടെ നിന്ന് ആഴ്ചയിൽ എന്നു രണ്ടൊ പ്രാവശ്യത്തിലായികം ലഭിക്കിൽ വോക്കാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ എന്നെ എഴുത്തെങ്കിലും കൂടുംബങ്ങളാടപ്പും താമസിപ്പിക്കണമെന്ന് യോ. മേൽത്തും ശ്രീ. ദേപ്പത്രാം റഫ്രാങ്കുടി തിരുത്താണില്ല. ശ്രീ. ശുഷ്മ വൈസ്റ്റ് കെസിസിംഗ്സിലെ ഒരു ആംഗ്ലോ ഇൻഡ്യൻ കൂടും വാവുകായി ബന്ധപ്പെടുകയും എന്നെ അവിടെ താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്.

അമൃതാഴക്ക് എനിക്ക് കാലുടെപ്പു തുടങ്ങി. ക്രമപ്രകാരമുള്ള പഠം ഞാൻ മുൻകയും ആരംഭിച്ചിരുന്നില്ല. ശ്രീ. ശുക്രയുടെ പ്രേരണയാൽ വർത്തമാന പ്രത്യേകിൾ വാസിക്കാൻ ഞാനപ്പോൾ തുടങ്ങിയിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ ഞാനഗാരി അക്കദില്ലാ, പുത്രം റാഡിപ്പ്രൈറ്റിലും, എന്നാൽ മുവിടെ നിരൂപാരാധാരാക്കാണ് അവരെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടുനാതിൽ ഞാൻ വിജയിച്ചു. ദയയല്ലി നൃസിംഹം, ദി പാർശ്വാശ ഗസ്റ്റ് എനിവ ഞാൻ നിരൂപിച്ചു. നോക്കിയിരുന്നു. അതിന് എനിക്ക് കഫ്തിച്ച് ഒരു മൺിക്കുർ മതിയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഓരോ സ്ഥലങ്ങളിൽ ചുറ്റി നടക്കാൻ തുടങ്ങി. ഒരു സസ്യഭക്ഷണ ശാല കണ്ണഞ്ചാനായി ഞാൻ അനേപശം ആരംഭിച്ചു. അതേരൂ സ്ഥലവി അഥവാ നഗരങ്ങളിലുണ്ടാകുന്ന ആ ശൃംഗാരായിക എന്നോട് പരബ്രഹ്മരുന്നു. ദിവസം വൃംഘ പ്രത്യേകം പുത്രാഖ്ലാ മെച്ച നടന്ന് ചെലവു കുറഞ്ഞ റെസ്റ്ററാൻറിൽ കയറി വിശ്വരൂപിരുത്തു രാത്രിയും തൃം കഴിപ്പിരുന്നുകളിലും ഞാനഗാരിക്കലിലും സംസ്ക്രാന്തായിരുന്നില്ല. ഈ ചുറ്റിന്തിരിയല്ലെങ്കിൽക്കിടയ്ക്ക് ഏകക്കേ ഫാറി ഓട്ടണ്ട് തെരുവിൽ ഞാനഗാരി സസ്യഭക്ഷണശാല കണ്ണഞ്ചി.

രെ കൂട്ടുക്കവു കൊതിച്ച വൻ്തു കിട്ടുമ്പോഴുണ്ടാകുന്ന അരെ ആപ്പാറ മാൻ ഈ കാഴ്ച എന്നിൽ ഉള്ളാക്കിയത്. അക്കത്തു പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ വാതിലിന്തുത്ത് ഫ്ലാസ് ജനലിന് താഴെ പ്രദർശനത്തിനു വച്ചിരുന്ന പുസ്തക ദശ ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. അവയുടെ കുട്ടത്തിൽ സസ്യഭക്ഷണവാദം (Plea For Vegetarianism) എന്ന സാൾട്ട് (Salt) നിൻ പുസ്തകം ഞാൻ കണ്ണു. ഒരു പിള്ളിങ്ക് കൊടുത്തു അൽ വാങ്ങിക്കൊണ്ട ഞാൻ കൈഞ്ഞമുറിയിലേക്ക് നേരേ ചെന്നു. ഇന്ത്യൻിൽ ചെന്നന്തിന്റെ ശമ്പളം എൻ്റെ ആദ്യത്തെ പ്രദ്യും ക്ലേഡം, മന്ത്രാധികാരി, ഏറ്റവും മുൻ വായ്ക്കാടിന് ഖാലിമാരി, മാതൃസ്വാല്യം

സാമ്പത്തികരിൽ പുന്നതകം, ആദ്യവനിശ്ചം ക്രാൻ വയറിലും, എനിക്കെതിരാദാനിൽ സാമ്പത്തികരിൽ പുന്നതകം, ആദ്യവനിശ്ചം ക്രാൻ വയറിലും, എനിക്കെതിരാദാനിൽ

ഇഷ്ടപ്രകാരം ഒരു സസ്യലുക്കായി എന്ന് അവകാശപ്പെടാം. എണ്ണൻ അഥവാ ചട മുൻപിൽ വച്ച് ആ പ്രതിജ്ഞയെ എടുത്തു ദിവസത്തെ ഞാൻ ആഹ്വാദത്തോടൊപ്പം ഒരു നാളിയും നാളിനും മാംസഭക്ഷണത്തിൽനിന്ന് ഞാൻ വിട്ടുന്നിന്നത് സത്യാന്തരില്ലോ. ഞാനെന്നും പ്രതിജ്ഞയില്ലോ. ഉള്ള താല്പര്യം കൊണ്ടാണ്. അതെസമയം എല്ലാം ഇന്ത്യാക്കാരാം മാംസഭക്ഷഖകൾ ആക്കണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചില്ലോ. എന്നും മലത്രക്കു സ്വാത്രസ്വന്നതാട പഠന്നുമായി ഒരു മാംസഭക്കാക്കുവാനും അതിന് മറ്റൊള്ളവരെ പ്രേരിപ്പിക്കുവാനും കഴിയുന്ന ഒരു അവസരം കാഞ്ഞിരിക്കുകയായിരുന്നു ഞാൻ. ഇപ്പോൾ സസ്യഭക്ഷണ വാദ അഭിഗ്രാനിക്കുവാനും അനുകൂലമായി ഞാൻ ബോധപ്പെട്ടില്ലോ. തീരുമാനം എടുത്തിരിക്കുന്നു. ഇന്നിയഞ്ചൊട്ട് അതിന്റെ പ്രചാരണമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു എണ്ണൻ ഒപ്പും.

15. ഇംഗ്ലീഷ് മാനുഖൻ വേഷത്തിൽ

സസ്യഭക്ഷണത്തില്ലെങ്കിൽ എണ്ണൻ വിശ്വാസം ദിവസത്തോന്തും വരിച്ചിട്ടും വന്നു. സാർട്ടീൻ പുസ്തകം ആഹാര പാനാസദജിൽ എനിക്കുള്ള ഉത്സാഹത്തെ ശക്തമാക്കി. സസ്യഭക്ഷണ ക്രമത്തെപ്പറ്റി കിട്ടാവുന്ന എല്ലാം പുസ്തകങ്ങളിലും തേടിപ്പിടിച്ച് ഞാൻ വായിച്ചു. അവയിലെബാനായ ആഹാരത്തിനെന്ന നീതിശാസ്ത്രം (The Ethics of Diet) എന്ന ഫോഡ് വില്ലൂസിന്റെ പൂർണ്ണത കും ‘ഫൈറ്റവും പ്രാചീനകാലം മുതൽക്കെൽ ഇന്നുവരെയുള്ള ജീവകാരുണ്യാധിക്ഷിതിയായി ക്രമത്തിൽ ചെന്തിച്ചുവരുന്നതാണോ’ പിബി ദിക്കുന്നതാണ്. ചെപ്പത്തോറാസും, യേശുവും മുതൽ ഇങ്ങനെ തുംബാടു കാലവേദരയുള്ള എല്ലാം തന്ത്രങ്ങളാനികളും പ്രവാചകമാരും സസ്യലുക്കുകളായിരുന്നു എന്ന് സമർത്ഥിക്കാനാണ് അതിൽ ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളത്. യോ. അന്ന കിഞ്ചിപ്പേമായി ദിക്കുന്നതായ ആഹാര ലിതി (The Perfect Way in Diet) എന്ന പുസ്തകവും ആകർഷകമായിരുന്നു. അതുപോലെ ആരോഗ്യത്തെയും ആരോഗ്യപരിപാലനത്തെയും കൂടിച്ചുള്ള യോഗിക്കൽ ലോപനങ്ങളും വളരെ സഹായകമായിരുന്നു. ഓഗറികളുടെ ഭക്ഷണം നിയന്ത്രിക്കുവാൻ ചികിത്സ നടത്താമെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. സസ്യലുക്കായ അദ്ദേഹം തന്റെ രോഗികൾക്കും നിർദ്ദിഷ്ടധനമായ സസ്യാഹാരം വിഡിച്ചു. ഇവയെ ചീം വായിച്ചുതിന്റെ ഫലം എണ്ണൻ ജീവിതത്തിൽ ഭക്ഷണ പഠിക്കണംഞെങ്കണ്ട് വലിയെല്ലാം സ്ഥാനം ലഭിച്ചു എന്നതാണ്. തുടക്കത്തിൽ ഈ പഠിക്കണഞ്ചെല്ലാം ഒരു മൃഖ്യപരിഗണന ആരോഗ്യമായിരുന്നു, എന്നാൽ പിന്നീട് അവയുടെ പ്രധാന ലക്ഷ്യം മതപരമായിത്തീർന്നു.

എണ്ണൻ സ്നേഹത്തിൽ എന്നെന്നക്കുറിച്ചുള്ള ഉത്കണ്ഠം അവസാനിപ്പിച്ചിരുന്നീല്ല. മാംസം കഴിക്കുന്നതില്ലെങ്കിൽ എണ്ണൻ വൈമുഖ്യം ഞാൻ നിലനിർത്തുകയാണാകിൽ ശരീരം ദുരിംബമാക്കുമെന്നുമത്തെല്ലാം ഇംഗ്ലീഷ് സമുദായത്തിൽ ഒഴുപ്പെട്ടു പേരവുകയാൽ ഞാൻ ഒരു മുധ്യനായിത്തീരുകയും ചെയ്യുമെന്ന പിഷ്ടിച്ച് എന്നോടുള്ള സ്നേഹം കൊണ്ട് ആദ്ദേഹം ആകുലനായി. സസ്യം

ഹാരസംബന്ധമായ പുസ്തകങ്ങളിൽ എനിക്ക് താല്പര്യമുണ്ടായിരിക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉയർപ്പിച്ചു. എൻറി ജോലിക്കൂടി വിസ്മയിച്ച് ആവിത്തം പരിക്ഷണങ്ങൾക്കായി തുലച്ചുകളിയുമെന്നും ഞാനോരു ഭ്രാന്തനായിരിയുമെന്നും അദ്ദേഹം കരുതി. അതുകൊണ്ട് എന്ന രക്ഷിക്കാനുള്ള ഒരു അവസാന ശ്രമം അദ്ദേഹം നടത്തി. ഒരു ദിവസം നാടകഗാലിയിൽ മേഖാൻ അദ്ദേഹം എന്ന ക്ഷണിച്ചു. നാടകത്തിനു മുൻപ് ഹോസ്റ്റേജാണ് എൻ ദ്രോഗൻറിൽ നിന്ന് ക്ഷണം കഴിക്കാനായിരുന്നു ഇതേം. വിക്കോറിയ ഹോട്ടിലിൽനിന്നും പോന്നതിനുശേഷം ഞാനായും പോയ വലിയ റിസ്റ്റോറിനിൽ കൊട്ടാരംപോലെയുള്ള ഹോട്ടലുമായിരുന്നു അത്. വിക്കോറിയ ഹോട്ടലിൽ ലൈ എൻറി താമസം നല്കി അനുഭവമായിരുന്നില്ല. കാരണം അവിടെ ബ്യൂബിൽ ട്രാത്തവന്നപ്പോലെയാണ് ഞാൻ ജീവിച്ചത്. ആ സ്നേഹിതൻ എന്ന ഇരു റിസ്റ്റോറിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയത് വിനയംമുളം ഞാൻ ചോദ്യങ്ങൾ ഒഴിവാക്കും. എന്നു വിചാരിച്ചാണ്. അവിടെയാണെങ്കിൽ വളരെയധികംപോൾ ക്ഷണം കഴിക്കാനുണ്ടായിരുന്നതാനും. അതിനിടയ്ക്കാണ് ആ സ്നേഹിത നും ഞാനും ഒരു മേശയുടെ അപ്പുറവും ഇപ്പുറവുമായി ഇരുന്നത്. ആയും വിള സ്വിയർ സുപ്പൂണ്. അത് എന്നുംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതാണെന്ന് എനിക്ക് സാശയമായി. പക്ഷെ സ്നേഹിതനോട് അതെപ്പറ്റി ചോദിക്കാണ് ദയവുമുള്ളതിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ വിളവുകാരെനും അടുത്തു വിളിച്ചു. സ്നേഹിതൻ ഇരുക്കണ്ട് എന്നാണ് കാര്യം. എന്നു മേശയുടെപ്പുറിയ്ക്കുന്നിനും ശാരവത്തിൽ എന്നോടു ചോദിച്ചു. അത് സസ്യസ്പൃഷ്ടാണോ എന്ന് അനേകിക്കാനാണ് വിളിച്ചുതെന്ന് വളരെ മടങ്ങാടെ ഞാനാം സ്നേഹിതനോടു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം കോപാവേശനത്തോടെ പറഞ്ഞു: “മാനുഖാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ കൂട്ടാൻ നിങ്ങളെ കൊള്ളില്ല; നിങ്ങൾക്കു മല്ലാദ്യായി പെരുമാറാൻഡിണ്ടു കുഠിൽ പെയ്ക്കോളും. മറ്റു വല്ല റിസ്റ്റോറിൽനിന്നും ക്ഷണം കഴിച്ചിട്ട് പൂറിയു കാത്തുനിന്നാൽ മതി”. ഇത് എന്ന അപ്പോൾപ്പിച്ചു. ഞാൻ പുറിയു പോയി. അവിടെ അടുത്തുതന്നു ഒരു സസ്യക്ഷണശാല ഉണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ അത് അടച്ചിരുന്നു. അതിനാൽ ആ രാത്രി ഞാൻ ക്ഷണം കഴിച്ചില്ല. ആ സ്നേഹിതൻകുടുക്കുടെ ഞാൻ നാടകഗാലിയിലേക്ക് പോയി. പക്ഷെ എൻറി പെരുമാറുന്നതുപോലെ അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും ഒരു വാക്കുപോലും പറഞ്ഞില്ല. എനിക്കാണെങ്കിൽ ഒന്നും പറയാനില്ലായിരുന്നു താനും.

ഞങ്ങൾ തമ്മിലുണ്ടായ അവസാനത്തെ സ്നേഹപൂർവ്വമായ കലഹമായിരുന്നു അത്. ഞങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെ അത് അല്പപോലും ബാധിച്ചില്ല. എൻറി സ്നേഹിതൻറെ ഇരുത്തി പ്രവൃത്തികൾക്ക് പിനിലുള്ള സ്നേഹിതന്റെ കാണാനും ആരാക്കാനും എനിക്ക് കഴിഞ്ഞു. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ ചിന്ത ചില്ലും പ്രവൃത്തിയില്ലും വലിയ വൃത്താസങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നതു കൊണ്ടു വിശ്വാസിച്ചും എനിക്കുദ്ദേശ്യത്തോടുള്ള ബഹുമാനം വർദ്ധിച്ചു.

അതോടൊപ്പം അദ്ദേഹത്തിന് കുടുതൽ സന്ദേശം നൽകണമെന്നും ഇന്നിമേൽ ഞാനോരു പ്രാക്കുതനായിരിക്കില്ലെങ്കിലും, പരിഷ്കാരിയാകാൻ ശ്രമിക്കും, മാന്യ സമൂഹത്തിന് യോജിച്ചു മറ്റു നെന്നവുണ്ടെങ്കിൽ വളർത്തിക്കൊണ്ടു സംസ്കൃതക്കണ്ണത്തിനു പ്രതിവിധി ചെയ്യും, എന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് ഉറപ്പു നൽകണമെന്നും ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു. ഇത് ലക്ഷ്യപ്രാപിക്കാനായി ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് മാന്യസ്വർക്കും ഏന്ന അസാധ്യകാരമുണ്ട് ഞാനേടുത്തതൽ.

ബോംബയിലെ സ്വന്ധായമനുസരിച്ചു ഞാൻ ധരിച്ചിരുന്ന വസ്ത്ര അശേഷ ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ ഇടയ്ക്ക് യോജിച്ചതെല്ലാം എനിക്ക് തോന്തി. അതിനാൽ കരണ്ണന്തയുടെയും നാവികസേനയുടെയും കടകളിൽനിന്ന് ഞാൻ പുതിയ ഉടുമ്പുകൾ വാങ്ങി. അന്നത്തെ നിലക്ക് വലിയ വിലയായ പത്രത്തിൽപ്പെട്ട് ചില്ലിജ് കൊടുത്തത് ഒരു 'പിമ്മിനിപ്പുത്ര തൊസ്റ്റി'യും (Chimney-Pot hat) ഞാൻ വാങ്ങി. ഇതുകൊണ്ടും തുപ്പതന്നാതെ ലഭിക്കിലെ പരിഷ്കാരം ജീവിതത്തിൽനിന്ന് കേന്ദ്രമായ ഖോൺഡ് സ്ക്രിപ്റ്റിൽ നിന്ന് ഒരു ജോഡി സായാഹന്ന് വസ്ത്രങ്ങൾ വാങ്ങാൻ പത്രം പഠിക്കുന്ന തുല്യച്ചു. സർബം കൊണ്ടുള്ള ഒരു ഇടയും വാച്ചേചയിൻ എന്നിന്ന് നല്ലവന്നും മഹാമനസ്കന്ധമായ ഏട്ടനു കൈകാണ്ട് അയല്ലീക്കുകയും ചെയ്തു. രക്കട്ടി റിഡിയാക്കി വച്ചു എട ധരിക്കുന്നത് ശരിയല്ലാത്തതുകൊണ്ട് എട കെട്ടുന്ന കല ഞാൻ സ്വന്തമായി അഭ്യന്നിച്ചു. ഇന്ത്യയിലൂടെയിരുന്ന കാലത്ത് കുടുംബം കൂടുരുക്കൻ വന്ന് കൂടുരു ചെയ്യുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ മാത്രം ഉപയോഗിക്കാനുവാദിച്ചിരുന്ന ഒരു ആധാർവാദ വസ്തുവായിരുന്നു കണ്ണാടി. ഇവിടെയാക്കുടെ എന്നെന്നതെന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടും തലമുടി ശരിയായ ഫാഷൻ പകുത്തുവച്ചുകൊണ്ടും ദിവസവും വലിയൊരു കണ്ണാടിക്കു മുൻപിൽ പത്രു മിനിട്ടു വിതു. ഞാൻ നീഡപ്പെട്ടുതന്ത്രി. എന്നിന്ന് തലമുടി തിരെ മിനുസമില്ലാത്തതായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അതിനെ വേണ്ടപോലെ നിർത്താൻ ദിവസവും ബ്രഹ്മകൊണ്ട് യുദ്ധം വെട്ടേണിവന്നു. തൊസ്റ്റിവയ്ക്കുകയും ഏടുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഓരോ സമയത്തും മുടി നേരെയാക്കാൻ വേണ്ടി കൈ തനിയെ തലയുടെ നേർക്ക് പോകുമായിരുന്നു. പരിഷ്കൃത സമൂഹത്തിൽ ഇരിക്കുന്നോഴ്യം ഇതേ ആവശ്യത്തിനായി ഒക്കെ ഇടയ്ക്കിടെ ചലിക്കുമായിരുന്നു എന്ന് (പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലെല്ലാം). ഇവയെല്ലാമായിട്ടും പോരെന്നു തോന്തുകയാൽ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് മാന്യസ്വർക്കാൻ വേണമെന്നു കരുതപ്പെട്ടിരുന്ന മറ്റു കാലുണ്ടിലേക്ക് ഞാൻ ഗ്രാബൽിച്ചു. നൃത്യവും പ്രഥമവും പ്രസംഗശാലവെഡവവും ഞാൻ അഭ്യന്നിക്കേണ്ടതാണെന്ന് ആരോ എന്നോട് പറഞ്ഞു. അയൽ രാജ്യമായ ഫ്രാൻസിലെ ഭാഷ മാത്രമായിരുന്നില്ല (ഫ്രഞ്ച്). ഞാൻ യാത്രചെയ്യുന്ന മെന്ന് ആശിച്ചു യുറോപ്പൻ വർക്കരയിലെ പൊതുഭാഷകുടി ആയിരുന്നു അത്. നൃത്യം പറിക്കാൻ തിരുമാനിക്കുകയും അതിനെന്ന് ക്ഷാസ്തിൽ ചേർന്ന് ഒരു ഭേദിലേക്കുള്ളേ ഫ്രിസായി മുന്നു പഠിക്കാനുവാദിച്ചിരുന്നു. അതുപോലെ ചെയ്തു. മുന്നു ചുവക്കാണ്ട് എനിക്ക് ആറു പാം പറിക്കണമായിരുന്നു. പക്ഷേ താളത്തി

നൊത്തുള്ള ചടങ്ങ എനിക്ക് അസാധ്യമായ നോയിരുന്നു. പിംഗാനേറി നീറ പാം ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയാത്തുകൊണ്ട് അതിനീറ താഴെ പാലിക്കാ നും സാധിപ്പില്ല. അപ്പോൾ ഞാൻ എന്തു ചെയ്യും? കല്പിത കുമ്ഹിലെ സന്ദു സി എലിക്കളെ ഓടിക്കാൻ ഒരു പുച്ചതെ പോറ്റി. അതിനുശേഷം എഴുപ്പ്‌ക്കു പാല് കൊടുക്കുവാൻ ഒരു പദ്ധവിനെ; അതുകഴിഞ്ഞ് പദ്ധവിനെ പോറ്റാൻ ഒരു മനുഷ്യനെ; അത്തന്നെന പോകുന്നു. എൻഡ് സുപ്പിന്നല്ലോ; ആ സന്ദു സിയുടെ കുടുംബപോലെ വളരുവാൻ തുടങ്ങി. പാംപാത്യ സംഘിതത്തിൽ അഭിരൂചി ഉണ്ടാക്കാൻ വയലിൻ പരിക്കണമെന്ന് ഞാൻ വിചിരിപ്പു. അതിനാൽ വയലിൻ വാങ്ങാൻ മുന്ന് പവർ മുടക്കി. പിംഗിന് വേരിയും കുറി മുടക്കി. പ്രസംഗം അഭ്യസിപ്പിക്കാൻ മുന്നാമെതാരഭ്യാപകനയും തേടിപ്പിടിപ്പു. പ്രാരംഭേദവിസാധി ഒരു ശിനി കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. ബബ്ലൈറ്റിന് മാത്ര കൊ പ്രസംഗക്കൻ (Standard Electionist) അദ്ദേഹം പാംപുസ്തകമായി നിർദ്ദേശിപ്പു. ഞാൻ അതും വാങ്ങി. പിംഗിനീറ ഒരു പ്രസംഗം കൊണ്ട് പഠനം ആരംഭിപ്പു.

എന്നാൽ മിസ്റ്റർ ബൈൻ എൻഡ് ചെവിയിൽ ഒരു ഉണർത്തുമൺ അടിച്ചു; ഞാനുണ്ടാകയും ചെയ്യു. എനിക്ക് ജീവിതകാലം മുഴുവാൻ ഈ മുഖം ദിശിച്ചേ ചെലവാഴിക്കേണ്ടില്ലട്ടും എന്ന് ഞാൻ സ്വയം പഠന്നു. ആ സ്പർത്തി കു പ്രസംഗം പഠിച്ചതുകൊണ്ടുള്ള പ്രയോജനം? നൃത്തത്തിന് എന്നും വാങ്ങാൻ ഒരു കഴിയുക? വയലിൻ ആകട്ട എനിക്ക് ഇന്ത്യ കുഞ്ഞിൽ പരിക്കാൻ കഴിയും. ഞാനൊരു വിദ്യുത്തിരിയാണ്. എൻഡ് പഠനങ്ങളു മായി ഞാൻ മുന്നോട്ട് പോകണാ. എനിക്ക് സാരിസ്റ്ററാക്കാൻ വേണ്ട യോഗ്യത നേണം. സ്വഭാവം കൊണ്ട് ഞാനൊരു മാനുന്നായാൽ അതുകൂം നന്ന്. അല്ലാതെപക്ഷം ആ മോഹം ഉപേക്ഷിക്കുക, തന്നെ.

ഈത്തരം ചീരുകൾ എന്ന ആവേശിക്കുകയും ഒരു കന്തിൽ ഞാനന്നു ആവിഷ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രസംഗം പിംഗിന്റെ അഭ്യാപകനുള്ള കാതായിരുന്നു അത്. തുടർന്നുള്ള പാരാജയിൽ നിന്ന് എന്ന ദിവാകരനാ മെന്ന് ഞാനതിൽ അദ്ദേഹനേരാട്ടപക്ഷിപ്പു. ഒന്നും മുന്നോട്ട് പാംപാത്യ എന്നു തനിരുന്നുള്ളു. അതുപോലെരു കാൽ നൃത്തം പഠിപ്പിച്ചുനാ അഭ്യാപക നും എഴുതി. വയലിൻ പഠിപ്പിച്ചുനാ അഭ്യാപിക്കുടുടം അടുത്ത് നേരിട്ടുചെ ന് എൻഡ് വയലിൻ കിട്ടുന്ന വില്പയ്ക്ക് വിറ്റുതരാൻ അപേക്ഷിപ്പു. അവൻ എന്നാട് സുമ്മൂലത്തിനെപ്പോലെയാണ് പെണ്ണമാറിയിരുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ തെറ്റായ ഒരു ആദിഗമാണ് പിന്നുറുന്നതനെ കബണിച്ചിയതെന്നു നേണാൻ അവരോട് പറഞ്ഞു. സന്തുർജ്ജം പരിവർത്തന, വരുത്താനുള്ള എഞ്ചിനീയരുമാനേഞ്ഞ അവൻ ആരാത്തസാഹിപ്പിപ്പു.

ഈ മാനുതാഭ്യം ആക്ഷണം മുന്നോട്ടു നിന്നു നിന്നു. വാസ്തവ്യാബന്ധന തിരുമ്പുള്ള കർശനപ്പിട്ട വർഷങ്ങളോളം നിലനിന്നു. പക്ഷേ ഈ അട്ടം മുതൽ ഞാനൊരു വിദ്യാർത്ഥിയായി മാറി.

16. മാറ്റങ്ങൾ

നൂതനതിലും മറ്റൊരു ഏൻറെ പരിക്ഷണങ്ങൾ ഞാൻ സുവഭ്രാന്താം തീർച്ച മുഴുകിയ ഒരു ജീവിതാവസ്ഥമെന്നു കാണിക്കുന്നതെന്ന് ആരും കണക്കാക്കാതിരിക്കും. അക്കാലത്തുപോലും എൻറെ ബുദ്ധിശക്തി പ്രവർത്തിക്കുന്നായിരുന്നു വായനക്കാർ ശ്രദ്ധിച്ചിരിക്കുമല്ലോ. ആ കമ്പനി എൻ കാലവും കുറഞ്ഞാരുളവിലുള്ള എൻറെ ആത്മപരിശോധനയിൽനിന്ന് നീ മുക്തമായിരുന്നില്ല. ഞാൻ ചെലവാക്കിയ നില്ലാര സംഖ്യക്കുടിക്കണക്കു വയ്ക്കുകയും ചെലവുകൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കൂട്ടി നോക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ബന്ധ്യാത്രക്കുളി, പോസ്റ്റേജ്, വർത്തമാനപ്പൂര്ണങ്ങൾ വാങ്ങാനുള്ളിട്ടും ഏനിംഗും എല്ലാ ചെറിയ ഇനവും എഴുതി വയ്ക്കുകയും ചെവകിട്ട് ഉറങ്ങാൻ പോകുമ്പുണ്ട് ബാക്കി തിടപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ഈ ശീലം പിന്നിടക്കാലവും എന്നോടൊപ്പം ഉണ്ടായിരുന്നു. തന്മലമായി, ലക്ഷ്യാന്തരം പൊതുപ്രഭാഷക കൈകൊരും ചെയ്യേണ്ടിവനിച്ചു, അതുപയോഗിക്കുന്നതിൽ കർശനമായ മിത്രയും പാലിക്കുന്നതിൽ വിജയിക്കാനും ഞാൻ നയിച്ച പ്രസ്താവനങ്ങളിലോക്കെ കടബാധ്യതകൾക്കു പകരം നിക്ഷിപ്പാക്കി കാണിക്കാനും സാധിച്ചു. എല്ലാ യുവരാജ്യവാക്കളും എൻറെ ഈ ജീവിതാനുഭവങ്ങൾ ഒരു പാഠമായി സ്ഥിരക്കിക്കുകയും വാവു ചെലവുകളുടെ കൂട്ടുമായ കണക്കു വെക്കുന്നതിൽ നിഷ്പം കാണിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്. അതുമുഖ്യം എന്നെന്നപ്പോലെ അവരും അവസാനം നേടമുള്ളവരായിരുന്നീരു.

എൻറെ ജീവിതത്തിനെ ഞാൻ കർശനമായി പരിശോധിച്ചിരുന്നതിനാൽ ചെലവു ചുരുക്കേണ്ടതാണെന്നു എനിക്കു കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. അതു കൊണ്ട് എൻറെ ചെലവുകൾ പാതി കണ്ണു കുറയ്ക്കാൻ തിരുമാനിച്ചു. അതു ചൂലിവിനായി അസംഖ്യം ഇനങ്ങൾ കണക്കുകളിൽ കണ്ണു. ഒരു കുടുംബത്തോടൊപ്പം താമസിക്കുകയാൽ ആച്ചർച്ചത്താരും അവരുടെ ബിള്ളുസബ്രിച്ചുള്ള തുക ഞാൻ നന്നകണം. കുടാതെ മല്ലാദയനുസരിച്ചു കുടുംബംവാംഗങ്ങളെ ദഹിപ്പിക്കിട്ടും ഹടക്കിട്ടും കൈശാന്തിന്തിന് പുറത്തുകൊണ്ടുപോകണം. അതുപോലെ അവരോടൊപ്പം സർക്കാരണങ്ങളിൽ പങ്കെടുക്കുകയും വേണം. ഇവയാലും യാത്രചൂലിവിനതിൽ വലിയ തുകകൾ വിശേഷിച്ചു; കുടുംബംവാംഗങ്ങളെ കണക്കിൽ ചെലവു മുഴുവൻ പുരുഷൻ വഹിക്കുകയാണു കീഴ്ചാഫക്കം എന്നതിനാൽ വിശേഷിച്ചും ചെലവു വർദ്ധിക്കുമായിരുന്നു. പ്രതിവാരംബി ഫീൽ കഴിക്കാതെ കൈശാന്തിനു കുറിവെന്നും വരുത്താണ്ടതിനാൽ പുറി തുക നിന്നും കൈശാം കഴിക്കുകയെന്നാൽ കുടുംബത്തെ ചെലവെന്നാണരീതം. ഇന്തരം ചെലവുകൾ എല്ലാം ഒഴിവാക്കാമെന്നും അതുപോലെ തെറ്റായ മല്ലാദയ മോധം കൊണ്ട് പെഴ്സ് കാലിയാക്കുന്നത് തടയാമെന്നും എനിക്കു നോന്നി.

അതിനാൽ ഒരു കുടുംബംവാംഗത്തൊപ്പം തുടർന്നു താമസിക്കാതെ എന്ന നും വേഗം സ്വന്തമായി മുൻകൾ വാടകയ്ക്കെടുത്തു താമസിക്കാൻ ഞാൻ

തിരുമാനിച്ചു. അതും ചെയ്യാനുള്ള ജോലിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സ്ഥലം മാറ്റിരാൻ താമസിക്കാനും അങ്ങനെ കൂടുതൽ സ്ഥലപരിചയം നേടുവാനും നിശ്ചയിച്ചു. യാത്രക്കൂടി ലാഭിച്ചുകൊണ്ട് അരമൺക്കുറിനകം ജോലിസ്ഥലം ഏത് എനിക്കു നടന്നത്താവുന്ന ദുരത്തിൽ മുകികൾ തെരഞ്ഞെടുക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിനുമുന്പ് എവിടെയെങ്കിലും പോകുന്നോൾ എത്തെങ്കിലും വാഹനം എന്നും എന്നും ഇപ്പോൾ നടക്കാനുള്ള അധികസമയംകൂടി കണ്ണഠരണ എന്നും പുതിയ സംവിധാനം നടത്തവും മിത്രയും സാമ്പത്തികവും കുറഞ്ഞും എനിക്കു യാത്രക്കൂലി ലാഭിക്കുകയും ദിവസവും എടുപ്പത്തുമെതൽ നടക്കുകയും ചെയ്യാം. പ്രധാനമായും ഈ നീണ്ട നടത്തത്തിന്റെ ശീലമാണ് ഈംഗ്ലീഷ് താമസിച്ചു കാലമന്ത്രയും എന്നെ രോഗാജ്ഞലിഞ്ചിനു രക്ഷിക്കയും ഒരു വിധം ബലിപ്പംമായ ശരിരം എനിക്കു തരികയും ചെയ്തത്.

അങ്ങനെ ഒള്ളു മുറിയുള്ള ഒരു താമസിസ്ഥലം വാടകയ്ക്കെടുത്തു. എന്ന് ഇരുന്നു ജോലി ചെയ്യാനും മറ്റൊരു കിടന്നുറിങ്ങാനും. ഈ ഒള്ളു അട്ട മായിരുന്നു. മുന്നാമന്ത്രത്ത് ഇന്നിയും വരാനിരിക്കുന്നതെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു.

ഈ മാറ്റങ്ങൾ എന്നെന്ന പാതിച്ചേലവു കുറച്ചു. പക്ഷെ ഞാനെന്നെന്ന സമയം എങ്ങനെ പ്രധാനമായപ്പെടുത്തു? ബാരിസ്റ്റർ പരിക്ഷകൾ അധികം പറിക്കാറില്ലെന്ന് ഞാനറിഞ്ഞു. അതിനാൽ എനിക്കുവും സമയക്കൂറവും തിരു അനുവദപ്പെട്ടില്ല. മോശമായ ഈ ഗ്രീഫിംഗ് പരിജ്ഞാനം എന്നെ നിരന്തരമായി ശല്യപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. മിസ്റ്റർ (പിന്നീട് സർ ട്രേഡ്യറിക്) ലെല്ലിയും ദേ വാക്കുകൾ, “ആദ്യ ബിരുദം നേടുക അതുകഴിഞ്ഞ് എന്നെ വന്നു കാണുക”, അപ്പോഴും എന്നെന്ന ചെവിയിൽ മുഴങ്ങി. ബാരിസ്റ്ററായാൽ മാത്രം പോരാ എത്തെങ്കിലും സാഹിത്യവിരുദ്ധം കൂടി എടുക്കണം എന്ന് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഓക്സിഫോറിലെയും കോബ്രിഡ്ജിലെയും സർവ്വകലാശാലാ കോഴ്സ് സുക്രഷ്ണപ്പറ്റി ഞാൻ അണേകിക്കുകയും ചില സുഹൃത്തുക്കളുടെ അഭിന്നയം ആരായുകയും ചെയ്തു. അവിടെ എവിടെയെങ്കിലും പോതി പറിക്കാൻ തിരുമാനിച്ചും കൂടുതൽ ചെലവും ഞാൻ ഉദ്യോഗിച്ചതിലുമേരു ഇംഗ്ലീഷ് താമസവും വേണ്ടിവരുമെന്ന് മനസ്സിലായി. ബുധമിന്നുള്ളും ഒരു പരിക്ഷ എഴുതുന്നതിലെ സംതൃപ്തിയാണ് യമാർത്ഥത്തിൽ എനിക്കു വേണ്ടതെങ്കിൽ ലാണ്ടിൽ മട്ടിക്കുലേപ്പണൽ പാസ്റ്റാവുകയാണ് വേണ്ടതെന്ന് ഒരു സ്നേഹറിന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അതിനെത്തുടർന്നു നല്ല അഭ്യാസവും എന്നെന്നു പൊതുവെയും ഒരു പരിക്ഷയിൽ പാസ്റ്റാവുകയാണ് പാസ്റ്റാവുകയാണ് പാസ്റ്റാവുകയാണ് നിംബുഗ്യമായി പറിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. ലത്തീൻ ഞാൻ എങ്ങനെ പറിക്കും? പക്ഷെ ആ സ്നേഹപിതിൽ അതിനുവേണ്ടി ശക്തിയായി വാരിച്ചു. “വക്കിലമാർക്ക് ഉള്ളിലെ ഉള്ളിലെ വളരെ അമുല്യമാണ്. നിയമപ്പെട്ടതുക്കങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാൻ ഉള്ളിലെ എററ പ്രധാനമപ്പെട്ടു. റോമൻ നിയമത്തെക്കുറിച്ചുള്ളും ഒരു പേ

പൂർ മുഴുവൻ ലഭ്യനിലാണ്. അതിനും പുറമെ ലഭ്യനിൽ പരിജ്ഞണാം, എന്നാൽ ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയുടെമേൽ വലിയ സ്വാധിനം എന്നാണെന്തോടു". ഈത് എന്നെന്ന വശികരിക്കുകയും എത്ര ബുദ്ധിമുട്ടിയാലും ലഭ്യനിൽ പഠിക്കുക തന്നെ എന്ന് ഞാൻ തിരുമാനിക്കുകയും ചെയ്തു. ഫ്രഞ്ച് പഠനം ഞാൻ തുട അഭിക്ഷിജിഥിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആധുനികക്കാഴ്ച അതാവട്ടു എന്നു നിർച്ച തിച്ചു. ഒരു സ്വകാര്യ മട്ടിക്കുലപാൽ കൂളിയിൽ ഞാൻ ചേരുന്നു. ആറു മാസ തന്നെല്ലാം കുറവാം വിരു ആ പരിക്ഷ നടന്നിരുന്നു. എനിക്കു പഠിക്കാൻ അഞ്ചു മാസത്തെ സമയമേ കിട്ടിയാലും, ഏറെക്കുറാറു അസാധ്യമായ പണിയായിരുന്നു എനിക്കു. ഏകില്ലാ, ഇംഗ്ലീഷ് മാനുന്നാകാൻ മോഹിച്ചു നടന്നിരുന്ന ആർ ലഭ്യനെ ശുപാർക്കാനിയുള്ള ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയായി സ്വയം നിർച്ചപയിച്ചു ദൂപാന്തരപ്പട്ടം ഞാൻ വളരെ വിസ്തരിച്ചുള്ള ഒരു കെടംഡേബിൾ എനിക്കുവേണ്ടി ഉണ്ടാക്കി. പാക്ഷ ആ കുറഞ്ഞ സമയത്തിനകം മറ്റു വിഷയങ്ങൾക്കു പുറം മെ ലഭ്യനും മറ്റൊരു കൂട്ടി പഠിക്കാൻ എന്ന പ്രാപ്തനാക്കാമെന്ന് എന്നെന്ന ബുദ്ധിയോ ഓർമ്മശക്തിയോ വാക്കു തന്നില്ല. ഫലം ലഭ്യനിൽ ഞാൻ തോറു എന്നതായിരുന്നു! എനിക്ക് ദുഃഖം തോനിയെക്കില്ലോ ഞാൻ നിരാശനായില്ല. ലഭ്യനിൽ പഠിക്കാനുള്ള താത്പര്യം ഞാൻ നേടിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഏകഭഞ്ചക്കുടി പഠിക്കായ്ക്കു പഠിക്കുമ്പോൾ എന്നെന്ന ഫ്രഞ്ച് പരിജ്ഞണാന മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നും ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങളുടെ ഗണത്തിൽ ഒരു പൂര്ത്തിയ വിഷയം പഠിക്കാമെന്നും ഞാൻ കണ്ണഞ്ഞി. ശാസ്ത്രവിഷയമായി മുന്ന് ഞാൻ പഠിച്ച രസതന്ത്രം (കെമിസ്ട്ടി), പഠിക്കണംഞ്ഞുടെ അഭാവം മുലം അനാക്രിയകമായിരുന്നു. നേരേരെച്ചു വളരെ രസകരമായി അനുഭവപ്പെടുമെന്തിയിരുന്ന വിഷയമാണ് അത്. ഇന്ത്യയിൽ അതൊരു നിർബ്ബന്ധിത വിഷയമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ലഭ്യൻ മട്ടിക്കുലപാലനും അതു തിരഞ്ഞെടുത്ത്, ഏതായാലും ഇത്തുണ്ടെന്ന രസതന്ത്രത്തിനു പകരം താപവും പ്രകാശവും ഞാൻ തിരഞ്ഞെടുത്തു. അത് എളുപ്പമാണെന്ന് കേട്ടിരുന്നു. എനിക്കുങ്ങനെ അനുഭവപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

വീണ്ടും പഠിക്ഷയ്ക്കിരിക്കാനുള്ള തയ്യാറരട്ടപ്പോടൊപ്പു എന്നെന്ന ജീവിത ഒരു കൂടുതൽ ലഭിക്കാനുള്ള ഒരു ഉദ്യമവും ഞാൻ നടത്തി. എന്നെന്ന കൂടുതാവന്നിലെ എളിയ വരുമാനത്തിന് യോജിച്ചതെല്ലാ അപ്പേഴും എന്നെന്ന ജീവിതരിൽ എന്ന് എനിക്കു തോനി. പണ്ണഞ്ഞിവേണ്ടി ഞാൻ നടത്തിയിരുന്ന കുടുക്കുടാട്ടുള്ള അല്ലെന്നെന്നക്കുലോട് മാനുമായി പ്രതികരിച്ചു, ക്ലോ കുമ്പന് എന്നെന്ന ഏക്കരെക്കുറിച്ചോർത്തപ്പോൾ ഞാൻ അഗാധമായി വ്യസനിച്ചു. പ്രതിമാസം ഏട്ടുമുതൽ പതിനഞ്ചുവരെ പവൺ ചെലവശിച്ചിരുന്നവരിൽ പെട്ടുഭുസ്തപ്പെടുത്തിരുന്നു. സ്കോളർഷിപ്പിന്നെൻ ആനുകൂല്യം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. കൂടുതൽ ലഭിക്കാനു ജീവിക്കുന്നതിന്നെൻ ഉദാഹരണങ്ങൾ എന്നെന്ന മുന്നിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നെന്ന എളുപ്പയിലയിൽ ജീവിക്കുന്ന നല്ലാരു വിഭാഗം ദിവ്രവിദ്യാർത്ഥികളെ എനിക്കു കാണാൻ

കഴിഞ്ഞു. അവരിലൊരാൾ ചേരിപ്പുദശത്ത് ആഴചയിൽ രണ്ടു പിള്ളിങ്ക് വാടകയുള്ള മുറിയിലാണ് താമസിച്ചിരുന്നത്. അയാൾ ലോകാർട്ടിന്റെ വിലക്കു റവുള്ള കൊക്കോഷോപ്പിൽനിന്ന് രണ്ടു പെൺസിന് റോട്ടിയും കൊക്കേയും വാങ്ങി ഒരുന്നേരത്തെ കൈശാം കഴിക്കുകയായിരുന്നു പത്രിപ്. അയാളെ അനുകരിക്കുന്നതെപ്പറ്റി എനിക്കു ചിന്തിക്കാൻ വയ്ക്കായിരുന്നു. പക്ഷെ രണ്ട് മുറിക്കു പകരം എനിക്ക് ഒരു മുറി മതിയെന്നും ചിലപ്പോൾ ക്ഷേണം സന്നാമായിരുന്നു ഉണ്ടാക്കാമെന്നും എന്ന് വിചാരിച്ചു. അതുമൂലം നാലോ അഞ്ചോ പവർ വിതം പ്രതിമാസം ലാഭിക്കാം. ലളിത ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കാനും എനിക്കു സാധിച്ചു. രണ്ട് മുറികളുള്ള സ്കൂള് ഉപക്ഷേപ്പ് ഒരു മുറി എന്ന് വാടകയ്ക്കെടുത്തു. ഒരു സൗംഗ വാങ്ങി പ്രാതേ ക്ഷേണം സ്വന്നമായുണ്ടാക്കാനും തുടങ്ങി. ഉത്തിന് ഖരുപതു മിനിട്ടിലധികം വേണ്ടിവന്നില്ല. കാരണം ഓട്ടസ് പൊടികൊണ്ടുള്ള കണ്ണി തയ്യാറാക്കുകയും കൊക്കോ ഉണ്ടാക്കാൻ വെള്ളം തിളപ്പിക്കുകയും മാത്രമേ ചെയ്യേണിക്കിരുന്നു ഇള്ളു. ഉച്ചക്ഷേണം പുറത്തുനിന്നും കഴിച്ചു. അതാഴങ്ങിൽ റോട്ടിയും കൊക്കോയും വിട്ടിരുന്നു. അങ്ങനെ ഒരു പിള്ളിങ്കും മുന്ന് പെൺസും കൊണ്ട് ഒരു ദിവസം കഴിക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നു. അത് ശ്രദ്ധാപൂർവ്വമായ പാനങ്ങിൽനിന്നും കാലമായിരുന്നു. ലളിതജീവിതം എനിക്കു ധാരാളം സമയം തരികയും എന്ന് പരിക്ഷയിൽ വിജയിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഹൃതരഥതിലുള്ള ദിക്കുത്തങ്ങൾ എൻസിറ് ജീവിതത്തെ വിരസമായ എന്നാക്കി മാറ്റി എന്നു വായിക്കാൻ തെറ്റിവരിക്കുവെൽ. നേരുമറിച്ച് ഇരു മാറ്റം എൻസിറ് ആര്ഥരിക്കവും ബാഹ്യവുമായ ജീവിതത്തെ സമരസപ്പെടുത്തുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. എൻസിറ് കുടുംബത്തിലെ സാമ്പത്തികശേഷികൾ കുടുതൽ യോജിപ്പുതുമായിരുന്നു ഇത്. എൻസിറ് ജീവിതം തിരിച്ചയായും കുടുതൽ സത്യസന്ധ്യായി; എൻസിറ് ആര്ഥരാവിൽ അതിരു ആഹ്വാദവും ഉണ്ടായി.

17. ആഹ്വാരകാര്യത്തിലുള്ള പരീക്ഷണങ്ങൾ

ഒന്നാൻ എന്നെന്നു കുടുതൽ ആര്ഥരിൽ പരിശോധിച്ചപ്പോൾ ആനന്ദിക്കവും ബാഹ്യവുമായ മാറ്റങ്ങൾ അധികമയികം എനിക്ക് ഉണ്ടാവണ മൊയം ശേഷിപ്പിട്ടു. ചെലവിലും ജീവിതത്തിലെയും എന്ന് മാറ്റം അംഗീകാരവും ഉടനേണ്ടും അതിനുമുമ്പുതന്നെന്നേയും ആഹ്വാരകാര്യത്തിൽ എന്നാൻ മാറ്റാവരുണ്ടാണ് തുടങ്ങിക്കിരുന്നു. സസ്യക്ഷേണം തെക്കുംചെലുത്തിയ വർ, ആ പ്രസ്താവിത മതപരിവും ശാസ്ത്രിയവും പ്രാണ്യാഗികവും വൈദ്യുതാസ്ത്രപരിവുമായ തലജ്ഞലില്ലോടു സുക്ഷമമായി പരിശോധിച്ചപ്പെടുണ്ടുണ്ട്. ധാരാളിക്കമായി അവർ എന്തിച്ചേരുന്ന നിഗമനം, മനുഷ്യനുമറുപ്പുണ്ടുടെ മേലുള്ള പദ്ധതികാരം അവയെ കൊന്നു തിന്നാനുള്ളതു ഫലമുണ്ടുണ്ടും മറിച്ച് ഉയർന്ന ജീവികൾ താഴ്ന്നവശേ കൈക്കിക്കയാണു വേണ്ടതെന്നും മനുഷ്യനും മനുഷ്യനും തമ്മിലെന്നപോലെ പാരമ്പര്യസഹായം മനു

എന്നും മുഗ്ധവും തമ്മിലും ഉണ്ടാവണമെന്നും, ആയിരുന്നു. മനുഷ്യൻ കേൾക്കുന്നത് ആസ്വദിക്കാൻ വേണ്ടിയല്ല, ഭീമിക്കാൻ വേണ്ടിയാണെന്ന സത്യവും അവൻ വെളിപ്പേടുത്തിയിരുന്നു. അതനുസരിച്ച് അവൻൽ പിലർ, മംസ, മാതൃകളും മുട്ടയും പാലവും കുടി കഴിക്കാനിരിക്കണമെന്ന് നിർദ്ദേശിക്കുകയും സജീവിക്കാനിൽ ഇതു പ്രാധാന്യം കൊടുക്കാനും പാകം പെയ്തു കഴിക്കുന്നവായും, കാൽക്കണികൾ തിന്നുന്ന ജണ്ണവായിരുന്ന് മനു സ്വന്ന ഉദ്ദേശിപ്പിക്കുന്നതെന്ന്, അവൻറെ ശരിയാലെന്ന കാണിക്കുന്നതായി, അവൻൽ പിലർ ശാന്തത്തിയഥായ അനുമാനാന്തരിക്കാനിരുന്നു. അഭ്യന്തു ഒരു പാഖ്യമാത്രമേ അവൻ കുടിക്കേണ്ടു എന്നും പല്ലോന്നാല്ലെന്ന് വരുപാടിനു തുണം തിന്നുതുടങ്ങാമെന്നും, അവൻ അനുമാനിപ്പിരുന്നു. ബൈദ്യശാസ്ത്ര പ്രകാരം ഏല്ലാരും മുളകു-തസാലകളും ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടതാണെന്നും അവൻ എല്ലായ്ക്കുപ്പും ട്രാവേഡികവും സാമ്പത്തികവുമായി നോക്കിയാൽ സാമ്പുംക്കണ്ണമാണ് എല്ലായും പെല്ലവും കുറഞ്ഞതെന്ന് അവൻ നോക്കുപ്പും തുണിയിരുന്നു. ഇക്കാവുംജീബിലും, എന്നെ സാധിനിക്കുകയും വിവിധത റം സാമ്പുംകളുമായി സാമ്പുംക്കണ്ണാലകളിൽ വച്ച് സാഖർ പരിചയമാവുകയും ചെയ്തു. ഇംഗ്ലീഷിൽ സാമ്പുംകളുടെ ഒരു സംഘടനയും അവൻ കു സ്വന്നമായി ഒരു പ്രതിവാര പത്രികയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ വാരിക്കയക്ക് നോൺ വരിസംഖ്യ അടക്കമുകയും സംഘടനയിൽ ഓഫീസുകളും ചെയ്തു. തൊമസിയംതെ ഏന്നെ അതിന്റെ നിർവ്വാഹക സമിതിയിൽ പെടുത്തുകയും മുണ്ടായി, സാമ്പുംക്കണ്ണ വാത്തേണിക്കു നെടുന്തുനുകളുംയി കണക്കാക്കുപ്പു കുറുന്ന പലരുമായി അവിടെപ്പെട്ടു നോൺ പരിപയമാവുകയും ആഫാരകാവു നീണ്ട് ഏന്നേന്തൊക്കെ പരിക്ഷണങ്ങൾ നോൺ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

വിട്ടിൽ നിന്നുകയും കിട്ടിയ മധ്യവേലപരാബന്ധങ്ങും മിശ്രം ചേരിക്കുന്ന കുടിക്കുന്നതു നോൺ ദിനിന്തി. മനസ്സു വാറിതിഡിന്നേന്നൊടു കുടി ഏല്ലിഡിനോടു മിശ്രം ചേരിക്കുന്ന പ്രിയ, വിട്ടുകണ്ണു. ദീപ്മ നീണ്ട് വച്ച് ആരുചിക്കരുമായി തോന്തി, മിശ്രം ചേരിക്കാതെ വേബിപ്പ് ഇലക്ട്രിക്കൽപ്പും ആസ്വാദകരായി. നോക്കു മനസ്സാണ് മുച്ചിയുടെ അമാർത്ഥ മുൻപുംനോന്ന് ഇത്തരം പല പരിക്ഷണങ്ങളും ഏന്നെ പഠിപ്പിച്ചു.

സാമ്പത്തികപരിശീലന നിർദ്ദിശയായും, എപ്പോഴും എന്നെന്ന് മുന്നില്ലെന്ന അഭ്യന്തു. ചായയും കാപ്പിയും ഹാനിക്കബ്ദി, കൊക്കോ നൗത്രുമെന്നും വി ഡിപ്പ് പ്രാഥമ്യാന്തരിക്കായി: അക്കാദമിയുംജീബിലും, ശരിപ്പോഷണങ്ങൾ നൃതകുന്ന വസ്തുക്കളേ ഒരാൾ കഴിക്കാവു എന്നു വിശ്വസിപ്പിരുന്നതിനാൽ നോൺ ചായയും കാപ്പിയും നിയമന ഉപേക്ഷിക്കുകയും പകരം കൊക്കോ കഴിക്കുകയും ചെയ്തു.

നോൺ സാധാരണ പൊതുക്കാണിരുന്ന നെന്നറ്റാരണികളും രണ്ടു വിശ്വാസ്യാന്തരിക്കായിരുന്നു. ഒരു വിശ്വാശം നൗ സാമ്പത്തികമേഖലി ഉള്ളവൻ പൊതു ക്ഷണിക്കുന്നതാണ്. അവിടെ ഒരുംഗുത്താർക്കും ഇഷ്ടമുള്ള വിഭവങ്ങൾ

എത്ര വേണമെങ്കിലും എടുത്തു കഴിക്കാം. കഴിച്ചതിനുസരിച്ച് ഒരുന്നേര എത്ര ഭക്ഷണത്തിന് നന്ദുമുതൽ ഒള്ളേവരെ സില്ലിങ്ക് ചാർജ്ജവുമായിരുന്നു. മട്ടേ വിഭാഗത്തിൽ ആറു പെനിയർക്കുള്ള ഭക്ഷണമാണ് നൽകിയിരുന്നത്. അത് മുന്ന് വിഭവങ്ങളും ഒരു കഷണം ഗോട്ടിയും ആയിരുന്നു. ഞാൻ കർശനമായി മിത്രവയം പാലിച്ചിരുന്ന കാലത്ത് സാധാരണയായി രണ്ടാം വിഭാഗത്തിലുണ്ട് ഭക്ഷണം കഴിച്ചിരുന്നത്.

ഈ പ്രധാന പരിഷണത്തോടൊപ്പം ആഹാരകാര്യത്തിലുള്ള ചെറിയ പരിക്ഷണങ്ങൾ ഒട്ടേറു ഞാൻ നടത്തിയിരുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന് കുറവക്കാലം അന്നജമുള്ള ഭക്ഷണം ഒഴിവാക്കിന്നോക്കി. മറ്റാരിക്കൽ രീതിയും പഴവും മാത്രം കഴിച്ചു ജീവിച്ചു. ഈ അവസാനത്തെ പരിക്ഷണം ശ്രദ്ധേയമാണ്. അത് രണ്ടാം പച്ചോലും നീംജുനിനില്ല. അന്നജമില്ലാത്ത ഭക്ഷണത്തിനുവേണ്ടി വാദിച്ച പരിപ്പക്കാരെന്നൊരു മുട്ടക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മുട്ട കഴിക്കുന്നതിലൂടെ യാതൊരു ജീവിക്കും ദ്രോഹം ചെയ്യുന്നില്ല എന്നത് പ്രകടമാണ്. ഈ വാദം അംഗീകരിച്ച്, എൻറ പ്രതിജ്ഞയ്ക്കു വിരുദ്ധമായിരുന്നു ഞാൻ മുട്ട കഴിച്ചു. എന്നാൽ ഈ അബ്ദം ഒന്നമിഷ്കമായിരുന്നു. എൻറ പ്രതിജ്ഞയ്ക്ക് പുതിയ വ്യാഖ്യാനം നൽകാൻ എനിക്കൊരുക്കാശവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നെക്കാണ്ട് സത്യം ചെയ്തിച്ചു അമു ആ പ്രതിജ്ഞയ്ക്കു നൽകിയ വ്യാഖ്യാനമാണ് ഞാൻ സികിക്കേണ്ടിയിരുന്നത്. മാംസത്തിന് അമു നൽകിയ നിർവ്വചനത്തിൽ മുട്ടയും അടങ്കിയിരുന്നു എന്ന് എനിക്കെന്നിയാം. ആ പ്രതിജ്ഞയ്ക്കു ശരിക്കുള്ള വിവക്ഷ എനിക്ക് ബോധ്യമായ ഉടനെ ഞാൻ മുട്ടയും ആ പരിഷണവും ഒരു പോലെ ഉപേക്ഷിച്ചു.

ഈ വാദത്തിൽ ശ്രദ്ധേയവും സൃഷ്ടമവുമായ ഒരു മർമ്മം അടങ്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇംഗ്ലീഷ് മാംസത്തിന് മുന്നു നിർവ്വചനങ്ങൾ ഞാൻ കണ്ടിരുന്നു. ആദ്യ നേതരാധുസരിച്ച് പക്ഷികളുടെയും മുഗണങ്ങളുടെയും മാംസത്തെ മാത്രമെ ആ പേരുകൊണ്ട് ഉദ്ഘശിക്കുന്നുള്ളൂ. ഈ നിർവ്വചനം അംഗീകരിച്ച സസ്യഭൂ ക്കുകൾ പക്ഷികളുടെയും മുഗണങ്ങളുടെയും മാംസം ഉപേക്ഷിക്കുകയും മത്ത് സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു; മുട്ടയുടെ കാര്യം പറയേണ്ടില്ലെല്ലാ. രണ്ടാമ ഒന്നു നിർവ്വചനപ്രകാരം എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളുടെയും മാംസത്തെ ആ പേരുകൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കുന്നു. അപ്പേശൾ മന്നും കഴിക്കാമോ എന്ന പ്രസ്തുത വരുന്നില്ല. പക്ഷെ മുട്ട കഴിക്കാമായിരുന്നു. മുന്നാമത്തെ നിർവ്വചനപ്രകാരം ജീവജാലങ്ങളുടെ മാംസവും, അവയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന പാലുമുഖ്യപ്പെടുത്തുകയും എല്ലാ വസ്തുകളും മാംസത്തിൽ ചെടുത്തായിരുന്നു. ആദ്യത്തെ നിർവ്വചനം സികിച്ചും അതിനാൽ ഞാൻ എടുത്ത പ്രതിജ്ഞ പാലിക്കുന്ന പക്ഷം മുട്ട ഉപേ

ക്ഷീക്ഷണം. അതുകൊണ്ട് നോന്നാണെന ചെയ്തു. ഈതു വലിയൊരു ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. കാരണം സസ്യക്ഷണ ശാലകളിൽപ്പോലും പല വിഭവങ്ങളിലും മുട്ട ചേർത്തിരുന്നതായി അറിയാൻ കഴിഞ്ഞു. ഈതിനാൽത്തു എന്തിലോകജീവി പ്രേരണാക്കണമാണ് ചേർത്തിരിക്കുന്നതെന്ന് അറിഞ്ഞിരിക്കണാം. അല്ലാത്ത ഫ്രേഡ് ഓരോ വിഭവത്തിലും മുട്ട കലർന്നിട്ടുണ്ടോ എന്ന് അനേകിച്ചിപ്പി യേണ്ട ഗതികേട് എന്നിക്കുണ്ടായി; പലതരം കേക്കുകളിലും പുഡ്യിങ്ങുകളിലും, മുട്ട ചേർത്തിരുന്നുതാനും. എന്തോടു കർത്തവ്യമോഡാം ഈ ബുദ്ധിമുട്ടും ലഭാക്ഷിയൈക്കിലും ഇത് എന്തോടു ക്ഷേമനെതു ലളിതമാക്കി. ഈ ലളിതമാക്കണം എന്തെന്തിൽ എന്നിക്ക് മനസ്ത്രാസവും ഉണ്ടാക്കി. കാരണം എന്നിക്ക് രൂചികരമായി തോന്തിയിരുന്ന പല വിഭവങ്ങളും ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടി വന്നു. ഈ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ക്ഷേമനെതുയിരുന്നു. എന്നെന്നാൽ കർശനമായ പ്രതിജ്ഞാപാലനം എന്നിക്ക് തീർച്ചയായും കുടുതൽ ആരോഗ്യകരവും സുക്ഷ്മവും സ്ഥിരവുമായ ഒരു ആര്ഥിക രംഗം പ്രദാനം ചെയ്തു.

യമാർത്ഥത്തിലൂള്ള അശ്വനിപ്രീക്ഷ ഇനിയും വരാനിരിക്കുകയായിരുന്നു. അത് മറ്റ് പ്രതിജ്ഞാപാലനം സംബന്ധിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ ദൈവം രക്ഷിക്കുന്നവരും ഉപദാനികരിൽ ആർക്ക് ദയവുമുണ്ടാകും?

പ്രതിജ്ഞകളുടെയാ വാദഭാനങ്ങളുടെയാ വ്യാവ്യാമങ്ങളുടീ ചില നിരീക്ഷണങ്ങൾ നടത്തുന്നത് ഇവിടെ അസ്ഥാനത്തായിരിക്കുകയില്ല. ലോക അനിലെല്ലായിടത്തും കലഹങ്ങൾക്ക് ഒട്ടേറോ വഴിത്തെല്ലിച്ചിട്ടുള്ള നോൺ വാദഭാനങ്ങളുടെ വ്യാവ്യാമം. പ്രതിജ്ഞ എത്ര സ്വപ്നക്കമായിരുന്നാലും അള്ളുകൾ തങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യത്തിന് ഇണങ്ങുവിധിയാണെന്നതായി അതിനേൻ പാംബത മാറ്റിക്കു ക്കും. പണക്കാരൻ മുതൽ പാവപ്പെട്ടവർ വരെയും രജകുമാരൻ മുതൽ കൃഷ്ണകാരൻ വരെയും എന്നുംവേണ്ട സമൂഹത്തിലെ എല്ലാ വിഭാഗങ്ങളിലും ഇത്തരം ആളുകളെ കാണാം; സാമ്രഥ്യത അവരെ അന്വയിക്കുന്നു. അവർ ദായാർത്ഥമുള്ള പദം പ്രയോഗിക്കുകയും തങ്ങളെള്ളെന്ന വണിക്കുകയും ലോകത്തെയും ദൈവത്തെയും വണിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തിച്ച വൃക്കതി ആര്ഥമാർത്ഥമായി നൽകിയ വ്യാവ്യാമം സികിൽ ക്കുക എന്നതാണ് ഇതിലെ സുവർണ്ണനിയമം. ഒന്ന് വ്യാവ്യാമങ്ങൾക്ക് സാധ്യതയുള്ളിടത്ത് ആർവ്വലപക്ഷം നൽകുന്ന വ്യാവ്യാമം സികിൽക്കുകയാണ് മറ്റാരു തത്ത്വം. ഈ ഒന്നു തന്ത്വങ്ങളുടെയും നിശ്ചയം കലഹവും അനീതിയും ഉള്ളവക്കുന്നു. അവയാക്കുട്ട അസ്ഥാനത്തിൽ വേണ്ടി നിർക്കുന്നു. സത്യം തെടുന്നവൻ മാത്രം ആ സുവർണ്ണ നിയമത്തെ എല്ലപ്പും പിന്തുടരുന്നു. അയാൾക്ക് അർത്ഥം വ്യാവ്യാമിച്ചു കിട്ടാൻ പണ്ഡിതമാരുടെ ഉപദേശം തേടേണ്ടി വരിപ്പി. ആ സുവർണ്ണ നിയമപ്രകാരം മാംസത്തിന് എന്തോടു അഭ്യന്തരം നൽകിയ വ്യാവ്യാമം മാത്രമാണ് എന്നിക്ക് സത്യമായിട്ടുള്ളത്. അല്ലാതെ എന്തോടു വിപുലമായ അനുഭവമൊക്കുടുതൽ അറിവുണ്ടെന്ന അപ്പനെ ദയാ എന്നെന പഠിപ്പിച്ചേക്കാവുന്ന വ്യാവ്യാമമല്ല.

ഇംഗ്ലീഷിലെ എൻറി പരിക്ഷണങ്ങൾ മിതവ്യുതങ്കളയും ആരോഗ്യവകയെയും മുൻനിർത്തി നടത്തിയവയാണ്. ഞാൻ ഒക്സിനോസ്റ്റ്രീക്കായിലോ കുട്ടി പോകുമ്പോൾ ആ പ്രശ്നങ്ങളിൽനിന്നും മതപരമായ വശം പരിശോധിച്ചിരുന്നു. ഒക്സിനോസ്റ്റ്രീക്കായിൽ ഞാൻ വളരെ കുറുക്കരഹായ പരിക്ഷണങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നു. അവ പിന്നീട് വിവരിച്ചു. എന്നാൽ അവയുടെയെല്ലാം വിത്ത് ഇംഗ്ലീഷിൽ മല്ല പാകിയിരുന്നു.

മതം മാറിയ എന്നുന്ന തന്റെ പുതിയ മതത്തിലുള്ള ശുപ്പിക്കാനി ആ മതത്തിൽ ജനിച്ചു വളരെവന്നുള്ളതിനേക്കാൾ വളരെ കുടുതലായിരിക്കും. സസ്യക്കണ്ണം അക്കാദമിയിൽ ഇംഗ്ലീഷിൽ ഒരു മതക്കാരിയിരുന്നു. എനിക്കും അങ്ങനെ തന്നെ. എന്നെന്നാൽ നമ്മൾ മുമ്പുമാറ്റം നീണ്ട് അടിയുച്ച വിശ്വാസത്താടക്കാണ് ഞാനീരിട്ടെ ചെന്നെൽ. പിന്നീട് മല്ലവിച്ചരംഭി സസ്യാഹാരത്തിലേക്ക് പരിവർത്തനം ചെയ്യപ്പെട്ടുകയായിരുന്നു. മതം മാറിയവന്റെ നിരണ്ട ആവേശങ്ങളാട ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്ന പ്രദേശമായ ബേസ്സാട്ടിൽ സസ്യഭൂക്തുകളുടെ ഒരു കൂല്ലു തുടങ്ങാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ആ ഭാഗത്ത് താമസിച്ചിരുന്ന സർ എയിൻ ആരിനോട് ഡിനെ ഉപാസ്യക്ഷ സ്ഥാനങ്ങളുടെ ഞാൻ ക്ഷണിച്ചു. സസ്യഭൂക്ത് (The Vegetarian) എന്ന പ്രസ്താവികാണ്ടിനിന്നീരി പത്രാധികാർ ഡോക്ടർ ഓഫെഴ്സ് എ ആരിയുന്നു അവുകൾ. ഞാൻ ശാക്രത്തിയും. ആ കൂല്ലു കുടുച്ചുനാൻ നന്നായി പ്രവർത്തിച്ചു. എന്നാൽ എതാനും മാസങ്ങൾക്കാണ് അൽ അവസാനിച്ചു. കാർണം ഫ്രാറ്റുകൾടെ താമസസ്ഥിലും മാറുകയെന്ന എൻറി പതിവന്നു സഹിച്ചു ഞാനു പ്രദേശത്തു നിന്ന് മാറി. എന്നാൽ ചെറുതും എളുപ്പത്തുമായ മും അനുഭവം സ്ഥാപനങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിലും നടത്തുന്നതിലുമുള്ള കൂറണ്ണ ഒരു പരിശീലനം എനിക്കു നാശകി.

18. പാജ്ജ എൻറാ പരിച

സസ്യഭൂക്തു സംഘടനയുടെ നിർവ്വാഹക സമിതിയിലേക്ക് എൻറാ തന്റെ ഒണ്ടക്കുത്തിരുന്നു. അതിൻറെ ഏറ്റവും യോഗാദാലിലും പങ്കടക്കാൻ ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ എനിക്ക് ഏകിക്കലും നാവനക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. ദോക്ടർ ഓഫെഴ്സ് എനിക്കാൻ എന്നോടു പരിണമം: “നിങ്ങൾ എന്നോട് നന്നായി സംസാരിക്കുന്നുണ്ടോ. പരക്കു കമ്മിറ്റി മീറ്റിംഗിൽ നിങ്ങൾ ഒരിയക്കലും പാതു തുറക്കാണെന്ന് എന്നുണ്ടോണെന്ന്? നിങ്ങൾ ഒരു ആഞ്ചേരിയിൽ ധാരാണ്”. എനിക്കാ നേരണ്ടോക്ക് ലൂച്ചട്ടെട്ടു. പെൺതേരിച്ചുകൾ എപ്പോഴും തിരഞ്ഞെടു ജോലി ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കും. ആണ് തേരിച്ചുകൊടു കുഴിമിടിയ നാണ്. മനുജ്ഞവർ മും യോഗാദാലിൽ താഴും അഭിപ്രായങ്ങൾ പ്രകടിപ്പിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നുണ്ട് ഞാൻ തീക്കച്ചു നിഘ്നബാധിയിരുന്നു എന്നത് വളരെ വിപ്പിത്തമായിരുന്നു. സംസാരിക്കാൻ എനിക്ക് ഏകിക്കലും തേരാണാണിട്ടും തുടർന്നു അറിഞ്ഞു. മരിച്ച് എങ്ങനെയാണ് ആത്മാവിഷ്കാരം നടത്തുകയെന്ന് അറിഞ്ഞു

କୁଟାଳିତ୍ରୀଙ୍କାଣ୍ଠ. କନ୍ଧମୁଢ଼ିଯିଲେ ଉଣ୍ଟାଯିରୁଣ୍ଟ ମହୋତ୍ସବ ଅଂଶରେ ଏହାର
କାହାରେ କାହାରୁ ପିଲାମୁହୂର୍ତ୍ତବଳେଣାଙ୍କ ପ୍ରତିକର୍ତ୍ତା ଦେଖାଯିବା
ଅନ୍ତର୍ପର୍ଦୀ ସଂସାରିକବାରି ଥାଏଇ ଯେତୁ ପରିଚ୍ଛାୟା
ଯେତୁ ବିଶ୍ଵିଷା ତୃତୀୟିକାଶିତ୍ୱାନତାଯୁଗୀ ପଲାପ୍ରୋତ୍ସବୀ
ମହାଜନ ବାତର ନାହିଁ କଟାଯୁଗେବାକି.

യിരുന്നാലും അയാൾ സസ്യലുക്കാണക്കിൽ ഇംഗ്ലീഷ് സംഘടനയിൽ അംഗമാകാം എന്ന അഭിപ്രായമായിരുന്നു എൻറീറ്റ.

കമ്മിറ്റിയിൽ എൻറീ അഭിപ്രായമുള്ള വേണ്ടയും ആളുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ തന്നെ എൻറീ അഭിപ്രായം തുറന്നു പറയണമെന്ന് എനിക്കു തോനി. അതെങ്ങനെ ചെയ്യും എന്നതായിരുന്നു (പ്രശ്നം). പ്രസംഗിക്കാനുള്ള ചെയ്യും എനിക്കില്ലെന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് എൻറീ ആശയം ഏഴുതിക്കൊണ്ടുപോയി വായിക്കാമെന്ന് തിരുമാനിച്ചു. പോക്കറ്റിൽ ഏഴുതിയ കടലാസ്യമായി ഞാൻ മിറ്റിഞ്ചിന് ചെന്നു. അത് ദ്യാഗത്തിൽ വായിക്കാൻ പോലും എനിക്കു കഴിവില്ലെന്നാണ് എൻറീ ഓർമ്മ. അഖ്യക്ഷന്മറ്റാരായെക്കാണ്ട് അത് വായിപ്പിക്കേണ്ടിവന്നു. ഡോ. അബിന്ദുസൻ അന്ന് പരാജയപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ അതെരും സമരങ്ങളിൽ ആദ്യത്തെത്തിൽ തന്നെ തോന്ത്രക്കാനവരുടെ കുടുമ്പിലാണ് ഞാൻ സ്വയം ചേർന്നുകണ്ടത്. എന്നാൽ ആ ഭാഗാശത്യായിരുന്നു എന്ന ചിന്ത എനിക്ക് സന്തോഷം തന്നു. ഈ സംഭവത്തിനുശേഷം ഞാനാ കമ്മിറ്റിയിൽ നിന്ന് രാജിവചുതായിട്ടാണ് എൻറീ മണ്ണിയ ഓർമ്മ.

ഈംഗ്ലീഷിലെ എൻറീ ജീവിതകാലം മുഴുവൻ ഇംഗ്ലീഷ് നിലനിന്നു. സഹപ്രവർത്തി സന്ദർശനത്തിനാണ് മറ്റൊരു ചെല്ലുംനോൾ പോലും. അഞ്ചേരിയാണ് എൻറീ മുക്കനാക്കാമായിരുന്നു.

ഒൻപത്തേണ്ടി ശ്രീ. മജുംദാറിൻറീ കുടുക വെൻ്റർന്റിൽ പോയി. ഒരു സസ്യഭൂക്തി കുടുമ്പവാദിയാണ് തന്നെ അവിടെ തമസിച്ചത്. ആഹാരത്തിൻറീ നിതി ശാന്തത്വം ചെയ്യുകയും ഹവാധാരം അ സൃവവാസന്മലയിൽ താമസിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അങ്ങൻ അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നു കണ്ണു. അദ്ദേഹം സസ്യഭൂക്തി പ്രചാരണത്തിനുള്ള ഒരു സമേളനത്തിൽ പ്രസംഗിക്കാൻ അദ്ദേഹം തങ്ങളെ കഷണിച്ചു. പ്രസംഗം ഏഴുതിയാണെന്നെത്തുടർന്നു കുടുമ്പത്തിലുണ്ടായി കാഞക്കാക്കി ചെട്ടുകയില്ലെന്ന് ഞാൻ അനേകം ചീപ്പിന്തിയിരുന്നു. ആശയങ്ങൾ ക്രമത്തിനും ഒരുക്കിയും പറയാൻവേണ്ടി പലരും അങ്ങനെ ചെയ്തിരുന്നു. ഒരു വാചാദ്യ സംഗം ചെയ്യുക എനിക്ക് അസാധ്യമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എൻറീ പ്രസംഗം ശാ. ഞാൻ ഏഴുതിയുണ്ടാക്കി. അതു വായിക്കാനായി ഞാനെന്നുണ്ടോ നിന്നു. പാകഷ സാധിച്ചില്ല. എൻറീ കാച്ചപ്പെടുവായി. ഞാൻ വിച്ചു. ആ പ്രസംഗം ഒരു ഫുശിന്സ്കാപ്പ് പ്രേജുപോലും ഇല്ലായിരുന്നു. ശ്രീ മജുംദാറി എന്ന കുടുമ്പം അത് വായിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൻറീ സ്വരം പ്രസംഗം തിരുച്ചയായും ഗംഭീരമായിരുന്നു. അത് സദസ്യർ കയ്യിച്ചു സ്ഥികരിച്ചു. എനിക്ക് എന്നപൂർണ്ണ ലജ്ജ തോനി. എൻറീ കഴിവുകേടാർത്ത് മനസ്സിൽ വൃസനവ്യം തോനി.

ഈംഗ്ലീഷിൽ വച്ചു ഒരു പൊതുപ്രസംഗം നടത്താനുള്ളി എൻറീ അവസാന തന്ത ശ്രമം നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങുന്നതിൻറീ തലേന്നാൾ ആയിരുന്നു. അതെവ സന്ധ്യം സ്വയം പരിപ്രാസ്യനാകാനെ എനിക്ക് സാധിച്ചുള്ളു. മുമ്പ് സുചീപ്പിച്ച് ഫോർമേബാണ് റസ്റ്ററിൻറിലേക്ക് സസ്യഭൂക്തുകളായ സൃഷ്ടിതുക്കളെ

രു പരുന്നിനായി ഞാൻ കഷണിച്ചു. “സസ്യക്ഷമശാലകളിൽ സ്വാഭാവിക മായും സസ്യക്ഷമം കിട്ടും. എന്നാൽ സസ്യതരക്ഷമശാലയിലും എന്തു കൊണ്ട് അത് സാധ്യമാകുന്നീലോ?” എന്ന് ഞാൻ സ്വയം ചോദിച്ചു. ഹോൾ ബോർഡ് റിസ്റ്ററാറിൻബല മാനേജറോട് ശുഭമായ സസ്യക്ഷമം തയ്യാറാക്കി തയ്യുവാൻ ദൈർപ്പട്ടാം ചെയ്തു. സസ്യലൈക്കുകൾ ഈ പുതിയ പരിക്ഷണ തന്ന സന്ദേശം ചന്താടു പുക്കഴ്ത്തി. എല്ലാ വിരുന്നും ആഹർഭാദിക്ഷേപനത്തിനാണ്. എന്നാൽ പാർപ്പാത്രത് അതിനെ ഒരു കലതായി വികസിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതരം സാർക്കാരാദാളിൽ വലിയ ആഭ്യർഥിയും സംഗ്രഹണം ഇല്ലാതെ പരിവാസിരുന്നു. ഞാൻ നന്നകിയ ചെറിയ വിരുന്നിലും അതരം പ്രകടന ആശി ഉണ്ടാക്കാതിരുന്നീലും. അതിനാൽ പ്രസംഗങ്ങൾ വേണ്ടിയിരുന്നു. എൻറെ ഉള്ളം ആയപ്പോൾ പ്രസംഗിക്കാൻവേണ്ടി ഞാനെന്തുനേരും നിന്നു. കൂടുതു വാക്കുങ്ങൾ മാത്രമുള്ള ഒരു പ്രസംഗം ഞാൻ വളരെ ശ്രദ്ധിച്ച് ആലോചിച്ചുവച്ചിരുന്നു. പക്ഷെ ആദ്യത്തെ വാക്കുന്നിനപ്പറ്റിനേതക്ക് എനിക്കു പോകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അധിസാംഖ്യ ഗ്രൂപ്പിലൂൾക്കാൻ ചെയ്തിരുന്നു. അവർത്തി കണ്ണിലിട്ടും അഡിസാംഖ്യ പാർലമെന്റിൽ കന്നിപ്രസംഗം ചെയ്തു. (ഈ പദ്ധതിന് വിചാരിക്കുക എന്നും ഗർഡ് ധരിക്കുക എന്നും അർത്ഥമുണ്ട്) അദ്ദേഹത്തിന് തുടരാൻ കഴിയാതെ വന്നപ്പോൾ ഒരു രണ്ടിന് എഴു നേര്ത്തിന് “ഈ മാനുക്ക് മുന്നു തവണ ഗർഡ് ധരിച്ചു; പക്ഷെ ഒന്നും പൂരിതു വന്നില്ല” എന്ന് വിളിച്ചു പറഞ്ഞതു. ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഈ സംഭവം ഉഖാലിച്ചുകൊണ്ട് തമാഴ കലർന്ന ഒരു പ്രസംഗം നടത്താമെന്നാണ് ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഞാന്നങ്ങനെ ആരംഭിച്ചു പക്ഷെ തുടർന്നു. പറയാൻ സാധിച്ചില്ല. എൻറെ ഓർമ്മക്കൽ എന്ന തോല്പിച്ചു കളഞ്ഞു. തമാഴ കലർത്തി പ്രസംഗിക്കാൻ ഒരുവെച്ചു ഞാൻ സ്വയം തമാഴയെ കു കാരണമായി. “എൻറെ കഷണം സദയം സ്വീകരിച്ച് എത്തിച്ചേരിന മാനു നാരെ, നിങ്ങൾക്ക് നന്ദി” എന്നുകൂടി വലിപ്പാട്ടാം പറഞ്ഞ ഞാൻ ചെട്ടുനിറുന്നു.

കഷണാഫ്രിക്കയിൽ വച്ചുമാത്രമേ ഈ ലജ്ജാശീലത്തെ എനിക്കു കീഴിലുള്ള ക്ഷണിക്കുന്നതുള്ളൂ. എന്നാൽ പുർണ്ണമായി അതിനെ തോല്പിക്കാൻ ഏക ലൈ എനിക്കു കഴിഞ്ഞിട്ടുമില്ല. മുൻകൂട്ടി ആലോചിക്കാതെ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്യുക എനിക്ക് അസാധ്യമായിരുന്നു. അപരിചിതരായ സദസ്യരെ നേരിടാൻ എനിക്കു മടക്കായിരുന്നു. നിവൃത്തിയുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ പ്രസംഗിക്കാതെ കഴിക്കും. ഇപ്പോൾ പോലെയും സുപ്രധാനസ്വല്ലിലായാലും വ്യർത്ഥഭാഷണം അഭ്യമായി ആളുകളുടെ ശ്രദ്ധ പിടിച്ചുവിഠിത്താൻ തുനിയുകയോ അതിനു സാധിക്കുകയോ ചെയ്യുമെന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. എനിക്ക് സഹജമായുണ്ടായിരുന്ന ലജ്ജാശീലം ആളുകൾക്ക് ചിരിയുണ്ടാക്കാൻ ഇടയ്ക്കിടെ കാരണമായി എന്നതിനപ്പറ്റി എനിക്കെത്തുകൊണ്ട് ഒരു ദോഷവും ഉണ്ടായില്ല. എന്നു പറയണം. നേരുമെന്തിനും അത് എൻറെ ശുണ്ണത്തിനായിരുന്നു എന്ന് വാസ്തവത്തിൽക്കുംണ്ട്. പ്രസംഗത്തിലും

എൻറ സങ്കോചം മുഖ്യമായും ശല്യമായി തോന്തിയിരുന്നെങ്കിലും ഇപ്പോൾ ഒരു ആനന്ദമാണ്. വാക്കുകൾ പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ മിത്തസ്ഥിതി പാലിക്കാൻ അത് എന്ന പരിപ്രീച്ച എന്നതാണ് അതിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ പ്രയോജനം. സ്വാഭാവികമായും എൻറ ചിന്തകളെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന ശിലം ഞാൻ രൂപപ്ല്യുടെതിരെ ചിന്തിക്കാതെ ഒരു വാക്കും എൻറ നാവിൽ നിന്നോ പോയിൽ നിന്നോ പുറത്തുപോവിശ്വലും എൻകിപ്പോൾ എൻപ്പറ്റി സർട്ടിഫിക്കറ്റ് എഴുതാം. എൻറ പ്രസംഗതിലൂം എഴുത്തിലൂം പരിപാലനത്തായി എൻകിലും, എപ്പോഴെങ്കിലും വന്നുപോയതായി ഞാൻ ഓർക്കുന്നില്ല. അങ്ങനെ എന്നിക്ക് സമയംപാട്ടവും പല ബുദ്ധിമുട്ടുകളും ഉചിവായി കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. ഒരു സത്യാരാധകൻറ ആര്ത്ഥിയമായ അച്ഛടകത്തിന്റെ ഭാഗമാണ് മാനം. എന്ന് അനുഭവം എന്ന പരിപ്രീച്ചിക്കുന്നു. അറിഞ്ഞാൽ അറിയാതെയൊരു സത്യത്തെ മുടിവിയച്ചുകൂടി അണ്ണുകൊണ്ട് വ്യത്യാസപ്പെടുത്തുക അതുമല്ലെങ്കിൽ അതിന്റെയോടുകൂടി കലർന്നതി പറയുക എന്നത് മനുഷ്യൻറെ ഒരു സ്വാഭാവിക ഭാർവ്വല്യമാണ്. ഇതിനെ തരണം ചെയ്യാൻ മാനം അതുവാഗ്യമാണ്. ചുരുക്കം വാക്ക് പറയുന്നവൻ ചിന്തിക്കാതെ പറയില്ല. അയാൾ ഓരോ വാക്കും തുകിനോക്കിയെ പ്രയോഗിക്കും. സംസാരിക്കാൻ അക്ഷമരായിട്ടുള്ള പലഭാരങ്ങും നമുക്കു കാണാം. പ്രസംഗിക്കാനുള്ള അനുവാദത്തിനുവേണ്ടി നിലകൾപ്പട്ട കൂടിപ്പുകൾ മുളം ശല്യമനുഭവിക്കാതെ ഒരു സമേഖനാഭ്യുക്തനും കാണുകയില്ല. അനുവാദം കൊടുത്തതാൽ പറഞ്ഞ സമയപരിധി മാറ്റിക്കയ്ക്കും കുടുതൽ സമയം ചോദിക്കുകയും അനുവാദം കുടാതെ പ്രസംഗം തുടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യുക പതിവാണ്. ഈ പ്രഭാഷണമൊന്നും ലോകത്തിന് ഒരു ഗുണവും ചെയ്യുന്നതാവില്ല. ഇതൊക്കെ വെറും സമയ നഷ്ടം മാത്രം. എൻറ ലജ്ജാശിലം വാസ്തവത്തിൽ എൻറ പരിചയും രക്ഷാപായവും ആയിരുന്നു. അത് എന്ന വളരെത്തി. സത്യത്തെ വിവേചിച്ചിരാൻ അത് എന്നിക്കും തുണായാവുകയും ചെയ്തു.

19. അസത്യത്തിന്റെ പുഴുക്കുത്ത്

നാല്പതു വർഷം മുമ്പ് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികൾ താരതമ്യേന വളരെ കുറാവായിരുന്നു. വിവാഹിതരാണെങ്കിൽ പോലും അവിവാഹിതരായി ഭാവിക്കുക എന്നത് അവരുടെ ഒരു പതിവായിരുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ സ്കൂൾ കുട്ടികളും കോളേജ് വിദ്യാർത്ഥികളുമൊക്കെ അവിവാഹിതരായിരുന്നു. പഠനം വിവാഹജീവിതവുമായി പൊരുത്തപ്പെടില്ലെന്ന് കരുതപ്പെട്ടിരുന്നു. ആ പാരമ്പര്യം പഴയകാലത്ത് നമുക്കുണ്ടായിരുന്നു. അന്ന് വിദ്യാർത്ഥി ബ്രഹ്മചാരിയായി അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇക്കാലത്താകുട്ടം നമുക്ക് ശ്രേഷ്ഠവായിവാഹണശിൽ വളരെയുണ്ട്. ഇത് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ കേടുകേൾവി ഇല്ലാത്തതാണ്. അതിനാൽ തങ്ങൾ വിവാഹിതരാണെന്ന് വെളിപ്പെടുത്താൻ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പറിച്ചിരുന്ന ഇന്ത്യൻ യുവാക്കൾക്ക് ലജ്ജ തോന്തിയിരുന്നു. ഇങ്ങനെ മറച്ചുവയ്ക്കുന്ന

കാൻ മറ്റാരു കാരണവും ഉണ്ടായിരുന്നു. വിവാഹിതരാണെന്ന വസ്തുത അറിയപ്പേട്ടാൽ അവർ പാർത്തിരുന്ന വീടുകളിലെ ചെറുപ്പക്കാരികളുമൊ തെച്ചുവരുത്തുപോകാനോ സല്ലൂപിക്കാനോ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. ഈ സല്ലൂപം മിക്കവാറും നിർദ്ദാഷ്ടമായിരുന്നു. മാതാപിതാക്കൾ കൂടി അതിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു. എല്ലാ ചെറുപ്പക്കാരികളും ജീവിതസ്വിഭവ സ്വയം കണ്ണഭരണ ഞിയിരുന്നതിനാൽ ആൺകുട്ടികളും പെൺകുട്ടികളും തമ്മിലുള്ള ഖണ്ഠം അടുപ്പം അവിടെ ആവശ്യമായിരുന്നുകൂടി പറയാം. എന്നാലും ഇംഗ്ലീഷ് ഒരു ഏതെങ്കിലും യുവാക്കൾ, ചെറുപ്പക്കാരായ ഇംഗ്ലീഷുകാർക്ക് സ്വാഭാവികമായിരുന്ന തുരത്രം ബന്ധങ്ങളിൽ മുഴുകിയാൽ പലപ്പോഴും കണ്ണിട്ടുള്ളതുപോലെ, അനന്തരഹലം അപകടകരമാകാൻ സാഡപ്പതയുണ്ട്. നമ്മുടെ ചെറുപ്പക്കാർ അവിടെ പ്രലോഭനത്തിനു വിധേയരായി, സൃഷ്ടിംഗ് ബന്ധങ്ങൾ കാരി സത്യസന്ധമല്ലാത്ത ജീവിതത്തിന് ഒരു ബൈദ്യുതി താഴെ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് യുവാക്കൾക്ക് അതു നിർദ്ദാഷ്ടമാണെങ്കിലും നമ്മുടെ യുവാക്കൾക്ക് അനാശാസ്യമായിരുന്നു. എനിക്കും ഈ സാംക്രമികരാഗം പിടിപ്പെട്ടു. ഞാൻ വിവാഹിതനും ഒരു കുട്ടിയുടെ അച്ഛമനും ആയിരുന്നുകിലും അവിവാഹിതനായി നടക്കാൻ മടക്കില്ല. പക്ഷേ, ഒരു കപടവേഷക്കാരനായ തിൽ എനിക്കു തീരെ സന്നോഷം തോന്തിയിരുന്നില്ല. എന്നെന്നു രജജിച്ചത്. മിണാത്ത എന്നോട് സംഭാഷണത്തിനൊരുണ്ടുകയെ ഒരുമിച്ച് പൂരത്തുപോവുകയോ ചെയ്യുന്നത് ഉച്ചിതമായി ഒരു പെൺകുട്ടിയും കരുതുകയില്ലല്ലോ.

എൻറീ ഭീരുതവും എറെക്കുറെ ലജ്ജാശിലന്തേരാട് കിടപ്പിടിക്കുമുഖം രുന്നു. വെൻ്റന്റിൽ ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്നതുപോലുള്ള കുടുംബങ്ങളിലെ ശുപറനായികമാരുടെ പെൺമക്കൾ അതിപിക്കുള്ള കുടുംബക്കാൻ കൊണ്ടുപോവുക ഒരു കീഴ്വിശക്കമായിരുന്നു. എൻറീ ശുപറനായികയുടെ മക്കൾ ഒരു ദിവസം വെൻ്റന്റിനു ചുറ്റുമുള്ള മനോഹരമായ കുന്നുകളിലേക്ക് എന്നെ കുട്ടിക്കാണ്ടുപോയി. ഞാൻ പത്രുക്കെ നടക്കുന്ന ഒരാളില്ല. പക്ഷേ എൻറീ സന്നേഹിത എന്നോക്കാൾ വേഗത്തിൽ നടക്കുകയും അതോടൊപ്പും വർത്തമാനം പറയുകയും പുറകെ എത്തിവലിഞ്ഞു ചെല്ലാൻ എന്നെ നിർബന്ധിതനാക്കുകയും ചെയ്തു. അവളുടെ ഇടവിടാതെയുള്ള സംഭാഷണത്തിനിടയ്ക്ക് 'അനേ' എന്നോ 'അണ്ട്' എന്നോ പിറുപിറുക്കുകയോ അഞ്ചേയറ്റാം 'അതെ എത്ര മനോഹരാം!' എന്ന് പറയുകയോ മാത്രമായിരുന്നു എൻറീ പ്രതികരണം. അവൾ ഒരു പക്ഷിനിശ്ചയപോലെ പരക്കുകയായിരുന്നു. അതെസമയം എപ്പോൾ പിടിലെത്താൻ കഴിയുമെന്ന് ഞാൻ അനുരന്ധരകാണ്ഡിരുന്നു. തെങ്ങൾ അഞ്ചേനെ ഒരു കുന്നിൻഞെ മുകളിൽ എത്തി. എങ്ങനെ തിരിച്ചിറിഞ്ഞു എന്നതായിരുന്നു പ്രശ്നം. ഉപ്പുറി ഉഖർന്ന (High heeled) ബുട്ടംസാൻ ധരിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും ചുറുപുറുക്കുള്ള ആ ഇരുപത്തിയഞ്ചുകാരി യുവതികുന്നിനിൽ നിന്ന് താഴോട്ട് ശരംപോലെ പാണ്ടു. ഞാനാകട്ടെ താഴോട്ടി

ഒദാൻ നാണംകെട്ട് ശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. അവൻ വുമിൽ തുകികെടാ ണ്ടും എന്ന ഫ്രാത്സാഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും മേലോട്ടുവന്ന് പിടിച്ചിരുക്കുന്ന ഏന്ന് ചോദിച്ചുകൊണ്ടും താഴെ നിന്നും എനിക്കുത്ര ദുർബ്ലാധാകാൻ കഴിഞ്ഞ തെങ്ങവന്നയാണാവോ? വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടു, ഇടയ്ക്ക് ഇഴഞ്ഞ് നീന്തിയും ഞാൻ ഒരുത്തരിൽ ചുവട്ടിലെത്തിലേച്ചുവന്നു. "ഇടുക്കൻ" എന്ന് പരിഹരിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ ചിരിച്ചുമിൻ്ന് എന്ന കുറുത്തിൽ ലജ്ജിപ്പിച്ചു. അതിൽ തെറ്റു പായാനില്ല.

എന്നാൽ എനിക്ക് എല്ലായിട്ടും നിന്നും ക്ഷതമേഖലക്കാതെ രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എന്നെന്നനാൽ അസത്യതിന്റെ പുഴുക്കുങ്ഠത് എനിൽക്കുന്ന നികിക്കുള്ളയാമെന്നായിരുന്നു ഇഷ്യററിന്റെയം. വെൻ്റന്റെ പോലുള്ള മറ്റൊരു ആരോഗ്യക്രാന്മായ ബബേദുണിലേക്ക് ഞാനൊരിക്കൽ പോയി. അത് വെൻ്റന്റെ സാമർശന്തിന് മുമ്പായിരുന്നു. അവിടെ ഒരു ഹോട്ടലിൽ വച്ച് ഇടയ്ക്കരം ജീവിതശാകര്ത്ത്വാളുള്ള ഒരു പ്രായംചെന്ന വിധവയെ ഞാൻ പരിപരയപ്പെട്ടു. ഇങ്ങനേരിലെ എന്നെന്ന ആദ്യപരിഷമായിരുന്നു അത്. ഹോട്ടലിലെ 'വിവേ വിവരണം' ഫ്രാൻസ് ഓഫെയിലായിരുന്നു. എനിയ്ക്കൊന്നും മനസ്സിലായില്ല. ആ പ്രായംചെന്ന സ്ക്രീനിയും ഞാനും ഒരേ മേരയ്ക്കു ചുറ്റുമാണ് ഇരു നീത്. ഞാനൊരു അപരിചിതനാണെന്നും. പരിമേച്ചിരിക്കുകയാണെന്നും മനസ്സിലാക്കിയിട്ട് അവൻ ഉടനെ എൻറി സഹായത്തിനെതി. "നിങ്ങൾ അപരിചിതനാണെന്നും തോന്നുന്നും. പരിമേച്ചിരിക്കുകയാണെന്നും കാണുന്നും. ഇതുവരെ എന്നും ആവശ്യപ്പെടാണ്ടെന്ന് എന്നാണ്?" എന്ന് അവൻ ചോദിച്ചു. വിഭവപ്പട്ടികയിലെ ഓരോ അക്ഷരവും വായിച്ചു ആ ക്ഷണംപാർത്ഥക ഭൂതിപ്പറ്റി എന്നെന്നാക്കേയാണ് അടങ്കിയിട്ടുള്ളതെന്ന് പരിപാരകനോട് ചോദിച്ചിരിയാൻ ഞാൻ ഒരുജ്ഞുമോശാണ് ആ മാനുസ്ക്രി അങ്ങനെ ഇടപെട്ടത്. ഞാന വർക്ക് നന്ദിപറയുകയും എൻറി ബുധിമുട്ട് വിവരിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. ആ വിഭവങ്ങളിൽ എന്നൊക്കെയാണ് സസ്യക്ഷണ പദാർത്ഥങ്ങളെ ന് മൃദം മനസ്സിലാക്കാതെന്നുകൊണ്ട് എനിക്കു തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയുന്നില്ലെന്നും അവരോട് പറഞ്ഞു.

അവൻ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ നിങ്ങളെ സഹായിക്കാം. ക്ഷണംപാർത്ഥക ഒഴുവി വിവരിക്കുകയും ഏതൊക്കെയാണ് നിങ്ങൾക്കു കഴിക്കാവുന്നതെന്ന് ഞാൻ പറഞ്ഞുതെന്നികയും ചെയ്യാം". ഞാൻ നന്ദിയോടെ അവരുടെ സഹായം സ്ഥിക്കിച്ചു. ഇത് സന്നഹനാന്തര്യമായി വികസിച്ചുതും ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ജീവിത കാലം മുഴുവൻും അതിനുശേഷം വളരെ നാളേക്കും ഞാൻ കാഞ്ഞുസുകൾച്ചു തുമായ ഒരു പരിപരയിൽനിന്ന് തുടക്കമൊയിരുന്നു. അവൻ ലണ്ണനിലെ തന്നെ മേൽവിലാസം എനിക്കു തരികയും എല്ലാ ഞായറാഴ്ചയും വെവക്കിട്ടു തെന്നെ ക്ഷണങ്ങളിന് അവരുടെ വിട്ടിൽ ചെല്ലാൻ എന്ന ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്തു. വിശേഷാവസരങ്ങളിലൂം അവരെന്നെ ക്ഷണിക്കുകയും എൻറി ലജ്ജയെ കീഴടക്കാൻ സഹായിക്കുകയും യുവതികളുമായി പരിചയപ്പെട്ടു തുകയും അവരോട് സംബന്ധം ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുമായി

രുന്നു. അവരോടൊപ്പം താമസിച്ചിരുന്നതും ഇത്തരം സംഭാഷണങ്ങളിൽ പ്രത്യേക താല്പര്യം പ്രകടിപ്പിച്ചവയുമായ ഒരു യുവതിയുണ്ടായിരുന്നു. ആ വിധവ പലപ്പോഴും ഞങ്ങൾക്കു വിടുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഈതല്ലും ദുസ്ഥിതായിട്ടാൻ ആയും എനിക്കു തോന്തിയത്. സംഭാഷണം തുടങ്ങാമോ റഹതക്കിലിലും തമാഴ പഠാനോ എനിക്കു കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അവർ എല്ലപ്പും മുന്നാ ആ മാർഗ്ഗത്തിലെത്തിപ്പും. ഞാൻ പരിശീലനം നേടി. ക്രമേണ ഓരോ ഞായറാഴ്ചയും വരുന്നത് കാത്തിരിക്കാൻ തുട്ടുണ്ടാണി. ആ ചെറിപ്പുക്കാരിയുമായുള്ള സംഭാഷണം ഇഷ്ടപ്പെടാനും തുടങ്ങാം.

ആ പ്രായാച്ചടാന സ്ത്രീ ദിവസവും തന്നെ വല കുടുതൽ വ്യാപ്തി തിൽ വിനിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ കുടിക്കാഴ്ചകൾ അവർക്ക് രസകര മായി തോന്തി. ഞങ്ങളുപ്പറ്റി അവർക്ക് തന്ത്രിതായ പദ്ധതികൾ ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കാം. ഞാനോടു ധർമ്മസക്കടത്തിലായി. “ഞാൻ വിഖാപിതനാബന്ന ആ നബ്ദ സ്ത്രീയോട് നേരത്തെ പരഞ്ഞിരുന്നക്കിൽ എത്ര നന്നായിരുന്നു” എന്ന് ഞാൻ സ്വയം പറഞ്ഞു. “അങ്ങനെയായിരുന്നക്കിൽ അവർ ഞങ്ങളെ തമിൽ അടുപ്പിക്കാൻ ചിന്തിക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്തായാലും ഈ ശരിപ്പെട്ട തന്മ കഴിയാത്തതെ വൈകിപ്പോയിട്ടില്ല. ഞാൻ സത്യം വെളിപ്പെടുത്തിയാൽ കുടുതൽ സകാരാജ്യം നിന്ന് രക്ഷിക്കപ്പെടുക്കും”. മനസ്സിൽ ഇം ചിന്തകളും മായി ആ സ്ത്രീയുടെ ഞാൻ ഏതാണ്ടിങ്ങനെ ഒരു കത്തെഴുതി:

“വൈബൃന്തിവെച്ചു നമ്മൾ പരിചയമായ ശ്രേഷ്ഠ എപ്പോഴും നിങ്ങൾ എന്നോട് ദയ കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒരു അമ്മ തന്നെ മകനെ എന്നപോലെ നിങ്ങൾ എന്നോടു പരിശീലന കാണിച്ചുപോന്നിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ വിഖാപിതനാബന്ന മനമെന്നും നിങ്ങൾ കരുതുന്നു. ആ ലക്ഷ്യവെച്ചു നിങ്ങൾ യുവതികളുമായി എന്ന പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. കാര്യങ്ങൾ ഇന്ത്യാ മുന്നോട്ടു പോകുമ്പോൾ ഞാൻ നിങ്ങളോടു തുറന്നു പറയുടെ: നിങ്ങളുടെ വാത്സല്യം ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ വിഖാപിതനാബന്ന നിങ്ങളെ സദർശി കാരി തുടങ്ങിയപ്പോൾ തന്ന പറയേണ്ടതായിരുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികൾ അവരുടെ വിഖാപദവ്യത്താം മരച്ചുവെക്കുന്നതായി ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ഞാനും അവരെ അനുകരിച്ചു. ഞാന്മാരുടെ ചെയ്യരുതായിരുന്നാന് ഇപ്പോൾ തിരിച്ചിറയുന്നു. ഞാൻ കുടിയായിരിക്കും വിഖാപാരം കഴിച്ചതാണെന്നും ഇപ്പോൾ ഒരു മകൻഡി പിതാവാണെന്നും കൂടി അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഇന്ത്യയാക്കാം കാലാ നിങ്ങളിൽ നിന്ന് ഇം വിവരം മരച്ചുപിടിക്കാനിടയായ തിരി ഞാൻ വ്യാസനിക്കുന്നു. എങ്കിലും ഒദ്ദേശം എനിക്കിപ്പോൾ സത്യം തുറന്നു പറയാൻ ചെയ്യും തന്നതോർത്ത് ഞാൻ ആപ്രഭ്ലാഖിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ എന്നോട് ക്ഷമിക്കുമോ? എനിക്കു നിങ്ങൾ സദയം പരിചയപ്പെടുത്തിരതന ആ യുവതിയോട് അനുച്ഛിതമായ യാത്രാരു സ്വാതന്ത്ര്യവും ഞാൻ കാണിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് ഉറപ്പുതരുന്നു. എൻ്റെ പരിമിതികൾ ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നു. വിഖാപിതനാബൻ ഞാനോട് അറിയാതെ നിങ്ങൾ സ്വാഭാവികമായും ഞങ്ങൾ

രണ്ടാള്ളും വിവാഹബന്ധത്തിലേക്ക് നയിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ഇപ്പോഴു തെരെ അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് കാര്യങ്ങൾ ഇന്നിയും മുന്നൊട്ടു നീങ്ങാതിരിക്കാൻ വേണ്ടി എന്നിക്കു നിങ്ങളോട് സത്യം പറയേണ്ടതുണ്ട്. ഈ കത്ത് കിട്ടിയശേഷം ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു ഒരാളുമുണ്ട് ഒരാളുമുണ്ട് അർഹതയില്ലാത്തവനായിരുന്നുനു നിങ്ങൾക്കു തോന്നുകയാണെങ്കിൽ അതോർത്ത് ഞാൻ പരിവിക്കുകയില്ലെന്ന് ഉറപ്പു തരുന്നു. ദയാംശിക്കിക്കുങ്ങാൻ ഏകാണ്ട് എന്നെന്ന നിങ്ങൾ അന്നു മായ കടപ്പാടിന് വിധേയനാകിയിരിക്കുന്നു. ഇതിനുശേഷമുഖ്യം എന്നെന്ന തള്ളി കളിയാതെ നിങ്ങളുടെ ഒരാളുമുണ്ട് യോഗ്യനായി കണക്കാക്കുന്ന പക്ഷം, അതിന് അർഹനാഭാവാണ് ഞാൻ കിണ്ണുതു ശ്രമിക്കുകയും അതിൽ സ്വാഭാവികമായും സന്നോഷിക്കുകയും നിങ്ങളുടെ കൂടുതലായ കാര്യങ്ങളിൽനിന്ന് അടയാളമായി അതിനെ പരിശീലിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഈതരം ഒരു കത്ത് ദ്രോ നിമിഷങ്കൊണ്ട് എന്നിക്കെഴുതാൻ കഴിയുമായി രൂപീപ്പെട്ട് വായനക്കാർക്ക് അറിയാമല്ലോ. ഞാന്ത് പ്രത്വവണ എഴുതുകയും മാറ്റി എഴുതുകയും ചെയ്തിരിക്കണം. എന്നായാലും എന്നെന്ന വലിച്ചു താഴ്ത്തിയിരുന്ന ഒരു ഭാരം അത് എന്നിൽ നിന്ന് എടുത്തുമാറ്റി. എതാണ്ട് മടക്കരത്വാലിൽ തന്നെ എത്താണ്ടിങ്ങനെ അവരുടെ മറുപടി വന്നു:

“നിങ്ങളുടെ നിർവ്വാജനായ എഴുത്ത് കിട്ടി. ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും അത്യധികം സന്നോഷിക്കുകയും അതോർത്ത് ഹാർദ്ദമായി പൊട്ടിച്ചീരിക്കുകയും ചെയ്തു. നിങ്ങൾ ചെയ്ത തത്ത്വായി നിങ്ങൾ പറയുന്ന അസത്യം ക്ഷമയുമാണ്. എന്നാൽ അമാർത്ഥം സംഗതികൾ ഞങ്ങൾക്കു പറഞ്ഞുതന്നെ നന്നായി. എൻ്റെ ക്ഷണം ഇപ്പോഴും നിലനില്ക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ തീർച്ചയായും അടുത്ത ഞായറാഴ്ച നിങ്ങളെ പ്രതിക്ഷിക്കും. മാത്രമല്ല, നിങ്ങളുടെ ശൈശവ വിവാഹദാതപ്പറ്റി കേൾക്കാനും നിങ്ങളെച്ചൊല്ലി ചീരിച്ചു സന്നോഷിക്കാനും വേണ്ടി കാത്തിരിക്കുന്നു. ഈ സാഡെ കൊണ്ട് നിന്നും നിന്നെല്ലാം യാത്രിക്കുന്നും ആലപംപോലും ഉലച്ചീൽ തട്ടിയിട്ടില്ലെന്ന് ഉറപ്പുതരേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നു?”

അങ്ങനെ അസത്യത്തിന്റെ പുഴുക്കുത്ത് എന്നിൽ നിന്ന് ഞാൻ നിക്കം ചെയ്തു. അതിനുശേഷം ആവശ്യമുള്ളിടത്ത് വിവാഹിതനാണെന്ന കാര്യം തുറന്നു പറയാൻ ഒരിക്കലെല്ലും ഞാൻ അരുച്ചുനിന്നിട്ടില്ല.

20. മതങ്ങളുമായുള്ള പരിചയം

ഈഴുണ്ണിലെ എൻറേ രണ്ടാമത്തെ വർഷം അവസാനിക്കാറായപ്പോൾ സഹാദരണാരും അവിവാഹത്തരുമായ ഒണ്ട് ഫൈഫർമവിദ്യാ സംഘക്കാരുമായി (Theosophists) ഞാൻ പരീചയപ്പെട്ടു. അവർ ശിത്യസ്ഥ്യി എന്നോട് സംസാരിച്ചു. സർ എഡ്വിൻ ആര്സേനാർഡിൻ ദി സോംസ് സെല്ലർസ്സ്’ (Song Celestial) എന്ന ശിതാവിവർത്തനം അവൻ വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അതിന്റെ മുലം ഒരുമിച്ചീരുന്നു വായിക്കാൻ വേണ്ടി അവരെ നെ ക്ഷണിച്ചു. എന്നിക്ക് ലജ്ജ തോന്തി. കാരണം ശിതം സംസ്കൃതത്തിലോ

ഗുജറാത്തിലെ ഞാൻ വായിച്ചിരുന്നില്ല. ശീത ഞാൻ വായിച്ചിട്ടിരുന്ന് അവരോട് പറയേണ്ടിവന്നു. എന്നാൽ അവരോടൊപ്പും അതു വായിക്കാൻ എനിക്കു സംഭവിച്ചു. എൻ്റെ സംസ്കൃത പരിജ്ഞണാനം പരിമിതമാ ദണകില്ലും തർജ്ജമയിൽ അർത്ഥം ശരിയാകാതെ വരുന്നത് എവിടെയാണെന്നു പറയാൻ മാത്രം മുലം എനിക്കു മനസ്സിലായേക്കാമെന്നും ഞാനവരോട് പറഞ്ഞു. അങ്ങനെ അവരുടെ കുടെ ഞാൻ ശീത വായിക്കാൻ തുടങ്ങി. രണ്ടാം മദ്ധ്യായത്തിലെ ഈ ഭ്രാക്കണ്ണൾ എൻ്റെ മനസ്സിൽ ആഴമേറിയ മുട്ട പതിച്ചി.

"ധ്യായനോ വിഷയാൻ പ്രസം സംഗ്രഹിച്ചുപജായതേ;

സംഗാൽ സംജായതേ കാമഃ കാമാൽ ക്രോധാജിജായതേ;

ക്രോധാന്തിവതി സമേഖാഹഃ സമേഖാഹാൽ സമ്പതിവിഭ്രംഭഃ

സമ്പതിഭ്രംഗാൽ ബൃഥിനാഗ്രാഃ ബൃഥിനാഗ്രാൽ പ്രണശ്യതി".

(വിഷയങ്ങളുടെ വിചാരിക്കുന്നവന് അവയിൽ ആസക്തി ഇനിക്കുന്നു. ആസക്തി നിമിത്തം കാമവും കാമത്തിൽ നിന്ന് ക്രോധവുമുണ്ടാകുന്നു. ക്രോധത്തിൽ നിന്ന് അവിവേകവും അവിവേകത്തിൽ നിന്ന് ഓർമ്മക്കേടും ഓർമ്മക്കേടിൽ നിന്ന് ബൃഥിനാഗ്രാഃവും ഉണ്ടാകുന്നു. ബൃഥിനാഗ്രാഃ നിമിത്തം എല്ലാം നശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.) ഈ ഇപ്പോഴും എൻ്റെ മനസ്സിൽ മുഴങ്ങുന്നു. ഈ ഗ്രന്ഥം വളരെ അമുല്യമായി എനിക്കുന്നുവെപ്പെട്ടു. ആ അനുഭവം പിന്നിടപ്പോഴും എൻ്റെ വളർന്നുകൊണ്ടെയിരുന്നു. തന്മഹലമായി സത്യ ദിന അറിയാൻ ഏറ്റവും പ്രയോജനപ്പെടുന്ന ഗ്രന്ഥമായി അതിനെ ഇപ്പോൾ ഞാൻ കണക്കാക്കുന്നു. വിഷാദത്തിൽനിന്ന് നിമിഷങ്ങളിൽ അത് എനിക്ക് അമുല്യമായ സഹായം പ്രദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതിൻ്റെ മികവാറും എല്ലാ ഇംഗ്ലീഷ് വിവരങ്ങളും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. സർ എയിൻ ആർനോഡിഡി എൻ്റെ തർജ്ജമയാണ് അവയിൽ ഏറ്റവും നല്കുന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം മുലങ്ങേണ്ട വിശ്വസ്തത പുലർത്തിയിട്ടുണ്ട്. അതേസമയം അതോരും തർജ്ജമയായി തോന്നുകയുമില്ല. ഈ സ്കേഡിത്തമാരോടൊപ്പും ഞാൻ ശീത വായിച്ചുകൂട്ടും അത് പറിച്ചതായി അഭിമാനിക്കാൻ എനിക്ക് സാദ്ധ്യമല്ല. കുറു വർഷം കൂട്ടി കഴിഞ്ഞതിനുശേഷമേ അത് എൻ്റെ നിരൂപരായണ ത്തിനുള്ള ഒരു പുസ്തകമായി മാറിയുള്ളൂ.

ആ സഹോദരനാർ സർ എയിൻ ആർനോഡിഡി എൻ്റെ 'ദി ലൈറ്റ് ഓഫ് എഷ്യ' (എഷ്യയുടെ പ്രകാശം) എന്ന പുസ്തകവും എനിക്ക് ശ്രദ്ധിക്കുന്ന ചെയ്തു. അതുവരെ ആർനോഡിഡി ശീതാവിവരങ്ങളെക്കാണി മാത്രമേ ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നുള്ളൂ. ഭവത്തിന്തെ വായിച്ചുതിലേറെ താല്പര്യങ്ങേണ്ട ഞാൻ ഈ പുസ്തകം വായിച്ചു. വായിക്കാൻ തുടങ്ങിയിട്ട് മുഴുവനാക്കാതെ എനിക്കെത്ത് മാറ്റിവയ്ക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ആ സഹോദരനാർ ഒരവസ്ത്രത്തിൽ എന്നെന്ന ഷ്ട്രാവക്സ്കി ലോഡ്ജിലേക്ക് കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോവുകയും മാലം ഷ്ട്രാവക്സ്കിയും മിസ്റ്റിസ് ബസസ്റ്റിനും എന്ന പരിചയപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. രണ്ടാമത്തെയാൾ ബ്രഹ്മവിദ്യാസംഘത്തിൽ (തിയോസഫിക്കൻ) സൊ

സെസ്ടി) അപ്പോൾ ചേർന്നിട്ടെയുള്ളൂ. അവരുടെ മതപരിവർത്തനത്തെപ്പറ്റി ഉണ്ഡായ വിവാദങ്ങൾ ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ആ സ്നേഹിതന്മാർ സംഘ അതിൽ ചേരാൻ എന്ന ഉപദേശിച്ചു. “എൻറ മതത്തെക്കുറിച്ചുപോലും അപ്പ് പംമാത്രം അറിവുള്ളത് ഞാൻ യാതൊരു മതസംഘടനയിലും ചേരാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഞാൻ ആ ഉപദേശം സ്നേഹിതന്മാർ നിര സിച്ചു. ആ സഹോദരങ്ങളായുടെ പ്രേരണ അനുസരിച്ച് മാധാ ശ്രദ്ധവക്സ്കിയു ടെ ബ്രഹ്മവിദ്യയൈക്കുറിച്ചുള്ള പ്രസ്തക (Key to Theosophy) ഞാൻ വായിച്ചുതായി ഓർക്കുന്നു. പരിസ്വാമതസംഖ്യാതയ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹം എന്നിൽ വളർത്തിയത് ഈ പ്രസ്തകമാണ്. പരിസ്വാമതം അംഗ്യ വിശ്വാസജയിലമാണെന്ന് മിഷനറിമാർ എന്നിൽ വളർത്തിയിരുന്ന ധാരണ നിക്കുവാൻ അതു ഉപകരിച്ചു.

എന്നാണിതെകാലത്ത് മാത്വന്നേറ്റിൽ നിന്നുള്ള ഒരു നല്ല ബൈക്രിന്തവ നെ എരു സംസ്ക്രഷണംഡയതിൽ ചെയ്ത ഞാൻ പഠിയാലും. അദ്ദേഹം ക്രിസ്തുമതത്തെപ്പറ്റി എന്നാട്ടുകുറിച്ചു. രാജ്ഞകോട്ടിലെ എൻറ ഓർമ്മകൾ അദ്ദേഹത്തിനു ഞാൻ വിവരിച്ചു കൊടുത്തു. അവ കേട്ട് അദ്ദേഹം വ്യസനിച്ചു. “ഞാനൊരു സംസ്ക്രൂക്താണ്. ഞാൻ മദ്യം കഴിക്കില്ല. നിക്ക ബൈക്രിന്തവ രൂപം മാംസലുക്കുള്ളൂ. മദ്യപാനികളുമാണെന്നതിൽ സംശയമില്ല. എന്നാൽ മദ്യമാംസങ്ങൾ കഴിക്കാൻ വൈബാഹിൻ പറയുന്നില്ല. താങ്കൾ ദയവായി വൈബാഹിൻ വായിക്കു” എന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശം സ്ഥികരിച്ചു. അദ്ദേഹം എന്നിക്കൊരു വൈബാഹിൻ തന്നു. അദ്ദേഹം വൈബാഹിൻ വില്ക്കുക കൂടി ചെയ്തിരുന്നതായും ചിത്രങ്ങളും അനുകൂലമണിക്കയും മറുപുള്ളം എരു വൈബാഹിൻ അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്ന് വാങ്ങിയതായും എന്നിക്കൊരു മണ്ണിയ ഓർമ്മയുണ്ട്. ഞാനതു വായിക്കാൻ തുടങ്ങി. പക്ഷേ, പഴയനിയമം വായിച്ചുപോവുക എന്നിക്ക് അസാമ്പ്രദായി തോന്തി. ഉല്പത്തി പുസ്തകം ഞാൻ വായിച്ചു. തുടർന്നുള്ള അഭ്യാസങ്ങൾ എന്ന ഉറക്കത്തിലേക്കുന്നയിച്ചു. ഞാനതു വായിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നു പറയാൻ സാധിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി മാത്രം വളരെ വിഷയിച്ച് അതിലെ മറ്റു പ്രസ്തകങ്ങളും വായിച്ചു തിരിത്തു. തീരെ താല്പര്യമില്ലാതെയും മനസ്സിലാക്കാതെയുമാണ് അങ്ങനെ ചെയ്തത്. സംഖ്യാ പ്രസ്തകം വായിക്കാൻ എന്നിക്ക് തിരെ ഇഷ്ടം തോന്തിയില്ല.

എന്നാൽ പ്രതിയനിയമം വ്യത്യസ്തമായ ഒരുംഭവമാണ് എന്നിൽ ഉള്ളവ കിയത്. വിജ്ഞാപ്പിച്ചു. ശിരപ്രാണം എൻറ മദ്യത്തിലേക്ക് നേരേ കടന്നുചെന്നു. ശീതയുമായി ഞാനത്തിനെ താരതമ്പ്രപൂർവ്വി. വൈബാഹിൻ ലെ “എന്നാൽ ഞാൻ നിങ്ങളോടു പായുന്നു ദൃഷ്ടനെ എതിർക്കാറുത്. വലതുകരണത്തിക്കുന്നവൻ മറ്റൊരുംകൂടി കാണിച്ചുകൊടുക്കുക. ആ ഒക്കിലും നിന്നെൻ കോട്ട് എടുത്തുകൊണ്ടു പോവുകയാണെങ്കിൽ അവന് നിന്നെൻ വസ്ത്രം കൂടി കൊടുക്കുക” എന്നി ഭാഗങ്ങൾ എന്ന അളവിലില്ലാത്ത വിധം ആനദിപ്പിച്ചു. അവ ശുംഖം ഭൂംഖം വെള്ളത്തിനു പകരം

മൃഷ്ടാനം നൽകുക” തുടങ്ങിയ വാക്യങ്ങളെ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. എൻ്റെ യുവമ നല്കു ശിറ്റോപദേശാഖാനയും ലൈറ്റ് ഓഫ് ഐഞ്ചുതെയും ശിറ്റപ്രാഹണാത്മ യും എക്കിക്കിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തു. തുഗം ആൺ മതത്തിന്റെ ഏറ്റവും ഉയർന്ന രൂപം എന്നത് എനിക്ക് അനുയധികം ഫുദുമായിത്തോന്തി.

ഈ വായന മറ്റു മതാചാരവുംബുട്ടു ജീവിതം പരിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹം എന്നിൽ വളരെത്തി. ഒരു സ്റ്റേറ്റുവിന്റെ, കാർബലപിംഗിൽ “വിരുദ്ധാദ്യം വിരുദ്ധം ജയിം” (Heroes and Hero-worship) വായിക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തു. അതി ലെ പ്രവാചകനായ വിരുദ്ധരുംബു എന്ന അഭ്യാസം (Hero as a prophet) ഞാൻ വായിച്ചു. നബിയുടെ മഹത്തും, ഡിനു, കർക്കാശമായ ജീവിതചരു എന്നിവയെപ്പറ്റി ഗ്രാഫിക്കുകയും ചെയ്തു. മതങ്ങളുമായുള്ള ഈ പരിചയ ഞിന്പുറത്തെക്ക് എനിക്കെല്ലോൾ പോകാൻ കഴിണ്ടില്ല. കാരണം പരീക്ഷക്കു വേണ്ടിയുള്ള വായന കഴിണ്ടാൽ മറ്റു വിഷയങ്ങൾക്കു സമയം കിട്ടിയിരുന്ന ദി. എങ്കിലും കൂടുതൽ മതഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിക്കണമെന്നും പ്രധാനമെല്ലാ എല്ലാ മതങ്ങളുമായി പരിചയപ്പെടുമെന്നും ഞാൻ മനസ്സിൽ കുറിച്ചിട്ടു.

നിർശരദത്തെക്കുറിച്ചും കുറെ മനസ്സിലാക്കാതിരിക്കാൻ എന്നിന്തെ നേരം സാധിക്കും? ബ്രാധ്യലോവിന്റെ പേരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാസ്തികതു മായി വിശ്രീകരാണെ ഇസവും എല്ലാ ഇന്ത്യാധാരങ്ങും അവിജിതിരുന്നു. അതേപ്പു ദി ഞാൻ എത്രൊ പുസ്തകം വായിച്ചു; അതിന്റെ പേരു മരന്നു. എൻ്റെ മേരി അതിന് ഒരു സ്വാധീനവും ഉണ്ടായില്ല. എന്നെന്നാൽ അപ്പോഴേക്കും ഞാൻ നാസ്തികത്വത്തിന്റെ സഹാര മരിക്കന്നിരുന്നു. അക്കാലത്തു വളരെ പ്രശസ്തയായിരുന്ന മിസ്റ്റിസ് ബൈസിന് നാസ്തികതയിൽ നിന്ന് ആസ തിക്കതയിലേക്കു മാറുകയും ആ വന്നതു കൂടി നിർശരദത്തെതാട്ടുള്ള എൻ്റെ വൈമുഖ്യത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ‘ഞാനെന്നെന്ന തിര്യാസാധിസ്ത്രീ ആയി’ (How I became a Theosophist) എന്ന അവരുടെ പുസ്തകം ഞാൻ വായിച്ചിരുന്നു.

എതാണ്ടീ സമയത്താണ് ബ്രാധ്യലോ മരിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തെ വോക്കിങ്സ് സിമിത്രേറിയിൽ അടക്കി. ലണ്ടനിലെ മറ്റൊരു ഇന്ത്യാക്കാരെയും പോലെ ഞാനും ശവസംസക്കാരത്തിൽ പങ്കെടുത്തു. അദ്ദേഹത്തിന് അന്തിമാദം അപ്പീക്കാനായി ചില ക്രിസ്തുൾ വൈദികരും എന്തിയിരുന്നു. മരിച്ചടക്കു കഴിഞ്ഞു മടങ്ങുമ്പോൾ തിവിണ്ടിക്കായി ദയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ കാഞ്ഞുനില്പ ക്ഷേണി വന്നു. ആദ്ദേഹക്കുന്നിൽ നിന്ന് ഒരു നാസ്തികഗുരുൻ് ഇരു വൈദികരിൽ ലഭാരാളു പോദ്യും കൊണ്ടു വിഷമിപ്പിച്ചു: “നിങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷാനുണ്ടെന്നു വിശ്രാംക്കുന്നു, അല്ലോ?”

“ഉണ്ട്” എന്ന് ആ നല്ല മനുഷ്യൻ പത്രക്കെ പറഞ്ഞു.

“ഭൂമിയുടെ ചുറ്റുള്ള 28000 മൈലാബന്നും നിങ്ങൾ സമതിക്കുന്നു അല്ലോ?” ആ നാസ്തികന്റെ അപാര കലാർന്ന പുണ്ണിയോടെ പോരിച്ചു.

“തിരിച്ചയായും.”

“അപ്പോൾ, നിങ്ങളുടെ ഒദ്ദേശത്തിന്റെ വലിപ്പം എന്നാണെന്നും അദ്ദേഹം എവിടെയാണെന്നും ദയവായി പറഞ്ഞുതരണേ”.

“നമ്മുടെ രണ്ടാള്ളുദേശ്യം ഫുറയത്തിൽ അദ്ദേഹം വസിക്കുന്നെന്ന്, നമ്മൾ അറിഞ്ഞുകൂടി, നന്ന്”.

വിജയിച്ചുന്നമട്ടിൽ എങ്ങളെ നോക്കിക്കാണ് ആ ശുശ്രേഷ്ഠ മറുപടി പറഞ്ഞു: “ഓ, നോക്ക് എന്ന ഒരു കുട്ടിയായി കണക്കാക്കാതെ”.

ആ വൈദികൻ വിനയം കലർന്ന നിറ്റിവാദി കൈക്കാണ്ടു. ഈ സംഭാഷണം നാസ്തികവിദ്യാഭ്യാസം എൻറെ മുൻവിധി കുടുതൽ വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

21. ‘നിർബ്ബുദ്ധൻറെ ബലം രാമൻ’*

ഹിന്ദുമതത്തെയും മറ്റൊക്കുമതങ്ങളെയും പറ്റി ചെറിയൊരു അറിയാനു നേടിയെങ്കിലും പരിക്ഷണാലുട്ടങ്ങളിൽ എന്ന രക്ഷിക്കാൻ അതു മതിയാവില്ലെന്ന് ഞാൻ അറിയേണ്ടതായിരുന്നു. പ്രതിസന്ധികളിൽ തന്നെ താങ്ങുന്നത് എന്നാണെന്നതെപ്പറ്റി അപ്പോൾ മനുഷ്യന് ഉപയോഗം ജ്ഞാനവേഗമോ ഇല്ല തന്നെ. നാസ്തികനാണക്കിൽ താൻ രക്ഷപ്പെട്ടതു ഭാഗ്യം കൊണ്ടാണെന്നു പറയും. ആസ്തികനാണക്കിൽ ഇല്ലാറെന്ന തന്നെ രക്ഷച്ചുന്നു പറയും. തന്നിക്കാണ ഇല്ലാരക്കുപ ലഭിച്ചതിനു പിന്നിൽ തന്റെ മതപാഠമോ ആത്മവിജയം ആണെന്നും അയാൾ അനുമാനിക്കയും ചെയ്യും. അങ്ങനെയാണും. എകിലും രക്ഷിക്കപ്പെട്ടുന്ന ഘട്ടനയിൽ അത് തന്റെ ആത്മവിജയിൽതു കൊണ്ടാണോ അതോ മറ്റൊരു വല്ലതും കൊണ്ടാണോ സംഭവിക്കുന്നതെന്ന് അയാൾ അറിയുന്നില്ല. തന്റെ ആത്മവിജയക്ക് തിരുക്കപ്പറ്റി അപയകൾ ചീടുള്ള എന്നതാരുവനാണ് അതു തവിട്ടുപോടിയാകപ്പെട്ടതു കാണാൻ ഇടവരാത്തെ? അനുഭവത്തിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായ മതവിജ്ഞാനം അതുരം പ്രതിസന്ധികളിൽ കേവലം ഉമ്പിപ്പോലെ കാണാപ്പെടുന്നു.

ഈംഗ്ലീഷിൽ വച്ചുണ്ട് വെറും മതപരമായ അറിവിന്റെ വ്യർത്ഥയും ഞാനും ദ്രോ ക്ലാസ്സുപിച്ചത്. മുൻ സന്ദർഭങ്ങളിൽ ഞാൻ എങ്ങനെന്നയാണു രക്ഷിക്കപ്പെട്ടതെന്ന് പറയാനാവില്ല, കാരണം അപ്പോൾ ഞാൻ വളരെ ചെറുതായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ അവസ്ഥയിൽ എനിക്ക് 20 വയസ്സും ഭർത്താവന നിലയക്കും അച്ചുനേന്ന നിലയക്കും കുറേ അനുഭവപരിപാലയവും ആയിരുന്നു.

എൻറെ ഓർമ്മ ശരിയാണക്കിൽ ഇംഗ്ലീഷിലെ എൻറെ വാസം അവസ്ഥ നില്പി വർഷം അതായത് 1890-ൽ പോർട്ടുഗീസ്മുഖത്തിൽ ഒരു സംസ്ക്രിക്ക കോൺഫറൻസ് നടന്നു. അതിലേക്ക് ഒരു ഇന്ത്യൻ സൂചുത്തിനെന്നും എന്നെന്നും ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. വലിയെല്ലാ നാവിക ജനസംഖ്യയുള്ള തുറമുഖ പട്ടണമാണ് പോർട്ടുഗീസ്മുഖത്ത്. ചിത്രപ്പേരുള്ള സ്ത്രീകൾ പാർക്കുന്ന ഒട്ടരി വേന്ന ദിവസിൽ അവിടെ ഉണ്ട്. അവർ യഥാർത്ഥത്തിൽ വേഗുകളില്ല. പക്ഷേ, സഭാചാ

* സൗഖ്യദാനിക്കു പ്രസിദ്ധമായ ഒരു കീഴ്ത്തനന്തത്തിന്റെ പണ്ഡവി

രത്തിൽ വലിയ നിഷ്ഠംകുമിള്ളു. ഇത്തരമാരു വിട്ടിലാൻ ഞങ്ങളെ താമസിപ്പിച്ചു. സാഗരസംഘകമ്മിറ്റി അതേക്കുറിച്ചാനും അറിഞ്ഞില്ലേ എന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലോ. ഞങ്ങളുപോലെ വള്ളപ്പോഴുമാർക്കരുൾ ചെല്ലുന്നവർക്ക് പോർട്ടുസ്മാർത്ത് പോലൊരു പട്ടണത്തിലെ നല്ല താമസസ്ഥലമെത്, ചിത്രയേൽ എന്നു കണക്കുപിടിക്കുക ബുദ്ധിമുട്ടുമാണ്.

കോൺഫ്രേഡ് കഴിഞ്ഞു ഞങ്ങൾ വൈക്കിട്ടു തിരിച്ചേത്തി. അതാം കഴിഞ്ഞ് അല്പപം ചിട്ടുകളിക്കാൻ ഞങ്ങളിരുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ഖപ്പുമാനുകുട്ടാംബങ്ങളിൽപ്പോലും നടപ്പുള്ളപോലെ ശൃംഗാരകയും ഞങ്ങളോടൊപ്പം കളിക്കാനിരുന്നു. അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ എല്ലാ കളിക്കാരും നിർദ്ദോഷമായ ഫലിതങ്ങൾ പറയുക പതിവാണ്. എന്നാൽ ഇവിടെ എൻറെ സ്നേഹിതരിൽ ഇതു കലായിൽ ഒരു വിദഗ്ധഭാഗിക്കാന് ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അത് എന്നെ വശികൾക്കുകയും ഞാനും അവരുടെ കുടുകയും ചെയ്തു. ചിട്ടുകളിയും മറ്റും ഉപേക്ഷിച്ചു ഞാൻ അതിരുകടക്കാൻ തുടങ്ങിയ നിമിഷം ഇഷ്യറൻ ആ നല്ല സ്നേഹിതനില്വുടെ അനുഗ്രഹ നിറഞ്ഞ മുന്നറിയിപ്പ് ആരുളിച്ചേയ്യൽ: “എൻറെ കുണ്ണേ, ഈ ചെക്കുന്നതാണ് നിന്നിൽക്കു കണ്ണുകൂടിയത് എവിടെ നിന്നാണ്? വേഗം ദുരു പോകും”

ഞാൻ ലജ്ജിച്ചുപോയി. നാനാ താക്കിതു സീകരിച്ചു. എൻറെ സ്നേഹിതരിൽ ഉള്ളിൽ നാഡി പറയുകയും ചെയ്തു. അമധ്യുടെ മുന്നിൽ ഞാൻ ചെയ്ത സത്യമാർത്തുകാണ്ട് ഞാനാ രംഗത്തുനിന്നും ഓടി. തന്നെ പിന്നു ടരുന്നവിൽ നിന്ന് ഒരു വേദ്യമുഖമെന്നപോലെ, നടക്കിയും വിരിച്ചും ഹ്യാദയമിടപ്പോടുകൂടിയും എൻറെ മുന്നിലേക്കു ഞാൻ പോയി.

ഭാര്യല്ലാതെ ഒരു സ്ത്രീ ജീവിതത്തിലാദ്യമായി എന്നെ കാമാർത്തനാക്കിയ സംഭവം എന്ന നിലയ്ക്കാണ് ഞാനിൽ അനുസ്ഥിക്കുന്നത്. വിവിധ വിചാരങ്ങളാൽ അക്കുകിക്കപ്പെട്ട് ആ രാത്രി ഉറകക്കുല്ലാതെ ഞാൻ കഴിച്ചു. ഞാനി വിടു വിടണമോ? ഈ സ്ഥലത്തുനിന്നു ഞാൻ ഓടിപ്പോകണമോ? ഞാൻ എവിടെ ആയിരുന്നു? ബുദ്ധിയില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ എൻറെ സ്ഥിതി എന്നാകുമായിരുന്നു? അവിടം മുതൽ വളരെ ശ്രദ്ധയാട്ട പ്രവർത്തിക്കാൻ ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു. വിടു വിടുകയല്ല വള്ളപാടും പോർട്ടുസ്മാർത്ത് വിട്ടുപോവുകയാണ് വേണ്ടതെന്നും തിരുമാനിച്ചു. ആ കോൺഫ്രേഡ് രണ്ടു ദിവസത്തിലെക്കും നിണ്ണിപ്പിനില്ലേ. പിറ്റേനു വൈക്കിട്ടുതന്നെ ഞാൻ പോർട്ടുസ്മാർത്ത് വിട്ടതായും എൻറെ സ്നേഹിതരിൽ അവിടെ അല്പപംകൂടി താമസിച്ചതായും ഞാൻ ഓർക്കുന്നു.

ഇംഗ്ലാന്റെ മതസാരമൊ മതസാരമൊ നമ്മിൽ എങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കുന്നു എന്നോ എന്നിക്കപ്പോൾ അറിയില്ലായിരുന്നു. ഇംഗ്ലാന്റാണ് ആ അവസരത്തിൽ എന്നെ രക്ഷിച്ചതെന്ന് അവുകൂട്ടമായി ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി എന്നു മാത്രം. എല്ലാ പരിക്ഷണാലട്ടങ്ങളിലും അദ്ദേഹം എന്നെ കാര്ത്തുരക്ഷി

ചീടുണ്ട്. 'മെറവം എന്ന രക്ഷിച്ചു' എന്ന പ്രയോഗത്തിൽ എന്ന സംബന്ധി ചീടനേതാളാ ഇപ്പോൾ ആഴ്മമെന്തുണ്ട്. എന്നിലും അതിന്റെ മുഴു വൻ അർത്ഥമെല്ലാം എനിക്കുപികിക്കിട്ടില്ലോ തൊന്തിപ്പോകുന്നു. ഇതിലും ശക്തമായ അനുഭവങ്ങൾക്കാണേ എനിക്കെത്ത് സമ്പൂർണ്ണമായി ഗ്രഹിക്കാൻ സാധ്യമാണു. എന്നാൽ എൻറ എല്ലാ പ്രതിസന്ധികളിലും - ആത്മയിൽ സംഭാവനയും വകിൽ എന്ന നിലയിലും സ്ഥാപനങ്ങൾ നടത്തുന്നതിലും രാഷ്ട്ര ട്രിയത്തിലും - ഇവയിൽ എന്ന രക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് പറയാൻ കഴിയും. എല്ലാ പ്രത്യാശകളും പൊയ്ക്കഴിയുമ്പോൾ, സഹായകൾ പരാജയപ്പെടുകയും സാന്നിദ്ധ്യങ്ങൾ തീരുച്ചോടുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, എവിടെ നിന്നുണ്ടെന്നിൽ ഇപ്പോൾ സഹായം എങ്ങനെന്നെങ്കിലും എന്തിച്ചേരുന്നതായി ഞാൻ കാണുന്നു. സ്തതുതിയും ആരാധനയും പ്രാർത്ഥനയുമൊന്നും അന്ത്യിച്ചാസമല്ല. തിനുകയും കുടിക്കുകയും ഇരിക്കുകയും നടക്കുകയുമൊക്കെ ചെയ്യുന്നതിനേക്കാൾ യഥാർത്ഥമായ പ്രവർത്തനങ്ങളാണവ. അവ മാത്രമാണ് യഥാർത്ഥമാണ് മറ്റൊരു മിസ്റ്ററാണ് എൻ പറഞ്ഞാലും അതിശ്രദ്ധകർത്താവില്ല.

അന്തരം ആരാധനയോ പ്രാർത്ഥനയോ വാഗ്മിത്വത്തിന്റെ കുതിച്ചു പറിക്കലല്ല. അധികം ഏകാണ്ഡുള്ള പുജയുമല്ല. അത് പ്രധാനമായി നിന്നു പുറിപ്പെടുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ട് 'സന്ദേഹമാഴികെ എല്ലാം പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞ് ശുശ്മായാൽ, പറ്റിയതിന്റെ തന്ത്രികളെല്ലാം തകപോലെ ശൃംഗാരയാണ്' ചും വയ്ക്കാൻ കഴിഞ്ഞാൽ, അവയിൽ നിന്ന് ദിവ്യസംഗ്രഹിതം പുറിപ്പെടു. [പ്രഥമ ത്രംഗത്ക്ക് പ്രസാദം ആവശ്യമില്ല. അത് പരേതിനിയങ്ങളുടെ പ്രയത്നം ആവശ്യമില്ലാത്ത സ്വതന്ത്രമായ ഒന്നാണ്. വികാരമാലിന്യങ്ങൾ പ്രധാനമായ എന്നതിൽ എനിക്കു കഴുകിക്കലുംയാണ് പറ്റിയ പിശകാരത ഉപാധിയാണ് പ്രാർത്ഥന എന്നതിൽ എനിക്കു ലേശവും സംശയമില്ല. പക്ഷേ അത് പരമാവധി വിനയ നേതാട ചേരുന്നതായിരിക്കണാം.]

22. നാരായണ പ്രേമചുദ്ര

എതാണ്ടീ സമയത്ത് നാരായണ പ്രേമചുദ്ര ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്കു വന്നു. ഒരു ആത്മകാരനായ അദ്ദേഹത്തിപ്പറ്റി ഞാൻ കേട്ടിരുന്നു. നാജണ്ണൻ അസോസിയേഷൻ മിസ് മാനിജിസ്ട്രേറിൽ വീട്ടിൽ വച്ചുണ്ട് ഞാജണ്ണൻ പരിചയ പ്പെട്ടത്. എനിക്ക് സാഹസ്രപ്രകടന ശിലമില്ലെന്ന് മിസ് മാനിജിസ്ട്രേറിയാമായി രുന്നു. അവരുടെ വിക്രിൽ ചെന്നാൽ ഞാൻ നിസ്ത്രേഖിത പാലിക്കുകയായിരുന്നു പതിവ്. ഇങ്ങനൊടു സാംസാരിച്ചുബലെ തിരികെ സാംസാരിക്കുമായിരുന്നു ഇതു. നാരായണ പ്രേമചുദ്രക്ക് അവൻ എന്ന പരിചയപ്പെട്ടതി. അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് അറിയില്ല. വിചിത്രമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വേഷം-വിലക്കം ശാമായ കാലുറ, ചുള്ളിഞ്ച് വൃത്തികെട്ട് തവിട്ടുനിന്തിൽ പാഞ്ചികളുടെതു പോലെ ഒരു കോട്ട, കോളറും കഴുതിൽ ദേയും ഇല്ല, തന്ത്രങ്ങൾ പിടിപ്പിച്ച രോമത്തൊപ്പിയും നിംബ താടിയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

അദ്ദേഹം കനവും പൊക്കവും കുറഞ്ഞ പ്രേമപ്രകൃതിക്കാരനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വടക്കുമുഖം വസുരിക്കലെക്കളുള്ളതായിരുന്നു. മുകൾ കൂടുതൽനേരത്തോ പതിഞ്ഞതോ ആയിരുന്നില്ല. കൈകൊണ്ട് എപ്പോഴും താടി തടവിക്കാണിരിക്കും.

ഇത്തരംതിൽ വികൃതവേഷക്കാരനും വിചിത്രനുമായാരാൾ പരിപ്പക്കുത്തം സമൂഹത്തിൽ ദൃശ്യപ്രകൃതോക്തവമന്നു തിരിച്ചു.

“ഞാൻ നിങ്ങളെപ്പറ്റി ധാരാളം കേട്ടട്ടുണ്ട്” എന്നാനുദ്ദേശ്യത്തോട് പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ എഴുതിയതുകൂടും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുമണം. എൻ്റെ താമസസ്ഥലാനേയുക്കു വരാൻ ദയവുണ്ടായാൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമായിരിക്കും”.

നാരായണൻ പ്രേമചുട്ട് പരുത്ത ശബ്ദമാണുണ്ടായിരുന്നത്. ഒരു പുണ്ണിരിയോടു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “വരാം നിങ്ങൾ എവിടെയാണ് താമസിക്കുന്നത്?”

“ന്റെറും ന്റെലീറും”.

“എങ്കിൽ നമ്മൾ അയൽക്കാരാണ്. എനിക്ക് ഇള്ളിപ്പ് പറിക്കണമെന്നുണ്ട്. നിങ്ങൾക്ക് പഠിപ്പിക്കാമോ?”

“എനിക്ക് കഴിയുന്ന എന്തും നിങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കാൻ സന്തോഷമെന്നുള്ളൂ. ഞാൻ കഴിവിക്കുന്ന പരമാവധി ശ്രമിക്കാം. നിങ്ങൾക്കിപ്പടക്കമാണെങ്കിൽ ഞാൻ നിങ്ങളുടെ സ്ഥലത്ത് വന്നുകൊള്ളണം”.

“എയും അനുവദം. ഞാൻ നിങ്ങളുടെ അടുത്ത് വരാം. ഒരു വിവർജ്ജനാഭ്യന്തരം ബുദ്ധക്കും ഞാൻ കൂടുതൽ കൊണ്ടുവരാം”. അങ്ങനെ എങ്ങൾ ഒരു തിരിയിൽ നിർച്ചയിച്ചു വേശം ഉറു സ്ഥാപിതരായിരിക്കുന്നതും ചെയ്തു.

നാരായണൻ പ്രേമചുട്ട് വ്യാകരണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ നിർദ്ദോഷിയായിരുന്നു. കുതിര (Horse) അദ്ദേഹത്തിന് ക്രിയയും ഓട്ടുന്നു (Run) നാമവും ആയിരുന്നു. അന്തരം പല തമാശകളും ഞാൻ ഓർക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ തന്റെ അജ്ഞത്തെ ഓർത്തെ അദ്ദേഹത്തിന് തിരെ അനുസ്പൃഷ്ട ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എൻ്റെ കുറഞ്ഞ വ്യാകരണം പരിജ്ഞനാം. അദ്ദേഹത്തിൽ യാതൊരുമതിപ്പും ഉണ്ടാക്കിയില്ല. വ്യാകരണത്തിലുള്ള തന്റെ അജ്ഞത്തെ ലജ്ജിക്കണം കാര്യമായി അദ്ദേഹം കണക്കാക്കിയതെന്നില്ല. യാതൊരു ഭാവദേശവും കൂടാതെ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഞാൻ നിങ്ങളെപ്പോലെ സ്കൂളിൽ പോയിട്ടില്ല എൻ്റെ ചിന്തകൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിന് വ്യാകരണം. ആവശ്യമാണെന്നു് എനിക്കു കിക്കലും തോനിയിട്ടില്ല. അടു, നിങ്ങൾക്ക് ബംഗാളി അറിയാമോ? എനിക്കു റിയാം. ഞാൻ ബംഗാളിൽ യാത്ര ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഗുജറാത്തി ഭാഷക്കാർക്ക് മഹാരാഷ്ട്ര ദേശവ്രന്തനാമ ടാഗാറിന്റെ കൂതികൾ സംഭാവന ചെയ്തതുണ്ടാണ്. മറ്റു പല ഭാഷകളിലെത്തും നിധികൾ ഗുജറാത്തിയിലേക്കു തർജ്ജം ചെയ്യാൻ എനിക്കു മഹാരാഷ്ട്രയിലുണ്ട്. എൻ്റെ തർജ്ജംജമകൾ പദം പ്രതിയുള്ളതെല്ലാം നിങ്ങൾക്കാറിയാമല്ലോ. സാഹാംശം തർജ്ജംമതിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതിലും ഞാൻ എപ്പോഴും സംതൃപ്തനാണ്. മറ്റുള്ളവർ കൂടുതൽ അറിവുള്ള

തു കൊണ്ട് ഭാവിയിൽ കൂടുതൽ ചെയ്തതെന്നു വരും. എന്നാൽ വ്യാകരണ ത്തിന്റെ സഹായം കൂടാതെ സാധിച്ച കാര്യങ്ങളിൽ ഞാൻ തികച്ചും സംസ്ഥാപ്തനാണ്. എനിക്ക് മറാത്തിയും ഹിന്ദിയും ബംഗാളിയുമെല്ലാം. ഇപ്പോൾ ഇംഗ്ലീഷും അറിയാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. എനിക്കു വേണ്ടത് വലിയൊരു പദ്ധതിയാണ്. എൻറു ഉദ്ദേശ്യപ്പെട്ട ഇവിടു കൊണ്ടവസാനിക്കുമെന്ന് നിങ്ങൾ വിശദിക്കുന്നുണ്ടോ? ആ ദേശം വേണ്ട, ഫ്രാൻസിൽ പോകാനും ഫ്രഞ്ച് പർക്കാനും ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ആ ഭാഷയ്ക്ക് വളരെ വിസ്തൃതമായ ഒരു സാഹിത്യമുണ്ടെന്ന് ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. കഴിയുമെങ്കിൽ ഞാൻ ജർമ്മനിയിലും പോകും. അവിടെ വച്ച് ജർമ്മൻ പഠിക്കുകയും ചെയ്യും". അങ്ങനെ അദ്ദേഹം അനന്തമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഭാഷകൾ പറിക്കുന്നും വിദേശത്ത് യാത്രചെയ്യാനും അദ്ദേഹത്തിന് അതിരു ആഗ്രഹമായിരുന്നു.

"അദ്ദോൾ നിങ്ങൾ അമേരിക്കയിലും പോകുമോ?"

"തിരീച്ചയായും. ആ പുതിയ ലോകം കാണാതെ എനിക്ക് ഇന്ത്യയിലേക്ക് മടങ്ങാൻ കഴിയുമോ?"

"പക്കശ അതിന് നിങ്ങൾ പണം എവിടെ കണ്ടെന്നും?"

"എനിക്കെന്നിനാണു പണം? ഞാൻ നിങ്ങളെപ്പോലെ ഒരു പരിഷകാരിയല്ല. എനിക്ക് വളരെ കുറച്ചു കൈശാഖവും വളരെ കുറച്ച് വസ്ത്രവും. മതി. അതിന് എൻറു പുസ്തകങ്ങളിൽ നിന്നും സുപ്രത്യുക്കളിൽ നിന്നും കിട്ടുന്ന ചെറിയ തുക മതി. ഞാൻ മുന്നാം ക്ലാസ്സിലെ യാത്രചെയ്യാറുള്ള അമേരിക്കയിലേക്കു പോകുമ്പോഴും ക്ലാസ്സിലെയിരിക്കും ഞാൻ യാത്രചെയ്യുക". നാഡായൻ പ്രേമചന്ദ്രയുടെ ലഭിതമായ ജീവിതത്തിനെന്നു പ്രത്യേകഫായിരുന്നു. അതിനോട് കിടപിടിക്കുന്നതായിരുന്നു എന്നും മറച്ചുപയ്ക്കാതെയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ രംഗും പ്രവൃത്തിയുള്ള അമിൽ ഒരു നല്ല പരിധിയോളം സാമ്യമുണ്ടായിരുന്നു. സാധ്യക്കൈമാണ് രണ്ടുപേരും കഴിച്ചിരുന്നത്. പലപ്പോഴും ഉച്ചക്കൈ എന്നും നിങ്ങൾ ഒരുമിച്ച് കഴിക്കും. ഞാൻ പാനിനും ഷില്പിനും കൊണ്ട് ഒരാഴ്ച കഴിക്കുകയും സന്നമായി കൈശാം തയ്യാറാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന കാലമാണത്. ചിലപ്പോൾ ഞാനദ്ദേഹത്തിന്റെ മുൻഡിൽ ചെല്ലും. ചിലപ്പോൾ അദ്ദേഹം എൻറു മുൻഡിയിലും വരും. ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ മട്ടിലാണ് ഞാൻ കൈശാം പാകം ചെയ്തിരുന്നത്. ഇന്ത്യൻ ദിനിയല്ലാതെ എന്നും അദ്ദേഹത്തെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുമായിരുന്നില്ല പരിപ്പ് അദ്ദേഹത്തിന് നിർവ്വന്ധമായിരുന്നു. ഞാൻ കാര്യക്കാണ്ഡം മറ്റൊരാൾ സുപ്പു ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നത്. എൻറു ഇത്തരം രൂചി

യിനേൻ അദ്ദേഹം സഹതപിച്ചു. ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം കുറെ ചെറുപായർ സന്ധാദിച്ച് പാകം ചെയ്ത് എൻ്റെ സ്ഥലത്തു കൊണ്ടുവന്നു. ഞാനത് സന്തോഷത്തോടെ കഴിച്ചു. തുടർന്ന് തൈസർ അങ്ങാട്ടുമിണ്ണോട്ടും സാധന ഓൾ കൈമാറുക പതിവാകി. ഞാനുണ്ടാകിയ വിഭവങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന് കൊണ്ടെങ്കാട്ടുകുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ എനിക്കു കൊണ്ടുവന്നു തരികയും ചെയ്യുമായിരുന്നു.

അക്കാലത്ത് കർദ്ദിനാൾ മാനിഞ്ചിൻ്റെ പേര് എല്ലാവരുടേയും ചുണ്ടുകളിൽ തന്ത്രികളിച്ചിരുന്നു. ക്ഷുദ്രത്തൊഴിലാളികളുടെ പണിമുടക്ക് നേരം തേരെ അവസാനിപ്പിക്കാൻ ഇടയായത് ജോൻ ബേണ്ടിൻസിൻറെയും കർദ്ദിനാൾ മാനിഞ്ചിൻ്റെയും ശ്രദ്ധലഭമായാണ്. കർദ്ദിനാളിൻ്റെ ലളിതജീവിതത്തപ്പെട്ടി ഡിസൈൻ പ്രശാസിച്ചിട്ടുള്ളത് ഞാൻ നാരായണൻ പ്രേമചന്ദ്രയുടെ ശ്രദ്ധയിൽ പെടുത്തി. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “എങ്കിൽ എനിക്കാ സന്ധാസിയെ കാണണാം”.

“അദ്ദേഹം വലിയ ആളാണ്. നിങ്ങൾക്ക് എങ്ങനെ കാണാൻ പറ്റുമെന്നാണ് വിചാരം?”

“അതെന്നു? എങ്ങനെയെന്ന് എനിക്കാവിയാം. നിങ്ങൾ എൻ്റെ പേരിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ എഴുത്തെന്നും. ഞാനൊരു എഴുത്തുകാണാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവകാരണംപരമായ പ്രവർത്തനങ്ങളെ നേരിട്ട് കണ്ടിരിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്നും അതിൽ പറയുക. എനിക്ക് തുഡിപ്പിൾ അറിഞ്ഞുകൂടാതെയും കൊണ്ട് തർജ്ജമയ്ക്കായി നിങ്ങളെക്കുടി കൊണ്ടുവരുമെന്നും എഴുത്തുകൂടി”.

ഞാന്തരം ഒരു കത്തയച്ചു. റണ്ടുമുന്നു ദിവസത്തിനകം തൈസർക്ക് ചെന്നുകാണാനുള്ള സമയം കാണിച്ചുകൊണ്ട് കർദ്ദിനാൾ മാനിഞ്ചിൻ്റെ കാർഡ് വന്നു. അതുനുസരിച്ച് തൈസർ രണ്ടുപേരും കർദ്ദിനാളിനെ ചെന്നുകണ്ടു. സദർശനത്തിനു ഉപയോഗിക്കാറുള്ള വസ്ത്രമാണ് ഞാൻ യിൽച്ചിരുന്നത്. നാരായണൻ പ്രേമചന്ദ്രയാകട്ടെ എപ്പോഴും. കാണപ്പെടുന്നതുപോലെ അതേ കോട്ടും കാലുറിയും ധരിച്ചിരുന്നു. ഞാനെപ്പറ്റി പരിപരസിക്കാൻ ശ്രമിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തു ചിരിച്ചുതുളിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ പരിപ്പിക്കാരിക്കെല്ലാം ഭിരുക്കളാണ്. മഹാഭാർ രാക്കല്ലെും രാജുടെ ഖാപ്പരുപം ശ്രദ്ധിക്കാറില്ല. അവർ അയാളുടെ ഫ്രൂട്ടയാമെ നോക്കു”.

തൈസർ കർദ്ദിനാളിൻ്റെ അരമന്തയിലെത്തി. തൈസർ ഇരുന്ന ഉടനെ മല്ലിച്ച നീംട വൃഥതയെ ഒരു മാനുസ് (പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട് തൈസർക്കു) കൈ തന്നു. അപ്പോൾ നാരായണൻ പ്രേമചന്ദ്ര തന്റെ ആശാസകൾ ഇങ്ങനെ അർപ്പിച്ചു.

“അങ്ങയുടെ സമയം നപ്പടപ്പെടുത്താൻ ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. അങ്ങവെയപ്പും ധാരാളും കേട്ടിട്ടുണ്ട്. തൊഴിലാളികൾക്ക് വേണ്ടി അങ്ങും ചെയ്ത് വലിയ സേവനത്തിന് അങ്ങവെയ വന്നുകണ്ടെന്ന് നന്ദി പറയണമെന്ന് എനിക്ക് തോനി. ലോകത്തിലെ ജീവാനികളുായ ആളുകളെ സന്ദർശിക്കുക എന്നത് എൻ്റെ പതിവാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാനിങ്ങനെ അങ്ങവെയ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചത്”.

അദ്ദേഹം ശുജരാത്തിയിൽ പറഞ്ഞതിന് ഞാൻ നൽകിയ തർജ്ജമയാണ് ഇത്. അദ്ദോൾ "നിങ്ങൾ വന്നതിൽ എനിക്ക് വളരെ സന്തോഷമുണ്ട്. ലഭിക്കിലെ നിങ്ങളുടെ താമസം ഹൃദയമായിരിക്കുമെന്നും ഇവിടെയുള്ള ആളുകളുമായി അടുത്തിടപഴക്കുവാൻ നിങ്ങൾക്ക് കഴിയുമെന്നും ഞാൻ പ്രത്യാഗിക്കുന്നു. ഒരുപാടം നിങ്ങളെ അനുശോചിക്കുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞ് കർദ്ദി നാൾ എഴുന്നേറ്റ് ഞങ്ങളോടു വിടപാശമുണ്ട്.

നാരാധൻ ഹോമച്ചൂട് എൻറീ സ്ഥലത്ത് രിക്കൽ വന്നപോൾ അട്ടക്കും ധ്യാത്തിയുമാണ് ധരിച്ചിരുന്നത്. വാതിൽ തുറന്ന ശുപഠനായിക ഭയന്ത്രണാടു എൻറീ അടുത്തെക്കൊടി വന്നു— ഇത് നാരാധൻ ഹോമച്ചൂടും രിക്കലും പുതിയൊരു സ്ത്രീ ആയിരുന്നു— അവൻ പറഞ്ഞു: "രാത്രു തരം ഭ്രാന്തി പിടിച്ചുവരാൻ നിങ്ങളെ കാണാൻ വന്നിരിക്കുന്നു". ഞാൻ വാതിൽക്കണ്ണ ചൊന്ന് ആശപര്യത്വത്താടു നാരാധൻ ഹോമച്ചൂടും രിക്കലും ഞാൻ ശൈത്യപ്പോയി. പക്ഷേ അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു ഭാവദേവ്യമില്ല. പതിവു പുണിൽ മാത്രം.

"തെരുവിലുള്ള കുട്ടികൾ നിങ്ങളെ കുകൾ വിളിച്ച് ദ്രാഹിച്ചില്ല?"

"ഉംഗ്. അവൻ എൻറീ പുറംകെ കുറെ ഓടി. പക്ഷേ ഞാനവരെ വകവച്ചില്ല. പിനെ അവൻ നിരുദ്ധവരായി".

എത്രാനും മാസം ലഭിക്കിൽ താമസിച്ചിട്ട് നാരാധൻ ഹോമച്ചൂട് പാർശ്വി ലേക്കു പോയി. അദ്ദേഹം ഗ്രാമവും പുസ്തകക്കും അഡിഷൻ തർജ്ജമയും ചെയ്താണ് ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു. എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തിനു നീറ്റി തർജ്ജമയും പരിപ്പിക്കരിക്കാൻ മാത്രം ഗ്രാമവും അനിയാമായിരുന്നതിനാൽ നോക്കാനായി അവ എന്ന ഏല്പിച്ചു. അത് തർജ്ജമ ആയിരുന്നില്ല. സംഗ്രഹം എന്ന ആയിരുന്നു.

അവസാനം അമേരിക്ക സന്ദർശിക്കാനുള്ള തിരുമാനം അദ്ദേഹം നടപ്പാക്കി. വളരെ പ്രധാനസ്ഥാപനങ്ങൾ ഒരു ക്രമപരിധിയാൽ ടിക്കറ്റ് സമ്പാദിക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹം വിജയിച്ചു. അമേരിക്കൻ ഫൈക്കുനാടുകളിലായിരിക്കു അട്ടക്കും ധ്യാത്തിയുമായി പുറത്തുപോയതിന് 'മാനുമായി വന്നതും ധരിപ്പില്ല' എന്ന കുറം ആരോപിച്ച് അദ്ദേഹത്തിനു പേരിൽ കേസടുത്തു. പിന്നീട് വിട്ടുവരുമ്പോൾ നാരാധൻ ഓർമ്മ.

23. വൻ പ്രദർശനം

1890-ൽ പാർശ്വിൽ വലിയ ഒരു പ്രദർശനം നടന്നു. അതിനും വിപുലമായ ഒരുക്കണ്ണങ്ങളുംപുറി ഞാൻ വായിച്ചറിഞ്ഞിരുന്നു. പാർശ്വി കാണാൻ എനിക്ക് വലിയ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഇതു ഒണ്ടിനുമായി ഇല അവസാനത്തിൽ അവിടെ ധോക്കുന്നത് നന്നായിരിക്കുമെന്ന് ഞാൻ വിചാരിച്ചു. ഈ പ്രദർശനത്തിനും പ്രത്യേക ആകർഷണം പുണ്ണമായും ഇരുന്നു കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതും എക്കുദേശം ആയിരം ഓടി പൊക്കമുള്ളതുമായ എന്നേവൻ ശോപ്പും ആയിരുന്നു. തിരിച്ചയായും, വേറെയും രസകരമായ

പലതും ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും ഈ ഗോപുരമായിരുന്നു മുഖ്യം. കാരണം അതു ഉയരമുള്ള ഒരു ഗോപുരം കേടുപറ്റാതെ അങ്ങനെ നിലനില്ക്കില്ലെന്നായിരുന്നു അതുവരെയുള്ള വിശ്വാസം.

പാരിസിലെ ഒരു സംസ്ക്രക്ഷണ ശാലയെപ്പറ്റി ഞാൻ കേട്ടിരുന്നു. അവി എ ഒരു മുൻ ചാടകയ്ക്കെടുത്ത് എഴുന്നിവസം ഞാൻ താമസിച്ചു. പാരിസിലെ യൂഖ്യുള്ള യാത്രയും അവിടത്തെ കാഴ്ചകൾ കാണബും മറ്റൊരു കുറഞ്ഞ ചിലവിൽ നാണ്ണാൻ എന്നിക്കു സാധിച്ചു. അധികവും നടന്നും പാരിസിന്റെ ഭൂപടം നോക്കിയും പ്രദർശനത്തിന്റെ തന്നെ വിവരങ്ങളും ഭൂപടവും ശ്രദ്ധിച്ചുമാൻ എല്ലാം കണം. പ്രധാന നിരത്തുകളിലേക്കും ആകർഷണക്കേട്ടങ്ങളിലേക്കും വഴി കാണിക്കാൻ ഇവ മതിയായിരുന്നു.

ആ പ്രദർശനത്തിന്റെ ചെവപുലവും വൈവിധ്യവും ഒഴികെ മറ്റൊന്നും തന്നെ ഞാനോർക്കുന്നില്ല. എന്നേൻ ടവറിന്റെ ഓർമ്മ സാമാന്യം നന്നായുണ്ട്. കാരണം അതിൽ രണ്ടോ മൂന്നോ തവണ ഞാൻ കയറിയതാണ്. അതിന്റെ നോമെന്റ് തട്ടിൽ ഒരു ക്ഷേഗണാലു ഉണ്ടായിരുന്നു. വളരെ ഉയരം തനിൽ പച്ച് ഞാൻ ക്ഷേഗണാലു ചിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്ന് പറയുന്നതിലെ സംസ്കാരത്തിന്കു വേണ്ടി മാത്രം അവിടെ ഉച്ചക്ഷേഗണത്തിനായി ഏഴ് പ്രിഡ്വിൻങ്ക് ഞാൻ തുലച്ചു.

പാരിസിലെ പഴയ പാളികൾ ഇപ്പോഴും എന്നെന്ന് ഓർമ്മയിലുണ്ട്. അവ യുടെ ഗാംഗിരുവും പ്രശാന്തതയും അവിസ്ഥരണിയമാണ്. നോൺഓ ദേവാല തന്ത്രിന്റെ അംഗ്രേജുകരമായ കെട്ടിടവും മനോഹരമായ പ്രതികളുടക്കമുള്ള വിപുലമായ അലക്കാരപുണികളും മറകാൻ സാധ്യമല്ല. അതുരു ദേവ വിക മന്ത്രജ്ഞർക്കായി പശലക്ഷ്യങ്ങളാക്കിന്നു തുക ചെലവാച്ചിട്ടുവരുടെ ഫോട്ടോ ദൈണ്ടിയുള്ള ഇഷറ്ററ്റേന്നും ഉണ്ടാകാതിരിക്കാൻ സാധ്യമല്ല എന്ന് എന്നിക്കേ പ്രോശ്റ തോന്തി.

പാരിസിലെ പരിഷ്കാരങ്ങളെല്ലക്കുറിച്ചും ചപലവിനോദ്ദേശങ്ങളെല്ലക്കുറിച്ചും ഞാൻ ധാരാളം വായിച്ചിരുന്നു. അതെക്കുകൾ എല്ലാ തെരുവുകളിലും കാണാമായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ ദേവാലയങ്ങൾ ഇത്തരം ആശ്രാംജലിൽ നിന്ന് ശ്രദ്ധയമാംവിധം വേട്ടുന്നിന്നു. ഒരാൾ ഈ പാളികളിലെന്നീൽ. അകത്തു പ്രവേശിച്ചാലുടൻ പുറത്തെ പ്രവളവും ശബ്ദവുംമാക്കു വിസ്തരിക്കും. അയാളുടെ പെരുമാറ്റിൽ മാറ്റും. കനുകാമാതാവിൻ്റെ പ്രതിമയ്ക്കു മുന്നിൽ മുട്ടുകൂത്തി നില്ക്കുന്ന രേഖിൻറെയടുത്തുകുടുംബ കടന്നുപോക സോൾ അയാൾ അന്നഭ്യൂടും ആരാധനയും കൂടി പെരുമാറ്റും. ഈ മുട്ടുകൂത്തിലെ പ്രതിമയ്ക്കു മുമ്പിൽ മുട്ടുകൂത്തി നില്ക്കുന്ന കെട്ടർ വെറും മാർബിളിനെയും ആരാധനയുണ്ടെന്നതുനും എന്നിക്കേപ്പോഴുണ്ടായ പിന്ത അതിനുശേഷവും വളരുന്നുകൊണ്ടെങ്കിലുണ്ടും. അവൻ യഥാർത്ഥ കേൽത്തിയാൽ ജാലിക്കുകയായിരുന്നു. അവൻ ആരാധനയിലുണ്ടും അഞ്ചു കല്ലിനെയും മരിച്ച അൽ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്ന ദൈവികതയെ ആണ്. ഇഷറ്ററ്റേന്നും

ഈ ആരാധനകാണ്ട് അവൻ ലാലുകൻകുകയ്ക്കു വർദ്ധിപ്പിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നതെന്ന് എനിക്കപ്പോൾ തോന്തിയതായി ഞാൻ ഒരേക്കുന്നു.

എഫേൻ ഗോപുരത്തെപ്പറ്റി ഒരു വാക്ക് പറയേണ്ടതുണ്ട്. ഈന് അതു കാണ്ട് എന്ന് പ്രയോജനമാണുള്ളതെന്ന് എനിക്കാണിയില്ല. എന്നാൽ അനിന്നെപ്പറ്റി പ്രശ്നംപിച്ചും ആക്കഷപിച്ചും പറഞ്ഞുകേട്ടിരുന്നു. ആക്കഷപിച്ചിരുന്നവിൽ പ്രമുഖവൻ ടോഴിന്റോയി ആയിരുന്നെന്ന് എനിക്കൊരുമയുണ്ട്. എഫേൻ ഗോപുരം മനുഷ്യൻറെ വിശ്വാസത്തിനെന്നു സ്ഥാരകമാണ് വിവേകത്തിനെന്നു അല്ല എന്നാണ് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത്. ലഹരിവസ്തുകളിൽ ഏറ്റവും ചീത പുകയില ആശേന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. കാരണം അതിനെന്നു ലഹരി പിടിപ്പിവൻ മദ്യപാനിപോലും ചെയ്യാൻ ദയവുംപെട്ടാൽ കുറുക്കുത്തുണ്ട് ചെയ്യുമത്രെ. മദ്യം മനുഷ്യനെ ഭ്രാന്തപിടിപ്പിക്കും. പക്ഷേ പുകയില അവനെന്നു ബുദ്ധിയെ കല്പിപ്പാക്കുകയും അവനെ ആകാശങ്ങോട് കെട്ടാൻ പ്രോസ്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യും. എഫേൻ ഗോപുരം ഇത്തരം സ്വാധിനത്തിൽ പെട്ടുപോയ മനുഷ്യരുടെ സ്വപ്നടികളിൽ എന്നാണതെന്ന്. എഫേൻ ഗോപുരത്തിനെന്നു പണിയിൽക്കൂടി കലാ ഇല്ല. അത് ആ പ്രദർശനത്തിനെന്നു സൗംഘ്യത്തിനെന്ന് എന്നെന്ന കിലും സംഭാവന ചെയ്യത്തായി പറയാൻ സാധ്യമല്ല. ഒരു പുതുമയ്യും അതു ല്യമായ വലുപ്പുണ്ടാക്കുടിയതുമാകയാണ് അത് കാണാനും അതിൽ കയറാനും ആളുകൾ തിണക്കുടിയിരുന്നു. പ്രദർശനത്തിലെ കളിപ്പാട്ടമായിരുന്നു അത്. നമ്മൾക്ക് കൂട്ടികൾ ആയിരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം കളിപ്പാട്ടങ്ങളാൽ ആകർഷിക്കപ്പെട്ടും. നിറ്റാരവസ്തുകളാൽ ആകർഷിക്കപ്പെട്ടുന്നകുട്ടികളാണ് നമ്മൾക്കുള്ളാം എന്ന വസ്തുത ശരിയായി തെളിയിച്ചു തരികയാണ് ഈ ഗോപുരം ചെയ്തത്. എഫേൻ ഗോപുരം കൊണ്ടുള്ള പ്രയോജനം അതാണെന്ന് അവകാശപ്പെടാം.

24. ബാരിസ്റ്ററായി - പിനെയോ?

ഇംഗ്ലണ്ടിൽ എന്ന് ആകാശവേണ്ടിയാണോ ഞാൻ പോയത് ആ ബാരിസ്റ്റർ സ്ഥാനത്തെപ്പറ്റി എന്നെന്നിലും പറയാതെ ഇതുവരെ നീട്ടിക്കൊണ്ടുപോവുകയായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അതെപ്പറ്റി ചുരുക്കിപ്പുറയേണ്ടിയിരുക്കുന്നു.

രു വിദ്യാർത്ഥി ഒപ്പചാരികമായി ബാരിസ്റ്ററാക്കപ്പെടുന്നതിന് മുമ്പ് ഒന്ത് വ്യവസ്ഥകൾ പാലിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഓന് ടോ കഴിക്കുക, അതായത് മുന്നു വർഷത്തോളം വരുന്ന പ്രതിബന്ധം ടോ, ബാരിസ്റ്ററാവാൻ പഠിക്കും. ഒബ്ബാമന്നെത്ത് അതിനെന്നു പരിക്ഷകൾ പാസ്സാവുകയാണ്. ടോ കഴിക്കുക എന്നതിന് ടോക്കിനും പരിക്ഷകൾ പഠിക്കുക എന്നതും കഴിക്കുക എന്നാണുത്തും. അതായത് രു ടോ മിൽ ആകെയുള്ള ഇരുപത്തിനും ഡിനോറുകളിൽ ആരാള്യത്തിനെക്കില്ലും ഒരാൾ ചെന്നിരിക്കണം. കഴിക്കുക എന്നതുംകാണ്ട് ഡിനോറിലെ എല്ലാ ഇനങ്ങളും കഴിക്കണമെന്ന് ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ല. അതിനു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സമയത്ത് ചെലുംകുക, ഡിനോറി സമയം മുഴുവൻ ഉണ്ടായിരിക്കുക എന്നാക്കേയെ

അർത്ഥമുള്ളു. എന്നാൽ എല്ലാവരും ആ നല്കുവിഭാഗത്ത് കഴിക്കുകയും വിവിധതരം വിശദുകൾക്കുകയും ചെയ്യാറുണ്ടെന്നു തീരുച്ചു. ഒരു ഡിനർ രണ്ടു മുതൽ മൂന്നുവരെ സില്ലിങ്ക് അതായത് രണ്ടുമുതൽ മൂന്നുവരെ രൂപ ചെലവുണ്ട്. ഹോട്ടലിൽ നിന്നു കഴിക്കുകയാണെങ്കിൽ ആ വിശദിനുമാത്രം അതുകൂടം തുക കൊടുക്കേണ്ടിവരുമെന്നതിനാൽ ഇത് വളരെ മിതമായ ചാർജ്ജായി ട്രാൻസ് കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരുന്നത്. കേഷണാൽത്തിന്റെ വിലാരയകാളുഡികം വിശദിനു നു വില വരുന്നത് 'നാഗരിക' രാധാകൃഷ്ണാജത് ഇന്ത്യാക്കാരെ തീരുച്ചുയായും അത് ഭൂതപ്പെടുത്തും. ഇപ്പോൾ ദാനാദും മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ തെളിപ്പേയാണ്. ആളുകൾക്ക് അത്രയധികം പണം മാറ്റത്തിനായി വലിച്ചുപിഡായി മനസ്സുണ്ടാക്കുന്നക്കാരുടെ വരുത്തിനു വിലാരകുകയും ചെയ്യും. പിന്നീട് എന്നിക്കുതു ബഹുപ്രേക്ഷകിട്ടി. ഈ സദ്യകളിൽ മിക്കപ്പോഴും ഞാൻ നന്നാം തിനിരിജുനില്ല. എന്നെന്നാൽ എന്നിക്കവിട്ട തിനാവുന്നത് രാത്രിയും വേവിച്ച് ഉരുളക്കിഴങ്ങും കാബേജും മാത്രമാണ്. ആദ്യകാലത്ത് എന്നിക്കുവെള്ളുപ്പെട്ട മല്ലായിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ കഴിച്ചില്ല. പിന്നീട് ഞാനവ ആസ്വദിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ മറ്റു വിഭാഗത്ത് ആവശ്യപ്പെടാനുള്ള ദെയറുവും എന്നിക്കു കിട്ടി. മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൾ (benchers) നല്കുപ്പെട്ടിരുന്ന കേഷണം വിദ്യാർത്ഥികളുടെതിനെക്കാൾ നല്കതായിരുന്നു. മുതിർന്നവർക്കു വിളനിയിരുന്ന സസ്യവിഭാഗത്തെ ഞങ്ങൾക്കുകൂടി തരാൻ എന്നെപ്പോലെതന്നെ സസ്യഭക്തായ ഒരു പാഴ്സി വിദ്യാർത്ഥിയും ഞാനും അപേക്ഷിച്ചു. അപേക്ഷ അനുബദ്ധിക്കുപെട്ടു. അനേക്കുന്നീന് ഞങ്ങൾക്ക് അവരുടെ കേഷണവിഭാഗങ്ങളിൽ നിന്ന് പഴങ്ങളും മറ്റു പച്ചക്കരികളും കിട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

നാല്പുപേരുടെ ഒരു ശ്രൂപ്പിന് രണ്ടുകുപ്പി വിശദം എന്ന കണക്കിനാണ് നല്കുകയിരുന്നത്. ഞാൻ വിശദുകൾക്കു കഴിക്കാത്തതുകൊണ്ട് എൻ്റെ ശ്രൂപ്പിൽ ചേരാൻ എല്ലാവർക്കും താല്പര്യമായിരുന്നു. എന്നെന്നാൽ മൂന്നു പേരുക്കുകൂടി രണ്ടുകുപ്പി വിശദുകൾക്കുമല്ലോ. ഓരോ ദേമില്ലും ഓരോ ഗംഗിര സദ്യയും (Grand night) ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ പോർട്ട്, ഷഷ്ഠി എന്നി വിശദുകൾക്കു പൂരം പാശംപായൻ തുടങ്ങിയ പതിവില്ലാത്ത വിശദുകളും വിളനിയിരുന്നു. ആ രാത്രിയിൽ എന്ന പ്രത്യേകം കുഴണിക്കുകയും എന്നിക്ക് ഏറെ 'പ്രിയ' അനുഭവപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്നു!

ഈ ഡിനർകൾ വിദ്യാർത്ഥികളെ ബാരിസ്റ്ററിന്മാരാകാൻ കൂടുതൽ യോഗ്യരക്കുന്നതെങ്ങനെന്ന് എന്നിക്ക് അക്കാദമിയോ അതിനുശേഷമോ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഈ സദ്യകളിൽ കുറച്ചു വിദ്യാർത്ഥികൾ മാത്രം പാഖടുക്കുകയും അവരും അഭ്യൂപകരും തമ്മിൽ സംസാരിക്കാൻ അവസരം ലഭിക്കുകയും പ്രസംഗങ്ങൾ നടക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന ഒരു കാലമുണ്ട്. ആ അവസരങ്ങൾ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ലോകത്തെപ്പറ്റി അവിവും അതോടൊപ്പം രഘുരം സംസ്കാരവും പെരുമാറ്റ വിശേഷവും പ്രദാനം ചെയ്യാൻ സഹായകമായിരുന്നു. അവരുടെ പ്രസംഗപാടവം മെച്ചപ്പെടുത്താനും

പ്രയോജനപ്പെട്ടു. ഞാൻ പരിചീരുന്ന കാലാൽ അതൊന്നും സാധിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹക്കർക്ക് മാത്രമായി പ്രത്യേക മേഖ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഡിനർ സ്വന്തം യം കാലക്രമത്തിൽ അർത്ഥശൃംഖലയിൽപ്പണിരുന്നു. എങ്കിലും അമാസ്മി തിക ഇംഗ്ലണ്ട് അതിനെ നിലനിർത്തി.

ബാൻഡറ്ററാകാനുള്ള പതനം വളരെ എളുപ്പമായിരുന്നു. ഡിനർ ബാൻഡറ്ററാൻ എന്ന് നേരണ്ടുകാണി അവൻ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. പരിക്ഷകൾക്ക് ഒരു വിലയുമില്ലാൻ എല്ലാവരും അറിഞ്ഞിരുന്നു. ഞാൻ പരിചീരുന്നപോൾ റോമൻ നിയമത്തിലും പൊതുനിയമ (Common Law) എല്ലുമായി രണ്ടു പരി കഷകളാണ് ഉണ്ടായിരുന്നത്. അവയ്ക്ക് കൂടുതലായ പാംപ്യസ്തക ഭാഗം നിര ദേശിച്ചിരുന്നു. ഈ പരിക്ഷകൾ ഒരു വിഷയത്തിനുശേഷം മദ്ദാന് എന്ന ക്ര ഞാൻ പാസായാലും മതിയായിരുന്നു. പാംപ്യസ്തകങ്ങൾ ആരും വായിച്ചിരു നില്ല. റോമൻ നിയമപരിക്ഷ ആ നിയമത്തെക്കുറിച്ചുള്ള നോട്ടുകൾ രണ്ടു മുന്നാഴ്ചക്കാണ്ട് വ്യഘാടപ്പെട്ട് നോക്കിയശേഷവും, പൊതുനിയമപ്പറിക്ഷ ആ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചുള്ള നോട്ടുകൾ രണ്ടുമുന്നു മാസം വായിച്ചിട്ടും ഏഴു തി പാസായവരെ എന്നിക്കേറിയാം. പോദ്യക്രടലാസ്സുകൾ എളുപ്പവും പരിക്ഷക റാൻ ഉദാഹരിക്കളും ആയിരുന്നു. റോമൻ നിയമപരിക്ഷയുടെ വിജയശതമാ നം സാധാരണയായി തൊഴ്ന്നുറുന്നുമുതൽ തൊഴ്ന്നുറോൻപത്തുവരെയും അവസാനത്തെ പരിക്ഷയുടെത് എഴുപത്തുവരെയും അതിലായികവും ആയിരു നു. ആതിനാൽ തോല്പക്കുമെന്ന ഭയമേ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പരിക്ഷകൾ ആശാന കീൽ വർഷത്തിൽ നേരുള്ള നാലുതവണ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവ പ്രയാസമുള്ള തായി തോന്തിയിരുന്നില്ല.

എന്നാൽ അവരെ പ്രയാസമുള്ള നോക്കി മാറ്റുന്നതിൽ ഞാൻ വിജയി ആണ്. എല്ലാ പാംപ്യസ്തകങ്ങളും വായിക്കണമെന്ന് എന്നിക്കുതോന്നി. ആ പ്രസ്തുതകങ്ങൾ വായിക്കാൻഒരിക്കുന്നത് വഞ്ചനയാണെന്നു ഞാൻ വിചാരി ആണ്. അവ വാങ്ങാൻ ഞാൻ വളരെ പണം ചെലവഴിച്ചു. റോമൻ നിയമം ലഭി നിർണ്ണയിക്കാൻ വായിക്കാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ലഭിക്കുവേഷഗം പഠി ചുപ്പേരി ഞാൻ അഭ്യസിച്ച ലഭിക്കുവേഷഗം വളരെ പ്രയോജനപ്പെട്ടു. ഈ വായനകൊ ണ്ട് പിന്നീട് ഒക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ എന്നിക്കു ഗുണം കിട്ടി. അവിടെ റോമൻ ധച്ച നിയമമാണ് പൊതുനിയമം. ആതിനാൽ റോമൻ നിയമജ്ഞനനായ ജണസ്റ്റി നിയന്ത്രി പുസ്തകം വായിച്ചിരുന്നത് ഒക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ നിയമം മനസ്സിലാ കുവാൻ വളരെയധികം സഹായകമായി.

ഇംഗ്ലണ്ടിലെ പൊതുനിയമം വായിച്ചുതിരിക്കാൻ നേരത്തുമാസത്തെ സാമാന്യം നല്ല അഭ്യാസം എന്നിക്ക് വേണ്ടിവന്നു. ബുധൻിൻറെ 'പൊതുനിയ മം' (Common Law), എന്ന വലുതും റംഗരഹിവുമായ പുസ്തകം വായി ക്കാൻ ഞാൻ വളരെ സമയം എടുത്തു. നേരുള്ളിഡൻ ഇക്കുറ്റി (Equity) റസനിർദ്ദേശമായിരുന്നു. പക്ഷ മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രയാസമായിരുന്നു. വൈറ്റു ടുയറും ചേരുന്നു കേസുകൾ (White & Tudor's Leading

Cases) എന്ന പ്രസ്തകതയിൽ നിന്നാണ് ചില കേസുകൾ പരികാശ വച്ചിരുന്നത്. ആ പുസ്തകം സമകരവും വിജ്ഞാനപ്രാദിവും ആയിരുന്നു. ഇവയ്ക്കു പുറതെ വില്യംസും എഡ്വാർഡ്സും ചേർന്നൊഴുതിയ 'റിയൽ പ്രോപ്പറ്റി' യും (Williams & Edward's Real Property) ഗുഡീവിൻഡ് 'ഗോഡേസിൻ പ്രോപ്പറ്റി ട്രി' യും (Goodeve's Personal Property) എന്നാണ് സന്ദേശങ്ങളോടെ വായിച്ചു. വില്യംസിൻറെ പുസ്തകം നോവലോലെ വായിക്കാവുന്നതാണ്. ഇന്ത്യൻ ലൈറ്റിയ ശേഷം അതുതന്നെ സന്ദേശാട എന്നാണ് വായിച്ചു ഏക പ്രസ്തകം മഹിനിൻറെ പ്രിയുനിയമം (Mayne's Hindu Law) ആണ്. ഇന്ത്യൻ നിയമപ്പും സ്തകങ്ങളെപ്പറ്റി ഇവിടെ പ്രതിപാദിക്കുന്നത് അന്ധമാനത്താണല്ലോ.

ഞാൻ എൻ്റെ പരിക്ഷകൾ ചാഡായി. 1891 ജൂൺ 10-ാം തീയതി ഞാൻ ബാറിസ്റ്ററാവുകയും പതിനേന്നാം തീയതി ഹൈക്കോടതിയിൽ സന്നദ്ധ എടുക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രതിബന്ധം തീയതി ഞാൻ നാട്ടിലേക്ക് പോരാൻ കൂട്ടിൽ കയറി.

ഈ പാം കൊണ്ടാനും എൻ്റെ നിസ്സഹായതാമേധാവത്തിനോ ദയത്തിനോ അവതാരു അറുതിയും വന്നില്ല. നിയമം ഫാക്ടീസു ചെയ്യാൻ ഞാൻ യോഗ്യനാണെന്ന് സ്വയം ബോധ്യമായില്ല.

പക്ഷേ എൻ്റെ ഈ നിസ്സഹായതയെപ്പറ്റി വിഭരിക്കാൻ ഒരു പ്രത്യേക അഭ്യാസം തന്നെ വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

25. എൻ്റെ നിസ്സഹായത

ബാറിസ്റ്ററാവുക എല്ലപ്പുമായിരുന്നു. പക്ഷേ ബാറിസ്റ്ററായി പ്രാക്കി സു ചെയ്യുക പ്രാധാസമാണ്. ഞാൻ നിയമങ്ങളെല്ലാം വായിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ നിയമം പ്രയോഗത്തിൽ വരുത്തുന്നതെങ്ങനെയെന്ന് പരിച്ചിരുന്ന ചു നിയന്ത്രതയുണ്ടായാൽ ഞാൻ സന്ദേശാട വായിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ എൻ്റെ ജോലിയിൽ അവ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതെങ്ങനെയെന്ന് അറിയില്ലായിരുന്നു. മറ്റു ത്രിപ്പരുടെ സ്വത്തിന് ചാറി തട്ടാത്തവിധിയിൽ നിങ്ങളുടെ സ്വത്തുപയോഗി ക്കുക എന്നതായിരുന്നു അവയിലോന്ന്. എന്നാൽ തന്റെ കക്ഷിയ്ക്ക് പ്രയോ ജനപ്പട്ടം വിധം ഈ തത്ത്വം എന്നതെന്ന പ്രയോഗിക്കുമെന്ന് എനിക്കു പിടിക്കി കുയില്ല. ഈ തത്ത്വത്തെ മുൻനിർത്തിയുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ കേസുകളും ഞാൻ വായിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ നിയമം ഫാക്ടീസു ചെയ്യുന്നിടത്ത് ഈ പ്രയോ ശിക്കാൻ വേണ്ട ആത്മവിശ്വാസം അവ എനിക്കു നിലക്കിയില്ല.

കൂടാതെ, ഇന്ത്യൻ നിയമങ്ങളെപ്പറ്റിയും ഞാൻ എന്നും തന്നെ പരിച്ചിരുന്നില്ല. ഫിന്റു-മുഹമ്മദൻ നിയമങ്ങളെപ്പറ്റി എനിക്ക് അല്പംപോലും വിവരമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു അന്നായം അയ്യാറാക്കാൻ പോലും ഞാൻ പരിച്ചില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ ചെയ്യേണ്ടതെന്നാറിയാതെ ഞാൻ വള്ളാതെ വിഷമിച്ചു. നിയമ ക്രോട്ടികളിൽ സിംഹരണത്തെപ്പോലെ ഗർജ്ജിക്കുന്ന സർ ഹിന്ദോസ് ശാ മെ തയെപ്പറ്റി ഞാൻ കേട്ടിരുന്നു. ഈ കല ഇംഗ്ലണ്ടിൽ വന്ന് അദ്ദേഹം

എങ്ങനെ പറിച്ചുന്ന് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിയമപരിജ്ഞാനം എന്നുകൊള്ളും. നേടാനാവുമെന്ന ചിന്തപോലും എന്നെ അലട്ടിയില്ല. എന്നാൽ ഈ ജോലിക്കാണ്ട് ജീവിക്കാൻ വേണ്ട വക്ക് ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിയുമോ എന്നുതന്നെ എനിക്കു വലിയ സംശയമായിരുന്നു.

നിയമം പഠിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്ത് മുതൽ സംഗയങ്ങളും ഉത്കണ്ഠം കളും എന്നെന്ന മർദ്ദിരുന്നു. എൻറീ പ്രധാനസഭയിൽ ഞാൻ ചില സ്തനേഫിതമാ രെ ഡിപ്പിച്ചു. അവൻിലെഡാരാൾ എന്നോട് ഭാദാഭായ് നവരോജിയുടെ ഉപദേശം ആരാധാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്ക് പോയപ്പോൾ നവരോജി കുട്ടി എന്നെ പരിചയപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു കത്തുകുട്ടി കൊണ്ടുപോയിരുന്നെന്ന് മുമ്പ് പറഞ്ഞല്ലോ. അത് വളരെ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട് ഞാൻ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയത്. അദ്ദേഹത്തപ്പാലൊരു വലിയ മനുഷ്യനെ ഒരു കൂടിക്കാഴ്ചക്കായി ബുദ്ധിമുട്ടിയും യാതൊരുവകാശവും ഇല്ലാത്തതായി തോന്നി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു പ്രസാദമുണ്ടാക്കുന്ന കേള്ളാൻ ഞാൻ ചെല്ലുകയും ഹാളി നിന്റെ വലി മുലയ്ക്കുമിരുന്ന് അതു കേൾക്കുകയും കണ്ണും കാത്തു നിരച്ചു കൊണ്ട് മടങ്ങുകയും പരിവായിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികളുമായി അടുത്ത ബന്ധം പുലർത്താൻ വേണ്ടി അദ്ദേഹം ഒരു സംഘടന സ്ഥാപിച്ചിരുന്നു. അതിനിന്റെ യോഗങ്ങളിൽ ഞാൻ പതിവായി പങ്കടക്കുകയും ഭാദാഭായിക്ക് വിദ്യാർത്ഥികളോടുള്ള താല്പര്യവും അവർക്ക് അദ്ദേഹത്തോടുള്ള ബഹുമാനവും കണ്ട് ആനന്ദിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നെ പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ആ കത്ത് അദ്ദേഹത്തിനു നല്കാനുള്ള ദൈര്ഘ്യം ഞാൻ ക്രമേണ നേടിയെടുത്തു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പാണ്ടു: “വിജയശ്രീകിഷ്ണമുള്ള പ്രസാഡാക്കു എൻറീ അടുത്ത് വരികയും ഉപദേശം ചോദിക്കുകയും ചെയ്യാം”. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ സമ്മനസ്ഥം ഞാനുന്നാർക്കല്ലും പ്രയോജനപ്പെടുത്തിയില്ലെങ്കിൽ വളരെ അത്യാവശ്യമില്ലാതെ അദ്ദേഹത്തെ ചെന്ന ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നത് ശരിയല്ലോ എനിക്കു തോന്നി. അതുകൊണ്ട് എൻറീ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ഭാദാഭായിയുടെ അടുത്ത് അവതരിപ്പിക്കാനുള്ള ആ സ്തനേഫിതന്റെ ഉപദേശം സിരിക്കിക്കാൻ അപ്പോൾ എനിക്ക് ദൈര്ഘ്യം തോന്നിയില്ല. മിസ്റ്റർ ഫ്രഡറിക് പിൻക്ലീനെ ചെന്നു കാണാൻ എന്നെ ഉപദേശിച്ചത് ആ സ്തനേഫിതിന് തന്നെയാണോ അതോ മറ്റൊ വലിവരുമാണോയെന്ന് എനിക്കിലേ പ്രോൾ ഓർമ്മയില്ല. മിസ്റ്റർ പിൻക്ലീ (രാഷ്ട്രീയത്തിൽ) ഒരു യാമാന്പറിതിക നായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികളോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാത്സല്യം സംശയിച്ചു. നീസ്പാർമ്മതവുമായിരുന്നു. ധാരാളം വിദ്യാർത്ഥികൾ അഭ്യന്തരിക്കുന്നു. ഞാനും ഒരു കൂടിക്കാഴ്ചപകായി അദ്ദേഹത്തോടപേക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹം അത് അനുവദിച്ചു. എനിക്ക് ആ കൂടിക്കാഴ്ച ഒരുക്കാലത്തും മറക്കാൻ സാഖ്യമല്ല. ഒരു സ്തനേഫിതനെ എന്നോലോല അദ്ദേഹം എന്നെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. എൻറീ അശുഭാപ്തി വിശ്വാസത്തെ അദ്ദേഹം ചിരിച്ചുതുള്ളി. “എല്ലാവരും ഒരു പിറോസ് ഷാ

മേതയാക്കണമെന്ന് നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടോ?" അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: "പ്രിരോസ്സംമാരും ബദ്ധവിന്മാരും വളരെ കുറവാണ്. ഒരു സാധാരണവ കലിംവാൻ അസാമാന്യമായ സാമർത്ഥ്യമൊന്നും വേണ്ടെന്ന് ഉറപ്പിച്ചേണ്ടു. അധാർക്ക് ജീവിക്കാൻ വേണ്ട വക്ക് നേടുന്നതിന് സാമാന്യമായ സത്യാന്തരം തയ്യാറാണെന്നില്ലോ. മതി. എല്ലാ കേസുകളിൽ കുഴഞ്ഞുമരിഞ്ഞതല്ല. നിങ്ങൾ എന്നുമാത്രം വായിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് എന്നോട് പറയു".

എൻറ കുറഞ്ഞ വായനയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിന് പറഞ്ഞുകൊടുത്ത പ്രോഫീ അദ്ദേഹം നിരാശനായാണ് എനിക്കു കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. പക്ഷേ അത് ഒരു നിമിഷത്തേക്ക് മാത്രമായിരുന്നു. പെട്ടെന്ന് ആ മുഖം ആപ്പോടു രമായ പുണ്ണിരിക്കാണ് പ്രകാശിച്ചു. എന്നിട്ട് പറഞ്ഞു: "നിങ്ങളുടെ ബുദ്ധിമുട്ട് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു. കൂടിച്ചു പുന്നതകങ്ങളേ നിങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടുള്ളു. ഒരു വക്കിലിന് അവസ്ഥം വേണ്ട ലോകപരിജ്ഞാനം നിങ്ങൾക്കില്ല. ഇന്ത്യാചരിത്രാഭ്യാസം നിങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടുള്ളു. ഒരു വക്കിൽ മനുഷ്യപകുതി അറിഞ്ഞിൽ കണാം. രണ്ടുടെ മുഖത്തുനിന്നും അധാരുടെ സ്വഭാവം വായിക്കാൻ വക്കി ലിന് കഴിയണം. എല്ലാ ഇന്ത്യാചരാരും ഇന്ത്യാചരിത്രം അറിഞ്ഞിരിക്കുകയും വേണം. നിയമം പ്രാക്കിസ്റ്റുക്കളുന്നതുമായി ഇതിന് ബന്ധമൊന്നുണ്ട്. പക്ഷേ നിങ്ങൾക്ക് ആ അവിവ് ഉണ്ടായിരിക്കണം. 1857-ൽ നടന്ന ഇന്ദ്രാജി ടെച്ചുവിനും (Kaye & Malleson) എഴുതിയതുപോലും നിങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടില്ലെന്നു കാണുന്നു. അത് ഉടനെ സന്ദേശിക്കുക. കൂടാതെ മനുഷ്യപകുതി മനസ്സിലാക്കാൻ ഒരു പുന്നതകങ്ങൾ കൂടി വായിക്കുക". ഈ രണ്ടെല്ലാം മുഖശാസ്ത്രം (Physiognomy) തന്ത്രക്കുറിച്ചുള്ള ലഭവെറ്റുടെ യും (Lavator) ഷമൻ പെന്നിക്കിന്നിയും (Shemmel Pennick) പുന്നതകങ്ങളായിരുന്നു.

ഈ ബഹുമാന്യ സുഹൃത്തിനോട് ഞാൻ അതുമികം നാനിയുള്ളവനായി അനിന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാന്നിഭ്യത്തിൽ എൻറ യേമല്ലോ പൊയ്യേര യതായി അനുവേദ്ധിച്ചു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്ത് നിന്നുപോയ ഉടൻ ഞാൻ വിശ്വാസം അസാസ്ത്രാകാൻ തുടങ്ങി. വിട്ടിലേക്കു മടങ്ങുമ്പോൾ ഞാനാം ഒരു പുന്നതകങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചു. 'ഒരു മനുഷ്യനെ അധാരുടെ മുഖത്തുനിന്നിയും' എന്നതായിരുന്നു അപ്പോൾശനനു അലട്ടിയ പ്രശ്നം. അടുത്ത ദിവസം തന്നെ ലാഭവെറ്റുടെ പുന്നതകം ഞാൻ വാങ്ങി. ഷമൻ കലിഞ്ഞിൽ ആ കടയിലുണ്ടായിരുന്നില്ല. ലാഭവെറ്റുടെ പുന്നതകം ഞാൻ വായിച്ചു. അത് സ്കെല്ലിന്റെ 'ഇക്കുറ്റ്' യെക്കാൾ പ്രയാസമുള്ളതും തീരെ രസമില്ലാത്തതും ആയിരുന്നു. ഞാൻ ഷേക്സ്പീയറിയുടെ മുഖലക്ഷണങ്ങൾ പറിച്ചു. പക്ഷേ ലഭണ്ണ തരുവുകളിലും അഞ്ചൊട്ടും ഇഞ്ചൊട്ടും നടക്കുന്ന ഷേക്സ്പീയർമാരെ കണ്ണഡണ്ണാനുള്ള ഉപാധം പറിച്ചില്ല!

ലാഭവെറ്റുടെ പുന്നതകം എൻറ അറിവിന് മുതൽക്കുടായിരുന്നില്ല. മിസ്റ്റർ പിൻക്ക്രിന്റെ ഉപദേശം എനിക്ക് നേരിട്ട് വലിയ ഗുണം ചെയ്തില്ല

കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദയാവായപ്പേരു എന്നു സഹായിച്ചു. അദ്ദേഹ തനിന്റെ പുണ്ണിൽത്തുകൂന വിടർന്ന മുവാ എൻഡീ ഓർമ്മയിൽ ജീവിച്ചു. ഫിറോസ് ഹാ മേരതയുടെ സുക്ഷമമ്പ്രവിയും ഓർമ്മശക്തിയും സാമർത്ഥ്യവും ഒരു ലള്ള വക്കിലംകാൻ അത്യാവശ്യമല്ലാനും സത്യസന്ധതയും കരിനായാനവും മതിയെന്നുത്തുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപാദ്ദേശം ഞാൻ വിശ്വസിച്ചു. അവസാനം പറഞ്ഞത് രണ്ടും എനിക്ക് രൂപവിധി നന്നായുള്ളതുകൊണ്ട് എത്താണ്ണലാരു ആത്മവിശ്വാസം തോന്നുകയും ചെയ്തു. കെയിയുടെയും മഴുസാൻറൊയും പുന്നർക്കണ്ണൾ ഇംഗ്ലാംഡിൽ വച്ച് വായിക്കാൻ എനിക്ക് സാധിച്ചില്ല. എന്നാൽ എത്തയും വേഗം അവ വായിക്കണമെന്ന് ഞാൻ നിന്റെപരിചയിച്ചു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ വച്ച് അതു സാധിച്ചു.

അംബരൻ എൻഡീ നിരാഗരയാട് കലാർന്ന നേരിയ ആശയമായി എസ്.എസ്. ആസാം എന്ന കൃപ്പലിൽ നിന്ന് ഞാൻ ഭോംബേയിൽ ഇരഞ്ഞി. തുറമുഖത്ത് കടൽ കേഷാണിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഭോംബേയിൽ കയറിയാണ് കരയിലെത്തിയത്.

1. റായ്ചന്റ് ഭാഗി

മോംബൈ തുറമുഖത്ത് കടൽ ക്ഷേഖാട്ടപ്രിൻസിപ്പൽക്കുകയായിരുന്നു എന്ന് കഴിഞ്ഞ അദ്ദുയായത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞു. ജൂൺ - ജൂലൈ കാലഘട്ടം ആറു വർഷിന് സമ്മതിപ്പിച്ചിരുന്നു. മിക്കവാറും എല്ലാ യാത്രക്കാർക്കും കടൽശിഖ്രാജുക്ക് പിടിപെട്ടിരുന്നു. ഞാൻ മാത്രം സുവാസന്നേതാപദ്ധത്തോടെ മുകളിൽ (ധക്കിൽ) ചെന്ന കൊടുക്കാറുണ്ടാക്കുന്ന തിരകൾ കാണുകയും തിരകൾ തന്റെപ്പിക്കുന്ന വെള്ളം ആസാദിക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രാതക്ഷീഖ്യബന്ധനയിൽ എന്നെന്നക്കൂടാതെ എന്ന രണ്ടാം പേര് മാത്രമേ കാണും. ഓട്ടേൺ പാടിനുകാണ്ടു ഞാക്കിയ കണ്ണി തുല്യനിർവ്വാഹിയാൽ വിഭാഗതെ വിളമ്പിയ പാതയം സുകൾിച്ചു മറിയിൽ വച്ചുകൊണ്ടാണ് ഞാങ്ങൾ ക്ഷേഖണം കഴിച്ചു.

പുറത്തുള്ള കൊടുക്കാറ്റടി എന്നർ അക്കദത്ത കോളിളുക്കണ്ണിൻറെ പ്രതി കമായി എന്നിക്കു നോന്നി. ആദ്യത്തെ എന്നെ അസ്ഥാപനാക്കാതിരുന്നതു പോലെ രണ്ടാമത്തെത്തും എന്നെന്ന അസ്ഥാപന ആയിരുന്നെന്ന് എന്നിക്കു പറയാൻ കഴിയും. സജാതിക്കാറുമായുള്ള കല്പനയ്ക്കിൻറെ ഓർമ്മ എന്നെ ശല്ലപ്പട്ടാതാനുണ്ടായിരുന്നു. പരിപിൽ ജോലി തുടങ്ങുന്നതിൽ എന്നിക്കു ഉള്ള നില്കുഹായതാബോധാന്തപ്പറ്റി ഞാൻ നേരതെ പറഞ്ഞല്ലോ. ഞാനോന്നു പരിപിക്കരണവാദിയായിരുന്നു. പില പരിപിക്കരണങ്ങൾ എങ്ങനെ നടപ്പിലാ കാം എന്നെന്നതപ്പറ്റി ഞാൻ ആലോചിച്ചു തല പുണ്ണാക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ ഉച്ചപരിപ്പതിലും എന്ന വിഷമങ്ങൾ ആണ് എന്ന കാണൽക്കുന്നത്.

തുറമുഖത്ത് എന്നെ സീക്രിക്കാൻ ഏട്ടു വന്നിരുന്നു. ഡോ. മേത യും അദ്ദേഹത്തിൻറെ സഹോദരനുമായി എന്നൻറെ ഏട്ടു പരിചയപ്പെട്ടിരുന്നു. ഡോ. മേതയുടെ വസ്തിയിൽ താമസിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം എന്നെ നിർബന്ധിപ്പിത്തിനാൽ ഞാങ്ങൾ അവിടെ ചെന്നു. അങ്ങനെ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ആരംഭിച്ച പരിപാലം ഇന്ത്യയിൽ തുടരുകയും രണ്ട് കുടുംബങ്ങളും തമിലുള്ള സ്ഥിര സാഹസ്രമായി വികസിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഞാൻ എൻ്റെ അമ്മായെ കാണാൻ കൊണ്ടിപ്പ് വിശ്വിക്കുകയായിരുന്നു. എന്നെ തിരികെ സീക്രിപ്പ് മാറോടൊള്ക്കാൻ അവൻ സംശയിയായി ജീവിപ്പി തീപിക്കുന്ന വസ്തുത എന്നിക്കറിഞ്ഞുകൂടാതിരുന്നു. ആ ദുഃഖവാർത്ത അപോർ എന്നെ അറിയിക്കുകയും പതിവന്നുനിപ്പ് ഞാൻ കൂട്ടിപ്പ് ശേഷ ക്രിയ നടത്തുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ആയിരുന്നുപ്പോൾ അഞ്ചു ഒരും നടന്നതിനെപ്പറ്റി ഏട്ടു എന്ന അറിയിക്കാതെ കഴിക്കുകയായി

രുന്നു. അതിന്റെ ആഭ്യന്തരം വിദേശത്തുവച്ച് എനിക്കുണ്ടാകേണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം കരുതി. ആ വാർത്ത എനിക്ക് മർമ്മദേവകമായിരുന്നു. എങ്കിലും അതേപ്പറ്റി ഇവിടെ അധികം പറയാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. അപ്പോൾ മരണത്തിലും ഒരായ ദൃഢവാദത്തെക്കാളുടെ ആയിരുന്നു ഈ ദൃഢം. ഞാൻ താലോലിച്ചിരുന്ന പ്രതിക്ഷകളിൽ അധികവും തകർന്നുപോയി. എങ്കിലും ദൃഢവത്തിന്റെ മല്ലത്തായ പ്രകടനത്തിന് ഞാൻ കീഴ്ചപ്പെട്ടില്ലെന്ന് ഓർക്കുന്നു. കണ്ണിരുപോലും തന്നെന്നും സംഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത മട്ടിൽ ഞാൻ ജീവിതത്തി തുടരുകയും ചെയ്തു.

യോ. മെത്ര പല സുപ്രാത്യേകഭൂമായി എന്നെന്ന പരിചയപ്പെട്ടുത്തി. അവരിലോരാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരൻ ശ്രീ. രേവാശക്ര ജഗിജീവൻ തന്നെയാണ്. ഇദ്ദേഹവുമായി എനിക്കു ബു ആജിവനാതെ സഹപ്പൂദം വളർന്നുവന്നു. എന്നാൽ റാച്ചർ അല്ലെങ്കിൽ റാജചന്ദ്ര എന്നു കവിയുമായി ഏന്നെന്ന പരിചയപ്പെട്ടുത്തിയതാണ് പ്രത്യേകിച്ച് പരാമർശിക്കേണ്ടത്. ഇദ്ദേഹം യോ. മെത്രയുടെ ഒരു ജ്യോഷ്ഠന്റെ മകളുടെ ഭർത്താവും രേവാശക്ര ജഗിജീവൻ എന്നു പേരിൽ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്ന ആരംഭനക്കടയുടെ പക്കാളിയും ആയിരുന്നു. അന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് ഇരുപത്തിയഞ്ച് വയസ്സിലായികൊ പ്രായമില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹം വലിയ സ്വഭാവഗുണങ്ങളും പാണിഡിത്യവും ഉള്ള ആളാണെന്ന് പരിചയപ്പെട്ടപ്പോഴേ എനിക്ക് മോബൈലായി. ശതാവധാനി (ഒരേസമയം നുറു കാരുങ്ങൾ ഓർമ്മിക്കാനോ ശ്രദ്ധിക്കാനോ കഴിയുന്ന ആർ) ആയും അദ്ദേഹം അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓർമ്മശക്തിപ്രകടനം അളിൽ ചിലത് കാണാണെന്ന് യോ. മെത്ര എന്നു ഉപദേശിച്ചു. എനിക്കു ധാരാവുന്ന യുറോപ്പൻ ഭാഷകളിലെ വാക്കുകളില്ലാം പറഞ്ഞിട്ട് ആ കവിയോട് അത് ആവശ്യത്തിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഞാൻ പറഞ്ഞ ക്രമത്തിനു തന്നെ അദ്ദേഹം ആത്മഭ്ലാം ആവർണ്ണനിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ കഴിവിൽ എനിക്കു സുധ തോനിയെക്കില്ലും ഞാൻ അതിന്റെ വർഷിക്കാത്തിൽക്കൂട്ടി. എനിക്കു ധാരാവും ആവശ്യവും ആണ്. ഇവയിൽ അവസാനം പറഞ്ഞ കൗൺസിലി മാത്രമാണ് അദ്ദേഹം ജീവിക്കുന്നതെന്ന് പിന്നിട്ട് ഞാൻ കണക്കിണ്ടു. മുക്താനന്ദൻ താഴെപ്പറിയുന്ന വരകൾ എപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചുണ്ടുകളിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഫുറയപ്പലക്കാത്തിൽ മുടിഞ്ഞു ചെയ്ത പ്രത്യേകിരുന്നു. താനു.

ദിനകുന്ത്യാഭ്ലാരോനിൽ

എന്നാണു ഹരിദശം

അനുതാൻ നിത്യസാഹമല്ലും

നേടുന്നു മമജീവിതം

മുക്കംതാനന്നൻ കമിക്കുന്നു
ഹരിയാണെന്നീൻ ദൈവതം
ചരടായ് കെട്ടിനിർത്തുവോൻ
അവനാണെന്നീൻ ജീവിതം.

റായ്‌ചന്ദ്ര് ഭായിയുടെ വ്യാപാര ഇടപാടുകൾ ലക്ഷ്മണക്കിൻ രൂപയുടെ തായിരുന്നു. മുത്തുകളുടെയും രത്നങ്ങളുടെയും മുല്യത്തിനെന്നീൻ അദ്ദേഹം വിദഗ്ധനായിരുന്നു. എത്ര കെട്ടുപിണ്ണണ്ണ വ്യാപാരപ്രശ്നവും അദ്ദേഹത്തിനീൻ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളതായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിനീൻ ജീവിതം ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞിരുന്ന കേന്ദ്രം ഇവയൊന്നുമായിരുന്നില്ല. ഇഷ്യാരാന മുഖ തേനാടുമുഖം കാണാനുള്ള ആവേശമായിരുന്നു ആ കേന്ദ്രം. അദ്ദേഹത്തിനീൻ വ്യാപാരസ്ഥലവും മെശപ്പുറത് ഉണ്ണായിരുന്ന വസ്തുകളുടെ കുടുംബ എതാനും മതഗ്രന്ഥങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിനീൻ ഡയറിയും കാണാമായിരുന്നു. തന്നീൻ വ്യാപാരം സംബന്ധിച്ച പണി തിരിന്നാലുടൻ അദ്ദേഹം മതഗ്രന്ഥമൊരു ഡയറിയോ തുറക്കുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എഴുതി ഹ്രസ്വിഭിക്കിച്ചു കൂതികളിക്കവും ആ ഡയറിയിൽ നിന്ന് പകർത്തിയതാണ്. വലിയ വ്യാപാര ഇടപാടുകളുടെയും സംസാരിച്ചു തിരിന്നാലുടനെ നിശ്ചയമായ ആത്മിയ കാര്യങ്ങളുപറ്റി എഴുതിത്തുടങ്ങുന്ന ആശിഷക് തിരിച്ചയായും ഒരു വ്യാപാരിയായിരിക്കാൻ സാഖ്യമല്ല. അയാൾ യമാർത്ഥ സത്യാനോഷി ആയിരിക്കണം. അഞ്ചുനെ വ്യാപാരകരാവുങ്ങൾക്കിടയ്ക്ക് അദ്ദേഹം ഇഷ്യാരാനോപാദാനത്തിനീൻ മുഴുകി ഇരിക്കുന്നത് എന്നോ ഒന്നോ പ്രാവശ്യമല്ല പലപ്പോഴും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും തന്നീൻ സമചിത്രത കൈവെടിത്തായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. എന്നെ അദ്ദേഹവുമായി ബന്ധിച്ചു ഏതെങ്കിലും വ്യാപാരമോ സ്വാർത്ഥതയോ ഉണ്ണായിരുന്നില്ല. എന്നിട്ടും അദ്ദേഹവുമായുള്ള ഏറ്റവും അടുത്ത സഹവാസത്തിന് ഞാൻ ആനന്ദിച്ചു. അക്കാലത്ത് ഞാനൊരു കേസില്ലോ വകീലായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നു കാണുന്നോശാക്ക ഗൗരവ മുള്ള മതകാര്യങ്ങളുപറ്റി അദ്ദേഹം എന്നോട് സംബന്ധം നടത്തുമായിരുന്നു. ഞാനന്ന് വഴികാണാതെ ഉച്ചയുകയും മതസംബന്ധത്തിൽ കാര്യമായ താലപ്പര്യം കാണിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നിട്ടും അദ്ദേഹത്തിനീൻ സംബന്ധം എനിക്ക് വളരെ ആകർഷകമായി അനുഭവപ്പെട്ടു. അതിനുശേഷം ഞാൻ ധാരാളം മതനേതാക്കളുയും ആചാര്യരാജരുയും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. പല മതാധിപത്യരാജൈയും ഉർജ്ജക്കാളാണ് ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ റായ്‌ചന്ദ്ര് ഭായി എനിക്ക് സൃഷ്ടിച്ചതുപോലുള്ള മതിപ്പ് മറ്റാരും ദിക്കലും ഉള്ളവാക്കിയിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിനീൻ വാക്കുകൾ എന്നീൻ ഉള്ളിലേക്കു നേരെ ഇറങ്ങിവന്നു. അദ്ദേഹത്തിനീൻ ബുദ്ധിശക്തിയെയും ധാർമ്മിക ശൃംഖലാനിയെയും പറ്റി എനിക്ക് അതിയായ ബഹുമാനം തോന്തി. അദ്ദേഹം എന്നെ മനസ്സുമുഖമായി ദിക്കലും വഴിതെറ്റിക്കയില്ലെന്നും അദ്ദേഹത്തിനീൻ മനസ്സിനീൻ അടിത്തക്കുള്ള വീചാരങ്ങൾ കൂടി എനിക്ക് എപ്പോഴും പറഞ്ഞുതരുക്കെന്നും ഞാൻ

ആഴത്തിൽ വിശ്വസിച്ചു. അതിനാൽ എൻ‌റ ആത്മീയ പ്രതിസന്ധിയുടെ നിർബന്ധങ്ങളിൽ അദ്ദേഹമായിരുന്നു എനിക്ക് ആഗ്രഹം.

അദ്ദേഹനേതാട്ട് ഖുതവലിയ വാഹനമാനം തോന്തിച്ചും എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ ശുഭവായി പ്രധാനത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ആ സിംഹാസനം ചീണ്ടുകിടന്നു. ആ അനേകണം തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു.

ശുഭവിനേക്കാലുംപുള്ളു, മിനുസിഡാവും, അദ്ദേഹത്തിൽ ആത്മംസാക്ഷാത്കാരങ്ങളിൽ വഹിക്കാനുള്ള പ്രധാനപക്ഷും എനിക്ക് വിശ്വാസമുള്ള കാര്യങ്ങളാണ്. ശുഭവിനേക്കാലാതെ യഥാർത്ഥജ്ഞതാനം അസാധ്യമാണെന്ന സിംഹാസനത്തിൽ വളരെയെറെ സത്യമുണ്ടെന്ന് താഴെ വിചാരിക്കുന്നു. ലഭകിക്കാവുണ്ടാക്കുന്ന അപൂർണ്ണനായ ആചാരവുന്നു, മനിയായെക്കാം. പക്ഷേ ആത്മീയകാര്യങ്ങളിൽ അത് പോരാ. ഒരു പുരാജ്ഞാനിക്കു മാത്രമേ ശുഭവിനിറ സിംഹാസനത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെടാൻ അർഹതയുള്ളൂ. അതു കൊണ്ട് പുരാജ്ഞാന്ത്യക്കുവോളിയുള്ള അവിലാമമായ തന്റെ വേണം. എന്നെന്നാൽ ഒരാൾ അർഹിക്കുന്ന ശുഭവിനേക്കാൾ അധാരിക്കുക കിട്ടുക. പുരാജ്ഞത്തെ കുഞ്ചിത്യുള്ള അനന്നമായ യത്നം, ഒരാളുടെ അവകാശമാണ്. അതു തന്ന ആതിഞ്ഞെൻ പ്രതിഫലവുമാണ്. ശേഷം ഇംഗ്ലീഷിന്റെ കയ്യിലാത്ര.

അങ്ങനെ റായ്‌ചാർഡ് ഭായിയെ എൻ‌റ പ്രധാനസിംഹാസനത്തിൽ ശുഭവായി പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ എനിക്ക് കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും, പല അവസരങ്ങളിലും എന്നെന്ന നയിച്ചിരുന്നതും സഹായിച്ചിരുന്നതും അദ്ദേഹമാണെന്നു കാണാം. മുന്ന് ആധ്യനികർ എൻ‌റ ജീവിതത്തിൽ ആഴമേറിയ മുദ്ര പതിക്കുകയും എന്നെന്ന സാധ്യിനിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്: റായ്‌ചാർഡ് ഭായി തനിന്റെ സജീവിവാസം കൊണ്ടും ടോർഡണ്ടായി “ദൈവരാജ്യം, നിന്നിലാണ്” (The Kingdom of God is within you) എന്ന പ്രസ്തകാരകാണ്ടും റംകിൻ “ഈ അവസാന ദിവസം ആണിനും” (Unto This Last) എന്ന പ്രബന്ധം കൊണ്ടും ഇത് മുന്നുപോരയും കുറിച്ച് യാഹാസ്മാനത്ത് കൂടുതൽ പറയാം.

2. തൊൻ എങ്ങനെ ജീവിതം തുടങ്ങി?

എൻ‌റ ഏകദണ്ഡം എൻപ്പറീസ് വലിയ പ്രതിക്ഷകൾ വച്ചു പുന്നിരത്തിയിരുന്നു. പണ്ടത്തിനും പേരിനും പ്രശ്നസ്തിക്കും വലിയ കൊതിയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്. അമിതമെന്നു പറയാവുന്നിട്ടേരോളം ഉദാരമായ വലിയെരുപ്പ് പ്രയോഗം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. ഇതും ലാളിത്തുമാർന്ന സംഭാവ്യ ചേരിന് അദ്ദേഹത്തിലേക്കു ധാരാളം സൃഷ്ടീയത്തുക്കാശം ആകർഷിച്ചു. അവൻ വഴി എനിക്കു ധാരാളം കേസു കിട്ടുമെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രതിക്ഷേഖിച്ചു. എനിക്കു നല്ല പ്രാക്കറ്റിസ്റ്റിണാകുമെന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിക്കുകയും അതിഞ്ഞായിട്ടിസ്ഥാനം തനിൽ പിട്ടുചെലവുകൾ വളരെ വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു. എൻ‌റ പ്രാക്കറ്റിസ്റ്റിനു കളമാരുക്കാൻ വേണ്ടി അദ്ദേഹം ചെയ്യാതെ ശ്രദ്ധാളിച്ചു.

എൻറെ വിദേശഗാനത്രയച്ചുള്ളി സ്വഭാതിക്കാരുടെ ഇടയ്ക്കുണ്ടായ കൊടുക്കാട് അപ്പോഴും ശക്തി പ്രാപിക്കുകയായിരുന്നു. അത് ആ ജാതിക്കാരെ ഒരു വിഭാഗമാക്കി തിരിച്ചു. ഒരു വിഭാഗം എന്നും ഉടനെ സമുദായത്തിലേക്കു തിരികെ സ്ഥികരിച്ചു. മറ്റൊരുക്കരട്ട് എന്നും പുരിത്തുനിർത്താൻ തിരിച്ചുയാക്കി. ആദ്യത്തെ കൂട്ടുരാക്കരട്ട് എന്നും പുരിത്തുനിർത്താൻ തിരിച്ചുവോയി. എന്നും നാനിക്കിൽക്കുണ്ടായിരുന്നു. അതിനുപോൾ വേണ്ടി, രാജ്കോട്ടിലേക്കു പോകുമ്പോൾ എന്നും നാനിക്കിൽക്കുണ്ടായിരുന്നു. പുണ്ണനിൽക്കിൽക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഏന്നും ചെയ്തു. എന്നിക്കിത്തൊന്നും ഇഷ്ടമായില്ല. പകുഞ്ച് എൻറെ ഏട്ടുന്നും എന്നും അതിരുതായിരുന്നു. അതിനുശ്ശേരിൽ സ്വയംകുകയും ചെയ്തു. എന്നിക്കിത്തൊന്നും ഇഷ്ടമായില്ല. പകുഞ്ച് എൻറെ ഏട്ടുന്നും അതിരുതായിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് നിർച്ചയം, നിയമമായെടുത്ത് അദ്ദേഹം ആശിച്ചുപോലെ ധാന്യിക്കമായി പ്രവർത്തിച്ചുന്ന് മാത്രം. ജാതിയിലേക്കുള്ള എൻറെ പുനഃപ്രവേശന സംഖ്യ ധമായ കുഴപ്പം ഫലത്തിൽ അനോടെ നിന്നും.

എന്നു പ്രവേശപ്പീക്കാൻ വിസമ്മതിപ്പ് വിഭാഗത്തിൽ പ്രവേശനം ദേശാം ഞാനൊരിക്കലും ശമിച്ചില്ല. ആ വിഭാഗത്തിലെ ഒരു നേതാവിനൊന്തും എന്നിക്ക് ഉള്ളിൽ നിരസം തോന്തിയതുമില്ല. അവൻിൽ ചിലൾ എന്നോട് അനി ഷ്ടിന്റേരോടെ പെരുമാറിയെങ്കിലും ഞാൻ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം അവരുടെ വികാരങ്ങു ഒളിപ്പെടുത്താതെ കഴിച്ചു. ജാതിയിൽ നിന്നും പുറത്താക്കിയവർക്കുള്ള നിബന്ധനകളും ഞാൻ ആരാച്ചില്ല. അതുപോകാരം എൻറെ ഭാഗ്യത്തെ മാനാപിതാക്കളും എൻറെ സഹോദരിയും അള്ളിയനുമടക്കമുള്ള ബന്ധുക്കൾക്കാനും എന്നും സഖ്യക്കരിക്കുവാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. ഞാനാക്കട്ട അവരുടെ വീട്ടുകളിൽ നിന്നും വെള്ളിംഗാലും കുടിച്ചതുമില്ല. അവർ ആ നിരോധനത്തെ ഹൃസ്യമായി ലംഘിക്കാൻ ഒരുക്കമായിരുന്നു. എന്നാൽ പരസ്യമായി ചെയ്യുകയില്ലെങ്കിൽ ഒരു കാലും ഹൃസ്യമായി ചെയ്യുക എൻറെ സ്വഭാവത്തിനു നിശ്ചാരാത്തതായിരുന്നു.

നിഷ്കർഷണയാട്ടയുള്ള എൻറെ മൂല പെഖുമാറ്റത്തിൽനിന്ന് ഫലം ജാതിയും ലം ഒരു ശല്യവും എന്നിക്കുന്നുഡീക്കേണ്ടി വന്നിട്ടില്ലെന്നതാണ്. മരിച്ച് എന്നു ഇപ്പോഴും ജാതിയിൽ നിന്നും പുറത്തുള്ളപ്പെടുവന്നായി കണക്കാക്കുന്ന ആ വിഭാഗത്തിലെ ബഹുഭൂരിപക്ഷവും എന്നോടും സംസ്ഥാപിക്കുവും മാത്രമേ കാണിച്ചിട്ടുള്ളൂ. അവൻ ധമാർത്ഥത്തിൽ, എൻറെ ജോലിക്കാരു തിരിൽ സഹായിക്കുടി ചെയ്തിട്ടുണ്ട്; ജാതിക്കുവെണ്ടി ഞാൻ എന്നെങ്കിലും, എപ്പോഴുക്കും ചെയ്യുമെന്ന് പ്രതിക്കിക്കാഞ്ഞതെന്നും ഇല്ലോ. അവൻ പെയ്തത് ഞാൻ എന്നിർത്തുന്ന നില്ക്കാത്തതുകാണാണെന്നു ബലമായ വിശ്വാസം. എന്നിക്കുണ്ട്. ജാതിയിൽ പ്രവേശം കിട്ടാൻ ഞാൻ പ്രക്ഷാം. കൂട്ടിയിരുന്നെങ്കിൽ, ജാതിയിൽ കൂടുതൽ കുത്തിത്തിലിപ്പുകളുണ്ടാക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ, ജാതിക്കാരെ ഞാൻ പ്രകോപിപ്പിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ, അവൻ തീർച്ചയായും തിരിച്ചട്ടി നല്കുമായിരുന്നു. എങ്കിൽ, ഇംഗ്ലീഷ്

ണ്ണിൽ നിന്നു ഞാൻ വന്നപ്പോൾ കൊടുക്കാറിൽ നിന്നു ഒക്സപ്പെടുന്നതിനുപകരം ചുഴിയിൽ പട്ടവേദ്യകയും ഒരുപക്ഷേ കാപട്ടത്തിൽ പങ്കാളിയാവുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു.

ഭാരത്യമായുള്ള എൻറ ബന്ധം അപ്പോഴും ഞാനാശിച്ചപോലെ ആയി കഴിണ്ണിരുന്നില്ല. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ എൻറ വാസംപോലും എൻറ അസഹിഷ്ഠം ണ്ണതയ്ക്കു ശമനം വരുത്തിയില്ല. എല്ലാ നില്ലാരകാര്യങ്ങളിലും എൻറ ദൃഢികയും ശുണ്ടിത്തരവും നിലനിന്നു. അതിനാൽ ഞാൻ താലോലിച്ച പ്രതീക്ഷകൾ സാക്ഷാത്കൃതമാകാതെ അവശേഷിച്ചു. എൻറ ഭാര്യ എഴുതാനും വായിക്കാനും പരിക്ഷണമെന്നും ആ പാനത്തിൽ അവളെ സഹായിക്കണമെന്നും ഞാൻ നിർച്ചയിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ എൻറ കാമാന്തരയത അതിനു തകസ്സുമായി നിലക്കുകയും എൻറ സന്നം കുറുത്തിന് അവശ കഷ്ടത സഹിക്കേണ്ടി വരികയും ചെയ്തു. ഏകംതെ ഞാനവള്ളെ പിതൃഗൃഹത്തിലേക്കു പറഞ്ഞയകുക കൂടി ഉണ്ടായി. തിരിച്ചു സ്ഥികരിക്കാൻ സമ്മതപ്പെട്ടാകട്ട അവശ ആത്മയികം കഷ്ടപ്പെട്ടതിനു ശേഷവും. ഇവയെല്ലാം എൻറ ഭാഗത്തുള്ള ശുശ്വരിയാണ് ഡ്യൂസിടെനിക്കു ബോധ്യമായി.

കൂട്ടികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസിൽ പരിഷ്കരിക്കാൻ ഞാനുദ്ദേശിച്ചിരുന്നു. എൻറ ഏട്ടുകു കൂട്ടികളുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നെ എൻറ തന്നെ മകൻ, ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോയപ്പോൾ വിട്ടിലായിരുന്ന കുട്ടി- അവൻ അപ്പോൾ ഏകദേശം നാലുവയസ്യായിരുന്നു. ഈ കൂട്ടികളെ കായികപരിശീലനം നല്കി ബലിഷ്ഠം രഖാനും എൻറ വൃക്കത്തിപരമായ മേഖനാട്ടത്തിന്റെ പ്രയോജനം അവശ ക്കു ലഭ്യമാക്കാനും ഞാനാശിച്ചു. ഇക്കാര്യത്തിൽ ഏട്ടൻ എൻനെ പിന്നുണക്കു കയ്യും ഞാനത്തിൽ ഏറെക്കുറു വിജയിക്കുകയും ചെയ്തു. കൂട്ടികളുടെ കൂട്ട് എന്നിക്കു വളരെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. അവരോടൊരു കളിക്കുകയും തമാശ പറയുകയും ചെയ്യുന്ന ശീലം ഇതുവരെ എൻറിൽ നിലനിന്നിട്ടുണ്ട്. കൂട്ടികളുടെ നഛ്യാരബ്യാപ്പകനാകാൻ എന്നിക്കു കഴിയുമെന്ന് അനുമുതൽ എൻറക്കു തോന്ത്രിയിരുന്നു.

കൈഞ്ഞം പരിപ്പശ്ശരിക്കേണ്ടത് ആത്മാവശ്യമാണെന്ന് തോന്ത്രി. കാപ്പിയും ചായയും വിട്ടിൽ സ്പാം പിടിച്ചിരുന്നു. കൂറക്കണ്ണാരു ആംഗലേയാന്തരിക്ഷം എർപ്പാടാക്കുന്നത് ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ നിന്നു തിരിച്ചെഴുത്തുവോൾ യുക്തമായിരിക്കുമെന്ന് കരുതി, ഏട്ടൻ മുമ്പ് പ്രത്യേകാവസരങ്ങളിൽ മാത്രം ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന പിണ്ഠാണങ്ങളും മറ്റും നിന്തുമായി ഉപയോഗിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. എൻറ പരിപ്പശ്ശരിനും അവസാനന്തര മിന്നുക്കുപണികൾ ചെയ്തു. ഓട്ടസ് പൊടിക്കുണ്ടുള്ള കണ്ണിയും കൊക്കോയും ഞാൻ ചായയ്ക്കും കാപ്പിയും പകര എർപ്പാടാക്കി. പക്ഷേ ഫലത്തിൽ ചായയ്ക്കും കാപ്പിക്കും പുറത്തെല്ലാം മുട്ടക്കും ഉണ്ടായിരുന്നു. യുറോപ്പൻ വേഷങ്ങൾ കൂടി നടപ്പിലാക്കിക്കൊണ്ട് ആംഗലിക്കരണം ഞാൻ പുരിത്തിയാക്കി.

അങ്ങനെ ചെലവുകൾ വളരെ ഉയർന്നു. പുതിയ സാധനങ്ങൾ ദിവസം വും വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ചെലവുകളുടെ അധികും കൊണ്ട് ഒരു വഭ്യൂഹം രെ വിട്ടുപടിക്കൽ കുട്ടിയിരിക്കുന്നതുപോലുള്ള അനുഭവമായിരുന്നു. ഇതിനും നോക്കുന്നതും പണം എറിവിടെ കണ്ണാന്തരും നാണംകെടുക്കു എന്നായിരിക്കും. എനിക്കു നല്ലൊരു വകീലിന്റെ അറിവില്ലെങ്കിലും അധികാർക്ക് ഉള്ളതിനെന്ന് പഞ്ചിട്ടി പിന്നീൽ കുട്ടി ശാമെന്നാണ് മോഹം. ഒരു കുക്കിയും എന്ന കേസേല്പിക്കാൻ മാത്രം വിഡി ശിഖാവുമായിരുന്നില്ല. അമുഖം അങ്ങനെന്നൊരാളെ കണ്ണുകുട്ടിയാൽ തന്നെ എൻ്റെ അജ്ഞന്തയോട് ധിക്കാരവും കാപട്ടറ്റും ചേരുത് ലോകത്തോട് എനിക്കുള്ള കടമാവുതയുടെ ഭാരം വരിവില്ലിക്കേണ്ടതുണ്ടോ?

ഹൈക്കോടതിയിൽ പരിചയം നേടുന്നതിനും ഇന്ത്യൻ നിയമം പരിക്കു നന്തിനും ആകുന്നതെ കേസുകൾ കിട്ടുന്നതിനുമായി കുറൈക്കാലും ബോംബെ തിരി പോയി താമസിക്കാൻ സ്ഥാപിതമാരുമെന്ന് എന്നെന്ന ഉപദേശില്ലെന്ന്. ഞാനു നിർദ്ദേശം സ്വികരിക്കുകയും ബോംബെയിലേക്കു പോവുകയും ചെയ്തു.

എന്നെന്നേരും ലോകത്തെ ജോലിപരിപാലനില്ലാത്ത ഒരു പാചകക്കാരന്നുമോ ഭോംബെയിലെ ഞാൻ താമസം തുടങ്ങി. അധികാരാരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. ഒരു പരിചാരകനായിക്കൂല്യ വീടിലെ ഒരുഗമാധാരം ഞാനയാളും കണക്കാക്കിയത്. അധികാർ കുറൈ വെള്ളം, ദേഹത്താഴിക്കുമെന്നല്ലാതെ കുറിച്ചു വെട്ടിപ്പാകുമായിരുന്നില്ല. അധികാർ ദോത്തിയും പുണ്ണിലും, ചെജ്ഞി പിടിച്ചിരിക്കും. വേദശാസ്ത്രങ്ങളാണും അധികാർക്ക് അറിയില്ല. പക്ഷേ എന്നിക്ക് ഒരു മുതിര്യം നല്ലൊരു പാചകക്കാരനെ എങ്ങനെ കിട്ടാനാണ്?

"രവിശക്രം, (അതായിരുന്നു അധികാർക്കും പേര്) നിഃബന്ധിക്കപ്പെട്ട പാചകം അറിയില്ലായിരിക്കാം. പക്ഷേ സന്ധ്യാവന്നനും നിഃബന്ധിക്കപ്പെട്ടയായും അറിഞ്ഞിരിക്കണമ്പോ" എന്ന് ഞാനയാളും പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ അധികാർ പറഞ്ഞു: "സന്ധ്യയോ സർ! കലപ്പുയാണ് ഞങ്ങളുടെ സന്ധ്യ. നിത്യകർമ്മം തുന്നയ്ക്കും. അതുരാം ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണ് ഞാൻ. അങ്ങനെ കാരുണ്യത്തെ ആഗ്രഹിച്ചുവേണം എനിക്കു ജീവിക്കാൻ. അല്ലാതെ പക്ഷം എനിക്ക് കുപ്പിപ്പിനിയേ ശത്രുമുള്ളു".

അതിനാൽ എനിക്ക് രവിശക്രിന്റെ അഭ്യർപ്പകനാകേണ്ടിവന്നു. എന്നിക്കു സമയം ധാരാളം ഉണ്ടായിരുന്നു. പാചകം പാതിയും ഞാൻ തന്നെ ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. സന്ധ്യാപാരം ഉണ്ടാക്കുന്നതിൽ ഇംഗ്ലീഷു പരിക്കണ്ണ അഡി ഞാൻ പ്രയോജനപ്പെടുത്തി. ഒരു സ്റ്ററ്റവ് വാങ്ങി ഞാനും രവിശക്രം കൂടി അടുക്കളുക്കാരും, നിർവ്വചിച്ചുതുടങ്ങി. മിഗ്രലോജന്റിന് എന്നിക്കോ രവിശക്രിനോ എത്തിപ്പുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും സന്ദേശത്തോടെ ഒരുമിച്ചു കേഷണം കഴിച്ചു പാർത്തു. ഒരു തടസ്സം മാത്രം ഉണ്ടായിരുന്നു. വൃത്തിക്കുവന്നായിരിക്കാനും കേഷണം വൃത്തിക്കോ. കഴി വയ്ക്കാനും രവിശക്രം പ്രതിജ്ഞാബന്ധനയിരുന്നു!

എന്നാൽ എനിക്കു നാലോ അഞ്ചോ മാസത്തിലയികം ബോംബൈയിൽ താമസിക്കുക അസാധ്യമായിരുന്നു. കാരണം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ചെലവ് താങ്ങാൻ രഹവാനനുമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഇങ്ങനെ ആയിരുന്നു ഞാൻ ജീവിതം ആരംഭിച്ചത്. വക്കിലിന്റെ ഉദ്യാഗം കുറഞ്ഞ അറിവിനു കുടിയ പ്രകടനവും കൊണ്ടു നടത്തുന്ന ഒരു ചീതി ജോലിയാണെന്ന് എനിക്കു ബോധ്യമായി. ഉത്തരവാദിത്രബോധം എന്ന ശൈത്യക്കാൻ തുടങ്ങി.

3. ആദ്യത്തെ കേസ്

ബോംബൈയിലുന്നപ്പോൾ ഒരു വശത്ത് ഇന്ത്യൻ നിയമപഠനവും മറ്റൊരു കൈശണിപരിക്ഷണാജ്ഞയും ഞാൻ ആരംഭിച്ചു. എൻറി സ്കോപ്രിത്തൻ വിർച്ചന്റെ ശാന്തി കൈശണിപരിക്ഷണത്തിൽ എന്നോട് സഹകരിച്ചു. എനിക്ക് കേസുകൾ കിട്ടാൻ എൻറി ഏട്ടുന്ന തന്റെതായ നിതിയിൽ പരമാവധി ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്ത്യൻ നിയമപഠനം കേള്ശമെറിയ പണിയായിരുന്നു. നിവിൽ നടപടി നിയമം വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ തെളിവുന്നിയമം (Evidence Act) ഏതായാലും അങ്ങനെ ആയിരുന്നില്ല. വിർച്ചന്റെ ശാന്തി സാഖാളിസിറ്റേഷൻ പരിക്ഷയ്ക്കു വേണ്ടി പരിക്കുകയായിരുന്നു: അധികൾ ബാരിസ്റ്റർമാരെയും വക്കിലിനുബാരെയും കൂറിച്ചുള്ള എല്ലാ അരം കമകളും പറയുമായിരുന്നു: “സർ പിറോസ് ഷായുടെ സാമർത്ഥ്യം നിയമത്തിലുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ അശായമായ അവിവിരെ ആശയിച്ചിരിക്കുന്നു. തെളിവുന്നിയമം അദ്ദേഹത്തിന് കാണാസ്പാംമാണ്. മുപ്പത്തിരണ്ടാം സെക്കഷൻിലുള്ള എല്ലാ കേസുകളും അദ്ദേഹത്തിനിയം. പാദവൃത്തിന് തൃാഖ്യജിയുടെ വാദഭന്തിന്റെ വിസ്മയകരമായ ശക്തി ജയ്ജിമാരെ അംഗീകാരത്തിൽ കുറഞ്ഞു” എന്നാക്കെ അധികൾ പറയും. ഇതരം അതികായംാരെക്കുറിച്ചുള്ള കമകൾ എനിക്ക് പരിമുഖൂക്കം ഉണ്ടാക്കുമായിരുന്നു.

അധികൾ പിന്നെയും പറയും: “ഒരു ബാരിസ്റ്റർ അഞ്ചോ ഏഴോ കൊല്ലം കേസില്ലാതെ വെറുതെ ഉള്ളക്കുന്നത് അസാധ്യാരണമല്ല. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ സാഖാളിസിറ്റാകാൻ വേണ്ടിയുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ പ്രിട്ടു കൊടുത്തത്. നിങ്ങൾക്ക് മുന്നു വർഷംകൊണ്ട് സ്വന്തം ചെലവിനു വേണ്ടതെ കേസ് കിട്ടാൻ സാധിച്ചുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ ഭാഗ്യവാനാണെന്ന് കരുതണം”.

ഓരോ മാസവും ചെലവുകൾ കുന്നുകൂടുകയായിരുന്നു. വിട്ടിനുപുറം ഒര് ബാരിസ്റ്ററുടെ ബോർഡ് പാഡ്ക്സുകയും അകത്ത് ആ ജോലിക്കുവേണ്ടി അഭ്യർത്ഥിച്ചു. തയ്യാറാറുകൂക്കാതും ചെയ്യുക എന്നത് എനിക്കു പൊരുത്തപ്പെട്ട ടാങ്ക് കഴിയാത്ത ഒന്നായിരുന്നു. അതിനാൽ എനിക്കു പാനത്തിൽ പൂർണ്ണമായി ശ്രദ്ധിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. തെളിവുന്നിയമഞ്ചോട് എനിക്കു പ്രിയ തോന്ത്രകയും മെയ്നേസ് ഹിന്ദുനിയമം (Mayne's Hindu Law) വലിയ താല്പര്യരേതാടെ ഞാൻ വായിക്കുകയും ചെയ്തു. പരക്കു ഒരു കേസ് നടത്താനുള്ളിട്ടും

ഡെയറും എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. അമാധിശപ്പർഫൻസ് വിട്ടിലേക്ക് ആദ്യം വരുന്ന വധുവിൻറെതുപോലെ വിവരിക്കാനാവാതെ നിസ്സഹായാവസ്ഥയിലായിരുന്നു ഞാൻ!

എതാണ്ടി സമയത്ത് ഒരു മാമിബാധിയുടെ കേസ് ഞാനേറ്റുത്തു. അത് ഒരു 'സ്റ്റോൾ കോസ് ആൺ'. എജൻസിന് പല്ലത്തും കമ്ഹിഷൻ കൊടുക്കണം എന്നോട് പറയുകയും അത് സാമ്പൂമല്ലോന് ഞാൻ ശക്തിയായി മറ്റു പട്ടി നബ്രകുകയും ചെയ്തു.

"പ്രതിമാസം മുന്ന്-നാലായിരം രൂപ ഉണ്ടാക്കുന്ന..... എന്ന പ്രശ്ന സത്ത ക്രിമിനൽ വകീൽ പോലും കമ്ഹിഷൻ കൊടുക്കുന്നുണ്ടാലോ!"

അപ്പോൾ ഞാൻ പ്രതികരിച്ചു: "അദ്ദേഹത്തെ അനുകൂക്കിക്കേണ്ട ആവശ്യം എന്നിക്കില്ല. പ്രതിമാസം മുന്നും രൂപകൊണ്ട് ഞാൻ തൃപ്തനാണ്. എൻ്റെ അച്ചപ്പൻ അതിന്റെകുടുതൽ കിട്ടിയിരുന്നില്ല".

"പക്ഷേ ആ കാലമെല്ലാ പോയി. ബോംബൈയിലെ ചെലവുകൾ ഭയാനകമാംവിധം വർദ്ധിച്ചിരക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ലാം നോക്കി പ്രവർത്തിക്കണം".

ഞാൻ ഉറച്ചുനിന്നു. കമ്ഹിഷൻ ഒന്നും കൊടുത്തില്ല. മാമിബാധിയുടെ കേസ് എന്നിക്കുവെന്നെന്ന കിട്ടി. അത് എളുപ്പമുള്ള കേസായിരുന്നു. മുപ്പത്തുരൂപ പീസ് വാങ്ങി. കേസ് ഒരു ദിവസത്തിലെയികം നീളാൻ സാമ്പത്യില്ലാത്തതായി തുന്നു.....

സ്റ്റോൾകോസ് കോടതിയിലെ എൻ്റെ അരങ്ങേറ്റമായിരുന്നു അത്. പ്രതിക്കുവേണ്ടി ഞാൻ ഹാജരായി. വാദിയുടെ സാക്ഷിക്കെള്ള എന്നിക്കു വിസ്തരിക്കാനുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു നിന്നു. എൻ്റെ ദൈവം മുഴുവൻ നും പൊതുപ്പോയി. എൻ്റെ ഹൃദയം ബുദ്ധസിന്ധുള്ളിലേക്ക് മുണ്ടുന്നതുപോലെ! തല ചുറ്റുന്നു. കോടതി മുഴുവനും വടക്കുചുറ്റുന്നു ചോദ്യം പോദിക്കുന്ന തെപ്പറ്റി എന്നിക്കു ചിന്തിക്കാനേ കഴിഞ്ഞില്ല. ജലജ്ജി പരിച്ഛിട്ടുണ്ടാവും. വകീലും തീരിച്ചയായും ആ ദുശ്യം ആസാദിച്ചിരിക്കണാം. പക്ഷേ എന്നിക്കു നേരും കാണാൻ വയ്ക്കായിരുന്നു. ഞാൻ തുരുന്നു. എന്നിക്കാ കേസ് നടത്താൻ സാധിക്കില്ലോനും പട്ടണിനെ കേസേല്പിക്കുകയാവും ഭേദമെന്നും പീസ് തിരികെ തരാമെന്നും ഞാൻ എജൻറിനോട് പറഞ്ഞു. അൻപത്തൊന്നും രൂപയ്ക്കാണ് പട്ടണിനെ ആ കേസേൽപ്പിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിനാകട്ട് അത് കേവലം കൂടുക്കി ഭിയായിരുന്നു.

എൻ്റെ കക്ഷി കേസ് ജയിച്ചോ ഇല്ലയോ എന്ന് അറിയാൻ നില്ക്കാതെ നാണും കെട്ടവനായി ഞാൻ കോടതിയിൽ നിന്ന് തിട്ടുകത്തിൽ പോന്നു. കേസ് നടത്താൻ ദൈവം കിട്ടുന്നതുവരെ മറ്റു കേസുകൾ എടുക്കുകയില്ലെന്ന് തിരുമാനിച്ചു. ഒക്ഷിസാഫിക്കയിലേയ്ക്ക് പോകുന്നതുവരെ ഞാൻ പിന്നീട് കോടതിയിൽ പോയിരുന്നില്ല. എൻ്റെ ഇരു നിശ്ചയത്തിന് ഒരു മേമയും ഇല്ലായിരുന്നു. ആവശ്യം കൊണ്ട് അങ്ങനെ ഒരു നിശ്ചയം എടുത്തതനു മെച്ചും മാത്രം. തോല്കാൻ വേണ്ടി എന്ന കേസേല്പിക്കാൻ മാത്രം വിധിച്ചി

യായി ആരും കാണുകയില്ലോ!

എന്നാൽ മോംബവയിൽ എനിക്ക് മറ്റാരു കേസ്കൂട്ടി കിട്ടി. അത് ഫർജി തയ്യാറാക്കാനുള്ള ഗണാക്കിരുന്നു. പോർബന്തരിലെ ഒരു പാവം മുസന്തമാൻഡി സ്ഥലം സർക്കാർ കണ്ണൂടുക്കുത്തിരുന്നു. യോഗ്യനായ അപക്ഷ എൻറെ യോഗ്യനായ മകൻ എന്ന ധാരായിൽ അധികൾ എന്ന സമിപ്പിച്ചതാണ്. ആ കേസ് ദുർഘട്ടനായാണ് തോന്നിത്ത്. എക്കില്ലോ, ഞാനൊരു ഫർജി തയ്യാറാക്കിക്കാട്ടുക്കാമെന്നും അത് അച്ചടിക്കാനുള്ള ചാലവ് അധികൾ വഹിക്കണമെന്നും പറഞ്ഞു. ഫർജി തയ്യാറാക്കി ഞാൻ സ്കേഡ്പ്രിത്തും വായിച്ചു കേൾപ്പിച്ചു. അവരും അംഗികരിച്ചു. ഫർജി തയ്യാറാക്കാൻ വേണ്ട യോഗ്യത എനിക്കുണ്ടെന്ന് ആത്മവിശ്വാസം അത് എനിക്കു ഹാഡാനും ചെയ്യും. വാസ്തവത്തിൽ എനിക്കത്തുണ്ടായിരുന്നു താനും.

പീഠാന്തം കൂടാതെ ഫർജികൾ തയ്യാറാക്കിക്കാട്ടുത്തിരുന്നാക്കിൽ എൻഡീ ജോലി അഭിവ്യക്തിപ്പെട്ടുമായിരുന്നു. പക്ഷെ അത് ജീവിക്കാൻ വേണ്ട വക എനിക്ക് തരിലില്ലോ. അതിനാൽ ഒരു അഖ്യാപകക്കണ്ണി ജോലി ഏരുടുക്കണമെന്ന് വിചാരിച്ചു. എനിക്ക് നാലു ഇംഗ്ലീഷ് പാരിശ്രാനം ഉണ്ട്. ഏതെങ്കിലും സ്കൂളിൽ മട്ടിക്കുലേഷൻ ഇംഗ്ലീഷ് പിപ്പിക്കാൻ ജോലി കിട്ടിയാൽ എനിക്കിൾപ്പട്ടമായുണ്ടോ. അങ്ങനെ ചെലവിലിന്റെ ഒരു ഭാഗമാക്കി ലൂപ്പാ വഹിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. പത്രത്തിൽ ഞാനൊരു പരസ്യം കണ്ടു. “ദിവസാ ഒരു മന്ത്രിക്കുർ വിതം പിപ്പിക്കാൻ ഇംഗ്ലീഷ്യാപക്കനെ ആവശ്യമുണ്ട് ശനിയും എഴുപത്തിയഞ്ച് രൂപ”. പ്രസ്തുതമായ ഒരു പൈറസ്കൂളിന്റെ ശിരുന്നു പരസ്യം. ആ ജോലിക്ക് ഞാൻ അംഗീകാരിക്കുകയും ഇന്ത്രോവൈറ്റിന് ക്ഷമിക്കപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു. വലിയ പ്രതിക്ഷേഖനങ്ങളും ഞാനവിട ചെന്നു. പക്ഷെ എനിക്കു ബിരുദമില്ലോ കണ്ണപ്പോൾ ട്രിനിസിപ്പാൾ വോദ്വാർ മും എന്ന ഒഴിവാക്കി. ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ഘാടിന് രണ്ടാം ഭാഷയായെടുത്ത പണ്ണൻ മട്ടിക്കുലേഷൻ ഞാൻ പാസായിട്ടുണ്ട്”.

“ശരി തന്നെ. പക്ഷെ അങ്ങൾക്ക് ബിരുദധാരിയെ ആണ് വേണ്ടത്”.

അക്കാദാമുരത്തിൽ ഞാൻ നില്ലുഹായനാക്കിരുന്നു. ഒക്കെ തിരുമ്മിക്കാണ്ട് നിരാഗനായി ഞാൻ മടങ്കി. എന്നെന്നെ ഏട്ടുനൂറു വലുരെ അബ്ദസ്ഥമന്നു. മോംബവയിൽ, ഇന്ത്യയും സമയം, ചെലവുക്കിട്ടുന്നതുകൊണ്ടു കാരുമില്ലുന്നു ഞാൻ രണ്ടുപെട്ടും തിരുമാനിച്ചു. എനിക്ക് രാജ്ഞകെട്ടിൽ താമസിക്കാം. അവിടെ ചെറിയൊരു വക്കിലായ (ഫീഡർ) എന്നെ ഏട്ടു ഫർജിക്കളും അഞ്ചു ക്ഷകളും തയ്യാറാക്കുക പോലുള്ള കുറോ ജോലികൾ എന്നെ ഏലപ്പിക്കാൻ കഴിയും. രാജ്ഞകെട്ടിൽ ഒരു വിട്ടുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് മോംബവയിലെ വിട്ട് വിട്ടുണ്ടാണ് പോലുള്ള കാരുമായി ലാഭക്കുകയും ചെയ്യാം. ഏട്ടുക്കണ്ണി ഇല നിർദ്ദേശം എനിക്ക് ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. മോംബവയിലെ എന്നെ താമസവും മറ്റും അങ്ങനെ ആറുമാസംകാണ്ട് അവസാനിച്ചില്ല.

മോംബവയിലുംയിരുന്നപ്പോൾ ദിവസവും ഞാൻ പൈറക്കാടത്തിൽ

പോകുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവിടെനിന്ന് ഞാനെനെങ്കിലും പറിച്ചേൻ പറയാനാവില്ല. അധികം പറിക്കാൻ വേണ്ടും അറിയും എനിക്കുണ്ണായിരുന്നില്ല. വിചാരണ ചെയ്യുന്ന കേസുകൾ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയാതെ ഞാൻ ഉറഞ്ഞി പ്രോകുമായിരുന്നു. ഇക്കാര്യത്തിൽ എനിക്കു വേറെ കൂടുകാരുണ്ടായിരുന്ന തിനാൽ നാണക്കേട്ട കുറഞ്ഞുകീട്ടി. കുറേക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ലജ്ജാബോധവും എനിക്കില്ലാതായി. കാണാം ഒരുക്കേട്ടതിലിരുന്ന് ഉറക്കം തുണ്ടുക ഒരു ഫാഷനാണെന്ന് വിചാരിക്കാൻ ഞാൻ പറിച്ചിരുന്നു! എന്നപ്പോലെ കേസിലൂം വക്കിലും ഇപ്പോഴത്തെ തബന്തുറയിലും ബോംബയിലുണ്ടെങ്കിൽ അവർ കു ജീവിതം നയിക്കാൻ വേണ്ടി അല്പം പ്രായോഗിക ഉപദേശം ഞാൻ നല്കാം. ഗിരിഗാമിലാണ് താമസിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും വണം വാടകയർക്കെടുത്തോ ട്രാഫിലോ ആയിരുന്നില്ല എന്നീറ യാത്ര. പെരുക്കേട്ടതിനിടെ നടക്കുക എന്നത് ഞാനാരു നിയമമാക്കിയിരുന്നു. അതിന് നാല്പത്തിഒമ്പ് മിനിട്ട് തികച്ചും വേണ്ടായിരുന്നു. തിരിച്ചയായും മടക്കയാൽയും നടന്നായിരുന്നു. വൈയിലിൻറെ ചുട്ടെട്ട് വിഷമിക്കുക പത്രികയിരുന്നു. കോടതിയിലേക്കും തിരിച്ചുമുള്ള ഈ നടത്തം പണംചുവല്ല് വളരെ കുറച്ചു. ബോംബയിലെ ഏന്നീറ പല സ്കേഡീനീതാരും സുവാങ്കേടു പിടിച്ചു കിടപ്പിലാകുമായിരുന്നു. പക്ഷേ ഇത്തരം ദിനപരു മുലം ഞാൻ തെക്കലും രോഗബാധിതനായി ഇല്ല. ഞാൻ പണം സന്ധാരിക്കാൻ തുടങ്ങിയ ശേഷവും ഓഫീസിലേക്കും തിരിച്ചും നടക്കുന്ന ശീലം നിലനിർത്തി. ആ ശീലത്തിന്റെ പ്രയോജനം ഇപ്പോഴും ഞാൻ അനുഭവിച്ചു പോരുന്നു.

4. ആദ്യത്തെ ആരാല്പാതം

നിരാശനായി, ഞാൻ ബോംബെ വിട്ട് രാജ്യക്കാട്ടിലെത്തി സ്വന്തമായി ഓഫീസ് തുടങ്ങി. അവിടെ ഒരു വിധം നന്നായി കഴിഞ്ഞുപോന്നു. പരിജീക കൂടും അപേക്ഷകളും തയ്യാറാക്കുക വഴി പ്രതിമാസം ശരാശരി മുന്നുറു രൂപ എനിക്കു കിട്ടി. ഈ ജോലിക്ക് എന്നീറ കഴിവിനേക്കാൾ സ്വാധീനത്തിനാണ് നന്നി പഠയേണ്ടത്. കാണാം എന്നീറ ഏടുക്കി പകാളി നല്ല പ്രാക്കിസ്റ്റുള്ള ആളായിരുന്നു. പ്രധാനമായതോ പ്രധാനമെന്നു തനിക്കു തോന്തിയതോ ആയ അപേക്ഷകളുമും വലിയ ബാറിസ്റ്റർമാർക്ക് അദ്ദേഹം ആയക്കുമായി രുന്നു. പാവപ്പെട്ട കക്ഷികൾക്കുവേണ്ടിയുള്ള അപേക്ഷകളാണ് ഞാൻ തയ്യാറാക്കേണ്ടിയിരുന്നത്.

കമ്മീഷൻ കൊടുക്കില്ലെന്ന നയം ബോംബയിൽ വച്ച് ഞാൻ നിഷ്ഠംയോ ദേ പാലിച്ചിരുന്നു. ഇവിടെ അതു ബലിക്കിഴക്കേണ്ടി വന്നു എന്ന് തുറന്നു പറയുടെ. രണ്ടിടങ്ങേയും സ്ഥിതി വ്യത്യസ്തമാണെന്ന് എന്ന ധർമ്മപ്രിച്ചിരുന്നു. ബോംബയിൽ ഏജൻസുമാരേക്കാണ് കമ്മീഷൻ കൊടുക്കേണ്ടിയിരുന്നത്. ഇവിടെയാക്കു കേണ്ടപ്പറ്റിച്ചു തരുന്ന വക്കിലും കുക്കും. എല്ലാ വക്കിലും നാരും ബോംബയിലേപ്പോലെ ഇവിടെയും അവരുടെ ഫീസിന്റെ ഒരു

ശതമാനം കമ്മീഷനായി കൊടുത്തിരുന്നു. എൻറ ഏട്ടുവർഷിൽ വാദത്തിന് മറ്റു പട്ടി നല്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഞാനും മറ്റാരു വകിലിലും ചേർന്ന് പകാളികളായി പ്രവർത്തിക്കുകയാണ്. നിന്നക്ക് നടത്തു വാൻ കഴിയുന്ന ഞങ്ങളുടെ ഏല്ലാ കേസും നിന്നക്കു തരാനാണ് ഞങ്ങൾ ശ്രദ്ധി ക്കുന്നത്. എൻറ പകാളിക്ക് നി കമ്മീഷൻ കൊടുക്കാതിരുന്നാൽ അതെ നേരം വിഷമത്തിലാക്കും. നമ്മൾ ഒരും ഫോജിപ്പ് സ്ഥാപനം നടത്തുന്നതി നാൽ നിന്റെ പീസ് നമ്മുടെ പാതയുസ്ഥിതിലേക്കാണ് വരുന്നത്. സ്വാ ഭാവിക്കമായും എനിക്കതിന്റെ പാററി കിട്ടും. എന്നാൽ എൻറ പകാളിയു ദട സ്ഥിതി എന്നാണ്? അദ്ദേഹം അതേ കേസ് മറ്റാരു വകിലിനു കൊടു താഴെ തിരിച്ചുയായും അയാളിൽ നിന്നും കമ്മീഷൻ കിട്ടും”. ഈ വാദം എനി ക്ക് അംഗീകരിക്കേണ്ടിവന്നു. ഒരു വകിലായി ഞാൻ പ്രാക്ടിസ് ചെയ്യുന്നപെ കഷം ഇത്തരം കേസുകളിൽ കമ്മീഷനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള എൻറ തത്ത്വാതിൽ മുറുക്കപ്പട്ടികക്കാവില്ലെന്ന് എനിക്കു വോദ്യമായി. അങ്ങനെയാണ് ഞാൻ എന്നോടു തന്നെ വാദിച്ചത്, അധിവാ പച്ചയ്ക്കു പറഞ്ഞാൽ എൻറ തന്നെ വാദിച്ചത്! എന്നായാലും ഒന്നുകൂടി പറയട്ടു, മറ്റൊരെങ്കിലും കേസി ന് എപ്പോഴെങ്കിലും കമ്മീഷൻ നല്കിയതായി ഞാനോർക്കുന്നില്ല.

അങ്ങനെ ഞാൻ വരവും ചെലവും പ്ലൈമാക്കാൻ തുടങ്ങിയ ഇക്കാലത്താണ് എൻറ ജീവിതത്തിലെ ആദ്യത്തെ ആര്യാരംഭം ഉണ്ടായത്. ഒരു പ്രീടിപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥമാർ എങ്ങനെയായിരുന്നുമെന്ന് ഞാൻ കെട്ടിടുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെ രാജുമായി മുഖ്യമായും നേരിട്ടേണ്ടി വന്നിരുന്നില്ല.

പോർവ്വത്തിലെ അന്തിമിപ്പ് റാണാസാഹിബ് സ്ഥാനാരോഹണം ചെയ്യുന്നതിനു മുമ്പ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സസ്ക്രൂളിയും ഉപദേശങ്ങാവും എൻറ ഏട്ടുനായിരുന്നു. ആ ഉദ്യോഗത്തിലിരിക്കേ ഏട്ട് തന്നും ഉപദേശം നല്കി എൻറ കേസ് നിലവിലുണ്ടായിരുന്നു. അത് ഏട്ടുനാൽ വിശ്രദിപ്പിച്ച ആളായ പൊളിറ്റിക്കൽ എജൻറിന്റെ അടുത്ത് എത്തിയിരുന്നു. എനിക്ക് ആ ഉദ്യോഗസ്ഥമനെ ഇംഗ്ലീഷിൽ വച്ച് അറിയാമായിരുന്നു. അവിടെ എന്നോട് സ്നേഹമായിട്ടാണ് അദ്ദേഹം പെരുമാറിയത്. ഞാനാം സ്നേഹബന്ധം ഉപയോഗിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ കണ്ട് സംസാരിക്കണമെന്നും തന്നോടുള്ള വിരോധം ഇല്ലാതാക്കണമെന്നും ഏട്ട് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. എനിക്കു ഈ ആശയ, തിരുത്തു ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. ഇംഗ്ലീഷിൽ വച്ചുണ്ടായിരുന്ന ചെറിയൊരു പരിചയം മൃതലാക്കാൻ നോക്കലുതെന്ന് എനിക്ക് തോനി. ഏട്ട് യഥാർത്ഥത്തിൽ കുറുക്കാരനാണെങ്കിൽ എൻറ ശുപാർശക്കാണ് എന്നു പ്രയോജനം? അദ്ദേഹം നിരപരാധിയാണെങ്കിൽ നേരായ വഴിക്ക് ഒരു അപേക്ഷ നല്കുകയും തന്റെ നിരപരാധിത്വത്തിൽ വിശ്വാസം അർപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അനന്തരാഫല തന്റെ നേരിട്ടുകയും വേണം. ഏട്ട് ഈ ഉപദേശം നേരിപ്പില്ല. “നിന്നക്ക് കത്തുവാർ എന്നാണെന്നും അറിയില്ല. ലോകം എന്നാണെന്നും നി അറിയാൻിരിക്കുന്ന തെയ്യുള്ളൂ. സ്വാധീനത്തിനു മാത്രമാണ് ഇവിടെ വിലയ്ക്കുള്ളത്. നിന്നക്കു പതി

ചയമുള്ള ഒരുദ്ദോഗസ്ഥന്റെയടുത്ത് സ്വന്തം സഹോദരനുവേണ്ടി ഒരു നല്ലവാക്ക് പറയാവുന്ന അവസരത്തിൽ ആ കടമയിൽ നിന്ന് നീ ഒഴിഞ്ഞുമാറുന്നത് ഉചിതമല്ല". എന്നുപറ്റം പറഞ്ഞു.

എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ നിഷ്പയിക്കാൻ കഴിണ്ടില്ല. അതിനാൽ എൻ്റെ ഇപ്പട്ടതിന് വിരുദ്ധമായി ആ ഉദ്ദോഗസ്ഥന്റെ അടുത്തേക്ക് ഞാൻ ചെന്നു. എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ സമീപിക്കാൻ യാതാരവകാശവും ഇല്ലെന്നും അതിനാൽ ആത്മാഭിമാനം ഞാൻ ബലിക്കിടക്കുകയാണെന്നും പുർണ്ണ വോദ്യും ഉണ്ടായിരുന്നു. എക്കില്ലും ഒരു കൂടിക്കാഴ്ചക്കായി ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുകയും അത് അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തെ ഞാൻ പഴയ പരിചയം ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. കന്തുവാർ തുംബിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമാണെന്നും ഞാൻ പെട്ടെന്ന് തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ലിവിൽ കഴിയുന്ന ഉദ്ദോഗസ്ഥന്റെ ജോലിയിലിരിക്കുന്ന ഉദ്ദോഗസ്ഥനും ഞാൻ കണ്ടു. ആ പൊളിറ്റിക്കൽ എജൻറ് പഴയപരിചയം അംഗീകരിപ്പിച്ചു. എനാൽ ആ ഓർമ്മക്കുടുത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനെ കുറഞ്ഞിരിക്കാം. "അ പരിചയത്തെ ദുരുപ്പയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള നിങ്ങൾ ഇവിടെ വന്നത്, ആണോ?" എന്നായിരുന്നു ആ ഗരുഡ വഞ്ചിന്റെ അർത്ഥം. അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുരികന്തിൽ എഴുതിയിരുന്ന തായും തോനി. എക്കില്ലും ഞാൻ വിഷയത്തിലേക്ക് കടന്നു. അദ്ദേഹം അക്ഷമനായി. "നിങ്ങളുടെ ഏടുകൾ ഗൃഹസ്ഥന്മാരാണ്. എനിക്ക് നിങ്ങളിൽ നിന്ന് കുടുതലൊന്നും കേൾക്കേണ്ട. എനിക്കു സമയമില്ല. നിങ്ങളുടെ ഏടുക്ക് വല്ലതും പറയാനുണ്ടെങ്കിൽ ശരിയായ വഴിക്ക് പരാതി നൽകുന്നതും" ഇല്ല മറുപടി മതിയായിരുന്നു. ഒരു പക്ഷേ അർഹിക്കുന്നതുമായിരുന്നു. എനാൽ സ്വാർത്ഥത അന്വധാരാണ്. ഞാൻ എൻ്റെ വിവരണം തുടർന്നുകൊണ്ടെങ്കിരുന്നു. അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റിട്ടു പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ പോകണം".

പക്ഷേ ഞാൻ പറയാനുള്ളതു മുഴുവൻ ദയവായി കോർക്കു എന്ന് പറഞ്ഞു. എൻ്റെ ഇല്ല വാക്കുകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കോപം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം ശിപായിയെ വിളിച്ചു എന്ന പുറത്താക്കാൻ ആജ്ഞാഞ്ഞാപിച്ചു. ശിപായി എൻ്റെ ചുമലിമേൽ പിടിച്ച് മുറിക്കു പൂരത്താക്കുവരെ ഞാൻ പോകാൻ മടക്കുകയായിരുന്നു. സായിപ്പും ശിപായിയും ദുരിയായി. കോപിച്ചല റിക്കക്കാണ്ട് താനവിടം വിട്ടു. ഉടൻതന്നെ ഇങ്ങനെ ഒരു കുറിപ്പെഴുതി അയച്ചു. "നിങ്ങളെന്നും അവഹേളിച്ചിരിക്കുന്നു. ശിപായിയെക്കാണ്ട് നിങ്ങൾ എനിക്ക് ദേഹാപദവി ഏലപിച്ചു. അതിന് പ്രതിപിഡി ചെയ്യുന്നില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കെതിരായി എനിക്ക് നടപടികൾ ഏടുക്കേണ്ടി വരും".

ഉടനെ മറുപടി കിട്ടി: "നിങ്ങൾ പരുപ്പമായിട്ടാണ് എന്നോട് പെരുമാറിയത്. പോകാൻ പറഞ്ഞിട്ടും നിങ്ങൾ പോയില്ല. ശിപായിയെക്കാണ്ട് നിങ്ങളെ പുറത്താക്കിക്കുകയുംാതെ വേറെ വഴിയില്ലായിരുന്നു. അയാൾ പറഞ്ഞിട്ടും നിങ്ങൾ ഓഫീസ് വിട്ട് പോയില്ല. അതിനാൽ നിങ്ങളെ പുറത്തയക്കാൻ ആവശ്യമായിരുന്നതെ ബലം അയാൾക്കുപയോഗിക്കേണ്ടിവന്നു. നിങ്ങൾക്കി

ഷടമുള്ള നടപടി എടുക്കാവുന്നതാണ്". ഈ മറുപടി പോകരീലിട്ടുകൊണ്ട് തലതാഴ്ത്തി വിഷയ്യായി ഞാൻ വിട്ടില്ലതി. എന്നോട് ഉണ്ടായ വിവരങ്ങൾ ഒളിഞ്ഞും പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം വല്ലാതെ ദു:ഖിക്കുകയും എന്നു എങ്ങനെ സാന്നിദ്ധ്യപ്രകൃത്യും എന്നറിയാതെ വിഷമിക്കുകയും ചെയ്തു. വക്കിലറും റായ് സ്കേഡിത്തൊരോടൊക്കെ അദ്ദേഹം സംസാരിച്ചു. സാധിപ്പിന്നതിരായി എങ്ങനെ നടപടി എടുക്കണമെന്ന് എനിക്കിയിരുന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ ബോംബൈയിൽ നിന്ന് എന്നോ കേസ് നടത്താൻ സർ മിറോസ്സാ മേതെ രജ്ജകാട്ടിലെത്തിയിരുന്നു. പക്ഷേ എന്നെന്നപൂരാലോരു ജുനിയർ ബാറി സ്റ്റോർ എങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തെ കാണാൻ ശ്യാമലുപ്പട്ടാ? അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ ഏൽപ്പാട്ടു ചെയ്ത വക്കിൽ വഴി എൻറ കേസിൽ കുടാസുകൾ കൊടുത്തയക്കുകയും ഉപദേശം ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറുപടി ത്രായിരുന്നു: "മികച്ച വക്കിലംഭാരുടെയും ബാഗിന്റുമാരുടും യും പൊതുവേയുള്ള അനുഭവം ഇങ്ങനെയുള്ളതാണെന്ന് ശാന്തിയാട്ട പറയു. അയാൾ ഇംഗ്ലിഷ് നിന്നും എന്തിന്തയല്ലോ ഉള്ളൂ. പോരത്തിലുപ്പ് കാണും. അയാൾക്ക് ബ്രിഞ്ച് ഓഫീസർമാരെ അറിയില്ലോ. അയാൾക്ക് ഇവിടെ വല്ലതും സഹാദിക്കുകയും കുഴപ്പം കുടാതെ കഴിയുകയും ചെയ്യണമെങ്കിൽ ആ കുറിപ്പ് കിരിക്കുമ്പോൾ അവഹേളളും സഹിക്കുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. സാധിപ്പിന്നതിരായി നടപടികൾക്ക് മുതിരെനാൽ അയാളുണ്ടും നേടുകയി ഫ്ലോറ് മാത്രമല്ല സ്വാം നശിക്കുകയും ചെയ്യും. ജീവിതം അറിയാനിരിക്കുന്ന തെയുള്ള എന്ന് അയാൾക്ക് പറഞ്ഞുകൊടുക്കുക".

ഈ ഉപദേശം എനിക്ക് വിഷാപോലെ കയ്യുള്ളതായിരുന്നു. എക്കിലും വിശ്വാസം വന്നു. ഞാനും അവഹേളളും സഹിച്ചു. പക്ഷേ അതിൽ നിന്ന് പ്രയോജനമുണ്ടായി. ഞാൻ എന്നോടു തന്നെ പറഞ്ഞു "അതുപോലോരു അഭിഭാഷിക്കുന്ന ഇനിയാരിക്കലും ഞാൻ എന്തിലുപ്പട്ടകയില്ലോ. സ്കേഡിബൈറ്റ് തന്ത ഇതുപോലെ ദുരുപ്പയോഗപ്രകൃത്യാണ് ഇനിയാരിക്കലും ഞാൻ ശ്രമിക്കുകയില്ലോ". അതിനുശേഷം ഒരിക്കലും ആ തിരുമാനത്തെ വണിക്കുന്ന ധാരാതാരു തെറ്റും ഞാൻ ചിന്തിച്ചിട്ടും പോലുമില്ലോ. ഈ ആലൂതാം എൻറി ജീവിതത്തെ വഴിതിരിച്ചു വിട്ടു.

5. ഒക്ഷിണാപ്രധികരയിലേക്കുള്ള രൂക്ഷം

ആ ഉദ്യാഗസ്ഥൻ പോയതിൽ ഞാൻ തിരുച്ചയായും തെറ്റുകാരനായിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അക്ഷമയും അടക്കാനാവാത്ത കോപവും എൻറ തെറ്റിന് യോജിക്കാത്തവിധം വളരെ കൂടുതലായിരുന്നു. എന്നു പുറത്താക്കാൻ മാത്രം തെറ്റാനും ഞാൻ ചെയ്തിരുന്നില്ലോ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമയത്തിൽ കൂടിച്ചിട്ടും അഭ്യ നിമിഷമേ ഞാനെടുത്തു കാണും. പക്ഷേ ഞാൻ സംസാരിക്കുന്നത് അദ്ദേഹത്തിന് കേൾക്കാനും ഇഷ്ടമില്ലായിരുന്നു. എന്നോട് പോകാൻ മര്യാദയായി അദ്ദേഹത്തിന് പറയാമായിരുന്നു. എന്നാൽ

അധികാരം ക്രമത്തെന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ ലഹരിപിടിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ മണി ഗുണങ്ങളിൽ ക്ഷമാർഹന് സ്ഥാനമില്ലെന്ന് പിന്നീട് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. സന്ദർശകരെ അപമാനിക്കുക എന്നത് അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് പതിവായിരുന്നു. നിസ്സാ രഥായ ഇഷ്ടക്കുറവ് ഈ സായിപ്പിന്നീൻ സന്ദരി തന്റെക്കുമായിരുന്നു.

എൻ്റെ ജോലി അധികവും ഇപ്പോൾ സ്വാഭാവികമായും അദ്ദേഹത്തി നിന്ന് കോടതിയിലാണ്. അദ്ദേഹത്തെ പ്രതിപ്പെട്ടുതുക എന്നിക്കു അസാധ്യ മായിരുന്നു. അതിന് ഏതിനുകൂടി ആഗ്രഹവായുമില്ലായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹ തനിന്തനിരായി നടപടി എടുക്കുമ്പോൾ ഭീഷണിപ്പെട്ടുങ്ങിയ സ്വിത്തിക്ക് നിസ്സാ ബ്രംഗായി ഇരിക്കാൻ ഞാൻഒൻഡിക്കപ്പെട്ടതുമില്ല.

ശ്രതിനിടയ്ക്ക് രാജ്യത്തെ ഉപജാപ സാമ്പ്രദിയത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ അനിയാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. ചെറിയ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളുടെ രൂപ കുടമായിരുന്നു കത്തു വാൻ. അതിനാൽ രാജ്യപ്രാധികമല്ലാതിരിക്കുന്ന എൻ്റെപ്പെട്ടുനാ അനേകാ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരു രൂപായിരുന്നു. നാട്ടുരാജ്യങ്ങൾ തമിലിലുള്ള തന്ത്സർജ്ജങ്ങളും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരു രൂപുട അധികാരത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള കുത്രന്തരങ്ങളും സർവ്വസാധാരണമായിരുന്നു. അവിടങ്ങളിലെ രാജാക്കന്നാർ അസ്വർക്കു വിധേയരും മുവർസതുതിക്കാരു രൂപുട വഹക്ക് കേൾക്കുന്നവരുമായിരുന്നു. സായിപ്പിന്നീ ശിപായിരൈപ്പേരും സംതോഷപ്പീകരണം. ശിരസ്താരാധകക്കട്ട സായിപ്പിനേക്കാൾ വലിയ ആളും. കാരണം, അയാളായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നീ കണ്ണും, കാരും തിരാ സ്തിയും. ശിരസ്താരാധക ഇഷ്ടമായിരുന്നു നിയമം. അയാളുടെ വഹവ് സായിപ്പിനേരിനേക്കാൾ കുടുതലാണെന്ന് പ്രസിദ്ധവുമായിരുന്നു. ഇതു കുറെ അതിശായാക്കിയായിരിക്കാം. എക്കിലും അയാൾ ശവാളത്തെക്കാൾ അധികം ചെലവഴിച്ചാണ് ജീവിച്ചതെന്ന കാരം തിരുച്ചി.

ഈ അന്തരീക്ഷ വിഷം നിറഞ്ഞതായി എന്നിക്കു തോന്തി. അതിന്നീ ബാധയേൽക്കാതെ എങ്ങനെ കഴിയും എന്നത് എന്നു നിരന്തരം അല്പത്തി പ്രശ്നമാണ്.

ഞാൻ തികച്ചും നിരാഗനായിരുന്നു. എൻ്റെ ഏട്ടും അത് വൃക്തമായി മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നിക്കു എത്രതകയില്ലോ ജോലി നേടാൻ കഴി ഞാൻ ഇല്ല കുത്രന്തരങ്ങളുടെ അന്തരീക്ഷത്തിൽ നിന്ന് ഞാൻ സ്വത്രന്തരനാവു മെന്ന് ഞാൻ ശിരസ്താരുകുറഞ്ഞു. തോന്തി. എന്നാൽ കുത്രന്തരങ്ങൾ കുടാതെ മഹത്തിന്മാനമൊ ജീവജീയത്വദ്ദേശമൊ കിട്ടുന്ന പ്രശ്നമെല്ലാം. ആ സായ്‌പു മായുള്ള വഴക്ക് എൻ്റെ പ്രാക്കിസിന് തക്കളുമായി നിലക്കുകയും ചെയ്തു.

പോർവ്വതൻ അപ്പോൾ പ്രിട്ടിഷ് അധ്യമിനിസ്സ്ട്രെറുടെ രണ്ടാതിലായിരുന്നു. റാണായക്ക് കുടുതൽ അധികാരങ്ങൾ കിട്ടാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു സംബന്ധിച്ച് എന്നിക്കവിം കുറാ ജോലികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. 'മേരു' വിഭാഗം കൂപ്പിക്കാൻ കാരിൽ നിന്ന് കുടുതൽ സ്ഥലപികുതി ഇംഗ്ലാന്റുമുഖ്യ പരാതിയുമായി എന്നിക്കു അധ്യമിനിസ്സ്ട്രെറു കാണാനും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ഇന്ത്യാക്കാരനാണെങ്കിലും, സായ്‌പിനെക്കാൾ ധിക്കാരിയാണെന്ന്

ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അയാൾ സമർത്ഥനായിരുന്നു. പക്ഷെ ആ സാമർത്ഥ്യം കൊണ്ട് കൃഷിക്കാർക്ക് ഒരു ഗുണവും കുട്ടിയതായി ഞാൻ കണിക്കി. റാണുക് ക്ക് കുറേക്കുടി അധികാരണങ്ങൾ സന്ധാരിച്ചു കൊടുക്കുന്നതിൽ ഞാൻ വിജയിച്ചു. എന്നാൽ ആ കൃഷിക്കാർക്ക് ഒരു ആശാസവും നൽകാൻ കഴിണ്ടില്ല. അവരുടെ കാര്യം ശ്രദ്ധയോടെ പരിശോധിച്ചതുപോലുമില്ല എന്ത് ഞാൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചു.

അങ്ങനെ ഈ പരിശ്രമത്തിലും ഞാൻ താരതമ്യേന നിരാഗനായിത്തിരിക്കുന്നു. എൻറീ കക്ഷികൾക്ക് നിന്തി ലഭിച്ചിരേണ്ട് എനിക്കു തോന്തി. പക്ഷെ അത് നേട്ടിയെടുക്കാൻ എനിക്കു മാറ്റുമില്ലായിരുന്നു. അങ്ങനെയും പൊളി ക്കൻിൽ എജൻറിന്നെൻഡിന്നെയോ ഗവൺമെൻറിന്നെയോ അടുത്ത് എനിക്കു പരാതി പ്രേടാം. “ഞങ്ങൾ ഇടപെടാൻ വിസമ്മതിക്കുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞ് അവൻ അപ്പിൽ തള്ളുകയാകും ചെയ്യുക. ഇത്തരം തിരുമാനങ്ങൾക്ക് ആധാരമായി ഏതെങ്കിലും നിയമമാ വ്യവസ്ഥമെയു ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അതോടു കാര്യമായിരുന്നു. എന്നാൽ അതിനുപകരം സായ്പിന്റെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു നിയമം. ഞാൻ പ്രകാശിതനന്നായി.

ഈ സമയം ഒരു മേമൻ (മുസ്ലീം വിഭാഗം) കച്ചവടസ്ഥാപനത്തിൽ നിന്നും എൻറീ ഏട്ട് ഇങ്ങനെ ഒരു കത്തുക്കിട്ടി: “ഞങ്ങൾക്ക് ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ കച്ചവടമുണ്ട്. ഞങ്ങളുടെത് വലിയെല്ലാ സ്ഥാപനമാണ്. അവിടെ കോടതിയിൽ ഞങ്ങൾക്കാരു വലിയ കേസുണ്ട്. നാല്പതിനായിരു പവനാണ് കിട്ടാനുള്ളിട്ട്. കുറേകാലമായി അത് നടന്നുവരുന്നു. ഏറ്റവും നല്ല വകീലാഭാരങ്ങും ബാൻസ്റ്റർമാഭാരങ്ങും ആണ് കേസ് വാദിക്കാൻ ഞങ്ങൾ എൻപ്പോടു ചെയ്തിട്ടുള്ളിട്ട്. നിങ്ങളുടെ സഹോദരനെ അങ്ങാട്ടുക്കാമെക്കിൽ അത് ഞങ്ങൾക്കും അദ്ദേഹത്തിനും പ്രയോജനപ്രാപ്തമായിരിക്കും. ഞങ്ങളെക്കാൾ ഭേദമായി വകീലമാർക്ക് വിവരങ്ങൾ നല്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിയും. ലോകത്തിന്റെ പുതിയെല്ലാ ഭാഗം കാണാനും പുതിയ ആളുകളെ പരിചയ പ്രേടാനും അദ്ദേഹത്തിന് അവസരം കിട്ടുകയും ചെയ്യും”.

ഈ നിർദ്ദേശത്തെപ്പറ്റി ഏട്ട് എന്നോട് ചർച്ച ചെയ്തു. ഞാൻ വകീലാഭാരക്ക് വിവരം നല്കിയാൽ മതിയോ അല്ലെങ്കിൽ പാജരാവുക യാണോ വേണ്ടതെന്ന് എനിക്കു വൃക്തമായില്ല. എക്കിലും എനിക്കെതിൽ താല്പര്യം തോന്തി.

മേൽപ്പറഞ്ഞ സ്ഥാപനം ദാദാ അബ്ദുള്ലാ ആൻറ് കുന്നി ആയിരുന്നു. അതിലെ ഒരു പങ്കാളിയായ സേട് അബുദൂശ് കരിം ജാവേറിക്ക് ഏട്ട് എന്ന പരിചയപ്പെടുത്തി. “ഈത് ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളാരു ജോലി ആയിരിക്കില്ലെന്നു. ഞങ്ങൾക്ക് ക്ക് വലിയ യുറോപ്പും സ്റ്റേറ്റിന്നും അഭ്യന്തരിയാണെന്നും അവരുമായി നിങ്ങൾക്ക് പരിചയപ്പെടാം. ഞങ്ങളുടെ കച്ചവട സ്ഥാപനത്തിനും നിങ്ങളുടെ പ്രയോജനം കിട്ടും. ഞങ്ങളുടെ ഏഴുഞ്ഞെക്കുത്തുകൾ അധികവും ഇംഗ്ലീഷിലാണ് അതെത്തിലും നിങ്ങൾക്കും ഞങ്ങളെ സഹായിക്കാം. നിങ്ങൾ തിരിച്ചയായും

ഞങ്ങളുടെ അതിമി ആയിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് കയ്യിൽ നിന്ന് ഒന്നും ചെലവാക്കണം" എന്ന് സേത് പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ എൻ ചോദിച്ചു: "എത്രകാലത്തേക്ക് എൻ്റെ സേവനം നിങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിവരും? എന്നായിരിക്കും പ്രതിഫലം?"

"രു വർഷത്തില്ലയികും വേണ്ടി വരില്ല. അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും ഒന്നാംക്ഷാസ് ടിക്കറ്റും നുറും പവന്നും ഞങ്ങൾ തരം. ചെലവെല്ലാം വേരെയും".

ഈ ബാറിസ്റ്റർ എന്ന നിലയ്ക്കു പോകുന്നതല്ല. ആ സ്ഥാപനത്തിൽ എൻ ജോലിക്കാരനായി പോകുകയായിരുന്നു. എങ്കിലും ഞാൻ എങ്ങനെനെയു കിലും ഇന്ത്യയിൽനിന്ന് പോകാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. രു പുതിയ സ്ഥലം കാണാനും പുതിയ അനുഭവങ്ങളുണ്ടാകാനും തക്ക അവസരം ലഭിക്കുന്നു എന്ന ആകർഷണവുമുണ്ട്. കൂടാതെ നുറും പവൻ എടുന്ന് അയച്ചുകൊടുത്ത് വിട്ടുചെലവിന് സഹായിക്കുകയും ചെയ്യാം. അതുകൊണ്ട് യാതൊരു വിലപേരിലും കൂടാതെ ഞാനാ ക്ഷണം സ്വികരിക്കുകയും ദക්ශිණාදුമ් കയറിലേക്ക് പോകാൻ രുജ്ജുകയും ചെയ്യു.

6. നെറ്റാളിൽ എത്തുന്നു

ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു പോയപ്പോൾ തോന്തിയത്ര വിയോഗഭ്യാസം ദക්ශිණාදු കയറിലേക്കു പോകുന്നോൾ എനിക്കെന്നുംവെപ്പുകില്ല. എൻ്റെ അമ്മ ഇപ്പോൾ ജീവിച്ചിരിപ്പില്ല. ലോകത്തെക്കുറിച്ചും വിദേശസംഖാരത്തെക്കുറിച്ചും ഞാൻ കുറി അറിവു നേടിത്തുടർന്നു. പിന്നെ രാജ്യക്കോട്ടിൽ നിന്നു ഭോംബേക്കു പോവുക അസാധാരണമല്ലായിരുന്നു താനും.

ഉത്തവണ ഭാര്യയെ പിരിയുന്നതിലുള്ള വേദനയേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ നിന്നു വന്നശേഷം ഞങ്ങൾക്കൊരു കൂട്ടികൂടി ജനിച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ സ്നേഹത്തെ ഇപ്പോഴും കാമാന്ധത ഇല്ലാത്തതാണെന്ന് വിശ്വഷിപ്പിച്ചുകൂടാ. എങ്കിലും അതു ക്രമേണ ശ്രദ്ധമായിക്കൊണ്ടിരുന്നു. യുറോപ്പിൽ നിന്നു ഞാൻ തിരിച്ചെത്തിയശേഷം ഞങ്ങൾ വളരെ കുറച്ചു നാളേ രുമിച്ചു പാർത്തിട്ടുള്ളു. അലക്ഷ്യമായിട്ടാണകിലും ഞാനവെള്ള പറിസ്കാരിൽ തുടങ്ങുകയും ചില പരിഷ്കരണങ്ങൾ വരുത്താൻ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ രുമിച്ചു താമസിക്കേണ്ടത് ആവശ്യമാണെന്നും ഞങ്ങൾക്കു രണ്ടുപേരുകും ഭോംബേപ്പുട്ടിരുന്നു. എങ്കിലും ദക්ශිණාදු കയറിയുടെ ആകർഷണം വേർപാടിനാ സഹിക്കാവുന്നതാക്കി മാറ്റി. "രു വർഷ തിനുകും നമുക്ക് കാണാമല്ലോ," എന്നു പറഞ്ഞു ഭാര്യയെ സാന്തരിപ്പിച്ചു ഞാൻ രാജ്യക്കോട്ടിൽ നിന്ന് ഭോംബേക്കു യാത്ര തിരിച്ചു.

അവിടെ ദാദാ അബ്ദുള്ലും ആൻഡ് കമ്പനിയുടെ ആജണ്ണിവുചിക്കാൻ എനിക്ക് യാത്ര ശരിപ്പെടുത്തേണ്ടിയിരുന്നത്. പക്ഷേ ക്ഷുണ്ണിൽ ക്യാമിൻ ബാർത്ത ഒന്നും ചീവുണ്ടായിരുന്നില്ല. അപ്പോൾ പോയില്ലെങ്കിൽ ഭോംബേ തിന്ന് അകപ്പട്ടപോകും. ആ ഏജൻഡ് പറഞ്ഞു: "ഞങ്ങൾ ഒന്നാംക്ഷാസ്

യാത്രാ ടിക്കറ്റിന് പരമാവധി ശ്രദ്ധിച്ചു. പഞ്ച സാധിച്ചില്ല. ഡക്ടിൽ (താഴ്ന്ന കൂപ്പിൽ) യാത്രചെയ്യാമെന്നുണ്ടെങ്കിലേ പോകാനാകു. കേഷണാ എന്നാം കൂപ്പിൽ തന്നെ ഏർപ്പുട്ടു ചെയ്യാൻ കഴിയും". ഞാൻ എന്നാം കൂപ്പിൽ യാത്ര ചെയ്തിരുന്ന കാലമാണത്. പോരെങ്കിൽ ഒരു ബാഡിസ്റ്റർ എങ്ങനെന്നും ഡക്ടിൽ യാത്രചെയ്യുന്നത്? അതുകൊണ്ട് ആ നിർദ്ദേശം ഞാൻ നിരസിച്ചു. എജൻറ് പാണ്ടൽ സത്യമാണോ എന്ന് സംശയം തോനി. കാരണം എന്നാം കൂപ്പിലും യാത്രാടിക്കര്റ്റ് കിട്ടാനില്ലെന്ന് എനിക്കു വിശ്വസിക്കാൻ കഴിണ്ടില്ല. എജൻറി നേരം സമ്മതത്തെന്നാട്ട ഞാൻ തന്നെ അത് സംബന്ധിക്കാനായി ശ്രദ്ധം തുടങ്ങി. കപ്പലിൽ ചെന്ന് ചീഫ് ഓഫീസറും ഞാൻ കണ്ണു. അദ്ദേഹം തുറന്നു പറഞ്ഞു: "ഞങ്ങൾക്ക് സാധാരണ ഇതുപോലൊരു തത്രക്ക് ഉണ്ടാവില്ല. എന്നാൽ മൊസാബിക്കിലെ ഗവർണ്ണർ ജനറൽ ഇത് കപ്പലിൽ പോകുന്നതിനാൽ വിശ്വാസിലഭ്യം ആളൂചിപ്പോയി".

"നിങ്ങൾക്ക് എന്നു അനിന്നക്കത്തോന്നു തിരുക്കി കയറ്റിക്കൂടാട?" ഞാൻ ചോദിച്ചു.

അദ്ദേഹം എന്നു അടിമുടി എന്നു നോക്കിയിട്ട് പ്രഖ്യാതിയിലേം പറഞ്ഞു: "ഈ ഒരു വഴിയേ ഉള്ളൂ. എൻറെ കൃബിറിൽ ഒരു ബർത്തൻ ഒഴിവുണ്ട്. യാത്ര കൊരക്ക് സാധാരണയായി അത് കൊടുക്കാറില്ല. എന്നാൽ നിങ്ങൾക്ക് ഞാന് തു തരം". ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന് നാലി പറയുകയും എജൻറിനോട് ആ ടിക്ക റൂ വാദാനും ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ 1893 എഞ്ചിനീയർമാരിൽ നിന്നും, ഓഗ്രോറീക്ഷണാർത്ഥി, നിരന്തര ഉത്സാഹജ്ഞനാട്ട ഒക്സിജനാപ്രമിക്ക വിലേക്ക് ഞാൻ യാത്രയായി.

കപ്പൽ ആലു, എത്തിപ്പേരിനു തുറന്നുവും ലാഭു ആണ്. അവിടെ എത്തൊന്ത് പതിമുന്ന് തിരഞ്ഞെടുത്തു. ഈ സമയംകൊണ്ട് ഞാനും കൃപ്പുന്നും നല്ല സൃഷ്ടിതുകളുണ്ടാക്കിണിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് ചെസ്സ് കളി ഇപ്പട്ടമായിരുന്നു. പഞ്ച അതിൽ ഒരു തുടക്കക്കാരൻ മാത്രമായിരുന്നു അദ്ദേഹം. അതിൽ തന്നെക്കാരിൽ തുടക്കക്കാരനായ ഒരാളും പക്കാളി യായി കിട്ടണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. അങ്ങനെ അദ്ദേഹം എന്നു കാണിച്ചു. ആ കളിയെപ്പറ്റി ഞാൻ ധാരാളം കേട്ടിരുന്നു എക്കില്ലോ ഞാനത്തിൽ കെടുവാച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ബുദ്ധിശക്തിക്ക് വ്യാധാം കിട്ടാൻ നല്ല സാഖ്യത്തുകൂടും ഒരു കളി ധാന്നതെന്ന് കളിക്കാർ പറയാറുണ്ട്. കൃപ്പുന്നേ അതിന്റെ പാംബാൾ എന്നി കമ്പു പാണ്ടുതന്നു. എനിക്ക് അതിരുടു കൂടി ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് എന്നു നശിയാരു വിദ്യാർത്ഥിയായി അദ്ദേഹം കണക്കാക്കി. എല്ലാ തവണയും ഞാനും തോല്പക്കുക. അത് എന്നു കൂടുതൽ പഠിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഫേരിപ്പിച്ചു. എനിക്ക് ആ കളി ഇപ്പട്ടമായി. എങ്കിലും ആ കപ്പൽ യാത്രയ്ക്കുശേഷം അത് തുടന്നില്ലോ. കാലാളിന നികുന്നതിന്പുറം ഞാനൊന്നും പിച്ചതുണ്ട്.

ലാമുവിൽ മുന്നാലു മണിക്കുവർ നേരത്തേക്ക് കപ്പൽ നെക്കുന്നിട്ടുകിട്ടണ്ടും. തുറമുഖം കാണാനായി ഞാൻ കരയ്ക്കിരിഞ്ഞി. കൃപ്പുന്നും കരയ്ക്കി

അവിയിരുന്നു. ആ തുറമുഖം അപകടം പിടിച്ചതാണെന്നും ഞാൻ നേരത്തെ മടങ്ങപ്പോകണമെന്നും കൂപ്പറ്റൻ എനിക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് തന്നിരുന്നു.

അതൊരു ചെറിയ സ്ഥലമായിരുന്നു. ഞാൻ പോസ്റ്റോഫിസിൽ ചെന്നു. അവിടെ ഇന്ത്യക്കാരായ ശുമംസ്തഭാര കണ്ടതിൽ എനിക്കു സന്തോഷം തോനി. അവരോട് കുറി സംസാരിച്ചു. ആപ്രധികക്കാരെയും ഞാൻ കാണുകയും അവരുടെ ജീവിതവിത്തികൾ മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ ലിതികൾ എനിക്കു രണ്ടുരംഗങ്ങൾ തോനി. ഈതെല്ലാം കുറച്ചു സമയമെടുത്തു.

ധക്കിൽ യാത്രചെയ്തിരുന്ന കുറേപ്പേരുമായി ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ടിരുന്നു. കരയിൽ വച്ചു കേഷണം പാകം ചെയ്തു പത്തുക്കു കഴിക്കാനായി അവരികയർക്കിണിയിത്താൻ. അവരിപ്പോൾ കപ്പലിലേക്ക് മടങ്ങാൻ ഒരുജ്ഞുന്നതായി കണ്ണു. ഞാനും അവരോടാടപ്പും ഒരേ ബോട്ടിൽ കയറി. തുറമുഖത്തെ വേലിയേറ്റു സമയമായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ ബോട്ടിൽ കയറാവുന്നതില്ലികാം പേരികയറിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഒഴുക്ക് വളരെ ശക്തമായിരുന്നതിനാൽ ബോട്ടിനെ കപ്പലിൽനിന്ന് ഗോവൺഡിയോട് ചേർത്ത് നിർത്താൻ സാധ്യമല്ലായിരുന്നു. അത് ഗോവൺഡിൽ എന്നുതോടും, അപ്പോഴേയും ഒഴുക്കിനാൽ തള്ളിമാറ്റപ്പെട്ടു. എന്നതായിരുന്നു അവസ്ഥ. കപ്പൽ പുറപ്പെട്ടാണുള്ള ആദ്യത്തെ വിസിൽ മുഴച്ചിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഞാൻ അസാന്നമാനായി. കൂപ്പറ്റൻ മുകളിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളുടെ അവസ്ഥ കാണുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കുറിൽ അഞ്ചുമിനി ടു കുട്ടി നിർത്താൻ അദ്ദേഹം ആജ്ഞാശാപിച്ചു. കപ്പലിന്റെക്കിൽ വേറാരു ബോട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു സ്ഥലപരിതൽ പത്തുരൂപയക്ക് എനിക്കുവേണ്ടി അത് വാടകയ്ക്ക് എടുത്തു. ആളുകൾ നിരഞ്ഞ ഞങ്ങളുടെ ബോട്ടിൽ നിന്ന് അതിലേയക്ക് ഏറ്റു കയറ്റി. ഗോവൺ കപ്പലിനകത്തെക്ക് ഉയർത്തിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എന്നു ഒരു കയറില്ലെടു വലിച്ചു കയറേണ്ടിവന്നു. കപ്പൽ ഉടൻ പുറപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു. മറ്റു ധാത്രക്കാരെല്ലാം അവിടെ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടു. കൂപ്പറ്റൻ തന്ന മുന്നറിയിപ്പിന്റെ ഫ്രാഡും ഞാനുപ്പോൾ മനസ്സിലാക്കി.

ലാമു കഴിഞ്ഞാൽ മൊംബാസയും അതിനുശേഷം സാൻസിബാറും ആയിരുന്നു കപ്പൽ അടക്കേണ്ട തുറമുഖങ്ങൾ. സാൻസിബാറിൽ എടുപ്പ് തന്ന ദിവസാ താമസമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ ഞങ്ങളെ അവിടെവച്ചു മറ്റൊരു കപ്പലിലേക്ക് മാറ്റി.

കൂപ്പറ്റൻ എന്ന വളരെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. പക്ഷേ ആ ഇഷ്ടം അനാഗ്രാസ്യമായ വഴിയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം എന്നുണ്ടായും ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് സുഹൃത്തിനേയും തന്നോടാടപ്പും പുറത്തുപോകാൻ ക്ഷമിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനിൽനിന്നും ബോട്ടിൽ ഞങ്ങൾ കരയിലെണ്ടി. ആ പുറപ്പെടുക്കുകാണം എന്നില്ലെങ്കിലും ഏന്തുക്കുട്ടാം മനസ്സിലായിരുന്നില്ല. ഞാൻ അത്തന്തം കാര്യങ്ങളിൽ ഇതു വിവരം മിക്കായിരുന്നു. കൂപ്പറ്റനും വിചാരിച്ചില്ല. ഞങ്ങളെ ഒരു ദലാൾ ചില നീംഗ്രാ സ്ത്രീകളുടെ ക്രാൾട്ടേഴ്സിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. ഓരോരുത്തൻ

കും ഓരോ മുറി കാണിച്ചുതന്നു. ഞാനവിടെ ലജ്ജിച്ചു നിയ്യവ്വംഗായി നിന്നു. ആ പാവം സ്ത്രീ എന്നപ്പറ്റി എന്നു വിചാരിച്ചിരിക്കുമെന്ന് ദൈവത്തിനേ അറിയു. കൂപ്പറ്റൻ എന്ന വിളച്ചപ്പോൾ ഞാൻ പോയപോലെ തിരിച്ചിറി ഞാൻ ചെന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് എൻഡ് ദൈവമെല്ലം മനസ്സിലായി. ആയും എൻഡ് കു വല്ലാതെ ലജ്ജയാണുതോന്നിയത്. പിന്നീട് എന്നിക്കതേപ്പറ്റി ഉർക്കിടിലെ തോട്ടയല്ലാതെ ചിന്തിക്കാൻ വരുമ്പന്നായപ്പോൾ ലജ്ജാബോധം നിങ്ങുകയും സ്ത്രീദർശനം എന്ന അലപവും ഖൃഷ്ണിയില്ലെല്ലാ എന്നൊരുത്ത് ഇംഗ്ലീഷ് നു നാൻ പറയുകയും ചെയ്തു. എൻഡ് ദാർശന്യമാർത്തു ഞാൻ അസ്വന്ന മനാകുകയും ആ മുറിയിലേക്കു പോകുന്നതിനു വിസമ്മതിക്കാൻ ദയവുമുണ്ടാക്കാണ്ടതോർത്തു സ്വയം സഹതപിക്കുകയും ചെയ്തു.

എൻഡ് ജീവിതത്തിലെ ഇത്തരത്തിലുള്ള മുന്നാമത്തെ പരീക്ഷണമായി രുന്നു തുടർന്നു. നിർദ്ദോഷരായ പല യുവാക്കളും ആയും തെറ്റായ ലജ്ജാബോധ തന്ത്രം നയിക്കപ്പെട്ട് പാപത്തിലേക്ക് വലിച്ചിട്ടായ്ക്കപ്പെടുകയാഥാവം. ഉണ്ടാവുന്നത്. ഭോഷം തട്ടാതെ ഞാൻ പുറിതു വന്നതിൽ എന്നിക്ക് യോഗ്യതയെ നും അവകാശപ്പെടാൻമില്ല. ആ മുറിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിനുതന്നെ സ്വയം വിസമ്മതിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ എന്നിക്കു യോഗ്യത അവകാശപ്പെടാമായിരുന്നു. എന്നെ രക്ഷിച്ചതിന് പരമകാര്യാഖികനായ ഇംഗ്ലീഷുനോട് ഞാൻ പൂർണ്ണമായും കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ സംഭവം എൻഡ് ഇംഗ്ലീഷ് വർഷിപ്പിക്കുകയും കപടമായ ലജ്ജ ഉപേക്ഷിക്കണമെന്ന് എന്ന ഒരു പരിധിയോളം പറിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ തുറമുഖത്ത് ഒരാച്ചപ് താമസമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ പട്ടണ അതിൽ മുറി വാടകയർക്കെടുത്ത്, അടുത്ത സ്ഥലത്തെതാക്കെ ചുറ്റിനടന്ന് ഒരു കാച്ചപക്ഷി കണ്ണു. സാംസിഖാരിലെ ധാരാളമായ സസ്യലതാദികളെപ്പറ്റി മലബാർ കണ്ണിട്ടുള്ളവർക്കു മാത്രമേ ഏതാണ്ടാരു രൂപം കിട്ടു. അവിടു തന്ത ഭീമാകാരമായ വ്യക്ഷണങ്ങളും പഴങ്ങളുടെ വലിപ്പവും കണ്ണ ഞാനന്തഭൂത പ്രട്ടുപോയി.

പിന്നീട് കപ്പലട്ടാതെ തുറമുഖം മൊസാംബിക്കായിരുന്നു. അവിടെ നിന്ന് മെയ് അവസാനതോടെ ഞങ്ങൾ നന്ദാളിൽ എത്തി.

7. ചീല അനുഭവങ്ങൾ

ധർമ്മാൺ ആണ് നന്ദാളിൻഡ് തുറമുഖം. നന്ദാൾ തുറമുഖം എന്നും അത് അറിയപ്പെട്ടു. അവിടെ എന്ന സ്ഥിക്കിക്കാനായി അബ്ദുള്ള സേട്ട് എത്തിയിരുന്നു. കപ്പൽ തുറമുഖത്തെത്തിയപ്പോൾ ആളുകൾ സ്കോറിതന്നു രെ കാണാനായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നില്ലെന്ന് എന്നിക്കുതോന്നി. അബ്ദുള്ള സേട്ടി നിന്ന് പരിചയകാർ അദ്ദേഹത്തോട് പെരുമാറുന്നതിൽ കാണിച്ച ഒരുരം മരുഭക്കുവും മറ്റും എൻഡ് ശ്രദ്ധയിൽ പെടാതിരുന്നില്ല. അതെന്നെ വേദ

നിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അബ്ദുള്ള സേട് അതുമായി ഇന്നങ്ങിക്കണ്ണിരുന്നു എന്ന കുറഞ്ഞാരു ആർച്ചരുന്നൊടുകൂട്ടിയാണ് എല്ലാവരും നോക്കിയത്. എൻ്റെ വേഷവിധാനം മറ്റ് ഇന്ത്യാക്കാരിൽ നിന്നും എന്നെന്ന വേദ്ധിൽ ചും നിർത്തി. ബംഗാളികളുടെതുപോലെ ഒരു തലപ്പാവും കുറിയ കുപ്പായവും മാണ് ഞാൻ ധർമ്മിയുന്നത്.

എന്ന കമ്പനിയുടെ കൂട്ടിക്കാണ്ടുപോവുകയും അവിടെ എന്നിക്കായി നിക്കിവച്ചിരുന്ന മുൻ കാൺിച്ചുതർക്കയും ചെയ്തു. അബ്ദുള്ള സേടിന്റെ മുൻയോട് ചേരന്നായിരുന്നു അത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ എന്നെ മനസ്സിലായില്ല. എന്നിക്ക് അദ്ദേഹത്തെയും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരൻ എൻ്റെ കയ്യിൽ തന്നെ ചീരുന്ന കടലാസുകൾ അദ്ദേഹം വായിച്ചു നോക്കി. അതുമുലം അദ്ദേഹത്തിന് അന്നധിപ്പിച്ചു കൂടിയതെയുള്ളൂ. തന്റെ സഹോദരൻ ഒരു വെള്ളാനന്ദ (അനാവശ്യമെല്ലാവിനുള്ള വസ്തു) അയച്ചു കൊടുത്തിരിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചു. എൻ്റെ വസ്ത്രവും ജീവിത രിതിയും യുറോപ്പൻമാരുടെതുപോലെ വളരെ ചെലവുള്ളതായി അദ്ദേഹത്തിനു തോന്തി. എന്നെ ഏല്പിക്കാൻ തകബിധിത്തിലുള്ള പ്രത്യേക ജോലിയാണും അപ്പോൾ ഇല്ലായിരുന്നു. അവരുടെ കേസ് ട്രാൻസ്വാളിലാണ് നടന്നിരുന്നത്. എന്നെ ഉടനെ അഞ്ചോട്ടുക്കുന്നതിൽ അർത്ഥമില്ല. പിന്നെ എൻ്റെ കഴിവിനേയും സ്വന്തസന്ധ്യത്തെയും അദ്ദേഹത്തിന് എത്ര കണ്ട വിശ്വസിക്കാൻ കഴിയും. എന്ന പ്രസന്നവുമുണ്ട്. പ്രിട്ടോറിയൽ എന്ന നിർക്കിൾക്കാൻ അദ്ദേഹം ഉണ്ടാവുകയില്ലല്ലോ. പ്രതികൾ പ്രിട്ടോറിയൽ ഇലാം. അവൻ എന്നെ അവിഹിതമായി സ്വാധീനിക്കാൻ ശ്രമിച്ചാൽ അദ്ദേഹം അറിയില്ല. ആകേസിന്റെ ജോലി എന്നെ ഏൽപ്പിക്കാതെപക്ഷം പേരെ എന്തു ജോലിയാണ് എന്നിക്കുത്തരിക്കുന്നതിന്? മറ്റൊരു ജോലിക്കൾ എല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുമാന്തമാർക്ക് എൻ്റെ കൈവിലാണെന്നും നാനാഡി ചെയ്യാൻ കഴിയും. ഗുമാന്തമാർക്ക് തെറ്റു ചെയ്താൽ അവരെ ശിക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യാം. ഞാൻ തെറ്റു ചെയ്താൽ എന്നെ അഞ്ചോനെ ചെയ്യാമോ? അപ്പോൾ കേസ് സംബന്ധമായി ജോലി നേന്നും എന്നെ ഏല്പിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ലെങ്കിൽ വെറുതെ എന്നെ സംരക്ഷിക്കേണ്ടി വരും.

അബ്ദുള്ള സേടിന് അക്ഷരങ്ങളാണ്. ഇല്ലായിരുന്നെന്നുതന്നെ പറയാം. പകുപ്പ് സമൃദ്ധമായ അനുഭവങ്ങളാണ്. അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. നിശ്ചിതമായ ബുദ്ധി ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു മാത്രമല്ല അതെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം മോഡിഫിക്കുമാറാണെന്ന യുറോപ്പൻ വ്യാപാരിക്കളാടോ ഇടപെടാനും വകുലിനിന് തന്റെ കേസ് വിവരിച്ചുകൊടുക്കാനും മറ്റൊരായ ഏല്ലാ കാര്യങ്ങളും നിർവ്വഹിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന് സാധിച്ചു. അവിടെതന്നെ ഇന്ത്യാക്കാർ അദ്ദേഹത്തെ വളരെ ആരാദവോടുകൂടിയാണ് കണ്ടിരുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കമ്പനി അവിടെയുള്ള ഇന്ത്യൻ കമ്പനികളിൽ ഏറ്റവും വല്ലതോ കുറഞ്ഞത് ഏറ്റവും വലിയവയിൽ

ഒന്നോ ആയിരുന്നു. ഇപ്പറഞ്ച എല്ലാ ഗുണങ്ങളൊടുമൊപ്പം അദ്ദേഹത്തിന് രു ദോഷവുമുണ്ടായിരുന്നു - പ്രകൃത്യാ അദ്ദേഹം സംശയാലൂഹായിരുന്നു.

ഈസ്യം മതത്തെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം അഭിമാനിക്കുകയും അതിൻറെ തന്ത്രങ്ങൾപ്പറ്റി സംസാരിക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അറബി ഭാഷ അറിയിരുന്നില്ലെങ്കിലും വിശ്വാസിക്കുന്നതും ഇസ്യാമിക സാഹിത്യത്തെക്കുറിച്ചു പൊതുവെയും അദ്ദേഹത്തിനു സാമാന്യം നല്കി അറിവുണ്ടായിരുന്നു. യഥമുഖ്യം ഉദാഹരിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന് എപ്പോഴും കയ്യിൽ ഉദാഹരണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹവുമായുള്ള അടുപ്പം എനിക്ക് ഇസ്യാമിനെപ്പറ്റി കുറെ പ്രായോഗിക പരിജ്ഞനാം നേടിതന്നു. തങ്ങൾ പരസ്പരം കൂടുതൽ അടുത്ത പ്രോശ്ര മതവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി നിംബ ചർച്ചകൾ നടത്തുമായിരുന്നു.

ഞാൻ ചെന്നാൽ രണ്ടാംത്തെയൊരു മുന്നാമത്തെയോ തിവസം ഡിബാൻ കോടതി കാണാൻ സേട്ട് എന്ന കൂട്ടിക്കാണണ്ടുപോയി. അവിടെ പലരുമായി എന്ന പരിചയപ്പെട്ടുതുകയും തണ്ടൻ വക്കിലിൻറെ അടുത്ത എന്ന ഇരുത്തുകയും ചെയ്തു മജിസ്ട്രറുടെ കുറേറേം ഏന്ന തുറിച്ചുനോക്കിയിട്ട് എന്നെന്ന തലപ്പാവെടുത്തു മാറ്റാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ വിസ്മയതിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ കോടതി വിട്ടുപോന്നു.

അങ്ങനെ അവിടെയും ഏറ്റുമുട്ടിനുള്ള വക എനിക്കായി കാത്തിരിപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

ചില ഇന്ത്യാക്കാരോട് തലപ്പാവ് എടുത്തുമാറ്റാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടുന്നത് ഏന്തുകൊണ്ടാണെന്ന് അബ്ദുളും സേട്ട് എനിക്ക് വിവരിച്ചു തന്നു. മുസ്ലിം വേശ ധരിച്ചവർക്ക് അവരുടെ തലപ്പാവ് അണിയാം. എന്നാൽ മറ്റ് ഇന്ത്യാക്കാർകോടതിയിൽ ചെലുംവോൾ തലപ്പാവ് നിക്കിയിരിക്കണം.

ഈ സുക്ഷമ വിവേചനം മനസ്സിലാക്കാൻ വേണ്ടി ഞാൻ അല്പം വിശദിക്കണം നന്ദിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഇന്ത്യാക്കാരെ ഇവിടെ പാര ശ്രദ്ധകളായി തിരിച്ചിറിക്കുകയാണെന്ന് രണ്ടോ മൂന്നോ ദിവസംകാണ്ട് എനിക്കു മനസ്സിലായി. അവയിലെല്ലാന് അറബിക്കളുണ്ട് സ്വയം വിജിക്കുന്ന മുസ്ലിം വ്യാപാരകളായിരുന്നു. മാറ്റാന് ഫിന്റു ശുമംസ്തകാളും ഇന്ത്യൻമാന് പാഞ്ചസി ശുമംസ്തകാഡും ആയിരുന്നു. അറബികളുടെ കുടുകു കുടാനെ ഫിന്റു ശുമംസ്തകാഡും ഏറ്റവും അല്ലാതെ അവസ്ഥയിലുന്നു. പാഞ്ചസി ശുമംസ്തകാഡും പേരേണ്ടുക്കാരാണെന്നും സ്വയം പറഞ്ഞിരുന്നു. ഈ മുന്ന് വിഭാഗക്കാർക്കും പരസ്പരം ചില സാമൂഹ്യ ബന്ധങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ തമിഴ്രൂ തലവുകൾും ഉത്തരേന്ത്യക്കാരുമായ കരാർ ജോലിക്കാരോ കരാറിൽ നിന്ന് മോചപ്പീക്കപ്പെട്ടവരോ ആയിരുന്നു അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ഏറ്റവും വലിയ ഇന്ത്യൻ വിഭാഗം. കരാർ ജോലിക്കാർ അഞ്ച് വർഷം സേവനം അനുഷ്ഠിക്കാമെന്ന വൃദ്ധന്മയിൽ നേരാളിലേക്ക് പോയവരാണ്. ഇള്ളിപ്പിലെ എഗ്രിമെൻറ് (Agreement) എന്ന പദം ദുർഘട്ടണായ ഗിരിമിത്തൻ എന്നതിൽ നിന്നും രൂപപ്പെട്ട ദിനമിത്തിയാകൾ എന്ന പേരിലാണ് ഇവർ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നത്. മറ്റ് മൂന്നു വിഭാഗ

കാർക്കും ഇവരുമായി കച്ചവട ബന്ധങ്ങൾ മാത്രമെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ഇംഗ്ലീഷുകാർ ഇവരെ കുലികൾ (Coolies) എന്നാൻ വിളിച്ചിരുന്നത്. ബൂറു ഭൂരിപക്ഷം-ഇന്ത്യാക്കാരും തൊഴിലാളി വർഘത്തിൽപ്പെട്ടിരുന്നതിനാൽ ഏല്ലാ ഇന്ത്യാക്കാരെയും കുലികൾ എന്നോ സാമികൾ (Sams) എന്നോ അണ്ണ് വിളിച്ചിരുന്നത്. പല തമിഴ് പോരുകളുടെയും അവസാനം ചേരക്കുന്ന ഒരു വിശേഷ ഗണങ്ങൾ സാമി. സാമ്പ്‌കുത്തന്തിലെ സാമി തന്നെയാണ്ട്. യജമാനൻ എന്ന അർത്ഥം. അതിനാൽ, സാമി എന്ന വിളി ഇഷ്ടപ്പെട്ടാൽ ഇന്ത്യാക്കാരൻ നാർമ്മബോധയുള്ളവനാണെങ്കിൽ അഭിവാദനം ഇങ്ങനെ തിരിച്ചുന്നതുകൂം “നി ഓർക്കേൾ എന്ന സാമി എന്നു വിളിക്കാം. പക്ഷെ സാമി എന്നതിന് യജമാനൻ എന്നാണെന്നെല്ലാമന്ന് നിങ്ങൾ മറന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ നിങ്ങളുടെ യജമാനന്നല്ല”. ചില യുറോപ്പിന്റെ ഇന്ത്യക്കേട്ട് കണ്ണുമിഴിയ്ക്കും. മറ്റ് ചിലരാക്കട്ട കോപിച്ച് ആ ഇന്ത്യാക്കാരെന്ന ശകാർക്കുകയും ചിത്ര പരിയുകയും ചെയ്യും. സാമിച്ചും അവനെ മർത്തിക്കുകയും ചെയ്തതനുബന്ധും. എന്നെന്ന സാമി എന്ന പദം അവർ ആക്ഷേപിക്കാൻ വേണ്ടി പ്രയോഗിച്ചതാണ്. അതിനെ യജമാനൻ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ വ്യാപ്താനിക്കുക അവഹോളുന്നതുകൂടി കമാണ്ട്!

ഈ സാമ്പച്ചുത്തിൽ ഞാനൊരു “കുലി ബാൻസറ്ററ”യീ അറിയപ്പെട്ടു. ഇന്ത്യൻ കച്ചവടക്കാർ “കുലിക്കച്ചവടക്കാരാ”യും അറിയപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ കുലി എന്ന പദത്തിൽനിന്ന് മുലാർത്ഥം വിസ്തരിക്കപ്പെട്ടുകയും എല്ലാ ഇന്ത്യാക്കാർക്കുമുള്ള ഒരു പേരായി അത് മാറുകയും ചെയ്തു. മുസല്ലിമാൻ കച്ചവടക്കാരൻ തുർത്ത് ഇഷ്ടപ്പെട്ടാൽ ഇങ്ങനെ പറയും “ഞാൻ കുലിയല്ല ഞാൻ അറബിയാണ്” അതല്ലെങ്കിൽ “ഞാൻ കച്ചവടക്കാരനാണ്”. ഇന്ത്യക്കേട്ട് ഇംഗ്ലീഷുകാരൻ, മരുദയുള്ളവനാണെങ്കിൽ, മാപ്പു പറയും.

ഈ അവസ്ഥയിൽ തലയിൽ തലപ്പാവു ധരിക്കുന്നത് വളരെ പ്രാധാന്യമുള്ളതു ഒരു കാര്യമായിരുന്നു. തലയിൽ നിന്ന് ഇന്ത്യൻ തലപ്പാവ് എടുത്തുമാറ്റാൻ നിഃബന്ധിതനാവുക എന്നതിന് ഒരു അവഹോളനം സ്ഥിരക്കിക്കുക എന്നാണെന്നതുമാ. അതിനാൽ ഇന്ത്യൻ തലപ്പാവിന് വിട പറയുകയും ഇംഗ്ലീഷ് തൊപ്പി ധരിക്കുകയും ആണ് നല്കുന്നത്. ഞാൻ പിചാരിച്ചു. അതുമുലും എന്ന കുട്ടി അവഹോളനത്തിൽ നിന്നും അസുവകരമായ വാഗ്യാദത്തിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടാം.

എന്നാൽ അബ്ദവുള്ള സേട്ട് ഈ ആശയം അംഗീകരിച്ചില്ല. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ അങ്ങനെ വല്ലതും ചെയ്താൽ അതിനു വളരെ ചിത്ര ധാരയും ഒരു ഫലമാണ് ഉണ്ടാവുക. ഇന്ത്യൻ തലപ്പാവു ധരിക്കുന്നതിൽ നിങ്ങൾ കാണിക്കുന്നവരെ നിങ്ങൾ വിഷമതിലാക്കുകയായിരിക്കും ചെയ്യുന്നത്. ഒരു ഇന്ത്യൻ തലപ്പാവ് നിങ്ങളുടെ തലയിൽ ഇണക്കമായിട്ട് ഇരിക്കുകയും ചെയ്യും. നിങ്ങൾ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് തൊപ്പി ധരിച്ചാലാകട്ട ഒരു ഹോട്ടൽ പഠിക്കാരകനാണെന്നോ തോന്തു”.

ഈ ഉപദേശത്തിൽ പ്രായോഗികബുദ്ധിയും സാദേശാലിമാനവും ചെറി ദയാരു സകുചിതത്വവും ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രായോഗികബുദ്ധി പ്രകടമായ കാലുമാണ്. സാദേശാലിമാനം ഇല്ലായിരുന്നുണ്ടിൽ ഇന്ത്യൻ തലപ്പാവണിയണ മെന്ന് അദ്ദേഹം നിർബന്ധ്യക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ പരിചാരകനെ ചെറു താക്കിക്കൊണ്ടുള്ള സുചന ഏതുരു സകുചിതത്വമാണ് വെളിപ്പെടുത്തിയത്. കരാൻ ജോലിക്കാരായ ഇന്ത്യാക്കാരിൽ മുന്ന് വിഭാഗം ഉണ്ടായിരുന്നു - പരിസ്വകളും മുസ്ലിങ്ങളും ക്രിസ്ത്യാനികളും. ഇതിൽ അവസാനത്തെ വിഭാഗം ക്രൈസ്തവരായി മതം മാറിയ ഇന്ത്യൻ കരാൻ ജോലിക്കാരുടെ മകളുഡായി രുന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് വേഷവിധാനമായിരുന്നു അവരുടെത്. ഫോട്ടോഗ്രഫിൽ പരിചാരകരായി ജോലി ചെയ്താണ് അവരിൽ ഭൂർഭാഗവും നിത്യവുത്തിയ്ക്കു വക ഉണ്ടാക്കിയത്. ഇംഗ്ലീഷ് തൊപ്പിയെക്കുറിച്ചുള്ള അഖിലുള്ള സേട്ടിന്റെ വിമർശനം ഈ വിഭാഗക്കാരെ ഉദ്ദേശിച്ചായിരുന്നു. ഫോട്ടോഗ്രഫിൽ പരിചാരകനായി സേവനം അനുഷ്ഠിക്കുന്നത് തരംതാഴ്ന്ന പണിയായി കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ വിശാലം ഇപ്പോഴും പലരുടെയും ഇടയ്ക്ക് നിലനിൽക്കുന്നു.

അഖിലുള്ള സേട്ടിന്റെ ഉപദേശം ആകെക്കുടി പറഞ്ഞാൽ എന്നിക്കിപ്പട മാറി. ആ സാഭ്യത്വപ്പെട്ടി ഞാൻ പത്രങ്ങളിൽ എഴുതുകയും കോടതിയിൽ തലപ്പാറ്റു ധരിപ്പ് ചെലുമ്പുന്നതിനെ നൂയിക്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ പ്രസം പത്രങ്ങളിൽ വളരെയൊരു ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ടു - “അസികാര്യനായ അതി മി” എന്ന് പത്രങ്ങൾ എന്നെ വിശദപ്പെട്ടിച്ചു. അങ്ങനെ ഞാൻ ചെന്നുചേരിന്ന് എത്രാനും ദിവസത്തിനും തന്നെ ആ സാഭ്യത്വിന്റെ പേരിൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ എനിക്ക് അപ്രതിക്ഷിതമായ പരസ്യം കിട്ടി. ചിലർ എന്നെ പിന്താ ആണി. മറ്റു ചിലരാകട്ട എൻറെ അവിവേകത്തെ കറിനമായി വിമർശിച്ചു.

ആഫ്രിക്കയിലെ എൻറെ വാസം എത്രാണ്ക് അവസാനിക്കുന്നതുവരെ ഞാൻ തലപ്പാർഡ് യാർഡിലുന്നു. എപ്പോൾ എന്തിന് ഞാൻ ശ്രദ്ധാവനത്തോ ധരിക്കുന്നത് ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ പച്ച ഉപക്ഷേപിച്ചു എന്ന് നമുക്ക് പിന്നിട്ട് കാണാം.

8. പ്രിട്ടോറിയയിലേക്കുള്ള വഴിയിൽ

ധർമ്മബന്ധിൽ താമസിക്കുന്ന ഇന്ത്യൻ ക്രിസ്ത്യാനികളുമായി വേഗം തന്നെ ഞാൻ പരിചയമായി. കോടതിയിലെ ഭിഭാഷി മിസ്റ്റർ പോൾ ഒരു റോ മൺ കത്തോലിക്കനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെയും പരേതനായ മിസ്റ്റർ സുഖ്യാൻ ഗോധ്യപ്രഥയുടെയും പരിചയം ഞാൻ സന്ധാരിച്ചു. മിസ്റ്റർ സുഖ്യാൻ ഗോധ്യപ്രഥ പ്രാട്ടസ്റ്ററ്ററു മിഷൻറെ കീഴിൽ അബ്ദാരഭ്യാപകനായിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ നിവേദകസംഘത്തിലെ അംഗമെന്ന നിലയിൽ 1924-ൽ ഇന്ത്യ സന്ദർഭിച്ച മിസ്റ്റർ ജേയിൻസ് ഗോധ്യപ്രഥ ഉദ്ദേശത്തിന്റെ മകനാണ്. പിന്നീടന്തരിച്ചവരായ പാഴ്സി റിസ്റ്റംജി, ആംബാജി മിയാവാൻ എന്ന് വരേയും ഇന്ത്യപോലെ എത്രാണിതെ സമയത്ത് ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ടു. അതിനു മുൻ്ന് ജോലി സംബന്ധിച്ചല്ലാതെ കണ്ണുമുട്ടാറില്ലായിരുന്ന ഈ സുഹൃത്തു

ମରାତ୍ରିକୁ ପିଣ୍ଡିକ ନାଂ ମନୟିଲାକବୁନାର୍ତ୍ତପୋଲେ ବଜ୍ରର ଆକୃତି ବେଗ୍ଯ ଅତିଧିଳାଯି।

എൻ്റെ പരിചയവലിയാം എന്നാണെന്നെ വിപ്പുലമാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന പ്രോഗ്രാം കേസിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പുകൾ നടത്തേണ്ടതുണ്ടെന്നും അബ്ദിയുള്ള സെക്ക്രട്ട് തന്നെ പ്രിട്ടോറിയൽവേൾഡ് ചെല്ലുകയെ ആശ്വസ്തിൽ ഒരു പ്രതിനിധിയിൽ യെ അയക്കുകയോ ചെയ്യണമെന്നും കുംഭനികൾ അവരുടെ വകുലിപ്പിന്റെ കാര്യക്രിക്കിട്ടി.

അബ്ദുള്ളുള്ള സേട്ട് ഇന്നു കത്ത് വായിക്കാനായി എന്നിക്കു തരികയും ണാൻ പ്രിട്ടാറിയിലോക്ക് പോകുമോ എന്ന് ചൊഡിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ ണാൻ പറഞ്ഞു: “നിജങ്ങളിൽ നിന്നും കേസ് മനസ്സിലുകഴിയാലേ എന്നിക്കത് പറയാൻ പറ്റു. അവിടെ എന്നാണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് എന്നിക്കി പ്പോൾ ഒരു നിശ്ചയവുമല്ല”. അതേനൃത്വത്തിന് എന്നിക്കു കേസ് വിശദിക്കിച്ചു തരാൻ അദ്ദേഹം തന്റെ ശ്രമസ്ത്രഭാരാട് ആവശ്യപ്പെട്ടു.

“നിങ്ങൾ പറയുന്നതിടയാണ്”, എന്നാൽ പറഞ്ഞു.

“എന്നാൽ തെങ്ങളുടെ വക്കിലിന് ഞാനെന്തുതാം. അദ്ദേഹം നിങ്ങൾക്ക് താമസിക്കാൻ പ്രീസ്പ്രട്ടുകൾ ചെയ്യും. അവിടെയുള്ള എൻറി മേമാൻ സ്നേഹ പ്രിതനാർക്കും ഞാനെന്തുതാം. എന്നാൽ അവരുടെ കുടുംബം താമസിക്കാൻ ഞാനുപാദ്ധനിക്കില്ല. നമ്മുടെ ഏതിൽ കക്ഷിയ്ക്ക് പ്രീട്ടാറിയയിൽ വലിയ സംശയിന്മുണ്ട്. അവരിൽ ആരോഗ്യിക്കില്ല, നമ്മുടെ ഹൈസ് കത്തികപാട്ടുകൾ വായിക്കാനിടയാൽ അതു നമ്മുടെ വലിയ ഭ്രാഹം ചൊല്ലും. അവരുമായുള്ള പരിചയം നിങ്ങൾ എന്തു ചീവാക്കുന്നുവോ അതുകൂടായുള്ളതാണ്”.

“നിങ്ങളുടെ വക്കിൽ പ്രീസ്പ്രട്ടക്കുന്നിടൽ ഞാൻ താമസിച്ചുവുകൂട്ടാം. അതെല്ലാക്കിൽ ഞാൻ സ്വത്ത്രാമായി ഒരു സ്ഥലം കണ്ണഡിതാം. എതായാണു താഴെ വിഷമിക്കണമെന്തില്ല. നമ്മൾ തമിലുള്ള ഹൈസ്യമായ ഒരു കാര്യ വും ധാതനാരാളിം അറിയില്ല. എന്നാൽ ഏതിൽ കക്ഷിയുമായി പരിചയപ്പെട്ടാണ് എന്നിക്കുദ്ദേശമുണ്ട്. അവരോടു സ്നേഹാണന്നും സ്നാഹാഖിക്കണമെന്നും ഒന്ന്. കഴിയുമെങ്കിൽ കേന്ന് കോടതിക്കു പുറത്തുവച്ച് തിരിക്കാൻ ഞാൻ ശ്രദ്ധിക്കും. എന്നായാലും തയ്യാറാണെന്നുംബാധിയാണും”.

സേഴ്സ് തയ്യാറാണെങ്കിലും, അബ്ദുള്ലാ സേഴ്സിന്റെ ഒട്ടുത്ത ബന്ധുവായിരുന്നു. കേന്ന് ഞാനും തിരികുന്നതെല്ലാം സുചന വന്നപ്പോൾ തന്നെ സേഴ്സ് നട്ടുപിടിയതായി ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. ഇതിനോടുകൂടി അബ്ദാൻ ദിവസം ഞാൻ ഡർബാനിൽ തങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. തെങ്ങൾ പരസ്പരം മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. ഞാനൊരു ‘വെള്ളതാം’ അല്ലാതായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം പരിഞ്ഞു, “ഈ.....എൻ. കോടതിക്കു പുറത്തുവച്ച് കേന്ന് തിരികുന്നതിനുകാരം നല്ലതായി മറ്റാനുംബാധിയില്ല. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ബന്ധുവായി നല്ലതുവോലെ അറിയാം. തയ്യാറാണെന്നിൽ എന്നു തിരിച്ചിന് എഴുള്ളും വഴിയിൽക്കരുന്ന രേഖയും. നമ്മൾ അഭ്യം അശ്വം പറ്റിയാണ് ആ തക്കത്തിന് അധാർ നമ്മുടെ ഹൈസ്യംഭള്ളും ചേരിക്കിയെടുത്തും അവസാനം നമ്മൾ തക്കത്തുകളും. അതുകൊണ്ട് എന്നെന്തില്ലെന്നും ചെയ്യാനതിനു മുമ്പ് രണ്ടുമുഖവും ആലോചിക്കണം”.

ഞാൻ പറഞ്ഞു, “അതേസ്ഥി ഒരു ഉത്കണ്ഠം വേണം. തയ്യാറാണെന്നു മറ്റാരോടുകൂടിയുമൊക്കെനിന്നപ്പറ്റി എനിക്കുന്നിനു പറയേണ്ടതില്ല. ഒരു ധാരാളായിലെത്തന്തിയാൽ ആവശ്യമില്ലാതെ ഒരുപാട് വ്യറക്കാരാം ചെറിയക്കാമെന്നും എന്ന് നിരുദ്ധേശിക്കുക മാത്രമേ ഞാൻ ചെയ്യും. ഡർബാനിൽ എത്തിയതി ഒൻ്റെ ഏഴാമത്തൊമ്പതു എക്കാമഞ്ചലത്തെ തിവസാം ഞാനവിടാ വിചു. എനിക്കായി ഞാനാം കൂപ്പ് ടിക്കറ്റ് ബന്ധുക്ക് ചെയ്തിരുന്നു. കിടക്കു വേണെങ്കിൽ അബ്ദാൻ പിടിച്ചാം കുട്ടി അപിടുക കോടുക്കണമായിരുന്നു. അബ്ദുള്ലാ സേഴ്സ് ഒരു കിടക്കു കുട്ടി ബന്ധുക്ക് ചെയ്യാൻ നിരീബന്ധിച്ചുകില്ലും എൻറി മർക്കടമുണ്ട് എന്നും ആരുംകിടക്കാനവും അബ്ദാൻ പിടിച്ചാം ലാഡ്ഡോമല്ലോ എന്ന വിചാരവും, കൊണ്ട് ഞാനെത്ത് നിരസിച്ചു. അപ്പോൾ അബ്ദുള്ലാ സേഴ്സ് എനിക്കു മുന്നനിയുണ്ട് തന്നു. “ഞാക്കു ഇത് ഇന്നുത്തിന് നിന്നും വ്യത്യസ്തമായ ഒരു രാജ്യമാണ്.

രഭവാനുഗ്രഹം കൊണ്ട് തൈദശിക്ക് ആവശ്യത്തിനും അതിലേറെയും പണമുണ്ട്. നിങ്ങൾക്കാവശ്യമുള്ള യാതാനിനും പിശുക്കു കാണിക്കരുത്”.

ശാന്തദൈനിക്ക് നാഡി പറയുകയും എന്നോട്ടീ പരിശോഭക്കണ്ണൻ അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. നെറ്റാളിക്കൽ തലസ്ഥാനമായ മാലിക്സ് ബർഡി ഒരു ദശപത്രമാണില്ലോടുകൂടി തിവാഞ്ചി ഏതെങ്കിലും കിടക്കകൾ അവിടെ വച്ചുണ്ട് നല്കിക്കിരുന്നത്. ഒരു ഗണ്യിൽവെ ജോലിക്കാരൻ വന്ന് എന്നിക്കു കിടക്കു വേണ്ടം എന്ന് ചോദിപ്പി. “വേണ്ട എന്നെന്തു കയ്യിലെംബാനും” എന്നു ശാരി മറുപടി പറഞ്ഞു. അധാരം പോതി. അപ്പോൾ ഒരു ധാരാക്കാരൻ കടന്നു വന്ന് എന്ന അടിമുടി നോക്കി. ശാരി വെള്ളുക്കാരൻക്കുന്ന് അധാരം കണ്ണം ഇത് അധാരു അസ്പദമാക്കി. പുറത്തുചെന്ന് എന്നു രണ്ടുഭ്രാഹ്മിന്മാരുമായി അധാരം റിംബു, വന്നു. അവർ നിന്മിപ്പിതെ പാലിക്കു മറ്ററാജുവേം സ്ഥിരം എൻ്റെ അടുത്തു വന്ന് പറഞ്ഞു: “വിജു, നിങ്ങൾ മുന്നിലെ കമ്പാർട്ട് മഹിലിലെയൽ പോകണാം”

“പക്ഷേ എന്നിൽ ദാനാം കൂന്തു ടിക്കറ്റുണ്ടെല്ലോ” ശാരി പറഞ്ഞു.

“അതിൽ കാര്യമില്ല. നിങ്ങൾ തിരിച്ചുണ്ടായും ഇതിന്റെ മുന്നിലെ കമ്പാർട്ടിലേക്ക് പോകണമെന്ന് ശാരി പറഞ്ഞുന്നു” അധാരം പ്രതികരിപ്പി.

“ധിനിബന്ധിൽ റാപ്പ് മും കമ്പാർട്ടമുന്നിൽ യാതു ചെയ്യാൻ എന്നു വരിച്ചതാണെന്നും ഇതിൽ താരം എന്നിക്ക് പോകണമെന്നും ശാരി നിങ്ങളോട് പറയുന്നു”.

“സാധ്യമല്ല. നിങ്ങൾക്കുതിൽ പോകാനാവില്ല. നിങ്ങൾ ഈ കമ്പാർട്ടമെൻ്റിൽ നിന്ന് പോകണം. അക്കുത്തപരമാക്കണം നിങ്ങളെ പുറത്തെത്തല്ലെങ്കിലും വെളി എന്നിക്കൊരു പോലീസ് കോൺസ്റ്റണ്ടിലിനെ വിളിക്കേണ്ടിവരും” എന്ന് ആ ഉദ്ദേശ്യഗ്രംഭം പറഞ്ഞു.

“ശരി. നിങ്ങൾക്കുണ്ടെന്ന ചെയ്യാം. ശാരി സ്വന്നേധയാ പുറത്തുപോകാൻ വിസ്മയിക്കുന്നു”.

പോലീസുകാരൻ വന്നു. അധാരം കൈക്കുപിടിപ്പ് എന്ന പുറത്തേക്കു തുളി. എൻ്റെ സാധനങ്ങളും പുറത്തേക്കുവിശദ്യം. ശാരി മറ്റു കമ്പാർട്ടമെൻ്റിലേക്ക് പോകാൻ റിസംഗതിപ്പി. തിവാഞ്ചി പുക്കരുപ്പിക്കാണ്ട് പാശ്ന്തുപോയി. ശാരി കൈസ്വാനിയുമായി ബന്ധിപ്പിച്ച റൂമിൽ ചെന്നിരുന്നു. എൻ്റെ മറ്റു സാധനങ്ങൾ എൻ്റെപ്പെട്ടിരുത്തുതന്നെ കിടന്നു. രെതിൽവെ അധികാരി കൂടി അതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം ഏറെടുത്തു.

അത് മണ്ണുകാലഘായിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയുടെ ഉയർന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ വണ്ണതുകാലനും ആസൂഡിക്കുമായ തണ്ണുഖ്യംകാണിരുന്നു. മാലിക്സ് ബർഡ് ഒരു ഉയർന്ന പ്രദേശമാക്കയാൽ തണ്ണുപ്പ് അതികരിപ്പമായിരുന്നു. എൻ്റെ മേരുക്കുപ്പായം മറ്റു സാധനങ്ങളുടെ കൂടെ ആശിരുന്നു. അതു പോലിക്കാൻ എന്നിക്കു ചെയ്യും പനില്ല. ശാരി വിഞ്ഞു. അവഹെരുപ്പിക്കപ്പട്ടാലോ? അതു കൊണ്ട് ശാരി ഇരുന്ന് വിറച്ചു. ആ മുറിൽക്കു വെള്ളിപ്പുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പാ

തിരാത്രിയോടുകൂടി ഒരു ധാത്രക്കാൻ വന്നു. അഡാർഡ് പക്ഷ എന്നോട് സംസാരിക്കണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ സംസാരിക്കാനുള്ള മാറ്റസിക്കാവാൻമാറ്റിൽ ആയിരുന്നില്ല.

എൻറീ കർത്തവ്യങ്ങളും ഞാൻ പട്ടാളനാമാ, അതോ ഇന്ത്യയിലേക്ക് മടങ്ങണമോ അതോ ഇത് അപ്രാഥം അവഗണിപ്പിക്കുകയോ? പ്രിട്ടോറിയിലേക്ക് പോവുകയും കുന്ന് തിരിച്ചിശാക്കാതെ ഇന്ത്യയിലേക്ക് മടങ്ങുകയും ചെയ്യേണാ? എൻറീ കടമ പൂർത്തിയാക്കാതെ ഇന്ത്യയിലേക്ക് മടങ്ങുന്നത് ദിരുത്തമായിരിക്കും. എനിക്കുന്നുവേണ്ടുട കഷ്ടപ്പാടുകൾ കേവലം ഉണ്ടിവുമാണ്-വർണ്ണവിദ്യ ചം എന്ന ആഴമൊരിയ രോഗത്തിൽനിന്ന് ബാഹ്യവുലക്ഷണങ്ങൾ! കഴിയുമെങ്കിൽ ഇത് രോഗത്തിന് ഉള്ളൂലനാശം വരുത്താനും ആ പ്രക്രിയയിൽ ഉണ്ടാവുന്ന കഷ്ടപ്പാടുകൾ സഹിക്കുന്നു. ഞാൻ ശ്രമിക്കണാം. വർണ്ണവിദ്യേഷം നീക്കാൻ ആവശ്യമായിട്ടുണ്ടോള്ളും ഭാത്രമേ എന്നോട് ചൊരുതുക്കർഡ് പരിപാരം തോന്തിന് ശ്രമിക്കാവും.

അതുകൊണ്ട് ആട്ടജന്മകിട്ടുന്ന തിവണ്ടികയിൽ പ്രിട്ടോറിയയിലേക്ക് പോകാൻ ഞാൻ തിരുവാനിച്ചു.

പിറേന്നു റാവിലെ റിയൽസെക്യൂറിറ്റീസ് ജനറൽ മാനേജർക്ക് ഞാൻ നീണ്ട ഒരു കമി അടിച്ചു. അണ്ട്രിയുള്ള സേട്ടിനെ വിവരം അറിയിക്കുകയും അദ്ദേഹം ഉടനെ ജനറൽ മാനേജർ ചൊന്ന് കാണുകയും ചെയ്തു. റിയൽസെക്യൂറിറ്റീ ഒരു പാദ്ധ്യമാറ്റതെ ആ മാനേജർ സ്വീതിക്കിച്ചു. ഏകില്ലോ എന്ന ലക്ഷ്യസ്ഥാന തത്ത് സ്വീകരിക്കുന്നതായി എത്തിക്കാൻ സ്റ്റേറ്റഷൻമാസ്റ്റീറ്റ് നിർദ്ദേശം നല്കിയിട്ടുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം സേട്ടിനെ അറിയിച്ചു. മാര്ക്കറ്റിംഗ് ശില്പിയുള്ള ഇൻഡസ്ട്രി വ്യാപാരികൾക്കും മറ്റു സ്ഥലങ്ങളിലെ സ്വീകരണുകൾക്കും എന്ന വന്നു കാണാൻ പറഞ്ഞും സഹായിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടും അഭ്യർത്ഥിക്കുള്ള സേട്ട് കമി അടിച്ചു. വ്യാംഗ റിക്ഷ സ്റ്റേറ്റഷൻ രാജിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടും അഭ്യർത്ഥിക്കും പിരേന്ന ആശയ സ്ഥിരമാറ്റി ശ്രദ്ധക്കുകയും ചെയ്തു. ഞാം കൂപ്പിലോ രണ്ടാം കൂപ്പിലോ ഘാത ചെയ്യുന്ന ഇന്ത്യക്കാൻ റിയൽസെക്യൂറിറ്റീ അഭ്യർത്ഥിക്കുള്ള നിംഫോ വെള്ളക്കാരിൽ നിംഫോ ശല്യം പ്രാരിക്കിക്കൊണ്ടുന്നു. അംഗൾ പറഞ്ഞു. ആ ദിവസം അങ്ങനെ അവരുടെ ദുരിതത്തിന്റെ ക്രമകൾ കേൾക്കാൻ ഞാനുപയോഗിച്ചു. ചെവക്കിട്ടു തന്ത തിവണ്ടി വന്നു. അതിൽ എനിക്കാഡി സംബന്ധം ചെയ്യപ്പെട്ടും ഒരു വിശ്വാസം ഉണ്ടായിരുന്നു. ധർമ്മബന്ധിൽ വച്ച് ഞാൻ നിംഫോ കിടക്കാൻമുള്ള ടിക്കറ്റ് ഇപ്പോൾ മാര്ക്കറ്റിംഗ് റിക്ഷിൽ വാങ്ങി.

ആ തിവണ്ടി എന്ന ചാർഡ് ടൗൺലേയർക്ക് കൊണ്ടുപോയി.

9. കുടുതൽ കഷ്ടപ്പാടുകൾ

തിവണ്ടി റാവിലെ ചാർഡ് ടൗൺലേയർ. ചാർഡ് ടൗൺൽ നിന്ന്

ജോഹാനസ് ബർഗിലേക്സ് അക്കാദമിയിൽ നിന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. പകരം ഒരു തരം കുതിരവണിയാണ് ഉണ്ടായിരുന്നത്. അത്, വഴിക്കുള്ള സ്റ്റാൻഡേർട്ട് സ്റ്റാൻഡ് രാത്രി തങ്ങിലിട്ട് പോകും. അതിൽ പോകാനുള്ള ഒരു ടിക്കറ്റ് ഞാൻ സ്വന്ദര്ധിച്ചിരുന്നു. മാറിക്കണ്ടബർഗിൽ ഒരു ദിവസം താമസിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അത് ദിവായിപ്പേരിട്ടില്ല. പോരെക്കിൽ ആ കോച്ചിന്റെ (കുതിരവണി) ചാർഡ് ടാണിലും ഒരു ഏഴുണ്ടിനും അഭ്യർത്ഥിക്കുന്ന സെട്ട് ടെലിഗ്രാഫ് ആയക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

എന്നാൽ എന്നെ ശിഖാക്കുന്നതിനുള്ള വലു വഴിയുമാണ് ആ ഏജൻസി ന് വേണ്ടിയിരുന്നത്. അതിനാൽ ഞാനൊരു അപരിചിതനാശനന് കണ്ടപ്പേര് “നിങ്ങളുടെ ടിക്കറ്റ് റിഡായിപ്പോയാി” എന്ന് അയാൾ പറഞ്ഞു. ഞാന തിന് തക മറുപടി കൊടുത്തു. കോച്ചിനുള്ളിലെ സ്ഥലപരിമിതിയല്ല മറ്റൊന്നാണ് അയാളുടെ ഇള ഉദ്യമത്തിന് പിനില്ലെന്നായിരുന്ന കാരണം. യാത്രക്കാരെയെല്ലാം വണിയുടെ അക്കത്താണ് ഇരുജെത്തണ്ട്. എന്നാൽ എന്ന് ‘കുലി’ യുടെ ഗണ്ണൻിൽ പെടുത്തിയിരുന്നതിനാലും ഞാൻ പുതിയ ആളൂട്ടി തോന്തിയതിനാലും കോച്ചിന്റെ ചാർജ്ജ് വഹിക്കുന്ന വെള്ളക്കാരായ നേതാവിന് എന്നെ വെള്ളുക്കാരായ യാത്രക്കാരോടൊപ്പം ഇരുത്തുന്നത് ഉചിതമല്ലെന്ന് തോന്തി. വണിയുടെ മുൻഭാഗത്ത് (Coach box) ഇരുവരവും ഇരിപ്പിടങ്ങളുണ്ട്. നേതാവ് ആ സിറ്റുകളിലെന്നിലാണ് ഇരിക്കുക. അന്ന് അയാൾ ഉള്ള ലേക്സ് മാറിയിട്ട് തന്റെ സിറ്റ് എനിക്ക് തന്നു. അത് പ്രകടമായ അനീതിയും അവഹോളനവുമാണെന്ന് എനിക്കറ്റിയാമായിരുന്നു. എങ്കിലും അർ സഹിക്കുകയാണ് നൃത്യത്തെന്ന് തോന്തി. യാത്രക്കാർ ഇരിക്കുന്ന ഭാഗത്തെക്ക് വലം പ്രയോഗിച്ച് ചെലും എനിക്ക് കഴിയുമായിരുന്നില്ല. ഞാൻ പ്രതിഷ്ഠയം ഉയർന്നതിയാണ് എന്നുക്കുടാതെ കോച്ച് വിചുപോവുകയും ചെയ്യും. അതിനർത്ഥം ഒരു ദിവസം കൂടി നഷ്ടപ്പട്ടട്ടുകരയ്ക്കാണ്. അടുത്ത ദിവസം എന്നു സംഭവിക്കുമെന്ന് ഒരു ദിവസിനെ അറിയു താനും! അതുകൊണ്ട് ഉള്ളിൽ പൂർണ്ണമായുണ്ട്. അസഹിഷ്ണുതയോടെ, വിവോകമോർത്ത്, വണികകാരരംഗം സമിപം ഞാനിരുന്നു.

മുന്നുമണി ആയപ്പോഴേക്കും ആ വണി പരിദേക്കോപ്പിൽ എന്തി. അപ്പോൾ, പുകവലിക്കുന്നതിനും ഒരുപെക്കു കുറാ ശുശ്വരായും കിട്ടുന്നതിനും വേണ്ടി നേതാവിന് ഞാനിക്കുന്ന സിറ്റിൽ ഇരിക്കണമെന്നായി. അതിനാൽ അയാൾ ഏറ്റവും വലിയവരുടെ പക്ഷത്തിനിന്ന് ഒരു വ്യത്തിക്കുട്ട് ചാക്കുകഷണം വാങ്ങി ചവിട്ടുപലകയിൽ വിശ്വിച്ച് എന്നോട് പാണ്ണം: “സാമി, നി ഇതിലിൽ കൂടി. എനിക്ക് ലഭ്യവരുടെ അടുത്ത് ഇരിക്കണം”. ഈ അവഹോളനും എനിക്ക് താങ്ങാവുന്നതിലേരോയായിരുന്നു. ഭയനേടാടും വിറയലോടും കൂടി ഞാനയാളോട് പാണ്ണം: “വണികകത്ത് സഹകരംഞായിരുന്നിട്ടും നിങ്ങളും ഞാൻ എന്നു ഇവിടെ ഇരുത്തിയത്. ആ അപമാനം ഞാൻ സഹിച്ചും. ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക് ഇവിടെ ഇരുന്ന് പൂർക്കവലിക്കണം! അതിനും ഞാൻ തയ്യാറാണ്. ഞാൻ അക്കത്തിരിക്കാണ് തയ്യാറാണ്”.

ഈ വാക്യങ്ങൾ ഞാൻ പ്രയാസമുള്ള പരിയുന്നതിനിൽക്കും അധാർ എൻ‌റ അടുത്തവന്ന് ചെക്കിട്ടും ശക്തിയായി അടിക്കാൻ തുടങ്ങി. അനന്ത റം എൻ‌റ കൃഷ്ണ പിടിച്ചു വലിച്ചു താഴെ ഇടാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. കോച്ചിൻ‌റ പിച്ചു അഴിയിരിക്കുന്ന പിടിച്ചുതുണ്ടി. കയ്യുടെ എല്ലുകൾ പാട്ടിയാലും പിടുത്താ വിടിച്ചെല്ലാം ഞാൻ നിശ്ചയിപ്പിരുന്നു. അധാർ എൻ‌റ പിതു പരിയുന്ന തും പിച്ചു വലിക്കുന്നതും അടിക്കാനുന്നു. ഞാൻ അന്നജാതിക്കുന്നതും യാത്രക്കാർ കാണുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അധാർ ശക്തതനും ഞാൻ ദുർബുദ്ധനും മാറ്റം. ചില യാത്രക്കാർ എന്നൊക്കെ ദയ തോന്തിയിട്ട് വിളിച്ചു പറഞ്ഞു: “എന്നോ മനുഷ്യം അയാളെ വിട്. അടിക്കാണ. അധാരെ കുറുപ്പിടുത്താനില്ല. അധാർ പരിയുന്നതും ശരിയാണ്. അവിടെ ഇരിക്കാൻ വരുത്തുകിൽ അധാരിലിട്ടെ വന്ന് ഞാൻലുടെ കുറു ഇരിക്കുട്ടു”. അദ്ദോഹം അധാർ പറഞ്ഞു: “അതൊന്നും വേണം”. എക്കില്ലോ അധാർ കുറുപ്പിടുന്ന പരുപ്പുകയും എൻ‌റ അടിക്കുന്നത് നിർത്തുകയും ചെയ്തു. അധാർ എൻ‌റ കെക്കിട്ടും എൻ‌റ കുറുക്കുടി ശക്കാൻ ചൂം. ദൈവവും മറ്റൊരാഗത്തിൽക്കുന്ന ഹോട്ടലിൽപ്പെട്ട വർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ജോലിക്കാരനൊക്കെ പിടിച്ചു പലകയിൽ ഇരിക്കാൻ പറഞ്ഞിട്ട് അധാരുടെ സിറ്റിൽ ‘നേതാവ്’ ഇരുന്നു. യാത്രക്കാർ അവരുടെ സിറ്റിൽ ഇരിക്കുകയും വിസ്തിൽ അടിപ്പുതിനെ തുടർന്ന് വണ്ണി രാഖിച്ചുപോവുകയും ചെയ്തു. എൻ‌റ ഒന്നായി നകത്ത് പൂജയം ആഞ്ചേരിക്കുകയായിരുന്നു. ലക്ഷ്യപ്പെന്നത് ജീവനോടെ എത്തിപ്പുരാൻ കഴിയുമോ എന്ന് ഞാൻ സംശയിച്ചു. ആ മനുഷ്യൻ അദ്ദോഹം എൻ‌റ നേരെ കോപകുലമായ നോട്ടു അയക്കുകയും, വിരുചിപ്പു ണിൽ എന്നൊക്കെ മുറുമുറുക്കുകയും ചെയ്തു: “സുക്ഷിച്ചോ സ്റ്റാൻഡേർട്ട് ണിൽ എത്തട്ടു, ഞാൻ കാണിച്ചുതരാ”. ഞാൻ മിണ്ടാതിരുന്ന് സഹായത്തിനായി ഇരുശരംനൊക്കെ പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ഈക്കുറയ്ക്കിനുശേഷം ഞാൻ സർവ്വാംഗങ്ങൾക്കിൽ എൽത്തി. അവിടെ ചില ഇന്ത്യൻ മുഖങ്ങൾ കണ്ണൽത്തിനാൽ ഞാൻ ആശാപാത്രത്തിൽനിന്ന് നെടുവിൽപ്പി ചെയ്തു. ഞാൻ താഴെ ഇരാങ്കിയ ഉടക്ക ആ സുപ്രധാനതുകൾ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ ഒളി സ്വികരിക്കാനും ഇംഗ്ലാനും സെക്രിട്ടീരിയർ കടയിൽ എത്തിക്കാനും വേണ്ടിയാണ് ഞാൻ അവിടെ ഇരിക്കുന്നത്. ദാദാ അബ്ദുല്ലുള്ളതിൽ നിന്ന് ഞാൻ അവിടെ കമ്പിസ്ട്ടേറാ കിട്ടിയിരുന്നു”. എനിക്കു വളരെ സന്നദ്ധം തോന്തി സെക്രിട്ടീരിയർ ശുമാർത്തനായും എൻ‌റ ചുറ്റും കൂടി. എനിക്കുന്നുംവിശ്വാസി വന്നതെല്ലാം ഞാനവരോട് പറഞ്ഞു. അതുകേട്ട് അവർ വളരെ വിശ്വാസിക്കുകയും അവരുടെ കട്ടുത്ത അനുഭവങ്ങൾ വിവരിച്ച് എൻ‌റ ആശസ്ത്രിക്കുകയും ചെയ്തു.

അ കോച്ചുകുന്നവനിയുടെ ഏജൻസിനെ എല്ലാക്കാരും അറിയിക്കാൻ ഞാൻ നിർപ്പായിച്ചു. സംഖ്യാത്തരം വിവരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാനക്കാർക്ക് ഒരു കണ്ണത്തും അഭിനന്ദനയിൽ അഭിനിഷ്ഠയും എഴുതി.

എറുന്ന രാവിലെ യാത്രതിരിക്കുമ്പോൾ മറ്റ് യാത്രക്കാരോടൊപ്പും അയാൾ എരുന്ന ഇരുത്തുന്നതിനുള്ള ഉറപ്പും ഞാനാവശ്യപ്പെട്ടു. അതിൽ ഏജൻസ് ഇണങ്ങണമെന്ന രിപ്പോർട്ടി തന്നു: “സ്റ്റാൻഡേർട്ട്സിൽ നിന്ന് കുട്ടൻ പോർച്ച് ജീ വഹിക്കുന്ന വലിയൊരു കോച്ചാൺ സ്നേഹിക്കുള്ളിൽ. നിങ്ങൾ പരാതി ദ്രോഗമനുഖ്യം നാഞ്ചി അതിലൂണാവില്ല. മറ്റ് യാത്രക്കാരോടൊപ്പും നിങ്ങൾക്ക് ഒരു നിന്ന് ഉണ്ടായിരിക്കും”. ഇത് എന്നികൾ കുറെ ആശുപദാ തന്നു. എരുന്ന ഉപദാരിച്ച ആ മനുഷ്യന്നതിരായി നടപടി എടുക്കാൻ എന്നിക്കുവേഴ്സിലൂടെയിരുന്നു. അതിനാൽ ആ കൈയ്യുറ്റത്തിനിൽ അഭ്യാധം അതോടെ അവസാനിച്ചു.

രാവിലെ ഇരുശാ സെക്രീട്ടറി ആൾ എരുന്ന കോഎറ്റന്റുണ്ടെങ്കിൽ കുട്ടിക്കാം അഭ്യോധയി. അതിൽ എന്നിക്കാരു നല്ല സിറ്റ് കിട്ടി. രാത്രി വളരെ സുരക്ഷിതമായി ഞാൻ ജോഹാനസ്വർഗ്ഗിൽ എത്തുകയും ചെയ്തു.

സ്റ്റാൻഡേർട്ട്സ് ചെറിയൊരു ശ്രമമാണ്. ജോഹാനസ്വർഗ്ഗാക്കട്ട വലിയൊരു നശവദ്ധം. അബ്ദിയുള്ള സെക്രീട്ട് ജോഹാനസ്വർഗ്ഗിലേക്കും കമ്പി അടിച്ചിരുന്നു. മുഹമ്മദ് കാസും കമറുദ്ദീനിന്റെ കസ്തിയുടെ പേരും വിലാസ വും എന്നിക്കു തത്തിനും ചെയ്തിരുന്നു. അവരുടെ ആൾ എരുന്ന സിക്കിക്കാം നാൽ വണ്ണിത്താവളുടെനിൽ വന്നിരുന്നെങ്കിലും ഞാനയാഞ്ചു കാണുകയോ അയാളുണ്ടെന്ന തിരിച്ചറിയുകയോ ചെയ്തില്ല. അതിനാൽ ഒരു പോട്ടലിലേ കുറെ പോകാമെന്ന് ഞാൻ തിരിച്ചേരുട്ടാൽ. പലതിനേരും പോകുകൾ എന്നിക്കെ റിയാമായിരുന്നു. ഒരു വണ്ണി വിളിച്ചു ശ്രാംക് നാഷണൽ ഹോട്ടലിൽ എരുന്ന എത്തിക്കാൻ പറഞ്ഞു. അതിനേറ്റി മാനേജറോട് ഞാനയാരു മുൻി ആവശ്യപ്പെട്ടു. അയാൾ ഒരു നിമിഷം എരുന്ന നോക്കി. അനന്തരം മരുഭയയി പറഞ്ഞു: “ഞാൻ വളരെ വേദിക്കുന്നു. എല്ലാ തൃപ്തിയിലും ആളുണ്ട്”. എന്നിട്ട് എന്നിക്കു വിട പാണ്ണം. അതിനാൽ ഞാൻ ആ വണ്ണിക്കാരനോട് മുഹമ്മദ് കാസും കമറുദ്ദീനിന്റെ കടക്കിലേക്ക് വണ്ണിവിടാൻ പറഞ്ഞു. അവിടെ അബ്ദിയും ശനി സെക്രീട്ട് എരുന്ന കാത്രതിരിക്കുന്നതായി കണക്കു. അദ്ദേഹം പുരുഷ മായി അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. ഹോട്ടലിലെ എന്നർ അനുഭവം പറഞ്ഞ പ്രോഗ്രാം അദ്ദേഹം ഹാർട്ട്മാനി പിരിച്ചു. “ഒരു ഹോട്ടലിൽ പ്രവേശം കിട്ടുമെന്ന് നിങ്ങൾ എങ്ങനെ പ്രതിക്കിപ്പും?” അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.

“എന്തുകൊണ്ട് പാടില്ല?” ഞാൻ തിരികെ ചോദിച്ചു.

“ഇവിടെ കുറച്ചു ദിവസം താമസിക്കുമ്പോൾ നിങ്ങൾക്കുൽ മനസ്സിലും കൂടും നമുക്കു മാത്രമേ ഇരുപോലൊരു രാജുത്ത ഭീമിക്കാൻ കഴിയും. കാരണം പണം ഉണ്ടാക്കാൻ വേണ്ടി എന്തെന്നും സഹായിക്കാൻ നമ്മൾ തയ്യാറാം. ഇവിടെ അഭ്യന്ന സ്നേഹിക്കു കഴിയുന്നു”. ഇത്തും പറഞ്ഞിട്ട് അദ്ദേഹം ഇന്ത്യാക്കാർ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ അനുഭവിക്കുന്ന കഷ്ടപ്പാടുകളുടെ കുമ വിവരിച്ചു തന്നു.

ഈ സെക്രീട്ട് അബ്ദിയും ശനിയെപ്പറ്റി ഇനിയങ്ങോട് നമ്മൾ കുട്ടൻ

മനസ്സിലാക്കും.

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഈ രാജു, നിങ്ങളേപ്പോലെ ഉള്ളവർക്ക് ഉള്ളതല്ല. നോക്കു നാളെ നിങ്ങൾക്ക് പ്രിട്ടോറിയൽക്ക് പോകാനുണ്ട്. മുന്നാം കൂടാണ്ണിൽ നിങ്ങൾക്ക് പോകേണ്ടിവരും. നേരാളിലേക്കാൻ മോശമായ അവസ്ഥ യാണ് ട്രാൻസ്വാലിലുള്ളത്. എന്നും ഒബ്ദും കൂണ്ട് ടിക്കറുകൾ ഇന്ത്യാക്കാൻ കുറിക്കല്ലും കുറാട്ടുകുറയില്ല”.

“നിങ്ങൾ അതിനായി നിരന്തരം പരിഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടാവില്ല”.

“ഞങ്ങൾ നിവേദനങ്ങൾ അയച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ നമ്മുടെ ഉള്ളകൾക്ക് എന്നും ഒബ്ദും കൂണ്ണിലുകളിൽ യാത്രചെയ്യാമെന്നില്ല എന്ന കാര്യ കൂടി തുറന്നു പറയഞ്ഞ്”.

ഞാൻ റെയിൽവേച്ചുട്ടാഡർ വരുത്തി വായിച്ചു. അതിൽ ഒരു പഴുതുണ്ടായിരുന്നു. ട്രാൻസ്വാലിലെ പഴയ നിയമങ്ങളുടെ ഭാഷ വളരെ കൃത്യമായ തൊന്തരം സുക്ഷ്മമൊരു അയിരുന്നില്ല. റെയിൽവേച്ചുട്ടാഡർ ഭാഷയാണെങ്കിൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ കുറേക്കുവി മോശമായിരുന്നു.

ഞാൻ സേട്ടിനോട് പറഞ്ഞു: “ഒന്നാം കൂണ്ണിൽ പോകാൻ ഞാനാഗ്രഹി കുറുന്നു. അത് സാധിക്കാത്ത പക്ഷം, മുപ്പുത്തേഴ്ച മെലബല്ലു ഉള്ളു, ഒരു കൂതി രബ്ബിയിൽ പ്രിട്ടോറിയൽക്ക് പോകാനാണ് എനിക്കിഷ്ടം”.

അതുമുളം വരുന്ന സമയപശ്ചാത്യയും പണച്ചുലിനേയുംപറ്റി സേട്ട് അബ്ദിയും ശനി ഏനോട് പറഞ്ഞു. എന്നാൽ എന്നാം കൂണ്ണിൽ യാത്രചെയ്യുന്ന തിനോട് അദ്ദേഹം യോജിച്ചു. അതുപകാരം, ഞങ്ങൾ സംറേഷണമാസ്റ്റർക്ക് ഒരു കുറിപ്പുചെയ്യു. ഞാനൊരു ബാറിസ്റ്ററാണെന്നും, എന്നാം കൂണ്ണിലേ യാത്രചെയ്യാറുള്ളു എന്നും അതിൽ പറഞ്ഞു. പ്രിട്ടോറിയിൽ എത്രയും വേഗം ഫേറ്റേണ്ടതുണ്ടെന്നും, മറുപടിക്കായി കാതിരിക്കാൻ സമയമില്ലാത്തതിനാൽ അത് സംറേഷണിൽ നേരിട്ട് വാങ്ങിക്കൊള്ളാമെന്നും, എന്നാം കൂണ്ട് ടിക്ക രീതിയിൽ കിട്ടുമെന്ന് പ്രതിക്ഷിക്കുന്നു എന്നും ആ കണ്ഠിൽ ഞാനെന്തുതി. നേരിട്ട് ഒരു മറുപടി അവശ്യപ്പെട്ടതിനു പിന്നിൽ തിരിച്ചയായും ഒരു ലക്ഷ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. മറുപടി ഏഴുതി അയക്കുകയാണെങ്കിൽ ഒരു ‘കുറി’ ബാറിസ്റ്ററെക്കുറി ചുംപുള്ള തന്ത്ര ധാരണ കൂടി വച്ചുകൊണ്ട് ഖുപ്പനേ തിരിച്ചയായും പറയു എന്ന ഞാൻ റിച്ചാറിച്ചു. അതിനാൽ നഘ്ന തുംബിപ്പ് വേശം യില്ലപ്പെട്ട അദ്ദേഹത്തിനെന്നിലുമുന്പിൽ ചെന്നു സംസാരിച്ചു എന്നാം കൂണ്ട് ടിക്കരീതിയാണ് അധികപക്ഷവും സുഖിനിക്കാമെന്ന് ഞാൻ കൂതി. അങ്ങനെ ഒരു ദ്രോഹങ്കാട്ടും കഴുതിനിൽ ഒരു ദൈവാശ്വരം കുറിച്ചുണ്ടെന്നും അതിനിൽ ഒരു പവാൻ വച്ചിട്ട് എന്നാം കൂണ്ട് ടിക്കരീതി ആവശ്യപ്പെട്ടു.

“നിങ്ങളാണു കുറിപ്പുചെയ്യത്, അല്ലോ?” അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.

“അതെതെ. എനിക്കില്ല ടിക്കരീതിയാണ് വളരെ ഉപകാരമായി. പ്രിട്ടോറിയിൽ എനിക്കിനെന്നതാണോ”.

അദ്ദേഹം പുണ്ണിൽ തുകിയിട്ട് ദയാപൂർവ്വം പറഞ്ഞു: “ഞാൻ ട്രാൻസ്

വോൾക്കാരന്മുള്ള പ്രോജക്റ്റകാരന്മാർ. നിങ്ങളുടെ വികാരങ്ങളെ ഞാൻ മാനി കുറയു. എനിക്ക് നിങ്ങളോട് അനുകമന്ത്യമുണ്ട്. ഒരു വ്യവസ്ഥയിൽ നിങ്ങൾ കാം ഞാൻ ടിക്കറ്റ് തരാം. അതായത് തിവാണിയിലെ ഗാർഡ് നിങ്ങളോട് മുന്നാം കൂപ്പിലേക്ക് മാറാൻ പറഞ്ഞാൽ നിങ്ങൾ എന്നെ ആ ഇടപാടിൽ കുട്ട കരുത്. എന്നുവച്ചാൽ ഏതിൽവെ കമ്പനിക്കെതിരിലയി നിങ്ങൾ നടപടി എടു കരുത്. നിങ്ങൾക്ക് സുരക്ഷിതമായായും ധാരാ ഞാനാശാനിക്കുന്നു. നിങ്ങളൊരു മാനുസാരന്മാർ എനിക്ക് അറിയാം”.

ഈ വാക്കുകളോടെ അദ്ദേഹം എനിക്ക് ടിക്കറ്റ് തന്നു. ഞാനദ്ദേഹത്തിന് നന്ദി പറയുകയും ആവശ്യമായ ഉറപ്പ് കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്ന ധാരായയക്കാൻ അബ്ദിയും ഗാനി സേക്രട്ടേറിഷൻ എന്തിയിരുന്നു. ആ സംഭവം അദ്ദേഹത്തെ അഭ്യർത്ഥപ്പെടുത്തി. എക്കില്ലും ഇങ്ങനെ മുന്നൻ യിപ്പ് തന്നു: “പ്രിട്ടോറിയതിൽ കുട്ടപ്പം കുടാതെ എന്തിയാൽ എനിക്ക് വളരെ സന്തോഷം. ഗാർഡ് ഞാം കൂപ്പിൽ നിങ്ങൾക്ക് സെസ്റ്ററും തരിക്കലും എനിക്കു തോന്നുന്നു. അയാൾ സമ്മതിപ്പാലും ധാരക്കാൻ സമ്മതിക്കില്ല”.

ഒരു ഞാം കൂണ്ട് കമ്പാർട്ട്മെന്റിൽ ഞാൻ സിറ്റു പിടിച്ചു. തിവാണി ധാരതതിലിച്ചു. ഗർഡിന്റെനിൽ എന്തിയപ്പോൾ ഗാർഡ് ടിക്കറ്റ് പരിശോധിക്കാനെതി. എന്ന അവിടെ കണ്ടിട്ട് അയാൾ കേഷാഡിപ്പ് മുന്നാം കൂപ്പിലേക്ക് പോകാൻ വിരൽ ചുണ്ടി ആംഗും കാണിച്ചു. എന്നോ ഞാം, കൂണ്ട് ടിക്കറ്റ് ഞാനയാൾക്ക് കാണിച്ചു കൊടുത്തു. അപ്പാൾ അയാൾ പറഞ്ഞു: “അതിൽ കാലീമ്പി. മുന്നാം കൂപ്പിലേക്ക് പോയ്ക്കാളളുക്”.

അ കമ്പാർട്ട്മെന്റിൽ ഇല്ലിഷ്കാരന്മായ ഒരു ധാരക്കാരൻ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ള അയാൾ ഗാർഡിനെ പോദ്ധൂം ചെയ്തു: “നിങ്ങൾക്ക് ആ മാനുസാര ശല്യപ്പെടുത്തിയിട്ട് എന്നുകാണും? അയാളുടെ കുളിൽ ഞാം കൂണ്ട് ടിക്കറ്റിക്കുന്നത് നിങ്ങൾക്ക് കണ്ടില്ലോ? അയാൾ എന്നോ കുടാതെ ധാരാ ചെയ്യുന്നതിൽ എനിക്കലെപ്പം പോലും നിരസമില്ല”. എന്നെന്നോക്കി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ ഇരിക്കുന്നിടത്തുനെ സുവർമ്മായി ഇരുന്നുകൊള്ളു”.

ഗാർഡ് മുറുമുറുതു “രു ‘കുലി’ യുടെ കുടാ നിങ്ങൾക്ക് ധാരാ ചെയ്യ സമീക്ഷിക്കാനുവില്ല”. അയാൾ പോയി.

വൈകീട്ട് ഏകദേശം എട്ട് മൺഡോട്ടുകൂടി തിവാണി പ്രിട്ടോറിയതിലെത്തി.

10. പ്രിട്ടോറിയയിലെ ആദ്യത്തെ തിവസം

ദാദാ അബ്ദിയുള്ളയുടെ വകുലിനിനുവേണ്ടി എന്ന സീകരിക്കാനായി പ്രിട്ടോറിയ സ്റ്ററേഴ്സിൽ ആരെക്കില്ലും കാണുമെന്ന് ഞാൻ പ്രതിക്ഷിച്ചിരുന്നു. ഇന്ത്യാക്കാരുടെ വിട്ടിലെണ്ണും ഞാൻ താമസിക്കുകയില്ലെന്ന് പ്രത്യേകമായി വാക്കു കൊടുത്തിരുന്നതിനാൽ എന്നെ സീകരിക്കാൻ ഒരു ഇന്ത്യാക്കാരും കാണിക്കുന്നെന്ന് എനിക്കെന്നാം. എന്നാൽ വകുലിൽ ആരെയും ആയച്ചിരുന്നില്ല. ഞാനെന്നതിയത് ഞായറാഴ്ചപ്പെട്ട അദ്ദേഹത്തിന് അബ്ദാൾ

കരും കുടാതെ ആദ്ദേഹം അയക്കാൻ പറ്റുമായിരുന്നില്ലെന്ന് ഞാൻ പിന്നീട് മനസ്സിലാക്കി. ഞാൻ പരിഭ്രഹ്മകയും ചെയ്തു. കാരണം ഹാടുക്കൾ എന്നും എരുന്ന സ്വികരിക്കില്ലെന്ന് ഞാൻ യേപ്പുട്ടു.

പ്രിഡ്ഗാർഡ് സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ബോർഡ് അതിൽ നിന്ന് തിക ആണും വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു, 1893-ൽ. റിക്രൂട്ടുകൾ മൺഡാൻ കമ്മിറിരുന്ന ത്. ധാത്രക്കാർ വള്ളരു കുറവായിരുന്നു. മറ്റ് ധാത്രക്കാരെല്ലാം പോകുന്നതുവ രെ ഞാൻ കാരിതു. ടിക്കറ്റ് വാങ്ങുന്ന ആളുടെ ജോലി തിരുമ്പുവാൻ എൻ്റെ ടിക്കറ്റ് കൊടുത്തിട്ട്, ഫീസിലും പോകാൻ പഴിയ വല്ല ചെറിയ ഹോട്ടലും അതുപോലെ വല്ല സ്ഥലമാം നിർദ്ദേശിച്ച് താൻ കഴിയുമോ എന്ന് അയാ ജോട്ട് ചേരിക്കാൻ റിച്ചാർഡ്സ്നും. അടുത്തപക്ഷം ഞാൻ ആ രാത്രി സർട്ടിഫിക്കും. അതാളോട് മുതൽ ചോദിക്കാൻ തന്നെ ഞാൻ മടിച്ചു എന്ന് തുറാനുപായം. ഏതെന്നൊരു അപമാനിക്കുന്നതുമുണ്ട് എന്ന് ഞാൻ ഭേദമുട്ടു.

സർട്ടിഫിക്കീസ് നിന്ന് എറ്റു ധാത്രക്കാരും പൊല്ലെഴുപ്പിലും ടിക്കറ്റ് വാങ്ങുന്ന നാഡാളുടെ കൂട്ടിൽ എരുപ്പിൽ പ്രിഡ്ഗാർഡ് അനേകണഞ്ചും നടന്നി. അയാൾ മല്ലാദ്ദേഹം താപാടി പറഞ്ഞു. പക്ഷേ അയാളുടെക്കക്കാൾക്ക് കാര്യ ഒരു സംശയവും ഉണ്ടാവില്ലെന്ന് മോഡ്യൂലാൾ. എന്നാൽ അടുത്തു നിന്നും ഒരു അനേകിക്കാൻ നിഗ്രഹം തെങ്ങളുടെ സംഭാഷണത്തിൽ പങ്കു ചേർന്നു. അയാൾ പറഞ്ഞു: “ഇവിടെ സ്നേഹപരിശീലനരാനും മല്ലാഞ്ച ഒരു അപരിചിതനാൾ നിങ്ങളെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു. എൻ്റെ കുടുംബം വരികയാണെങ്കിൽ ഒരു ചെറിയ ഹോട്ടൽിൽ ആക്കിണിരും. അതിനിൽക്കു ഉടക്കമാവാം. അയാൾ നിങ്ങളെ സ്വികരിക്കുമെന്നാണ് എൻ്റെ വിചാരം”.

എനിക്ക് ആ ക്ഷണങ്ങളുമ്പുടി സ്വന്നമായ സംഗ്രഹങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എക്കിലും ഞാന്നയാർക്ക് നന്ദിപാത്രയും ആ നിർദ്ദേശം സ്വികരിക്കുകയും ചെയ്തു. അയാളുടെന്ന് ‘ജോസ്റ്റസ്സൺസ് ഹാസ്പിറ്റ്’ (Jostessons’ Family Hotel) -ലെക്ക് കൂട്ടിക്കാണ്ടുപോകി. മിസ്റ്റർ ജോസ്റ്റസ്സണ ഒരു അവിക്കിലേൽക്ക് വിളിച്ചു അയാൾ സംസാരിച്ചു. എൻ്റെ ഭക്ഷണം സ്വന്ന മുറി തിരിക്കുന്ന എന്ന വ്യവസ്ഥയിൽ എൻ്റെക്കാ അത്രി താമസസ്ഥക രം. എൻ്റെപ്പുകൂതാമന്ന് അയാൾ സമ്മതിച്ചു. “വർണ്ണാഖ്യാസിപ്പേരുമുണ്ടും എനിക്കിലെല്ലെന്ന് ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഉറപ്പുതരുന്നു. എന്നാൽ ഇവിടെ പതിവായി കൈക്കൊണ്ട് ആരോഗ്യത്തിലുണ്ടാണ്. നിങ്ങളെ ഉണ്ണുതോലിരുന്ന ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ ഞാന്നനുവിച്ചുാണ് അവർക്ക് വിഷമാശെന്നു വരും. അവർ പൊല്ലെള്ളുകയും ചെയ്തേക്കാം” എന്ന് മിസ്റ്റർ ജോസ്റ്റസ്സണി പറഞ്ഞു.

അംഗൂധാർ ഞാൻ പറഞ്ഞു: “എനിക്ക് ഇതു രാത്രിയിൽ താമസസ്ഥകരും തന്നെത്തന്നെ വലിയ ഉപകാരം ഇവിടുന്നതെ സ്വന്തിഗതികൾ എനിക്ക് എത്രാ ക്ഷണങ്ങൾ പറിച്ചുമായി. നിങ്ങളുടെ ബൃഥിക്കുട്ട് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു.

ஏற்கென்ற கேசலா முரியின் பிழுவினாறுபடியைக்காலைச் செய் விரோயவழிடி. நால்லென்றைக்கு விடுதலைகில்லூ ஏர்ப்பாட் உள்ளகொன் கஷியுமென்ற என்ற பிரதிகங்குமாரு”.

ஏனிக்கு ஒரு முரி காஸிப்புதனாகு. ஏதுக்காலிருள்ளதினால்த என்ன பின்னால்முன்னாயி கேசலா பிரதிக்கிப்புதெல்லை அவிடெ ஹருநூ. ஹோட் விதி அயிகூ அதிரிக்கல் உண்ணாலிருள்ளிட. பலிசாகைச் செல்லவழுமாயி உடனை ஏன்றைமென்ற என்ற பிரதிகங்கிப்பு. அதிகாரபகலா மிஸ்ட்ரி ஜோஸ்ஸ் ரூஸ் பிரதிகங்கூட்டு. அவேறா பரிசை: “நினைதோக் கேசலா ஹவிடெ ஹரு என் கஷிக்கால் பல்லைத்திரை ஏற்கிக்கு வழுவை லஜ்ஜ தொனி. அதுதெலால் மர்த் அதிமிக்கலோக் கிணைதெலுப்புடி பரதுக்காயூ. உலங்குமுரியின் ஹருநூ நினைதெல் கேசலா கஷிக்குன்னித்து அவர்க்கு அவளிப்புமுனோ ஏன் சோனி காக்காயூ. பெய்தை. அவர்க்கு யாத்தொரு விரோயவழுமில்லைநாகு நினைக்குக் குப்புக்குதெலோடு. காலா ஹவிடெ தாமனிக்குவின்ற ஈவுத்தொலை எவர் பரிசை”.

என்ற அவேறானினில் விளைவு நனி பரிசை உலங்குமுரியிலேற்கு சென்ற வூருமாயி கேசலா கஷிக்குக்காயூ. பெய்தை.

பிரேரா வைவிலை என்ற அலூால்ளி ஆய மிஸ்ட்ரி ஏ. யஸ்தியூ. வே கலை பெய்நூ கலை. அவ்வுழை ஸெத் அவேறாத்தினெல்ர ஒரு விவரமா. ஏற்கிக்கு தானிருள்ளூ. அதுதெலால் அவேறாத்தினெல்ர பருப்புமாய ஸிக்க என் ஏற்கை அத்தெலப்புடுத்திருக்கிப்பு. ஏற்கிக்கு அவேறா உலங்குமுதலா ஸிக்க என் நெக்குக்காயூ. தெலுப்புரியூ. குசுல்லப்பான்னாசு நெத்தைக்காயூ. பெய்தை. ஏற்கொன்று அவேறாதோக் கூடான்றூ. விவரித்து பரிசை. அதெத்தைட்டின் அவேறா பரிசை: “ஒரு வாளிஸ்ட்ரி ஏற்கா நிலக்குக் கிணைத்திக்குதை என்ற வெளிவிலை ஜோலி என்றிடு. காலா ஏற்குவே எலு வெளிஸ்ட்ரி ஆன் தென்றி ஏற்குவே பெய்தைக்குவிக்குன்ற. கேஸ் நினை போகுவின்றூ. குசுக்குதைமுரின்தைமுள்ள. அதுதெலால் அவசூழமாய விவரமாசு கிட்டுக்குன்ற நூல்வெளி காடு. நினைதெலை என்ற கக்கியுமாயூழ அரசுயவினிமையானின் நினைச் சுழலர் பிரயோஜன பூட்டு. ஹனி அவேறாத்தினில் நினை கிட்டுக்கே ஏற்று விவரமெல்லூ. நினைச் சுழி ஏற்றிக்கூ. என்றாவசூழப்பூட்டுக். அத் தலிசியாரு ஸாக்குமூள். நினைக்குக் கொமிக்கான்றூது முரி ஹதுவரை என்ற கலைத்தினிட்டிடு. நினை ஒது கலைக்குடு அத் தென்றுக்காயூ. நடைத்தை என்ற எடுத்து மொது வர்ணவிவேப்புமூள்ள. அதுதெலால் நினைதெலப்பூலைவால்க்குத் தாம ஸாப்பக்காயூ. கலைத்தை ஏற்குவேழல் ஏகிலியூ. ஒரு பாவு ஸ்ரீகிரை ஏற்கிக்காயூ. அவர் ஒரு காட்டிக்காலைர் (Baker) காஷு ஆன். அவர் நினை ஒது ஸிக்கிக்குமென்ற என்ற விசாலிக்குவைநாகு. அதுவுக்கு அவர்க்கு வரவு அல்ல என்ற விடிக்காலமைதை. வரு நடைவெருட ஸ்ரீவராத்தைக்கு ஹோகா”.

അങ്ങനെ അദ്ദേഹം എന്നെന്ന ആ സ്വർത്തിയുടെ വിട്ടിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടുപോയി. അവരുമായി അദ്ദേഹം എന്നെന്നപ്പറ്റി ഒറ്റയ്ക്ക് സംസാരിച്ചു. ആച്ചപയിൽ മുപ്പത്തിയഞ്ച് ശില്പിങ്ക് നിരക്കിൽ എന്നെന്ന അവിടെ താമസിപ്പിക്കാതെന്ന് സന്മതിച്ചു.

മിസ്റ്റർ ബേക്കർ അറ്റോർജി എന്നതിനു പുറത്തെ ശക്തനായ മതപ്രസംഗക്കും ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ട്. തന്റെ ജോലി ഉപേക്ഷിച്ച് മിഷനറി പ്രവർത്തനങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഇപ്പോൾ ചെയ്യുന്നത്. ജീവിതം സാക്രാൻഡിലെ നല്ലപോലെ ഉള്ള ആളുംണ്. ഇപ്പോഴും ഈങ്ങൾ തമ്മിൽ എഴു അനുകൂലതുകൾ നടത്താറുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകളിൽ എപ്പോഴും ഒരേ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചാണ് പറയാറുള്ളത്. അദ്ദേഹം ക്രിസ്ത്യുമൻമാരിൽ ഒരു മഹത്യത്തെ പല വിഷയങ്ങളിലും ഉയർത്തിക്കാണിക്കുകയും യേജു വിനെ ദേവവന്തിന്റെ ഏക പുത്രനായും മനുഷ്യരക്ഷകനായും അംഗികരിക്കാതെ ആർക്കു ശാശ്വതസമാധാനം കിട്ടുകയിരുത്താൻ സിഖാന്തികകുകയും ചെയ്യുന്നു.

ആദ്യത്തെ കൂടിക്കാഴ്ചപ്പയിൽ തന്നെ എൻറ മതപരമായ വികാശം അഡർ മിസ്റ്റർ ബേക്കർ ചോദിച്ചിരിഞ്ഞു. ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ജനനം കൊണ്ട് ഞാനെന്നരു ഫിന്റോവാണ്. എങ്കിലും ഫിന്റോമതത്തെക്കുറിച്ചു എന്നിക്കു കാര്യമായെന്നും അറിയില്ല. മറ്റുമതങ്ങളെക്കുറിച്ചുകൂട്ടു അതിലും കുറച്ചു അറിയു. വാസ്തവം പറഞ്ഞാൽ ഞാൻ എററിടെയാണെന്നും എന്നാണെന്നും എൻറ വിശ്വാസം എന്നായിരിക്കണമെന്നും എന്നിക്കെന്തിലും എൻറ തന്നെ മതത്തിൽനിന്നും കഴിയുന്നിടത്തോളം മറ്റ് മതങ്ങളുടെയും ശാഖാപുന്നേഖനായ പഠനം നടത്താൻ ഞാനുഭൂശിക്കുന്നു”.

ശ്രദ്ധിച്ചും കേൾക്കുന്നതിൽ മി. ബേക്കറിന് സന്നോദ്ധമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “അക്കിണിയാലുകിൽ ജനറൽ മിഷൻറീ ഡയറക്ടർമാരിൽ ഒരാളും ഞാൻ. ഞാൻ സ്വന്തം ചെലവിൽ ഒരു പള്ളി പണിയിക്കുകയും അവിടെ കുതുമായി മതപ്രസംഗം നടത്തുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. എന്നിക്ക് വർണ്ണവിവേചനമില്ല. എന്നിക്ക് കുറരു സഹപ്രവർത്തകരുണ്ട്. എല്ലാ ദിവസവും പകൽ ഒരു മൺിക്ക് എത്താനും നിമിഷം ഓന്നിച്ചുകൂട്ടി സമാധാനത്തിനും ഉൾവെളിച്ച തത്തിനും വേണ്ടി ഞങ്ങൾ പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ട്. നിങ്ങളും അതിൽ പങ്കുടൂക്കുന്നത് എന്നിക്ക് സന്നോദ്ധമായിരിക്കും. നിങ്ങളെ എൻറ സഹപ്രവർത്തകർ കൂടെ ഞാൻ പരിചയപ്പെടുത്താം. അവർക്ക് നിങ്ങളെ കാണുന്നതിൽ സന്നോദ്ധമായിരിക്കും. അവരുടെ സൗഹ്യം നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമാകും എന്ന് പറയാൻ ഞാൻ ചെയ്യുപ്പെടുന്നു. കുടാതെ, നിങ്ങൾക്ക് വായിക്കാണായി ഞാൻ ചില മതഗ്രന്ഥങ്ങൾ തരാം. തിരിച്ചയായും ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പച്ച് എറ്റവും ശ്രദ്ധം മായ ഗ്രന്ഥം വിശ്വാസം ദാഖിലാണ്. അത് വായിക്കാൻ നിങ്ങളോട് ഞാൻ പ്രത്യേകമായി ശൃംഖല ചെയ്യുന്നു”.

ഞാൻ മി. ബേക്കറിന് നമ്പി പറയുകയും ഒരു മൺിക്കുള്ള പ്രാർത്ഥന

യിൽ ആധുനിക കൃത്യമായി പരിട്ടുക്കാമെന്ന് സമർക്കവുകയും ചെയ്തു.

"അപ്പോൾ നാലേ ഒരു മൺകിക്ക് ണാൻ നിങ്ങളെ ഇവിടെ പ്രതിക്ഷീകരിക്കും. പ്രാർത്ഥനയ്ക്കായി നമുക്കൊരുമിച്ച് പോകാം". മി. ബേക്കൽ അതുകൂട്ടി പറഞ്ഞു. അനന്തരാ നിങ്ങൾ അന്വേഷണം വിട പറഞ്ഞ പിരിഞ്ഞു.

എനിക്കതേപ്പറ്റി ആലോച്ചിക്കാൻ അല്പവും സമയം കിട്ടിയില്ല.

ണാൻ നേരു മി. ജോൺസൺറിനു അടുത്ത് ചെന്ന ലിഖിതനുസരിച്ചു തുക കൊടുത്തിട്ടും വുതിയ താമസസ്ഥലത്തേക്ക് മാറി. അവിടെ ചെന്ന ഉച്ചക്കേശം കഴിച്ചു. ആ ഗുഹനായിക നല്ലാരു സ്ത്രീ ആയിരുന്നു. അവർ എനിക്കായി സംസ്കരണം ഒരുക്കിത്തന്നു. ആ കുടുംബത്തിലെ ഒരു ശത്രുപ്പുാലെ ആയിരിക്കിരാൻ എനിക്കെങ്കിലും വേണ്ടിവന്നില്ല.

ഡാക്ടർ അബ്ദുള്ളുൽ ഒരു സന്നേഹിതനു കുറിപ്പിച്ചതനിരുന്നു. ആ സന്നേഹിത നെ കാണാനായി ണാൻ പോയി. അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നും ഇന്ത്യക്കാർ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ അനുഭവിക്കുന്ന കഷ്ടപ്പാടുകളുമ്പറ്റി കുടുതൽ കാര്യങ്ങൾ ണാൻ ഗ്രാഹിച്ചു. കുടുംബത്തിലെ താമസിക്കാനുവേം എന്നെ നിർബന്ധിച്ചു. ണാനും പരിപിടിച്ച നന്ദി പായുകയും താമസിക്കാൻ വേണ്ട ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തു കഴിഞ്ഞതായി അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. എനിക്കാവശ്യമുള്ള എന്നും ചോദിക്കാൻ മടക്കരുതെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ ഇരുട്ടായി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ണാൻ വിട്ടിലേക്ക് മടങ്ങി. അതു ചം കഴിച്ചു എന്നോ മുൻതിലേക്ക് പോയി. അവിടെക്കിടന്ന് ആഴമേറിയ ചിന്ന തിരി മുഴുക്കി. എനിക്ക് ഉടനെ ചെഞ്ഞും ജോലി ചെയ്യും ഇല്ലായിരുന്നു. അതെ പുറി അബ്ദുള്ളുൽ സെപ്പിനെ അറിയിച്ചു. ണാൻ ആലോച്ചിച്ചത് മി. ബേക്കൽന്ന് എൻ്റോ കാര്യത്തിലുള്ള താല്പര്യത്തിന്റെ അർത്ഥം എന്നാവാം എന്നായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നോടു മത്സ്യപ്രവർത്തകരിൽ നിന്ന് എനിക്കെന്നു നേരം കഴിയും? ക്രിസ്തുമതാം ണാൻ എന്നതുനാശം എന്നുംകുണ്ടാണോ? ഫിനു മതജനകവുമിച്ചുള്ള പുസ്തകങ്ങൾ എനിക്കെങ്ങനെന്ന കിട്ടും? സ്വന്തം മതജനകവുമിച്ചു ശരിക്കിയാൽ ക്രിസ്തുമതത്തെ ശരിയായ കാഴ്ചപ്പൂർണ്ണിൽ മനസ്സിലാക്കാൻ എനിക്കെങ്ങനെന്നും കഴിയുക? എനിക്ക് ഒരു നിശ്ച നഞ്ചിലെത്താനേ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. എൻ്റോ അടുത്ത് എന്നുന്ന കാര്യങ്ങളുടെ നിരീക്കാമോയ ഒരു പന്ത് ണാൻ നന്ദിച്ചു. മി. ബേക്കൽ സാംഘാതിക ചെവുതിന്നോടു മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം അനുസരിച്ചു ണാൻ കൈകൊണ്ടു, ചെയ്യും; എൻ്റോ തന്നെ മതജനക ശരിയായി മനസ്സിലാക്കാതെ മനുഖരു മതജനതിൽ ചേരുന്നാണത്തോളി ണാൻ പിരിച്ചുകൂടാം.

അങ്ങനെ വിചാരിച്ചുകൊണ്ട് ണാൻ ഉറക്കത്തിലേയ്ക്ക് വീണ്ണ.....

11. ഭക്തിപ്പത്വ സമ്പർക്കങ്ങൾ

പിറ്റേന് പകൽ ഒരു മൺകിക്ക് മി.ബേക്കറുടെ അടുത്ത് പ്രാർത്ഥനാസമേ ഭൂതത്തിൽ ണാൻ ചെന്നു. അവിടെ മിസ് ഹാബിസ്, മിസ് ഗാൾസ്, മിസ്റ്റർ

കോട്ടൻ തുടങ്ങിയവർക്ക് അദ്ദേഹം എന്ന പരിപായപ്പെട്ടുതനി. പ്രാർത്ഥിക്കാം നായി എല്ലാവരും മുട്ടുകുന്നതി. അന്ത്യോ അഭ്യന്തര ചെയ്തു. പ്രാർത്ഥനകൾ നാരായാഞ്ചരവുടെയും ആസ്ഥാനം അന്ത്യസിദ്ധി പല കാര്യങ്ങൾക്കാണി ഒരു തൊട്ട് നടന്നുന്ന അല്ലെന്തെന്നുകളായിരുന്നു. ഓരോ ദിവസവും സമാധാന പുശ്രീവൃംഖനും കടന്നുംചൊന്നോ പ്രദയകവാടങ്ങൾ തുറന്നു കിട്ടാനോ ഒരു തൊട്ട് അപേക്ഷിക്കായിരുന്നു പതിവ്.

എൻ‌റീ നായക്കാഡി അദ്ദേഹം ഒരു പ്രദയക പ്രാർത്ഥന നടത്തുപെട്ടു: “ഒരുപമേ, ഏങ്ങനെടു ഇടയിലേക്ക് പുതുതയെ കടന്നുവന്നിട്ടുള്ള ഈ സഹാദരന് വഴി കാണിച്ചു കൊടുക്കേണ്ണെന്നു. അണ്ണ് ഏങ്ങനെക്കും തനിട്ടുള്ള സമാധാനം ഇദ്ദേഹത്തിന് നൽകേണ്ണെന്നു. അണ്ണെങ്കും രക്ഷിച്ചു ലൈശൂറോടും ഇദ്ദേഹത്തെയും രക്ഷിക്കാംവാരകക്കട്ട. യേശുവിനെന്ന് നാമഞ്ചിൽ എങ്ങനെ ഇതു ഫോം അപേക്ഷിക്കുന്നു”. ഈ സമേളനങ്ങളിൽ സ്ത്രീഗിരിജാമുഖം ആലഹാപ നമോ മഘാത്മകിലും, സംഗിതമോ ഉണ്ണായിരുന്നില്ല. ദിവസവും എത്തെക്കിലും, പ്രദയക കാര്യങ്ങിന്നുള്ള പ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തിപ്പിട്ട് നാരായാഞ്ചരും ഉച്ചം ക്ഷണാന്തരിന്നായിരുന്നു. ആ സമയം, അതിനുള്ളംാണ് പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് അണ്ണ് മിനിട്ടിലായിക്കാം എടുക്കാറില്ല.

മിസ്യൂമാരയ ഹാബിന്റും ഗാബിന്റും പ്രാഥം ചെന്ന അവിവാഹിതകളായിരുന്നു. മിസ്റ്റർ കോട്ടൻ കോക്കർ എന്ന പ്രദയക ക്രൈസ്തവ വിഭാഗത്തിൽ പെട്ട ആളായിരുന്നു. ആ സ്ത്രീകൾ നാലു, വരുമിച്ചാണ് അമുഖിച്ചിരുന്നത്. എല്ലാ തായാടാഴ്ചയും, നാലു മൺകൾ ചായ കുടിശാണാഡി അവരുടെ പിടിൽ ചെയ്യാമെന്ന് അവർ ഒരു സ്ഥിരമായ ക്ഷണം എന്നിൽ നിൽക്കി.

ഞായറാഴ്ചത്തോടു തൊടുക്കി കാണ്ണുന്നും ഞാൻ ഓരോ ആഴ്ച പ്രദയത്തും മതകാര്യങ്ങൾ എഴുതി പച്ചിരുന്ന ധനി മി. കോട്ടൻിനെ കാണിക്കുമായിരുന്നു. ഞാൻ വായിച്ചു പുന്നത്കണ്ണങ്ങളുമുറിച്ചും, അവ എന്നിൽ അവഗാഹിച്ചിച്ചു അഭിപ്രായത്തെപ്പറ്റിച്ചും, ഞാനുപാറുന്നൊക്ക് പർപ്പ ചെയ്തു പോന്നു. ആ സ്ത്രീകൾ അവരുടെ മധ്യരംഗം അനുഭവങ്ങൾ വിവരിക്കുകയും അവർക്ക് കിട്ടിയ സമാധാനത്തെപ്പറ്റി പറയുകയും പതിവായിരുന്നു.

മി. കോട്ടൻ തുറന്ന നന്ദിയും ഉറച്ച വിശ്വാസവുമുള്ള ചെറുപ്പുകാരാന്തിരി രുന്നു. എങ്ങനെ വരുമിച്ചു നടക്കാൻ പോകും. മുട്ട് ക്രൈസ്തവസുപ്പുത്തുകളും ദട അടുത്തതയ്ക്കും അദ്ദേഹം എന്ന കൊണ്ടുപോകും.

എങ്ങൻ പരിപാർശ കുടുതൽ അടുത്തപ്പോൾ തന്നീക്കിപ്പട്ടപ്പെട്ട പുന്നതക്കണ്ണൾ എന്നിക്കല്ലേറാ, തലികയും, അവ കകാണ്ട് എന്നിൽ പശ്തേപി നിംബുക യും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം പുന്നതക്കണ്ണൾ കകാണ്ട് എന്ന മുട്ടി എന്നുതന്നെ പറയാം. അവയെയും വായിക്കാതെന്ന് വിശ്വാസപ്പെട്ടും ഞാൻ വാക്കു കൊടുത്തു. വായിക്കുന്ന മുറിക്ക് എങ്ങനെ അവരെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തു. അതുരാം എടുത്ത പുന്നതക്കണ്ണൾ 1893-ൽ ഞാൻ വായിച്ചു. അവയുടെയെല്ലാം പേര് ഞാനോരുക്കുന്നില്ല. ഏകിലും അവയുടെ കുടങ്ങിൽ നിറ്റി എന്നി

திலையோ. பார்க்கனியேசுடைய 'வூவழுகா' (The Commentary of Dr.Parker of City Temple) , பிரைசர்ஸன் 'அடிமொலைய யாலை, ஏலூரியுகல்' (Pearson's Many Infallible Proofs), பிர்ட்டனியேசுடைய 'ஸாவுழுகு' (Butler's Analogy) என்னிட உள்ளதிருப்பு. ஹவ்யூட் சில தொழிலாளர் ஏற்றிக் கண்ணிலைக்கும் விரும்பின்டு. பிலத் ஏற்றிக் குறிச்சில்லை. மரு பிலத் குறிச்சில்லை. 'அடிமொலைய யாலை, ஏலூரியுகல்' மின்மகாரிச் கண்ணிலைக்கிய நெஞ்சிலியுதூ வெவ்விழிலை மத்தை பிரித்துவேண நெல்லியுக்குள்ள. ஆ பூந்தகம் ஏதேனும் சுப்பிரித்திலை. பார்க்கனியேசுடைய 'வூவழுகா' ஸங்கர்ஜிகமான உணர்ச்சி நீது. நெஞ்சுக்குண்டாலிருப்பு. பக்ஷ நிலவிலியுதூ வெகுங்கித பூமாளை திட்ட விஶவாஸமில்லாதன இருப்பத் தூத் திடை ஸப்ராயக்காயிருப்பின்டு. வட்டவிடுதலை 'ஸாவுழுகு' அடிமொலைத்தூத் வூவுதில்லைத்துமாய ஒரு பூந்தகமாயில் ஏற்றிக்கொடுவதேல்லை. அதை கரியிக்க மத்தை கண்ணிலைக்காமல்கூரிச் சாலாவு பூவு சூபு, வாயிக்காலா. நால்ஸ்திக்கால ஹாஸ்திவிஸ்வாஸத்திலேக்கு கொள்ளுவதால் வேஷ்டி ஏற்சுதிநித்தான் அதைன் ஏற்றிக்கொடுதோனி. ஹாஸ்தாஸ்திக்குத்தைப்பூ டி அதைச் சிருத்தியிட்டியுதூ வாய்வைச் சூரியிக் குவங்குவில்லாயிருப்பு. கார ஸூ. தைன் அவிஶாஸத்தின்கீர்த்தி அடு, கடங்குக்கிணங்கின்பு. ஏன்னால் கை வத்தின்கீர்த்தி மனுஷாவதாவது செல்வதீருப்பு, மனுஷாருப்பு, ஹாஸ்த்குதூ மற்று ஸ்மங்கு, யேஶு மாத்துமாளைந் ஸமர்த்திக்காணுதூ அதிலை வாணிக்க ஏனை ஸ்வர்த்திப்பதேயிடு.

“എന്നാൽ വി. കോട്ടപ്പ് അങ്ങനെ എളുപ്പവാരജം സ്വികരിക്കുന്ന കൂട്ട തിലായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന് എന്നൊക്കെ വലിയ സ്വന്നഹമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എൻഡേർ കച്ചുത്തിൽ ഒവവഴ്വാണ് യിക്കുന്ന തുളസിമാല കണ്ണ. അതൊരു അന്യധികാരിയാണെന്ന് അദ്ദേഹം കരുതുകയും അതിൽ വേണ്ടി കുകയും ചെയ്തു; “ഈ അന്യധികാരി, നിങ്ങൾക്ക് ഫോണിച്ചുതെറ്റു. വരു, ഞാനു മലി പോകിട്ടു കഴയാം”.

“പാടിലും നിന്മക്കെടുത്ത അന്തരീക്ഷത്തിൽ സൗഹ്യത്വികൾക്ക് എത്രയോറും അധികം തന്നെ ഒരു വിശ്വാസം ഉണ്ടായും അഭ്യന്തരം”.

“မြန်မာ တိရှိခွင့်တော်လုပ်လုပ်ဆောင်ရွက်မှု”

“എന്നിക്കെതിരെ നില്ക്കും പ്രധാനമന്ത്രി, അത് മരിച്ചിരുക്കുമെന്ന് ഒരുപദ്ധതിയോളം വിഹാരിക്കും, എന്നിക്കില്ലെന്ന് പശ്ചിമ എന്നീരുമെന്നു കാണും, എൻ്റെ നാമത്തിൽ പ്രധാനമന്ത്രിയോളം വിശ്വാസരഹിതം ലൂടു, എൻ്റെ കഴുത്തിൽ അണിക്കിട്ടു ഒരു നാലു തക്ക കാരണം കൂടാതെ ഉപേക്ഷിക്കാൻ എന്നിൽ സാധ്യമല്ല, കാലമുഴുക്കം, കൊണ്ട് അത് തനിയെ പൊതു പ്രോക്രിനോസ് പുതിയ ദശയ്ക്കും, വാങ്ങാൻ സാന്നിഗ്രഹിക്കുന്നില്ല, എന്നാൽ ഈ നാലു പൊതുക്കാൻ പാടിലോ”.

എൻറീ മത്തേരോട് സ്ക്രാഫ്റ്റുമാനും ഹ്യൂസൺതുവക്കാണ്ട് മി. കോട്ടപിന്റ് ഖാദ സിക്കാറുമായി തോന്ത്രിയിലെ അദ്ദേഹം എല്ലാ അജ്ഞത്തയാട്ട

അഗാധ ശർജ്ജത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുത്താൻ തക്ക അവസരം കാരണിൽ കൈക ആയിരുന്നു. മറ്റ് മതങ്ങളിൽ കുറര സത്യം ഉണ്ടാവാം. എങ്കിലും ക്രിസ്തുമതം സിക്കിച്ചില്ലെങ്കിൽ എനിക്ക് രക്ഷയുണ്ടാവില്ലെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താനായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് ശ്രമം. കാരണം അമാർത്ഥ സത്യം ക്രിസ്തുമത തത്തിലാണെന്നും ക്രിസ്തുവിൽനിന്ന് മാധ്യമംമാം കുടാരെ ഏൻറീ പാപങ്ങൾ കഴുകിക്കൊള്ളാനാവില്ലെന്നും ഇത് കുടാരെയുള്ള സർവ്വവൃത്തികൾ ഉം അഡുക്കുമാണെന്നും അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു.

പല പുസ്തകങ്ങളും എനിക്ക് പരിചയപ്പെടുത്തി തന്നതുപോലെ തന്നെ ഉറച്ച ഒക്കെസ്തവവിശാസികളായി അദ്ദേഹം കരുതിയ ധാരാളം സൂഹിത്തുക്കളെയും എനിക്ക് പരിചയപ്പെടുത്തി തന്നു. അവരിൽ നന്ന് പൂമി തൽ സഹാദരിയർ (Plymouth Brethren) എന്ന ഒക്കെസ്തവ വിഭാഗത്തി ലെ ഒരു കുടുംബമായിരുന്നു.

എ. കോർസ് മുഖ്യന എനിക്കുണ്ടായ മികച്ച ബന്ധങ്ങളും നല്കാതിരുന്നു. ദൈവയെമ്മുള്ളവർ എന്ന നിലയ്ക്ക് അവർ എന്ന ആകർഷിച്ചു. എന്നാൽ മേരപ്പുണ്ണ കുടുംബവുമായി അടുപ്പത്തിൽ കഴിയുന്നോൾ ഒരു പൂമിതൽ സഹാദരിൻ വാദപ്രതിഭാദത്തിനായി എന്നെ സമിച്ചു. ഇതിനും താൻ ഒരുക്കമെല്ലായിരുന്നു. അധാർ പറഞ്ഞു:

“ബാംഗ്ലൂടെ മതത്തിൽനിന്ന് സഹാദരും നിങ്ങൾക്ക് മനസ്സിലാവില്ല. നിങ്ങളും ഒരു ജീവിതത്തിലെ തന്നുകളെല്ലാം നിന്മിപ്പാംതി ആലോച്ചിച്ചു തിരുത്തുകയും അവയ്ക്ക് പ്രായഗ്രാഫിത്തം ചെയ്യുകയുമാണ് നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതെന്ന് നിങ്ങളുടെ വാക്കുകളിൽ നിന്നും ഉപാന്തിക്രാന്തിയിൽക്കുണ്ടും. ഈ അനന്ത മായ പ്രക്രിയ നിങ്ങൾക്ക് എങ്ങനെന്നയാണ് രക്ഷ തരുന്നത്? നിങ്ങൾക്കൊരിക്ക ലും സമാധാനം ഉണ്ടാവില്ല. നമ്മുടെ പാപികൾ ആണെന്ന് നിങ്ങൾ സന്മതിക്കുന്നു. ഈ ബാംഗ്ലൂടെ വിശ്വാസത്തിൽനിന്ന് പുരിഞ്ഞ നോക്കു. സ്വയം നന്നാകുന്നതിനും പ്രായഗ്രാഫിത്തം ചെയ്യുന്നതിനുമുള്ള നമ്മുടെ ശ്രദ്ധാർ വ്യക്തിമാരാം. എങ്കിലും നമുക്ക് രക്ഷ കൂടിരെ തിരു. പാപഭാരം നമുക്ക് താങ്ങാനാകുമോ? നമുക്ക് അത് യേശുവിനെ ഏലപ്പിക്കുകയേ വഴിയുള്ളൂ. അദ്ദേഹം മാത്രമാണ് പാപമില്ലാതെ ദൈവപ്പുത്രൻ. തന്നിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവൻ നിരുപ്പിരിന്നുണ്ട് എന്നത് അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് വാക്കാണ്. ദൈവത്തി നീറി അനന്തമായ കാര്യങ്ങൾ അതിൽ കാണാം. യേശുവിലെ പാപപരി ഫററ പ്രഖ്യാതിയിൽ വിശ്വസിക്കുവോൾ നമ്മൾ പാപങ്ങളാൽ ബന്ധിതരിൽ ആകുന്നുണ്ട്. പാപങ്ങൾ നമുക്കുണ്ടാവും. പാപമില്ലാതെ ഈ ലോകത്തിൽ നമുക്ക് ജീവിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. അതുകൊണ്ടാണ് യേശു മനുഷ്യവാഗ്ദാനത്തി നീറി എല്ലാ പാപങ്ങൾക്കും വേണ്ടി പിഡകൾ സഹിക്കുകയും പ്രായഗ്രാഫി തന്നെ നടത്തുകയും ചെയ്യതെന്ത്. യേശുവിലെ ഈ മഹത്തായ വിശ്വാസത്തുകൾ ലിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവനേ ശാശ്വത സമാധാനം ഉണ്ടാവും. നിങ്ങളുടെത് എത്ര അസുസ്ഥമത നിരണ്ട ജീവിതമാണെന്നും ബാംഗ്ലൂടെത് എത്ര വലിയ

സമാധാനവാഗ്ദാനമാണെന്നും ആലോചപിച്ച് എന്നുകൂടും.

ഈ വാദം എന്നെ ബോദ്ധുപ്പേട്ടുത്തുന്നതിൽ അനേ പരാജയപ്പെട്ടു. എന്നാൽ വിനിത്തമായി മറുപടി പറഞ്ഞു: “എല്ലാ കെക്കസ്തവരും അംഗീകാരിക്കുന്ന ക്രിസ്തുമതം ഈതാണെങ്കിൽ എന്നിക്കെത്ത് സീക്രിക്കറാൻ സാഖ്യമല്ല. എന്നിൽ പാപത്തിനെന്നു അനന്തരാമലങ്ങളിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കുപ്പൊടാൻ എന്നാം ഗ്രാഹിക്കുന്നോളും. പാപത്തിൽ നിന്നുതന്നെ അമ്പവാ പാപചീതയിൽ നിന്നുതനെ മോചനം നേടാനാണ് എന്നാൽ ശ്രമിക്കുന്നത്. ആ ലക്ഷ്യത്തിലെവാത്തുന്നുവോ വരെ അസ്വാസ്മനാക്കിക്കുന്നതിൽ എന്നാൽ സംത്യുപ്തനായിരിക്കും”.

ഈതിനാട്ട് ആ പൂമിത്ത് സഹോദരൻ ഇങ്ങനെ പ്രതികരിച്ചു: “നിങ്ങളും ഒരു നിഷ്ഠാമലമാണെന്ന് എന്നുറപ്പു തരുന്നു. എന്നാൽ പാഠം തെളിപ്പിലേണ്ടും ആലോചക്കുകൂടും”.

ആ സഹോദരൻിൽ വാക്കുഹോഡലെ തന്നെ ആയിരുന്നു പ്രവൃത്തിയും. അധാർ അഭിജ്ഞകോണ്ടുതന്നെ തെരുകൾ ചെയ്യുകയും അവഭയക്കുനിച്ചുള്ള പ്രതി, തന്നെ അസ്വാസ്മനാക്കുന്നില്ലെന്ന് എന്നിക്ക് കാണിച്ചു തരികയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ ഈ സ്നേഹിതനാരെ പരിപയപ്പെടുത്തുന്നതിന് മുമ്പുതന്നെ എഴുതാതെ, ക്രിസ്തുനികളും ഇത്തരംതില്ലെങ്കിൽ പാപപരിഹാര സ്വിഥാനത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരല്ലെന്നു എന്നും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. മി.കോട്ട് സ് തന്നെ ദൈവഭയയേതാടെയാണ് നടന്നിരുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിനെന്ന് പ്രയോഗം വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ ഒരു സ്ത്രീകളും ഈ വിശ്വാസ കാശായിരുന്നു. എൻ്റെ കയ്യിൽ കിട്ടിയ പുന്നതകങ്ങളിൽ പ്രിലത് കേത്തിനിട്ടെ രഹായിരുന്നു. എൻ്റെ ഈ അവസ്ഥയെത്തു അനുഭവം കൊണ്ട് മി.കോട്ട് വളരെ അസ്വാസ്മനാക്കുന്നു. എന്നിൽ ക്രിസ്തുമതത്തിന് എത്രിരായ മുൻവിഡി ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട് അദ്ദേഹത്തോട് പറയുകയും അങ്ങനെ ഉറപ്പു നല്കുകയും ചെയ്യാൻ എന്നിക്ക് കഴിഞ്ഞു.

എൻ്റെ ബൃഥിമുട്ടുകൾ മറു ചില കാര്യങ്ങളിൽ ആയിരുന്നു. അവ എന്ന ബിളിനെ സംബന്ധിച്ചും അതിനെന്നും അംഗീകൃത വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചും ആയിരുന്നു.

12. ഇന്ത്യാധാരമായി അടുക്കാനുള്ള ശ്രമം

കെക്കസ്തവ ബന്ധിക്കണമെല്ലാപ്പോൾ കൂടുതൽ എഴുതുന്നതിന് മുമ്പ് ഈതേകാലത്തെ എൻ്റെ മുന്നുവേദങ്ങൾ വേഖപ്പെടുത്താം.

ഓരോ അബ്ദവും തുല്യക്കു നാറ്റാളിൽ കണ്ണായിരുന്ന അതെ സ്മാരം. എട്ട് തയ്യാറ് ഹാജി വാൻ മുഹമ്മദിന് പ്രിഡാറിയാഡി കണ്ണായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കൂടാതെ അവിടെ യാതൊരു പൊതു പ്രസ്താവനയും നടക്കുമായിരു

നില്ല. ആദ്യത്തെ ആഴ്ചതന്നെ ഞാൻ അദ്ദേഹവുമായി പരിചയപ്പെടുകയും പ്രിട്ടോറിയൽില്ലെങ്കിലും എല്ലാ ഇന്ത്യാക്കാരുമായി ബന്ധപ്പെടാനുള്ള എൻറ ഉദ്ദേശ്യത്തെപ്പറ്റി പറയുകയും ചെയ്തു. അവിടെയുള്ള ഇന്ത്യാക്കാരുടെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി പറിക്കാനുള്ള എൻറ ആഗ്രഹം വെളിപ്പെടുത്തുകയും ആ ഉദ്ദമത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിൻറെ സഹായം ആവശ്യപ്പെടുകയും അദ്ദേഹം അതിൻ്റെ സാന്നിധ്യത്താടെ സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രിട്ടോറിയൽില്ലെങ്കിലും എല്ലാ ഇന്ത്യാക്കാരുടെയും ഒരു സമേളനം വിളിച്ചു കുടാനും ട്രാൻസ്‌വാളിലെ അവരുടെ അവസ്ഥ ശരിയായി അവർക്കു ചിത്രിക്കില്ലെങ്കെന്നാടുക്കാനും ആണ് ഞാനായും ഉദ്യമിച്ചത്. സേക്രട്ട് ഹാജി മുഹമ്മദ് ഹാജി ജുസ്സബിൻറെ വിട്ടിലാണ് ആ സമേളനം കുടിയത്. അദ്ദേഹത്തിൻറെ എന്ന പരിചയപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു കത്തുണ്ണായിരുന്നു. ആ സമേളനത്തിൽ മുവ്യമായും പരിചുടക്കുത്തത് മെൻ കച്ചവടക്കാരായിരുന്നു. എത്രയും കല്ലും ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രിട്ടോറിയലെ ഫിന്സ് ജനസാഖ്യ വാസ്തവജ്ഞിൽ വളരെ ചെറുതായിരുന്നു.

ഈ സമേളനത്തിലെ എൻറ പ്രസംഗം ആണ് എൻറ ജീവിതത്തിലെ ആദ്യത്തെ പൊതുപ്രസംഗം എന്നു പറയാം. കച്ചവടത്തിൽ സത്യസന്ധ്യ പൂലർത്തുക എന്ന വിഷയത്തെപ്പറ്റി പ്രസംഗിക്കാൻ നന്നായി ഒരുണ്ടതിട്ടാണ് ഞാൻ ചെന്നത്. കച്ചവടത്തിൽ സത്യം അസാധ്യമാണെന്ന് കച്ചവടക്കാർ പറയുന്നത് ഞാൻ ധാരാളം കേട്ടിരുന്നു. ഞാൻ അങ്ങനെ വിചാരിച്ചില്ല, ഇപ്പോൾ വിചാരിക്കുന്നുമില്ല. ഇന്നു, ബിസിനസ്സും സത്യവും രത്നപോകില്ലെങ്കിൽ വാദിക്കുന്ന കച്ചവടക്കാരായ സുപ്രാത്യുക്കർ ഉണ്ട്. വ്യാപാരം വളരെ പ്രായോഗികമായാൽ കാര്യമാണെന്നും സത്യമാകട്ടെ മതപരമായ സംഗതി ആണെന്നും അവർ പറയുന്നു. പ്രായോഗിക കാര്യങ്ങൾ എന്നു വേറെയും മതകാര്യങ്ങൾ മണ്ണാണും ആണെന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു. തനി സത്യം വ്യാപാരത്തിൽ സാധ്യമെ അല്ല; അത് ചേരുന്നിടന്നൊള്ളുമെ പറയേണ്ടു എന്നാണ് അവരുടെ സിഭാന്തം. ഈ നിലപാടിനെ പ്രസംഗത്തിൽ ഞാൻ ശക്തിയായി എത്തിരെക്കുകയും വ്യാപാരികൾക്ക് ഇക്കാരണത്തിൽ ഇരട്ടി ബാധ്യത ഉണ്ടെന്ന് വാദിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു വിദേശരാജ്യത്ത് സത്യസന്ധ്യ പാലിക്കേണ്ട ഉത്തരവാദിത്വം അവർക്ക് വളരെ ഉണ്ട്. എന്നെന്നൊരു അവിടെയുള്ള കുറിച്ച് ഇന്ത്യാക്കാരുടെ പെരുമാറ്റമാണ് അവരുടെ ദശലക്ഷ്യങ്ങളായ നാട്കുകാരെ മുഴുവൻ അളക്കാൻ മാനദണ്ഡം ആകുന്നത്.

നമ്മുടെ ആളുകളുടെ രീതികൾ ചുറ്റുമുള്ള ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെതുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ വളരെ ശുചിത്വരഹിതമാണെന്ന് ഞാൻ കണ്ടു. അതിലേക്ക് അവരുടെ ശ്രദ്ധ ആക്രമിക്കുകയും ചെയ്തു. ഫിന്സ് കല്ലും മുള്ളിങ്ങൾ, പാഴ്സികൾ, ക്രിസ്ത്യാനികൾ, ഗൃജരാത്തികൾ, മദ്രാസികൾ, പബ്ലിക്കീകൾ, സിനിയികൾ, കച്ചികൾ, സുരാത്തികൾ തുടങ്ങിയ വ്യത്യാസങ്ങൾ മറക്കേണ്ടതിനും ആവശ്യകതയെപ്പറ്റി ഞാൻ ഉണ്ടിപ്പുറഞ്ഞു.

ଆବସାନମାୟୀ, ଆପିଟ କୁର୍ଦ୍ଦିଯେଗିପ୍ଲାର୍କ୍‌କ୍ୟୁନ ହୃଦୟାକାର୍ଯ୍ୟମାୟୀ କହିଛି ପ୍ଲାଟକର୍ତ୍ତପ୍ଲାଟି ଆଧିକାରୀକର୍ତ୍ତକର୍ତ୍ତଙ୍କ ନୀଵେଗନେତର ନିର୍ମାଣକାରୀଙ୍କ ରେ ସଂଘରେ ରୁପାକରିକଣେମନ୍ ତୋରି ନିର୍ମାଣକରିଛୁ. ଆତିକୁନ୍ତିବେଳେତି ଏବେଳେର ସମୟ ବ୍ୟୁଂ ସେବନବ୍ୟୁଂ କଶିତ୍ୟାନ୍ତିରେତୋତ୍ତମ ଉପଯୋଗିକାରୀ ତତ୍ୟାରାଣେନ୍ ତୋରି ପାଇଥିବୁ.

ଆ ସମେତଗତିରେ ଏବେଳେର ପ୍ରସଂଗ କାର୍ଯ୍ୟମାୟ ଚଳାନ୍ ଉଣ୍ଡାକିଲେ ଏବାର କଣିକା. ଏବେଳେର ପ୍ରସଂଗରେ ତ୍ୟାକରି ରେ ଚର୍ଚ୍ଚ ନକଣ୍ଟ. ଚିଲିହ୍ନ ଏବିନିକର୍ତ୍ତ ପଲ ବିବରଣେତ୍ରୁ ରତ୍ନମେଣ୍ଡ୍‌ରୁ. ଏବିନିକର୍ତ୍ତ ଉତ୍ସାହରେ ତୋରାନୀ. ସଭା ବାସିକଲ୍ଲିତି ବଜର କୁର୍ଦ୍ଦିପ୍ଲାର୍କ୍‌କ୍ୟୁ ହୁଅଶିହ୍ନ ଅନିଯାବ୍ୟ ଏକାଙ୍କ ତୋରି ମନ୍ଦିରିଲାକରି. ହୁଅଶିହ୍ନ ପରିଜ୍ଞାନାନ୍ ଆ ଓସନ୍ତ ଉପଯୋଗପ୍ରତିମାକରିତି ଛିବିପ୍ରତିଷ୍ଠାନିବରେତଳ୍ଲାଂ ହୁଅଶିହ୍ନ ପରିକାରୀ ତୋରାନ୍ତିପାଦଶିଥ୍ରୁ. ପ୍ରାୟମାୟର କ୍ଷୁପୋଲ୍ବୁ ପ୍ରତିକାରୀ ଲାପ ପରିକାରୀ ସାଧିକାରୀମନ୍ ଅନେକାନ୍ ଚାହୁଁ ତିର୍ମୁଖିତବ୍ୟୁତ ଉତ୍ସାହରଣଙ୍କ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟମାୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନିବରେ ହୁଅଶିହ୍ନ ପରିକାରୀନ୍ତିକର୍ତ୍ତଙ୍କ ତୋରାନ୍ତିକର୍ତ୍ତଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରକର୍ତ୍ତଙ୍କ ପାଇଥିବୁ. ଆତିକୁନ୍ତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନିବରେ ହୁଅଶିହ୍ନ ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରକର୍ତ୍ତଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରକର୍ତ୍ତଙ୍କ ପାଇଥିବୁ.

ଝୁଲ୍ଲୁ ତୁରଣତିଥିଲ୍ଲୁ ଏକାନ୍ତ ମୁକ୍ତ ଚେରୁପ୍ଲାକାର୍ତ୍ତ ହୁଅଶିହ୍ନ ପରିକାରୀ ତାଲପର୍ବତୀ କାଣିଥିଲ୍ଲୁ. ଆବରୁଦ୍ଧ ଛିବିପ୍ରତିଷ୍ଠାନିବରେ ସଂମ ଲାଭାତ୍ମିତ ଚେକାଙ୍କ ପରିପ୍ଲାକଣେମାୟିରୁଣ୍ଟିରୁଣ୍ଟି. ଆପର, ରେ କଷ୍ଟରେକଣ୍ଟ ରେ ଶୁଭ ନିର୍ମାଣ ଅନେକାନ୍ ରେ ମୁଣ୍ଡିଶେତ୍ରୁ ଚେରିଯ ରେ କ୍ଷୁଦ୍ରିତକାରୀରୀତୀ ହିନ୍ଦୁ ବ୍ୟାମାୟିରୁଣ୍ଟିରୁଣ୍ଟି. ଆବରୁଦ୍ଧ ସମୟତିକିର୍ତ୍ତ ଚେକାଙ୍କ ପରିପ୍ଲାକଣେମନ୍ ତୋରେଣ୍ଡ୍‌ର ପରିପ୍ଲାକାର୍ତ୍ତଙ୍କ ଏବେଳେର କଶିପିନ୍ଦିପ୍ଲାଟି ଏବିନିକର୍ତ୍ତ ଯାତୋରୁ ସାଶଯବ୍ୟା ହୁଲ୍ଲାଯିରୁଣ୍ଟିରୁଣ୍ଟି. ଏବେଳେର ଵିଭ୍ୟାରତିକର୍ତ୍ତଙ୍କ ମଦ୍ଦତତ୍ତ୍ଵାତ୍ମକ ଏବିନିକର୍ତ୍ତ ମଦ୍ଦପ୍ଲାଟି ଯିରୁଣ୍ଟିରୁଣ୍ଟି. ଚିଲିହ୍ନେର ତୋରାନ୍ତିକର୍ତ୍ତଙ୍କ ପିଟ୍‌କଲ୍ବିଟିର୍ ଚେପ୍ଲୁଗି ସମୟତି ଆପର ସାରଂ ଜୋଲିତିକି ବ୍ୟାପକରଣାତ୍ମକର୍ତ୍ତଙ୍କ କାଣାମାୟିରୁଣ୍ଟିରୁଣ୍ଟି. ଏବିଲିଲ୍ବୁ ଏବିନିକର୍ତ୍ତ କଷମ ନଶିପ୍ଲାଟି. ଆବରିଲିଲ୍ବୁ ତାନୀ ହୁଅଶିହ୍ନ ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରକର୍ତ୍ତଙ୍କ ପରିଚିହ୍ନି. ଏକାନ୍ତ ଏକବର୍ଷରେ ଏକ୍ଟ୍‌ମାସଙ୍କାଣ୍ଟ ସାମାନ୍ୟ ନଳ୍ଲ ପ୍ରମାଣିତ କେବଳ ତିର୍ପୁତାତି ପାଇଯାଂ. ରଣ୍ଜୁପେର କଣକେଶ୍‌ଫୁଟି ସ୍କୁକଷିକାର୍ଯ୍ୟକୁନ୍ତିରୁଣ୍ଟି. ସାଧା ରଣ୍ଜୁ ବ୍ୟାପାରକରଣତିରୁକର୍ତ୍ତ ଏଶ୍‌ରୁତୁନିର୍ମାଣ ପରିଚିହ୍ନି. କଷ୍ଟରେକନ୍ ମୃଦୁକିବେଟ୍‌କର୍ତ୍ତ ବର୍ଷାନିବରେ କେକକାର୍ଯ୍ୟ ଚେତ୍ୟାର୍ ମାତ୍ରା ହୁଅଶିହ୍ନ ଅନିଯାନେମନ୍ ଉଣ୍ଡାଯି ରୁଣ୍ଟିଥିଲ୍ଲୁ. ହୁଏ ପାନୀ କୋଣ୍ଟ ରଣ୍ଜୁ ଵିଭ୍ୟାରତିକର୍ତ୍ତଙ୍କ ନଳ୍ଲ ବର୍ଷାଣିଲ୍ଲାକରିତି ଅନିଯାନେ

ଆ ସମେତଗତିରେ ମହା ଏବେଳେ ସାଂକ୍ଷେପତନାକରି. ଏବେଳେର ଛାତ୍ର ମହ ଶରୀରାଣେକାର୍ତ୍ତ ଅନେକାନ୍ ସମେତଗତିକର୍ତ୍ତ ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରକର୍ତ୍ତଙ୍କ ମାନୁଷରେତ୍ରୁ ମାନୁଷକାର୍ଯ୍ୟମାୟ ଆଶାଯିବିନ୍ଦିମାତ୍ର ଉଣ୍ଡାଯି. ଆତି କରିବ ମହାମାୟ ଏଲ୍ଲାବର୍ଯୁଦୟାତ୍ମେ ପରିତର୍ମାନିକର୍ତ୍ତ ଏବିନିକର୍ତ୍ତ ଅନିଯାନେ

നും വന്നു. എനിക്കു പരിചയമില്ലാത്ത ഒരു ഇന്ത്യാക്കാരനും പ്രിട്ടോറിയയിൽക്കെള്ളം അവസ്ഥ സംജാതമായി. പ്രിട്ടോറിയയിലെ ബിൽപ്പിൾ ദിന് രാത്രിയാണ് ഡിവറുക്കായി പരിചയമുട്ടാൻ ഇത് എന്ന ഫേരിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൽ ഇന്ത്യാക്കാരോട് സഹായഭൂതി ഉണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ കൂറഞ്ഞ സ്വാധീനങ്ങൾക്കിയേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഏതൊയാലും തനിക്കു കഴിയുന്നതിന്റെ പരാമാധി ഞങ്ങളുടെ സാരാധിക്കാമെന്നേങ്കളുകയും എന്നിക്കിടക്കുമുള്ളപ്പോഴാക്കു പക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം റൈറിൽവെ സ്ഥാക്കാരികളുമായി ഞാനത്തുന്നുത്തുക്കുത്തുകൾ നടത്തുകയും ഇന്ത്യാക്കാരികൾ യാത്രയിൽ വിധിച്ചിട്ടുള്ള അഭ്യാഗ്രതകൾ അവരുടെ തന്നെ ചട്ടങ്ങൾ അനുസരിച്ചുപോലും റിതികൾക്കാവായുന്നതല്ല എന്ന് അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിന് ഉച്ചിതമായി വസ്ത്രം ധരിച്ചിട്ടുള്ള ഇന്ത്യാക്കാരികൾ ഒന്നും രണ്ടും ഓസ്റ്റ് കോസ്റ്റുകൾ നല്കുന്നതാണെന്നു കാണിച്ചുകൊണ്ട് എനിക്ക് മറുപടിക്കണ്ണത് കിട്ടി. പക്ഷെ ഇത് വേണ്ട പ്രാണിവിധി ആയിരുന്നില്ല. കാരണം “ഉച്ചിതമായി വസ്ത്രം ധരിച്ചിട്ടുണ്ടോ” എന്ന് റിശ്ചർച്ചിക്കേണ്ടത് സ്റ്റേഷൻ മാനസ്ത്രാണാണോ!

ഇന്ത്യൻ കാര്യങ്ങൾ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ചില കടലാസ്യുകൾ ബിൽപ്പിൾ ഏഴ് ദിനിക്കു കാണിച്ചു തന്നു. തയ്യാർ സ്റ്റേറ്റ് അന്തരം ചില കടലാസ്യുകൾ എനിക്കു തന്നിരുന്നു. ഓൺസ് പ്രീ സ്റ്റേറ്റിൽ നിന്ന് ഇന്ത്യാക്കാരും ഏതു കുറെ മാഹാണ്ട് വേദ്യാടി ഓടിച്ചുതന്നു് അവധിക്ക് നിന്നും ഓൺസ് മഹാസിദ്ധാന്തിൽ പ്രിട്ടോറിയയിലെ എൻസി താമസം ട്രാൻസ്വാളിലും ഓൺസ് പ്രീ സ്റ്റേറ്റിലുമുള്ള ഇന്ത്യാക്കാരുടെ സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവും രാഷ്ട്രീയ വ്യാമായ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി ആശങ്കിച്ച് പരിക്കുവാൻ എനിക്ക് സഹായകമായി. ഈ പഠനം അവധിക്ക് എൻസി അനുസ്യൂദായി സഹായം ചെയ്യുമെന്ന് എനിക്കുപോരുണ്ട് തിരെ തോന്ത്രിയില്ല. ആ വർഷത്തിന്റെ അവസാനമാണ്, കേന്ദ്ര നേതരിൽനിന്നും അതിന് മുമ്പൊന്ന് വിട്ടിലേക്കു മടങ്ങാമെന്നുണ്ട് തന്നെ വിചാരിച്ചിരുന്നത്.

എന്നാൽ ദേവോ റിശ്ചർച്ചിച്ച മറ്റു തരത്തിലായിരുന്നു.

13. 'കുലി' എന്നതിന്റെ അർത്ഥം

ട്രാൻസ്വാളിലും ഓൺസ് പ്രീ സ്റ്റേറ്റിലും ഇള്ള ഇന്ത്യാക്കാരുടെ അവസ്ഥ പുരിശാമായും വിവരിക്കുക ഇവിടെ ഓന്നാവശ്യമാണ്. അതെപ്പറ്റി സമുദ്രമായ അഡിപ് വേണ്ടാമെന്നുള്ളവർ എൻസി 'ഒക്സിസാഫിക്കറിലെ സത്യാഗ്രഹം ചരിത്രം' വായിക്കാൻ അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. എന്നായാലും ഇവിടെ അതിന്റെ ചെറിയൊരു സംഗ്രഹം ആവശ്യമായി തോന്നുന്നു.

1888-ലോ അതിനുമുമ്പേ നടപ്പിലാക്കിയ ഒരു നിയന്ത്രപ്രകാരം ഓൺസ് പ്രീ സ്റ്റേറ്റിലെ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ എല്ലാ അവകാശങ്ങളും നീക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

അവൻ അവിടെ താമസിക്കാൻ നിശ്ചയിക്കുകയാണെങ്കിൽ പ്രോത്സ്ഥകളിൽ പരിപാരകരായോ അഭ്യൂക്തിൽ അതുപോലുള്ള താഴ്ന്ന ജോലിക്കാരായോ മാത്രം കഴിയാനെ അവർക്കു പറ്റു. കച്ചവടക്കാരായ ഇന്ത്യാക്കാരരെയെല്ലാം നിസ്സാര പ്രതിഫലം കൊടുത്ത് ആട്ടപ്പായിച്ചു. അവൻ നിവേദനങ്ങളും പരാതി കളിം. നഞ്ഞകിരയക്കില്ലെ ഒരു ഫലവുമുണ്ടായില്ല.

1885-ൽ ട്രാൻസ്വാലിൽ കുർഗന്മാഡായരു നിയമം പാസ്സാക്കി. 1886-ൽ അത് അല്പം പരിപ്പം കുർഗന്മാഡായില്ല. അതുപകാരം ട്രാൻസ്വാലിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന ഓരോ ഇന്ത്യാക്കാരനും മുന്ന് പാസ് വിതം പ്രവേശനക്കരെ കൊടുക്കണമായിരുന്നു. അവർക്കായി പ്രത്യേകം നികിവച്ചിട്ടുള്ളിടത്തല്ലാതെ മറ്റു ഓദ്ധു ഭൂമി സ്വന്തമാക്കാൻ ചാട്ടിലും അതുതന്നെന്നയും ഫലത്തിൽ ഉടമസ്ഥാവ കാശം ആയിരുന്നില്ല. അവർക്ക് വോട്ടവകാശം ഖുല്ലായിരുന്നു. ഇതെല്ലാം ഏപ്പിച്ചാക്കാർക്കുള്ള പ്രത്യേക നിയമത്തിൽ കീഴിലാണ് വന്നത്. കരുതു വർദ്ധിക്കാൻകൂളിൽ നിയമങ്ങളും ഏപ്പിച്ചാക്കാർക്ക് ബാധകമായിരുന്നു. ഈ നിയമ അംഗൾ അനുസ്വരിച്ച് ഇന്ത്യാക്കാർ പൊതുനടപ്പാക്കിലൂടെ നടക്കാൻ പാടില്ലോ യിരുന്നു. പ്രത്യേക അനുവാദമില്ലാതെ റാത്രി ദശപത്രമണിക്കു ശേഷം വീട്ടു വിട്ട് പുറത്തു പോകാനും പാടിലും. ഈ അവസ്ഥാനും പറഞ്ഞ നിയമം നടപ്പാക്കുന്നതിൽ ഇന്ത്യാക്കാരെ സംബന്ധിച്ചിട്ടെന്നാളും ചില വിട്ടുവിഴ്ചപകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അംഗികൾ എന്ന പേരിൽ നടന്നിരുന്നവർക്ക് ഒരു ആനുകൂല്യമെന്ന പോലെ അത് ചീവാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ ചീവാക്കൽ സ്വാഭാവികമായും പൊലിസിന്റെ ലൂപ്പടങ്കതെ ആണ് ആയിപ്പിരുന്നത്.

മേൽപ്പറഞ്ഞ ഒണ്ട് നിയമങ്ങളുടെയും ഫലം എനിക്ക് അനുഭവിക്കേണ്ടിവ നിന്നുണ്ട്. രാത്രിയിൽ കോട്ടസിന്റെ കുടെ മിക്കപ്പോഴും ഞാൻ നടക്കാൻ പോകുമായിരുന്നു. പത്രതുമണിക്ക് ഏറെ മുമ്പായി ഞങ്ങൾ വീട്ടിൽ തിരിച്ചെത്തുമായിരുന്നില്ല. പോലീസ് എന്ന അറിസ്റ്റ് ചെയ്താലെന്നു ചെയ്യും? ഇതേപ്പറ്റി എന്നെന്നക്കാളേറെ വേഖാതി മി: കോട്ടസിനന്നായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഞന്നൻ നീബ്രാജോജിക്കാർക്ക് (റാത്രി പോകാൻ) ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ പാസ്സുകൾ നൽകിയിരുന്നു. പക്ഷേ എന്നിക്കതെ തന്റെന്നെന്നെന്നു? ഒരു ജോലിക്കാരൻ പെരിമിറ്റ് കൊടുക്കാൻ അധികാരിയാണെന്നു കഴിയും. എനിക്കെൽ വേണമെങ്കിൽ, മി: കോട്ടസ് അതു തരാൻ സന്നദ്ധനാണെങ്കിൽ പോലും അദ്ദേഹത്തിന് നീ തരാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. കാരണം അത് വാഞ്ഞനയാകുമായിരുന്നു.

അതുകൊണ്ട് മി: കോട്ടസു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏതൊരു സ്ഥാനം എന്നും അദ്ദോൺഡി ഡേഡി ഡേഡി. ഫ്രാന്സിന്റെ അടുത്ത കൊണ്ടുപോയി. അദ്ദേഹവും ഞാനും ഒരേ സ്ഥലപെന്തൽക്കിൽ നിന്നും ബാറിസ്റ്റർ പരിക്കു ജയിച്ചു വരു ആയിരുന്നു. രാത്രി ഒപ്പതുമണിക്കു ശേഷം പുറത്തുപോവാൻ എനിക്ക് ഒരു പാസ് ആവശ്യമാണെന്ന വസ്തുത അദ്ദേഹത്തിന് വളരെ വിഷമം ഉണ്ടാക്കി. അദ്ദേഹം എന്നോട് സഹത്തിക്കുകയും എനിക്കുകാരു പാസ് തരാൻ ഉത്തരവിട്ടുന്നതിനു പകരം പൊലിസിന്റെ ശല്യം കുടാതെ ഏത് സമയ

തന്റെ പുറത്തുപോകാൻ എന്ന അധികാരപ്പെട്ടതുനു ഒരു കാൽ തരികയും ചെയ്തു. പുറത്തുപോയിരുന്നപ്പോഴാക്കേ ഞാൻ കത്ത് കയ്യിൽ വച്ചിരുന്നു. എനിക്കെത്ത് ഒരിക്കലും ഉപയോഗിക്കേണ്ടിവന്നില്ല എന്നത് കേവലം ആകസ്മികമാണ്.

ഡോ. ക്രോൺ എന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിഭ്രംകൾ കഷണിച്ചു. ഞങ്ങൾ സുഹൃത്തുകളായി തിരിന്നെന്നും പറയാം. ഇടയ്ക്ക് ഞാന്നുപേരാണെന്ന ചൊന്നകാണുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിലൂടെ ആണ് കുടുതൽ പ്രസർത്തനായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരനുമായി (ജോഹാനസ് ബർഗിലെ പബ്ലിക് പ്രോസിക്യൂട്ട് ട്രി) എനിക്കു പരിചയമായത്. ഭോഖർ യുഖകാലത്ത് അദ്ദേഹം ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് ഉദ്യോഗസ്ഥനെ കൊലപ്പെടുത്താൻ ഗുഡാലോചന നടത്തിയതിന് പട്ടാള നിയമപ്രകാരം ഐച്ച് വർഷത്തെ തടവുശിക്ഷയ്ക്ക് വിധിക്കപ്പെട്ടു. ബാരി സ്റ്റർ സ്റ്റാന്റത്തുനിന്ന് ‘ഇൻ’ അധികൃതൻ അദ്ദേഹത്തെ നികുതിക്കയ്ക്കും ചെയ്തു. യുഖം അവസാനിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ മോചിപ്പിക്കുകയും ട്രാൻസ് വാൾ ‘ബാറി’ലേക്ക് അദ്ദേഹം ബഹുമാനപ്പെട്ടവും വിഭ്രം സീകരിക്കപ്പെട്ടുകയും പ്രാക്കിസ് തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

ഈ പരിചയങ്ങൾ, പിന്നീട് എൻറി പൊതുജീവിതത്തിൽ വളരെ പ്രയോജനപ്പെടുകയും എൻറി ജോലി എളുപ്പമാകാൻ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തു.

നടപ്പാതയുടെ ഉപയോഗത്തെ സംബന്ധിച്ച നിയമത്തിന്റെ അന്തരീക്ഷം ലഭ്യമാണ് എൻറിക്കു വളരെ ഗൗഢവമുള്ളതായി അനുഭവപ്പെട്ടു. പ്രസിഡിനർ സ്കെളിറ്റിലൂടെ ഒരു മെത്രാനന്തേക്ക് നടക്കാൻ ഹോവുക എൻറി പതിവായിരുന്നു. പ്രസിഡിനർ ക്രൂഗറുടെ വീക്ക് ഈ തെരുവിൽ ആയിരുന്നു - വളരെ ഒരു ക്രമുള്ളതും ആരിലാടപ്പിതവുമായ കെട്ടിക്കും. ഉദ്യാനം ഇല്ലാത്തതും അടുത്തുള്ള മറ്റൊരു വിടുകളിൽ നിന്ന് വേര്ത്തിരിച്ചറിയാൻ പറ്റാത്തതുമായിരുന്നു അത്. പ്രിട്ടോറിയറിലെ മിക്ക ലക്ഷ്യപ്രശ്നങ്ങളുടെയും വിടുകൾ അതിനേക്കാൾ മോട്ടിഫേറിയതും ചുറ്റും ഉദ്യാനം ഉള്ളതും ആയിരുന്നു. പ്രസിഡിനർ ക്രൂഗറുടെ ലാളിത്തും അവിടെ ഒരു ചൊല്ലായിത്തിരിന്നിരുന്നു. മുന്നിലെ പൊലിസ് സാന്നിദ്ധ്യം മാത്രമാണ് അത് എന്തോ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ വിടാണെന്ന സുചന നൽകിയത്. ഈ പാരാവുകാരനെ പിന്നിട്ടുകൊണ്ടാണ് ആ നടപ്പാതയിലൂടെ മിക്കവാറും എല്ലായ്പ്പോഴും യാത്രാരു ശല്യമോ തടസ്സമോ കൂടാതെ ഞാൻ പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നത്.

അവിടെ പാരാവുകാൻ ഇടയ്ക്കിടെ മാറിവരുമായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ അങ്ങനെയുള്ള ഒരു മനുഷ്യൻ, ചെറിയൊരു മുന്നിയില്ലെന്നു തരാതെ, നടപ്പാത വിഭ്രംപോകാൻ എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടുക കൂടി ചെയ്യാതെ എന്നെ തള്ളി ചവിട്ടി തെരുവിലേക്കിട്ടു. ഞാന്നുവരുന്നുപോയി. അങ്ങനെ ചെയ്തതെന്ന അണ്ണൻ അയാളോട് ചോദിക്കാൻ കഴിയുന്നതിനു മുമ്പ് മി: കോട്ട് അതിലെ കുതിരപ്പുറിത് വരാൻ ഇടയാവുകയും എന്നോട് ഇങ്ങനെ വിളിച്ചു പറയുകയും ചെയ്തു:

"ശാന്തി, ഞാനെന്നോം കണ്ടു. അയാൾക്കെതിരായി നടപടി എടുക്കുകു യാണെങ്കിൽ കോടതിയിൽ ഞാൻ നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി സാക്ഷി പറയാം. നിങ്ങൾ ഇതു കുറമായി കൈയ്യേറ്റും ചെയ്യപ്പെട്ടതിൽ ഞാൻ അതുയിക്കം വ്യസ നിക്കുന്നു".

ഞാൻ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾ വ്യസനിക്കേണ്ട. ആ പാവത്തിന് എന്തറിയാം? വെള്ളക്കാരല്ലാതെ എല്ലാവരും അയാൾക്ക് ഒരുപോലെയാണ്. അയാൾ എന്ന കൈകാര്യം ചെയ്തതുപോലെയാണ് നിഭ്രാക്കളെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതെന്നതിൽ സംശയമില്ല. എൻ്റെ വ്യക്തിപരമായ പ്രധാനങ്ങളുമായി കോടതിയെ സമിപിക്കുകയിരുന്നു ഞാൻ തിരുച്ചപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ അയാൾക്കെതിരായി നടപടി എടുക്കാൻ എന്നിക്കുവേദിമില്ല".

മി: കോക്സ് പറഞ്ഞു: "അത് നിങ്ങളുടെ നമ്പയ്ക്ക് യോജിച്ചത് തന്നെ. എങ്കിലും അതെപ്പറ്റി എന്നുകൂടുടെ ആലോച്ചിക്കു. അതെല്ലാരെ നമ്മൾ ഒരു പാഠം പറിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്". അനന്തരം അദ്ദേഹം ആ പോലിസുകാരനോട് സംസാരിക്കുകയും അയാളെ ശാസിക്കുകയും ചെയ്തു. മോവർ വർദ്ധകാര നായ ആ പൊലിസുകാരനും അദ്ദേഹവും തമിലുള്ള സംബന്ധം ഡച്ച് ഭാഷയിലായിരുന്നതിനാൽ എന്നിക്കു മനസ്സിലായില്ല. പകുശ അയാൾ എന്നോട് മാപ്പീ പറഞ്ഞു. അതിൻറെ ആവശ്യം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. കാരണം ഞാൻ മാപ്പീ കൊടുത്തു കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

എന്നാൽ പിന്നിട്ടാരിക്കലെല്ലും ഞാനാ തെരുവില്ലുടെ പോയിട്ടില്ല. അയാളുടെ സ്ഥാനത്ത് വേറു ആളുകൾ വരികയും ഈ സംഭവത്തെപ്പറ്റി അറിയാതെ അതുപോലെ തന്നെ പൊരുമാറുകയും ചെയ്തേക്കാം. എന്തിനാണ് ആവശ്യമെല്ലാതെ ഞാൻ വിശ്വേം ചവിട്ടു വാങ്ങുന്നത്? അതുകൊണ്ട് നടക്കാൻ മറ്റാരു വഴി ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുത്തു.

ഈ സംഭവം ഇന്ത്യൻ കൂടിയേറുകാരോടുള്ള എൻ്റെ സഹാനുഭൂതി വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഈ നിയമങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് ബ്രിട്ടീഷ് ഫ്രജൻറുമായി സംസാരിച്ചതിനു ശേഷം അവശ്യമെന്നുകണ്ടാൽ പഠിക്കശാരതമം ഒരു കേസ്സ് കൊടുക്കുന്നതെപ്പറ്റി അവരുമായി ചർച്ച ചെയ്തു. അങ്ങനെ വായിച്ചും കേട്ടും മാത്രമല്ലാതെ നേരിട്ടുള്ള അനുഭവത്തില്ലുടെ തന്നെ ഇന്ത്യൻ കൂടിയേറുകാരുടെ ഭാരവാനമായ അവസ്ഥ എന്നിക്ക് നന്നായി പഠിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ആത്മാലിമാന മുള്ള രഖിത്താകാരൻ പറ്റിയ രാജ്യമല്ല തക്ഷിണാപ്രിക്ക എന്ന് എന്നിക്കു മനസ്സിലായി. ഈ അവസ്ഥയെ എങ്ങനെ നന്നാകാണ് കഴിയും എന്ന ചോദ്യം എൻ്റെ മനസ്സിനെ കൂടുതലായി അല്പം.

എന്നാൽ അപ്പോഴുള്ള എൻ്റെ പ്രധാന കർത്തവ്യം ഭാദാ അബ്ദുള്ളയുടെ കേസിൽ ശ്രദ്ധിക്കുക എന്നതായിരുന്നു.

14. കേസിന്റുവേണ്ടിയുള്ള തയ്യാറട്ടുപ്പ്

പ്രിട്ടാറിയതിലെ ആ വർഷത്തെ താമസം എൻ്റെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും അമുല്യമായ അനുഭവം ആയിരുന്നു. പൊതുപ്രവർത്തനങ്ങൾ പറിശോന്നും അവ നടത്താനുള്ള കഴിവ് എന്നു പരിധിയാളം സന്ദേശിക്കാനും എന്നിക്കുവാ സരം കുട്ടിയത് ഇവിടെ വച്ചുണ്ട്. എന്നിലെ മതചെത്തനും എന്നു സജീവ ശക്തിയായി മാറിയതും ഞാൻ വകുലായി പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള ശരിയായ അറിവ് നേടിയതും ഇവിടെ വച്ചുണ്ട്. എന്നു സിനിമയും ബാറിസ്റ്റർ പറിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ ഇവിടെ വച്ചുണ്ട് ഞാൻ പറിച്ചത്. എന്നു വകുൽ എന്ന നിലയ്ക്ക് ഞാൻ തോല്ക്കുകയില്ലെന്നും ആത്മവിശ്വാസം നേടിയതും അതുപോലെ തന്നെ വകുലിന്റെ വിജയരഹസ്യം ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചതും ഇവിടെവച്ചുണ്ട്.

ഡാഡാ അബ്ദുള്ളയുടേത് ചെറിയ കേസായിരുന്നില്ല. നാല്പാടിനായിരം പവർ വേണ്ടി ഉള്ളതായിരുന്നു കേസ്. ബിസിനസ് ഇടപാടുകളിൽ നിന്ന് ഉംഭവിച്ചതാകയാൽ കണക്കുകളുടെ കുഴമറിച്ചില്ലെങ്കിൽ നിംബന്തതായിരുന്നു അത്. മേൽപ്പറഞ്ഞ അവകാശവാദത്തിലെ എന്ന ഭാഗം പ്രോഫിസറി നോട്ടുകളും യും ശേഷിച്ച ഭാഗം പ്രോഫിസറി നോട്ടുകൾ നൽകിക്കൊള്ളാമെന്ന വ്യക്തമായ വാഗ്ദാനാന്തരയും ആധാരമാക്കി ആയിരുന്നു. പ്രോഫിസറി നോട്ടുകൾ വണിച്ചേടുത്തവയാണെന്നും അതുകൊണ്ട് പരിശണിക്കേണ്ടെന്നും ആയിരുന്നു പ്രതിഭാഗം വാദം. വന്നതുകളുടെയും നിയമങ്ങളുടെയും അസാധ്യം വാദമുഖങ്ങൾ ഈ കുഴമഞ്ചേരിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഒങ്ക് ഭാഗകാര്യം ഏറ്റവും നല്ല അദ്ദോർണ്ണിമാരെയും ബാറിസ്റ്റർമാരെയുമാണ് കേസേല്പിച്ചിരുന്നത്. അതുമും എന്നിക്ക് അവരുടെ പ്രവർത്തി പഠിക്കാനുള്ള നല്ല അവസ്ഥരാണും കുട്ടിയത്. വാദിയുടെ ഭാഗം കേസ് അദ്ദോർണ്ണി ക്കു വേണ്ടി തയ്യാറാക്കുന്നതും അദ്ദോർണ്ണിന്റെ കേസിന് സഹായകമായ ഒരു വകൾ ക്രമപ്പെടുത്തുന്നതുമായ ജോലി എന്നെന്നാണ് ഏലപ്പിച്ചിരുന്നത്. ഞാൻ തയ്യാറാക്കിയതിൽ നിന്നും അദ്ദോർണ്ണി എന്നുമാത്രം സ്കീകർച്ചു, എന്നുമാത്രം തല്ലിക്കളണ്ണു എന്നും മന്ത്രിലാക്കുന്നതു തന്നെ എന്നെ സംഖ്യക്കിട്ടിന്നേന്നാൽ വലിഭാരു അഭ്യര്ഥിയാണും ആയിരുന്നു. എൻ്റെ ഗ്രാഫാ ശക്തിയുടെയും തെളിവു ശേഖരിച്ചു കുമ്മിക്കിരിക്കാനുള്ള കഴിവിന്റെയും ഏറെക്കുറെ ശരിയായ ഒരുഖിവട്ടക്കാൻ ഈ കേസിന്റുവേണ്ടിയുള്ള എന്നുകൊണ്ട് എന്നിക്ക് അവസരം തരുമെന്ന് ഞാൻ കണ്ടു.

ആ കേസിൽ ഞാൻ വളരെയോറെ താല്പര്യമെടുത്തു. തിരിച്ചയായും ഞാൻ അതിലേക്ക് എന്നെന്നതനെ എറിക്കുകയായിരുന്നു. ഇടപാടുകൾ സംബന്ധിച്ച എല്ലാ കാലാസ്ഥൂകളും ഞാൻ വായിച്ചു. എൻ്റെ കക്ഷിക്ക് വലിയ കഴിവ് ഉണ്ടെന്നതും എന്നെ അദ്ദോർഡാ പുരിംഗമായും വിശ്വസിച്ചു എന്നതും

എൻ്റെ ജോലിയെ എല്ലാപ്രമാണി. 'ബുക്ക് കിപ്പിൽ' ഞാനൊരുവിധം നന്നായി പറിച്ചു. എഴുതുകുത്തുകൾ അധികവും ഗുജറാത്തില്ലാതിരുന്നതിനാൽ അവ തർജ്ജമപെയ്ത്, എൻ്റെ വിവർത്തനഗേഷി മെച്ചപ്പെട്ടു.

മുമ്പു പറഞ്ഞുപോലെ മതപരമായ സംശാദത്തിലും പൊതുപ്രവർത്തന നൽകിലും ഞാൻ അതിവ താല്പര്യമെടുക്കുകയും അവയ്ക്കുവേണ്ടി കുറാ സമയം സഭാ ചെലവുകൾക്കുകയും ചെയ്തതുകിലും എൻ്റെ മുഖ്യ താല്പര്യം അക്കാദാലംത് അവ ആയിരുന്നില്ല. കേസ് തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ ആയിരുന്നു എൻ്റെ പ്രധാന താല്പര്യം. നിയമപ്രസ്തതകങ്ങൾ വായിക്കുകയും ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ സാമുദ്ദേശം കേസുകൾ പറിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനായിരുന്നു എൻ്റെ സമയങ്ങിലെ മുൻഗണന. തന്ത്രപരമായി ആ കേസിന്റെ ഏല്ലാ വിവരങ്ങളും, ഒരുപക്ഷേ ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷികൾക്കുപോലും അറിയാൻ വയ്ക്കാതെ തന്ത്രിൽ, എനിക്ക് അറിയാമായിരുന്നു. ഒണ്ടു കക്ഷിയുടെയും രേഖകൾ എൻ്റെ കയ്യിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതാണ് ഇതിനു കാരണം.

പരേതനായ മിസ്റ്റർ പിൽക്കിൻ്റെ ഉപദേശം ഞാനോർമ്മിച്ചു - കേസി നേരം മുക്കാൻ ഭാഗവും ബന്ധപ്പെട്ട വസ്തുതകളാണ്. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ആ പ്രഗസ്ത ബാറിസ്റ്റർ, പരേതനായ മി: ലിയോനാർഡ് ഇക്കാര്യം പിന്നിട് ഒരിക്കൽ എനിക്കു മനസ്സിലാക്കിത്തന്നു. ഞാൻ കൈകൊരും ചെയ്തിരുന്ന ഒരു കേസിൽ ന്യായം എൻ്റെ കക്ഷിയുടെ ഭാഗത്തായിരുന്നിട്ടും. നിയമം അയാൾക്കെതിരായി കാണപ്പെട്ടു. നിരാശ തോന്ത്രിക്ക് സഹായത്തിനായി മി: ലിയോനാർഡിനെ ഞാൻ സന്നിഹിച്ചു. കേസിന് ആധാരമായ വസ്തുത കൾ എൻ്റെ കക്ഷിക്ക് അനുകൂലമായിട്ടാണ് അദ്ദേഹത്തിനു. തോന്ത്രിയൽ. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "ഗാന്ധി, ഞാനൊരു കാര്യം പറിച്ചിട്ടുണ്ട്. അത് ഇതാണ്: കേസിന് ആധാരമായ വസ്തുതകൾ നമ്മൾ ശ്രദ്ധിച്ചാൽ നിയമം സ്വയം ശ്രദ്ധിച്ചോളും. നമ്മുകൾ ഈ കേസിന്റെ അടിസ്ഥാന വസ്തുതകളിലേക്ക് മുണ്ടിനോക്കാം". ഈ വാക്കുകളോടെ കേസ് വിശ്ലേഷിക്കുന്നതും പരിചീരിക്കുന്നതും ആ വസ്തുതകൾ വിശ്ലേഷിക്കുന്നതും പരിശോധിച്ചുപോൾ പുതിയ പെജ്ജിച്ചതിൽ എനിക്കുവെയ്യെ കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. അതിന് സഹായകമായ ഒരു ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ കേസ് എൻ്റെ ക്ലീൻസപ്പട്ടകയും ചെയ്തു. എനിക്കു സന്നോധമായി മി: ലിയോനാർഡിൻ്റെ അടുത്തു ചെന്ന് ഞാൻ എല്ലാ വിവരവും പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "കൊള്ളാം. നമ്മൾ കേസ് ജയിക്കാം. എന്ന് ജയജി ആണ് കേസിട്ടുകുന്നതിന് നമ്മൾ ശ്രദ്ധിച്ചിരിക്കണം".

ഒദ്ദേശം അബ്ദിയുള്ള കേസിന് ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന പ്രോൾ അടിസ്ഥാന വസ്തുതകളുടെ ഇതുല്യ പ്രാധാന്യം ഞാൻ പുരിഞ്ഞ മായി മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നില്ല. വസ്തുതകൾ എന്നാൽ സത്യമെന്നാണെന്നും. സത്യത്തെ നമ്മൾ മുറുക്കപ്പിടിച്ചാൽ നിയമം സ്വാലാവികമായും നമ്മുടെ സഹായത്തിനെത്തും. കേസിനാസ്സപദമായ വസ്തുതകൾ തീർച്ചയായും

ദാദായുടെ ഓഗർത്ത് വളരെ ശക്തമാക്കി. നിയമം അദ്ദേഹത്തിന് അനുകൂല മാവാനെ തരമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ വ്യവഹാരം തുടങ്ങാൻ നിർബന്ധി തമായാൽ ബന്ധപ്പെട്ടു. ഒരേ നഗരത്തിൽ പാർക്കുന്നവരുമായ വാദിയെ യും പ്രതിയെയും അത് നഗർപ്പിക്കുമെന്നു ഞാൻ കണ്ണു. കേസ് എത്രകാലം നിശ്ചാനില്ക്കുമെന്ന് ആരുക്കും അറിയില്ല. അത് കോടതിയിൽ വച്ച് പടവെട്ടി തിരുക്കാൻ അനുവദിക്കപ്പെട്ടുകയാണെങ്കിൻ അറിശ്ചിതകാലത്തേക്ക് നീണ്ടു പോവുകയും ഒരു കക്ഷിക്കും ഗുണകരമല്ലാതെ വരുകയും ചെയ്യും. അതു കൊണ്ട് കഴിയുമെങ്കിൽ കേസ് ഉടനെ തിരുക്കാൻ രണ്ടു കുട്ടരും ആഗ്രഹിച്ചു.

ഞാൻ തയ്യാർസ്റ്റീറെ ചെന്നുകണ്ട് പ്രശ്നം മദ്യസ്ഥതീരുമാനത്തിന് വിട്ടുകൊടുക്കാൻ അപേക്ഷിക്കുകയും ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹ തിരുന്നെല്ലാം ബാൻറിസ്റ്ററോ കണ്ട് സാംസാരികമാനും പറഞ്ഞു. രണ്ടു കക്ഷിയും വിശ്വാസമുള്ള ഒരു മദ്യസ്ഥനെ ഏൽപ്പിക്കാൻ കഴിഞ്ഞാൽ കേസ് വേഗം തിരുമെന്ന് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോട് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. കക്ഷികൾ വലിയ കുച്ച ടക്കാരാണെങ്കിലും അവരുടെ ധനശേഷി മുഴുവൻ വിശുദ്ധാത്മകവായി. വകീലിൽപ്പെട്ടു വേഗം വരുവാൻ കേസ് അവരുടെ ശ്രദ്ധമുഴുവൻ പിടിച്ചുപറ്റി. അതോടൊപ്പു കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള അനിഷ്ടവും ക്രമത്തിന് വർദ്ധിച്ചുപെട്ടു. ഇല്ലാതാൻ എനിക്ക് വെറുപ്പു തോന്തി. ഇനുവശത്തു മുള്ള ബാൻററുമാൻ സ്വന്തം കക്ഷികൾക്ക് സഹായകമായ വിധം നിയമവാദങ്ങൾ കണ്ണുപിടിക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥരാണ്. ജയിക്കുന്ന കക്ഷികൾ ചെലവായ ത് മുഴുവൻ കേസ് ചെലവിന്തിൽ വകുവച്ചു കിട്ടുന്നില്ലെന്ന് ഞാനാലുമായി മനസ്സിലാക്കി. കക്ഷികൾക്ക് കോടതിപ്പിൽ നിയമം അനുസരിച്ചുള്ള നിർണ്ണയിൽ സംബന്ധിയെ കിട്ടുമായിരുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ വകീലാർക്ക് കക്ഷികളിൽ നിന്ന് കോടതിച്ചെല്ലാം മറുമായി വാങ്ങിയിരുന്നത് വളരെ വലിയ തുകയാണ്. ഇത് എന്നെ വേദനപ്പെട്ടു. ഒരു ഒരുത്തുതിപ്പിനുവേണ്ടി ഞാൻ കരിനമായി പരിശ്രമിച്ചു. അവസാന തയ്യാർസ്റ്റ് സേക്ക് സമയിച്ചു. ഒരു മദ്യസ്ഥനെ നിയമിച്ചു. രണ്ടു കുട്ടരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ കേസ് വാദിച്ചു. ദാദാ അബ്ദുള്ള ഒരു വിജയിച്ചു.

പക്ഷേ അത് എന്നെ സംസ്കാരക്കിലില്ല. മദ്യസ്ഥവിധി ഉടനെ നടപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് എന്നെല്ലാ കക്ഷി ശ്രമിച്ചാൽ സംഖ്യ മുഴുവനും നൽകാൻ തയ്യാർസ്റ്റീന്റെ സാധ്യകാരാത്ത വരും. പാപ്പരാകുന്നതിനേക്കാൾ ദേശം മരിക്കുകയാണ് എന്നത് കക്ഷിനാഗ്രഹിക്കയിലെ പോർബന്തരുകാരായ മെമമാർ അല്ലിവിത നിയമമായി സിക്കിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. മുപ്പത്തിയെഴായിരം പവനും കോടതിച്ചെലവും ഒരുമിച്ച് നൽകാം തയ്യാർസ്റ്റീന്റെ അസാധ്യമായിരുന്നു. പാപ്പരായി പ്രവൃംഗിക്കപ്പെടാനും അദ്ദേഹത്തിന് വയ്ക്കായിരുന്നു. ഒരു വഴിയേ ഉള്ളതു. പല ഗയുകളൊരി തുക കൊടുത്തുതിരുക്കാൻ ദാദാ അബ്ദുള്ള അനുവദിക്കും. അദ്ദേഹം സന്ദർഭത്തിനൊന്ത് ഉയരുകയും നീണെ ഒരു കാലംകൊണ്ട്

പല ഗധുകളായി തുക കൊടുത്താൽ മതിയെന്ന് സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങനെ ഗധുകളായി തുക കൊടുത്താൽ മതിയെന്നു സമ്മതിപ്പിക്കുന്നതിന് രണ്ടു കുട്ടരെയും മാവുസ്സമഞ്ഞിനു സമ്മതിപ്പിച്ചതിനേക്കാൾ കുട്ടു തൽ എന്നിക്ക് ശുദ്ധിമുട്ടുണ്ടിവന്നു. ഏകില്ലോ രണ്ടുപേരും ഈ അന്നത്തോല്പാ തൽഒൻ്ന് സന്തുഷ്ടരായിരുന്നു. പൊതുജനങ്ങളുടെ ഇടയ്ക്ക് അവരെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു മഠപ്പും ഉയരുകയും ചെയ്തു. എൻ്റെ സന്ദേഹങ്ങളിൽ അതിലുണ്ടായിരുന്നു. അമാർത്ഥത്തിലുള്ള നിയമപരിശീലനം ഞാൻ പറിച്ചുകഴിഞ്ഞു. മനുഷ്യ പ്രകൃതിയുടെ നല്ലവശം കണ്ണടത്താനും മനുഷ്യപ്രധാനങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കാനും ഞാൻ പറിച്ചു. ഒരു വകുലിഞ്ചിന്റെ യഥാർത്ഥം ജോലി അകന്നുപോയ കക്ഷികളെ യോജിപ്പിക്കുകയാണെന്ന് ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ഞാൻ ബാൻസ്റ്ററായി പ്രവർത്തിപ്പിച്ച ഇരുപതു വർഷത്തിനിടയ്ക്ക് നൂറുക്കണക്കിൽ കേസുകളുടെ ഒന്തുരിപ്പിനാണ് കുടുതൽ സമയവും ചെവഴിച്ചുതെന്നു കാണുന്നും ഇത് പാഠം എന്നിൽ എത്ര ശക്തിയായി പതിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്ന് വ്യക്തമാണ്. അതുകൂലം എന്നിക്കൊണ്ടും നഷ്ടപ്പെട്ടില്ല - പണം പോലും; തീർച്ചയായും എൻ്റെ ആത്മാവ് എന്നിക്കുന്ന നഷ്ടപ്പെട്ടില്ല.

15. മിതപരമായ അന്തഃക്ഷണം

ബൈക്സ്തവ സൃഷ്ടിത്തുകളുമായുള്ള എൻ്റെ അനുഭവങ്ങളിലേക്ക് വിശദം തിരിയാൻ സമയമായിക്കുന്നു.

എൻ്റെ ഭാവിയെപ്പറ്റി മി: ബൈക്സ് ഉൽക്കണ്ണംപ്പോൾ തുടങ്ങിയിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്നെ വെള്ളിംഡൻഡ് മതസമേളനത്തിലേക്ക് കുട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. മതബോധം ദിപ്പത്തമാക്കാൻ, അമവാ വേറെ വാക്കുകളിൽ പറഞ്ഞാൻ, സ്വയം ശുദ്ധികരിക്കാൻ എത്താനും വർഷം കുടുമ്പോൾ പ്രൊട്ടോസ്റ്റർ ക്രൈസ്തവരം ഇരുതരം സമേളനങ്ങൾ നടത്തുമായിരുന്നു. മതപരമായ നവീകരണം എന്നോ പുനരുജ്വലാരണം എന്നോ ഇതേപ്പറ്റി പറയാം. വെള്ളിംഡൻഡ് മതസമേളനം ഇത്തരത്തിലുള്ള ഒന്നായിരുന്നു. സ്ഥലംതെ പ്രധാന വെദിക്കണ റവ: ആൺയു മുരി ആയിരുന്നു അതിന്റെ അഭ്യുക്ഷണം. സമേളനത്തിലെ തിക്ഷണമായ മതാന്തരിക്ഷവും അതിൽ സംബന്ധിക്കുന്നവരുടെ ഉൽസാഹം വും ശുപിച്ചാന്തിയും എന്നെ അനിവാര്യമായും ക്രിസ്തുമതത്തെ ആദ്ദേഹിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുമെന്ന് മി: ബൈക്സ് [പതിക്കിച്ചു].

എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസ്ഥാന്തരം പ്രതീക്ഷ ഉദ്ദീപ്തകമാം ഉള്ളവാക്കുന്ന പ്രാർത്ഥനയിലുണ്ടു്. പ്രാർത്ഥനയിൽ അദ്ദേഹം സജീവ വിശ്വാസം അർപ്പിച്ചു. കെത്തിനിർഭരമായ പ്രാർത്ഥന ദൈവത്തിന് കേൾക്കാതിരിക്കാൻ സാഖ്യമെല്ലാം അദ്ദേഹം ഉറച്ച വിശ്വാസിച്ചു. ലാക്കികാവഗ്രാജുക്കുപോലും പ്രാർത്ഥനയെ പുർണ്ണമായും ആശയിച്ച ബൈസ്റ്ററാളിലെ ജോർജ്ജ് മുള്ളറ പോലുള്ളതുവരുടെ ഉദാഹരണങ്ങൾ അദ്ദേഹം നിരത്തും. ഉദ്ദീപ്തകമാം നൽകുന്ന പ്രാർത്ഥനയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം നടത്തിയ മതപ്രാബല്യം മുൻ

വിധി കൂടാതെ ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു കേൾക്കുകയും ക്രിസ്തുമതത്തിൽ ചേരാനുള്ള ഉൾവില്ലി ഉണ്ടായാൽ യാതൊന്നിനും എന്നെന്ന തടയാനാവിഭ്യൂന് അദ്ദേഹം ഞിന് ഉറപ്പ് കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. വളരെ നാളായി മനസ്സാക്ഷിയുടെ ശബ്ദം അനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കാൻ ഞാൻ പഠിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഇങ്ങനെ യാരു ഉറപ്പ് അദ്ദേഹത്തിന് നൽകാൻ എന്നിക്കാരു മടങ്ങും ഉണ്ടായിരുന്ന ഫു. ഉൾവില്ലിക്ക് വഴംഞ്ഞുക എന്നിക്ക് സന്നാഹമായിരുന്നു. മറ്റപ്പെട്ട് അതിനെന്നിരായി പ്രവർത്തിക്കുക പ്രയാസവും വേദനാജനകവും ആയിരുന്നു.

അഞ്ഞനെ ഞഞ്ഞശ്ശേരി വെള്ളിഞ്ഞശ്ശിലേക്ക് പോയി. എന്നെന്നോല്ലാണു കുറുതെ മനുഷ്യന്നു സ്നേഹപിതൈനായി കൊണ്ടുചെന്നുമുള്ള മി: ബേക്കർ ക്ക് പല ബൃഥിമുട്ടുകളും അനുവോക്കേണ്ടി വന്നു. പല അവസരങ്ങളിലും ഞാൻ മുലാ അദ്ദേഹത്തിന് പല അസൗക്രാന്തങ്ങളും സഹിക്കേണ്ടി വന്നു. വഴിയ്ക്ക് ഒരു ദിവസത്തെ ധാരാ ഞഞ്ഞശ്ശേരിക്കു മുടക്കേണ്ടിവന്നു. കാരണം അന്ന് ഞായറാഴ്ച ആയിരുന്നു. ഫേഡറും സാധാവും ഞായറാഴ്ച ദിവസം ധാരാ ചെയ്യുകയില്ല. ആ സ്ഥലത്തെ ഹോട്ടൽ ടെക്കറെ തർക്കിച്ചുതിനുശേഷം എന്നുകൂടി സ്വികരിക്കാമെന്ന് സമ്മതിച്ചുകൂടില്ലും ഉണ്ണു മുറിയിൽ എന്നിക്കു പ്രവേശനം പൂർണ്ണമായും നിഷ്പിച്ചു. മി: ബേക്കർ എല്ലപ്പും വഴംഞ്ഞിക്കൊടുക്കുകയില്ല. ഹോട്ടലിലെ അതിപിക്കളുടെ അവകാശത്തിനുവേണ്ടി അദ്ദേഹം നിലകുറഞ്ഞു. എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രയാസം എന്നിക്കു കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. വെള്ളിഞ്ഞശ്ശിലും ബേക്കറുടെ കുടകയാണ് ഞാൻ താമസിച്ചത്. അതു മുലാ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായ ചെറിയ ബൃഥിമുട്ടുകൾ മറ്റുപടിക്കാൻ അദ്ദേഹം കിണഞ്ഞു ശ്രമിച്ചുകൂടിലും എന്നിക്ക് അവയെ കൂണ്ടാണ് കഴിഞ്ഞു.

ഈ സമ്മേളനം കേന്തരായ ക്രൈസ്തവരുടെ ഒരു കൂട്ടായ്മ ആയിരുന്നു. അവരുടെ വിശ്വാസത്തിൽ ഞാൻ ആനുഭിച്ചു. റവ. മുരിനയുമായി ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ടു. പലരും എന്നിക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നത് ഞാൻ കണ്ണു. അവരുടെ പ്രാർത്ഥനാഗാനങ്ങളിൽ ചിലത് എന്നിക്കിപ്പിച്ചെടുത്തു. അവ മായുള്ള മുള്ളവയായിരുന്നു.

ആ സമ്മേളനം മുന്നുവിവസം നീണ്ടുനിന്നു. അതിൽ പങ്കെടുത്തവരുടെ ഒരു ശാരംക്കൽ എന്നിക്ക് ബേഖ്യമാവുകയും ബേഖ്യമാനുമായി തോന്നുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ എൻറി വിശ്വാസം - മതം - മാറ്റുന്നതിന് ഒരു നൂയിവും ഞാൻ കണ്ണിലും. ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി ആയാൻ മാത്രമേ എന്നിക്ക് മോക്ഷം പ്രാപിക്കാൻ, അല്ലെങ്കിൽ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് പോകാൻ കഴിയു എന്ന് വിശ്വസിക്കുക എന്നിക്ക് അസാദ്യമായിരുന്നു. അത് ചില നല്ല ക്രൈസ്തവ സുഹാര്യത്തുകളും ഞാൻ തുറന്നു പാണ്ണപ്പോൾ അവർ ക്രിസ്തപ്പോയി. പക്ഷേ വേറേ നീവുംതിനില്ലായിരുന്നു.

എൻറി വൈപ്പംശുജ്ഞർ കൂടുതൽ ആഴത്തിലുള്ളവയായിരുന്നു. മനുഷ്യാവത്താം വർച്ച എക്ക് വൈപ്പുത്തുന്ന യേശുവാണെന്നും അവനിൽ വിശ്വസി

ക്രൂസ്യവന്നു മാത്രമെ നിത്യജീവിതമുള്ള എന്നും പരിയുന്നത് എനിക്ക് വിശ്വസിക്കാവുന്നതിന്റെ അസ്ഥിരമായിരുന്നു. ദൈവങ്ങൾക്ക് മഹാഭാഗാകാമ കുഞ്ചിന്റെ നമ്മകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മക്കളാണ്. യേശു ദൈവങ്ങളപ്പോലെ, അബ്ദുക്കിൽ ദൈവം തന്നെ ആശങ്കകൾക്ക് എല്ലാ മനുഷ്യരും ദൈവങ്ങളപ്പോൾ ലഭ്യമുള്ളവരും ദൈവം തന്നെ ആകാവുന്നവരും ആണ്. യേശു അൻറെ മരണവും രക്തവും കൊട്ടേ ലോകത്തിന്റെ പാപങ്ങൾ പരിഹരിച്ചു എന്ന് അക്കഷരാത്മക്കാരിൽ വിശ്വസിക്കാൻ എന്നെന്ന് ബുദ്ധി തയ്യാറായിരുന്നില്ല. ആലക്കാരികമായി അതിൽ കുറി സത്യമുണ്ടാകാം. കൂടാതെ, ക്രിസ്തുമതപ്രകാരം, മനുഷ്യർക്ക് മാത്രമെ ആത്മാവുണ്ടും; മറ്റ് ജീവജാലങ്ങൾക്കില്ലെന്ന് അവരും സംബന്ധിച്ചിട്ടുണ്ടോളും. മരണമെന്നാൽ പുരിച്ചു എന്ന വിനാശമാണ്. എന്നെന്ന് വിശ്വാസം ഉത്തരീ വിശ്വീതമായിരുന്നു. എനിക്ക് യേശുവിനെ ഒരു ദേവതസാക്ഷിയായി സ്ഥിക്കിക്കാൻ കഴിയും. തൂശത്തിന്റെ മുഖത്തിനിട്ടാവ മായും ദൈവിക ഗുരുവായും അദ്ദേഹത്തെ തന്നെ സ്ഥിക്കിക്കുന്നു. പക്ഷേ ഇന്നുവരെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതിൽ ഏറ്റവും സന്ദേശംനായ മനുഷ്യനായി കണക്കാക്കാൻ വരും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുറിശേമരണം, ലോകത്തിന് മഹാശാ യോഗ്യ ദുഷ്കാരമാണ്. എന്നാംതെ അതിൽ നിന്മധ്യമോ അതിന്തുകരമോ അല്ല എന്നെന്നും. മഹിമ ഉണ്ടാക്കുന്ന ഏൻ്റെ മലസ്ത്രിന് അംഗികരിക്കാൻ കഴി അണില്ല. മറ്റു മതക്കാരുടെ ജീവിതത്തിന് താഴാൻ കഴിയാതെ എന്നെന്നും, ഒക്കെ തന്നെ ദൈവക്കന്ത്വവരുടെ ജീവിതെ എനിക്ക് പ്രദാനം ചെയ്തില്ല. ദൈക്രാന്തവ മുടു ഇടയ്ക്ക് ഉള്ളതെങ്കിലും തന്നെ കേട്ടിരുന്ന നവീകരണം മറ്റുള്ളവരുടെ ജീവിതത്തില്ലും. തന്നെ കണ്ണിരുന്നു. ദൈക്രാന്തവ തന്നെ അഭ്യന്തരിൽ ദാർശനികമായി അസാധാരണമായതെന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്ന്. തൂശത്തിന്റെ കാര്യ അതിൽ പെടുവാൻ ദൈക്രാന്തവ വളരെ പിന്നിലാക്കിയതായും. തന്നെ കണ്ണു. ക്രിസ്തുമതത്തെ ഒരു സാമ്പത്തികമായോ എല്ലാ മതങ്ങളില്ലും വച്ച് എറ്റവും ദുഷ്പംമായോ കണക്കാക്കാൻ എനിക്ക് സംശയിച്ചില്ല.

എൻ്റെ മനസ്സിനെ മമിച്ച ഉം പിന്തകൾ അവസരം കിട്ടിയപ്പോൾ മുക്കേ ദൈക്രാന്തവ സുപ്രധാനമായി തന്നെ പങ്കുവയ്ക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവരുടെ മറുപട്ടി എന്ന തൃപ്തിപ്പെടുത്തിയില്ല.

ഈഞ്ചന ക്രിസ്തുമതത്തെ സന്ദേശംനാമോ ഏറ്റവും മഹാശോശം ആയ മതമായി എനിക്ക് അന്ന് അംഗികരിക്കാൻ കഴിയാണ്ടതുപോലെ പിന്തു മരിയുമായും ആ മേഖകളും ഒന്നായി കണക്കാക്കാൻ കഴിണ്ടില്ല. പിന്തു മരിയുമായി അണിഞ്ചു കുറാവുകൾ എനിക്ക് പ്രകടമായി കാണാമായിരുന്നു. തന്ത്രകുടായ്ക്കു ചെയ്ത പിന്തു മരിയുമായി അണിഞ്ചു കുറാവുകൾ ഒരു ഭാഗമാണെങ്കിൽ അതൊരു ചീണം ഭാഗമോ അനാവശ്യ വളർച്ചയോ ആയിട്ടു കണക്കാക്കാൻ ആകു. എല്ലാമറ്റ പിന്തു മരിയുമായി ജാതികളും നിലനിലിക്കുന്നതിൽ വാതാവരു നിതികരണവും എനിക്ക് കാണാൻ കഴിണ്ടില്ലെന്ന് വേദാങ്ഗൾ ദൈവപ്രശ്നാദിത വചനാളാണെന്ന് പറയുന്നതിന്റെ അഭ്യന്തരമായാണ്? അവ ദൈവപ്രശ്നാദിതമാണെങ്കിൽ എന്തു

രക්ತංගල් රෙඛපුවිනා බාරාතු මූල්‍ය පෙනීම නැතිකුතා?

ଏଣେର ବୈଷ୍ଣବିଶ୍ୱକୋଣ ରାତ୍ରିପାଦ ଭାଯିକ ତୀରୀଳା
ରୁ କରିଯାଇଁ. ଲୁହୁଯିଲୁହୁ ମଧ୍ୟ ମତାଯିକାରିଶର୍କଣ୍ଠ ତୀରୀଳା
ଯୁବା ଅଵରିଲେ ନିର୍ମାଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କିମ୍ବା କିମ୍ବା ଚରତ୍ରୀ ରାତ୍ରିପାଦ
କରିବା ରୁହିଯା ରୁହିଯା ସମାଧାରୀଙ୍କୁଟିଥିଲା. କ୍ଷମତାରେ ହୁଳିଖାଗ୍ନୀ ହିନ୍ଦୁମ
ତରତର କୃଦୂତର ଅନୁଭବିତ ପାଇକାଣ୍ଟାଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳାର ଅବସ୍ଥାପ୍ରତିକ୍ରିୟା
କୁ. ଆନ୍ଦୋଳନର ବାକ୍ୟଙ୍କିଳୀଲୋଳାଙ୍କ ହୁଏ ଅର୍ଥମତିଲାଯିରୁଣ୍ଟାଙ୍କ: “ହୁଏ
ପ୍ରସରନାତର ନିଷ୍ପତ୍ତିକଷମାଯି ପରିଶୋଧୀତ୍ୱରେ ନିର୍ମାଣ ଏଣେକିବେଳାଯୁମାତ୍ର
ତା ପରିମ୍ବନମତରିଲେତୁପୋଲେଯୁଷ୍ଟ ସ୍ଵକଷମିବୁଝୁ. ଅଶାଯବୁଝାଯ ପିତା
ଯୁବା ଅନ୍ତମାବିନକୁରିଥୁଷ୍ଟ ଅର୍ଦ୍ଦଗବ୍ଦୀ ସାର୍ଵବତ୍ରିକ ସଂଗେହବୁଝୁ ମର୍ଦ୍ଦା
ରୁ ମତନିଲିପୁ ହଲୁଖାଣ୍ଟାଙ୍କ”.

സേലിന്റെ (Sale) വുറാൻ തെങ്ജം വാങ്ങി ഞാൻ വായിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇല്ലാമിനെക്കുറിച്ചുള്ള മറ്റൊപ്പന്തക്കണ്ണള്ളും ഞാൻ സന്നദ്ധിച്ചു. ഇല്ലാമിനെല്ലാം ക്രൈസ്തവ സുഹിത്തുകളുമായി ഞാൻ ആശയവിനിമയം നടത്തി. അവൻലോരാൾ എദ്യോർഡ് മെരിറ്റ്‌ലോറ്റിനെ എനിക്കു പരിചയ പ്ലെട്ടുത്തിരതന്നു. അദ്ദേഹവുമായി ഞാൻ എഴുന്നെടുത്തുകൾ ആരംഭിച്ചു. പരിപൂർണ്ണമാർഹം (The Perfect Way) എന്ന പുസ്തകം അദ്ദേഹം എനിക്ക് അധിക്കരിച്ചുതന്നു. അനു കിഞ്ചന്നേഹായുമായി ചേർന്ന് അദ്ദേഹം എഴുതിയതാണ് ആ പുസ്തകം. ക്രൈസ്തവരുടെ നിലവില്ലെങ്കിൽ വിശ്വാസങ്ങളെ അതിൽ പണ്ഡിക്കാനും, ബൈബിളിന്റെ പുതിയ വ്യാഖ്യാനം (The New Interpretation of The Bible) എന്നൊരു പുസ്തകവും അദ്ദേഹം എനിക്കയിച്ചുതന്നു. ഒരു എനിക്കിലിപ്പടക്കമായി. അവ പിരുമ്പത്തെ പിന്നാണ്ണന്തായി തോന്തി. ദാശന്ദ്രായിയുടെ 'ബൈബിളാജു' നിന്നിലാകുന്നു' (The Kingdom of God is Within You) എന്ന കൃതി എന്നു അടിമുടി കീഴടക്കി. അത് എനിൽക്കും സ്ഥായിരായ മുദ്ര പതിച്ചു. ഈ പുസ്തകത്തിലെ സത്രതചിത്ര, അഗാധമായ ധാരണകൾ, സത്രസന്ധ്യയ എന്നിവയ്ക്കു മുന്നിൽ മി: കോക്സ് തന്ന മറ്റൊരു പുസ്തകങ്ങളെല്ലാം ആരിത്തുകൂടിത്തമായിത്തോന്തി.

എൻഡേരി പാനങ്ങൾ കൈക്കൊള്ളുവ സ്നേഹിതയാർ തിരെ വിചാരി കാത്ത ഒരു ലക്ഷ്യത്തിലേക്ക് എന്നെന്ന നയിച്ചു. എഡേർഡു മെയിറ്റ്രൂലാൻഡിലുമാ യുള്ള എൻഡേരി കത്തിപാടുകൾ കുറൈക്കാലം നിണ്ടുനിന്നു. റായ്ചന്റ് ഭായി യുമായുള്ളത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണം വരെ തുടർന്നു. അദ്ദേഹം അധിച്ചു തന്ന ചില പുസ്തകങ്ങൾ ഞാൻ വായിച്ചു. പബ്ലിക്കേണ്ടം, മണിരത്തന്മാല,

യോഗവാസിഷ്ഠന്തിലെ മുമുക്ഷു പ്രകരണം, ഫലിച്ചേ സുരിയുടെ ഷയ്യദർശനസമുച്ഛയം തുടങ്ങിയവ അവധിൽ പെടുന്നു.

എൻറീ വൈക്കംസ്റ്റവ സുപ്രത്യേകശ്രീ വിചാരിക്കാത്ത ഒരു മാർഗ്ഗമാണ് ഞാൻ സ്വികരിച്ചതെങ്കിലും എന്നിൽ അവരുണ്ടാക്കിയ മതപരമായ അനേപാശ്വാത്തിന് ഞാൻ എക്കാലവും അവരോട് കടപ്പെട്ടവനായി വർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവരുമായുള്ള എൻറീ അടുപ്പത്തിന്റെ ഓർമ്മ ഞാൻ എപ്പോഴും മനസ്സിൽ കാത്യുസുക്ഷിക്കുന്നു. തുടർന്നുള്ള വർഷങ്ങളിൽ അതോടു മധ്യുര വും വിശ്വാശവുമായ ബന്ധങ്ങൾ, കുറവായിട്ടും, കുടുതലായിട്ടാണ് എന്നിക്കു കു കൈവന്നത്.

16. മനുഷ്യൻ ഒന്നുദ്ദേശിക്കുന്നു ദൈവം മര്ദ്ദാനു നടത്തുന്നു

കേൾ കഴിഞ്ഞതോടെ എന്നിക്ക് പ്രിട്ടോറിയൽ തുടർന്നു താമസിക്കാൻ കാര്യമില്ലാതായി. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഡിബ്ബുലേക്സ് തിരിച്ചുചെപ്പു ന്ന് വിട്ടിലേക്കു മടങ്ങാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ തുടങ്ങി. എന്നാൽ, ഒരു യാത്രയെ ഷും കുടാതെ ക്രമത്തിൽ കയറാൻ എന്നു അനുവദിക്കുന്ന ആളായിരുന്നില്ല അണ്ട് ദുള്ളം സേട്. അദ്ദേഹം സിഡിൽഹാമിൽ വച്ച് എന്നു ബഹുമാനിക്കാനായി ഒരു യാത്രയെഴുപ്പ് സ്വർക്കാരം നടത്തി.

അ ദിവസം മുഴുവൻ അവിടെ ചെലവഴിക്കാനാണ് ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നത്. അവിടെക്കണ്ണ ചീല പത്രക്കാലാസ്സുകൾ ഞാൻ മരിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അവയിലെത്തുടർന്ന് “ഇന്ത്യൻ വോദ്ധവകാശം” എന്ന തലക്കുണ്ട് ഒരു വാൺഡിക് കാണാനിടയായി. നന്ദാശ് നിയമസഭയിലേക്ക് പ്രതിനിധികളെ തെരഞ്ഞെടുക്കാൻ ഇന്ത്യാക്കാർക്കുള്ള അവകാശം നീക്കിക്കളുത്തുന്നതിനായി നിയമസഭയിൽ അവതരിപ്പിച്ചിരുന്ന ബില്ലിനെക്കുറിച്ചായിരുന്നു അത്. അ ബില്ലിനെപ്പറ്റി എന്നിക്കറിവുണ്ടായിരുന്നില്ല; അവിടെ സമേളിച്ചിരുന്ന മറ്റ് അതിപിക്കുള്ള അഞ്ചെന്നയായിരുന്നു.

അണ്ടുള്ള സേപ്റ്റോം അതേപ്പറ്റി ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾക്കുണ്ടി ഞങ്ങൾക്കുന്നതു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും? ഞങ്ങളുടെ കച്ചവടങ്ങൽ ബാധിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളും ഞങ്ങൾക്ക് പിടികിട്ടു. നാഞ്ചു പ്രീസ് ദേറ്റിൽ നമുക്കുണ്ടായിരുന്ന കച്ചവടമല്ലോ. അവൻ തുടച്ചു നികിയത് നിങ്ങൾക്കറിയാമല്ലോ. ഞങ്ങൾ അതെപ്പറ്റി പ്രക്ഷോഭം കൂട്ടിരെങ്കിലും ഫലമുണ്ടായില്ല. ഞങ്ങൾ എന്നായാലും, നിരക്കിരുന്ന നിലയ്ക്ക് മുടങ്ങാമാരാണ്. ഓരോ ഭിവസത്തെയും അങ്ങാടി നിലവാരം മനസ്സിലാക്കാൻ വേണ്ടി മാത്രമാണ് ഞങ്ങൾ സാധാരണയായി പത്രം വായിക്കുന്നത്. നിയമനിർമ്മാണത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾക്ക് എന്നായാണ് കഴിയും? ഞങ്ങളുടെ കണ്ണുകളും കാതുകളും ഇവിടെയുള്ള യൂറോപ്പൻ അറോർഡണികളാണ്.

അപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു: “പക്ഷേ ഇവിടെ ജനിച്ച് വിദ്യാഭ്യാസം നടത്തിയ ചെറുപ്പക്കാരായ ധാരാളം ഇന്ത്യാക്കാരുണ്ടോ. അവൻ നിങ്ങളെ സഹായി

കുന്നിച്ചേ?"

"അവരോ?" അബ്ദുല്ലേ സേട് നിംബാഗയോടെ അദ്ദേഹം കുറി: "അവർ ഞങ്ങളുടെ അടുത്ത് ഒഴികലും വരാറില്ല. പിന്നു, നിങ്ങളുടോട് സ്ഥാപിക്കാമോ? കുസ്ത്രാനികളുാകയാൽ അവർ വെള്ളക്കാരായ പുരോഹിതക്കാരും അധിനന്തരിലാണ്. ആ വൈദിക രണ്ടാക്കിൽ ഗവണ്മെന്റിനും അധിനന്തരിലും".

ഈത് എൻറി കല്ലുകൾ തുറപ്പിച്ചു. ഈ വിഭാഗത്തെ നമ്മുടെതായി അവകാശപ്പെടാം. [കിന്തുമരത്തിനും അർത്ഥം ഈതാണോ? അവർ കുസ്ത്രാനികളുായിത്തിന്റെതുടക്കാണോ? ഇത്തും അഭ്യാതായിരത്തിനേന്നോ?]

പക്ഷേ, ഞാൻ പിട്ടിലേക്ക് മടങ്ങുന്ന ഘട്ടങ്ങളിലാണ്. അതുകൊണ്ട് ഇക്കാലത്തിലുള്ള എൻറി മനോഗതം. വെളിപ്പെടുത്താൻ ഞാൻ മടിച്ചു. അബ്ദുല്ലേ സേട്ടിനോട് ഞാൻ സാമാന്യമായി ഇംഗ്ലാൻ പറഞ്ഞു: "ഈ വിജീവിക്കാനുകൂടായിരുന്നു അഭ്യാതായിരത്തിനേന്നോ? നമ്മുടെ ശവപ്പെട്ടിയിനേൻ തരിയക്കുന്ന ആദ്യത്തെ ആണിയാണിത്. മാത്ര മല്ല ഈതു നമ്മുടെ ആത്മാഭിമാനത്തിനും വേറുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു".

അബ്ദുല്ലേ സേട് [പ്രതികരിച്ചു]: "ശരിയായിരിക്കാം. ഈ വോദ്വകാശ പ്രശ്നത്തിനും ഉച്ചംവോം ഞാൻ പറഞ്ഞുതുരാം. ഞങ്ങൾക്കുതെപ്പറ്റി എന്നും അവി തില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ ഏറ്റവും നല്ല അദ്ദോശിനിമാരിൽ ഓളായ കി: എസ്കോറ്റ് - ഇദ്ദേഹത്തെ നിങ്ങൾക്കാറിയാം - ആണ് ആദ്യമായി ഈ ആശയം ഞങ്ങളുടെ തലയക്കുള്ളിൽ ഇട്ടുനന്നത്. അതിപേരനെയാണ് സംഖ്യാപിച്ചത്: അദ്ദേഹം നല്ലായും പോരാളിയാണ്. അദ്ദേഹം ഒരു തെരഞ്ഞെടു ഫീനു നിന്നുമ്പോൾ വാരിമുഖിയാണു. അദ്ദേഹവൃഥായി സ്നേഹബന്ധം നഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നതുകൊണ്ട് എഞ്ചിനീയർ തനിക്ക് കിട്ടാവുന്ന വോട്ടുകൾ തട്ടി മാറ്റി തന്ന തോപ്പിക്കുമ്പെന്ന് അദ്ദേഹം ദയപ്പെട്ടു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ സ്ഥിതി വിവരിച്ചുതുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനും ഉപാദശപ്രകാരം ഞങ്ങൾ വോട്ടുമാരായി ഉണ്ടാക്കിയ ചെയ്യുകയും അദ്ദേഹത്തിന് വേദ്ധ് ചെയ്യുകയുമൊണ്ടായി. വോട്ടുവകാശങ്ങളിൽ നിങ്ങൾ കല്പിക്കുന്ന വില ഞങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തെന്നും ഇല്ലെന്ന് ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾ കണക്കിക്കും. എക്കിലും പഠയുന്നത് ഞങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്നു. അപ്പോൾ എന്നാണ് നിങ്ങളുടെ ഉപദേശം?"

ഈ സംബന്ധം മറ്റ് അതിപിക്കുകൾ ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവൻ ലൊറാൻ പറഞ്ഞു: "എന്തു ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് ഞാൻ പറയട്ടേ? നിങ്ങൾ ഈ കൂപ്പിലെ ധാരാ ദിവസം ചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം മാസം കൂടി താമസിക്കുക. നിങ്ങൾ പറയുന്നതുപോലെ ഞങ്ങൾ സമരം ചെയ്യാം".

മരുള്ളവരും ഒരു താള്ളത്തിൽ ആവർത്തിച്ചു. "തിരിച്ചയായും! തിരിച്ചയായും! അബ്ദുല്ലേ സേട്, താങ്കൾ ഗാന്ധിജിയായിരുന്നു തടങ്ങുന്നിരുന്നുണ്ടാണ്".

സേട് നല്ല നൃഥ്യിയുള്ളതു ആഭ്യാണ്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "അദ്ദേഹത്തെ

ഞാൻ ഇപ്പോൾ തന്ത്രങ്ങളിൽത്തെയന്നു വരിയു. അമീവാ അതിന് ഏനിക്കുള്ളി ടത്തോളം അധികാരം നിങ്ങൾക്കുമുണ്ട്. പക്ഷെ നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതുശരിയാണ്. നമുക്കുള്ളാവർക്കും കൂടി അദ്ദേഹത്തെ കുറെനാൾ കൂടി താമസിക്കാൻ സമർത്ഥിക്കാം. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ഒരു ബാരിസ്റ്ററാണെന്ന കാര്യം നിങ്ങൾ ഭാർക്കണം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പീഡിക്കേണ്ട കാര്യം എന്തെന്നു?"

പീഡിക്കേപ്പറ്റി പറഞ്ഞത് എന്നു വേദനിപ്പിച്ചു. ഞാൻ ഇടയ്ക്കുകയറി പറഞ്ഞു. "അഭ്യർത്ഥി സേട്, പീഡി ഇവിടെയെന്നരു പ്രസന്നമല്ല. പൊതുപ്രവർത്തനത്തിന് പീഡി പഠിയു. താമസിക്കാൻ കഴിയ്ക്കാൻ തന്നെ നിങ്ങളുടെടക്കയില്ലാം ഒരു സേവകനായിട്ട് ഞാൻ നില്ക്കു. പിരുന്ന, നിങ്ങൾക്കെന്നാമല്ലോ, എനിക്കിൻ സുഹാര്ഥത്തുകൊള്ളല്ലയാനും പഠിച്ചയില്ല. എന്നാൽ, ഇവരെല്ലാം സഹകരിക്കുമെന്നു നിങ്ങൾക്കു വിശ്വാസമുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ ഒരു മാസം കൂടി താമസിക്കാൻ തയ്യാറാണ്. എന്നാലും ഒരു കാര്യം പറയാം. എനിക്ക് നിങ്ങളുണ്ടും താഴെത്തില്ലെങ്കിലും നമ്മൾ ചെയ്യാനും കമ്മൾ ചെയ്യാനും കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതിനും പ്രത്യേകത കൊണ്ട്, കുറാ പണമല്ലാതെ തുടങ്ങാൻ സാധ്യമല്ല. അതായൽ, നമുക്കു കുറാ കുറി അടിക്കേണ്ടിവരും, നോട്ടീസിട്ടിക്കാനുണ്ടാകും, കുറേ ധാര ചെയ്യേണ്ടിവരും, സ്ഥലത്തെ അറോർഡികളുമായി ആലോച്ചിക്കണം. കുറാതെ നിങ്ങളുടെ നിയമങ്ങൾ എനിക്കെന്തില്ലാതിന്നാൽ വായിച്ചുനോക്കാൻ ചില നിയമപുസ്തകങ്ങളും വേണ്ടിവരും. ഇതോക്കെ പണമില്ലാതെ നടക്കില്ല. പിരുന്ന, ഈ ജോലികൾക്ക് ഒരാൾ പോരെന്നു വൃക്കത്താണ് ദ്രോ. സഹായത്തിനും ധാരാളം പേരി മുന്നോട്ടു വരണം".

ഈപ്പോൾ ഒരു കൂട്ടുസഖ്യം മുഴച്ചി: "ഈള്ളാ പഹരാനും കാര്യാഭ്യർത്ഥനും കുറാ. പണം വന്നുകൊള്ളും. ആളുകൾ ഇപ്പട്ടംപോലെ, നിങ്ങൾക്കു വേണ്ടി ടത്തോളമുണ്ട്. നിങ്ങൾ ദയവായി താമസിക്കാമെന്നു സമർത്ഥകു. അപ്പോൾ എല്ലാം ശരിയാകും".

യാത്രയപ്പേണ്ട യോഗം അങ്ങനെ ഒരു പ്രവർത്തനക സമിതിയായി മാറി. അതാശവും മറ്റും വേഗം കഴിച്ചു വിട്ടില്ലെങ്കു മട്ടാണുന്നതാണു നല്ലതെന്നു ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. [പ്രചാരണ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഒരു രൂപരേഖ എന്നെന്ന മനസ്സിൽ തന്നെ ഒന്നു രൂപപ്പെടുത്താം. വോദ്രേശൻ ലിസ്റ്റിലുള്ള പ്രേരുകൾ എത്തൊക്കെയെന്നു ഞാൻ തിട്ടപ്പെടുത്തി. ഒരു മാസം കൂടി താമസിക്കാൻ തിരുമാനിക്കുകയും ചെയ്യും.

അങ്ങനെ ഇഷ്ടശ്വരൻ കുഴിപ്പാട്ടമികയിലെ എന്നെന്ന് ജീവിതത്തിന്റെ അടിത്തറ പാകുകയും ഇന്ത്യാക്കാരുടെ ആത്മാഭിമാനത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള സക്രാന്തിന്റെ വിത്തു വിതയ്ക്കുകയും ചെയ്യും.

17. നെറ്റാളിൽ താമസമാക്കി

1893-ൽ നെറ്റാളിലെ ഇന്ത്യൻ സമുദായങ്ങളിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ നേതാവായി കണ്ണശാക്കപ്പെട്ടിരുന്നത് സേട് ഹാജി മുഫയ്യുൽ ഹാജി ഓദായാൻ.

സാമ്പത്തികമായി സേട്ട് അംഗീകൃതപരാജി ആദ്ദുമായിരുന്നു മുഖ്യൻ. എങ്കിലും അദ്ദേഹവും മറ്റൊരവരും, പൊതുക്കലാരുണ്ടായിൽ സേട്ട് ധാരാജി മുംബുമാറി സ്വന്നം സ്വന്നം നൽകിയിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിനെന്ന് അദ്ദുക്കാക്കര യിൽ അംഗീകൃത സേട്ട് രണ്ട് വിന്റെ ഒരു യോഗം കൂടി, വോട്ടവകാശ വില്ലി ചെന്ന എതിർക്കാൻ (പ്രമേയം, പാസാക്കാൻ)

வோழுகிறியச்சொர பேர்தனை. அதிகாரம் யோசனையில் பகடுக்கால் என்றாலின் ஜனிப்புவுல்லை ஹந்தாக்காலர - ஹவர் அயிகவும் ஹந்துள் கிளிட தூங் யூவாகஸி ஆயிருள்ளு - சுக்ணிப்பிரிவுள்ளு. யற்றால் கொட்டியிலு விவரத்தைக்கால மிஸ்டர் போஜுா ஏறு மிஸ்பூர் ஸ்கூல் பொய்மாஸ்டரால் மிஸ்டர் ஸுவாஸி மோய்க்கேயுா வள்ளிருள்ளு. எட்டுர கிளிட்டுள் யூவா கஸி அது யோசனையில் ஸஂபங்கிக்கால் அவர்களும் காரணம். அது யூவாக்க ஒலியா வோழுகிறியச்சொராயி பேர்ந்னு.

സ്ഥലത്തെ കൃവാക്കരാൻ വളരെപ്പേരും സ്വാഭാവികമായും വോൺറി അർമാരായി. അവവുടെ കുട്ടൻഡിനും മുഹമ്മദ്, മുഹമ്മദ് കുട്ടൻഡിനും അബ്ദുൾ ജി ഇബ്രാഹിം, എ, കൊള്ളൽവെള്ലു പിള്ള, സി. ലച്ചി റാം, ഒക്സാമി പാധിയാച്ചി, ആമർ ജിവ എന്നിവർ ശ്രദ്ധിയാരാൻ. പാഴ്സി റിസ് റാംജി തീർച്ചയായും അതിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ദാഡാ അബ്ദുള്ളു ആൺറും കമ്പനി യിലേയും മറ്റു വലിയ കമ്പനികളിലേയും ജോലിക്കാരായ ഗുമൻതന്നാരിൽ നിന്ന് സർവ്വശ്രീ മനുകജി, ജോഷി, നരസിംഹരാം തുടങ്ങിയവരും ഉണ്ടായിരുന്നു. പൊതുസ്വാധീനതന്ത്രിൽ സ്വയം പങ്കാളികളാകുന്നു എന്നുകൊണ്ട് അവർക്ക് ഒരു പ്രദേശമായ അംഗ്രേഖം ഉണ്ടായി. ഇങ്ങനെ പങ്കടക്കരാൻ ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടു കൂടുക അവരുടെ ജീവിതത്തിലെ പുതിയാരന്നുവെന്നായിരുന്നു. സമുദ്രായ ഒരു പിടിക്കുകയിൽ അനുപാതിന്റെ മുന്നിൽ ഉയർന്നവനെന്നും താഴ്ചനാവനെന്നും, യജമാനവനെന്നും, സേവകനവനെന്നും, പരിസ്വകൾ, മുസ്ലീംസൾ, പാഴ്സികൾ, ക്രിസ്ത്യാനികൾ, ഗുജറാത്തികൾ, മദ്രാസികൾ, സിന്ധികൾ തുടങ്ങിയ വാദാരനുമുള്ള ഏല്ലാ വസ്ത്രാശാഖയ്ക്കും വിസ്താരിക്കപ്പെട്ടു. മാതൃക്കുമിയുടെ, സേവകരും മകളുമെന്ന നിലക്ക് എല്ലാവർന്നും ഒരുപോലെ ആയിരുന്നു.

விலின்றி செலு வாயன் ஹதினாகங் கசியுக்கேயோ கசியாராவுக் கேயோ செற்கிறோம். ஒரு அவசிரண்டிலிழுள்ளாய் பிரஸ்-கஜாஹ் தலை, ஹா காட்ட மூட விலினாக் ஹதூக்காரரூப் பெற்றிருப்பு புக்கிலிப்பிலிழுள்ளத், அவர் வோடுவகாலை அரைப்பிக்குமில்லையாத்தின்றி தெழுவாயி, பழுஷ்கிலைனிப்பு வரை.

അയച്ചു. സില്ലിനെക്കുറിപ്പുള്ള ചർച്ച രണ്ടു ദിവസത്തേക്ക് നിട്ടിവയ്ക്കുന്നതായി കാണിച്ചു സ്വീകരിക്കുന്നതായ മറുപടി അയച്ചു. ഈ ത്തങ്ങളെ സന്ദേശം പൂശ്ചി.

നിയമത്തിൽമുണ്ടായ സാമ്യാദിലേയ്ക്ക് നൽകേണ്ട പരാതിയുടെ ആദ്യരൂപം തയ്യാറാക്കി. അതിന്റെ മുന്നു കോസ്റ്റികൾ ഉണ്ടാക്കണം. അവയ്ക്കു പുറതെ പ്രത്യാഗ്രിക്ക് വേറാവാൻമെല്ലാം. അവയിൽ ആദ്യത്തെ ആളുകളുടെ ട്രിക്കൾ ശൈലിക്കാനും നിർദ്ദേശമുണ്ടായി. എറബ്യുതിക്കാണ്ട് ഈ ജോലിക്കുള്ള ഭ്രാം ചെയ്യുകയും വേണം. ഇംഗ്ലീഷ് പരിജ്ഞാനമുള്ള വോള്ക്കിൽമാരും വേണം ധാരാളം പേരും രാന്തി മുഖ്യവാൻ ജോലി ചെയ്യും. നല്ല കഴുക്കശരണത്തിന് പേരുകേട്ട ദി: ആർത്തർ എന്ന വ്യാഖ്യ ആണ് പ്രധാനക്കുള്ള എഴുതിയത്. ശേഷി ചൂഡാം ഒരാൾ വായിച്ചു കൊടുത്തതുകേട്ട മറുള്ളവർ എഴുതുകയുണ്ടാണെന്നുണ്ടായത്. അങ്ങനെ ഒരു സമയം അഞ്ച് കോസ്റ്റി തയ്യാറായി. കുച്ചുപടക്കാരായ വോള്ക്കിൽമാർമാർ സ്വന്നം വഹനങ്ങളിലേം അവർ തന്നെ വാടകയ്ക്കുടെത്തു വഹനങ്ങളിലേം ആ പരാതികളിൽ പ്രസ്തുവെക്കാനായിപ്പോരി. അത് വേഗത്തിൽ നന്നാം. പരാതികൾ അയച്ചു പ്രത്യാഗ്രി അനുകൂലാദിപ്രായങ്ങളോടു ചേരുന്ന പ്രസിദ്ധികരിച്ചു. നിയമസഭയിലും അതെപ്പറ്റി മതിപ്പുണ്ടായി. അത് സഭയിൽ ചർച്ച ചെയ്യുന്നതു. ബിൽപ്പക്ഷപാർട്ടികൾ പരാതിയിൽ നിരന്തരി മുന്നു വാദങ്ങൾക്ക് മറുപടിയായി നൃഥണശ് - പ്രകടമായും മുട്ടന്നൻ നൃഥണശ് ആണ് - അവത്തിലുംചീ. എന്നായാലും, ബിൽപ്പ പാസായി.

ഈതാരു മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ച നിരുത്തമാനമാണെന്നും ഞങ്ങൾക്കുള്ള വർക്കും അറിയാമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ പ്രകടമാക്കുന്നതുന്തെ സമുദായ അതിന് പുതുജീവിൻ പകരുകയും തങ്ങളാറുക്കെട്ടാണെന്നും സമുദായം അപീഡാജുമാണെന്നും വ്യാപാരവകാശങ്ങൾക്കെന്നാവേണ്ടെല്ലാം പേശ്ചീഡിയാവകാശങ്ങൾക്കും വേണ്ടി ചൊല്ലുന്നതാൽ തികച്ചും തങ്ങളുടെ കടമയാണെന്നുമുള്ള വിശ്വാസം സമുദായാംജന്തിൽ ഉള്ളെക്കുകയും ചെയ്യും.

അ സമയത്ത് റിപ്പബ്ലിക്ക് പ്രഖ്യാതിരുന്നു കോളന്റിക്കൾക്കുള്ള ന്റെറ്റു സംകൂട്ടി. അദ്ദേഹാണിൽ ഒരു ലീംഹർജി സമർപ്പിക്കാൻ തങ്ങൾ തിരുമാനി ആണ്. അത് എറ്റവെം്പംകാണ്ട് തിരിക്കാവുന്ന ചെറിയ ജോലി ആണ്. വോള്ക്കിൽമാരാണും അതിനായി നിശ്ചയിക്കുകയും അവർ നാണ്ഡേരുന്നതും സ്വന്നം ജോലി യാഡവിയിൽ ചെയ്യുകയും ഉണ്ടായി.

ഈ ഫർജി തയ്യാറാക്കുന്നതിന് ഞാൻ വളരെ പണ്ടിപ്പെട്ടു. ഈ വിഷയ രേഖാട് ബന്ധപ്പെട്ടു കിട്ടാവുന്ന എല്ലാം കുലാദ്ധുകളും പ്രസ്തുതക്കാണുള്ളൂണ്ടാണ് വായിച്ചു. എന്നാൽ വാദം ഒരു അതുതെന്നും കാര്യസാഖ്യത്തിനുള്ള ഉപയോഗത്തെന്നും കേരളിക്കിഴ്ച്ചുള്ളതായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ തങ്ങൾക്ക് ഒരു നാം വോള്ക്കാശം ഉണ്ടെന്നും അതിനാൽ നാറ്റാളിച്ചു. അതിനും അവകാശം ഉണ്ടെന്നും ഞാൻ വാദപ്പെട്ടു. വോള്ക്കാശം ഉപയോഗപ്പെട്ടുതന്നാൽ കഴിവുള്ള ഇന്ത്യൻ ജനസംഖ്യ വളരെ ചെറുതാക്കാൻ ആൽ നിലനിരുത്തുന്നത് ഒരു

നല്ല ഉപായം ആശാനന്നും താനാളിപ്രായപ്പെട്ട്.

രണ്ടാഴ്ചക്രക്കം പത്രിനായിരം ഒപ്പുകൾ ശേഖവിച്ചിരുന്നു. ഇത്രമാത്രം പ്പെട്ട കൾ, മുഴുവൻ പ്രധാവിന്റെ നിന്നുമായി സന്മാദിക്കുക ചെറിയ ജോലി ആയിരുന്നില്ല വിശ്വാസിച്ചും. അതിന് നിയോഗിക്കപ്പെട്ടവർ ആ ജോലിയിൽ തികച്ചും അപരിചിതരായിരുന്നതിനാൽ, പഠാതിയിൽ പറയുന്ന സംഗതികൾ പൂർണ്ണമായി മനസ്സിലാക്കാതെ ആരുടേയും ഒപ്പ് ഇടുവിക്കേണ്ടതില്ലെന്ന് തിരുമാനിച്ചിരുന്നതിനാൽ പ്രത്യേക വൈദഗ്ധ്യം ഉള്ള വോളണിയിൽമാറു ഈ ജോലിക്കായി തെരഞ്ഞെടുക്കുകവേണ്ടിവന്നു. ഗ്രാമജീവൻ വളരെ അകലജ്ഞാളിമായി ചിത്രിക്കിടത്തിരുന്നു. ധാരാളം പേര് അവരുടെ മനസ്സ് പൂർണ്ണമായും അതിനേക്കാൾ ചെലുത്തിയാലോ ആ ജോലി വേണ്ടപോലെ ചെയ്യാൻ കഴിയുമായിരുന്നുള്ളത്. അത് തീരുച്ചയായും അവർ ചെയ്തു. ഓരോരുത്തൻകും നികിവിച്ചിരുന്ന ജോലി ഉൽസാഹത്തോടെ അവർ നിരവഹിച്ചു. ഇതു വരികൾ താനെങ്ങുതുനോക്കുന്നത് സേക്ക് ദാവുദ് മുഹമ്മദ്, റിസ്റ്റാജി, ആദാജി മിയാഹാൻ, ആമോദിജി വാ എന്നിവരുടെ രൂപങ്ങൾ എൻ്റെ മനസ്സിൽ വൃക്തമായി ഉളിക്കുന്നു. അവരാണ് ഏറ്റവും കുടുതൽ ഒപ്പുകൾ ശേഖവിച്ചുകൊണ്ടുവന്നത്. ദാവുദ് സേക്ക് ദിപസം മുഴുവൻ തന്റെ വാഹനത്തിൽ സംശയിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അത് സ്വന്നഹം കൊണ്ടുള്ള അഭ്യാസമായിരുന്നു. ആരും പൂരംചെലവിനു പോലും പെസം ആവശ്യക്കൂട്ടില്ല. ദാഡാ അബ്ദുള്ളിയുടെ വിട് പെട്ടുന്ന് ഒരു വഴിയുണ്ടാവും. പണ്ണിക്കുന്നിസുമായി മാറി. എന്നെ സഹായിച്ചു വിശ്വാസവന്നരായ ഫല സുപ്രയത്നക്കളും മറ്റൊന്തും പ്രേരം അവിടെ നിന്നുണ്ട് കേൾക്കുന്ന കഴിച്ചത്. അതുപോലെ സഹായികൾക്കായി വളരെ ചെലവ് ചെയ്യുണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ട്.

അവസാനം ഹർജി സമർപ്പിക്കപ്പെട്ടു. അതിന്റെ ആയിരം കോപ്പി വിതരണം ചെയ്യാനും മറ്റുമായി ആച്ചടിച്ചിരുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ പൊതുജനത്തിൽ നേരുള്ളിലെ അവന്നമെയെ ആദ്യമായി പരിപയപ്പെട്ടതായിൽ ഇതിലുണ്ടെന്നുണ്ട്. എനിക്കറിയാവുന്ന എല്ലാ വരിത്തമാനപ്പെടുത്തുകൾക്കും പ്രസിദ്ധികരണ വിദഗ്ദ്ധരിക്കും താനത്തിന്റെ കോപ്പി ആയച്ചിരുന്നു. ഓൺ ട്രൈഡൻ ടെടംസ് താങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങളെ പിന്താജി. വൃത്തു സ്തത കക്ഷിക്കലെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്ന ഇംഗ്ലീഷിലെ പ്രസിദ്ധികരണ വിദഗ്ദ്ധരിക്കും കോപ്പികൾ അയച്ചിരുന്നു. 'ബണ്ണൻ ടെടംസ്' താങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങളെ പിന്താജി. ഓൺ ട്രൈഡികളുണ്ടുമെന്ന് താങ്ങൾ പ്രതിക്രിക്കാൻ തുടങ്ങാം.

ഈ ഘട്ടത്തിൽ നേരുള്ളിൽ നിന്ന് പോവുക എനിക്ക് അസാധ്യമായിരുന്നു. ഇന്ത്യൻ സുപ്രയത്നക്കൾ എല്ലാ വശങ്ങളിനും എന്നെ വളരുകയും അവിടെ സ്ഥിരമായി താമസിക്കാൻ നിർബന്ധിച്ചുപോക്കിക്കുകയും ചെയ്തു. താനെന്റെ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ വെളിപ്പെടുത്തി. പൊതുജനങ്ങളുടെ ചെലവിൽ താമസിക്കുകയില്ലെന്ന് താങ്ങൾ തിരുക്കാനിച്ചിരുന്നു. തനിച്ചു താമസിക്കാൻ

രു വിട് എർപ്പാട് ചെയ്യണമെന്ന് തോന്തി. ആ വിട് നല്ലതു, നല്ല സ്ഥലത്തു ഇള്ളതു, ആവണക്കെന്നു കരുതി. ബാൻസ്റ്റർമാരുടെ അന്ത്യിനു യോജി ക്കുന്ന തരത്തിൽ ഞാൻ ജീപിച്ചില്ലെങ്കിൽ സമുദായത്തിന്റെ മാനുതയക്ക് മാറ്റ് കൂട്ടാൻ എനിക്ക് സാധ്യമല്ലെന്ന് ആശയവും എനിക്കുണ്ടായി. പ്രതിവർഷം ഒരു മുന്നുറ പവർഗ്ഗറിലും ഇല്ലാതെ അങ്ങനെ ഒരു വിട് കൊണ്ടുനടക്കുക അസാധ്യമാണെന്നും എനിക്ക് തോന്തി. അതിനാൽ ആത്രയും തുകയെങ്കി ലും പ്രതിഫലമായി കിട്ടാവുന്ന വക്കിൽക്ക് പണികൾ സമുദായംഗങ്ങൾ ഉറപ്പുത രൂമെങ്കിലേ എനിക്കെവിടെ താമസിക്കാൻ കഴിയു എന്ന് തിരുമാൻകുകയും അത് അവരെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു.

അവൻ പറഞ്ഞു: “എന്നാൽ പൊതുപ്രവർത്തനം നടത്തുന്ന വകയിൽ തന്നെ ആത്രയും തുക നിങ്ങൾ എടുക്കുന്നതാണു ഞങ്ങൾക്കില്ലം. അത് ഞങ്ങൾക്ക് എല്ലപ്പും പിരിച്ചട്ടുകാഡുന്നതെയുള്ളൂ. തിരിച്ചയായും, നിങ്ങൾ സ്വന്തമായി ചെയ്യുന്ന വക്കിൽപ്പണികൾക്കുള്ള പീഡിനു പുറമേയാണിൽ”.

അപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ഹല്ല. പൊതുപ്രവർത്തനത്തിന് എനിക്കെങ്ങ് നെ നിങ്ങളോടു പ്രതിഫല വാങ്ങാൻ സാധ്യമല്ല. ബാൻസ്റ്റർമാന നിലക്കു ഇത് എൻ്റെ വൈദഗ്ധ്യമൊന്നും ആ പ്രവർത്തനത്തിൽ ഉപയോഗിക്കേണ്ടതു മല്ല. എൻ്റെ ജോലി മുഖ്യമായും നിങ്ങളോടു പണം വാങ്ങാം. മാത്ര മല്ല പൊതുപ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി ഇടക്കിട നിങ്ങളോട് പണം ചോദിക്കേ ണിവരും. എൻ്റെ സ്വന്തം ചെലവിനുകൂടി നിങ്ങളോട് പണം ആവശ്യപ്പെടാൻ എനിക്ക് സങ്കേചം തോന്തി. അപ്പോൾ ആരുന്തിക്കമായി നമ്മൾക്ക് മുന്നോട്ടുപോകാൻ കഴിയാതെവരും. അതിനും പുറമേ പൊതുപ്രവർത്തന തിനായി സമുദായം പ്രതിവർഷം 300 - ലധികം പവർ കണ്ണണ്ടണമെന്ന് ഞാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്യും”

“പക്ഷേ ഞങ്ങൾക്കിപ്പോൾ താക്കളെ കുറേക്കാലമായി അറിയാമല്ലോ. ആവശ്യമില്ലാതെ താക്കൾ പണം എടുക്കില്ലെന്നു ഞങ്ങൾക്കറിയാം. പിന്നെ, താക്കളോട് ഖവിടെ താമസിക്കാനാവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കേ താക്കളുടെ ചെലവിനു ഇള്ളത് ഞങ്ങൾക്ക് കാണണണേ?”

“നിങ്ങളോടെ സ്വന്നേപാവും തല്ലിക്കാലത്തെ ഉൽസാപാവും കൊണ്ടാണ് നിങ്ങളിൽപ്പോരുന്നത്. ഈ സ്വന്നേപാവും ഉൽസാപാവും എല്ലാക്കാ ലഭ്യം നിലനില്ക്കുമെന്ന് നമ്മൾഞങ്ങനെ തിരിച്ചയാക്കും? പിന്നെ നിങ്ങളുടെ സുഹഃത്യും സേവകന്മാരുമെന്ന നിലക്ക് ഇടക്കിട ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ എനിക്ക് നിങ്ങളോടു പറയേണ്ടിവരും. അപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ സ്വന്നേപം നില തിരിത്താൻ കഴിയുമോ എന്ന് ദേവതനിനെ അറിയു. ഏതായാലും പൊതുപ്രവർത്തനത്തിനെ യാതൊരു പ്രതിഫലവും സ്ഥിരകിടക്കാൻ എനിക്കു നിവൃതി യില്ല എന്നതാണു സത്യം. നിങ്ങളെല്ലാവരും നിയമസംബന്ധമായ ജോലികൾ എനിന്ന ഏലപ്പിക്കുമെന്നു സമ്മതിച്ചാൽ മതിയാക്കും. അതുപോലും

നിങ്ങൾക്ക് കടപ്പുള്ളായനുവേണ്ടും. കാരണം, ഞാൻ വെള്ളുകാരൻ ബാറിസ് മുറി. കോടതി ഞാൻ പറയുന്നത് കേൾക്കുമെന്ന് എനിക്കെങ്ങെന്ന ഉറപ്പി കാൻ കഴിയും? അതല്ലെങ്കിൽ വകിലായി ഞാനെത്രക്കും ശോഭിക്കുമെന്നും എനിക്കുംപും പറയാനോവില്ല. അതുകൊണ്ട് എന്ന കേസേല്പിക്കുന്ന തു തന്നെ നിങ്ങൾക്ക് അപകട സാധ്യതയുള്ള കാര്യമാണ്. കേസ്, നിങ്ങളെന്നി കു തരുന്നത് പാതുപ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുള്ള പ്രതിഫലമായി ഞാൻ കണക്കാക്കാളോളോളോം”.

ഈ ചർച്ചയുടെ അനന്തരഹം, ഇരുപതോളം കച്ചുവടക്കാർ രൂ വർഷ ഒരു നിയമജ്ഞാലികൾ എന്ന ഏലപ്പിള്ളു എന്നതാണ്. കൂടാതെ, ദാദാ അഖി ദുള്ളി ഞാൻ മടങ്ങുമ്പോൾ തന്നായി വച്ചിരുന്ന പണക്കിഴിക്കുപുകരം ആവ ശുമ്പുള്ള വിട്ടുസാമാനങ്ങൾ വാങ്ങിത്തന്നു. അങ്ങനെ ഞാൻ നന്ദാളിൽ താമ സമൃദ്ധിച്ചി.

18. വർണ്ണവിരോധം

നിഷ്പക്ഷയും അന്യയും എന്നാൽ നിശ്ചിബ്യവിത്യുമായ രൂ സ്ത്രി തുല്യസ്ത്ര നേരു പിടിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രതികമാണ് നിതിന്നും കോടതിയുടെ. വിധി അവകു മനപ്പുരും, അന്യയാകിലിക്കുന്നു. ഒരാളുടെ ബാധ്യവ സ്ഥം നോക്കിയില്ല ആത്മക ശ്രം, നോക്കിവേണം. വിധിക്കാൻ എന്നതിനു പേണിയാണ് അത്. എന്നാൽ നന്ദാളിലെ വകിലിന്നാരുടെ നിയമസംഘടന ഈ തത്ത്വത്തിനെതിരായി, ഈ പ്രതികരണ നിരീതമക്കാക്കും വിധി, പ്രവർ തിക്കാൻ സുപ്രിയ കോടതിയെ സ്വാധിനിക്കുന്നതിനായി ഉള്ളിച്ചു.

സുപ്രിയ കോടതിയിലെ രൂ അധിക്രോധായി പ്രവേശനം കിട്ടാൻ ഞാൻ അപേക്ഷ കൊടുത്തു. ഫോംബാ പെറക്കോടതിയിലെ രൂ പ്രവേശനം സർട്ടി പറിക്കേണ്ട് എൻ്റെ കയ്യിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഫോംബാ പെറക്കോടതിയിൽ എൻ്റെ പേര് ഒരിന്നും ചെയ്തപ്പോൾ കയ്യിലൂണ്ടായിരുന്ന ഇംഗ്ലീഷ് സർട്ടിഫി കേരേഡ് അവിടെ കൊടുക്കേണ്ടിവന്നു. മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രവേശനത്തിനുള്ള അപേക്ഷയോടൊപ്പം അംഗ സഖാവാ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ കൂടി കൊടുക്കണമായിരുന്നു. യുറോപ്പൻമാരുടെതായാൽ കുടുതൽ മാനിക്കണപ്പെടുമെന്ന് കരുതി സേ ട് അബ്ദുള്ലാ വഴി ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ട അംഗ യുറോപ്പൻ കച്ചുവടക്കാരിൽ നിന്ന് അവ സ്വന്തമിച്ചു. രൂ ബാബിന്റെ വഴി ഈ അപേക്ഷ നൽകണമായിരുന്നു. സാധാരണ അദ്ദോർഡി ജനറൽ ആണ് പിരിസാനും കൂടാതെ തന്നെ ഇതുരു അപേക്ഷകൾ സമർപ്പിച്ചിരുന്നത്. ദാദാ അഖിയുള്ള ആൻറെ കമ്പനിയു ദട നിയമോപദേശടംബായി നാം മനസ്സിലാക്കിയ മി: എസ്കാംബീ ആയിരുന്നു അപ്പോൾ അദ്ദോർഡി അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കാമെന്ന് സന്നോദ്ധനത്താട സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

അപ്പോൾ ആ നിയമസംഘടന എൻറീ പ്രവേശനത്തിനുള്ള അപേക്ഷ യെ എതിർഭ്യുകാണ് എനിക്കൊരു ലോക്കിസയച്ചു. ഈൽ എനിൽക്കേ അഞ്ചു തം ഉള്ളവാക്കി. അവനുടെ എതിർഭ്യുകാണ്ടളിൽ ഒന്ന് എൻറീ അപേക്ഷയോടൊപ്പം ഇംഗ്ലീഷ് സർട്ടിഫിക്കറ്റ് വച്ചിട്ടില്ലെന്നതായിരുന്നു. എന്നാൽ മുഖ്യ ആക്കേഷ പം അധ്യക്ഷത്വാര്ഥം പ്രവേശനത്തെ സംബന്ധിച്ച് വ്യവസ്ഥകൾക്ക് മുമ്പം നാഡിക്കിയപ്പോൾ ഒരു കുറത്ത് മനുഷ്യൻ അപേക്ഷകനാമാണ് സാമ്പത്തികവൈജ്ഞാനിക്കാരനും കാര്യാലാ പരിശീലനിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ എന്നതായിരുന്നു. നാഡാളിക്കും വളർച്ചയ്ക്ക് കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് യുറോപ്പൻ പരിശുമാൻഡ്രോടാണ്. അതിനാൽ നാഡാളിക്കും ബാരിൽ യുറോപ്പന്മാർക്ക് ആധിപത്യം ഉണ്ടായിരിക്കും. കൗൺസിൽക്കും പ്രവേശനം നാഡിക്കിയാണ് അവർക്കു കുമുഖം യുറോപ്പന്മാർക്ക് ആദായക്കാർക്കും കുടുതലായായെന്നു വരും. അങ്ങനെ യുറോപ്പന്മാർക്കും രക്ഷയ്ക്കുള്ള നാഡാളം മാറ്റുവായിരും വീണു.

നിയമസംഘടന പ്രസംഗത്തായ ഒരു വകുലിക്കുന്ന തന്നെ തങ്ങളുടെ എതിർപ്പിനെ പിന്തും വാദിക്കാൻ എൻപ്പോടാക്കിയിരുന്നു. അദ്ദേഹവും ദോഢാ അബ്ദിയുള്ള അൻറീ കന്യാനിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആളുകയിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നു കാണാൻ ദോഢാ അബ്ദിയുള്ള വഴി എന്ന അറിയിച്ചു. അദ്ദേഹം എന്നൊരു തൃജിമുഖ സംശാരിക്കുകയും എന്നൊരു സംബന്ധിച്ച് മുൻ കാല വിവരങ്ങൾ ചൊല്ലിച്ചിരുന്നുകയും ചെയ്തു. എല്ലാ ഞാൻ പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

“നിങ്ങൾക്കെതിരായി പറയാൻ എനിക്ക് യാതൊന്നുമില്ല. കോളനിയിൽ ജനിച്ച വല്ല ഓഗ്രാംപാമിയും ആര്യിക്കുമൊരു നിങ്ങൾ എന്നാണ് ഞാൻ സംശയിച്ചിരുന്നത്. നിങ്ങളുടെ അപേക്ഷയോടൊപ്പം ഇംഗ്ലീഷ് സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ഇല്ലാം ഞാൻ എന്റെ സംശയത്തെ ബഹിപ്പിച്ചതുകയും ചെയ്തു. തങ്ങളുടെത്തും മിക്കുമാർക്ക് ഉപയോഗിച്ചു കാഞ്ഞു സാധിച്ചിട്ടുള്ള പലവും ഉണ്ട്. നിങ്ങൾ അപേക്ഷയോടൊപ്പം വച്ചിരുന്ന യുറോപ്പൻ കൂട്ടാടക്കാരുടെ സ്വഭാവ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾക്ക് ഞാനൊന്നു വിലയ്ക്കു കല്പിച്ചില്ല. നിങ്ങളുപ്പറ്റി അവർക്കെ നിന്നിയാം നിങ്ങളുമായി അവർക്ക് എത്രമാത്രം പലചെയ്യാം ഉണ്ടാവും.”

ഞാൻ പറഞ്ഞു: “പക്ഷേ ഉവിടെയുള്ള ഏല്ലാവരും എനിക്ക് അപേക്ഷിതരംണ ആണു. സേട്ട് അബ്ദിയുള്ളപ്പോലും ഇവിടെ വച്ചാണ് എന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നത്”.

“എന്നാൽ അധികാർ നിങ്ങളുടെ സ്ഥാപനത്തുനിന്നുണ്ടാണ് നിങ്ങൾ പറയുന്നുണ്ടോ? നിങ്ങളുടെ അച്ചർച്ചൻ അവിടെ പ്രധാനമന്ത്രിയായിരുന്നുകുണ്ട് സേട്ട് അബ്ദിയുള്ള നിങ്ങളുടെ കുടുംബത്തെ അറിയാതിരിക്കില്ല. നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൽ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ആണ് വച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ എനിക്ക് യാതൊരുക്കേഷ പഠിച്ചും ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ല. അങ്ങനെ ആയിരുന്നുകുണ്ടിൽ നിങ്ങളെൽ എതിരെ കണാനുള്ള എൻറീ കഴിവില്ലോയ്ക്ക് നിയമസംഘടനയെ ഞാൻ സംഭാഷണത്തോടെ അറിയിക്കുമായിരുന്നു”.

ഈ സംഭാഷണം എന്നു കുപിതന്നാക്കി. എന്നാൽ എൻറീ വികാരന്തെ

ഞാൻ നിയന്ത്രിച്ചു. ഞാൻ എന്നോട് തന്നെ പറഞ്ഞു: "ദാദാ അബ്ദുള്ലായുടെ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ആണ് ഞാൻ കുടു വച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ അത് നിരസിക്കപ്പെടുമാ എന്നുണ്ട്. യുറോപ്പമാരുടെ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ അവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്യേണ്ടെന്ന്. അധ്യക്ഷരുടായി എന്നിക്ക് പ്രവേശനം കിട്ടുന്നതിൽ എൻറീ ജനന രേഖാട്ടം പൂർണ്ണവുംതാന്തരേഖാട്ടം എന്ത് ബന്ധമാണെങ്കിൽ? എൻറീ ജില്ലയിൽ നിന്നും ആക്ഷേപകരുമോ അയിരുന്നാൽപോലും, എൻറീ ജനനത്തെ എങ്ങനെയാണ് എന്നിക്കുതിരുത്തിയി ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുക?" പരേക്ഷ ഞാൻ ഇതെല്ലാം ഉള്ളിലടക്കി ശാന്തമായി മറുപടി പറഞ്ഞു.

"നിയമസംഘടനയ്ക്ക് ഈ വിവരങ്ങളെല്ലാം അവശ്യപ്പെടാൻ അധികാര മുണ്ഡേന്ന് ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും താങ്കൾ അവശ്യപ്പെടുന്ന സത്യവാ തന്മുലം തയ്യാറാക്കി സമർപ്പിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്."

സേരു അബ്ദുള്ലായുടെ സത്യവാദമുലം തയ്യാറാക്കി നിയമസംഘടനയു ടെ പശ്ചിമിന്ന് ധമാവിധി സമർപ്പിച്ചു. താൻ തൃപ്തിനാണെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. എന്നാൽ നിയമസംഘടന അങ്ങനെ അയിരുന്നില്ല. അത് എൻറീ അപേക്ഷയെ സുപ്രീം കോടതിയിൽ എത്തിരഞ്ഞു. മി: എസ്കോംബിനെ മറുപ ദിയ്ക്ക് കഷണിക്കാതെ തന്നെ കോടതി ആ എത്തിൽപ്പേ തള്ളിക്കളുണ്ടു. ചീഫ് ജന്സ്റ്റിന് ഈ അർത്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞു:

"അപേക്ഷകൻ ഇംഗ്ലീഷ് സർട്ടിഫിക്കറ്റ് വച്ചിട്ടില്ല എന്ന ആക്ഷേപത്തിൽ കഴിവില്ല. അദ്ദേഹം തെറ്റായ സത്യവാദമുലമാണ് നടത്തിയിരിക്കുന്നതെ കിൽ എത്തിരായി നടപടികൾ ഫ്രെംക്കാം. കുറ്റകാരനാണെന്നു തലളിഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേര് രജിസ്ട്രിൽ നിന്ന് നിക്കാം. വെള്ളക്കാരാണും കരുതു അള്ളുകളും തമിൽ നിയമം യാതൊരു വിവേചനവും കാണിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ മി: ഗാന്ധിയെ അധ്യക്ഷരുടായി പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നത് തകയാൻ കോടതി കു അധികാരമില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപേക്ഷയെ നിങ്ങൾ അനുവദിക്കു എന്നു. മി: ഗാന്ധി, നിങ്ങൾക്കിപ്പോൾ പ്രതിജ്ഞയെടുക്കാം".

ഞാൻ എഴുന്നേറ്റുന്നിന് രജിസ്ട്രാറുടെ മുന്നിൽ പ്രതിജ്ഞയെടുത്തു. ഞാൻ സത്യവാചകം ചൊല്ലിക്കിഴിഞ്ഞ ഉടനെ ചീഫ് ജന്സ്റ്റിന് എന്നും സംബന്ധം ചെയ്തുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു:

"ഈ നിങ്ങളുടെ തലപ്പാവ് ഫ്രെംക്കത് മാറ്റണം, മി: ഗാന്ധി. ഈ കോടതി തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ബാർഡർമാർ ധരിക്കേണ്ട വന്നതുണ്ടെങ്കിലും സംബന്ധിച്ചുള്ള കോടതിയുടെ നിയമങ്ങൾക്ക് നിങ്ങൾ വഴിയാണ്".

എൻറീ പരിമിതികൾ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ജില്ലാ മജിസ്ട്രറു കോടതിയിൽ നിർബന്ധപ്പെട്ടും ധരിച്ചിരുന്ന തലപ്പാവ് സുപ്രീം കോടതിയുടെ ആ ജ്ഞാനയന്നസിച്ച് ഞാൻ എടുത്തു മാറ്റി. ഈ ആജ്ഞാത്തെ ഞാൻ എത്തിരഞ്ഞിരുന്നുകൾ, ആ എത്തിൽപ്പിനെ സൂചിക്കിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല എന്നതു കൊണ്ടും. പരേക്ഷ കുടുതൽ വലിയ സമരങ്ങൾക്കായി എൻറീ ശക്തി സംഭരിച്ചു വയ്ക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. രൂ പോരാളി എന്ന നിലയ്ക്കുള്ള എൻറീ

സാമർത്ഥ്യത്തെ തലപ്പാവ് നിലനിർത്താനുള്ള ശാരൂഗതിനായി ഞാൻ നഷ്ട ചെടുത്തിക്കൂടാ. അത് കുറേക്കുടി നല്ല രൂ കാര്യത്തിനുവേണ്ടി ഉപയോഗി ക്രൈഡതാണ്.

ഞാനിങ്ങങ്ങനെ വഴിയിൽത് (അമ്മവാ അത്തരു ദാർശനല്യമായിരുന്നോ?) സേക്ക് അബ്ദിളുള്ളയക്കും മറ്റ് സൂഹരിത്തുകൾക്കും ഇഷ്ടമായില്ല. കൊടക്കിൽ പ്രാക്കിന് ചെയ്യുന്നോൾ തലപ്പാവ് ധരിക്കാനുള്ള അവകാശഞ്ചിനുവേണ്ടി ഞാൻ ഉറച്ചു നില്ക്കണമായിരുന്നു എന്ന് അവർക്കുതോന്നി. 'റോമി ലായിറിക്കുന്നോൾ റോമാക്കാർ ചെയ്യുന്നതുപോലെ ചെയ്യുക' എന്ന ചൊല്ലിലെ സത്യം അവർക്ക് ഭോദ്യപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ഇന്ത്യയിൽ വച്ച് ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് ഉദ്യോഗസ്ഥനോ ജയ്ജിയോ തലപ്പാവ് എടുത്തുമാറ്റാൻ ആജ്ഞാനാപിച്ചാൻ അനുസരിക്കാതിരിക്കുന്നത് ശരിയായെങ്കും. എന്നാൽ നെറ്റാൾ ഫ്രാൻസിലെ കോടതിയുടെ ഒരു ആചാരത്തെ മാറ്റിക്കാതിരിക്കുന്നത് ആ കോടതിയിലെ ഒരുദ്യോഗസ്ഥനെന്ന നിലയ്ക്ക് എന്ന സംബന്ധിച്ചിട്ടതോളും ശരിയായിരിക്കുകയില്ല".

ഈവയും ഇത്തരംതിലുള്ള മറ്റു വാദങ്ങളും കൊണ്ട് സ്നേഹിതനാരെ ഞാൻ രഘുവിധം സമാധാനിപ്പിച്ചു. പക്ഷെ ഇക്കാര്യം അവർക്ക് പുരിഞ്ചുമായും ഭോദ്യപ്പെട്ടിരുന്ന് എനിക്ക് തോനി. അതായത് വൃത്യസ്ത സൗഹ്യചര്യങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്ത നിലപാടുകൾ എടുത്തുകൊണ്ട് ഒരേ കാര്യത്തെ കാണുകയെന്ന തത്ത്വം. എന്നാൽ, എന്നെന്ന് ജീവിതത്തിലുണ്ടിൽ, സത്യനിഷ്ഠന്തെനെ, വിജ്ഞവിച്ചയ്യുടെ സഹായത്തെ പെറ്റുമാനിക്കാൻ എന്ന പരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ ചെത്തന്നും സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ഒരു അവധ്യലുടക്കം ആശാന്ന് പിപ്പക്കാല ജീവിതത്തിൽ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഈത് പലപ്പോഴും എന്നെന്ന് ജീവിതത്തെ അപകടത്തിലാക്കാനും സ്നേഹിതനാരുടെ വിദേശം സന്നദ്ധിക്കാനും കാരണമായിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ സത്യം വജ്ജണ്ണപ്പോലെ കിന്നുവും പുഷ്പപ്പെട്ടപോലെ മുദ്രാവല്ലവുമാണ്.

നിയമസംഘടനയുടെ ഏതിൽപ്പേ ഒക്ഷിണാഹികയെങ്കിൽ എനിക്ക് മറ്റാരുപരസ്യം കൂടി ലഭ്യമാകി! മിക്ക പത്രങ്ങളും നിയമസംഘടനയ്ക്ക് അസൂയ ഉള്ളതായി കുറ്റപ്പെടുത്തുകയും അവരുടെ ഏതിൽപ്പേനെ ആക്ഷേപിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ പ്രസംഗി എന്നെന്ന് ജോലിയെ ഒരു പരിധിയോളം എല്ലുപ്പുമുള്ളതാകി.

19. നെറ്റാൾ ഇൻഡ്യൻ കോൺഗ്രസ്

വകീലിന്നെന്ന് ജോലി എനിക്ക് ഒരു അപ്രധാന പ്രവൃത്തി ആയിരുന്നു. നെറ്റാൾ എന്നെന്ന് താമസത്തെ നൂയിക്കരിക്കാൻ പൊതുപ്രവർത്തനങ്ങളിൽ എനിക്കു ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കേണ്ടിരുന്നു. വോദ്വകാശ നിരോധന ബില്ലിനെ സംബന്ധിച്ച് അർജി അയച്ചതുകൊണ്ടുമാത്രം മതിയായിരുന്നില്ല. കോള നിക്കർക്കുള്ള സ്ടേറ്റ് സെക്രട്ടറിക്ക് മതിപ്പുണ്ടാക്കാൻ വേണ്ടി തുടർന്നു സമരം

നടങ്കണിയിരുന്നു. അതിനായി ഒരു സ്ഥിരം സംഘടന ഉണ്ടാക്കണമെന്ന് ആലോചന വന്നു. അതിനാൽ സെക്രട്ട് അബ്ദുള്ലായും മറ്റു സ്നേഹിതരുമായി ഞാൻ ആലോചപിച്ചു. സ്ഥായിക്കായ ഒരു പൊതുസംഘടന രൂപീകരിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. കുട്ടി തിരുമാനിച്ചു.

പുതിയ സംഘടനയ്ക്ക് നൽകാൻ ഒരു പേര് കണ്ണൂർപിടിക്കുന്ന കാര്യം എന്ന വഴ്വാരെ വിഷയിപ്പിച്ചു. അത് ഏതെങ്കിലും കുഷിയുടെ പേരുമായി ബന്ധമുള്ളതാവാൻ പാടില്ല. "കോൺഗ്രസ്സ്" എന്ന പേര് ഇംഗ്ലീഷിലെ ധാരാസ് പിതികർക്ക് രൂചിക്കാത്തതാണെന്ന് എന്നിക്കൊണ്ടാണ്. ഏകില്ലോ ഇന്ത്യയുടെ ജീവൻ തന്നെ കോൺഗ്രസ്സായിരുന്നു. എന്നും അതിന് പ്രസിദ്ധി നൽകാൻ എന്നാണുപാടിച്ചു. ആ പേരിനെ അംഗീകരിക്കാൻ മടക്കുന്നത് തിരുത്തമായി തോന്തി. അതിനാൽ എൻറ നൂയാഡേർ പുരീസമായി വിശദിക്കിച്ചുകൊണ്ട് സംഘടനയ്ക്ക് എന്നാശീ ഇൻഡ്യൻ കോൺഗ്രസ് എന്ന പേര് നൽകണമെന്ന് ഞാൻ ശ്രദ്ധാർശ ചെയ്തു. അങ്ങനെ മെച്ച ഇരുപതിരഞ്ഞാം നിയതി നേറ്റാശീ ഇൻഡ്യൻ കോൺഗ്രസ് നിലവിൽ വന്നു.

അാം അബ്ദുള്ലായുടെ വിസ്തൃതമായ മുറി അന്ന് നിരഞ്ഞ കവിതയിലുണ്ട്. അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഏല്ലാവരുടേയും സോജേസാഹമായ അംഗീകാരം കോൺഗ്രസ്സിനു കുട്ടി. അതിനേരിൽ ഭാഗാധികാരം ലഭിതവും വരിസംഖ്യ കന്തത്തുമായിരുന്നു. മാസം തോറും അബ്ദുൾ ഖില്ലിംഗ് നൽകുന്നവനെ അംഗമാകാൻ പറ്റു. സാമ്പത്തികഗോപി ഉള്ളവരെക്കാണ്ടു കഴിവന്നുസിച്ച് കുട്ടാർക്കണ്ണ വരിസംഖ്യ നൽകാൻ സമർപ്പിച്ചിരുന്നു. പ്രതിമാസം ഒന്ത് പബ്ലിക്കിറ്റുമുണ്ടായിരുന്നു. പ്രതിമാസം ഒന്ത് പബ്ലിക്കിറ്റുമുണ്ടായിരുന്നു. അതു ലിസ്റ്റിൽ ഏറ്റവും മുകളിൽ നിന്നും വേറെ ഒന്ത് സുപ്രധാനത്തുകളും അതേ സംഖ്യത്തെ ഏഴുതി. വരിസംഖ്യയുടെ കാര്യത്തിൽ ഞാനും പിശുക്കരുതെന്ന് എന്നിക്കു തോന്തി. അതു കൈകൊണ്ട് പ്രതിമാസം ഒരു പവർ നൽകാമെന്ന് ഞാൻ രേഖപ്പെടുത്തി. ഇത് എന്നിക്ക് ചെറിയ തുക ആയിരുന്നില്ല. എന്നാൽ എൻറോ വരവുകൊണ്ട് കഴിയാൻ സാധിച്ചാൽ ഇല്ല സംഖ്യ കൊടുക്കുന്നതും കഴിവിന്നുറിം ആവിശ്വാസം തോന്തി. ഇപ്പോൾ എന്നു സഹായിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ മാസം തോറും ഓരോ പബ്ലിക്കേഷൻ കുറച്ചുകിടക്കാം. അംഗങ്ങൾക്കു നിജങ്ങൾക്ക് കുട്ടാർക്കണ്ണ അബ്ദുൾ ഖില്ലിംഗ് വിതാ നൽകാമെന്നേറും അതിലും കുട്ടാർക്കണ്ണയിരുന്നു. ഇതിനുപുറം സംഭവനകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. വളരെ നന്ദിയോടെ അവ സിക്കി ചൊണ്ടപ്പെട്ടു. വബുതു ചോദിച്ചതുവും കൊണ്ടുതാരും ആരും വരിസംഖ്യ നൽകുകയില്ലെന്നും അനുഭവം കാണിച്ചു തന്നു. യർബാൻ പുറത്തുള്ള അംഗങ്ങൾക്കു ഇടയ്ക്കിടെ ചെന്നു കാണുക അസാധ്യവുമായിരുന്നു. ഒരു നിമിഷത്തിലെ ഉരുസാഹം അടഞ്ഞത നിമിഷത്തിൽ തേണ്ടുമാണ്ടുപോകുന്നതായും കണ്ണു. യർബാൻിലെ അംഗങ്ങൾ പോലും കാര്യമായി ബന്ധപ്പെട്ടിച്ചുവോലു വരിസംഖ്യ നൽകുമായിരുന്നുള്ളൂ.

സെക്രട്ടറി എന്ന നിലയ്ക്ക് വരിസംഖ്യ പിരിക്കേണ്ട ചുമതല എൻറി

തായിരുന്നു. പിരിവിനുവേണ്ടി തന്നെ എൻ്റെ കൂർക്കിനെ ഭിവസം മുഴുവൻ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കേണ്ട അവസ്ഥ വന്നുചേർന്നു. അയാൾ അതുകൂലം വല്ലാതെ മട്ടത്തിരുന്നു. ഈ അവസ്ഥ ഭേദപ്പെടാനൊക്കിൽ ഒരു വർഷങ്ങളെക്കുള്ള വരി സംഖ്യ എന്നില്ലെന്നു നിർബന്ധമായും മുൻകൂട്ടി വാങ്ങണമെന്ന് എന്നിക്കു തോന്തി. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഒരു കോൺഗ്രസ് യോഗം വിജയപ്പേരും വർഷം മാസം തോറും എന്നതിനു പകരും വർഷങ്ങളോരും ആക്കരാനും കുറഞ്ഞത് മുന്ന് പവന് എന്ന് നിർച്ചയിക്കാനും ഉള്ള നിർദ്ദേശത്തെ എല്ലാവരും സ്വാഗതം ചെയ്തു. അങ്ങനെ പിരിവ് ജോലി വളരെ എല്ലാപ്പുമായി.

കടം വാങ്ങിയ പണം കൊണ്ട് പൊതുപ്രവർത്തനം നടത്തരുതെന്ന് ഞാൻ തുടക്കത്തിലെ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. പണത്തിനെന്ന് കാര്യത്തിലെഴി കേ മറ്റു മിക്ക കാര്യങ്ങളിലും ആളുകളുടെ വാഗ്ദാനങ്ങളെ വിശദപ്പിക്കാം. നല്കാമെന്നു സമയത്തിലും തുക ആളുകൾ ഉടനെ നൽകുന്നതായി ഞാനോടി കല്പാ കണ്ടിട്ടി. നന്ദാശ്രീലൈ ഇന്ത്യാക്കാരും ഈ നിയമത്തിന് അപ്രാഥമല്ലോ യിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് പണമില്ലാത്ത പക്ഷം ഒരു ജോലിയും ചെയ്യില്ല എന്നു ചെറിയിരുന്നതിനാൽ നന്ദാശ ഇൻഡ്യൻ കോൺഗ്രസ്സ് ഒരിക്കലും കടബാ ഘൃതയിൽ പെട്ടില്ല.

അംഗങ്ങളെ ചേർക്കുന്നതിൽ എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തകമാർ അസാധാരണമായ ഉത്സാഹം പ്രകടിപ്പിച്ചു. ആ ജോലിയിൽ അവർക്ക് താല്പര്യം തോന്നുകയും അതേ സമയം വലിയ അനുഭവപരിചയം അതിൽ നിന്ന് കിട്ടുകയും ചെയ്തു. വിശിംഖ്യാപണവുമായി യാരാളും ആളുകൾ സന്ദേശത്തോടെ മുന്നോട്ടുവന്നു. ദുരൈയുള്ള ഗ്രാമങ്ങളിലെ ഉൾപ്പെടെങ്ങളിൽ ഈ ജോലി ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. പൊതുപ്രവർത്തനത്തിനെന്ന് സ്വാഭാവം ആളുകൾക്കെതിയില്ലാത്തിരുന്നു. എങ്കിലും വിദ്യുത് സ്വംഭവങ്ങൾ സന്ദർശിക്കാനുള്ള ക്ഷമാജികൾ കിട്ടിയിരുന്നു. എല്ലാ സ്വംഭവത്തും പ്രമുഖ വ്യാപാരികൾ സംബന്ധിച്ച് ആതിമും നൽകുമായിരുന്നു.

ഈ യാത്രയ്ക്കിടയ്ക്ക് രഖാവുന്നതിൽ ഞങ്ങൾക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടായി. ഞങ്ങളുടെ ആതിമെയൻ ആറു പവന് സംഭാവന ചെയ്യുമെന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് പ്രതിക്ഷീച്ചു. പക്ഷേ അദ്ദേഹം മുന്ന് പവനിൽ കുടുതൽ നൽകാൻ വിസമ്മതിച്ചു. ഞങ്ങൾക്ക് ആ തുക സ്വികരിച്ചാൽ മറ്റൊള്ളവരും അയാളെപ്പോലെ തന്നെ ചെയ്യുകയും പിരിവ് മോശമാവുകയും ചെയ്യും. രാത്രി വളരെ ചെവകിയിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്കുള്ളാം വിശക്കുന്നുമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ മാജിക്ക് ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന തുക കിട്ടാതെ എങ്ങനെ ഭക്ഷണം കഴിക്കും? സമയത്തിപ്പിക്കാനുള്ള ഏല്ലാ ശ്രമവും വ്യർത്ഥമായി. ആതിമെയൻ ശറിച്ചു നിന്നു. ആ പട്ടണത്തിലെ മറ്റു കച്ചവടക്കാർ അയാളോട് സ്വായഥാദം ചെയ്തു. രാത്രി മുഴുവൻ ഞങ്ങളെ മുഖം മുഖം അയാളും ഞില്ലുവോലും വിട്ടുകൊടുത്തില്ല. എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തകരിൽ അധികവും കോപം കൊണ്ട് എൻഡ്യൂകയായിരുന്നു. പക്ഷേ ഉള്ളിലടക്കി. അവസാനം നേരം വെള്ളത്തു തുടങ്ങിയപ്പോൾ

ആതിമേയൻ വഴണി. ആറു പവാൻ നൽകി. എഞ്ചർക്ക് കൈശാഖം തന്നു. മുത്ത് ടൊക്കാട്ട് എന്ന സ്ഥലത്താണ് നടന്നത്. പക്ഷേ ഈ സംഭവം വടക്കേ കടൽത്തിരുമായ സ്റ്റാഗൻ വരെയും ഉൾപ്പെടെമായ ചാർസ് ടൺസിന്റെയും പ്രതികരണങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി. അത് എഞ്ചലൂട്ട് പിരിവു ജോലിയെ വേഗം തിലാക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ പണം പിരിക്കുക മാത്രമായിരുന്നില്ല ചെയ്യാനുണ്ടായിരുന്നത്. വാസ്തവമാതിൽ ആവശ്യത്തിലേറെ പണം ഒരാഴ്ക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ ഉണ്ടാവരുത് എന്ന തത്ത്വം ഞാൻ നേരത്തെ പഠിച്ചിരുന്നു. മീറ്റിങ്ങുകൾ മാസങ്ങളിലാരിക്കലോ ആവശ്യമക്കിൽ ആഴ്ചയിൽ ഒരിക്കൽ തന്നുയോ കൂട്ടിരുന്നു. തലേ മീറ്റിങ്ങിലെ നടപടികളുടെ മിനിട്ട് വായിക്കുമായിരുന്നു. എല്ലാ ചോദ്യങ്ങളും ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. പൊതുചർച്ചകളിൽ പങ്കടക്കുന്നതിലോ ചുരുക്കി പ്രസക്തമായ കാര്യം മാത്രം പറയുന്നതിലോ ആളുകൾക്ക് പരിചയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. സംസാരിക്കാൻ വേണ്ടി എഴുന്നേംക്കൂടു എല്ലാവർക്കും മട്ടിയുള്ള കാര്യമായിരുന്നു. മീറ്റിങ്ങുകളിലെ നടപടി ക്രമങ്ങൾ ഞാന് വർക്ക് ദിശികൾക്ക് കൊടുത്തു. അവർ അവധി ആദരിച്ചു. അവർക്ക് അതൊരു അവധിയന്മാണന്ന് മനസ്സിലായി. ഒരു സഭയ്ക്കും മുമ്പിൽ പ്രസംഗിച്ച് ശില്പിച്ചട്ടില്ലാതിരുന്ന പലരും പൊതുതാപ്പരാമുള്ള കാരുജങ്ങളും ചിന്തക്കുകയും പ്രസംഗിക്കുകയും ചെയ്തുന്ന ശീലം വേഗം സ്വാധത്തമാക്കി.

പൊതുപ്രവർത്തനത്തിൽ ചെറിയ കാരുജങ്ങൾക്കായി ചിലപ്പോൾ വലിയ സംഖ്യ ചെലവഴിച്ചു പോകാറുണ്ടന് അറിയാമായിരുന്നതിനാൽ നീംതു ബുക്കുപോലും അച്ചടിക്കുന്നത് ആദ്യം വേണ്ടിനു വയ്ക്കുകയാണുണ്ടായത്. എൻറെ ഓഫീസിൽ ഒരു സെസ്റ്റോൺബേറ്റിൽ തന്റെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അതു പയ്യാഗിച്ചു നീംതുകളുടേയും റിപ്പോർട്ടുകളുടേയും കോസ്റ്റികൾ ഞാൻ തയ്യാറാക്കി. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ പണപ്പെട്ടി നിന്നുകയും അംഗസംബന്ധയും ജോലിയും വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ മാത്രമേ ഞാനവ അച്ചടിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങിയുള്ളൂ. അതോടു മിത്തവും എല്ലാ സംഘടനകൾക്കും അത്യാവശ്യമാണ്. എക്കില്ലും അത് സാധാരണ കാണാൻമെന്ന് എന്നിക്കൊണ്ടാം. അതുകൊണ്ടാണ് ചെറുതും എന്നാൽ വളരുന്നതുമായ ഈ സംഘടനയുടെ പ്രാംഭ ഘട്ടത്തിലെ വിശദാംശങ്ങളിലേക്ക് കടക്കുന്നത് ഉചിതമാണന്ന് ഞാൻ വിചാരിച്ചു.

തന്നെ പണാതിന് നീംതു വാങ്ങുന്ന കാരുജത്തിൽ ആളുകൾ ഒരിക്കലും ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. പക്ഷേ നീംതു കൊടുക്കുന്ന കാരുജത്തിൽ ഒരു നിർബന്ധം കാണിച്ചിരുന്നു. അങ്ങനെ എല്ലാ പെസയും വൃക്തമായി കണക്കിൽ ചേരുത്തിരുന്നു. 1894-ലെ ആ കണക്കു ബുക്കുകൾ ഇന്നും കെട്ടു കുടാതെ നെറ്റാൾ ഇൻഡ്യൻ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ രേഖാർഡിയുടെയും കാണുമെന്ന് പറയാൻ ഞാൻ ദയവുപ്പെട്ടുന്നു. ശബാപൂര്വ്വം സുക്ഷിക്കുന്ന കണക്കുകൾ ഏതു സംഘടനയ്ക്കും അത്യാവശ്യമാണ്. അതില്ലാതെ വന്നാൽ സംഘടന ചീതപ്പേരിന് ഹരിയാകും. ശരിയായി എഴുതി സുക്ഷിക്കാതെ കണ

കുകളുടെ അഭാവത്തിൽ സത്യത്തെ അതിന്റെ കളിക്കല്ലാതെ പരിഗുണിയോടെ നിലനിർത്താൻ സാധ്യമല്ല.

കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ജനപ്രീഥി അഭ്യസത്തിലിരുന്നു കോൺഗ്രസ്സിന്റെ മറ്റാരു പരിപാടി. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ആദിമുദ്രയിൽ 'കൊളോണിയൽ - പോൺ ഇൻഡ്യൻ എജുകേഷണൽ അസോസിയേഷൻ' (The Colonial - born Indian Educational Association) സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അതിലെ അംഗങ്ങൾ പ്രധാനമായും അഭ്യസത്തിലിരുന്നു ഇത് യുവാക്കളും യിരുന്നു. ചെറിയാരു വരിസംഖ്യയിൽ അവർ കൊടുക്കണമായിരുന്നു. ഈ സംഘടന അവരുടെ ആവശ്യങ്ങളും സങ്കടങ്ങളും പൂർത്തീകരാനും അവർിൽ ചിന്താശക്തി വളർത്താനും ഇൻഡ്യൻ കച്ചവടക്കാരുമായി അവരുടെ അടുപ്പിക്കാനും സമുദായ സേവനത്തിനുള്ള അവസരം അവർക്ക് നൽകാനും ഉപകരിച്ചു. അത് രണ്ടുരം വാദപ്രതിഫലഭരിതിനുള്ള സംഘടനയായിരുന്നു. അംഗങ്ങൾ ക്രമമായി യോഗം ചേരുകയും വ്യത്യസ്ത വിഷയങ്ങളുടെ പ്രബന്ധങ്ങൾ വായിക്കുകയും പ്രസാദിക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. അതിനോടു ബന്ധപ്പെട്ട് രജു ചെറിയ ഗ്രന്ഥശാലയും തുറന്നു പ്രവർത്തിപ്പിരുന്നു.

കോൺഗ്രസ്സിന്റെ മുന്നാമത്തെ പരിപാടി പ്രചാരണമായിരുന്നു. നെറ്റാളിലെ ധമാർത്ഥ സ്ഥിതിക്രമികൾ ഇംഗ്ലീഷിലേയും ഇംഗ്ലീഷുകാർക്കും ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങൾക്കും മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കുക എന്നത് ആയിരുന്നു. ഇന്ത്യക്കാണ്ട് ഉദ്ദേശിച്ചത്. ആ ലക്ഷ്യം വച്ചുകൊണ്ട് നോൺ റണ്ട് ലാല്യാലേവകൾ എഴുതി. ആദ്യത്തേത് 'കെഷിണാപ്രിക്കയിലെ ഏല്ലാ ബ്രിട്ടിഷുകാരോടുള്ള അപേക്ഷ' (An Appeal to Every Briton in South Africa) എന്നതായിരുന്നു. നെറ്റാളിലെ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ സാമാന്യാവസ്ഥ തെളിവും സഹായം അതിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരുന്നു. രണ്ടാമത്തേത് 'ഇന്ത്യൻ വോട്ടവക്കാം - രജു അപേക്ഷ' (The Indian Franchise - An Appeal) എന്ന തലവക്കടിലുള്ളതായിരുന്നു. നെറ്റാളിലെ ഇന്ത്യൻ വോട്ടവക്കാം ശരിപ്പിക്കുക ചാരിത്രം വിസ്തൃതകളും കണക്കുകളും ഉൾപ്പെടുത്തി അതിൽ സംഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. ഈ ലാല്യാലേവകൾ തയ്യാറാക്കാൻ എന്നിക്ക് ഒട്ടേറു അഭ്യന്തരം പാനവും വേണ്ടിവന്നു. ആ കഷ്ടപ്പാടിനു തക ഫലവും ഉണ്ടായി. അവ വ്യാപകമായി വിതരണം ചെയ്യപ്പെട്ടു.

ഈ പ്രവർത്തനങ്ങളെല്ലാം ഇന്ത്യാക്കാർക്ക് കെഷിണാപ്രിക്കയിൽ ധാരാ ഇംഗ്ലീഷുള്ള നേട്ടുന്നതിനും ഇന്ത്യയിലെ ഏല്ലാ കക്ഷികളുടെയും ക്രിയാത്മകമായ സഹാനുഭൂതി ലഭിക്കുന്നതിനും ഇടയാക്കി. കെഷിണാപ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ മുൻവിൽ സുന്നിശ്ചിതമായ രജു പ്രവർത്തനപരമം അത് തുറന്നുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

20. ബാലസുന്ദരം

ആദ്യത്തിന്റെ അച്ചേരിവും ശുശ്വരമായ ആഗ്രഹരം എക്കാലവും

നിരവേദം. എൻറ തന്ന അനുഭവങ്ങിൽ ഇം കമ്മു തെളിക്കില്ലപ്പോൾ കണ്ണിട്ടുണ്ട്. പഠണംമുട്ടുടെ സേവനമാണ് എൻറ ഹൃദയാഭിമാശം. അത് എന്ന ഏപ്പോഴും ചാഡണമുട്ടുടെ ഖടയിൽ എത്തിക്കുകയും അവബിലാരാളായി മാറാൻ പ്രാപ്തിനാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എറാൾ ഇന്ത്യൻ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ അംഗങ്ങളും, കോളനിയിൽ പിറന്ന ഇന്ത്യാക്കാരും, ഗുണ്ടർഡാരും, ഉൾപ്പെടെക്കിട്ടും, അവിലിഡ്യ കുലിപ്പുണ്ണിക്കാർ, അതായത് കരാർ ജോലിക്കാർ, അസ്റ്റ്രോഫ്യൂം അതിർത്തിക്കുവുംതന്നെയിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സ് അവരുടെ താഴീ ഇനിയും, മാറിയിരുന്നിട്ടും, വലിസംവയത്രെ അംഗത്വക്കൂട്ടാൽ അതിന്റെ രേഖാകാംക്ഷ അവർക്കു സാധിക്കുമായിരുന്നിട്ടും, അവർക്കു സേവനം ചെയ്യുന്നതിലും മാത്രമേ കോൺഗ്രസ്സിന് അവരുടെ സ്വന്നഹം നേടാൻ കഴിയുമായിരുന്നുള്ളൂ. കോൺഗ്രസ്സാം ദാനാം ധമാർത്ഥാളിൽ സേവനത്തിനു സു സാമ്പദരാകും, ശുശ്രേഷ അതിനു പറ്റിയ ഒരുപാശം സ്വയം സംജ്ഞാതമാക്കി. നാൻ പ്രാബക്കിൻ ചെയ്യാൻ തുടങ്ങിയിട്ടു കൊടക്കിയും തുണ്ടു നാലു മാസം ആയിക്കാണും. കോൺഗ്രസ്സും, അതിൻറെ ശശ്രേഷവാഗ്മിയിരുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിലാണ് ഒരു തമിഴൻ വിരുദ്ധം കരണ്ടു കൊണ്ട് എൻറ മുനിൻ വന്നുന്നിനാൽ, അയാളുടെ വസ്ത്രജ്ഞാൻ കിടിപ്പിണ്ടിരുന്നു. അയാൾ തന്റെ കൈക്കെട്ടുത്തു കൈകയിൽ പിടിച്ചിരുന്നു. അയാളുടെ മുൻവശങ്ങളെ രണ്ടു പണ്ടി കഴി തക്കിനു വായിൽ നിന്നും രക്തം പിടിച്ചിരുന്നു. അയാളുടെ യജമാനൻ അയാളെ വള്ളംതെ തല്ലിതകരിൽത്തിരുന്നു. തമിഴനായ എൻറ തൂർക്കിൽ നിന്നും അയാളുടെക്കുറിപ്പുണ്ടും ഫ്രാദം വിവരവും നാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. ബാലസുന്ദരം എൻറാണ് ആ വന്നവർഡി പേര്. അയാൾ ഡാക്ടറാനിലെ അഭിയുദ്ധക്കുന്ന ഒരു യൂറോപ്പൻ താമസക്കാരൻാണ് കിഴിൽ കരാർ ജോലി ചെയ്യുകയായിരുന്നു. കോപാവന യജമാനൻ, ആത്മാനിത്യത്തിനും വിട്ട്, ബാലസുന്ദരനെതു ശക്തിയാൽ അടക്കപ്പെട്ടു രണ്ടു പണ്ടി തകരിക്കുകയാണുണ്ടായത്.

ബാലസുന്ദരും ഒരു ഡോക്ടറുടെ അടുത്തേക്കയുണ്ടും. അക്കാദമിയിൽ വെള്ളു കാരായ ഡോക്ടർമാർ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ബാലസുന്ദരത്തിനു പറ്റിയ പരുക്കിൻറെ സ്വഭാവം കാണിക്കുന്ന ഡോക്ടറുടെ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ഫനി അബദ്ധമായിരുന്നു. നാനാ സർട്ടിഫിക്കറ്റും വാങ്ങി പരുക്കേരുധാരു നേരം ഒരിപ്പിട്ടുണ്ടാണ്. അടുത്ത് കൊണ്ടുവന്നാൽ അയാളുടെ സത്യവാദത്തുലും അദ്ദേഹത്തിന് സമർപ്പിയും. അതു വായിപ്പേരും മജിസ്ട്രേറ്റിന് ധാരിക്കി, രോഷ് ഡോനുകയും, ബാലസുന്ദരത്തിന്റെ മുതലാളിക്ക് സമർപ്പിച്ച അലങ്കരിക്കുന്നും ചെയ്തു.

ആ മുതലാളി ശിക്ഷിക്കേണ്ടിനുമുന്നത്തായിരുന്നിട്ടും എൻറ ആഗ്രഹം, ബാലസുന്ദരനെതു അയാളുടെ നിന്ന് വിട്ടുവിക്കുകയായിരുന്നു എൻറ ആവശ്യം. കരാർ ജോലിയെക്കുറിപ്പുണ്ടും നിയമം, നാൻ വായിപ്പി, നോക്കി. ഒരു സദ്യാനന്ന ജോലിക്കാരൻ മുന്നാറിയിപ്പും നിൽക്കാതെ ജോലി ഉപേക്ഷിച്ചും അയാളുടെ മുതലാളിക്ക് അയാൾക്കെതിരെ നിബിൽ കോടതിയിൽ

നടപടി എടുക്കാമായിരുന്നു. ഏറ്റാൻ കരാർ ജോലിക്കാരൻിൽ കാലും വളരെ വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു. ഇതുപോലുള്ള സാഹചര്യത്തിൽ അധികാർഡക്ക തിരഞ്ഞെടുക്കിയിൽ നടപടി എടുക്കാനും ശാഖാദ്ദേശ ഭയിൽ ദിക്ഷ ത്തിൽ വിഡയനാക്കാനും കഴിയുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് സർ വില്പാ പറഞ്ഞു കരാർ ജോലിക്കാവി സഖ്യാദായത്തെ എറ്റ തരം അടിമനം എന്നു വിശ്വിച്ചു. അടിമനംപുരാവെ കരാർ ജോലിക്കാനും ഉടമന്മാൻറെ സ്വന്നാണ്.

ഖാലസുന്നത്തെത്തെ മോബൈലിക്കാൻ രണ്ടു മാർഗ്ഗങ്ങളും ഉള്ളു. ഒന്നുകിൽ കരാർ തൊഴിലാളികളുടെ രക്ഷകനായ ഉദ്യോഗസ്ഥിമാനക്കാണ് അധികാരി എന്നും കരാർ തൊഴിലാളികളുടെ അധികാരി മാറ്റുകയോ ചെയ്യുക. അതെല്ലാക്കിൽ ഖാലസുന്നത്തിൻിൽ മുതലാളിക്കാരക്കാണ് അധികാരി മോബൈലിക്കുക. ഞാനാ മുതലാളിയെ ചെന്നുകണ്ട് അധികാരി പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾക്കുള്ളിരായി നടപടി എടുത്താണമെന്നും നിങ്ങളും ശിക്ഷിക്കാണമെന്നും എന്നില്ലാശാഖാവിലും. നിങ്ങൾ അധികാരി മരിന്നുമായി പ്രാവർഷിച്ചുന്ന നിങ്ങൾക്കു നന്ദനിയായിക്കൊണ്ടുമണ്ണും. അധികാരി മറ്റൊരുടെയുംകുലിലും കിഴിലോ കുട്ടിയാൽ തന്നെ ഞാൻ സംസ്ക്രാന്തനായിരിക്കും". ഇതിന് അധികാർ വേണ്ടം സംശയിച്ചു. അനന്തരം ഞാനാ ഉദ്യോഗസ്ഥിനെ പോലീക്കാണും പുതിയതും എറ്റു മുതലാളിയെ ഞാൻ കണക്കാപ്പിക്കാനമെന്ന വ്യവസ്ഥയിൽ അദ്ദേഹവും അതു സംശയിച്ചു.

അതിനാൽ ഞാനോരു മുതലാളിയെ തെറ്റി കൂടണ്ടി. അനന്തരം യുറോപ്പൻ ആധികാരിക്കാണും. ഇതുകൊണ്ടും കരാർ ജോലിക്കാരെ നിയന്ത്രിക്കാൻ പാടില്ല. ആ സമയത്ത് വളരെക്കുറവും യുറോപ്പന്നരെ മാത്രമെ ഏറ്റിക്കരിക്കാമായിരുന്നു ഇല്ല. അവർക്കിലാലാറു ഞാൻ കാണു. അദ്ദേഹം ഖാലസുന്നത്തെ എടുക്കാമെന്ന് വളരെ കാര്യസ്ഥ്യത്തോടെ സമർപ്പിച്ചു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിൻിൽ ദോഷാക്കവിശ്വാസിതിന് നന്ദി പറഞ്ഞു. മജിസ്ട്രറ് ഖാലസുന്നത്തിൻിൽ മുതലാളി കുറുക്കാനോ ഞാന് വിധിക്കുകയും ഖാലസുന്നത്തിൻിൽ കരാർ മറ്റൊരുക്കുംബം വിക്രൂതക്കാരാണ് പ്രതി എറ്റിക്കുന്നതായി വേബ്സൈറ്റുകയും ചെയ്തു.

ഖാലസുന്നത്തിൻിൽ കേസ് ഫ്രെഡു കരാർ ജോലിക്കാരുടുടെയും ചെറിക്കുകയും അവർ എന്നെന്ന എരു സ്റ്റേപ്പറിനെയായി കണക്കാക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ പ്രായമാരം ഞാൻ സംസ്കാരം സംശയം ചെയ്തു. കരാർ ജോലിക്കാരുടെ എരു പ്രായമാരം പ്രാണിക്കിലേക്ക് ഉണ്ടാക്കാൻ തൃടഞ്ഞി. ഓൺലൈൻ അവരുടെ ദുഃഖങ്ങളും സംശയങ്ങളും മനസ്സിലൊ ഞാൻ എന്നിക്കെ നല്കു അവസ്ഥം കിട്ടി.

ഖാലസുന്നത്തിൻിൽ കേസിൽക്കൊണ്ടു പ്രായമാരി ആരെ മുദ്രാപിലും കേട്ടിരുന്നു. മുദ്രാസ് ദ്രോവിന്തിലാണ് വ്യത്യസ്ത ഓഗ്രാളിക്കിനിന് നന്ദാളിലേയൽ ചെയ്ത കരാർ ജോലിക്കു പോയിരുന്ന തൊഴിലാളിക്കൾ അവരുടെ സഹാരാദാശങ്ങളും കരാർ കരാർ ജോലിക്കാർ വഴി ഇതു കേസിനെക്കുറിച്ചിരിക്കും.

ആ കേസിൽ അസാധാരണമായി ഓന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും,

നന്ദാളിൽ അവർക്കുവേണ്ടി വാദിക്കാനും പരസ്യമായി പ്രവർത്തിക്കാനും ഒരാളുണ്ടെന്നത് കരാർ ജോലിക്കാർക്ക് ആളുടാം കുലവീന അഞ്ചുതം നൽകുകയും അവരെ പ്രത്യാശയാൽ പ്രചോദിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ബാലസുന്ദരം എന്നെന്നു പഠിപ്പിൽ വന്നത് തലക്കെട്ട് കൃഡാഭ്യർഷി കൊണ്ടാണെന്നു പറഞ്ഞുമ്പോ. ആ സാഹചര്യത്തിനും ഒരു പ്രത്യേക ദേവ നൃത ഉണ്ടായിരുന്നു. അതു നമ്മുടെ അധിക്കാർത്ഥിയും കാണിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നെന്നു തലപ്പാഖവട്ടത്തു മാറ്റാൻ ആവശ്യപ്പെട്ട സംഭവം ഞാൻ മുന്ന് വിവരിച്ചുമ്പോ. എല്ലാ കരാർ ജോലിക്കാരോടും അപരിചിതരായ ഇന്നും കാരാടു, ഒരു യുറോപ്പുനെ കാണാൻ ചെലുംവോൾ, തലപ്പാഖവോ തൊപ്പിയോ, തലക്കെട്ടോ എന്നായാലും, ശിരോവസ്ത്രം എടുത്തു മാറ്റാൻ ആവശ്യ പ്പെടുന്ന പതിവ് നിർബന്ധിതമാക്കിയിരുന്നു. ഒരു കൈയും കൂട്ടിയുള്ള അഭിവാദ്യം പോലും അവർക്ക് മതിയായിരുന്നില്ല. ആ പതിവ് എന്നെന്നു അടുത്തും കാണിക്കണമെന്ന് ബാലസുന്ദരം വിവാദിച്ചു. എന്നെന്നു അനുഭവങ്ങൾ ലെ ആദ്യസംഭവം ആയിരുന്നു അത്. എനിക്ക് അപമാനിക്കപ്പെട്ടപോലെ തോന്നുകയും അധികാരാടു തലയിൽ തുണികെട്ടാൻ ഞാൻ പറയുകയും ചെയ്തു. മടക്കുടാതെ അഭ്യർഥിയും അധികാരിയും അധികാരിയും ചെയ്തു. അധികാരി മുവാട്ട് അതിയായ സന്ദേശം കാണാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞു.

സഹോദരങ്ങളെല്ലാം അപമാനിക്കുന്നതിലൂടെ ആളുകൾക്ക് സ്വയം മുഹൂർത്താനിക്കപ്പെടുന്നതായി തോന്നുന്നതെങ്ങനെയെന്ന കാര്യം എനിക്ക് എക്കാലവും ഒരു പിടിക്കിട്ടാഫലസുമായി അനുഭവപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

21. മുന്നു പവർ നികുതി

ബാലസുന്ദരഭാണിന്നെന്നു കേസ് ഇന്നുക്കാരായ കരാർ ജോലിക്കാരുമായി എന്ന ബന്ധപ്പെട്ടുത്തി. എന്നാൽ അവരുടെ അവന്നപ്രത്യേകക്കുറിച്ച് അംഗത്വിൽ പരിക്കാൻ എന്ന പ്രേരിപ്പിച്ചത് അവർക്ക് പ്രത്യേകമായ ഭാരിച്ച നികുതി ചുമതലാനുള്ള ഉദ്യമമായിരുന്നു.

അതെ വർഷം, അതാവത് 1894-ൽ, നന്ദാൾ ഗവൺമെന്റ് ഇന്നും കരാർ ജോലിക്കാരുടെ മേൽ പ്രതിവർഷം ഇരുപതിയഞ്ചു പുണി നികുതി ചുമതലാണ് ആശ്വാചിച്ചു. ഈ നിർദ്ദേശ എന്ന അഞ്ചുതപ്പെടുത്തി. ഇക്കാര്യം കോൺഗ്രസ് മുമ്പാകെ ഞാൻ ചർച്ചയ്ക്ക് വച്ചു. ആവശ്യമായ പ്രതിപേഡം സംഘടപ്പിക്കാൻ ഉടൻതന്നെ പ്രമേയം പാസ്സാക്കി.

ആദ്യം തന്നെ ഈ നികുതിയുടെ ഉദ്ദേശ്യത്തെപ്പറ്റി വിവരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

1860-ാട്ടകുടി നന്ദാളിൽ കരിവുകുപ്പിയ്ക്ക് നല്ല സാമ്പത്യമുണ്ടായും കണ്ണ യുറോപ്പിയാർക്ക് തന്ത്രശിലാളിക്കൾ ആവശ്യമാണെന്നു വന്നു. പുറത്തുനിന്നുള്ള തന്ത്രശിലാളികളെ കുടാതെ കരിവുകുപ്പിയും പഞ്ചസാര ഉൾപ്പാടംവും അസാധ്യമായിരുന്നു. കാരണം നന്ദാളിലെ സുള്ള ജാതിക്കാർ അങ്കരം ജോലിക്ക് പറ്റിയവരായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ നന്ദാൾ ഗവൺമെന്റ്

ഇൻഡ്യാ ഗവൺമെന്റുമായി കമ്മിറ്റീകൾ നടത്തി ഇന്ത്യൻ ജോലിക്കാരു നെ കൊണ്ടുപോരാനുള്ള അനുവാദം വാങ്ങി. ഇങ്ങനെ ജോലിക്കു വരുന്ന വർ അഞ്ച് വർഷം നെറ്റാളിൽ ജോലി ചെയ്തുകൊള്ളാമെന്ന കരാർ സ്പീടിം മായിരുന്നു. ആ കാലാവധി തിരുവോൾ അവർക്കരിടെ സ്ഥിരമായി താമസി കാനും പൂർണ്ണാവകാശങ്ങളാണെ സ്ഥലം സ്വന്മാക്കാനും സ്വാത്രത്തും നൽകണമെ റൂം ആയിരുന്നു വ്യവസ്ഥ. ഈ ആനുകൂല്യങ്ങൾ തന്നെ വെള്ള കാരി അവർക്കു നൽകാമെന്നുവെച്ചത് കരാറുകാലം കഴിഞ്ഞും ഇന്ത്യൻ തൊഴിലാളിക്കുള്ളക്കാണ്ട് ജോലി ചെയ്തിട്ടും കൂഷി നന്നാക്കാമെന്ന വിചാര തിലായിരുന്നു.

എന്നാൽ ഇന്ത്യാക്കാരി പ്രതിക്ഷീച്ചതിലായികും നൽകുകയുണ്ടായി. വൻ തോതിൽ പച്ചക്കരികൾ അവർ നട്ടുവളർത്തി. ഇന്ത്യൻ ഇനം സസ്യങ്ങൾ പലതും അവർ കൊണ്ടുവന്ന് കൂഷി ചെയ്തു. സ്ഥലത്തെ പലയിനങ്ങളും കൂടുതൽ ആദായകരമായി നട്ടുവളർത്താനും തുടങ്ങി. അവർ മാറ്റ പൂതു തായി കൊണ്ടുവന്നു. കൂഷിയിൽ മാത്രമായി അവരുടെ പരിശ്രമം തന്റെങ്ങിനീളും കച്ചവടത്തിലേക്കും അവർ പ്രവേശിച്ചു. പലരും സ്ഥലം വാങ്ങി കെട്ടി ചു പണിതു. തൊഴിലാളികൾ എന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് വിടിഞ്ഞിരും സ്ഥല തിരിക്കിരും ഉടമസ്ഥരായി ധാരാളം പേരി ഉയരിന്നു. ഇന്ത്യൻ നിന്നുള്ള കച്ചവടക്കാരി അവരെ പിന്തുടരുകയും കച്ചവടത്തിനായി വന്നു താമസമുറപ്പി കുറകയും ചെയ്തു. അതുകൊരിൽ ആദ്യത്തെ ആളാണ് അന്തരിച്ചു സേച്ചു അബ്ദുമ്പേക്കർ ആമ്പ്. അദ്ദേഹം വളരെ വോഗം വലിയ കച്ചവടസ്ഥാപനം തുടർന്നുകയുണ്ടായി.

വെള്ളക്കാരായ കച്ചവടക്കാരി ഭയപ്പെട്ടുപോയി. ഇന്ത്യൻ തൊഴിലാളിക്കു ഒരു സ്വാഗതം ചെയ്തപ്പോൾ അവർക്ക് കച്ചവടത്തിൽ സാമർത്ഥ്യം ഉണ്ടാക്കാമെന്ന് വെള്ളക്കാരി വിചാരിച്ചില്ല. സ്വതന്ത്രരായ കൂഷിക്കാരായി ഇന്ത്യാക്കാരെ അശീകരിക്കാം. പകേശ വൃഥാപാരതിൽ അവർ മത്സരിക്കുന്ന ത് സഹിക്കാനാവില്ല.

ഈത് ഇന്ത്യാക്കാരെടുള്ള വിദേശത്തിന് വിത്തുപാകി. അതിൻ്റെ വളർച്ച മറ്റു പലതും സംഭാവന ചെയ്തു. നമ്മുടെ വ്യത്യസ്തമായ ജീവിതിൽ തി, ലാളിത്തും, ചെറിയ ആദായം കൊണ്ട് തുപ്പത്തിപ്പെട്ടുന്ന സ്വഭാവം, ആരോഗ്യ ശുചിത്വാനുഭവം, ചുറ്റുപാടും വൃത്തിയാക്കി വയക്കുന്നതിലുള്ള അലസത്, വിടിഞ്ഞി കേടുപാടുകൾ തിരക്കുന്നതിലുള്ള പിശുകൾ എന്നിവയും മതപരമായ വ്യത്യാസവും മെൻസ്പീഡണ്ട് വിദേശത്തിൻ്റെ ജാല ആളിക്കുന്നതിലും, നിയമനിർമ്മാണത്തിലും - വോട്ടവകാശ നിരോധന ബിൽ, ഇൻഡ്യൻ കരാർ ജോലിക്കാരുടെ മേരെ നികുതി ചുമതലാനുള്ള ബിൽ എന്നിവയായി ഇം വിദേശം പ്രകടിപ്പിക്കുപ്പെട്ടു. നിയമനിർമ്മാണത്തിനു പുറമെ അസംഖ്യം ഭ്രാഹ്മണങ്ങൾക്ക് നേരത്തെ തുടക്കമിട്ടിരുന്നു.

ആദ്യത്തെ നിർദ്ദേശം ഇന്ത്യൻ തൊഴിലാളിക്കുള്ള അവരുടെ കരാറിൻ്റെ

കാലാവധി ഇന്ത്യയിൽ വച്ച് തിരഞ്ഞെടുപ്പാലെ നിർബന്ധിച്ചു തിരിച്ചയക്കണം എന്നതായിരുന്നു. ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ് ഈ നിർദ്ദേശം അംഗീകരിക്കാൻ സാധ്യത ഇല്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ മറ്റാരു നിർദ്ദേശം ഉണ്ടായത് ഏതൊണ്ടി അർത്ഥത്തിലായിരുന്നു:

1. കരാർ ജോലിക്കാരൻ കരാർ കാലാവധി തിരുന്നോൾ ഇന്ത്യയിലേക്ക് മടങ്ങണം.

2. അമ്പ്ലേക്സിൽ അയാൾ ഇരുന്നെട്ട് വർഷം കുടുമ്പോൾ പുതിയ കരാർ ഷ്ടീസണം. അങ്ങനെ കരാർ പുതുക്കുന്ന അവസരത്തിൽ കൂലി അല്പം കുട്ടിക്കാടുകൾ. കുടാതെ,

3. ഇൻഡ്യയിലേക്ക് മടങ്ങാനോ കരാർ പുതുക്കാനോ അയാൾ വിസമ്മതിക്കുകയാണെങ്കിൽ പ്രതിവർഷം ഇരുപത്തണ്ണു പവൻ നികുതി അടയ്ക്കണം.

ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിനെക്കാണ് ഈ നിർദ്ദേശം അംഗീകരിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി സർ ഹെൻറി ബിന്റീസും മി: മേസാണും ചേർന്ന ഒരു നിവേദക സാംഘം തന്ത ഇന്ത്യയിലേക്കയും. എൽജിൽ [പ്രഭു ആയിരുന്നു അന്നത്തെ ഇൻഡ്യൻ വൈദ്യുതായി. ഇരുപത്തണ്ണു പവൻ കരാർ അദ്ദേഹം അംഗീകരിച്ചില്ല. എന്നാൽ രാഖാൾ മുന്നു പവൻ നികുതി ചുമതലാമന്ന് അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചു. വൈദ്യുതായുടെ പക്ഷത്തുള്ള വലിയൊരുവായിരുന്നു ഇതെന്നാണ് അന്നും ഇന്നും എൻറീ വിചാരം. ഈ അംഗീകാരം നാൾകുമ്പോൾ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ താല്പര്യങ്ങളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം തിരെ ചിന്തിച്ചില്ല നന്ദാളിലെ യുറോപ്പ് നാടകൾ സഹായ സൗകര്യങ്ങൾ ചെയ്തുകൊടുക്കുക അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർത്തവ്യത്തിന്റെ ഭാഗം ആയിരുന്നില്ല. മുന്നാലു വർഷത്തിനുകം ഓരോ കരാർ തന്താശിലാളിയും അയാളുടെ ഭാര്യയും പതിനാറു വയസ്സിലധികം പ്രായമുള്ള മകനും പതിമുന്ന് വയസ്സിലധികം പ്രായമുള്ള മകളും ഈ കരാർ നാൾക്കണിവരുമായിരുന്നു. ദേശത്താവും ഭാര്യയും രണ്ടു കുട്ടികളുമുള്ള ഒരു കുടുംബത്തിൽ നിന്ന് പന്ത്രണ്ട് പവൻ പ്രതിവർഷ നികുതി ഇംഗ്ലാജുക എന്നത്, ആ ദേശത്താവിന്റെ ഒരു മാസത്തെ ശരാശരി വരവ് എക്കല്ലും പതിനാലു ഷ്ടീസിൽക്കിൽക്കുടുത്തുമാണ്.

ഞങ്ങൾ ഇതിനെത്തിരായി അതിശക്തമായ പ്രക്ഷാം സംഘടിപ്പിച്ചു. നന്ദാൾ ഇൻഡ്യൻ കോൺഗ്രസ് നിറുബ്ബത്ത പാലിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ വൈദ്യുതായി ഇരുപത്തണ്ണു പവൻ നികുതിപോലും അംഗീകരിക്കുമായിരുന്നു. ഇരുപത്തണ്ണിൽ നിന്ന് മുന്ന് പവനായി കുറച്ചത് കോൺഗ്രസ് പ്രക്ഷാം കൊണ്ട് മാത്രമാകാനാണ് സാധ്യത. പക്ഷ അങ്ങനെ വിചാരിക്കുന്നത് എൻറീ തന്റെ ഖാരണ കൊണ്ടാവം. ആദ്യം തന്നെ ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ് ഇരുപത്തണ്ണു പവൻ നികുതിയെ തുളിക്കുള്ളിയുകയും മുന്നു പവനാക്കി കൂക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കാൻ ഫുറയുണ്ട്. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ പ്രതിപേശയം അപ്പോൾ ഒരു വിഷയം അല്ലായിരുന്നിരിക്കാം. എന്നായാലും ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിന്റെ

പക്ഷത്തുള്ള രൂ വിശാസവഞ്ചി ആയിപ്പോയി അത് ഇന്ത്യയുടെ അല്ലെങ്കില് യം പാലിക്കാൻ ബാധ്യന്മനായ ഒവണ്ണൊയി ഈ മനുഷ്യപ്രീനമായ നികുതിയെ ദിക്കലെം്പും അംഗീകരിക്കരുതായിരുന്നു.

ഇരുപത്തിഞ്ച് നിന്ന് മുന്നു പവനായി നികുതി കുറപ്പിക്കാൻ സാധിച്ച ത് കോൺഗ്രസ്സിന് ഒരു തരത്തിലും വലിയൊരു നേട്ടമായി കരുതാൻ കഴിണ്ടി ടീ. ഇന്ത്യൻ കരാർ ജോലിക്കാരുടെ താല്പര്യങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും സാരക്ഷിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല എന്ന ദു:ഖം നിലനിന്നു. ആ നികുതി ഇല്ലാതാക്കാനുള്ള നിശ്ചയം കോൺഗ്രസ് ഏകകാലവും നിലനിൽക്കി. പക്ഷേ ഇരുപത് വർഷം കൊണ്ട് ആ നിശ്ചയം സാക്ഷാത്കൃതമായുള്ളൂ. നടപ്പിലായപ്പോഴാക്കട്ട് അത് നന്ദാൻ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ മാത്രമല്ല ഒക്ഷിണാപ്രദിക്കാൻ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ മുഴുവൻ പരിശ്രമത്തിനെന്റെ ഫലമായിരുന്നതാനും. അന്തരിച്ച് മി: ഗോവദേ ഡോക്ടർ ഒക്ഷിണാപ്രദിക്കാൻ ഗവൺമെന്റ് കാണിച്ച വിശാസവഞ്ചിയാണ് അതിനായി അവസാന സമരം നടത്താൻ അവസരം നൽകിയത്. ഈ സമരത്തിൽ കരാർ ജോലിക്കാർ പൂർണ്ണമായും പരക്കുത്തു. ചിലർ അതിനിടയ്ക്കു നിംബ വെടിവയ്ക്കിൽ മരണമടഞ്ഞു. പതിനായിരത്തിലധികം പോർ തടവുൾക്കു കഷയും അനുഭവിച്ചു.

എന്നാൽ അവസാന സത്യം വിജയിച്ചു. ഇന്ത്യാക്കാരുടെ പീഡനാനുഭവാശർ ആ സത്യത്തിനെന്റെ പ്രകടനമായിരുന്നു. എന്നാലും അചന്വലമായ വിശാസവും വലിയ കഷയയും നിരന്തര പരിശ്രമവും ഇല്ലായിരുന്നെന്നുള്ളിൽ അത് വിജയിക്കുമായിരുന്നില്ല. ഇന്ത്യൻ സമൂഹങ്ങാം ആ സമരം ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നുകിൽ, കോൺഗ്രസ് ആ പ്രക്രഷാം നിർത്തുകയും അനിവാര്യമനുകരുതി നികുതിയും വച്ചങ്ങുകയും ചെയ്തിരുന്നുകിൽ, ഒക്ഷിണാപ്രദിക്കായിലെ ഇന്ത്യാക്കാർക്കും ഇന്ത്യയക്കു മുഴുവനും ശാശ്വതമായ അപമാനം വരുത്തിവച്ചുകൊണ്ട് ഇന്ത്യൻ കരാർ ജോലിക്കാർക്ക് നിന്ന് ആ ബന്ധുക്കൾപ്പേട്ട് കരം പിരിക്കുന്നത് നാളിതുവരെ തുടരുമായിരുന്നു.

22. മതങ്ങളുടെ താരതമ്പ്യപഠനം

സമുദായസേവനത്തിൽ പൂർണ്ണമായും മുഴുകിയവനായി ഞാൻ സ്വയം കണ്ണെക്കിൽ അതിനെന്റെ പിന്നിലെ കാരണം ആത്മസാക്ഷാത്കാരന്തിനുള്ള ഏരെൻ്റെ ആഗ്രഹമായിരുന്നു. ഇഷ്യരന്ന സേവനത്തിലും മാത്രമേ സാക്ഷാത്കാരിക്കാൻ കഴിയു എന്ന് തോന്ത്രിതിനാൽ സേവനത്തെ ഏരെൻ്റെ മതമാക്കി ഞാൻ മാറ്റിയിരുന്നു. എനിക്ക് സേവനമെന്നാൽ ഇന്ത്യയെ സേവിക്കലായിരുന്നു. അതിന് എനിക്കുമാരു വാസന ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഞാൻ അന്നു ചീകരിക്കുന്നതു തന്നെ അത് എനിക്കുലേക്കു വന്നു. ഒക്ഷിണാപ്രദിക്കായിലേക്ക് ഞാൻ പോയത് വിദേശയാത്രയക്കും കത്തവാൻിലെ ഗുഡത്രൈജേണ്ടിൽ നിന്ന് കൈപ്പെടുന്നതിനും ഏരെൻ്റെ തന്നെ ജീവിതവുത്തിക്കും വേണ്ടി ആയിരുന്നു. എന്നാൽ മുന്ന് പറഞ്ഞതുപോലെ ഇഷ്യരാജ്യപണ്ടത്തിലും ആത്മ

സാക്ഷാത്കാര ശ്രമത്തിലും ഞാൻ എൻപ്പട്ടുകയാണുണ്ടായത്.

ഒക്കെൽവ മിത്രങ്ങൾ എൻറ വിജ്ഞാന ഭാഗത്തിന് മുൻപു കുട്ടി. അത് എന്നൊക്കും അടങ്കാതെ ഭാഗമായിത്തീർന്നിരുന്നു. അമേരിക്കാൻ അഹരാഖ കാണിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചാൽ അഥവൻ സമാധാനം തന്മായിരുന്നുമില്ല. ഡാനിക്കാൻ, ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ ജനറൽ മിഷൻറ തലവനായ മി: സംഖാൻസർ വാർട്ടുൺ എന്ന കണ്ണുപിടിച്ചു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിൻറെ ഒരു കുട്ടാബ്ദാഗത്തപ്പോലെ ആയിത്തിരുന്നു. പ്രിട്ടോറിയായിലെ ഒക്കെൽവരുമായി എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന അടക്കപ്പും ആണ് ഈ ബന്ധങ്ങളിനു പിനിൽ തീർച്ച യായും പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. മി: വാർട്ടുൺ അദ്ദേഹത്തിന്റെതുമാനയ ഒരു സ്വന്താധമുണ്ടായിരുന്നു. ക്രിസ്തുമതത്തിൽ ചേരാൻ അദ്ദേഹം എപ്പോൾ ഏകിലും എന്ന കണ്ണിച്ചുതായി ഞാനോർക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ തന്റെ ജീവിതം ഒരു തുറന്ന പുസ്തകാഹാലെ അദ്ദേഹം എൻറെ മുൻഡിൽ വയക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിൻറെ എല്ലാ ചലനങ്ങളും നിന്മിക്കിണ്ണാൻ എന്ന അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു. മിസ്റ്റിൻ വാർട്ടുൺ സാമൂഹികലയും നല്കു കഴിവുകൾ ഉള്ള പള്ളം. ആയിരുന്നു. ഈ ദാതകികളുടെ സ്വന്താധമം. എനിക്കില്ലടക്കായി. ഞങ്ങൾ തമിലുള്ള അടിസ്ഥാനപരമായ വ്യത്യാസങ്ങൾ ഞങ്ങൾ പരസ്പരം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. എത്ര വാദപ്രതിവാദങ്ങൾ നടത്തിയാലും അവരെ തുടച്ചുമാറ്റാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. സഹിഷ്ണുതയും, ഒഭാരുവും, സത്യവുമുള്ളിടത്ത്, വ്യത്യാസങ്ങൾ ഹോലും, സഹായകങ്ങളാണ്. മി: വാർട്ടുൺറെയും മിസ്റ്റിൻ വാർട്ടുൺറെയും വിനയവും സ്ഥിരപരിശൈലേഖനവും ജോലിയോടുള്ള സ്വന്നഹിതവും ഞാൻ വളരെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. ഞങ്ങൾ കൂടുക്കാടുടെ കാണുകയും ചെയ്തു.

ഈ സഹപ്രാഥ മതത്തിലുള്ള എൻറ താല്പര്യത്തെ സജീവമായി നില നിർത്തി. പ്രിട്ടോറിയായിൽ മതപരമായ പാർബതിക്ക് എനിക്കു കിട്ടിയിരുന്ന തുപോല്യുള്ള ഒഴിവുസ്ഥിരം ഇപ്പോൾ കിട്ടുക അസാമ്യമായിരുന്നു. എന്നാൽ എനിക്ക് ഇതിനായി കിട്ടിയ കുറഞ്ഞ സമയം ഞാൻ നല്കുപോലെ ഉപയോഗിച്ചു. മതസംബന്ധമായ കണ്ടിപാടുകൾ ഞാൻ തൃടർന്നു പോന്നു. റായ്ചുട്ട് ഭാരിയാണ് എനിക്ക് വഴി കാണിച്ചിരുന്നത്. ഒരു സ്നേഹിതൻ നർമ്മദാ ശക്കിൻറെ 'യർമ്മവിചാർ' എന്ന പുസ്തക എനിക്കയിച്ചു തന്നു. അതിൻറെ മുഖവും രഖരെ സഹായകമായിരുന്നു. ഈ കവി നയിച്ച സുവാനോഗ ജീവിതത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ കേട്ടിരുന്നു. മതപരാന്തരം അദ്ദേഹത്തിൻറെ ജീവിതത്തിൽ വരുത്തിയ പരിവർത്തനയ്ക്കും ആ രൂഖവുംയിൽ വിവരിച്ചിരുന്നത് എൻറ വശീകരിച്ചു. ഞാനാ പുസ്തകം ഇഷ്ടപ്പെട്ടുകയും ശ്രദ്ധയോടെ ആദ്യവസാനം വായിക്കുകയും ചെയ്തു. മാക്സ്മൂളജീറുടെ 'ഇന്ത്യക്ക് നമ്മുൾ' എന്നു പരിപ്പിക്കാൻ കഴിയും' (India - What can it teach us?) എന്ന പുസ്തകവും തിയോസപിക്കരെ സിംഗാൾ (ബ്രഹ്മവിദ്യാ സംഘം) പ്രസി വികിപിഡിയ ഉപനിഷത്തുകളുടെ തരജ്ജമയും ഞാൻ താല്പര്യത്തോടെ വായിച്ചു. ഇതെല്ലാം പൊന്മതത്തോടുള്ള എൻറ സഹപ്രാഥമാണ് വർദ്ധിപ്പിക്കുക

യും, അതിൻറെ മനോഹരാരിത എന്നിൽ വളരാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. എകിലും അത് മറ്റൊരു മതങ്ങൾക്കെതിരായ മുൻവിധി എന്നിൽ ഉള്ളവാക്കിയില്ല. 'മുഹമ്മദിൻസിയും അദ്ദേഹത്തിൻറെ പിൻഗാമികളുടെയും ജീവിതം' (Life of Mahomet and His Successors) എന്ന വാസ്തവിക്കണ്ണം ഇൻവിജറിൻറെ പുസ്തകവും പ്രഖ്യാപകക്രമപ്പറ്റി കാർബലയൽത്ത് എഴുതിയ പ്രശ്നസയും ഞാൻ വായിച്ചു. ഈ പുസ്തകങ്ങൾ മുഹമ്മദിനെന്നക്കുറിച്ചുള്ള എൻസി മതില്ല വർജ്ജിപ്പിച്ചു. സരാത്യുഹാട്ടയുടെ മൊഴികൾ (The Sayings of Zarathustra) എന്ന പുസ്തകവും ഞാൻ വായിച്ചു.

അങ്ങനെ പല മതങ്ങളുടെക്കുറിച്ചും ഞാൻ കുടുതൽ അറിവ് നേടി. ഈ പാം എൻസി ആത്മപരിശോധനയെ പരിപോഷിപ്പിക്കുകയും വായിക്കുവോൾ നന്നായി തോന്തിയവയെ പ്രയോഗത്തിൽ കൊണ്ടുവരിക എന്ന എൻസി ശില്പരം വളർത്തുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ചില ചിന്തുഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിച്ചുതിൽ നിന്നും എന്നിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞവിധത്തിൽ ചില യോഗാലൂസണങ്ങളും ഞാൻ ആരംഭിച്ചു. പക്ഷേ അതിൽ എന്നിക്ക് അധികം മുണ്ടാട്ടുപോകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഇന്നുത്തിൽ തിരിച്ചേരുതിയിൽ ആത്മക്കാരിയും വിദഗ്ധൻസി സഹായഘ്രാനം അത് തുടരാമെന്ന് വിശദിച്ചു. ഈ ആഗ്രഹം ഏകിക്കലും ഞാൻ നിറവേദ്യിച്ചില്ല.

ടോൾസ്റ്റോയ് കൃതികളുടെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വമായ പഠനവും ഞാൻ നടത്തി. 'സുവിശേഷങ്ങൾ ചുരുക്കത്തിൽ', (The Gospels in Brief): 'എന്തു ചെയ്യണം?' (What to do?) തുടങ്ങിയ പുസ്തകങ്ങൾ എന്നെ അശായമായി ആകർഷിച്ചു. വിശ്വപ്രമാണത്തിൻറെ അനന്തമായ സാധ്യതകൾ എന്നിക്ക് അധികമധികം അനുഭവപ്പെട്ടു തുടങ്ങി.

പുതാബ്ലിനേതസമയത്ത് മരുഭൂമി കുടുംബവ്യാമായി ഞാൻ പരിചയമായി. അവരുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ഞായറാഴ്ച തോറും ഞാൻ വൊസ്തിയിൽ പദ്ധതിയിൽ ചെല്ലുമായിരുന്നു. ആ ദിവസങ്ങളിൽ കേഷണത്തിനുള്ള അവരുടെ സ്ഥിരമായ ക്ഷണവും എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നു. പദ്ധതിയിലെ അനുഡിവാ എന്നാണിൽ മതിപ്പുള്ളവാക്കിയില്ല. മതപ്രസംഗങ്ങൾ ആവേശകരങ്ങളായി തോന്നിയില്ല. ആ സാക്ഷാർ വേണ്ടതു മതബോധം ഉള്ളവരായി എന്നിക്കുന്നവേപ്പും കൂടായും ഒരു കുട്ടായ്മയായിട്ടും മരിച്ച് പദ്ധതിയിൽ വിനോദത്തിന്നും, ആചാരപരാബന്ധത്തിനും പോകുന്ന ഘാകികമാരായിട്ടാണ് അവർക്കാണ്ണപ്പെട്ടത്. അവിടെ ഞാൻ ചിലപ്പോൾ അറിയാതെ ഉറഞ്ഞിപ്പോകുമായിരുന്നു. എന്നിക്ക് അതിൽ ലജ്ജ തോന്നിയിരുന്നു. പക്ഷേ ഇക്കാലുത്തിൽ എന്നെ കാൾ ഭേദമല്ലായിരുന്ന ചില സമീപസ്ഥർ എൻസി ലജ്ജയെ ലാഭ്യകരിച്ചു. എന്നിക്കങ്ങനെ അധികനാൾ പോകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പദ്ധതിയിലെ ശുശ്രൂഷയ്ക്ക് പോകുന്നത് ഞാൻ വേശം അവസാനിപ്പിച്ചു.

ഞായറാഴ്ച തോറും ഞാൻ സന്ദർശിച്ചിരുന്ന ആ കുടുംബവ്യാമായുള്ള സാന്നിദ്ധ്യം പെട്ടെന്ന് തകർന്നു. വാസ്തവത്തിൽ അവിടെ മേഖല ചെല്ലരുതെന്ന്

എനിക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകപ്പെട്ടതായി പറയാം. അതിങ്ങെന്നൊണ്ട് സംഭവിച്ചത്. എൻറീ ആതിമേയ (ഗുഹനായിക) ശുഭയും നല്ലവള്ളുമായിരുന്നു. പകുഷ എത്താണ്ട് സകുപിതമനസ്ക ആയിരുന്നു. ഞങ്ങൾ മതകാവൃജാദർ എപ്പോഴും ചർച്ച ചെയ്യുമായിരുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ ആദ്ദോശിന്റെ 'പ്രിഷ്യതുട പ്രകാശം' (Light of Asia) എന്ന് വിണ്ണു. വായിക്കുകയായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ യേശുവിന്റെ ജീവിതത്തെ ബുദ്ധാന്തത്തായി ഞങ്ങൾ താരതമ്യപൂട്ടുത്താൻ തുടങ്ങി. "ബുദ്ധാന്തിനു കാര്യാല്യം നോക്ക്" എന്ന് പറഞ്ഞു. "അ ത മനുഷ്യവശത്തിലേക്ക് മാത്രം ഒരുജൈനതല്ല. സർവ്വ ജീവജാലങ്ങളിലേയ്ക്കും വ്യാപിച്ചു നില്ക്കുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തോളിൽ ആട്ടിന്ത്കുട്ടി സന്നോധത്തോടെ ഭാരിക്കുന്നതെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ ആരുടേയും ഹ്രദയ അതിൽ സ്വന്നപഠം നിന്നണ്ടു കവിയുകയില്ല. യേശുവിന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഇതു പോലെ സർവ്വ ജീവജാലങ്ങളാടുമുള്ള സ്വന്നപഠം കാണപ്പെടുന്നില്ല". ഈ താരതമ്യം ആ ഗുഹനായികയെ വേദന്നിപ്പിച്ചു. അവരുടെ വികാരങ്ങൾ എന്ന കണ്ണിലൂടെ കാണുന്നു. എന്നതെവിടെ അവസാനിസ്ഥിക്കുകയും ഞങ്ങൾ ക്ഷേമമുറിയിലേക്ക് പോവുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ ക്ഷീഡിച്ച് അഞ്ചു വയല്ലുള്ള ഓമനമകനും ഞങ്ങളേംടൊപ്പമുണ്ടായിരുന്നു. കൂട്ടികളോടൊപ്പമായിരിക്കുമ്പോൾ എന്ന അതിവ സന്തുഷ്ടനാണ്. ഈ കൂട്ടിയും ഞാനുമാണക്കിൽ വളരെയായി സ്വന്നപഠിത്തമാരാണ്. അവൻറെ പാത അതിൽ വച്ചിരുന്ന റാച്ചിക്കഷ്ണതെപ്പറ്റി പരിഹരിപ്പിച്ചും എൻറീ പാതത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ആപ്പിളിനെ പുകക്ക്രമത്തിലും എന്ന സംസാരിച്ചും. ആ നിർദ്ദോഷിയായ കൂട്ടി എൻറീ വാക്കുകൾ അംഗീകിക്കുകയും പശ്രതെ പ്രശംസിക്കുന്നതിൽ എന്നോടൊപ്പം ചേരുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ ആ അമ്മ? അവർ പരിശേഖിച്ചുവോയി.

എനിക്കെതാരു മുന്നറിയിപ്പിച്ചായി തോന്തി. ഞാൻ സയം പരിശേഖിക്കുകയും വിഷയം മാറ്റുകയും ചെയ്തു. അടുത്തയാഴ്ച പതിവുപോലെ ഞാനു പിടിക്കിൽ ചെന്നു. സക്കാചം കൂടാതെയല്ല ചെന്നത്. അവിടെ ചെല്ലുന്നത് നിറുത്തണമെന്ന് എനിക്കു തോന്തിയും. അങ്ങെനെ ചെയ്യുന്നത് ഉചിതമായും തോന്തിയില്ല. എന്നാൽ ആ സ്ത്രീ എൻറീ വഴി എല്ലപ്പുമാകി.

അവൻ പറഞ്ഞു: "മി: ശാന്തി, നിങ്ങളുടെ കൂട്ടികളുടെ പറിയ ആള്ളു എൻറീ കൂട്ടി എന്ന് പറയേണ്ടിവന്നതിൽ ഒയവായി എന്നോട് വിരോധം തോന്താരുത്. അവൻ ദിവസവും മാസവും കഴിക്കാൻ മടക്കുകയും നിങ്ങളുടെ വാദം തെറ്റെ എന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കുമാറ് പഴം ചോദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ കൂടാര അധികമാണ്. അവൻ മാസവും ഉപേക്ഷിക്കുകയാണെന്നും രോഗം പിടി പെട്ടില്ലെങ്കിലും കഷിണിച്ചു പോകുമെന്ന് തിരിച്ചയാണ്. എനിക്കെതണ്ണെന്ന സഹായിക്കാൻ കഴിയും? നിങ്ങളുടെ വാദപ്രതിവാദം ഇന്നോരും ഞങ്ങൾ മുതിരുന്നവരുമായിട്ട് മാത്രം മതി. അവ കൂട്ടികളിൽ ചീത ഫലങ്ങൾ ഉള്ളവാക്കും എന്ന് തിരിച്ചയാണ്".

ഞാൻ പറഞ്ഞു: "കില്ലിൻ - , ഞാൻ വളരെ വ്യസനിക്കുന്നു. അമ്മയെന്ന നിലയ്ക്കുള്ള നിങ്ങളുടെ ദുഃഖം എനിക്ക് മനസ്സിലാക്കുന്നുണ്ട്. കാരണം എനി കുട്ടികളുണ്ട്. നമുക്ക് ഈ അസ്വഭവകരമായ അവസ്ഥ വളരെ എളുപ്പം അവസാനിപ്പിക്കാം. എൻ്റെ വാക്കിനേക്കാൾ, ഞാൻ തിനുന്നതും തിന്നാ ഒരു ഷിഖക്കുന്നതും കുട്ടിയെ കുടുതൽ സ്വാധിനിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പാണ്. അതിനാൽ ഈ സാദർശനങ്ങൾ ഞാൻ അവസാനിപ്പിക്കുകയാണ്, എറുവും നല്ല വഴി. അത് തീർച്ചയായും നമ്മുടെ സ്വന്നഹബവർഗ്ഗയിൽ ബാധിക്കേണ്ട തിണ്ട്".

"ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നന്ദി പറയുന്നു," അവർ പ്രകടമായ ആശ്രാസന്നേതാ എ പറഞ്ഞു.

23. ശ്രദ്ധസ്ഥിർ എന്ന നിലയ്ക്ക്

ഒരു വിഭട്ടുന്നതു താമസിക്കുക എന്നത് എനിക്ക് പൂർത്തിയ അനുഭവമായി രൂപീക്കും. എന്നാൽ നേരാളിൽ ഞാൻ വിട്ടിൽ താമസിച്ചിരുന്നത് ലഭിപ്പില്ലോ. ബോംബൈയിലും താമസിച്ചിരുന്നതിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായ രീതിയിലായിരുന്നു. ഇത്തവണ അതിന്റെ ചെലവിൽ ഒരു ഭാഗം കേവലം അന്തര്ദ്ദിനുവേണ്ടിയുള്ളതായിരുന്നു. നേരാളിലെ ഇന്ത്യൻ ബാറിസ്റ്ററും പ്രതിനിധിയും എന്ന നിലയ്ക്കുള്ള സ്ഥാനമാനങ്ങൾക്ക് യോജിച്ചു ഒരു വിട് എനിക്കു വേണമെന്ന് ഞാൻ വിചാരിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട സ്ഥലത്ത് നല്ലാരു ചെറിയ വിംഗാൺ ഞാൻ എടുത്തു. അതിനു യോജിച്ചു വിട്ടുപകർണ്ണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. കൈശണം മിത്രമായിരുന്നെങ്കിലും ഇംഗ്ലീഷുകാരായ സ്വന്നഹബിത നാരേയും ഇന്ത്യാക്കാരായ സഹദ്രവർത്തകരേയും വിട്ടിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുക പതിവായിരുന്നതിനാൽ വിട്ടുചെലവുകൾ എപ്പോഴും കുറച്ചയിക്കാതിരുന്നു.

എത്ര വിട്ടില്ലും നല്ലാരു ജോലിക്കാരൻ ആവശ്യമാണ്. എന്നാൽ ആരെയും ഒരു ജോലിക്കാരനായി നിർത്താൻ ഞാനൊരിക്കലും പറിച്ചിട്ടില്ല. എനിക്കു കുട്ടുകാരനും സഹായിയുമായി ഒരു സുപ്രഭത്തും വിട്ടിലെ ഒരംഗത്തെ പ്ലാറ്റ് ആയിരിക്കിന്ന പാചകക്കാരനും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നോടൊപ്പം കൈശണം കഴിക്കുകയും പാർക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന ഓഫീസ് ഗുമസ്തന്ന രൂപം ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഈ പരിക്ഷണത്തിൽ നല്ലാരു ഭാഗം ഞാൻ വിജയിച്ചു എന്നാൻ എൻ്റെ വിചാരം. എന്നാൽ അതിൽ കയ്പ് കലർന്ന ജീവിതാനുഭവങ്ങളുടെ അംശവും ഉണ്ടാക്കാതിരുന്നില്ല. ആ സ്വന്നഹബിതൻ വളരെ സമർത്ഥനായിരുന്നു; എന്നോട് വിശ്വസ്തനാഭനും ഞാൻ വിചാരിച്ചു. എന്നാലിക്കാരു അതിൽ ഞാൻ വണ്ണിക്കുപ്പെട്ടു. എൻ്റെ കുടുംബ താമസിച്ചിരുന്ന ഒരു ഓഫീസ് ഗുമസ്തന്നോട് അഥവ് അസ്വാധാരിവാക്കുകയും ആ ഗുമസ്തനെ ഞാൻ സംശയിക്കാൻ പാകത്തില്ലെങ്കിൽ കെട്ടുപിണ്ണണ്ണ ഒരു വല നെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഈ ഗുമസ്തസ്വപ്നത്ത് വേഗം കോണിക്കുന്ന ആളായിരുന്നു. അയാളെ ഞാൻ

സംശയിക്കുന്നതായി തോന്തിയ ഉടനെ അയാൾ വിട്ടും ഓഫീസും ഉപേക്ഷിച്ചു പോയി. എനിക്ക് വേദന തോന്തി. ഞാൻ അയാളോട് ഒരുപക്ഷേ അനീതി കാണിച്ചിരിക്കാമെന്ന് സംശയിച്ചു. എൻറി മനസ്സാക്ഷി എന്നെന്ന സദാ കൃതി നോവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ഹതിനിടയ്ക്ക് പാചകക്കാരൻ കുറഞ്ഞ ദിവസം അവധിക്കോ മറ്റൊന്തോ കാവുങ്ങിനോ ദുരൈയായിരുന്നു. അയാളുടെ ശിവിൽ മറ്റാരാളെ വയ്ക്കേ ണിവന്നു. പുതിയ ആൾ ശരിക്കും ഒരു തത്ത്വാടി ആയിരുന്നെന്ന് ഞാൻ പിന്നീ ക് മനസ്സിലാക്കി. പക്ഷേ, എന്നെ സംബന്ധിച്ചിട്ടെന്തോളം അയാളെ ഇംഗ്ലീഷ് യച്ചതായിരുന്നു. വന്ന് രണ്ടു മുന്നു ദിവസത്തിനും, വിട്ടിൽ ചില ക്രമക്രോടു കൾ ഞാനിനിയാതെ നടക്കുന്നതായി അയാൾ കണ്ണുപിടിച്ചു. എനിക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് തരാനും അയാൾ തിരുമാനിച്ചു. എന്തും എഴുപ്പം വിശ്വസിക്കുന്നവന്നും എന്നാൽ ഒരു ബുദ്ധിയുമായ ഏജാൻഡ് ഞാനെന്ന് അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. അതിനാൽ ഈ കണ്ണുപിടിത്തം അയാളെ വല്ലൂതെ നട്ടുകിടക്കുമ്പോൾ, എല്ലാ ദിവസം വും ഒരുമണിക്ക് ഉച്ചപ്രക്ഷണത്തിനായി ഓഫീസിൽ നിന്ന് ഞാൻ വിട്ടിൽ ചെല്ലു മായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം ഏതാണ്ട് പ്രത്രണം മനിയോടുകൂടി ആ പാചകക്കാരൻ കിരുച്ചുകൊണ്ട് ഓഫീസിൽ ഓടിവന്ന് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “ദയവായി ഉടനെ വിട്ടിലേക്ക് വരു. അങ്ങയ്ക്കാരൻത്തും കാണാം”.

അപ്പോൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു: “ഓ! എന്താണിൽ? എന്താണെന്നു പറയു. അതുപോയി നോക്കാൻ ഈ സമയത്ത് ഞാൻ എങ്ങനെയാണ് ഓഫീസ് വിട്ട് വരുന്നത്?”

“അങ്ങു വനിബല്ലക്കിൽ പിന്നീട് പശ്ചാത്തപിക്കേണ്ടിവരും. അതെ എന്ന ക്കു പറയാൻ കഴിയും”.

അയാളുടെ ഈ നിർബന്ധം എന്നെ സ്വാധീനിച്ചു. ഒരു കൂർക്കിനോടൊപ്പും ഞാൻ വിട്ടിലേക്കു പോയി. പാചകക്കാരൻ മുന്നേ നടന്നു. അയാൾ എന്നെ വിട്ടിൽ മുകളിലെത്തെ നിലയിലേക്ക് നേരേ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ആ സ്റ്റേപ്പിത്തെൻറെ മുൻ ചുണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: “ആ വാതിൽ തുറിന്ന് അങ്ങുതന്നെ കാണുക”.

എനിക്ക് എല്ലാ മനസ്സിലായി. ഞാൻ വാതില്ക്കൽ മുട്ടി. മറുപടിയില്ല. ദിനതികൾ ഇളക്കുമാറ്റ് ശക്തിയായി ഇടിച്ചു. വാതിൽ തുറന്നു. അതിനകത്ത് ഒരു വേദ്യ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാനവളോട് വീടുവിട്ടു പോകണമെന്നും മെലിൽ വരുവെതന്നും പറഞ്ഞു.

ആ സ്റ്റേപ്പിത്തെന്നാട് ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ഈ നിമിഷം മുതൽ നിങ്ങളോടു ഒരു എൻറി എല്ലാ ബന്ധങ്ങളും അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാൻ വല്ലൂതെ വണ്ണിക്കുപ്പുപോയി; സ്വാധീനിച്ചിയായിപ്പോയി. ഇങ്ങനെയാണോ നിങ്ങളില്ലോ ഒരു എൻറി വിശ്വാസത്തിന് പ്രതിപഠം തരുന്നത്?”

അയാൾക്ക് സുഖവായം ഉണ്ടാകുന്നതിനു പകരം എന്നെ തുറന്നുകാട്ടു മെന്ന് അയാൾ ലിഷണിപ്പട്ടംതുകയാണ് ചെയ്തത്. അപ്പോൾ ഞാൻ

പറഞ്ഞു: “എനിക്കൊന്നും മറച്ചു വയ്ക്കാൻമില്ല. ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ള എന്നും തുറന്നു കാണിച്ചോളും. പക്ഷേ, ഈ നിമിഷം നിങ്ങൾ ഈ വിട്ടവിട്ട പോക എം”.

ഈത് അധാരൈ കുടുതൽ ക്ഷുഭിതനാക്കി. വേറെ നിവൃത്തിയില്ലാതിരുന്ന തിനാൽ ഞാൻ താഴെ നിന്നിരുന്ന ടോർക്കിനോട് പറഞ്ഞു: “എൻറീ കുടു താമസിക്കുന്ന ഒരാൾ വള്ളരെ മോശമായി ചൊലുമാറിയെന്നും അധാരൈ വിട്ടിൽ നിന്നുത്തുവാൻ ഞാനിഷ്ടപ്പെടുന്നില്ലെന്നും പക്ഷേ അധാരൈ പോകാൻ കൂട്ടാക്കുന്നില്ലെന്നും സ്ഥായത്തിന് പോലിസിനെ അയച്ചുതന്നാൽ ഉപകാരമായിരിക്കുമെന്നും ദയവായിരുച്ചുന് പോലിസ് സൃഷ്ടിനെ എൻറീ അഭിവാദ്യങ്ങളാട്ട അറിയിക്കും”.

ഞാൻ ശുദ്ധവത്തിലാണെന്ന് ഇതോടെ അധാരൈക്ക് മനസ്സിലായി. തന്റെ കുറ്റം അധാരൈ ദേവിപരവനാക്കി. അധാരൈ എന്നോട് മാപ്പേ പറഞ്ഞു. പോലിസിനെ അറിയിക്കരുതുന്ന് അപേക്ഷിച്ചു. ഉടനെ വിട് വിട് പൊയായ്ക്കുള്ളേണ്ട അവസ്ഥയിൽ അധാരൈ പോയി.

ഈ സംഭവം എൻറീ ജീവിതത്തിലെ അവസരാചിത്രമായ ഒരു മുന്നനി തിപ്പായിരുന്നു. ആ ദുർബിഡിയാൽ എത്ര ലീമമായി ഞാൻ വണ്ണിക്കപ്പെട്ടു എന്ന് അപേക്ഷ മാത്രമാണ് എനിക്ക് വൃക്കത്തായി അറിയാൻ കഴിഞ്ഞത്. അധാരൈ കുടു പാർപ്പിക്കുക വഴി നല്ലാരു ലക്ഷ്യത്തിനായി ചീതയായെങ്കിലും മാർഗ്ഗം ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുക്കുകയായിരുന്നു. മുഴച്ചുടിക്കിൽ നിന്ന് അതിപൂശം കിട്ടുമെന്ന് പ്രതിക്കിക്കുകയായിരുന്നു ഞാൻ. ആ സ്നേഹപരിപാടി ദ്വാരാവാക്കാരാണെന്ന് ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നു. എനിട്ടും എന്നോട് അധാരൈ സത്യസന്ധ്യായിരിക്കുമെന്ന് ഞാൻ വിശദിച്ചു. അധാരൈ നന്നാ കാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ ഞാൻ സ്വയം നശിപ്പിക്കുന്നതിനുടെത്തെന്നി. സുപ്പു തുക്കളുടെ സ്നേഹപരവർണ്ണനമായ മുന്നറിയിപ്പുകളെ ഞാൻ അവഗണിക്കുകയായിരുന്നു. അധാരൈലുള്ള വിശ്വാസാധിക്യം എന്നെ പൂർണ്ണമായും അന്യന്ന കഴിയിരുന്നു.

ആ പുതിയ പാചകക്കാരനില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഞാനോരിക്കല്ലോ സത്യം കണ്ണുപിടിക്കുമായിരുന്നില്ല. അക്കാദത്ത് ഞാനാരംഭിച്ച നിസ്സാഗജിവിതാ നയി കാണ് ആ സ്നേഹപരിപാടിന്റെ സ്വാധീനത്തിൽ തുടക്കിനു കഴിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ എനിക്കു പക്ഷേ സാധിക്കാതെയും വരുമായിരുന്നു. അധാരൈക്കു പേണ്ടി എപ്പോഴും ഞാൻ വെറുതെ സമയം നഷ്ടപ്പെടുത്തുമായിരുന്നു. എനിട്ടും നിന്നു കാരുജങ്ങൾ മറച്ചുവച്ചുകൊണ്ട് എന്നെ വഴിതെറിക്കാനും അധാരൈക്ക് കഴിവുണ്ടായിരുന്നു.

എന്നാൽ മുഖവന്നപോലെ ഇപ്പോഴും ഇംഗ്രേസ് എന്ന രക്ഷിക്കാനെ തനി. എൻറീ ഉദ്യോഗങ്ങൾ പരിശുശ്മാനയിരുന്നതിനാൽ തെറ്റുകൾ പറ്റിയിട്ടും എന്നെ രക്ഷിച്ചു. നേരത്തെ ഉണ്ടായ ഈ അനുഭവം ഭാവിക്കിൽ സുക്ഷിക്കാൻ തക്ക നല്ലാരു മുന്നറിയിപ്പായിരുന്നു.

ആ പാചകക്കാരൻ എൻഡേരിക്കുറെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നന്തരപ്പെട്ട ഒരു ദുരന്തം ആയിരുന്നു. അയാൾക്ക് പാചകം അറിയില്ലായിരുന്നു. പാചകക്കാരെ നേന്ന നിലയ്ക്ക് എൻഡേരി വിട്ടിൽ അയാൾക്ക് തുടരാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ മറ്റാർക്കും എൻഡേരി കൂദാശവന്നത് അപ്പോൾ ആദ്യമായിട്ടല്ലായിരുന്നു. എന്ന് ഞാൻ പിന്നീടിരിഞ്ഞു. അവൾ മുന്ന് പലാപ്പോഴും വന്നിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ പാചകക്കാരൻറെ ചെയ്യും ആർക്കും ഉണ്ടായില്ല. എന്നെന്നാൽ ആ സന്ദേഹി തന്ന എത്ര അനധികാരിക്കാൻ ഞാൻ വിശ്രസിച്ചിരുന്നതെന്ന് എല്ലാവർക്കും അറിയാമായിരുന്നു. ആ പാചകക്കാരൻ ഈ ഒരു സേവനത്തിനുമാത്രമായി അയക്കപ്പെട്ടിരുന്നതുപോലെയുണ്ട്. കാണണം ഉടൻതന്നെ അയാൾക്ക് പോകണമെന്ന് എന്നോട് പറഞ്ഞു.

“എനിക്ക് നിങ്ങളുടെ വിട്ടിൽ താമസിക്കാനാവില്ല. നിങ്ങളെ എളുപ്പം വഴി തെരുക്കാൻ കഴിയും. ഇത് എനിക്കു പറ്റിയ സ്ഥലമല്ല”. ഞാനയാളു പോകാനുണ്ടായില്ല. കുടുംബം താമസിച്ചിരുന്ന ശുമസ്തന്നെപ്പറ്റി എന്നോട് അപവാദം പറഞ്ഞത് മേൽപ്പറിഞ്ഞ സ്ഥലപരിതന്നല്ലെതെന്ന് മറ്റാറുമല്ലെന്ന് ഞാൻ ഭേദം കണ്ണപിടിച്ചു. ആ ശുമസ്തന്നോട് ചെയ്ത അനീതിക്കു പരിപരാരം ചെയ്യാൻ ഞാൻ വളരെ പരിശൃംഖലിച്ചു. പക്ഷേ അയാളെ ദരിക്കലും പൂർണ്ണമായി തുപ്പിപ്പെടുത്താൻ എനിക്കു കഴിണ്ടില്ലെന്നത് എൻഡേരി നിത്യദ്വാനമാണ്. എത്രയികും നന്നാക്കിയാലും ഒരു വിള്ളൽ വിള്ളൽത്തന്നെന്നാണ്.

24. വിട്ടിലേക്ക്

ഞാൻ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ഇപ്പോൾ മുന്ന് വർഷമായി. എനിക്കു ജനങ്ങളെയും ജനങ്ങൾക്ക് എന്നോയും ഇതിനോടുകൂടം നല്ലപോലെ അറിയാൻ കഴിണ്ടിട്ടുണ്ട്. അവിടെ വളരെക്കാലം താമസിക്കേണ്ടിവരുമെന്ന് കണ്ണതിനാൽ ആറുമാസത്തേക്ക് വിട്ടിൽ പോകാനായി അനുവാദം തരാൻ 1896-ൽ ഞാനാവശ്യപ്പെട്ടു. വകുപിലെന്ന നിലയ്ക്ക് എനിക്ക് സാമാന്യം നല്ല പ്രാക്കറ്റിസും ശായിരുന്നു. എൻഡേരി സാന്നിദ്ധ്യം ആളുകൾക്ക് ആവശ്യമാണെന്നും കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. അതുകൊണ്ട് വിട്ടിൽപോയി ഭാവയേയും കൂട്ടികളേയും കൂട്ടിക്കാണ്ടുവന്ന് താമസിക്കാൻ ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു. നാട്ടിൽ ചെന്നാൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ കാല്പനികളും ഉളവാക്കാനും പൊതുജനങ്ങളിലും രൂപീകരിക്കാനുമായി കൂറെ പൊതുപ്രവർത്തനം നടത്താൻ കഴിയുമെന്നും ഞാൻ കണ്ണു. മുന്നു പവൻ നികുതി അപ്പോഴും ഒരു ഉണ്ണണാതെ പ്രണമായിരുന്നു. അത് നികുതികളിയാതെ സമാധാനം ഉണ്ടാക്കുമായിരുന്നില്ല.

എന്നാൽ കോൺഗ്രസ് പ്രവർത്തനത്തിന്റെയും വിദ്യാഭ്യാസം സംഘടനയുടെയും ഉത്തരവാദിത്വം ഞാനില്ലാത്തപ്പോൾ ആർ എറുടുക്കും? രണ്ടുപേരും ഞാൻ മനസ്സിൽക്കണ്ണു - ആദംജി മിയാവാനും പാഴ്സി റസ്റ്റംജിയും.

கஷ்வதக்காருட கூடுதலில் நின் ஹபூர் யாராஜா பிவர்த்தகங்களை கிடை மாயிருந்து. ஏனால் அவருடை கூடுதலில் கூடுமாயி ஜோலி செய்த ஸக்கடியுடை கடமகச் சூழ்மிக்கானும் ஹன்யூஸ் ஸமூதாயத்தினை விழு மாங் ஆரீஜ்ஜிக்கானும் ஏதுவும் அயிகா கஷியுந்த ஹபூர்னத ரஸூபேர் க்காயிருந்து. ஸக்கடிக்கீல் ஹால்ஹிச் கெக்காரும் செய்யானுதூ பரிஜ்ஞானம் கிரீத்யாயும் வெளமாயிருந்து. அன்றிச் சூடுக்காலி வியாவாஸ்ரி பேர் அன்றி நாயி என்ற ஶாபார்ஸ் செய்து. அபேர்டெட் ஸக்கடியாயி அங்஗ிகளி காக்கயும் செய்து. நல்லாரு நிச்சயமாயிருந்து அதென் அங்குவே வெஜிப்பூத்துதி. நிர்வாகமாய பரிசும், விஶாலாட்சுதயது, ஸ்நேഹாலாவு, மறைப் பின்னிவயான் ஆரீஜி வியாவாஸ் ஏதுல்லாவரேயும் தூப்திப்பூத்துக் கூடும் ஸக்கடியுடை ஜோலிக்க் வாரிஸ்ராடுடை யிழியோ உயர்ந ஹால்ஹிச் விவாதாஸமோ உத்த ஆக்கை ஆவசுமிலூந் தத்தியிக்கூக்கயும் செய்து.

1896 மதுவநேதாட ஏன். ஏன். பொக்காடு ஏன் யாத்தகைப்பிளின் என்ன நாட்டிலேக்க் யாத திரிச்சு. அத் கால்காத்திலேக்க் போக்குவரதாயிருந்து.

அது கூடுதலில் வழக்கைக்கூந்து யாத்தகாரை உள்ளாயிருந்துது. அவருடை கூடுதலில் ரெங் ஹால்ஹிச் உதோஶஸ்மக்காருங்காயிருந்து. அவருமாயி என்ற நல்ல ஆட்சிப்புத்திலாயி. அவரிலைாராஜுடை கூடு திவாஸ்வு. ஒரு மளி கார்த்தை என்ற படிக்காலங்களும் கல்கிக்குமாயிருந்து. கூடுலிலை யோக்கர் ஸபா. தமி ச் பரிக்கானுதூதூ புஸ்தகா (Tamil Self Teacher) ஏனிகூ தறிக்கயும் என்ற பரிக்கான் தூட்டுக்கயும் செய்து. நெர்த்திலை அங்குவெத்தில் நின்று, முயின்தூமாயி கூடுதல் அடுக்கான் உருடு பரிக்கணமென்று மதாஸ் பிரோவின்ஸில் நின்றுதூ ஹந்தூக்காருமாயி அடுதல் வாய்ச்சு டான் தமிச் பரிக்கணமென்று என்ற மன்றிலைக்கியிருந்து.

ஏனோடொபூம் உருடு பரிசிருந ஹால்ஹிச்காராய ஸ்நேஹிதை ஆவசுமூப்புத்தந்தூஸ்விச்சு கூடுலிலை யாத்தகாரின் நின் ஏரு உருடுமுங்கியை என்ற கல்கூபிக்கூ. அண்ணென உருடுபாந்திலை என்னசீ வழக்கர முனை ரி. அது ஹால்ஹிச் உதோஶஸ்மன் ஏனோக்கார் நல்ல ஓர்மூக்காலியிருந்து. ஏதிகளில் கால வாக்க் பின்கிட் ஏதிகலைங் அபேர்பா. மிக்குக்கியில். ஏனி க்காலைக்கின் உருடு அச்சுருண்டு திரிச்சியான் வழக்கர பிரயாஸமாயி தோனி. என்ற வழக்கையிகா பரிசுமிசூங்களியைகில்லூ. அது உதோஶஸ்ம என ஏதிகலை பின்கிலைக்கான் காலின்டில்.

தமிசின்ற காவுதலில் என்ற ஏருவியங் நல்ல புரோஶதி நேடி. அதி ன் ஸபாயத்தினாரையும் கிடியில்ல. ஏனால் அது தமிச்பாந்துஶங்கம் வழக்கர என்ற மாயி ஏழுதப்பூத்தாயிருந்து. புரததூதின்றுதூ ஸபாயங் ஆவசுமாயி ஏனிகூ தோனியில்ல.

இது பாந்னசீ ஹந்தூயிலைத்தியசேஷவும் தூட்டாமென் என்ற ஆசி சூ. பகைச் சுத் ஸாயிசூல்ல. 1893-ஞ் ஶேசமுதூ ஏன்ற பாந்னசூல்யிகவும்.

ஜயிலிலான் நடந்தது. தமிழூ உருபுவூ பரிக்குவன் காலத்தின், ஜயிலுக் குறிச் சொன் குரை பூரோஹதி எந்தி - தமிழ்த் தக்ஷிணாபிரகாரத்திலே ஜயி லூக்கல்லூ உருபு ஏற்றுவாரா ஜயிலிலு. ஏற்கான் தமிழ் ஸங்ஸாரிகளைச் சொன்னால்கூலூ பரிசூலி. கூரை வாயிக்கான் பரிசூதாஸங்கல்லூ பரிசீலிய நா ஹலியத்துக்கொள்க் கூபூர் மறைந்துகண்டு.

தமிழோ தெலுங்கோ அரியான் கசியாற்றத் படிட வலிய குருவாளை என்னிகளிப்படிசூடு அனுவேப்படுகிறது. உக்கிளாப்ரிக்கயில் உலாயிருக்கு பிரவியர் ஏனென்ற மேற்கொண்ட ஸ்தேபார் ஏறு மயூஸ்ஸ்ரெண்டாயி ஏனில்வஷஷிக்குகிறார்கள். ஏனு தமிழ்நோ தெலுங்களோ ஆறு ஸ்தேபார்த்தென் காளூபொசாக்க அதைத் தாடுக்கார் உக்கிளாப்ரிக்கயில் பிக்கி பிசுப் விஶோஸ்வு ஸ்தீபார்ப்பிரமவு நிஸுால்தெ தூரவு ஏனென்ற ஓர்க்கு யிரு ஏத்தாதிரிக்கிண்டு. அவரியிகவு நிரக்காரராயிருக்கிறது, ஸ்தீக்குப் புருஷந்தரு, ஏத்தாளெருபோலே. உக்கிளாப்ரிக்கயிலை ஸுநா அண்ணென்றுதான்வர்க்க வேல்தியாயிருக்கிறது. நிரக்காரராய சென்றிக்காள் ஆறு ஸமந் நடத்தியத் தொழிற்சாலைக்குவேள்ளி நடத்தப்பட்டு அதில் பாவ அசர் தனை பூர்ணமாயு பலக்கட்டது. அவருடை ஹாப் அரியாற்றத், ஆறு நல்லப்பறு சூப்புப்படியான மாவிளாருடை பூடுதல் கவர்களாட்டுக்காளை ஏன்னாயாலு ஏனிக்கொரு நடத்துமாயிருக்கிண்டு. அவர் முரிப்பிரிதுஸ்மானி யோ முரில்லாந்திரோ ஸங்ஸாரிக்குமாயிருக்கிறது. எண்ணென்க அண்ணென ஜோலி தூக்கான் பிரயாஸம் கூடுதல் ஸாயிக்குக்கயு செய்தது. ஏகிலிப் தமிழூ தெலுங்கு பரிசீ அவருடை ஸ்தேபார்த்தீக் பிரதிபொல் நல்க்களமென்னாகாலிசூ. தமிழின், முறை பரிணமத்துபோலே, எனான் அல்பா புரோகரி டீ டெடி. பகை ஹாங்குதில் வசூப் பரிக்கொள் ஶமிசுப் பெலுக்கிற அக்காரண்யச் சுராக்குக்குத்தின்போல் என்னத்தியிலே. ஹா ஹாக்காச் ஏனிக்கொளி ஒரிக்க லுப் பரிக்கொள் கசியிலெப்புள்ளி என்னிப்பூாச் செல்லப்படுகிறது. அதைகொள்க்குப்பாவி யர் பரிசூங்மானி பரிக்கொமென் என்னாகாலிக்குக்காலன். அவருடை கூடு அனித் தீக்கி உக்கிளாப்ரிக்கயில்லைஞ்சாலையிருக்கிறதெனில் ஹாங்கிச் ஸங்ஸாரி க்கொள் கசியாற்றவர் சரிக்கலைத்திலூப், பரிக்கொயோ பரிசூங்மானியோ ஸங்ஸாரிக்குமாயிருக்கிறது. ஹாங்கிச் ஸங்ஸாரிசில்லைஞ்சாலையிருக்குவோச் ஹாங்கிச் பரிஜ்ஞ்சொங் அங்கு நம்முடை ஹாப் காச் பரிக்கொள் நடத்து ஏனு கொங்கு.

எனால் குரெ வசிமாரிப்போயி. ஏற்கென்ற கூப்தர்யாத்ரையூட் விவரம் அவசூனிப்பிக்கொடு. எனு. எனு. பொகோஜு யாத்ரைப்பூலின்றி கூப்பீட்டை வாய்க்கார்க்க பரிசுப்பேடுகுடைஷ்டதூட்டுள்ளது. என்னால் ஸ்டேப்பிரித்தாயின்தீர் கிருந்து. அதேபோல் ஒரு 'பீமத்து' ஸஹோதரங்காயிருந்து. என்னாலுடைய ஸாலா ஷஸ்ளா கூப்புலோடுக்கொடுவிருப்பதினேக்கால் ஆத்தியீவிஹாய்வைக்குக்கொடுவிருந்து. அதேபோல் உதவுப் பு ஸாவாவாவுப் பேர்திரிப்புக்களு. வெவ்விலையை உப

ദേശം അദ്ദേഹത്തിന് കുട്ടികളിൽയായിരുന്നു. വൈഖിളിഡിൻറെ മനോഹരതി അതിനീൻറെ ലാളിത്യത്തിലാണെന്തെ. “എല്ലാ പുരുഷമാരും സ്ത്രീകളും കുട്ടികൾ ഒരു യേശുവിലും അദ്ദേഹത്തിനീൻറെ തുംഗത്തിലും വിശ്വസിക്കേണ്ടു. അവരുടെ പാപങ്ങൾ തിരിച്ചയായും മോചിക്കപ്പെടും” എന്ന് അദ്ദേഹം പറയും. ഈ സ്കേംപ്രാഥിനിൽ പ്രിട്ടോറിയൽ ഫീമത്ത് സഹാദരിക്കേണ്ട ഓർമ്മ എന്നിൽ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു. സഭാചാരപരമായ നിബന്ധനകൾ കൊണ്ടുവരുന്ന മതം അദ്ദേഹത്തിനീൻറെ ദുഷ്ടിയിലുന്നില്ല.

എൻ്റെ സസ്യക്ഷേപണം ആണ് ഈ ചർച്ചയ്ക്കുള്ളാണെങ്കിലും അവസരമുണ്ടാക്കിയത്. എന്തുകൊണ്ട് ഞാൻ മാംസം കഴിക്കുന്നില്ല? കാളളിച്ചി തന്നെ എന്തു കൊണ്ടു കഴിച്ചുകൂടാ? മനുഷ്യരുടെ താഴെയുള്ള മുഗങ്ങളെല്ലാം ഒരു വം സൃഷ്ടിച്ചത് മനുഷ്യർക്ക് അനുഭവിക്കാൻ വേണ്ടിയെല്ലോ? ഉദാഹരണത്തിന് അദ്ദേഹം സസ്യജാലങ്ങളെല്ലും ഇതിനായി സൃഷ്ടിച്ചുവെല്ലോ? ഈ ചോദ്യ ഔദ്യർ അനിവാര്യമായും മതപരമായ ചർച്ചയിലേക്ക് തന്നെല്ലെങ്കിലും.

തന്ത്രശക്തി പരിസ്വരം ബോധവുമെല്ലാത്തനാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. മതവും സഭാചാരവും പര്യായപരിജ്ഞാനാലയാണെന്ന് ഞാൻ വാദിച്ചു. അതിനെതിരായ തന്നീൻറെ വിശ്വാസം, ശരിയാണന്നതിൽ കൂപ്പറ്റുന്ന യാതൊരു സംശയവുമില്ലോ ഇരുന്നു.

ഇരുപത്തിനാല് ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഈ രസകരമായ യാത്ര അവസാനിച്ചു. ഹൃസ്തീ നദിയുടെ സഹമന്ത്രം ആസ്വദിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ കഴിക്കുടയിൽ ഇരഞ്ഞി. അതേ ദിവസം തന്നെ ബോംബേയ്ക്കുള്ള തിവിഞ്ചിയിൽ കയറുകയും ചെയ്തു.

25. ഇന്ത്യയിൽ

ബോംബേയിലേപക്ഷുള്ള എൻ്റെ യാത്രയിൽ തിവിഞ്ചി അലൂഹബാദിൽ നാല്പത്തിയഞ്ച് മിനിട്ട് നിന്നു. ആ ഇടവേള നഗരം എന്നു ചുറ്റിക്കാണുന്നതിന് ന് ഉപയോഗിക്കാമെന്ന് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഒരു മെഡിക്കൽ പ്രോഫീഷണൽ ന് കുറച്ച് മരുന്ന് വാങ്ങാനും ഉണ്ടായിരുന്നു. മരുന്നുകടക്കാരൻ പാതി ഉറക്കത്തിലായിരുന്നു. മരുന്ന് എടുത്തു തരാൻ അയാൾ വളരെയധികം സമയം എടുത്തു. അതിനീൻറെ പദ്ധതായി ഞാൻ സ്റ്റേഷൻിലെത്തിന്നും വണ്ടി നിജിത്തുടങ്ങിയിരുന്നു. സ്റ്റേഷൻമാസ്റ്റർ ദയാപൂർവ്വം എന്നിക്കുവേണ്ടി, വണ്ടി ഒരു മിനിട്ട് നിർബന്ധിയിരുന്നു. എന്നിട്ടും എന്ന കാണാതെ വന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം എൻ്റെ സാധനങ്ങൾ വണ്ണിക്കിൽ നിന്ന് ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം ഇരക്കി വസ്തിച്ചിരുന്നു.

ഞാൻ ‘കൈത്തന്’ പ്രോട്ടോൾ രൂപ മുറിയെടുത്ത് അവിടെ, അപ്പോൾത്തെ നൊ ജോലി ആരംഭിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചു. അലൂഹബാദിൽ നിന്നു പ്രസിദ്ധികരിച്ചിരുന്ന ‘പ്രാനിയൻ’ (The Pioneer) പത്രപ്രകാശക്കുണ്ടിച്ചു ഞാൻ ധാരാളം കേട്ടിരുന്നു. അത് ഇന്ത്യാക്കാരുടെ അഭിലാഷങ്ങൾക്ക് എത്രിരാണന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും

ചെയ്തു. മി. ചെന്നിനി ജുനിയർ ആയിരുന്നു അക്കാദമിയിൽ അതിന്റെ പ്രതാധി പാർ എന്നാണ് എൻ‌റ ഓർമ്മ. എല്ലാ വിഭാഗങ്ങളുടെയും സഹായം നേടണ മെന്ന് എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എനിക്ക് തിവിഞ്ചിയിൽ പോകാൻ കഴിയാതെ വന്നത് കാണിച്ചു. അടുത്ത ദിവസത്തെ വണ്ണിയിൽ പോക തന്ത്രവിഡിം തമ്മിൽ കാണാതോറവാരം അനുവദിക്കണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടു. മി. ചെന്നിനി ഞാനനാരു കുറിപ്പ് കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം ഉടൻതന്ന എന്ന കാണാൻ സമയം അനുവദിച്ചു. എനിക്കെതിൽ വലിയ സന്ന്മാം തോനി, വിശ്വാസിച്ചു. അദ്ദേഹം എനിക്ക് പറയാനുള്ളതു മുഴുവൻ ക്ഷമയോടെ കേട്ടതിൽ. ഞാനഞ്ഞതുന്നതെന്നും വായനക്കാരുടെ ശ്രദ്ധയ്ക്ക് വിഷയമാക്കാമെന്ന് അദ്ദേഹം എനിക്ക് വാക്കുതന്നു. അതോടൊപ്പം ആഫ്രിക്കയിൽ താമസമാക്കിയിട്ടുള്ള വൈദ്യുതക്കാരുടെ അഭിപ്രായം മനസ്സിലാക്കാനും അതിനർഹമായ പ്രാധാന്യം നൽകാനും താൻ ബാധ്യസ്ഥനാക്കാൻ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങളും പിന്താജാമൻ വാക്കുതരാൻ സംശയകും തിരെല്ലനും പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ആ പ്രശ്നം പറിച്ച് താങ്കളുടെ പത്രത്തിൽ ചർച്ച ചെയ്താൽ മതി. ഞങ്ങൾ അപേക്ഷിക്കുന്ന ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ നിതി തരണ മെന്നെ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയും ആവശ്യപ്പെട്ടുകയും ചെയ്യുന്നുള്ളതു”.

അ ദിവസത്തിന്റെ ശേഷിച്ച ഭാഗം ചുരുക്കം നടന്നു കാണാനും ഗാംഡി നടി സംഗമമായ ‘ത്രിവേണി’ കണ്ണാസ്വർക്കുന്നതിനും, എനിക്കു ചെയ്ത് തിരിക്കേണ്ട ജോലികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനുമായി ഉപയോഗിച്ചു. ‘പയനിയർ’ പ്രതാധിപരുമായി ഞാൻ നടത്തിയ ഈ അപ്രതീക്ഷിതമായ കുടിക്കാശ്ച യാണ് നന്ദാളിൽ എനിക്കുണ്ടായ കിരാതമായ ദേഹാപദ്വരത്തിലേക്ക് എത്തിച്ചു സംഭവ പരാമരികളുടെ അടിസ്ഥാനം.

ബോബാബുയിൽ താമസിക്കാതെ ഞാൻ നേരേ രാജ്ഞേക്കാട്ടിലേക്കു പോകുകയും ഒക്ഷിണാഗ്രഹിക്കയിലെ സ്പർത്തിഗതികളെപ്പറ്റി ഒരു ലാഭ്യലേവ തയ്യാറാക്കാനുള്ള പണികൾ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ലാഭ്യലേവയുടെ എഴുത്തും പ്രസിദ്ധികരണവും ഏകദേശം ഒരുമാസം കാണാണ് നടന്നത്. അതിന് ഒരു പച്ചപുറന്താളാണുണ്ടായിരുന്നത്. ‘പച്ച ലാഭ്യലേവ’ (Green Pamphlet) എന്ന പേരിൽ അത് പിന്നിടിയപ്പെട്ടു. അതിൽ ഒക്ഷിണാഗ്രഹിക്കയിലെ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ അവസ്ഥ മനസ്സിലും കൂടുപ്പം കുറച്ചാണ് ചിത്രിക്കിച്ചു. ഞാനുപയോഗിച്ച ഭാഷയും മുഖ്യ പറഞ്ഞ രണ്ട് ലാഭ്യലേവകളിലേതിനേയും കാശ് മയമുള്ളതായിരുന്നു. കാരണം ദുരവെച്ച കേൾക്കുന്ന കാലും വാസ്തവതിലുള്ളതു തിനേക്കാൾ വലുതായി തോന്നുമെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു.

അത് പതിനാഞ്ചിൽ കോപ്പി അച്ചടിപ്പിക്കുകയും ഇന്ത്യയിലെ സർവ്വ പത്രങ്ങൾക്കും പാർശ്വനാതാക്കൾക്കും അയച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു മുഖപ്രസംഗതിലുള്ള അതിനാപ്പറ്റി ആദ്യ പരാമർശിച്ചുത് പയനിയർ പത്രമാണ്. റോയ്ക്കിൽ അതിന്റെ സംഗ്രഹം ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്ക് അയച്ചു. ആ സംഗ്രഹ

അതിനീൻറെ ഒരു സംഗ്രഹം റോയ്ടിനുടെ ലഭ്യത്വം ഓഫീസിൽ നിന്ന് നെറ്റാളിലേ കൈം അയച്ചുവെക്കാട്ടുതു. ഈ കേസിൽ സന്ദേശം അച്ചടിച്ചാൽ മുന്നു വൻ ഡിസ് കുടുതൽ ഉണ്ടാവില്ല. ഇത് നെറ്റാളിലെ ഇന്ത്യക്കാർഡ് വെള്ളുകാൻ പെരുമാറ്റുന്ന റിത്തിയെപ്പറ്റി ഞാൻ നഞ്ചിയ ചിത്രത്തിനീൻറെ വളരെ സംഗ്രഹവിച്ച തും ഏന്നാൽ അതിനിങ്ങും കലർന്നതുമായ ഒരു പകർപ്പുയിരുന്നു. എന്നീൻറെ വാക്കുകളിലും അതിലൂപദയാൾപ്പെടുന്നത്. ഈനിന്ന് നെറ്റാളിലൂണ്ടായ ഫലം ഏന്താണണന്ന് പിന്നിട് കാണാം. ഇന്തെ സമയത്തുന്നെന്ന എല്ലാ പത്രങ്ങളും ഈ പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റി ദിരിപ്പാർമാം അഭിപ്രായങ്ങളുണ്ടുതി.

ഈ ലാബ്യൂലേവകൾ പോസ്റ്റ്‌ചെയ്യാൻ വേണ്ടി തയ്യാറാക്കുക ചെറിയ കാരുമഛായിരുന്നു. അതിന് കവറുണ്ടാക്കാനും മറ്റും പണം കൊടുത്ത് ആളു വച്ചാൽ വലിയ ചെലവ് വരുമായിരുന്നു. അതിനുപകരം ഞാൻ എഴുപ്പ് മുള്ളു ഒരു വിദ്യ പ്രയോഗിച്ചു. എന്നീൻ സ്ഥലത്തെ എല്ലാ കുട്ടികളേയും പാഠി ചുട്ടുപാടി രാഖിലെ സ്കൂളിലാൽ സമയത്ത് രണ്ട് മുന്ന് മൺക്കുറ ഇതിനായി ജോലി ചെയ്യാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഇത് അവൻ സന്നോഷത്തോടെ സമ്മതിച്ചു. അവരെ ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കാമെന്നും ഒരു പ്രതിഫലമെന്നുപോലെ ഞാൻ ശേഖരിച്ചുവച്ചിട്ടുള്ള, ഉപയോഗിച്ച സ്റ്റാറ്റുകൾ അവർക്ക് നല്കാമെന്നും വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. അവൻ ആ ജോലി വളരെ വേഗം ചെയ്തു. ചെറിയകുട്ടികളെ വോളണിയർമാരായി എടുക്കുന്നതിലെ എന്നീൻ ആദ്യത്തെ അനുഭവം ഇതായിരുന്നു. ആ ചെറിയ സ്കൂളാർത്ഥാർഡ് രണ്ടുപേരും ഇപ്പോൾ എന്നീൻറെ സഹപ്രവർത്തകരാണ്.

ഈ സമയത്ത് ബോംബെയിൽ ഷേർ പട്ടണപ്പിടിക്കുകയും ചുറ്റുമുള്ള എല്ലാവർഗ്ഗം വളരെ പരിശ്രേണിക്കുകയും ചെയ്തു. രാജ്ഞകോട്ടിലും ഷേർ പൊടിപ്പറിയുന്നതുമോ എന്ന ദേശം ഉണ്ടായി. ശുചികരണ വകുപ്പിനു ചീല സഹായ അംഗൾ ചെയ്യാൻ എന്നിക്കുക കഴിയുമെന്ന് തോന്ത്രകയാൻ ഗവൺമെന്റിനെ എന്നീൻ സേവനസന്നദ്ധത അറിയിച്ചു. സർക്കാർ അത് സിക്കിക്കുകയും ആ പ്രശ്നം ഒക്കെക്കാറും ചെയ്യാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ട കമ്മിറ്റിയിൽ എന്നെ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. കക്കുസുകൾ വൃത്തിയാക്കി വയക്കുന്ന കാലം ഞാൻ ഉണ്ടിപ്പെടുകയും എല്ലാ തത്ത്വവുകളിലും ചെന്ന് അവ പരിശോധിക്കാം എന്നുമെന്ന് കമ്മിറ്റി തിരുമാനിക്കുകയും ചെയ്തു. പാവങ്ങൾക്ക് തങ്ങളുടെ മറപ്പുരകൾ പരിശോധിക്കുന്നതിൽ യാതൊരു എതിർപ്പുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. മാത്രമല്ല അവ നന്നാക്കുന്നതിന് നഞ്ചിയ നിർദ്ദേശങ്ങൾ അവൻ നടപ്പിലാക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ വലിയവരുടെ വിടുകൾ പരിശോധിക്കാൻ ചെന്ന പ്രോഗ്രാം അവൻ തങ്ങളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും തയ്യാറായില്ലെന്നു മാത്രമല്ല പിലർ തങ്ങൾക്ക് പ്രവേശനം നിഷ്പയിക്കുക കൂടി ചെയ്തു. തങ്ങൾക്ക് പൊതുവെ ഉണ്ടായ അനുഭവം ധനികരുടെ കക്കുസുകൾ കൂടുതൽ വൃത്തിക്കടക്കവായിരുന്നു എന്നതാണ്. അവ ഇരുട്ടപിടിച്ചതും ദുർഗ്ഗന്ധം വമിക്കുന്നതും അഴുക്കും കൂമികളും നിറഞ്ഞതും ആയിരുന്നു. തങ്ങൾ

നഞ്ചിയ നിർദ്ദേശങ്ങൾ എല്ലുപ്പമുള്ളതായിരുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, മലം തറയിൽ വീഴാനിടയാക്കാതെ ബക്കറ്റ് ഉപയോഗിക്കുക; മുതവും നിലത്തെ കാൽ അറിച്ചിറിങ്ങാനിടയാക്കാതെ ബക്കറ്റിൽ വീഴാൻ വേണ്ടതു ചെയ്യുക; മറ്റുപോലെ രഡ്കൂളിൽ കുട്ടാത്തൽ വെളിച്ചവും കാറ്റും കടക്കാനും തോട്ടിക്കൾക്ക് അവ വേണ്ടപോലെ വ്യതിയാക്കാനും വേണ്ടി മറ്റുപരയക്കും പുറംചുമരിനും തുടങ്ങിയ മരിച്ചുകൊണ്ട് അവസാനം പറഞ്ഞ പരിപ്പശാരാന്തിന് ഉന്നത വർഗ്ഗക്കാർ അസംഖ്യം എതിർവാദങ്ങൾ ഉന്നയിച്ചു. മിക്കവരും അത് നടപ്പിലാ കലിയുമീലി.

കമ്മറ്റിക്ക് അയിത്തക്കാരുടെ കുടിലുകളും പരിശോധിക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. കമ്മറ്റി അംഗങ്ങളിൽ ഒരാൾ മാത്രമേ എൻറീ കുട അവിടെപ്പോൾ കാൻ തയ്യാറായുള്ളൂ മറ്റുള്ളവർക്ക് ആ കുടിലുകൾ സന്ദർശിക്കുക കേവലം അസംബന്ധമായി തോനി; അവരുടെ മറ്റുപരകൾ പരിശോധിക്കുന്നത് കുട്ടാത്ത് അസംബന്ധമായും. എന്നാലേൻകുക് ആ വാസന്മാലങ്ങൾ സന്നാഹക കൂട്ടായ അംഗുതം ആൺ ഉള്ളവാക്കിയത്. അതുരെമാരു പ്രദേശ സന്ദർശിക്കുന്നത് എൻറീ ജീവിതത്തിലാദ്യമായിരുന്നു. അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന സ്ത്രീകളിൽ പുരുഷാഭാരും ഞങ്ങളെക്കണ്ണം അംഗുതപ്പെട്ടു. അവരുടെ മറ്റുപരകൾ പരിശോധിക്കാൻ താൻ സമ്മതം ചോദിച്ചു. അവർ അംഗുതത്തോടെ മറുപടി പറഞ്ഞു: “ഞങ്ങൾക്ക് മറ്റുപരകളോ! ഞങ്ങൾ വെളിന്പുറത്തുപോയാണ് ആവശ്യങ്ങൾ സാധിക്കുന്നത്. കക്കുസുകൾ നിങ്ങൾ വലിയ ആളുകൾക്കുള്ളതാണ്.”

“ശൻ അപോൾ നിങ്ങളുടെ വിടുകൾ പരിശോധിക്കുന്നതിൽ വിരോധമില്ലോ?” താൻ ചോദിച്ചു.

“നിങ്ങൾക്ക് പുറഞ്ഞ സ്വാഗതം. ഞങ്ങളുടെ വിടുകളുടെ എല്ലാ മുകളും മുലയും നിങ്ങൾക്ക് കാണാം. ഞങ്ങളുടെത് വിടുകളും വരും മാളങ്ങളാണ്.”

താൻ അക്കത്തേക്ക് ചെന്നു. പുറംപോലെതന്നെ അക്കവും വൃത്തിയായി കിക്കുന്നതുകണ്ണ് എന്നിക്ക് വളരെ സന്നോധം തോനി. അക്കത്തേക്കുള്ള വാതിൽക്കാഗം തുടച്ച് വ്യതിയാക്കിയിരുന്നു. തുകൾ ഭാഗിയായി ചാണകം മെഴുകിയിരുന്നു. കുറച്ച് പാത്രങ്ങളും ചട്ടികളുമുള്ളത് വ്യതിയുള്ളതും തിളഞ്ഞതുമായിരുന്നു. ആ കുടിലുകളിൽ രോഗം പൊതിപ്പുറപ്പെടുമെന്ന ഭയപ്പെടാൻ യാതൊന്നുമല്ലായിരുന്നു.

ഉന്നത വർഗ്ഗക്കാരുടെ വിടുകളിൽ താൻ കണ്ണ ഒരു കക്കുസിനെപ്പറ്റി കുറച്ച് വിവരിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. എല്ലാ മുൻയക്കും വെള്ളവും മുത്തവും ഒഴിക്കാൻ ഓരോ ഓട ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിനർത്ഥം വിട് മുഴുവൻ നാറു മെന്നാൻ. എന്നാൽ ഒരു വിടിന് മുകളിലെത്തു നിലയിൽ ഒരു കിട്ടുമുറിയുണ്ടായിരുന്നു. ആ മുറിയുടെ അഴുക്കുചാൽ മുത്തപ്പുരയും കക്കുസുമായി ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. ആ അഴുക്കുചാലിന് താഴെത്തു നിലയിലേക്ക് ഒരു പൈപ്പ് പിടിപ്പിച്ചിരുന്നു. ആ മുറിയിലെ ദുർഗന്ധം ആരിക്കും സഹിക്കാൻ കഴി

യുമായിരുന്നില്ല. അവിടെ കഴിയുന്നതാശക്ക് എങ്ങനെ ഉറങ്ങാൻ സാധിക്കുമെന്ന് വായനക്കാർ സഹിപ്പിച്ചുതെന്ന് മതി.

വൈശണവ ഹവോലിയും (കേഷത്രം) കമ്മിറ്റി സംബർഡിച്ചു. ആ ഹവോലിയുടെ അധികാരിയായ പുരോഹിതൻ എൻ്റെ കുടുംബവ്യാമായി നല്ല സന്ന പദ്ധതിലായിരുന്നു. അതിനാൽ ഞങ്ങൾ എല്ലാം പരിശോധിക്കുന്നതും പരിഷ്കാരങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കുന്നതും അദ്ദേഹത്തിന് സമർത്ഥായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കുടി കണ്ണട്ടില്ലാത്ത ഒരു ഭാഷാ ഹവോലിയുടെ വളർപ്പിനുള്ളിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ സ്ഥലത്തെത്തങ്ങളാണ് ഉച്ചൻശിഖരവും ഏപ്പിലിലകളും മറ്റും മതിലിനു മുകളിലും എറിഞ്ഞിരുന്നത്. അവിടെ കാക്കകളുടെയും പരുത്തുകളുടെയും സംക്രതമായിരുന്നു. അവിടെന്നെ കക്ഷസുകൾ വൃത്തിക്കട്ടവയായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങളിൽ എത്രയെല്ലാം ആ പുരോഹിതൻ നടപ്പിലാക്കി എന്നില്ലാണ് വേണ്ടതു കാലം ഞാൻ രാജ്കോട്ടിലുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഒരു ആരാധനാസ്ഥാപനത്ത് ഇന്ത്യയിക്ക് വൃത്തികേട്ട് കണ്ണത്ത് എന്ന വേദ നില്പിച്ചു. വിശുദ്ധമെന്ന് കണക്കാക്കപ്പെട്ടുന്ന ഒരു സ്ഥലത്ത് ശുചിക്രണാത്മി സ്ഥാപിയും ആരോഗ്യരക്ഷയുടെയും നിയമങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം പാലിക്കപ്പെട്ടു നേര് ആരും പ്രനിക്കിക്കും. സമുദ്രതികർത്താക്കൾ, അക്കാദമിയുടെനുണ്ടായി മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നതുപോലെ ആന്തരിക്കവും ബഹുവ്യാഹരിച്ചുവരുമെന്ന് ശ്രദ്ധിക്കുവെച്ചു വലിയ ഉള്ളന്തെ നൽകിയിരുന്നു.

26. റണ്ടു തിപ്രവീകാരങ്ങൾ

ബ്രിട്ടിഷ് ഭരണത്തോട് എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നിട്ടേണ്ടും കെൽ, വസ്ത്രപ്പു ലഭിക്കിയിരുന്ന ആരാധനയും എന്നിക്കരിയാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഈ കെൽയുടെ വേര് സത്യനേതാട്ടുള്ള എൻ്റെ സന്നേഹമായിരുന്നു. എന്റെ ഇപ്പോൾ ഞാൻ കാണുന്നു. രാജകെൽക്കിയോ അമവാ ഇറ്റേതെങ്കിലും ഗുണമൊ യഥാർത്ഥത്തിലില്ലാതെ ഉണ്ടെന്നു കാണിക്കുക. എന്നിക്കൊക്കലും, നാഡിക്കും കാര്യമല്ല. ദന്താളിൽ ഞാൻ പക്കടുത്ത തോശങ്ങളിലിവല്ലോം ബ്രിട്ടിഷ് ദേശിയഗാനം പതിവാകി പാടിയിരുന്നു. അത് പാടുന്നതിൽ ഞാനും പങ്കുചേരണമെന്ന് അന്ന് എന്നില്ലെന്നോന്നിലായിരുന്നു. ബ്രിട്ടിഷ് ഭരണത്തിന്റെ വൈകല്യങ്ങൾ എന്നിക്കും കുടുംബങ്ങളിൽ അടിസ്ഥാനമാക്കിയിരുന്നു. അക്കുക്കുട്ടി നോക്കുന്നോൾ അത് സ്വികാരുകാണാന് എന്നില്ലെന്നോന്നി. ബ്രിട്ടിഷ് ഭരണം പൊതുവെ ഭരിശേഖ്യകുന്നവർക്ക് ശ്രദ്ധകരാണാൻ അക്കാദമിൽ ഞാൻ വിശ്വസിച്ചു.

അക്കാദമാലീക്കരിയിൽ ഞാൻ കണ്ണ വിശേഷിപ്പിച്ചാം ബ്രിട്ടിഷ് പരമാവധി താഴിൻ പരിപൂർണ്ണമാണെന്ന് ഞാൻ വിശ്വസിച്ചു. അത് താഴേക്കാലികവും പ്രാഭവിക കാലം ആണെന്നും ഞാൻ വിശ്വസിച്ചുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ ബ്രിട്ടിഷ് സിംഗാൾണാഭത്താട്ടുള്ള കെൽത്തിയിൽ ഞാൻ ബ്രിട്ടിഷ്ക്കാരോട് മഠാശാലില്ലെന്നു. ശ്രദ്ധാപൂർവ്വമായ പരിശും കൊണ്ട് ദേശിയഗാനങ്ങളിൽനിന്ന് ഇംഗ്ലാൻഡിലും അത് പാടിയിരുന്നോളെ കുടംപ്പും പാടകയും ചെയ്തു.

വഹരളുമോ ആർഡാടമോ കൂടാരത രാജകേൽതി പ്രകടിപ്പിക്കാൻ അവസരം കിട്ടിയപ്പോഴാക്കു ഞാൻ താല്പര്യത്വാട അതിൽ പങ്കടച്ചതു.

ഈ രാജകേൽതിയെ ദുരൂപയോഗപുട്ടുകയോ ‘അതുപയോഗിച്ച് എന്നെങ്കിലും സ്ഥാനത്തെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടാൻ ശ്രമിക്കുകയോ ഒരിക്കലും ഞാൻ ചെയ്തിട്ടില്ല. ആൽ എനിക്ക് ഒരു കർത്തവ്യം പോലെയായിരുന്നു. ധാരാലാറു പ്രതിപാലംപെയും കൂടാരത ഞാനെ നിബബറ്റുകയും ചെയ്തു.

ഞാൻ ഇന്ത്യയിൽ എന്തൊക്കും വിക്കോറിയ രാജ്ഞിയുടെ ഭാഗാന്തിരം കുറഞ്ഞു വിജയിച്ചില്ല ആശേഷാഖാദത്തിനുള്ള ഒരു ക്ഷേണിപ്പ് നടക്കുകയായിരുന്നു. രാജ്ഞകോട്ടൽ അതിനായി നിയുക്തമായ കമ്മറ്റിൽ പേരാണ് എന്നൊ ക്ഷണി ചെയ്തു. ഞാനാ ക്ഷണം സ്വീകരിച്ചു. പക്ഷേ ആശേഷാഖാദി അധികാരം പ്രകടന പരമാവില്ലെ എന്ന് എനിക്ക് സംശയമുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ ഒട്ടറി കാപ ട്രാ എനിക്ക് കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. അതുകൊണ്ട് വളരെ ദുരിതം പുനരും തോനി. ആ കമ്മറ്റിയിൽ തുടരണമോ വേണ്ടെന്നു എന്ന് ഞാൻ സ്വയം ചോദിക്കാൻ തുക്കാണി. അവസാനം എനിക്ക് ചെയ്യുന്നുള്ളതു മാത്രം ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ട് തൃപ്തിപ്പെട്ടാൽ മതിയെന്ന് തിരുമാനിച്ചു. നിർദ്ദേശങ്ങളിലെന്ന് മംഗളം വച്ചുപിടിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. മിക്കവരും ഇത് ചെയ്തത് ആരഭക്കാണിക്കാം നൂറും ഉദ്യോഗസ്ഥരാർ സന്ന്ദേശിപ്പിക്കാനും വേണ്ടി മാത്രമാണെന്ന് ഞാൻ കാണും. വൃക്ഷം നടിൽ നിർബന്ധിതമല്ലെന്നും ഒരു നിർദ്ദേശം മാത്രമാണെന്നും. ഞാനവരേറ്റ് വാദിപ്പുനോക്കി. അതു നന്നാക്കിൽ ഗുരുവമായി ചെയ്യണം അവലുകിൽ തിരഞ്ഞെടു. എൻ്റെയി ആശയാശ്വരു അവർ പരിപാസിപ്പിച്ചായി ഞാനോർക്കുന്നു. എന്നെ ഏല്പിച്ച മരണം ഞാൻ കാര്യമായെങ്കാൻ നടക്ക യും ശ്രദ്ധയോടെ വെള്ളമൊഴിക്കുകയും പരിപാലിക്കുകയും ചെയ്തു.

അതുപോലെ കുട്ടാബാനിലെ കുട്ടികളെ ദേശിയഗാനം ആലപ്പിക്കാൻ ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചു. ന്യംലഭാരത ട്രിഡിനിൽ കോളേജ് വിദ്യാർത്ഥികളും ആൽ പഠിപ്പിച്ചായി ഞാനോർക്കുന്നു. പക്ഷേ ഈ ജുഡിലി അവസാനത്തെ ലാംഗാ എഡേർഡ് എഴാമൻ രാജാവിനെ ഇന്ത്യയുടെ ചുക്കവർത്തിയായി. അഭിഭേകം ചെയ്തദ്ദോഷാജ്ഞാ ആൽ പഠിപ്പിച്ചതെന്ന് ഉൾക്കൊള്ളി. പിന്നീട് ആ പാട് എനിക്ക് അരോചാകമായി തോനി. എൻറീ അപിംസാ സകല്പം പകരത പ്രാപിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ചീനത്തില്ലും വാക്കില്ലും ഞാൻ കൂടു തുടർന്നു കരുതലുള്ളവായിണിന്നും. ആ ശാന്തതിലെ,

“രത്നം കാടിക്കു

അവരെ തോരിപ്പിക്കു

അവരുടെ ഉപജാപണാളു താരുമാരാക്കു

അവരുടെ ക്ഷപണസ്ത്രാണുള്ള പരാജയപ്പെട്ടുകുത്തു”

എന്ന വലികൾ എൻറീ അപിംസാ ശക്തിപാതയെ നഞ്ചിച്ചുകളിഞ്ഞു. എൻറീ പികാരണം യോ: മന്ത്രജ്ഞാനായി ഞാൻ പദ്ധതിച്ചു. ആ വരികൾ ഒരു ആപിം സാവിശ്വാസിക്ക് പാടാൻ പറ്റിയതാണും അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചു. ‘ശ്രദ്ധകളും’

യി പറയപ്പെടുന്നവർ കളിക്കാരാണെന്ന് നമുക്കേങ്ങങ്ങൾനെ വിശദിക്കാൻ കഴിയും? ശത്രുക്കളാണെന്നതുകൊണ്ടുമാത്രം അവർ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം തെറ്റായി കുറഞ്ഞുമാറുമോ? ഒരുവരെതാഴ് നമുകൾ നീതി മാത്രമേ ചോദിക്കാൻ കഴിയും. ഡോ. ബുദ്ധൻ എൻഡ് വികാരങ്ങളാൽ പൂർണ്ണമായും യോജിച്ച്. തന്റെ സഭയിൽ പാടാനായി അദ്ദേഹം ഒരു പുതിയ ഗാനം രചിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ഡോ. ബുദ്ധൻപുരീ പിന്നിട് കൂടുതൽ പറയാം.

രാജകേട്ടിയേപ്പാലെ എന്നിൽ വേദാന്തത്തിലുന്ന മറ്റാരു സംഭാവം ശൃംഗാർഷിക്കാനുള്ളിട്ടും വാസനയായിരുന്നു. സ്വന്നേഹിതരെയോ അപരിചിതരോ യോ ആവശ്യം, ആളുകളെ ശൃംഗാർഷിക്കുക എനിക്കിപ്പടക്കമായിരുന്നു.

രാജകേട്ടിൽ ഉച്ചിണാന്ത്രികരെയക്കുറിച്ചുള്ള ലാഖുഖ്ലവയുടെ തിരക്കിലായിരുന്നപ്പോൾ അവധി വോംബവയിൽ ഒരു ദ്രുതസന്ദർശനം. നടത്താൻ എനിക്ക് അവസ്ഥാരുംജായി. ഈ പ്രസ്തരത്തെപ്പറ്റി നബരജാളിൽ മീറ്റിഞ്ഞുകൾ നടത്തി. പൊതുജനാലിന്ദ്രായം സാരൂപിച്ചുട്ടുകൊണ്ടുനാ ഉദ്യോഗം എനിക്കു ണായിരുന്നു. അതിനായി ഞാൻ ആദ്യം കത്രിക്കുന്നുതുന്തരം നശം വോംബവയായിരുന്നു. അവിടെ ജന്മ്മിസ് റാനബഡയെ ആദ്യം തന്നെ ഞാൻ ചെന്ന് കണ്ടു. അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം എൻഡ് വാക്കുകൾ കേൾക്കുകയും സർ പിരോസ് ഷാ മെത്രയെ ചെന്ന് കാണാൻ ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തു. രണ്ടാമതായി ഞാൻ കണ്ണ ജന്മ്മിസ് പബ്ലിക്ക് ത്യാഖ്യാനിയും, ഇതു ഉപദേശം എനിക്കു തന്നു. "ജന്മ്മിസ് റാനബഡയും എനിക്കും നിങ്ങളെ വളരെ കുറച്ചു മാത്രം മുപദേശിക്കാൻ കഴിയും. നിങ്ങളുടെ അവസ്ഥയും നിങ്ങൾക്കിടയാലേ. പൊതുജനാരൂപങ്ങളിൽ ഞാൻഡർക്കെ സജീവമായി പങ്കെടുക്കാൻ പാടില്ല. പങ്കെടുത്തുടർന്ന അന്തിഭാവം നിങ്ങളോടൊപ്പതുണ്ട്. നിങ്ങൾക്ക് ശരിയായ മാർഗ്ഗം ശനം നൽകാൻ കഴിയുന്നയാൾ സർ പിരോസ് ഷാ മെത്രയാണ്" എന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

എനിക്ക് തീർച്ചയായും സർ പിരോസ് ഷാ മെത്രയെ കാണണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശം അനുസരിച്ച് പ്രവർത്തി ക്കാൻ ഈരു മുതിർന്ന വ്യക്തികൾ ഉപദേശിച്ചതിൽ നിന്നും സർ പിരോസ് ഷാ മെത്രയ്ക്ക് പൊതുജനങ്ങളുടെമുൻ്നെല്ലാം ഉണ്ടായിരുന്ന അളവും സ്വാധിന്നതെപ്പറ്റി എനിക്ക് കൂടുതൽ മനസ്സിലായി. പിന്നിട് ഞാനദ്ദേഹത്തെ ചെന്നുകുണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുന്നിൽ ഞാൻ ദേവിപാലനർക്കുമെന്നായിരുന്നു എൻഡ് വിചാരം. അദ്ദേഹത്തിന് പൊതുജനങ്ങളിൽ നിന്ന് കുറീയ സ്ഥാനപ്പെടുകളേ ഫൂടി ഞാൻ കേട്ടിരുന്നു. ആഭ്യന്തരം "ബോംബവിലെ സിംഹര" എന്നതും "പ്രസി ഡാന്സിലിലെ മുടിച്ചടാനു രാജാവി" എന്നും ആണ് ഞാൻ കാണാൻ പോകുന്നത് എന്ന് എനിക്ക് അറിയാമായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ രാജാവ് എന്നെന്ന ദേഹപ്പെടുത്തിയില്ല. ഒരു സ്വന്നേഹനിധിയായ അച്ചക്കൻ തന്റെ മുതിർന്ന മകൻ എന്നപോലെയാണ് അദ്ദേഹം എന്നെന്ന സ്ഥിരിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓഫീസ് മുറിയിൽ വച്ചാണ് എന്നെന്ന കണ്ണ്. ഒരുപട്ടം സുപ്രയത്നകളും

അനുയാധികളും അദ്വൈതത്തിനു ചുറ്റും കൂടിയിരുന്നു. അവരുടെ കൃതി അതിൽ മി. ഡി. ഇ. വാച്ചും മി: കാമയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്വൈതാ അവർക്കെ നേര പരിപ്രയപ്പെടുത്തി. മി. വാച്ചും യപ്പറ്റി ശാഖാ വലാ കൈകാഡിടാണ് അദ്വൈതാ കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരുന്നത്. സ്ഥിതി വിവരക്കണക്കുകളിൽ അതിവിവിശ്വാസനാണ് അദ്വൈതാമന്ന് മി. വിശ്വചന്ദ്ര ഗാന്ധി എന്നൊടു പാണ്ടിയുണ്ട്. മി. വാച്ചു എന്നൊടു പറഞ്ഞു: “ഗാന്ധി, നമുക്കു വിശ്വാസ കാണണം”.

ഈ പരിപ്രയപ്പെട്ടുത്തലുകൾ കഷ്ടിച്ചു ദണ്ഡു നിന്നിറ്റെ ഏടുത്തുകാണു. സർ പിരോസ് പാ ശ്രദ്ധാപൂര്വിയും ശാഖാ പറഞ്ഞതു കെട്ടു. ജന്മിസ്വാമാരായ റാനബെയയും തൃബിജിതയും കണ്ണ കാര്യം ശാഖാ അദ്വൈതത്താട്ടു പറഞ്ഞു.

“ഗാന്ധി”, അദ്വൈതാ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങളെ സഹാധിക്രമണത്താണു ശാഖാ മന്ത്രാലിക്കുന്നു. ശാഖാവിടെ ഒരു പാഠത്തുസ്ഥാപിക്കുന്ന വിജ്ഞിക്കാം”. ഇത്തും പറഞ്ഞിട്ട് അദ്വൈതാ തന്റെ സെക്രട്ടറി മി. മുൻസിയുടെ നേരെ തിരിഞ്ഞ ആ മീറ്റിംഗിനുള്ള തിയതി നിശ്ചയിക്കാൻ പറഞ്ഞു. തിയതി നിശ്ചയിക്കു പ്പെട്ടു. അനന്തരാ മീറ്റിംഗിന്റെ തലേന്ന് തന്നെ റിംബും വന്നു കാണാൻ പറഞ്ഞിട്ട് അദ്വൈതാ ഏതൊരു യാത്രയാക്കി. ഈ കൂടിക്കാഴ്ചപ്പെട്ട എന്നർ ഡേം നിക്കി. ശാഖാ സന്ദേശങ്ങളാട്ടെ വിഭ്രാംക്കു പോയി.

ബോംബെയിലെ ഈ താമസത്തിനിടക്ക് അവിടെ സ്വന്നം വിച്ചിൽ രോഗി യാഡി കിടക്കുന്ന എന്നർ മച്ചുനെന്ന ശാഖാ ചെന്നു കണ്ണു. സാമ്പത്തിക ഗൈപ്പിയുള്ള ആളായിരുന്നില്ല അദ്വൈതാ. എന്നർ സമേരാദി (അദ്വൈതത്തിന്റെ ഭാവം) ആശാക്കിൽ അദ്വൈതത്തെ ശുശ്രാഷ്ടിക്കാൻ തക്ക കഴിവുള്ളവല്ലെന്ന്. രോഗം ശൗര്യവുള്ളതായിരുന്നു. ശാഖാദ്വൈതത്തെ രാജ്ഞകോട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോകാമെന്നു പറഞ്ഞു. അദ്വൈതാ സമാഖ്യപ്പെട്ടു. അഞ്ചു ഏതെന്ന സഹാരം ദിനയെയും ദർശനാവിശേഷയും കൂട്ടി ശാഖാ വിഭ്രാംക്കു മടങ്കി. ശാഖാ പ്രതിക്ഷീച്ചതിലേറിനാൾ രോഗം നിശ്ചയിനിന്നു. മച്ചുനെന്ന എന്നർ മുൻഡിയിൽ കിട്ടി തനി രാപകൾ അദ്വൈതത്താടക്കപ്പും ശാഖാ കഴിച്ചു. രാത്രി കുറേനേരം ഉണ്ണാൻ നിന്നുന്ന അദ്വൈതത്തെ ശുശ്രാഷ്ടിക്കേണ്ട ചുമതല എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ശുശ്രാഷ്ടകിട്ടിയിൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ ജോലിക്കൂട്ടും ശാഖാ കുറെ ചെയ്യുമായിരുന്നു. എന്നൊരായാലും അവസാനം രോഗി മരിച്ചു. പക്ഷേ അദ്വൈതത്തിന്റെ അനുസ്ഥാനജീവികളിൽ ശുശ്രാഷ്ടിക്കാനവിശേഷം കിട്ടിയതിൽ എന്നിൽ വലിയ ആശാസം തോന്തി.

ശുശ്രാഷ്ടിക്കാനുള്ള എന്നർ വാസന ക്രമേണ രബിഖാരു ആവേശം യി വളർന്നു. എന്നർ ജോലിയെത്തന്നെന്ന അവഗണിക്കാൻ അതു പലപ്പോഴും കാരണമായി. ചിലപ്പോൾ എന്നർ ഭാവുക്കെ നാന്മാളു വിഭ്രാംക്കു സർവ്വരേയും ആ സേവനത്തിൽ ശാഖാ പങ്കടക്കുമ്പീശ്വരയും ചെയ്തു.

സേവനം ചെയ്യുന്നതിൽ ആനന്ദം കണ്ണാട്ടത്തിലിട്ടുകൾ അതു ചെയ്തിട്ടു

കാര്യമില്ല. മറ്റുള്ളവരെ കാണിക്കാൻ വേണ്ടിയോ പൊതുജനാദിപ്രായം ദയനോ അതു ചെയ്ക്കയാണെങ്കിൽ അതു ചെയ്യുന്നയാളുടെ വളർച്ചമുണ്ടിക്കൂടുതു കയ്യും ആവശ്യം മണ്ണകയുമെ ഉണ്ടാക്കു. സന്തോഷത്തോടെയല്ലാതെ ചെയ്യപ്പെട്ടുന്ന ശുശ്രൂഷ, ശുശ്രൂഷിക്കുന്നവനെയോ ശുശ്രൂഷിക്കപ്പെട്ടുന്നവനെയോ സഹായിക്കില്ല. എന്നാൽ അനുഭാവനയുള്ളതോടെ ചെയ്യപ്പെട്ടുന്ന സേവനത്തിനു മുന്നിൽ മരുച്ചു സ്വഭാവങ്ങളും മങ്ങി എന്നുമല്ലാതായിരുന്നു.

27. ബോംബെ സമേളനം

മച്ചുനൻ മരിച്ചതിനശേഷ പിറ്റേനു തന്ന ബോംബെയിലേക്ക് പൊതുസംമേളനത്തിനായി എന്നിക്കു പോകേണ്ടിവന്നു. എൻസർ പ്രസംഗം ഓന്നാലോച്ചിച്ച് രൂപപ്പെടുത്താൻ തീരെ സമയം കിട്ടിയില്ല. രാത്രിയും പകലും ഉൽക്കണ്ണം യോടെ (മച്ചുനൻഡിയട്ടാത്) ജാഗ്രത പുലർത്തി കഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ ഞാനാകെ തുർന്നുപോയിരുന്നു. എൻസർ ശബ്ദം അടഞ്ഞുപോയി. എന്നായല്ലോ, ഇല്ലാതെന്നും അംഗീകാരം ചെയ്യാം എന്നും കൊണ്ടുകൊണ്ട് ഞാൻ ബോംബെയിലേക്ക് വോയി. എൻസർ പ്രസംഗം എഴുതി ഉണ്ടെങ്കണ്ണമെന്ന് സ്വപ്നപൈ വിചാരിച്ചില്ല.

സർ ഫിറോസ് ഷായുടെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ച് സമേളനത്തിനശേഷ തലേ ദിവസം വൈക്കിൽ അഥവാ മണിക്ക് ഞാനുദ്ദേശ്യത്തിനശേഷ ഓഫീസിലെത്തി.

അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: “നിങ്ങളുടെ പ്രസംഗം തയ്യാറാണോ, ഗാന്ധി?”

“ഈ സർ” ഭേദത്താൽ വിറച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ഞാൻ വാചാപ്പ സംഗം ചെയ്യാമെന്നാണ് വിചാരിക്കുന്നത്”.

“അത് ബോംബെയിൽ ശരിയാവില്ല. ഇവിടെത്തെ റിപ്പോർട്ടിങ്സ് മോശമാണ്. ഈ സമേളനം കൊണ്ട് എന്തെങ്കിലും പ്രയോജനം കിട്ടണമെങ്കിൽ നിങ്ങളുടെ പ്രസംഗം എഴുതിയുണ്ടാക്കി നാളെ നേരു വെളുക്കുന്നതിനു മുമ്പ് അച്ചടിച്ചു കിട്ടണ. നിങ്ങൾക്കുതെന്ന് സാധിക്കുമെന്ന് ഞാൻ പ്രതിക്കാശിക്കുന്നു?”

എന്നിക്കല്ലോപം പരിനേരം തോന്തിരെയില്ലോ ഞാൻ ശ്രദ്ധിക്കാമെന്ന് മറ്റുപടി പറഞ്ഞു.

“എങ്കിൽ മി: മുൻഷി പ്രസംഗത്തിനശേഷ കൈയ്യെഴുത്തു പ്രതിക്കായി എപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ അടുത്ത വരണ്ണമെന്ന് പറയും”.

ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ഈനു രാത്രി പതിനൊന്നുമണിക്ക്”.

അടുത്ത ദിവസം, സമേളനത്തിന് ചെറാന്പോൾ സർ ഫിറോസ് ഷായുടെ ഉപദേശം എഴുതി ശ്വേച്ഛപ്പെട്ടിരുന്നിരുന്നു. ഞാൻ കണ്ണു. സർ കോവൻ ജീ ജപാനശീർ ഇൻസ്റ്റിറ്റുട്ടിനശേഷ പരാളിൽ വച്ചാണ് സമേളനം നടന്നത്. സർ ഫിറോസ് മേരെ പ്രസംഗിക്കുന്ന സമേളനങ്ങൾക്ക് പരാശ് നിറവെയും നിലവിലുംപോലും ബാക്കിയില്ലോതെ, ആളുകൾ പ്രത്യേകിച്ചും, അദ്ദേഹം സംസാരിക്കുന്നതു കേൾക്കാൻ ആകാംക്ഷയുള്ള വിദ്യാർത്ഥികൾ ഉണ്ടാവുമെന്നു ഞാൻ കേൾക്കുന്നു. എൻസർ അനുഭവത്തിൽ അന്തരം ഒരു സമേളനം ആയുത്തെതായിരുന്നു. എൻസർ ശബ്ദം കൂറപ്പാളുകൾക്കു കേൾക്കാൻ

സാധിക്കുന്നുള്ളു എന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. എൻറെ പ്രസംഗം വായിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഞാൻ വിരിയക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അധികമധികം ഉറക്കെ പറയാൻ സർ പിരോസ്സ് എന്ന പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ഫ്രാദ്ദശാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ അതെന്നെ ഫ്രാദ്ദശാഹിപ്പിക്കുന്നതിനു പകരം എൻറെ ശബ്ദം കൂടുതൽ താഴനിടയാക്കുകയാണ് ചെയ്തതെന്ന് ഓർക്കുന്നു:

എൻറെ പഴയ സ്നേഹിതൻ ശ്രീ. കേരവരാവു ദേശ്പാണ്ഡിയ അപ്പോൾ എൻറെ രക്ഷയ്ക്കായി വന്നു. എൻറെ പ്രസംഗം എഴുതിയത് ഞാനു ദ്രോഹത്തെ എല്ലപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശബ്ദം അതുവശ്യം കേൾക്കാമായിരുന്നു. എന്നാൽ സദാസ്യർ അത് ശ്രദ്ധിക്കാൻ വിസ്മയിച്ചു. ‘വാച്ചാ’ ‘വാച്ചാ’ എന്ന വിളിയാൽ ഹാൾ മുഴങ്ങി. അതിനാൽ മി: വാച്ചാ എഴുന്നേറ്റ് അഭ്യൂതക രഹായ പ്രതികരണം ഉണ്ടാക്കിക്കാണ്ട് പ്രസംഗം വായിച്ചു. ദശാസ്യർ പൂർണ്ണ നിർബന്ധംരഹിയും പ്രസംഗം അവസ്ഥാനു വരെ ശ്രദ്ധിക്കുകയും ആവശ്യം പോലെ ഒക്കയുടിയോ ‘പശയി’ വിളിയോ നടത്തുകയും ചെയ്തു. ഈ എൻറെ ഘൃത്യം കൂളിപ്പിച്ചു.

സർ പിരോസ്സ് ശായ്ക്കും ആ പ്രസംഗം ഇഷ്ടമായി. എന്നിക്കതിനും അതുവി കൂടാം സന്നോധം തോനി.

ആ സമേളനം കൊണ്ട് എന്നിക്ക് ശ്രീ. ദേശ്പാണ്ഡിയയുടെയും ഒരു പാഴ് സി സ്നേഹിതൻറെയും സജീവമായ സഹാനുഭവി നേകാൻ കഴിഞ്ഞു. ആ സ്നേഹിതൻ ഇപ്പോഴായും ഉയർന്ന ശബ്ദംമുൻറെവോഗന്മാനകയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേര് പറയാൻ ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നതിലും രണ്ടുപേരും എൻറെ കൂടു ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലേക്ക് വരാനുള്ള അവരുടെ തീരുമാനം എൻ അറിയിച്ചു. അന്ന് സ്ഥാൻ കോൺ കോടതി ജഡ്ജിയായിരുന്ന മി: സി. എം. കർസക്ജി ആ പാഴ് സി സ്നേഹിതനെ തന്റെ തീരുമാനത്തിൽ നിന്ന് എണ്ണനേയോ പിരീസിച്ചു. കാരണം ആ സ്നേഹിതൻ വിവാഹം അദ്ദേഹമാണ് എർപ്പൂട്ട് ചെയ്തിരുന്നത്. ഒന്നുകിൽ വിവാഹം അഭ്യന്തരിൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ യാത്ര എന്ന് നിർച്ചയിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. ആ സ്നേഹിതൻ ആദ്യ തേത്ത് തെരഞ്ഞെടുത്തു. എന്നാൽ ഇള നിർച്ചയലംഘനത്തിന് പാഴ് സി റാംജി പ്രതിവിധി ചെയ്തു. കൂടാതെ ആ നിർച്ചയലംഘനത്തിന് സഹായിച്ചു സ്വന്തിയക്കു പകരം പരിപ്രാരം ചെയ്തുകൊണ്ട് അസംഖ്യം പാഴ് സി സഹാദ രികൾ വൊഡി പ്രവർജ്ജനത്തിനായി ഇന്നു സുയം സമർപ്പിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. അതിനാൽ ആ ദൈത്യകൾക്ക് സന്നോധയക്ക് വിവാഹത്തിന്റെ പ്രഭലാഭം ഒന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എക്കിലും അദ്ദേഹത്തിനും വരാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഇപ്പോൾ ആ പ്രതിജ്ഞാ ലംഘനത്തിന് അദ്ദേഹവും തക്ക പരിപ്രാരം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ദക്ഷിണാഫ്രിക്ക തിലേക്ക് മണ്ഡ്യാന വഴിക്ക് സാന്തിബാനിൽ വച്ച് തൃബംജിമാരിലെല്ലാരാളെ ഞാൻ കണ്ടു. അദ്ദേഹവും വരാമെന്നും സഹായിക്കാമെന്നും വാക്കുതന്നു.

പക്ഷെ വന്നില്ല. ആ കുറുതിന് മി: അബ്ദുസ് തുാബ്ജി പരിഹാരം ചെയ്തു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ സംരിസ്റ്റിക്കമാരെ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലേക്ക് ആകർഷിക്കാനുള്ള ഏൻറെ മുന്ന് പരിഗ്രാമങ്ങളിൽ നന്നാം ഫലവന്നതായില്ല.

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ മി. പെസ്റ്റണ്ടിജി പാർഷ്വാധി ശാന്തനേരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യ സ്കില്ലേഡ് എൻറെ താമസം മുതൽക്കെട്ട് അദ്ദേഹവ്യുമായി ശാഖാ സ്വന്നപ്പബന്ധം തനിലായിരുന്നു. ലഭിക്കിൽ ഒരു സംസ്കൃതക്കണാലായിൽ വച്ചാണ് ശാന്തനേരാ തന്ത ആദ്യം കണ്ടത്. അരക്കിരുക്കണമായി പ്രശ്നത്തിനാർജ്ജിച്ചിരുന്ന മി: ബർജോജി പാർഷ്വാ ഏന്ന അദ്ദേഹാഭിനീക്കൻ സഹാദാനനക്കുറിച്ച് ശാഖ കേട്ടിരുന്നു. ശാന്തനേരാ കണ്ടിട്ടില്ലായിരുന്നു. പക്ഷെ സ്വന്നപ്പിതന്നാർ അദ്ദേഹത്തിന് വടക്കാണെന്ന് പറഞ്ഞിരുന്നു. കുതിരകളോടുള്ള ദയക്കാണ്ട് അദ്ദേഹം അവ വലിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന (ടാ: കാരുകളിൽ യാത്ര ചെയ്തിരുന്നില്ല). ഓർമ്മശൈക്കൽ വളരെയുണ്ടായിട്ടും ബിരുദം നേടാൻ അദ്ദേഹം കുട്ടാക്കിയിട്ടും അദ്ദേഹം ഒരുത്തരം സ്വത്രത്വമുണ്ടായിരുന്നു. പെസ്റ്റണ്ടിജിയുടെ തുഞ്ചരം പ്രശ്ന തിയോനുമില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ തന്നെ പാണ്ഡിത്യം കൊണ്ട് ലഭിക്കിൽ പോലും അദ്ദേഹം പ്രശ്നതന്നായിരുന്നു. അങ്ങൾക്ക് തമ്മില്ലെങ്കിൽ പൊതുവാക്കം സന്ന്യാക്കണമായിരുന്നില്ല. പാണ്ഡിത്യ അഭിനു അദ്ദേഹത്തെ സമീപിക്കുക എന്നത് ഏൻറെ കഴിവിന്നുറുമായിരുന്നു.

ബോംബൈയിൽ ശാന്തനേരാ ക്രാന്റു കണ്ണാടി. അദ്ദേഹം അവി ഒരു ഹൈക്കോടതിയിൽ പ്രോട്ടോനോട്ടറി (Protonotary) ആയിരുന്നു. ശാഖ കണ്ടപ്പോൾ ഒരു ഉയർന്ന ശുജറാത്തി നിബാസനു സംബന്ധിച്ച ജോലിയിൽ വൂപുതനനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ ജോലിയിൽ സഹായം നേരിട്ടി ശാഖ സമീപിക്കാതെ ദു സ്വന്നപ്പിതന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നായാലും പെസ്റ്റണ്ടിജി പാർഷ്വാ ഏന്ന സഹായിമാണ് വിസ്മയിച്ചു എന്നു മാത്രമല്ല ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലേക്ക് മട്ടാരുതന്നു ഉപദേശിക്കുകയുടെ ചെയ്തു.

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “നിങ്ങളെ സഹായിക്കുക അസാധ്യമാണ്. എന്നാൽ നിങ്ങൾ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലേക്ക് പോകുന്നതുപോലും എന്നിക്കിൾക്കടമല്ലെന്ന ശാഖ നിങ്ങളോട് പരിയുന്നു. നമ്മുടെ സന്നാഥ നാട്ടിൽ ജോലിക്ക് വള്ള കുറവുമുണ്ടോ? നമ്മുടെ ഭാഷയ്ക്കു വേണ്ടിത്തന്നെ നന്നാം ചെയ്യാതെ അവന്നുമാണ് എൻ. എന്നിക്ക് ശാന്തപദ്ധതിക്കാർ കണ്ണുപിടിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പക്ഷെ ഇത് ജോലിയുടെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമാണ്. നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ദാന്തിപ്പുറി ആലോച്ചിച്ചു നോക്കു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ നമ്മുടെ ആളുകൾ ബുദ്ധിമുട്ടി ലാഭാനന്തരത്തിൽ ശരിതന്നെ. പക്ഷെ നിങ്ങളുപ്പോലെരാഡി ആ ജോലിക്കുവേണ്ടി ബലിക്കിക്ക്രമപ്പട്ടനാൽ എന്നിക്കിൾക്കടമല്ല. നമുക്ക് ആദ്യം ഇവിടെ സ്വയംഭരണം നേടിയിട്ട് സ്വാഭാവികമായും അവിടെനെ നമ്മുടെ ആളുകളെ സഹായിക്കാം. നിങ്ങളെ പറഞ്ഞു സമർപ്പിക്കാൻ എന്നിക്ക് സാധ്യമല്ലെന്നിയാം. എന്നാൽ നിങ്ങളുപ്പോലുള്ളതു ആരെയും തന്നെ ഉദയേയം നിങ്ങളാടാസ്താ-

എൻഡൈക്ലിക്കാൻ ഞാൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയില്ല".

എൻകവി ഉപദേശം മുഖ്യമായില്ല. എങ്കിലും മി: പെസ്റ്റണ്ടി പാർഷ്വാ യോടുള്ള എൻറ ബഹുമാനം വർദ്ധിപ്പുതേയുള്ളൂ. മാതൃരാജ്യങ്ങളാട്ടു മാതൃഭാഷയോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥനേഹം എന്നെന്ന അക്രമിച്ചു. ഈ സംഭവം തന്നെല്ലെ പരിപ്പരം കൂടുതലടുപിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥനീപിനാം എൻകവ് മനസ്സിലൊക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ ഒക്സിണാഗ്രികൾക്കും എൻറ ജോലി ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് എററു വ്യത്യസ്തമായി എൻറ നിശ്ചയത്തിൽ ഞാൻ കൂടുതൽ ഉറയ്ക്കുകയാണുണ്ടായത്. ഒരു ദേശാന്തരിക്ഷം നിക്ക് മാതൃഭൂമിക്കു വേണ്ടിയുള്ള ഏതുതരം സേവനങ്ങളെയും അവഗണിക്കാനാവില്ല. എന്നെന്ന സംബന്ധിച്ചിടങ്ങേണ്ടും ശീതോപദേശം വൃക്കത്തവ്യം ദൃശ്യവും മായിരുന്നു.

ശ്രേയാൻ സ്വയർമ്മാവിഗുണം:

പരയർമ്മാൻ സന്മാപ്തിതാൻ

സ്വയർമ്മേ നിധനം ശ്രേയ:

പരയർമ്മോ ഭയാവഹം:

(ഗുണമില്ലാത്തതാബന്ധക്കില്ലും സ്വയർമ്മമാണ് ആചാരിക്കേണ്ടത്. അനുധരമാം, നന്നായി അനുപാപ്തിക്കുന്നതിനെക്കാൾ ശ്രേയസ്കരം ആതാണ്. സ്വയർമ്മ നിൽ മുഹമ്മദായിരുന്നു. എല്ലാ വ്യത്യസ്ത അലിപ്രായക്കാരുടേയും സഹായം എൻകവ് വേണമായിരുന്നു. ആദ്യം ഞാൻ ലോകമാനു തിലകനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

28. പുന്നയും മദ്രാസും

സർ പിരോസ് ചാ എൻറ വഴി എല്ലപ്പുമാക്കിയിരുന്നു. അതിനാൽ ഞാൻ ബോംബെയിൽ നിന്ന് പുന്നയിലേക്കു പോയി. അവിടെ രണ്ട് കക്ഷികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എല്ലാ വ്യത്യസ്ത അലിപ്രായക്കാരുടേയും സഹായം എൻകവ് വേണമായിരുന്നു. ആദ്യം ഞാൻ ലോകമാനു തിലകനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

"എല്ലാ പാർട്ടിക്കാരുടേയും സഹായം തെട്ടുന്നതിൽ നിങ്ങളുടെ നിലപാട്ട ശരിയാണ്. ഒക്സിണാഗ്രികൾ പ്രശ്നത്തിൽ അലിപ്രായ വ്യത്യാസത്തിന് കാര്യമില്ല. എന്നാൽ കക്ഷിപ്രവിത്തനായ രണ്ടാളായിരിക്കണം നിങ്ങളുടെ അദ്യ ക്ഷണം. പ്രോഫസർ ഭണ്ഡാർക്കേര ചെന്നു കാണു. അദ്ദേഹം കുറേകാലമായി പൊതുപ്രസ്താവനങ്ങളിൽ പങ്കെടുക്കാറില്ല. ഈ പ്രശ്നം അദ്ദേഹത്തെ പുറത്തെക്ക് കൊണ്ടുവരാൻ സാധ്യതയുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടിട്ട് എന്നാൻ പറയുന്നതെന്ന് എന്നെന്ന അറിയിക്കുക. എൻകവ് നിങ്ങളെ പുറഞ്ഞമായും സഹായിക്കണമെന്നുണ്ട്. നിങ്ങൾക്കിപ്പംമുള്ളപ്പോഴാക്കേ എന്നെന്ന വന്നു കാണാം. എൻകവ് കഴിവുള്ളത് ചെയ്യാൻ എപ്പോഴും സന്നദ്ധനാണ്".

ലോകമാനുമായുള്ള എൻറ ആദ്യത്തെ കൂടിക്കാഴ്ചയിരുന്നു

ഈത് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള അതുല്യമായ പൊതുജനപ്രീതിയുടെ രഹസ്യം അത് എനിക്ക് വളരെവിശദിപ്പിച്ചതുണ്ട്.

അടുത്തതായി ഞാൻ ഗോവലെയെ കണ്ണും ഫർഗുസ്സും കോബളജ്ജ് ഗ്രൂം സ്കോൾ വച്ചാണ് ഞാനുദ്ദേഘത്തെ കണ്ടത്. വളരെ വാൽസല്യനിർഭരമായ ഒരു സ്ഥാഗതമാണ് എനിക്കുദ്ദേഘത്തു തന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭിത്തി പെട്ടെന്ന് എനിക്ക് പറ്റിയും കവറിനും അദ്ദേഹത്തെയും, ഞാനാദ്യമായി കാണുകയായിരുന്നു. എങ്കിലും ഞിങ്ങൾ പഴയൊരു സ്നേഹബന്ധം പുതുക്കുന്നതുപോലെയാണ് എനിക്കു തോന്തിയത്. സർ ഫിറോസ് ഷാ പ്രിമാലയരഥപ്പോലെയും, ലോകമാന്യൻ സമുദ്രത്തെപ്പോലെയുമാണ് എനിക്ക് തോന്തിയത്. ഏ നാൽ ഗോവലെ ഗംഗയെപ്പോലെയായിരുന്നു. ആ വിശുദ്ധജലത്തിൽ ഉണ്ടെങ്കിട്ടു കൂടി നടത്താൻ ആരക്കും തോന്നും. ഹിമാലയത്തെ ഉള്ളാം ഐക്കാനാവില്ല. സമുദ്രത്തിൽ ഇരിഞ്ഞി നിന്നാനും എഴുപ്പുമല്ല. എന്നാൽ ഗംഗ തന്റെ മാറിലേക്ക് ആരേയും കഷണിക്കുന്നു. ഒരു തോന്തിയും തുഡിയും മാറി അതിൽ കഴിയുന്നത് ഒരാനും തന്നെയാണ്. ഒരു സ്കൂൾ മാന്ത്രിന് പ്രവേശനത്തിനു ചെല്ലുന്ന കുട്ടിയെ പരിഗോധിക്കുന്നതുപോലെ ഗോവലെ എന്നെന്ന നിർക്കിട്ടും. അരാരാധയാക്കേ എങ്ങനെന്നെന്നെങ്കെ അദ്ദേഹം എന്നോട് പരിണമിച്ചു എന്നുകാണിയാൽ പ്രസംഗം നോക്കാൻ വേണ്ടി അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം കോബളജ്ജ് മുഴുവൻ എനിക്ക് ചും തന്നു. താനുപ്പോഴും സഹായിക്കാൻ ഒരുക്കമാണെന്നും യോ. ഭണ്ടിയാർ ക്രാനൂമായുള്ള കുട്ടിക്കാഴ്ചയുടെ മഹാം അറിയിക്കണമെന്നും പറിഞ്ഞു എന്നെന്ന അദ്ദേഹം യാത്രയാക്കി. രാഷ്ട്രീയമന്ത്യംഡാലത്തിൽ ഗോവലെ എനിക്ക് പറ്റിയത്തിൽ നേടിയ സ്ഥാനം അദ്ദേഹം ഷിവിച്ചിരുന്നപ്പോഴും ഇപ്പോഴും തികച്ചും അതുല്യമായ നേനാണ്.

യോ: ഭണ്ടിയാർക്കർ എന്നെ ഒരച്ചുക്കുന്നി വാൽസല്യത്താട സ്വികരിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്കാണ് ഞാനുദ്ദേഘത്തെ ചെന്നു കണ്ടത്. ആ സമയത്തുപോലും ഞാൻ ആളുകളെ കാണുന്ന തിരക്കിലാണ് എന്ന വിശ്വാസം ആ സ്പിരോൾ സഹാരയായ പണ്ടിന്തന് അതുഡിക്കു ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. കുക്കിരപ്പിനെന്നും അദ്ദേഹം വേഗം അംഗികരിക്കിട്ടും. “അത് ശരി അത് ശരി” എന്ന സഹജമായ ആപ്പോഴി പ്രകടനത്താടകയാണ് അദ്ദേഹം അത് അംഗികരിച്ചത്.

എനിക്ക് പായാനുള്ളത്തോം കേടുപോശിം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഞാൻ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ പങ്കടുക്കാറില്ലെന്നത് ആരോടു ചോദിച്ചാലും നിങ്ങൾക്കു യാം. പക്ഷേ നിങ്ങൾ പറയുന്നത് എനിക്ക് നിശ്ചയിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. നിങ്ങൾ പറയുന്ന കാര്യം വളരെ ശക്തവാം. നിങ്ങളുടെ അഭ്യാസം വളരെ അഭിനവന്നാർഹവുമാണ്. അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ സമേളനത്തിൽ പങ്കടുക്കാതിരിക്കാൻ എനിക്ക് സാധിക്കുകയില്ല. തിലകനേയും ഗോവലെയെയും നിങ്ങൾ കണ്ണ് സംസാരിച്ചത് വളരെ നന്നായി. രണ്ട് സാകളുടെയും സാധുക്ക്

താബിമുവ്യജതിൽ നടത്തപ്പെടുന്ന ആ സമേളനത്തിൽ അഖ്യക്ഷനായിരിക്കാൻ എനിക്കു സന്ദേശം അവരുടെ പരിചയം നോക്കേണ്ടതില്ല. അവരുടെ സൗകര്യപ്പെടുന്ന ഏത് സമയവും എനിക്ക് സൗകര്യത്തിൽക്കൂടും മുഴുവൻ വാക്കുകളോടെ അദ്ദേഹം എന്ന ഉഭയനിശ്ചിയം അനുഗ്രഹിച്ചും യാത്രയാക്കി.

പുന്നതിലെ ജണ്ണാനികളും നിസ്വാർത്ഥരൂപമായ ഈ പ്രവർത്തകനാർഥാട്ടം കുട്ടാതെ, ആധാർമ്മിക്കാതെ ചെറിയ ഒരു സ്ഥലത്ത് സമേളനം നടത്തുകയും എന്ന ആപ്പൂർവ്വത്തിനും എൻ്റെ ഭാത്യത്തപ്പറ്റി കുടുതൽ ആത്മവിശ്വാസമുള്ളവനും ആകി അവിടെ നിന്നുകയും ചെയ്തു.

അടുത്തതായി ഞാൻ മദ്രാസിലേക്കു പോയി. അവിടാ ഉൾസാഹംകാണ്ടി ഉള്ളക്കിടിയുകയായിരുന്നു. ബാലസുന്ദരത്തിന്റെ സംഭവം ആ സമേളന തിരിൽ അഗാധമായ മതിച്ചുഡില്ലാക്കി. എൻ്റെ പ്രസംഗം അച്ചടിച്ചുപാടു എൻ്റെ നേരുത്തിൽ കുറെ ദിനംബവുമായിരുന്നു. എന്നാൽ സാദ്ധ്യമില്ലാതെ വാക്കും ശ്രദ്ധയോടെ കേടു. യോഗാവസാനം 'പ്രജ്വലാലുംവയർ' യാരാളം ആവശ്യകാർ വന്നു. അതിന്റെ പരിപ്പകൾിച്ച് ഒരു രണ്ടാം പതിപ്പ് പത്രിനായി രാ കോപ്പിക്കുടി ഇരകി. അവ ചുട്ടപ്പോലെ വിറ്റു. എക്കിലും അത്രയും അധികി കും അച്ചടിക്കേണ്ടിയിരുന്നില്ലാണ് എനിക്ക് മനസ്സിലായി. എൻ്റെ ഉൾസാഹം കൊണ്ട് ആവശ്യകാരുടെ ഏള്ളുത്ത ഞാൻ കുട്ടിക്കണ്ണു. ഇംഗ്ലീഷ് സാംസാരിക്കുന്ന ആളുകൾക്കു ഉദ്യോഗിച്ചായിരുന്നു എൻ്റെ പ്രസംഗം. ആ പത്രിനായിരുന്നു വാദാം മാത്രം മദ്രാസിൽ അങ്ങനെന്നുംളിവാൻ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മദ്രാസിൽ എനിക്ക് കിട്ടിയ ഏറ്റവും വലിയ സഹായം, 'മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡേർഡി' എൻ്റെ പത്രാധികാരിയിരുന്ന അന്തരിച്ച ശ്രീ. ജി. പരമേശ്വരൻ പിള്ളയിൽ നിന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹം ഈ പ്രശ്നം ശ്രദ്ധിച്ചു പറിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ ഓഫീസിലേക്ക് എൻ്റെ മിക്കപ്പോഴും ക്ഷണിക്കുകയും മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 'പറിസ്വീ' പത്രത്തിലെ ശ്രീ. ജി. സുഖേന്ദ്രൻബാബും ഡോ. സുഖേന്ദ്രൻബാബും ഇക്കാര്യത്തിൽ അനുഭാവമുള്ളവരായിരുന്നു. എന്നാൽ ശ്രീ. ജി. പരമേശ്വരൻപിള്ള മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡേർഡിയിൽനിന്നു കോളേജേഴ്സ് എന്ന കുട്ടാംഗം വിട്ടുതിരിക്കയും ഞാന്തു നല്കപ്പോലെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. പച്ചയുപ്പാസ് ഹാളിൽ നടന്ന സമേളനത്തിന്റെ അഖ്യക്ഷനിൽ എൻ്റെ ഓർമ്മ ശരിയാണെങ്കിൽ, ഡോ. സുഖേന്ദ്രൻബാബും ആയിരുന്നു.

ഞാൻ കണ്ണുമുടിയ സ്കോച്ചത്താരികയിക്കവും എൻ്റെമേൽ ചുവിഞ്ഞ സ്കോച്ചവും അവരുടെ ഇക്കാര്യത്തിൽ ഉള്ള ഉൾസാഹവും വളരെ കുടുതലായിരുന്നു. ആതുകൊണ്ട് ഇംഗ്ലീഷിലാണ് അവരുമായി ആശയവിനിമയം നടത്തിയതെങ്കിലും എനിക്ക് സ്വജനങ്ങളോട് ഉടപട്ടുന്ന സന്നോധം അനുഭവപ്പെട്ടു. സ്കോച്ചത്തിൽ തകർക്കാൻ കഴിയാത്ത എന്ത് പ്രതിബന്ധിക്കാം ഉള്ളത്?

29. 'ഉടൻ മടങ്ങുക'

മദ്രാസിൽ നിന്നു ണാൻ കല്പക്കത്തെയിലേക്കു പോയി. അവിടെ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ എന്നു വടക്കിട്ടു. അവിടെ ഒരാളെപ്പോലും ഏറ്റനിക്കരിയില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് 'ഗ്രാഫി ഇന്റർവ്വേഴ്സ് ഫോട്ടോഫി'ൽ ണാനെനാരു മുൻപെയുരുത്തു. അവിടെ വച്ച് 'ഡെയൽ എലിഗ്രാഫ് പ്രത്രതിന്റെ പ്രതിനിധിയായ മി. എല്ലർ തോർപ്പുമായി ണാൻ പരിപ്രയത്തിലായി. അദ്ദേഹം താമസിച്ചിരുന്ന ഖംഗാൾ കൂൺപിലേക്ക് എന്നു കശണിച്ചു. ആ കൂൺപിന്റെ സീക്രിണമുറിയിൽ (Drawing Room) ഇന്ത്യാക്കാരനു കൊണ്ടുചെപ്പോൻ പാടിക്കുന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്പോൾ അറിയില്ലായിരുന്നു. ഈ നിബന്ധന മനസ്സിലാക്കിയ ഉടനെ അദ്ദേഹം എന്നു സ്വന്തം മുറിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയി. സ്ഥലത്തെ ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ ഇതു വിവേചനത്തിൽ അദ്ദേഹം ദൃഢാഭിപ്രാപ്തിക്കുകയും സീക്രിണമുറിയിലേക്ക് എന്നു കൊണ്ടുപോകാൻ കഴിയാതെ വന്നതിൽ എന്നോട് മാപ്പ് പറയുകയും ചെയ്തു.

ഖംഗാളിന്റെ ആരാധനാവിഗ്രഹമായ സുരേന്ദ്രനാഥ ബാനർജ്ജിയെ തിരിച്ചു യായും എന്നിക്ക് കാണേണ്ടിയിരുന്നു. ണാനുദേഹത്തെ കണ്ണെപ്പോൾ അദ്ദേഹം യാരാളും സ്ത്രീപഠിക്കാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

"നിങ്ങളുടെ ഈ പ്രവർത്തനത്തിൽ ആളുകൾ താല്പര്യമെടുക്കുമ്പോൾ ആണുകൾ തോന്നുന്നില്ല. നിങ്ങൾക്കുറിയാവുന്നതുപോലെ ഇവിടെ തങ്ങൾക്കു ഇള കഷ്ടപ്പാടുകൾ കുറിച്ചാനുമല്ല. എന്നാലും നിങ്ങൾ കഴിവിന്റെ പരമാവധി ശ്രമിക്കണം. മഹാരാജാക്കന്നുരുടെ സഹാനുഭൂതി ഉറപ്പാക്കണം. ബിട്ടി ഷ്ട് ഇന്ത്യൻ അണ്ണോസിയേഷൻ പ്രതിനിധികളെ കാണാൻ ശ്രദ്ധിക്കണം. രാജാ സർ പ്രാണിമോഹൻ മുവർജിയെയും മഹാരാജാ ടാഗാറിനേയും നിങ്ങൾ കാണണം. അവർ രണ്ടുപേരും ഉദാരമനസ്കരും പൊതുപ്രവർത്തന ആളുകൾ കാരുമായി പങ്കെടുക്കുന്നവരുമാണെ"

ഈ മാനൃഗ്രഹം ണാൻ പോയിക്കുണ്ടാക്കില്ലും പലമുണ്ടായില്ലും. രണ്ടുപേരും തണ്ടുപുരൻ സീക്രിണമാൻ എന്നിക്ക് നന്നകിയത്. കല്പക്കത്തെയിൽ ഒരു സമേരുന്ന വിളിച്ചു കൂടുക എളുപ്പമെല്ലാനും അവർ പറഞ്ഞു. അമ്പവാ എന്നു കിലും സാധിച്ചുവരുന്ന തന്നെ അത് സുരേന്ദ്രനാഥ ബാനർജ്ജിയെ മാത്രം ആശ്രയിച്ചേ നടക്കു എന്നും അവർ പറഞ്ഞു.

എൻ്റെ ജോലി കൂടുതൽ ചേരുകരമായിത്തിരുന്നത് ണാൻ കണ്ണു. 'അമൃതബാംഗ പത്രികയുടെ ഓഫീസിൽ ണാൻ ചൊന്നു. അവിടെ ണാൻ പാഠ ചയപ്പെട്ട മാനൃഗ്രഹം വെറുതെ കണ്ണടിനടക്കുന്നവനായിട്ടാണ് എന്നു കണക്കാക്കിയത്. 'ബംഗബാംഗ' പത്രക്കാർ ഇക്കാരുമുന്നതിൽ ഇതിലും മോശമായിരുന്നു. അതിന്റെ പത്രാധികാർ എന്നു ഒരു മൺകുർ കാത്തിരിക്കാനിടയാക്കി. അദ്ദേഹത്തിന് പലരേയും കാണേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു എന്നത് ശരിയാണ്. പക്ഷേ, അവരെയെല്ലാം കണ്ണു കഴിഞ്ഞിട്ടും അദ്ദേഹം എൻ്റെ നേരെ

ഒന്നു നോക്കാൻപോലും കൂട്ടാക്കിയില്ലെന്നു നീം കാത്തിരിപ്പിനുശേഷം എൻറ വിഷയം അവതരിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ദൈവസ്ഥപ്പൊഴി അദ്ദേഹം വാണിജ്യം: “ഒരു ജീവിക്ക് പിടിപുത്ര ജോലിയുണ്ടെന്ന് നിങ്ങൾ കാണുന്നില്ലോ? നിങ്ങളെപ്പോലെ ധൂളു സന്ദർശകരുടെ എല്ലാത്തിന് അറുതിയില്ലെന്ന് നിങ്ങൾ പോവുകയാണ് ദേ ദേ. നിങ്ങളുടെ കാര്യങ്ങൾക്കും കേൾക്കാൻ എനിക്ക് താല്പര്യമില്ലെന്ന്”. ഒരു നിന്മിച്ച ഭേദക്ക് എനിക്കു വിഷയം തോന്തി. പ്രകേഖ ഒരു പത്രാധിപരുടെ അവസ്ഥ ഞാൻ വേഗം തിരിപ്പിണ്ടു. ‘ബംഗബാസി’യുടെ പ്രശ്നത്തി ഞാൻ കെടുത്തി രൂപീക്കു. സന്ദർശകരുടെ ഒരു പ്രധാനരാ തന്നെ അവിടെയുണ്ടെന്ന് എനിക്ക് കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. അവരെല്ലാം അദ്ദേഹവുമായി അടുപ്പമുള്ള ആളുകളായി രൂപീക്കു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്രത്തിന് ചർച്ച ചെയ്യാൻ വിഷയങ്ങൾക്കു ഒരു കുറവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഉക്കിണാന്തിക്കാഡമാജിനീ അക്കാദമിയും അറിയപ്പെട്ടിരുന്നുമില്ല.

കൂട്ടപ്പാട്ടുഭേദക്കുന്നവൻറെ ദൃഢിക്കിൽ തന്റെ സങ്കടം എത്ര ഗൗഢ വമുള്ളതാണെങ്കിലും ഒരു പത്രാധിപരുടെ ഓഫീസിൽ കടന്നുചെലുണ്ണും അനേകരിൽ ഏറുവൻ മാത്രമാണ് അയാൾ. പത്രാധിപരുക്ക് അവരെരെയ്ക്കും കാണാൻ കഴിയുന്നതെങ്കാണെന്ന്? കൂടാതെ, സങ്കടക്കാരൻറെ സങ്കല്പം, പത്രാധിപർ രാജുത്തെ ഒരു ശക്തിയാണെന്നാണ്. തന്റെ ശക്തി ഓഫീസിന് അപ്പു റണ്ടേക്ക് കൂടിച്ചേരുന്നു എന്ന് പത്രാധിപർ മാത്രമേ അറിയുന്നു ഇല്ല. എങ്കിലും ഞാൻ നിരാഗനായില്ല. മറ്റു പത്രങ്ങളുടെ അധിപര്യാര ഞാൻ കണ്ണുകൊണ്ടെങ്കിരുന്നു. പതിവുപോലെ ആശ്രൂ - ഇന്ത്യൻ പത്രാധിപരായും ഞാൻ കണ്ണു. ‘സംഭരണമാനും’ ‘ഇംഗ്ലീഷ്‌മാനും’ ആ പ്രശ്നത്തി നീറു പ്രാഥാനും തിരിപ്പിണ്ടു. അവരുമായി ഞാൻ നീം കൂട്ടാക്കാം എന്നിൽ. അവരുതു മുഴുവൻ പ്രസിദ്ധികരിച്ചു.

‘ഇംഗ്ലീഷ്‌മാനി’നീറു പത്രാധിപർ മി: സോണേഡശ്സ് തന്റെ സ്വരം ആളും എന്നെന്ന കണക്കാക്കി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓഫീസും പത്രവും എനിക്ക് തന്മ ഷട്ടം ഉപയോഗിക്കാനുവദിച്ചു. ഉക്കിണാന്തിക്കാൻ സാഹചര്യത്തെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം എഴുതിയ മുഖപ്രസംഗതിൽ എനിക്കിപ്പംകുള്ള മാറ്റം വരുത്താണ് പോലും എനിക്ക് സ്വാത്രത്തും തന്നു. അതിനീറു പ്രൂഫ് മുൻകൂട്ടി എനിക്കെയ ചുരുന്നു. ഞാൻ തമിലുള്ള സ്കേച്ചുവായം വളരെ വർദ്ധിച്ചു എന്നുപറി ഞാൻ അതിശയോക്തിയില്ലെന്നു. തന്നാൽ കഴിയുന്ന എല്ലാ സഹായവും ചെയ്യാ മെന്ന് അദ്ദേഹം എനിക്ക് വാക്കു തന്നു. ആ വാക്ക് അക്കാദമിപ്പഠനി പാലിക്കുക യും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന് രോഗം കൂടുതലായിത്തിരുന്നതുവരെ ഞാനും മായുള്ള കത്തിടപാടുകൾ നിലനിർത്തിയിരുന്നു.

എൻറ ജീവിതത്തിലുടനീളും, വളരെ അപ്രതിക്കിതമായി മുളച്ചുപൊന്തിയ അത്തരം പല സ്കേച്ചുവായങ്ങളും അനുഭവിക്കാനുള്ള ഭാഗം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എൻറ അതിശയോക്തിയില്ലായ്മയും സത്യത്തോടുള്ള കെത്തിയുമാണ് മി: സോണേഡശ്സിന് ഏറെ ഇപ്പോൾപ്പെട്ടത്. എന്നെ ശരിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ വേണ്ടി ഭക്താ

വിസ്താരം നടത്തിയിട്ടാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞ സംഗതിയിൽ (ഒക്സിണാപ്രിക്കൻ പ്രസ്താ) അദ്ദേഹം താല്പര്യമെടുത്തു തുടങ്ങിയത്. ഒക്സിണാപ്രിക്കൻ ട്രാൻസ് നാ നിഷ്പക്ഷമായി അവന്റെപ്പിക്കാനും വരുളക്കാരനോടുപോലും നിതിപു പരിത്ഥാനും ഞാൻ എല്ലാ ശ്രദ്ധയും നടത്തിയതായി അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധപ്പിരുന്നു.

എതിർക്കവിക്രൈ നിൽക്കുകവഴി നമ്മുകൾ എല്ലാപ്പും നിൽക്കിട്ടുമെന്നാണ് അനുഭവം എനിക്ക് കാണിച്ചുതന്നിട്ടുള്ളത്.

മി: സോണേഴ്സിൻറെ അപ്രതിക്ഷിതമായ സഹായം കല്പനരത്നയിൽ ഒരു പൊതുസമേളനം നടത്താൻ എന്ന സഹായിക്കുമെന്ന് ഞാൻ പിന്നി ചുപ്പിച്ചുടെതിരുന്നു. അപ്പോഴാണ് ഡർബാനിൻ നിന്ന് ഈ കേരിൻ സന്ദേശം ലഭിച്ചത്: “ജനുവരിയിൽ പാർലമെന്റ് സമേളനം തുടങ്ങുന്നു. ഉടൻ റിലിക്”.

അതിനാൽ, എനിക്ക് ഉടനെ കല്പനയെ പിട്ടുപോകേണ്ട സാഹചര്യം എന്നാണെന്നു വിശദിക്കിച്ചുകൊണ്ട് പ്രത്യേകിക്കാൻ ക്രതയച്ചു. അന്നത് രാഖോഡവിലേക്ക് യാത്രതിനില്ലെ. യാത്ര തിരിക്കാമുന്ന് ദാദാ അബ്ദുള്ള ആൻറ് കമ്പനിയുടെ ഖോഡവിലേ എജൻറിന് ഒക്സിണാപ്രിക്കയിലേക്കു ഒരു ആദ്യത്തെ കൂപ്പിൽ എനിക്ക് യാത്രാസൗകര്യം എൻപ്പട്ടുതനാൻ കനി അടിച്ചു. ദാദാ അബ്ദുള്ള, കോർപ്പരൽ എന്ന കൂപ്പിൽ അപ്പോൾ വാങ്ങിയിട്ടുള്ളു. അതിൽത്തന്നെന്ന ഞാൻ യാത്ര ചെയ്യണമെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു നിർബന്ധ ധമായി. എന്നെന്തും കൂടുംവന്നേയും സംജന്മമായി കൊണ്ടുപോകാമെന്ന് അവർ എറ്റു. കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വം, ഞാനാക്ഷണം, സ്വികരിക്കുകയും അഭ്യന്തര ഡിസാബിൽ ആദ്യം ഒക്സിണാപ്രിക്കയിലേക്ക് ദണ്ഡം തവണ യാത്ര യാവുകയും ചെയ്തു. ഇത്തവണ എൻ്റെ കൂട്ടാട ഭാവും ഒണ്ട് പുത്രമാരും വിധവായായ എൻ്റെ സഹോദരിയുടെ എക്കാട്ടുതനും ഉണ്ടായിരുന്നു. ‘നാഡ് റി’ എന്നാരു കൂപ്പുല്ലും ഇന്നെ സമയത്ത് ഡർബാനിലേക്ക് യാത്ര തിരിച്ചു. ഈ കൂപ്പുൽക്കാനിയുടെ എജൻറിനുമാരും ദാദാ അബ്ദുള്ള ആൻറ് കമ്പനി ആയി രൂപീക്കാനും. ഈ കൂപ്പുല്ലുകളിൽ ആകെക്കയുണ്ടായിരുന്ന യാത്രക്കാർ എക്കദേശം എല്ലാം അതിൽ പാകുതിയും ട്രാൻസ് വാളിലേക്ക് പോകുന്നവരായിരുന്നു.

1. കൊടുക്കാറ്റിന്റെ ഖരവത്തി

ഓരുദിനാടും കുട്ടികളോടും പ്രമുഖം എൻ്റെ ആദ്യത്തെ കല്പന ഡാതരായിരുന്നു ഇത്. മഹ്യവർത്തനി ദിനങ്ങളജൂട്ടുടെ ഇടയിലെ ശ്രദ്ധവിഭാഗം മുലം ദേശതാവ് വിദ്യാഭ്യാസമുഖ്യതയാളും, ഒരു ഫലത്തിൽ നിരക്ഷരയും, ആയി ലിക്കുമെന്ന് ഇം ആവാസത്തിനിടക്ക് ഞാൻ പലപ്പോഴും നിരിക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങനെ വലിയൊരു വിടവ് അവബന്ധമെന്നിൽ അകറ്റുന്നു. ദേശതാവിൽ ലാറ്റു യുടെ അഭ്യൂപകനാക്കേണ്ടിയും വരുന്നു. അതിനാൽ എൻ്റെ ഭാര്യയും കുട്ടികളും യിൽക്കേണ്ട വാസ്തവങ്ങളുടെ വിശദാശങ്ങളും കഴിക്കേണ്ട ക്ഷണങ്ങളും പുതിയ ചുറ്റുപാടിൽ അവരിൽ യോജിച്ച പെരുമാറ്റവീതികളും എന്നാവണ്ണെന്ന് എൻ്റെ സാധ്യം ചിന്തിച്ച് കണ്ണാടിയിരുന്നു. അക്കാദാന ചില ദാർമ്മകൾ ഇപ്പോൾ അധിവിക്കാണ് ദാമുണ്ട്.

ദേശതാവിനെ പുരിണമയി അനുസരിക്കുക എന്നതാണ് ഒരു പ്രിയം ദിനു എറ്റവും വലിയ മത്യർഹമായി കണക്കാക്കുന്നത്. തന്റെ താളി അഭിനന്ദനയും എപ്പോറും തുള്ളുണ്ടവള്ളായ ഭാര്യയുടെ നാമനും പ്രഭുവുമായി ഒരു പ്രിയ ദേശതാവ് സാധം കണക്കാക്കുന്നു.

പരിഷ്കാരമുള്ളവരായി കാണപ്പെടുന്നതിന് കഴിയുന്നിട്ടേന്നും, വാസ്തവിലും പെരുമാറ്റവും യുറോപ്പൻ ദിനിൽിലാക്കണമെന്ന് ഇതു എഴുതുന്ന കാര്യാംശം നടന്ന കാലത്ത് ഞാൻ വിശ്വപിച്ചിരുന്നു. കാരണം, അങ്ങനെ ചെയ്താലേ നമുക്ക് കുറച്ച് സ്വാധിനമുണ്ടാക്കാം കഴിയു എന്നും, സ്വാധീന ക്രിയാതെ സമ്പദാധനവും സാമ്പത്തികവും ഞാൻ വിചാരിച്ചു.

അതുകൊണ്ട് എൻ്റെ ഭാര്യക്കും കുട്ടികൾക്കുമുള്ള വാസ്തവത്തിന്റെ രൂപം എന്നായിരിക്കണമെന്ന് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. കത്തവാരിൽ നിന്നുള്ള ബനിയകളായി അവർ അറിയപ്പെടുന്നത് ഞാനെന്നാണെന്നും ഇഷ്ടപ്പെട്ടു? ഇന്ത്യാക്കാരിൽ എറ്റവും പരിഷ്കാരമുള്ളവരായി അക്കാദാനത് കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരുന്നത് പാശ്ചാക്കളാണ്. അതിനാൽ പുരിണമായ യുറോപ്പൻ ദിനി സ്ഥിക്കാരുമായുണ്ട് തോനിയപ്പോൾ പാശ്ചാക്കളിൽ ദിനിയാണ് ഞാനും സ്ഥിക്കിച്ചത്. അതുപകാരം എൻ്റെ ഭാര്യ പാശ്ചാക്കി സാമ്പിയും മക്കൾ പാശ്ചാക്കി കോട്ടു ദ്രാസനും ധർശിച്ചു. ശുശ്വാ സ്വറ്റാക്കിണ്ടും കുടാതെ ആർക്കും കഴിയാൻ സാധ്യമല്ലാതിരുന്നു. എൻ്റെ ഭാര്യക്കും മക്കൾക്കും അവയുമായി ഇണങ്ങാൻ കുറവുകൊണ്ട് വേണിവുന്നു. അവയുടെ കാലം ബൃക്കന്റെ ദശയും വേദനിച്ചിരുന്നു. സൗക്കണ്ണ് വിയർപ്പുകാണ്ട് നാരുകയും ചെയ്തു. കാലിൻ്റെ വിരലുകൾ പലപ്പോഴും പൊട്ടുമായിരുന്നു. ഇതു ആക്ഷേപപ്പെട്ടെങ്കിലും എൻ്റെ ഉത്തര

അംഗൾ ദിവിയായിരുന്നു. എന്നാൽ എൻ്റെ മനുഷ്യിയെക്കാൾ എൻ്റെ അധികാരശിമായിരുന്നു അവർക്കുത് ബോധ്യമാകാൻ കാരണമായിത്തിരീക്കാതെ നീ സാൻ വിചാരിക്കുന്നു. വസ്ത്രധാരണത്തിൽ വേറെ മാർഗ്ഗമില്ലതിരുന്ന തുകാണം ആ മാറ്റങ്ങൾ അവർ അംഗീകരിച്ചു. അതെ മനോഭാവത്തോടും എന്നാൽ കുടുതൽ മട്ടിയോടുംകൂടി അവർ ക്ഷണം കഴിക്കാൻ കത്തിയും മുള്ളും ഉപയാഗിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. ഈ പരിശ്വരാര ചിഹ്നങ്ങളോടുള്ള എൻ്റെ ഭ്രം ക്ഷയിച്ചുതോടുകൂടി അവർ കത്തിയും മുള്ളും ഉപക്ഷേപിച്ചു. വളരെ നാളായി പുതിയ തിരി സികിരിച്ചിരുന്നതുകാണം ആദ്യത്തെ സ്വന്ദരം ധന്തിലേക്ക് മടങ്ങിപ്പോകാൻ എന്നിൽ ബധിമുട്ട് തോന്തിരിക്കണം. എന്നാൽ ആ 'പരിശ്വരാര'തിന്റെ കാക്കപ്പോന്നുകൾ ദുരിക്കുണ്ടെന്നോ ഒരു നാജുകൾക്ക് കുടുതൽ സ്വന്തന്ത്രവും ആദ്യാസവും അനുഭവമെന്നതായി എന്നിക്കിന്ന് കാണാൻ കഴിയും.

അതെ കുടുംബിൽ നാജുകൾുടെ പില ബന്ധുക്കളും പരിചയക്കാരും യാത്ര ചെയ്യുന്നണ്ണായിരുന്നു. അവരെയും മറ്റ് ഡക്ടർ യാത്രക്കാരെയും എന്നിക്ക് മുടക്കിട്ടെങ്കാണം കഴിക്കുന്നു. എന്നെന്നാൽ കുപ്പൻ എൻ്റെ കുപ്പിയുടെ സ്വന്നാചിത്രങ്ങളുടെത്തുകാണം അതിനുത്തെ എപ്പോഴും എന്നിക്ക് പച്ചാംബാധിയിരുന്നു.

കുപ്പൻ മുടക്ക് മറ്റു തുറമുഖങ്ങളിൽ നിന്നെന്നതെന്ന നെറ്റാളിലേക്കു നേരം പോവുകയായിരുന്നതിനാൽ യാത്ര പതിനേര് ദിവസത്തേക്കേ ഉണ്ടായിരുന്നു. കരയുക്കെന്നില്ലാൽ ഉണ്ടാകാൻ പോകുന്ന യഥാർത്ഥ കൊടുക്കാറ്റി നേരം തുന്നിയിപ്പുന്നപോലെ നെറ്റാളിൽ എന്നാൽ നാല് ദിവസമുള്ളപ്പോൾ ദോന്നക്കമായ ഒരു കാറ്റിന് നാജുകൾ മുള്ളായി. കുപ്പിഞ്ഞാൽഡോള്ടിൽ ഡിസന്റ് മാസം വേന്നൽക്കുള്ളുടെ കാലാംഗ്. അതിനാൽ അക്കാവൽത്തെ പൊതുവും വല്ലതുമായ കൊടുക്കാറ്റുകൾ തെക്കേ സമുദ്രങ്ങളിൽ ഉണ്ടാവുക സാധാരണമാണ്. നാജുകൾ അക്കപ്പെട്ട കൊടുക്കാറ്റ് വളരെ ശക്തവും നിണ്ണാനിന്നതും ആയിരുന്നു. യാത്രക്കാരെല്ലാം ദയപ്പെട്ടുപോയി. ദയക്കത്തിനിടെ മായ ഒരു ദുശ്ശക്കായിരുന്നു കുടുംബത്ത്. ആ പൊതുവിപാരിന്റെ മുന്തിൽ എഴുവാവും നോഡിന്തിരുന്നു. ഫിനൈക്കളും മുന്നിണ്ണുള്ളു ഫ്രിസ്റ്റൂൺ കലൂമ്മ ഫ്ലാം അവരുടെ വ്യത്യാസങ്ങൾ മറന്ന് രണ്ടെണ്ണാറു ദൈവത്തെ യുംകിഞ്ഞാണ് തുടങ്ങി. പിലൻ പഠനരം പ്രതിജ്ഞകൾ എടുത്തു. കുപ്പലിൻറെ കുപ്പർന്നും പ്രശ്നത്തുനാകളിൽ യാത്രക്കാരോടൊപ്പം പേരിന്നു. ആ കൊടുക്കാറ്റ് അപകടം ഉള്ളതാണെന്നും അറിന്നേക്കാൾ ദോന്നക്കമായ കൊടുക്കാറ്റുകളുടെ അനുഭവം വം തനിക്കുണ്ടെന്നും നാളായി പണിത ഒരു കുപ്പലിന് ഏത് കാലാവസ്ഥയെ ഡും നേരിടാൻ കഴിയുമെന്നും ആദ്യപരാ യാത്രക്കാരുടെ ഉറപ്പു നൽകി. എങ്കിലും അവരെ സമാധാനപ്പീജിക്കാൻ സാധ്യമായിരുന്നില്ല. ഓരോ നിന്മിഷവും കുപ്പൻ തകരിന്നുപോവാവുകയാണെന്ന് തോന്തത്തെ വിധത്തിലുള്ള ശവാദങ്ങളും പൊട്ടല്ലകളും കേട്ടിരുന്നു. എത്രു നിന്മിഷവും അത് മുണ്ടിപ്പോകാം

എന്നു തോന്തിക്കുന്നതായിരുന്നു കപ്പലിൻറെ ആട്ടവും ഇളക്കവും. ധക്കിൽ ആരെങ്കില്ലും നിൽക്കുന്ന പ്രശ്നമേ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. “ഇഷ്യൂസേച്ചർ നടക്കു ടെ” എന്ന ശബ്ദമാണ് എല്ലാവരുടേയും ചുണ്ടുകളിൽ നിന്ന് കേടുത്. എന്ന കേവാർക്കാൻ കഴിയുന്നിട്ടെന്നതാലും, ഞങ്ങൾ ഏകദേശം ഇരുപത്തിനാലും മണിക്കൂർ ഇരു അവസ്ഥയിൽ കഴിയും. അവസാനം ആകാശം തെളിഞ്ഞു. സുരുന്ന് പ്രത്യേകഗൈറ്റും കൊടുക്കാറ്റ് അടിച്ചു പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞന് ക്യാപ്പറ്റിന് പറഞ്ഞു. ആളുകളുടെ മുഖം സന്ന്വാഹം കൊണ്ട് വികസിച്ചു. അപകടം അടിച്ചുകഷ്മായതോടെ ആളുകളുടെ ചുണ്ടുകളിൽ നിന്ന് ഇഷ്യൂസനാമവും അപ തൃക്ഷമായി. തീറ്റയും കുടിയും പാട്ടും കുത്തയും മുറിയക്ക് നടന്നു. മരണാളിൽ പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതോടെ ആളുകളുടെ ശക്തമായ പ്രാർത്ഥനാലും മായ്‌യക്ക് വഴിമാറിക്കൊടുത്തു. പതിവു നിസ്കാരണങ്ങളും പ്രാർത്ഥനകളും, തീരച്ചയായും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാലും അ യേനിരേംബാധ മണിക്കൂറുകളിലെ കേട്ടി ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

എതായാലും ഈ കൊടുക്കാറ്റ് യാത്രക്കാരുമായി ഒന്നിക്കുവാൻ എന്നെ സഹായിച്ചു. എന്നിക്ക് കൊടുക്കാറ്റിനെ ടെക്ക് ഡേമിസ്പായിരുന്നു. കാരണം അതുപോലുള്ളവയുടെ അനുഭവ എന്നിക്കുന്നണായിരുന്നു. ഞാൻ നബ്ല്ലാരു കൂപ്പൽ യാത്രക്കാരനാണ്. കപ്പൽപ്പരാഗുകൾ അനുഭവപ്പെട്ടാരുമില്ല. അതുകൊണ്ട് നിർഭയം, യാത്രക്കാരുടെ ഭൂതയക്കു ചെന്ന് ആശാസിസ്റ്റിക്കാനും, അവരെ ഉണ്ടാക്കിപ്പിക്കാനും ക്യാപ്പറ്റിന്റെ മനിക്കൂറുടോരുമുള്ള റിപ്പോർട്ടുകൾ അറിയിക്കാനും എന്നിക്ക് കഴിയും. അങ്ങനെ ഞാൻ രൂപപ്പെട്ടുതനിൽ സന്നെ പരബന്ധം നമ്മൾ കാണാൻ പോകുന്നതുപോലെ എന്നിക്ക് വളരെ ഉപകാരപ്പെട്ട ദമായിരിക്കുന്നു. ഡിസ്റ്റാൻസ് പതിനെട്ടാം തീയതിയോ പത്തൊന്നാംതും തീയ തിയോ ആ കപ്പൽ ധരിബാൻ തുറമുഖത്ത് നകുരിംട്ടു. ‘നാഡേരിയും അനുത എന്ന എന്നാണ്.

എന്നാൽ ധമാർത്ഥ കൊടുക്കാറ്റ് വരാനിക്കുന്നതെങ്കിലും നുള്ള.

2. കൊടുക്കാറ്റ്

ധിസ്റ്റാൻസ് പതിനെട്ടിനേരും അതിനുകുന്നതോ ഒരു കപ്പലുകളും ഡർബാൻ തുറമുഖത്തിനു നകുരിക്കിച്ചേരുന്ന് നമ്മൾ കണ്ണഡാം. തക്ഷിണാർഹിക്കലേ തുറമുഖം വണ്ണിക്കി ശരിക്കൊള്ളു ദേശവ്യാപിക്കിയുന്നില്ല. കപ്പലിൽ ഏതെങ്കിലും പകർച്ച വ്യാധിയുള്ള യാത്രക്കാരുമുഖാഭിനൃ വെളിയിൽ ചോദിച്ചാണകാലം. (Quarantine Period) കഴിയുന്നതുവരെ കപ്പൽ തുറമുഖാഭിനൃ വെളിയിൽ നിർത്തും. കപ്പൽ യാത്ര തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഫോംബെഡിൽ പേരുണ്ടായിരുന്നതുകാണുക്കുറച്ചുനിയും കപ്പലിൽ കഴിയേണ്ടിവരുമെന്ന് ഞങ്ങൾ ഡേസ്റ്റു. പാലി ശോധനയക്ക് മുൻ കപ്പലിൽ മണിക്കാടി ഉചർജ്ജിയിരിക്കണാം. കപ്പലിൽ

കുഴപ്പമില്ലെന്ന് ഡോക്ടർ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് നൽകിക്കഴിഞ്ഞാൽ മാത്രമേ ആ കൊടി താഴ്ത്താവും അങ്ങനെ മണ്ണക്കൊടി താഴ്ത്തിയശേഷമേ യാത്രക്കാരും ഒരു ബന്ധുക്കൾക്കും സ്നേഹിതർക്കും ക്ഷുദ്രിലേക്കും വരാൻ അനുഭാദമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ.

അനുപ്രകാശ ഡോക്ടർ വന്ന് ഞങ്ങളെ പരിശോധിക്കുന്നോൾ ക്ഷുദ്രിൽ ഒരു മണ്ണക്കൊടി ഉച്ചർത്തിയിരിക്കുകയായിരുന്നു. അഞ്ച് ദിവസത്തെ രോഗ വ്യാപനകാലം അദ്ദേഹം വിഡിച്ചു. കാരണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായ തത്തിൽ പ്ലേഗ് രാഗാണുകൾ പരമാവധി ഇരുപത്തിമൂന്ന് ദിവസമെ വളരാനും കൂടും. ഭോംബാസയിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളുടെ ക്ഷുദ്രിൽ താത്ര തിരിച്ചതിന്റെ ഇരുപത്തിമൂന്ന് ദിവസം വരുമ്പോൾ അഭിപ്രായ തത്തിലുന്നം ദിവസംവരെ രോഗവ്യാപന നിബന്ധനയ്ക്ക് ഞങ്ങളെ വിധേയരാക്കി. എന്നാൽ ഈ വ്യാപനകാലം കല്പനയ്ക്ക് ആരോഗ്യപരമായ കാരണം അഞ്ച് മാത്രമല്ല ഉണ്ടായിരുന്നത്.

യർബാനിലെ വെള്ളക്കാരായ താമസക്കാർ ഞങ്ങളെ മടക്കി അയക്കാൻ പ്രകേശാം നടത്തി വരികയായിരുന്നു. ഈ കല്പനയ്ക്കുള്ള ഒരു കാരണം ആ പ്രകേശാംമാണ്. പട്ടണത്തിൽ ദിവസവും നടക്കുന്ന സംഖ്യ ഓൺ ദാദാ അബ്ദ്വിള്ള ആൻറ് കമ്പനി ഞങ്ങളെ കൃത്യമായി അനിയിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വെള്ളക്കാർ ദിവസവും ഗംഭീര പൊതുധ്യാഗങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നു. അവൻ ദാദാ അബ്ദ്വിള്ള ആൻറ് കമ്പനിയ്ക്ക് നേരെ എല്ലാത്തരം ഭീഷണി കളും ചിലപ്പോൾ പ്രലോഭനങ്ങളും പ്രയോഗിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടു ക്ഷുദ്രിയ്ക്കും തിരിച്ചയ്ക്കും കമ്പനികൾ നീംപട്ടപരിഹാരം കൊടുക്കാൻ അവൻ തയ്യാറായിരുന്നു. എന്നാൽ ഭീഷണികൊണ്ട് യൈപ്പെടുത്താവുന്നതരം ആളുകളും ദാദാ അബ്ദ്വിള്ള ആൻറ് കമ്പനിയിലേത്. അബ്ദ്വിൾ കുറിം ഹാജി ആദാ സേട്ടു ആയിരുന്നു ആ സ്ഥാപനത്തിന്റെ അപ്പോഴത്തെ മാനേജിംഗ് പാർട്ടണാർ. അദ്ദേഹം എന്തു നഷ്ടം സഹിച്ചും ക്ഷുദ്രികൾ വാർഷിക കൊണ്ടുവന്ന് ധാത്രക്കാരും തിരുമാനിച്ചിരുന്നു. ദിവസവും അദ്ദേഹം എന്നിക്ക് വിശദമായ കത്തുകൾ അയച്ചിരുന്നു. അന്തരിച്ച ശ്രീ: മൻസുപ്പ് ലാൽ നാസർ ഭാഗ്യത്തിന് അപ്പോൾ ധർബാനിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഏതൊക്കാണാൻ വേണ്ടിയാണ് അദ്ദേഹം വന്നത്. നമർത്ഥമനും നിർദ്ദേശനുമായ അദ്ദേഹമാണ് ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധികാരിയായിരുന്നു. വെള്ളക്കാരും ഒരു പെരുമാറ്റത്തെ അദ്ദേഹം ആക്ഷേപിക്കുകയും ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധികാരിയായാൽ വകുപ്പിൽ എന്ന നിലക്ക് മാത്രമല്ല തയ്യാറരുതുമെന്നും ചെയ്തു.

അങ്ങനെ ധർബാനി, തുല്യരഘൂതവരുടെ ഒരു ഭന്ധയുഖത്തിന്റെ

രംഗമായിത്തിരുന്നു. ഒരുവർഷത്ത് പാവപ്പെട്ട കുറൈ ഇന്ത്യാക്കാരും അവരുടെ വളരെക്കുറച്ച് ഇംഗ്ലീഷ് സൃഷ്ടിയുകളും. മറ്റൊരുതൊക്കെട്ട് ആയുധങ്ങൾ കൊണ്ടും അംഗബലം കൊണ്ടും വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടും ധനംകൊണ്ടും ശക്തരായ വെള്ളക്കാരുടെ ദ്രോണിയും. രണ്ടാമത്തെ കുട്ടർക്ക് ഗവൺമെന്റിൽ ഒൻ്റെ പിന്നുണ്ടായുമുണ്ടായിരുന്നു. നന്ദാശേരി ഗവൺമെന്റിൽ പരസ്യമായിരുന്ന അവരെ സഹായിച്ചു. മന്ത്രിസഭാംഗങ്ങളിൽ ഏറ്റവും സ്വാധീനക്കുതിയും നിബാരിക്കുന്ന മി: ഹാരി എൻസകോംബ് അവരുടെ സമേളനങ്ങളിൽ പരസ്യമായിരുന്നു പങ്കെടുത്തു.

രോഗിയാപന നിബന്ധനയുടെ യഥാർത്ഥ ഉദ്ദേശ്യം യാത്രക്കാരെ ഭീഷണിപ്പെട്ടുതിരുന്നു അതിലുകീൽ ഏജൻസിയായ കമ്പനിയെ നിർബന്ധിച്ചു കൂപ്പലിൽ വന്നവരെ ഇൻഡിയിലേക്ക് മടക്കി അയക്കുക ഏന്നതായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ നേരെയും ലീഖൻകിൾ പ്രയോഗിച്ചു തുടങ്ങിയിരുന്നു. "നിങ്ങൾ തിരിച്ചുപോയില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളെ സമുദ്രത്തിലേക്ക് തിരിച്ചയായും തള്ളിയിടും. എന്നാൽ നിങ്ങൾ മടങ്ങാൻ സമ്മതിക്കുകയാണെങ്കിൽ യാത്രയ്ക്ക് നശ്വരിയായ പണം പോലും തിരിച്ചു കിട്ടിയെന്നുവരും". എന്നാൽ സംരാതക്കാരും ഒട ഇടയ്ക്ക് നടന്നു സംസാരിച്ച് അവർക്ക് ദെയരും നശ്വരിക്കുന്നു. 'നദേശി' തിലുള്ള യാത്രക്കാർക്കും എന്നാൽ സാന്ത്രാന്തിക്കണ്ണം അയച്ചു. അവരെല്ലാവരും പ്രശാന്തതയും ദെയരുവും നിലനിർത്തി.

യാത്രക്കാരെ റസിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി എല്ലാത്തരം കളികളും ഞങ്ങൾ കൂപ്പലിൽ ഏർപ്പെട്ടുതന്തി. ക്രിസ്ത്മൻ ദിവസം കൂപ്പോറ്റിൽ ഉയർന്ന കൂടം യാത്ര ക്കാരെ സദ്യയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചു. അവരിൽ പ്രമുഖവർ എന്നാനും കുടുംബംഗങ്ങളുമായിരുന്നു. സദ്യയ്ക്കു ശേഷമുള്ള പ്രസംഗതിൽ എന്ന പാശ്ചാത്യ പരിഷക്കാരെത്തപ്പറ്റി പറഞ്ഞു. അത് ശാരവമുള്ള ഒരു പ്രസംഗതിന് പറിയ സമയ മല്ലെന്ന് എനിക്കെന്തിയാമായിരുന്നു. പകേശ എൻസിറ്റ് മരുപ്പാരു തരത്തിലാം വാൻ നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു. വിനോദങ്ങളിൽ എന്ന പങ്കെടുത്തെങ്കിലും എൻസി പ്രധാനം ധരിവാനിലെ സമരത്തിലായിരുന്നു. കാരണം എന്നായിരുന്നു അമാർത്ഥ ലക്ഷ്യം. എനിക്കെത്തിരെ രണ്ട് ആരോപണങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു:

(1) ഇന്ത്യയിലായിരുന്നപ്പോൾ നന്ദാഭാരിലെ വെള്ളക്കാരെ അടിസ്ഥാനര പരിതമായി ആക്ഷേപിക്കുന്നതിൽ എന്ന മുഴുകി.

(2) നന്ദാശേരി ഇന്ത്യാക്കാരെക്കാണ്ടു നിറയ്ക്കാൻ വേണ്ടി എന്ന രണ്ട് കൂപ്പൾ നിറെയെ യാത്രക്കാരെ കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുമ്പോൾ.

എൻറ ഉത്തരവാദിത്വത്തെക്കുറിച്ച് എന്ന വോധവാനായിരുന്നു. ഏനിക്കുവേണ്ടി ദാദാ അബ്ദുള്ലാ ആൻഡ് കമ്പനി വലുതായ ബുദ്ധിമുദ്രിലാണ് പെ

ചീരിക്കുന്നതെന്ന് എനിക്കെനിയാമായിരുന്നു. കപ്പലിലെ യാത്രക്കാരുടെ ജീവൻ അപകടത്തിലാണ്. എൻ്റെ കൃട്ടംബത്തെ കുട കൊണ്ടുപോതി നാൽ അവരുടെ ജീവനും ഞാൻിതുപോലെ അപകടത്തിലാക്കിയിരിക്കുന്നു.

എന്നാൽ ഞാൻ തികച്ചും നിർദ്ദേശിയായിരുന്നു. നന്ദാളിലേക്കു പോകാൻ ആരെയും ഞാൻ പ്രാഡോബിപ്പിച്ചിട്ടില്ല. കപ്പലിൽ കയറുന്നോൾ യാത്രക്കാരെ എനിക്കെനിയില്ല. ഏതാനും വന്നധുക്കെല്ലെങ്കിലും ജീവാക്കിയാൻ കപ്പലിലുള്ള നൂറുക്കണക്കിനു യാത്രക്കാരിൽ ഒരാളുടെക്കപ്പോലും പേരും മേൽവിലാസവും എനിക്കെനിയില്ല. നന്ദാളിൽ വച്ച് ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത രജു വാക്കും വെള്ളേക്കാരെപ്പറ്റി ഇന്ത്യയിൽ വച്ച് ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള കാര്യാട്ചികൾ താഴൊയി എനിക്ക് ധാരാളം തെളിവാക്കുന്നു.

അതിനാൽ നന്ദാളിലെ വെള്ളക്കാർ എതിന്റെ പദമാണോ, എനിനെ യാണോ പ്രതിനിധിക്കരിക്കുകയും ഉദ്ദേശ്യാശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത്, ആ സംസ്കാരത്തെ ഞാൻ അപലാപിച്ചു. ആ സംസ്കാരം കുറഞ്ഞാലമായി എപ്പോഴും എൻ്റെ മനസ്സിലുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അതേക്കുറിച്ചുള്ള എൻ്റെ ദിക്ഷണങ്ങൾ ആ ചെറിയ സമേളനത്തിലെ പ്രസംഗതിൽ അവതരിപ്പിക്കുകയാണോയത്. കൂപ്പറ്റനും മറ്റും സുപ്രധാനതുകളും എൻ്റെ പ്രസംഗം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കേട്ടു. ഞാൻ എന്ത് മനോഭാവത്തോടെയാണോ പറഞ്ഞത് ആ അർത്ഥത്തിൽനിന്നുന്ന സ്ഥിക്കിക്കുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ ജീവിതവിൽ യെ എൻ്റെ വാക്കുകൾ രജുത്തരിലും സ്വാധീനിച്ചതായി എനിക്കെനിയില്ല. എന്നാൽ കൂപ്പറ്റനും മറ്റും സുപ്രധാനതുകളുമായി പാർശ്വാത്മകയായി പാർശ്വാത്മക സംസ്കാരത്തെ പൂർണ്ണിച്ചെല്ലാമായി ഞാൻ ചർച്ച ചെയ്തു. പാർശ്വാത്മക സംസ്കാരം പാരസ്യത്തു ദേതിൽ നിന്ന് വൃത്യുസ്തമായി, ബല്പ്പരയാഗത്തെ ടേക്കറി ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്ന് എൻ്റെ പ്രസംഗതിൽ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞിരുന്നു. എൻ്റെ വിശ്വാസ തിലേക്ക് പോദ്യകർത്താക്കൾ വിരുദ്ധ ചൂണ്ടി. അവരിലെബാരാൾ - ഓർക്കാൻ കഴിയുന്നിടങ്ങളാണ്, കൂപ്പറ്റൻ തന്നെ - ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:

“വെള്ളക്കാർ അവരുടെ ദീഷണി നടപ്പിലാക്കുകയാണെങ്കിൽ നിങ്ങൾ അപദിംശാതത്തുന്നിൽ എങ്ങനെന്നയാണ് ഉറച്ചു നിൽക്കുക?” ഇതിന് ഞാൻ ആനെ മറുപടി നൽകി: “അവർക്കെതിരെ നിയമനപടികൾ നടത്താതിരിക്കുന്നും അവരുടെ ക്ഷമിക്കാനുമുള്ള ദൈർଘ്യവും ബുദ്ധിയും ഇംഗ്ലീഷ് എന്ന കുടുതുമെന്നു പ്രതിക്കാണും എനിക്കെനിയിലും. എനിക്കെവരോട് യാത്രാരു കൊപ്പുമില്ല. അവരുടെ അവില്ലായ്ക്കിലും സകുചിതത്താരതിലും എനിക്ക് ദു:ഖമയുണ്ടു്. അവരിലേക്ക് ചെയ്യുന്നത് ഗരിയും ഉചിതവുമാണെന്ന് അവർ ആര്ത്ഥാടം തുമായി വിശസിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് എനിക്കെനിയാം. അതുകൊണ്ട് എനിക്ക് അവരുടെ വിദ്യേഷം തോന്നാൻ യാത്രാരു ന്യായവുമില്ല”.

ചോദ്യകർത്താവ് വിശ്വസിക്കാൻ കഴിയാണ്ടിട്ടുന്നപോലെ പുണിൽ തുകി.

അങ്ങനെ ദിവസങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിക്കാണിരുന്നു. ക്രാറ്റെൻറിൻ (രോഗവ്യാപനകാലം) എപ്പോൾ അവസാനിക്കുമെന്ന കാര്യം ഇനിയും അനിശ്ചിതമായിരുന്നു. ക്രാറ്റെൻറിൻ ഉദ്യാഗസ്ഥൻ പറഞ്ഞത്, അക്കാദ്യം തന്റെ കരുതിൽ നിന്നും പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞെന്നും സർക്കാർ ഉത്തരവ് കിട്ടിയാലുടെനെ നേരുള്ള കരയ്ക്കിരണ്ടാണ് അനുവദിക്കുമെന്നുമാണ്.

അവസാനം ധാരകകാരിക്കും എനിക്കും അന്ത്യശാസനങ്ങൾ നൽകുമ്പേണ്ടു. ജീവനും കൊണ്ട് രക്ഷപ്പെടുമെങ്കിൽ കീഴടങ്ങാൻ അതിലാഡുപ്പെട്ടിരുന്നു. നേരുള്ളുടെ മറുപടിയിൽ ധാരകകാരും നോന്നും നെറ്റാൾ തുറമുഖത്ത് ഇരഞ്ഞാനുള്ള നേരുള്ളുടെ അവകാശം ഉറപ്പിച്ചു പറയുകയും എന്നാവാത്ത് വന്നാലും നെറ്റാളിൽ പ്രവേശിക്കുമെന്ന നിശ്ചയം അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇരുപത്തിമൂന്ന് ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കപ്പലുകൾക്കു തുറമുഖത്തു പ്രവേശിക്കാനും ധാരകകാരെ കരയ്ക്കിരിക്കാനുമുള്ള അനുവാദം നൽകപ്പെട്ടു.

3. പരീക്ഷണം

അങ്ങനെ കപ്പലുകൾ ഡോക്കിൽ എന്തിക്കുകയും ധാരകകാരെ കരക നൊക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ബൈളിക്കാർ എനിക്കെതിരെ രോഷകുലായിരിക്കുകയും എൻറി ജീവൻ അപകടത്തിലായിരിക്കുകയും ആകയാൽ നോന്നും കുടുംബംഗണംളും സന്ദർഭത്തിന്റെ കരയ്ക്കിരണ്ടാവു എന്ന് മി: എൻകോംബ് കൃപ്പറ്റനെ അറിയിച്ചിരുന്നു. ഇരുഞ്ഞുബോൾ തുറമുഖവ സുപ്രഭാ മി: ടാറ്റാ നേരുള്ള കുട്ടിക്കാണ്ട് പൊയ്ക്കാളുമെന്നും പറഞ്ഞിരുന്നു. കൃപ്പറ്റൻ ഇരു സന്ദേശം എന്നെ അറിയിക്കുകയും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കാമെന്ന് നോൻ സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അരമണി കുറിനകം മി: ലോട്ടസ് കൃപ്പറ്റൻറെ അടക്കത് എന്താണി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "മി: ഗാന്ധിക്ക് അഭിപ്രായവൃത്താസ്ഥില്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തെ കുട്ടിക്കാണ്ടു പോകാൻ എനിക്കു താല്പര്യമുണ്ട്. എജൻറായ കമ്പനിയുടെ നിയമോപദേശ്കാവനന് നിലക്ക് നോൻ നിഞ്ഞേണ്ട് പറയുന്നു. മി: എൻകോംബിൽ നിന്നു കിട്ടിയ സന്ദേശമനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കേണ്ട ബഹിയുത നിഞ്ഞേക്കില്ല".

ശ്രദ്ധിക്കുന്നേഹം അദ്ദേഹം എൻറിയടക്കത്തു വന്ന് എന്താണി അർത്ഥം അതിൽ പറഞ്ഞു: "നിഞ്ഞേക്ക് ഭയമില്ലെങ്കിൽ മിസ്റ്റിന് ഗാന്ധിയെയും കുട്ടിക്കളു യും നെറ്റാജിയുടെ വിട്ടിലേക്ക് ഒരു വാഹനത്തിൽ അയക്കാമെന്നും നമുക്ക് ഒരുപേരിക്കും അവരുടെ പുരകേ നടന്നുപോകാമെന്നും അണ് എൻറി അഭിപ്രായം. നിഞ്ഞേ രാത്രിയിൽ ഒരു കള്ളിനെപ്പോലെ നഗരത്തിൽ പ്രവേശിക്കണമെന്ന ആശയം എനിക്ക് തിരെ ഇഷ്ടമല്ല. ആരെങ്കിലും നേരുള്ള

ഉപദ്രവിക്കുമെന്ന് ദയപ്പെടേണ്ടതില്ലെന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ എല്ലാം ശാന്തമാണ്. ബവള്ളുക്കാരെല്ലാം പിരിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. എന്നായാലും നിങ്ങൾ നിഗ്യാധമായി നഗരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നത് ശരിയല്ലെന്ന് എൻ്റെ വിശദാസം". ഞാൻ വേഗം സമർപ്പിച്ചു. എൻ്റെ ഭാര്യയും കൂട്ടികളും ഒരു വാഹനത്തിൽ സുരക്ഷിതമായി മി: നന്ദിജിയുടെ വിട്ടിലെതി. കൂപ്പ് എൻ്റെ അനുഭവാദത്തോടെ ഞാൻ ഭോട്ടോടൊപ്പം കരയിലേക്ക് പോയി. അവി എന്ന നിന്ന് മി: നന്ദിജിയുടെ വിട്ടിലേക്ക് എക്കുദേശം രണ്ട് മെരു ദുരമുണ്ട്.

ഞങ്ങൾ കരയ്ക്കിറഞ്ഞിയ ഉടനെ ചില ചെറുപ്പുക്കാർ എന്നെന്ന തിരിച്ചറിയാൻ 'ബാൻഡി, ബാൻഡി' എന്ന് വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. ഏതാണ്ട് അദ്ധ്യാനം പൂർണ്ണമാർ അങ്ങാട്ടോടൊടീ വരികയും ആ വിളിച്ചുപറിയലിൽ പക്കുചേരുകയും ചെയ്തു. ആശ്രക്കുട്ട വരിഡിക്കുമെന്ന് മി: ഭോട്ടൻ യേജുട്ടു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം ഒരു റിക്ഷ വിളിച്ചു. റിക്ഷയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നത് ഏറ്റിക്കൊരിക്കലും ഇപ്പോൾക്കുണ്ടും ഇത് എൻ്റെ ആദ്യത്തെ അനുഭവമായിരുന്നു. എന്നാൽ ചെറു പ്രകാർ റിക്ഷയിൽ കയറാൻ എന്നെന്ന അനുഭവിച്ചില്ല. റിക്ഷ വലിക്കുന്ന ഫലം കൊന്നുകളയുമെന്ന് അവർ യെപ്പുടുത്തിയതിനാൽ അവൻ ഓട്ടിപ്പോയും കലജിണ്ണി. മുഖ്യമായും നിങ്ങളാണ് സാഖ്യമല്ലെന്നായി. അവൻ ആദ്യം മി: ഭോട്ടൻ എൻ്റെ അടുത്തു നിന്ന് പിടിച്ചു മാറ്റി. അനന്തരം അവൻ എൻ്റെ മേഞ്ഞ കല്ലുകളും ഇപ്പോൾക്കും പുന്നിഷ്ടണാണെള്ളും ചീമുട്ടും എൻ്റെ. ആരോ രണ്ട് എൻ്റെ തലപ്പാവ് വലിച്ചേടുത്തുകൊണ്ടുപോയി. മറ്റുള്ളവർ എന്നെന്ന ചവിട്ടാനും തുടക്കി. എന്നിക്കു വോധക്കേടുണ്ടാവുകയും ഒരു പിടിക്കുന്ന മുമ്പിലെ അഴികളിൽ ഞാൻ പിടിക്കുകയും ശാസനം കീട്ടാൻ വേണ്ടി അവിടെ നിലക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ അത് അസാഖ്യമായിരുന്നു. അവൻ വന്ന് എന്നെ ഇടിക്കുകയും കൂത്തുകയും ചെയ്തു. മുള സമയത്ത് പോലിസ് സൃഷ്ടിക്കുന്നീൽ ഭാര്യ എൻ്റെ കുന്നുമുഖം വന്ന്, ചെയിലിലിലാഞ്ഞിട്ടും തെൻ്റെ കൂടു നിവർത്തി ആശ്രക്കുട്ട തിരിന്നു. എന്നിക്കും നടുക്കായി നിന്നു. ഇത് ആശ്രക്കുട്ടതെൻ്റെ അമർഷപ്രകാരം തന്ത്രത തടസ്സം. എന്നെന്നാൽ മിസ്റ്റിസ് അലക്സാണ്ട്രീക്ക് ക്ഷതമേല്പിക്കാതെ എന്നെന്ന അടിക്കാൻ അവർക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു.

ഇടിനിടയ്ക്ക് മുള സംഭവം കണ്ട് ഒരു ഇന്ത്യൻ യുവാവ് പോലിസ് സ്റ്റേഷൻ ഓട്ടിയിരുന്നു. എന്നെന്ന വലയം ചെയ്തുകൊണ്ട് ലക്ഷ്യന്മാനത്തെയ്ക്ക് സുരക്ഷിതമായി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ പോലിസ് സൃഷ്ടിക്കായ മി. അലക്സാണ്ട്രീ ഒരു സംഖ്യം പോലിസിനെ അയച്ചു. അവൻ ശരിയായ സമയ തന്റെ എന്തിനി. ഞങ്ങളുടെ വഴിക്കായിരുന്നു പോലിസ് സ്റ്റേഷൻ. ഞങ്ങൾ അവി എന്നെന്നിയപ്പോൾ സ്റ്റേഷൻിൽ അഭ്യം തെടിക്കൊള്ളാൻ പോലിസ് സൃഷ്ടി പറഞ്ഞു. പക്ഷേ ഞാനാ കണ്ണം കുത്തജ്ജംതാപുരിപ്പം നിരസിച്ചു. "തെറ്റ് മനസ്സിലാവുമ്പോൾ അവൻ ശാന്തരാധിക്കാംത്തും. എന്നിക്ക് അവരുടെ

ന്യായബോധത്തിൽ വിശദാസം ഉണ്ട്. എന്ന് ഞാൻ പറഞ്ഞു. പോലിസ് അക്കവിടിയോടുകൂടി ഞാൻ, മറ്റപകടം എന്നും കുടാതെ മി: റിസ്റ്റാജിയുടെ റിട്ടിലെ തതി. എൻറീ ഫേഹം മുഴുവൻ ചതുവൃഥായിരുന്നു. പകേഷ് മുറിവ് ഏറിടന്തെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. കൂപ്പിലെ ദോക്കായ ഡോ. ഓലിവർജ്ജോൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. സാമ്പത്തിക എല്ലാ സഹായവും അദ്ദേഹം ചെയ്തു.

വിട്ടിനകും ശാന്തമായിരുന്നു. എന്നാൽ പുറത്ത് വിടിനുചുറ്റും വെള്ളിക്കാൻ തടിച്ചുകൂടിയിരുന്നു. നേരും ഇരുട്ടിത്തുടങ്ങാം. വർഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ആർഡക്കുട്ടം വിളിച്ചു പറഞ്ഞു: “ഞങ്ങൾക്ക് ഗാന്ധിയെ വേണം”. ഭ്രാതരുടും ഡായ പോലിസ് സുപ്രണംഗ് അവിടെയെത്തിയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ജനക്കുട്ടത്തെ ലീഷണിപ്പുട്ടത്താൽ സിപിച്ചു നയപരമായി നിയന്ത്രണത്തിൽ കൊണ്ടുവരാൻ ശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ഉൽക്കണ്ണംയിൽ നിന്ന് പുറം നാമായും മോചിതനായിരുന്നില്ല. ഈ അർത്ഥത്തിൽ അദ്ദേഹം എന്നിക്കാരും സന്നദ്ധം നൽകി: “നിങ്ങളുടെ നംബേറിൽനിന്ന് വിട്ടു സ്വന്തും നിങ്ങളും ദട കുട്ടംബത്തെയും രക്ഷിക്കണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ പറയുന്നതുപോലെ നിങ്ങൾ കൂടംപേശത്തിൽ ഈ വിട്ടിന്തിന് രക്ഷപ്പെടണം”.

ഇങ്ങനെ ഒരേ ദിവസം തന്നെ എനിക്ക് പരസ്പരവിരുദ്ധമായ ഒന്ത് നിലയാട്ടുകൾ എടുക്കേണ്ടിവരുന്നു. ജീവൻ അപകടം നേരിടുകയെന്നത് കേവലം സാകലപ്പികമായി തോന്തിയപ്പേശാണ് പരസ്യമായി മുന്നോട്ടിരുന്നാണ് മി: ലോട്ടസി ഉപദേശിച്ചത്. ഞാനാം ഉപദേശം സ്വീകരിച്ചു. എന്നാൽ അപായം തികച്ചും ധാരാർത്ഥക്കായിരിക്കുന്ന മഹാരാജു സന്നദ്ധത്തിൽ എന്നെ വിപരിതമായ ഉപദേശം തന്നു. ഞാൻ അതും സ്വീകരിച്ചു. ഞാനങ്ങനെ ചെയ്തത് എൻറീ ജീവൻ അപകടത്തിലാണെന്നു കണ്ടതുകൊണ്ടോ എൻറീ സന്നദ്ധത്തിനെന്ന് ജീവനും സ്വത്തും അഭ്യുക്തിൽ എൻറീ ലാരുയുടെയും മകളുടെയും ജീവൻ, അപകടത്തിലാകരുതെന്നു കരുതിയിട്ടോ എന്തുകൊണ്ടാണെന്ന് ആർക്കു പറയാൻ കഴിയും? പറഞ്ഞ പ്രകാരം ആലൂത്തെ തവണ പരസ്യമായി മുന്നോട്ടേചന്ന് ഡിരതയോടു ആർക്കുട്ടത്തെ നേരിടത്തും പിന്നീട് അവരിൽ നിന്നു വേഷപ്പെട്ടുനന്നായി രക്ഷപ്പെട്ടതും രൂപോലെ ശരിയായിരുന്നെന്ന് ഉറപ്പായി ആർക്കു പറയാൻ കഴിയും?

ടന്നുകഴിഞ്ഞ സംഭവങ്ങളുടെ തെളിനെയും ശരിയെയും പറ്റി തീരുപ്പുകൾപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു പാഠവേലയാണ്. എന്നാൽ അവയെ മനസ്സിലാക്കുന്നതും കഴിയുമെങ്കിൽ ഭാവിയിലേക്ക് അവയിൽ നിന്നു പാരാ ഉറീക്കാളുള്ള നാമാം പ്രയോജനപ്പദ്ധതാണ്. ഒരു പ്രത്യേക പരിത്സ്യപിതിയിൽ ഒരു പ്രത്യേക മനസ്സ്യിൽ എങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പായി പറയുക പ്രയാസമാണ്. വേണ്ടതു വിവരങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലില്ലാതെ ഒരാളെ അയാളുടെ ബാഹ്യപ്രവൃത്തി മാത്രം മുൻസിപ്പിൽ വിധിക്കുന്നത് സംശയകരമായ അന്നുമാനം മാത്രമാണെന്നും നമുക്കു കാണാം.

അതെന്നതായാലും രക്ഷപ്പടാനുള്ള തയ്യാറരുപ്പ് എൻറീ പരിക്കുകൾ

മറക്കാൻ ഇടയാക്കി. സുപ്രഖ്യാതനാണ് നിർദ്ദേശപ്രകാരം ഞാനോരു ഇന്ത്യൻ പൊലീസുകാരൻിൽ വേഷം ധരിച്ചു. തദ്ദേശിൽ ലോഹത്താപ്പിക്കുപകരം വച്ച കിള്ളാത്തിനു മീതെ മദ്രാശിത്തുവാലു ചുറ്റിക്കെട്ടി. ഒണ്ടു ഡിറ്റക്ടിവു കൾ എൻഡി കുട പോന്നു. അവരിലോരാൾ ഇന്ത്യൻ വ്യാപാരിയുടെ വേഷം ധരിക്കുകയും ഇന്ത്യകാരനായി തോന്തിക്കുവിഡിം മുഖത്തു ചായം തെക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മറേയാളുടെ വേഷം ഞാൻ മറന്നു. ഒരു ഇടവഴിയിലൂടെ ഞാൻ അടുത്തുള്ള കടയിൽ എത്തി. അതിന്റെ ഗോധാണിൽ കൂട്ടിയിട്ടിരുന്ന ചാക്കുകൾക്കിടയിലൂടെ ചെന്ന ഷോപ്പിന്റെ ഗൈലുടെ ഒക്ഷപ്പേട്ട് ജനക്കൂട്ടത്തിനിടയിലൂടെ തെരുങ്ങാക്കിടന്ന് ആ തെരുവിൽന്റെ അറ്റത്ത് എന്നിക്കായി കാത്തുകിടന്ന് വാഹനത്തിന്റെയടക്കത്തിൽ. അതിൽ കയറി അല്പം മുമ്പ് മി: അലക്സാണ്ടർ എന്നിക്ക് അയയം വാഗ്ഭാഗം ചെയ്ത അതേ പോലിസ് സ്റ്റേഷൻിൽ എത്തി, അദ്ദേഹത്തിനും ഡിറ്റക്ടിവ് ഉദ്യോഗസ്ഥിക്കും നൽകി പറഞ്ഞു.

ഇങ്ങനെ ഞാൻ ഒക്ഷപ്പേടുന്നതിനിടക്ക് മി: അലക്സാണ്ടർ:

വയസ്സുനാം ഗാന്ധിയെത്തുക്കിലോറു

അരക്കണ്ണത വൃക്ഷത്തിൽ തുക്കിലോറു

പുളിയനാമാപ്പിൾ മരത്തിലോന്തി

വയസ്സുനാം ഗാന്ധിയെത്തുക്കിലോറു

എന്നും മറ്റും പാടി ആർക്കുട്ടത്തെ സിസ്റ്റിക്കയായിരുന്നു. ഞാൻ സുരക്ഷിത മായി പോലിസ് സ്റ്റേഷൻിലെത്തിയെന്നില്ലെങ്കിലും ഉടൻ അദ്ദേഹം ആ വാർത്ത ജനക്കൂട്ടത്തിന് ഇങ്ങനെ പകർന്നു കൊടുത്തു: “എന്നാൽ, നിങ്ങളുടെ ഇര അടുത്ത കടയിലൂടെ ഒക്ഷപ്പേട്ടിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളിനീ വിട്ടിൽ പോകുകയാണു നല്ലത്”. ചിലർ കോപിച്ചു. മറ്റു ചിലർ ചിരിച്ചു. ഇനിയും ചിലർ അതു വിശ്വസിക്കാൻ കൂട്ടാക്കിയില്ല.

അപ്പോൾ സുപ്രഖ്യാത പരിശീലനം: “ശരി, നിങ്ങൾക്കെന്നു വിശ്വസമായില്ലെങ്കിൽ, നിങ്ങളുടെ ഒന്നോ രണ്ടോ പ്രതിനിധികളെ അയക്കു. അവരെ ഞാൻ വിട്ടിനകത്തു കൊണ്ടുപോകാം. അവർ ഗാന്ധിയെ കണക്കുപിടിക്കയാണെങ്കിൽ ഞാനുദ്ദേശിച്ചതെന്നു സന്ദേഹത്തെന്നു നിങ്ങൾക്കു വിട്ടുതരാം. പകേശ അവർക്കു കണ്ണഭാരം കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ പിരിഞ്ഞുപോകണം. മി: റംഗാജിയുടെ വിട്ടു തകർക്കണമെന്നോ മി: ഗാന്ധിയുടെ ഭാര്യയും കൂട്ടികളെയും ദ്രോഹിക്കണമെന്നോ നിങ്ങൾക്കുഭേദഗ്രാഹില്ലെന്ന് എന്നിക്കുറപ്പിണ്ടോ”.

ആർക്കുട്ടം വിട്ടു പരിശോധിക്കാൻ അവരുടെ പ്രതിനിധികളെ അയച്ചു. നിരാശാജനകമായ വാർത്തയുമായി അവർ വേഗം തിരിച്ചേതി. അവസാനം ആർക്കുട്ടം പിരിഞ്ഞുപോയി. അവരിൽ ഭൂതിപക്ഷവും, സുപ്രഖ്യാത ആ പ്രശ്നം നായപരമായി കൈകൊരും ചെയ്തതിൽ അദ്ദേഹത്തെ അഭിനന്ദിച്ചുകൊണ്ടു ചിലർ കോപാക്രാന്തരായിട്ടുമാണ് പോയത്.

അന്ന് കോളനികൾക്കുള്ള സ്റ്ററ്റ് സെക്രട്ടറിയായിരുന്ന, അന്തരിച്ച മി: ചോംവർ ലെയൻ എന്നെ ആക്രമിച്ചവർക്കെന്തിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ പറഞ്ഞ നെറ്റാർ ഗവൺമെന്റിന് കേബിൾ സംസ്ഥാനമായും, മി: എസ്കോംബ് എന്നെ കുപ്രിക്കാണ്ടുചെല്ലാൻ ആളുയച്ചു. എനിക്കു പരിക്കേരുതിൽ അദ്ദേഹം ദു:ഖം പ്രകടിപ്പിച്ചു. അന്നത്ര പറഞ്ഞു:

“എന്ന വിശദിക്കു. നിങ്ങളുടെ ദേഹത്തു ചെറിയായു പരിക്കേൾക്കുന്നതു കൂടി എനിക്കു സുഖമുള്ള കാര്യമല്ല. മി. ലോട്ടറിൽ ഉപദേശം സ്വികരിക്കാനും ഏറ്റും ചിത്ര മലം അനുഭവിക്കാനും നിങ്ങൾക്ക് സംശയമുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും പറയെടു, എൻ്റെ നിർദ്ദേശം സ്വികരിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ ഈ സെക്രട്ടറിയായ സംഭവങ്ങൾ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ലെന്നു തീരിച്ചു. നിങ്ങളെ ഉപദേശിച്ചുവരുതിനില്ലാമെങ്കിൽ അവരെ അറിഞ്ഞു ചെയ്യാനും പ്രോസീക്കുക്കുമെന്ന് അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. മി. ചോംവർലെയ്യും ഞാനങ്ങനെ ചെയ്യണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നു”.

ഇതിന് ഞാനിങ്ങനെ മറുപടി നല്കി:

“എനിക്കാരെയും പ്രോസിക്കുട്ട് ചെയ്യണം. അവരിൽ നേനാ രണ്ടൊ പേരു തിരിച്ചറിയാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞെങ്കാം. പക്ഷേ, അവരെ ശിക്ഷിപ്പിച്ചെടുത്തു കാര്യം? എന്നെ ആക്രമിച്ചവർ കുറ്റകാരാരാബന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നുമീല്ല. നെറ്റാളിലെ വൈള്ളക്കാരെപറ്റി ഇന്ത്യയിൽ ഞാൻ അതിശയോക്തിപരമായ പ്രസ്താവനകൾ നടത്തിയെന്നും ഭോഷാരോപണം ചെയ്തതുനും അവരെ ആരോ തെറ്റിഡിപ്പിച്ചതാണ്. ഇക്കാര്യങ്ങൾ അവൻ വിശദിപ്പിച്ച കിൽക്കേണ്ടിപ്പുവശായത് അഭ്യൂതമല്ല. നേതാക്കന്നാരെയും, എനിക്കണ്ണ നെ പരയാമെക്കാം, നിങ്ങളെയുമാണ് കുറ്റപ്പെടുത്തേണ്ടത്. നിങ്ങൾക്ക് ആളുകളെ വേണ്ടവിധം നയിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. പക്ഷേ നിങ്ങളും രോയ്ക്ക് വാരത്തെ വിശദിക്കുകയും ഞാൻ ഇല്ലാത്തതു പ്രചരിപ്പിച്ചുന്നു കരുതുകയും ചെയ്തു. ആരെയും ശിക്ഷിപ്പിക്കാൻ എനിക്കാരുമാണെന്ന്. സത്യം വെളിപ്പുകുന്നോൾ തന്മൂർത്തിയെന്നും ചെയ്തതോർത്ത് അവൻ ഒരു പ്രാഥിക്കുമെന്ന് എനിക്കുപറ്റിണ്ടുണ്ട്”.

മി: എസ്കോംബ് പറഞ്ഞു: “ഇത് എനിക്കെഴുതിത്തെരാൻ മനസ്സുവയ്ക്കുമോ? എന്തെന്നാൽ എനിക്കെത്തുകാണിച്ചു മി. ചോംവർലെയിൽ കേബിൾ അയക്കാം. താകൾ തിട്ടക്കത്തിൽ ഇത്തേപ്പറ്റി പ്രസ്താവന ചെയ്യേണ്ടതില്ല. അന്തിമ തിരുമാനത്തിലെത്തും മുമ്പ് താക്കർക്കു വേണമെങ്കിൽ മി. ലോട്ട ണ്ണും മറ്റും സുഹൃണ്ണക്കളുമായാലോചിക്കാം. എങ്കിലും ഞാൻ തുറന്നു പറയുടെ നിങ്ങളെ ഭ്രാഹ്മിച്ചവരുടെമേൽ നടപടി നടത്തേണ്ണെ എന്നുംവെക്കുകയാണെങ്കിൽ ഇവിടെ സമാധാനം പുന:സ്ഥാപിക്കാൻ എന്നുംവെക്കുകയാണെങ്കിൽ സ്വന്തമായി പരിശീലനം ചെയ്യും”.

ഞാൻ പറഞ്ഞു: “വളരെ ഉപകാരം. എനിക്ക് ആരോടും ആലോച്ചിക്കേണ്ണെ ആവശ്യമില്ല. താങ്കളുടെ അടക്കത്തെക്കു വരുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ

ഇക്കാലുത്തിൽ ഞാൻ തിരുമാനം എടുത്തിരുന്നു. എന്നെന്ന ആക്രമിച്ചവർക്കെ തിരെ നടപടിയെടുക്കരുതെന്ന പുറംബോധ്യത്തില്ലാണു ഞാൻ. എൻ്റെ ആ നിശ്ചയം ഇപ്പോൾ എഴുതിത്തരാനും തയ്യാറാണ്.

അങ്ങനെ പറഞ്ഞ ആവശ്യമായ പ്രസ്താവം അദ്ദേഹത്തിനു ഞാൻ എഴു തിരക്കാട്ടുതു.

4. അശാനിക്കുശേഷം പ്രശ്നം

മി: എസ്കോംബിനെ കാണാൻ വേണ്ടി എന്ന കൊണ്ടുപോയപ്പോൾ ഞാൻ പോലീസ് സ്റ്ററേഷൻിൽ തന്നെ ആയിരുന്നു. അന്ത് ആ സംഭവത്തിനു ശേഷം ഒഞ്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഒഞ്ചു പോലീസുകാർ എൻ്റെ സംരക്ഷണത്തിനായി കൂടുതലായിരുന്നു. എന്നാൽ അത്തരം മുൻകരുതൽ വാസ്തവത്തിൽ അപ്പോൾ ആവശ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഒരു കരയ്ക്കിറങ്ങിയ ദിവസം, മണ്ണക്കാടി താഴ്ത്തിയ ഉടനെ 'നാ ദാശ അധ്യവർദ്ധകസറ്റി' (The Natal Advertiser) എൻ്റെ ഒരു പ്രതിനിധി എന്നോട് അഭിമുഖസംഭാഷണം നടത്താനായി വന്നു. അധാർ അസംഖ്യം ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചു. അവയ്ക്കു നൽകിയ മറുപടിയിൽ എന്നിക്കെതിരായി ഉന്നയിക്കപ്പെട്ട ഏല്ലാ ആരോപണങ്ങളെയും വണ്ണംക്കുവാൻ എന്നിക്ക് സാധിച്ചു. സർ ഫിറോസ് ഷാ മെത്തയുടെ ഉപദേശ മുലം എഴുതിത്തയ്യാറാ കഴിയ പ്രസംഗങ്ങളെ ഞാൻ ഇന്ത്യയിൽ ചെയ്തിരുന്നുള്ളൂ. അവയുടെയും ഞാനെഴുതിയ മറ്റൊരുജീവനിയും കോപ്പികൾ എൻ്റെ കയ്യിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അഭിമുഖം നടത്തിയയാളിന് ഞാനവ കൊടുക്കുകയും ദക്ഷിണാഫ്രിക്ക യിൽ കുടുതൽ ശക്തിയായ ഭാഷയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളവയും താത്തോന്തരം ഞാൻ ഇന്ത്യയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അധാരാളും വോദ്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. 'കോർപ്പരൻറി'ലേയും 'നാഡേൻ'യിലേയും ധാരകകാരരും കൈശിണാഫ്രിക്കയിലേക്ക് കൊണ്ടുവന്നതിൽ എന്നിക്കെതാരും കാരുവും ഇള്ളുന്ന് അധാരിക്കുന്ന മനസ്സിലാണെന്നു അഭിനിഷ്ഠാ ചെയ്തു. ആ ധാരകകാരൻ പലരും നെറ്റാളിൽ താമസിക്കാനാഗ്രഹിക്കാതെ, ട്രാൻസ്വാളിലേയും പ്രകാശിക്കിയിരുന്നതുമാണ്. അക്കാദാലത്ത് പാണം ഉണ്ടാക്കാൻവേണ്ടി വരുന്നവർക്ക് നെറ്റാളിനേക്കാൾ സാമ്പത്തിക കൾ ട്രാൻസ്വാളിലുണ്ട് ഉണ്ടായിരുന്നത്. അതിനാൽ മിക്ക ഇന്ത്യാക്കാരും അഞ്ചൊരുപോകാനാണ് ഇഷ്ടപ്പെട്ടത്.

ഈ കുടിക്കരാച്ചപയ്യം ആക്രമിച്ചവരുടെമുൻ്നെ നടപടി എടുക്കേണ്ടതി ചെയ്യുന്ന എൻ്റെ നിലപാടും ധർമ്മാന്വിലെ യുദ്ധാവൃത്താലിൽ തങ്ങളുടെ പെരുമാറ്റം ലജ്ജാകരമായിപ്പോരുന്ന മേഖലയം ജനിപ്പിക്കുമാർ വലിയ മതിപ്പുള്ളവാക്കി. പ്രത്യേകിയ എന്ന നിരദ്ദേശപ്പിയായി പ്രവൃത്തിക്കുകയും ആ ജനക്കുടുണ്ടി മേൽ ആക്രോഷപ്പാദി ചെറായിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ആ കൈയ്യേറ്റം പലത്തിൽ എന്നിക്ക് അതായൽ നാണ്ഡും ലക്ഷ്യത്തിന് ഒരു അനുശ്രൂഹമായി

വെച്ചു. അത് ഒക്ഷിണാപ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധികാരികൾ മാനൂത വർബിപ്പിക്കുകയും എൻറ ജോലി എഴുപ്പുമാകിത്തിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

മുന്നൊന്നാലോ ദിവസത്തിനു മുമ്പുതന്നെ ശ്രീകൃഷ്ണ താമസവും തുടങ്ങി. ആ സംഭവം എൻറ വക്കിൽ ജോലിക്കു വളരെ സഹായകമായി അനുഭവപ്പെട്ടു.

എന്നാൽ അൽ ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധികാരികൾ മാനൂത വർബിപ്പിച്ചതോടൊപ്പം സമുദ്രാധികാരിനെന്നിൽ വിദേശം ആളിക്കത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇന്ത്യാക്കാരിന് പഞ്ചാശന്താട സമരം ചെയ്യാൻ കഴിയുമെന്ന് തെളിയിക്കപ്പെട്ടതോടെ ദു അധികർ ഒരു അപകടകാരിയായി കണക്കാക്കപ്പെട്ടാനും തുടങ്ങി. നെറ്റാ ശ്രീ നിയമസഭയിൽ രണ്ട് ബില്ലുകൾ അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടു— ഒന്ന് ഇന്ത്യൻ കച്ചവടക്കാരെ പ്രതികുലമായി ബാധിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ളതും, മറ്റൊന്ന് ഇന്ത്യാക്കാരുടെ കൂടിയേറ്റത്തെ കർശനമായി നിയന്ത്രിക്കുന്നതും. ഭാഗ്യത്തിന് വോട്ടു കാശന്തിനുവേണ്ടിയുള്ള പ്രക്ഷാജനികൾിൽ ഫലമായി ഇന്ത്യാക്കാരെ മാത്രം ബാധിക്കുന്ന നിയമങ്ങൾ പാടിക്കലുണ്ട് ഒരു നിർബന്ധം എടുത്തിരുന്നു. വേറൊരു തരത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ നിയമം വർണ്ണിപ്പരുമോ വർഗ്ഗിപ്പരുമോ ആയ റിവേചനം കാണിച്ചുകൂടാ. മേൽപ്പറഞ്ഞ ബില്ലുകളിലെ ഭാഷകകാണ്ട് അവ എല്ലാ വർക്കും ബാധകമാണെന്നുവരും. എന്നാൽ അവയുടെ ലക്ഷ്യം നെറ്റാളിലെ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ മേൽ കൂടുതൽ നിയന്ത്രണങ്ങൾ എഴുപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നുന്നതിൽ തീർച്ചയാണ്.

ആ ബില്ലുകൾ എൻറ പൊതുപ്രവർത്തനം കാര്യമായി വർബിപ്പിക്കാൻ തയാക്കുകയും ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധികാരി അവരുടെ കർത്തവ്യവോധത്തിലെ കൂടുന്ന മുദ്ദേശന്തരത്തുകാർ ഉണ്ടായെന്നുകയും ചെയ്തു. അവ ഇന്ത്യൻ ഭാഷകളിലേക്ക് തർജ്ജം ചെയ്യപ്പെടുകയും അവയുടെ സുക്ഷമമായ ആരംഭാർത്ഥ ഔദ്യോഗിക സമയം സമുദ്രാധികാരി മനസ്സിലാക്കുവിയം സുക്ഷമമായി വിശദീകരിച്ച് നൽകപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ബില്ലുകളേപ്പറ്റി കോളനികളുടെ സൈക്രട്ടറിക്ക് തെങ്ങൾ പരാതി സമർപ്പിച്ചുകൂലും അദ്ദേഹം അതിലിടപെടാൻ വിസ്മയിച്ചു. ബില്ലുകൾ നിയമങ്ങളായി മാറി.

പൊതുപ്രവർത്തനം ഇപ്പോൾ എൻറ സമയം അധികവും അപഹരിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. ശ്രീ മൻസുവല്ലാൽ നാസർ, മുമ്പുപാണത്തുവോലെ, ഡാക്ടരാനിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എൻറ കൂടുവന്ന് താമസമാക്കുകയും പൊതുക്കാരുണ്ടാക്കായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമയം ചെലവാഴിക്കുകയും ചെയ്തതിനാൽ എൻറ ഭാരം കുറേ ലഘുകരിച്ച് കിട്ടി.

ആദംജി മിയാവാൻ സെട്ട്, ഞാനില്ലാതിരുന്നപ്പോൾ, തന്റെ കടമകൾ വളരെ ദൗഖിയായി നിർവ്വചിപ്പിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം നെറ്റാശ്രീ ഇന്ത്യൻ കോൺഗ്രസ്സ് സ്റ്റിംഗ്സിൽ അംഗസംഖ്യ വർബിപ്പിക്കുകയും ഫാംബിലേക്ക് ആയിരാ പവൻ ശേവർക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മേൽപ്പറഞ്ഞ ബില്ലുകളും യാത്രക്കാർക്കെതിരായി ഉണ്ടായ പ്രക്ഷാജവും മുലം ഇന്ത്യാക്കാരുടെ ഇടയിൽ അനുഭവപ്പെട്ട ഉണ്ട്

വിനെ ഞാൻ ഫലപ്രദമാക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചു. കോൺഗ്രസ് അംഗത്വത്തിനും ധനസഹായത്തിനുമായി നടത്തിയ അല്ലറത്തുടെ ഫലമായി ഫണ്ട് അയ്യരു യിരം പവനായി ഉയർന്നു. എൻറീ ആഫ്രിക്കൻ കോൺഗ്രസ്സിന് ഒരു സ്ഥിരം ഫണ്ട് ഉണ്ടാക്കുക എന്നതായിരുന്നു. വാസ്തവാജ്ഞ അതിന്റെ ആരാധം കൊണ്ട് കോൺഗ്രസ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുക എന്നതാണ് ഞാനുദ്ദേശിച്ചത്. പൊതുസ്ഥാപനം നടത്തുന്നതിലെ എൻറീ ആദ്യംനുംവെമായിരുന്നു തുടർന്ന്. എൻറീ നിരുദ്ധം സഹപ്രവർത്തകരുടെ മുന്നിൽ വയ്ക്കുകയും അവരുത് സ്വാഗതം ചെയ്യുകയുമുണ്ടായി. വാങ്ങിയ വസ്തു വാടകയ്ക്കു കൊടുക്കുകയും അതിന്റെ വാടക കോൺഗ്രസ്സിന്റെ നിത്യചെലവുകൾക്ക് മതിയാവുകയും ചെയ്തു. ആ സ്വത്ത് നല്ലാരു സംഘം ട്രസ്റ്റിമാരെയാണ് എല്ലപ്പോലെ ആ സ്വത്ത് ഇപ്പോഴും ഉണ്ട്. എന്നാൽ കോൺഗ്രസ്സുകാരുടെ അന്തഃചരിത്ര തിന്റെ അനു പ്രേരത്വായിരിക്കുന്നു. അതെ തുടർന്ന് കോടതിയിലാണ് ഇപ്പോൾ തിരിക്കേണ്ട വാടക കൂടിക്കിടക്കുന്നത്.

ഈ സെക്കടക്കരമായ സാഹചര്യം രൂപപ്പെട്ടത് ഞാൻ ദക്ഷിണാഫ്രിക്ക ഡിന്റെ നിന്ന് പോന്നതിനു ശേഷമാണ്. മേല്പറിഞ്ഞ അന്തഃചരിത്ര ഉണ്ടാകുന്നതിനു ഭൂരേ മുഖ്യ തന്നെ പൊതുസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സ്ഥിരം ഫണ്ട് ഉണ്ടാക്കണമെന്ന എൻറീ ആശയത്തിന് മാറ്റം വന്നിരുന്നു. പല പൊതുസ്ഥാപനങ്ങളും നടത്തി നല്ല പരിചയം നേടിക്കഴിഞ്ഞ എന്നികൾ ഇപ്പോഴുള്ളതു ദുഃഖമായ വിശ്വാസം സ്ഥിരം ഫണ്ടുകൊണ്ട് പൊതുസ്ഥാപനങ്ങൾ നടത്തുന്നത് നല്ലതല്ല എന്നാണ്. ഏ സ്ഥിരം ഫണ്ട് ആ സ്ഥാപനത്തിന്റെ ധാരിക്കിക്കുമായ പതനത്തിനുള്ള വിതരിക്കുന്ന സ്വയം വഹിക്കുന്നു. പൊതുസ്ഥാപനമെന്നാൽ പൊതുജനങ്ങളുടെ അംഗീകാരത്തോടു ഫണ്ടുപയോഗിച്ചും നടത്തപ്പെടുന്ന സ്ഥാപനം എന്നാണെന്തും. അങ്ങനെയുള്ളതു ഏ സ്ഥാപനത്തിന് പൊതുപിന്തും ഇല്ലാതാക്കുന്നോൾ അതിന്റെ നിലനിലപ്പിനുള്ള അവകാശരേത നാഷ്ടപ്പെടുത്തുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. സ്ഥിരം ഫണ്ടുകൊണ്ട് നടത്തപ്പെടുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ പൊതുജനാഭിപ്രായത്തെ അവഗണിക്കുന്നതായിട്ടാണ് പലപ്പോഴും കാണുന്നത്. എന്നുമാത്രമല്ല പൊതുജനാഭിപ്രായത്തിനു വിരുദ്ധമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ആത്മകിപ്പോഴും കാരണമാകാറുമുണ്ട്. നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് ഇത് എല്ലായിടത്തും അനുബവപ്പെടുന്നുണ്ട്. മതസ്ഥാപനങ്ങളും പരിപ്പുന്ന ചില ട്രസ്റ്റുകൾ കണക്കു ബോധിപ്പിക്കുന്ന റിതിയേ നിരത്തിയിൽ കുറവും. അതിന്റെ ട്രസ്റ്റീമാർ ഉടമന്ത്രായിരിക്കുന്നുകയും ആരോടു ഉള്ളറ വാദിത്വമില്ലാത്തവരായി മാറ്റുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. പ്രകൃതിരൈപ്പോലെ പൊതുസ്ഥാപനങ്ങളും അന്നന് കഴിയാനുള്ളത് സംഭവിക്കുകയാണ് മാത്രം കാപരമായ പ്രവൃത്തി എന്നതിൽ എന്നിക്ക് യാതൊരു സംശയവും ഇല്ല. എല്ലാ സ്ഥാപനവും ഇംഡായാരു പരിക്ഷണത്തിന് സ്വയം സമർപ്പിക്കണമെന്ന് എന്നിക്കെണ്ടിപ്രായമുണ്ട്. പക്ഷേ എന്ന ആരും തെറ്റായി മനസ്സിലാക്കരുത്. സ്ഥിരം കെട്ടിടങ്ങളിലാതെ നിലനിലപ്പിംബാണ്. സഹജപ്രകൃതികൊണ്ടുതന്നെ

സാഖ്യമല്ലാത്ത സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് എൻറ ഈ അഭിപ്രായം ബാധകമല്ല. ഞാൻ പറയാൻ ഉദ്ദേശിച്ചത് നിത്യചുവലവുകൾ ഓരോ വർഷവും ആളുകൾ സ്വന്മയാ നൽകുന്ന പിരിവുകൊണ്ട് നടത്താൻ സാധിക്കണം എന്നാണ്.

ഈ അഭിപ്രായം ഒക്ഷണാഗ്രഡിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹത്താളിൽ എനിക്ക് ഉംചുക്കിട്ടി. ലക്ഷക്കണക്കിന് രൂപ ആവശ്യമായിരുന്നിട്ടും ആറു വർഷത്തി ലേരു നിഃവിഹിനിന് ആ ഗംഭീരസമരം സ്ഥിരാ ഘടനിക്കുവരുത്താൻ നടക്കപ്പെട്ടത്. വിവിധവു കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ അടുത്ത ദിവസം എൻ സംഭവിക്കുമെന്ന് അറിയാൻ വായാതെ ഉല്ലശിന്നും തോന്തിയ സന്ദർഭങ്ങളോടൊന്ന് കഴിയുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ വരാനിരിക്കുന്ന സംഖ്യാങ്കളുടെ താൻ മുൻകൂട്ടിപ്പെടുത്തുന്നില്ല. തുടർന്നുള്ള ആവശ്യനന്തരിലൂടെ മെല്പിണ്ട അഭിപ്രായം ശരിയാണെന്ന് തെളിയിക്കപ്പെടുന്നതായി വായനക്കാർക്ക് കാണാൻ കഴിയും.

5. കൂട്ടികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസം

1897 ജൂൺ തുറയിൽ ഞാൻ ധർബാറിൽ ഇറങ്ങുന്നോൾ എൻറ കൂട്ട മുന്ന് കൂട്ടികളുണ്ടായിരുന്നു. എൻറ സഫോറിയുടെ പത്ര വയസ്സായ മകനും എൻറ ദീപത്വം അഞ്ചും വിത്തം വയസ്സുള്ള ആൺമകളും. അവരെ ഞാൻ എവിടെ പഠിപ്പിക്കും?

യുറോപ്പൻ കൂട്ടികൾക്കായുള്ള സ്കൂളിൽ എനിക്കവരെ അയക്കാൻ കഴിഞ്ഞെന്നെന്ന്. പക്ഷേ അത് ഒരു സഖജന്യമെന്ന നിലക്കും പ്രത്യേക അനുമതി യോടെയും മാത്രമേ നടക്കുമായിരുന്നുള്ളൂ. വേറു ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികൾ ഒരു നേരും അവിടെ പഠിക്കാനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു വേണ്ടി ക്രൈസ്തവ മിഷൻറിമാൻ സ്ഥാപിച്ചു നടത്തിയിരുന്ന സ്കൂളുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എൻറ കൂട്ടികളെ അവിടെ അയക്കാൻ ഞാനൊരുക്കമെന്തി രൂപിച്ചു. കാരണം ആ സ്കൂളുകളിൽ നൽകപ്പെട്ടിരുന്ന വിദ്യാഭ്യാസം എനിക്കി പ്രഭുമായില്ല. ഒന്നുകിൽ പിദ്യാഭ്യാസം മാധ്യമം ഇംഗ്ലീഷായിരിക്കും. അതുകൂടു കുറുപ്പേക്കേ തന്റൊയ തമിഴാ പിന്തിയോ - ഇതുതന്നെ വളരെ ക്രേശിച്ചു ഏറ്റപ്പെട്ട കഴിയുമായിരുന്നുള്ളൂ. ഇതും ഇന്ത്യൻരിലുള്ള മറ്റൊന്ത രൂജുള്ളും എനിക്ക് സഹക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ തന്നെ അവരെ പഠിപ്പിക്കാനുള്ള ശ്രമം നടത്തി. എനിക്ക് അതു കൂതുമായി ചെയ്യുവാൻ സാഖ്യമായിരുന്നില്ല. ഗുജറാത്തി പഠിപ്പിക്കാൻ പൂരിതയാണെന്നുപാ കുറ കിട്ടാതെയും വന്നു.

എന്നു ചെയ്യുമെന്നാണെതെ ഞാൻ വിഷമിച്ചു. എൻറ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ച് കൂട്ടികളെ ഇംഗ്ലീഷ് പഠിപ്പിക്കുന്ന രീതെല്ലാ കിട്ടാൻ വേണ്ടി ഞാൻ പരസ്യം ചെയ്തു. ഈ അഭ്യാപകൾ കൂതുമായണ്ഡിൽ അവരെ പഠിപ്പിക്കണം. ബാക്കിയുള്ളത് ഞാൻ സഖക്കുംപോലെ പഠിപ്പിക്കും. അതുകൊണ്ട് അവൻ ത്യപ്തിപൂട്ടണം. അങ്ങനെ മാസം ഏഴ് പാത നിരക്കിൽ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് അഭ്യാപ പിക്കയെ ഞാൻ നിയമിച്ചു. എനിക്ക് ത്യപ്തിയായില്ലെങ്കിലും ഇത് കുറെനാശി

നടന്നു. കുട്ടികൾ എൻ്റെ സംഭാഷണവും സമർക്കവും വഴി കുറഞ്ഞ ഗുജരാത്തി പറിച്ചു. മാതൃഭാഷയിൽ തന്നെയാണ് ഞാനവരേം സംസാരിക്കുകയും മറ്റും ചെയ്തിരുന്നത്. എനിക്കുവരെ ഇന്ത്യയിലേക്ക് തിരിച്ചയകാൻ മടങ്ങി ശായിരുന്നു. എൻ്റെനാൽ അപ്പോൾപോലും ഞാൻ വിശ്വസിച്ചിരുന്നത് കുട്ടികൾ അവരുടെ അപ്പെടുത്തുമ്മാർജ്ജിൽ നിന്ന് അകർച്ചപ്പെട്ടതു് എന്നാണ്. എല്ലാ ചിട്ട തുള്ളു വിച്ചിൽ നിന്ന് കുട്ടികൾ സംഭാഷിക്കായി നേട്ടുനാ വിദ്യാഭ്യാസം ഹോസ്റ്റലുകളിൽ അവർക്ക് കിട്ടാൻ സാധ്യമല്ല. അതുകൊണ്ട് എൻ്റെ അനന്തരിവന്നേയും മുത്തമക നേയും ഇന്ത്യയിലെ റിസിഡൻഷ്യൽ സ്കൂളുകളിൽ പരിക്കാനായി ഏതാനും മാസ ഞാനയച്ചു. എന്നാൽ വേഗതനെ അവരെ തിരികെ വിളിച്ചു. വളരെ കഴിഞ്ഞ മുത്തമകൻ മുതിർന്ന ശേഷം എനിൽ നിന്ന് വേദേഹത്ക് അഹമ്മദാ ബംഗാരിൽ ഒരു പെരാസക്കുളിൽ ചേരാനായി ഇന്ത്യയിലേക്കു പോയി. അനന്തരി വാൻ, ഞാൻ നൽകിയ വിദ്യാഭ്യാസങ്ങിൽ സംതൃപ്തിയിരുന്നു എന്ന ധാര ഞാനാണ് എനിക്കുള്ളൂത്. നിർഭാഗ്യവശാൽ അവൻ സ്ഥല ഉഖനന്തവിൽ അല്പപ കാലഭരണ രോഗത്തിന്റെ ശേഷം അനുഭവിച്ചു. സത്യാഗ്രഹകളുടെ കുട്ടികൾക്കും ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ ഞാൻ തുടങ്ങിയ ഒരു താൽക്കാലിക സ്കൂളിൽ കുറെക്കാലം ക്രമമായ വിദ്യാഭ്യാസം കിട്ടിയെന്നല്ലാതെ എൻ്റെ മറ്റു മുന്നാണ് മകളും ദിനകൾല്ലാം പൊതുവിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പറിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഈ പരിക്ഷണങ്ങളും അപര്യാപ്തതായിരുന്നു. കുട്ടികൾക്കായി നീ കിവിയക്കണമെന്ന് ഞാനാഗ്രഹിച്ച സമയം മുഴുവൻ അവർക്കായി നൽകാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അവർക്കു വേണ്ട ശ്രദ്ധ നൽകുന്നതിൽ എനിക്കു കഴിയാതെ വന്നതും മറ്റ് ഒഴിവാക്കാനാവാതെ കാരണങ്ങളും മുളം സംഘിത്യപര മായ വിദ്യാഭ്യാസവും ഞാനാശിച്ചപ്പോലെ അവർക്ക് നൽകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എൻ്റെ ഏല്ലാ മകൾക്കും ഇക്കാലയിൽ എന്നെപ്പറ്റി പരാതിയുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു എം. എ. കാരണന്ത്യാ ബി. എ. കാരണന്ത്യാ കാണ്ണുന്നു അമ്പവാ ഒരു തെക്കിക്കുലേറ്റിനെ കാണ്ണുന്നുാണ് പോലും സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ അനിഞ്ഞെൻ കൂടാവ് അവർക്കാരും വൈകല്യമായി അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നു.

എനിട്ടും, അവരെ വല്ലപാടും പണ്ണിക്കു സ്കൂളിൽ പറിച്ചിട്ടിരുന്നുകിൽ അനുഭവത്തിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ നിന്നോ മാതാപിതാക്കളുമായുള്ള നിത്യബന്ധങ്ങളിൽ നിന്നോ മാത്രം ലഭിക്കേണ്ടതായ പരിശീലനം അവർക്ക് കിട്ടാതെ പോകുമായിരുന്നു എന്നാണ് എൻ്റെ ആസ്ഥാന അഭിപ്രായം. അവരുടെ ചൂഛിയുള്ള ഉൻ്നതിന്റെയിൽ നിന്ന് ഞാൻ ഇന്നന്തെപ്പോലെ മേച്ചിതന്നാവു കയ്യും ഇല്ലായിരുന്നു. എനിൽ നിന്നുകൂടുതുപ്പെട്ട ഇംഗ്ലീഷിലോ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലോ വച്ച് അവൻ നേട്ടുമായിരുന്ന കൂത്രിമ വിദ്യാഭ്യാസം ഇന്ന് ഭീവിതത്തിലെ പ്രകടിപ്പിക്കിയാണ്. അവൻ അവരുടെ കൂത്രിമമായ ജീവിതത്തിൽ എൻ്റെ പൊതുപ്രവർത്തനത്തിന് വലിയൊരു പ്രതിബന്ധിതായി അനുഭവ

പ്രസ്തുതായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അവർക്കേം എനിക്കോ ത്യപ്തികരമായവിധം സാഹിത്യ വിദ്യാഭ്യാസം നൽകാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും അവരെ സംബന്ധിച്ചിടതോളം കഴിയുന്നതു എൻ്റെ ധർമ്മം നിർവ്വഹിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് കഴിഞ്ഞകാലതേക്ക് തിരിഞ്ഞു നോക്കുവേംബാൾ എനിക്കു തോന്ത്രിന്റെ അവരെ പൊതുവിദ്യാലയത്തിൽ അയച്ച് പരിപ്പിച്ചിട്ടില്ല എന്നതിൽ എനിക്ക് ദു:ഖമില്ല. എൻ്റെ മുഖ്യമക്കിൻ ഇന്നു കാണുന്ന അനാശാസ്യമായ സ്വഭാവവിശേഷങ്ങൾ എൻ്റെ തന്നെ ആച്ഛടകമെല്ലാത്തെത്തും അപക്രാന്തമായ ആദ്യകാല ജീവിതത്തിന്റെ ഏൻ്റെ പ്രതിയാനിയാണെന്ന് എനിക്കെപ്പോഴും തോന്ത്രിട്ടുണ്ട്. എൻ്റെ അകാലം അപക്രാന്തമായ അറിവിന്റെയും അനിയന്ത്രിതമായ ജീവിതത്തിന്റെയും ഘട്ടം ആയി താൻ കരുതുന്നു. എൻ്റെ മുത്തമകന് അപ്പോൾ എല്ലാം മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞുകൂട്ടുന്ന കൃതികളാലുമായിരുന്നു. അത് എൻ്റെ ജീവിതത്തിലെ അനുഭവരാഹിത്യത്തിന്റെയും ആച്ഛടകമെല്ലായ്ക്കുടെയും കാലമായിരുന്നു കാണാൻ സ്വാഭാവികമായും അവൻ വിസ്താരത്തിലൂം നേരു മരിച്ച് എൻ്റെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റും ശ്രദ്ധാന്വേഷ കാലം അതായിരുന്നു അവൻ വിശദിച്ചു. അതിനുശേഷം എൻ്റെ ജീവിതത്തിൽ വന്ന പരിവർത്തന ഒരു അവൻ ജ്ഞാനാനോദ്യമായിട്ടില്ല മിമ്പാദ്ധമായിട്ടുണ്ട് കാണുന്നത്. അങ്ങനെയാകട്ടെ. എൻ്റെ ജീവിതത്തിലെ ആദ്യകാലങ്ങൾ അറിവിന്റെയും ജ്ഞാനാനോദ്യത്തിന്റെയും പിന്നിട്ടുള്ള പരിവർത്തനങ്ങൾ മിമ്പാദ്ധമത്തിന്റെയും അപരന്തയും കാലമായി അവൻ എന്നതുകൊണ്ട് കണ്ണുകൂടാ? പലപ്പോഴും എൻ്റെ സ്വന്നഹിത്യത്തോടു പാഠ ചോദ്യങ്ങളൈ താൻ അഭിമുഖിക്കിക്കേണ്ടിട്ടുണ്ട്. എൻ്റെ കുട്ടികൾക്ക് ശരിയായ ഉപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസം നൽകിയിരുന്നെങ്കിൽ എന്ന് കുഴപ്പമാണ് ഉണ്ടാകുമായിരുന്നത്? അവരുടെ ചിരികുകൾ അങ്ങനെ മുറിച്ചുകളയാൻ എനിക്കുള്ള അവകാശം എന്നതായിരുന്നു? ബിരുദം നേടാനും സ്വന്നം വഴി തെരഞ്ഞെടുക്കാനുമുള്ള അവരുടെ സ്വാത്രത്യുതിനിനു മുന്നിൽ താനെന്നതിനു തടസ്സം സൃഷ്ടിച്ചു?

ഈ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് വലിയ പ്രസക്തിയുള്ളതായി താൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ധാരാളം വിദ്യാർത്ഥികളുമായി എനിക്ക് ബന്ധപ്പെടാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. താൻ തന്നെയോ മറുള്ളവർ മുഖ്യമായോ എൻ്റെ വിദ്യാഭ്യാസപരമായ 'ആശയഭാഗം'കൾ മറ്റു കുട്ടികളില്ലും അടിച്ചേല്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും തുടർന്നുള്ള ഫലം നിർണ്ണകീക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എൻ്റെ അറിവിൽപ്പെട്ട അനേകം ചെറുപ്പിലും, എൻ്റെ മകളുടെ സമകാലികരയിട്ടുണ്ട്. എൻ്റെ മകളുടെ അവൻ ദൃഢാക്കാനും നോക്കിയാൽ എന്നതെങ്കിലും തരത്തിൽ ഭേദമാണെന്നോ അവൻ ദൃഢാക്കാനും നോക്കിയാൽ എന്നതെങ്കിലും പരിക്കാനുണ്ടോ എന്ന വിചാരിക്കുന്നില്ല.

എൻ്റെ പരിക്ഷണങ്ങളുടെ ആത്മനിക്ഷേപം ഭാവിയുടെ ഗർഭാശയത്തിലാണ്. ആച്ഛടകമുള്ള ഗുഹവിദ്യാഭ്യാസവും സക്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസവും തമിലുള്ള വ്യത്യാസവും അപ്പരന്മാർ കുട്ടികളുടെ ജീവിതത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന

മാറ്റങ്ങൾ സ്കൂൾക്കിലുന്ന ഫലവും എത്രമാത്രമായിരിക്കുമെന്ന് മനുഷ്യസാംഖ്യകാരിയിൽ ചർച്ച തന്നെക്കുറിച്ചു പറിക്കുന്നയാളിന് ഒരു ബോധം കിട്ടാൻ വേണ്ടിയാണ് ഈ വിഷയം ഞാനിവിടെ ചർച്ച ചെയ്തത്. ഒരു സന്തോഷപാസ കൺ തന്നെ സത്യം കൊണ്ടുള്ള പരിക്കശണങ്ങളിൽ എത്രയധികം വിഷമാവാൻ മാറ്റിലേക്ക് ഏറിയപ്പെടാമെന്നും അതുപോലെ ഒരു സ്ഥാതന്ത്ര്യപാസക്കേണ്ട എത്രയധികം ഖാസിക്കുകയാണ് ഈ അഭ്യാസത്തിൽ ലക്ഷ്യം. എനിക്ക് ആത്മാഭാരം ഇല്ലാതിരിക്കയും മറ്റു കുട്ടികൾക്ക് കിട്ടാൻ കഴിയാത്തതരം വിദ്യാഭ്യാസം എന്നീ കുട്ടികൾക്കു കിട്ടുന്നതിൽ ഞാൻ സംസ്കർത്തനാവുകയും ചെയ്തിരുന്നു. കാണിക്കുകയാണ് ഈ അഭ്യാസത്തിൽ ലക്ഷ്യം. എനിക്ക് ആത്മാഭാരം ഇല്ലാതിരിക്കയും മറ്റു കുട്ടികൾക്ക് അനുഭവപാരാജ്ഞവ് അവർക്കു നൽകുവാൻ എനിക്കു കഴിയുമായിരുന്നില്ല. സ്ഥാതന്ത്ര്യം, വിദ്യാഭ്യാസം എനിവിയിലോന്നിനെ വരിക്കേണ്ടിവരുമ്പോൾ ആദ്യത്തെത്തിനെന്നാണ് മറ്റേതിനെക്കാൾ ആയിരം മട്ടഞ്ചു സന്ന്മാപനത്തോടെ സ്വികരിക്കേണ്ടതെന്ന് ആരാണു പറയാതിരിക്കു?

1920 - തെ അട്ടമത്തക്കോട്ടകളിൽ - സ്കൂളുകളിലും കോളേജുകളിലും - നിന്ന് ധൂവജനങ്ങളെ ഞാൻ പുറത്തെക്കു വിളിച്ചില്ലോ. അട്ടമത്തച്ചുണ്ടായിരിക്കിടന്ന് സാഹിത്യവിദ്യാഭ്യാസം നടത്തുന്നതിലും മുൻപുള്ളിലും എത്രയോ ദേശം അക്ഷരാഭ്യാസമില്ലാത്തവരായി തുടരുകയും സ്ഥാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി കല്ലുപൊട്ടിക്കുന്ന ജോലി ചെയ്ക്കയുമാണെന്ന് അവരെ ഞാൻ ഉപദേശിച്ചു. അവർക്ക് എന്നീ ഉപദേശത്തിൽ ഉള്ളവസ്ഥാം ഇപ്പോൾ കണ്ണഭന്നാൻ കഴിഞ്ഞുകൂടും.

6. സേവനമനോഭവം

വകീൽ ജോലിയിൽ വളരെ തൃപ്തികരിക്കാതി ഞാൻ പൂര്വാശിച്ചു. പക്ഷേ അതെന്നെന്ന തിരെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തിയില്ല. ജീവിതം കൂടുതൽ ലളിതമാക്കുകയും സഹജിക്കിക്കർക്ക് മുൻ്നത്തമായ സേവനം ചെയ്യുകയും വേണ്ട മെന്ന പരിഗണ എന്നെന്ന നിരന്തരം അല്പത്തെക്കാണ്ടിരുന്നു. അപ്പോഴാണ് ഒരു കുപ്പം റോഗി എന്നീ പട്ടികൾ വന്നത്. കേഷണം, കൊടുത്ത് അയാളു പറഞ്ഞയ കാണം മനസ്സുവന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ അയാൾക്ക് താമസസ്ഥകൾ, കൊടുത്ത് മുൻവികുൾ വച്ചുകൊട്ടി സംരക്ഷിക്കാൻ തുടങ്ങാം. എന്നാൽ അതുനു നിന്നും അനിശ്ചിതകാലങ്ങളെക്ക് മുന്നോട്ടുപോകാൻ എനിക്കു സാധിച്ചില്ല. അയാളു സ്ഥിരമായി എന്നീ കുടു നിർത്താൻ ധനശക്തിയോ മനോഭവം മോ എനിക്കില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അയാളെ കരാൻ ജോലിക്കാർക്കു വേണ്ടിയുള്ള സർക്കാർ ആശ്ചര്യപത്രികയിലേക്ക് ഞാന്നയച്ചു.

എനിക്കും എനിക്കു സാസ്ത്ര കിട്ടിയില്ല. സ്ഥിരസ്ഥാവമുള്ള എത്രതെങ്കിലും മനുഷ്യസേവനപരമായ പ്രവൃത്തിയിലേർപ്പെടാൻ ആഗ്രഹം തോന്തി. സൈൻസ് എയ്യഡിന്റെ മിഷണിൽ തലവൻ, ഡോ.ബിൽത് വളരെ ദയാലുവായിരുന്നു.

അദ്ദേഹം രോഗികളെ സാജന്മായാണ് ചികിത്സിച്ചിരുന്നത്. പാഴ്സി റസ്റ്റം ജിയുടെ സഹായംകൊണ്ട് ഡോ. ബൃത്തിൻറെ മേൽനോട്ടത്തിൽ ചെറിയൊരു ധർമ്മാശുപത്രി തുറന്നു പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ഈ ആശുപത്രിയിൽ ഒരു നാശസാധി സേവനം അനുപാതിക്കാൻ എന്നിക്കും അതുയികും താല്പര്യം തോന്തി നാം നാം. മരുന്നുകൾ തയ്യാറാക്കി രോഗികൾക്കു കൊടുക്കുന്ന ജോലി ദിവസം വും ഒന്നു രണ്ട് മണിക്കൂർ നേരം ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നെന്നു ഓഫീസു ജോലി തിരികെ നിന്ന് ആ സമയം ശൈവക്കാനും ആശുപത്രിയോടു ചേർന്നുള്ള വിന്ന് പഠനാവിയിൽ അപ്പോൾ കുറഞ്ഞായി ജോലി ചെയ്യാനും താം തിരുമാനി ആശുപത്രിയിൽ വകുപ്പിൽപ്പെട്ടിരുന്നു. എന്നെന്നു ഓഫീസു ജോലി തന്നെ ആയിരുന്നു. അതായത് കേസിൻറെ ഗുണങ്ങാംഡേഷ്യുസിൽ നിർദ്ദേശിച്ചു മഖ്യസ്ഥം പറയല്ലോ. ആധാരങ്ങൾ തയ്യാറാക്കല്ലോ. മജിസ്ട്രേറ്റ് കോടതിയിൽ തിരുച്ചയായും എന്നി ക്ക് കുറു കേസുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അവ മിക്കതും വലിയ വാദം ആവശ്യമില്ലാത്തവയായിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലേക്ക് എന്ന അനുഭവിച്ച മിച്ച മി.വാൻ അക്കാദമിയായി എന്നെന്നു കുടു താമസിച്ചിരുന്നു. താനില്ലാത്ത അവസരങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം കേസുകൾ നോക്കിക്കൊള്ളാമെന്ന് എറ്റു. അങ്ങനെ ആ ചെറിയ ആശുപത്രിയിൽ സേവനമനുഷ്ഠിക്കാൻ താം സമയം കണക്കാണി. ആശുപത്രിയിൽ ഹോക്കുന്നതും മടങ്ങിവരുന്നതുമുണ്ടപ്പെടുന്ന രാവിലെ രണ്ട് മണിക്കൂർ അതിനു വേണ്ടായിരുന്നു. ഈ ജോലി എന്നി ക്ക് കുറാ സമാധാനം തന്നു. രോഗികളുടെ രോഗവിവരങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കി ധോക്കറി ധർപ്പിക്കുകയും ധോക്കറിക്കുന്ന കുറിപ്പുനുസരിച്ചുള്ള മരുന്നുകൾ നല്കുകയുമായിരുന്നു. എന്നെന്നു ജോലി. മുത്ത് കുഴച്ചപ്പെടുന്ന ഇന്ത്യാക്കാരുമായി അടുത്തു ബന്ധപ്പെടാൻ എന്നിക്ക് അവസരം തന്നു. അവതിൽ ഭൂതിഭ്രാന്തിയും തമിഴ് രോ തെലുങ്ഗരോ ഉത്തരേന്ത്യക്കാരോ ആയ കരാർ ജോലിക്കാരായിരുന്നു.

ബോവർ യൂഡകാലത്ത് രോഗികളും മുറിവേറ്റവരുമായ പട്ടാളക്കാരും ശുശ്രാഷ്ട്രക്കാർ താം തയ്യാറായപ്പോൾ ഈ പരിചയം എന്നിക്ക് വളരെ പ്രധാനമായിരുന്നു.

കുട്ടികളെ വളർത്തുന്ന പ്രശ്നം എപ്പോഴും എന്നെന്നു പരിഗണനാവിഷയ മായിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ വച്ച് എന്നിക്ക് രണ്ട് അഞ്ചെമ്പക്കൾ കുട്ടി ഉണ്ടായി. ആശുപത്രിയിലെ എന്നെന്നു സേവനം അവരെ വളർത്തിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിലെ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ പലതും പരിഹരിക്കാൻ ഉപയോഗപ്രദമായി. എന്നെന്നു സ്വത്രതമാനപ്പിൽ നിരന്തര പരിക്ഷണങ്ങൾക്ക് വിധേയമായി. ഭാവു യുടെ പ്രസാദവസ്ഥയിൽ എറ്റവും നല്ല വൈദ്യുതിശുപശ്ചല്യമാക്കണമെന്ന് തിരിച്ചുപറ്റുത്തിയിരുന്നു. എന്നാൽ ആ മുഹൂർത്തത്തിൽ ധോക്കറും നേഴ്സും മാറിക്കളുണ്ടാൽ താം എന്ന് ചെയ്യും? നേഴ്സ് ഇന്ത്യാക്കാരിയിട്ടിട്ടാണെന്നും ഉണ്ടായിരുന്നു. പരിശീലനം ലഭിച്ച ഒരു ഇന്ത്യൻ നേഴ്സിനെ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ കിട്ടാനുള്ള ബുദ്ധിമുട്ട്, ഇന്ത്യയിൽപ്പോലും അതിനു ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളതാണോച്ചിച്ചും മനസ്സിലാക്കാവുന്നതെന്നുള്ളൂ.

സുരക്ഷിതമായ പ്രസവത്തിന് വേണ്ടുന്ന കാര്യങ്ങൾ എന്നെന്നാക്കെയെന്നു ഞാൻ തന്നെ പറിച്ചു. ഡോ. ത്രിഭുവൻഡാസിന്റെ 'അമ്മയ്ക്കുള്ള ഉപദേശ' (മാ നെ ശ്രീ വാമൻ - Advice to a Mother) എന്ന പുസ്തകം ഞാൻ വായി ആണ്. അതിൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന നിരദ്ദേശങ്ങളുണ്ടെന്നുസിച്ച് ഞാനെന്നിൽ ഒണ്ട് കൂട്ടിക്കുള്ളും ശുശ്രൂഷിച്ചു. മറ്റു ചിലയിടത്തുനിന്നും എനിക്കു കിട്ടിയ അനുഭവർ ചാം കൂട്ടി അവരെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിലും വളർത്തിക്കൊണ്ടു വരുന്ന തില്ലും സഹായകമായി. ഒരു നശ്ചിന്നിൽ സേവനവും ഉപയോഗശപ്രടീതിയി രുന്നു. അത് ഓരോ പ്രസവത്തിനും രണ്ടുമാസത്തിലധികം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മുഖ്യമായും ഭാരവെ സഹായിക്കുന്നതിനായിരുന്നു അത്. കൂട്ടിക്കളും നോക്കുന്നതിനായിരുന്നില്ല. ആ ജോലി ഞാൻ തന്നെ ചെയ്തു.

അവസാനത്തെ കൂട്ടിയുടെ ജനനം എന്നെന്ന കട്ടുത്ത പരിക്ഷണത്തിനിര യാക്കി. പ്രസവവേദന ഉണ്ടായത് പെട്ടുനോണ്. ഡോക്കട്ടെ ഉടനെ കിട്ടാനില്ലായിരുന്നു. മിധ്യവെവഹിനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാനും കുറച്ചു സമയമെടുത്തു. അവർ സ്ഥലത്തുണ്ടായിരുന്നകിലും പ്രസവത്തിൽ സഹായിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. കൂട്ടിയുടെ സുരക്ഷിതമായ പ്രസവത്തിന് എന്നിൽ തന്നെ ശ്രദ്ധ വേണ്ടിവന്നു. ഡോ. ത്രിഭുവൻഡാസിന്റെ പുസ്തകം നോക്കി ആ വിഷയം ഞാൻ നന്നായി പറിച്ചിരുന്നത് വലിയ സഹായമായിരുന്നു. എനിക്ക് യാതൊരു പരിശ്രമവും തോന്തിയില്ല.

കൂട്ടിക്കളും വേണ്ടവിധം വളർത്തിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിന് മാതാപിതാക്കൾ കൂട്ടി കുഞ്ഞുങ്ങങ്ങളെ ശുശ്രൂഷിക്കാനും ശ്രദ്ധിക്കാനുമുള്ള സാമാന്യവിജ്ഞാനം നേടിയിരിക്കണമെന്ന ഉറച്ച അലിപ്പായമാണെന്നിക്കുള്ളത്. ആ വിഷയം ശ്രദ്ധിച്ചു പറിച്ചതിന്റെ പ്രയോജനങ്ങൾ ഓരോ ഘട്ടത്തിലും എനിക്കെന്നുവെച്ചപ്പറ്റിയുണ്ട്. ഞാനെത് പറിക്കുകയും പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നില്ലെങ്കിൽ എന്നിൽ കൂട്ടിക്കൾക്ക് ഇന്നുള്ള ആരോഗ്യം ഉണ്ടാകുമല്ലയിരുന്നില്ല. അഞ്ചു വയസ്സുവരെ കൂട്ടികൾ എന്നും പറിക്കാനില്ലെന്ന് അന്യാധികാരിക്കാം നമ്മൾ വച്ചു പുലർത്തുന്നു. വസ്തുത നേരുമറിച്ചാണ്. ആഞ്ചുത്തെ അഞ്ചുവർഷം കൊണ്ട് പറിക്കുന്നതെ പിന്നിട്ടുള്ള മുഴുവൻ ജീവിതത്തിലും കൂട്ടി പറിക്കുന്നില്ല. കൂട്ടിയുടെ വില്ലാഭ്യാസം ഗർഡേറണം മുതൽക്കേ ആരംഭിക്കുന്നു. ഗർഡ ധാരണസമയത്തെ മാതാപിതാക്കളുടെ മാനസികവും ശാരീരികവും അവസ്ഥകൾ കൂട്ടിയിൽ പിന്നീട് അനുഭവപ്പെടു. ഗർഡോക്കാലത്താകട്ട് അമ്മയുടെ വികാരങ്ങളും ആഗ്രഹങ്ങളും ജീവിതത്തിന്റെ സ്വഭാവവും കൂട്ടിയെ സ്വയാനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ജനനത്തിനുശേഷം കൂട്ടി ആച്ചർഹനമമാരു അനുകരിക്കുന്നു. തുടർന്ന് കൂറേക്കൊലത്തെക്ക് അതിന്റെ വളർച്ചയ്ക്ക് അവരെ പൂർണ്ണമായും ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഈ വസ്തുതകൾ മനസ്സിലാക്കുന്ന ദന്തത്തിന് അവരുടെ കാമഹ്യത്തി കാഞ്ഞേണ്ടിയല്ല, ഒരു കൂട്ടി വേണമെന്നു തോന്ത്രാന്വേഷി മാത്രമാണ് ലെപാഗ്രിക്കബന്ധം പുലർത്തുന്നത്. ഉള്ളുകയോ ഉറഞ്ഞുകയോ ചെയ്യുന്നതുപോലെയുള്ള

ഒരു സ്വതന്ത്രക്കൃത്യമാണ് ലൈംഗികബന്ധമെന്ന് കരുതുന്നത് അജ്ഞതയുടെ അഭ്യന്തരാഭ്യന്തരം എന്ന് വിചാരിക്കുന്നു. ലോകം അതിൻ്റെ നിലനിലപാതയ്ക്ക് പ്രജ നന്ദിയും അശ്വയിക്കുന്നു. പ്രജാകം ഇളശരണിൽ കളിസ്ഥലവും അദ്ദേഹത്തി സ്വന്തി മഹിമയുടെ പ്രതിഫലവുമാകയാൽ ഈ പ്രജനനക്രിയ പ്രാക്കണ്ഠിൽ നിയന്ത്രിക്കപ്പെടണം. ഇത് മനസ്സിലാക്കുന്നവൻ എന്നു വിലക്കാട്ടുതും തന്റെ കാമരണ നിയന്ത്രിക്കുക ചൂം തന്റെ സന്താനത്തിൻ്റെ ശാരീരികവും മാനസികവും ആര്ഥികവുമായ നമ്മൾക്ക് ആവശ്യമായ വിജ്ഞാനം സ്വയം നേടുകയും ആ വിജ്ഞാനത്തിൻ്റെ പ്രധാനം അനന്തരതലമുറിക്കു നല്കുകയും ചെയ്യും.

7. ബ്രഹ്മചര്യം

ബ്രഹ്മചര്യവരം എടുക്കേണ്ടതിനെപ്പറ്റി എന്ന് ഗാന്ധാരമായി ആലോചിച്ചുതുടങ്ങിയ ഘട്ടത്തിലാണ് ഈ ആവശ്യാനം ഇപ്പോൾ എത്തിനില്ക്കുന്നത്. ഏകപത്തിന് പ്രതി ആദർശാന്തര വിവാഹം കഴിക്കുന്നതുമുതൽ എക്കാല ലഭ്യം എന്ന് മുറുക്കപ്പിടിച്ചിരുന്നു. ഭാര്യയാട്ടുള്ള വിശ്വാസത്തെ എന്നിക്കു സത്യനേതാട്ടുള്ള സ്നേഹാന്തരിൽനിന്ന് ഭാഗം തന്നെയായിരുന്നു. എന്നാൽ ഭാര്യ യോടുള്ള ബന്ധത്തിൽ തന്നെ ബ്രഹ്മചര്യം ആവശ്യിക്കുന്നതിൻ്റെ പ്രാധാന്യം ഒക്കണാമ്പിക്കയിൽ വച്ചാണ് എന്ന് മനസ്സിലാക്കിയത്. ഏത് സാഹചര്യ മൊ പുസ്തകമോ ആണ് എൻ്റെ ചിന്തയെ ആ വഴിക്കു തിരിച്ചുവിട്ടതെന്ന് എന്നിക്കു ഉറപ്പായി പറയാണ് കഴിയുന്നില്ല. എന്നാൽ മുന്ന് പാരമർശിപ്പിട്ടുള്ള റായ് ചാൻ ഭായിയുടെ സാധിനമാണ് ഇതിലെ മുഖ്യാടകക്കം എന്ന് എന്നിക്കൊരോടു മനസ്സം. അദ്ദേഹവുമായി എന്ന് നടത്തിയോരു സംഭാഷണം എന്നിക്കിപ്പേണ്ടും ഓർക്കാം കഴിയുന്നുണ്ട്. മിസ്റ്റിസ് ഭൂഡാഡ്സ് തന്റെ ഭർത്താവിനോടുള്ള ഒക്തതിന്റെ വളരെ പുകഴ്ത്തി ഏകിക്കുന്നതുകൂടി സംസാരിച്ചു. മി. ഭൂഡാഡ്സ് പാർലമെന്റിൽ ആയിരിക്കുവോഡാശും അദ്ദേഹത്തിനു താഴെ തന്നെ ചായയുണ്ടാക്കി കൊടുക്കണമെന്ന് മിസ്റ്റില്ല ഭൂഡാഡ്സ് നിരിക്കുന്ന കാണിച്ചതായി എന്നെന്നവിടെന്നും വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ പ്രശ്നസ്ത ദേവതികളുടെ ഒരു ജീവിതത്തിൽ എല്ലാ കർമ്മങ്ങളും കൂതുതയുള്ളതുകായിരുന്നു. ഇത് അവരുടെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു നിയമമായി മാറിയിരുന്നു. ഇത് ആ കവിയോട് എന്ന് പറയുകയും സന്ദർഭവശാൽ ഭസ്തിപ്രമാണതെ പുകഴ്ത്തുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ റായ്ചാദ് ഭായി പോറ്റിച്ചു: “ഭാര്യ എന്ന നിലയ്ക്ക് മിസ്റ്റിസ് ഭൂഡാഡ്സ് തന്റെ ഭർത്താവിനോടുള്ള സ്നേഹാന്തരയാണോ അതോ ആ ബന്ധം നോക്കാതെന്നെന്ന അവർ പുറഞ്ഞമനസ്സുടെ ചെയ്യുന്ന സേവനത്തയാണോ, ഇവ ഒരിൽ ഏതിനെന്നും അല്ലെങ്കിൽ വിശ്വാസത്തെ ഭൂതയോ ആയിരുന്നു സകലപ്പിക്കുക. അവർ സമാനമായ താല്പര്യം അദ്ദേഹത്താക്ക കാണിച്ചുന്നും വിചാരിക്കുക. നിങ്ങൾ എന്നു പറയുമായിരുന്നു? അതുപോലെ

പുരിണമനസ്സാട് സേവനം ചെയ്യുന്ന സഹാദരികളുടെയോ ഭൂത്യമാരുടെ യോ ഉദാഹരണങ്ങൾ? ഒരു ജോലിക്കാരൻിൽ അതുപോലുള്ള സ്വന്ന പരക്കൽ നിങ്ങൾ കാണുകയാണെങ്കിൽ മിസ്റ്റിസ് ഫ്രാഡ് സ്റ്റാൻ കാര്യത്തിൽ തോന്നിയതുപോലുള്ള അന്തേ സന്ദേശം നിങ്ങൾക്കുണ്ടാകുമായിരുന്നോ? ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ച പിക്ഷണങ്കാണില്ലോടു സ്വയം പരിശോധിച്ചു നോക്കുക".

റായ്പരംഡായി വിഖ്യാതിനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻറെ വാക്കുകൾ അദ്ദോൾ കരാറായിട്ടാണ് തോന്നിയതെങ്കിലും അപ്രതിരോധ്യമാവിധി ഞാൻ അതിൻറെ പിടിയിലുമെന്നു. ഒരു ഭൂത്യൻറെ സ്വന്നപ്രാഭാവായും ഭൂത്യക്ക് ഭർത്താവിനോടു മുള്ളിനേക്കാൾ ആയിരും മടങ്ങു പ്രശ്നസന്നിധ്യമായി എന്നിക്കു തോന്നി. ഭാര്യാൾ താക്കമാർ തമ്മിൽ ഒരു അലംഗരിയബന്ധം ഉള്ളതിനാൽ ഭാര്യയക്ക് ഭർത്താവിനോടുള്ള സ്വന്നപ്രാഭത്തിൽ അഭ്യർത്ഥമാന്നുമെല്ലാ. ആ ഭക്തി തികച്ചും സ്വല്പ വികമാണ്. ഏനൊരു ഒരു ഭൂത്യനു തന്നെൻ്തെ യജമാനനോട് അതുപോലുള്ള ഭക്തി തോന്നിന്നുമെങ്കിൽ പ്രാഭുക്ക് ശ്രദ്ധം ആവശ്യമാണ്. ആ കവിയുടെ പിക്ഷണഗതി ഏന്നിൽ സാവകാശം വളരുന്ന് തുടങ്ങാം.

അദ്ദോൾ എൻ്റെ ഭാര്യയോടുള്ള ബന്ധം എങ്ങനെയുള്ളതായിരിക്കണ്ട മെന്ന് ഞാൻ സ്വയം ചോദിച്ചു. ഭാര്യയെ എൻ്റെ കാമപുർത്തിയ്ക്കുള്ള ഉപകരണമാക്കുന്നതിലാണോ എൻ്റെ വിശ്വസ്തത കൂടിക്കൊള്ളുന്നത്? ഞാൻ കാമാർത്തിയക്ക് അടിമയായിരിക്കുന്നിടത്തോളും കാലം എൻ്റെ വിശ്വസ്തത യക്ക് യാതാരു വില്പയുമെല്ലാ. ഭാര്യയോടു നീതി കാണിക്കണമെന്നു കരുതിയാണ് മുൻ പരിയുന്നത്. ഭാര്യ ഏകലെല്ലാ എന്ന പ്രഭലിപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് മുഖി ഒരുന്നു പറയേണ്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് എന്നിക്കു ഭൂധമായ ആഗ്രഹമുണ്ടാക്കിൽ ബഹർമ്മചര്യപ്രതം എടുക്കുക വളരെ എളുപ്പമായിരുന്നു. ഒന്നുകിൽ എൻ്റെ നിശ്ചയദാർശന്മൂല്യം അല്ലെങ്കിൽ കാമാർത്തി മാത്രമാണു പ്രതിബന്ധം.

ഇക്കാര്യത്തിൽ എൻ്റെ മനസ്സാക്ഷി ഉണ്ടിന്നുകഴിഞ്ഞിട്ടും ഞാൻ രണ്ടുതവണ പരാജയപ്പെട്ടു. അതിനുകാരണം എന്ന അതിനു പ്രേരിപ്പിച്ച ലക്ഷ്യം ഉയർന്നതരത്തിലുള്ളതായിരുന്നില്ല എന്നതാണ്. എൻ്റെ പ്രധാനലക്ഷ്യം കൂടുതൽ കൂട്ടിക്കളുണ്ടാകാതിരിക്കണം. എന്നതായിരുന്നു. സസ്യക്കേഷണവാദത്തെ കുറിച്ചുള്ള അഭ്യാസത്തിൽ ദേശാം അലിനീസിൻറെ ജനനനിയന്ത്രണ പ്രചാരണ തെപ്പറ്റി ഞാൻ പരാമർശിച്ചിരുന്നു. അതിന് എന്നിൽ കൂടിച്ചു താല്പര്യാലിക സ്വയിന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ കൂടുംബാസൃത്രണ സ്വന്വദായണമെല്ലാ ടുള്ള മി. പ്രഭ്ലീൻ്റെ എതിർപ്പും സാഹചര്യാർഭങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധമായി ആന്തരിക്ക്രമത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള അദ്ദേഹത്തിൻറെ വാദവും- ദ്രോക്കിൽ ആത്മമി യന്ത്രണം- എന്നിൽ കൂടുതലായ സ്വയിന്മി ചെലുത്തി. അതു ക്രമേണ എന്നിൽ ഉറച്ചു നിൽക്കുകയും ചെയ്തു. അതുകൊണ്ട് എന്നിക്കു കൂടുതൽ കൂട്ടിക്കൾ വേണ്ടണു തോന്നുകയാൽ ആത്മമിയന്ത്രണത്തിനായി ഞാൻ ശ്രമിച്ചുതുടങ്ങാം. ആ ഉദ്യമത്തിൽ അനന്തമായ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ഉണ്ടായിരു

നും. തണ്ടർസ് പ്രത്യേക കിടക്കെളിൽ ഉറങ്ങാൻ തുടങ്ങി. ഓരോ ദിവസതേ യും ജോലി എന്ന പുർണ്ണമായും ക്ഷിണിപ്പിച്ചുദേഹം മാത്രം കിടക്കേണിലേ കും ഉറങ്ങാൻ പോയാൽ മതിരെന്നു ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു. ഈ ശ്രമങ്ങൾ വളരെ മലവത്തായി തോന്തില്ല. എന്നാൽ ഇന്തു തിരിഞ്ഞുനോക്കു നോൾ എൻസി അവസാനത്തെ രൂപസനിശ്ചയം ആ പരാജയപ്പെട്ട പരിഗ്രാമങ്ങളുടെ സാധ്യക്കൂലമാണെന്ന് എൻസിക്ക് തോന്നുന്നു.

അവസാന തിരുമാനം 1906 ആയപ്പോഴേക്കും എൻസിക്കട്ടുകരാൻ കഴി ണ്ടുള്ളൂ. അപോൾ സത്യാഗ്രഹം ആരംഭിച്ചിരുന്നില്ല. അങ്ങനെ നന്നിനെനക്കുറി ചുഡിളും അല്പമായ ചിന്തപോലെ എൻസിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. നോവർ യുദ്ധത്തിനു താട്ടുപിന്നാലെ വന്ന സുള്ളൂ കലാപസമയത്തു ഞാൻ ജോഹാനസ്സബർ ശിൻ പ്രാക്കിസ്റ്റു ചെയ്യുകയായിരുന്നു. ആ സമയത്ത് നന്ദാൾ സർക്കാരിന് എൻസി സേവനങ്ങൾ നൽകണമെന്ന് എൻസിക്കു തോന്നി. എൻസി സഹായവാ ശ്രദ്ധാം സ്വികരിക്കേണ്ടു. അതേപ്പറ്റി മഹാരാജയുണ്ടിൽ പഠിയാം. ഈ പുതിയ ജോലി ആത്മനിയത്രണാന്തരക്കുറിച്ച് തിവ്രമായി ചിന്തിക്കാൻ എൻസി പ്രേരിപ്പിച്ചു. എൻസി പതിവന്നുസിച്ച് സഹപ്രവർത്തകരുമായി എൻസി ആശയങ്ങളെപ്പറ്റി ചർച്ച ചെയ്തു. സന്താനോലപാദനവും തത്ത്വഫല മായി വേണ്ടിവരുന്ന ശ്രദ്ധസംരക്ഷണവും പൊതുജനസേവനത്തിനു യോജി ചുത്തല്ലെന്ന രൂപസവിശ്വാസം എൻസിൽ രൂപപ്പെട്ടു. 'കലാപ'കാലാന്തു സേവനം അനുഭവിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ജോഹാനസ്സബർഗിലെ എൻസി വിട്ട് വിഭാഗി യും വന്നു. വളരെ ശ്രദ്ധയോടെ വിട്ടുസാമാനങ്ങളും കറ്റും വാങ്ങി മോട്ടീവിടി പ്ലിച്ചിരുന്ന ജോഹാനസ്സബർഗിലെ എൻസി വിട്ട്, സേവനസന്ധാരം അറിയിച്ചു ഒരു മാസത്തിനകം എൻസിക്കുപേക്ഷിക്കേണ്ടിവന്നു. ഭാവുയെയും കൂടികളേ യും പീനിക്സിൽ കൊണ്ടുപോയി ആക്കിയിട്ട് ഞാൻ നന്ദാൾ ഗവൺമെന്റിൽ നീറി പ്രദൂഷണതാടപ്പം പോയ ഇന്ത്യൻ ശുശ്രൂഷകസംഘത്തെ (Indian Ambulance Corps) നയിച്ചു. അപോൾ നടത്തേണ്ടിവന്ന ക്ഷേഷകരമായ യാത്ര കർശകിടക്കാൻ ഇത്തരത്തിലുള്ള സാമൂഹ്യസേവനത്തിനായി സ്വയം സമർ പ്രകണണമെങ്കിൽ മകൾക്കു ധനത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള ആഗ്രഹ ഉപേക്ഷിക്കുകയും വാനപ്രസ്ഥാജിവിതം നയിക്കുകയും വേണമെന്ന ആശയം ഇടക്കി നൽപോലെ എൻസിൽ ഉണ്ടിച്ചത്.

ആ കലാപം സംബന്ധിച്ച ജോലികൾ എൻസിക്ക് ആരാച്ചപ്രയിലയിക്കം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഈ ചുറുഞ്ചിയ കാലം എൻസി ജീവിതത്തിലെ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു ഘട്ടമായി മാറി. മുഖ്യസന്നദ്ധത്തെയുംകാർ വ്യക്തമായി പ്രതിജ്ഞാഭുടെ പ്രധാനാനും എൻസി മനസ്സിൽ തെളിഞ്ഞു വന്നു. അമാർത്ഥമാ സ്വാത്രജ്യത്തിലേക്കുള്ള വാതിൽ അടക്കുകയെല്ലാം അതിൽ നിന്ന് വളരെ വ്യത്യസ്തമായി തുറക്കുകയാണ് ഒരു പ്രതം ചെയ്യുന്നതെന്നു ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. അതുവരെ ഞാൻ വിജയിക്കാതിരുന്നുതു ഇപ്പരാശക്തിയും ആത്മവിശാസവും ഇരുൾക്കുപയിലുള്ള വിശാസവും ഇല്ലാത്തതുകാണ്ടും തത്ത്വം

പരമായി എൻറെ മനസ്സ് സംശയത്തിനേൻ്റെ പ്രക്ഷുണ്ഡിയ സമുദ്രത്തിൽ അലങ്കു ലണ്ടിരുന്നതുകൊണ്ടുമാണ്. ഒരു പ്രതമടുക്കാൻ വിസമമതിക്കുകമുല്ലം ഏതൊരാളും പ്രലോഭനത്തിലേക്ക് വലിച്ചിടക്കപ്പെടുകയാണെന്നും ഒരു പ്രത അതാൾ ബന്ധിതനാവുന്നത് തോന്നുസജീവിതം ഉപേക്ഷിച്ച് ഏകപത്രനിവത്രാ ദിഷ്ടിന്ത വിവാഹത്തിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുന്നതുപോലെയാണെന്നും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. “ഞാൻ പലിസ്രമതിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു, പ്രതാഖ്യാതകാണ്ടു സ്വയം ബന്ധിക്കാൻ എന്നിക്കാവാലീ” എന്ന മനോഭാവം ദർശവല്ലതിനേൻ്റെതാ ണ്. ഉപേക്ഷിക്കേണ്ട കാര്യത്തോട് ഉള്ള ഗുഡമായ ആഗ്രഹത്തെ അത് വെള്ളി പ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ ഒരു അനിമതിരുമാനം എടുക്കുന്ന തിന് എവിടെയാണ് ബുധിമുട്ട് ഉണ്ടാവുക? എന്ന കടക്കുമെന്ന് എന്നിക്കു യാവുന്ന സർപ്പത്തിനീന്ന് ഓടിയകലാൻ ഞാൻ പ്രതമടുക്കുന്നു. വെറു തെ അതിൻടെത്തു നിന്ന് ഓടാനൊരു ശ്രമം നടത്തുകയല്ല ചെയ്യുന്നത്. വെറും ശ്രമംകൊണ്ട് മരണമാവാം ഉണ്ടാവുക എന്നെന്നിക്കുന്നിയാം. സർപ്പം എന്ന കൊഴുപ്പുമെന്ന വസ്തുത എന്നിക്കുന്നതുകൂടാ എന്നാൻ വെറും ശ്രമ തിന് അർത്ഥം. അതിനാൽ ഒരു ശ്രമംകൊണ്ട് തുപ്പത്തിയടയാമെന്ന വിചാരം ഒരു സുനിശ്ചിത കർമ്മത്തിനേൻ്റെ ആവശ്യം ഞാൻ വ്യക്തമായും മനസ്സിലാ കുണ്ടില്ലെന്നു മാത്രമാണ് കാണിക്കുന്നത്. “ഭാവിയിൽ എൻറെ വിക്ഷണഗ തിക്ക് മാറ്റം വന്നാലോ, ഒരു പ്രതാഖ്യാതകാണ്ട് ഞാനെങ്ങനെ സ്വയം ബന്ധി ക്കും?” ഇത്തരം ഒരു സംശയം നമ്മുൾപ്പെടുത്തുന്നു. എന്നാൽ ഈ സംശയവും ഒരു പ്രത്യേക സംഗതി ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടതാണെന്ന രൂക്തമായ കാഴ്ചപ്പെട്ട് ഇല്ലെന്നാണ് സൃച്ചിപ്പിക്കുന്നത്. അതിനാലതെ നിഷ്ക ക്കുലാനുണ്ട് ഇങ്ങനെ പാടിയൽ:

‘വിരക്കാ തോന്നിടാതെതു

ത്യാഗവും നിന്മായിയായ് വരാ’.

അനുകൂലക്കാണ്ട് ആസക്തി പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞാൽ പരിത്യാഗത്തിനേൻ്റെ പ്രതം സ്വാ ഭാവികവും അനിവാര്യവുമായി സിക്കരിക്കപ്പെടും.

8. ബ്രഹ്മചര്യം-2

വളരെ ആലോച്ചിക്കുകയും ശാസ്മായി നിരുപിക്കുകയും ചെയ്തതിനു ശേഷം 1906-ൽ ഞാൻ ബ്രഹ്മചര്യവരം എടുത്തു. അതുവരെ എൻറെ ചിന്തകൾ ഭാവയുമായി ഞാൻ പങ്കുചൂപ്പിരുന്നില്ല. എന്നാൽ പ്രതമടുക്കുന്ന സമയത്ത് അതേപുറ്റി അവളുടെ അഭിപ്രായം ചോദിച്ചു. അവൾക്ക് യാതാരു തടസ്സ വും ഇല്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ എന്നിക്ക് അനിമതിരുമാനം എടുക്കാൻ വളരെ ബുധിമുട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതിനുംബുണ്ട് വലം എന്നിക്കില്ലായിരുന്നു. എൻറെ വികാരങ്ങളെ എങ്ങനെയാണ് ഞാൻ നിയന്ത്രിക്കുക? ഭാവയുമായുള്ള ലൈംഗിക ബന്ധം ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നത് അന്ന് ഒരു പുതുമയായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ ശ രണ്ട് താങ്ങിക്കാണ്ടും എന്ന വിശ്വാസത്തോടെ ഞാൻ മുന്നോട്ടു കുതിച്ചു.

ആ വ്രതമെടുത്തതിനുശേഷം നാളിതുവരെയുള്ള ഖരുപതു വർഷങ്ങളിൽ ലേക്കു തിരിഞ്ഞുനോക്കുന്നോൾ എന്നേൻ മനസ്സ് സന്ന്ദാഹംകാണ്ടും വിശ്വമ യംകാണ്ടും നിറയുന്നു. ഏററെക്കുറെ വിജയിച്ച് ആത്മനിയന്നുണ്ടാ പരിശീലന നാ 1901 മുതൽ ഞാൻ നടത്തിയിരുന്നു. എന്നാൽ ഉം വ്രതം എടുത്തതിനുശേഷം എന്നിക്കുന്നുവേപ്പുട്ട് സാത്രന്നുവും സന്ന്ദാഹവും 1906-നു മുമ്പ് ഒരിക്കലും അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ആ ദുഃഖത്തിനാലും മുൻപ് എത്തു നിമിഷവും പ്രലോഭനത്തിനെന്തിരായ ഒരു സുനിർച്ചിത പരിച ആയിരുന്നു. ബ്രഹ്മ മച്ചുത്തിനേൻ മഹാശക്തി പ്രതിഭിനം എനിക്ക് കൂടുതൽ കൂടുതൽ പ്രത്യു ക്ഷമായി. ഞാൻ പീനിക്കണ്ണിലായിരുന്നപ്പോഴാണ് വ്രതമെടുത്തത്. ആംബുലൻസ് സ് ജോലി കഴിഞ്ഞ ഉടനേ പെനിക്കണ്ണിലേക്കു പോയി. അവിടെ നിന്ന് ജോലാ നസ്വർഗ്ഗിലേക്കു മടങ്ങി. അവിടെയെന്തി ഒരു മാസത്തിനകം സത്യാഗ്രഹ തത്തിനേൻ ആധാരശില സ്മാപിക്കപ്പെട്ടു. ഞാനിന്താതെ തന്നെ ബ്രഹ്മമുച്ചലു വ്രതം എന്നു അതിന് ഒരുക്കുകയായിരുന്നു. മുൻകൂട്ടി തയ്യാറാകിയ ഒരു പദ്ധതിയായിരുന്നില്ല സത്യാഗ്രഹം. ഞാൻ ഇപ്പോൾക്കാരു തന്നെ അത് സ്വയം എന്നിലേക്കു വരികയായിരുന്നു. എങ്കിലും എന്നേൻ എല്ലാ മുൻ ചുവട്ടു വയ്പുകളും ചേരുന്ന് ആ ലക്ഷ്യത്തിലേക്കു നയിക്കുകയായിരുന്നു. എന്നു എനിക്കു കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. ജോലാനസ്വർഗ്ഗിലെ എന്നേൻ കന്തൽ പിട്ടു ചെലവുകളെല്ലാം ഞാൻ വെച്ചിക്കൊണ്ടു. അതിനുശേഷം പീനിക്കണ്ണിലേക്കു ചെന്നു ബ്രഹ്മചര്യവ്രതം എടുക്കുകയായിരുന്നു.

ബ്രഹ്മചര്യവ്രതം പുരിന്മായി പാലിക്കുന്നത് ബ്രഹ്മസക്ഷാത്കാരം തന്നെയാണെന്ന് അഭിവിഷ്യാന്തരാജി പഠിച്ച് എനിക്കു കിട്ടിയതല്ല. അനുഭവ തിലും അത് എന്നിൽ വളർന്നു രൂപപ്പെട്ടതാണ്. അതേ അവും ചുള്ളി ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ പിന്നിടാണു ഞാൻ വായിച്ചു. ശർഡിത്തിനേരിയും മനസ്സിനേരിയും ആത്മാവിനേരിയും രക്ഷ ബ്രഹ്മചര്യത്തിലാണ്. എന്ന അഭിവിലേഷം ആ വ്രതാനുശംസാന്തതിനേൻ ഓരോ ദിവസവും എന്നു പിടിച്ചെടുപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. ബ്രഹ്മചര്യം ഒരു ക്ഷേണകരമായ പ്രായശച്ചിത്രമായിട്ടും സാന്നിദ്ധ്യത്തിനേരിയും കാര്യമാക്കാണ്. അപ്പോൾ എനിക്കുന്നുവെപ്പെട്ട്. ഓരോ ദിവസവും അതിനേൻ പുതിയൊരു ചാരുത വെളിപ്പെട്ടു.

സദാ വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു ആപ്പോദാന്തിനേൻ സംഗതി ആയിരുന്നു അതെങ്കിലും അത് എനിക്ക് എല്ലാപ്പലായിരുന്നുണ്ട് ആരും വിചാരിക്കാറുത്. അഭിപ്രായത്തിനാർ വയസ്സ് കഴിഞ്ഞിട്ടും അക്കാദ്യത്തിൽ എനിക്ക് എത്ര ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടെന്നു ഞാൻ കാണുന്നു. അത് വാഴമുന്നുന്നയിലും നടത്തം പോലെ ക്ഷേണകരമാണെന്ന് ഓരോ ദിവസവും അധികമധികം ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു. എല്ലാ നിമിഷവും നിന്താന ജാഗ്രത ആവശ്യമാണെന്നും ഞാൻ കാണുന്നു.

ഈ വ്രതം ആചരിക്കുന്നതിന് നോമതായും വേണ്ടതു നാവിനേൻ

രൂചി നിയന്ത്രിക്കുകയാണ്. അതു പുർണ്ണമായും നിയന്ത്രിക്കാൻ കഴിണ്ടാൽ വ്രതാചരണം വളരെ എളുപ്പമാണെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി. അതുകൊണ്ട് എൻ്റെ ക്ഷേഖണപരിക്ഷേഖണങ്ങൾ സസ്യഭൂക്കന നിലയക്കു മാത്രമല്ല ബുദ്ധമചാരി എന നിലക്കും ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഞാൻ തുടർന്നു. ഈ പരിക്ഷേഖണങ്ങളും ഒരു ഫലമായി ബുദ്ധമചാരിയുടെ ക്ഷേഖണം മിതവും അല്പവും, മനസ്സിലേക്ക് കണ്ണാതും കഴിയുമെങ്കിൽ പാചകം ചെയ്യാതെത്തും ആയിരിക്കണമെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി.

ബുദ്ധമചാരിക്ക് ഏറ്റവും യോജിച്ച ക്ഷേഖണം പുതിയ പരിശീലനം തിപ്പുമാണെന്ന്. ആറുവർഷത്തെ പരിക്ഷേഖണംകാണ്ട് എനിക്ക് ബോധ്യമായി. ഈ ക്ഷേഖണം കൊണ്ടു ജീവിതം നയിച്ചിരുന്ന കാലത്ത് എനിക്കെന്നുവേപ്പെട്ടിരുന്ന വിഷയവിരക്ക്, ആ ക്ഷേഖണക്രമത്തിനു മാറ്റം വരുത്തിയപ്പോൾ എന്ന കാജ്ഞാതമായിരത്തിരുന്നു. ക്ഷേഖണാട്രികയിൽ കായ്ക്കനികളും അണിപ്പിലെപ്പും മാത്രം കഴിച്ചു ജീവിച്ചപ്പോൾ ബുദ്ധമചര്യം പാലിക്കാൻ എനിക്ക് പ്രത്യേക പരിഗ്രാമം ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ പാൽ കഴിക്കാൻ തുടങ്ങിയതിനുശേഷം, എപ്പോഴും വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി പരിപാലിക്കേണ്ട ഓന്നായി ആ വ്രതം മാറിയിരിക്കുന്നു. കായ്ക്കി ക്ഷേഖണക്രമത്തിൽ നിന്ന് പാലിലേക്ക് എനിക്ക് തിരിച്ചു പോകേണ്ടിവന്നത് എങ്ങനെന്നയാണെന്ന കാര്യം പിന്നീട് വിവരിക്കാം. ഇവിടെ, പാലദണ്ഡുനാ ക്ഷേഖണക്രമം, ബുദ്ധമചര്യാവ്രതപാലനത്തെ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളതാക്കിത്തിരിക്കുന്നു എന്നതിൽ എനിക്കു സംശയമില്ല എന്നേ പറയേണ്ടു. ഇതിൽനിന്നും ഏറ്റാം ബുദ്ധമചാരികളും പാല് ഉപക്ഷിക്കണം എന്ന് ആരും അനുമാനിക്കേണ്ടതില്ല. വിവിധരം ക്ഷേഖണങ്ങൾ ബുദ്ധമചര്യം വിഷയത്തിൽ എന്ന് പലം ഉള്ളവക്കുമെന്ന് അനവധി പരിക്ഷേഖണങ്ങളും മാത്രമേ നിരണയിക്കാൻ കഴിയു. പാലുപോലെ എളുപ്പം ദഹിക്കുന്നതും മാസപോരിക്കെള്ളു ബലപ്പെട്ടുന്തുനതും പാലിനു പകരം കഴിക്കാവുന്നതും മാത്രമായ പലംകൊണ്ടുള്ള ഒരു ക്ഷേഖണപദാർത്ഥത്തെ ഞാൻ ഇനിയും കണംതേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. യോക്കർമ്മാരും വൈദ്യമാരും ഹക്കിമുകളും ഒരുപോലെ ഇക്കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് വെളിച്ചു തരാൻ കഴിയാതെവരാണ്. അതുകൊണ്ട് പാല് കുറിച്ച് ഉദ്ദിഷ്ടകമായ ഒരു ക്ഷേഖണമാണെന്ന് എനിക്കിറയാമെങ്കിലും അതുപേക്ഷിക്കണമെന്ന് ആരെയും ഉപദേശിക്കാൻ തല്കാലം എനിക്ക് കഴിയുന്നില്ല.

ക്ഷേഖണം നിയന്ത്രിക്കുന്നതും, തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതുംപോലെ തന്നെ ബുദ്ധമചര്യത്തിനുള്ള ഒരു ബഹുപ്രസ്താവം എന നിലക്ക് ഉപവാസം ആവശ്യമാണ്. മുകളിൽ നിന്നും താഴെനിന്നും എല്ലാവശങ്ങളിൽ നിന്നും തടഞ്ഞു നിരണയാലല്ലാതെ നിയന്ത്രിക്കാൻ കഴിയാത്തതു ശക്തിയുള്ളവയാണ് ഇന്ത്യിയങ്ങൾ. ക്ഷേഖണമില്ലാതിൽ അവ ശക്തിപ്പിനുമാകുമെന്ന് എല്ലാവർക്കുമറിയാം. അതിനാൽ ഇന്ത്യിയങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കാനായി ഉപവാസം അനുഷ്ഠിക്കുന്നത് തിരിച്ചുയായും വളരെ സഹായകമാണ്. ചിലരെ സംബന്ധിച്ചിട്ടും

നേതാളം ഉപവാസംകാണ്ട് ഒരു പ്രയോജനവുമില്ല. കാരണം, കേവലം ധാന്യികമായ ഉപവാസം മോചനം നൽകുമെന്ന വിശ്വാസത്തിൽ ശരീരത്തെ പട്ടിണികൾടുകയും അതേസമയം ഉപവാസം കഴിയുന്നോൾ എന്നു തിന്നും എന്നു കുടിക്കും എന്നൊക്കെ ഏപ്പോഴും ചിന്തിച്ച് മനസ്സിൽ രൂപികരണായ പാര്ത്തമാണിൽ കൊണ്ട് സദ്യ ഉള്ളുകയുഥായിരിക്കും. അതുരും ഉപവാസം അവരുടെ സംഭവാന്തരിയത്തെന്നോ കാമദാഹാരത്തെന്നോ നിയന്ത്രിക്കാൻ സഹായകമല്ല. പട്ടിണികിടക്കുന്ന ശരീരത്തോട് മനസ്സ് സഹകരിക്കുന്നോൾ മാത്രമേ ഉപവാസം കൊണ്ടു ഗുണം കിട്ടു. അതായൽ ശരീരത്തിനു നൽകപ്പെടാതെ പാര്ത്തമാണിൽ മനസ്സ് അരുചി കാട്ടുന്നോൾ മാത്രം. എല്ലാ ഇന്ത്യാസക്തിയുടെയും മുലം മനസ്സാണ്. അതിനാൽ ഉപവാസത്തിന്റെ പ്രയോജനം പരിമിതമാണ്. കാരണം ഉപവാസിക്കുന്നയാളും വികാരങ്ങൾക്കെതിരെയായി തുടർന്നെന്നു വരാം. എങ്കിലും ഉപവാസത്തിന്റെ സഹായം കൂടാതെ കാമവികാരത്തെ ഇല്ലാതാക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്നു സംഘാന്മാരായി പറയാം. ബൈഹർമചര്യം പാലിക്കാൻ ഉപവാസം അനിവാര്യമാണെന്നും പറയാം.

ബൈഹർമചാരികളാകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന പാര്ത്തക്കും പരാജയം സംഭവിക്കുന്നത് മറ്റ് ഇന്ത്യാജനങ്ങളെ പ്രിണിപ്പിക്കുന്നതിൽ അവർ ബൈഹർമചാരികളുടും തന്ത്വവരെപ്പോലെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്. അതുകൊണ്ട് അവരുടെ ശ്രമം അത്യുപശ്ശണമുള്ള വേന്നുക്കാലമാസങ്ങളിൽ ശീതകാലത്തെ ഉന്നേഷകരമായ തന്മുഖ്യ അനുഭവിക്കാനുള്ള ശ്രമപോലെയാണ്. ബൈഹർമചാരിയുടെ ജീവിതത്തിനിൽക്കും വളരെ വ്യക്തമായ പേര്ത്തിരിവ് ഉണ്ടാവണം. രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ കാണാപ്പെടുന്ന സാദൃശ്യം കേവലം ബാഹ്യമാണ്. അവർ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം പകർപ്പോലെ സ്വപ്നശടമായിരിക്കണം. രണ്ടുപേരും കാഴ്ചപ്രശ്നക്കും ഉപയോഗിക്കുന്നു. എന്നാൽ ബൈഹർമചാരി ഇഷ്യറമഹത്മാ കാണാൻ അതുപയോഗിക്കുന്നു. രണ്ടുപേരും ശ്രവണോദ്ദേശങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഒരാൾ അതുകൊണ്ട് ഇഷ്യറമഹത്മാ കുർക്കിൾക്കാൻ മാത്രം കേൾക്കുന്നോൾ മാറ്റയാൾ ആളാസന്തരങ്ങൾ കേട്ട ആനന്ദിക്കുന്നു. രണ്ടുപേരും മിക്കപ്പോഴും വൈകിയേ ഉറങ്ങു. ഒരാൾ ആ സമയം പ്രാർത്ഥനയ്ക്കു ചെലവഴിക്കുന്നോൾ മാറ്റയാൾ വ്യർത്ഥമും യുർത്തവുമായ വിനോദങ്ങൾക്കായി അതുപയശ്ശമാക്കുന്നു. രണ്ടുപേരും കേൾക്കാണും. എന്നാൽ ഒരുവൻ അത് ഇഷ്യറമഹത്മാവായി കേടുപാടുകൾ തിരഞ്ഞു സുക്ഷിക്കാനായി ചെയ്യുന്നു. മാറ്റയാളാകട്ട എന്നും പട്ടിപ്പിച്ചുണ്ടി ആ വിശ്വാസ പാതയുടെ ദുർഗ്ഗന്ധം വമിക്കുന്ന ബാടയാക്കുന്നു. അങ്ങനെ രണ്ടുപേരും ഒരു ഡ്രൂവജാളിലെന്ന പോലെ കഴിയുന്നു. കാലം നിങ്ങളുടോരും അവർ തമ്മിലുള്ള അകലം കൂറയുകയില്ല; കൂടിക്കൊണ്ടിരിക്കും.

ഇന്ത്യാജനങ്ങളെ വിചാരിത്തിലും വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും നിയന്ത്രിക്കുകയെന്നാണ് ബൈഹർമചര്യത്തിന്റെതും മേൽവിവരിച്ച് തന്ത്തിലുള്ള ആത്മനി

യന്ത്രണാജ്ഞാന ആവശ്യകത ദിവസംതോറും എനിക്കു കൂടുതൽ കൂടുതൽ തൽ ബോധ്യമാകുന്നു. ത്രാഗതിഭിൻറീ സാധ്യതകൾക്ക് അതിരിപ്പി; ഖുപറ്റമച വൃത്തിഭിൻറീ സാധ്യതകളും അതുപോലെയാണ്. കുറഞ്ഞ പരിഗ്രാമം കൊണ്ടു നേടാവുന്നതല്ല അങ്ങനെയുള്ള ഖുപറ്റമചവര്യം, പലർക്കും അതൊരു ആദർശ മായി ശേഷികയെയുള്ളൂ. ഖുപറ്റമചവര്യം അഭിലഷിക്കുന്നവൻ എപ്പോഴും തണ്ഠിൽ കുറവുകളുംപി ഭോധ്യവന്നായിരിക്കും. അയാൾ തണ്ഠിൽ എപ്പറയാഗാ ധനകളിൽ തങ്ങുന്ന ദുർദ്വികാരങ്ങളെ തേടിപ്പിടിക്കുകയും അവയിൽ നിന്നു മോചനം നേടാൻ നിരന്തര ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യും. വിചാരം മനസ്സിൻറെ ഇച്ചർഹാശക്തിക്കു പൂർണ്ണമായും വിധേയമാക്കാതിടങ്ങാളുകാലം സന്ധ്യാർഥി ഖുപറ്റമചവര്യം ഉണ്ടാവില്ല. ആഗ്രഹിക്കാതെ തന്നെ വിചാരങ്ങൾ വരികയെന്നതു മനസ്സിൻറെ ഒരു രോഗമാണ്. അതിനാൽ വിചാരങ്ങളെ തന്യുക എന്നാൽ മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിക്കുക എന്നാണെന്നതും. അതാകട്ടെ കാറ്റിനെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതില്ലും പ്രയാസമാകുന്നു. എക്കിലും ഉള്ളിലെ ഇംഗ്രാഫാസ്റ്റിതിലും മനസ്സിൻറെ നിയന്ത്രണംപോലും സാധ്യമാകുന്നു. ബുദ്ധിമുദ്രായ തുടക്കാണ് അത് അസാധ്യമാണെന്ന് ആരും വിചാരിക്കരുത്. എറുവും ഉയർന്ന ലക്ഷ്യമാണെത്. തന്യുലം അതു നേടാൻ എറുവുമധികം പരിഗ്രാമം ആവശ്യമാകുന്നത് അഭ്യൂതമല്ല.

എന്നാൽ, കേവലം മനസ്സുപ്രയത്നം കൊണ്ടു നേടാവുന്നതല്ല ഈ ഖുപറ്റമചവരുമെന്ന് ഇന്ത്യയിൽ വന്ന ശേഷമാണ് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയത്. അതുവരെ കായ്ക്കാൻ ക്രഷ്ണം കൊണ്ടുമാറ്റം ദുർദ്വികാരങ്ങളെ നീക്കാൻ കഴിയുമെന്ന മിമ്യാധാരണയായിരുന്നു എനിക്ക്. അതിലപ്പീരം എന്നും ചെയ്യാ നില്ലുന്ന വിശ്വാസവും ഞാൻ വുമാ വച്ചുപുലർത്തിയിരുന്നു.

വരാൻപോകുന്ന ആത്മകിയന്ത്രണ സമജങ്ങളുടെ അവധ്യാരത്തപ്പെട്ടി മുൻകൂട്ടി പറയുന്നില്ല. എക്കിലും ഇംഗ്രാഫാസ്റ്റിക്കാരാം ലക്ഷ്യമാക്കി ഇവിടെ മചവും പാലിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക്, സ്വന്തം പരിഗ്രാമത്തിലുള്ള വിശ്വാസത്തിനു തുല്യമായ ഇംഗ്രാഫാസ്റ്റിക്കാസവും ഉണ്ടക്കിൽ നിന്നാശപ്പെടുത്തിവരി മല്ലെന്നു മാത്രം ഇടയ്ക്കു പറയുക.

"നിരാഹാരനായ ഓഫിസ്യുടെ (ഇന്ത്രിസ്യുവണ്ണങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന വൻറീ) സുവാലിലാപം ചീകെ ബാക്കിയുള്ള വിഷയവന്ന്യാസൾ വിട്ടുമാറുന്നു. അവൻറീ അഭിലാഷവും പരമത്വം അറിയുന്നവോൾ വിട്ടുമാറു" (ഡേവ പ്രീത 2,59). അതിനാൽ മോക്ഷം ഇച്ചർഹിക്കുന്നവൻറീ അന്തിമോഹായി ഈ ശരണാമവും ഇംഗ്രാഫകൂപയുമാണ്. ഇന്ത്യയിലേക്കു തിരിച്ചുവന്നശേഷമെ ഇ സത്യം എനിക്കെന്നുഭേദപ്പെടുള്ളൂ.

9. ലള്ളിതജീവിതം

സുവാസുകരുജ്ജാളാടുകുടിയ രൈ ജീവിതമാണ് ഞാൻ ആരംഭിച്ചത്. പകേജ് ആ പരിക്ഷണം കുറച്ചുകാലം കൊണ്ടു തീർന്നു. അകസ്മാനങ്ങൾ

വാങ്ങി ഞാൻ ഗ്രബിച്ചു വീടലക്കരച്ചേക്കിലും അതൊന്നും എന്ന സ്വാധീനിച്ചില്ല. തന്മുളം അത്രരഹത്തിൽ ജീവിക്കാനാരംഭിച്ചപ്പോൾ തന്ന ചെലവുചുരുക്കാനും തുടങ്ങി. അലക്കുകാരനു കൊടുക്കേണ്ട തുക വളരെ കുടുതലായിരുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല അയാൾ കൃത്യമായി അലക്കിരുത്തരാണത്തിനാൽ ഒണ്ടുമുന്നു സസ്യം ചീരുക്കും കോളറും കൊണ്ടുപോലും മതിയാകാത്തയും വന്നു. കോളർ ദിവസവും മറ്റൊന്നായിരുന്നു. ഒരു ദിവസവുമില്ലെങ്കിൽ ഓനിടവിട്ടു കിലും മറ്റൊന്നും. ഇത് ഇടത്തെച്ചുല്ലപിനു കാരണമായി. എനിക്കെത്ത് അനാവശ്യമായി തോന്തി. അതുകൊണ്ട് അലക്കാനുള്ളിട്ട് സാധാനസാമഗ്രികൾ വാങ്ങി, സ്വയം അലക്കി ആ തുക ലാഭക്കാൻ മുതിരുന്നു. അലക്കിനെപ്പറ്റി ഒരു പുസ്തകം വാങ്ങി ആ വിദ്യ പരിക്കുകയും ഭാര്യയെ പരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത് എൻസി ജോലിഭാരം വർദ്ധിപ്പിച്ചേക്കിലും അതിന്റെ പുതുമ എനിക്കൊരാനന്നമായിരുന്നു.

ഞാൻ സ്വത്ഥായി ആദ്യം അലക്കിയ കോളർ എനിക്കൊരിക്കലും മറക്കാനാവില്ല. ആവശ്യത്തിലേറെ കണ്ണിപ്പുശ്ശ ഞാൻ ചേരേണ്ടിരുന്നു. തേപ്പു പെട്ടി വേണ്ടതു ചുടാക്കിയിരുന്നില്ല. കരിഞ്ഞുപോകുമെന്ന ദയത്താൽ കോളർ ശരിക്കമർത്തി തേച്ചുമില്ല. തത്പരലമായി, കോളർ കൂറച്ചുകൈ ഉടയാക്കി നിന്നെന്നകിലും പുറമേ പറ്റിനിന്ന കണ്ണിപ്പുശ്ശ ഇടക്കിടെ അടർന്നുവിണ്ടു കൊണ്ടിരുന്നു. ആ കോളറും ധനിച്ചു കോടതിയിൽ ചെന്ന എനിക്ക് മറ്റും ബാരി സ്റ്റർമ്മാരുടെ പരിഹാസം ഏല്പണ്ടേണ്ടിവന്നു. പക്ഷെ, അക്കാലത്തും പരിഹാസം എനിക്കേശ്വരമായിരുന്നില്ല.

ഞാൻ പറഞ്ഞു: “എൻസി കോളർ ഞാൻ തന്ന ആദ്യമായി അലക്കിനോക്കിയതാണ്. അതാണ് കണ്ണിപ്പുശ്ശ ഇളക്കിവിഡ്യുന്നത്. പക്ഷെ, എനിക്കെത്തു പ്രശ്നമല്ല. പിന്ന നിങ്ങൾക്കിത്തുന്നതും നേരനോക്കിന് അതു പ്രയോജനപ്പെടുകയും ചെയ്തുണ്ടോ”.

അഖ്യാൾ ഒരു നീനേപ്പറിത്തിന് ചോദിച്ചു: “പക്ഷെ, ഇവിടെ അലക്കുകന്നികൾക്കു കുറവില്ലപ്പോ?” ഞാൻ പറഞ്ഞു: “അലക്കുചെലവു വളരെ കുടുതലാണ്. ഒരു കോളർ അലക്കാൻ ഏകദേശം അതിന്റെ വില കൊടുക്കണം. പിന്ന അലക്കുകാരനെ നിൽക്കും ആഗ്രഹിക്കുകയും വേണം. അതിലും എനിക്കിപ്പട്ടം സാറം വരുത്തം സ്വയം അലക്കുകയാണ്”.

എന്നാൽ എനിക്കൊ സുപ്പുത്തുക്കൈ സ്വാദ്യയത്തിന്റെ സൗഖ്യം ആസ്വദിക്കുന്നവരാക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. കാല്പക്കമാറിന് എൻസി വാസ്തവാദിലും കുറുന്തിൽ ഞാനൊരു വിദഗ്ഭ്യനായിത്തീർന്നു. എൻസി അലക്ക് ധനായാരുത്തായിരുന്നു. എൻസി കോളറുകൾ മറ്റുള്ളവരുടെയിലും ഉറപ്പു മിനുസമോ കൂറഞ്ഞതായിരുന്നുമില്ല.

ഗോവലെ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ വന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിൽ മഹാദേവൻ ഗോവിന്ദ റാന്നേയെ സമ്മാനിപ്പിച്ച ഒരു സേരുത് (Scarf) ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്ത് വളരെ അമുല്യമാരെയടുത്ത് ശ്രദ്ധയാട്ട വിശേഷാവസ്ഥയാണ്

മാത്രം ഉപയോഗിച്ചുപോന്നു. അങ്ങനെന്നുള്ള ഒരുസരം ജോഹരാനസ്വർദ്ദി ലെ ഇന്ത്യാക്കാർ അദ്ദേഹത്തിനു നൽകിയ സല്പക്കാരമായിരുന്നു. കവണി ചുഞ്ഞിപ്പോയിരുന്നതിനാൽ തേച്ചെടുക്കേണ്ടിയിരുന്നു. അത് അലക്കുകാരെ ഏൽപ്പിച്ചാൽ സമയത്തിനു കിട്ടുമായിരുന്നില്ല. ഞാനതു ചെയ്യാമെന്നു പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ ഗോവാലൈ പറഞ്ഞു: "വക്കിലെന്ന നിലക്കുള്ള നിങ്ങളുടെ കഴി വിൽ എന്നിക്കു വിശ്വസിക്കാം. പക്ഷേ അലക്കുകാരനെന്നതിൽ വയ്ക്കു. നിങ്ങളുടെ ചിത്തയാക്കിയാലോ? എന്നിക്കുത് എത്ര അമൃദ്ധമാണെന്ന് നിങ്ങൾക്കാറിയാമോ?"

ഇന്ത്യയും പറഞ്ഞിട്ട് തനിക്കൊ സമ്മാനം കിട്ടിയ വ്യത്യാനം അദ്ദേഹം ഏറെ സാന്നിധ്യത്തോടെ വിവരിച്ചു. എന്നിട്ടും ഞാൻ നന്നായി ചെയ്യാമെന്ന് നിർബന്ധപ്പെട്ടിരുവ്വു പറഞ്ഞ് തേക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമയം വാങ്ങി. തേച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം നല്കി സർട്ടിഫിക്കറ്റും തന്നു. അതിനുശേഷം, ലോകം മുഴുവൻ എന്നിക്കുതിൽ സർട്ടിഫിക്കറ്റും നിശ്ചയിച്ചാലും ഔദ്യമില്ലെന്നു തോന്തി.

അലക്കുകാരൻ അടിമത്തഞ്ചിൽ നിന്നു ഞാൻ മോചിതനായതുപോലെ തന്നെ ക്ഷുരകനെ ആഗ്രഹിക്കുന്നതും ഒഴിവാക്കി. ഇംഗ്ലീഷിൽ പോകുന്ന എല്ലാവരും അവിടെ വച്ചു ഷേരു ചെയ്യുന്ന വിദ്യയെക്കില്ലും പറിക്കു. പക്ഷേ, ആരും സ്വന്തം മുടിവെട്ടുന്നതു പഠിച്ചതായി എന്നിക്കുവിഡി. എന്നിക്കുതും പറിക്കണമായിരുന്നു. പ്രിട്ടാറിയയിലെ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് ക്ഷുരകന്റെയും തന്റെ ഞാനൊരിക്കൽ ചെന്നു. എന്നിൽ മുടി വെട്ടിഭ്രംണ്ടും അയാൾ പുച്ചു രേതാടെ പറഞ്ഞു. എന്നിക്കു തീർച്ചയായും വിഷമം തോന്തി. എങ്കിലും ഉടനേക്കു വാങ്ങി കണ്ണാടിയുടെ മുന്നിൽ ചെന്നു ഞാൻ സ്വയം മുടി മുറിക്കുകയാണുണ്ടായത്. മുൻവശത്തെ മുടി വെട്ടുന്നതിൽ ഞാൻ ഏരെക്കുറെ വിജയിച്ചു. പക്ഷേ, പിന്നിലേതു വശമുാക്കി. കോടതിയിലെ സുപ്രധാനനുകൾ അതുകൊണ്ടു കുല്യാജിച്ചിരിച്ചു.

"ഗാന്ധി, നിങ്ങളുടെ തലമുടികെന്നുപറ്റി? എല്ലി നന്നക്കിയോ?" "ഈല്ല. വെള്ളക്കാരൻ ക്ഷുരകൻ എൻഡീ കരുതു മുടിയിൽ ഞാടാൻ ദയ കാണിക്കുന്നതില്ല. അതിനാൽ മോശമായിട്ടാണെക്കില്ലും ഞാൻ തന്നെ മുറിക്കാമെന്നു പച്ചു". - ഞാൻ പറഞ്ഞു.

ഈ മറുപടി അവരെ അദ്ദേഹപ്പെടുത്തിയില്ല. എൻഡീ മുടി മുറിക്കാണെന്ന തിൽ ആ ക്ഷുരകന്റെ പക്ഷത്ത് തെറ്റാനുമില്ലായിരുന്നു. കരുതവെൽക്കുകു ക്ഷുരം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങിയാൽ അയാൾക്കു വെള്ളക്കാരൻ കിട്ടാതെവലുമായിരുന്നു. അധിനിക്കാരായ സഹോദരങ്ങൾക്കു ക്ഷുരം ചെയ്യാൻ നമ്മൾ നമ്മുടെ ക്ഷുരകന്നാരെ അനുവദിക്കാൻില്ലല്ലോ. അതിൻഡീ പ്രതിഫലം എന്ന ക്ഷുരങ്ങൾക്കുള്ള ശ്രീക്ഷയാണെന്ന ബോധ്യം കോപമുണ്ടാകുന്നതിൽ നിന്ന് എന്നെന്ന രക്ഷിച്ചു.

ലാളിന്ത്യത്തിലും സ്വാസ്ഥ്യത്തിലുമുള്ള എൻഡീ ആവേശം ആനുന്നിക്കമായി

സ്വയം നടത്തിയ പ്രകടനത്തിൻറെ തീവ്രവുപങ്ങൾ ധമാന്ത്രമാനത്തു വിവരിക്കാം. അതിൻറെ വിജയു വളരെ മുഖ്യമേ വിത്തച്ചിരുന്നു. വേരിറങ്ങാനും പൂക്കാനും കായ്ക്കാനും നന്മാത്രമേ വേണ്ടിയിരുന്നുള്ളൂ. അതും കാലാക്രമത്തിനു നടന്നു.

10. ബോവർ യുദ്ധം

1897നും '99നും ഇടയ്ക്കുള്ള മറ്റു പല അനുഭവങ്ങളും വിട്ടുകളണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നും ബോവർ യുദ്ധത്തിലേക്കു കടക്കുകയാണ്.

യുദ്ധം പ്രവർഖിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ എരേൻറ വൃക്തിപരമായ മുഴുവൻ സഹാനുള്ളതിയും ബോവർമാരോടായിരുന്നു. ഏകിലും അന്നത്തെ എരേൻറ വിശ്വാസം അത്തരം കാര്യങ്ങളിൽ വൃക്തിപരമായ ബോധ്യമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ എനിക്കെയിക്കാൻമില്ലെന്നായിരുന്നു. 'അക്ഷിണിയുടിക്കെയിലെ സത്യാഗ്രഹ ത്തിൻറെ ചരിത്രം' എന്ന എരേൻറ പുസ്തകത്തിൽ ഇതു സംഖ്യാധിച്ചു എന്ന ക്കുണ്ണായ അന്തഃസാലാർഷത്തെപ്പറ്റി വളരെ വിസ്തിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ആ വാദം ഞാൻവിടെ ആവർത്തിക്കുന്നില്ല. അതിൽ താപ്പര്യമുള്ളവരെ ആ പുസ്തകം പാരിക്കാൻ ക്കുണ്ണിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ബ്രിട്ടീഷ് രണ്ടുതാടുള്ള എരേൻറ കുറു ആ യുദ്ധത്തിൽ അവരുടെ കുടുംബിനു പ്രവർത്തിക്കാൻ എന്നു പ്രേരിപ്പിച്ചു എന്നു പറഞ്ഞാൽ മതിയല്ലോ. ബ്രിട്ടീഷ് പാരാഡൈനം നിലക്കുള്ള അവകാശങ്ങൾ ഞാനാവശ്യപ്പെടുവന്നുകിൽ ആ സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ രക്ഷകാവശ്യമായ കാര്യങ്ങളിൽ പകടുക്കേണ്ട ചുമതലയും എനിക്കുണ്ടെന്നു തോന്തി. ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിനകത്തും അതിലുടെയും മാത്രമേ ഇന്ത്യ യ്ക്കു പുർണ്ണ സ്വാത്രന്ത്രം ലഭിക്കു എന്ന വിചാരമായിരുന്നു അനേന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നത്. അതിനാൽ കഴിയുന്നതു സംഘടിപ്പിക്കുകയും വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ട് ആംബുലൻസ് സംഘമായി സേവനം ചെയ്യാൻ അംഗീകാരം നേടുകയും ചെയ്തു.

തന്മാലാപത്തെ സ്വാർത്ഥതാല്പര്യത്തിനപ്പെറ്റം നോക്കാനോ ആപാത്തി നോ നേരിടാനോ കഴിയാതെ വെറും കീരുക്കൊള്ളാൻ ഇന്ത്യാക്കാരെന്ന് സാധാരണ ഇംഗ്ലീഷുകാർ വിശ്വാസിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് പല ഇംഗ്ലീഷ് സുഹൃത്തുകളും എരേൻറ ഉദ്ധൂമത്തെ നിരുത്തിസാഹപ്പെടുത്താനാണു നോക്കിയത്. എന്നാൽ ഡോ. ബുദ്ധത്ത് അതിനെ നിരിഞ്ഞെ ഹൃദയത്തോടെ പിന്താണി. അദ്ദേഹം ആംബുലൻസ് ജോലി ഞാഞ്ചലൈ പരിശീലിപ്പിച്ചു. ആ സേവനത്തിനു ഞങ്ങൾ യോഗ്യരാണെന്നു മെഡിക്കൽ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ഞങ്ങൾ സമാരിച്ചുമി. ലോട്ടണ്ണും പരേതനായ മി. എസ്കോംബും ഞങ്ങളുടെ പദ്ധതിയെ ഉൽസാഹത്തോടെ പിന്താണി. ഒടുവിൽ യുദ്ധരാഗത്തെ സേവനത്തിനായി ഞങ്ങൾ അപേക്ഷിച്ചു. സർക്കാർ ഞങ്ങളുടെ അപേക്ഷക്കു നന്ദി പറയുകയും അപ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ സേവനം ആവശ്യമില്ലെന്ന് അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു.

പക്ഷേ, ഈ നിഷ്പയം കൊണ്ട് അടങ്കുന്നവനായിരുന്നില്ല എന്ന്. ഡോ. ബുദ്ധതിൻൻ പരിചയപ്പെടുത്തിൽ വഴി നെറ്റാൾ ബിഷപ്പിനെ എന്നു കണ്ടു. തങ്ങളുടെ സംഘത്തിൽ ധാരാളം ഇന്ത്യൻ ഫൈസ്റ്റ്‌വൈഫോയിരുന്നു. ബിഷപ്പിന് എൻഡർ ഉദ്യമത്തിൽ സന്ദേഹം തോന്തുകയും തങ്ങളുടെ സേവനം സ്ഥികൾക്കെപ്പെടാൻ സഹായിക്കാമെന്ന് ഏൽക്കുകയും ചെയ്തു.

കാലവും തങ്ങൾക്കെന്നുകൂലമായി പ്രവർത്തിപ്പുകൂലിലിക്കാക്കരുതും നിർച്ചയദാർശയും സാമർത്ഥ്യവും മോവർമാർ (പക്കിപ്പിച്ചു) തങ്ങളുടെ സേവനം ഒടുവിൽ ആവശ്യമായിവന്നു.

തങ്ങളുടെ ശുശ്രൂഷാ സേനയിൽ നായകൻമാരായ 40 - ഓളം ആളുകൾ ഉൾപ്പെടെ 1100 പേരുണ്ടായിരുന്നു; അവർക്ക് ഏകദേശം 300 പേരും സന്ത്രി ഇന്ത്യാക്കാരും ഗോഷം കരാർ ജോലിക്കാരുമായിരുന്നു. ഡോ. ബുദ്ധതും തങ്ങളുടെ കുടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. സംഘം നന്നായി പ്രവർത്തിപ്പു. തങ്ങളുടെ ജോലി ബെടിനടക്കുന്ന ഭാഗത്തിനുപുറത്തും റെയ്ക്കുംബിൻറീ സംരക്ഷണ നായകിലുമാണണക്കില്ലോ എന്ന് നിർണ്ണായക ഘട്ടത്തിൽ വെടി നടക്കുന്ന ഭാഗ ത്തിനകത്തും സേവനം ചെയ്യുന്ന് തങ്ങളോടാവശ്യപ്പെട്ടു. ഈ സംവരണം തങ്ങളാവശ്യപ്പെട്ടിട്ട് ഏൽപ്പെടുത്തിയതായിരുന്നില്ല. ബെടിനടക്കുന്ന ഭാഗത്ത് തങ്ങൾ ഉണ്ടാവരുത്തെന്ന് അധികൃതർക്കു തോന്നി. ഏതായാലും, സ്പിയോൺ കോപ്പിലെ (Spion kop) പരാജയത്തിനുശേഷം സ്ഥിതിഗതികൾ മാറി. വെടി നടക്കുന്ന യുദ്ധമുവരെതെ അപകടപിടിച്ചു സേവനത്തിനു തങ്ങൾ ബാധ്യസ്ഥിരഭൂക്തിലും അങ്ങനെ ചെയ്യകയും യുദ്ധഭൂമിയിൽ നിന്നു മുറിവേറുവരെ കൊണ്ടുപോകയും ചെയ്താൽ വലിയ ഉപകാരമായിരിക്കുമെന്ന് ജനറൽ ബുദ്ധതു അറിയിപ്പു. തങ്ങൾക്കെതിനു യാതൊരു മടിയും ഇല്ലായിരുന്നു. അങ്ങനെ സ്പിയോൺ കോപ്പിലെ തങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം യുദ്ധക്കൂദായിൽ തന്നെ ആയി. ആ ദിവസങ്ങളിൽ മുറിവേറുവരെ സംഭവിച്ച റിക്രൂട്ടുമനുകൾക്കു ദിവസവും ഇരുപത് - ഇരുപത്തെങ്കും മെരൽ വിൽക്കുന്ന തങ്ങൾക്കു മാർച്ചു ചെയ്യണമായിരുന്നു. മുറിവേറുവരുടെ കൂടുതൽ ജനറൽ വൃഥ്യഗ്രേഡിനെപ്പോലുള്ളതു പകയാളിക്കുള്ളേയും തങ്ങൾക്കു പാരിച്ചു കൊണ്ടുപോകാൻ കഴിഞ്ഞതിൽ അഭിമാനമുണ്ട്.

ആരാഴ്ചപ്രതീത സേവനത്തിനുശേഷം തങ്ങളുടെ സംഘത്തെ പിരിച്ചുവിട്ടു. സ്പിയോൺ കോപ്പിലും വാൻകുബിലുമുണ്ടായ തിരിച്ചടിക്കളുതുടെ നീ ലേഡിസ്റ്റിന്ത്യും മറ്റു സ്ഥലങ്ങളും ഉടനെ രക്ഷിക്കാനുള്ള ശ്രമം ബിട്ടിപ്പ് സെസന്റുഡിപാൻ ഉപോക്ഷിക്കുകയും ഇംഗ്ലണ്ടിൽ നിന്നും ഇന്ത്യയിൽ നിന്നും കുടുതൽ സെസന്റുഡിനെത്തുംവരെ മെഡ്സപ്പോകാൻ തീരുമാനിക്കുകയും ചെയ്തു.

തങ്ങളുടെ എളിയ സേവനം അന്ന് ഏറെ അഭിനന്ദിക്കപ്പെട്ടുകയും ഇന്ത്യാക്കാരുടെ മാനുഷ്യത്തെ വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. “മഹമജ്ജല്ലാം എന്നായാലും സാമ്രാജ്യത്തിൻറെ പ്രുത്തനമാരാണ്” എന്നിങ്ങനെയുള്ള പ്രശ്നംസാപദ്ധ

അങ്ങൾ വർത്തമാനപ്പുത്രങ്ങൾ പ്രസിദ്ധികരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ജനറൽ ബുള്ളൂർ തന്റെ റിപ്പോർട്ടിൽ സംഘത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അഭിനവിച്ചു. നേതാക്കന്നാർക്ക് യുദ്ധമെമ്പലുകളും സമ്മാനിച്ചു.

അതോടെ ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധികാരിക്കുന്നതിൽ സംഘടിതരായി. കരാർജ്ജോഹി കാരാധ ഇന്ത്യാക്കാരുമായി എന്നാൻ കുടുതൽ അടുത്തു. അവരുടെ ഇടയിൽ വർബിച്ച ഉണ്ടേണ്ടായി. ഹിന്ദുക്കളും മുസ്ലിംകളും ക്രിസ്ത്യാനികളും തമിഴ് രൂപ ഗുജറാത്തികളും സിന്ധികളുംമെല്ലാം ഇന്ത്യാക്കാരും ഒരേ മാതൃഭൂമിയും ഒരു മകളുമാണെന്ന ഭോധം അവരുടെ ഇടക്ക് ആഴ്ചയിൽ വേറുന്നി. ഇന്ത്യാ കാരുടെ സുക്കാഞ്ചരി ഇപ്പോൾ തിരിച്ചുണ്ടായും പരിപാർശപ്പെടുമെന്ന് എല്ലാവർും വിശദിച്ചു. വെള്ളക്കാരുടെ മനോഭാവം വളരെ മാറിയതായി ഇത് സന്ദർഭത്തിൽ തോന്ത്രീകര്യം ചെയ്തു. യുദ്ധാവസ്ഥയിൽ വെള്ളക്കാരുമായും സഭാധ പാന്ധാജർ ഏറ്റു മധ്യരാമായിരുന്നു. ആയിരക്കണക്കിനു വെള്ളക്കാരുമായി എങ്ങനെ മാന്യാർഥി മാന്യാർഥിക്കയുണ്ടായി. അവരെല്ലാം എങ്ങളോടു വളരെ സ്വന്നഹാന്തോടെ ചൊരുമാറുകയും അവരെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ അവിടെ ചെന്ന തിൽ നാഡി പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

പരിക്ഷണ ഘട്ടങ്ങളിൽ മനുഷ്യസ്വഭാവം എത്ര നന്നായി സ്വയം പ്രകാശിക്കുന്നു എന്നതിന്റെ രാജു മധ്യരാഖ്യരാജ്യത്തുൽത്ത് രേഖപ്പെടുത്താതെ പോകാൻ മനസ്സുനുവിക്കുന്നില്ല. റോബർട്ട് പ്രഭുവിന്റെ മകൻ ലഹർണ്ണന്റെ റോബർട്ട് മാരകമായ മുറിവേറ്റു കിടന്ന ചീപ്പലി കൂനവിലേക്ക് എങ്ങനെ മാർച്ചു ചെയ്യുകയായിരുന്നു. യുദ്ധഭൂമിയിൽ നിന്ന് ആ ശരീരം കൊണ്ടുവരണ്ടുള്ള പെട്ടുമതി എങ്ങളുടെ സംഘത്തിനാണു ലഭിച്ചത്. അതുപോലെ ഒരു ദിവസമായിരുന്നു എങ്ങനെ മാർച്ചു ചെയ്തത്. വെള്ളത്തിനുവേണ്ടി എവരും ദാഹിക്കുകയായിരുന്നു. വഴിക്കൊരു ചെറിയ അരുവിയുണ്ടായിരുന്നു; ഞങ്ങൾക്കു ദാഹം ശമിപ്പിക്കാൻ പറ്റിയത്. പക്ഷേ ആളും ആരും കുടിക്കാം എന്നു? വെള്ളക്കാർ കുടിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ട് ചെല്ലാമെന്നു എങ്ങനെ പറഞ്ഞു. പക്ഷേ അവർ ആളും കുടിക്കില്ല. എങ്ങളോടു കുടിക്കാൻ പറഞ്ഞു. അങ്ങനെ കുറേ നേരം പരസ്പരം മുൻഗണന നൽകിക്കൊണ്ട് ആളും കരമായ ആ മത്സ രം നടന്നു.

11. ശുചിക്കണ പരിഷ്കാരവും ക്ഷാമനിവാരണവും

സമുദ്രത്തിലെ എത്രക്കിലുമെന്നാം ഉപയോഗമില്ലാതെ നില്ക്കുക എന്നത് എനിക്കൊരിക്കലും പൊരുത്തപ്പെടാനാവാതെ കാരുമാൻ സമുദ്രം യന്ത്രിക്കുന്ന ഭാർഥ്യല്ലെങ്കെത്തു മറച്ചുവെക്കാനോ കണ്ണില്ലെന്നു നടക്കാനോ അതിന്റെ വൈകല്യങ്ങൾ നിക്കാതെ അവകാശങ്ങൾക്കായി സമർപ്പിച്ചെല്ലാ തന്ത്രങ്ങൾ മുതിരുന്നത് എനിക്കു വളരെ വെറുപ്പുള്ള കാരുമാൻ. അതുകൊണ്ട് ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധിക്രമപ്പെട്ടി കുറേ സത്യമുള്ള രാജു ആരോപണം ഉന്നതി

ക്രപ്പട്ടിരുന്നതിനു പ്രതിവിധി ചെയ്യാൻ നന്ദാളിൽ താമസമാക്കിയ കാലം മുതൽ ഞാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നു. ഇന്ത്യാക്കാരൻ അലസനാഭന്നും തന്റെ വിട്ടും പരിസരവും അയാൾ വ്യതിയായി സുകൾിക്കുന്നില്ലെന്നുമുള്ള ആക്ഷേഷ പാ ഇടക്കിട ഉന്നയിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അതിനാൽ സമുദ്രായത്തിലെ പ്രമുഖ മാർ തങ്ങളുടെ വിട്ടുകൾ വ്യതിയാക്കിവര്യക്കാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. എന്നാൽ ഓരോ വിട്ടു പരിശാധിക്കാൻ തുടങ്ങിയാൽ ധർമ്മാനീകരിക്കുന്ന ഫേറ് അത്യാസനമാണെന്ന റിപ്പോർട്ടുണ്ടായപ്പോൾ മാത്രമാണ്. അതാക്കട്ട തങ്ങളുടെ സഹകരണം ആവശ്യപ്പെട്ട നഗരസഭാംഗങ്ങളോട് ആലോച്ചിച്ചും അവരുടെ അംഗികാരന്മാരാട്ടുകൂടിയുമാണ് ചെയ്തത്. തങ്ങളുടെ സഹകരണം അവരുടെ ജോലി എല്ലുപ്പമാക്കുകയും അതേ സമയം തങ്ങളുടെ കപ്പട പൂർണ്ണ കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. കാരണം, പകർച്ചവൃഥാധികൾ പൊതുപ്രീസ്റ്റു ബോർഡ് ഉദ്യോഗസ്ഥമാർ സാധാരണയായി അക്ഷമരാക്കുകയും അതിർക്കന്നു പ്രവർത്തിക്കുകയും തങ്ങളുടെ അപ്രിതിക്കു പാത്രമായവരെ ദ്രോഹിക്കുകയും പതിവായിരുന്നു. സ്വയം ശുചികരണകൃത്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിപ്പിക്കിനാൽ ഇന്ത്യൻ സമുദ്രായത്തിന് ഇന്നതിൽ പീഡനങ്ങളിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിഞ്ഞു.

എന്നാൽ എനിക്കു പില കയ്യപേരിൽ അനുഭവങ്ങളുണ്ടായി. സമുദ്രായ തനിന്റെ അവകാശങ്ങൾക്കുവേണ്ടി വാദിക്കുന്നതിലെന്നപോലെ അതിന്റെ ചുമതലകൾ നിരവേറ്റിക്കുന്നതിൽ എന്ന അതു സഹായിക്കുമെന്നു പ്രതിക്ഷിക്കാനാവില്ലെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ചിലയിടത്ത് ആക്ഷേഷപ്പെട്ടു ചിലയിടത്ത് മര്യാദയോടെയുള്ള അവഗണനയും എനിക്കെന്നുവേണ്ടിവന്നു. ചുറ്റുപാടും വ്യതിയാക്കിവര്യക്കാൻ വേണ്ടി ഒന്നു ചാലിക്കുക ആളുകൾക്കു വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടായി തോന്തി. അതിനായി അവർ പണം മുടക്കുന്ന പ്രശ്നം മേ ഇല്ലായിരുന്നു. അളവറ്റ ക്ഷമയില്ലാതെ ആളുകളെക്കാണ്ട് ഒരു ജോലിയും ചെയ്തിരാനാവില്ലെന്ന് ഈ അനുഭവങ്ങൾഡേഹവാദിമാരിക്കാം എന്ന പരിപ്പിച്ചു. സമുദ്രായപരിഷ്കർണ്ണതാവിനാണ് പരിഷ്കരണത്തിൽ ഉൾക്കെണ്ണംയുള്ളതെന്ന്; സമുദ്രായത്തിന്നല്ല. സമുദ്രായത്തിൽ നിന്ന് അയാൾക്കു പ്രതിക്ഷിക്കാവുന്നത് എത്തിരപ്പി വെറുപ്പും മാരകമായ പീഡനവും മാത്രമാണ്. പരിഷ്കർണ്ണതാവ് പ്രാണനേപ്പോലെ പ്രിയകരമായി കരുതുന്നതിനെ സമുദ്രായത്തിന് എന്തുകൊണ്ടു പിന്തുംപുന്നായി കരുതിക്കുടാ?

എന്നായാലും ഈ പ്രക്ഷേഖാഭ്യന്തരിന്റെ ഫലമായി വിട്ടു ചുറ്റുപാടും വ്യതിയായി വൈക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെ അംഗികരിക്കാൻ ഇന്ത്യൻ സമുദ്രായം ഏറെക്കുറെ പരിച്ചു. അധികൃതരുടെ ആദരവ് പ്രാണിക്കു കിട്ടി. സകടങ്ങൾ ബോധിപ്പിക്കുന്നതിലും അവകാശങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചുകിടുന്നതിലും ശുചിക്കാതി കാണിക്കുന്നതുപോലെ സ്വയംശുഖികരണത്തിനു ശായ്യാപിടിക്കുന്നതിലും ഞാൻ ടെക്കു പിന്നോക്കമെല്ലാം അവർ കണ്ണു.

ഇന്ത്യൻ കൂടിയേറ്റക്കാരിൽ മാതൃഭൂമിയോടു കുറ്റത്വവും ബേബം അനുകയെന്ന ഒരു കാലുകൂട്ടി ചെയ്യാനുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്ത്യ ദരിദ്രമായിരുന്നു.

സന്ദർഭത്തുണ്ടാക്കാനാണ് ഇന്ത്യാക്കാർ ഒക്സിണാപ്രിക്കയിലേക്കു പോയത്. അവനുണ്ടാക്കുന്ന ധനത്തിൽ ഒരു ഭാഗം, നാടുകാർ കഷ്ടപ്പെടുന്നോടു, സംഭാവന ചെയ്തു സഹായിക്കാൻ അവനു ബാധ്യതയുണ്ടായിരുന്നു. 1897ലെയും 1899ലെയും ലീകറക്ഷാമകാലത്ത് കൂടിയേറ്റക്കാർ അങ്ങനെ ചെയ്തു. കഷാമനിവാരണത്തിനായി അവൻ ഉദാരമായ സംഭാവനകൾ നൽകി; 1897ലേക്കാലായികും '99 ആ നൽകി. ഞങ്ങൾ ഇന്ത്യിൽപ്പോലും അവരുടെ ഭാഗം സംഭാവന തന്നു. ഈ കഷാമഞ്ചള്ളുട കാല തന്നാംഭിച്ച ആ സ്വന്ധായം പിന്നിട്ടും തുടരുന്നു. ഓഫീസിലെപ്പറ്റി സമയ തന്ന ഒക്സിണാപ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യാക്കാർ കന്തത സംഭാവന അയക്കുന്നതിൽ ശരിക്കലും പരാജയപ്പെട്ടിരുന്നു നമുക്കറിയാം.

അങ്ങനെ ഒക്സിണാപ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യാക്കാർക്കുവേണ്ടിയുള്ള സേവനം സത്യത്തിന്റെ പുതിയ ആനന്ദാർത്ഥമായാൽ ഓരോ ഘട്ടത്തിലും എനിക്കു വെളിപ്പെടുത്തിത്തന്നിരുന്നു. പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നതിനുസിലപ്പീ കൂടുതൽ കൂടുതൽ ഫലം തരുന്ന ഒരു മഹാവൃക്ഷം പോലെയാണു സത്യം. സത്യത്തിന്റെ വരവിൽ എത്ര ആഴത്തിൽ തേടുന്നവോ അതിനുസിലപ്പീ അവിടെയുള്ള രംഗങ്ങൾ കൂടുക്കിട്ടും; അതാകട്ടെ കൂടുതൽ സേവനവേഖിയുണ്ടാക്കുള്ള സന്ദർഭങ്ങളുടെ രൂപത്തിലും!

12. ഇന്ത്യയിലേക്കു മടക്കാം

യുദ്ധംഗത്തെ ഏൻറീ സേവനം അവസാനിച്ചതോടെ ഇനി എനിക്കു ചെയ്യാനുള്ള ജോലി ഒക്സിണാപ്രിക്കയിലാണ് ഇന്ത്യയിലില്ലാതെനാണ് തോന്തി. ഒക്സിണാപ്രിക്ക ഡിൻ കൊന്നു. ചെയ്യാനില്ലാത്തിട്ടല്ല. പക്ഷേ എൻറീ പ്രധാന ജോലി പണ്ടുണ്ടാക്കണമാത്രമായി മാറ്റിയേക്കുമ്പെന്നു താൻ ദയപ്പെട്ടു.

സാട്ടിലെ സുഗ്രൗത്യങ്ങളും മടങ്ങാൻ എന്നു നിർബന്ധിക്കയായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ എൻറീ സേവനം കൂടുതൽ പ്രയോജനപ്പെടുമെന്ന് എനിക്കും തോന്തി. ഒക്സിണാപ്രിക്കയിലെ ജോലിക്കാണെങ്കിൽ ശ്രീ.വാനും മൻസുവലാൻ നാസ റും ഉണ്ടായിരുന്നതാനും. അതിനാൽ എന്നു വിച്ഛയക്കണമെന്ന് സഹപ്രവർത്തകരോട് താനാവസ്ഥപ്പെട്ടു. വളരെ പ്രധാനതോടെ എൻറീ അപേക്ഷ സേവനായിക മായി അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടു. ഒരു വർഷത്തിനകം എന്നു അവിടെത്തെ ഇന്ത്യൻ സമുദായങ്ങളുടെ ദൃശ്യമായി വന്നാൽ തിരിച്ചുചെച്ചുണ്ടാമെന്നായിരുന്നു വ്യവസ്ഥ. അതോടു ബന്ധപ്പെട്ടുള്ള വ്യവസ്ഥയായി എനിക്കു തോന്തി. എക്കിലും ആ സമുദായങ്ങളാട്ടുള്ള ദൃശ്യരൂപത്തിൽ എന്നെങ്കണ്ണാട്ട് അതു സ്വീകരിപ്പിച്ചു.

“പ്രശ്നയത്തിൽ നേരിട്ട നൃപിന്നാലെന്ന
ഹരിയരല്ലോ കെട്ടിവരിയുന്നു.
വർദ്ധിയുന്ന നൃലിൽ പെട്ട താൻ ദേവ-
നടമയായല്ലോ മരുവുന്നു”

എന്ന് വിശദമായി പാടി. എന്നെന്ന സംഖ്യാഗ്രം, ആ സമുദ്ദൈത്തോടു ചേർന്ന ഒരുക്കളിൽ സ്വന്നപരാതിഞ്ചീറ പരുജ്ഞിനിന്നുണ്ട് പൊതുക്കാനാവാത്തതു ബഹമു ഭക്തായിരുന്നു. ജനങ്ങളുടെ അടിപ്രായം തൊവാളിഞ്ചീറ അടിപ്രായമാക്കുന്നു. ഇവിടെയാക്കുന്ന സ്വന്നപരിത്തമാരുടെ അടിപ്രായം ഏതിക്കു നിന്നോക്കാനാവാത്തതു ആത്മാശത്താമായിരുന്നു. തന്നെ വൃഥസ്മ അംഗികതിച്ചുരക്കാണ് ഇന്ത്യൻവേദങ്ങൾ പോരാന്നുള്ള അനുവാദം വാങ്ങി.

ഈ അവധിസ്വന്നിൽ ചെറാളുമായിട്ട് എനിക്ക് ഉറ്റ ബന്ധം ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ഒന്നുംലിലെ ഇന്ത്യാദക്ഷാർ എന്നെന്ന സ്വന്നപരാമുത്തുഞ്ചിൽ കുളിച്ചുപുറ്റു എഴും സ്വന്നപരാമുല്ലു. അവൻ യാത്രയാച്ചു സമ്മൂളനാഡിൽ നടത്തുകയും വിശയേറിയ സമ്മാനങ്ങൾ ഏതിക്കു തനിക്കയും ചെയ്തു.

മുന്ന്, 1896-ൽ തന്നെ ഇന്ത്യൻവേദങ്ങൾ മടങ്കിയപ്പോഴും എനിക്കു സമ്മാനങ്ങൾ തന്നിരുന്നു. എന്നാൽ ഇരുവരാതൊന്തു യാത്രയാച്ചു മനസ്സിനെ കൂടുതൽക്കാശം വിധിച്ചിരിക്കുവാൻ വളരെ വ്യാപകമായിരുന്നു. സ്വർണ്ണം കൊണ്ടുപോകുന്ന കൊണ്ടുപോകുന്ന സാധനങ്ങൾ ഒരുപ്പുണ്ടായും സമ്മാനങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. മാത്രമല്ല വിലായേറിയ തന്നെ കൊണ്ടുപോകുന്ന സാധനങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഈ സമ്മാനങ്ങളെല്ലാം സ്വീകരിക്കാൻ എനിക്കെന്തുവകരശമാനമുണ്ടായിരുന്നു? അവ സ്വീകരിച്ചുവെക്കാണ് എനിക്കെന്തുവെന്നയാൾ പ്രതിബദ്ധം കൂട്ടാതെ സമുദ്ദൈസ്വന്ധം നിർവ്വഹിക്കുന്നു എന്നും സ്വരം ഭോധ്യപ്പെട്ടുതന്നെ കഴിയുകോ? എൻ്റെ കക്ഷികളിൽക്കൂടി നിന്നുണ്ടു പ്രതാനും സമ്മാനങ്ങളുാഴിക്കുന്ന എൻ്റെ സേവനങ്ങളിനുംതുകൂടുതു മുഖ്യമായിരുന്നു. എൻ്റെ കക്ഷികളും പശ്ചാത്യവർത്തകരും തമ്മിലുണ്ടാകിയിൽക്കൂടി എൻ്റെ കക്ഷികളും പശ്ചാത്യവർത്തകരും തന്നെങ്ങനെയേണ്ടി എൻ്റെ കക്ഷികളും എന്നെന്ന സമാചാരമുണ്ടിരുന്നു.

സമ്മാനങ്ങളിലെന്നും അഥവാ ഗിനി വിലാചുള്ളതും എൻ്റെ ഭാര്യയും ഉദ്യമിച്ചു വാങ്ങിയത്തുമായ സർബാംഘാഡായിരുന്നു. പക്ഷേ ആ സമ്മാനം ഒന്നായും എൻ്റെ കൊണ്ടുപോര്ത്തുന്നതും മുലം ഒരുക്കപ്പെട്ടതാകയാണ് മറ്റുള്ളവ കിട്ടി നിന്നും ഓട്ടിരിക്കിയഥാതെയിരുന്നില്ല.

ഈ സാധനങ്ങളുംഡിലും എനിക്കു സമ്മാനിക്കുപെട്ട ആ സാമ്പാർഡാ അനിന്നുംഹൈമുള്ള ഒരു കിട്ടാതെ തന്നായിരുന്നു. തന്നെ വളരെ അസംസ്കാരനായി മുറിയിട്ടും അഞ്ചൊടും മുഖ്യപ്പെട്ടും നടന്നു. പക്ഷേ എന്നു പ്രാഥിവിയിച്ചു കണ്ണാടിക്കുന്നില്ല. നൃസൂക്കണക്കിന്റെ പവൺ വിലയുള്ളൂ ആ സാധനങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കുക എനിക്കു പ്രയാസമായിരുന്നു. പക്ഷേ അവ കമ്മീറും വെക്കുന്നതാകട്ടെ അഭിപ്രായം പ്രയാസവും.

അഥവാ എനിക്കു കൂട്ടിൽ വെക്കാണ് കഴിവുണ്ടാണ് തന്നെ എൻ്റെ മാരഞ്ഞുടെ സ്വഭാവി എന്നാശക്കു? ഭാര്യയുടെ കാര്യമുാ? അവരുടെ സേവനങ്ങിൽനിന്നും പ്രതിഫലം അതുവന്നും ചീരിപ്പിക്കിയില്ലെന്നും സേവനങ്ങിൽനിന്നും പ്രതിഫലം അതുവന്നും ചീരിപ്പിക്കിയില്ലെന്നും.

വിലകുടിയ ആരംബണങ്ങളാണും എൻറ വിട്ടിലിപ്പായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ജീവിതത്തെ വേഗത്തിൽ ഉള്ളിത്തമാക്കുകയായിരുന്നു. ഓപ്പോൾ എങ്ങനെന്നും ഞങ്ങൾ സ്വർണ്ണവാച്ചുകൾ ധരിക്കുക? സ്വർണ്ണമാലയും രത്നമോതിര വും തൈസീക്കങ്ങളും അണിയാൻ കഴിയും? ആരംബണമേം ഉപേക്ഷിക്കാൻ അപ്പോഴും ഞാൻ ജനങ്ങളെ ഉദ്ദേശ്യപ്പെടുത്തുന്നായിരുന്നു! എന്നിരിക്കേ എന്നിക്കു ഒക്കവന്നിൽക്കുന്ന ഈ ആരംബണജാലം കൊണ്ട് ഞാൻ എന്നു ചെയ്യും?

എനിക്കാ സാധനങ്ങൾ കരുതൽ വെക്കാനാവില്ലെന്നു ഞാൻ തിരുമാനി ചും. അവ സമുദ്ദായത്തിനുവേണ്ടി ഉപയോഗിക്കാൻ പാഴ്സി റിസ്റ്റേജി തുടങ്ങിയവരെ ട്രാൻസ്ഫോർമേറുകൾക്കാണ്, ഒരു ട്രാൻസ്ഫോർമേറുകൾക്കാണ്, ഞാനോരു കന്തു തയ്യാറാക്കി. രാവിലെ ഭാഗ്യേടും മക്കളോടും ഇന്ത്യപ്പറ്റി സാംസാരികക്കുകയും ടെട്ടുവിൽ ആ ഭാരമേറിയ ഭൂതത്തെ ഒഴിക്കുകയും ചെയ്തു.

എൻറ ഭാഗ്യേയ പാണ്ടു സമ്മതിപ്പിക്കാൻ കുറച്ചു ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാക്കുമെന്ന് എനിക്കരിയാമായിരുന്നു. എന്നാൽ കുട്ടികളെ സാംബന്ധപ്പിടിപ്പെന്തോളം ഒരു പ്രസ്താവനമുണ്ടാവില്ലെന്ന് എനിക്കുപ്പായിരുന്നു. അതിനാൽ ഇക്കാര്യ തനിൽ അവരെ എൻറ വകാലായേൽപ്പിക്കാൻ ഞാൻ നിർബന്ധിച്ചു. അവർ എൻറ നിർദ്ദേശം സഹാരം സ്വാഗതം ചെയ്തു.

“ഈ വിലയേറിയ സമ്മാനങ്ങൾ ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടെ. നമുക്കിൽക്കു സമുദ്ദായത്തിനു തിരിച്ചുകൊടുക്കാം. എന്നെങ്കിലും നമുക്കി സാധനങ്ങൾ വേണ്ടിവാനാൽ എളുപ്പം വിലയേറിയാട്ടുതു വാങ്ങാം” എന്ന് അവർ പാണ്ടു.

എനിക്കു വളരെ സംഭവാഷം തോന്തി. “അപ്പോൾ നിങ്ങൾ അമ്മയെ പാണ്ടു സമ്മതിപ്പിക്കുമ്പോൾ, ഇല്ലോ?” ഞാനവരോടു ചോദിച്ചു.

“തിരിച്ചയായും” അവർ പണ്ടു. “അതു ഞങ്ങൾ നോക്കിക്കോളാം. അമ്മക്ക് ആരംബണമൊന്നും ആവശ്യമില്ല. ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടി അവ സുകൾിച്ചു വെക്കാനാണ് അമ്മയുദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഞങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിക്കിൽ പിന്ന, അവ ഉപേക്ഷിക്കാൻ അമ്മക്കുന്ന തടസാം?”

പക്ഷേ ഇത് പറയുന്നതു എളുപ്പമായിരുന്നില്ല.

“നിങ്ങൾക്കവ വേണ്ടായിരിക്കാം” ഭാഗ്യ എന്നോടു പാണ്ടു. “നിങ്ങളുടെ മകൾക്കും വേണ്ടായിരിക്കാം. നിങ്ങളുടെ മധ്യരഥക്കുകളിൽ മരജ്ഞി, അവർ നിങ്ങളുടെ താളത്തിനു തുള്ളും. അതൊന്നും അണിയാൻ നിങ്ങൾ എന്ന അനുഭവിക്കാത്തതും മനസ്സില്ലാക്കാം. പക്ഷേ, എൻറ മകളുടെ ഭാഗ്യ മാർക്കോ? അവർക്ക് അവ തിരിച്ചയായും വേണ്ടിവരും. പിന്ന, നാലു എന്നാ ഉണ്ടാകുന്നതെന്ന് ആരീക്കരിയാ? ഇതു സ്വന്നഹരിതോടെ നൽക പ്പെട്ട ഈ സമ്മാനങ്ങൾ വേണ്ടെന്നു വയ്ക്കുന്ന അവസ്ഥയെത്തു ആളുായിരിക്കും ഞാൻ. അങ്ങനെ പോയ ആ വാദത്തിന്റെ കൂത്തിനെയാണുകൾ അവസാനം നാ കണ്ണിൽപ്പെട്ടവാഹനവും ചേരുന്നു കുടുതൽ ശക്തമായി. പക്ഷേ കുട്ടികൾ ഉംച്ചു നിന്നും ഞാനും ഇളക്കിയില്ല.

ഞാൻ സഹമുമായി പറഞ്ഞു: “കൂട്ടികൾ വിവാഹം കഴിക്കാൻ ഇരിക്കുന്ന തല്ലി ഉള്ളു? അവർ കൂട്ടികളായിരിക്കെ വിവാഹം ചെയ്തുകാണാൻ നമുക്കു ദ്രോഗമില്ലെല്ലാ. അവർ മുതിർന്നു കഴിയുവോൾ സ്വന്തം കാര്യം നോക്കിക്കൊ ഇള്ളു. ആരുഭാഗവമുള്ള വധ്യക്കല്ലെല്ലായും തിരിച്ച്യായും നമ്മൾ അവർക്കായി തെടുന്നത്. അമവാ അവർക്കാണോം കൊടുക്കേണ്ടിവന്നാൽ തന്ന സാന്നിഡ്നങ്ങളും. അപ്പോൾ എന്നാടു ചോരിച്ചോളും”.

“നിങ്ങളോടു ചോദിക്കയോ? ഇക്കാലംതിനിടക്ക് ഞാൻ നിങ്ങളെ ശിശി കു മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. എന്നെന്നീ ആരുഭാഗം മുഴുവൻ നിങ്ങൾ ഒഴിവാക്കി ചൂണ്ടു. അവ ധർമ്മാൽ നിങ്ങൾ എന്നിക്കു സ്വന്ത്പത തല്ലേയിരുന്നു. പുത്രവയു കശ്രീകരു നിങ്ങൾ ആരുഭാഗം നൽകുമെന്നു പറയുന്നതു കേൾക്കാൻ നല്ല രസമുണ്ട്! ഇന്നു മുതൽ എന്നെന്നീ മക്കളെ സന്ന്യാസിമാരാക്കി വിടാനാണു നിങ്ങളുടെ നോട്ട്. ഇല്ല. ആരുഭാഗങ്ങൾ തിരിച്ചുകൊടുക്കയില്ല. പിന്നു, ചോദിക്കുടെ, അവർ എന്നിക്കാതന മാലയിൽ നിങ്ങൾക്കുന്നു അവകാശം?”

അപ്പോൾ ഞാൻ ഇടപെട്ടു: “പക്ഷേ, ആ മാല നിന്നെന്നീ സേവനത്തിനായി തന്നതാണോ? അതോ എന്നെന്നീ സേവനത്തിനോ?”

“ശിശി. ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. പക്ഷേ, നിങ്ങൾ ചെയ്ത സേവനം എന്നെന്നീ തു കൂടിയാണ്. നിങ്ങൾക്കായി രാപകൽ ഞാനന്നുമാത്രം കാശ്ചടപ്പൂട്ടിപ്പുണ്ട്? അതു സേവനമല്ലോ? നിങ്ങൾ കണ്ണടക്കരയെല്ലാം ദറക്കും കൂട്ടായും വിജിച്ചുകൊണ്ടുവരും. കരഞ്ഞു കല്ലിരെശുക്കിക്കൊണ്ട് അവർക്കല്ലോം വേണ്ടി ഞാൻ അടിക്കപ്പെടി ചെയ്തു”.

മുനക്കുറ്റത ആയുധങ്കാണ്ഡുള്ള കുത്തുകളായിരുന്നു ഈ വാക്കു കൾ. അവയിൽ ചിലത് എന്നെന്നീ ഉള്ളിൽ തറഞ്ഞുകയറ്റുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും ആരുഭാഗങ്ങൾ തിരിച്ചുകൊടുക്കാൻ ഞാൻ തിരിച്ചുപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ഒരു തരഞ്ഞിൽ അവളുടെ സമ്മതം പിടിച്ചേടുക്കാൻ എന്നിക്കു സാധിച്ചേന്നു മാത്രം. 1896ലും 1901ലും കിട്ടിയ സമ്മാനങ്ങളെല്ലാം തിരിച്ചു നൽകി. ഒരു ട്രസ്റ്റ് ആധാരം തയ്യാറാക്കുകയും ട്രസ്റ്റിക്കളുടെയോ എന്നെന്നീയോ ആഗ്രഹമ നൃസിംചു സമ്പദായ സേവനത്തിനായി പ്രയോജനപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടി ആരുഭാഗൾ ഒരു ബാക്കിൽ സുക്ഷിക്കാനേൻപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

പൊതുപ്രവർത്തനത്തിനിന്നു പണം ആവശ്യമായി വരികയും ഈ ട്രസ്റ്റിൽ നിന്നു പണം പിൻവലിക്കണമെന്നു തോന്നുകയും ചെയ്തപ്പോഴോ ഒക്കെ ആവശ്യത്തിനിന്നുള്ള തുക പിൻചേടുക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നതിനാൽ ട്രസ്റ്റിൽ തൊടാതെ കഴിച്ചു. ആ സ്വന്തം ഇരുപ്പാഴുമുണ്ട്. ആവശ്യം വന്നപ്പോൾ അഡിൽ നിന്നനുകൂക്കയും പിന്നിട് നിക്ഷേപിക്കുകയും കാലക്രമത്തിന് അതു പൊതുകൂക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

പിന്നീടൊറിക്കലെല്ലും എന്നിക്കത്തെപ്പറ്റി വേദം തോന്നിയിട്ടില്ല. വർഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞതോടെ അതു നന്നായെന്ന് എന്നെന്നീ ഭാര്യയ്ക്കും തോന്നി. തൈങ്ങളെ പല പ്രവോഗങ്ങളിൽ നിന്നും അതു രക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ରୁକ୍ଷ ପାତ୍ରଙ୍କୁ ପାଇନ୍ଦିଲେ ଗିରିଯାଇଲା ଶମ୍ଭବଙ୍କାଳରେ ପାଇଲାଣ୍ଡା ପାଇଲିଲେ

13. ഇന്ത്യയിൽ വീണ്ടും

അങ്ങനെ നൊം നാട്ടിലേക്ക് പാത തിരിച്ചു. കൂടും മുടക്കുകൾ അടയ്ക്കുന്ന ഒരു തുറന്തവും മഹിസുമാൻ. അവിടെ വളരെ താഴെയുണ്ടാക്കിയുന്നതിനും നൊം നൊം കാലിൽപ്പോറുതി അവിടുത്തെ സ്ഥിതിഗതികൾ ദർശക്കു മനസ്സിലാക്കു. ആ മൊറുള്ളിയുടെ ഗവർണ്ണറായ സർ ചാൾസ് ബ്രൂനിന്റെ അതിപിംഭാധി ഒരു വേദി നൊം ആക്കിയു.

இனியில் ஏற்றுகிற செலவு ராஜ்யத் துறையில் ஈணவிக்காமாயி என்கின் குடும்பத் தலைவராகிறார். 1991வரை இருந்து அது வர்த்த விரிஸ்ட் (பிளிக் ஸர்) தில்சு-அங் வாழ்வாயுட அவைக்கூடத்தில் கல்விக்கூட்டுறவுகள் கொண்டிருப்பது என்று நோட்டீஸ் எழவரியிலிருப்பு முனிசிபல் ஆட்சித்துறை கோண்டிருப்பு என்று நோட்டீஸ் எழவரியிலிருப்பு அது.

ബോംദ്യമയിൽ നിന്നു സർ പിരോഡ് ഓ മേരു പോയ അതെ ട്രയിലി ലാൻ തൊൻ യാത്ര ചെയ്തത്. കാരണം ഉക്കിണാറുവിളിലെ അവധിക്കും പുറി എനിസെങ്കുഹണ്ടോട് പാരാന്റുണ്ടായിരുന്നു. ശാദ്ധ്യരണ്ടിന്നീറ്റി ഒരു ക്രമവി യഹായ ദീപിക്കുതിലെയും പ്രസിദ്ധിയിലെയും തന്മാരായി ഒരു പ്രത്യേക സഖ്യാർ തന്നെ ആദ്ദോരം. തിവാഞ്ചിയിൽ ഏഴുമുട്ടു ചെയ്തിരുന്നു. ഒരു ആദ്ധ്യത്തിൽ ആദ്ധ്യഹണ്ടോണ്ടിന്നീ സഭ്യനിംഗ്രാമനെന്ന യാത്ര ചെയ്ത്തുകൊം ഒരു ആദ്ധ്യഹണ്ടോട് സംസാരിക്കാനുള്ള അനുധാദം ഏറ്റുകൊഞ്ഞു. അതിനാൽ അവരുടെ നിർദ്ദചയിപ്പിരുന്ന സംഭാഷണിൽ വച്ച് തൊന്തൊ സഭ്യ സ്ഥിതി ചെന്നു. ആദ്ധ്യഹണ്ടോണ്ടുള്ള മി: വാച്ചുമുഖം മിന്നും (ഇല്ലുശർ സർ) ചിമുൾവാൽ സബർവ്വമാഡ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവൻ രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങൾ ചെയ്തു ചെയ്യുകയായിരുന്നു. പ്രസന്ന കണ്ണയുടെ സർ പിരോഡ് സ്റ്റേറ്റ്: “ഗാഡ്യി, നിങ്ങൾക്കൊരു ദന്തം ചെയ്യാം പാപ്പാമനു തോന്ത്രാനില്ല. നിങ്ങൾ ആവശ്യമുണ്ടുന്ന പ്രശ്നം തിരുവ്വയായും അഭ്യർത്ഥി ചാംസക്കിണിലും. പാക്ഷ, നമ്മുടെ സാമ്പൂര്ണതുകൊന്ന നന്ദുക്കവറ്റംകൊണ്ടാണുള്ളത്? ഠാന്ത്രജ്ഞത്തിൽ പോലും നമ്മുടെക്കാരും അധികാരിയായും ഇല്ലാതിരിക്കു കോളനിക്കിളിൽ അതി ലൂഡ് നല്കുവും അല്ലെങ്കിൽ ഉണ്ടാവില്ലോന്തോ ഏതൊ വിശ്വാസം”. തൊൻ രണ്ടുപേരും വി. വി. സൗത്തുവാദം ആ അഭിപ്രായക്കാരുണ്ടാണെന്നു ക്രോനി. മി: വാച്ചു എത്തൻ ദേഹം സംശയിപ്പാ കില്ലന തും അടക്കാമെ.

സം പരിപ്പേര് ക്ഷയാട്ട വാഴിക്കണ്ണൻ സ്ഥാനമാരു മുഖ നടത്തി. പക്ഷേ എന്നെല്ലാ വിവാഹങ്ങൾക്ക് വോ-ക്കുളിലെ ഒരു ദൃഢി-ശ്രദ്ധാന്വേഷണിൽ അഭിപ്രാ യം മറ്റൊക അനുഭവമായിരുന്നു. ഏറെ മുമ്പും അവക്കില്ലെന്നുള്ള അപ്പുകൾക്കും കിട്ടുമ്പോൾ ഘൃനണാർഹമായ താം വധം ചെയ്തിരുട്ട.

"നിലമ്പരം ദേ പരമ്യം എന്നിക്കു കാണിപ്പുത്തുമ്പോൾ" എന്ന് ശ്രദ്ധ

പ്രൊഫസറാഹമുക്കിലെജായായി മി: വാച്ചാ പരബ്രഹ്മ അദ്ദേഹത്തിനു ശാഖാ നാഡി പിണ്ഡികയും അടുത്ത സർവ്വാക്ഷണിൽ വച്ച് അവരുടെ അടുത്തു നിന്നു ഫോറ്മു യു ചെയ്തു.

അങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ കാരിക്കട്ടുവേണ്ടി. സ്വഭവംസാമ്പര്യം, പ്രസിദ്ധിയും ഒരു അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടിവേണ്ട സ്ഥലവായിരുന്നു തുന്നിപ്പി. നൊന്നാവി എന്നാണ് പോകേണ്ടതെന്ന് എ; മോത്തുക്കിട്ടുന്നു നൊന്ന് പോരിപ്പ്. ഒട്ടേറു പ്രതിനിധിക്കുള്ള താഴ്വാസ്ത്വപ്പീഡിക്കുന്ന റീസ്യൂ കൊബളജിലേക്ക് അഫ്ഫാർ എന്ന കൂട്ടിക്കാണംബുപോയി. ടോപ്പ് എന്ന തുന്നിപ്പി. ഏറ്റവും താമസിക്കാൻ കിട്ടുകയുള്ള അതെ സ്ഥലം ചോക്കാനും താമസമാക്കി. അടുപ്പം ഒരു ദിവസം കശിഞ്ഞാണ് എത്തിയെത്താനു നൊന്നാർത്താനു.

സൂഖ്യവിക്രമാധ്യം പാരകമാന്ത്യവും പതിവൃപ്പാലെ ഒരു ദർശനം ഉണ്ടായിരുന്നു. അഞ്ച് ഒരു പ്രതികാന്താവിരുദ്ധാനുഭവം, തന്റെ കിടക്കൽയിൽ ഒരു ധാരാളിക്ക്രമാന്താവി കണ്ണൽ, അതുപോലെ വായ്ക്കാടൻ ഘുണിക്കു കഴിയുമായിരുന്നു - ആ രംഗം മുഴുവാം എഞ്ചൻ ദർശനയിൽ ആരു വൃക്കങ്ങളായി തെളിഞ്ഞ നിലമ്പരുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തെ വന്നുകൊടു അഞ്ചാധ്യം ആളുകളുടെ കൂട്ട് ദാനിക്ക് ചൊല്ലു മാത്രം എന്നിന്നും ഓർക്കുന്നു. അമുതമാഡാൻ പുറിക്കയുടെ പ്രതാധിപരായിരുന്നു, അനൈന്ത്യ ബാബു മൊട്ടിലുണ്ട് ലോചൻ ആയിരുന്നു അത്. അവരുടെ ഉറുപ്പെയുള്ള പൊട്ടിപ്പിളിയ്ക്കു, അഞ്ചാധ്യം ദാനിക്കു ചെതിക്കുകളാണ് മുഴുവാം സാഖാപണവും മിക്കരിൾ സാധ്യമല്ല.

അ ക്രോനിക്സ് സർവ്വത്തിലെവികൾ അഭ്യന്തര വിശദമായി പറിശോധിക്കണം എന്ന് എന്നിക്കു തന്റെ മേഖലയിൽ ചെന്നു. അവൻ ദാക്ഷാട്ടോട് ഏതൊക്കെല്ലാം ചെയ്യാം എന്നും അവൻ സ്വപ്നക്രാന്തിയായിരുന്നു. അവൻ ദാക്ഷാട്ടോട് ഏതൊക്കെല്ലാം ചെയ്യാം എന്നും അവൻ സ്വപ്നക്രാന്തിയായിരുന്നു. അവൻ ദാക്ഷാട്ടോട് ഏതൊക്കെല്ലാം ചെയ്യാം എന്നും അവൻ സ്വപ്നക്രാന്തിയായിരുന്നു.

ചീല വോള്ളിപ്പർമാരുമാരി കൊൻ സംഗമവെന്നും നിന്മാവും. അക്കി സംസ്ഥാനക്കുറയിലെ ചീല കാര്യാലയം എന്നുണ്ടാക്കുന്നതു. അവർക്കുതിരുത്ത് ലഭ്യമായ തോന്തി. സേവനത്തിനുശേഷം മഹത്വത്തുമുള്ള അവർക്കു നോഡ്യൂലുകുടുംബിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അക്കി ശ്രമമുഖ്യ അവർക്കു നന്ദിയുംഡായാലുണ്ടുപോലെ തോന്തി. പക്ഷേ സേവനം കുറഞ്ഞുപോലെ പെട്ടെന്ന് ഉണ്ടാകുന്നതും അതിന് അല്ലെങ്കിൽ വേണ്ടത് ഇപ്പോൾക്കുണ്ടാണ്. പിന്നീട് പബ്ലിക്കുമ്പാദവും, ആ ശ്രദ്ധപരമായരായ ചെറുപുക്കാർക്ക് ഇപ്പോൾക്കുണ്ടാണെന്നും, ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ സേവനം ചെയ്ത് ചീലമില്ലാക്കിരുന്നു. കോൺഗ്രസ് എല്ലാ വർഷവും മുന്നു തിവാസം പിതം സംഘടിപ്പിക്കും. അതു കഴിഞ്ഞാൽ ഉറക്കമണ്ണൻ. വർഷമുണ്ടിലാറുക്കൽ മുന്നു തിരിപ്പാതുക്കു നടത്തുന്ന റൂൾ പ്രകടനങ്ങളിൽ ഒരിക്കൽ എന്നു പബ്ലിക്കം കിട്ടാനാണ്? പ്രതിനിധികളും, വോള്ളിപ്പർമാരുമുണ്ടോലെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നു. അവർക്കു, കുടുതൽ നിശ്ചയം നട്ടുന്ന ആയ പബ്ലിക്കം, ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

അവർ സ്വന്മായെന്നും ചെയ്തിള്ളു. വോളൻറിയർമാരോട് ഇതു ചെയ്യു, അതു ചെയ്യു എന്നു നിരീതരം ആജ്ഞാപിക്കുക മാത്രമാണ് അവർ ചെയ്തിരുന്നത്.

ഈവിടപ്പോലും ഏനിക്ക് ഒരു നല്ല അളവോളും. തൊട്ടുകുടായ്മ കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. തമിഴുടെ അടുക്കലു മറ്റുള്ളവരുടെതിൽ നിന്നു വളരെ അകലെയായിരുന്നു. കേഷണം കഴിക്കുവേണ്ടാൾ തമിഴ് പ്രതിനിധികൾക്കു മറ്റു ഉള്ളവരെ കാണുന്നതുപോലും അയിൽനം ഉണ്ടാക്കുമായിരുന്നു! അതുകൂടം ഒക്കെള്ളജ്ഞകോവാൺ അവർക്കായി ഒരു പ്രത്യേക അടുക്കലു ഉണ്ടാക്കു സിവന്നു. നാലു ഭാഗവും മുടിക്കെട്ടിയ അതിൽ ശാസം തുട്ടിക്കുന്നതു പൂക്ക നിരിഞ്ഞിരുന്നു. അത് ഒരേ സമയം അടുക്കളജ്ഞയും ഒക്കെ കഴു കാനുള്ള മുറിയും ആയിരുന്നു - പുറത്തേക്കു പഴുതില്ലാത്ത അടച്ച പട്ടിപ്പോ ലുള്ള ഓ. എൻറി നോട്ടത്തിൽ ഇത് വർണ്ണിയർമ്മത്തിൻറെ ഒരു പാസ്യുന്നു കരണമായിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സ് പ്രതിനിധിയാം ചെയ്യുന്ന ജനങ്ങൾ തമിൽ എത്രയിക്കാം അയിൽനം ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു സകലപിക്കാവുന്നതെല്ലാം എന്നു ഞാൻ സ്വയം പറഞ്ഞു. ആ ചിന്ത എന്നിൽ ഒരു നെടുപിശ്ചേ ഉള്ളവക്കി.

അവിടത്തെ ശുചിത്വമില്ലായ്മയ്ക്ക് അതിരില്ലായിരുന്നു. എല്ലായിടത്തും വെള്ളം കെട്ടിക്കിടന്നിരുന്നു. കക്കുസുകൾ വളരെ കുറവായിരുന്നു. അവയിൽ നിന്നുള്ള ഭൂർജ്ജന്യത്തിൻറെ ഔർമ്മ ഇപ്പോഴും എന്ന വിഷമില്ലി കുറഞ്ഞു. വോളൻറിയർമാരോട് ഞാനത്തേപ്പറ്റി പറഞ്ഞപ്പോൾ അവർ ഇങ്ങനെ തർക്കുത്തരം പറഞ്ഞു: “അതു ഞങ്ങളുടെ പണിയല്ല. തൊട്ടികളുടെ പണിയാണ്”. ഞാനൊരാളോട് ഒരു ചുരുക്കു ആവശ്യപ്പെട്ടു. അയാൾ എന്ന അഞ്ചുത തേരാടെ തുറിച്ചുനോക്കി. ഒരു ചുപ്പ് സംഘടിപ്പിച്ചു ഞാൻ കക്കുസ്സ് വൃത്തിയാ കാം. എന്നാൽ അത് എൻറി ആവശ്യത്തിനു മാത്രമായിരുന്നു. കക്കുസുകൾ കുറവും ആളുകൾ വളരെ കുടുതലുമായിരുന്നു. തമ്മും അവ ഇടയ്ക്കിട വൃത്തിയാക്കണമെന്തുണ്ടായിരുന്നു. പാക്ഷ, അത് എന്നിക്ക് ചെയ്യാവുന്നതില്ലായി കൂടായിരുന്നു. അതിനാൽ എൻറി ആവശ്യത്തിനുമാത്രം ശുചിയാക്കുന്ന തിൽ ഞാൻ തുപ്പിപ്പെട്ടു. മറ്റുള്ളവർ ആ വൃത്തികേടും ഭൂർജ്ജന്യവും കാരു മാക്കിയെന്നു തോന്തിയില്ല.

എന്നാൽ അതുകൊണ്ട് എല്ലാം തീരുന്നില്ല. ചില പ്രതിനിധികൾ രാത്രി യിൽ തങ്ങളുടെ മുറിയോടു ചേർന്നുള്ള വരാന്ത മലമുത്രവിസർജ്ജനത്തിനുപയോഗിക്കാൻ മട്ടില്ലെ. പ്രഭാതത്തിൽ ആ സ്ഥലങ്ങൾ വോളൻറിയർമാർക്കു ഞാൻ കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ആരും അതു വൃത്തിയാക്കാൻ തയ്യാറായില്ല. അതിൻറെ ശുചികരണത്തിൽ എൻറി കുടുക്കാനും ആരും ഒരുക്കമായിരുന്നില്ല. അക്കാലത്തിനുശേഷം സ്ഥിതിഗതികൾ കാരുമായി മെച്ചപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഇപ്പോഴും തോന്തിയപ്പോലെ വൃത്തികേടു കാണിച്ചു കോൺഗ്രസ്സ് ക്കാനും അലങ്കാലപ്പെടുത്തുന്ന വിവേകമില്ലാത്ത പ്രതിനിധികൾ കുറവായില്ല. വോളൻറിയർമാരാണെങ്കിൽ അവ വൃത്തിയാക്കാൻ എപ്പോഴും ശ്രദ്ധിക്കാറുമില്ല.

കോൺഗ്രസ് സമേഖനം നീണ്ടുപോയാൻ ഒരു പകർച്ചവ്യാധി പൊട്ടിപ്പുറ പുടാൻ പഴിയ അവസ്ഥ ഉണ്ടാക്കുമെന്നു ഞാൻ കണ്ടു.

14. ഗുമസ്തനും ഭൂതനും

കോൺഗ്രസ് സമേഖനം തുടങ്ങാൻ രണ്ടു ദിവസംകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു. കോൺഗ്രസ് ഓഫീസിൽ സേവനം ചെയ്തു പരിപ്രയ നേടാനായി ഞാൻ തീരുമാനമെടുത്തിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് കര്ത്തക്ക്രമിലെത്തി കൂളിയും മറ്റും കഴിഞ്ഞുടനെ ഞാൻ കോൺഗ്രസ് ഓഫീസിലേക്കു പോയി.

ബാബു ഭൂപേരുദനാമ ബാബുവും ശ്രീ. ലോഹാശാലമായിരുന്നു സംക്രട്ടി മാർ. ഭൂപൻ ബാബുവിശേഷിയടക്കത്തു ചെന്ന ഏൻറീ സേവനസന്ധാരം അണിയിപ്പു. അദ്ദേഹം ഏൻറീ നേര നോക്കിയിട്ടു പറഞ്ഞു: “എനിക്കു ജോലിയെ നും തരാൻില്ല. പക്ഷേ ലോഹാൻ ബാബുവിനു വള്ള ജോലിയും നിങ്ങൾക്കു തരാൻ കണ്ടുകൂം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടങ്കു ചെയ്യു”.

അതുകൊണ്ട് ഞാനുദ്ദേശ്യരാജിശേഷിയടക്കത്തു ചെന്നു. അദ്ദേഹം ഏന്ന സുക്ഷിച്ചുനോക്കിയിട്ട് പുണിയിരിയോടു പറഞ്ഞു: “ഗുമസ്തൻറീ പണിയു നിങ്ങൾക്കു തരാൻ ഏനിക്കു കഴിയു. നിങ്ങൾക്കുത് ചെയ്യാൻ പറ്റുമോ?”

“തിരഞ്ഞയായും, ഏൻറീ കഴിവിന് അപ്പുറിമല്ലാതെ എന്നു ജോലിയും ചെയ്യാൻ തയ്യാറായിട്ടാണ് ഞാൻ വന്നിൽക്കുന്നത്” - ഞാൻ പറഞ്ഞു.

“അതാണു ശരിയായ മനോഭാവം, ചെറുപ്പക്കാരാം”. ഏന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അദ്ദേഹം തരിഞ്ഞ ചുറ്റുമുള്ള മോളണിയിൽരൊടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “ഈ ചെറുപ്പക്കാരൻ പറയുന്നത് എന്താണെന്നു നിങ്ങൾക്കുന്നുണ്ടോ?”

അതിനുശേഷം ഏൻറീ നേര തിരിഞ്ഞ് അദ്ദേഹം തുടർന്നു: “ശരി. ഇതാ ഇവിടെ ഒരു കുന്ന കത്തുകൾ ഉണ്ട്. ആ കണ്ണായിലിരുന്നു പണി തുട അടിക്കേണ്ടിള്ളു. നിങ്ങൾക്കു കാണാമല്ലോ നൃഗൃക്കണക്കിനാളുകൾ ഏന്തെന്ന കാണാൻ വരുന്നുണ്ട്. ഞാൻ ഏന്നു ചെയ്യും? താനവരെ കാണണമോ അതെല്ലാ ഇങ്ങനെ കത്തുകളുടെ ശരവർഷമുണ്ടാക്കുന്ന കുസൂതിക്കാർക്കെല്ലാം. മറ്റു പട്ടി അയക്കണമോ? ഈ ജോലി ഏല്പിക്കാൻ പഴിയ ഗുമസ്തന്മാരെന്നും എന്നിക്കില്ല. ഈ കത്തുകളിൽ മിക്കതെല്ലാം നെന്നുമെല്ലാം. ഏകില്ലെന്നു നിങ്ങൾ ദയവായി അവബന്ധിച്ചു നോക്കണം. അർഹിക്കുന്നവയ്ക്കു മറ്റൊട്ടി അയക്കണം. ആലോച്ചിച്ചു മറുപടി നന്നക്കേണ്ടവു എന്നെന്ന കാണിക്കണം”.

പ്രേസിൽ ഇങ്ങനെ അർപ്പിച്ച വിശ്വാസം ഓർത്തെ ഞാൻ അതുഡികം സന്തോഷിച്ചു.

എന്നെ ആ ജോലി ഏല്പിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ ആരാണെന്നു ശ്രീ. ലോഹാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. പിന്നീടാണ് അദ്ദേഹം ഏന്തെന്നക്കുംചുള്ള വിവരം അണി അനോപചിച്ച് മനസ്സിലാക്കിയത്.

ആ കത്തുകളുടെ കുന്ന കൈകകാരും ചെയ്യുക എന്ന ജോലി ഏനിക്കു വളരെ ഏകളുപമായി തോന്തി. ഞാൻ വളരെ കുറഞ്ഞ സമയംകൊണ്ട് അതു

“പ്രായം തു നിർബന്ധം പൂരി അല്ലാംവാലിൽ അതുമികു ആപ്പറാദം തന്നോൻി വളരെ
സംസാരിക്കുന്ന കുട്ടിനിലായിരുന്നു അപ്പറാദം തന്നില്ലെന്നുകാണും, അദ്ദേഹം
മാ വർണ്ണത്വാം പാണ്ടിപ്പെട്ടു. ഏറ്റവും ചിന്താ അപ്പറാദം എന്നിൽ നിന്ന്
കുറെ മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ ശ്രദ്ധിക്കാൻ ജോഡി എന്നു ആലോച്ചിപ്പിക്കിൽ
അപ്പേക്ഷിക്കിന്ന് ദ്വാരാ തന്നോൻി എന്നാൽ തന്നുദേശംരഹിത സമാധിപ്പിച്ചു;
“അഭ്യരംഗത്തു വിഷമിക്കുണ്ട്. താങ്കളുടെ മുന്തിരം ഞാൻ ആരാണ്? കോൻി
ഗ്രഹിക്കുവാൻവിധുള്ള സ്ഥാപനംക്കാണ്ട് താങ്കൾ വാർഷമക്കുത്തിലഭ്യമില്ല
ക്കുന്നു. എനിക്കു ജേപ്പംനിലപ്പോലെയാണ് താങ്കൾ. ഞാൻ ജീവിതപരിഭ്ര
മില്ലാത്ത ഒരു ചെറുപുക്കരാണ് താന്ത്രമാണ്. താങ്കൾ ഈ ജോഡി വിശ്വാസിപ്പിലീ
പിശകു വഴി എന്നനു താങ്കളുടെ വലിയ കട്ടുവാളുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു.
കാണും, കോൺിഗ്രഹിക്കുന്ന പേരിൽ ജോഡി ചെഞ്ഞാൽ ഞാൻ ആലോച്ചിക്കുന്നു.
താങ്കളുടെ കോൺിഗ്രഹിപ്പിൽ വിശ്വാസിക്കുന്നുണ്ടും അഥവാ
മോയു അവസരം എറിക്കു തന്നു”.

അമൃതൻ സ്രീ അമൃഷാൽ പറയുന്നു: "നിങ്ങളോടു കാണി സന്തു പാര
ടേ മുതാൻ ഉചിതമായ മണാഭാവം എന്നാൽ മുന്നേര ചെയ്യുകയാർ
ഈ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. കൊൺഗ്രസ്സിനു അതിനെന്തെങ്കിലും മുതൽ അവിയു
നാവന്നാണു കാണി വാദപ്പാരത്തിൽ കൊൺഗ്രസ്സ് ഉണ്ടാക്കുന്നതില്ല. തന്നെ
വി: മഹാത്മനാട്ടു എന്നിക്കു ചെറിയാലു പക്ഷാണ്ഡണം നാബഹാശേഷകാ".

അമ്പലം എന്നും ആവു സ്വന്നപരിഞ്ഞാറായിരിക്കുന്നതു അദ്ദേഹത്തോട് ചെറാം വിശ്വാസം കഴിക്കാൻ അദ്ദേഹം ഏറ്റവും നിർബന്ധമില്ല

“എത്രാനും ദിവസംക്കാണ്ടു കൊണ്ട് ശ്രദ്ധിച്ചെങ്കിൽ പ്രാർഥനയിൽ കാലം മനസ്സിലാക്കി. വികര നേതൃത്വാന്തരിയും ക്ഷാഖ പഠിപ്പാലപ്പെട്ടു. അഭിവൃദ്ധിയെയും, സ്വന്തമാനവിനെയും പോലുള്ള അതികാരങ്ങൾക്കും പിന്നാൽ

எனவே நிர்க்கியிடும். எடுத்து எழவுக வேலாக்கல்பூரியை, எனவே சூப்பியிடும் எண்ணாக காலங்களில் தூப்பிழை என வகையிடுவின்கொண்டு பூதை என்றும், அமைவதனால்போது ஆராவதேநாக அதன் எண்ண் காலன். அமைவு (ஈக்கினி) ஸுக்ஷிமீ உடற்சூலசிகியூராக்கேற்றி எஞ்சு பிளதியீட்டுக்களில் சூப்பு எனவே பொழுதாக ஜோவி எனகூட பாலாரா; பொத்திருப்பான் எனதே எழவுக வேலாக்கல்பூரியை காலங்களில் எண்ணாகவே அழைத்துக்கொண்டிருப்பது.

15. കോൺഗ്രസ്സിൽ

അവാനുസരം കേരളത്തിലെ സമുദ്രതാഖണ്ഡി, കീരകാരാജാട പാതയിൽ, ദാം
ഉൾപ്പെടെ മാരുതു പ്രാചീനമായിരുന്നു മുൻപിൽ, എറിഞ്ചിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന
ശാക്ഷാദ - ഏക്കും കഴുതു ശാന്തം അനുഭവം, ഒരു വിനിയ സംബന്ധിച്ച് ഏകദിനം
സ്ഥിരമായ ശ്രദ്ധാബന്ധന, പിരിപ്പിൾ ശ്രദ്ധ, അഞ്ചലപ്പെട്ട.

അമ്പുക്കിലൂടും തന്നെ ഒരു പുസ്തകമായിരുന്നു. അത് ഒരു ദൃഢാഭിവൃദ്ധിയുണ്ടാക്കുന്ന സ്വർഗ്ഗമുന്നയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് മുൻപുന്നും പ്രജ്ഞകൾ മരിച്ചു വരിച്ചു. അതിനുശേഷം വിശ്വാസിക്കുന്നതു മാറ്റിരുന്നു. എല്ലാജീടുക്കും നന്നായും കമ്മറ്റി വിശ്വാസികൾക്കു ശോഭാവിഹിന്നം കൂടിക്കൊണ്ടാണുവോഡി.

പ്രമേയങ്ങൾ തള്ളിവിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന റിതി കാണുന്നില്ലോ? നിങ്ങളുടെത് അവഗണിക്കപ്പെടാൻ ഞാൻ സഹാതിക്കുകയില്ലോ”.

“അപ്പോൾ ഏല്ലാം കഴിഞ്ഞില്ലോ?” സർ ഫിറോസ് ഹാ മേതത ചോദിച്ചു.

“ഈല്ല, ഈല്ല. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രമേയം കൂടിയുണ്ട്. മി. ഗാന്ധി വളരെ നേരോധി കാത്തുനില്ക്കുന്നു”. ശോഭലെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

“നിങ്ങൾ ആ പ്രമേയം കണ്ടോ?” സർ ഫിറോസ് ഹാ ചോദിച്ചു.

“തിരിച്ചുയായും”.

“നിങ്ങൾക്കാൽ ഈപ്പടപ്പെട്ടോ?”

“അത് വളരെ നന്നായിട്ടുണ്ട്”.

“ശരി. എന്നാൽ നമുക്കത് എടുക്കാം, ഗാന്ധി”.

ഞാൻ വിശ്വീകരാണ്ട് അതു വായിച്ചു ശോഭലെ പ്രമേയത്തെ പിന്താണ്ടി.

“എക്കകണ്ണംമായി പാസാക്കിയിരിക്കുന്നു” - എല്ലാവരും വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

“ഗാന്ധി, അതേപ്പറ്റി അഥവാ മിനിട്ട് നിങ്ങൾ സംസാരിക്കണം” - മി. വാച്ചാ പറഞ്ഞു.

ഈ നടപടിക്രമം എനിക്ക് ഈപ്പടപ്പെട്ടില്ല. പ്രമേയം എന്നതാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ ആരും മെന്നക്കെട്ടില്ല. എല്ലാവർക്കും പോകാൻ തിരക്കായിരുന്നു. ശോഭലെ പ്രമേയം കണ്ടതുകൊണ്ട് മറ്റാർക്കും അത് കാണുകയോ മനസ്സിലാക്കുകയോ ചെയ്യേണ്ടത് ആവശ്യമായി തോന്ത്രിയില്ല!

എന്തു പ്രസംഗിക്കണം. എന്നെന്തേപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചു പിറ്റേനു പ്രഭാതത്തിൽ ഞാൻ അസാന്നമന്നായി. അഥവാ മിനിട്ടുകൊണ്ടു ഞാൻ എന്നാണു പറയേണ്ടത്? ഞാൻ വളരെ നന്നായി തയ്യാറാട്ടുന്നിരുന്നു. പക്ഷേ വാക്കുകൾ പുറത്തെ കു വന്നില്ല. എൻറി പ്രസംഗം വായിക്കേണ്ടെന്നും വാചാപ്രസംഗം നടത്താമെന്നും ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു. എന്നാൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ വച്ച് ഞാൻ സന്ധാരിച്ച പ്രസംഗവെവഭാവം ആ നിമിഷം എനിക്കു കൈവിട്ടുപോയതുവോ ലൈ തോന്ത്രി.

എൻറി പ്രമേയത്തിനു സമയമായപ്പോൾ തി: വാച്ചാ എൻറി പേരു വിജിച്ചു. ഞാനെന്തുനേറ്റു നിന്നു. എൻറി തല കരണ്ണാൻ തുടങ്ങി. എന്നെന്നേയോ ഞാൻ പ്രമേയം വായിച്ചു. വിഭേദ രാജ്യങ്ങളിൽ കൂടിയെപ്പാർക്കുന്നതിനെ പുകഴ്ത്തിക്കൊണ്ട് ആരോ എഴുതിയ ഒരു കവിത അച്ചടിപ്പിച്ചു പ്രതിനിധികളുടെ ഇടയിൽ വിതരണം ചെയ്തിരുന്നു. ഞാനാ കവിത വായിക്കുകയും ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ കൂടിയെപ്പിടുത്തവരുടെ സങ്കടങ്ങളിലേക്കു വിരൽ ചുണ്ടുകയും ചെയ്തു. ആ നിമിഷം മി: വാച്ചാ മൺഡിച്ചു. ഞാൻ അഥവാ മിനിട്ടു സംസാരിച്ചില്ലെന്ന കാര്യം ഉറപ്പായിരുന്നു. രണ്ടു മിനിട്ടുകൊണ്ടു പ്രസംഗം അവസാനിപ്പിക്കാനുള്ള മുന്നാറിപ്പായിരുന്നു ആ മൺഡിയനു എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. മറ്റു ചിലർ അമെരിക്കക്കുറോ ഇരുപതുമിനിട്ടോ നീട്ടി പ്രസംഗിച്ചിട്ടും മൺഡിക്കാനതിരുന്നതു ഞാനോർത്തു. എനിക്കു വളരെ വിഷമം തോന്ത്രി. മൺഡിച്ചു ഉടനെ ഞാനിരുന്നു. എന്നാൽ എൻറി അല്പബബ്യുഡി, ആ

കവിതയിൽ സർ പിരോസ് ഷാക്ക് ഒരു മനുഷ്ടി അടക്കം ചെയ്തിരുന്നതായി കണ്ണാൻ തി. പ്രമേയം പാസാക്കുന്ന കാജുത്തിൽ സംശയമില്ലായിരുന്നു. അക്കാദാലത്തു പ്രതിനിധികളും സാമ്പർശകൾും തമിൽ ഒരു വ്യത്യാസവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എല്ലാവരും കൈ ഉയർത്തുകയും എല്ലാ പ്രമേയങ്ങളും എക്കാൻ റഹായി പാസാക്കേപ്പുടുകയും ചെയ്തു. എൻറീ പ്രമേയവും ഇതിൽപ്പെട്ടുവോയിനാൽ അതിന് അർഹിക്കുന്ന പ്രാധാന്യം കിട്ടിയില്ലെന്ന് എനിക്കുതോന്നാണി. എങ്കിലും കോൺഗ്രസ്സിൽ ആ പ്രമേയം പാസാക്കേപ്പുടു എന്നതുതന്നെ എൻറീ ഫുദയെതു സന്ദേശപ്പീഡിക്കാൻ പദ്ധാപ്തത്തായിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സിൽ നിന്റെ അംഗീകാരം രാജൂവൻ അംഗീകാരത്തിന്റെ മുദ്രയും സന്ദേശപ്പീഡിക്കുന്നതാണ്.

16. കഴ്സണ്റ് പ്രഭുവിന്റെ ദർശാർ

കോൺഗ്രസ്സ് അഖിസാനിച്ചു എന്നാൽ ചേമ്പുരു ഓഫ് കോമേഴ്സുകാരെയും മറ്റൊക്കെ ആളുകളെയും ഒക്സിംഗ്യൂഡിക്കാൻ ജോലിക്കാര്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് എനിക്ക് കാണേണ്ടിയിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ ഒരുമാസം കർക്കടക തിൽ താമസിച്ചു. ഇതെവണ പ്രോട്ടോൾ താമസിക്കുന്നതിനു പകരം ഇന്ത്യാ കൂൺഡിൽ ഒരു മുറി ശൃംഗാർ ചെയ്തിച്ചു എൻപ്പാടാക്കി. അതിലെ അംഗങ്ങളിൽ പ്രമുഖരായ ഇന്ത്യാക്കാരുണ്ടായിരുന്നു. അവരുമായി പരിചയപ്പെടുന്നതിനും ഒക്സിംഗ്യൂഡിക്കായിലെ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ അവർക്കു താല്പര്യമുണ്ടാക്കുന്നതിനു പൂർണ്ണം സംശയം ഞാൻ പ്രതിക്ഷേഖിച്ചിരുന്നു. ബില്ഡ്രാധി കളിക്കാൻ ദേശി ഗോവലെ ആ കൂൺഡിൽ ഇടയ്ക്കിടെ പോകുമായിരുന്നു. കൾക്കടയിൽ ഞാൻ കുറീനാശം താമസിക്കാനുദ്ദേശിക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ കൂടു പാർക്കാൻ അദ്ദേഹം എന്നെ ക്ഷണിച്ചു. ഞാൻ കൂത്രജ്ജത്താപ്പുംവും ആ ക്ഷണം സ്വികരിച്ചു. പക്ഷേ, അഞ്ചൊട്ട് സ്വയം ചെയ്യുന്നത് ഉച്ചിതമല്ലെന്ന് എനിക്കുതോന്നി. എന്നു രണ്ടു ദിവസം കാത്തിരുന്നിട്ട് അദ്ദേഹം വന്ന് എന്നെ കൂട്ടിക്കാണുപോയി. എൻറീ സങ്കോചപാവം മനസ്സിലാക്കി, അദ്ദേഹം പറയുമ്പോൾ: “ഗാന്ധി, നിങ്ങൾക്ക് ഇതു രാജ്യത്തു താമസിക്കേണ്ടതാണ്, ഇതും സങ്കോചം നന്നാണ്. ആവുന്നതു കുടുതൽ ആളുകളുമായി നിങ്ങൾ പരിപരയപ്പെടണം. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ജോലി നിങ്ങൾ ഏറ്റുടരുക്കണം”.

ഗോവലെയുടെ കുടുതലുള്ള എൻറീ താമസഭാന്ധപ്പറ്റി പറയുന്നതിനു മുമ്പ് ഇന്ത്യാ കൂൺഡിലെ ഒരു സംഖം ഞാൻപിടിട രേഖപ്പെടുത്താം.

എതാണ്ടി കാലത്താണ് കഴ്സണ്റ് പ്രഭു താൻറെ ദർശാർ നടത്തിയത്. അതിലേക്കു ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ചീല രാജാക്കന്നാരും മഹാരാജാക്കന്നാരും ഇന്ത്യാ കൂൺഡിലെ അംഗങ്ങളായിരുന്നു. കൂൺഡിൽ അവർ എപ്പോഴും നൂളിലൂഡാളി യോത്തിയും ഷർട്ടും വേഷ്ടിയും യർക്കിണ്ണു കണിക്കുകളും. ദർശാർ ഞാൻ ദിവസം പരിചാരക്കാരിക്കു യോജിച്ച വിധം കാലുറിയും തിളങ്ങുന്ന ബുര്ക്സും മറ്റും അവർ ധരിച്ചിരുന്നു. എനിക്കതിൽ വേദന തോന്നി. ഇത് മാറ്റ

അനീവ് എറിയലുകു കാരണമെന്ന് അവർത്തിലൊരാളുടുടർന്ന് ഒരുപാടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ଅନ୍ତରେ କୁଳପ୍ରଦାନ ପାଇଲୁ; “ଶତାବ୍ଦୀର ଗୀରିଶାଖାକରମାଯ ଅପରାଧୀ ଏବଂ ଜୀବନକାଳ ଅଗିଲୁ, ଶତାବ୍ଦୀର ଯତନ୍ତ୍ରୀ ପଦବୀରୁ ନିରାକାରିତାର ବୋଣାଟି ଶତାବ୍ଦୀରୁ ବୀକଷଣି ଅପରାଧିକାରୀ ଶତାବ୍ଦୀରୁ କହୁନ୍ତାରୁମେ ଅଗିଲୁ”.

"வாசை, மூலம் வரிசுபார்க்கவேண்டும் என்று நீங்கள் என்ன என்று என்ன?" என்ற போதிலே.

“பலியாக்குமூரை என்னது தமிழ் வழி வழியால்வது நினைவு காணு என்னோ?” அவேரா மருபதி பள்ளத் தெளிட்டு கூடுதிசேர்தலு: “அவர் என்னது பலியாக்குமாறன் என்னதுக்காடு கால்ஸன் பிழுவிலீசு பலியாக்குமாறு தூ ஸிக்கான பெருவினி என்ன ஹாஜாக்கானிலுள்ள தூநி செல் வெப்புறுத்துக்கூடி அயுணவிக்கேள்கிறது. ஏதெனில் காயாறன மேஜ நிதித் தூதிடை செய்யாது அவரை அவசரமாகுமாயி களுக்காக்கிறதுகூடு. பின் ஏனிக்க அவேச கால்ஸன் பிழுவுமாயி ஸங்காலிகன் அவரஸம் கூடுதலுடு நினைவு விசாரிக்கும்னோ? அவ்பா மேலும் கிடிடு!”

ଶୁଣେଣ କୁଣ୍ଡ ପରିଣ ଆ ସଂକଳନିତିନାର ପୋଲିର ଏହିକିମ୍ବୁ ସଂହରତାପ ଦେଖିବା ଲୁହ ଏକିନିର ମହିରାର ଅରମଧିନିରାର ବାରମ୍ବ ଲୁହାରାନି.

പരിസ്വീകരണം അടിസ്ഥാനമായും (ബന്ധാർപ്പണം) അടിസ്ഥാനമായും ആവശ്യമായി കൂടിയാണ് പ്രഭു നിർവ്വഹിച്ച അവസരത്തിൽ ഒരു അദ്ദേഹത്തായിരുന്നു. രജാക്കരണം മഹാശാഖക്കുമാരും തിരപ്പുരായും ആക്കരിക്കുന്ന പരമക്കുർത്തിരുന്നു. പണ്ട് ഡിറ്റ് മദൻമോഹൻ മാളവിന്ത്യാജി എന്നെന്ന്, അങ്കിൽ പരമക്കുർത്താനായി കൂടിയു കൂടി കണ്ണിച്ചു. എന്നാൽ പരമക്കുർത്തിരും ചെയ്തു.

ହୁଣତଳ୍ଳା ଅବସ୍ଥାର ରାଜକୁଳିଲିଖନୀରୁ ମରିପୁ ଆଚିତକାଳିଲାଗି
ଆଶ୍ୟାଂଶୁମାରାଣାଙ୍ଗୁ ଶାଶ୍ଵତ କବିତାରେ ତାଙ୍କୁର ଉତ୍ସାହରୀକୁହୃଦୟରେ
ଲୁହ ଆଶ୍ୟାଂଶୁମାର ଅବଶ୍ୟକ ସାମ୍ଯରୀତିରେ ଲୋକଙ୍କାଙ୍ଗୁ ଶାଶ୍ଵତ ବିଚାରିପୁଣ୍ୟ
କୁଣ୍ଠ ଏକାତ୍ମ ଲୁହ ପିଲାପିକ୍ରିୟାତ୍ମି ଲୋକଙ୍କାଙ୍ଗୁ ମଧ୍ୟ ଲୁହରୀ ପରିମାତ୍ରାକୁ
କୁଣ୍ଠ ରାଜାଶଙ୍କାର ଅଳ୍ପିକାରୀ ବ୍ୟାପ୍ତିଗ୍ରହନୀଙ୍ଗୁ ପିଲାପିକ୍ରିୟାତ୍ମି ଲୋକଙ୍କାଙ୍ଗୁ
ଲୋକି. ଅବଶ୍ୟକ ପିଲାପିକ୍ରିୟାତ୍ମି ଲୁହରୀରେ ଯତ୍ନିକୁର୍ବାରିରେ ଲୋକଙ୍କାଙ୍ଗୁ
ଲୋକି ଦେଖିବାର ପୋଲ୍ପୁଷ୍ଟ ପ୍ରାଚୀରର ସାମାଜିକାନ୍ତରୀକ୍ଷଣରେ ଲୋକଙ୍କାଙ୍ଗୁ
ଲୋକି ଯତ୍ନିକାରିଦ୍ଵାରା ଏକିକିତ୍ତ ଆଶ୍ରିତାର କଷିଣକା.

ଏହିକେ ହୁଏ ଆମିବୁ ଏହିତମାତ୍ର ଶରୀରାଳେଣାର୍ ଏଣିକିମୁ ନିଷ୍ଠାପନକୁ ଥିଲା । ଏହିବ୍ୟାକରଣ ଆମର ମଧ୍ୟ ଉପରେଇବେଳେତିଥିଲା ଆମ ଯଦୀକୁମାତ୍ର ମହାକାଳିରୁ ଶରୀ

രബ്ബറുംതിരുന്ത ദാദാവിൻ പിലാ സ്ക്രീകൾ മാത്രം അണിയുന്ന ഒരു ഓർമ്മ ആണും യർപ്പിക്കണമെങ്കിൽ ഇങ്ങനെ വരുത്താതു വളരെ നിർബന്ധമാണ്. ഡന്തും അധികാശവും ദ്രാഹിമാനാനും മനുഷ്യരെങ്കാണ്ട് ചെയ്തിരുന്നു പാപ ആളും വരുത്തുകളും എത്ര ദാദാവിയിൽനാണു വിവരിക്കാൻ യാ.

17. ഗോവലഭയോടൊപ്പം ഒരു മാസം - 1

ഗോവലഭയുടെ കുടുംബം ആമുഖം തുടങ്ങിയ ആദ്യത്തെ ദിവസം മുതൽ തന്നെ സന്താം വീഴ്ത്തിരുത്തുന്നതുപോലെയുള്ള ആനുഭവം അഭ്യുഹം എന്നിക്കും ഉണ്ടാക്കിയാൽനിന്നുണ്ടു്. സപ്തം അനുജനോന്നേന്നപോലെയാണ് അ ഭ്രംഗം എന്നോടു് പെരുമാറ്റംയാണ്. എന്നാൽ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങളും അഭ്യുഹം നേ ലഭ്യ തന്ത്ത്വിലാക്കുകയും എന്നിക്കാവശ്യമുള്ളതെല്ലാം ഘണ്ടമാക്കാൻ ശ്രദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തതു്. ദേഖുന്നിൽ ഏന്നാൽ ആവശ്യങ്ങൾ വളരെ വിശ്വാസിയിരുന്നു. സ്വാഗ്രഹായിരുന്നു ശാഖാ വളർച്ചയിലുണ്ടായാൽ വളരെ കുറഞ്ഞ പാശ്ചാത്യായ നേ എന്നിക്കു വേണ്ടിയിരുന്നുള്ളൂ, സാധം എല്ലാം ചെയ്യുന്ന എന്നാൽ ശ്രദ്ധിയും ശൈത്യത്വാഭ്യാസവും നിരുത്തം പഠിച്ചാൽവും കൂത്യനിശ്ചയം അഭ്യുഹത്തെ ആളുത്തിൽ സ്വാധിനിച്ചു. മിക്കേല്ലാം അഭ്യുഹം എന്നെന്ന അഭ്യുത്തപ്പെടുത്തുമ്പോൾ മാറ്റു പുക്കഞ്ഞുകയും ചെയ്തു.

അഭ്യുഹം എന്നിൽ നിന്ന് കൗൺസിൽക്കുന്നില്ലെന്നു ദോ നി. അഭ്യുഹത്തെ സ്വാഗ്രഹിച്ചു എല്ലം പ്രഭാന്തര്യക്കിടക്കുകയും ആഭ്യുഹം എന്നിക്കു ചാർപ്പായിരുന്നാൽനിന്നുണ്ടു്. അഭ്യുഹം കുടുമ്പിൽ എന്നാൽ ഓർമ്മയിൽ മുൻനിട്ടുനില്ക്കുന്നത് ദോക്കൽ (ഇപ്പോൾ സർ) പി. സി. റോയംഗർ. അഭ്യുഹം ആരോക്ക്യം തൊട്ടുന്നതു താമസിക്കുകയും കുടുക്കുന്നതു വരികയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഗോവലഭ ഇങ്ങനെയാണ് ഡോ. റോയ് പരിപാലിക്കുത്തിരുത്തുന്നത്: "എത്രും ദ്രാഹി. റോ. എല്ലാറും ആപ പ്രതിശ്രദ്ധം ശമ്പളമുള്ള ശ്രദ്ധരം നാലുവായും ആപ മാത്രം സ്വാം ആവശ്യങ്ങിൽ എന്നുകുകയും സ്വാക്ഷി പോതുന്നവരും അനുഭവിക്കുന്നതു ഉപരോഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇംഗ്രേഷ ദിവസം തുടർച്ചയാണ് ചെയ്യുന്നതു്. ഇംഗ്രേഷ അഭ്യുഹം അഭ്യുഹം യർപ്പിക്കുന്നതു്. ഡോവലഭയും ഡോ. റോയ്. തമിൽഭാഷ സംശയം എത്ര കേടുംലും അധികമാനം വാദിക്കുപാകരം അന്ന് മുന്തേ തിരുത്തുനിശ്ചാരം യർപ്പിക്കുന്നത്. ഡോവലഭയും ഡോ. റോയ്. തമിൽഭാഷ സംശയം എത്ര കേടുംലും അധികമാനം വാദിക്കുപാകരം എന്നും അഭ്യുഹം അഭ്യുഹം പിലിപ്പോൾ ആ സംശാഖണങ്ങൾ പിലാ പെരുന്നുവെൻ്നെക്കരുതുടെ നടപടി ദോഷങ്ങളുടെയില്ലെന്നു ആധിക്കരിക്കുന്നതിനാൽ ദോഷാജനകവ്യം ആധിക്കരിക്കുന്നു

അതിനീറ്റി ഫലമായി അതികായജാഗന്നു ഞാൻ കരുതിയിരുന്ന പല ധിര യോഖാകളും കേവലം നിസ്താരണാരാധി എനിക്കു തോന്തിന്തുടങ്ങി.

ഗോവലെ ജോലി ചെയ്തുവെക്കാണിലിക്കുന്നതു കാണുക ആനന്ദകര വും അത്രതന്നെ വിജ്ഞാനപ്രദവും ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു നിമിഷംപോ ലും പാശാക്കിയിരും. തന്നീറ്റി വ്യക്തിബന്ധങ്ങളും സംഘട്ടങ്ങളുംമല്ലാം പൊതുനായവുംവേണ്ടിയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനേരേയോ കണ്ണികപോലും ഇല്ലാത്തതുമായിരുന്നു. അവ അസത്യതിനേരേയോ ആത്മാർത്ഥതാരാഹിത്യത്തിനേരേയോ കണ്ണികപോലും ഇല്ലാത്തതുമായിരുന്നു. ഇന്ത്യയുടെ ഭാരത്യേദി അദ്ദേഹത്തിനു വിഷയങ്ങൾ. അദ്ദേഹത്തെ പല കാര്യങ്ങളിലേക്കും ആകർഷിക്കുവാൻ അനുവദി ആളുകൾ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ എല്ലാവർക്കും അദ്ദേഹം ഒരു മറുപടിയാണ് നൽകിയത്: “നിങ്ങൾ അതൊക്കെ സാന്നമായി ചെയ്യുക. ഞാൻ എൻറി ജോലി ചെയ്യുടെ എനിക്കുവേണ്ടത് എൻറി രാജ്യത്തിനേരു സ്വാതന്ത്ര്യമാണ്. അതു നേടിക്കഴി ഞാൻ നമുക്കു മറ്റു കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാം. ഇപ്പോൾ എൻറി മുഴുവൻ സമയവും ഉൾജ്ജംജവും ചെലവഴിക്കുന്നതിന് ആ ദറുകാരും മതി”.

റാനബധയോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിനീര് ആര്യരവ് എപ്പോഴും പ്രകടമായിരുന്നു. റാനബധ പറയുന്നതായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന് എല്ലാക്കാരുമുതൽപ്പും അവസാനത്തെ വാക്ക്. അദ്ദേഹം റാനബധയെ സദാ ഉല്ലിക്കുമായിരുന്നു. റാനബധയുടെ ചരം (അമ്പവാ ജനന, ഏതാണ്ടുനു ഞാൻ മരിന്നു) വാർഷികം, ഗോവലെയുടെ കുടുംബ ഞാൻ താമസിക്കുന്ന കാലത്തായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അതു കൃത്യമായി ആചാരപ്രിയരുന്നു. എന്നെന്നക്കുടാതെ അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പ് സ്വന്നഹിതമാരായ പ്രവാഹമാർ കാമവഡേയും ഒരു സബ് ജഡ്ജിയും, ആ അവസരത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ ആഖ്യാഹംതിനേര് പക്ഷുക്കാളാൻ തങ്ങങ്ങളെ അദ്ദേഹം ക്ഷണിച്ചു. പ്രസംഗതിൽ അദ്ദേഹം റാനബധയെക്കുറിച്ചുള്ള തന്നീറ്റി ഓർമ്മകൾ വിവരിച്ചു. സന്ദർഭവശാൽ റാനബധ, തെലാങ്കും, മാൻ ഡലിക് എന്നിവരെ അദ്ദേഹം താരതമ്യപ്പെടുത്തി. തെലാങ്കുണ്ടിനീര് ആകർഷക മായ ഭാഷാഗഢശലിഖയും ഒരു പരിഷ്കർത്താവെന്ന നിലകുള്ള മാൻഡലി ക്കിനീര് മഹത്വത്തെയും അദ്ദേഹം പുകഴിത്തി. മാൻഡലിക്കിനു തന്നീറ്റി കക്ഷികളുടെ കാര്യത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന അഭിനിവേശം വ്യക്തമാക്കാൻ അദ്ദേഹം ഒരു സംഭവം വിവരിച്ചു. തന്നീറ്റി പതിവു തിവണ്ടി ക്രിക്കറ്റ് വന്നപ്പോൾ കക്ഷികളുവേണ്ടി കോടതിയിൽ ഹാജരാകാനായി അദ്ദേഹം ഒരു പ്രത്യേക തീവണ്ടി തന്നെ എൻപ്പുടു ചെയ്തു. ഇങ്ങനെന്നെല്ലാക്കരിയാണെങ്കിലും ഈ മുന്നുപേരിൽ എൻപ്പുടു ചെയ്തു. ഇങ്ങനെന്നുന്നിന്നതു റാനബധയാണ്. അദ്ദേഹം ഒരു ബഹുമുഖ പ്രതിഭയായിരുന്നു. മഹാനാഭയാരു സൗഖ്യാധിപനും അത്രത നീ മഹാനാഭ ഒരു ചരിത്രകാരനും ധനത്തശാസ്ത്രജ്ഞനും പരിഷ്കർത്താവുമായിരുന്നു റാനബധ. ഒരു ജഡ്ജിയായിരുന്നിട്ടും അദ്ദേഹം നിർദ്ദേ-

കോൺഗ്രസ്സിൽ പങ്കെടുത്തു. റാനബെയുടെ തീരുമാനങ്ങൾ ചോദ്യം ചെയ്യാതെ സ്വികരിക്കാൻവേണ്ടും വിശ്വാസം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവേകത്തെപ്പറ്റി എല്ലാവർക്കുമുണ്ടായിരുന്നു. തന്റെ നേതാവിൽ സമ്മേളിച്ചിരുന്ന ഫൂഡു അതിന്റെയും മസ്തിഷ്കത്തിന്റെതുമായ ഈ ഗൃഖാഗണങ്ങൾ വിവരിക്കുമ്പോൾ ഗോവലൈഡോട് ഉണ്ടായ ആനന്ദം അതിലുണ്ടായത്തായിരുന്നു.

അക്കാദാലന്ത് ഗോവലൈഡോൾ രജു കുതിരവണി ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അതിന് രജു കുതിരവണി ആവശ്യമായിത്തീർന്ന സാഹചര്യം എനിക്ക് അജ്ഞാബാ തമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാനദ്ദേഹത്തെ ഇങ്ങനെ ഗൃഖാദോഷിക്കാൻ നോക്കി. “താക്കൾക്കു ട്രാംകാറിൽ ഓരോ സ്ഥലത്തെക്കും പോകരുതോ? അത് രജു നേതാവിൻ്റെ പദവിക്കു പോരാത്തതാണോ?”

ഈ ചോദ്യത്തിൽ അഡ്മാ വേദന തോന്തിയിട്ട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “അ പ്രോൾ നിജങ്ങൾക്കും എന്ന മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്നില്ലോ അഭേദി? നിയമസഭാമന്ത്രാ നിലമ്പരാളുള്ള അല്പവൻ്റെ എഞ്ചിനീയർ സ്വന്തം സുവണ്ണങ്ങൾക്കായി ഞാനുപയോഗിക്കുന്നില്ല. നിജങ്ങൾക്കു ട്രാംകാറിൽ യാത്ര ചെയ്യാനുള്ള സ്വാത്രത്തുമോരിത്തു ഞാനസുധാപ്പട്ടായും. എനിക്ക് അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ കഴിയാതിൽ വേദമുണ്ട്. എന്നെന്തുപോലെ വലുതായ പ്രശ്നപ്പാടിയ്ക്കു നിജങ്ങൾ ഇരയായിത്തിരുന്നോൾ ട്രാംകാറിൽ യാത്ര ചെയ്യുക അസാഡ്യമല്ലെങ്കിൽപ്പോൾ ലും ബ്യൂഫിന്റും തുമ്പിയിൽക്കൂടും നേതാക്കമനാർ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം സ്വന്തം സുവാതിനുവേണ്ടിയാണെന്നു വിചാരിക്കാൻ യാതൊരു നൃഥവുമില്ല. നിജങ്ങളുടെ എളുപ്പിയ ജീവിക്കാനിൽ എനിക്കിലിഷ്ട്ക്കാണ്. കഴിയുന്നതെങ്കിൽ എളുപ്പിയ നീതിയിലാണ് ഞാനും ജീവിക്കാനുന്നത്. പങ്കും, എന്നപ്പോലെരാൾക്കു ചീല ചെലവുകൾ ഒഴിവാക്കാൻ പറ്റാത്തതാണ്.”

അങ്ങനെ അദ്ദേഹം എൻ്റെ പരാതികളിൽ നിന്ന് തൃപ്തികരമാവിയാ, മറുപടി നൽകി. എന്നാൽ മറ്റാന്തിനെ എനിക്കു തൃപ്തികരമായ വിശ തനിൽ കൈകൊരും ചെയ്യാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞില്ല: “പങ്കും താക്കൾ നടക്കാൻപോലും പൂരിത്തുപോകുന്നില്ലെന്നോ?” ഞാൻ പറഞ്ഞു. “താക്കൾക്ക് എപ്പോഴും അസുഖം വരുന്നത് അഭ്യന്തരമല്ല. പൊതുപ്രവർത്തനം ശരിവും യാത്രത്തിനു തീരെ സമയം തനില്ലെന്നോ?”

“എനിക്കാണു നടക്കാൻ പോവുന്നതിന് എപ്പോഴാണ് നിജങ്ങൾ ഒഴിവുകൾട്ടിട്ടുള്ളത്?” അദ്ദേഹം മറുപടി പറഞ്ഞു.

ഗോവലൈഡോൾ തരക്കിക്കാൻ സാമ്പ്രദായാനുത്തര വലിയ ബഹുമാനമായിരുന്നു എനിക്കുണ്ടായിരുന്നത്. ഈ മറുപടി എന്ന തീരെ തൃപ്തനാക്കിയിട്ടും ഞാൻ മിണാതിരുന്നു. അപ്പോഴും ഇപ്പോഴും ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നത് എത്ര വലിയ ജോലിന്തിരിക്കുണ്ടായാലും കേൾണം കഴിക്കാൻ സമയം കണ്ണഭന്നുന്നതുപോലെ എല്ലാവരും വ്യാധമന്തിനു കൂറിച്ചു സമയം കണ്ണഭന്നുണ്ട്. എന്നാണ്. അത് രണ്ടും ജോലിസ്ഥാനത്തും, അപ്പറിക്കുന്നതിനുപകരം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നതെന്ന വിനിത്തമായ അഭിപ്രായംകൂടി എനിക്കുണ്ട്.

18. ഗോവലൈഡോടൊന്തു ഒരു മാസം-2

www.wiley.com/go/

“நன் முகவர் ஒரு வாய்ப்பைதிடு பிரியமுறைகளை வழிவாலெடு கிடை தேவையிலிருந்து. வாய்ப்பைப்பிற்கு குடும்ப விளைவில் எடுத்து வரும் வாய்ப்பை, பார்வையிலிருந்திடுகிறது அத்தனையோ கிடைக்குவிடு வரும் வாய்ப்பை என்று பிரியமுறையான” - அநேகாரா பிரேஸ்டு.

ଶେବେଳ ଗୀତରିଲା କଥିମାର୍ଗୁରଣକୁ ନାହାନ୍ତିରିଯାଇ ପିଲାଙ୍ଗୁ
ପକେଇ ଆତୁଳକାଣ୍ଡୁ ନାହାନ୍ତିରିଯାଇ, ଅନ୍ଦେବାନ୍ତିରିଗିରି ସାଧାନ୍ତିରିଗୁ
ନାହାନ୍ତି ପାଞ୍ଚୁ, ଏଣେ କୁପାନ୍ତିରାଜୁଗନ୍ତିରି ଅନ୍ଦେବା ପିଲାଙ୍ଗୁ

പ്രേട്ടു എങ്കിലും ആ കൂടിക്കാഴ്ച എന്നിക്കു പ്രയോജനകരമായിരുന്നു.

ഈ ദിവസങ്ങളിൽ ഞാൻ കർക്കട്ടാ തെരുവുകളിലൂടെ അങ്ങോടും ഇങ്ങോടും ധാരാളം നടന്നു. മികച്ച സ്ഥലത്തെത്തും ഞാൻ നടക്കുക തന്നെ യാത്രിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ഏറ്റവും ജോലികൾ സഹായം നൽകാൻ കഴിയുന്നതിനും ജനസ്റ്റിസ് മീറ്റിംഗേയും സർ ശുരുവാസ് ബാനറിജിയേതും ഞാൻ കണ്ണു എത്താണിൽതെ കാലത്ത് രാജാ സർ പ്രീരി മോഹൻ മുവർജ്ജിയേയും ദിവസം ചെന്തി.

കാളീച്ചരണി ബാനറിജി കർക്കട്ടുയിലെ കാളീക്കേഷ്ട്രത്തെപ്പറ്റി എന്നോടു പറഞ്ഞു. അതേപ്പറ്റി ഞാൻ വായിച്ചിരുന്നതിനാൽ പോയിക്കാണാൻ വളരെ ആഗ്രഹിച്ച ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം ഞാനവിട പോയി. ജനസ്റ്റിസ് ചീറ്റി ദട വിട് ആ ഭാഗത്തായിരുന്നു, അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ സംസർശിച്ചു തിരി സം തന്നെയാണ് ഞാൻ കാളീക്കേഷ്ട്രത്തിലും പോയത്. കാളീക്കു ബലി അർപ്പി കാണായി കൊണ്ടുപോകുന്ന ആടകുകളുടെ ഒരു പ്രധാനം തന്നെ ഞാൻ വഴി കു കണ്ണു. കേഷ്ട്രത്തിലേക്കുള്ള ഇടവഴിയിൽ യാചകരുടെ അനുകൂലം നിര കൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. പരിഘ്രാജകരായ യാചകരും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ആരോഗ്യമുള്ള യാചകർക്കു ഭിക്ഷ കൊടുക്കുന്നതിനോടു ശക്തമായ എതിർപ്പ് അക്കാലത്തുപോലും എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നു. യാചക സന്ധ്യാസിമാ രൂടു ഒരു കുട്ടാ എന്നെ പിന്തുടർന്നു. അതുകൊണ്ടിരുന്നു ഒരു വരാന്ത തിരി ഭാരിക്കുന്നതുകണ്ണു. അധികാർഡ് എന്നെന്ന നിരുത്തിയിട്ട് ചോദിച്ചു: “കു ഞേര നി എങ്ങോടു ഹോരുകയാണ്?” ഞാനയാർക്കു മനുപടി നൽകി. എന്നോടും എന്നെൻറെ കുട്ടുകാരാട്ടും അവിടെയിരിക്കാണ് അധികാർഡി പറഞ്ഞു. ഞാനയാളോടു ചോദിച്ചു: “ഈ ബലിഭാനം മതപരമാണെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടോ?”

“മുഖ്യാദൈ കൊല്ലുന്നത് മതമാണെന്നു ആരാണു കണക്കാക്കുക?”

“എങ്കിൽ നിങ്ങൾ അതിനെതിരായി വാദിക്കാത്തതെന്തെന്നാണ്?”

“എന്നെൻറെ ജോലി അതല്ല; ഇംഗ്രീഷരാഖാധനയാണ്.”

“ഇംഗ്രീഷരാഖാധനയ്ക്കു പറ്റിയ വേറെ സ്ഥലമെന്നും നിങ്ങൾക്കു കണ്ണുകെട്ടിയിരുണ്ടോ?”

“ഞങ്ങൾക്ക് എല്ലാം സ്ഥലവും ഒരുപോലെ നിലനിൽക്കുന്നതാണ്. ജനങ്ങൾ ആടുക കൂടുന്ന കുട്ടുപോലൈയാണ്. നേതാക്കാഡ് നയിക്കുന്നിടന്നെങ്കാൽ അവൻ പോ കും. അതു സന്ധ്യാസിമാഖായ ഞങ്ങളുടെ ജോലിയല്ല”

ഞങ്ങളാ വംഡപ്രതിവാദം നിട്ടിക്കാണ്ണുപോയില്ല. ഞങ്ങൾ കേഷ്ട്രത്തി ലേക്കു കടന്നു. അവിടെ ഒക്കന്തികൾ തന്നെ കാണിപ്പുട്ടു. അവിടെ നില്കുക എന്നിക്കു ആസ്തിക്കരമായിരുന്നു. എന്നിക്കു കേഷ്ട്രവും അസാന്നമതയും തോന്തി. ആ കാഴ്ച ഞാനനാരിക്കലും മറന്തിപ്പില്ല.

അന്നു വെവകിട്ട് ഒരു അഞ്ചാഴവിരുന്നിനായി ബംഗാളി സൃഷ്ടിയെ കൾ എന്നു ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. അവിടെ ഒരു സ്ഥലപരിത്വനാട് ഇതു കുറുമായ

ആരാധനാർത്തിയെപ്പറ്റി ഞാൻ സംസാരിച്ചു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ആ ടിന് എന്നും തോനുകയില്ല. ചെണ്ടയടക്കം മറ്റും ശബ്ദവും കാരണം അതിനു വേദന അനുഭവപ്പെട്ടില്ല”.

എൻകമി അഭിപ്രായം വിശ്വാസാർ കഴിഞ്ഞില്ല. ആടിനു സംസാരിക്കാൻ കഴിവുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ മറ്റാരു കമ്പയാവും പായുകയെന്നു ഞാനയാളും ടു പറഞ്ഞു. ആ ക്രൂരമായ ആചാരം നിർബന്ധമായും നിർദ്ദേശിക്കാതാണെന്ന് എൻകമി തോന്തി. ബുദ്ധവർഷി കാര്യം ഞാനോർത്തു. പക്ഷേ, എൻസി കഴി വിന്പുറമാണ് അതവസാനിപ്പിക്കുന്ന ജോലിയെന്നും തോന്തി.

അനുണ്ടായിരുന്ന അഭിപ്രായം തന്നെയാണ് അക്കാദ്യത്തിൽ ഇന്നും എൻകമുള്ളത്. എൻസി അഭിപ്രായത്തിൽ ഒരു മനുഷ്യവർഷി ജീവനേക്കാൾ ടും വിലക്കുണ്ടായിരുന്നു ഒരു ആടിന്റെ ജീവൻ. മനുഷ്യരിൽത്തിനുവേണ്ടി ഒരു ആടിനെ കൊല്ലുന്നത് എൻകമി സമ്മതമല്ല. ഒരു ജീവി എത്രമേൽ നിന്നു ഹായമാണോ അത്രമേൽ അടിനു മനുഷ്യരുടെ ക്രൂരതയിൽ നിന്നും മറ്റു മനുഷ്യരിൽ രക്ഷിക്കപ്പെടാൻ അർഹതയുണ്ടെന്ന് ഞാൻ വിശദിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇത്തരം സേവനത്തിന് അർഹത നേടിയിട്ടുള്ളവർക്കുള്ളാതെ സംരക്ഷണം നൽകാൻ സാധിക്കുകയില്ല. ആടുകളെ ഈ അവിശ്വാസ ബലിദാന ത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിക്കാൻ ഉദ്യമിക്കുന്നതിനാമുമ്പ് ഞാൻ കൂടുതൽ ആത്മശ്രൂഢിയും പരിഗ്രാമവും നേടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈ നികുഷ്ഠ പാപത്തിൽ നിന്നു നമ്മളെ മോചിപ്പിക്കുകയും നിഷ്ക്രൈക്കരായ ജീവികളെ രക്ഷിക്കുകയും കേൾത്തെത്ത ശുഡികരിക്കുകയും ചെയ്യാൻ കഴിവുള്ള ഒരു മഹാത്മവും - തിരുകാരുണ്യം നിരണ്ട സ്വന്തിയോ പുരുഷനോ - ഭൂമിയിൽ വന്നു പറിക്കു മാറാക്കു എന്നാണ് എൻസി ഏപ്പോഴുമുള്ള പ്രാർത്ഥന. ഇത്രയിക്കാം വിജ്ഞ ഞാനവും ബുദ്ധിശക്തിയും തുാഗവും വികാരാവേശവുമുള്ള ബംഗാൾ ഈ കൂട്ടക്കാല പൊറുക്കുന്നത് എന്നെന്നയാണ്?

19. ഗോവലെയോടൊപ്പം ഒരു മാസം-3

മതങ്ങിന്റെ പേരിൽ കാളിക്ക് അർപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ഭീകരണാലി, ബംഗാളി ജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് അറിയാനുള്ള എൻസി ആഗ്രഹം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. പ്രവർത്തനമാജരത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ എടുത്തു കേൾക്കുകയും വായിക്കുകയും ചൊയ്തിരുന്നു. പ്രതാപചന്ദ മജുംദാരുടെ ജീവിതത്തെപ്പറ്റി എൻകമി കുറച്ച് അറിയാമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പ്രസംഗിച്ച ചില മീറ്റിങ്ങുകളിൽ ഞാൻ സംബന്ധിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം എഴുതിയ കേൾവചന്ദ സെന്റിന്റെ ജീവചരിത്രം സന്നദ്ധിച്ചു വളരെ താല്പര്യങ്ങളാട്ട വായിച്ചു. സാധാരണ പ്രവർത്തനമാജവും ആദിഭ്രാഹ്മസമാജവും തമിലുള്ള വ്യത്യാസം അതിൽ നിന്നു ഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. പണ്ഡിത്രി ശിവനാമ ശാസ്ത്രിയെ ഞാൻ ചെന്നു കണ്ണു. പ്രാഹ്മസർക്കാർമ്മവയ്യേയോടൊപ്പം മഹർഷി ദേവവൈദികനാമ ടാബോറിനെ കാണാൻരേണ്ടി ഞാൻ പോയി. പക്ഷേ അദ്ദേഹം കൃടിക്കാഴ്ചകൾ അനുവദിക്കാത്ത കാ

లమాయతిగానీ తెండర్స్‌కు కాణానీ క్షిణిటిట్లు. ఏగానానీ అంటేహతి ఉన్న వీక్రితివచ్చు నటన రెచ్చ బ్రహ్మమంసాజ ఆసోలాపత్తిలేకున్న తెండర్ క్షణిచ్చు. అవిదెవచ్చే మగోపరమాయ బంగాళి సంగీతం కేసే కానీ తెండర్స్‌కు సాయిచ్చు. అంగ్యమృతం తొణి బంగాళి సంగీతంతి ఉన్న రెచ్చ ఆరూపయకొనానీ.

బ్రహ్మమంసాజాలెంటప్పు లుత్రయికిం కణికిణి సమితియిక్కు సూచి వివేకాగంగాన కాణానెత త్వప్తియిచ్చుక అంగ్యమృతిర్మాన్. అన్న కొణక వళర ఉత్సాహానైతాడ బెల్యూర మంత్రిలేకప్ప ఏగెకున్న నటన్యాతను తొణి చెప్పు. కంగినిఉన్న ఏగుకానిత నిరణి చ్చుర్చుపాట ఎగ్గికిస్కిప్పుట్టు. సూచి వివేకాగంగాన కుంశక్రయిలై వీక్రితి రోగం బూయిచ్చు కిటప్పిలూణాగ్యా కాణానీ సాయమాల్టిగ్యాం కేటానోడ ఏగీ క్కు నీరాశయ్యా ఔషధాం రొణీ.

సిస్టోర్ నీవెతితయ్యాడ వాససింపలం అవిదె నీగ్య కృత్యమాయి మగ్గుల్లిలాఖుకయ్యా చాలింగిలైలై వీక్రితి చెప్పు అవిర కాణ్యమయ్యా చెయ్యా. అవర్సు చ్చుర్చుం కాణాప్పుక్ ప్రతాపం ఏగెను నడ్కిమిల్లెన్న్యా. సాంఘాసితిల్లుం తెండర్ తమిని యోజికున్న కార్యజ్ఞాపస్ వళర కృగ వాణాగ్యా బోయ్మాయి. లుత్రప్పుట్టి తొణి గోవలెఱయాడ్ పరిణ్యా. అవరెప్పులై తించించిస్పాలావమ్ముళ్లు ఉరాళ్లుం తొణ్యా యోజికాం తె వాణతితీ తినికించ్చుతమిల్లుగ్యా ఆంటేహం అలిప్రాయప్పుట్టు.

మి: పెస్టోసెషన్ పాంచాయ్యాడ సంఘాతత్త్వాంప్ సిస్టోర్ నీవెతితయై తొణి విస్తోం కణ్ణు. అవరి పాంచాయ్యాడ వ్యుమయాయ అంధయోడ్ సాంసారి చ్చుకొణికిచ్చుచెప్పుట్టి తొణి కట్టుచెప్పాడ. అతిగానీ అవర్యుడ తరిచ్చిజమకాంగాయి ప్రవర్తితికానీ ఏగ్గిక్కు క్షిణిట్లు. అవర్యుమాయి ఏగీ క్కు యోజిప్పుళ్లు భేషపయ్యాగ్యా కణికిల్లుక్కిల్లుం పరిచ్యమితానోడ్త్తు అవర్యుడ అతిరికవిణి సంపోదనత కాణాగ్యా అలిగాడికించాగ్యా ఏగీకిస్కు సాయిచ్చు. అవర్యుడ ప్యాపాటకణిల్లప్పు ఏగీకించాగ్యా తొణి అగిణతాడ. కణికాం ప్రిశయిలై ప్రవర్తితానోడ్ బంప్యప్పుక్ కణికిక్రయిలై ప్రముఖ వ్యక్తికి ఛై కాణ్యాగాతిగ్యా గిరానతిలై మతప్రవ్యాం పొత్తుప్పాపరితాపపరచ్చుమాయ సంమాపనాశస్ సాంగిశిచ్చు కార్యజ్ఞాపస్ శ్రావిక్కుణితిగ్యమాయి ఏగెన్ని ఓఱె దివసయెతయ్యా తొణి పక్కాప్పు. యో. మధ్యికినిఉన్ అభ్యుషయితితీ నటన రెచ్చ సామెల్లుగానితీ వచ్చే లుత్రుస్సి ఆంశుమాల్ సాంఘం సోమార య్యమణితీ నటతియ ప్రవర్తితణిల్లప్పుట్టి తొణాగ్యా ప్రసంగం చెయ్యా. లుప్పోళ్లుం చెయ్యాతుగ్యా. ఏగీ ప్రతిచ్యమాయి ఏగీకిచ్చుణాయిర్మాన్ పరిచయం లుత్ అవసరతిల్లుం ఏగీ క్కు ప్రయోజనాప్పుట్టు. మి. సౌణాణోళ్స్ అప్పోస్ రోగమాయితాయిర్మాన్. ఏగ్గిల్లుం 1896-స్త చెయ్యాతుపోల్చుళ్లు సహాయం లుప్పోళ్లుం చెయ్యాతుగ్యా. ఏగెన్ని లుత్ ప్రసంగం గోవలెఱయిక్కు లుప్పిప్పుట్టు. యో. రె అతిగా ప్రశాసిప్త తితీ ఆంటేహం వళర సాగెతాషికిస్కుమయ్యా చెయ్యా.

അങ്ങനെ ഗോവലെയുടെ വിട്ടിലെ എൻറി താമസം കർക്കട്ടുവിലെ എൻറി ജോലി വളരെ എഴുപ്പമാക്കി. പ്രധാനപ്പെട്ട ബംഗാളി കുടുംബങ്ങളുമായി അടുക്കാൻ അത് അവസരം തന്നെ. ബംഗാളുമായുള്ള എൻറി ഉറ്റബന്ധത്തിനു അതു തുടക്കം കുറിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ അവിസ്ഥരണിയമായ മാസത്തിലെ പല സ്ഥലങ്ങളും ഖവിടെ വിട്ടുകളയ്ക്കിരിക്കുന്നു. അതിനിടയ്ക്കു ഞാൻ ബർമ്മയിൽ നടത്തിയ മിന്നൻ സദ്ദർശനങ്ങളും ചും സുചീപ്പിക്കുകമാത്രം ചെയ്യുടെ. അവിടത്തെ ഫുംഗി (ബുഖസന്ധ്യാസി) കളുടെ അലസത കണ്ണു ഞാൻ വ്യസനിച്ചു. അവിടത്തെ സുവർണ്ണ ക്ഷേത്രവും (പ്രഗാഢ) ഞാൻ കണ്ണു. അതിൽ ധാരാളം ചെറുമെഴുകുതിരികൾക്കുതുന്നതായ കാച്ച എനിക്കിഹിഷ്ടമായില്ല. ക്ഷേത്രത്തിൻറെ പ്രധാനഭാഗത്ത് എലികൾ ഓടിക്കാണിരിക്കുന്നതു കണ്ണപ്പോൾ മോർവിയിൽ സ്വാമി ദയാനിന്ന് ഉണ്ടായ അനുഭവം എൻറി ബർമ്മയിലെത്തി. ബർമ്മയിലെ സ്ത്രീകളുടെ സ്വത്തുവും ഓജസ്സും എന്ന ആകർഷിച്ചു. എന്നാൽ അവിടു ഒരു പുരുഷമാരുടെ ഉദാഹരിത അത്ര തന്നെ എന്ന വേദനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. മോംബാ അല്ല ഇന്ത്യ എന്നതുപോലെ റംഗുൺ അല്ല ബർമ്മ എന്ന ആ ചുരുഞ്ഞിയ കാലത്തെ സദ്ദർശനം കൊണ്ട് എനിക്കു മനസ്സിലായി. ഇംഗ്ലീഷ് ക്ഷുപ്പടക്കാരുടെ കമ്മീഷൻ പട്ടനം ഏജൻസിമാരായി ഇന്ത്യാക്കാരായ നാം മാറിയിരിക്കുന്നതുപോലെ ബർമ്മയിൽ നമ്മൾ ഇംഗ്ലീഷുക്കുവടക്കാരോടു പകുചേരുന്നു ബർമ്മക്കാരായ ജനങ്ങളെ കമ്മീഷൻ ഏജൻസിമാരാക്കിയിരിക്കുന്നു.

ബർമ്മയിൽ നിന്നു തിരിച്ചെത്തിയ ഉടനെ ഞാൻ ഗോവലെയുടു യാത്ര പറഞ്ഞു. വേർപാട് വേദനാജനകമായിരുന്നു. പക്ഷേ ബംഗാളിൽ അപ്പോൾ കർക്കട്ടുവിൽ എനിക്കു ചെയ്യാനുള്ള ജോലി തിരിന്നതിനാൽ എൻറി താമസം നീട്ടിക്കാണ്ടുപോകാൻ യാതൊരു സ്വയംവും ഇല്ലായിരുന്നു.

എവിടെയെങ്കിലും താമസം ഉറപ്പിക്കുന്നതിനു മുമ്പായി ഇന്ത്യ മുഴുവൻ മുന്നാം കൂലിൽ (തിവണ്ടിനിൽ) യാത്ര ചെയ്തു മുന്നാം കൂലി യാത്ര ക്കാരുടെ കഷ്ടപ്പട്ടകൾ മനസ്സിലാക്കണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു. അതേപ്പറ്റി ഗോവലെയോടു സംസാരിച്ചു. തുടക്കത്തിൽ അദ്ദേഹം ആ ആശയത്തെ പരിഹരിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ ഞാനെന്നാണു കാണാനുദ്ദേശിക്കുന്നതെന്നു വിശദിക്കിപ്പേറാം അദ്ദേഹം സന്ന്മാരണത്തെ സമർത്ഥിച്ചു. ആല്ലെങ്കിലും ബന്ധാറിസിലെ ക്കു പോയി, രോഗിനി ആയിരിക്കുന്ന മിസ്റ്റിൻ ബസിൻറെ കണ്ണു വാങ്ങി വാൻ ഞാൻ നിർച്ചയിച്ചു.

മുന്നാം കൂലി യാത്രയ്ക്ക് എന്നെന്നതെന്ന പുതുതായി ഒരുക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. ഗോവലെ ഒരു ഔട്ടു ചേരുപ്പാത്രവും അതു നിറയെ ലഡ്യുവും പുരിയും തന്നു. പറുഞ്ഞണ്ണക്ക് ഒരു കാൻവാസ് സണ്ണി ഞാൻ വാങ്ങി. ചൊയ്യാരോമം (പരുഞ്ഞ കമ്പിളിക്കൾക്കു പ്രസിദ്ധമായ പോർബന്തറിലെ സ്റ്റൂഡി മാൻ ചരായ) കൊണ്ടുള്ള ഒരു നിംബ കോട്ടും വാങ്ങി. ഈ കോട്ടും ഒരു

ധ്യാത്തിയും ഒരു ടൗളും ഒരു ഷർട്ടും വയ്ക്കാനായിരുന്നു ഈ സബ്രി. അങ്ങനെ തയ്യാറാറുതുകൊണ്ടു ഞാൻ ധാത്ര പുറപ്പെട്ടു. ഗോവലയും ദേശം റൈഡ് എന്നു ധാത്രയക്കാൻ സ്വീച്ചനിൽ വന്നു. അവരുടെ ബുദ്ധി മുട്ടേണ്ണണ്ണു ഞാൻ പറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിലും അവർ തിരിബന്ധപൂർവ്വം വന്നു. "നിങ്ങൾ ഞാം കൂണ്ടിലാണു പോയിരുന്നതെങ്കിൽ ഞാൻ വരുമായിരുന്നി ദി. പ്രേക്ഷ ഇപ്പോൾ എനിക്കു വരാതെപറ്റി". എന്നു ഗോവലെ പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പുറപ്പോമിലേക്കു കടക്കുന്നത് ആരും തകണില്ല. ധ്യാത്തിയും കോട്ടും സിൻകു തലപ്പാവുമാണ് അദ്ദേഹം ധരിച്ചിരുന്നത്. ദേശം റൈഡ് തന്റെ ബംഗാളി വേഷഭാബിലായിരുന്നു. ടിക്കറ്റ് വാങ്ങുന്നയാർ അദ്ദേഹ തന്റെ തകണ്ണു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം തന്റെ ന്യംഗപരിതന്നാണെന്നു ഗോവലെ പറഞ്ഞപ്പോൾ പ്രവേശനാനുമതി നൽകപ്പെട്ടു.

അങ്ങനെ അവരുടെ ഓവുകാശംസകളുടെ ഞാൻ ധാത്രയാരാഭിച്ചു.

20. ബനാറസിൽ

കൻകട്ടുകിൽ നിന്നു രാജ്ഞകോട്ടിലേക്കായിരുന്നു എൻ്റെ ധാത്ര. വഴി കുറു ബനാറസിലും അനുഗ്രാഹിയും ജയ്പൂരിലും പദ്മപൂരിലും ഇരിങ്ങാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഇതിലെയിക്കം സ്ഥലഭാഗം ഏനിക്കു സമയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പലശ്ശേരി ഉചിതക്കയ്യുള്ള ഓരോ നഗരത്തിലും ധരംമശാലയിലോ പണ്ണിയ (പുരാഹിതൻ) കളുടെ കുടുക്കേയോ സാധാരണ തീരത്തൊടക്കരെ പ്രോബ്ലെം ഓരോ ദിവസം ഞാൻ താമസിച്ചു. ഓർമ്മക്കാൻ കഴിയുന്നിടത്തോളം ധാത്രക്കുലിയടക്കാ ഇന്ന ധാത്രയ്ക്കു മുപ്പുരത്താനു രൂപയിലായിക്കം എനിക്കു ചെലവു വന്നില്ല.

മുന്നാം കൂണ്ട് ധാത്രയ്ക്കു മെയിൽ വണ്ണിയേക്കാൾ സാധാരണ (ഓർഡിനറി) തിവാനിംഗാൺ ഞാനയിക്കുമ്പും ഉപയോഗിച്ചു. കാരണം മെയിൽ വണ്ണിക്കളിൽ തിരക്കും ധാത്രക്കുലിയും മഘറിനേക്കാൾ കുടുതലാണെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു.

അന്നത്തേപ്പോലെ എത്താണ്ട് ഇന്നും മുന്നാം കൂണ്ട് കന്യാർട്ടുമെൻസ് കൾ വൃത്തികടക്കും. അതിലെ കക്കുണ്ട് സൗകര്യങ്ങൾ മോശവും ആണ്. ഇപ്പോൾ അല്പപ്രമാണ്ണു ദേശപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു വരം. എന്നാൽ എന്നും രണ്ടും കൂണ്ടിലും മുന്നാം കൂണ്ടിലുമുള്ള സാക്കയുണ്ടാക്കുന്ന വ്യത്യാസം ചാരിജു കൾ തമിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ അപേക്ഷിച്ചു വളരെ കുടുതലാണ്. മുന്നാം കൂണ്ട് ധാത്രക്കാരെ ആട്ടുകളെപ്പോലെ കണക്കാക്കുകയും ആട്ടിനുള്ള സാക്ക രൂം മാത്രം അവർക്കു നൽകുകയും ചെയ്തുപോരുന്നു. യുണാപ്പീൽ മുന്നാം കൂണ്ടിലാണ് ഞാൻ ധാത്ര ചെയ്തിരുന്നത്. ദരികൾ മാത്രം എങ്ങനെയുണ്ടെന്നു കാണാനായി എന്നാം കൂണ്ടിൽ ധാത്ര ചെയ്തു. അവിടെ എന്നും മുന്നും കൂണ്ടികൾ തമിൽ ഇതുപോലുള്ള വ്യത്യാസം കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ മിക്ക മുന്നാം കൂണ്ട് ധാത്രക്കാരും നിശ്ചാകളാണ്. എനിട്ടും

അവിടെ മുന്നാം ട്രാസ്റ്റിലുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ ഇവിടന്തെതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ ലാംഗ്. കെഷിണാറ്റപിക്കയിലെ ചില ഭാഗങ്ങളിൽ മുന്നാം ട്രാസ് കമ്പാർട്ട്രൂമെ എറുകളിൽ ഉറങ്ങാനുള്ള സൗകര്യവും, കുഴച്ചുള്ള ഇൻപ്രിന്റഡണ്ടും ഏർപ്പുട്ടു ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഉറങ്ങാനുള്ള ഇടങ്ങളിൽ കയറുന്നവരുടെ എല്ലാ, നിയന്ത്രിച്ചു തിരക്കു കുറക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇവിടയാകട്ടെ അങ്ങനെയുള്ള നിയന്ത്രണമാനും കാണപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

മുന്നാം ട്രാസ് യാത്രക്കാർക്കു സൗകര്യങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്ന തിൽ എയിക്കുതർ കാൺിക്കുന്ന അശ്രദ്ധയും, യാത്രക്കാരുടെ തന്നെ വ്യതികെട്ടും ആലോചനാഗൃഹ്യവുമായ ശീലങ്ങളും ചേർന്നു വ്യതികുയുള്ള യാത്രക്കാർക്കു മുന്നാം ട്രാസ്റ്റിൽ യാത്ര ചെയ്യുക ഒരു പീഡനമാക്കി മാറ്റിക്കൊണ്ടു. യാത്രക്കാരുടെ ദൃശ്യിലങ്ങൾ ചപ്പുചവറുകൾ അക്കത്തു വലിച്ചുകുയുക, ഏവിടെയും ഏതുസമയത്തും പുകവലിക്കുക, മുറുക്കിൽത്തുപ്പുക, ആർത്തുവിളിക്കുക, ഉറക്കെയും ആലോസമായും സാസാരിക്കുക തുടങ്ങിയവയാണ്. സഹായാത്രക്കാരുടെ സൗകര്യമോ പരിഗണിക്കാതെയാണ് ഇങ്ങനെന്നെല്ലാക്കെ ചെയ്യുന്നത്. 1902-ലും 1915 മുതൽ 1919 വരെ തുടർച്ചയായും നടത്തിയ മുന്നാം ട്രാസ് യാത്രക്കാർക്കെ അനുവദിച്ചാണ് തമ്മിൽ എന്നിക്കു യാത്രാരു വ്യത്യാസവും കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

ഈ പരിതാപകരമായ അവസ്ഥയ്ക്ക് ഒരു പരിഹാരമാർദ്ദമേ ഞാൻ കാണുന്നുള്ളു - വിജ്ഞാസവന്നരായ ആളുകൾ മുന്നാം ട്രാസ്റ്റിൽ യാത്ര ചെയ്തു ജനങ്ങളുടെ ശീലങ്ങൾക്ക് പരിപ്പശ്ശരിച്ചെടുക്കുക. അവർ ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ ദോക്കെ പരാതികൾ അയച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണം. സന്നാം സുവസന്നക്കുങ്ങൾക്കായി കൊക്കുകൾ കൊടുക്കുകയോ നിയമവിരുദ്ധമായ മാർഭ്ബങ്ങൾ സിനികൾക്കുകയോ ചെയ്യുന്നത്. ആരുതന്നെ നിയമലഘനങ്ങൾക്ക് നടത്തിയാലും അതുസ്ഥാപിച്ചുകൊടുക്കരുത്. ഇങ്ങനെന്നെല്ലാക്കെ ചെയ്താൽ ഗുണപരമായ പല മാറ്റങ്ങളും വരുമ്പെന്ന് എന്നിക്കുറപ്പുണ്ട്.

1918 - 1919 കാലാൽ എന്നിക്കുണ്ടായ ഗുരുതരമായ നോഗം മുലം നിർഭാവശാം മുന്നാം ട്രാസ് യാത്ര എന്നിക്കുപോക്കിക്കേണ്ടിവന്നു. മുന്നാം ട്രാസ് യാത്രക്കാരുടെ കൂഷ്ടപ്പാടുകൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയുള്ള പ്രക്രഷാം വളരെ മുന്നേറിയ അവസരത്തിലാണ് എന്നിക്ക് ഈ കഴിവുകേടുണ്ടായതെന്ന കാര്യം നിരന്തരവേദനയ്ക്കും ലജ്ജയ്ക്കും എന്നെ പാത്രമാക്കി. തിവണിയിലെയും കപ്പലിലെയും പാവസ്പ്പട യാത്രക്കാർക്ക് അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന കൂഷ്ടപ്പാടുകളും അവരുടെ തന്നെ ദൃശ്യിലങ്ങൾ ചേർന്ന് ബുദ്ധിമുട്ട് വർദ്ധിക്കുന്നതും വിശദ വ്യാപാരത്തിനായി സർക്കാർ അനുവദിക്കുന്ന അവിഹിത സൗകര്യങ്ങളും അത്തരം മറ്റു കാര്യങ്ങളും, ഉർസാഹസിലമുള്ള കൗരണ്യങ്ങൾ പ്രവർത്തകൾ മുഴുവൻ സമയവും പണിയെടുത്തു പരിഹരിക്കേണ്ട പ്രധാനപ്പെട്ട വിഷയങ്ങളായി രിംഗ്നിക്രൂണ്ട്.

മുന്നാം ട്രാസ് യാത്രക്കാരെ ഇവിടെ വിട്ടിട്ടു ബന്ധാസിലെ എൻറീ

അനുഭവങ്ങളിലേക്കു വരാം. ഞാനവിടെ രാവിലെ എത്തി. ഒരു പണ്ഡയും ഒരു കുടെ താമസിക്കാൻ ഞാൻ തീർച്ചയാക്കി. അനേകം ഭ്രാഹ്മണർ, ഞാൻ തിവശിയിൽ നിന്നിറങ്ങിയപ്പോഴേ ചുറ്റും വന്നുകൂടി. അവരിൽ താരത മേന വൃത്തിയുള്ളവനും നല്ലവനുമായി തോന്തി ഒരു ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുത്തു. എരഞ്ഞു തെരഞ്ഞെടുത്തു നല്ലതായിരുന്നെന്നു പിന്നിട് തെളിയുകയും ചെയ്തു. അധാരുടെ വിട്ടുമറ്റുന്ന് ഒരു പദ്മവാനായിരുന്നു. മുകളിലെത്തെ നിലയിലാണ് എന്ന താമസിപ്പിച്ചത്. ആപാരാനുസൃതം ഗംഗാസന്ധാനം നടത്താതെ യാത്രാരു ഭക്ഷണവും കഴിക്കാൻ ഞാനിഷ്ഠപ്പെട്ടില്ല. അതിനു വേണ്ട സാക്രാന്തശ്രീ പണ്ഡയ ഏർപ്പാടു ചെയ്തുതന്നു. ഒന്നുകാൽ രൂപയിലെ ദിക്കം ദക്ഷിണ നൽകാൻ എനിക്കു സാദ്യമല്ലെന്നും അത് ഓർമ്മയിൽ വച്ചു കൊണ്ടുവേണം എനിക്കുവേണം ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്യാനെന്നും ഞാനയാളും മുൻകൂട്ടി പറഞ്ഞിരുന്നു.

പണ്ഡയ അതു വേഗം സമ്മതിച്ചു. “തിരിത്തുകരാൻ ദരിദ്രനോ പണക്കാരനോ ആകട്ട. പുജാകർമ്മം എല്ലാവർക്കും ഒരുപോലെയാണ്. ഞങ്ങൾക്കു കിട്ടുന്ന ഭക്ഷിണയുടെ തുക അധാരുടെ കഴിവിനേയും സമൂഹ സ്ഥിരനേയും ആദ്യമിച്ചിരിക്കുന്നു” എന്ന അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. പുജയുടെ പതി വൃ ചടങ്ങകൾ എന്നിൽ കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹം ചുരുക്കിയെന്നു തോന്തിയുമില്ല. പത്രംഖുമണി ആയപ്പോഴേക്കു പുജ അവസാനിച്ചു. അതിനുശേഷം ദർശനത്തിനായി കാഴി വിശ്വനാഥക്ഷത്രത്തിലേക്കു ഞാൻ പോയി. അവിടെ കണ്ണ കാര്യങ്ങൾ എന്ന അനുയിക്കം വേദനിപ്പിച്ചു. 1891-ൽ ബോംബെയിൽ ‘കാഴി തിരിത്താടന’ തെള്ളി പ്രാർത്ഥനാ സമാജപാളിൽ നടന്ന ഒരു പ്രഭാഷണം കേൾക്കാൻ എനിക്കെവസരം കിട്ടിരുന്നു. അതിനാൽ കുറച്ചു നിരം പ്പേരേണിവരുമെന്നു ഞാൻ പ്രതികഴിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ വിപാരിച്ചില്ലോ രളിരെയെറു നിരാശയാണു ധമാർത്ഥത്തിലുണ്ടായത്.

ക്ഷത്രത്തിലേക്കുള്ള വഴി ഇടുങ്ങിയതും വഴുക്കലുള്ളതുമായിരുന്നു. എടു ശാന്തമായിരുന്നില്ല. അത് ഇളച്ചകളുടെ കുടുവും കച്ചവടക്കാരുടെയും തിരിത്താടകരുടെയും ശബ്ദവും തികച്ചും ഉള്ളപ്രമാണിരുന്നു. ധ്യാനത്തിന്റെയും ഇളംഗംഗാവേദത്തിന്റെയും അന്തരിക്ഷം പ്രതികഴിക്കുന്നിട്ടും അവയും ഒരു അസാന്നിഭ്യമാണ് ഏറ്റും ശ്രദ്ധയമായി കണ്ടത്. ആ അന്തരിക്ഷം അവന്വ നിന്നു ഉള്ളിരിത്തതനാ തേടേണ്ണേഡിവിരുന്നു. ചുറ്റും നടക്കുന്നതു തീരെ അറിയാതെ ധ്യാനത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്ന കേഷ്ട്രായ സഹാദർമ്മാരെ ഞാനവിടെ കണ്ണു. പകേശ, ഇതിന്നിൽ പേരിൽ ക്ഷത്രാധികാരികൾക്കു യാത്രാരു മേഖയും അവകാശപ്പെട്ടു കുടാ. ക്ഷത്രപരിസരത്തിൽ ശുഖവും മധുരവും ശാന്തവുമായ ഒന്നരിക്ഷം, ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായി, ഉണ്ടാക്കാനും നിലനിർത്താനും അധികൃതരുക്കു ചുമതലയുണ്ട്. അതിനുപകരം സുതകകാരായ കച്ചവടക്കാർ മധുരപലഹാരങ്ങളും ഏറ്റവും പുതിയ തരം കളിപ്പാടങ്ങളും വില്ലക്കുന്ന ഒരു ചന്തയാണു ഞാൻ കണ്ടത്.

കേൾത്തിലെത്തിയപ്പോൾ ദുർഗന്ധം വഹിക്കുന്ന ചീണളിഞ്ഞ ഒരു കുട്ടാം പുഷ്പങ്ങളാണ് വാതില്ക്കണ്ണത്തിനുണ്ടാവുന്ന ശാൻ കണ്ണത്. നിലത്തു നല്ല മാർബിൾ പാകിയിരുന്നു. എന്നാൽ ധാരതാരു കലാഭ്യാസവുമീല്ലാത്ത ഏതൊ കെട്ടണം ഈ മനോഹരമായ മാർബിൾ പൊതിച്ചു ആ സ്ഥാനത്ത് ഉറു സ്റ്റിക്കർ പതിച്ചിരുന്നു. അവിട, അഴുക്ക് അടിഞ്ഞുകൂടാൻ പറ്റിയ സങ്കരമായിത്തിന്റെടുപ്പാണ്.

ശാൻ 'ജ്ഞാനവാഹി' (അറിവിൻസി കിണർ) യുടെ അടക്കത്തുചെന്നു. ഇംഗ്ലീഷിനു ശാനവിടെ അനേകിച്ചിച്ചു. പകേഡ, കണ്ണഭേദത്തിലില്ല. അതുകൊണ്ട് എൻസി മനോഹരം ഉന്നേഷംപറിത്തമായി മാറി. ജ്ഞാനവാഹിയുടെ ചുറ്റുപാട് ശുചിത്വമില്ലാത്തതായിരുന്നു. എനിക്ക് ഒന്നും പക്ഷിനു നൽകാൻ തോനിയില്ല. അതിനാൽ ഒരു പെപസമാത്രം നൽകി. അവിടത്തെ പണ്ഡിയാതിൽ ക്ഷേഖാഡിച്ചു ആ പെപസ വലിച്ചേരിഞ്ഞു. 'ഈ അവഹോളം നിങ്ങളെ നേരേ നുകളിലെത്തിക്കു' എന്ന് അയാൾ എന്ന ശപിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

ഈത് എന്ന പ്രകോപിപ്പിച്ചില്ല. ശാൻ പറഞ്ഞു: "മഹാരാജ് (സ്വാമി) എൻസി വിധി എന്നായിരുന്നാലും താങ്കളുപ്പാലെയുള്ളവർ ഇത്തരം ഭാസ്യ ഉപയോഗിക്കുന്നതു ഉചിതമല്ല. താങ്കൾക്ക് ഇപ്പടക്കമുണ്ടാക്കിൽ ഇതു പെപസ യെടുക്കാം അശ്ലൈക്കിൽ അതും നഷ്ടപ്പെടുകും".

അദ്ദേഹം മറുപടി പറഞ്ഞു: "ദുരബ്ലോകു, നിങ്ങളുടെ പെപസ എനിക്കു വേണം". അതേസമയം ഒരു ശക്താഭ്യാസം ഉണ്ടായി.

ശാനാ പെപസയെടുത്തുകൊണ്ട് എൻസി വഴിക്കു നടന്നു. ആ ഫ്രാഹ് മണാന് ഒരു പെപസ നഷ്ടപ്പെട്ടു. ശാനത്തു നേടുകയും ചെയ്തു എന്നു സ്വയം അഭിമാനിച്ചുകൊണ്ടാണ് ശാൻ നടന്നത്. എന്നാൽ ആ മഹാരാജ് അഞ്ഞനെ ഒരു പെപസ നഷ്ടപ്പെട്ടതുനു കൂടതിലായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം എന്ന തിരികെ വിളിച്ചു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: "ശരി ആ പെപസയിടിടെ ഇടുക്കു. ശാൻ നിങ്ങളുപ്പാലെ ആകരുതല്ലോ. നിങ്ങളുടെ പെപസ ശാൻ നിഷേഖിച്ചാൽ അതു നിങ്ങൾക്കു ദോഷം ചെയ്യും".

അധാരംകു നിറ്റിവിം ആ പെപസ കൊടുത്തിട്ട് ഒരു നേടുവിർപ്പോടെ ശാൻ നടന്നു.

പിന്നീട് രണ്ടു പ്രാവശ്യം ശാൻ കാൾ വിശ്വനാഥ കേൾത്തിനിൽ പോയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അത് എൻസിമെൻ 'മഹാത്മാ' സ്ഥാനം ആരോഹിക്കപ്പെട്ടതിനു ശേഷമായിരുന്നതിനാൽ മേൽപ്പറിഞ്ഞതരം അനുഭവങ്ങൾ ഉണ്ടാവുക അസാധ്യമായിരുന്നു. എൻസി 'ദർശന'ത്തിനു ജനങ്ങൾ തിരക്കുകൂട്ടിയതിനാൽ കേൾത്താർഗാം എനിക്കു സാധ്യമായില്ല. 'മഹാത്മാ'ക്കും ദു:ഖാജരാം 'മഹാത്മാ'ക്കൾക്കു മാത്രമേ അറിയു. എനിക്ക് ഈ മാറ്റം വന്നതൊഴിച്ചാൽ അവിടത്തെ വൃത്തികേട്ടു. ശബ്ദവുമൊക്കെ പണ്ഡത്തേപ്പാലെ തന്നെ ആയിരുന്നു.

ഇതശരം അളവില്ലാത്ത കാര്യസ്വത്തപ്പറ്റി ആർക്കൈക്കില്ലോ സംഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ അയാൾ ഈ വിശ്വാദസ്ഥലംഡ് ഒന്നുപോയി കാണേണ്ടതാണ്. തന്റെ വിശ്വാദ നാമം ഉപയോഗിച്ചു നടത്തുപ്പട്ടനാ എന്നുമാത്രം കാപട കൂവും മതരാഹിത്യവുമാണു ആ യോഗിശ്വരൻ സഹിച്ചുപോരുന്നത്! അദ്ദേഹം വളരെ മുഖ്യ പ്രഭ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ട്: “രാജ് എന്തു വിതയ്ക്കുന്നുവോ അതു തന്ന കൊച്ചും”. കർമ്മനിയമം അപതിരോധ്യവും അലംഘനിയവുമാണ്. അതിനാൽ ഒരുപാടു മുഖ്യമായി അഭ്യന്തരിച്ചുവരുമെല്ലാം. അദ്ദേഹം നിയമം വ്യവസ്ഥ ചെയ്തു, എന്നിട്ടു പറഞ്ഞി പറയാം.

ഈ ക്ഷേത്ര സന്ദർശനത്തിനുശേഷം മിസ്റ്റിന് ബന്ധനിൽനാടൻ കാണാൻ ചെന്നു. ഒരു രോഗത്തിൽ നിന്ന് അവർ വിമുക്തയായിട്ടുള്ളൂ എന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. എൻ്റെ പേര് ഞാൻ പറഞ്ഞായിച്ചു. അവർ ഉടനെ വന്നു. എൻ്റെ കേരളാദരങ്ങൾ അറിയിക്കണമെന്ന ആഗ്രഹം ഏനിക്കുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതിനാൽ ഞാനിങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “താങ്കൾ കഴു നല്ല സുവഭില്ലെന്ന് എനിക്കിരിയാം. കണ്ണു വന്നിച്ചിട്ടുപോകാനെ ഉദ്ദേശിച്ചു ഇള്ളു. സുവഭില്ലാണ്ടിട്ടും എന്ന സീക്കിക്കാൻ സന്ദര്ഭക്കാണിച്ചതിനു വളരെ നന്ദിയുണ്ട്. ഇതിലധികം സമയമെടുത്തു താങ്കളെ ഞാൻ ബുദ്ധിമുട്ടി കുറഞ്ഞില്ല”.

അഞ്ചുനെ പറഞ്ഞിട്ടു ഞാനവിടെ നിന്നു പോന്നു.

21. ബോംബെയിൽ നിന്ന് സ്ഥിരതാമസമാക്കി?

ബോംബെയിൽ താമസിച്ച്, ബാറിസ്റ്ററായി ഞാൻ പ്രാക്കിസ്ടു ചെയ്യണമെന്നും പൊതുപ്രവർത്തനത്തിൽ തന്നെ സഹായിക്കണമെന്നും ഗോവലെ യങ്കു വളരെ താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്നു. അന്നു പൊതുപ്രവർത്തനം എന്നതിനു കോൺഗ്രസ്സു പ്രവർത്തനം എന്നായിരുന്നു അർത്ഥം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായത്താടെ തുടങ്ങിയ ന്യായപന്നത്തിന്റെ പ്രധാന പ്രവർത്തനം കോൺഗ്രസ്സിന്റെ കാര്യങ്ങൾ നടത്തിക്കാണ്ടുപോവായും എന്നതായിരുന്നു.

ഗോവലെയുടെ ഉപദേശം ഞാനിങ്കുള്ളുള്ളക്കില്ലും ബാറിസ്റ്ററായി വിജയിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന അതിരുക്കവിഞ്ഞ വിശ്വാസം എനിക്കില്ലായിരുന്നു. മുൻകാലത്തെ പരാജയത്തിന്റെ അസുവകരമായ ഓർമ്മ എനിൽക്കു അവശ്യപ്പിച്ചിരുന്നു. കേസുകിട്ടാനായി മുഖവിന്തു പറയുന്ന ഏർപ്പാട് വിഷയപോലെ എനിക്കു വെറുപ്പുള്ളതായിരുന്നു.

അതുകൊണ്ടു രാജ്കോട്ടിൽ തന്നെ ആദ്യം ജോലി തുടങ്ങാമെന്ന ഞാൻ തീർച്ചയാക്കി. എൻ്റെ പഴയ അല്ലെങ്കാംകഴിയും ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്കു പോവാൻ എന്ന ഉൾസാഹപ്പിച്ചയാളുമായ കേവൽനാം മാവേഴ്ചി ദേവ അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. മുന്നു കേസുകൾ തന്നുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം എൻ്റെ ജോലി ഉടനെ തുടങ്ങിച്ചു. അവയിൽ ഒന്നേണ്ണം കത്യവാറിലെ പൊലുറ്റിക്കത്ത് ഏഴുണ്ടിന്റെ ജുഡിഷ്യൽ അസിസ്റ്റന്റിനുള്ള അപ്പിലുകളും ഒരണ്ണം ജാം

നഗരിലെ ഒരു പുതിയ കേസുമായിരുന്നു. ഇപ്പുറത്ത് അവസാനത്തെ കേസ് പ്രധാനമായിരുന്നു. അതിനോടു നീതി ചെയ്യാൻ വേണ്ട ആര്ഥമവിശ്വാസം എനിക്കില്ലെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ കേവൽറാം ദവ അംഗുതപ്പേട്ടു: “തോല്പക്കു മോ ജയിക്കുമോ എന്നതിനെപ്പറ്റി നിങ്ങൾ ചിന്തിക്കേണ്ടെന്ന്. പരമാവധി ശ്രമിച്ചു നോക്കുക. നിങ്ങളെ സഹായിക്കാൻ തിരിച്ചയായും ഞാനും കാണും”.

മറുവശണ്ടുള്ള വകീൽ അന്തിമച്ചു ശ്രീ സമർത്ഥവും ആയിരുന്നു. ഞാൻ നല്ലപോലെ കേസ് പറിച്ചിരുന്നു. ഇൻഡ്യൻ നിയമം എനിക്കു നല്ല നിർബന്ധമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ കേവൽറാം ദവ വേണ്ട കാര്യങ്ങൾ നല്ലപോലെ പറഞ്ഞു തന്നു. തെളിവുനിയമം നല്ല നിർബന്ധമുണ്ടായിരുന്നതാണു സർ പിരോസ് ഷാ മെത്രയുടെ വിജയത്തിനേൻ്തെ രഹസ്യമെന്നു ഞാൻ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലേ കഴു പോകുമ്പും സുപ്രാത്മകൾ പറഞ്ഞുകേട്ടിരുന്നു. ഇതു മനസ്സിൽ സുക്ഷിക്കുകയും കൂപ്പിൽ യാത്രക്കിടയ്ക്ക് വ്യാഖ്യാന സഹിതം ഇന്ത്യൻ തെളി വൃന്ദിയമം ശ്രദ്ധിച്ചു പറിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ നിയമസംബന്ധമായ പരിചയത്തിനേൻ്തെ പ്രയോജനവും എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു.

ഞാനാ കേസു ജയിക്കുകയും കുറി ആര്ഥമവിശ്വാസം, നേടുകയും ചെയ്തു. അപ്പിലൂക്കളുടെ കാര്യത്തിൽ എനിക്കുകാരു ഭയവുമില്ലായിരുന്നു. അവയും ഞാൻ ജയിച്ചു. ബോംബെയിൽപ്പോലും ഞാൻ തോല്പക്കുകയില്ലെന്ന ഒരു ശുഭഭാരതീക്ഷ്ണ ജനപ്പിക്കാൻ ഇവയ്ക്കെല്ലാം കഴിണ്ടു. ബോംബെയിലേക്കു പോവാൻ ഏറ്റനു പ്രേരിപ്പിച്ച സാഹചര്യം വിശദിക്കിക്കുന്നതിനു മുന്ത് ഇല്ലിപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥമന്നാരിൽ നിന്നുണ്ടായ സഹരാനുഭൂതി ഇല്ലാത്ത തും അജ്ഞത്തെ നിറഞ്ഞതുമായ അനുഭവങ്ങളുമ്പറ്റി വിവരിക്കാം. ജുഡിഷ്യൽ അസിസ്റ്റന്റിനേൻ്തെ കോടതി ഒരു സബ്ബർക്കുന്ന കോടതിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എപ്പോഴും സർക്കീറ്റിൽ ആയിരിക്കും. വകീലിന്മാരുകും അവരുടെ കക്ഷികൾക്കും അദ്ദേഹം പോവുന്നിടന്നേക്കു ചെലുണ്ടിരുന്നു. വകീലിന്മാരും അവരുടെ ആസ്ഥാനം വിട്ടുപോവുന്നതിനു കൂടുതൽ തുക അവശ്യപ്പെട്ടു. തന്നുലാം കക്ഷികൾക്കു സ്വാഭാവികമായും ഇടത്തീരുലവു വരുമായിരുന്നു. ഈ അസ്ത്രകരുമൊന്നും ജീജ്ഞി പരിശനിച്ചിരുന്നില്ല.

ഞാൻ സുചിപ്പിച്ച അപ്പിൽ വേരാവെലിലാണ് പിചാരണക്കു വച്ചിരുന്നത്. അവിടെ ഷൈറ്റ് വല്ലാതെ ബാധിച്ചിരുന്നു. അയ്യായിരത്തിയണ്ടുറു പേര് മാത്രം ജനസാംഖ്യ വരുന്ന ആ പ്രദേശത്തു തിവസവും എക്കദേശം അർപ്പത്തു പേരേക്കു ഷൈറ്റ് പിടിപ്പെട്ടിരുന്നതായി ഞാനോർക്കുന്നു. അജുകൾ ആ പ്രദേശം തന്റെ നിന്നു വിട്ടുപോവുകയും അവിടു വിജനമാവുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പട്ടണത്തിൽ നിന്ന് അല്പം അകലെയുള്ള വിജനമായ ഒരു ധർമ്മശാലയിലാണു ഞാൻ ചെന്നു താമസമാക്കിയത്. പക്ഷേ കക്ഷികൾ എവിടെ താമസിക്കും? അവർ പാവഞ്ചലാബന്ധിൽ ഇംഗ്രേക്കാരുണ്ടുണ്ടെന്ന മാത്രം അവർക്കു ആശയിക്കേണ്ടിവരുമായിരുന്നു.

വേരാവെലിൽ ഷൈറ്റായതിനാണ് കോടതി മരുവിടേക്കെക്കിലും മാറ്റണ

മെന്നു കാണിച്ചു ഞാനൊരു അപേക്ഷ നൽകണമെന്ന് അവിടെ കേസുള്ള രീതിനു എന്നു കണികയിച്ച് അറിയിച്ചു. അങ്ങനെന്നെല്ലാപേക്ഷ ഞാൻ കൊടുത്തപ്പോൾ സായിപ്പ് എന്നോടു ചോദിച്ചു: “നിങ്ങൾക്കു പറിയാണോ?”

ഞാൻ മറുപടി നൽകി: “എൻറീ ഭയമല്ല ഇവിടത്തെ പ്രശ്നം. ഞാൻ എങ്ങനെന്നെയകില്ലോ എന്തിക്കാള്ളാം. പകേഷ കക്ഷികളുടെ കാര്യം എങ്ങനെയാണ്?”

അപോൾ സായിപ്പ് പറഞ്ഞു: “പ്രേഗ് ഇന്ത്യയിൽ വന്നു താമസമുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനെ എന്തിനു ഭയപ്പെടണാം? വേരാവെള്ളിലെ കാലാവസ്ഥ മനോഹരമാണ് (പട്ടണത്തിൽ നിന്നു വളരെ അകലെ സമുദ്രത്തിന്തെ കൊട്ടാര സദ്യശമായ ഒരു കുടാരത്തിലാണു സായിപ്പ് താമസിക്കുന്നത്). ആളുകൾ തിരിച്ചയായും, അതുപോലെ തുറസ്സായ സ്ഥലങ്ങു താമസിക്കാൻ പറിക്കണാം.

ഈ നിഖാനത്തിനെന്തിരായി വാദിച്ചിട്ടു കാരുമില്ലായിരുന്നു. സായിപ്പ് തന്റെ ശിരസ്ത്വാരോട് പറഞ്ഞു: “മി. ഗാർഡി പരിയുന്നതു കുറിച്ചെടുക്കുകയും, വക്ഷിലാണും കക്ഷികൾക്കും വലിയ അസൗക്രമ്യങ്ങളായെന്ന് എന്ന അറിയിക്കുകയും ചെയ്യുക”.

തന്നെക്കു ശരിയെന്നു തോന്ത്രിയതു സത്യസന്ധ്യമായി നടപ്പിലാക്കുകയാണു സാധിപ്പ് ചെയ്തത്. പകേഷ അദ്ദേഹത്തിന് ഇന്ത്യയിലെ പാവപ്പെട്ടവരുടെ കഷ്ടപ്പാടുകളും എങ്ങനെന്നെല്ലാം വിവരം കിട്ടുക? ജനങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങളും ശ്രദ്ധാരങ്ങളും ആചാരങ്ങളും വിചിത്ര സ്വാംവാങ്ങളും അദ്ദേഹം എങ്ങനെ അറിയാനാണ്? സ്വർണ്ണനാശങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓരോ നിന്നേറയും വില നിർണ്ണയിച്ചുപോന്നിട്ടുള്ള ഒരാൾ ചെട്ടുന്നു ചെന്തുതുട്ടുകൾക്കാണും എങ്ങനെന്നെല്ലാം പ്രാപ്തനാവുക? എറുനി നെപ്പോലേരു ആചാരങ്ങൾക്കു കാരുജാൾ നോക്കിക്കാണാൻ കഴിയാത്തതുപോലെ എറുന്ന നല്ല ഉദ്ദേശ്യങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും എന്തെല്ലിലുംകൂടാരം ഇന്ത്യാക്കാരനെന്നപോലെ ചിന്തിക്കാനോ അതനുസരിച്ച് നിയമങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കാനോ കഴിയില്ലതെന്ന്.

എന്നാൽ ഈ ഏൻറീ കമ്പിലേക്കു വിണ്ടും വരാം. മേൽപ്പറഞ്ഞവിധം വിജയങ്ങൾ നേരിക്കേണ്ടില്ലോ രാജ്യക്കോട്ടിൽ കുറെക്കാലംകൂടി തുടരാമെന്ന സുഖാന്വേഷണം വിചാരിച്ചിരുന്നത്. അങ്ങനെന്നെല്ലാം ഒരു ദിവസം കേവൽറാം ദേവ എൻറീയട്ടുതു വന്ന് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. “ഗാർഡി, ഇവിടെ നിങ്ങൾ തുണ്ടി ഇരിക്കുന്നതു എങ്ങൾക്കു സമ്മതമല്ല. നിങ്ങൾ മോംബെയിൽ താമസമാക്കി പ്രാക്കീസു തുടങ്ങണാം”.

“പകേഷ അവിടെ എന്നിക്കു വേണ്ട ജോലി ആർ ഉണ്ടാക്കിത്തുയും? എൻറീ ചെലവിനുള്ളതു താഴ്കൾ ഉണ്ടാക്കിത്തുരുമോ?” ഞാൻ ചോദിച്ചു.

അപോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഉദ്ദേശ്യം തിരിച്ചയായും ഞാൻ ചെയ്യും. മോംബെയിൽ നിന്നുള്ള വലിയൊരു ബാറിസ്റ്റർ എന്ന നിലയ്ക്കു നിങ്ങളെ

ഞങ്ങളിലീടെ ഇടയ്ക്കു കൊണ്ടുവരും. കൂടാതെ ഫർജി തയ്യാറാക്കാനും മറ്റും ഇവിടെ നിന്ന് അയച്ചുതരികയും ചെയ്യാം. ഒരു ബാൽസ്മീറ്ററു ഉണ്ടാക്കുകയും നിന്നും കുറയുന്നതു ഞങ്ങൾ വക്കിലെമാരാണ്. ജാം നഗറി ലും വേരാവല്ലിലും നിങ്ങളുടെ കഴിവ് ഭാഗിക്കായി നിങ്ങൾ തെളിയിച്ചു. അതു കൊണ്ടു നിങ്ങളെഴുട്ടി എനിക്ക് അല്പാഹോലും ഉള്ളക്കണ്ണംയില്ല. നിങ്ങൾ പൊതുവാർത്ഥനിനു വിധിക്രമപ്പെടുവന്നാണ്. കരുവാറിൽ അജ്ഞാലഗാധി കൂഴിയിൽ കിടക്കാൻ നിങ്ങളെ ഞങ്ങളനുവദിക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ട് എപ്പോഴാണും വോംബൈയ്ക്കു പോവുന്നതെന്ന് എന്നോടു പായുക".

"നെറ്റാളിൽ നിന്ന് എനിക്കു കുറര പണം അയച്ചുകിട്ടാനുണ്ട്. അതു കിട്ടിയാലുകൾ ഞാൻ പോകാം" എന്ന് എൻഡേരി മറുപടി.

എതാഞ്ഞു രണ്ടാഴ്ചക്കും ആ പണം വരുന്നു. ഞാൻ വോംബൈയ്ക്കു പോവുകയും ചെയ്യു. അവിടെ പെയ്ന്, ഗിൽബർട്ട് ആശൻ സയാം (Payne, Gilbert and Sayam) യുടെ ഓഫീസിൽ ഞാനോരു മുറിയെടുത്തു. അങ്ങനെ ഞാൻ വോംബൈയിൽ താമസമുറപ്പിച്ചതുപോലെയായി.

22. പരിക്ഷിക്കപ്പെട്ടുന്ന വിശ്വാസം

വേംബെ ഫോർട്ടിൽ മേല്പാണ്ട വിധം ഓഫീസുമുറിയും, ഗിൽബാർഡിൽ വിട്ടു. വാടകയ്ക്കെടുത്തെങ്കിലും അവിടെ താമസമുറപ്പിക്കാൻ മുഴുവൻ എന്നും അനുവദിച്ചില്ല. ആ പുതിയ വിട്ടിലേക്കു ഞങ്ങൾ താമസമാക്കിയ ഉടൻ എൻഡേരി രണ്ടാമത്തെ മകൻ മൺിലാലിനു കട്ടുത്ത ടെക്നോളജിയിൽ ബാധിച്ചു. അതോടൊപ്പം സൃജനരിയയും രാത്രിയിൽ സന്നിഹിത ലക്ഷണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. എതാനും വർഷം മുമ്പു വലിയൊരു മസൂരി ബാധയിൽ നിന്ന് അവൻ രക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നതാണ്.

ഡോക്ടറെ കൊണ്ടുവന്നു. മരുന്നുകൊണ്ട് ഒരു പ്രധാജനവുമില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. എന്നാൽ മുട്ടയും കോഴിസുപ്പും കൊടുത്താൽ ഗുണം കിട്ടുമെന്നും അദ്ദേഹം അലിപ്രായപ്പെട്ടു.

മൺിലാലിനു പത്തു വയസ്സു ഉണ്ടായിരുന്നുത്തു. അവൻ എൻഡേരി ആഗ്രഹം അനേകിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. രക്ഷാകർത്താവെന നിലയ്ക്കു ഞാനാണു തിരുമാനിക്കേണ്ടിയിരുന്നത്. പാഴ്ചിയായ നഘ്നാരാളായിരുന്നു ഡോക്ടർ. അദ്ദേഹത്തോടു ഞങ്ങളെല്ലാവരും സസ്യഭൂക്കുകളാണെന്നും അ ദ്രോഗ നിർദ്ദേശിച്ച രണ്ടു സംയനങ്ങളും എൻഡേരി മകനു കൊടുക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞു. അതിനാൽ മറ്റു വല്ലതും നിർദ്ദേശിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്യു.

"നിങ്ങളുടെ മകൻ ജീവൻ അപകടത്തിലുണ്ട്" ആ സ്ഥലം ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു. "പാലിൽ വെള്ളം ചേരിതു നേർപ്പിച്ചു നമുക്കവെന്നു കൊടുക്കാം. പക്ഷേ അതുകൊണ്ടു വേണ്ടിട്ടെന്നാലും പോഷകാംഗങ്ങൾ അവനു കിട്ടുകയില്ല. പല പറിസ്യു കൂടുംബങ്ങളിലും എന്ന കൂട്ടിക്കാണ്ടുപോവാറുണ്ട്.

ഞാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ധാത്രാനും കൊടുക്കാനവർ മടിക്കാറില്ല നിങ്ങളും ഒരു മകൻറെ കാര്യത്തിൽ ഇതു കട്ടുപിടിച്ചതും പാടില്ലെന്നു ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഉപദേശിക്കുകയാണ്”.

“അങ്ങു പറയുന്നതു വളരെ ശരിയാണ്” ഞാൻ പറഞ്ഞു. “ഒരു ഡോക്ടർ എന്ന നിലയ്ക്ക് അങ്ങേക്ക് അതെ ചെയ്യാനാവു. എന്നാൽ എൻ്റെ ഉത്തരവാഡിതും വളരെ വലുതാണ്. മുതിർന്ന കുട്ടിയായിരുന്നുകൾക്കും അവർക്കും ആറു ഹം അനോഷ്ട്രീറിയുകയും അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യാമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇവിടെ എൻ്റെ അവനുവേണ്ടി ചിന്തിക്കുകയും തീരുമാനിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എൻ്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിലാണ് ഏല്ലാടക വിശ്വാസം യഥാർത്ഥത്തിൽ പരിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നത്. തെറ്റാ ശരിയോ ആകുടെ മനുഷ്യർ മാംസവും മുട്ടയും മറ്റും കഴിക്കരുതെന്ന അഭിപ്രായം എൻ്റെ മതവിശ്വാസത്തിലെന്ന് ഭാഗമാണ്. ജീവൻസ് നിലനിർത്തുവാൻ നമ്മൾ സ്വികരിക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങൾക്കു പോലും ഒരു അതിരുണ്ടായിരിക്കണം. ജീവരക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടിപ്പോലും നമുക്കു ചെയ്യാൻ പാടില്ലാത്ത ചില തുടങ്ക്. ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നിടത്തോളം എൻ്റെ മതവിശ്വാസപ്രകാരം ഇത്തരം അവസരങ്ങളിൽപ്പോലും മാംസമോ മുട്ടയോ കഴിക്കുന്നതു നിശ്ചിയമാണ്. അതിനാൽ അങ്ങു പറയുന്ന അപകടസാധ്യതയെ നേരിടാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാക്കണം. എങ്കിലും ഞാന്നങ്ങളോടു ഒന്ന് അപേക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങയും ഒരു ചികിത്സ സ്വികരിക്കാൻ വയ്ക്കുതെ സ്വീഡിതിക്ക് ഞാൻ പരിച്ഛേട്ടുള്ള ചില ജലച്ചികിത്സകൾ അഭിക്ഷിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുകയാണ്. എന്നാൽ കുട്ടിയുടെ നാഡിയും നെഞ്ചും ശാസകോശവും മറ്റും പരിശോധിക്കാൻ എൻ്റെ ഒരിയില്ലെന്നും താഴെ ഇടക്കിടക അവ പരിശോധിച്ച് അവർക്കു അവസ്ഥ എന്നാണെന്ന് എന്ന അറിയിപ്പാൽ വലിയ ഉപകാരമായിരിക്കും”.

ആ നല്ല ഡോക്ടർക്ക് എൻ്റെ ബുദ്ധിമുട്ടു മനസ്സിലാവുകയും അതിൽ മതപ്പൂര്വതോന്നുകയും എൻ്റെ അപേക്ഷ അദ്ദേഹം സ്വികരിക്കുകയും ചെയ്യും. മൺഡിലാലിനു തന്റെ ആഗ്രഹം അറിയിക്കാൻ കഴിണ്ണില്ലെന്നു ഡോക്ടർ ടുറും. ഞാനും തമിലുണ്ടായ ആഗ്രഹവിനിമയം അവനെ അറിയിക്കുകയും അവർക്കു അഭിപ്രായം ഞാൻ ചോദിക്കുകയും ചെയ്യും. അദ്ദോധവാൻ പറഞ്ഞു:

“അച്ചൻ ജലച്ചികിത്സ പരിക്ഷിച്ചോളും. ഞാൻ മുട്ടയോ കോഴി സുപ്പോ കഴിക്കില്ലും”.

ഈത് എന്ന സന്തോഷപ്പീച്ചു എങ്കിലും അവയിലേതെങ്കിലും ഞാനവനു കൊടുത്താൽ അവന്നതു കഴിക്കുകയായിരുന്നുവെന്ന് എൻ്റെ ഫാരമായിരുന്നു.

ലുഡിക്കുന്നേയുടെ ചികിത്സാ സ്വന്നദായം എൻ്റെ ഫാരമായിരുന്നു. ഞാന്നതു പരിക്ഷിച്ചു നോക്കിയിട്ടുമുണ്ടായിരുന്നു. രോഗി ഉപവസിക്കുന്നത് നല്കാണെന്നും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. അങ്ങനെ കുന്നേയുടെ വിധി അനുസരിച്ചുള്ള കട്ടിസ്തനം (Hip bath) മൺഡിലാലിനു നൽകാൻ തുടങ്ങി.

ഒരു പ്രാവശ്യവും മുന്നു മിനിട്ടിലധികം വെള്ളത്തിൽ അവനെ ഇരുത്തുമായിരുന്നില്ല. ഓൺസൈൻറിൽ വെള്ളം ചേർത്തു കഴിക്കാൻ കൊടുക്കും. അങ്ങനെ മുന്നു ദിവസം കടന്നുപോയി.

എന്നാൽ പനിക്കു കുറവുവന്നില്ല. 104 ഡിഗ്രിവരെ പനി ഉയർന്നു. രാത്രിയിൽ സന്നിഹാത ലക്ഷണമായ പിച്ചുംപോയും പറയൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അസിസ്റ്റന്റായി. അള്ളക്കൾ എന്നുപറ്റി എന്നുപറയും? എൻറ ജേപ്പംറൻ എന്നുപറ്റി എന്നാവും ചിന്നിക്കുക? മെറ്റാരു ഡോക്ടർ വിജിക്കാമായിരുന്നില്ല? എന്നുകൊണ്ട് ഒരു ആയുർവേദ വൈദ്യനെ കൊണ്ടു വന്നുകൂടാ? മാതാപിതാക്കൾക്ക് അവരുടെ ഭ്രാന്തൻ ചിന്തകൾ മക്കളിൽ പ്രയോഗിക്കാൻ എന്തെങ്കാശമാണുള്ളത്?

ഈത്തരം ചിന്തകളാൽ എൻറ മനസ്സ് നീറി. അപ്പോൾ മരിച്ചുള്ള ഒരു ചിന്താപ്രവാഹം വരും. ഞാൻ സ്വയം സികിരിക്കുന്നതാം ചികിത്സാ എൻറ മകനു നൽകിയിരിക്കുന്നതുവെന്നു തിരിച്ചയായും സാപ്രിതനാണ്. എന്നിക്കു ജലച്ചാക്കിരിക്കുന്നതിൽ വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു, അലോപ്പതിയിൽ വിശ്വാസമില്ലപ്പയിരുന്നു താനും. ഡോക്ടർമാർക്കു രോഗം ഭേദമാക്കുമെന്നു ഉറപ്പുതരാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. അവർക്ക് അണ്ണായറ്റം സാധിക്കുക പരിക്ഷിച്ചുനോക്കുക മാത്രമാണ്. ജീവൻറ നൂല് തെവാൽത്തിന്റെ കയ്യല്ലാണ്. എന്നുകൊണ്ട് തെവാൽത്തിന്റെ വിശ്വാസിച്ച് അതേല്പിക്കുകയും തെവാനുമതിൽ ഞാൻ ശരിയെന്നു കരുതുന്ന ചികിത്സാ രീതി തുടരുകയും ചെയ്തു കൂടാ?

ഈ വിരുദ്ധ പരിക്കലാൽ എൻറ മനസ്സ് പിളർക്കപ്പെട്ടു. സമയം രാത്രിയായിരുന്നു. മൺിലാലിൻറെ കിടക്കയിൽ അവൻറെ സമീപം ഞാൻ കിടക്കുകയായിരുന്നു. അവൻറെ ഭേദപരം തുണിനന്നച്ചു പൊതിഞ്ഞു വിയർപ്പിക്കുവാൻ (Wet Sheet Pack) ഞാൻ നിർച്ചപരിച്ചു. എഴുന്നേറ്റ് ഒരു വിർസ്സുനന്നച്ചു വെള്ളം പിഴിഞ്ഞുകളഞ്ഞ് അതുകൊണ്ട് മൺിലാലിനെ ചൊതിഞ്ഞു. തലമാത്രം പുറത്തുകാണുന്ന തരഞ്ഞിലായിരുന്നു അത്. അനന്തരം രണ്ടു കമ്പിളിഡിക്ക് അവനെ ചുറ്റപ്പെട്ടു. തലയിൽ നന്നാണ തുവാല ചുറ്റി. അവൻറെ ഭേദപരം മുഴുവൻ കൂച്ചിയ ഇരുവുംപോലെ ചുറ്റുപണ്ടുതുകാണിരുന്നു. നല്ലപോലെ വരണ്ടിരുന്നു. അല്ലവും വിയർപ്പുണ്ടായില്ല.

ഞാൻ വല്ലാതെ തള്ളിനു. മൺിലാലിനെ അവൻറെ അമ്മയുടെ നോട്ട് തിന്റെ ഏലപ്പിച്ചിട്ട് അല്ലപം നടന്ന് ഉന്നേഷം നേടാനായി ഞാൻ ചാപ്പാത്തിയിലേപ്പെടുപോയി. രാത്രി ഏതാണ്ട് പത്തുമണിയായിരുന്നു. വളരെ കുറച്ചുപേരേ പുറത്തുനടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അബാധമായ ചിന്തയിൽ ആണ്ടുപോയ ഞാൻ അവരെയൊന്നും നോക്കിയില്ല: “ഈശ്വരാ ഈ പരിക്ഷണാല്പട്ട തിന്റെ എൻറെ മാനം അണ്ണയുടെ കൈയ്യിലാണ്.” എന്നു ഞാനാവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. രാമനാമം എൻറെ ചുണ്ടുകൾ ഉരുവിട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പസമയം കഴിഞ്ഞ് ഞാൻ തിരിച്ചു നടന്നു. എൻറെ ഫൂട്ടം നെഞ്ചിനുള്ളിൽ ആണ്ടെടിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ഞാൻ മുറിയിലേക്കു കടന്നപോഴേ മൺിലാൽ പറഞ്ഞു, "ബാപ്പു അങ്ങ് തിരിച്ചേത്തിയോ?"

"ഉവ്വേ കുണ്ണേ".

"എന്ന ഇതിന്തനിന്നു വലിച്ചു പുറത്തിട്ടു. ഞാൻ ഏരിയുകയാണ്".

"നി വിയർത്തേ കുണ്ണേ?"

"ഞാൻ വിയർപ്പിൽ മുണ്ടിയിരിക്കുകയാണ്. എന്ന ദയവായി പുറത്തെ കെട്ടുകൂടു".

ഞാവലൻ നെറ്റി താട്ടുനോക്കി. അതിൽ വിയർപ്പുതുള്ളികൾ പൊതി ഞിരുന്നു. പഠി കുറിയുകയായിരുന്നു. ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷ് നമ്പി പറഞ്ഞു.

"മൺിലാൽ, നിന്റെ പഠി തിരിച്ചുഡായും ഉടനെ പോകും. അല്ലോ കുടി വിശർത്തേടു. അപോൾ ഞാൻ നിന്നെ പുറത്തെക്കെടുക്കരാം".

"അയ്യോ അരുത്. എന്ന ഈ തിരിച്ചുകയിൽ നിന്നു പുറത്തെക്കെടുക്കു. വേണമെങ്കിൽ പിനിക് എപ്പോഴെങ്കിലും ഇതുപോലെ വരിഞ്ഞുകെട്ടിക്കൊള്ളു.".

അവൻ ശ്രദ്ധ തിരിച്ചുകൊണ്ട് അലപ്പസമയം കുടി അങ്ങനെ തന്നെ അവനെ കിടത്തി. വിയർപ്പ് അവൻ നെറ്റിയിൽ നിന്ന് അരുവിപോലെ ഒഴുകി. ണാനാ പുതപ്പുകൾ മാറ്റി. വിയർപ്പ് തുടച്ചു. അച്ചന്നും മക്കും ഒരേ കിടകയിൽ ഉറക്കമായി.

രണ്ടുപേരും മരത്തടിപോലെ കിടന്നുങ്ങി. അടുത്ത ദിവസം രാവിലെ നോക്കിയപോൾ മൺിലാലിനു പഠി വരുത്തെ കുഞ്ഞിരുന്നു. നേരപ്പിച്ച പാലും പച്ചച്ചാറും കഴിച്ചു. അതുപോലെ അവൻ നാല്പത്തു ദിവസം കുടി ചൂക്കുടി. അപോൾ എനിക്കു ദേം തിരെയില്ലാതായി. അത് എത്രതും മാറാപ്പാറിയായിരുന്നു. അതിനെ നിയന്ത്രിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഇന്നു മൺിലാലാണു എന്നോ കുട്ടികളിൽ ഏറ്റവും ആരോഗ്യമുള്ളവൻ. അവൻ ഒരു രാഹം മാറിയത് ഇന്നു രാനുഗ്രഹിതനാലാണോ ജലച്ചാരിക്കിൽസക്കാണാണോ ശ്രദ്ധയോടെക്കുള്ള ശുശ്രൂഷയും ഭക്ഷണാനിയന്നണാവും കൊണ്ടാണോ എന്ന് ആർക്കു പറയാൻ കഴിയും? ഓരോരുത്തരും അവരവരുടെ വിശ്വാസം അനുസരിച്ചു തിരുമാനിക്കുട്ട. എന്ന സംഖന്യിച്ചിടത്തേളം ഇംഗ്ലീഷ് എന്നീര മാനം കൈച്ചുപ്പു എന്ന കാര്യം ഉറപ്പായിരുന്നു. ആ വിശ്വാസം ഇപ്പോഴും അചന്നേലമായി നില്ക്കുന്നു.

23. ഒക്ഷിണാപ്രിക്കയിലേക്കു വിശ്വേം

മൺിലാലിന്റെ ആരോഗ്യം വിശ്വേക്കിപ്പിക്കുന്നു. ശിർഗാമിലെ ഞങ്ങളുടെ വിട്ട താമസിക്കാൻ എറിയൽക്കല്ലുന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അത് ഇന്നുപ്പേണ്ടുള്ളതും വരാളിച്ചും കുറഞ്ഞതും അയിരുന്നു. അതുകാണ്ടു ശ്രീ. രഹാഗകൾ ജഗ്ധിവനുമായി ആംലാപിച്ചു ബോംബയിൽ പ്രസംഗിപ്പിച്ചു

കിലും നല്ല കാറ്റും വെളിച്ചവുമുള്ള ഒരു വീട് വാടകയ്ക്കട്ടുകാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ബാന്ധയിലും സാന്താക്രൂസിലും വിട്ടുനോക്കി ഞാനപ്പെട്ടു. ബാന്ധയിലെ കശാസ്ത്രശാല അവിടെ വിഭേദങ്കുന്നതിൽ നിന്നും എങ്ങനെ തന്മാത്ര തന്മാത്ര. ഐട്ടുകൊണ്ടുതുടർന്ന് സ്ഥലംജാളി. സമുദ്രത്തിൽ നിന്നു വളരെ അകലെയാണ്. അവസാനം സാന്താക്രൂസിലെ നല്ലാരു ബാധാ വെക്കുകിട്ടി. ശുചികരണ വിഷയത്തിൽ ഏറ്റവും നല്ലത് എന്ന നിലയ്ക്കാണ് അതു വാടകയ്ക്കട്ടുത്തത്.

സാന്താക്രൂസിൽ നിന്നു ചർച്ച ഗേറ്റിലേക്കു ഞാനോരു എന്നാം കൂണ്ട് സീസൺ കിക്കരുടുത്തു. ഫാസ്റ്റ് കൂണ്ട് താന്ത്രക്കാരാനായി ആ കവാർട്ടുമെൻറിൽ ലൂളുള്ള ഏകവ്യക്തി എന്ന നിലക്ക് ഇടയ്ക്കിടെ എനിക്ക് അഭിമാനം തോന്ത്രിയിൽ ദുന്നു. ബാന്ധയിൽ നിന്നു ചർച്ച ഗേറ്റിലേക്കുള്ള ഫാസ്റ്റ് ടെയിനിൽ കയറാൻ ഞാനവിട്ടു വരെ പലപ്പോഴും നടക്കുമായിരുന്നു.

പ്രതിക്ഷീച്ചിത്തിലേറെ എൻറ ജോലിയിൽ ഞാൻ അഭിവൃദ്ധി പ്രാപിച്ചു. കൈപ്പിനാട്ടുകയെയിലെ എൻറ കഷികൾ പലപ്പോഴും എന്ന ചില ജോലികൾ ഏല്പിച്ചു. എൻറ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് അതിൽ നിന്നുള്ള വരുമാനം മതിയായിരുന്നു.

ഒഹക്കോടതിയിൽ എൻറകിലും കേസ് കിട്ടുന്നതിൽ ഞാനതുവരെ വിജയിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അഹാലത്തു പതിവായി കൂടിക്കിരുന്ന നിയമവാദ പ്രതിവാദം (Moot) കേൾക്കാൻ ഞാൻ പോകുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അതിൽ ഒരു പക്കടക്കാൻ ഞാൻ ഒരിക്കലും ദയവുണ്ടില്ല. ജീവിയത്ത് റാം നാനാഭായി അതിൽ ഒരു പ്രധാന പങ്ക് വഹിച്ചിരുന്നതു ഞാനോർക്കുന്നു. മറ്റു പല പുതിയ ശാരിസ്റ്ററുമാരെയും പോലെ ഞാനും ഒഹക്കോടതിയിൽ കേസുകൾ കേൾക്കാൻ പോകുമായിരുന്നു. പക്ഷേ, അത് എൻറ അഭിവൃദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനു പകരം കാലിൽ നിന്നു നേരിട്ടുവരുന്ന, ഉറഞ്ഞാൻ പേരിപ്പിക്കുന്ന കാറ്റ് ആസ്പദകാനായിരുന്നില്ലെങ്കിനും സംശയിക്കണം. ഞാൻ മാത്രമല്ല മറ്റു സുവഖ്യമന്നുവെക്കാൻ ഉണ്ടായിരുന്നതെന്ന് എനിക്കു കാണാൻ കഴിയും. അതെരുപ്പം ഫാഷൻ ആശണന്നും അതിനാൽ ലജ്ജിക്കാനൊന്നുമില്ലെന്നും തോന്തി.

എന്നായാലും ഒഹക്കോടതിയിലെ ശ്രദ്ധിക്കാനും പലരുമായി പരിചയപ്പെടുന്നും ഞാനാരുളിച്ചു. അധികം താമസിയാതെ ഒഹക്കോടതിയിൽ എനിക്കു കേസുകൾക്കുമെന്നു തോന്നുകയും ചെയ്യു.

ശ്രദ്ധനെ ഒരു വശത്ത് എൻറ ജോലിക്കാരുണ്ടായിരുന്നിൽ ഞാൻ കേൾക്കില്ലോ തെ നീണ്ടിയെക്കാൻ മറ്റൊരുതെ എൻറമേൽ എപ്പോഴും കണ്ണുപതിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ശോഖലെ എനിക്കായി തിട്ടുക്കെതിൽ പദ്ധതികൾ ആസുത്രണം ചെയ്യുകയായിരുന്നു. ആംഗ്രേസ്തൊറും രണ്ടാം മുന്നൊ തവണ അദ്ദേഹം

എൻറെ ഓഫീസ് മുറിയിൽ എത്തിനോക്കുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബം അറിയേണ്ട സുഹൃത്തുക്കളെയും കൊണ്ടുവരും. തന്റെ പ്രവർത്തനരിൽഡിഗ്രിമായി എൻറെ പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്നൊരു ഖുശാരൻ എൻറെ സന്താം പദ്ധതികൾ നിലനിൽക്കണം എൻറെ ലൂപ്പും അംഗുവാഴിപ്പുട്ടില്ലെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെതായ വഴി കുറ്റം അപ്പെരുമാനിക്കുകയാണു ചെയ്തിട്ടുള്ളത്.

ഈജനെ താൻ ഉദ്യോഗിച്ചുതുപോലെ താമസം ഉറപ്പിച്ചുന്നു തോനിയ ഘട്ടത്തിൽ തന്നെ ഒക്ഷിണാപ്രധികരയിൽ നിന്ന് അപ്രതിക്ഷിതമായ ഒരു കേ ബിഷർ സന്ദേശം എന്നിക്കുക്കിട്ടി: “ചോംവർ ലെയൻ ഇവിടെ വരുന്നു. ദയവായി ഉടനെ തിരിച്ചെത്തുക.” താൻ നന്ദിയി വാഗ്ദാനം ഓർക്കുകയും യാത്രയും കുറഞ്ഞ പണം കിട്ടിയാലും പുറപ്പെടാമെന്നു തിരികെ കവിയടക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ ഉടനെ ഭേദങ്ങൾ ചെയ്തു. താൻ എൻറെ ഓഫീസുപേക്ഷിച്ച് ഒക്ഷിണാപ്രധികരയിലേക്കു യാത്രയായി.

അവിടെ ഒരു വർഷമെ എന്നിക്കു ജോലിയുണ്ടാകു എന്നു തോനിയൽത്തിനാൽ ബധാവും നിലനിർത്തുകയും ഭാഗ്യേയും മക്കളും അവിടെന്നു താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. നാട്ടിൽ ജോലി കിട്ടാതെ ഉൽസാഹിക ജൂഡ ചെറുപ്പക്കാർ മറ്റു രാജ്യങ്ങളിൽ കുട്ടിയെറി പാർക്കണം എന്ന് അക്കാദിപ്പിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് അംഗത്വം നാല്ലും ചെറുപ്പക്കാർ തന്റെ കുടുംബക്കാണ്കുപോയി. അവിടെല്ലാശേ മഹാശ്ലാം ഗാന്ധി ആയി രുന്നു.

ഗാന്ധി കുടുംബം വളരെ വലുതായിരുന്നു; ഇപ്പോഴും ആണ്. പരമ്പരാഗതമാർഗ്ഗം ഉപേക്ഷിച്ചു വിഭേദത്തുപോക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഏല്ലാവരും ആണ്. കണ്ണടക്കാൻ എന്നിക്കാറുമായിരുന്നു. അവൻറെ പലയേറും എൻറെ അച്ചുപ്പൻ സർക്കാർ സർവ്വീസിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കുമായിരുന്നു. ഈ ഉദ്യോഗമോഹനത്തിൽ നിന്ന് അവരെ സ്വത്വന്തരാക്കണമെന്നു താനാശിച്ചു. അവൻകൊയി വേറെ ഉദ്യോഗം കണ്ണടക്കാൻ എന്നിക്കു കഴിവോ ആഗ്രഹം മോ ഇല്ലായിരുന്നു. അവൻ സ്വാശ്രയമോധനയാട്ടം പ്രവർത്തിക്കണമെന്ന് ആയിരുന്നു എൻറെ ആഗ്രഹം.

എന്നാൽ എൻറെ ആദർശങ്ങൾ പുരോഗതിച്ചുതോടെ ഈ യുവാകളും ഒരു അദർശജീവൻ എൻറെത്തിനോടു യോജിക്കുന്നതാകാൻ വേണ്ടി അവരെ സ്വാധീനിക്കാൻ താൻ ശ്രമിച്ചു. അജ്ഞനെ സ്വാധീനിക്കുന്നതിൽ താനേറ്റു വും വിജയിച്ചുത് മഹാശ്ലാം ഗാന്ധിയുടെ കാല്യത്തിലാണ്. അതേപ്പറ്റി പിന്നീട് പറയാം.

ഭാഗ്യേന്നാടും മക്കളോടുമുള്ള പേരുപാട്, സുസ്ഥിരപിതമായ ജോലിയും താമസവും വിട്ടുകളയൽ, സുന്നിശ്ചിതത്വത്തിൽ നിന്ന് അനിശ്ചിതത്വത്തി

ലേക്കുള്ള പോക്ക് - ഇവയെല്ലാം ഒരു നിമിഷം എന്നെന്ന വേദനിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ അനിശ്ചിത ജീവിതവുമായി ഞാൻ സാധം ചൊരുത്തെപ്പറ്റിരുന്നു. സത്യം തന്നെയായ മുഖ്യരഹസ്യങ്ങൾക്കു മറ്റല്ലാം അനിശ്ചിതമായ ഈ ലോക അതിൽ സുനിശ്ചിതത്വം പ്രതിക്ഷീകരിക്കുന്നതു തെറ്റാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. നമ്മാട്ട് ബന്ധ്യപ്പെട്ടുള്ളതും നമുക്കു ചുറ്റുമായി കാണപ്പെടുകയും സംഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുമെല്ലാം അനിശ്ചിതവും ക്ഷണികവുമാണ്. എന്നാൽ അവയിലോക്കേ ഒരു പരമബൈതന്യം സുനിശ്ചിതമായി മറഞ്ഞിരിപ്പാണ്. ആ സുനിശ്ചിതത്വത്തെ ഒരുനോക്കു കാണാനും അതിലേപക്കു സാജീ വിതരണ ബന്ധിക്കാനും കഴിയുന്നവൻ ലാശുവാനാണ്. ആ സത്യത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള അനേപ്പണമാണു ജീവിതത്തിലെ പരമപുരുഷാർത്ഥം.

ഞാൻ ധർമ്മാനിലെത്തിയൽ ഒരു ദിവസംപോലും നേരനേതയായിരുന്നില്ല. അവിടെ എനിക്കായി ഒട്ടേറു ജോലി കാഞ്ഞിരിപ്പുണ്ടായിരുന്നു. മി: ചേം ബർലെഫ്റ്റെനു നിവേദകസംഘം ചെന്നു കാണേണ്ട തിയതി നിശ്ചയിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു സമർപ്പിക്കേണ്ട നിവേദനം തയ്യാറാക്കുകയും ആ സംഘത്തോടൊപ്പം പോവുകയുമാണു ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നത്.

1. വൃമ്മാപ്രയത്നം?

മി: ചോംബർലൈയൻ ഒക്സിസാപ്രിക്കെയിൽ വന്നതു മുപ്പത്തണ്ണു ദശലക്ഷം പവണ്ണി സംഭാവന സ്വീകരിക്കാനും ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെയും ഭോവർമാരുടെയും ഹൃദയം കവറാനും വേണ്ടിയാണ്. അതിനാൽ അദ്ദേഹം ഇന്ത്യൻ നിവേദകസംഘത്രൈഡ് ഒരു തണ്ണുപുൻ നയമാണു സ്വീകരിച്ചത്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “സ്വരംഭനമുള്ള കോളനികളുടെമേൽ ഫീട്ടിക്ക്, സാമ്രാജ്യ സർക്കാരിനു പായത്രക്ക നിയന്ത്രണമെന്നും ഇല്ലാനു നിങ്ങൾക്കറിയാമല്ലോ? നിങ്ങളുടെ സകടങ്ങൾ യഥാർത്ഥമായി തോന്നുന്നു. എന്നാൽ സാധിക്കുന്ന തുണാൻ ചെയ്യാം. എന്നാൽ ഇവിടത്തെ യുദ്ധാപ്രസ്താവനുടെ ഇടയ്ക്കു താമസിക്കാനാഗ്രഹിക്കുന്നുകിൽ അവരെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ നിങ്ങൾ പറമാവധി ശ്രമിക്കണം”.

ഈ മറുപട്ടി നിവേദക സംഘാംഗങ്ങളുടെ മേൽ മണ്ണുകോറിയിട്ടു പോലെയായി. എന്നിക്കും നിരാൾ തോന്നി. ഞങ്ങളുടെയെല്ലാം കണ്ണുതുറന്നു. ആദ്യ മുതൽക്കേ ഞങ്ങളുടെ ജോലി തുടങ്ങണ്ടിയിരിക്കുന്നു എന്നു തോന്ന കണ്ണു. സഹപ്രവർത്തകർക്കു സ്ഥിതിഗതികൾ തോന്ന വിവരിച്ചുകൊടുത്തു.

സത്യം പറഞ്ഞാൽ മി. ചോംബർലൈയൻ മറുപടിയിൽ തെറ്റുപറിയാനൊന്നുമില്ല. കാര്യങ്ങൾ മറ്റുപടിക്കാതെ അദ്ദേഹം തുറന്നു പറഞ്ഞതു നന്നായതെന്നുള്ളൂ. വാളുകൊണ്ടുള്ള രേണും അമധ്യ ശക്തിയാണു ശരിയെന്ന നിയമം അദ്ദേഹം സഹമുഖയായി നിന്തിയിൽ ഞങ്ങൾക്കു മനസ്സിലാക്കിത്തരിക്കായിരുന്നു.

എന്നാൽ ഞങ്ങൾക്കു വാജ്ഞാനും ഉണ്ണായിരുന്നില്ല. വാളുകൊണ്ടുള്ള വെട്ടേല്ക്കാൻ വേണ്ട ആരോഗ്യമോ കായികശൈഷിയോ ഞങ്ങൾക്കില്ലായിരുന്നതാനും.

മി. ചോംബർലൈയൻ ഒക്സിസാപ്രിക്കെയിൽ ചെലവഴിക്കാൻ കൂടിച്ചു സമയമേ നീക്കിവച്ചിരുന്നുള്ളൂ. ശ്രീനഗരിൽ നിന്നു കന്യാകുമാരിയിലേക്ക് 1900 മെല്ലുംബണ്ണക്കിൽ ധർമ്മാന്തരിൽ നിന്നു കേപ് ടബ്ലിഡേക്ക് 1100 മെല്ലിൽ കൂറയാതെയുണ്ട്. ഈ നിംബു ദുരം കൊടുക്കാറ്റിക്കൊണ്ടിരുന്നു. മി. ചോംബർലൈയന്നു തരണം ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നു.

സെറ്റാളിൽ നിന്നു ട്രാൻസ്വാളിലേക്ക് അദ്ദേഹം തിട്ടുക്കത്തിൽ പോയി.

അവിടെയുള്ള ഇന്ത്യാക്കാരുടെ റിവേഴനം തയ്യാറാക്കി സമർപ്പിക്കേണ്ട ജോ ചിയും എനിക്കായിരുന്നു. പക്ഷേ പ്രിട്ടോറിയൽക്കു ഞാനന്ദനയെ എത്തി ചുരും? എനിക്കെവിടെ സമയത്തിന് എത്തിച്ചേരുൻ വേണ്ട നിയമപദ്ധതി ശുംഗത്തെക്കളും സ്ഥാപിക്കാൻ അവിടെയുള്ള നമ്മുടെ ആളുകൾക്കു കഴിവില്ലായിരുന്നു. യുഖം ട്രാൻസ്വാളിനെ ഭിക്കുമായ ഒരു മരുഭൂമിയാക്കി ചാറ്റിയിരുന്നു. കൈശാപദാർത്ഥങ്ങളും വസ്ത്രങ്ങളും അവിടെ കിട്ടാനില്ലായിരുന്നു. സാധനങ്ങളില്ലാത്തേയോ പുട്ടിയോ കിടക്കുന്ന കടകളിലെല്ലാം സാധന ആശി വന്നുനിന്നുകയോ പൂർത്തിയ തുറക്കരുപ്പട്ടകയോ ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നു. അതു കുറെ സമയംകൊണ്ട നടക്കു. കടകളിൽ കൈശാത്തിനുള്ള പദാർത്ഥം ആശി മറ്റും എത്തുന്നതുവരെ അഭ്യാർത്ഥികളുപ്പോലും തിരിച്ചുവരാൻ അനുബദ്ധിയിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു ട്രാൻസ്വാളിലൂപ്പള്ളിവരല്ലോം പെരിമിറ്റുകൾ വാങ്ങണമെന്നിയിരുന്നു. യുഖംപുസ്തകങ്ങൾ അതിനു ബുദ്ധിമുട്ടൊന്നായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ ഇന്ത്യാക്കാരുടു പെരിമിറ്റുകൾക്കു വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു.

യുഖകാലത്ത് ഇന്ത്യയിൽ നിന്നും നിലോബനിൽ നിന്നും കൈശാഖിക്കരിയിലേക്കു ധാരാളം ഓഫീസ് കീമാരും പട്ടാളക്കാരും വന്നിരുന്നു. അവരിൽ അവിടെ താമസമുറപ്പിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്കു സഹകരണങ്ങൾ ചെയ്തു കൊടുക്കേണ്ടതു തങ്ങളുടെ കടമയാണെന്നു പ്രിക്സിഷ് അധികാരികൾ കണക്കാക്കി. എങ്ങനെ നോക്കിയാലും പുതിയ ഓഫീസർമാരെ നിയമിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു. ഇത് സാഹചര്യത്തിൽ പരിചയം ഏടിയ ഇതു ആളുകൾ ഒരു അവർക്കു സഹകരിക്കിയും കിട്ടി. അവരിൽ ചിലവരുടെ തീക്ഷ്ണബുദ്ധി ഒരു പുതിയ വകുപ്പിനും ജനം നൽകി. ഇത് അവരുടെ പ്രഭൂല്പംപന്നതിനും തത്ത്വിച്ചു. നീഡ്രാകൾക്ക് ഒരു പ്രത്യേക വകുപ്പ് ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ സ്ഥിതി കൂടുതലും അനുകൂലമം വൂപാടിക്കുകയായിരുന്നു. മടങ്ങിവരുന്ന അഭ്യാർത്ഥികൾക്കു പെരിമിറ്റുകൾ ഏസുക്കാണ് ഒരു പ്രത്യേക വകുപ്പ് ഉണ്ടായിക്കുടാ? ഇത് വാദം വളരെ യുക്തമായി തോന്തി. ഞാൻ ട്രാൻസ്വാളിലെത്തിയപ്പോൾ ഇതു വകുപ്പ് തുടങ്ങിക്കാഴ്ചയിരുന്നു. അതിന്റെ നിയന്ത്രണം എല്ലാ ഭാഗത്തേ കൂടും അനുകൂലമം വൂപാടിക്കുകയായിരുന്നു. മടങ്ങിവരുന്ന അഭ്യാർത്ഥികൾക്കു പെരിമിറ്റുകൾ നല്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥമാർ എല്ലാവർക്കും പെരിമിറ്റു നൽകാൻ തയ്യാറാക്കാമായിരുന്നു. പക്ഷേ, എഴുപ്പാക്കാരുടെ കാലുത്തിൽ മേര്‌പറിഞ്ഞ പുതിയ വകുപ്പിന്റെ ഇടപെടൽ കൂടാതെ അവർക്കെങ്ങനെ അതു ചെയ്യാൻ കഴിയും? പുതിയ വകുപ്പിന്റെ ശൃംഗാരകാര്യാലയം പെരിമിറ്റുകൾ നൽകേണ്ടതെന്നു പറാഞ്ഞ പെരിമിറ്റു നല്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥമാരുടെ ഉത്തരവാദിത്വവും ഭാരവും കുറഞ്ഞുകിട്ടുകയും ചെയ്യും. അങ്ങനെന്നും അവർ വാചിച്ചത്. പുതിയ വകുപ്പുകാർക്ക്, ആ ജോലി എറുടുക്കാൻ എന്നെങ്കിലുമൊരു നൃത്യക്കണ്ണം കണ്ണിലെത്തണമായിരുന്നു എന്നതാണു സത്യം. അവർക്കു പണവും ഉണ്ടാക്കണമായിരുന്നു. ജോലിയെന്നാണു ഇല്ല

ଲୁଣିଯଣେବୁକୁତ୍ତ ସ୍ଵପ୍ନମୁକ୍ତକହେଜୁପ୍ରି ଧୂଳିକାରୀ ସାମାନ୍ୟ ନାଲ୍ ଝୁପମୁ ଶାତିରୁଣ୍ୟ. ପ୍ରିଟୋରିଯିରେଲାଗାରି ଉଠି ଲୋକ ନିବେଦନ ଅନ୍ତରୀଳରେ ଯରିଥାଏନିର ଲୁଣ୍ୟକାରୀର ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରତିଗିରିକଲ୍ପନା ପେରୁଗିବାର ହୁଏ କୁଟି ନମର୍ପିକରାନ ଆବଶ୍ୟକତାରୀ ଲୋକାରକହୁଣ୍ଟି. ଏକାର ଲୁହି ଏବଂ ଆପ୍ତିର କହୁପ୍ରି ଉଣ୍ଡଲୋହ. ଅବେଳା ଅନ୍ତରୂପରୁ ଉତ୍ସାହରୂପ ନୀରକର ଏକାର ଶଶିପାଳିକିଟିଣମେନ୍ ଉତ୍ତରତାରୀ ପ୍ରିଟୋରିଯାରେଲା ଲୁଣ୍ୟ କାରି ମନ୍ଦିରିଲାକରିରୁଣ୍ୟ.

2. ഏഷ്യയിൽ നിന്നു വന്ന സൂച്ചാധിപതികൾ

ഗസ്തോർ ഉഹപിച്ചു കളഞ്ഞു. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ എന്ന അറസ്റ്റു ചെയ്യാവുന്നതാണ്!

വലിയൊരു യുദ്ധം കഴിയുന്നോൾ അനാഭ്യർ ഗവൺമെന്റിനു പ്രത്യേക അധികാരങ്ങൾ നൽകുകയെന്നത് ഒരു സാധാരണ സ്വഭാവായമാണ്. ദക്ഷിണാ ഫ്രിക്കാറിലെ അവസ്ഥ മുതായിരുന്നു. ശാംസ്മൈൻസ് ഒരു സമാധാന സംര കഷണ നിയമം (Peace Preservation Ordinance) പാസാക്കിയിരുന്നു. അതുപോരുന്നു കാരം പെരിമിറ്റുകൂടാതെ ട്രാൻസ്വാളിൽ കടക്കുന്നവരും അറസ്റ്റു ചെയ്യുകയും തടവിലാക്കുകയും ചെയ്യാമായിരുന്നു. ഇതനുസരിച്ച് എന്നും അറസ്റ്റു ചെയ്യുന്നതേപ്പറ്റി ആലോചനയുണ്ടായി. പക്ഷേ, എന്നൊടു പെരിമിറ്റ് ഹാജരാ കാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നതിനുള്ള ദയവും ആർക്കും ഉണ്ടായില്ല.

ആ ഓഫീസർമാർ ഡൽഭാനിലേക്കു ടെലിഗ്രാം അയക്കുകയും ണാൻ പെരിമിറ്റാടക്കുടിയാണു പ്രവേശിച്ചതെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തതോ ടെ നിരാശയിലായി. എന്നാൽ അതുരു നിരാശകൊണ്ടു രേഖപിക്കപ്പെടുന്ന ആളുകളായിരുന്നില്ല അവർ. ട്രാൻസ്വാളിൽ കടക്കുന്ന കാരുത്തിൽ ണാൻ വിജയിച്ചുകൂല്പും മി. ചോംബർലൈറ്റ് കാണാൻ പോകുന്നവരുടെ കൂടുതലിൽ നിന്ന് എന്ന ദശാക്കാൻ അവർക്കു കഴിയുമായിരുന്നു.

അതിനാൽ ഇന്ത്യൻ സമുദ്രായത്തോടു നിവേദകസംഘരണിൽപ്പെട്ടുന്ന പ്രതിനിധികളുടെ പേരുകൾ സമർപ്പിക്കാൻ അവർ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ദക്ഷിണാ ഫ്രിക്കാറിലെല്ലാം വരണവിദേശപ്പും വളരെ പ്രകടമായിരുന്നു. എക്കിലും ഇന്ത്യയിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥമാർക്കിടയിൽ എന്നുകൂ പരിചയമുള്ളതുരു വൃത്തികളുടും കാടകവുമായ സ്വഭാവങ്ങൾ അവിടെ ഉണ്ടാകുമെന്നു ണാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചില്ല. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ പൊതുഭരണവകുപ്പുകൾ ജനക്കേശമന്ത്രിയായി നടത്തുന്നവയായിരുന്നു. അവ പൊതുജനാഭിപ്രായത്തോടു ഉത്തരവാദിത്വം ഉള്ളിട്ടും ആയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഉദ്യോഗസ്ഥമാർക്കു കൂടെ മര്യാദയും സ്ഥല പെരുമാറ്റവും വിനയവുമുണ്ടായിരുന്നു. കുറുതു വർദ്ധകാർക്കും കൂടിയോ കുറഞ്ഞോ അതിന്റെ പ്രയോജനം കിട്ടിയിരുന്നു. ഏഷ്യയിൽ നിന്നുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥമാരുടെ വരവോടെ അവിടുത്തെ സേചപ്പരാധി പത്രവും കുടുംബക്കാരിക്കുന്ന സേചപ്പരാധിപതികൾ അവിടെ പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്ന ശില്പങ്ങൾ നടപ്പാവുകയും ചെയ്തു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ ഒരുതരം ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള ഭരണം ഉല്ലാസമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഏഷ്യയിൽ നിന്ന് ഇറക്കുമെന്തി ചെയ്തത് സാധാരണ സുചുപ്പവും ശുദ്ധവുമായ സേചപ്പരാധിപത്രമായിരുന്നു. ഏഷ്യക്കാരെ സംബന്ധിച്ച് ജനങ്ങളുടെ ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള ഭരണം ഇല്ലായിരുന്നു. എന്നെന്നാൽ വിദേശാക്തികളാണ് ആവശ്യകമായിരുന്നു. അവർ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ പുരുഷനാർക്കുമായും സർക്കാർ വകുപ്പ്

ഉദ്യാഗസ്ഥമാരുടെ മേൽ നിയന്ത്രണം നേടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഏഷ്യയിൽ നിന്നുള്ള സേച്ചർഷാധിപതികൾ രാഗത്തു പ്രത്യേകഖ്യാതി പെടുകയും തന്ത്രമായി ഇന്ത്യാക്കാർ ചെകുത്താനും ആഴക്കടലിന്നുമിട്ടിൽ പെടുകയും ചെയ്തു.

ഈ സേച്ചർഷാധിപത്യത്തിന്റെ സ്വാദ് രജു വിധം നന്നായി ഞാന്നും അനുഭവിച്ചു. പുതിയ വകുപ്പുതലവാൻഡ് മുന്നിൽ ചെലുംനീ എന്നാട്ട് ആജ്ഞാവാപിച്ചു. സിലോൺഡിൽ നിന്നു വന്ന ഓഫീസറായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ആജ്ഞാവാപിച്ചു എന്ന് ഇവിടെ പറയുന്നോൾ ഞാൻ അതിശയോക്തി കലർത്തിയതായി തോന്നാതിരിക്കാൻ സംഗതി വിശദിക്കിക്കാം. എന്നിക്ക് ആജ്ഞാവാപയാനും എഴുതി അയച്ചിരുന്നില്ല. ഇന്ത്യൻ നേതാക്കന്മാർക്ക് ഇടയ്ക്കിടെ ഏഷ്യാവകുപ്പ് ഉദ്യാഗസ്ഥമാരെ കാണേണ്ടിയിരുന്നു. അങ്ങനെ കാണുന്നവരുടെ കുട്ടിത്തിൽ തയബ് പഠിച്ചി വാൻ മുഹമ്മദ് സെട്ടു ഉണ്ടായിരുന്നു. വകുപ്പ് തലവാൻ അദ്ദേഹത്തോടു ഞാനാരാഥാന്നും എന്തിനൊന്നു വന്നതെന്നും ചോദിച്ചു. അപോൾ തയബ് സെട്ടു പറഞ്ഞു:

“അദ്ദേഹ തങ്ങൾക്കു നിയമോപദേശം തരുന്ന ആളാണ്. തങ്ങളുടെ അപേക്ഷപ്രകാരമാണ് അദ്ദേഹം ഇവിടെ വന്നത്.”

“പിന്നെ തങ്ങൾ എന്തിനും ഇവിടെ ഇരിക്കുന്നത്? നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കാനെല്ലോ തന്ത്രജ്ഞ നിയമിച്ചിരിക്കുന്നത്? ഇവിടെന്തെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി ഗാന്ധിക്ക് ഫൈറിയാം?” എന്ന് ആ സേച്ചർഷാധികാരി ചോദിച്ചു.

തന്നിക്കാവുംവിധം തയബ് സെട്ടു ഈ ആരോപനത്തിന് മറുപടി നൽകി: “നിങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നതു ശരിതനെന്നും. എന്നാൽ ഗാന്ധി തങ്ങളുടെ ആളാണ്. അദ്ദേഹത്തിനും തങ്ങളുടെ ഭാഷയിലും. തന്ത്രജ്ഞ മനസ്സിലാവുകയും ചെയ്യും. നിങ്ങൾ എന്നൊക്കെയായാലും ഉദ്യാഗസ്ഥമാരാണ്ടോണ്ടോ”.

ആ ഉദ്യാഗസ്ഥൻ തയബ് സെട്ടുവിനോട് എന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുന്നിൽ കുട്ടിക്കാണ്ടുചെല്ലാൻ പറഞ്ഞു. തയബ് സെട്ടുവിന്നേറയും മറ്റും കുട്ടിക്കാണ്ടെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തുചെന്നു. തന്ത്രജ്ഞക്ക് ഇലപ്പിടിമാനും തന്നില്ല. തങ്ങളെല്ലാവരും നിലക്കുക തന്നെയായിരുന്നു.

“നിങ്ങളെന്തിനും ഇവിടെ വന്നത്?” ആ ഉദ്യാഗസ്ഥൻ ചോദിച്ചു.

“എൻ്റെ നാട്കുകാർ ആവശ്യപ്പെട്ടതുനുണ്ടിച്ച് നിയമോപദേശം നൽകി സഹായിക്കാനാണ് ഞാനിവിടെ വന്നല്ല”. എന്നു ഞാൻ മറുപടി നൽകി.

“പക്ഷേ, നിങ്ങൾക്കിടിടെ വരാൻ അവകാശിച്ചെല്ലാനും അറിഞ്ഞുകുടേ? നാണ്ഞുടെ കൈയ്യില്ലെങ്കിൽ പെര്മിറ്റ് തെറ്റായി നൽകപ്പെട്ടതാണ്. ഇവിടെ കുട്ടിയേറി പരാന്നായിരിക്കുന്ന ഏറ്റവുംകാരായി നിങ്ങളെ കണക്കാക്കാൻ സാധ്യമല്ല. നിങ്ങൾ മടങ്ങിപ്പോകണം. മി. ചോംബർലെയ്ക്കെന്ന കാണാൻ നിങ്ങൾക്കെന്നുവാദമില്ല. ഏഷ്യാറ്റിന് വകുപ്പിനെ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടു ഇവിടെന്തെ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ സംരക്ഷണത്തിനു വേണ്ടിയാണ്. ശരി നിങ്ങൾക്കുപോകാം”. ഇതയും പറഞ്ഞിട്ട് അദ്ദേഹം ധാരാത്രിപറഞ്ഞു. മറുപടി നൽകാൻ എന്നിക്കറിസ്റ്റമില്ലായിരുന്നു.

എന്നാൽ അദ്ദേഹം എൻ്റെ സ്വന്നഹിതങ്ങാരെ അവിടെ നിർണ്ണി. അവർ ക്ക് അദ്ദേഹം നല്ല രകാരം നൽകുകയും എന്നെന്ന പറഞ്ഞയ കാൻ ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തു.

അവർ നിരാഗയോടെ മടങ്ങിപ്പോന്നു. അങ്ങനെ ഞാജപർ തികച്ചും അപ്പ തീക്ഷ്ണിതമായ രൂപ പ്രതിസന്ധിയിൽപ്പെട്ടു.

3. അപമാനം സഹിച്ചു

മേരുപറഞ്ഞ അപമാനം എന്നെ വേദനിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എകില്ലും ഇത്തരം പലതും മുഖ്യ സഹിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ എനിക്ക് അതു പരിചയമായി രൂപീകരിക്കാനും അനിന്നിനാൽ ശ്രദ്ധ പൂതിയ അപമാനം മറക്കാനും ആ സംഭവത്തിൽനിന്ന് നിർവ്വിക്കാരമായ പരിശോധനക്കാണ് എന്ത് വഴിയാണു തോന്നുന്നത് എന്നു വച്ചാൽ അതു സ്ഥികരിക്കാനും താൻ നിർശവിച്ചു.

എപ്പോഴും വകുപ്പിന്റെ തലവനിൽക്കിന്നും ഞാജപർക്കൊരു കത്തുകി ടി. അതിൽ താൻ ധർമ്മാനിൽ വച്ചു മി. ചോംബർലേയനെ കണ്ടതിനാൽ എൻ്റെ പേര് ഇവിടെ അദ്ദേഹത്തെ കാണാനുള്ള നിവേദക സംഘത്തിൽനിന്ന് നിന്നും ദശിവാക്രോണിൽ ആവശ്യമായി തോന്നി എന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു.

ഈ കത്ത് എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തകർക്കു ദൃഢപരമായിരുന്നു. അവർ നിവേദനം നൽകുകയെന്ന ആശയം തന്നെ പൂർണ്ണമായും ഉപേക്ഷിക്കാൻ ആലോചിച്ചു. അപ്പോൾ ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധികാരിക്കാരുടെ പരിതാപകരമായ അവ സ്ഥം തോനവരുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടുതി. താൻ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങളുടെ ഫ്രെം നം മി. ചോംബർലേയൻറെ അടുത്ത് നിങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു ധാരാരു പ്രശ്നവുമില്ലെന്നു കണക്കാക്കപ്പെട്ടും. എന്നായാ ലൂം നിവേദനം എഴുതിയാണെല്ലാ കൊടുക്കേണ്ടത്. നമ്മൾ അതു തയ്യാറാ കഴി കഴിഞ്ഞു. അതു താൻ തന്നെ വായിച്ചു സമർപ്പിക്കുന്നോ മറ്റാരെങ്കിലും വായിക്കുന്നോ എന്നതു വളരെ അപ്രധാനമായ കാര്യമാണ്. മി: ചോംബർ ലെയ്സ് നമ്മളോട് അതേപ്പറ്റി വാദപ്രതിവാദത്തിനു മുതിരില്ലെ. ഈ അപമാനം നമ്മൾ സഹിക്കുകയാണു നല്ലതെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു”.

താൻ പറഞ്ഞുതീരും മുഖേ തയ്യാർ സേട്ടു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു: “താങ്കളു അപമാനിക്കുന്നതു സമുദ്രാധികാരി മുഴുവൻ അപമാനിക്കുന്നതു തന്നെയല്ലോ? താങ്കൾ നിങ്ങളുടെ പ്രതിനിധിയാണെന്നു കാരും നിങ്ങളെങ്ങാണു മറക്കും?”

താൻ പറഞ്ഞു: “വളരെ ശരിതെന്നു. എന്നാൽ ഇങ്ങനെ അപമാനങ്ങൾ സമുദ്രാധികാരിക്കുന്നപോലും സഹിക്കേണ്ടിവരും. നമുക്കു മറ്റൊരു പോംവഴിയാ എന്നുള്ളത്?”

അപ്പോൾ തയ്യാർ സേട്ടു ചോഡിച്ചു: “എന്നും വരട്ടു, നമ്മൾ ഈ പൂതിയ അപമാനകുടി എന്തിനു സഹിക്കാണും? കുടുതൽ ചീതയായി എന്നും നമുക്കു സംഭവിക്കാനില്ലെ. നഷ്ടപ്പട്ടാനായി നമുക്ക് അധികം അവകാശങ്ങൾ വല്ലതുമുണ്ടോ?”

ആവേശം കലർന്ന രു മറുപടി ആയിരുന്നു അത്. പക്ഷെ അതുകൊണ്ടനു ഫലം? സമുദായത്തിന്റെ പരിമിതിക്കളുട്ടി എനിക്കു പൂർണ്ണമോ യുമുണ്ടായിരുന്നു. ഞാനന്ദൻ സുപ്രത്യേകത്തെ സമാധാനിപ്പിക്കുകയും എനിക്കുപകരം രു ഇന്ത്യൻ ബാരിസ്റ്ററായ മി. ജോർജ്ജ് ഗോഡ്ഫ്രേഡയെ എടുക്കാൻ ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തു.

അങ്ങനെ മി: ഗോഡ്ഫ്രേഡ ആ നിവേദക സാഖ്യാന്തരം നയിച്ചു എന്ന ഒഴിവാക്കിയതിനെപ്പറ്റി തന്റെ മറുപടിയിൽ മി. ചോബൻഡൈയർ സുചിപ്പിച്ചു. “ഒരേ പ്രതിനിധി പറയുന്നതു വിശ്വാം വിശ്വാം കേൾക്കുന്നതിനുപകരം പുതിയൊരാൾ വരുന്നതെല്ലാ നല്ലത്?” എന്നു പറഞ്ഞ് അദ്ദേഹം ആ മുറിവ് ഉണ്ടാക്കാൻ നോക്കി.

പക്ഷെ, ഇവയെല്ലാം ആ പ്രസ്താവം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനുപകരം നമ്മും ഭായത്തിന്റെയും എൻ്റെയും ജോലി വർദ്ധിപ്പിച്ചതെന്നുള്ളൂ. ഞാൻഡൈക്ക് ആയും മുതൽ തുടങ്ങാംവിന്നു. “താങ്കളുടെ ഉപദേശപ്രകാരമാണ് ഈന്തും സമുദായം യുദ്ധത്തിൽ പ്രിട്ടനെ സഹായിച്ചത്. ഇപ്പോൾ അതിന്റെ ഫലം താങ്കൾതന്നെ കാണുക.” ഇതു വാക്കുകൾ പറഞ്ഞാണു ചിലർ എന്നു പുച്ച ചെയ്ത്. പക്ഷെ ആ പുച്ചർത്തിന് രു ഫലവുമുണ്ടായില്ല. ഞാൻ പറഞ്ഞു: “എൻ്റെ ആ ഉപദേശം ഓർത്തു ഞാൻ വേദിക്കുന്നില്ല. യുദ്ധത്തിൽ പങ്കെടുത്തു നന്നായി എന്ന അഭിപ്രായമാണ് ഈപ്പോഴും എനിക്കുള്ളത്. അങ്ങനെ ചെയ്തതുകൊണ്ട് അമുശ് കർത്തവ്യം നിർവ്വഹിച്ചതെന്നുള്ളൂ. നമ്മുടെ ജോലിക്കു പ്രതിഫലം പ്രതിക്ഷീച്ചു കഴിയേണ്ടതില്ല. ഏകില്ലോ എൻ്റെ പുർണ്ണമോ ഒപ്പു എല്ലാ നല്ല പ്രവൃത്തിക്കാം അവസാനം സർപ്പഫലം ഉണ്ടാകും എന്നാണ്. നമുക്കു കഴിഞ്ഞതൊക്കെ മറക്കുകയും നമ്മുടെ മുന്നിലുള്ള ജോലിയെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകയും ചെയ്യാം”. ഇതിനോട് എല്ലാവരും യോജിച്ചു.

ഞാൻ തുടർന്നു: “സത്രം പറഞ്ഞാൽ എന്ന നിങ്ങൾ എന്താവശ്യത്തിനു വേണ്ടി വിളിച്ചുവോ ആ ജോലി തീർന്നിരിക്കുന്നു. എകില്ലോ നിങ്ങൾ നാട്ടിലെ കു മടങ്ങാൻ അനുവദിച്ചാലും കഴിയുന്നതു ക്രാൻസ്വാളിൽ തന്നെ നിലക്കെ ണമെന്നാണ് എൻ്റെ വിശ്വാസം. മുമ്പത്തെപ്പോലെ എറ്റാളിൽ നിന്ന് എൻ്റെ ജോലി നടത്തുന്നതിനു പകരം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ നിന്നു ഞാൻ പ്രവർത്തി ചൊം. ഒരു വർഷത്തിനകം ഇന്ത്യയിലേക്കു മടങ്ങുന്നതെല്ലാം ഞാൻ ചിത്രിക്കുകയില്ല. എന്നാൽ ക്രാൻസ്വാൾ സുപ്രീംകോടതിയിൽ എനിക്കു ബാരിസ്റ്ററായി പോരു രജിസ്റ്റർ ചെയ്യാൻ സാധിക്കണം. ഇതു പുതിയ വകുപ്പിനെ കൈകൊരു ചെയ്യാമെന്ന ആത്മവിശ്വാസം എനിക്കുണ്ട്. നമ്മളും ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ ഇന്ത്യൻ സമുദായം കൊള്ളയടക്കപ്പെടുക മാത്രമല്ല ഇവിടെ നിന്ന് അതിനെ നാശാടി പൂരിപ്പാക്കുകയും ചെയ്യും. എല്ലാ ദിവസവും പുതിയ അപമാനം ആശർ അതിനേൻ ചൊരിയപ്പെടും. മി. ചോബൻഡൈയർ എന്നാക്കാണാൻ വിസമതിച്ചതും ആ ഉദ്യോഗസ്ഥനെന്ന അപമാനിച്ചതും സമുദായത്തിനു മുഴുവൻ അനുവേദപ്പെടുന്ന അപമാനത്തിനു മുമ്പിൽ നന്നാമല്ല. അമാർത്തമ

അതിലുള്ള നായയുടെ ജീവിതം തന്നെയായി നമ്മുടെതു മാറാൻ പോവുകയാണ്. അതു സഹിക്കാൻ സാധിക്കാതെവരുംഡിനു തിരിച്ചു”.

അങ്ങനെ ഞാനാ പത്ര് ഉരുട്ടാൻ തുടങ്ങി. പ്രിട്ടോറിയൽക്കുല്യം ജോഹാന സ് ബർഗില്യുമുള്ള ഇന്ത്യാക്കാരുമായി സംശയികൾ ചർച്ച ചെയ്തു. അവസാനം ജോഹാനൻ ബാഗിൽ ഓഫീസ് തുറക്കാൻ തിരിച്ചയാക്കി.

ട്രാൻസ്വാൾ സൃപ്പിംകോടതിയിൽ ഏനിക്കു രജിസ്ട്രേഷൻ കിട്ടുമോ എന്ന കാര്യം വളരെ സംശയമായിരുന്നു. എന്നാൽ നിയമസംഘടന എൻറീ അപേക്ഷാവായ എതിരിട്ടില്ല. കോടതി അൽ അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇന്ത്യാക്കാരനു നല്ല സ്ഥലത്ത് ഓഫീസിനു മുൻകശ്രീകൃക്ക ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അവിടത്തെ കച്ചവടക്കാരിൽ ഒരാളായിരുന്ന മി: റിച്ചുമായി എനിക്കു സാമാന്യം നല്ല അടുപ്പുമണ്ണായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാഠയ ക്കാരനായ ഒരു വേദ ഏജൻസിനു മുഖാന്തിരം, നഗരത്തിൽ നിയമസംബന്ധ മായ കെട്ടിടങ്ങൾ നില്ക്കുന്ന ഭാഗത്ത് എനിക്കു യോജിച്ച മുൻകശ്രീ തരപ്പേണ്ട് താൻ കഴിഞ്ഞു. അങ്ങനെ ഞാൻ പ്രാക്ക്ടിസാരംഭിച്ചു.

4. ഉണർത്തപ്പെട്ട ത്യാഗബ്യുദി

ട്രാൻസ്വാൾിലെ ഇന്ത്യൻ കുടിയേറ്റക്കാരുടെ അവകാശങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയുള്ള നാമരത്തിന്റെയും ഏപ്പാറ്റിക് വകുപ്പുമായുള്ള അവരുടെ ഇടപാടുകളുടെയും ചരിത്രം വിവരിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് എൻറീ ജീവിതത്തിന്റെ മറ്റൊരു ചില വശങ്ങളിലേക്കു കടക്കേണ്ടതുണ്ട്.

ഇതുവരെ എൻറീയുള്ളിൽ ചില ആഗ്രഹങ്ങൾ കുടിക്കലെൻ്നു വർത്തിച്ചിരുന്നു. ആത്മത്യാഗത്തിനുള്ള ആഗ്രഹത്തോടൊപ്പം ഭാവിയിലേക്കു കൂറി സന്മദിച്ചു വയ്ക്കണമെന്ന ആഗ്രഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഞാൻ ഭോംബൈയിൽ ഓഫീസ് ഏടുത്തകാലത്ത് ഒരു അമേരിക്കൻ ഇൻഷുറൻസ് ഏജൻസ് അവിടെ വന്നു. അയാൾ പ്രസന്നമായ മുഖഭാവവും മധ്യരൂമായ വാക്കുകളും കൊണ്ട് അനുഗ്രഹിതനായിരുന്നു. തെങ്ങൾ മുന്നേ അടുപ്പക്കാരാണെന്ന മട്ടിലായിരുന്നു അയാൾ എൻറീ ഭാവിക്കേശമത്തെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചു്: “താങ്കളുടെ പദവിയിൽ അമേരിക്കയിലുള്ള ഏല്ലാവരും ഇൻഷുറൻസ് ഏടുത്തിട്ടുണ്ട്. താങ്കളും ഭാവി സുരക്ഷിതമാക്കാൻ വേണ്ടി ഇൻഷുർ ചെയ്യുന്നതല്ലോ നല്ലത്? ജീവിതം അനിശ്ചിതമാണ്. അമേരിക്കയിലുള്ള തെങ്ങൾ ഒരു മതകാര്യംപോലെ ഇൻഷുറൻസുക്കുന്നു. ഒരു ചെറിയ പോളിസി ഏടുക്കാൻ താങ്കളെ ഞാൻ പ്രേരിപ്പിക്കട്ടുയോ?”

നാളത്തുവരെ എന്നെ ഒക്സിഡാഫ്രിക്കയിലും ഇന്ത്യയിലും വന്നുകണ്ട ഏല്ലാ ഏജൻസുമാർക്കും തണ്ണേതെ പ്രതികരണമാണു ഞാൻ നൽകിയത്. കാരണം ലെപ്പ് ഇൻഷുറൻസിൽ ഭേദവും ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള വിശ്വാസക്കുറവും അടങ്കുന്നതായി ഞാൻ കരുതി. എന്നാൽ ഇത്തവണ അമേരിക്കൻ ഏജൻസിന്റെ പ്രലോഭനത്തിനു ഞാൻ വിധേയനായി. അയാൾ തന്റെ വാദ

സതികൾ നിരതനുന്നതിനിടയ്ക്ക് എൻ്റെ മനസ്സിൽ ഭാവയുടെയും മകളുടെയും ചിത്രം തെളിഞ്ഞു. “ഹോ മനുഷ്യാ, ഭാവയുടെ മികവാറും എല്ലാ ആശേ സാങ്കള്യം വിശു കഴിഞ്ഞു”. ഞാനെന്നേന്നടു തന്നെ പറഞ്ഞു. “തന്നിക്കെന്നെങ്കി ലും സംഭവിച്ചാൽ അവാളെയും കൂട്ടികളേയും സാരക്ഷിക്കേണ്ട ഭാരം തന്നെ പാഠം ജ്യോഷ്ട്രനായിരിക്കും. അദ്ദേഹം ഉദാരമായ തിരിയിൽ അച്ചുക്കൊൻറ ന്യാംനമാണു വാചിക്കുന്നത്. അപ്പോൾ അങ്ങനെ വരുത്തുന്നതു ശരിയാണോ?” ഇതും ഇത്തരതിലുള്ളതുമായ വാദഗാനികൾക്ക് വിധേയനായി പതിനായിരം രൂപയുടെ പോളിസി എടുക്കാൻ ഞാൻ തീരുമാൻമിച്ചു.

എന്നാൻ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ വച്ച് എൻ്റെ ജീവിതത്തിൽ മാറിയപ്പോൾ എൻ്റെ വിക്ഷണഗതിയും മാറി. ഈ പരിക്ഷണാലുട്ടതിൽ ഞാൻ ഒക്കെ കൊണ്ട എല്ലാ നടപടികളും ഇഷ്യാരനാമത്തിലും ഇഷ്യാരസേവയ്ക്കുവേണ്ടിയും ആയിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ എത്രകാലം താമസിക്കേണ്ടിരുമെന്ന് എന്നിക്കറിയില്ലായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിലേക്ക് രേകാലത്തും തിരിച്ചുപോകാൻ കഴിയില്ലെന്ന ഒരു ദേശം എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ ഭാവയേയും മകളേയും എൻ്റെ കൂടുടെ താമസിപ്പിക്കാനും അവരെ സംരക്ഷിക്കാനായി വേണ്ടതു സന്ധാരിക്കാനും ഞാൻ തീർച്ചയാക്കി.

ഈ ആശയം ഇൻഷൂറൻസ് പോളിസിയെപ്പറ്റി ദു:വികാനും ആ എജൻറി സെറു വലാവിൽ വിണ്ടതിൽ ലജ്ജക്കാനും ഇടയാക്കി. ഞാൻ സ്വയം പറഞ്ഞു, എൻ്റെ ജ്യോഷ്ഠൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ എൻ്റെ അച്ചുക്കൊൻറ സ്ഥാനത്താണെങ്കിൽ, എൻ്റെ ഭാരു വിധവയാകുന്ന രഖവന്നും വന്നാൽ തന്നെ അവാളെ രക്ഷിക്കുക എന്ന ഭാരമായി കരുതുകയില്ല. പിന്നെ, മറ്റുള്ളവരേകാൾ നേരത്തെ മരണം എന്നെ പിടികൂടുമെന്നു വിചാരിക്കാൻ എന്തു കാരണമാണ് എന്നിക്കുള്ളത്? യഥാർത്ഥത്തിലുള്ള രക്ഷകൾ എന്നൊയാലും ഞാനോ എൻ്റെ ജ്യോഷ്ഠൻോ അല്ല, ഇഷ്യാരനാണ്. എന്നെന്ന ജീവിശ്ശേരി ഇൻഷൂർ ചെയ്തതിലുണ്ട് എൻ്റെ ഭാവയുടെയും മകളുടെയും സാശ്രയബോധത്തെ ഞാൻ എടുത്തു മാറ്റുകയാണു ചെയ്തത്. അവൻ സ്വയം സന്നം കാരും നോക്കുമെന്ന് എന്തു കൊണ്ടു പ്രതിക്ഷിച്ചുകൂടാ? ലോകത്തിലെ എല്ലാമറ്റും പാവങ്ങളുടെ കൂട്ടുംവാഞ്ഞേക്ക് എന്തു സംഭവിച്ചു? എനിക്ക് എന്തുകൊണ്ടു സ്വയം അവരിലൊരാളായി കണക്കാക്കിക്കൂടാ?

ഇത്തരം അനവധി ചിന്തകൾ എൻ്റെ മനസ്സിലുണ്ടെന്ന കടന്നുപോയി. എങ്കിലും ഉടനെ അതനുസരിച്ചു യാതൊന്നും ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചില്ല. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ നിന്ന് ഇൻഷൂറൻസിൽനിന്നും ഒരു ഫീമിയം അടച്ചതായി ഞാനോർക്കുന്നു.

ബോഹ്യസാഹചര്യവും എൻ്റെ മേല്പറിഞ്ഞതരം ചിന്തകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു. ആല്യം ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ താമസിച്ചിരുന്നപ്പോൾ ശൈക്ഷിക്കവും സാധിക്കുമാണ് എൻ്റെ മതമോധനയ്ക്കു സജീവമാക്കി നിർത്തിയത്. ഇപ്പോഴാക്കുന്ന പ്രവർത്തനമാണ് അതിനു ശക്തിപ്പകർന്നത്. മി. റിച്ച് ഒരു ബൈദ്യമവിദ്യാസംഘകാരണ (Theosophist) ആയിരുന്നു.

ഒജാഹാനന്ന് ബർഗില്യുള്ള ആ സംഘവുമായി അദ്ദേഹം എന്ന പരിചയപ്പെട്ടുത്തി. എനിക്ക് അഭിപ്രായവൃത്ത്യാസങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നതുണ്ടാണ് എന്ന തിൽ ഒരീക്കല്ലും അംഗമായില്ല. എങ്കില്ലോ മിക്കവാറും എല്ലാ ബൈഡർമ്മവിദ്യാസം മലകാരുമായി എന്ന് അടുത്തു ബന്ധപ്പെട്ടു. അവരുമായി തത്പരമായ കാര്യ ജോലിപ്പറ്റി ദിവസവും ചർച്ച ചെയ്തു. ബൈഡർമ്മവിദ്യാപരമായ പുന്തകങ്ങൾ വായിക്കുന്ന പതിപ്പും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ സംഖ്യാത്തിൽ ചില പ്ലോൾ പ്രസംഗിക്കാൻ എനിക്കുവെസരം കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. സാഹോദരജും എന്ന ആരാധന നട്ടുവളർത്തുക എന്നതാണ് ബൈഡർമ്മവിദ്യാസംഘത്തിൻറെ മുഖ്യ ആരാധന. ഇതേപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ വളരെ ചർച്ച ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ ഇരു ആരാധനവുമായി യോജിക്കാതെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അംഗങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്നതായി തോന്ത്രിപ്പോൾ എന്ന് വിമർശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ വിമർശനം എന്നിൽ തക്കതായ ഫലം ഉള്ളവാകാതിരുന്നില്ല. ആത്മപരിശോധനയിലേക്കു ആത്മ എന്ന നയിച്ചു.

5. ആത്മപരിശോധനയുടെ ഫലം

1893-ൽ ക്രിസ്ത്യൻ സുഹൃത്തുകളുമായി എന്ന് അടുത്തു ബന്ധപ്പെട്ട പ്ലോൾ മതപഠനത്തിൽ എന്നാനൊരു തുടക്കക്കാരൻ മാത്രമായിരുന്നു. അവർ യേശുവിൻറെ സന്ദേശം എന്നിൽ എത്തിക്കാനും എന്നെന്നക്കാണ് അതു സ്വീകരിപ്പിക്കാനും നല്ലപോലെ പരിശമിച്ചു. എന്ന് തുറന്ന മനസ്സാട്ടും വിന്നയാദരങ്ങളുടും കൂടിയ രൂപ കേൾവിക്കാരനായിരുന്നു. ആ സമയ തന്റെ സംഭാവികമായും എൻറി കഴിവിൻറെ പരമാവധി പറിസ്ഥിതത്തെപ്പറ്റി എന്ന് പരിക്കുകയും മറ്റു മതങ്ങളെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തു.

1903 ആയപ്പോഴേയ്ക്ക് എൻറി അവസ്ഥ എത്താണ്ടാനു മാറിയിരുന്നു. തിയാസപിക്കാരായ സ്നേഹപരിത്വനാർ എന്ന അവരുടെ സംഘത്തിൽ ചേരുക്കാൻ തിരിച്ചയായും ശ്രമിച്ചു. അത് ഒരു പരിസ്ഥിതവന നിലയ്ക്ക് എന്നിൽ എന്നെങ്കിലും കിട്ടുമെന്നു കരുതിയായിരുന്നു. ബൈഡർമ്മവിദ്യാ സാഹിത്യത്തിൽ പറിസ്ഥിതസ്ഥാപനം നിരണ്ടുനിൽപ്പെട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് എന്ന അവരുടെ സഹായകമാക്കുമെന്ന് ആ സുഹൃത്തുകൾ ഉപദേശിച്ചു. എന്ന ക്കു പറയാൻ മാത്രം സംസ്കൃത പരിജ്ഞാനം ഇല്ലാനും പറിസ്ഥിത മതഗ്രന്ഥം ഞാൻ മുഖ്യാശയിൽ എന്ന് വായിച്ചിട്ടില്ലാനും അവയുടെ വിവർജ്ജനങ്ങളും മായുള്ള എൻറി അടുപ്പാതന തുച്ഛപരമാണെന്നും എന്നവരോടു പറിഞ്ഞു. എന്നാൽ, പുർണ്ണജന സംസ്കാരത്തിലും പുനർജ്ജനത്തിലും വിശ്വ സിക്കുന്നവരെന്ന നിലയ്ക്ക് അവരുടെ ചില സഹായങ്ങൾ ചെയ്യാൻ എൻറി ക്കു സാധിക്കുമെന്ന് അവർ കരുതി. അങ്ങനെ ചെറുമിനുകളുടെ ഇടയ്ക്കു നിന്നീന്നപോലെ എന്ന് അല്പം തലയുതരത്തി നിന്നു. ഈ സുഹൃത്തുകൾ തിൽ ചിലരുമൊത്തു സ്വാമി വിവേകാനന്ദൻറെ 'രാജയോഗ'വും മറ്റുപിലരു

മൊത്ത് എം. എൻ. ദിവേദിയുടെ 'രാജഗാഹ'വും ഞാൻ വായിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഒരു സ്കോപിതന്റെ കുടുംബത്തിലെയും യോഗസ്വിനും എന്നിക്കുവായിക്കേണ്ടിവന്നു. മറ്റു പലരുടെയും കുടുംബവും ശേഖരിക്കിയും വായിക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻഡർ, ഒരുതരം ജീജ്ഞാന്മാരുള്ളുടെ കൂൺഡിന് രൂപം നൽകി. അവിടെ കൂത്യമായ ചാരാധനയും നടത്തി. എന്നിക്കുവായിക്കുവായിരുന്നു. അത് എന്നു വശികൾച്ചു. ശിതയുടെ ആഴ്ചങ്ങളിലേയുള്ള മുണ്ടെന്നത് ആചാര്യമാണെന്ന് ഇത് അവസ്ഥാന്തരിക്കി ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ഓന്നുരണ്ടു വിഭിന്നനാഭങ്ങളുടെ സഹായത്തോടെ സംസ്കൃതമുല്ലതനെ മനസ്സിലാക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. ദിവസവും ഓന്നു രണ്ടു ഫ്രൈക്കാഞ്ചർ വിത്തം മന:പാംമാക്കാഡാം. ഞാൻ തീർച്ചയാക്കി. റാവലൈ കൂളിക്കുകയും മറ്റും പെയ്യുന്ന സമയം പ്ലോക്ക് ഉള്ളവിട്ടു പഠിക്കാൻ ഞാനുപയോഗിച്ചു. പിന്നീടു തേക്കാൻ പതിനെണ്ണു മിനിട്ടും കൂളിക്കാൻ ഇരുപതുമിനിട്ടും ഞാനെന്നുത്തിരുന്നു. ആദ്യഘോഷിത്തിനുള്ള സമയത്തു പാശ്ചാത്യരേപ്പേലെ നിന്നുകൊണ്ടു പല്ലിതേക്കുകയും മുഴുവശത്തു ചുമർത്തി ശിതാദ്ദോക്കങ്ങൾ 'എഴുതിയ കടലാസ്സുകൾ പിടിപ്പിക്കുകയും അവ നോക്കി പരിക്കുകയും ഓർമ്മിച്ചുട്ടുകുകയും ഞാൻ പതിവാക്കി. അതായും ദിവസങ്ങങ്ങളുള്ള പാംഡർ മന:പാംമാക്കാനും മുന്നു പരിച്ചവ ഓർമ്മിക്കാനും പ്രാഥകൂത്യാശസ്ത്രക്കുള്ള ഇതു സമയം മരിയായിരുന്നു. അങ്ങനെ പതിമുന്നാഖ്യായം ഞാൻ മന:പാംമാക്കിയ തായി ഓർക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ ശിതാപരം മറ്റു ജോലികൾക്ക് വഴിമാറിക്കൊടുക്കേണ്ടിവന്നു. 'സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ സ്വപ്തിയും പരിചരണവും അതേക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്തകളും എൻ്റെ സമയം മുഴുവൻ അപഹരിച്ചു. ഇപ്പോൾ ശ്രൂ എൻ്റെ അവസ്ഥ അതാണെന്നു പറയാം.

ହୁଏ ଶିତାପାରାଯଣଗାନିଙ୍କ ମହା ଏଣ୍ଟରି ଗାନେହିତମାରକ୍ଷଣ ଏଣ୍ଟରିଙ୍ ଅର୍ଥିରୁଣ୍ୟ ଏଣ୍ଟରି ଅବରିକ୍ଷେ ପାରାଯାଇ କଷିଯାଁ. ଏଣ୍ଟରାଙ୍କ ଏଣ୍ଟରା ସଂବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରିଟେରୋଟାଇଁ ଶିତ ଜୀବିତଚର୍ଚ୍ୟାରେ ତର୍ଦାରେତାରୁ ବଶିକାଟ୍ରିଯା ଯି ମାରି. ଅର୍ଥ ଏଣ୍ଟରିଙ୍ ନିତ୍ୟବ୍ୟୁଂ ଗୋକ୍ରେଣ ଓରୁ ନିଲାଙ୍ଗୁହୋଲେ ଆତ୍ମ ଅତିରିକ୍ଷାୟ. ଏଣ୍ଟରିଙ୍କୁ ମନ୍ଦ୍ୟିଲାକାଳେ ହୁଣ୍ଡ୍ରିଷ୍ଟ ପତଙ୍ଗଙ୍କୁଠ ଅର୍ଥତମମରିଯାଇ ହୁଣ୍ଡ୍ରିଷ୍ଟ ନିଲାଙ୍ଗୁ ଗୋକ୍ରେଣତ୍ୱରେହୋଲେ ଅନୁମାନପରିକଳ୍ପନା ପ୍ରତିବିଶିକ୍ଷା ମୁଣ୍ଡାକୁଣ୍ଡାରୀ ପରିହାରତିକାରୀ ହୁଏ ଯାଇମିକି ନିଲାଙ୍ଗୁ ଲୋକି ଗୋ କ୍ଷେତ୍ରେ. ଅତିଲେ ଅପରିଶ୍ରଦ୍ଧା, ସମାଵେଶ ତର୍କଜାରିଯ ବାକୁକୁକର୍ତ୍ତ ଏଣ୍ଟରା ପିଟି ଶୁଣ୍ଟିରିଣି. ସମାଵେଶ ଏଣ୍ଟରିଙ୍ କେକବିରିକୁକର୍ତ୍ତୁୟ ନିଲାଙ୍ଗୁରିତ୍ତୁକର୍ତ୍ତୁୟ ଚେତ୍ୟାରୀ କଷିଯାଁ. ଏଣ୍ଟରାଙ୍କାରୀରୁଣ୍ୟ ପ୍ରଶଂସା. ନମ୍ରା ଅପରେଜ୍ଞିକୁକର୍ତ୍ତୁୟ ଯିକରିକୁକର୍ତ୍ତୁୟ ଅଛିମରି କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତୁୟ ଚେତ୍ୟାରୀ ଉତ୍ୟୋଗାନ୍ତମନ୍ଦାରୋକ୍ତୁ, ମୁଖ୍ୟ ସାହପ୍ରବାରିତକରାଯିରୁଣ୍ଟିକ୍ ହୈପ୍ରୋଶ ଅର୍ଥତମଶ୍ଶୁର୍ମାତ୍ର ଏଣ୍ଟରିର୍ପ୍ରେ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘାକ୍ରୂଣାବରୋକ୍ତୁ ଏହିପ୍ରାତ୍ୟାଂଶୁ ନନ୍ଦମାତ୍ରା ଚେତ୍ୟାନାବରୋକ୍ତୁ ଏଣ୍ଟରିଙ୍କାରୀ କ୍ଷେତ୍ରେ ସମାଵେଶ ପ୍ରଦର୍ଶିତାରୀଙ୍କ କଷିଯାଁ? ଏଣ୍ଟରିଙ୍କାରୀ ଏହାରୀ ଏହିପାରା ସାତର୍କୁ ଉପୋକ୍ଷିକ୍ରୀଣାରୀ? ଶରୀର ତରଣ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘାର ସାତର୍କୁ? ଲାଭ୍ୟାଂ

മകളും സ്വത്തിൽപ്പട്ടകയില്ലോ? പുസ്തകങ്ങൾ നിരച്ച എൻ്റീ അലമാരകൾ ഞാൻ അവനെ (ഇശാരനെ) തേടിയിരിങ്ങേണോ? ഇതിനുള്ള മറുപടി ഉടനെ മനസ്സിൽ വന്നു: എനിക്കുള്ളതെല്ലാം ഉപേക്ഷിക്കാതെ അവനെ പിന്തുടരാൻ സാധ്യമല്ല. ഈഡിപ്പ് നിയമം മുമ്പ് പറിച്ചത് എൻ്റീ സഹായത്തിനെന്തി. നിന്തിത്തൊഴുള്ളപ്പറ്റി (Equality) സ്ഥാനം ചാർച്ച ചെയ്തിട്ടുള്ളത് എൻ്റീ ഓൺ മയിലെതി. ട്രസ്റ്റ് എന്ന പദത്തിന്റെ ആരാരാർത്ഥം, ഗീതയിലെ ഉദ്ദേശ്യം നണ്ണളുടെ വെളിച്ചതിൽ എനിക്കു കൂടുതൽ വ്യക്തമായി മനസ്സിലായി. നിയ മശാസ്ത്രത്തോട് എനിക്കുള്ള ആദ്ദരവു വർദ്ധിച്ചു. നന്ദിൽ ഞാൻ മതത്തെ (ധർമ്മം) കണ്ണണ്ടി. വലിയ സ്വത്തിന് അധികാരിയായിട്ടും അതിലെ ചെറി യോരംശാ പോലും സ്വന്തമായി കണക്കാക്കാതെ ട്രസ്റ്റിനെപ്പോലെ മോക്ഷം ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ പ്രവർത്തിക്കണമെന്നാണ്, ഗീതയിലെ അപരിഗ്രഹത്തെ കുറിച്ചുള്ള ഉദ്ദേശ്യം കൊണ്ട് അംഗത്വമാക്കുന്നതെന്നും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അപരിഗ്രഹവും സമഭാവവും ഒരു ഫോറേപ്പവിവർത്തനത്തിന്റെ - സ്വാഭാവത്തിനാക്കയുള്ള മാറ്റത്തിന്റെ - അനന്തരപ്രലഭമാണെന്ന് എനിക്കു പകർവ്വെളിച്ചാ പോലെ വ്യക്തമായി. അനേതതുടർന്ന് എൻ്റീ ഇൻഷൂറൻസ് സ് പോളിസി അവസാനിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി ഞാൻ രേഖാശക്ത ഭായിയ്ക്ക് എഴു തി. അതിൽ നിന്ന് വള്ളും കിട്ടുമെങ്കിൽ സീക്രിക്കാമെന്നും അല്ലാത്തപ കൂടം അടച്ചതുകൂടുതലുടെ എന്നും, എന്നെന്നും ഭാര്യയും മകളു യും സൃഷ്ടിച്ച ദൈവം അവരെ നോക്കിക്കാളുമെന്ന് എനിക്കു ബോധുപ്പു കൂതായും അറിയിച്ചു. എനിക്ക് അച്ചൂരനെപ്പോലെയായിരുന്ന ജേശ്ശൻ, അതു വരെ ഞാൻ സസ്യാദിച്ചതൊക്കെ അദ്ദേഹത്തിനു നൽകിയെന്നും ഇനിമേൽ എനിൽക്കു നിന്ന് ഒന്നും പ്രതിക്കൂടിക്കരുതെന്നും ഭാവിയിൽ ഞാനനന്തകിലും സന്ധാരിക്കുകയാണെങ്കിൽ അത് സമുദ്ദരത്തിനുവേണ്ടി ഉപയോഗിക്കുമെന്നും വ്യക്തമാക്കിക്കൊണ്ട്, ഞാനനാരു കത്തയച്ചു.

എൻ്റീ ജേശ്ശൻ ഇത് എളുപ്പം മനസ്സിലാക്കിക്കാട്ടുകാൻ എനിക്കു സാധിച്ചില്ല. അദ്ദേഹത്തോടുള്ള എൻ്റീ കർത്തവ്യം വിശദമാക്കിക്കാണ്ടു കടുത്ത ഭാഷയിൽ അദ്ദേഹം എനിക്കു ക്രതയച്ചു. അച്ചൂരനെക്കാൾ വലിയ ബുദ്ധിമാനാകാൻ ഞാനാഗ്രാഹിക്കരുതെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. കൂടുംബം തന്റെ അദ്ദേഹം ചെയ്തപോലെ ഞാൻ സംരക്ഷിക്കണാം. അച്ചൂരൻ ചെയ്തിരുന്നതു തന്നെയാണു ഞാൻ ചെയ്യുന്നതെന്നും ‘കൂടുംബം’ എന്നതിന്റെ അർത്ഥം അല്പപ്രമാണം വിസ്താരപ്പെടുത്തിയാണ് എൻ്റീ നടപടിയുടെ ഒരചിത്യം വ്യക്തമാക്കുമെന്നും ജേശ്ശൻനെ ഞാനാറിയിച്ചു.

എൻ്റീ ജേശ്ശൻ എന്ന ഉപേക്ഷിക്കുകയും ഏറെക്കുറ എല്ലാ എഴു തന്ത്രകൂതുകളും നിർത്തുകയും ചെയ്തു. അത് എന്ന വല്ലാതെ വേദനിപ്പിച്ചു. പക്ഷേ എൻ്റീ കർത്തവ്യമായി ഞാൻ കണക്കാക്കിയതിനെ ഉപേക്ഷിച്ചാൽ കൂടുതൽ ദു:വമുണ്ടാകുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് കൂറണ്ണ ദു:വ

ഒരു ഞാൻ സ്വീകരിച്ചു. അതുമുലം ജ്യോതിംഗോട്ടുള്ള ഏൻറെ കേൽത്തിയക്ക് യാതൊരു കുറവും വനില്ല. അതു പഴയപോലെ തന്നെ ശ്രദ്ധവും മഹത്തു മായിരുന്നു. എന്നോടുള്ള സന്നേഹാധിക്യമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദു:ഖപ്രഹരിതു. കുടുംബങ്ങളൊടു ഞാൻ നന്നായി പെരുമാറണം എന്ന ചിന്തയാണ് ഏൻറെ പണം വേണ്ടുമന്തിനേക്കാളേറെ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നത്. തന്നെ ജീവിതാനും അടുഞ്ഞാലോഡേയർക്കും അദ്ദേഹം ഏൻറെ വീശങ്ങൾ തി അംഗീകരിച്ചു. ഏതാണ്, മരണക്കിടക്കയിലായ അവസരത്തിൽ ഏൻറെ നടപടി ശരിയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കിയിട്ട് വളരെ കാരുണ്യം കലർന്ന ഒരു കത്ത് അദ്ദേഹം എന്നിക്കുംഘടിച്ചുതി. ഒരു അപ്പോൾ തന്നെ മകനോട് മാപ്പു ചോ ദിക്കുമെക്കിൽ, അതുപോലെ അദ്ദേഹം എന്നോടു മാപ്പുചോഡിച്ചു. അദ്ദേഹം തനിൻറെ പുത്രമാരെ എന്നെ ഏൽപ്പിച്ചുകൊണ്ട് എന്നിക്കു ഉചിതമെന്ന് തോനുംവിധം വളർത്തിക്കൊണ്ടുവരണമെന്ന് അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. എന്നെ ഏറ്റവും വേഗം കാണണമെന്നും അറിയിച്ചു. കേഷിനൊട്ടിക്കയിലേയ്ക്ക് വരാനാഗ്രഹിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹം എന്നിക്കു കമ്പിസന്ദേശം അയച്ചു. ഒരു നന്തു സ്വാഗതം ചെയ്തുകൊണ്ടു ഞാൻ മറുപടി നൽകി. പക്ഷേ അതുണ്ടായില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രമാരെക്കുറിച്ചുള്ള ആഗ്രഹവും നിറവേറിയില്ല. ദക്ഷിണാസ്ഥികകയിലേയ്ക്കു വരാൻ കഴിയുന്നിനു മുമ്പുതന്നെ അദ്ദേഹം അന്തരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രമാരെ പഴയ അന്തരീക്ഷത്തിൽ വളർന്നുവെന്നവരാണ്. അവർക്ക് അവരുടെ ജീവിതത്തിൽ മാറ്റാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അവരെ ഏൻറെയട്ടുത്തേയക്ക് ആകർഷിക്കാൻ എന്നിക്കു സാധിച്ചില്ല. അത് അവരുടെ കുറുമല്ല. സ്വന്നം സ്വഭാവത്തിന്റെ ശതിയെ അതിലാംബിക്കാൻ ആർക്കു കഴിയും? ജന്മവാസനകളെ മായ്ച്ചുകളിയാൻ ആർക്കു സാധിക്കും? ഒരാളും ഒരിഞ്ഞാമഗതികളെ അയാളുടെ മകളും ശിക്ഷണത്തിലൂള്ളത്വവും നിർബ്ബന്ധമായും പിന്നുടരണമെന്നു പ്രതിക്ഷിക്കുന്നതു വെറുതെയാണ്. മാതാപി താകളുംവുക എത്ര ദേഹക്കാരായ ഉത്തരവാദിത്വമാണെന്ന് ഇത് സംഭവം ഒരു പരിധിയോളം വെളിവാക്കുന്നുണ്ട്.

6. സസ്യാഹാര പ്രസ്താവനത്തിനുവേണ്ടി ഒരു ബല്പിദാനം

പരിത്യാഗത്തിന്റെതും ലളിതജീവിതത്തിന്റെതുമായ ആദിശാഖകൾ കൂടുതൽ കുടുതൽ സാക്ഷാത്കൃതമാവുകയും മതബോധം ഏൻറെ നിരുപ്പിവി തന്ത്തിൽ അധികമധികം പ്രകടമാവുകയും ചെയ്തതോടെ സസ്യഭക്ഷണവർത്തി പ്രചരിപ്പിക്കാനുള്ള ആവേശവും എന്നിൽ വളർന്നുവന്നു. പ്രചാരണത്തിനുള്ള ഒരു വഴിയേ എന്നിക്ക് അറിയാവു. അത് സ്വജീവിത മാതൃകയും ജീജ്ഞാനാസുകളുമായുള്ള സംബന്ധവുമാണ്.

കുന്നനയുടെ ജലച്ചികിൽസയിൽ വിശ്വസിച്ചിരുന്ന ഒരു ജർമ്മാൻകാരൻ നടത്തുന്ന ഒരു സസ്യഭക്ഷണശാല ജോഹാനസ്വർഗ്ഗിലുണ്ടായിരുന്നു. അവി ഒരു ഞാൻ സ്വയം പോവുകയും ഇംഗ്ലീഷ് സുപ്രാത്യുകളെ കൊണ്ടുചെന്ന

ആ സ്ഥലപനത്തെ സഹായിക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. എങ്കിലും എപ്പോഴുള്ളതു സാമ്പത്തിക ഫേശണസർ മുംബൈ അതു നിലനിൽക്കുകയില്ലെന്ന് എന്നിക്കു തോന്തി. അത് അർഹിക്കുന്നതായി ഞാൻ വിചാരിച്ചിടത്തോളം സഹായണസർ ചെയ്തു. പണം കൊണ്ടുപോലും സഹായിച്ചു. എങ്കിലും ഒരുവിൽ അത് അടച്ചുപുട്ടേണ്ടിവന്നു. ഭൂപടമവിദ്യാസംഘക്കാരിൽ മിക്കവരും ഏറ്റെ ക്രൈസ്തവ സന്ധേക്ഷണക്കാരരാണ്. ആ സംഘാന്തരിൽപ്പെട്ടുന്ന ഉൽസാഹിയായ ഒരു സ്ത്രീ വൻതോതിൽ ഒരു സംസ്ഥാഹാര ഹോട്ടൽ തുടങ്ങാൻ അപ്പോൾ തയ്യാറായിവന്നു. അവർ കലാതല്പരയും ധാരാളിയും, കണക്കുവയ്ക്കാനീ യാത്രവള്ളും ആയിരുന്നു. അവരുടെ സൃഷ്ടിവലയം സാമാന്യം വലുതായിരുന്നു. ചെറിയ തോതിലാണു തുടങ്ങിയതെങ്കിലും പിന്നീട് വലിയ മുറികളുടെ അംഗീംം വലുതാക്കുകയും എന്നോടു സഹായിക്കാൻ അവസ്ഥപ്പെട്ടു കയ്യും ചെയ്തു. അങ്ങനെ എൻഡ് യടുത്തു വന്നപ്പോൾ അവരുടെ സാമ്പത്തി കസ്റ്റമിൽയെപ്പറ്റി എൻഡക്കാനും അറിയില്ലായിരുന്നു. അവരുടെ കണക്കുകൂട്ടിൽ മിക്കവാറും ശരിയായിരിക്കുമാണ്. ഞാൻ വിചാരിച്ചു. എൻഡ് കക്ഷികൾ വലിയ തുക കൾ സൃഷ്ടിക്കാനായി എന്നെ ഏലപ്പിക്കുമായിരുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള കക്ഷികളിൽ ഒരാളുടെ സമത്വം വാങ്ങിക്കാണ്ട് ആയിരും പവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിൽ അവർക്കു ഞാൻ കടമായി കൊടുത്തു. ഈ കക്ഷി വളരെ വിശാലമായി അനുരോധ വിശസിക്കാനും ആളുമായിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ ആയും ഒരു കരാറുജോലിക്കാനായി വന്നയാളുണ്ട്. അദ്ദേഹം, അദ്ദേഹത്തിനോടു പറഞ്ഞു: “താങ്കൾക്കിഷ്ടമാണെങ്കിൽ പണം കൊടുത്തോളും. ഇതരം കാര്യങ്ങളിൽ എൻഡിക്കാനുമറിയില്ല. താങ്കളെ മാത്രമേ എന്നിക്കാണും”. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേര് ബദരി എന്നായിരുന്നു. പിന്നീട് സത്യാഗ്രഹത്തിൽ അദ്ദേഹം ഒരു പ്രത്യേക പങ്കുവഹിച്ചു. ജയിൽവാസവും അനുഭവിച്ചു. അങ്ങനെ ഈ സമത്വം മാനിപ്പ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പണം ഞാൻ കടമായി കൊടുത്തു.

ഒരു മുന്നു മാസത്തിനകം എൻഡ് ആ തുക തിരിച്ചുകുട്ടില്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. അതുരാം ഒരു നഷ്ടം എൻഡ് താങ്കാവുന്നതല്ലായിരുന്നു. ആ തുക എന്നിക്കു വിനിയോഗിക്കാവുന്ന വേരേ പല കാര്യങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നു. കടം കൊടുത്തതു ഒരിക്കലും തിരിച്ചുകുടിയില്ല. എന്നാൽ എന്നെ വിശസിച്ചുപ്പെട്ടിട്ടും ബദരിയെ നഷ്ടം നാശിക്കാൻ സമ്മതിക്കാമോ? അദ്ദേഹത്തിന് എന്ന മാത്രമേ അറിയു. ഞാനാ പണം മുഴുവൻ അദ്ദേഹത്തിനു തിരിച്ചുകൊടുത്തു. ഈ ഇടപാട്ടിനെപ്പറ്റി എൻഡ് കക്ഷിയായിരുന്ന ഒരു സന്നേഹത്തിനോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം എൻഡ് വിശ്വാസിത്തതെന്നെ സൗമ്യമായി ശക്തിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഭായി - ഭാഗ്യത്തിനു ഞാനനു ‘മഹാത്മാ’വായിക്കില്ല. “ബാപ്പു” പോലും ആയിക്കില്ല. സന്നേഹത്തെനാൽ എന്ന ഭായി (സഹോദരൻ) എന്നാണു സന്നേഹത്തോടെ വിജിച്ചിരുന്നത്- താങ്കളുടെനെ ചെയ്യാൻ പട്ടിപ്പായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ പല കാര്യങ്ങളിലും താങ്കളെയാണ് ആശയി

ക്കുന്നത്. താങ്കൾക്ക് ആ തുക തിരിച്ചുകിട്ടാൻ പോകുന്നില്ല. ബാധിയെ താങ്കൾ സകടത്തിൽപ്പെടുത്തുകവിള്ളുന്ന് ആനിക്കരിയാം. താങ്കൾ സന്നം ഒക്കയിൽ നിന്നെടുത്ത് അയാൾക്കരുതു കൊടുക്കും. പക്ഷേ താങ്കളുടെ പദ്ധിതികൾ ദണ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കാൻ കക്ഷിക്കുട്ടുടെ പണം എടുത്ത് ഉപയോഗിച്ചുതു ആ പാഠഭാഗം തകരും. താങ്കൾക്ക് ഉടനെ പിച്ചകാരണാക്കണമെന്നും വരും. എന്നാൽ താങ്കളുണ്ടു ഞങ്ങളുടെ ട്രസ്റ്റി. താങ്കൾ പിച്ചകാരണാക്കണമെന്നും ഒരു പൊതുവായിരുന്നുണ്ടു. ആറാശാനിക്കുവോന്ന് ഓർമ്മവേണ്ടാം."

ഞാൻ നാമിയോടെ പായട്ട്, ആ സ്വന്നപരിത്വർ ഇപ്പോഴും ചിററിച്ചിരിക്കും ണ്ണ്. അദ്ദേഹത്തോക്കാൾ നിക്ഷക്കളുക്കനായ രഥാളു ഒക്സിജാന്റിനെയിലോ മറ്റൊരിട്ടെങ്കയില്ലെന്നു ഞാനിതുവരു പരിപ്രയമുട്ടിട്ടില്ല. ആഞ്ചെത്തക്കില്ലും സംഗയിക്കാൻ ഇടവരികയും, ആ സംഗമം അടിസ്ഥാനപരിശീലനാനും ഫോറ്യൂമാരുകയും ചെയ്താൻ അദ്ദേഹം അവരുടെ ചെന്നു മാറ്റുപാശ്ചാത്യക്കും, സ്വന്നം ശൃംഖലെടുകയും, ചെയ്യുമായിരുന്നൊന്ന് എനിക്കരിയാം.

അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് മുന്നാറിയില്ലെന്നു ശരിയായിരുന്നൊന്നു ഞാൻ മനസ്സിലെ കാണി ബാധിയുടെ നാഷട് നികത്തിയെക്കില്ലും. അമുഖത്തിൽ നാമ്പണ്ണദാർ പിന്നിട് ദാഖലായാൽ ആഞ്ചാൻ എനിക്കു കഴിയുമായിരുന്നില്ല. കില്ല് ഞാൻ കടമാവുതയിൽപ്പെടുമായിരുന്നു - അതു ഞാൻ ചിരിത്തണിലെവാരിക്കും. ചെച്ചാത്തതും എപ്പോഴും വെറുക്കുന്നതുമായ കാലുമാണുതാനും. പരിപ്രക്കരം ദണ ശ്രമണ്ണളിൽക്കൊല്ലും ഓഡി തന്റെ കഴിവിൽക്കു പഠിയിരിക്കു പ്രാർഥന ചെയ്യുതെന്നു ഞാൻ തിരിച്ചിറിഞ്ഞു. സുക്ഷിക്കാനേലപിച്ചിരുന്ന പണം ആഞ്ച ദാ കട കൊടുത്തതില്ലെന്നു ചിത്രയിലെ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു ഉദ്ദേശ്യം നം ഞാൻ തെറ്റിക്കുകയായിരുന്നുവെന്നു മനസ്സിലാക്കി. അതായതു മറ്റൊ ചെയ്ത കുടാതെ കരിങ്ങു ചെയ്യണമെന്നു ഉദ്ദേശ്യം തെരുവു ഞാൻ അവശ്യമില്ലെന്നു കാണാൻിരുന്നു. ഈ തെരുവുകൾ എനിക്ക് ഒരു മുന്നാറിയില്ലിൽക്കു ലിപിപ്പാത്തംമോ തി വെള്ളിപ്പും പകരിന്നുതന്നു.

സംസ്കാരം പ്രചാരണാഭ്യർഥിന്റെ അർദ്ധിക്കാരായിൽ അർദ്ധിക്കാരപ്പെട്ട എന്നിറ്റ ഇതു ബാധി മനസ്സിലുണ്ടായെന്നും പ്രതിക്രിക്കാതെയും ചെയ്തതാണ്. നിവൃത്തി ദില്ലാത്തതുകാണ്ടു ചെയ്തതു ഒരു സംഖ്യക്കുമ്മായിരുന്നു അത്.

7. മാറ്റുകൊണ്ടു ബുദ്ധികൊണ്ടുമുള്ള പികിൽസാ പിക്ഷണാജിൾ

എന്നിൽ ചിവിലുണ്ടില്ലെന്നു. കുടിക്കുടി വന്നതനുസരിച്ച് മരുഞ്ഞുകളുടു മുള അനീപ്പട്ടവും അനുകമം വരെമുച്ചു. ധർമ്മാനിൽ പ്രാക്കടിസിം ചെയ്യുന്ന കാലഘാട് എനിക്കു ബാധകയാം കൊണ്ടു. വാതരോഗം കൊണ്ടുമുള്ള അസുഖം അനുഭവിക്കുന്നിരുന്നു. എന്നെക്കാണാൻ വന്ന ഡോ. പി. ജെ. റേണു എന്നു പികിൽസിക്കവും എനിക്കു സുഖവാദവുകയും ചെയ്തു. അഭിനു ഡേ-ഷം മരുഞ്ഞുവിഭാഗത്തു മടങ്ങുവാൻ പാരാഗനക്കെ യാത്രാരു അസുഖവും എന്ന ബാധിപ്പുകാരി ഞാനോർക്കുന്നില്ല.

എന്നാൽ ജോഹാനസ്സബർഗിലെയിരുന്നപ്പോൾ എനിക്കു മലബന്ധവും ഇടയ്ക്കിടെ തലവേദനയും വരുത്തായിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ വിരേചനപ്പാധ്യാത്മക കഴിച്ചും ക്രഷ്ണം ക്രമികൾച്ചും ഞാൻ ആരോഗ്യം കാഞ്ഞുപോന്നു. എക്കില്ലോ ആരോഗ്യവാന്നു എനിക്കു സ്വയം വിശേഷപ്പിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. ഈ വിരേചനപ്പാധ്യാത്മക ഭൂതബാധയിൽ നിന്ന് എനിക്ക് എന്ന തേയ്ക്കു സത്രതനാകാൻ കഴിയുമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹകുലനാവുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

എതാണ്ടിസമയത്തു മാത്രമല്ലിലെ ഒരു 'പ്രാത്രിപദിത സംഘ' (No Breakfast Association) തന്നപ്പറ്റി ഞാൻ വായിച്ചിരുന്നു. അതിനുശേഷം വക്താക്കൾ വാദിച്ചു, ഇളംപിശ്ചകാർ ദിക്കപ്പോഴും വളരെയെറെ ക്രഷ്ണം കഴിക്കുന്നു; പാതിരബരെ അവർ തിന്നുന്നതു കൊണ്ടു ചികിത്സാചുലാവ് വളരെ വർദ്ധിക്കുന്നു; ഈ അവസ്ഥ ദേപപ്പേണമെക്കിൽ പ്രാഥക്രഷ്ണമെങ്കിലും അവർ ഉപകൾക്കിണാം, എന്നൊക്കെയാണ്. ഇക്കാലാജിളില്ലോ എന്നപ്പറ്റി പറയാനാവിളില്ലും ആ വാദം കുറച്ചുപാക്കേ എനിക്കും ബാധകമാണെന്നു തോന്തി. ഞാൻ മുന്നുന്നേരം നല്ലപോലെ ക്രഷ്ണം കഴിച്ചിരുന്നു; ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം ചായയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാനൊരിക്കലും കുറച്ചുമാത്രം ക്രഷ്ണക്കുന്ന ആളായിരുന്നില്ല. എൻവുമസാലകൾ ഇല്ലാതെ സസ്യവിനിഷ്ഠകൾ കൊണ്ടുണ്ടാക്കാൻ കഴിയുന്നതു വിഭാഗങ്ങൾ ആസ്പദമുകുക എനിക്ക് ആപ്പറ്റാദമായിരുന്നു. രാവിലെ ആരോ ഏഴോ മൺഡാകാരതെ ഞാനെഴുന്നേരക്കുമായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ പ്രാഥക്രഷ്ണം ചിവാക്കിയാൽ തലവേദനമാരും എന്ന് ഞാൻ കരുതി. ഞാനാപദിക്കണം നടത്തുകയും ചെയ്തു. എതാനും ദിവസം വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്തു. പകേശ തലവേദന പൂർണ്ണമായും മാറിക്കിട്ടു. മുതൽ ആവശ്യത്തിലേരെ ഞാൻ ക്രഷ്ണക്കുന്നുണ്ട് എന്ന നിഗമനത്തിലേയ്ക്ക് എന്നെന്ന നിലയില്ല.

എന്നാൽ ഈ മാറ്റം കൊണ്ടു മലബന്ധത്തിന് ഒരു കുറവുമുണ്ടായില്ല. കുറന്നയുടെ കടിസ്തനാനം ഞാൻ പരിക്കിച്ചുവന്നാകി. അതുകൊണ്ടു കുറച്ചു ശാസം കിട്ടി. പകേശ പൂർണ്ണമായും മാറിക്കിട്ടിയില്ല. സസ്യക്രഷ്ണാശാല നടത്തിയിരുന്ന ആ ജർമ്മൻകാരനോ മറ്റൊരു കുട്ടകാരനോ, ആരാബന്നു ഞാൻ മറഞ്ഞു, ഇസ്തിന്തി പ്രകൃതിയിലേയ്ക്കു മടങ്ങുക (Just's Return to Nature) എന്ന പുസ്തകം ഇതിനിടയ്ക്ക് എൻഡ് കയ്യിൽത്തന്നു. അതിൽ നിന്നു മല്ലുചികിത്സയില്ലെന്നു ഞാൻ വായിപ്പിറിഞ്ഞു. പുതിയ പണ്ണാടലും അണിപ്പിപ്പിപ്പുമാണു മനുഷ്യരുടെ സ്വാഭാവികമായ ക്രഷ്ണമെന്ന് ആ ശ്രദ്ധ കാരണം വാദിച്ചു. കായ്ക്കണം ക്രഷ്ണത്തിലേയ്ക്കു ഞാൻ ഉടനെ മാറിയില്ല. എന്നാൽ മല്ലുചികിത്സ ഉടനെ പരിക്കിച്ചു തുടങ്ങി. അതിനുശേഷം പലം അർക്കു തകരമായിരുന്നു. നല്ല വൃത്തിയുള്ള മല്ലു പച്ചവെള്ളത്തിൽ കുഴച്ചു നേരിയ തുണിയിൽ മരുന്നു തേച്ചുപിടിപ്പിക്കുന്നപോലെ പരത്തിനേച്ചു അടിവയറ്റിൽ പച്ചുകൈക്കുകയാണ് ഈ ചികിത്സാർത്തി. ഉറങ്ങാൻ പോവുന്നോൾ ഇങ്ങനെ

വച്ചുകെട്ടുകയും രാത്രിയിലോ റാവിലെയോ ഉണ്ടാവോൾ അഴിച്ചു നിക്കുക യുമാണു ഞാൻ ചെയ്തിരുന്നത്. ഇതുമുംലം നല്ല ഫലം കിട്ടി. അതിനുശേഷം സ്വാഖാലിലും സുപ്രയത്നക്രജ്ജിലും ഞാൻ പരിക്ഷിച്ചുനോക്കിയിട്ടുണ്ട്. ദരികലും നിരാശപ്പേടുണ്ടിവനിട്ടില്ല. ഇന്ത്യയിൽ ഈ ചികിത്സാ പഴയ ആത്മവിശ്വാസത്താട ചെയ്യാൻ എനിക്കു സാധിച്ചിട്ടില്ല. അതിനുകാരണം ഏതെങ്കിലും ദരിട്ടു താമസമുറപ്പിച്ച് ഈ പരിക്ഷണം നടത്താൻ സമയം കിട്ടിയില്ല എന്നതാണ്. എക്കിലും മല്ലും വല്ലംവും കൊണ്ടുള്ള അം ചികിത്സയിൽ എനിക്കുള്ള പിശാസം പഴയതുപോലെ തന്നെ തുടരുന്നു. ഇപ്പോഴും ഞാൻ കുറവെച്ചാകെ മല്ലുചികിത്സ നടത്തുകയും സഹപ്രവർത്തന കർക്കു സന്ദർഭം കിട്ടുന്നോണെ അത് ഉപദേശിച്ചുകൊടുക്കുകയും കൂടി ചെയ്യാറുണ്ട്.

എൻ്റെ ജീവിതത്തിൽ രണ്ടുപ്രാവശ്യം ഗുരുതരമായി രോഗം ബാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. എനിട്ടും എൻ്റെ വിശ്വാസം മനുസ്യനു മരുന്നു കഴിക്കേണ്ട ആവശ്യം വളരെ ദ്വാരിക്കുമ്പാണെന്നതു. ആയിരത്തിൽ തൊള്ളായിരത്തി തൊള്ളുറ്റി ദയാപത്ര രോഗങ്ങളും പാപ്പാഹാരം കൊണ്ടും മല്ല് - ജല - ചികിത്സകൊണ്ടും മരുന്നാവുന്നതെങ്കുള്ളു. എത്തു നില്ലാരംരോഗത്തിനും ഡോക്ടറുടെയോ വൈദ്യന്റെയോ ധാക്കിമിന്റെയോ അടുത്തേയും ഓട്ടുകയും ആയുംവേദ മരുന്നുകളോ മറ്റു മരുന്നുകളോ കഴിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൻ തന്റെ ജീവിതത്തെ ചുരുക്കിക്കളെയുകമാത്രമല്ല ശരീരത്തിൽനിന്ന് അധിപനാകുന്നതിനും പകരം അതിന്റെ അടിമയാവുകവൽ ആത്മനിയന്ത്രണം നഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും മനുഷ്യൻ അല്ലാതായിരിക്കുകയും കൂടി ചെയ്യുന്നു.

രോഗക്കിടക്കായിൽ നിന്നാണു ഞാൻ ഈ നിരീക്ഷണങ്ങൾ കുറിക്കുന്നത് എന്നതിനാൽ അവയെ വിലാർട്ടിച്ചു കാണേണ്ടതില്ല. എൻ്റെ രോഗത്തിനും ഒരു കാരണമാണ് എനിക്കെന്നിയം. അവയ്ക്കു ഞാൻ മാത്രമാണ് ഉത്തരവാദി എന്ന് എനിക്കു നല്ല നിശ്ചതമുണ്ട്. അക്കാരണമാണെന്ന് എൻ്റെ ക്ഷമ നശിച്ചുപോയിട്ടില്ലെന്നത്. സത്യനാിൽ പലരം മരുന്നുകൾ കഴിക്കാനുള്ള പ്രഭലാ നേതൃത്വ വിജയപൂർവ്വം അതിജീവിച്ചതിനും രോഗങ്ങളിൽ നിന്നും പല പാറ ഔദ്യോഗിക സാംപ്രദായിക വൈദ്യന്റെ പാഠാല്പും ഡോക്ടറുടെ പാഠാല്പും എൻ്റെ പിടിവാശി പാപ്പോഴും ഡോക്ടർമാരുടെ ക്ഷമയെ പരിക്ഷിക്കാറുണ്ടെന്നുണ്ട്. എൻ്റെ പിടിവാശി പാപ്പോഴും അഥവാ അപൂർവ്വം ക്ഷമിക്കുകയും എന്ന ഉപേക്ഷിക്കാതിരിക്കുന്നതും ചെയ്യുന്നു.

എന്നായാലും ഞാൻ വിഷയത്തിൽ നിന്നു വൃത്തിപലിച്ചുകൂടാ. ഇനിയും മുന്നൊട്ടുപോകുന്നതിനും മുമ്പായി വായനക്രാഞ്ഞ് ഒരു മുന്നറിയിച്ചു തരേണ്ടതുണ്ട്. ഇന്ന് അഭ്യാസം വായിച്ചിട്ട് ജാപ്പിനിന്നും വൃഥതകു വാങ്ങുന്നവൻ അഭി മല്ലുള്ളതെല്ലാം വേഖവാക്യങ്ങളായി കണക്കാക്കുവെൽ. ഒരു എഴുത്തുകാരൻ ഒരു കാര്യത്തിൽനിന്ന് ഏതെങ്കിലും ഒരു വശം ആയിരിക്കും മിക്കവാറും പഠിയുന്നത് എഴു വിക്ഷണക്കാണുകളിലുംടെ

കാണാൻ കഴിയും അവരെല്ലാം തന്ത്രം മുച്ചേൻതിൽ ശരിയായിരിക്കും. എന്നാൽ ഒരോക്കുണ്ട്, ഒരു പരിത്വർത്തിയിൽ അവരെല്ലാം മുച്ചേൻ ശരിയായിരിക്കാം. പിന്നീടു പല പ്രസ്താവകളും വിറ്റിക്കൊടുത്തും ഓരോ പ്രസ്താവകളും നേടാനും വാങ്ങിക്കുന്നവർ വിരോധിക്കാം എന്നും വായിക്കുകയും മുകളായുണ്ടാണ് അവരുടെ അവകാശിക്കില്ലെന്നും മുച്ചേൻ സ്ഥിരകൾക്കുകയും, ചെയ്തിട്ടുവോണ്ടം അവധിൽ പഠിയുന്നവ ചർച്ചാക്കില്ലെന്നും നോക്കാൻ. അതെല്ലാ പ്രസ്താവകളും കമ്മ്യൂണിറ്റി കമ്മ്യൂണിറ്റി വായിക്കുകയും പ്രശ്നങ്ങളായി മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുവോണ്ടം അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാം.

8. ഏ മുന്നറിയിപ്പ്

അടുത്ത അധ്യായം വരു വിഷയത്തിൽ നിന്നുള്ള വ്യതിപരാം തുടങ്ങിയാണു ഞാൻ ഒപ്പുവരുന്നു. മല്ലുപ്പിടിപ്പിനായില്ലെങ്കിലും ചർച്ചാക്കാം മുകളായും ക്ഷേമകാര്യങ്ങളില്ലെങ്കിലും പരിക്ഷണാണുള്ളൂ. ഞാൻ നടത്തിക്കിരുന്നു. അതെപ്പറ്റി പിന്നീട് പഠിയാണുവാം കിട്ടുമെങ്കിലും ചർച്ച നിർക്കാണും ലുഡി ദു നടത്തുന്നത് അനുമാനാദ്ധ്യക്ഷിയാണ്.

ക്ഷേമ പരിക്ഷണാജീവനുടെ വിസ്തരിച്ചു വിവരണം ഇപ്പോൾ ഇതിന്റെ സഹാ ഞാൻ നൽകുന്നതും. കാണാം അതെപ്പറ്റി ഗുജറാത്തിയിൽ ഞാൻ കുറം മേഖലകളിൽ എഴുതി എത്താനും വർഷം മുമ്പ് 'ഉന്ന്യൻ ചുപ്പിനുകളിൽ' പ്രസിദ്ധികരിച്ചിരുന്നു. അവ പിന്നീടുവരു പ്രസ്താവകമായും പ്രസിദ്ധികരിച്ചു. അത് ഇംഗ്ലീഷിൽ ആരാഹ്യസഹായി (A Guide to Health) എന്ന പേരിൽ ഫ്രെം സ്റ്റിയാർഡ്സിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ചെറിയ പ്രസ്താവകങ്ങളുടെ കുറച്ചിൽക്കും കിഴക്കും, പട്ടിഞ്ഞാറും മുച്ചേൻ പ്രസ്താവകമായിരുന്നു. പ്രസ്താവകം അതാണ്. എന്നിക്കെതിനീൽക്കണ്ണം ഹരിഷ്ചന്ദ്ര കാശിജിത്തില്ലെന്നും, ഇന്ത്യൻ ചുപ്പിനിയൻ മഹാത്മാഗാന്ധി പ്രഭാജനപ്രസ്താവിൽ വെളിയാണു ഞാനതെച്ചുതിയിൽ. എന്നാൽ ഇന്ത്യൻ ചുപ്പിനിയൻ എന്നും. കാശിജിത്താത്ത കിഴക്കും പട്ടിഞ്ഞാറുമുള്ള അനുവാദി ആളുകളുടെ ജീവിതങ്ങൾ ആ ചെറിയപ്പെട്ട സ്തതകം ആഴത്തിൽ സ്വാധിനിപ്പിച്ചുവേണ്ട് എന്നിക്കൊണ്ടു. എന്നാണെങ്കിൽ ആ വിഷയത്തെപ്പറ്റി അഭിരാഞ്ജിക്കുന്നത് എഴുതുകയും അയക്കുമായിരുന്നു. അതു കൊണ്ട് ആ ചെറിയപ്രസ്താവകങ്ങളുമുള്ള ഇവിടെ കൂടുതു പറയേണ്ടത് ആവശ്യമായി തന്നെന്നുണ്ട്. അഭിരാഞ്ജിക്കുന്നത് അവരുടെ വികാരണാശാനിയിൽ പ്രസിദ്ധിക്കുന്നു. എന്നാൽ അഭിരാഞ്ജിക്കുന്നതിൽ അടിസ്ഥാനപരമായ ചർച്ച മാറ്റജാഡി ഞാൻ വരുത്തിക്കൊണ്ടുണ്ട്. അത് ആ പ്രസ്താവകങ്ങളിൽ വായ്ക്കാടാർക്ക് ഉണ്ടിയില്ല. അതിനാൽ അവരെല്ലാം അറിയിക്കണമെന്നും ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

എൻഡീ മരുള്ള ചെന്നകളും പൊലെ ആ ചെറിയപ്രസ്താവകവും എഴുതുപെട്ടതു ഒരു ആത്മിയ ലക്ഷ്യം പിട്ടുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ എഴു പ്രഖ്യാതനാണ്

ക്രൈസ്തവ പ്രചോദനപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത് ആത്മീയ ലക്ഷ്യങ്ങൾ. എന്നാൽ ഒക്കെ അ പുന്നതകരതിൽ അവത്തിപ്പിട്ടിട്ടുള്ള സിഖാന്തരം ചിലതു പ്രാബൽത്തിക മാക്കാൻ എന്നിക്കിണ്ടോടെ കഴിയുന്നില്ല എന്നത് അഭാധമായ ദ്വാരാ ഉണ്ടാക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ.

കൂട്ടിയായിരിക്കുന്നോടെ അമ്മയുടെ പാലുകുടിക്കുന്നതിന്നുംരാം മനു ചുന്ന പാലു കഴിക്കേണ്ട യാത്രാശാഖയുടുമീല്ലോ ഉംച്ച വിശ്വാസമാണ് എന്നിൽ. മനുശ്വരൻ ക്രഷ്ണം തനിൽ പാകാ വന്ന പഴങ്ങളും അണിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് അവസാനിക്കും. മുന്തിരി തുടങ്ങിയ പഴങ്ങളിൽ നിന്നും വിശാം മുതലായ അണിപ്പിച്ചുകളിൽ നിന്നും താരന്ത്യകർമ്മവും ധാതുകൾവും മറ്റും ആവശ്യമായ പോഷകാംശം അവനു കിട്ടു. അതും ക്രഷ്ണം കൊണ്ട് ജിരിക്കുന്നതാശ്വർ വിശ്വാസക്തിയും മനു വികാരങ്ങളും, നിയതി കാണ് എങ്ങപ്പോൾ. ഒരാൾ എന്നു തിന്നുന്നുവോ അതായിരിക്കുന്നു എന്ന ലൗഹിം പൊല്ലിൽ വളരെ വാസ്തവമുണ്ടാവോ എന്നും ഏൻറെ സഹാധി തതകരും അനുഭവം കൊണ്ട് മന്ത്രിലംകി. ഈ ആശയങ്ങൾ ആ പുന്നതക അഭിരംഗിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

എന്നാൽ നിർഭാഗ്യമന്നു പരിച്ചു തന്നുകുംഖാലിപ്പാനുപോയിട്ടുണ്ട്. വെയ്റാ ജില്ലയിൽ ആധുകാലാന്ത് ആളുകളിൽ പട്ടാളത്തിൽ ചേരുക്കാനുള്ള പരിഗ്രമത്തിൽ എത്രപ്പെട്ടിരിക്കുന്നോടെ ക്രഷ്ണത്തിൽ വരുത്തിക്കൊണ്ടു പിശക് എന്ന വിച്ചങ്കരയും, മരണാടിക്കിൾ വാതിലിക്കണ്ട് എന്തിക്കുകയും, പൊരുതു ആശാഗ്രഹിയും പാലിന്നു തക്കിന്നുപോയ എന്നിൽ ആരോഗ്യം, പാലിന്നു സഹായം, കൂടാതെ വിശ്വാസക്കാൻ ചൊൻ നടത്തിയ ശ്രമം വിജയിച്ചു. പാലിനു പകരം നിലപ്പെട്ടിരുന്നു പറഞ്ഞു താഴെ എന്നിക്കൊണ്ടാണു മോക്ഷം കരിക്കാനുള്ളൂ, വൈദ്യുതാഭ്യരജ്യം, ശാസ്ത്രജ്ഞന്യാഭ്യരജ്യം, എന്നും സമീപിച്ചു. ചിലർ ചെറുപ്രയറ്റവള്ളുവും ചിലർ ഇൻഡ്രി എന്നും കൃഷ്ണപാലം, നിർദ്ദേശിച്ചു. അവ പരിക്ഷിപ്പിച്ച എന്നിൽ അവരുടെ പേരും കമിനിപ്പിച്ചു. അവശയാനും രോഗാനും വിടാൻ എന്ന സഹായിച്ചു. ക്രഷ്ണ മതപരമായ നിശ്ചിക്ഷക്കു വൈദ്യുതാസ്ത്രത്തിൽ സ്ഥാനമില്ലെന്നു കാണിക്കാൻ വൈദ്യുതാൻ ചുക്കാൻ ചില ഭ്രാക്കങ്ങൾ എന്ന വായിപ്പു കേൾപ്പിച്ചു. അതിൽ നിന്നും അവർ പാലു കൃടാതെ ജിവിക്കാൻ എന്ന സഹായിക്കുകയില്ലെന്നു വ്യക്തമായി. എന്നു മാത്രമല്ല നിന്മ ദിനും (ഒരാ മാസംഒസ) ഭ്രാംഭിയും കഴിക്കാൻ മടക്കുടാതെ നിർദ്ദേശിക്കുന്നവർ പാലി മൂത്ര ക്രഷ്ണക്കു, നിലനിർത്താൻ എന്ന സഹായിക്കുന്നതെങ്കാണോ? പശുവിശ്വിംഡയോ എരുമയുടെയോ പാല് പ്രകിഞ്ചണാബഹനായ എന്നു കഴിപ്പി. ആ പ്രതിജ്ഞ എല്ലാ പാലും ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിനായിരുന്നു. എന്നാൽ പ്രതിജ്ഞയെടുക്കുന്ന സമയങ്ങും ഗോമാതാവിശ്വിംഡയും മഹിഷി മാതാവിശ്വിംഡയും പാലുമായതുമെ എന്നിൽ മനസ്സിൽ ഉണ്ടാക്കിരുന്നുള്ളൂ. അതിനാലും എന്നി

കു ജീവിക്കേണ്ടിയിരുന്നതിനാലും പ്രതിജ്ഞാനയുടെ അക്ഷരാർത്ഥത്തിൽ ഉള്ള നിംഫാം ആടിഞ്ഞു പാല്പു കഴിക്കാൻ തിരുമാനിച്ചു. ആടിപ്പാല്പു കഴിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പേൾ എൻറീ പ്രതിജ്ഞാനയുടെ ചെച്ചനും നഷ്ടപ്പെട്ടതായി എന്നിക്കു പുരീണ ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ റഹലത്ത് ആകട്ടിന് എന്തിരായി രഹു പ്രക്ഷാം നയിക്കുക എന്ന ആശയം എന്നെന്ന ആവേദിച്ചിരുന്നു. അതോടൊപ്പം ജീവിക്കാനുള്ള മോഹവും വളരിന്നു. തർക്കവായി എൻറീ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ പരിക്ഷണങ്ങളിലൊന്ന് അങ്ങനെ അവസാനിച്ചു.

ആത്മാവ് എന്നും തിന്നുകയോ കൂടിക്കുകയോ ചെയ്യാത്തതിനാൽ ഒരാൾ തിന്നുകയോ കൂടിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതുമായി ആത്മാവിനു യാതൊരുവിധി വന്നില്ലോ ഇല്ലാനു വാദിക്കപ്പെട്ടുന്നതായി എന്നിക്കെന്നാം. നിങ്ങൾ പുറംതുനിന്ന് അകത്തേയക്കിടുന്നതല്ല മരിച്ച് അകത്തുനിന്നു പുറത്തു പ്രകാട്ടിപ്പെടുന്നതാണ് പ്രധാനം എന്നും വാദിക്കപ്പെട്ടുന്നു. ഈ വാദത്തിനു കുറാ വല്ലമുണ്ടന്നതും നിസ്താരയമാണ്. എന്നാൽ ഈ ധൂക്തിരൈ പരിഞ്ഞായിക്കുന്നതിനു പകരം ഇഷ്യരയേത്തിൽ വളരാൻ ശ്രമിക്കുന്ന, ഇഷ്യരനെ തേടുന്ന ഒരാൾ, അദ്ദേഹത്തെ മുഖത്തോടുമുഖം കാണാനാഗ്രഹിക്കുന്ന വൻ, വിപാരങ്ങളും വാക്കിനേയും നിയന്ത്രിക്കണമെന്നതുപോലെ കേഷണ തേയും അതിഞ്ഞു അളവില്ലും ഗൃണത്തില്ലും നിയന്ത്രിച്ചു തിരു എന്ന എൻറീ ഉറച്ച വിശ്വാസം പ്രവൃത്തിക്കുക മാത്രം ചെയ്തു തുപ്പതിപ്പെടാം.

എന്നായാലും, എന്നിക്കു പാലിക്കാൻ സാധിക്കാതെ വന്ന ഒരു സിഖാന്തമാക്യാൻ ഞാനാ വിഡം നൽകുക മാത്രമല്ലോ അതു സ്വികരിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ഗുരു വമുള്ള ഒരു മുന്നിനില്ലെങ്കിൽ തനുകയും ആണ്. എൻറീ ഈ സിഖാന്തത ആധാരമാക്കി പാല്പു ഉപേക്ഷിച്ചുവരി ഈ പരിക്ഷണത്തിൽ ഉറച്ചു നിൽക്കുന്നത് എല്ലാത്തരം അലില്ലും അത് അവർക്കു ഗൃണകരമാണെന്നു കണാലോ അതെല്ലാക്കിൽ അനുഭവ സന്നന്നനായ ഒരു ദേശാടനാനും ഉപഭോഗം അനുസരിച്ചു മാത്രമായിരിക്കണം എന്നും ഞാൻ നിർബന്ധപ്പെട്ടിരും അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു. പദ്മാശക്തി തീരെ കുറാ ഞാവരക്കും ലോഗിക്കർക്കും പാലിനു തുല്യം പോഷകംശമുള്ളതും എല്ലാപ്പോൾ പരിക്ഷണതുമായ മരുറരു കേഷണമില്ലാനാണ് നാളിനുവരെയുള്ള എൻറീ അനുഭവത്തിൽ നിന്നും മനസ്സിലാവുന്നത്.

ഈ അഭ്യാസം വായിക്കാൻ ഇടയാകുന്ന, ഈ വിഷയത്തിൽ പരിചയം നേടിയ, ആരെക്കില്ലും അനുഭവം കൊണ്ട് - വായിച്ചുവിവുക്കാണല്ല - പാലിനു പകരം നിലക്കുന്നതും അതുപോലെ ഹോഷണം നൽകുന്നതും പദ്മിക്ഷണതുമായ ഒരു സസ്യഭക്ഷണത്തെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് എന്നെന്ന അറിയിച്ചാൽ ഞാൻ വളരെ നന്ദിയുള്ളവനായിരിക്കും.

9. അധികാരവുമായി ഒരു മല്പിടുത്തം

ഈ ഏഷ്യാറ്റിക് വകുപ്പിന്റെ കാര്യത്തിലേക്കു കടക്കാം. ജോഹാനസ് ബർശായിരുന്നു ഏഷ്യാറ്റിക് വകുപ്പുവോഗസ്മിന്നാരുടെ മുഖ്യകേന്ദ്രം.

അവർ ഇന്ത്യാക്കാരയും ചെചനാക്കാരയും മറ്റും സംരക്ഷിക്കുന്നതിനു പകരം അവരെ വള്ളാതെ ബൃഥിമുച്ചിക്കുകയാണെന്നു ഞാൻ നിരീക്ഷിച്ചുപോ നു. എല്ലാ ദിവസവും ഏറ്റവും ഇരുപതു പഠാതികൾ കിട്ടിക്കാണ്ടിരുന്നു: "ഈ രിക്കും അവകാശമുള്ളവരെ പ്രദേശപ്പീജുവനില്ല. അകാശമില്ലാത്തവർക്കാക ഒട്ട നൂറു പഠൻ തെക്കുളി റാങ്കി സുഗ്രതതിൽ പ്രാവേശനം നൽകുന്നു. ഈ അവസ്ഥയ്ക്ക് നിങ്ങളോരു പഠിക്കാണുണ്ടാക്കിയിരുന്നുകൾ പിന്നെ ആരു സഭാക്കും?" ആ വികാരത്തിൽ ഞാനും പങ്കേപ്പേരുണ്ടു. ഈ തിന്ന അവസാനിപ്പി ക്കുന്നതിൽ ഞാൻ വിജയിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ പിന്നെ ഞാൻ ട്രാംസ്പർബാളിൽ പാർക്കു നന്നു വെറുതെയാണ്.

അതിനാൽ ഞാൻ തെളിവുകൾ ശേഖരിക്കാൻ തുടങ്ങി. കുറെ ശേഖരി ചു കഴിഞ്ഞ ഉടൻ ഞാൻ പോലീസ് കമ്മീഷണറിൽ പോയി കണ്ണു. അദ്ദേഹം ഒരു നിതിമാനാണെന്നു തോന്തി. എന്നെ അവഗണിക്കുന്നതിനുപകരം അദ്ദേഹം ഒരു വള്ളം ക്ഷമയോടെ ഞാൻ പാണ്ടതു ശ്രദ്ധിച്ചു കേൾക്കുകയും എൻ്റെ കയ്യിലുള്ള തെളിവുകളെല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ കാണിക്കാനാവശ്യപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു. സാക്ഷികളെ അദ്ദേഹം തന്നെ വിസ്തർിച്ചു തുപ്പിപ്പേട്ടു. എങ്കിലും, ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ ഐളിക്കാരല്ലാത്തവർക്കെന്തിരും വെള്ളക്കാരൻ തെറ്റു ചെയ്താൽ വെള്ളക്കാരരുടെ കോടതി അധികാരി കൂടുക്കാരനായി വിധിക്കാൻ ബൃഥിമുട്ടാണെന്ന് എന്നിക്കെന്നപോലെ അദ്ദേഹത്തിനും അറിയാം. "എകിലും" അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "മനുകൾ, എന്നായാലും ശ്രമിച്ചുനോക്കാം. കോടതി അവരെ വിടച്ചെഴുകുമെന്ന് ഡേന് അത്തരം കൂറ്റുംതിക്കെല്ലാം വെറുതേ വിടുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു. ഞാനവരെ അറിസ്തു ചെയ്തിക്കും. എൻ്റെ പരമാവധി ഞാൻ ചെയ്യുമെന്ന് നിങ്ങൾക്കുറിച്ചു തരുന്നു".

ഉറപ്പുപറയണമെന്നില്ലാറിരുന്നു. പല ഉദ്യോഗസ്ഥരും അവരും ഞാൻ സംഗതിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ നിസ്തർക്കമായ തെളിവ് അഡിക്കേഷ്യുമെന്തിരുള്ളുണ്ടെന്നും രണ്ടുപേരുടെക്കെതിരായി മാത്രമേ അറിസ്തുവാറെന്നു പറിച്ചെടുത്തിരുള്ളു. അവർ കൂറ്റുംതാരാണെന്നതിൽ എന്നിക്കല്ലപ്പാംപോലും സംശയമില്ലായിരുന്നു.

എൻ്റെ നിക്കേഡശ ഒരിക്കലും രഹസ്യമാക്കിപ്പറിച്ചിരുന്നില്ല. പോലീസ് കമ്മീഷണറുടെ അടക്കാനുകൾ ദിവസവുമെന്നപോലെ ഞാൻ പോകുന്നതായി പലരും അറിഞ്ഞിരുന്നു. അറിസ്തുവാൻഡിരുണ്ടായിരുന്ന ശഭ്ദവേദാഗണം നാർക്കും എരെക്കുറു കഴിച്ചുള്ള പാരമാരിണായിരുന്നു. അവൻ പതിവായി എൻ്റെ ആസ്ഥിനിനു ചുറ്റും നടക്കുകയും എൻ്റെ നിക്കേഡശെല്പുറി അഉദ്യോഗസ്ഥരും വിവാഹ നൽകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നായാലും ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥരും തിരെ പീജതയായിരുന്നതിനാൽ അവർക്ക് അധികം ചാരനാരുണ്ടാവാൻ സാധ്യതയില്ലായിരുന്നും സമ്മതിക്കണം. ഇന്ത്യാക്കാരും ചെചനാക്കാരും എന്നെ സഹായിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അവർ ഒരിക്കലും അറിസ്തു ചെയ്യപ്പെടുമായിരുന്നില്ല.

അവരിലൊരാൾ ഒളിപ്പോടി, പോലിസ് കമ്മീഷണർ എന്ന ഏകസ്റ്റ്രിയിൽ വാറണ്ട് (അനുഭദഗത്തിൽക്കൊടിയിൽ അറിസ്റ്റു ചെച്ചതുകൊണ്ടുവാൻ രാനുള്ളത്) അധികാർഡൈറക്ടറിൽ സന്ദർഭിക്കുകയും അധികാർഡു ചെയ്യിട്ട് ട്രാൻസ്ഫറാളിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തു. രണ്ടുപേരേയും റിസ്റ്റർഡിപ്പു. അവർക്കൈതിരെ ശക്തമായ തെളിവുണ്ടായിരുന്നിട്ടും, അവരിലൊരാൾ ഒളിപ്പോടിപ്പേരേയെന്നതിനു കോടതിൽക്കു തെളിവുണ്ടായിരുന്നിട്ടും രണ്ടുപേരും കൂടുക്കാരല്ലെന്നു വിധിക്കപ്പെട്ടുകയും വിട്ടയക്കപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു.

ഞാൻ തികച്ചും നിരാശനായി പോലിസ് കമ്മീഷണറും വളരെ ദുരിത നായിരുന്നു. വകുലിൽ ജോലിയെക്കുറിപ്പുതന്നെ എനിക്കു മട്ടുപ്പെടോന്നി. കുറുങ്ങാളിൽ നിന്ന് ആളുകളെ രക്ഷിക്കാൻ വോൺ ബൃഥിശക്തിയെ ദുരുപ്പ യോഗപ്പെട്ടാതോമെന്നു കണക്കോടെ ആ ബൃഥിശക്തിയോടു തന്നെ എന്ന ക്രാഡ് വരുപ്പു തോന്നി.

എന്നായാലും ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥമന്മാർ വിട്ടയച്ചുകില്ലോ അവരുടെ കുറാ വളരെ പ്രകടമായിരുന്നതിനാൽ ഉദ്യോഗത്തിൽ അവരെ നിലനിർത്താൻ ഗവൺമെന്റിനു കഴിഞ്ഞില്ല. രണ്ടുപേരെയും പിരിപ്പുവിടുകയും അഞ്ചേന ഏപ്പശ്ചാറ്റിക് വകുപ്പു താരതമ്യേന ശുദ്ധമാവുകയും ചെയ്തു. അതോടെ ഇത്യും സമുദായത്തിനു കുറച്ചാരു ആശ്വാസമന്നുഭവപ്പെട്ടു.

ഈ സംഭവം എന്നുകരിപ്പുള്ള മതിപ്പ് വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും കുട്ടത്തൽ കേസുകൾ എനിക്കു കിട്ടുകയും ചെയ്തു. മാസംതോറും നൂറുകണക്കിനു പവൻ ഇന്ത്യാധാർ കൈക്കുവിക്കുമുഖ്യമായി നഷ്ടപ്പെട്ടതിന്തു മുഴുവൻ നുംബ്രേക്സില്ലും അധികാവും അഞ്ചേന ലാഭികാൻ കഴിഞ്ഞു സത്യസന്ധ്യാരല്ലോ തനവർ തണ്ട്രംഭം പണി തുടർന്നതിനാൽ മുഴുവൻ നഷ്ടവും ഇല്ലാതാ കാാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എതിനില്ലും ഇപ്പോൾ സത്യസന്ധ്യാരയ രാജകുമാരൻ സത്യസന്ധ്യത നിലനിർത്താൻ കഴിയുമെന്ന അവസ്ഥ സംജാതമായി.

ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥമന്മാർ ഇത് പിരിത്തയായിരുന്നിട്ടും വ്യക്തിപരമായി അവരോട് എനിക്കു വിരോധമില്ലായിരുന്നുവെന്നു തുറന്നുപറയഞ്ച്. ഈത് അവർക്കുതന്നെ അറിയാമായിരുന്നു. അവർ തെളുക്കെത്തിലായാദ്ദോൾ എന്നെ സഭിപ്പിക്കുകയും ഞാനവരെ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ എതിരിട്ടിരുന്നിൽ, അവർക്കു ജോലാനന്വാർഗ്ഗ മുൻസിപ്പാലിറ്റി യിൽ ഉദ്യോഗ ക്ല്രാൻസ് സാമ്പത്തികളിൽ, അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അവരുടെ ഒരു സ്നേഹിതന്നും എന്നെ സമിപിച്ചു. അവരെ ഞാൻ തടസ്സപ്പെടുത്തുകയില്ലെന്നു വാക്കുകൊടുക്കുകയും അവൻ ലക്ഷ്യം നേടുകയും ചെയ്തു.

എൻറേയി മനോഭാവം മുലം എനിക്കു ബന്ധപ്പെടുമാനിലൂ ഉദ്യോഗസ്ഥമന്മാർക്കുള്ളാം എന്നോടു സന്ദർഭമായി പെരുമാറാൻ കഴിഞ്ഞു. അവരുടെ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിനുമായി മിക്കപ്പൊഴും എനിക്ക് പട്ടവെള്ളേണിവരികയും കട്ടുതെ ഓഫു ഉപദേശാഗ്രികൾക്കുവരികയും ചെയ്തിട്ടും അവൻ എന്നോടു വളരെ

സന്നഹമായിത്തന്നെ വർണ്ണിച്ചു. ഇത്തരം പെരുമാറ്റം എന്നീറ സഹാവരണി എൻ ഡാഗമാബന്നൻ അന്ന് എന്നിക്കു ശരിക്കറിയില്ലായിരുന്നു. ഇതു സത്യാഗ്രഹത്തിൽനിരുത്തി അവിഭാജ്യരംകമാബന്നും അപരിസ്ഥിത രേഖ ലക്ഷണമാബന്നും കാണൽ പിന്നിട്ടു മനസ്സിലാക്കി.

മനുഷ്യനും അധികാരിക്കുന്ന പ്രവൃത്തിയും രണ്ടു പ്രത്യേകത സംശയികളുണ്ട്. ഒരു സന്ദർഭത്തും അഭിനാശവും ദ്രോഗവും ആക്രോഷപരമാം നേടുന്നതും പോലെ ആ പ്രവൃത്തി, നല്ലതായാലും ചീഞ്ഞായായാലും ആതു ചൊന്തയാൾ എന്നോടുചേരുന്ന അഭിനാശവും സഹാരാപമോ അർഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. “പാപങ്ങൾ ആണു വെറുക്കേണ്ടതു പാപിൽയാളു്.” എന്നാൽ എഴുപ്പും മനസ്സിലാക്കാവുന്ന ഒരു തത്ത്വമാബന്നീകില്ലും, അപ്പുംപ്പുമായേ പ്രാഥാഗതിൽ കാണുന്നുമുള്ളും, അതുകൊണ്ടാണ് വിദ്യേശപരിപാലനം ലോകം മുഴുവൻ വ്യാപിക്കുന്നത്.

സത്യാസ്ഥാപനാബിഷ്ഠർ അടിനിലാനം മുള അഹിനി-സ്ഥാപനർ, മൂല അഭിനാശം അപരിസ്ഥാപയ ആധാരമില്ലാക്കിക്കൊണ്ടാണുള്ളതെല്ലാക്കിൽ വ്യർത്ഥമാബന്നും ഓരോ ദിവസവും എന്നിക്കു വരളിച്ചേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഒരു വ്യവസ്ഥിതിയെ എതിർക്കുന്നതും ആക്രമിക്കുന്നതും ഉപിൽ തന്നെ. എന്നാൽ അതിന്നീൻ കർത്താവിശേഷ എതിർക്കുന്നതും ആക്രമിക്കുന്നതും തന്നോടു കൂടി നേരുന്ന ചെയ്യുന്നതിനു തുല്യമാണ്. എന്നെന്നാൽ നമ്മുമെല്ലാം വരച്ചുണ്ടാക്കിയ ഭ്രാഹം എന്നുതന്നെന്നാണ്. ഒരേ സ്വപ്നിംഗാർ മക്കളാണു നമ്മൾ. ആ സ്വപ്നിൽക്കു നമ്മിലുള്ള വൈവികഗഢതി അളവില്ലാത്തതുമാകുന്നു. ഒരാളും അന്നാരിക്കുന്നത് ആ ചെവികൾക്ക് തുല്യമാണ്. അങ്ങനെന്നും അതുകൊണ്ടും മാത്രമല്ല അങ്ങനെ ആ വ്യക്തിക്കും അതോടൊപ്പം ലോകത്തിനു മുഴുവനും ഭ്രാഹം ചെയ്യുകയുമാണ്.

10. ഒരു വിശ്വാസ സ്ഥാനംയും പ്രായശ്ചിത്തവും

പല മതകാര്യാം സമുദായക്കാരുമായ ആളുകളുമായി അടുത്തിടപാടാണ് എൻ്റെ ജീവിതത്തിലെ വിവിധതരം സാമ്പാദനങ്ങൾ ഇടവരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അവഭ്യുമായി ഇടപെട്ട അനുഭവങ്ങിൽ നിന്നും ബന്ധുക്കൾ - അപരിചിതരും, സ്വഭവിക്കരും - വിദേശിയർ, വാളുകൾ - മറ്റു നിന്നക്കാർ, പറിന്നുകൾ - ഇന്ത്യയിലെ മറ്റു മതകാർ, (മുന്നീണ്ണലും പാട്ടിക്കലും ഏകീകരണം എന്നും അക്കട്ട) എന്നിങ്ങനെയുള്ള വ്യത്യാസങ്ങളെ താനാഭിജ്ഞത്തിൽക്കിട്ടുന്നു. ഇത്തരം, വ്യത്യാസങ്ങൾ കല്പിക്കാൻ എൻ്റെ പ്രവർത്തം അശക്തമാബന്നു കൂടി പാരയാം. അത് എൻ്റെ സ്വഭാവം തിരികെ ഉണ്ടെന്നിലിക്കാണെ, എൻ്റെ ഒരു പ്രത്യേക മേഖലാബന്നും അഥവാ കാശപ്പെട്ടുകൂടാ. കാരണം എൻ്റെ പ്രായത്തനാലെമല്ലെല്ലാം അത്. എന്നാൽ അപരിസ്, ബഹുമാർഗ്ഗം, അപരിഗ്രഹം തുടങ്ങിയ മുല്ലിക്കണ്ണങ്ങളുടെ

കാര്യം അങ്ങനെയല്ല. അവ നട്ടുവളർത്താൻ ഞാൻ നിരതരം അഭ്യാസിക്കുന്ന തായി എനിക്കു പുരിണ ബോധ്യമുണ്ട്.

ഞാൻ ഡാമ്പുബനിൽ വക്കിൽജോലി ചെയ്തിരുന്നപ്പോൾ എൻറീ ഓഫിസിലെ ഗുമസ്തകാർ മിക്കപ്പോഴും എൻറീ കുടക്കാണു താമസിച്ചു. അവരുടെ കുടക്കിൽ ഫിനൈക്കളും ഫ്രിസ്റ്റും കുടക്കാണു അമൊ പ്രവിശ്യാടിസ് മാനന്തവിൽ പഠിക്കാൻ ഗുജറാത്തികളും തമിഴരും ഉണ്ണായിരുന്നു. അവരെ എപ്പോഴെങ്കിലും സ്വന്തം ബന്ധുമിത്രാദികളായല്ലാതെ ഞാൻ കണക്കാക്കിയിരുന്നതായി ഓർക്കുന്നില്ല. എൻറീ കുടുംബംഗണങ്ങളപ്പോലെയാണ് ഞാനവ ഒരു കണക്കാക്കിയത്. അങ്ങനെ കണക്കാക്കിയതിന് ഭാര്യ എപ്പോഴെങ്കിലും തടസ്സം സ്വീക്ഷിച്ചാൽ അവളുമായി ഞാൻ കലഹിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ഗുമസ്തകാർ ലോറാൾ ടെക്നിക്കൽവന്നായിരുന്നു. അയാളുടെ മാതാപിതാക്കൾ പബ്ലിക്ക്.

പാശ്ചാത്യത്തിൽ പഠിത് വിടായിരുന്നതിനാൽ മലിനജലം, ദശ കണാൻ മുറികളിൽ ഓവു വച്ചിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഓരോ മുറിയിലും മുത്തപ്പു ത്രഞ്ചകൾ വച്ചിരുന്നു. അവ ജോലിക്കാരരെയോ തൃപ്പുകാരരെയോ കൊണ്ടു വൃത്തിയാക്കിക്കുന്നതിനു പകരം ഭാര്യയോ ഞാനോ ആൺ അതു ചെയ്തിരുന്നത് വിട്ടിലെ അംഗങ്ങളപ്പോലെ കഴിഞ്ഞിരുന്ന ഗുമസ്തകാർ സ്വാഭാവിക മായും അവരുടെ മുറിയിലെ പാത്രങ്ങൾ സ്വയം വൃത്തിയാക്കി വയ്ക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ കൈക്കപ്പാതവനായ ഗുമസ്തകൻ പുതുതായി വന്നാളായിരുന്നു. അയാളുടെ കിടക്കമുറി വൃത്തിയാക്കണമെന്തു ഞണ്ണഭൂടുട കർത്തവ്യമായിരുന്നു. മറ്റൊളവും പാതാ വൃത്തിയാക്കണ്ണ കാലും എൻറീ ഭാര്യക്കു വല്ലപ്പാടും സാധിക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ പബ്ലിക്കായ ഒരുവൻ ഉപയോഗിച്ചുവ വൃത്തിയാക്കാൻ അവൾക്കു ബുധിമുട്ടായിരുന്നു. അക്കാദ്യത്തിൽ ഞണ്ണഭൂടു തമ്മിൽ പിണ്ണണി. ആ പാതാ ഞാൻ വൃത്തിയാക്കുന്നത് അവൾക്കു ദുസ്സഹമാണ്. അവൾ സ്വയം അതു ചെയ്യാനിപ്പടപ്പെട്ടുന്നുണ്ട്. എന്നെ ശക്കാ രിച്ചുകൊണ്ട്, കോപത്താൽ ചുവന്ന കല്ലുകളുമായി, കല്ലിൽ തുള്ളികൾ കുറിച്ചുടെ ദശക്കിക്കാണ്ട് അശുക്കുപൊതു കയ്യിൽപ്പെടിച്ചു അവൾ മുകളിലെ ഒരു നിലയിൽ നിന്നു ശോഖണി ഇരിഞ്ഞിവരുന്ന ചീതു ഇപ്പോഴും എന്നിക്കു കാംമുഖ്യമായി കാണാം. ഞാനൊരു ക്രൂരാംഘയ രേതൊവായിരുന്നു. അവളുടെ ഗുരുവായി ഞാൻ സ്വയം മേന്നിന്നിച്ചു. എനിക്കുവെള്ളാട്ടുണ്ടായിരുന്ന അന്യ മായ പ്രേമത്തിന്റെ ഞാനവള്ള ഭ്രാഹ്മിച്ചു.

അവൾ ആ പാതാ വൃത്തിയാക്കാൻ കൊണ്ടുപോകുന്നു എന്നതു കൊണ്ടുമാത്രം ഞാൻ തിരെ തുപ്പതന്നായിരുന്നില്ല. അവളുടെ സന്ന്യാഷത്തോടെ ചെയ്യണം എന്നായിരുന്നു എൻറീ ഭാര്യം. അതിനാൽ ഞാൻ ശബ്ദമുയർത്തി സ്നിഗ്ധതു. “ഈ തേവാന്നും എൻറീ വിട്ടിൽ സാഖ്യമുണ്ട്”.

ഈ വാക്കുകൾ അസ്ത്രംപോലെ അഭ്യിലോത്യക്കു തുള്ളണ്ടുകയറി. അവൾ തിരികെ ചെയ്യും. “നിങ്ങളുടെ വിട്ടു നിങ്ങൾക്കുന്ന നോക്കിക്കൊള്ളും. ഞാൻ പൊയ്ക്കോള്ളാം”.

ഞാൻ സ്വയം മറന്നു. എന്നിലെ കാര്യാന്വയന്തിന്റെ ഉറവ് വഴിവരണ്ടു. ഞാനവരെ കൈക്കുപിടിച്ചു വലിച്ചു പടിവാതിലക്കലോളം ഇഴച്ചു. പടിവാതിൽ ആ ഗോവണിയുടെ തൊട്ടുമുന്നിലായിരുന്നു. അവരെ പടിക്കുപുറത്തെ ത്തക്കു തള്ളാൻ വേണ്ടി ഞാൻ വാതിൽ തുറക്കാൻ മുതിരുന്നു. കവളിലൂടെ നദീപ്രവാഹം പോലെ കള്ളിരെശുകരക്കാണ് അവൾ കുറഞ്ഞു പറഞ്ഞു. "നി ഒരുക്കു നാണമില്ലോ? നിങ്ങളിൽത്തെയധിക സ്വയം മറക്കാമോ? ഞാൻ എവിടെ യാണു പോകേണ്ടത്? എനിക്കിവിവിടെ ആശയിക്കാൻ അച്ചുമനമമാരു ണന്ന് ഡുക്കുമെല്ലാം സഹിച്ചുകൊള്ളണമെന്നാണു നിങ്ങളുടെ ദിവി ക്രും റൂട്ടിയുമെല്ലാം സഹിച്ചുകൊള്ളണമെന്നാണു നിങ്ങളുടെ വിചാരം. ഈ ശ്രദ്ധനേഡാർത്തു മരുദയായി പെരുമാറു. വാതിലടയ്ക്കു. നമ്മളിങ്ങാന വഴക്കുകൂടുന്നത് ആരും കാണാതിരിക്കുട്ടു!"

ഞാൻ ദെയരും പുറിമേ കാണിച്ചുകുല്ലും വാസ്തവത്തിൽ നാണിച്ചുപോയി. ഞാൻ വാതിലടയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. എൻ്റെ ഭൗതികം എന്ന ഉപേക്ഷിക്കാനാവില്ലെങ്കിൽ എനിക്ക് അവളേറ്റും ഉപേക്ഷിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ഞങ്ങൾ തമിൽ പല കലഹങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട് എകില്ലും അവശ്യം ഞങ്ങൾ സമാധാനത്തിലെത്തിരുന്നു. തന്റെ അമൃദ്യമായ സഹനശക്തി കൊണ്ട് എൻ്റെ ഭാര്യാണു എപ്പോഴും വിജയിച്ചിരുന്നത്.

ഭാഗ്യവശാൽ ഞാൻ പിന്നിട്ടുകഴിഞ്ഞ രജു കാലഘട്ടത്തിലെ സംഭവമാക യാൽ അത് നിർമ്മമമായി വിവരിക്കാൻ ഇന്നുണ്ടുമല്ല. സാധിക്കുന്നുണ്ട്. ഞാനിപ്പോൾ അന്ത്യന്തരം കാമാർത്ഥനുമായാറു ദർത്താവല്ല. ഞാൻ നേരം ഭാര്യയുടെ ശുഗ്രവൃഥമല്ല. കന്തുരിബാധ്യക്കു വേണമെന്നു വച്ചുതു് ഞാൻ മുന്ന് അങ്ങോടു ചെയ്തതുപോലെ ഇപ്പോൾ എന്നോടു പരുഷമായി പരുമാറാൻ കഴിയും. ഞങ്ങളിപ്പോൾ പരിക്ഷിച്ചിരിഞ്ഞ സുഹൃത്തുകളുണ്ട്. ഏഴാം മെറ്റഡാജു കാമപുർത്തിയിൽക്കുള്ള വസ്തുവായിട്ടു കാണുന്നത്. ഒരാൾ തേ ശിഖായിരുന്നപോഴെന്നും കന്തുരിബാധ്യ വിശ്വസ്തയോടെ ധാരാരു പ്രതി ഫലപിന്തയും കുടാതെ എന്ന ശുശ്രൂഷിച്ചു പോന്നിട്ടുണ്ട്.

മേലപുറം സുഖവാ 1898 ലാണു നടന്നത്. അന്റെ എനിക്കു ദ്രവ്യം ചെലുപ്പി ആലോചനയുണ്ടായിരുന്നില്ല. ദർത്താവിഞ്ഞെ കാമപുർജ്ജിയക്കു തു ഉപകരണമാണു ഭാര്യയെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്ന കാലമാണത്. ദർത്താവിഞ്ഞെ സംഭാഷണങ്ങളിലും ദു:ഖങ്ങളിലും രജു പകാളിലും സവിയും സഹായിയും എന്നാലേരെ ദർത്താവിഞ്ഞെ ആജ്ഞണ അനുസരിക്കാൻ വേണ്ടിപ്പറിന്നവളാണു ഭാര്യയെന്നു അന്റെ വിചാരിച്ചിരുന്നു

1900-ാമാണ്ടിലുണ്ട് എൻ്റെ ഇള ആശയങ്ങൾ അടിസ്ഥാനപരമായ മാറ്റ അതിനു വിധേയമായത്. 1906ൽ അവ വൃക്കത്തായ രൂപം കൈകൈക്കാള്ളുക യും ചെയ്തു. എന്നാൽ അതേപ്പറ്റി അതിനു യോജിച്ചു സ്ഥലത്തു പറയാമെന്നാണു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നത്. എന്നിലെ വിഷയാസക്തി പത്തുക്കെ അപ്രത്യക്ഷമാക്കാൻ തൃജ്ഞാനിയതോടെ എൻ്റെ കുടുംബജീവിതം അധികമയിക്കം

ശാന്തവും മധുരവും സന്നോഷകവുമായി മാറിയണ്ണും മാറിക്കണാൻമാൻ ക്കുന്നവേണ്ണും മാത്രം ഖരിടെ പറഞ്ഞാൽ മതിയാക്കും.

ഈജനെന്നെയാരു പാവനസ്മരണ ഞാൻ അഭ്യർത്ഥിക്കിഞ്ചിൽ നിന്നു ഞങ്ങൾ ആദർശ ദാനികകളാണെന്നോ ഞങ്ങൾ തമിൽ പുരിണമായ ആദർശ ശ്രേഷ്ഠ ഉണ്ടാക്കുന്നും ആരും ധരിക്കാതിരിക്കുന്നു. എന്നിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്ത മായി താഴീരായ വഴു ആദർശങ്ങളുമുണ്ടായെന്ന് ഒരു പക്ഷ കണ്ടുപാടിലും കുറു തന്ന അറിയില്ല. എന്നെന്നു പല പ്രവർത്തനങ്ങളും ഇപ്പോഴും കണ്ടുപാടിലും ഓഫീസിക്കുന്നില്ലെന്നുവരാം. ഞങ്ങൾ അവരെപ്പറ്റി പരിച്ച ചെയ്യാംല്ല. അവരെപ്പറ്റി വാദപ്രാഠിവാദം നടത്തിയിട്ടു കാര്യമില്ലെന്ന് എന്നെന്നു വിശ്വാസം, എന്നെന്നും അവരെ മാതാപിതാക്കൾ വിശ്വാസിക്കില്ല. തന്നും വേണ്ട കാലത്ത് അതു ചെയ്തില്ല. ഏകില്ലോ മികച്ച പരിശുഭരം ഒരു പരി ഡിയോളും സ്വാധനമാക്കുന്ന വാദിയാരും ഗുണം വാന്നതോതിൽ അവർക്കു വാദിപ്പിക്കുന്നും. അതു ഇത്താണ്: പുരിണമനംല്ലെങ്കെന്നും അല്ലാത്തയോ, ബോധ പുരിപ്പുമോ അഭ്യോധപുരിപ്പുമോ അവർ എന്നെന്നു കാലംഘടകൾ പിന്തുടരുന്ന ഒരു അനുശ്രദ്ധമായി കണക്കാക്കുന്നു. ആത്മശായമനന്നതാടയുള്ള ജീവിതം നയിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഞാൻ നടത്തിയ ശ്രമത്തിൽ അവർ ഒരിക്ക ലും തടസ്സം നിന്നിട്ടുമില്ല. അതുകൊണ്ടു ബുദ്ധിപരമായി ഞങ്ങൾ തമിൽ വളരെ അനുമോദനക്കില്ലും ഞങ്ങളുടെ ജീവിതം സംസ്കാരവും സന്ന്മാസപ്പാടവും പുരോഗമനാമുഖ്യമാണെന്ന് എന്നിക്കുപ്പോഴും തോന്തിയിട്ടുണ്ട്.

11. അടുത്ത യുറോപ്പൻ സന്ദർശകങ്ങൾ

ഈ ആത്മകമാ ആഴ്ചപത്രാരും എജനെന്നും ഞാൻഡുത്തുനാനെന്ന് വായന കാർക്കു വിവരിച്ചു തന്നെല്ല ഒരു അടുത്തിലുണ്ട് ഈ അവധാരം എന്നു എത്തിപ്പിരിക്കുന്നത്.

ഈത്തഴുതാൻ തുടങ്ങിയില്ലാൻ സുനിശ്ചിതമായ ഒരു പദ്ധതി എന്നിലും ഫോറുന്നു. എന്നെന്നു പരിക്ഷണങ്ങളുടെ കല്പകൾ ആധാരമാക്കാൻ വേണ്ടും ഡയറിനേം രേഖകളും എന്നെന്നു കയ്യിലില്ല. ഏഴുതുനു സമയത്ത് പരമാത്മാവ് എന്നു നയിക്കുന്നതുപോലെ ഏഴുതുകയാണു ചെയ്യുന്നത്. എന്നെന്നു എല്ലാ ബോധപുരിപ്പുമായ പിന്നയും പ്രവൃത്തിയും ആ പരമാത്മാവിനാൽ നയിക്കപ്പെടുന്നതാണി ഉറപ്പോടെ എന്നിക്കറിയാമെന്ന് ഞാൻ അവകാശപ്പെട്ടു നില്ല. എങ്കിലും എന്നെന്നു ജീവിതത്തിൽ ഞാൻ ഒക്കെക്കാണ്ടു എറ്റവും പലവിധി നടപടികളും അതുപോലെ ഏറ്റവും നിസ്താരമെന്നു കരുതാവുന്ന സംഗതി കജ്ജലയും പരിശോധിക്കുന്നോൾ അവരെല്ലാം ആ പരമാത്മാവിനാൽ നയിക്ക ചെയ്യവയാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ അനുച്ഛിതമാവുകയില്ല.

അന്തവുംകിയായ പരമാത്മാവിനെ ഞാൻ കണ്ടില്ലെന്നു, അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ലോകത്തിന്റെ ഇശ്വരവാദിശാസനതെ ഞാൻ എന്നെന്നെന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. എന്നെന്നു വിശ്വാസം തുടച്ചു നിക്കാനാവാത്തതാകയാൽ ആ വിശ്വാസത്തെ അനു

രണ്ട് തുല്യാധി ശാന്ത കണക്കാക്കുന്നു. ഏന്നാലും വിശാസത്തെ അനുഭവ ചെന്നു പറയുന്നത് സത്യവിരുദ്ധമായി വ്യാഖ്യാനിക്കണ്ട്രാഖനതിനാൽ എൻ്റെ ഇരുവരിശ്വാസം വിവരിക്കാൻ ഏനിക്കു വാക്കില്ലെന്നു പാഠ്യകരം വും കൂടുതൽ ശരി.

പ്രമാഥമാരി ഫ്രെഡീക്കുന്നതനുസരിച്ചാണ് ഈ കമ്മ ഏഴുതുന്നതെന്നു ശാന്ത വിശ്വസിക്കുന്നത് ഏതുകാഞ്ചാണെന്ന് ഒരുാംക്ഷ ഇല്ലോൾ മനസ്സിലാക്കാൻ ഏല്ലുമായിരിക്കും. കഴിഞ്ഞ അഭ്യാസം ഏഴുതാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഈ അഭ്യാസത്തിനു നാൽകിയ തലക്കട്ടാണ് അതിനു ശാന്ത കാട്ടാൻ അനിഗ്രഹം. ഏന്നാൽ ഏഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, യുറോപ്പിനാരുമായും ഇംഗ്ലീഷ് അനുഭവങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നതിനു മുമ്പു മുഖ്യമായും പല അനുഭവങ്ങൾ അനുഭവിച്ചു. ഏഴുതണമെന്ന് ഏനിക്കുത്തോന്തി. അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുകയും തലക്കാട്ടു മാറ്റുകയും ചെയ്തു.

ഈല്ലാം വീണ്ടും ഈ അഭ്യാസം ആരംഭിക്കുന്നോൾ പുതിയൊരു പ്രസ്ത ദശ അഭിമുഖ്യമായി ശാന്ത കാണുന്നു. ശാന്ത ഏഴുതാൻ പോകുന്ന ഇംഗ്ലീഷ് നീ സ്റ്റേറ്റീസിനുപേരും ഏതെന്തെല്ലാം കാര്യങ്ങൾ പറയണം, ഏതെല്ലാം ഉള്ളിവാക്കണം. ഏന്നതു വിവരിയാൻ പ്രശ്നമാണ്. പ്രസക്തമായ കാര്യങ്ങൾ ഒഴിവാക്കിയാണ് സത്യം അഭിപ്രാക്കും. ഈ കമ്മയുതുന്നതിന്റെ തന്നെ പ്രസക്തതിനുപേരിൽ എനിക്ക് ഉംഖില്ലാതിരിക്കും അവയിൽ ഏതൊക്കെ അണ്ണു പ്രസക്തം ഏന്നു പബ്ലിക്കേഷൻ നിശ്ചയിക്കാനും ബ്രജിറ്റുണ്ട്.

പരിശൈലന നിലനിക്കുവാൻ ഏല്ലാ ആന്റുക്കാക്കരക്കുമുള്ള അപ്രയോഗത്താ ദൈഹ്യപ്പെട്ടു പണ്ടു ശാന്ത വാചിക്കുത് ഇന്ന് കൂടുതൽ വ്യക്തമായി നന്ദിലാഭി നും. ഏനിക്കൊർമ്മയുള്ളതെല്ലാം ഈ കമ്മയിൽ വിവരിക്കുന്നില്ലെന്ന് എനിക്കു അറിയാം. സത്യാന്തിനുവേണ്ടി താനൊന്തുമാത്രം പറയണമെന്നും ഏന്നുതു തും ഒഴിവാക്കണമെന്നും അംഗീകാരം നിർണ്ണയിക്കാൻ കഴിയുക? ഏൻഡി ഒഴിവിത്തിനിലെ ചില സംഭവങ്ങളുപേരിൽ ശാന്ത നിലനിക്കുവാൻ അപ്രയോഗത്താ ഏകപക്ഷിയവുമായ തെളിവിൽ ഒരു നിയമകേട്ടതിയിൽ ഏന്നു വില്യാണു ശാഖാവുക? അനുഭവിനു കാര്യത്തിൽ തലയിട്ടുന്ന വ്യാവരയും ശാന്ത മുഖ്യമാണു തില അഭ്യാസങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി എന്നു ഏതിൽ വിസ്താരം നടന്നുക യാഥാക്കിൽ അഥവാശ്രം രജു പക്ഷേ അവധിപ്പിച്ചി കൂടുതൽ വിവരം കിട്ടിയെന്നു വരും. അതു പ്രതികുല മന്ത്രാലാമുള്ള രംഗത്തെ ഏതിരിക്കിസ്താനമാ നേരിക്കേ അധികാരിക്കുന്ന ഏൻഡി പബ്ലിക്കേഷൻ നും നടപ്പിലുള്ളതും 'ബോള്ളിൽത്താം' വെളിപ്പു ചെയ്യാൻ തിന്നുന്നു.

ശാന്തമാണെങ്കിൽ ഈ അഭ്യാസങ്ങൾ ഏഴുതുന്നത് നിരുത്തുകയല്ല ഉചിതം എന്നുകൂടി ഒരു നിമിഷം ശാന്ത സംശയിച്ചുപോകുന്നു. ഏന്നാൽ ഏൻഡി അനുരോദം നിലവിൽ നിന്നും വിശദം ഇംഗ്ലീഷാഭ്യാസം നിർത്തിയും ശാന്ത ഈ ഏഴുതു തുടങ്ങണം. നിലക്കും തുടങ്ങിയത് ശാഖാവുമായി തെളിയാതെ കാലങ്ങണ്ടാൽ ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ ഏന്നു പക്ഷാധി പ്രമാണം ശാന്ത അനുസരിക്കണം.

ഞാൻ ആത്മകമദയാതൃത്യന്തു വിമർശകമാരെ പ്രീതിപ്പെട്ടുതന്നാനല്ല. ഈ എഴുതുന്നതുനേന്ന് സത്യാ കൊണ്ടുള്ള പരീക്ഷണങ്ങളിൽ എന്നാണ്. ഇതിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളുൽക്കേ ഒന്ന് തിരിച്ചറായും, എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തനാർക്കു കുടൈ ആഗ്രഹസ്വാം ആലോചനക്കാനുള്ള വകയും നൽകുക എന്നതാണ്. ഞാനിതെഴുതാൻ തുടങ്ങിയത് വാസ്തവത്തിൽ അവരുടെ ആഗ്രഹപ്രകാരമാണ്. ജയറാ ദാസ്യം സ്വാമി ആനുഭവം അവരുടെ ഉദ്ദേശ്യത്തിൽ ഉൾച്ചു നിന്നു രുന്നില്ലെങ്കിൽ ഈ എഴുതപ്പെട്ടുമായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഈ ആത്മകമദയാതൃത്യന്തിൽ ഞാൻ തെറ്റുകാരനാണെങ്കിൽ അവരും കുറാ ആലോകിക്കണം.

ഈ തലക്കെട്ടിൽ സുചിപ്പിച്ച വിഷയത്തിലേയക്കു കടക്കാം. എൻ്റെ കുടുംബംഗജങ്ങളുപ്പോലെ ഇന്ത്യാക്കാരെ എൻ്റെ കുടൈ താമസിച്ചിരുന്ന പ്രകാരം ഇംഗ്ലീഷു സുപ്രധാനത്തുകളും ധർമ്മാനിൽ എൻ്റെ കുടൈ താമസിച്ചിരുന്ന രുന്നു. എൻ്റെ കുടൈ താമസിച്ചിരുന്നവർക്കെല്ലാം അതിശീക്ഷംമായിരുന്നു എന്ന് അഭ്യർത്ഥമാക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ അവരെ കുടൈ താമസിപ്പിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ നിർബന്ധം കാണിച്ചു. എല്ലാക്കാരുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ബുദ്ധിമാനായിരുന്നില്ല. എനിക്ക് കയ്യുറിയ ചില അനുഭവങ്ങൾ ഉണ്ടായി. പദ്ധതി അവയിൽ ഇന്ത്യാക്കാരും യുറോപ്പിയരും പങ്കാളികളായിരുന്നു. അവയെപ്പറ്റി ഞാൻ ഒരു വിക്കുന്നില്ല. അവയും ഞാനെന്നെൻ്റെ സ്നേഹിതന്നാർക്കു പലപ്പോഴും ഉണ്ടാക്കിയ അസ്വകരുണ്ടായും അസ്വസ്ഥിതകളും കണ്ടിട്ടും ഞാനെന്നെൻ്റെ സ്വഭാവം മാറ്റിയില്ല. എൻ്റെ സുപ്രധാനത്തുകൾ ദയാപൂർവ്വം എൻ്റെ ചെയ്തികൾ സപ്തി ചുപ്പോന്നിട്ടുമുണ്ട്. അപരിപ്രത്യോഗിക്കുമായുള്ള എൻ്റെ സന്ദർഭത്തിൽ സ്നേഹിതന്നാർക്ക് അസ്വംഖ നോന്നിയപ്പോഴാക്കുന്ന ഞാനവരെ കുറുപ്പെട്ടു തന്നെ മടച്ചിട്ടില്ല. തങ്ങളിൽ കാണുന്ന ഇഷ്യൂസരങ്ങന്തരനേന്ന് മറ്റുള്ളവയില്ലാം കാണേണ്ടവരായ ഇഷ്യൂസരവിശ്വാസികൾ എല്ലാവരുടെയും കുടൈ ഓൺലൈൻസൗഖ്യത്വാടാട ജീവിക്കാൻ കഴിയുന്നവരാക്കണം. എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. അങ്ങനെ ജീവിക്കാനുള്ള കഴിപ്പ് നേടേണ്ടത്, അനുബദ്ധ പരിപ്രയപ്പെട്ടാണ് ശ്രമിക്കാതെ കിട്ടുന്ന സന്ദർഭങ്ങളുള്ള ലജ്ജാപൂർവ്വം ഒഴിവാക്കിക്കാണഡല്ലു മറ്റ് സേവന മനോഭാവങ്ങളാട അവയെ സ്വാഗതം ചെയ്യുകയും അവകാശം വന്നിതമാക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിലുംടക്കാണ്.

അതുകൊണ്ട് എൻ്റെ വിട, ബോവർയൂഡ, ആരബിച്ചുകാലത്തു താമസ ക്കാരാൻ നിരിഞ്ഞിരുന്നാകില്ലും ജോപ്രാന്തിന്റെ നിന്നുവന്ന രണ്ട് ഇംഗ്ലീഷുകാരും കുട്ടി ഞാൻ സ്വികരിച്ചു. രണ്ടുപോലും പ്രധാനമായിരുന്നാലുക്കാരായിരുന്നു. അവരിൽ മി. കിച്ചീൽ എന്നയാളിനെന്നപ്പറ്റി കുടുതൽ അറിയാൻ നമ്മുക്ക് അവസരമുണ്ടാക്കു. ഈ സുപ്രധാനത്തുകൾ പലപ്പോഴും എൻ്റെ ഭാസ്യക്രമം ചുടുക്കുന്നിൽ വിഴ്ചന്നാൽ ഇടയാളക്കിട്ടുമുണ്ട്. ദുർഭാഗ്യവശാൽ ഞാൻ മുഖം അവൾക്ക് അനുരോധ ചട്ടേര പ്രതിസന്ധികൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കുടുംബംഗജങ്ങളുപ്പോലെ ഇഷ്യൂസരവായി ഇംഗ്ലീഷ് സുപ്രധാനത്തുകൾ എൻ്റെ കുടൈ ഇങ്ങനെ ആദ്യമായിട്ടാണ് താമസിക്കുന്നത്. ഇംഗ്ലീഷിലായിരുന്നപ്പോൾ ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷ്

ഷ്ടു കുടുംബങ്ങളിൽ താമസിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അവിടെ അവരുടെ ജീവിതി തിയോക്കണം ഒന്നുപോലുകയാണു ചെയ്തത്. അതാകട്ടെ ഏറെക്കുറെ ഒരു വിട്ടുതിവിട്ടിൽ (ബോർഡിംഗ്) കഴിയുന്നതുപോലെയായിരുന്നു. ഇവിടെ നേരെ മരിച്ചായിരുന്നു. ആ ഉംഗ്ലിപ്പൾ സുപ്പറ്റുകൾ കുടുംബത്തിലെ അംഗങ്ങളായി മാറി. പല കാര്യങ്ങളിലും അവർ ഇന്ത്യൻ സന്ദേശം സ്വികരിച്ചു. പാശ്ചാത്യ റിതിലിംഗായിരുന്നു വിട്ടിൽ അക്കാദാമാനഞ്ചൻ സജ്ജികൾച്ചിരുന്നതും മറ്റൊക്കെയിലും അക്കത്തെ ജീവിതിൽത്തികൾ അധികവും ഇന്ത്യയിലേതുനു നേരായായിരുന്നു. അവരെ വിട്ടിലെ അംഗങ്ങളായി നിർത്തുന്നതിൽ പില ബു ബിമുട്ടുകൾ അനുഭവപ്പെട്ടതു താനോർക്കുന്നു. എക്കിലും അവർ സന്താ വിട്ടിലെപ്പോലെ അനാധാരമായി എൻ്റെ വിട്ടിൽ കഴിഞ്ഞുവെന്ന് എനിക്കുറ പ്ലിച്ചു പറയാൻ കഴിയും. ഇതരം പാഠിച്ചങ്ങൾ ധർമ്മാന്വലേക്കാൻ ജോഹാ നസ്ഥബർഗിൽ വരവിച്ചു.

12. യുറോപ്പനാരുമായുള്ള സന്ധിക്കങ്ങൾ (തുടർച്ച)

ജോഹാനസ്ഥബർഗിൽ ഒവേസാരതിൽ എനിക്ക് ഇന്ത്യാക്കാരായ ഏതാണ് നാലു ഗുമസ്തകാരുണ്ണായിരുന്നു. അവൻ ഗുമസ്തകനാരെന്നതിനെ കാശ് എൻ്റെ മക്കളെപ്പോലെയായിരുന്നു. എന്നാൽ അവരും എൻ്റെ ജോ ലിയക്കു മതിയാക്കാതെ വന്നു. ടെപ്പിരേററ്റിംഗു കുടക്കാതെ നന്നാം സാഖ്യമല്ലായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ കുടക്കിൽ വള്ളതും അറിയാമെങ്കിൽ അത് എനിക്കു മാത്രമായിരുന്നു. താനുതു ഞാലു ഗുമസ്തകാരെ പറിച്ചിച്ചു. പക്ഷേ അവൻ കൽ ഇംഗ്ലീഷ് പരിജ്ഞനാനും മോശമായിരുന്നതിനാൽ ടെപ്പിരേറ്റിൽ വേണ്ടതു പുരോഗമിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പിന്നീട് അവിലെല്ലാഭൂ അക്കാദാമാൻറായി പറി ശില്പിക്കാൻ താൻ നോക്കി. നന്ദാളിൽ നിന്ന് ഓരോളുക്കാണ്ണുവരാൻ കഴി ഞ്ഞില്ല. കാരണം പെരിമിറ്റു കുടക്കാതെ ആർക്കും ട്രാൻസ്ഫോളിപ്പേക്കു പ്രവേശിച്ചുകൂടാതിരുന്നു. എൻ്റെ വൃക്കത്തിന്റെ മാരായും സന്തക്കുന്നിനായി ഒരു ആനുകൂല്യം ചെയ്യാമെന്നു എൻ്റെമിറ്റ് നാലീസിരോട് ആവശ്യപ്പെട്ടാൻ താൻ തയ്യാറായിരുന്നില്ല.

എന്നാണു ചെയ്യേണ്ടതെന്നാറിയാതെ താൻ വലഞ്ഞു. ജോലി ബാക്കി ടന്നു കുന്നുകുടിക്കുവാൻഡിരുന്നു. താൻ എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും വക്കിൽജോലിയിലും പൊതുപ്രവർത്തനങ്ങളിലുമുള്ള ജോലികൾ ചെയ്തുതിർക്കുക. അസാധ്യതാഭിജ്ഞാനി. ഒരു യുറോപ്പൻ കൂർക്കിനെ നിയമിക്കാൻ താൻ തയ്യാറായിരുന്നു. എന്നാൽ വലുള്ളക്കാരുടെ കുടക്കിൽ നിന്ന് ഒരു സ്വന്തിഭ്യാം പുറുഷം നോ എന്നു താൻ സംശയിച്ചു. എന്നായാലും പണിക്കിട്ടുന്നേക്കാൻ താൻ തിരിച്ചയാകി. എനിക്കെന്നിയാവുന്ന ഒരു ടെപ്പിരേററ്റിംഗ് എജൻഡിനെ സമീപിച്ചു എനിക്കുക്കാരു സ്കൂളോന്നാഗ്രാഹിരെ തരാനാവശ്യമുണ്ട്. അതിനു പറ്റിയ പെൺകുട്ടികൾ ഉണ്ണായിരുന്നു. രണ്ടുടെ ദാശവനം എനിക്കായി നേടിരു-

രാൻ അധികൾ ഗ്രാമിക്കാർമ്മന്നും, ശിന്റ് ഡിക്ട് ഫ്രൈ സ്റ്റോട്ടീച്ച് പൊൻകുട്ടി ദു അധികൾ കണ്ണൽത്തി. സ്റ്റോട്ടീച്ചർസിൽ നിന്ന് പ്രത്യേകാളി വാനവളായിരുന്നു ഇല കുട്ടി. മാനുഷായ ഒരു ജോലി കിട്ടുന്ന എത്രു സ്റ്റോട്ടീച്ചർ നിന്തുവുന്നതി കഴിക്കുന്നതിനോടും അവർക്ക് വിഭയാജിപ്പില്ലാതിരുന്നു. ജോലി അവർക്കാവശ്യമായിരുന്നുതാനും. അതിനാൽ ആ ഫ്രൈൾറ്റ് അവളെ ഫ്രൈൾ അടുഞ്ഞായ്ക്കും. കണ്ണ ഉടക്കാ അവൾ ഏറ്റവിൽ നല്കു അഭിപ്രായം ഉള്ളവാകി.

“ഒരു ഖന്നുക്കാർഡിന് കീഴിൽ സൗഖ്യമനുഷ്ഠിക്കാൻ നിജങ്ങളും വിരോധയുണ്ടാ?” ഞാൻ അവളുടെ പോലീച്ചു.

“തിരഞ്ഞീസു” ഫ്രൈണായിരുന്നു അവളുടെ ഉച്ച മനുപടി.

“എന്നു ശന്താ, പ്രതിക്രിക്കുന്നു?”

“17 പബ്ലിക് 10 സില്ലിൽ വളരെ കുടുതലാകുമോ?”

“എന്നിക്കുവേണ്ട ജോലിക്കാർ നിജങ്ങൾ ചെയ്തു തന്മെക്കാരിൽ അതു കുടുതലാവില്ല. നിജങ്ങൾക്കുശേഷം ജോലിക്കു ചേരാൻ കഴിയും?”

“അക്കാദിക്കു ആഗ്രഹിക്കുന്ന പദ്ധതി, ഇന്ത്യാശി തന്നെ”.

എന്നിക്കു വളരെ സംഭാവനയായി. ഉടനെ തന്നെ നാനവാസ്ക്കു കത്തുകൾ തയ്യാറാക്കാൻ പറിഞ്ഞുകൊടുത്തു തുടങ്ങി.

അധികം കഴിയും മുണ്ടു അവൾ വെറും. സ്റ്റോറോ ടെക്സ്പ്രസ്റ്റ് ഫ്രൈണ്ടിലേരെ എന്നിൻ മകളും അനിയൽത്തിനാ ആയി മാറി. അവളുടെ ജോലിക്കാർക്കിൽ കൂടും പറയാൻ എന്നിക്കൊരു കാരണമും ഇല്ലായിരുന്നു. ആയിരുന്നു പബ്ലിക്കുന്ന പദ്ധതി വരുന്ന ആകുക, കൈകൊരുപ്പും കൈഞ്ഞുനു വുമതലയും അവർക്കായിരുന്നു. അവൾ എൻഡി പൂർണ്ണ വിശ്വാസം, ആരഞ്ഞിച്ചു. ഫ്രൈണു മാത്രമല്ല അവർ ഫ്രൈണെ വിശ്വസിച്ചു തന്നിൻ വളരെ നിഖിലമായ പിന്തുകളും വികാരങ്ങളും അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ ദേശാനീജം തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിൽ എൻഡി ഉപാദാനം തുടർച്ചയായി. അവളുടെ വിശ്വാസം, ചെയ്തുകൊടുക്കാനുള്ള ശേഖവ്യും എന്നിക്കും നായി. മിസ് ഡിക്ട്, മിസ്റ്റിനീസ് മക്കാഡാമാസ്യായ ഉടൻ എന്നെ വിട്ടുവോകേ എൻഡിനുണ്ടില്ല. ജോലിലൂടെ വരിച്ചിക്കുന്നായി നാനവാസ്കു വിളിച്ചുതും വിവാഹം റാം കഴിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും, വന്നു സഹായിക്കാൻ മടികാണിഡിച്ചിട്ടും.

എന്നാൻ സാവധാന സ്റ്റോറോ ഒരു സ്റ്റിരം, സ്റ്റോറോ ടെക്സ്പ്രസ്റ്റ് അവൾക്കാവായുകയും മാറ്റാറു പാണിക്കുപ്പിലെ ഭാഗ്യവാഹി കിട്ടുകയും ചെയ്തു. അഞ്ച് ടി. കല്യാൺബാക്ക് എന്നിക്കു പരിപ്രകാശ്യക്കുണ്ടായിരുന്നു നിന്റെ സ്റ്റിരു നിഖിലുന്നു. ടി. കല്യാൺബാക്കിനെ ധമാനമയം വായനക്കാർക്കു പരിപായമാക്കാ. ക്രാൻസ് വാളിലെ ചെഹാസ്കുള്ളുകളിലെഡാനീൽ മിസ്റ്റ് പാംഗ്രേസിൽ ഇല്ലാശി അല്ലെപ്പിക്കായാണ്. എൻഡിയുടെ അവളുടെ സ്റ്റിരു പരിപ്രകാശ്യക്കുണ്ടായിരുന്നു. സ്റ്റോറോ ടെക്സ്പ്രസ്റ്റായി ജോലി ചെയ്തു നാതിനെക്കാൾ ചീവിതാനുവദം, നേടുകയായിരുന്നു. അവർ പാനതിനിൽ

ലക്ഷ്യം! വർഷാവിഭ്രംശം അവളുടെ സ്വഭാവത്തിന് അനുമായിരുന്നു. ദ്രാഹ മോ അനുഭവാധിക്കുമോ അവൾ ഗാന്ധിച്ചീലി. ഒരാളുക്കുറിച്ചുള്ള സ്വാക്ഷരാധാരം അധാരം അപാമാനിക്കുന്നവിധിത്തിൽപ്പോലും മുഖാന്തൃഭാക്കി തുറന്നു പറയാൻ അവൾ മടച്ചീലി. അവളുടെ ഏടുത്തുപാട്ടം പലപ്പോഴും ഏതൊബ്യവിമുച്ചിലാക്കി. എന്നാൽ അവളുടെ തുറന്ന മനസ്ത്വത്തിലും നിശ്ചകലക്കണമായും കൊണ്ട് എത്ര ബ്യവിത്തുകൂടുന്ന ഉടൻ നീക്കപ്പെടുമായിരുന്നു. അവളുടെ വിശ്വാസത്തിൽ പുരണാവിശ്വാസവും അവളുടെ ഇംഗ്ലീഷ് എങ്ങനെന്നു കൊണ്ട് ദേഹാണ്ണന്ന ബോധ്യവും ഉള്ളതിനാൽ അവൾ ഒട്ടേക്കു ചെയ്ത കണ്ണുകൾ വിശ്വാസം പരിശോധിച്ചു പരിപ്പാക്കിക്കാതെ പലപ്പോഴും ഞാൻ പ്രീടിരുന്നു.

അവളുടെ ത്യാഗം വലുതായിരുന്നു. വളരെക്കാലം അവൾ പ്രതികാസം, ആരൂപാദാനം മാത്രമേ ശബ്ദം വാങ്ങിയുള്ളു. പിന്നീടാണകിലില്ലും മാസം പാതയും പവനിലിയിക്കും ദരികലും വാങ്ങാൻ കൂട്ടാക്കിയിലില്ല. കൂടുതൽ വാങ്ങാൻ ഞാൻ നിർബന്ധിക്കുന്നും ഏതൊരു ശക്തിച്ചിട്ടും പായും. “നിങ്ങളിൽ നിന്നു ശനിയും വാങ്ങാനെല്ലാം ഞാനിവിടെ കുടിശ്ശിരിക്കുന്നത്. ഏനിക്കു നിങ്ങളുടെ കൂടെ ജോലി ചെയ്യാനിഷ്ടമായതുകൊണ്ടാണ്. നിങ്ങളുടെ ആട്ടിന്റെശാലയും ഏനിക്കുപിഷ്ടമാണോ”.

രിക്കൽ എന്നോട് നാല്പത്തു പവൾ വാങ്ങേണ്ണെ ഒരാവശ്യം അവൾക്കുണ്ടായി. എന്നാൽ അതു കടക്കായി മതിയെന്ന് അവൾ നിർബന്ധം പിടിച്ചുകൂടിണ്ട വർഷം അതു മുഴുവൻ തിരിച്ചു തിരികയും ചെയ്തു. തൃശ്ശൂരിനെന്നും നിർക്കുന്ന ദൈരുവ്യവും അവർക്കുണ്ടായിരുന്നു. സ്ഥാടികാപാലാ ദൈരു ഞാൻ സ്വഭാവവും പട്ടാളിയെ ലഭ്യപ്പെടുമെന്നു ദൈരുവ്യമുള്ളിവായി ഏനിക്കു കാണാൻ ദാശും ലഭ്യപ്പെടുള്ള വളരെ ചുരുക്കാം സ്വന്തികളിൽ ഒരുപ്പാണ് അവൾ. ഇപ്പോൾ അവൾ കൂടെ മുതിര്ന്ന സ്വന്തികാണ്. എൻ്റെ കൂടെ ആളി ദൈരുപ്പോൾ ദൈരുപ്പോൾ നന്നായി അവളുടെ മന്ത്ര ഇപ്പോൾനിന്നുണ്ടും. എന്നാൽ ആ പെൺകൂടിയുമായുള്ള എൻ്റെ പരിചയം എന്നാലില്ലോ എന്നിക്കുന്ന കൊരാറു പാവനന്മാരണയായിരിക്കും. അതിനാൽ അവളുപ്പറ്റി എന്നിക്കുന്ന വ്യാനതു പറയാതിരുന്നാൽ അത് സത്യവിരുദ്ധമായിരിക്കും.

രജു ലക്ഷ്യം വാച്ചു പണിയെടുക്കുന്നും അവൾ രാപകൾ ദേശം അറി നാശില്ല. അത്യുംവശ്വരത്തിന് രാത്രിയുടെ ഇരുട്ടിൽ ദൃഢക്കു പുറിന്നുവോകാൻ അവൾ ദൈരുപ്പെട്ടു. ആരുരെയെങ്കിലും കൂടെ കൊണ്ടുപോകാൻ പറഞ്ഞാൻ അവൾ കോപാദ്ധോനം നിശ്ചിക്കു. കൂദാശയാദയ ആളിക്കുന്ന അവരുടെ ഇന്ത്യാക്കാർ അവളുടെ ഉപദേശനിർദ്ദേശങ്ങൾക്കായി ഉറുപ്പൊക്കി. സന്തോഷ പറക്കാലംതു എത്രാണംല്ലാം നേതാക്കണ്ണാരും ജയിലിലായിരുന്നുണ്ടും അവൾ ദൃഢക്കു ആ പ്രസ്താവനം നൽകിച്ചു. ആയിരിക്കുന്ന കൂക്കുകൊണ്ടും ചെയ്യുകയും അനുഭവിയായ എഴുത്തുകൂതുകൾ നടത്തുകയും ‘ഉത്തരൻ’ എന്നിറിയൻ പുതം ഇറക്കുകയും അവളുടെ ചുമതലയായിരുന്നു. പങ്കാഡാവരി ചെല്ലു തള്ളിനില്ല.

മിസ്റ്റർ പ്ലേസിറ്റെപ്പറ്റി മുഖംനെ അന്തമില്ലാതെ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കാൻ കഴിയും. എന്നാൽ അവരെക്കുറിച്ചുള്ള ഗോവലെയുടെ വിലയിലും തത്തെ ഉദിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഇത് അഭ്യാധം അവസാനിപ്പിക്കാം. എൻറ എല്ലാ സഹപ്രവർത്തകരെയും ഗോവലേക്ക് അറിയാമായിരുന്നു. അവരിൽ പലരു യും അദ്ദേഹത്തിന് ഇഷ്ടമായിരുന്നു. അവരെക്കുറിച്ചുള്ള തണ്ഠിൽ അഭ്യൂതം യാ പലപ്പോഴും പാരയുകയും ചെയ്യും. ഇന്നുംകൊണ്ടും യുണിവൈറ്റിഡുമായ എൻറ എല്ലാ സഹപ്രവർത്തകരുടെയും ഇടക്ക് മിസ്റ്റർ പ്ലേസിറ്റ് അദ്ദേഹം എന്നാം സ്ഥാനം നൽകി. “മിസ്റ്റർ പ്ലേസിറ്റിൽ കണ്ടിട്ടുള്ളതുപോലുള്ള തൃശ്യ വും പരിശുഭിയും നിർഭയത്വവും അതുപെട്ടുവുമായെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളു” - അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. “നിങ്ങളുടെ സഹപ്രവർത്തകരിൽ, എൻറ നോട്ടത്തിൽ, അവർ എന്നാം സ്ഥാനമർഹിക്കുന്നു”.

13. മുന്നുൻ പ്ലീറിയൻ

യുറോപ്പരാമാധുര്യ അടുത്ത പരിചയങ്ങളെപ്പറ്റി മുന്നിയും വിവരിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ഒണ്ടു മുന്നു പ്രധാന മുന്നണികൾ പരാമർശിക്കാനുണ്ട്. എങ്കിലും ആ പരിചയങ്ങളിലെലാനിനെപ്പറ്റി ഉടനെ പറഞ്ഞേ തീരു. മിസ്റ്റർ ഡിക്കിനെ പിയമിച്ചുതുക്കാണ്ട് എൻറ ആവശ്യ, മുഴുവൻ നടക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ കുട്ടത്തിൽ സഹാധം വേണ്ടിയിരുന്നു. മി. റിച്ചിനെപ്പറ്റി മുന്നബ്ദിയാണ് ഇത് ഞാൻ പാശ്ചാത്യവഛ്വാ. എനിക്കുദ്ദേശം നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നു. ഒരു കച്ചുപട്ടംമാപനത്തിലെ മാനേജരായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ആ ജോലി തുപേക്ഷിച്ച് എൻറ കുടു പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള ക്ഷമം അദ്ദേഹം സീക്കിച്ചു. എൻറ ജോലിലൂടെ അദ്ദേഹ കാര്യമായി കുറച്ചുതന്നു.

എതാണ്ടി സമയത്ത് ശ്രീ. മദൻജിത് എന്ന സമീപിച്ച് ‘മുന്നുൻ പ്ലീറിയൻ’ തുടങ്ങാനുള്ള നിർദ്ദേശം ചെക്കുകയും, എൻറു ഉപദേശം ആരാധകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം നേരത്തെമുതൽ ഒരു പ്രസ് നടത്തിവിക്കിക്കായിരുന്നു. പത്രം, തുടങ്ങാനുള്ള നിർദ്ദേശത്തോട് ഞാൻ ഡാബിച്ചു. 1904-ൽ ആ പ്രസിദ്ധീകരണം തുടങ്ങി. ശ്രീ. മൺസുവല്ലാൻ നാഡർ ആയിരുന്നു ആലു പത്രാധികാരി. എൻറ അതിരാൻ ജോലിയിക്കുവും ഞാൻ തന്നെ ചെയ്യുന്നില്ലെന്നു. ഡിക്കിനെപ്പറ്റി, ആ പ്രസിദ്ധീകരണം മറ്റൊരോട് ചുമതല ഫലഭീം എൻറിലുണ്ടായി. ശ്രീ. മൺസുവല്ലാൻിൽ അതു നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകാൻ കഴിയാണ്ടിട്ടും, മുന്നുതിലായിരുന്നപ്പോൾ നല്ലാരളവിൽ പത്രപ്രവർത്തനം നടത്തിയിട്ടും ഒരു അളവാണദേഹം. എന്നാൽ ഞാനവിശദ ഉള്ളപ്പറ്റി സജീവനാഥ ഒക്സിണാഫിക്കരിൽ പ്രസിദ്ധങ്ങളെളുപ്പറ്റി എഴുതാൻ അദ്ദേഹമൊരിക്കലും, ദയവുപ്പെട്ടിട്ടും എൻറ വിവേചനാഭ്യർഥിയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനു വലിയ വിശ്വാസമായിരുന്നു. അതിനാൽ മുഖ്യപാശം, തുടങ്ങിയ പത്രാധികാരംകുർക്കശ നോക്കേണ്ട ചുമതല എന്ന ഏറ്റവും ആ പ്രസിദ്ധീകരണം ഒരു ആഴ്ചപ്പെട്ടില്ലോ. തുടക്കത്തിൽ അത് ശുജാതാനില്ലെന്ന പരിനിയില്ലെന്നും തന്മിച്ചില്ലെന്നും

ஹந்துங் பெரினியன் பிள்ளை - தமிழ் விளாத்தோலைச் செல்கிறார்களைக் கண்டு மாற்றுவதையானாலே என்ன கூலை அவர்களைப்படியே பிரயோஜனம் கிடித்திற்குமில்லை. அதிகாரி, அவர் துடுமூளதிற்கு கூரை வஷாபோலஸ் அட்சாரியிட்டுவிட்டாலோ என்னிடத்தினால் என்னவை நிர்ணயிக்கல்லதை.

ஹந்துங் பெரினியன் என்ற பள்ள முடிக்கேள்விப்புறுமென்று விசாரித்தில்லை. என்ன என்ற ஸாமாதிக ஸப்பாய் கூடாத அதிகார முனோட்டுப்பாகாங்காவில்லை என்ற வேறு மனஸ்திலாகவில்லை. ஹந்துங் பெரினியன் என்ற பழாயிபர் பேருக்காள்க் கொன்னால்கூடில்லை. அதின்றி நடத்திப்பிள்ளை, யமாரிதம் காரணக்காரன் என்னாலென்று ஹந்துங் கார்க்கூடு யூரோப்புக்கார்க்கூடு மூலமல்லது. அதிகாரமாயிற்கும். அது பிரஸிலிக்காரன் துடுமூளியிட்டுக் கொண்டில்லை என்ற ஸாமாதிரியிற்கும். பகை ஏற்கனவே துடுமூளியிட்டு நிர்ணயிக்கும்படி என்று நாச்சுவது. அப்பமானவுமாகும். அதிகாரி, அதிலேக்கு என்ன பள்ள சொல்லினால் கொண்டிருக்கிறீர்கள். மலத்தின் என்ன என்ற ஸமாவூ முசூவன் டகுவின் அதின் முகவி. பிரதிமாஸ 75 பவர் விதம் என்கின்னிடா யில் முடிக்கேள்விப்பு ஏற்க காலம் கார்மையில்லை.

என்ன என்கிக்கு தொடர்புடை ஹக்காலமுற்றியும் கொள்கூட அது பிரஸிலிக்காரன் ஸமுதாயத்தின் ஸ்தூபேவாங் செய்திட என்னால். அதைராக லாக்க மொய என்பிஸ்டாக்காள் ஏற்கல்லை. உதேஷியிற்குமில்லை. என்னிற்க நியநிறுத்திலை மாயிற்குமிடுத்தொலு. காலம் அதின் வாய் மார்த்தார் என்னிற்க ஜிவித்திலை மார்த்தாலை ஸுபிஸ்பிரமூகாவ்யாயிற்கும். ஹபூஶ் 'யான் ஹந்து'யு. (Yoga of India) 'நவஜீவங்கு' என்போலை அன்று 'ஹந்துங் பெரினியன்' என்னிற்க ஜிவித்தையின்றி ஒர்ப்புமாயிற்கும். அஞ்சுதொரும் அதின்றி 'பாக்டு'க்குத் தெளின் அதுத்தமாவின என்ன ஷாக்கிக்கொள்கிறும். ஸத்யாஶ்ரமத்தின் ஏற்கு தத்துவமுற்று பிரயோகவும் என்ன மனஸ்திலாகவிடுவாலை அதின் விஶாலி கிரிப்புக்காள்கிறும். ஜயிலின் விழுமிக்கால் நிர்வங்கித்தாய் ஹக்கே கூரி செல்கை, அதையத் 1914 வரை ஹந்துங் பெரினியன் ஏற்கனவே ஏற்கனவே ஹக்காலமுற்றில்லை ஸஸுக்ஷம் பிரகிம்மாதையோ மங்குறவு. அதிகாரமையாக்கி கலர்ஜ்னதையோ அதுதையைகில்லை. பிரதிபூட்டுத் தொல் தாதுமாயோ டூவாக்குவோல்லை. அது வேவாங்காலின் பிரயோகிப்புதாயில் என்கிகொர்மூக்கால் கஷியுமில்லை. தீர்ச்சுயாயும் அது பிரஸிலிக்காரன் ஆஞ்சநியநிறுத்தையின் என்கிகொரு விஸ்வீபாவு. ஸ்ரோதிதமாற்கவ் என்னிற்க விசாரணைமுறையில் என்கிகொரு விஸ்வீபாவு. வாஸ்தவத்தினிற்கு ஹந்துங் பெரினியன் ஏற்கனவே நியநிறுத்தையோ என்றுக்கமாயிற்கும். வாஸ்தவத்தினிற்கு ஹந்துங் பெரினியன் ஏற்கனவே நியநிறுத்தையோ என்றுக்கமாயில்லை. ஸத்யாஶ்ரமத்தின்றியை கூடுதலாகவுடைய விசாரணையோ என்றுக்கமாயில்லை.

ഈസ്യാക്കാരുടെ അമാർഗ്ഗ സ്ഥിതിയുടെയും സത്യസന്ധമായ വിവരം കിട്ടാൻ വായനക്കാർ അതിന്റെ നേരിക്കാണ് പ്രാഥിക്കശ്വാസ നോക്കിയിരുന്നത്. മനുഷ്യസ്വഭാവങ്ങൾ അതിന്റെ വ്യത്യസ്തവാദിജീവിയും ശ്രദ്ധിക്കാൻ എനിക്കെതാരു മാർഗ്ഗമായി തിരിന്നു. എന്നെന്നൊരു, പത്രാധിപരും വായനക്കാരുമായി എപ്പോഴും അടുത്ത, സ്വച്ചമായ, ബന്ധം പൂർണ്ണമായി ശ്രദ്ധിച്ചു. എനിക്ക് റിപ്പോർട്ടർമാരുടെ ഏറ്റവും കൊറിക്കുന്ന കത്തുകളുടെ വെള്ളപ്പുംകു തന്നെ അനുഭവമുണ്ടായിരുന്നു. എഴുതിയ ആളിന്റെ സ്വഭാവമനുസരിച്ച് അവ സ്വന്നഹു കലശന്നേരു വിമർശനാത്മകമോ പരുഷമോ ആയിരുന്നു. ഈ കത്തുകളുടും വായിച്ചു, ആലോചചിച്ചു, മറ്റു പട്ടി അയക്കുക എന്നത് എനിക്കു നല്ക്കാറു പിഞ്ഞാലൂസമായിരുന്നു. എനിക്കു ഒളി ഈ കത്തുകളിലും ഇന്ത്യൻ സമുദ്രാധികാരി ഉറക്കെ ആലോച്ചിക്കുന്നു തന്നെന്നു. ഒരു പത്രപ്രവർത്തകന്റെ ഉത്തരവാദിത്തം അതെന്നിക്കു ശരി കു മനസ്സിലാക്കിത്തു. ഇത്തരംതിൽ ഇസ്യാക്കാരുടുടമേൻ എനിക്കു ലഭിച്ച സ്വാധിന് പിന്നിട്ടുള്ള സമരങ്ങൾ പ്രാഥ്യാഗികവും അന്ത്യുള്ളതും അപ്രതിരോധ്യവുമാക്കുകയും ചെയ്തു.

പത്രപ്രവർത്തനത്തിന്റെ ഏകലക്ഷ്യം സേവനമായിരിക്കുന്നുമെന്ന്, ഇന്ത്യൻ പ്ലിനിയൻ തൃജഡി ആദ്യംതെ മാസം തന്നെ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. പത്രങ്ങൾ വലിയൊരു ശക്തിയാണ്. എന്നാൽ നിയന്ത്രിക്കാതെ ഒളപ്പവാഹം എടുപ്പു പ്രദേശങ്ങളുമും വെള്ളത്തിലുംതുകയും വിളകൾ നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുപോലെതന്നെ അനിയന്ത്രിതമായ തുലിക നാശമേ ഉണ്ടാക്കു. നികുതിഞ്ചാ പുരിതുന്നിന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത് നിയന്ത്രണരാഹിത്യത്തെ കാശി അപകടകരമായിരിക്കും. ഉള്ളിൽ നിന്നു നിയന്ത്രണം വന്നാലെ ഗൃഹാവാദമാകും. ഈ പിന്നാംതി ശരിക്കാണുകൂടി ദോക്കാനിലെ എത്ര പ്രാഥിവികരണം അഭിഭവിച്ചുവെങ്കിൽ വിജയിക്കും? വിജയിക്കുന്നതുവെല്ലാ വിദീശവാക്കാണും ആർക്കു കഴിയും? രണ്ടിന്റെയും നാശത്തിനുകൾ ആശു വിധിക്കും? ഗൃഹങ്ങുള്ളതും ഇന്ത്യാം ഇന്ത്യാം തുലികയും നാശയും തീരുമയുംപോലെ, രൂതിച്ചു നിലനില്പക്കും. മനുഷ്യൻ ഇതിൽ നിന്നു തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതുംതും വരും.

14. കുലികളുടെ പ്രത്യേകവാസസ്ഥലങ്ങൾ അമവാ പുറാചേരിക്കൽ?

നമുക്ക് എറുവും വലിയ സാമ്പത്തി സേവനം ചെയ്യുന്ന ചില വർഗ്ഗങ്ങളുടെ ഫിന്റുകളും നാശി 'തൊട്ടുകുടഞ്ഞവാര' എന്ന കണക്കാക്കി പട്ടണങ്ങളിൽനിന്നും യോ ശ്രാമത്തിന്റെയോ വിദീശ ഭാഗങ്ങളിലേക്കു തള്ളിയിരിക്കുകയാണ്. ശുജാതാതിയിൽ ആ ഭാഗത്തിനു പറയുന്ന 'പേട് വാധ' എന്ന പേരിനു തന്നെ ഒരു ദുർഘട്ടം കിട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യപോലെ ഒക്കന്നുവ യുറോപ്പിൽ രൂക്കാലുന്ത് ജൂതമാർ തൊട്ടുകുടാത്തവർ ആയിരുന്നു. അവർക്കു നാശക്കൂട്ടിരുന്ന വാസസ്ഥലങ്ങളുടെത്, 'ശവട്ടു' എന്ന പ്രാക്കാപനമുണ്ടാക്കുന്ന പോരാട്ടിരുന്നു. അതുപോലെ ഇന്ന് തക്കിണാലുംക്കു തൊട്ടുകു

ടാന്തവരായി നമ്മൾ കാറിയിരിക്കുന്നു. ആണ്ട്രിയുസിരിൽ തുംബവും ശാസ്ത്രിയുടെ മാന്ത്രികദശംയും നമ്മെ അഭിവ്യുഖിപ്പുത്തുന്നതിൽ എത്രക്കണ്ണു വിജയിക്കുമെന്ന് കാണാനിരിക്കുന്നതെ ഉള്ളൂ.

പണ്ഡിതന്ത ധന്യവാർ മര്യാദാവശ്വരയും, ഒഴിവാക്കിക്കാണ്ട് ദൈവത്തിന്റെ ഏറ്റവേണ്ടുക്കപ്പെട്ട ജനകായി സ്വയം കണക്കാക്കി. അതിന്റെ ഫലമെ നമ്പോലെ അവരുടെ അനുഭാവ തലമുറകൾക്ക് വിചിത്രവും അനുഭവപ്പോലെ മായ ദൈവശിക്ഷ അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നു. നികവാറും അതേനിതിയിൽ പറിസ്വക്കൾ സ്വയം ആരുഗ്മാർ അമ്മവാ പരിഷ്കൃതർ ആയും സ്വന്നം ആളുകളിൽ തന്നെ ഒരു വിഭാഗത്തെ അനുഭൂതി അമ്മവാ പരിഷ്കൃതവർ ആയും കണക്കാക്കി. അതിന്റെ ഫലമായി അനുഭവമെങ്കിലും വിചിത്രമായ ഒരു ദൈവശിക്ഷക്ക് ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ പറിസ്വക്കൾ മാത്രമല്ല മുസ്ലിംങ്ങളും പാഞ്ചികളും, കുടി ഭരണായി. പറിസ്വക്കിൾ സഹാരദാരങ്ങളാട്ടാപ്പും, ഒരേ രാജ്യത്തുനിന്നുള്ളവരും, ഒരേ നിറമുള്ളവരുമെന്ന് അവരെന്നതാവാം കാണാം.

ഈ അഭ്യാസത്തിന്റെ തലക്കെട്ടിൽ വന്ന ലോക്കേഷൻസ് (പ്രത്യേകവാസന്മലങ്ങൾ) എന്ന പ്രത്യേഗത്തിന്റെ അർത്ഥം വായനകാരന്ന് ഇപ്പോൾ ഒരു പരിധിയോള്ളും മനസ്സിലായിക്കാണും. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ നമ്മകൾ 'കുലി' എന്ന അറിസ്ത്രിണാക്കുന്ന പേശാണ് കിട്ടിയിരിക്കുന്നത്. ഇന്ത്യയിൽ 'കുലി' എന്നതിന് ചുട്ടുകാരൻ എന്നോ കുലിപ്പാനിക്കാരൻ എന്നോ ആണെന്നതും. എന്നാൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ അതിന് അവജ്ഞനെയെ സുചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു പ്രത്യേകാർത്ഥമാണുള്ളത്. പറയൻ എന്നോ അസ്പദ്യൻ എന്നോ നാം പറയുന്നതുപോലെ ആണ്ട്. 'കുലി'കൾക്കു താമസിക്കാൻ നീക്കിവെച്ച സ്ഥലങ്ങളാണ് 'കുലി' ലോക്കേഷൻസ്. ജോഹനാസ്വർഗ്ഗിൽ അന്ത്യപൂശലൊരു സ്ഥലം ഉണ്ടായിരുന്നു, മറ്റു സ്ഥലങ്ങളിലെ ഇന്തരം കേന്ദ്രങ്ങളിൽ ഇന്ത്യാക്കാർക്കു കൈകൊണ്ടാക്കാം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവിടെയാകട്ടെ വിടുവെച്ചു പാർക്കാനുള്ള വള്ളപ്പു (Plot) കൾ 99 വർഷത്തേക്കു പാട്ടത്തിനാണ് ഇന്ത്യാക്കാർക്കു ലഭിച്ചത്. ലോക്കേഷൻസിൽ ആളുകൾക്ക് തിങ്കിപ്പാർത്തു. അവരുടെ ജനസംഖ്യ വർദ്ധിക്കുന്നതിനുസരിച്ച് സ്ഥലവിന്തുത്തി ഏകകല്പം വർദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. അവിടത്തെ കക്കുസുകൾ വള്ളപ്പട്ടം എന്നു വൃത്തിയാക്കാൻ എൻപും ടു ചെയ്തിരുന്നത്തും മുനിസിപ്പാലിറ്റി യാതൊരു ഗുച്ചികരണ സാക്കരുണ്ടും. നൽകാൻ കുടാക്കിയില്ല. നേരു റോധുകളുടെയും വിളക്കുകളുടെയും കാലും അത്രപോലും ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. അവിടത്തെ ആളുകളുടെ കൈകൾ അതിൽ താഴെപ്പറ്റിപ്പാത്ത മുനിസിപ്പാലിറ്റി അവിടത്തെ ഗുച്ചികരണത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കുക സംഭവ്യമല്ല. ആളുകൾക്കാണകിൽ നഗരഗുച്ചികരണം, ആണോ ശ്രദ്ധക്കു തുടങ്ങിയവയുടെ തത്ത്വങ്ങൾ അറിയില്ല. അതിനാൽ മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ സഹായമോ മേൽനോട്ടമോ കുടാതെ എന്നും ചെയ്യാനാവില്ല. അവിടെ ചെന്നവശ്രദ്ധം റോബിന്സൺ ക്രൂസോമാരായിരുന്നുകൂടി (ദൃഢക്കു വിജന പിപിൻ ആകപ്പെട്ടുകിലും പറിഗ്രാമിച്ചു മുന്നേറിയ കമ്പാന്റു) അവരുടെ

ക്രി മദ്രാസാകുമായിരുന്നു. പക്ഷെ റോബർഡ്സൺ ക്രൂസാമാരുടെതായ ഒരു കുടിയേറ്റക്കൊള്ളി ലോകത്തിലെങ്ങും ഉള്ളതായിവില്ല. സാധാരണയായി ആളുകൾ വിഭാഗത്തു കുടിയേറ്റുന്ത് ധനമോ കച്ചവടമോ തെടിയാണ്. എന്നാൽ കൈശിഖാന്ത്രികയിലേക്ക് പോയ ഇന്ത്യാക്കാരിൽ മഹാഭൂരിപക്ഷ ചും അറിവില്ലാത്തവരും പാവഞ്ഞളുമായ കൃഷിക്കാരായിരുന്നു. കഴിവുള്ള എല്ലാ സാക്ഷണ്യവും ശുദ്ധാഷയും ഘടിക്കേണ്ടത് അവർക്കാവുമായിരുന്നു. അവർക്കു പിന്നാലേ ചെന്ന കച്ചവടക്കാരും വിദ്യുസന്ധനങ്ങളുമായ ഇന്ത്യാക്കാരിൽ വളരെ കുറവായിരുന്നു.

മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ കുടുക്കരമായ അവഗണനയും ഇന്ത്യൻ കുടിയേറ്റക്കാരുടെ അജ്ഞനതയും സംഘാജിച്ച് 'ലോകേഷൻ' തികച്ചും വ്യത്തിക്കെട്ടതാക്കി. അവിടത്തെ വശഭ്രാന്ത അവസ്ഥ നനാക്കുന്നതിന് എന്നെങ്കിലും ചെയ്യുന്നതിൽ നിന്നു പള്ളെ വ്യത്യസ്തമായി മുനിസിപ്പാലിറ്റി, അതിന്റെ അവഗണന കൊണ്ട് 'ലോകേഷൻ'ലൂജായ ശുചിത്വമില്ലായ്ക്കു ആ വാസന്തലൂപം തന്നെ ഇല്ലായ്ക്കു ചെയ്യുന്നുള്ള കാരണമാക്കുകയും കുടിയേറ്റക്കാരെ ഒഴിപ്പിക്കുന്നതിന് സ്ഥലവെന്നതു നിയമനിർമ്മാണസഭയിൽ നിന്ന് അധികാരം സ്വാഭാവികമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ ജോഹാനസ്വർഗ്ഗിൽ താമസമാക്കുന്നോടെ ഇതായിരുന്നു അവിടത്തെ അവസ്ഥ.

കുടിക്കിടപ്പുകാർക്ക് അവരുടെ സ്ഥലവെന്നീൽ ഉടമസ്ഥാവകാശം ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ സ്വാഭാവികമായും പ്രതിഫലം കിട്ടുമായിരുന്നു. ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ സംബന്ധിച്ച് കേസുകൾ വിസ്തരിക്കാൻ പ്രത്യേക കോടതി ദയ ഏർപ്പെടുത്തി. ഭൂമിക്ക് മുനിസിപ്പാലിറ്റി പറയുന്ന വീലു ഉടമസ്ഥിനു സ്വികാരുമാലുകളിൽ ഇല്ല കോടതിയെ സമിപിക്കാം. കോടതി നിർപ്പയിക്കുന്നതുകൂടെ മുനിസിപ്പാലിറ്റി പഠനത്തിലും അധികമാണെങ്കിൽ കോടതിചേലവുമുന്നിസ്ഥിച്ചിരി വഹിക്കണാം.

കുടിക്കിടപ്പുകാർ മിക്കവരും എൻ്റ അവരുടെ നിയമോപദേശ്കാവായി ഏർപ്പെടുത്തി. ഇല്ല കേസുകൾ കൊണ്ടു പഠനമുണ്ടാക്കാൻ എന്നിക്കാറുമാണ് പ്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ജയിക്കുന്ന കേസിൽ കോടതി വർധിക്കുന്ന ചെലവും തോറ്റാലും ജയിച്ചാലും ഓരോന്നിന്നും പത്തുപാടി വിതു പീസും കെപ്പണ്ട് ഞാൻ തുപ്പിപ്പെടുക്കാളും അവരോടു പറഞ്ഞു. അടുത്തെ കിട്ടുന്ന തുകയിൽ പാതി പാവഞ്ഞൾക്കായി ഒരു ആശുപ്രതിഭയോ അതുപോലെന്നും ഒരു മാഹമുമൊരു തുടങ്ങാനും ഞാൻ നിക്കിവെച്ചാണുദ്ദേശിക്കുന്നു എന്നും അവരോടു പറഞ്ഞു. ഇത് സ്വാഭാവികമായും അവരെയെല്ലാം സന്തോഷിപ്പിച്ചു.

എഴുപതോളം ചേസുകളിൽ ഒന്നുമാത്രമേ തോറ്റുള്ളൂ. അതിനാൽ പീസിന്നതിൽ സാമാന്യം വലിഡാരു തുക കിട്ടി. പക്ഷെ നിരന്തരം പണം ആവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന 'ഇന്ത്യൻ പ്ലാനിയൽ' ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിനാട കും 1600 പവർ അത് വിശുദ്ധിക്കാൻശേഷംതാഴും ഓർക്കുന്നു. ഇല്ല കേസുകൾക്കാ

യി ഞാൻ നല്ലപോലെ പണിയെടുത്തിരുന്നു. കക്ഷികൾ എനിക്കു ചുറ്റും സഭാ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർക്ക് അധികവും ദക്ഷിണനൃത്യത്തിൽ നിന്ന് ആദ്യം കരാർ ജോലിക്കാരായി വന്നവരാണ്. അവരുടെ പ്രത്യേകതരം സങ്കടങ്ങൾ കു പരിഹാരം കാണാനായി അവർ, സത്രം ഇന്ത്യൻ വ്യാപാരി വ്യവസായിക ഭൂദേതിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായി സന്തതാഭാര്യ സംഘടന രൂപീകരിച്ചിരുന്നു. അവർക്ക് കുറെപ്പേര് തുറന്ന മനസ്സിൽനിന്നൊടു കൂടിയിവരും ഉദാഹരണം കരും സഖാവശവശിഷ്ടം ഉള്ളവരും ആയിരുന്നു. അവരുടെ നേതൃത്വം സംഘടന പ്രസിദ്ധീർജ്ജി. ജയറാ സിങ്കും പ്രസിദ്ധീർജ്ജിന്റെ തന്നെ സ്ഥാനം ഉണ്ടായിരുന്ന ശ്രീ. ബദരിയുമായിരുന്നു. രണ്ടുപേരും ഇപ്പോൾ ജീവിച്ചിരിപ്പിലുണ്ട്. അവർ എന്ന വളരെയധികം സഹായിച്ചിരുന്നു. ശ്രീ. ബദരി എന്നോടു ഉറുപ്പന്നും പുലർത്തുകയും സത്യാഗ്രഹാരതിൽ പ്രധാനപ്പെട്ട പങ്കുഡിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉത്തരവൈദ്യമിൽ നിന്നും ദക്ഷിണനൃത്യത്തിൽ നിന്നും കൂടിയേ റിപ്പോർട്ടീവുന്ന ടെട്ടറു പ്രോത്സാഹി ഇവരും മറ്റു സുപ്രയത്നങ്ങളും വാഴി ഞാൻ അടക്കത്തു പരിചയപ്പെട്ടു. ഞാൻ അവരുടെ വെറും നിയമോപദേശങ്ങൾ വെ എന്നതിലേറെ ഒരു സഹോദരനായി മാറ്റുകയും അവർക്കു സന്തതമായും പൊതുവായയും ഉണ്ടായ സങ്കടങ്ങളും കഷ്ടപ്പാടുകളും പരിട്ടനുബോധിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇന്നുംകാരെ എന്ന എങ്ങനെയാണു വിളിച്ചിരുന്നതെന്നില്ലെങ്കിൽ കുറെ രസകരമായെങ്കാം. അബ്ദുള്ളു സേട്ടു എന്ന ശാന്തിയെന്നു വിളിക്കാൻ വിസ്മയിച്ചു. ഭാഗ്യത്തിന്, ആരും എന്ന 'സായൻ' എന്നു വിളിപ്പേരും അഞ്ചെന്ന കണക്കാക്കിയോ ഏകലെല്ലും അപരമാനിപ്പിലും. അബ്ദുള്ളു സേട്ടു നബ്ലൂസു പോരുകാലാവിട്ടു - ഭായി (സഹോദരൻ). മറ്റുള്ളവരും അദ്ദേഹത്തെ പിൻ ചെന്ന് ഞാൻ ദക്ഷിണാഫ്രിക്ക വിടുന്നതുവരെ 'ഭായി' എന്നാൻ എന്ന വിളിപ്പോന്നാർ. എന്നാൻ മുൻ കരാർജോഡിക്കാരായ ഇന്നുംകാരെ വിളിക്കുന്നോൾ ആ പേരിനൊരു മധുരരസമുണ്ടായിരുന്നു.

15. ഭയാനകമായ ഫോറ്റ്-1

'ലാക്കേഷൻസർ' ഉടമസ്ഥാവകാശം മുനിസിപ്പാലിറ്റി സന്തതമാക്കിയ ഉടൻ ഇന്നുംകാരെ അവിടെ നിന്ന് ഒഴിപ്പിച്ചില്ല. അവരെ ഒഴിപ്പിക്കുന്നതിനുമു നായി അവർക്കു പാർക്കാൻ പറ്റിയ വാസനസ്ഥലം കണ്ണൂപിടിക്കേണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ ഇത് മുനിസിപ്പാലിറ്റിക്ക് എളുപ്പം സാധിക്കാണ്ടിനാൽ ഇന്നും കാരെ 'വ്യത്തികെട്ട്' മുൻവാസസ്ഥലഭ്യത്തെന നടക്കിപ്പുകഴിയാൻ വിട്ടു. മുമ്പുതെക്കാൾ മോശമായി അവരുടെ അവസ്ഥ എന്ന വ്യത്യാസമുണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഉടമകള്ളൂതാവുകയും മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ കൂടികൊടുക്കുകാരാവുകയും ചെയ്തു. പലമേം, എന്നതെക്കാളുമുറെ വ്യത്തികെട്ടതായിത്തീർന്നു അവരുടെ സ്ഥലവും ചുറ്റുപാടും. അവർ ഉടമകള്ളൂതിരുന്നപ്പോൾ നിയമ തെരേ പോടിച്ചേക്കിലും കുറെ ശുചിത്വം പാലിക്കേണ്ടിരുന്നു. മുനിസിപ്പാലി

റീക്ക് അങ്ങനെയാരു ഫേം ഇല്ലായിരുന്നു! കുടിയാഥാരുടെ എല്ലവും അതോടൊപ്പും മാലിന്യവും അവധിപ്പിച്ചുകയും ചെയ്തു.

സ്ഥിതിഗതികൾ ഇങ്ങനെ ആയതിനാൽ ഇന്ത്യാക്കാർ ഉള്ളുറുക്കികഴിയുന്നോൾ പെട്ടുന്ന് 'കരി' പ്ലേഗ് (Black Plague) പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു. ബ്യൂബിക് (Bubonic) പ്ലേഗിനെക്കാൾ ദോന്തകമായ ഇതിന് നൃമോണിക് പ്ലേഗ നും പേരുണ്ട്.

ഈഗ്യത്രിക്, ഈ പ്ലേഗ് ബാധയുടെ ഉത്തരവാദിത്വം 'ബലാക്കേഷൻ' ട്രി, ജോഹാനസ്സബർഗ്ഗിന്റെത്തുള്ള സർബ്ബവനികളിൽ നന്നിനായിരുന്നു. ആ വനിയിലെ പ്രതികാലിയികവും നിന്മാകളും അവരുടെ ശുചിത്വത്തിന് പുണ്ണി ഉത്തരവാദികൾ അവരെ ജോലിക്കു ചെയ്തിരുന്ന വാളുക്കാരുമായിരുന്നു. വനി സംബന്ധമായ ജോലിയിൽ ഏതാനും ഇന്ത്യാക്കാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ 23 പേരുടെ പെട്ടുന്ന് ഈ രോഗം ബാധിച്ചു. പ്ലേഗിന്റെ കടു ഞങ്ങളുടെ മന്ത്രത്തിനിരയായി ഒരു വൈകുന്നേരം, 'ബലാക്കേഷൻ' ലൈ സന്താ പിടുകളിലേക്ക് അവർ തിരിച്ചുണ്ടി. ആ സമയത്ത് ശ്രീ. മദൻജിത്തൻ 'ബലാക്കേഷൻ' ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഇന്ത്യൻ ഐസിനിയന് വരിക്കാരു പേരുതും വരിസാധ്യ പിരിച്ചും നടക്കുകയായിരുന്നു. തികച്ചും നിർഭയനായ വ്യക്തിയായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ആ മഹാദുർഘാക്കിനിരയായവരും കണ്ണഡയുടൻ അദ്ദേഹത്തി എൻ്റെ ഹ്രദയം വേദനിക്കുകയും ഏതാണ്ണിങ്ങനെയാരു പൊസ്റ്റിൽ കുറിപ്പ് ഏനിക്കു കൊടുത്തയക്കുകയും ചെയ്തു. "പെട്ടുന്ന് കരിപ്പേഗ് പൊട്ടിപ്പുറി പ്ലേഗിനും. താങ്കൾ ഉടനെ വന്നു വേണ്ടു ചെയ്യണ. അല്ലാതൊക്കെ. ഉഗ്രമായ വീശ്വത്തുകൾ നേരിട്ടേണ്ടിവരും. ദയവായി ഉടൻ വരിക്".

ശ്രീ. മദൻജിത്തൻ ആളുല്ലാതെ കിടന്ന ഒരു റിടിന്റെ പൂട്ട് ധിരിക്കായി തകർത്തെ ഏറ്റവും രോഗികളും അതിനുകൂടാക്കി. ഞാൻ സെസക്കിളിൽ 'ബലാക്കേഷൻ' ലൈ തുടർന്നിരുന്നി. പിട്ടു കൈവശമാക്കാനിടയായ സാഹചര്യം വ്യക്തമാക്കിക്കാണു ഒൻ്റെ ടൂർക്കിന് ഞാൻ ഒരു കത്തയച്ചു.

ജോഹാനസ്സബർഗ്ഗിൽ പ്രാക്കീസ് ചെയ്തിരുന്ന ഡോക്ടർ വില്യും ഗോ ഡ്യൂറ്റ്, വിവരമറിഞ്ഞ ഉടൻ സഹായത്തിനായി ഓടിയെത്തി. അദ്ദേഹം രോഗി കഴു ഞേശവദം, ഡോക്കറും നിംഫസുമായി ശുശ്രൂഷിച്ചു. എന്നാൽ ഞാൻ ദാദാരും മുന്നുപേരിക്കു ശുശ്രൂഷിക്കാവുന്നതിലായിക്കുമായിരുന്നു 23 രോഗികൾ.

ഹ്രദയം ശുശ്വമാണെങ്കിൽ വിപ്പത്തുകളോടൊപ്പും അവരെ എതിരിട്ടു തോല്പിക്കാനുള്ള ആളുകളും ഉപായങ്ങളും കൂടി വന്നുപേരുകൊന്ന് അനുഭവം അടിസ്ഥാനമാക്കി ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അക്കാദമിയിൽ എന്നിരുന്നു ഒരു കല്യാണം ദാഖിലം, മനക്കും ദാഖിലം, ഗുണവന്ന് റായ് ദേശാധി, പേരേർക്കാത്ത മദ്ദാരാൾ എന്നിവർ. കല്യാണം ദാഖിലം അധികാരിയാണും ആത്മാർത്ഥമായ അനുസരണയോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നവനുമായ രോഗു ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ ആത്മപുർവ്വമായേ ഞാൻ

കണ്ണിട്ടുള്ളൂ. അശ്വത്തിന്, അയാളപ്പോൾ അവിവാഹിതനായിരുന്നു. അതിനാൽ എത്രമേൽ ആപലംകരമായ ജോലിയും അയാളു ഏല്പിക്കാൻ ശാരി മടച്ചിരുന്നില്ല. മനക്കലാലിനെ ജോഹാനസ്ബർഗിൽ നിന്നാണ് എനിക്കു കിട്ടിയത്. എനിക്ക് ഓർക്കാൻ കഴിയുന്നിടത്തോളും, അയാളും അവിവാഹിതനായിരുന്നു. അങ്ങനെ എന്നെന്റെ ഗുമാന്തമാരംനോ സ്വദ്വാവർത്തകവരുന്നോ മക്കളുന്നോ വിളിക്കാവുന്ന ആ നാലുപേരുംയും ഖാപിക്കിക്കാൻ ശാരി തിരിച്ചുണ്ടാക്കി. കല്യാൺഡാസിനോട് ചോദിക്കേണ്ട ആവശ്യമേ ഇല്ലായിരുന്നു. മറ്റു മുന്നുപ്പേരോടും ചോദിച്ചപ്പോഴും അവർ സമയതു പ്രകടിപ്പിച്ചു: “താങ്കൾ എവിടെയാണോ? അവിടെയായിരിക്കും ഞങ്ങളും” - അതായിരുന്നു അവരുടെ ദ്രശ്യവും മധ്യരൂപമായ മറുപടി.

എ. റിച്ചിന് വലിഡൈരു കുട്ടാംബം ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹവും ആപത്തിവേക്കു കുതിച്ചുപാടാൻ സന്നദ്ധനായിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ ആപത്തിനിന്നു വിഡ്യേയനാക്കാൻ എന്നീൻ മനസ്സുവിച്ചില്ല. അതിനാൽ അപകടമോഖാർക്കു പുറത്തുള്ള ജോലികൾ അദ്ദേഹം നോക്കി.

അതോരു ഭയാനകമായ രാത്രിയായിരുന്നു -നിതനാന്ത ജാഗ്രതയുടെത്തും ശുശ്രാഷ്യയുടെത്തുമായ അഭി. അസംഖ്യം രോഗികളെ ശാരി മുന്നും ശുശ്രാഷ്യിച്ചിട്ടുണ്ട്. അക്കുകൾ സാധാരണമായി ശുശ്രാഷ്യിച്ചിട്ടുണ്ട്. പാശ്ച കർണ്ണപ്പേശി ദായിച്ചിട്ടുണ്ടും ശുശ്രാഷ്യിച്ചിട്ടുണ്ടും. അഡികം ശുശ്രാഷ്യയുടെ ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. അവർക്ക് ക്രമത്തിനുള്ള മരുന്നു കൊടുക്കുക, അവശ്യങ്ങൾ സാധിച്ചുകൊടുക്കുക, അവരുടെ ശരിവും കിടക്കായും വൃത്തിയും വെട്ടിപ്പുകുള്ളതായി സുക്ഷിക്കുക, അവർക്ക് ഉണ്ടാക്കാനും പകരുക - ലുതൊക്കെയാൻ ഞങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നത്. ആ യുവാകൾ ഈ ജോലിയിൽ കാണിച്ച അക്കാദിശമായ ഉൽസാഹവും നിർഭയതവും എന്ന അളവിലൂടെ ആപ്രാപിച്ചു. ദേശം ഗോധ്യപ്പെട്ടുമായും പരിപാധിപത്യനാനായ ശ്രീ ദിനം ജിത്തിനെന്നും ദെഹവും ഒരാൾക്കു മനസ്സിലാക്കാം. എന്നാൽ ഈ കുരുന്നു യുവാകളുടെ സേവനാർത്ഥസ്ക്രൂ!

എന്നെന്ന് ഓർമ്മ ശരിയാണെങ്കിൽ ആ രാത്രി മുഴുവൻ എല്ലാ രോഗികളെയും ആപത്തിൽ പെടാതെ ഞങ്ങൾ സുക്ഷിച്ചു.

എന്നാൽ ആ മുഴുവൻ സംഭവവും, അതിനേരിൽ ദേഹത്തെ മാറ്റിക്കിടത്തി യാൽ, അതുനാം ആകർഷകവും എന്നെന്ന സംബന്ധിച്ചിടത്തോളും വളരെ മതാത്മക മുല്യക്കുള്ളതുമാകയാൻ കൂടാനെതർ രണ്ടിലും കൂടിയെങ്കിലും, അതിനായി വിനിയോഗിക്കണമെന്നിരിക്കുന്നു.

16. ഭയാനകമായ പ്ലേഗ്-II

ഏഴിന്തുകിടന്ന വിട്ടു, രോഗികളെയും ഏരുടുത്തതിന് ടൗണ് കൂർക്ക് എന്നോടു നൽകിപ്പിണ്ടു, ഇതുരോമാരു അടിയന്തരിംബന്ധിച്ചുമായെ പെട്ടുന്ന നേരിടാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളോന്നും ടൗണ് കൗൺസിലിനില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം തുറി

നും സമ്മതിക്കുകയും കഴിയുന്ന എല്ലാ സഹായവും ചെയ്യാമെന്ന് ഏല്ലക്കുകയും ചെയ്തു. കർത്തവ്യബോധത്തിലേക്ക് ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടതിൽ പിന്നെ, വേണ്ട നടപടികളടക്കക്കുന്നതിൽ മുനിസിപ്പാലിറ്റി ടെക്നോ കാലതാമസം വരുത്തിയില്ല.

പിറ്റേനും തന്നെ ഒരുപാടിനും ശ്രദ്ധയാണ് എന്നിക്കു വിട്ടുതന്നിക്കയും രോഗികളും അഞ്ചോട്ടു മാറ്റാൻ നിർദ്ദേശിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ അതുവുന്നതിയാക്കിത്തരാൻ മുനിസിപ്പാലിറ്റി തയ്യാറായില്ല. ആ കെട്ടിട വ്യത്തികെട്ടും താറുമാറായും കിടന്നിരുന്നു. ഞങ്ങൾ തന്നെ അതുവുന്നതിയാക്കി. ഉഭാ മനസ്കരായ ഇന്ത്യാക്കാരുടെ സഹായത്തോടെ ഏതൊന്നും കുറയ്ക്കും മറ്റ് അതുവാശ്വര സാധനങ്ങളും സംഘടിപ്പിച്ച് ഒരു തലക്കാലികാശവും ഉണ്ടാക്കി. മുനിസിപ്പാലിറ്റി ഒരു നഷ്ടപിന്തിരം സേവനം വിട്ടുതന്നു. അവർ ഖാണിയും മറ്റ് ആസ്പദത്തി ഉപകരണങ്ങളുമായി വന്നു. ഡോക്ടർ ഗോധ്യേ തന്നെ തുടർന്നും ചുമതല വഹിച്ചു.

ആ നഷ്ടപിന്തിരം ദയാവായപ്പും രോഗികളും സസ്യനോഷം ശുശ്രൂഷിക്കാൻ രുക്കു വൃമുളളവളായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർക്കു രോഗം പകരുമെന്ന ഭ്യം കൊണ്ട് രോഗികളും തന്ത്രാം അവരും ഞങ്ങൾ അതുവുംപുരുഷമായെ അനുവദിച്ചുള്ളൂ.

രോഗികൾക്ക് ഇടക്കിടെ ഖാണി കൊടുക്കാൻ ഞങ്ങളോടു നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു. ആ നഷ്ടപിന്തിരം, മുൻകരുതവായി അതു സരയം കഴിക്കുന്നതു പോലെ ഞങ്ങളോടു കഴിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ ഞങ്ങളും അതു തൊട്ടില്ല. രോഗികൾക്കുപോലെ അതു പ്രായാജനപ്പെട്ടു മെന്ന വിശ്വാസം ഏറ്റിക്കില്ലായിരുന്നു. ഖാണി ഉപേക്ഷിക്കാൻ തയ്യാറായ മുന്നു രോഗികളും ഡോക്ടർ ഗോധ്യേ പ്രത്യേകതോടെ തന്നെ മല്ലു ചികിത്സയ്ക്കുവെച്ചുരക്കാൻ. അവരുടെ തലതിലും നെന്തിലും നന്നപ്പു മല്ലു വച്ചുകൊട്ടി. അവരിൽ ഒരുപോരി രക്ഷപ്പെട്ടു. ശൈഖിച്ചവർണ്ണിൽ ഇരുപതുപേരും ആ ഗോധ്യാഖാൻിൽ വച്ചു മരിച്ചു.

ഇതിനിടയ്ക്ക് മുനിസിപ്പാലിറ്റി വേറെ നടപടികൾ ഏടുക്കുന്നതിൽ ജാഗ്രത കാട്ടിയിരുന്നു. ജോഹാനസ് ബർഡിൽ നിന്ന് ഏകദേശം ഏഴു മെല്ല കലെ പകർച്ചവുഡായിക്കാർക്കൊരു പ്രത്യേക ആശുപത്രി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരി ചീരുന്ന മുന്നുരാഗികളും ഇല്ല ആശുപത്രിക്കെടുത്തുള്ള തന്നുകളിലേക്കു മാറ്റി. പുതുതായി ആർക്കെക്കണിലും രോഗം പിടിച്ചാൽ അവരെയും അഞ്ചോട്ടു മാറ്റാൻ ഏഴുപ്പാടു ചെയ്തിരുന്നു. അങ്ങനെ ആ ജോഹിയിൽ നിന്നു ഞങ്ങൾ വിമോചിതരായി.

ആ നല്ല നഷ്ടപിന്നും രോഗം സാധിച്ചുന്നും അവൾ ഉടനെ അന്തരിച്ചുന്നും ഏതൊന്നും വിവസ്താവിനുകും ഞങ്ങളുണ്ടെന്നും. ആ ഒരു രോഗികൾ രക്ഷപ്പെട്ടതും തന്നുകളിലേക്കു മാറ്റി. പുതുതായി ആർക്കെക്കണിലും രോഗം പിടിച്ചാൽ അവരെയും അഞ്ചോട്ടു മാറ്റാൻ ഏഴുപ്പാടു ചെയ്തിരുന്നു. അങ്ങനെ ആ ജോഹിയിൽ നിന്നു ഞങ്ങൾ വിമോചിതരായി.

സേഷ എന്ന എൻറെ സംശയവും വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഈ വിശ്വാസത്തിനോ സംശയ തത്തിനോ ഉച്ച അടിസ്ഥാനമൊന്നും ഇല്ലാൻ എനിക്കെന്നും. എങ്കിലും എനി കമന്നു രൂപപ്പെട്ട യാഥാ ഇന്നും ഞാൻ നിലനിർത്തുകയാൽ അതേപ്പറ്റി ഇവിടെ ഒരു പരിധിയിൽനാണു തോന്തി.

മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ ഉടമസ്ഥതയിൽ 'ലഭാക്കേഷൻ' വന്ന ശേഷം അതി എൻ ശുപിക്കണംതിൽ അശ്രദ്ധ കാണിച്ചാലീനു മുനിസിപ്പാലിറ്റിയെ കുറുപ്പു കുറഞ്ഞിക്കൊണ്ടു. പ്രേഗ് പൊട്ടിപ്പുറപ്പടാൽ തന്നെ കാരണം, മുനിസിപ്പാലിറ്റി യാണെന്നു കാണിച്ചുകൊണ്ടും ആ മഹാമാരി തുടങ്ങിയശേഷം പത്രങ്ങൾക്ക് ഞാനൊരു ശക്തമായ കരത്താളിയിരുന്നു. മി. പൊതു പോളജിനെ എന്നി ഒരു നേരിന്തനംതും അന്തരിച്ച റബ. ജോസഫ് ഡോക്കുമായുള്ള എന്നീ സ്നേഹബന്ധത്തിനു ഭാഗികമായ കാരണവും ഇത് കാരണം.

രണ്ട് സന്സ്കൃതക്ഷണശാലയിൽ നിന്നൊര് ഞാൻ കേഷണം കഴിച്ചിരുന്നതെന്ന് തുനോരാദ്യായത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അവിടെ വച്ച് മി. ആൻഡ്രൂസ്റ്റ് വൻ റൂമായി ഞാൻ പരിക്രയപ്പെട്ടു. എല്ലാ ദിവസവും വൈകിട്ട് ഞങ്ങൾ അവിടെ കണ്ണുമുട്ടുകയും അന്താഴത്തിനുശേഷം പുറത്തു നടക്കാൻ പോവുകയും പതിവായിരുന്നു. ചെറിയെല്ലാ അച്ചടിസ്ഥാപനത്തിന്റെ കൂടുടക്കമയായിരുന്നു മി. പൊസ്റ്റ്. പ്രേഗ് ബാധയെപ്പറ്റി ഞാൻ പത്രങ്ങളിലെഴുതിയത് അദ്ദേഹം വായിക്കുകയും ആ സന്സ്കൃതക്ഷണശാലയിൽ എന്നെന്ന കാണാതെവരികയും ചെയ്തതിനാൽ അദ്ദേഹം അസാധ്യമായി.

പകർച്ചവ്യാധികളുള്ളപ്പോൾ അല്ലെങ്കിലും മാത്രം കേഷിക്കുക എന്നത് ഞാനൊരു നിയമമാക്കിയിരുന്നതിനാൽ ഞാനും സഹപ്രവർത്തകരും, പ്രേഗ് ബാധയെത്തുടർന്ന്, കേഷണം വളരെ കുറച്ചിരുന്നു. അതിനാൽ ഈ ദിവസങ്ങൾ ഞാൻ വൈകിട്ടുതന്നെ കേഷണം ഉപക്ഷിച്ചിരുന്നു. ഉച്ചക്ഷണമാണെന്ന കിൽ മറ്റൊരു ഏതെങ്കിലും ഞാൻ കഴിച്ചിട്ടുപോരുമായിരുന്നു. ആ കേഷണശാലയുടെ ഉടമസ്ഥനെ എനിക്കു നല്കപ്പോലെ അറിയാമായിരുന്നു. ഞാൻ പ്രേഗ് ബാധയിൽനാട്ടി ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാകയാൽ കഴിയുന്നിട ഞോളം സുപ്രയത്തുകെള്ളു കാണാതെ കഴിക്കയാണെന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ഞാന് ദിശിച്ചു.

ഒന്നു രണ്ടു ദിവസം കേഷണശാലയിൽ എന്നെന്ന കാണാതെ വന്നതിനാൽ മി. പൊസ്റ്റ് ഒരു ദിവസം രാവിലെ എൻറെ വാതില്ക്കൽ വന്നു മുടി. ഒന്നു നടക്കാനായി പുറത്തേക്കു പോകാൻ ഞാനൊരുജ്ജുകയായിരുന്നു. ഞാൻ വാതിൽ തുറന്നപ്പോൾ മി. പൊസ്റ്റ് പറഞ്ഞു: “നിങ്ങളെ കേഷണശാലയിൽ കണിക്കി. അതുകൊണ്ട് വല്ലതും പറിയോ എന്ന് ഞാനാകെ പരിശീലിച്ചു. അതിനാൽ നിങ്ങളെ വിട്ടിൽ വച്ചുതന്നെ കാണാണെന്നുറപ്പിച്ചു രാവിലെ ഇങ്ങനൊട്ടു പോന്നതാണ്. ശരി. ഞാൻ എന്തുവേണ്ടെന്നു പറയുക. രോഗിക്കെല്ലു ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിൽ സഹായിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്. എന്നെന്ന ആശയിച്ചുകഴിയുന്ന ആരുമില്ലെന്ന് നിങ്ങൾക്കെന്നുമല്ലോ”.

ഞാൻ അതിനു നാഡി പറയുകയും ആലോച്ചിക്കാൻ ഒരു തിമിഷംപോലെ ല്ലോ എടുക്കാതെ മുങ്ങേന മറുപടി നൽകുകയും ചെയ്തു: "താങ്കളെ ഒരു നഴ്സായി ഞാൻ സ്വികാരിക്കില്ല. പുതിയ രോഗികളിലേക്കുള്ളിൽ എന്നു രണ്ടു ദിവസ സത്തിനുകൂടി തൊണ്ടാളുടെ ആ ജോലി തിരും. എന്നാൽ വേരാരു കാരുമുണ്ട്".

"ശാരി, എന്നാണെന്ത്?"

"ധർമ്മബാനിലെ 'ഖൃഷ്ണിന്റെ' പ്രസ്താവിലെ ചുരുക്കവ താങ്കൾക്ക് എല്ലാക്കാമോ? മി. മദ്രജിനിനിനിഗ് ഖനിയും ഖരിട്ട് നിംഫേണിവനേക്കും. ഡർബാ നിൽകുന്ന ആരക്കില്ലും വേണം. താങ്കൾക്കു പോകാൻ കഴിയുമെങ്കിൽ എനിക്കാ കാരുമുണ്ടിൽ തികച്ചും ആശബ്ദിക്കാമായിരുന്നു".

"എനിക്കൊരു പ്രസ്താവഭാഗം താങ്കൾക്കില്ലാമല്ലോ. എനിക്കു മിക്കവാ രൂപ പോകാൻ കഴിഞ്ഞുകൂടു. എന്നാലും തിരിച്ചു പറയുന്നതു വൈകുന്നേരു പോരോ? വൈകിട്ടു നടക്കാൻ ഹോകുബോൾ നമുക്കെത്തുപ്പറ്റി സംസാരിക്കാം".

എനിക്കു സന്ദേശം തോന്തി. തേങ്ങളുമെല്ലാം സംസാരിച്ചു. അദ്ദേഹം പോകാൻ സമർത്ഥിച്ചു. പണമുംദശിച്ചുപെട്ടു അദ്ദേഹമതിനു തയ്യാറായത് ഏന്നാൽ നാൽ ശനാളും അദ്ദേഹത്തിനുനാരു പ്രശ്നമായിരുന്നില്ല. എകില്ലും പ്രതികം സം പത്തുപാടി ശവച്ചുപെട്ടു ലാഭഘോണായാൽ അതിലേറെ ഒരു പക്ഷും വിശ്വാസിക്കുന്നു. അടുത്ത ദിവസം തന്നെ വൈകിട്ടുക്കുത്തു 'മൈഡിലിന് മി. വൈസ്റ്റ് ഡർബാനിലേക്കു പോയി. അദ്ദേഹത്തിനു പിരിഞ്ഞു കിട്ടാനുള്ള തുക വാങ്ങേണ്ട ചുമതല എന്നു എല്ലാമുഖ്യക്കാരും ചെയ്തു. അന്നു മുതൽ ഞാൻ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയുടെ തിരം റിട്ടുവരെ എന്നിൽ സുവാദുവാങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം ഒരു പക്ഷാദ്ധിയായിരുന്നു.

മി. വൈസ്റ്റ്, ഇംഗ്ലണ്ടിലെ പരാത്തിലിലുള്ള (ലിക്കൻ ചെയർ) ഒരു കർഷക, കൂടുംബത്തിലെ അംഗമായിരുന്നു. സാധാരണ സ്കൂൾ വിദ്യാല്യാസ്ഥാജ്ഞൻ അദ്ദേഹത്തിനു കുട്ടിപ്പിരുന്നത്. എന്നാൽ അനുഭവത്തിനിൽക്കു സ്കൂളിൽ നിന്നും, സ്വാഗതകൾം കൊണ്ടും അദ്ദേഹം വളരെയധികം പഠിച്ചു. ശേഖരിച്ചു വിവേകവും ഭാഷാരംഭവവും, കാരുണ്യവുമുള്ള ഒരു ഇംഗ്ലീഷ്യകാരനായി ട്രാണ് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ എന്നും കേട്ടിരുന്നത്.

തുടർന്നുവുന്ന അഭ്യാസങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തെയും അദ്ദേഹത്തിനിൽക്കു കൂടുംബത്തെയും പറ്റി നമ്മുകു കൂടുതൽ മനസ്സിലാക്കാം.

17. കൂലിവാസസ്ഥലം തിജ്യാലകളിൽ

രോഗികളെ ശുശ്രാഷിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് എന്നിൽ സഹപ്രവർത്തകരും ഞാനും ചീവാകാലപ്പട്ടികളിലും ആ കരിംഗ്ലൂഡിനെ തുടർന്നുണ്ടായ പാപ പ്രശ്ന നണ്ണല്ലോ. കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നു.

'ഭോഗേഷ്' ദർശിക്കാനു കാരുണ്യത്തിൽ മുന്നിസിസ്കാലിന്റെ കാണിച്ച അവഗണനയെ പൂറി ഞാൻ മുമ്പു പാണ്ടു. എന്നാൽ വൈള്ളക്കാരായ പാപത്താരുടെ ആരോഗ്യകാരുണ്യത്തിൽ അതിന് നല്ല ശ്രദ്ധയുണ്ടായിരുന്നു. അഭ്യാസം ആരാഗ്യസ്വരം

கங்களிடிருக்கிற வகு தூக்கால் முனிஸிபூலிடி செலவுக்கிடிருக்கிற இலோட்டா கட்ட நேரில் உழைவதால் வருத்தால் அத் தன் வகு வெறுமொலை தீர்க்கி வெளியிடுகிறது. இதைக்காலிக்கெட்டில் செய்யும்தகு செய்யுதையை அடித்து வெற்றுக்கூடிய அடித்து வெற்று முனிஸிபூலிடி காணியு தெட்டுக்கலூட்டி என்க ஆகேஸ்பி கொடு பராதிக்கூடுகிறது. செய்தெக்கிலும் வெறுக்காலாய் பராமாருடை காலுடைகிற அதைப் புக்கிடியிடு அடிகளிலும் செய்தெக்கிலும் என்க அலின்பிக்காதில் காலன் கடினதிடிடு. அக்காலாய்களில் அதை செய்த பூசா-ஸ்ரியமாய் ஸ்ரீக், ஏற்கிமு ஸாயிப்பிடங்களைத் தான் செய்துகொடு அதையாக என்க அதை ஸார்க்காரின் நாள்கிழியிடுகிற இலூக்கில் முனிஸிபூலிடியை முழும் கூடுதல் ஸ்ரீவிமுட்டுக்குஹாயிருள்ளது. அத் தாலுக்கு உபயோகி கொடு ஸங்கதி வகுக்காலாய் மடிக்கீற்றியிடுகிறது என்க விசார்.

എന്നാൽ അതെല്ലാം ഒഴിവാക്കബ്ദിപ്പ് ഇന്ത്യാക്കാരുടെ പെരുമാറ്റങ്ങിൽ
സൗഖ്യപ്രാപ്തി അധികൃതർ സാമ്പത്തികവാക്കും സൈറ്റ് നിബാശനത്തിനായി
തുടർന്നു ചെയ്യേണ്ടിമിരുന്ന കാര്യങ്ങളെല്ലാം വാദ്യകൾക്കെടുക്കയും
ചെയ്തു. മുന്നിപ്പൂർവ്വിയിലും ആവാസങ്ങളുണ്ടാക്കുമ്പോൾ ഇന്ത്യാക്കാരുടെക്കാ
രജ പ്രവർത്തനിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എല്ലാ സ്വാധീനവും ഉപയോഗിച്ചു
പ്രാഥിനി ഉപദേശനത്തെ അല്ലെങ്കിലാം നിബാശനത്തായി താണ്ടാക്കുന്നില്ല.

'ലെംകേഷൻ' ലൈഖൻസ് അവിടെ നിന്നു പുറത്തെക്കും അനുവദാദി വാദങ്ങളെതു പോകാനാവാതെ വിധി അതിനുചെറുപ്പും കാവൽ എർപ്പുപ്പെട്ടതിൽ ഏറ്റവും സഹായമായിരുന്നതുകൊണ്ടു എന്നിക്കും അവിടെ പോകാനും വരാനുമുള്ള ഒരു സംജ്ഞ ലെംകേഷൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. 'ലെംകേഷൻ' ലൈഖൻസ് ആളുകളെയും ചെറുപ്പിലും ജോലിയാണ് ബുദ്ധിമുഖിയിൽ നിന്ന് എത്താണ്ടു 13 മെമ്പർക്കൾവയും ഒരു തുറന്ന മെത്താന്തരം കാണ്വാണ് കൂട്ടാരംഭിൽ മുന്നാഴ്ച പാർപ്പിക്കണം മെന്നു. 'ലെംകേഷൻ' അംഗവീക്ഷിതിയാണെന്നെന്നുതായിരുന്നു തീരുമാനം. ക്രഷ്ണാണ്യാധാരാജാജും മുരുംഡബംഗത്തുക്കളുമായി പോരി കൂട്ടാരംഭിൽ പാർപ്പിറപ്പിക്കാൻ കൂടിയും സാന്നി വേണ്ടിയിരുന്നു. ആ ഇടവേളയിൽ ഒരു കാവൽ ആവശ്യമായിരുന്നു.

ആളുകൾ തെറിപ്പവലണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ ഏതെങ്കിൽ നിഖിൽ സാമ്പി വധം അവർക്കൊരു ആശാസമായി. തിക്ക പാവങ്ങളും തങ്ങളുടെ തൃപ്പര മാരു സന്ദേശങ്ങൾ മല്ലിനടക്കിയിൽ സുക്കിച്ചുപോന്നിരുന്നു. അവ കൂഴിച്ചെടുക്കു കണ്ണാ. അവർക്കു ബാക്ക് ഏറ്റുടർക്കുള്ളൂ. അതെല്ലാം അറിഞ്ഞു കൂടാ. തൊൻ അവരുടെ ബാക്കുഥായിരിക്കുന്നു. പ്രഭാ ഒപ്പിപ്പിലേക്ക് പണ ചുറ്റുകാൻ തുടങ്ങി. ഈ ജോലിക്ക് അതെരൂമാരു പ്രതിസന്ധി അടുത്തിരി പീഡി ചൊല്ലും വാഞ്ചാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. കൂദില്ല, വള്ളപ്പട്ടം, സാനാജോ ലി നിർവ്വഹിച്ചു. എന്നാൽ നാംകുമാനേജാരെ ഏറ്റിക്കു നൃപ്പോലി അറിയാം. ഈ പണമെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെയുണ്ടായിരുന്നു നികുപ്പിക്കേണ്ടിവരുമെന്നും തൊൻ അദ്ദേഹത്തോടു പിണ്ടു, ചെന്നും വെള്ളിയുംായി വലിഞ്ഞതുകൊണ്ട്

സീക്കിക്കാൻ ബാക്കുകാർക്കു തിരെ താല്പര്യമില്ലായിരുന്നു. പൂർണ്ണാധിക പ്രദേശങ്ങളുടെനിന്നുള്ള പണത്തിൽ തൊടാൻ ബാക്കുഗുമാൻമാർ വിസന്മതി ചേർക്കുമെന്ന യോഗ്യമാണായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ ബാക്കുമാനേജർ എന്ന എല്ലാത്തരത്തിലും സഹായിച്ചു. ബാക്കിലേക്കയെക്കു മുന്ന് പണം മുഴുവൻ രോഗാണുമുക്കർമ്മക്കാർ നിർവ്വചിച്ചു. എൻഡേ രാർമ്മ ശരിയാണെന്നിൽ, ഏതാണ്ട് അനുപത്തിനായിരുന്നു പഠണം അഞ്ചോന്ന നിശ്ചയിച്ചു. വേണ്ടുവോളും പണമുള്ളവരോടു സ്ഥിരനിക്ഷേപം നൽകാൻ ശ്രാൻ പറഞ്ഞു. അവർ ആ ഉപദേശം സ്വീകരിച്ചു. അതിനീൽക്കു ഫലമായി അവരിൽ ചിലർക്ക് തങ്ങളുടെ പണം ബാക്കിലിട്ടുന്ന ശീലം പരിപ്രത്മായിത്തിരുന്നു.

'ലോക്കേഷൻ' നിവാസികളെ ഒരു പ്രത്യേക തിരുഞ്ഞെയിൽ ജോഹാനസ് ബർഡിനടക്കത്തുള്ള ഓഫീസ്പ്രൈറ്റ് ഫാമിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ മുന്നി സിപ്പാലിറ്റി പൊതുപ്രഖ്യാപനയെച്ചു അവർക്കു കൈഞ്ഞസാധനങ്ങളും മറ്റും നൽകി. കാർവാസ് തന്യുകൾ കൊണ്ടുള്ള ഇപ്പോൾ ഒരു പട്ടാളക്കാന്ത്യാഹാ ലെ കാണപ്പെട്ടു. ഈ ക്യാമ്പിഡിവിതവുമായി പരിപ്രയമില്ലാത്ത അവർക്ക് കുറെ ബുദ്ധിമുട്ടും അവിടെന്തെ ഏർപ്പാട്ടുകളിൽ അഭ്യർത്ഥവും തോന്തി. പ്രത്യേകിച്ചേരന്തകൾിലും അസൗക്രം അവർക്കനുവേണ്ടിവന്നതുമില്ല. ണാൻ ദിവസവും അവരുടെ അടുത്തേക്ക് സെക്ക്രട്ടീറിൽ ചെലുമ്പായിരുന്നു. അവിടെ താമസമാക്കി 24 മൺക്കുറിനും അവർ എല്ലാ കൂട്ടാട്ടുകളും മറക്കുകയും ആപ്പാദപ്പെട്ടും കഴിയാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ണാനവിടെ ചെന്ന സ്നേഹാശക്ക അവർ പാട്ടു തമാശയായി സന്ദേശപ്പെട്ടിരുന്നതു കാണാമായിരുന്നു. തുറസ്സായ സ്റ്റോർക്ക് മുന്നാഴ്ച രാമസിച്ചേപ്പോൾ അവരുടെ ആരോഗ്യം മെച്ചപ്പായി എന്നു കാണാമായിരുന്നു.

ആളുകൾ ഒഴിഞ്ഞുപോയതിനീൽക്കു പിറ്റേനു തന്നെ 'ലോക്കേഷൻ' അർഗ്ഗ നിക്കിലുഡാക്കി എന്നാണ് എൻഡേ രാർമ്മ. അർഗ്ഗിഡാലക്കളിൽ നിന്ന് എൻഡേ കിലും രക്ഷിച്ചു സുക്ഷിക്കാൻ മുനിസിപ്പാലിറ്റി തിരെ താല്പര്യം കാണിച്ചില്ല. ചന്ത സ്റ്റോർക്കുകളും മുനിസിപ്പാലിറ്റി വക തടികളും കരിക്കിളുകളും തന്നു. ആ ഇന്നത്തിൽ 10,000 പഠണർക്ക് ഒഴ്ചക്കുണ്ടായി. ചന്തയിൽക്കുറെ ചന്ത എലികളെ കാണുന്നതാണ് സാഹസികമായ തന്റെ നടപടിക്കു കാണും.

മുനിസിപ്പാലിറ്റിക്ക് ലാറ്റീച്ചു ചെലവു വഹിക്കേണ്ടിവന്നു. എങ്കിലും പൂർഗ്ഗ പട്ടാള വിജയപ്പെട്ടു തന്നെന്നു നിർത്താൻ അതിനു കഴിഞ്ഞു. നഗരം വിണ്ണും സ്വർക്കാരംമായി ശ്രാംകാശപ്പെട്ടാണ് ചെയ്തു.

18. ഒരു പ്രസ്തകതത്തിനീൽക്കു മാന്ത്രിക സ്വാധീനം

അ കരിംപുരും പാവപ്പെട്ട ഇന്നുംകാരുടെ മേലുള്ള എൻഡേ സ്വാധീനവും വക്കിലെന്ന നിലയ്ക്കുള്ള എൻഡേ ജോലിയും ഉത്തരവാദിത്വവും വർദ്ധിപ്പിച്ചു. യുറോപ്പുകാരുമായി എനിക്കുണ്ടായ ചില പുതിയ പരിപ്രയങ്ങൾ എൻഡേ യാർ നിക്കു ബാധ്യതകൾ കാരുമായി വിശദിപ്പിക്കേണ്ടവുംവിധിയം ശാശ്വതമായിത്തിരുന്നു.

മി. വൈസ്റ്റുമായി ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ടതുപോലെ സസ്യഭക്ഷണശാലയിൽ വച്ചുണ്ട് നി. പോളക്കുമാരി ഞാൻ പരിചയമായത്. ഒരു സാധാഹർന്ന തത്തിൽ എൻറീയടുത്തുനിന്ന് കുറച്ചുകൾല്ലെങ്കിൽ മേഖല കേവണ്ണം കഴിപ്പിരുന്ന ഒരു ചെറിപ്പുകരാൻ എന്നൊക്കാണാനുഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് തന്റെ കാർഡുകരാടുതയചെയ്തു. എൻറീ മേഖലിലേക്കു വരാൻ ഞാനുദ്ദേശ തന്ത കഷണിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തു സ്ഥിക്കിക്കുകയും ചെയ്തു.

“ക്രിടിക്കിലിന്റെ (The Critic) ഉപപത്രാധിപരാണും ഞാൻ” അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “പ്രോഫീസിപ്പിൾ നിങ്ങൾ പ്രത്യേകിക്കുകയും കമ്പുമായിച്ചേരുവാൻ കാണണമെന്നും വളരെ ആഗ്രഹം തോന്നി. ഇങ്ങനെന്നെന്നാവെന്നും കുട്ടിയ തിരു എൻകു സന്നോഷമുണ്ട്.”

മി. പോളക്കിലിന്റെ ആദ്ദേഹത്തിലേക്കാക്കിപ്പിച്ചു. ആ ചെവകിട്ടു തന്നെ നിങ്ങൾ പരിപ്പരം മനസ്സിലാക്കി. ജീവിതത്തിലെ സർവ്വപ്യാഘമായ സംഗതിക്കാളിപ്പിൾ ഞാങ്ങിക്കു വളരെ സഹാനമായ വിഷയങ്ങളും സൗഖ്യതന്നും തോന്നി. അദ്ദേഹം ലളിതജീവിതം, ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. തന്റെ ബുദ്ധി യെ വശികരിച്ചു എത്ര കാരംവും പ്രവൃത്തിയിൽ കൊണ്ടുവരികയെന്ന അർഥത്തെ കൈകൊയ്യും വൈദികവും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. തന്റെ ജീവിതത്തിൽ അദ്ദേഹം വരുത്തിയ മാറ്റങ്ങളിൽ പിലത് വിസ്തൃവകാണ്ടതുന്നപോലെ പെട്ടെന്നുള്ളവയുമായിരുന്നു.

ഇന്തുൻ പ്രീനിയൽഡിൽ ചെലവു പ്രതിഭിനം വരവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മി. വൈസ്റ്റുനിൽ നിന്നു കിട്ടിയ ആദ്യപില്ലോർട്ട് തന്നെ ഭ്യാനകമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എഴുതി. “ഈ എർപ്പാടിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുമെന്ന് ഒരു പക്ഷേ നിങ്ങൾ കൂടുതുനും ലാംബ ഞാൻ പ്രതിക്ഷിക്കുന്നീല്ല. നഷ്ടം തന്നെ ഉണ്ടായുകുമെന്നും ഞാൻ ശക്തിക്കുന്നു. കണക്കുപൂർണ്ണതക്കാർ കുടണ്ണുകിടക്കുന്നു. കടം പിരി ചെട്ടുകാണി വളരെയുണ്ട്. പക്ഷേ അതിനു വാലും തലയും തിരികാനു അവസ്ഥയാണ്. കാരുമായ ഒഴിച്ചുപണി ചെയ്യുന്നിലിക്കുന്നു. പക്ഷേ ഇവയോർത്തു താഴാൾ വിശകലനങ്ങൾ. എൻറീ കഴിവിലിന്റെ പാമാവധി കാരും അഡ് നേരെയാക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കാം. ലാമുണ്ടായാലും ലഭ്യകില്ലും ഞാൻ ജോലി തുടരുന്നു.”

ആദായമില്ലെന്നു കണംപോൾ മി. വൈസ്റ്റുനിൽ അതുപേക്ഷിച്ചു പോകാമായിരുന്നു. എക്കിൽ എന്നിക്കദ്ദേശവൈരി കുടുപ്പെട്ടതാൻ കഴിയുമായിരുന്നു മുളി. തക്ക തെളിവിലുംതെ ആ സ്ഥലപരമാ ലാഭകരമാണെന്നു തന്നെ യഥപ്പിച്ചതിന്, വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന് എന്നൊന്ന് കുറുപ്പെട്ടതാൻ അവകാശമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ അദ്ദേഹം പരാതിയായി എറ്റവുംപോലും ഉച്ചവിച്ചില്ല. എന്നൊല്ലും ഇതു സംഗതി ഞാനുന്നരു പച്ചപ്പെടാതെന്നെന്ന ധാരണ അദ്ദേഹത്തിലുണ്ടാക്കിയെന്നും ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ശ്രീ. മണ്ണജിത്തിന്റെ കണക്ക് പരിശോധിക്കാതെ അതേപടി വിശദപിച്ചുകൊണ്ടാണ് അത് (ഇന്തുൻ പ്രീനിയൽ) ആദായകരമാണെന്നും മി. വൈസ്റ്റുനോട് ഞാൻ പിണ്ഠേത്.

ഒരു പൊതുപ്രവർത്തകൻ സ്വയം പരിശോധിച്ചു ബോധ്യപ്പെടാത്ത കാലു തന്ത്രാദി പ്രസ്താവനകൾ നടത്തുതെന്ന് ഇതോടു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. സർവ്വോഹി, ഒരു സത്യാരാധകൻ പരമാവധി ഗ്രാഹാദ്ധ്യവാദിക്കണം. സ്വയം പരിശോധിച്ചു ബോധ്യപ്പെടാത്ത കാര്യം വിശ്വസിക്കാൻ മറ്റാരാളെ അനുവദിക്കുന്നത് സത്യത്തിൽ മായം ചേർക്കലാണ്. ഈ അറിവുണ്ടായിട്ടും, മറുള്ള വഴി ഫായുന്നത് അസ്വാദ വിശ്വസിക്കുന്ന എന്നീരും സ്വഭാവങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി നിക്ഷാമിക്കാൻ എനിക്കു സാധിച്ചില്ലെന്നു ദ്രുതഗതാട സമ്മതിക്കണം. എനിക്കു ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നതില്ലയികും. ജോലി ചെയ്യാനുള്ള എന്നീരു ദ്രുതഗതാട ഫഹാം ഇതിനു കാരണം. ഈ ദ്രുതമോഹം എന്നൊക്കാളേറു എന്നീരു സഹദ്വാർത്തകർക്ക് ഒരു ശല്യഹേത്യവായി പലപ്പോഴും തീർന്നിട്ടുണ്ട്.

മി. വൈസ്റ്റീരിന്നീരു കൃത്യ ഉടനെ ഞാൻ നേരാളിലേക്കു പുറിപ്പു ടു. മി. പോളക്കിനോട് ഞാൻ എല്ലാ രഥവുണ്ടാക്കും പരിശയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഏറ്റനു യാത്രയാക്കാൻ സർപ്പാഗ്നിൽ വന്നിരുന്നു. യാത്രയിൽ വായിക്കാൻ അദ്ദേഹം എനിക്കെല്ലാം പുസ്തകം തന്നു. ഞാൻ തീർച്ചയായും അതിഷ്ഠപ്പെടുമെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. റംക്കിൻ്റെ 'അണംട്ടു ദിസ് ലാസ്റ്റ്' (Unto This Last) ആയിരുന്നു അത്.

വായിച്ചു രൂപങ്ങിച്ചു എനിക്കു താഴെ വയ്ക്കാൻ കഴിയാത്ത വിധത്തിലുള്ളതായിരുന്നു ആ പുസ്തകം. ഞാനതിന്നീരു പിടിച്ചിലമർന്നു. ജോറാന സ്പശ്ശിൽ നിന്ന് യർബ്ബാനിലേക്ക് 24 മണിക്കൂർ യാത്രയുണ്ടായിരുന്നു. വൈകുന്നേരമാണ് തീവണ്ണി അവിടെ എത്തിയത്. ആ രാത്രി എനിക്കു തിരെ ദ്രാഡാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടും ആ പുസ്തകക്കണിലെ തന്ത്രങ്ങൾക്കുനുശുചതമായി എന്നീ ഭിവിത്തെന്ന മാറ്റാൻ ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു.

റംക്കിൻ്റെ ഒരു പുസ്തകം ഞാൻ വായിക്കുന്നത് അതാവുമായിരുന്നു. ദിദ്യാല്പാസകാലാജ് പാംപ്രസ്തകങ്ങളും തെര മറ്റാനും ഞാൻ വായിച്ചുവരുന്നിരുന്നു. പാഡാം. പിന്നീടു കർമ്മനിരതമായ ഭിവിത്തെനിലേക്കു കടന്ന പ്രോശ വായിക്കാൻ സമയമില്ലാതെയും വന്നു. അതിനാൽ പുസ്തകങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള അറിവ് എനിക്കു കാരുംഘയുണ്ടാണ് അവകാശപ്പെട്ടുകൂടാ. എങ്കിലും ഈ വായനക്കുംഡാ മുലം എനിക്ക് അധികമാനും നഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നീരു വിശ്വാസം. നേരേറിപ്പ് പരിമിതമായ വായനമുലം വായിച്ചുതു നാലുപോലെ ദാഹിച്ചു കിട്ടാനിടയാണെന്നു പറിയാം. അഞ്ചെന്ന വായിച്ചു പുസ്തക കണ്ണളിൽ എന്നീ ഭിവിത്തെന്ന പ്രായോഗികതലഭിൽ ദ്രുതഗതിയിൽ മാറ്റി ഞാൻതെ പുസ്തകം 'അണംട്ടു ദിസ് ലാസ്റ്റ്' ആണ്. പിന്നീട് 'സർവ്വോദയ' (എല്ലാവർക്കും കേൾമാം) എന്ന തലക്കെട്ടിൽ ഞാനതു ഗുജാരാത്തിലേക്കു തെണ്ണുകു ചെയ്തു.

റംക്കിൻ്റെ ഇരു മഹാഗണ്യമാർത്തിൽ എന്നീരു ആഴ്ചമേറിയ പില വിശ്വാസ ആശി പ്രായിപ്പിച്ചു കണ്ണതായി ഞാൻ കരുതുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് എന്ന അതു പിടിച്ചെടുക്കുകയും എന്നീരു ഭിവിത്തെന്ന പിഡിയമാക്കു

കയും ചെയ്തത്. മനുഷ്യമനസ്സിൽ മറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന നമ്മെ ഉണ്ടത്തി പ്രവർത്തിപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്നവനാണു കാഡി. കാഡികൾ, എല്ലാവരെയും ഒരു പോലെ സ്വാധീനിക്കുന്നില്ല. ഏതൊന്നാൽ എല്ലാവരും തുല്യ അളവിൽ വികസിച്ചിരിക്കുയില്ല.

‘അണ്ടു’ ദിന് ലാസ്റ്റ്’ലെ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയ ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾ ഇവയാണ്:

1. വ്യക്തിയുടെ നമ്മെ പൊതുനഗയിൽ അടങ്കിയിരിക്കുന്നു.
2. തനാഴിൽ ഒക്കാണ് ഉപജീവനം കഴിക്കാൻ എല്ലാവർക്കും തുല്യാവകാശം ഉള്ളതിനാൽ വക്കിലിബൻറ ജോലിക്കും കുഴുക്കണ്ണൻ ജോലിക്കും ഒരേ വിലാണുള്ളത്.
3. അഭ്യന്തരിച്ചുള്ള ജീവിതം, അതായത് കർഷകരണിയും കൈവോലക്കാരൻണിയും ജീവിതം ആണ് ഏറ്റവും നല്ല ജീവിതിൽ.

ഇവയിൽ ആദ്യത്തെ എന്നിക്കാറിയാമായിരുന്നു. രണ്ടാമതേത് ഞാൻ അവുക്കത്തായി ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. മുന്നാമതേതതാകട്ട എന്നിക്കാരികലും തോനിയിരുന്നില്ല. രണ്ടാമതേതതും മുന്നാമതേതതും ആദ്യത്തെ അടങ്കിയിട്ടുണ്ട് ‘അണ്ടു’ ദിന് ലാസ്റ്റ്’ പകർവ്വെളിച്ചുപോലെ എന്നിക്കു വ്യക്തമാക്കിരുന്നു. ഈ തന്ത്രങ്ങൾ പ്രയോഗത്തിൽ വരുത്താൻ തയ്യാറായിക്കൊണ്ട് പ്രാഥതന്ത്രാടാപ്പം ഞാൻ ഉണ്ടാനെ.

19. പീനിക്സ് സമൂഹസ്ഥാപനം

‘അണ്ടു’ ദിന് ലാസ്റ്റ്’ എൻഡ് മനസ്സിൽ ചെലുത്തിയ സംശയിനം മി. വൈസ്റ്റിനു വിവരിച്ചു കൊടുക്കുകയും എല്ലാ കാര്യങ്ങളും അദ്ദേഹവ്യമായി ഞാൻ സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തു. ‘ഇന്നുണ്ട് ഒപ്പിനിയൻ’ ഒരു കൂപ്പിന്നിലെ ഭേദക്കു മാറ്റണമെന്നും അവിടെ എല്ലാവരും പണിഡിയുക്കണമെന്നും എല്ലാവരും ഒരു ജീവിത വേതനം (living wage) സ്ഥിക്കിക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നും ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. മി. വൈസ്റ്റ് ഈ നിർദ്ദേശ സ്ഥിക്കിക്കുകയും വണ്ണാംവേശവൃത്താസം കൂടാതെ ഓരോരുത്തർക്കുമുള്ള പ്രതിമാസ വേതനം മുന്നു പവനായി നിർബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ പ്രസ്തിലെ പത്രതാ അതിലെയിക്കമോ ആയ ജോലിക്കാരല്ലോ. ഒരു തിരിഞ്ഞ ഒരു കൂപ്പിന്നിലെത്തു പോയി പാർക്കാൻ സമ്മതിക്കുമോ, നിത്യവും അഭിരുചി മാത്രമുള്ള (പത്രിപാലം കൊണ്ടു തുപ്പിപ്പെടുമോ, എന്നതൊരു പ്രശ്നം നമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഈ പബ്ലിയേഡു യോജിക്കാൻ കഴിയാത്തവർ പാശയോലെ ശേഖരിച്ചു വാങ്ങുകയും ക്രമേണ ഇള സ്ഥാപനത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്കു എന്ന ലക്ഷ്യത്താട്ട ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നു തന്ത്രം നിർദ്ദേശിച്ചു.

(പ്രസ്തിലെ ജോലിക്കാരരുത്തായി ഈ കാര്യങ്ങൾ ഞാൻ സംസാരിച്ചു. ഫു.

മദർജ്ജിത്തിന് ഈ നിർദ്ദേശം ഇഷ്ടമായിട്ടുണ്ട്. അത് ബാധിഗുന്മായി അദ്ദേഹ തതിനു തോന്തി. തന്റെ സർവ്വസവും മുടക്കിയിട്ടുള്ള ആ പ്രസ്താവനം അതോടെ ഒരു നശിക്കുമെന്നും ജോലിക്കാർ ഭളിച്ചൊടുമെന്നും 'ഇന്ത്യൻ പ്ലീനിയൻ' നിന്നുപോകുമെന്നും പ്രസ്തുതിച്ചുട്ടെണ്ണിവരുമെന്നും അദ്ദോഹം അഭിപ്രായ പ്ല്ല്യൂ.

പ്രസ്തുതം ജോലിക്കാർലൈഡാൾ എൻറ ഒരു മച്ചുനന്നായ ചരഗൻലാൽ ഗാന്ധിയായിരുന്നു. മി. വെസ്റ്റിനോടു സംസാരിച്ചു അവസരത്തിൽ തന്നെ ഈ നിർദ്ദേശം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുദ്യവില്ലും താൻ വച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു ഭാവം യും കൂട്ടിക്കളിം ഉണ്ടായിരുന്നു. കൂട്ടിക്കാലം മുതൽ എൻറ കീഴിൽ പരിശീലി നിന്നിന്നും ജോലിക്കും സ്വയം സന്നദ്ധനായ അദ്ദേഹത്തിന് എന്നിൽ പുണ്ണം വിശ്വാസം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ എതിരിവാദത്തിനോന്നും നിലംക്കാരന് അദ്ദേഹം ഈ പദ്ധതി സ്ഥിക്കിക്കുകയും പിന്നീടെപ്പോഴും എൻറെ കൂടു നിലംക്കുകയും ചെയ്തു. അച്ചടിയിൽനാം നടത്തുന്ന ശോഭിന്നസാമിയും ആ നിർദ്ദേശത്തോടു യോജിച്ചു. മറ്റൊള്ളവർ പദ്ധതിയിൽ ചേരുന്നില്ല. പക്ഷെ താൻ പ്രസ്തുതി മാറ്റിയാലും അവിടെ പോകാൻ തയാറാണെന്നും സമ്മതിച്ചു.

അളുകളുമായി ഈ കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു തിരുമാനിക്കാൻ രണ്ടു ദിവസം തിലയിക്കം എടുത്തില്ലെന്ന് എൻറ ഓർമ്മ. അതിനുശേഷം ഉടൻ തന്നെ, ധർമ്മാശ്രാന്തർ സമീക്ഷപ്രവേശാത്തേവിടെയെക്കില്ലും ഒരു റിയൽവേ സംഭവനടുത്ത് കുറേ സ്ഥലം ആവശ്യമുണ്ടെന്ന് താൻ പരസ്യം നാലുകി. പ്രിനി ക്സിനെ സംബന്ധിച്ചു ഒരു മറുപടി കിട്ടി. മി. വെസ്റ്റു താനും കൂടി ആ വൻ തു നോക്കാൻ പോയി. ഒരാഴ്ചയ്ക്കുകും തണ്ടശ്രീ ഇരുപത് ഏക്കരെ സ്ഥലം വാങ്ങി. അതിൽ നല്ലാരു ചെറിയ അരുവിയും കുറേ മാവുകളും നാശമുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. അതിനോടു ചേർന്ന് ധാരാളം ഘലവുകൾണ്ണല്ലോ ഒരു പശകിയ കൂടിലുമുള്ള 80 ഏക്കരെ സ്ഥലമുണ്ടായിരുന്നു. അതും തണ്ടശ്രീ വാങ്ങി. ആകെ വില 1000 പവനായിരുന്നു.

അന്തരിച്ചു മി. റിസ്റ്റംജി ഇത്തരം സംബന്ധങ്ങളിൽ എന്നെ എപ്പോഴും പിന്നാങ്കിയിരുന്നു. ഈ എപ്പോട് അദ്ദേഹത്തിന് ഇഷ്ടപ്ല്ല്യൂ. വലിയൊരു ശുദ്ധാമിശ്രി മടക്കുകളുള്ളതും ഉപയോഗിച്ചു പശകിയതുമായ ഇരുവും പല കകളും കെട്ടിടം പണിക്കു പറ്റിയ മറ്റു സാധനങ്ങളും യെല്ലാം ഉപയോഗിക്കാൻ അദ്ദേഹം എന്നിക്കു വിട്ടുതന്നു. അവകാശം തണ്ടശ്രീ പണി തുടങ്ങി. മോവൻ യുദ്ധത്തിൽ എന്നോടൊപ്പം പ്രവർത്തിച്ച ചില ഇന്ത്യൻ മരപ്പണിക്കരും കല്പണിക്കാരും പ്രസ്തുതിവേണ്ടി ഒരു ശൈഖ്യവും സാമ്പത്തികവും അവകാശം പണി തുടങ്ങി. മി. വെസ്റ്റും മറ്റു ചില രൂപം സ്വാക്ഷ നോക്കാതെതന്നെ മരപ്പണിക്കാരുടെയും കല്പണിക്കാരുടെയും കുടു താമസിച്ചു. ആച്ചപ്പാപ്പില്ലാത്തതും പുല്ലു തിങ്ങിവളർന്നു കിടന്ന രൂപത്തുമായ ആ സ്ഥലം പാന്നുകൾ നിറഞ്ഞതും താമസിക്കാൻ ആവശ്യമാണ്.

രവും ആയിരുന്നു. കാർവാൻ കുടാരണ്ടശ്ശകു കീഴചയാൾ ആദ്യം എല്ലാവരും താമസിച്ചത്. എതാം ഒരു ചയ്യക്കും ഞങ്ങളുടെ സാധനങ്ങൾ അധികവും പീറിക്സിലേയ്ക്കു വണ്ണിയിൽ കൊണ്ടുപോയി. അതു ധർമ്മാനിൽ നിന്നു പതിനൊല്ലു മെല്ലും പീറിക്സ് സ്റ്ററ്റേഷനിൽ നിന്നു രണ്ട് മെല്ലും ഒക്കലയായിരുന്നു.

'ഇന്ത്യൻ ഷ്ടൈനിയ്'ന്റെ ഒരു ലക്ഷം മാത്രമേ പുറത്തു 'മെര്ക്കുറി' പ്രസ്തുതി അച്ചടിക്കേണ്ടി വന്നുള്ളൂ.

ഇന്ത്യയിൽ നിന്നു ലാഡും പരിശക്ഷിക്കാനായി എത്തേരി കുടാ വന്നവരും പലതരം ബൃഹാദ്രജാളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നവരുമായ ബന്ധുക്കളേയും സുപ്പരു ഞന്നുകളേയും പീറിക്സിലേയ്ക്ക് ആകർഷിക്കാനായിരുന്നു എത്തേരി അടുത്ത പതിഗ്രാമം. അവർ പണമുഖഭാക്കാൻ വേണ്ടിയാണു വന്നത്. അതുകൊണ്ട് അവരും സംബന്ധിക്കുമെന്തു എല്ലുപ്പമായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും ചിലർ സമ്മതിച്ചു. അവരുടെ കുട്ടത്തിൽ മഗ്നിലാൻ ഗാന്ധിയുടെ പേരുമാത്രം ഇവിടെ എടുത്തുപറയാം. മറ്റുള്ളവർ വ്യാപാരത്തിലേയ്ക്കു മടങ്ങിപ്പോകി. മഗ്നിലാൻ ഗാന്ധിയാക്കട്ട എത്തേരി കുട്ട പ്രവർത്തനിക്കാൻ വേണ്ടി തന്ത്രം ജോലി എന്നതിന്റെയും മുതൽക്കേഡയുള്ള സഹപ്രവർത്തകരുടെ കുട്ടത്തിൽ കഴിവും തുാഗ വ്യം അപ്പുണ്മനോഭാവവ്യം കൊണ്ട് അദ്ദേഹം മുന്നിട്ടു നില്ക്കുന്നു. സാധം അഭ്യന്തരിച്ചു പറിച്ച ഒരു കരകൗശലക്കാരൻ എന്ന നിലയ്ക്ക് അവരുടെ കുട്ട അതിൽ അദ്ദേഹത്തിന് അതുവ്യമായ സ്ഥാനമുണ്ട്.

അങ്ങനെ 1904 ആണിനിക്സ് സമൂഹം ആരംഭിച്ചു. അനവധി ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ഉണ്ടായിട്ടും 'ഇന്ത്യൻ ഷ്ടൈനിയൻ' അവിടെ നിന്നു ഇപ്പോഴും പ്രസിദ്ധിക്കിയിട്ടും വരുന്നു.

അതിനേരിൽ പ്രാരംഭകാലത്തുനിന്നും കൂടുതലും മാറ്റങ്ങളും ആശകളും നിരാക്കരിക്കുമ്പോൾ ഒരു പ്രത്യേക അഖ്യായത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കാൻ മാത്രമുണ്ട്.

20. ആദ്യത്തെ രാത്രി

പീറിക്സിൽ നിന്ന് ഇന്ത്യൻ ഷ്ടൈനിയൻ ആദ്യലക്ഷം ഇരക്കുന്നത് എല്ലുപ്പമുള്ള കാലുമായിരുന്നില്ല. ഒരു മുൻകരുതല്ലുകൾ ഞാനെന്നടുത്തിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ആദ്യലക്ഷം വേണ്ടെന്നു പയ്ക്കുകയോ വൈക്കിക്കുകയോ ചെയ്യേണ്ടിവരുമായിരുന്നു. പ്രസ്തുത നടത്താൻ ഒരു എഴുജിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നത് എനിക്കു സ്വികാരുമായ ആശയമായിരുന്നില്ല. കൂപ്പിജോലികൾ കൈകൊണ്ടു ചെയ്യുന്ന ആ സ്ഥലത്ത് എഴുജിൽ നടത്താനും കായികശക്തി തന്നെയാണു യോജിച്ചതെന്ന് എനിക്കു തോന്തി. എന്നാൽ ഇത് ആശയം പ്രായോഗികമാണെന്നു തോന്തിയതിനാൽ ഞങ്ങൾ ഒരു ഓയിൽ എഴുജിൽ സ്ഥാപിച്ചു. എന്നാലും എഴുജിൽ പ്രവർത്തനിക്കാതെ വന്നാൽ പ്രസ്തുത നടത്തുന്നതിനായി എത്തെ

കിലും നന്ന് ശരിയാക്കണമെന്നു മി. വെസ്റ്റ്രിനോടു ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു നന്ന്. അതനുസരിച്ച് അദ്ദേഹം കൈകൊണ്ടു തിരിക്കാവുന്ന ഒരു ചക്രം എറേപ്പെടുത്തി. ഒരു ദിനപ്പുത്രത്തിൽനിന്നും ആകുതി, പിനിക്സ്യൂപാലെ ഒരുൾപ്പെടെ ശേഷതു നന്ന് ഇരകൾവോൾ (ഇന്ത്യൻ സ്ട്രീറിന്റെ) യോജിക്കാത്തതായി തോന്തി. അതിനാൽ ഫുർസന്കാപ് സെസണാക്കി കുറച്ചു. അതുമുള്ള അടിയ നിഖലടങ്ങലിൽ ഒരു ട്രഡിൽ (ചവിട്ടു പ്രാപ്പ്) കൊണ്ട് അപ്പുളി നടഞ്ഞാമായിരുന്നു.

പ്രാരംഭാലടത്തിൽ, അതു പ്രാസിദ്ധീകരിക്കുന്നതിൽനിന്നും താഴെന്നു രാത്രി, ഐണ്ടർക്കു വളരെ വൈകുവോളം ഉറക്കാമിളച്ചു പണിക്കയറ്റുക്കേണ്ടി വന്നു. ചെറുപ്പുംബാരും പ്രധാനമായവരുമെല്ലാം കടലാസ്സു മടക്കയുന്നതിൽ സഹകരിച്ചു. സാധാരണനായായി രാത്രി പഞ്ചിന്നും പ്രത്യേഖിന്നും ലുടയ്ക്കു ഞങ്ങൾ ജേം ലി തിരിക്കുമ്പോയിരുന്നു. ഏന്നാൽ ആളുരാത്രി അവിന്മർഗ്ഗിയാണെന്ന്. അച്ചടിക്കാൻ വേണ്ടി പേജുകട്ടി ചെറിയാക്കിയിരുന്നു. പക്ഷേ എൻജിൻ പ്രവർത്തിക്കാൻ കുട്ടാക്കിയിട്ടും. ധർമ്മാനീക്രമി നിന്ന് ഒരു എൻജിനിയർ എൻജിൻ ഘടിപ്പിച്ചു പ്രവർത്തിപ്പിക്കാനായി ഞങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹവും മി. വെസ്റ്റ്രൂം പരമാവധി ശ്രദ്ധിച്ചു. പക്ഷേ ഫലമുണ്ടായില്ല. എല്ലാവരും അസ്വസ്ഥം രായി. അവസാനം മി. വെസ്റ്റ്രൂം നിരാശനായി, നിറഞ്ഞ കല്പനകളോടു എൻറ യടുത്തു വന്നു പറഞ്ഞു: “എൻജിൻ പ്രവർത്തിക്കുകയില്ല. പത്രം സമയത്ത് ഇറക്കാൻ കഴിയുകയില്ലെന്നു ഞാൻ യേജുട്ടുന്നു”.

“അതാണവാസ്തവ്യയക്കിൽ, നമ്മൾ നില്ലുഹായാണ്. കല്പന വാർത്തയു കൊണ്ടു പ്രയോജനമില്ല. മനുസ്യസാമ്പൂഹിക മന്ദിരങ്ങളിലും ചെബുളാൻ നമ്മുക്കു നോക്കാം. കൈകൊണ്ടു പ്രവർത്തിപ്പിക്കാവുന്ന ആ ചക്രത്തിൽനിന്നും കാര്യം ഇംഗ്ലീഷ് എന്നുണ്ടെനെ?” അദ്ദേഹത്തെ ആശാനിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു ഞാൻ പറഞ്ഞു.

“അതു പ്രവർത്തിപ്പിക്കാൻ മാത്രം ആളുകൾ നമുകൾ എറിക്കുമ്പോൾ തുള്ളുത്?” അദ്ദേഹം മറുപടി പറഞ്ഞു. “ആ ജോലിയ്ക്കു നമ്മൾ മതിയാവുകയില്ല. അതു നാലുപേര് വിത്തം മാറ്റിമാറ്റി ചെയ്യുണ്ടതാണ്. നമ്മുടെ ആളുകളുണ്ടാക്കിൽ തളർന്നും കഴിണ്ടു”.

കെട്ടിടത്തിൻറെ പണി കഴിണ്ണിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ആശാരിമാർജ്ജങ്ങളുടെ കുടുംബം അപ്പോഴും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവൻ പ്രസ്തുതിയും, നിവർത്തനം ഉണ്ടായിരുന്നത്. അവരെ ചുണിക്കുക്കാണ്ട് ഞാൻ പറഞ്ഞു: “എന്നാൽ, നമുകൾ ഈ ആശാരിമാരെ സഹായാത്മിന്നു വിളിച്ചുകൂടു? ഒരു രാത്രി മുഴുവൻ നമുക്കു പണി കണ്ടുകൊണ്ടും, ഈ മാർഗ്ഗമാണ് എന്നിക്കു സ്വീകാര്യമായി തോന്നുന്നത്”.

“ആശാരിമാരെ ഉണ്ടായാൽ എനിക്കു ദെയ്വുമില്ല. നമ്മുടെ ആളുകളുണ്ടാക്കിൽ വല്ലാതെ കുറിപ്പിച്ചും കഴിണ്ടു”. മി. വെസ്റ്റ്രൂം പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ ഞാൻ: “ശരി. അതു ഞാൻ പരിക്ഷിച്ചു നോക്കാം”.

“അഞ്ചുനായാണാക്കിൽ നമുക്കു ജോലി തിരിക്കാൻ സാധിച്ചുവും” മി. വെസ്റ്റ്രൂം മറുപടി പറഞ്ഞു.

ഞാൻ ആശാരിമാരെ വിളിച്ചുണ്ടിന്തി അവരുടെ സഹകരണം അല്ലെങ്കിലും അവരെ നിർബന്ധിക്കണമെന്നും അവർ പറഞ്ഞു: “രു അടിയന്തി രഘുത്തിൽ ഞങ്ങളെ വിളിക്കാൻ സാധിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ ഞങ്ങളെക്കാണ് എന്നു പ്രയോജനം? നിങ്ങളുംവരും വിശ്രമിച്ചോളും ഞങ്ങൾ ഈ ചാക്കം പ്രവർത്തിപ്പിക്കാം. ഞങ്ങൾക്ക് ഇത് നില്ലാഹേണിയാണ്”. പ്രസ്തുതി ഞങ്ങളുടെ ജോലിക്കാർ തിരിച്ചയായും ചാറിയായിരുന്നു.

എ. വെസ്റ്റ് അന്തുമികം സന്തുഷ്ടനാഭുകയും ജോലി തുടങ്ങിയപോൾ ഒരു സ്ത്രീത്വഗതിയം ആലപിക്കുകയും ചെയ്തു. ആശാരിമാരോടൊപ്പാണും ജോലിക്കാൻ പക്ഷുചോരിന്നു. മറ്റുള്ളവരും മാറിമാറി ജോലി ചെയ്തു. നാഞ്ഞനെ ഞങ്ങൾ രാവിലെ ഏഴുമണിവരെ പണിയെടുത്തു. എന്നിട്ടും വളരെയെറി തിരികുണ്ടാണെന്നായിരുന്നു. അതിനാൽ ഉറകമുണ്ടാൻ എൻഡിക്കിൾ പ്രവർത്തിപ്പിക്കാൻ വിശ്വേഷിച്ചു. അതിൽ വിജയിക്കുകയാണെന്നിൽ ഞങ്ങൾക്കും ജോലി സമയംതിന്നു തിരിക്കാൻ കഴിയും.

എ. വെസ്റ്റ് അദ്ദേഹത്തെ ഉണ്ടർത്തുകയും ഉടൻ തന്നെ അദ്ദേഹം എൻഡിക്കിൾ മുൻഭിലേരുക്കു പോവുകയും ചെയ്തു. അഞ്ചുതമനു പായത്തേ അദ്ദേഹം തൊട്ടുയുണ്ട് എൻഡിക്കിൾ പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങി! ഏഴുവരുടെ യും ആർത്താരാവായതിൽ പ്രസ്തുതിക്കു മുഴുവാണ്. “ഇതെങ്ങനെ സംഭവിച്ചു? രാത്രി നമ്മുടെയെല്ലാം അഭ്യാസം നിഷ്പലമാബുകയും ഇന്നു രാവിലെ ഒരു കുഴ്ന്നവുമില്ലാത്തവിധി. അതു പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തതെങ്കിൽ?” ഞാൻ തിരക്കി.

“അതെങ്ങനെയാണെന്നു പറയാൻ പ്രയാസമാണ്”, എ. വെസ്റ്റോ ആ എൻഡിക്കിൾക്കും (ആരാബണനും ഞാനോർക്കുന്നില്ല) പറഞ്ഞു. “നമ്മുടെ പോലെ യന്ത്രങ്ങൾക്കു പിംഗ്ലോൾ വിശ്രമം ആവശ്യമാണെന്നു തോനു തന്ത്ര പോലെയെന്നു അഭ്യാസം പോരുമ്പറി”.

എന്ന സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം എൻഡിക്കിൾ പ്രവർത്തിക്കാതായത് ഞങ്ങൾ രക്ഷാഭ്യർക്കുമുള്ള ഒരു പരിഷയായിട്ടാണ് അനുവേദ്ധപ്പെട്ടത്. തക്കസമയം തു അതു പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങിയതു ഞങ്ങളുടെ ആത്മാർത്ഥവും കഠിനവുമായ അഭ്യാസത്തിനില്ലെ ഫലമാണെന്നും തോനി.

പ്രത്യേകിന്റെ കോട്ടീകൾ കൃത്യസമയത്തു തന്നെ അയച്ചു. എല്ലാവർക്കും സന്ന്മാബുകയും ചെയ്തു.

തുടക്കം മുതൽക്കേ ഉണ്ടായ ഇത് നിഷ്കർഷം, പത്രം കൃത്യസമയത്തിന് അധികമന്ന് ഉറപ്പു വരുത്തി. എന്നുമാത്രമല്ല സ്വാശയത്തിന്റെ ഒരു അന്തരിക്ഷം പീറിക്കണമെന്നും അത് ഉള്ളവാക്കുകയും ചെയ്തു. മനസ്സും എൻഡിക്കിൾ ഉപേക്ഷിച്ച് കായികഗൂഢിക്കാണ്ടു മാത്രം ജോലി ചെയ്ത ഒരു കാലാവധി പിന്നിട്ടുണ്ടായി. പീറിക്കണമെന്നും ധാരംകൂമായ ഉയർച്ചയുടെ അങ്ങേയറ്റ തന്ത്രത്തിൽ ദിവസങ്ങളായിരുന്നു എൻഡിക്കാൻ അവ.

21. പോളിക്ക് എടുത്തുചാട്ടുന്നു

പിനിക്കൻ സ്ഥാപനം ഞാൻ തുടങ്ങിയെങ്കിലും അവിടെ കൂടാശു നാളുകൾ മാത്രമേ എനിക്കു പാർക്കാൻ കഴിണ്ടുള്ളൂ എന്നത് എന്നു എദ്ദോഴും വേദനിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഞാനാലും ഉദ്ദേശിച്ചതു വക്സിൽജോൾ പത്യുശെ ഉപേക്ഷിച്ചു തു സ്ഥാപനത്തിൽ ചെന്നു പാർക്കുകയും ശാറിൽകാബുന്നു. കൊണ്ട് നിരുവ്വുന്നിയ്ക്ക് വക്കയുണ്ടാക്കുകയും പിനിക്കിൾസിൽ പുരീഞ്ഞിക്കണ്ണൻ നായുള്ള സേവനത്തിൽ ആനന്ദം കണ്ണഡത്തുകയും ചെയ്യണമെന്നുണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ല സംഭവിച്ചത്. അനുഭവം കൊണ്ട് എറിക്കുകാണാൻ കഴിണ്ടിട്ടുള്ളത്, മനുഷ്യൻ ഓഹാ പഖതി ആസൃതം ചെയ്യുകയും ഒദ്ദേശം അതുകൊണ്ട് മനുഷ്യൻ ഓഹാ പഖതികൾ പൊലിജിസ്റ്റുക്കാർ ഗൃജനകരമായും സംഗതികൾ കലാരിക്കുമെന്നാണ്. അനുഭവം. പിനിക്കിൾ ഉണ്ടായ അപൂർത്തികൾമായ മാറ്റവും വിചാരിക്കാതെ സംഭവിച്ചും ഞങ്ങളുടെ മുൻകൂട്ടിയുള്ള പ്രതിക്രിയകളേണ്ടാണ് മെച്ചപ്പായിരുന്നു പറയാൻ പ്രയാസമാണെങ്കിലും തീർച്ചയായും ദോഷകരങ്ങളായിരുന്നില്ല.

കാധികാശാനം കൊണ്ടു ഞങ്ങൾ ഓരോവരുമുണ്ടും നിരുവ്വുന്നവി കഴിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി പ്രസ്തുതി ചെറുതുള്ള സ്വഭാവം മുന്നോക്കൽ വിതാ ഭാഗിച്ചു ഓരോരുത്തരെ എപ്പിച്ചു. അവയിലുണ്ട് എനിക്കു, കിട്ടി. ഈ ഓഹാങ്ങളിലെ ക്ലാം ഞങ്ങളുടെ ഏറ്റവും വിവരിക്കാതെന്നു ഇരുവു പലകൾ കൊണ്ടു വിട്ടു നിർമ്മിച്ചു. സാധാരണ കുർജ്ജകൾക്കു പുറിയ വിധത്തിൽ പുസ്തകി നേരം മണിക്കൂടിലുള്ള ഇഷ്ടക്ക കൊണ്ടുള്ള ചെറിയ പീടുകളോ ഉണ്ടാണെന്നു മനസ്സിലുണ്ടും ഞങ്ങളുടെ ആഗ്രഹം. എന്നാണ് അതു സാധിച്ചു. അവയ്ക്ക് കൂടുതൽ ചെലവു വരികയും കാലതാമസം നേരിട്ടുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. കഴിയുന്നതു വേണ്ട താമസമാക്കാനായിരുന്നു എല്ലാവർക്കും താൽപര്യം.

മൺസുവ്‌ലാൻ നാസർ ആയിരുന്നു അദ്ദോഴും പുതായിപറ്റി. ആദ്ദോഹം ഈ പുതിയ പഖതി സ്വികരിച്ചില്ല. ഇന്ത്യൻ സ്മൃതിയന്നു മുഖവ് പബ്ലിസിസ്റ്റു ധർമ്മഭാഗിൽ നിന്നുണ്ട് അദ്ദേഹം പുതിയതെ തിരുന്നിച്ചിരുന്നത്. ഞങ്ങൾക്കു ശബ്ദക്കാരായ കണ്ണാസിറ്റർ (അച്ചുനിരത്യകാർ) മാരുണ്ണായിരുന്നോക്കിലും സ്ഥാപനത്തിലെ ഏല്ലാം അച്ചു നിന്നുണ്ടാണ് പബ്ലിക്കാശാനാണ് നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. ഒരു അച്ചുകുടഞ്ഞിലെ ഏറ്റവും എല്ലപ്പുമുള്ളതും എന്നാൽ ഏറ്റവും മട്ടപ്പു തോന്നുന്നതുമായ ജോലിയാണത്. അതുകൊണ്ട് ആ ജോലി അഭിജ്ഞകൂടാതെവരെ അപ്പോൾ പഠിച്ചു. ഇരുണ്ണായും അവാസാനം വരെ ഞാനാരു മുഖനായിരുന്നു. മഹാലാൻ ഭാന്യി ഞങ്ങളെല്ലാം പിനിലാക്കി. അതിനുമുമ്പ് വരികലും അദ്ദോഹം ഒരു പ്രസ്തുതി ജോലി നോ

കിരിരുന്നില്ല. എക്കില്ലോ വിദഗ്ധനായ ഒരു കമ്പോസിറ്ററായിരിക്കുകയും എന്നെ അഭ്യന്തരപ്പട്ടണതിയ വേഗത അക്കാദ്യത്തിൽ നേടുകയും ചെയ്തു. മാത്രമല്ല പ്രസ്തിലെ മറ്റു ജോലികളും വേഗം സ്വാധിനമാക്കി. സ്വന്തം കഴിവി നെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ബോധവാനമല്ലെന്ന് എന്നിക്ക് എപ്പോഴും തോന്ത്രിക്രൂണ്ട്.

കെട്ടിടങ്ങളുടെ പണി പൂർത്തിയാവുകയും ഞങ്ങൾ താമസമുറപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത നിലിഷം തന്നെ ആ പുതുതായി പണിയില്ല കൂടുവാൻ എന്നിക്കു ജോഹാനസ്സബർഗിലേയ്ക്കു പോകേണ്ടിവന്നു. അവിടെയുള്ള ജോലി ശ്രദ്ധിക്കാതെ വിട്ടുകൊണ്ട് എന്നിക്ക് അല്പനേരനേതയ്ക്കു പോലും മുഖ്യമായും പോകാൻ വയ്ക്കുന്ന അവസ്ഥ വന്നു.

ജോഹാനസ്സബർഗിൽ തിരിച്ചെത്തിയപ്പോൾ പോളക്കിനോട് ഞാൻ ജീവിതത്തിൽ വരുത്തിയ പ്രധാനപ്പട്ട മാറ്റങ്ങളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം വായിക്കാൻ തന്നെ പുന്തകം അന്തരേക്കൽ ഫലപ്രദമായിരുന്നുവെന്ന് അറിഞ്ഞ പ്പോൾ പോളക്കിനുണ്ടായ ആനന്ദത്തിൽ അതിരില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പോരിച്ചു: “ഈ പുതിയ സംരംഭത്തിൽ പക്കുചേരാൻ എന്നിക്കു സാധിക്കുകയില്ലോ?”

“തിരിച്ചയായും. താങ്കൾക്ക് ഇഷ്ടമാണെങ്കിൽ ആ സ്ഥാപനത്തിൽ ചേരാം” എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു.

“താങ്കൾ എന്നിക്കു പ്രവേശനം തരുമെങ്കിൽ ഞാനതിനു തികച്ചും തയ്യാറാണ്” അദ്ദേഹം മറ്റൊരി പറഞ്ഞു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദ്രാഡിനിൾച്ചയം എന്നെ വഴികൾച്ചു. ‘ക്രിട്ടിക്’ പത്രത്തിലെ ഉള്ളുഗതിക്കിനു തന്നെ ഒഴിവാക്കാനായി മേലാവിന് അദ്ദേഹം ഒരു മാസത്തെ നോട്ടീസു കൊടുത്തു. സമയമായപ്പോൾ പീനിക്കൺ എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്തു. തിരിച്ചറിയുന്ന സ്നേഹം, നിറഞ്ഞ പെരുമാറ്റംകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഏറ്റാവരുടെയും പ്രധാനം കവറുന്നു. വേഗം ആ കൂടുംബത്തിലെ ഒരംഗമായി തിരിച്ചുകയും ചെയ്തു. പീനിക്കൺ ജീവിതം അപരിപ്പിത്തമോ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള തോന്ത്രി ആയി തോന്ത്രാതെ, താരാവും വെള്ളത്തിലെന്നപോലെ അതിൽ ഇണങ്ങിച്ചേരുന്ന വേണ്ട ലാളിത്തും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ എന്നിക്കലേപാതയെ അവിടെ അധികനാശ നിർത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ല. മി. റിച്ച് തിരിച്ചറിയുന്ന ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പൂർത്തിയാക്കാൻ നിർശചയിച്ചിരുന്നു. വകുൽ ഓഫീസിന്റെ ഭാരം എന്നിക്കു തനിയെ താങ്ങാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് പോളക്കിനോട് ഓഫീസിൽ ചേരുകയും ഒരു വകുൽ ആവാൻ യോഗ്യത നേടുകയും ചെയ്യണമെന്നു ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. ഞങ്ങൾ രണ്ടു പേരും പിന്നിട്ടു ജോലി ഉപേക്ഷിച്ചു പീനിക്കൺ ചെന്നു താരം സമാക്കണമെന്നും ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നു. പകുച അത് ഒരിക്കലും സംഭവിച്ചില്ല. ഒരു സ്നേഹപരിത്തിൽ വിശ്വാസം അർപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ അധാരജാടുതരക്കിക്കുന്നതിനുപകരം യോജിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന സ്വഭാവമായിരുന്നു പോളക്കിന്റെത്ത്. പീനിക്കൺ ജീവിതം തനിക്കു പ്രിയപ്പെട്ടതും അവിടെ താൻ തികച്ചും സന്തുഷ്ടനുമാണ്; ആ സ്ഥാപനത്തെ വികസിപ്പിക്കാമെന്നു പ്രതി

കഷയുമുണ്ട്. എങ്കിലും ഞങ്ങളുടെ ആദർശം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിന് ഓഫീസിൽ ചേർന്ന് അറോർഡിനിയായി യോഗ്യത നേടുന്നതാണ് ഉചിതമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടാൽ പിനിക്സു വിട്ടുപോരാൻ താൻ രൂക്ഷമാണ്. അദ്ദേഹം എന്നെന്ന ഖണ്ടന എഴുതി അറിയിച്ചു. ഞാൻ ആ എഴുത്തിനെ ധ്യാദ ധ്യാദവം സ്വാഗതം ചെയ്തു. പോളക്ക് പിനിക്സു വിട്ടുകയും ജോറാനും ബൾഗിലെത്തുകയും വേണ്ട കടലാസ്യകൾ ഒപ്പിട്ട് എൻറീ ഓഫീസിൽ ചേരുകയും ചെയ്തു.

രജു പ്രാദേശിക നിയമപരിക്ഷയ്ക്കു ഞാൻ പിസ്റ്റിച്ചിരുന്ന സ്കേട്ട്ലബ്സു കാരനായ രജു ബ്രഹ്മവിദ്യാസംഘക്കാരൻ പോളക്കിൻറെ മാതൃക പിന്നുറരി നൂളും എൻറീ കഷണം സ്വികരിച്ച് എത്താണ്ടിനെ സമയത്ത് എൻറീ ഓഫീസിൽ മുറയ്ക്കുമ്പോൾ രജു കൂർക്കായി ചേർന്നു. മി. മാക്കിൻടയർ എന്നായിരുന്നു അഭ്യാസം പേര്.

ഖണ്ടന പിനിക്സിലെ ആദർശങ്ങൾ വേഗം സാക്ഷാത്കരിക്കണമെന്ന പ്രവൃദ്ധിപരി ലക്ഷ്യത്തോടെ കഴിഞ്ഞിട്ടും അതിനു വിഹിതമായ ഒഴുകിൽ അധികമാകി. ഞാൻ അണ്ടുപോകുന്നതായി തോന്തി. ഇഷ്യാൻ മരിച്ചു നിശ്ചവയിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ലഭിതജീവിരാത്തിൻറെ പേരിൽ വിരക്കപ്പെട്ട ഈ വലയിൽ ഞാൻ കുടുണ്ടിപ്പോകുമായിരുന്നു.

ആരും പ്രതിക്ഷീകരാത്തനോ സൗഖ്യപ്പെട്ടിക്കാത്തനോ ആയ വഴിയിലും ഞാനും എൻറീ ആദർശങ്ങളും എന്നും കൈക്കൊള്ളാത്ത ഏന്നു വിവരിക്കാൻ അഭ്യാസം അഭ്യാസം ആശ്വാസം ആശ്വാസം കൂടി കഴിയേണ്ടതുണ്ട്.

22. ഇഷ്യാറനാൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ടുനാവൻ

ശ്രീപാവിധിൻ ഇന്ത്യയിലേത്തുകൂടുതലാം മാന്യമാമനുള്ള എൻറീ എല്ലാ ആഗ്രഹിയും ഇന്ത്യമായപ്പോഴേയ്ക്കും ഞാൻ ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നു. ഒരു വർഷം തനിക്കാക്കാ ഞാൻ വിട്ടിൽ തിരിച്ചെപ്പെട്ടുമെന്നു ഭാവുയ്ക്കു വാക്കുകൊടുത്തിരുന്നു. നടങ്ങാമെന്ന ധാരതാരു പ്രത്യാശയുമില്ലാതെ ആ വർഷം കടന്നുപോയി. അതിനാൽ ഭാവുയെന്നും മകണ്ണേയും കുട്ടിക്കാണ്ണുവരാൻ ഞാൻ എൻ്റീ ചു ചെയ്തു.

അവരെ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുവന്ന ക്ലൂഡിൽവച്ച് കൂടി തന്നുമായി കളിക്കുന്നതിനിടയ്ക്ക് എൻറീ മുന്നാമത്തെ മകൻ രാംദാസ് തബൻ കൈ ടിച്ചു. ക്യാപ്പറ്റൻ അവനെ വേണ്ടപോലെ നോക്കുകയും ക്ലൂഡിലെ ഡോക്ടറുടെക്കാണ്ടിനും ശുശ്രൂഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ക്ലൂഡിലെത്തിയാലുടെനു മുൻഡി യോഗ്യനായ ഒരു ഡോക്ടറുടെക്കാണ്ടു കെട്ടിവയ്ക്കിണ്ടെന്നു ക്ലൂഡിലെ ഡോക്ടർ ഉപദേശിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ മണ്ണുചികിത്സാ പരിക്ഷണങ്ങളിൽ എന്നിക്കു പുരീണ വിശ്വാസം ലഭിച്ചിരുന്ന അവസ്ഥായിരുന്നു അത്. എൻറീ മുൻഡിവെദ്യന്തിൽ വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്ന ചില കക്ഷികളെ മണ്ണും ചെലുള്ളു

വും കൊണ്ടുള്ള പികിൽസ് പരിക്ഷിച്ചു നോക്കാൻ ഫ്രേസ്പ്രീച്ച് ഞാൻ റിജയി കുറോപ്പാല്ലും ചെയ്തിരുന്നു.

അപ്പോൾ രാംദാസിൻറെ കാര്യത്തിൽ ഞാൻ എന്തു ചെയ്യണമായിരുന്നു? അവനു കപട്ടിച്ചു എടു വയല്ലെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അവൻറെ മുൻവിശ്വാസിനു ഒരു പ്രഭാവിൽയോടു അവനും ഞാൻ ചോദിച്ചു. തനിക്കു യാതാരു വിരോധവുമെല്ലാം ഒരു പ്രഭാവിൽയോടു അവൻ പറഞ്ഞു. അവൻ ഏതാണു നല്കുന്നതന്നു ആ ദ്രാവത്തിൽ നിർപ്പച്ചി കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും മുൻവിശ്വാസി ശരിയായ രോഗചികിൽസയും തമിലുള്ള വൃത്താസം അവനു നല്കുപോലെ അറിയാമായിരുന്നു. എന്നെന്ന പിട്ടുചികിത്സാ റിതിരൈക്കുറിച്ചും അവനറിയാമായിരുന്നു. എന്നെന്ന ചികിൽസയേല്ലിക്കാൻ മാത്രം, അവനു വിശ്വാസവുമായിരുന്നു. ഭേദങ്ങളിൽ ചുപ്പുകൊണ്ടു ഞാൻ ആ കെട്ടച്ചിച്ചു മുൻവിശ്വാസികു നല്കു മണ്ണുകുഴച്ചു പിട്ടുചിച്ചു കൈ വിശ്വാസി. ഏതാണു ഒരു മാസങ്ങളാളും അന്നായതു മുൻവിശ്വാസിമായുണ്ടാനതുവരെ ഇത്തരത്തിൽ തിവാസവും കെട്ടച്ചിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. യാതാരു തടസ്സവും ഉണ്ടായില്ല. മുറയ്ക്കുള്ള ചികിത്സാക്കാണ്ട് മുൻവിശ്വാസി എടുക്കുമൊയിരുന്ന സമയം ക്ലൂംബിലെ ഡോക്ടർ പറഞ്ഞിരുന്നു. അതിലധികം ഇതിനു വേണ്ടിവന്നില്ല.

ഈതും മറ്റും പരിക്ഷണങ്ങളും ഇമ്മാതിൽ ഗൃഹചികിത്സകളിലുള്ള എന്നെന്ന വിശ്വാസം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. കൂടുതൽ ആത്മവിശ്വാസങ്ങാട അവ ഞാൻ പരിക്ഷിക്കാനും തുടങ്ങി. അവയുടെ ദ്രാവാഗമണ്ഡലം ഞാൻ വികസിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ മണ്ണും വെള്ളുവും ഉപവാസവുംകൊണ്ടു മുൻവിശ്വാസം പനിയും ഗൃഹണിയും മൺപ്പീതവും മറ്റു രോഗങ്ങളും മിക്ക ഉല്ക്കണ്ണളിലും ഞാൻ പികിൽസിച്ചു ഭേദമാക്കി. എന്നാൽ ഒക്ഷിണാമീക്കയിൽ എന്നിക്കുണ്ടിരുന്ന ആത്മവിശ്വാസം ഇപ്പോൾ എന്നിക്കില്ല. ഈ പരിക്ഷണങ്ങൾ പ്രകടമായും അപകടസാഖ്യതകൾ ഉള്ളതാണെന്ന് അനുഭവം എന്നിക്കു കാണിച്ചു തരിക്കോല്ലും ചെയ്തു.

ഈതിൽ നിന്നും ഈ പരിക്ഷണങ്ങളെക്കുറിച്ചു ഇവിടെ പറഞ്ഞെങ്കിൽ അവയും ഒരിക്കൽ പരിക്ഷണമായ വിജയം അവകാശം കുറഞ്ഞും സാംഘം ലോകക്കർമ്മാർക്കു കുറോപ്പാലും അവരുടെ പരിക്ഷണങ്ങളിൽ അത്തരം അവകാശവാദം അസാധ്യമാണ്. എന്തിലും പരിക്ഷണം മുതിരുന്നവർ സ്വന്നാ കാര്യങ്ങളിൽനിന്നും വേണാം തുടങ്ങാൻ എന്നു ചുണ്ടിക്കാട്ടുക മാത്രമായിരുന്നു എന്നെന്ന ലക്ഷ്യം. അതുമുപും സത്യത്തെ കൂടുതൽ വേഗത്തിൽ കണക്കത്താണ് കഴിയും. സത്യസന്ധ്യ മായി പരിക്ഷണത്തിലേർപ്പെടുന്നവൻ ഓദ്ദേശ്യം സംരക്ഷിക്കുന്നു.

പ്രകൃതി ചികിത്സാ പരിക്ഷണങ്ങളിൽ അടങ്കിയിരുന്നതു ഗുരുതരമായ അപകടസാഖ്യതകൾ യുറോപ്പുമാരുമായി അടുത്ത ബന്ധം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള പരിക്ഷണങ്ങളിലും അടങ്കിയിരുന്നു. ആ അപകടസാഖ്യത

കഴി വ്യത്യസ്തമായിരുന്നുവെന്നു മാത്രം. എന്നാൽ പ്രസ്തുത ബന്ധങ്ങൾ സ്ഥിരപ്പിച്ചു വളർത്തുവോൾ അപകടസാധ്യതയെല്ലാം ഒരിക്കലും ഞാൻ ചിന്തിച്ചിരുന്നില്ല.

എൻറെ കുടുംബത്തിലെ താമസിക്കാനായി മി. പോളക്കിനെ ഞാൻ ക്ഷണിച്ചു. ട്രാജേഴ്സ് രക്തവാദത്തുംളും സഹോദരന്മാരാലുപ്പാലെ കഴിയാനും തുടങ്ങി. മി. പോളക്കിനെ ഭാര്യയുടെക്കുറിയിരുന്ന ന്റീസിലും അദ്ദേഹവും തമിൽ ലേ വിവാഹത്തിലും ചെയ്തിട്ടു കുറി വർഷങ്ങളായിരുന്നു. വിവാഹം നബ്ല്ലാരു സമയത്തു നടത്താനായി ന്റീസിലും കുറിയിരുന്നു. വിവാഹം ജീവിതത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് കുറി പണം സന്നദ്ധിച്ചു വരുക്കണമെന്നു പോളക്ക് ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നതായി എൻറെ തോന്തി. അദ്ദേഹ തിന്റെ എൻറീക്കറിയാവുന്നതിലും നന്നായി സിക്കിനെ അറിയാമായിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാർപ്പാത്ര പശ്ചാത്യലും സിക്കിനെ ഉംഭാഡായ നബ്ല്ലാൾ ഉടനെ പ്രയോഗത്തിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതിന് ഒരു തടസ്സമായിരുന്നു. എങ്കിലും ഞാനദ്ദേശവന്നതാക്ക് ഇങ്ങനെ പറിഞ്ഞു: “ നിങ്ങളുടെ കാര്യത്തിലെന്ന പോലെ ഫുട്ടേഡൈക്കും ഉള്ളപ്പോൾ സാമ്പത്തികകാരണങ്ങളാൽ മാത്രം വിവാഹം ന്റീസിക്കാണ്ടുപോവുന്നതു തീരെ ശരിയല്ല. ഭാരിയും ഒരു തടസ്സമാണകിൽ പാവപ്പെട്ടവർക്ക് ഏകലും വിവാഹം ചെയ്യാൻ സാധിക്കുകയില്ല. നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ എൻറെ കുടുംബാഖ്യാതാമാണും. വീടുചെലവു കഴി ഒരു പ്രസ്തനമല്ല. എന്തെല്ലാം വേഗം നിങ്ങൾ വിവാഹം കഴിക്കണമെന്നും എൻറെ അഭിപ്രായം”.

മുണ്ടാരവുംയാത്രിൽ ഞാൻ പറിഞ്ഞതുപോലെ പോളക്കിനോട് ഒരു കാര്യം ഒണ്ടു തവണ എൻറീക്ക് ഒരിക്കലും പാരയേണ്ടി വന്നില്ലെന്ന്. എൻറെ വാദം ന്യായമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി അദ്ദേഹം ഉടൻ തന്നെ ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള മിസ്റ്റിന് പോളക്കുമായി അന്തേപ്പറ്റി എഴുന്നുകുത്തുക്കൾ നടത്തി. അവർ ആ നിർദ്ദേശം സാന്നതാപാതനതാം സ്വികരിക്കുകയും എത്താനും മാസത്തിനകം ജോഗാ നസ്വരിൽ എത്തുകയും ചെയ്തു. വിവാഹത്തിനായി യാത്രാരു ചെലാവും ആവശ്യമായിരുന്നില്ല. ഇനന്ന് കൊണ്ടു മിസ്റ്റിസ് പോളക്ക് ക്രിസ്ത്യാനിയും മി. പോളക്ക് യഹൂദനും ആയിരുന്നു. അവർക്ക് പൊതുവായുള്ള മതം നീതിയർമ്മമവും ആയിരുന്നു.

ഈ വിവാഹത്തെ സാമ്പത്തിച്ച് രസകരമായെങ്കിൽ സാലവം ഇവിടെ പറയാം. കണ്ണത്തവരേ മറ്റു നിറമുള്ളവരേ തമിലുള്ള വിവാഹങ്ങൾ ട്രാൻസ് സവാളിലെ ആരോപ്പണ വിവാഹരജിസ്ട്രാർക്കു രജിസ്റ്റർ ചെയ്യാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. ഈ വിവാഹത്തിൽ ഞാനായിരുന്നു ഉത്തമ മിത്രം (Bestman - പാർപ്പാത്ര റിതിഫാന്റുള്ള വധുവരമാരുടെ സഹായി). ഇതിന് ഒരു യുറോപ്പൻ സ്നേഹദ്വാരതിനെ കീറ്റാൻ കഴിയാതെ വന്നില്ല. പോളക്കിന് അതു സമ്മ

തമസ്സാണതിട്ടാണ്. അങ്ങനെ ഞങ്ങൾ മുന്നുപേരും വിവാഹം ജീസ്കാറുടെ അടുത്തെല്ലാക്കു ചെന്നു. തൊൻ ഉള്ളതമിന്ത്യമായിട്ടുള്ള ഒരു വിവാഹഭാരിലെ വധുവരന്മാർ വെള്ളുക്കാരായിരിക്കുമെന്ന് അദ്ദേഹം എങ്ങനെന്ന തിരിച്ചയാ കുഞ്ഞു? അഡോപ്പണം നടത്തിയിട്ടു ചെയ്യാൻ വേണ്ടി ജീസ്കാറുടെ നിന്ത്യവയ് കാരാമെന്ന് അദ്ദേഹം നിരീക്ഷയിച്ചു. തൊട്ടുതു ദിവസം ഞായറാച്ചയായിരുന്നു. അതിനുശ്രദ്ധിച്ചു പൊതു ചീഡുപരിഹാരം നബാജ്ഞാനവിനുവും. അമാ വിധി നിർച്ചയിച്ചു ഒരു വിവാഹഭാരിന്റെ തിരിയി ഇംഗ്ലീഷ് നില്ലാരമായ ഒരു കാരാമെന്നു നിന്ത്യവയ് കുഞ്ഞുന്നത് ആരെക്കും സഹിക്കാവുന്ന കാര്യമല്ല. ജീസ്കാറുടെ വകുപ്പിന്റെ തലവനായ ചിഹ്നമായി ജീസ്കാറുടെ ഏനിക്കിയാമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ബൈതികക്കൂളും കുട്ടി ഞാനദ്വേഹഭാരിന്റെ മുന്നിൽ ചെന്നു. അദ്ദേഹം ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ജീസ്കാറുടെ ഒരു കുറിപ്പുശുദ്ധതി ഏനിൽകൂടി കയ്യിൽത്തന്നു. അങ്ങനെ ആ വിവാഹം ജീസ്കാറുടെ ചെയ്യപ്പെട്ടു.

അതുവരെ ഞങ്ങളോടൊപ്പും പാർത്തിരുന്ന യുറോപ്പനാർ മുഖ്യ തന്നെ ഏനിക്കു കുട്ടിയോ കുറിഞ്ഞോ അറിയാവുന്നവായിരുന്നു. ഇപ്പോഴും ഒരു തന്മാർക്കു തികച്ചും അപരിപിതയായ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് യുവതി കുടുംബത്തിലെ ലേഡ്യക്കു കടന്നുവരുന്നിരിക്കുന്നു. ആ പുതിയ ദാവതികളുമായി ഞങ്ങൾക്ക് എഴുന്നേള്ക്കുമ്പോൾ അലിപ്പായ വ്യത്യാസം എപ്പോഴെങ്കിലും ഉണ്ടായതായി തഥാനോർക്കുന്നില്ല. ഇനി മിസ്റ്റർ പോളക്കും എൻഡേ ഓരു യും തമിൽ വല്ലപ്പോഴും അഞ്ചുവാനുവേണ്ടി ഉണ്ടായെന്നു വന്നാൽ പോലും അവ സംജ നാജർ മാത്രമുള്ളതും സുനിയപ്പറിതവുമായ കുട്ടാഖ്വാദിൽ അനുവേദ്ധപ്പെട്ടാറുള്ളതിനേക്കാൾ ഒരു അധികമായിരുന്നില്ല. എൻഡേനാണെങ്കിൽ വിവിധ സംബന്ധങ്ങളുടു കുട്ടിയ എല്ലാത്തരം ആളുകളുമ്പോൾ യുദ്ധം ഫെഡർജിം സ്ഥാനത്തം ചെയ്തിരുന്ന ഭിന്നജാതിയായ ഒരു കുടുംബമാണെന്നു കുടി ഓർക്കാണം. അങ്ങളുടെ ചിത്രിക്കുമ്പോൾ എക്കജാറിയവും ലിംജാറിയവും തമിൽപ്പു വ്യത്യാസം കേവലം സാങ്കല്പികമായി അനുഭവപ്പെടും. നമ്മളെല്ലാം ദൃഷ്ടി ചൂണമാണ്.

വെറ്റപ്പറ്റിന്റെ വിവാഹവും ഈ അഖ്യായത്തിൽ വിവരിക്കുകയാണ് എനി കമിച്ചു. ഈ ജീവിതിലാളുന്നതിൽ പ്രധാനമായരുത്തെങ്കുറിച്ചുള്ള എൻഡേ അതുകൊണ്ട് പുരീണ പകര നേടിയിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് എൻഡേ അവിഹാ പ്രിതായ സുപ്പരിത്യുകളെള്ളെങ്കിലും വിവാഹം, കുഴപ്പിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ തന്നെ താല്പര്യമെന്നും. അങ്ങനെയുള്ളിരിക്കുമെന്നു മി. വെസ്റ്റ് തണ്ണീ മാത്രാചി താങ്കളെ കാണാനായി ഉണ്ടായിരുത്തുക്ക് (ഇംഗ്ലീഷ്) ഒരു തിരിത്തുമയായതു നടത്തിയപ്പോൾ, കഴിയുമെങ്കിൽ വിവാഹം കുഴപ്പിച്ചു തിരിച്ചുവരാൻ ഞാനുപദേശിച്ചു. മീനിക്കൻ പൊതുഭാവമായിരുന്നു. ഞങ്ങളെല്ലാം കൂപ്പിക്കാരായി തിരികൊന്നു വിചാരിച്ചിരുന്നതിനാൽ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതില്ലോ. അന്നത്തെമലബാദിലും യൈപ്പുപ്പിരുന്നില്ല. ലംഡ്രിൽ (ഇംഗ്ലീഷ്) നിന്നുമുള്ള സുന്ദരിയായെന്നു ചെറുപ്പാണിരിയെ വിവരം ചെയ്തുകൊണ്ടുണ്ടു മി. വെസ്റ്റ് തിരിച്ചുണ്ടി

യൽ. ലഭ്യർ നഹാക്കവിയിൽ ജോലി ചെയ്തിരുന്ന ആ നിർബന്ധതാക്രമഭൂതം കുട്ടാംബാദിപ്പള്ളിയിരുന്നു മിസ്റ്റിൻ വെസ്റ്റ്. അവർക്കുതന്നെ ആ നഹാക്കവിയിൽ ജോലി ചെയ്തു കുറഞ്ഞ പഠന പരിപ്രയമുണ്ടായിരുന്നു. അവരെപ്പറ്റി സുന്ദരി എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞതു സഹാവമഹറിക ഉദ്ദേശിച്ചാണ്. അതാണ് എന്ന പ്രഥമനാകർഷിച്ചത്. യഥാർത്ഥ സഹാധൂ പരുദയ വിശ്വാസിലാണ് ആണിനിലിക്കുന്നത്. വൊസ്റ്റിനാടോപ്പ് അമ്മായിരുന്നു എത്തിയിരുന്നു. ആ വൃഥത ഇപ്പോഴും ജിരിപ്പിലിപ്പുണ്ട്. തന്റെ ഉൾസംഹരിപ്പും ഉണ്ടാക്കാൻ ആവശ്യം ആശാദാനന്തിമർപ്പം കൊണ്ട് അവർ ഞങ്ങളെയെല്ലാം നാണിപ്പിച്ചു.

ഈ ആരോഗ്യത്ത് സുപ്രയത്നക്കുള്ള വിഖാനം പ്രേരിപ്പിച്ചതു പോലെ തന്നെ മുന്നും സുപ്രയത്നക്കുള്ള, അവരുടെ കുട്ടാംബാദിപ്പള്ളിയിൽ നിന്നു കൊണ്ടുവരാനും ഞാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ പീനിക്കൽ ചെറി ചൊരു ഗ്രാമമായി വികസിപ്പി ആദ്യസന്നാളാം കുട്ടാംബാദിപ്പിലെ തന്റെ കുടുംബം താമസിപ്പി പെരുക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

23. ശൃംഗാരാഭ്യാസലിപ്പേയ്ക്ക് ഒരു എത്തിനോട്

വിഭ്രംപലബ്യാസം വലുതായിരുന്നുകില്ലെങ്കു നീണ്ടാ നുള്ള പ്രവണന്ത ഡർജ്ജാനിൽ ആരംഭിച്ചതായി മുമ്പു കണ്ണുവണ്ണു. എന്നാൽ റസ്കിൻറെ ഇർജ്ജാധനന്തിനെന്നു വെളിച്ചതിൽ ജോപ്പാനന്നവർഗ്ഗിലെ ദിക്ക് കുട്ടതൽ കർശനമായ മാറ്റഭ്യാസങ്ങു വിഡേയമായി.

ഒരു ബാലന്ത്യാട വിഭ്രംപലബ്യാസത്തിന്റെ പരമാവധി ലാഭി തും ഞാൻ നടപ്പിലാക്കി. കുറച്ചു വിഭ്രംബാനാഡാഡി കുടാതെ കഴിയാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. മാറ്റാ വാച്ചുമെന്നന്തിനേക്കാൾ ആന്തരികമായിരുന്നു. എല്ലാ കാഡികാബ്യംവും സ്വയം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള താൽപര്യം വർദ്ധിച്ചു. അതുകൊണ്ട് എരിശേരി മക്കളെയും ഈ ചട്ടയിലപ്പെട്ടകു കൊണ്ടുവരണ്ടെന്നാൽ ആരംഭിച്ചു.

മേക്കറിയിൽ നിന്നു റാറ്റി വാങ്ങുന്നതിനു പകരം വിട്ടിൽത്തന്നെ പുളി പ്രിമാറ്റ ഗോത്തവുകാണ്ട് കുന്നന്തുടെ പാപകവിധി പ്രകാരം ഞങ്ങൾ റാറ്റിയുണ്ടാക്കാൻ തുടങ്ങി. മില്ലിൽ പൊടിച്ച സാധാരണ രാവ് ഇതിനു നന്നല്ല. ഒക്കെക്കാണ്ടു പൊടിച്ച മാവാണു ലാഭിതുത്തിനും ആരോഗ്യത്തിനും, ചെലവു കുറാവിനും പെടിയതെന്നു തോന്തി. അതിനാൽ ഒക്കെക്കാണ്ടു നടത്തം വുന്ന ഒരു മില്ല് ഏഴു പദ്മി വിലയ്ക്കു ഞാൻ വാങ്ങി. അതിനെന്ന് ഇരുവുചു ക്രം ഒരാളുക്കാണ്ടു കുക്കാൻ വുഡിമുട്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഞങ്ങളേപ്പറി കു എളുപ്പവുമായിരുന്നു. പോളക്കും ഞാനും കുടിക്കും ആണ് സാധാരണ യായി അതു പ്രവർത്തിപ്പിച്ചിരുന്നത്. എൻ്റെ ഭാസ്ത്രയും വല്ലഭ്യാശം ഒരു കൈ സഹായിപ്പിരുന്നു. പക്ഷേ അവൾ അടുക്കിപ്പുണ്ടി നുടഞ്ചിയിരുന്നതു സാധാരണ മാവു പൊടിക്കുന്ന സമയത്തായിരുന്നു. മിസ്റ്റിൻ പോളക്ക് വന്നുശേഷം അവരും ഞങ്ങളെ സഹായിക്കാനെന്നതി. കുട്ടികൾക്കു വളരെ

പ്രയോജനപ്രദമായ ഒരു വ്യാഹാരമായിരുന്നു പൊടിക്കൽ. അതോ മറ്റൊത്തുകി ല്ലു ജോലിയോ എൽക്കലേം അവരുടെ മേൽ അടിച്ചേലപ്പിച്ചിരുന്നില്ല. നേരേരു ചീ ഇടയ്ക്കുവന്ന് ഒരു കൈ നോക്കുക അവർക്കൊരു നേരേപോക്കായിരുന്നു. കഴിഞ്ഞ തോന്ത്രം ഏതു നിമിഷവും അവർക്ക് അതുപേക്ഷിച്ചു പോവുകയും, ചെണ്ടാമായിരുന്നു. എന്നാൽ, ഇനിമേൽ ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ടുതാൻ പോകുന്നവർ ഉൾപ്പെടെയുള്ള കൂട്ടികൾ പൊതുവു പറഞ്ഞാൽ എന്ന സഹായിക്കുന്നതിൽ വിച്ചു വരുത്തിയില്ല. അവർക്ക് മടിയുംരാജും ഇല്ലായിരുന്നുവെന്ന് അരിതമമാക്കുന്നില്ല. പക്കേ മിക്കവരും അവരുടെ ജോലി ആപ്പോരുത്താട ചെയ്തു. ജോലി ചെയ്യാൻ മടിയുള്ളവരോ കഴിഞ്ഞാണെന്നു പറഞ്ഞു മംറിനിന്നാവരോ ആയ ദുർഘടം ചെറുപ്പുക്കാരേ അന്ന് ഉണ്ടായിരുന്നുള്ള എന്നു ഞാനോടുകൊണ്ടു.

വിട്ടുകാര്യങ്ങൾ നോക്കാൻ ഒരു ജോലിക്കാരനെ ഞാഞ്ചേരി വച്ചിരുന്നു. കൂട്ടുംബങ്ങളിലെ ഒരുംഗത്തിലും അവർ ഞാഞ്ചേരി കുടു പാർത്തി രുന്നത്. കൂട്ടികൾ അവൻറെ ജോലിയിൽ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഇനിസിപ്പൽ തോട്ടി മലം നീക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ കക്കുണ്ണു വുത്തി വാക്കുന്ന ജോലി ജോലിക്കാരനെ ഏലപ്പിക്കാതെ ഞാഞ്ചേരി തന്നെ ചെയ്തു പോന്നു. ഇതു കൂട്ടികൾക്കു നല്ലായും പഠിപ്പിലന്നു. ആയി. തത്ത്വദമായി എൻഡീര പുത്രനാലിപ്പാർക്കും തോട്ടിസ്ഥിയോടു വെറുപ്പ് ഉണ്ടായില്ല. എന്നു മാത്രമല്ല ശുചിക്കരണാളിലും ആരോഗ്യരക്ഷയിലും അവർക്കു സ്വാഭാവികമായും നല്ല പരിചയം ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു. ജോപ്പാനന്നവാർഡിലെ വിട്ടിൽവ ചും ധാത്രാരു രോഗവും ഞാഞ്ചേരിക്കുണ്ടായില്ല. എപ്പോഴെങ്കിലും രോഗം വന്നാൽ തന്നെ കൂട്ടികൾ സ്വന്നേധിക്കുമായിരുന്നു. സാഹസിത്യപരമായ അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസകാര്യത്തിൽ എൻകു താല്പര്യമില്ലായിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞുകൂടു. എന്നാൽ അതിനെ വലി കഴിക്കാൻ തീരുച്ചായും എനിക്കു മടിക്കുപ്പായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എൻഡീര പുത്രനാലിക്കും എന്നോടു നിരസം, തോന്ത്രാൻ കുറച്ചു കാരണമുണ്ട്. തീരുച്ചായായും അവൻ അതു ഇടയ്ക്കി ദട പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അക്കാദ്യനാഡി ഒരു പരിധിയൊളം ഞാൻ തെരുക്കാരനാണെന്നു സമർപ്പിക്കാം. അവർക്കു സാഹസിത്യ (പുസ്തകാധിപ്പിതി) വിദ്യാഭ്യാസം, നല്കാനുള്ള ആഗ്രഹം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ തന്നെ അതു നല്കാൻ പരിഗ്രാമിക്കുകപോലും ചെയ്തു. പക്കേ എപ്പോഴും എന്നെങ്കിലും തടസ്സങ്ങൾ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നു. അവർക്കു പ്രത്യേക ക്ലൂശൻ നല്കാനായി വേറു എപ്പോടൊന്നും ചെയ്യാതിരുന്നെങ്കിനാൽ എൻഡീര കുടു ദിവസവും ഓഫീസിലെയ്ക്കും തിരികെഴും നടക്കാൻ കൂട്ടിന് അവരെ കുടിമായിരുന്നു. അത് അഞ്ചോട്ടുമുണ്ടാക്കും കൂടി ഏകദേശം അഞ്ചു മുഖം മെമ്പ് ദുരമുണ്ടായിരുന്നു. ഇത് അവർക്കും എനിക്കും സാമാന്യം നല്ല വ്യാധാമായിരുന്നു. ഇങ്ങനെ നടക്കുമ്പോൾ, എനിക്കു ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട മറ്റാരുമില്ലെങ്കിൽ അവർക്കു സംഭാഷണത്തില്ലെടുത്ത അറിവു പകർന്നു.

കൊടുക്കാൻ ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ പാർത്തിരുന്ന എൻറി മുത്തമ കണ്ണ പരിലഭാൻ ഏഴീകയുള്ള എല്ലാമക്കെള്ളേയും ഇപ്പക്കാരമാണു ജോഹാനസ് ബാർഗിൽ ഞാൻ വളർത്തിയത്. അവരുടെ പുസ്തകാധിഷ്ഠിത വിദ്യാഭ്യാസ അനിനായി ദിവസവും ഒരു മണിക്കൂർ വീരം കൂത്യനിഷ്ഠംയാട ചെലവാഴി കാൻ എനിക്കു സാധിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ എൻറി അഭിന്നാധിതിൽ അവർക്കു മാതൃകാപിതായ വിദ്യാഭ്യാസം നല്കാൻ എൻറിക്കു അചിത്യമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർക്കു വേണ്ടതു പുസ്തകാധിഷ്ഠിത പരിശീലനം ഉറപ്പുകുന്ന തിൽ ഞാൻ പരാജയപ്പെട്ടു എന്നത് എൻറിക്കു അവർക്കു വേഡകാരണമായി. മുത്തമകൾ ഇന്തു സംബന്ധിച്ച തണ്ണീറ തിവ്രതും എൻറി മുസീൻ സ്വകാര്യമായും പത്രങ്ങൾ വഴി പരിസ്വരമായും പ്രകടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. മറ്റു പുത്ര നാൻ എൻറി ഇതു പരാജയത്തെ അനിവാര്യം എന്നു കണക്കാക്കി സാമനസ്യ അനോടു കൂടിക്കുകയാണുണ്ടായത്. എൻറിക്കു പ്രവൃത്താക്കമായ ഓല്പു അത്. പലും ദുഷ്ക്രമാണെങ്കിൽ തന്നെ അത് ഒരു മാതൃകാപിതാവാകാൻ കഴി അനിവ്വേദ്യം എന്നതിലിലാണ്. എന്നാൽ അവരുടെ സാഹിത്യ വിദ്യാഭ്യാസം സമു പരിനിന്നുവേണ്ടിയുള്ള സേവനങ്ങളിൽ ഞാൻ ബലി കഴിച്ചു എന്ന അഭിപ്രായ മാണ് എൻറിക്കുള്ളത്. എൻറി ഉറപ്പു ആ ധാരണ ഒരുപക്ഷേ തെറ്റായിരിക്കാം. എന്നാൽ അവരുടെ സ്വഭാവ രൂപീകരണത്തിന് ആവശ്യമായതെല്ലാം ചെയ്യു ന്നതിൽ ഞാൻ ടടി കാണിച്ചിട്ടിരുമ്പുന്നു വ്യക്തമായ ഉറപ്പുണ്ട്. എല്ലാം മാതാപി താക്കാർക്കും അതിനുവേണ്ടി ഉച്ചിതമായതു ചെയ്യാൻ തികഞ്ഞ ബോധുതയും ഒന്നും ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെന്നെന്നെല്ലാം ഞാൻ പരിശ്രമിച്ചിട്ടും എൻറി മകൻ പോരായ്ക്കയുള്ളവരായി കണ്ണകിൽ അത് എൻറി ശ്രദ്ധക്കു റവു കൊണ്ടല്ലോ അവരുടെ അപ്പെരുമമമാരുടെ കുറവുകൾ അവരിൽ പ്രതിഫ ദിച്ചതു കൊണ്ടാണെന്ന് എൻറിക്ക് ഉറപ്പു ബോധുമുണ്ട്.

ശ്രീപ്രകൃതിഖ്യക്കാർ കുറവില്ലാതെ തണ്ണീറ ആപ്പെരുമമാരുടെ ശുണ്ണദോഷങ്ങളും മകൻ കുറവു പാരമ്പര്യമായി കിട്ടുന്നു. പരിത്സ്ഥിതി ഒരു ദ്രിഥാന പാക്ക് വാദിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഒരു കൂട്ടി തണ്ണീറ ജീവിതം തുടങ്ങാൻ ഇപ്പയ്യാശിക്കുന്ന മുഖ്യമാം പൂർവ്വികൾ നിന്നു കിട്ടുന്ന പാരമ്പര്യമാണ്. ചീതയായ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ സ്വാധിനത്തെ വിജയപൂർവ്വം തന്നെ ചെയ്യുന്ന കൂട്ടിക്കളേയും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ആത്മാവിന്റെ സഹജഗുണമാണു വിശ്വാസി, എന്നതാണ് അതിനു കാരണം.

കൂട്ടിക്കർക്ക് ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസം നല്കുന്നത് അഭിലഘണ്ടിയമാണോ അല്ലെങ്കിൽ എന്നതിനെന്നും പോളക്കും ഞാനും തമിൽ ചുട്ടപിടിച്ച വാദാഭ്യാസി പലപ്പോഴും നടന്നിട്ടുണ്ട്. തങ്ങളുടെ കൂട്ടിക്കളെ ശൈലീവം മുതൽ കേരെ ഇംഗ്ലീഷിൽ ചിത്രകാരനും സംസാരിക്കാനും പരിശീലിപ്പിക്കുന്ന ഇന്ത്യാ കാരായ മാതാപിരിക്കാൻ സ്വന്നം കൂട്ടിക്കളേയും മാതൃഭൂമിയേയും വണ്ണിക്കു കയാണെന്ന പൂർണ്ണവോദ്യമാണ് എൻറിക്കു എപ്പോഴും ഉള്ളത്. അവർ കൂട്ടി കർക്കു നമ്മുടെ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ആത്മീയവും സാമൂഹികവുമായ ഒ

ശീയ പൊതുക്കം നിഷ്പയിക്കുകയും രാഷ്ട്രസേവനത്തിനു കൊള്ളൂത്തവരം കഴി അവരെ മാറ്റുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ വിശ്വാസങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിനും എൻ കൂട്ടിക്കളോട് എപ്പോഴും ഗുജറാത്തിയിൽ സംസാരിക്കുവാൻ ഞാൻ പ്രഖ്യാപിച്ചിരുന്നു. പോളക്കിന് മുൻ തീർക്കലും ഇപ്പോൾപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ഞാൻ അവരുടെ ഭാവി നശിപ്പിക്കുകയാണെന്നും അദ്ദേഹം കരുതി. ഇംഗ്ലീഷ് പോലോ രൂ ലോകലാഡ് കൂട്ടികൾ ദേശവാൺലേ വരുമാകിയാൽ അവർക്കു ജീവിത മർബ�സരത്തിൽ മറ്റൊള്ളവരേക്കാൾ വളരെ മുന്നോറാൻ എല്ലുപ്പം സംശയിക്കുമെന്ന് അദ്ദേഹം തുന്നിൽ എല്ലാം ശക്തിയും സ്വന്നഹരിവും ഉപയോഗിച്ച് എന്നോടു വാദിച്ചു. പക്ഷേ എന്നെ വോദ്യപ്പെട്ടുതുന്നതിൽ അദ്ദേഹം പരാജയപ്പെട്ടു. എന്നിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ എൻ നിലപാടു വോദ്യപ്പെട്ടുതുന്നാൽ കഴിഞ്ഞോ, അതുപേരും പിടിവാഗിക്കാരനെന്ന നിലയ്ക്ക് അദ്ദേഹം എന്നെ ഒഴിവാക്കിയോ എന്ന് ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഓർക്കുന്നില്ല. എത്രാണും ഇരുപതുവർഷം മുമ്പാണ് ഇങ്ങനെ സംഭവിച്ചത്. അനുഭവം കൊണ്ട് എൻ വിശ്വാസങ്ങൾ കൂടുതൽ ശക്തിയാർജ്ജിച്ചതെന്നുള്ളൂ. സാഹിത്യപരമായ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ അഭാവത്താൽ എൻ മകൾക്ക് ബുദ്ധിമുട്ട് ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നില്ലോ. അവൻ സ്ഥാഭാവികമായി നേടിയ മാതൃഭാഷാപരിജ്ഞണാം അവർക്കു രാജ്യത്തിനും ഗുണകരമായിത്തിരിക്കിട്ടുണ്ട്. എന്നെന്നൊരു, മറിച്ചായിരുന്നെന്നതിൽ അവൻ വിദേശികളെപ്പറ്റാലെ കാണാപ്പെട്ടുമായിരുന്നത്, ഇന്ത്യമുഖ്യം ഒഴിവായി. സ്ഥാഭാവികമായും അവൻ രണ്ടുഭാഷകൾ പഠിച്ചു. ഇംഗ്ലീഷ് പ്രധാന സംഭാഷണയിട്ടുള്ള ഒരു രാജ്യത്തെ താമസവും ധാരാളം ഇംഗ്ലീഷ് സുന്ദരതു കൈളുമായുള്ള ദേബനംഭിന വന്നവയും മുലം അവർക്ക് ഇംഗ്ലീഷ് എല്ലുപ്പം തനിൽ സംസാരിക്കാനും എഴുതാനും കഴിഞ്ഞു.

24. സുഖു കലാപം

ജോഹാനസ്വാർഗ്ഗിൽ താമസമുറപ്പിച്ചു എന്ന് ഞാൻ വിചാരിച്ചതിനുശേഷവും എന്നിക്കു ഒരു സ്ഥാപിതതാമംസം സാമ്പത്തികമായി ഒന്നു ശ്വസിക്കാം എന്ന് എന്നിക്കു തോന്തരിയ് ആ നിശ്ചിഷ്ട തന്നെ അപ്രതിക്ഷിത മായ ഒരു സംഭവം നടന്നു. നെറ്റാളിൽ കലാപം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടതിന്റെ വാർത്ത പ്രത്യേകഭാഗിൽ വന്നു. എന്നിക്കു സുഖു വർദ്ധകാരോട് ഒരു വിരോധവും മുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവൻ ഇന്ത്യാക്കാരരെയാണും ദ്രോഹിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നിക്ക് ആ 'കലാപം' എന്ന പ്രയോഗത്തെക്കുറിച്ചു തന്നെ സംഗത്യമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അന്നു ഞാൻ വിശ്വസിച്ചിരുന്നതു ബിട്ടിച്ച് സാമ്രാജ്യവും ലോക നമ്മക്കായി നിലനിൽക്കുന്നു എന്നാണ്. അതിനു തിരു വരുന്നതെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാൻ പോലും. ആ സാമ്രാജ്യത്തോടുള്ള നിർവ്വാജക്കുത്തി എന്നെന്ന അനുഭവിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ട് കലാപം ശരിയാണോ അല്ലെങ്കാം എന്നത് അഭ്യന്തര നമ്മതെ സംബന്ധിക്കുമായിരുന്നില്ല. നെറ്റാളിൽ ഒരു വോളണിയർ സുരക്ഷാ സേന (Volunteer Defence Force) ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ, കൂടുതൽ ആളു

കളെ ചേർക്കാൻ വൃദ്ധിസ്ഥിതിയിലുന്നു. കലാപാ അമാർത്തവന്തിന് ഈ സേനയെ ഉപയോഗിച്ചുതുടങ്ങിയതായി ഞാൻ പരാതിൽ വരയില്ല.

କୋଡ଼ାଲୁମାଯି ଉଦ୍‌ବେଗ୍‌ଯା ସଂପାଦିତ୍‌ତିରୁଣ ତୋରି ଅଧିକରଣ ଓ ପ୍ରକାଶିତ କାହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କଥାକାଳିରୁଣ୍ୟ ଆତ୍ମକାଣକ ଅନୁଵାଦକଙ୍କିରେ ଏରୁ ଅନୁଷ୍ଠାନିକରିବାର ତତ୍ତ୍ଵାବଳୀରୁଣ୍ୟ ତୋରି ଶବ୍ଦିଳାରକକ୍ଷ ଏହିଶ୍ରୀତି ଆତ୍ମ ସମମତିପୂର୍ବକାଣକ ଅନ୍ତରେ ଉଚନ ମଧ୍ୟରେ ରଖାଯାଇଛି।

ଆଗ୍ରହୀର ଅତ୍ୟ ସିକରିକଣ୍ଠେମନ୍ତ ଶାର ପ୍ରତିକଷିତ୍ତିରୁଣ୍ଣିଲ୍ଲ. ଡାଶ
ଅତିକ୍ରମ, କରନ୍ତେଥୁବୁଦ୍ଧିମୂଳକଣ ଆବଶ୍ୟମାଯ ଏହିପ୍ରାକ୍ତକଶି ଶାର ପେଣ୍ଟି
ରୁଣ୍ଣି. ଏବେଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ସିକରିକଣ୍ଠେ ପକଷଙ୍କ ଜୋହରାଣାଙ୍କରେଖିଲ୍ଲାଙ୍କ
ପିଟ୍କୁପିଟାର ଶାର ତିରୁମାଣିପ୍ରିଯୁଣ୍ଣି. ପୋତ୍ରକିଳିର ଅଳ୍ପା କୁଟି ଚବିତି
ରୁ ପିଟ ଏହିକଣାମନ୍ତ୍ରା ଏହିଶିର ଲାଖ ପିଲାକିକଣିର ପୋତି ତାମଣିକଣ୍ଠେମ
ନ୍ତ୍ରା ନିର୍ଶପତିତ୍ତିରୁ. ହୁଏ ନିର୍ଶପତିତିକୁ ଡାରୁଯୁକ୍ତ ପୃଷ୍ଠାଣାମନ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଳୀଯ
ରୁଣ୍ଣି. ହୁଣରଂ କାର୍ଯ୍ୟାଙ୍କଳିର ଅବସି ଏହିପ୍ରାକ୍ତକଶିଲ୍ଲାଙ୍କ ଏଣିକିମୁ ମାର୍ଗଦର
ଲ୍ଲାଙ୍କ ଉଣ୍ଣାକିଯତାଯି ଶାରୋରାକଣ୍ଠେନ୍ତିଲ୍ଲ. ଅଞ୍ଚଳେ ଗାରଣ୍ଡାରିର ନିର୍ମା ଥିବୁ
ଏବି କିଟିଯ ଉଦଶ ପତିବନ୍ଧୁମିଳ୍ଲ ପିରାକାର୍ଯ୍ୟାନିକିରୁତ୍ତ ରୁ ମାନୁଷର
ନୋଟ୍ରିସ୍ଯ ପିଟ୍କୁମନ୍ତିମିଳି ଲାଙ୍କକୁକର୍ଯ୍ୟା କୁଠି ସାଧନାତ୍ମକ ପିଲାକିକଣିଲେଖ
କାହାକୁହାକ୍ରମ୍ଭୁ ପିଲାତ୍ର ପୋତ୍ରକିଳିରେଣ୍ଟାକ୍ରମ୍ଭୁ ଯାହାକୁହାକ୍ରମ୍ଭୁ ରହିଯିବୁ.
ଶାର ଯର୍ତ୍ତାଙ୍କିଲେଖତି ଆଂଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟାନିକିର ଆବଶ୍ୟମୁଣ୍ଡଳୀଯିରୁଣ୍ଣିଲ୍ଲ. ହୁରୁପାତାକିର
ଲ୍ଲା ପେଣ୍ଟିତ୍ତ ରୁ ସାଂଘମାତ୍ରିରୁଣ୍ଣି ଅଞ୍ଚଳ୍କରେଣ୍ଟକ. ଅତିରି ଏଣିକିମୁ ପୃଷ୍ଠାଣ
କାଲ୍ପନିକାରାତ୍ମିକାର୍ଯ୍ୟାଙ୍କଳାଯିରୁଣ୍ଣି. ଶେଷିତ୍ତିପରିର ରୁ ସପତନ୍ତେ ପତାଳ
(ପ୍ରାଣି)କାରାଗାଣାଶିକର୍ଯ୍ୟାଙ୍କଳାଯିରୁଣ୍ଣି. ନିକୁ ବନ ମୁଣ୍ଡ କରାର
ଜୋଲିକଣାରାଯିରୁଣ୍ଣି.

എനിക്ക് ഒരു പദവി തരുന്നതിനും ജോലി സഹകരപ്പറമാക്കുന്നതിനും, നിലവിലെള്ള കീഴ്വാടകൾ അനുസരിച്ചും, ചീഫ് മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ എന്ന താല്പര്യാവലിക്കും 'സർജൻറ് മേജർ' എന്ന സ്ഥാനത്തു നിയമിച്ചു. ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുത്ത മുന്നു പേരിൽ 'സർജൻറ്'മാരായും ഒരുപാട്ടുള്ള 'കോർപ്പറാഷ്ട്ര' ആയും നിയമിച്ചു. ഗവൺമെന്റിൽ നിന്നു തൊണ്ടശ്ശു യുണിഫോ വൈം കിട്ടി. തൊണ്ടശ്ശുവും സേന ഏതാണ്ട് ആറാഴ്ചക്കാലം സജീവമായ സേവ നൂൽ ചെയ്തു. കലാപം സ്ഥിരത്തു ചെന്നപ്പോൾ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയതു കലാപമെന്നു വിശ്വസിപ്പിക്കാവുന്ന തരത്തിൽ അവിടെ യാത്രാനും ഇല്ലായിരുന്നുണ്ട്. അവിടെ ധാരാളായ ഏതിൽപ്പും കാണാൻമില്ലായിരുന്നു. സുള്ളുവർഗ്ഗക്കാരുടെമേൽ പുതിയ ഒരു നീകുതി ചുമതലിയതു നല്കാതിരിക്കാൻ സുള്ളു തലവൻ ഉപയോഗിച്ചതും നീകുതി പിരിക്കാൻ ചെന്ന ഒരു സർജൻറിനു നെ തായാൾ കുന്നത്തിനിരിയാക്കിയതുമായ സംഭവത്തെ പെരുപ്പിച്ചു കാട്ടുക യാണുണ്ടായത്. ഏതു നിലയ്ക്കും ഏൻറെ ഫുരുദ്വയം സുള്ളു വർഗ്ഗക്കാരുടെ കുടുക്കായിരുന്നു. കേരളസ്ഥാനത്തു ചെന്നപ്പോൾ തൊണ്ടശ്ശു ചെയ്യാനു

ഒരു പ്രധാനജോലി മുൻവേറ്റ് സുള്ളൂവർഗ്ഗക്കാരെ ശുശ്രൂഷിക്കുകയാണെന്നു കേട്ടത് എന്ന അനുയിക്കം സന്ന്ദേശിപ്പിച്ചു. ചാർജ്ജ് വഹിച്ചിരുന്ന മെയി കൾ ഓഫീസർ തൈങ്ങളെ സ്ഥാഗതം ചെയ്തു. വൈള്ളക്കാർ മുൻവേറ്റ് സുള്ളൂ വർഗ്ഗക്കാരെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ കൂട്ടാക്കുന്നില്ലെന്നും അതിനാൽ അവരുടെ മുൻവേദകൾ പുക്കുകയാണെന്നും എന്തുചെയ്യണമെന്നറിയാതെ താൻ വിഷ മിക്കുകയാണെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. നിരപാരാധികളായ ആ പാവങ്ങൾക്കു ഭേദം ഈ ഹരിൻ തൈങ്ങളെ അയച്ചതാണെന്ന് അദ്ദേഹം സ്ത്രീകളിൽപ്പു പറഞ്ഞു. മുൻവേദ വച്ചുകൊട്ടാനുള്ള തുണിയും മരുന്നും മറ്റും തന്നു തൈങ്ങളെ മുൻവേദവർ കിടക്കുന്ന താല്പകാലിക ആശുപത്രിയിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി. സുള്ളൂവർഗ്ഗക്കാർ തൈങ്ങളെക്കാണ് ആപ്പോരിതരായി. വൈള്ളപ്പു ക്രാളക്കാർ അവരേയും തൈങ്ങളേയും വേർത്തിരച്ചിരുന്ന അഴികൾക്കിടയിലൂടെ എത്തിനോക്കുകയും മുൻവേദ വച്ചുകൊട്ടി ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിൽ നിന്നും തൈങ്ങളെ പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. തൈങ്ങൾ അവരെ ശ്രദ്ധിക്കാതായപ്പോൾ അവർ കുപിതരാവുകയും സുള്ളൂക്കളുടെമേൽ പറയാൻ കൊള്ളാതെ അസഭ്യം ചൊരിയുകയും ചെയ്തു.

ക്രമേണ ആ പട്ടാളക്കാരുമായി ഞാൻ കുടുതൽ അടുത്തു. അനേകം അവർ റൂട്ടപെടാതായി. കമാൻഡിങ്ങ് ഓഫീസർമാരുടെ കൂട്ടരിൽ കേണൽ സ്പാർക്കിംഗ്സും കേണൽ വൈഫിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ 1896 തോം എന്ന കരിനമായി എത്തിരത്തിരുന്നു. എന്നീ മനോലാവത്തിൽ അവർ അംഗീതപ്പു ടുകയും എന്ന പ്രത്യേകം വിളിച്ചു നന്നാപറയുകയും ചെയ്തു. അവർ എന്ന ജനറൽ മകൻസിക്കു പരിപരയപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു. ഇവർ ശരിയായ പട്ടാളക്കാരാണെന്നു വായനക്കാർ വിചാരിക്കരുത്. കേണൽ വൈഫി ഡർബ്ബാനിലെ പ്രസിദ്ധനായാരു വക്കീലായിരുന്നു. ഡർബ്ബാനിലെ ഒരു കശാ പ്ലൈശാലയുടെ ഉടമസ്ഥനെന്ന നിലയ്ക്കു കേണൽ സ്പാർക്കിംഗ്സും പ്രസിദ്ധനായിരുന്നു. ജനറൽ മകൻസിയാണെങ്കിൽ നെറ്റോളിലെ ശ്രദ്ധയന്നായ കൃഷ്ണ കാരനായിരുന്നു. ഈ മാനുഷാരഘ്യം വോളണിയർമാരും ആ നിലയ്ക്കു സെസനിക് പരിശീലനവും പരിചയവും നേടിയവരും ആയിരുന്നു.

തൈങ്ങൾ ശുശ്രൂഷിച്ചുവർ യുദ്ധത്തിൽ മുൻവേറ്റവരായിരുന്നില്ലോ അവൻ ലോറു വിലാഗത്തെ സംശയിച്ചു വന്നധനതിലാക്കിയതാണ്. ജനറൽ അവർ കാൾ അടിസിക്സ് വിധിച്ചിരുന്നു. അടിക്കൊണ്ടു മുൻവേദാവുകയും ചികിത്സാ കാണ്ണത്തിനാൽ മുൻവേദ പഴുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മറ്റൊള്ളിവർ സർക്കാർ ഒൻ്റെ സുപ്പുത്രുക്കളായിരുന്നു. അവൻ ശ്രദ്ധയും തിരിച്ചറിയാൻ ശ്രദ്ധയും അബ്ദാനക്കാർ അബ്ദാനത്തിൽ വെടി വച്ച് അവരെ മുൻവേപ്പെടുത്തിയതായിരുന്നു.

ഈ ജോലിയ്ക്കു പുറമെ വൈള്ളപ്പട്ടാളക്കാർക്കു കുറിപ്പുന്നുസിച്ചുള്ള മരുന്നുകൾ കൂട്ടിച്ചേരിൽ എടുത്തബുക്കാടുക്കേണ്ണെ പണിയും എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ദ്യോ: ബൃത്തിനീം ചെറിയ ആശുപത്രിയിൽ ഒരു വർഷത്തെ പരിശീ

ലന്ന ലഭിച്ചിരുന്നതിനാൽ എന്നിക്കുള്ളതു വളരെ ഏളുപ്പമായി. ധാരാളം തുറോപ്പും രൂപാരൂപമായി അടുത്തു ബന്ധപ്പെടാൻ മുഴും ജോലി എന്നെന്ന സഹായിച്ചു.

അതിവേഗം നീങ്ങിയിരുന്ന ഒരു പട്ടാളവിഭാഗവുമായാണു ഞങ്ങളെ ബന്ധപ്പെട്ടിരുന്നത്. എവിടെയെങ്കിലും അപകടമുണ്ടെന്നു റിപ്പോർട്ടു കിട്ടിയാലും അങ്ങാട്ടു നീങ്ങാനുള്ള കല്പന അതിനുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ അധികവും കുതിരപ്പാളക്കാരായിരുന്നു. അവൻ നീങ്ങിയാലും ഞങ്ങൾ കു സ്വീകരിച്ചുകൾ ചുമലിൽ ചുമന്നുകൊണ്ട് അവരുടെ പുരികെ നടന്ന തേണ്ടിയിരുന്നു. എന്നോ മുന്നോ പ്രാവശ്യം ഞങ്ങൾക്കു ഒരു തിവസം നാല്പതു മെത്ത നടക്കേണ്ടി വന്നു. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ ചെന്നിടത്താക്കു ഉംശവരാനും ഗഹനത്താൽ നല്ല സേവനം ചെയ്യാൻ അവസരം കിട്ടിയിരുന്നു. അബദ്ധ നതിൽ മുറിവേലപ്പിക്കപ്പെട്ട ആ സുള്ളൂ സുപ്പറൂത്തുക്കൈ സ്വീകൃതിൽ കൂടാംപി ലേയക്കു ചുമന്നു കൊണ്ടുപോയി ശുശ്രൂഷിക്കുകയായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ പ്രധാന ജോലി.

25. ആത്മപരിശോധന

സുള്ളൂ കലാപം എനിക്കു പുതിയ അനുഭവങ്ങൾ നിരണ്ടതും വളരെ ചിന്താചീപകവുമായിരുന്നു. യുദ്ധത്തിൻ്റെ ലീകരത മുഴുവൻ കലാപത്തിൽ നിന്നു വുക്തമായിട്ടെന്നോളും, ബോവൻ യുദ്ധത്തിൽ നിന്നുപോലും എന്നിക്കു ബോധമായിരുന്നില്ല. ഇതു യുദ്ധമായിരുന്നില്ല, ഒരു നരനായാട്ടു മാത്രമായിരുന്നു എന്നത് എൻ്റെ മാത്രം അഭിപ്രായമല്ല. എനിക്കു സംസാരിക്കാണു അവസരം കിട്ടിയ പല ഇംഗ്ലീഷുകാരുടേയും അഭിപ്രായം കൂടിയാണ്. നിരപരാ ഡിക്കളുടെ ചെറുഗാമങ്ങളിൽ പടക്കം പൊട്ടുപോലെ പട്ടാളക്കാരുടെ തോകിൽനിന്നു വെടിപൊട്ടിയതായി എല്ലാ പ്രഭാതത്തിലും അറിയുകയും അവയുടെ ഇടയ്ക്കു കഴിയുകയും ചെയ്ക്കയെന്നത് വലിരെയാരു പരീക്ഷണ മായിരുന്നു. എകിലും എൻ്റെ സംഘത്തിൻ്റെ ജോലി മുറിവേറ്റ സുള്ളൂമാരു ശുശ്രൂഷിക്കുക മാത്രമായിരുന്നതിനാൽ മുരിവേറ്റ സുള്ളൂമാരു ആരും നോക്കുമായിരുന്നില്ലെന്ന് എനിക്കെന്നാമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് മുരിവേറ്റ ശുശ്രൂഷാ ജോലി എൻ്റെ മനസ്സാക്ഷിയെ ശാന്തമാക്കി.

എന്നാൽ, ചിന്താചീപകമായി വേഗായും പലതുമുണ്ടായിരുന്നു. ആരാജ്യത്തെ ആർപ്പണം വളരെ കുറഞ്ഞ ഭാഗമായിരുന്നു അത്. 'അപരിഷ്ക്കുത' രാജ്യത്തു വിശേഷിപ്പിക്കപ്പെട്ടുന്ന സാധ്യകളായ 'സുള്ളൂ'മാരുടെ ചുരുക്കം കുടിലുകൾ കുന്നുകളിലും താഴ്വരകളിലുമായി അങ്ങാഞ്ഞു ചിതറിക്കിടന്നിരുന്നു. മുരിവേറ്റവരെ എടുത്തുകൊണ്ടു അല്ലാതെന്നേ മുരിവേറ്റ ഗംഭീരമായ ഫ്രശാ നടത്തിയില്ലെന്ന നടന്നുപോകുവേംഡി താൻ പലപ്പോഴും അഭാധചിന്തയിൽ ആഞ്ഞുപോകുമായിരുന്നു. ബേപ്പറ്റചുരുത്തെയും അതിൻ്റെ ആനന്ദാർത്ഥങ്ങളെയും പറ്റി താൻ ആഴത്തിൽ ആലോചിച്ചു. തത്സംബന്ധമായ എൻ്റെ

വിശ്വാസങ്ങൾ രൂഡമുലമാവുകയും ചെയ്തു. എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തകരു മായി ഞാനത്തേപ്പറ്റി ചർച്ചചെയ്തു. ആത്മസാക്ഷാത്കാരത്തിന് ശൈദർഘച രൂപം അനിവാര്യമാണെന്ന് അപ്പോൾ ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നാൽ സർവ്വാ ത്മനാ മനുഷ്യസേവനം ചെയ്യാനാഗ്രഹിക്കുന്നവർ അൽപ്പിവാക്കാനാവി ബ്ലൈൻ്റ് ഞാൻ വ്യക്തമായി മനസ്സിലാക്കി. ഞാൻ ചെയ്യുന്നതുപോല്ലുള്ള സേവനങ്ങൾ ഇന്നിയും ചെയ്യാനുള്ള അവസരങ്ങൾ അധികമയികം ഉണ്ടാക്കണമെന്നും കുടുംബജീവിതത്തിന്റെ സുവാങ്ങളിലും സന്നാനങ്ങളെ ജനിപ്പിച്ചു വളരത്തിക്കാണ്ടുവരുന്നതിലും ഞാൻ മുഴുകിയാൽ ഈ മഹോദയമതിനു ഞാൻ അപ്രാപ്തനായിത്തിരുമെന്നുള്ള ചിന്ത എന്നിലേയ്ക്കു കടന്നുവന്നു.

ചുരുക്കപ്പിപ്പിണ്ണതാൽ എന്നിക്കു ശരിരത്തിന്റെരുതും ആത്മാവിഭേദത്തു മായ രണ്ടു മാറ്റുന്നതില്ലോടു ജീവിക്കാൻ സാഖ്യമായിരുന്നില്ല. ഉദാഹരണത്തിന് ഒരു സമയത്ത് എൻ്റെ ഭാര്യ ഗർഭിനിയായിരുന്നെന്നുള്ള എന്നിക്കു സുജു കലാപനിലേയ്ക്കു സേവനവുമായി ഏടുത്തു ചാടാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. ബ്രഹ്മചര്യം പാലിച്ചിരുന്നുകൾ കുടുംബത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള സേവനം സമ്മാനായി സേവനത്തോടു പൊരുത്തപ്പെട്ടാൽ നില്ക്കും. ബ്രഹ്മചര്യം ഭിക്ഷിക്കുകയാണെങ്കിൽ അവ രണ്ടു പൂർണ്ണമായി പൊരുത്തപ്പെടും.

ഇങ്ങനെ ചിന്തിച്ചുതോടെ ഒരു അനിമല്പരം ഏടുക്കാനുള്ള അക്ഷമ എന്നിക്കുണ്ടായി. ആ ദൃശ്യപ്രത്യക്ഷിന്റെ വിദ്യരഭർഷനും തന്നെ എന്നിലേയ്ക്ക് ഒരുതരം വിജയാഹ്നാം കൊണ്ടുവന്നു. എൻ്റെ ഭാവന സച്ചേരം വിഹിതക്കുയും സേവനത്തിന്റെ അനന്തമാർദ്ദാജ്ഞൾ തുറന്നിട്ടുകയും ചെയ്തു.

ഇങ്ങനെ ശാരിരികവും മാനസികവുമായ കരിനാഭ്യാനത്തിന്റെ മദ്ധ്യ തനിൽ ഞാൻ കഴിയുന്നോൾ കലാപം അടിച്ചുമർത്തുന്ന ജോലി ഏതാണ്ടു കഴി സഞ്ചനാം ഞങ്ങളെ ഉടനേ തിരിച്ചയയ്ക്കുമെന്നുമുള്ള വാർത്ത വന്നു. ഒന്നോ രണ്ടോ ഭിവസനത്തിനുകൂടം ഞങ്ങളെ തിരിച്ചയയ്ക്കുകയും ഏതാണ്ടു ഭിവസനത്തിനുകൂടം വിശ്വാസിക്കുന്നു. ചെയ്തു.

അപ്പും കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആംബുവുന്നു സേനയുടെ സേവനങ്ങൾക്കു നന്നി പറഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ഗവർണ്ണറുടെ ഒരു കാൽപ്പനിക്കു കുട്ടി.

പ്രിനിക്കസിൽ എത്തിയശേഷം ഞാൻ ബ്രഹ്മചര്യ വിഷയം ചരഗൻ ലാൻ, മഗർഡാൻ, വൈസ്റ്റ് തുടങ്ങിയവരുടെ ശ്രദ്ധയിലേയ്ക്കു താല്പര്യത്തോടെ കൊണ്ടുവന്നു. പ്രസ്തുത ആശയം അവർക്കിഷ്ടപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ ദയാര്യ പ്രതി ഏടുക്കേണ്ടത് അവഗുമാണെന്ന് അവൻ സഹിതിച്ചു. പങ്കെ അതിന്റെ ബൃഥിമുട്ടുകൾ അവഗുമാണെന്ന് അവൻ സഹിതിച്ചു. ചെയ്തു. അവ രിൽ ചിലർ യിരുമായി അതുപാലിക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. അവ കഴിയും ചെയ്തതായി എന്നിക്കെട്ടിയാം.

ഞാനും ആ ദൈവരും കാണിച്ചു - ആജീവനാനം ബ്രഹ്മചര്യം പാലിക്കാമെന്നു പ്രത്യേകമട്ടത്തു. ഞാൻ ഏറ്റുടന്തര ഉത്തരവാദിത്തത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയും അമേയതയും അപ്പോൾ ഞാൻ പൂർണ്ണമായി മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നില്ല

നു തുറന്നു പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. ഇപ്പോഴും അതിന്റെ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ എൻറെ മുവന്തേയ്ക്കു തുറിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ആ ദൃശ്യപ്രതി ജ്ഞാനയുടെ പ്രധാനാം കുടുതൽ കുടുതലായി എനിക്കെന്നുവെസ്തു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഖുഹർമ്മചരുമില്ലാത്ത ജീവിതം മുഗ്ഗസദ്യവും ശുശ്കവുമായിട്ടാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്. പ്രകൃത്യാ മുഗ്ഗത്തിന് ആത്മനിയത്രണം അഭിന്നതുകൂടാം. മനുഷ്യൻ മനുഷ്യനാവുന്നത് അത്മനിയത്രണം സാധിക്കുന്നതു കൊണ്ടും അതു നടപ്പിലാക്കുന്നോൾ മാത്രവുമാണ്. നമ്മുടെ മതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഖുഹർമ്മചരു ഒരു പ്രകശത്തിയിട്ടുള്ളത് മുമ്പ് എനിക്ക് അതിപ്രശ്നസംശയം അഭിന്നതുകൂടാം. എന്നാലും ഇപ്പോൾ വളരെ ഉചിതവും അനുഭവനിഷ്ഠവും ആശനം എനിക്കു പ്രതിരിംഗം കുടുതൽ വ്യക്തമായി കാണാൻ കഴിയുന്നു.

അദ്ദേഹക്രമായ ശക്തിയോടുകൂടിയ ഖുഹർമ്മചരും യാതൊരുതന്നെ ല്ലൂ എളുപ്പമുള്ള കാര്യമല്ല എന്നു താണ് മനസ്സിലാക്കി. അതു കേവലം ശാരി രിക്കമല്ലോ ഉറപ്പാണ്. ശാരിൽക്കുന്ന നിയന്ത്രണത്തിലാണ് അതിന്റെ തുടക്കം. പകേജ് അത് അവിടെ അവസാനിക്കുന്നില്ല. അതിന്റെ പൂർണ്ണത അശുദ്ധ വിചാരത്തെപ്പോല്ലും പൂരിച്ചുള്ളുന്നു. യഥാർത്ഥ ഖുഹർമ്മചാരി മാസദാഹരണ ഒരു ത്വ്യപത്രിപ്പൂർത്തുന്നതായി സ്വപ്നം കാണുകപോല്ലും ഇല്ല. അയാൾ ആ അവന്നംഡയിലെത്തുന്നതിന് ടെട്ടുറ വഴി പിന്നിട്ടാനുണ്ട്.

എന്ന സംഖ്യാചിത്രിക്കെന്നതാണും ശാരിൽക്കു ഖുഹർമ്മചരും പാലിക്കുകപോല്ലും ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ നിരണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നു താണ് എൻറെക്കുറ സുരക്ഷി തന്നാണെന്നു തോന്നുന്നതായി എനിക്കു പറയാൻ കഴിയും. എങ്കില്ലും എൻ വിചാരത്തിനേൽക്കു പൂർണ്ണിയത്രണം ഇനിയും താണ് കൈവരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അത് അത്യാവശ്യവുമാണ്. അതിനുള്ള നിശ്ചയദാർശയോ പരി ശ്രമമോ ഇല്ലാണിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ എവിടെ നിന്നോ അനഭിലപ്പണിയായ വിചാരങ്ങൾ ഗുഡയായി വന്ന് ആക്രമിക്കുന്നത് എനിക്കിപ്പോഴും ഒരു പ്രശ്നമാണ്. അനാവശ്യവിചാരങ്ങളെ പുട്ടിയിട്ടാനുള്ളത് ഒരു താക്കോൽ ഉണ്ടെന്ന് കാര്യത്തിലെന്നിക്കു സംശയമില്ല. എന്നാൽ ഓരോരുത്തരും അതു സ്വയം കണ്ണുപിടിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പുന്ന്യവാനാരും യോഗികളും അവരുടെ അനുഭവങ്ങൾ നമുക്കായി തന്നിട്ടുണ്ട്. പകേജ് അവർ അനുസന്ധിയും സാർവ്വലാക്കിക്കുവുമായ പ്രതിവിധികൾ നിശ്ചേശിപ്പു തന്നിട്ടുണ്ട്. എന്നെന്നാൽ പൂർണ്ണത അമുഖം തെറ്റിൽ നിന്നുള്ള മോചനം ഇഷ്ടരക്ഷപ കൊണ്ടു ലഭിക്കു. ഇഷ്ടരു ഒന്ന് തേടിയിട്ടുള്ളവർ തങ്ങളുടെ തപസ്സു കൊണ്ടു ദിംപത്വവും വിശുദ്ധിക്കൊണ്ടു പാവനവുമാക്കിയ രാമനാമാറി മറ്റൊരു നമുക്കു നല്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇത് ശരംഗു സമ്പൂർണ്ണമായി സ്വയം സമർപ്പിക്കാതെ വിചാരത്തിനേൽക്കു പൂർണ്ണമായത്രണം ലഭിക്കുക. അസാഖ്യമാണ്. എല്ലാ വിശിഷ്ട മതഗ്രന്ഥങ്ങളുടെയും ഉദ്ദേശ്യങ്ങളും തന്ത്രങ്ങളും അഭിനിഷ്ടണാണ്. പുന്ന്യവാഹി വിശിഷ്ട മതഗ്രന്ഥങ്ങളുടെയും ഉദ്ദേശ്യവും എനിക്കു വെളിപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

ആ അദ്ധ്യാത്മതിന്റെയും പോരാട്ടത്തിന്റെയും ചർച്ചത്തിൽ കുറെലും ഒരു തൃടൻനുവരുന്ന അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ആ ഉദ്യമം ഞാനാം റംഭിച്ചത് എങ്ങനെയാണെന്നും സുചിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഈ അദ്ധ്യായം അവസാനി സ്ഥിക്കാം. ആദ്യത്തെ ഉൾസാഹത്തിമർപ്പിത് ബ്രഹ്മചര്യം പാലിക്കുക എന്നീ ക്ഷേത്രം എഴുപ്പുമായി തോന്നി. എൻ്റെ ജീവിതത്തിൽ വരുത്തിയ ഞാനാം മരണത മാറ്റം ഞാനും ഭാര്യയും ഒരേ ശയ്യയിൽ കിടക്കുന്നതും അവളോടു സ്വകാര്യ സമ്പർക്കം തേടുന്നതും നിർത്തി എന്നതാണ്.

അഞ്ചുനേരം 1900 മുതൽ ഇഷ്ടപ്പെട്ടും അല്ലാതെയും ഞാൻ പാലിച്ചു പോന്ന ബ്രഹ്മചര്യത്തിന് 1906 നീറി മധ്യത്തിൽ ഒരു ദൂശപ്രതിജ്ഞണക്കാം മുഖ്യമായി പ്രാണിക്കുപ്പിച്ചു.

26. സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ജനനം

എൻ്റെ ഇരു ആര്ത്ഥമാപികരണത്തെ സത്യാഗ്രഹത്തിനുള്ള ഒരു തൃടക്കമൊയി മാറ്റത്തക്കവിധമാണും ജോഹാന്നസ്വാർഗ്ഗിൽ പല സംഖ്യകളും സ്വയം രൂപപ്പെട്ടു വന്നത്. ബ്രഹ്മചര്യവരത്തേനാളും എത്തിച്ചേരുന്ന എൻ്റെ ജീവിതത്തിലെ എല്ലാ പ്രധാനപ്പെട്ട സംഖ്യകളും എന്ന അതിനു (സത്യാഗ്രഹം) രഹസ്യമായി ദാരുക്കുകയായിരുന്നു എന്ന് എന്നിക്കിപ്പോൾ കാണാൻ കഴിയും. സത്യാഗ്രഹം എന്ന പേരും കണ്ണുപിടിക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ ആ പോരിലുള്ള തത്ത്വം നിലവിൽവന്നു. സത്യത്തിൽ അത് ആവിർഭവിച്ചപ്പോൾ എന്നാണെന്നതന് എന്നിക്കു തന്നെയും പറയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അതിനെ വിവരിക്കാൻ ശുജറാത്രിയില്ലോ 'പാസിവ് റിസിസ്റ്റൻസ്' (Passive Resistance) എന്ന ഇംഗ്ലീഷ് ശശ്വലിയാണും തൈജാൾ ഉപയോഗിച്ചത്. 'പാസിവ് റിസിസ്റ്റൻസ്'ന്റെ വളരെ സകൂചിതമായ ഒരുത്തമാണും കല്പിച്ചു പോരുന്നതനും ദ്രോ ബലമാണും ആയുധമായിട്ടും അതിനെ കണക്കാക്കി വരുന്നതനും അതിനെ ശത്രുതയായി വ്യാപ്ത്യാനിക്കാമെന്നും അത് അവസാനം ആക്രമായി സ്വയം വികസിച്ചുകൂടുമെന്നും യുദ്ധാപ്രയ്യാരുടെ ഒരു സമ്മൈനനത്തിൽ പറഞ്ഞുകൂട്ടപ്പോൾ എന്നിക്ക് ആ മനോഭാവത്തെ എതിർക്കുകയും ആ ഇന്ത്യൻ പ്രസ്താവനത്തിന്റെ ധമാർത്ഥ സഭാവമെന്നതെന്നും വിവരിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടിവന്നു. ഇന്ത്യാക്കാരുടെ പോരാട്ടത്തിനു നാമകരണം ചെയ്യാൻ അവർ പുതിയൊരു വാക്കിനു രൂപം നല്കുണ്ടെന്നതു വ്യക്തമായി രൂപീക്കണ്ടും

എന്നാൽ ഞാൻ എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും ഒരു പുതിയ പേരു കണ്ണുപിടിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അതുകൊണ്ട് എറ്റവും നല്ല പേരു നിർദ്ദേശിക്കുന്ന വായനക്കാരം ന് നാമമാത്രമായൊരു സമാനം ഇന്ത്യൻ പ്ലീനിയനിലും ഞാൻ പ്രവൃഥാപിച്ചു. അതിന്റെ ഫലമായി സഭാഗ്രഹ (സത്ത്:സത്യം, ആഗ്രഹം:ഉറച്ചുനില്ക്കൽ) എന്ന വാക്കിനു മഗർബാൽ ശാന്തി രൂപം നല്ക്കി. സമാനവും നേരിട്ടി എന്നാൽ കുടുതൽ വ്യക്തമാക്കാൻ വേണ്ടി ആ വാക്ക് സത്യാഗ്രഹം

എന്നു ഞാൻ മാറ്റി. അനുമുതൽ ഇമ്മാതിരി സമരങ്ങിനുള്ള പേരായി ഗുജരാത്തിയിൽ അതു പ്രയോഗത്തിലിരിക്കുന്നു.

ഈ സമരത്തിന്റെ ചരിത്രം ഫലത്തിൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ എൻ‌റ ശേഷിച്ച ജീവിതത്തിന്റെ ചരിത്രം തന്നെയാണ്; വിശേഷിച്ചും ആ ഭൂപണ്ഡ്യ ഞതിൽ ഞാൻ നടത്തിയ സത്യം കൊണ്ടുള്ളതു പരീക്ഷണങ്ങളുടെ ചരിത്രം. ആ ചരിത്രത്തിന്റെ പ്രധാന ഭാഗം ധർവാദാ ജയിലിൽ പച്ചാന്നു ഞാനെഴുതിയത്. ജയിൽവിട്ടുശേഷം അതു പൂർത്തിയാക്കുകയും ചെയ്തു. 'നവജീവനിൽ' അതു പ്രസിദ്ധികരിക്കുകയും പിന്നീടു പുസ്തകമാക്കി ഇറക്കുകയും ഉണ്ടായി. ശ്രീ. വാൽജി ഗോവിന്ദജി ദേശായി അതു 'കരിൾ തോട്ട്'നു (Current Thought) വേണ്ടി ഇംഗ്ലീഷിൽ തർജ്ജമ ചെയ്യുന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അതിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് തർജ്ജമ ഉടനേ പുസ്തകരുപത്തിൽ പ്രസിദ്ധികരിക്കാൻ ഞാൻ ഏർപ്പാടു ചെയ്യുകയാണ്.* അതിലൂടെ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ എൻ‌റ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട പരീക്ഷണങ്ങളുമായി പരിചയപ്പെടുണ്ടാമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക് കാര്യം സാധ്യമാക്കാണെന്നും ഉദ്ദേശ്യം. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ചരിത്രം എന്ന എൻ‌റ പുസ്തകം ഇതിനോടുകൂടം നോക്കിയിട്ടില്ലാതെ വായനകാരർ അതു വായിച്ചു നോക്കാൻ ഞാൻ ശൃംഗാർഗ ചെയ്യുന്നു. അതിൽ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ ഞാനിവിടെ ആവർത്തിക്കുന്നില്ല. അടുത്തുവരുന്ന ഏതാനും അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ ആ ചരിത്രത്തിൽ പറയാത്തതും ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ എൻ‌റ ജീവിതത്തിലൂണ്ടായതും രൂക്ഷതിഹരിവു മായ ചില സംഭവങ്ങൾ മാത്രം പ്രതിപാദിക്കാം. അതു കഴിഞ്ഞാലുടനേ ഇന്ത്യയിലെ എൻ‌റ പരീക്ഷണങ്ങളെപ്പറ്റി വായനകാരർക്കു കൂറണ്ടാരു. രൂപം നല്കാനായി ഞാൻ മുതിരുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ട് എൻ‌റ ഈ പരീക്ഷണങ്ങളെ കാലക്രമത്തിനു മനസ്സിലാക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹചരിത്രം കൂടി ഇതോടൊപ്പം കൈയിൽ വച്ചുനോക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കും.

27. കൂടുതൽ കൈശണ പരീക്ഷണങ്ങൾ

വിചാരത്തിലും വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും സ്വീകരിച്ചഭൂം പാലിക്കാൻ ഞാൻ ഉത്സാഹം കാണിച്ചു. സത്യാഗ്രഹസമരത്തിനു പരമാവധി സമയം ഉപയോഗിക്കാനും ആത്മശൃംഖികരണം കൊണ്ട് എന്ന അതിനു പ്രശ്നതന്നു കാണും. അതുകൊണ്ട് കൈശണ കാര്യത്തിൽ കൂടുതൽ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്താനും നിയന്ത്രണം ചെലുത്താനും ഞാൻ സ്വയം സന്നദ്ധനേക്കണ്ടിവന്നു. മുമ്പ് കൈശണകാര്യത്തിൽ വരുത്തിയ മാറ്റങ്ങൾ അധികവും ആരോഗ്യപരമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ പുതിയ പരീക്ഷണങ്ങൾ ആത്മിയ പശ്ചാത്യലഭിത്വത്തിലെത്തിരുന്നു.

* ഇംഗ്ലീഷ് തർജ്ജങ്ക പിന്നീടു മദ്വാസിൽ എന്ന്. ദേശാന്തി പ്രസിദ്ധിക്കിച്ചു.

ഉപവാസവും ആഹാരനിയന്ത്രണവും ഈ ഘട്ടത്തിൽ, മുമ്പത്തെക്കാളേ ഒരു എൻറീ ജീവിതത്തിൽ പ്രാധാന്യം കൈവരിച്ചു. കാമവും നാവിന്റെ രൂചി തീർക്കാനുള്ള കൊതിയും പൊതുവെ മനുഷ്യരിൽ ഏറ്റമിച്ചു കാണപ്പെടുന്നു. എനിക്കും അതങ്ങനെ ആയിരുന്നു. കാമവും തീറ്റുകൊതിയും നിയന്ത്രിക്കാനുള്ള എൻറീ പരിഗ്രാമത്തിൽ എനിക്കു പല ബൃഥിമുട്ടുകളും നേരിട്ടെന്നി വനിക്കുന്നേണ്ട്. അവയെ ഫോറ്മാമായും കീഴടക്കിലെന്ന് ഇപ്പോഴും എനിക്കു വകാശപ്പെടാനാവില്ല. വലിയൊരു തീറ്റുകാരനായിട്ടാണ് എന്നെന്ന ഞാൻ തന്നെ കണക്കാക്കിയിട്ടുള്ളത്. സുപ്രയത്നക്കൾ എനിക്കുള്ളതായി കരുതുന്ന ആത്മക്രിയന്ത്രണം ഇക്കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് ദിക്കല്ലും അനുഭവപ്പെട്ടിട്ടില്ല. എനിക്കുള്ളിട്ടേന്നാലും സംയമം വികസിപ്പിച്ചെടുക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ മുഗ്ഗങ്ങളുടെക്കാൾ താഴെയുള്ള അവസ്ഥയിലേയ്ക്കു ഞാൻ താണു പോവുകയും പള്ളിരു മുദ്രേ നാഗമട്ടുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ഏതായാലും എൻറീ കുറവുകൾ ഞാൻ വേണ്ടേണ്ടാലെ മനസ്സിലാക്കിയ സ്ഥിതിയ്ക്ക് അവയെ ഇല്ലായ്മ ചെയ്യാൻ ഞാൻ ഇല്ലപോലെ പരിഗ്രാമിച്ചു. ആ പരിഗ്രാമങ്ങളുടെ ഫലമായി എൻറീ ശരീരം ഇത്രയും കാലം ദാരുതരഞ്ഞിൽ കൊണ്ടുനട്ട കാനും അതുപയോഗിച്ച് എൻറീ വിതം കർമ്മം ചെയ്യാനും സാധിച്ചു. എൻറീ ദൗർഖ്യപ്രഭീതിപ്പൂറി ബോധ്യം വന്നതുകൊണ്ടും അപ്രതിക്രിയിതമായി പൊരുത്തമുള്ള സുപ്രയത്നക്കളോട് അടുപ്പത്തിലായതുകൊണ്ടും ഏകാദശി തിരിപ്പം പാഠം മാത്രം ക്ഷേണിക്കുകയോ അതല്ലെങ്കിൽ ഉപവാസം അനുഷ്ഠാനിക്കുകയോ ചെയ്യാനും ജന്മാഷ്ടമി പോലുള്ള പ്രശ്നവിവരങ്ങളിൽ വരുത്തം ആവിഷ്ടമായി ഞാൻ തുടങ്ങി.

കായ്ക്കി ക്ഷേണവുമായി ഞാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ ക്ഷേണനിയന്ത്രണ കാരാത്തിൽ കായ്ക്കി ക്ഷേണവും ധാന്യക്ഷേണവും തമിൽ വലിയ വൃത്താസമാനും ഞാൻ കണിക്കി. രൂചി നോക്കി ക്ഷേണത്തിൽ മുഴുകുക എന്നതു രണ്ടാമത്തെത്തിലെന്ന പോലെയോ അതിലേരെയോ ആദ്യത്തെത്തിലും പരിപ്രയമാകുമ്പോൾ സാധിക്കുമെന്നു ഞാൻ കണ്ടു. അതുകൊണ്ട് പ്രശ്നവിവരങ്ങളിൽ ഉപവാസം നടത്തുകയോ ഒരുന്നേരം മാത്രം ക്ഷേണം കഴിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതിനു ഞാൻ കുടുതൽ പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചു. കുടാതെ പ്രായഗ്രാമപ്രയത്നമോ അതരത്തിൽ വല്ലതുമോ ചെയ്യേണ്ടതായി വന്നാൽ ഉപവാസത്തിന് അതും ഒരു കാരണമായി സന്തോഷത്തോടെ ഞാനുപയോഗിച്ചു.

ഉങ്ങനെ ശരീരം കുഴിപ്പിച്ചു ദുർമ്മേഖസ്സു പോയതോടെ ക്ഷേണത്തിനു നല്കി സ്വാദ്യം കുടുതൽ വിശപ്പും അനുഭവപ്പെട്ടതായി ഞാൻ കണ്ടു. അതോടെ ഒരു ഉപവാസം ആത്മസാധ്യത്തിനെന്നപോലെ തീറ്റിയിൽ മുഴുകാനും പറ്റിയ ആയുധമാണെന്ന് എനിക്കു വെളിച്ചെപ്പെട്ടു കിട്ടു. പിന്നീടുണ്ടായ എൻറീതും മറ്റുള്ളവരുടെത്തുമായ ഇത്തരം പല അനുഭവങ്ങളിൽ നിന്നും മേല്പറഞ്ഞ സന്തുഷ്ടി തെളിയിക്കാൻ കഴിയും. എൻറീ ശരീരത്തെ നന്നാക്കുകയും പരിശീലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ എൻറീ ഇപ്പോഴും

തന്ത മുഖ്യലക്ഷ്യം ആത്മസംയമം നേടുകയും രസനൈറ്റിയത്തെ കീഴടക്കുകയും ആയിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ ആദ്യം ഒരു ക്രഷണവും പിന്നീടു മറ്റാനും പരിക്ഷിക്കുകയും അതേസമയം അതിന്റെ അളവ് നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ രൂചി മുഖ്യത്തെപ്പോലെ തന്നെ എന്ന വിട്ടുമാറ്റതെ നിന്നു. ഞാൻ ഒരു ക്രഷണം ഉപേക്ഷിച്ചു മറ്റാനു കഴിക്കുവോൾ, പുതിയതു മുമ്പ് തേതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ രൂചിയും സന്ദേശവും എന്നിക്കു പ്രാണം ചെയ്തു.

ഈ പരിക്ഷണങ്ങൾ നടത്തുന്നതിൽ എന്നിക്കു ധാരാളം സുപ്രധാനത്തുകെ ഭൂണ്ടായിരുന്നു. അവർക്ക് പ്രധാനി ചെറേമൻ കല്ലേൻബാക്ക് ആയിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹമതിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ഈ സുപ്രധാനത്തിനെ പൂർണ്ണം ഞാനെന്നാതിയിട്ടുണ്ട്. അതേകാര്യങ്ങൾ ഇവിടെ ആവർത്തിക്കുന്നില്ല. ഉപവാസമോ ക്രഷണത്തിലെ മാറ്റമോ ആകട്ട, മി. കല്ലേൻബാക്ക് എപ്പോഴും ഇതിലെല്ലാം എൻറ കൂടു ഉണ്ടായിരുന്നു. സത്യാഗ്രഹമസമരം അതിന്റെ മുദ്രിഖ്യത്തിലായിരുന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വന്തം സ്ഥാപനത്താണു ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്നത്. ഞങ്ങൾ ക്രഷണത്തിൽ വരുത്തുന്ന മാറ്റങ്ങളെപ്പറ്റി ചർച്ച ചെയ്യുകയും പുതിയ ക്രഷണക്രമം പാശയതിനെ കാശ് ഞങ്ങൾക്കു സൃഖ്പവകരമായി തോന്നുകയും ചെയ്തു. അതുരം സംഭാഷണം അകാഡമിയിൽ എന്നിക്കു വളരെ രസകരമായി തോന്നി. അനുച്ചിതമായി തിരെ തോന്നിയതുമില്ല. എന്നാൽ ക്രഷണത്തിന്റെ സ്വാദിനെപ്പറ്റി അങ്ങനെ അധികനേരം ആലോച്ചിക്കുന്നതു ശരിയല്ലോ അനുഭവം എന്ന പരിപ്രേക്ഷിക്കുണ്ട്. നാവിനെ റസപ്പിക്കാന്തു ശരിരം നിലനിർത്താൻ മാത്രമാണ് ക്രഷണം കഴിക്കേണ്ടത്. ഓരോ ഇന്ത്രിയും ശരിരത്തെ തുണായ്ക്കുകയും ശരിരത്തിലും ദട ആത്മാവിന് ഉപകരിക്കുകയും ചെയ്യുവോൾ അതിന്റെ തനതുരസം അപ്രത്യക്ഷമാകുന്നു. അപ്പോൾ മാത്രമാണ് ഇന്ത്രിയം പ്രകൃതി ഉദ്ഘശിച്ച മാതിരി പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നത്.

പ്രകൃതിയുമായുള്ള ഈ സംബന്ധക്കും നേടുന്നതിനു വേണ്ടി എത്ര പരിക്ഷണങ്ങൾ നടത്തിയാലും എന്തു തുശാം ചെയ്താലും അതൊന്നും അധികമായും ആകയില്ല. നിർഭാഗ്യവശാൽ ഇപ്പോൾ വിപരീത ദിശയിലേത്കൂടുള്ള ശക്തമായ ഒഴുക്കാണ് കാണുന്നത്. നശരമായ ശരിരത്തെ അലക്കരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടിയും അതിനെ അലപ്പമായ നിമിഷങ്ങൾ കൂടി നിലനിരുത്തുന്നതിനു വേണ്ടിയും ലക്ഷക്കണക്കിന് അനുജീവിക്കുള്ള ബലി കഴിക്കുവാൻ നമുക്കു ധാരാതാരു ലജ്ജയുമില്ല. അതിന്റെ ഫലം നമ്മൾ ആത്മാവിനേയും ശരിരത്തെയും സ്വയം നശപ്പിക്കുന്നു എന്നതാണ്. ഒരു പഴയ രോഗത്തെ ചികിത്സ സിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിലൂടെ നമ്മൾ പുതിയ നുംബുള്ളത്തിനു ജീവം നല്കുന്നു. ഇന്ത്രിയസുവഞ്ചൾ ആസ്പദക്കാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ നമ്മൾ അന്തിമമായി നമ്മുടെ ആസ്പദം വെവിലും നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നു. ഇതെല്ലാം നമ്മുടെ തന്നെ കണ്ണമുന്നിലൂടെ കടന്നുവോവുകയാണ്. പക്ഷേ കാണാൻ കൂട്ടാക്കാതെ വരുമ്പോളും അന്യാധാരായി വേറെ ആരാണുള്ളത്?

ഇങ്ങനെ കെഷണ പരിക്ഷണങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യവും അവയിലേയ്ക്കു നയിച്ച ആഗ്രഹത്തികളും പ്രാസ്താവിച്ചു കഴിഞ്ഞ സ്ഥിതിയ്ക്ക് ഈൻ ആ പരിക്ഷണ അംഗൾ അല്ലെങ്കിലും വിവരിക്കാമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

28. കസ്തുർബായുടെ ദൈര്ഘ്യം

ജീവിതത്തിൽ മുന്നു പ്രാവശ്യം കറിനമായ രോഗത്തിന് അടിപ്പെട്ട എൻ്റെ ഭാരു മരണത്തിൽ നിന്നു മുന്നു പ്രാവശ്യവും കഷട്ടിച്ചു രക്ഷപ്പെട്ടു. ശൃംഗരചികിത്സകൾ കൊണ്ടായിരുന്നു രോഗശമനം. രോഗം ആദ്യം പിടിപ്പെട്ട ഫ്ലോൾ സത്യാഗ്രഹം നടക്കുകയോ നടത്താൻ തുടങ്ങുകയോ ആയിരുന്നു. അവർക്ക് ഖുടക്കിടെ രക്തസ്രാവം ഉണ്ടാകുമായിരുന്നു. ശസ്ത്രക്രിയ നടത്തുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്നു സ്നേഹപ്രിതനായാൽ ഡോക്ടർ ഉപദേശിച്ചു. അതിനു കുറാ മട്ടികാട്ടിയശേഷം അവർ സമ്മതിച്ചു. കസ്തുർബാ വളരെ ശ്രോഷിച്ചിരുന്നതിനാൽ ക്ലോണാപോം കൊടുക്കാതെ ഡോക്ടർക്ക് ശസ്ത്രക്രിയ നടത്തേണ്ടി വന്നു. അതു വിജയകരമായിരുന്നു. പക്ഷേ അവർ ക്ക് ഭട്ടറ വേദന സഹിക്കേണ്ടി വന്നു. എങ്കാണയോ അദ്ഭുതകരമായ ദൈര്ഘ്യത്തോടെ അവരുടെ അനുഭവിച്ചു. ഡോക്ടറും ശുശ്രൂഷയ്ക്കു നിന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാരുയും നട്ടപോലെ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഡാക്ട്രേറിനിൽ വച്ചു ണ് ഇതുണ്ടായത്. ജോഹാനസ്സബർഗിലേയ്ക്കു പോകാൻ ഡോക്ടർ എന്നു അനുഭവിക്കുകയും രോഗിയുടെ കാരുത്തിൽ ധാരാതാരു ഉത്കണ്ഠായും ആവശ്യമില്ലെന്നു പറയുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ കസ്തുർബായുടെ രോഗം കുടുതലാണെന്നും എഴുന്നേറ്റിൽ കാണിക്കുന്ന കുടാതെ കസ്തുർബായുടെ ഭൗമാധ്യമേ മാംസമോ കൊടുക്കി ന്നി. എൻ്റെ സമ്മതം കുടാതെ കസ്തുർബായുടെ മദ്യമോ മാംസമോ കൊടുക്കാം പാടിക്കുന്നു ഡോക്ടർക്കാറിയാമായിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം ജോഹാനസ്സബർഗിലുള്ള എന്ന ഫോൺ ചെയ്തു 'ബിഹർ ടി' (ശോമാംസരസം) കൊടുക്കാനുള്ള അനുവാദം തെറ്റി. എനിക്ക് അനുവാദം നല്കാനാവില്ലെന്നും എന്നാൽ കസ്തുർബാവു തന്റെ ആഗ്രഹം വെള്ളിപ്പെടുത്താൻ കഴിയുന്ന അവസ്ഥയിലാണെങ്കിൽ അവരോടു ചോദിക്കണമെന്നും അവർക്ക് ഇഷ്ടമുള്ളതു പോലെ ചെയ്യാൻ സ്വാത്രത്രയുണ്ടെന്നും ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. "എന്നാൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ രോഗിയുടെ ആഗ്രഹ ചോദിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്", ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ തന്നെ വരണ്ണം. എനിക്കിപ്പടമുള്ള കെഷണം രോഗിയുടെ നല്കാനുള്ള സ്വാത്രത്രയും തന്നില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളുടെ രോഗിയുടെ ജീവൻ ഉത്തരവാദിത്വം വഹിക്കാൻ എനിക്കു സാധിക്കുകയില്ല".

അനുത്തന്നെ ഞാൻ ഡാക്ട്രേറിനിലേയ്ക്കു തിവണ്ടി കയറി. ഡോക്ടറെ കണ്ണഫ്ലോൾ അദ്ദേഹം ശാന്തനായി ആ വിവരം എന്നോടു പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾക്കു ഫോൺ ചെയ്തപ്പോൾ മിസ്റ്റർ ശാന്തിയിൽക്കു ഞാൻ 'ബിഹർ ടി' നല്കിക്കണിണിരുന്നു".

ഞാൻ പറഞ്ഞു, “ധോക്കർ ഇതിനു വിശ്വാസവാദവ എന്നാണു ഞാൻ പറയുക”.

“രു രോഗിയ്ക്കു മരുന്നോ ക്ഷേമമോ നിർദ്ദേശിക്കുന്നതിൽ വിശ്വാസ വബന്ധം ദാരുനില്ല. വാസ്തവത്തിൽ രോഗികളെ രക്ഷിക്കാൻ വേണ്ടി അവരേയോ അവരുടെ ബന്ധുക്കളേയോ വബന്ധങ്ങൾഡിവനാൽ അത് ഒരു പുണ്യമായിട്ടാണു ഡോക്കർമാരായ ഞാൻറെ കണക്കാക്കുന്നത്”. ഉറപ്പു ദു ഡോക്കർ മരുപടി പറഞ്ഞു.

എനിക്ക് ലളിരെ വേദന തോന്തി. എക്കില്ലും ഞാൻ ശാന്തനായിരുന്നു. ആ ഡോക്കർ ഒരു നാളു മനുഷ്യനും അടുത്ത സ്നേഹിതനുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹവും ഭാര്യയും ചെയ്ത സേവനങ്ങൾക്കു ഞാൻ വളിരെ കടപ്പെട്ടിരുന്നു. പകേശ അദ്ദേഹത്തിൻറെ വൈദ്യസദാചാരത്തിനു വഴിക്കൊടുക്കാൻ ഞാനനാരുക്കമായിരുന്നില്ല.

“ഡോക്കർ താങ്കൾ ഇപ്പോൾ ഏന്നാണു ചെയ്താനുദ്ദേശിക്കുന്നതനു് എന്നോടു പറയു. എൻറി ഭാരു ആഗ്രഹിക്കാനിടത്തോളം കാലം മരിക്കുമെന്നു വന്നാൽ പോലും അവർക്കു മാംസം നല്കാൻ ഞാൻ ഒരിക്കലും അനുവദിക്കുകയില്ല”.

“താങ്കളുടെ തത്ത്വശാസ്ത്രം താങ്കൾ ലാളിച്ചു കൊള്ളും. എന്നാൽ താങ്കളുടെ ഭാരു എൻറി ചികിത്സയിൽ ആയിരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം അവർക്കു ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്ന എന്നും നല്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം എനിക്കു വേണ്ടെന്നു ഞാൻ പറയുന്നു. താങ്കൾക്കിൽ ഇപ്പട്ടമല്ലെങ്കിൽ അവരെ കൊണ്ടു പൊയിക്കാളുംാൻ വേദനതോടെ ഞാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടും. എൻറി ആശുപത്രിയിൽ പച്ച് അവർ മരിക്കുന്നതു കാണാൻ എനിക്കു സാദ്യമല്ല”.

“അവരെ ഉടനേതനെ ഇവിടെന്നിനു കൊണ്ടുപോകണമെന്നാണോ താങ്കൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്?”

“അവരെ കൊണ്ടുപോകണമെന്നു ഞാൻ എപ്പോഴെങ്കിലും ആവശ്യപ്പെട്ടോ? എനിക്കു പുറഞ്ഞാസ്യാത്രന്ത്രം വേണമെന്നേ ഞാൻ പറഞ്ഞുള്ളൂ. താങ്കൾ അതു ചെയ്താൽ എൻറി ഭാര്യയും ഞാനും അവർക്കായി സാദ്യമായ തന്ത്രം ചെയ്യും. താങ്കൾക്ക് അവരെച്ചൊല്ലി യാതൊരുതീകരണംയും കൂടം ഒരു തിരിച്ചു പോവുകയും ചെയ്യാം. പകേശ ഇള ലളിതമായ സംഗതി താങ്കൾ മനസ്സിലാക്കുകയില്ലെങ്കിൽ എൻറി നല്കലത്തു നിന്നു താങ്കളുടെ ഭാര്യയെ കൊണ്ടുപോകണമെന്നു പറയാൻ താങ്കൾ എന്ന നിർബന്ധിക്കുകയായിരിക്കും”.

എൻറി പുത്രന്മാരിലെഡാൾ അപ്പോൾ കുടെ ഉണ്ണായിരുന്നെന്നാണ് എൻറി ഓർമ്മ. അവൻ എന്നോടു പുരണമായി യോജിക്കുകയും തന്റെ അമ്മയ്ക്കു ‘ബിഹർ ടി’ കൊടുക്കരുതെന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. അടുത്ത തായി കസ്തുരിബാധ്യാടു തന്നെ ഞാൻ സംസാരിച്ചു. ഇക്കാര്യം ചോദിക്കാനാവാതെ വിധം അവർ വിവരായിരുന്നു. എക്കില്ലും അങ്ങനെ ചെയ്യേണ്ടത് എൻറി വേദന നിറഞ്ഞ കടമയാണെന്നു ഞാൻ കരുതി. ഡോക്കറും ഞാനും

തമ്മിൽ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ അവരെ ഞാൻ അറിയിച്ചു. അവർ ഉറച്ച മറുപടി പറഞ്ഞു. “ഞാൻ ‘ബിഹർ ടി’ കഴിക്കില്ലോ. ഈ ലോകത്തിൽ മനുഷ്യനായി ജനിക്കുക എന്നത് ഒരു ദുരിതമായ കാര്യമാണ്. അതുകൂടാം അറയ്ക്കുന്ന വസ്തുക്കൾ സിദ്ധിക്കാനുള്ള കഴിപ്പ് എന്നേൻ ശരിരഖത്തെ മലിനമാക്കുന്നതിലും എനിക്കിപ്പം നിങ്ങളുടെ ഏകകളിൽ കിട്ടുന്ന മരിയ്ക്കാനാണ്”.

ഞാൻ എത്രിരായി വാദിച്ചുനോക്കി. കസ്തുർബായ്ക്ക് എന്ന അനുകൾ കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. മാംസമോ മദ്യമോ മരുന്നായി കഴിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ധാർമ്മികഗൈയില്ലാതെ പല പ്രിനുകളുായ സുഹൃത്തുകളുടെയും പരിചയകാരുദ്ദേശ്യം ഉദാഹരണങ്ങൾ ഞാൻ ചുണ്ടിക്കാണിച്ചു. പക്ഷേ അവർ ഉറച്ചുന്നിനു. “ഇല്ല” അവർ പറഞ്ഞു: “എന്ന ഇവിടെ നിന്നും ഉടനെ കൊണ്ടുപോവുക”.

എനിക്കു സന്ന്ദേശം തോന്തി. അല്പം സങ്കോചത്തോടെയാണെങ്കിലും അവരെ അവിടെ നിന്നു കൊണ്ടുപോകാൻ ഞാൻ തിരിച്ചയാക്കി. കസ്തുർബായുടെ ഉറച്ച അല്പപ്രായം ഞാൻ ഡോക്കറു അറിയിച്ചു. അദ്ദേഹം അഭ്യൂതത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. “എന്നതാരു കരിന്തുവയന്നായ മനുഷ്യനും നിങ്ങൾ! അവരുടെ ഇപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥയിൽ ഇക്കാരും അവരോടു പറയാൻ നിങ്ങൾക്കു ലജ്ജ തോന്നേണ്ടതായിരുന്നു. സ്ഥലം മാറ്റാൻ പറ്റിയ ആരോഗ്യസ്ഥിതിയില്ലെന്നും നിങ്ങളുടെ ഭാര്യയെന്നും ഞാനറിയിക്കുകയാണ്. ചെറിയ ആനക്കു പോലും അവർക്കു താങ്ങാനാവില്ല. വഴിക്കുവ ചു അവർ മരിച്ചുന്നുപോലും വരം. എങ്കിലും നിങ്ങൾ നിർബന്ധിക്കുകയാണെങ്കിൽ അവരെ നിങ്ങൾക്കു കൊണ്ടുപോകാം. ‘ബിഹർ ടി’ നല്കാതെ അവരെ ഇവിടെ ഒരു ദിവസം പോലും പച്ചക്കാണിരിക്കാൻ എനിക്കു ശയര്ജ്ജ മില്ലോ; അതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വമേൽക്കാൻ എനിക്കു വരു”.

അങ്ങനെ ആ സ്ഥലത്തുനിന്ന് ഉടനെ പോകാൻ ഞങ്ങൾ തിരിച്ചയാക്കി. മച്ച ചാറുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സ്റ്റേഷൻ കുറച്ചു ദുരുത്തുമായിരുന്നു. ധർശ്വാ നിൽക്കുന്ന ഫീനിക്സിലേയ്ക്കു ഞങ്ങൾക്കു തിവഞ്ഞിയിൽ വേണം പോകാൻ. ഫീനിക്സിൽ നിന്നു റോധിലുടെ രണ്ടരമെത്തൽ പോയാലെ ഞങ്ങളുടെ സ്ഥാപനത്തിൽ എത്തുമായിരുന്നുള്ളൂ. തിരിച്ചയായും വളരെ അപായ സാമ്പത്തികളും ഒരു കാര്യമാണും ഞാൻ ചെയ്യാൻ തുനിന്തത്. എന്നാൽ ഈ ശരംനിൽ വിശാസിച്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ ആ കൂത്തു നിർവ്വഹിക്കാൻ തുതിരുന്നു. ഫീനിക്സിലേയ്ക്ക് ഒരു ദൂരത്തിനും ഞാൻ മുൻകൂട്ടി അയച്ചു. ഒരു മഞ്ചലും (Hammock) ഒരു കുപ്പി ചുട്ടുപാലും വേരൊരു കുപ്പി ചുട്ടുവെള്ളുവും കസ്തുർബായെ മഞ്ചലിൽ കൊണ്ടുപോകാനുള്ള ആറുപേരെയും, ആയിട്ടു ഫീനിക്സിൽ സ്റ്റേഷനിൽ എത്താൻ വെസ്റ്റീന് ഒരു സന്ദേശവുമായിട്ടാണ് അയാളെ അയച്ചത്. അടുത്തുവരുന്ന തിവഞ്ഞിയിൽ കയറ്റി കൊണ്ടുപോകാനായി ഒരു റിക്ഷ പിടിച്ച് അവരെ അപകടകരമായ ആ അവസ്ഥയിൽ അതിനുകരിക്കാൻ ഞാൻ സ്റ്റേഷനിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുവന്നു.

കസ്തുർബായ്‌ക്കു ഉമേഷം പക്കരേണ്ട ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. നേരെ റിച്ച് അവർ എന്നെ ആഗ്രഹിപ്പിക്കുകയാണുണ്ടായത്: “എനിക്കൊന്നും സംബന്ധിച്ചുകയില്ല പരിശോഭണം”.

ദിവസങ്ങളായി പോഷകവസ്തുക്കൾളാനും കഴിക്കാത്തിനാൽ അവർ കേവലം എല്ലും തൊലിയുമായി മാറിയിരുന്നു. ആ സ്വേച്ഛനിലെ പൂർണ്ണ ഫോം വളരെ വല്ലതായിരുന്നു. റിക്ഷ അക്കരത്തു കടത്താൻ വയ്ക്കാതിരുന്നതിനാൽ തിവിബന്ധിൽ കയറാനായി കുറിച്ചു ദുരം നടക്കണമായിരുന്നു. അതു കൊണ്ട് അവരെ ഞാൻ കൈകളിൽ എടുത്തു കുമാർട്ടുമെൻറിൽ കൊണ്ടു ചെന്നാക്കി. ഏറിനിന്ന് സ്വേച്ഛനിൽ നിന്നു മഖലിലാണു ഞങ്ങൾ അവരെ വഹിച്ചുകൊണ്ടുപോയത്. അവിടെ ജലച്ചിക്കിട്ടിസ്ഥിരിൽ അവർ പത്രക്കെ ശക്തിപ്രാപിച്ചുവന്നു.

ഞങ്ങൾ ഏറിനിക്കണ്ണിലെത്തി രണ്ടുമുന്നു ദിവസത്തിനുകം ഒരു സ്വാമി വിട്ടിൽ വന്നു. ഡോക്ടറുടെ ഉപദേശരതെ ഞങ്ങൾ നിശ്ചയദാർശയുത്തോടെ തള്ളികളുണ്ടെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം കേടിരുന്നു. സഹതാപം തോന്ത്രിയിൽ ഞങ്ങളെ ഉപദേശിക്കാനായി എത്തതിയതായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ഓർമ്മിക്കാൻ കഴിയുന്നിടരെതാളും, എൻറീ ഞാനാമരൈയും, മുന്നാമരൈയും, പുത്രനും രാധ മൺഡലും, രാഭാസ്യം സ്വാമി വന്നപ്പോൾ അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. മാംസം കഴിക്കുന്നതിൽ മതപരമായി ദോഷമാനുഖിലേക്കുന്നു മനുവിനെ ഉള്ളിച്ചു കൊണ്ട് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. എൻറീ ഭാര്യയുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ദീർഘമായി വാദിച്ചത് എനിക്ക് ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. എക്കിലും മര്യാദയോർത്തു ഞാനതു സഹിച്ചു. മനുസ്മരതയിൽ നിന്നുള്ള ആ ശ്രോകങ്ങൾ എനിക്കരിയാമായിരുന്നു. എൻറീ വിശ്വാസത്തിന് അവയുടെ ആവശ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആ ശ്രോകങ്ങൾ പ്രക്ഷിപ്തമാണെന്നു വാദിക്കുന്ന ഒരു വിഭാഗക്കാരുണ്ടെന്ന് എനിക്കാരിയാമായിരുന്നു. അങ്ങനെയെല്ലാക്കിൽ പോലും ഞന്നു മില്ല. മതഗ്രന്ഥങ്ങളെ ആഗ്രഹിക്കാതെയാണു സസ്യക്ഷണത്തെക്കുറിച്ചു. ഇത് എൻറീ നിലപാടു ഞാൻ ഉറപ്പിച്ചത്. കസ്തുർബായുടെ വിശ്വാസം അച്ചുലഘുമായിരുന്നു. അവർക്കു മതഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ പ്രമാണങ്ങൾ അജ്ഞതാത മായിരുന്നു. പരമ്പരാഗതമായി പുരീവിക്കിൽ നിന്നുകുട്ടിയ മതവിശ്വാസം അവർക്കു ധാരാളമായിരുന്നു. കുട്ടികൾ അവരുടെ അച്ചർണ്ണി മതവിശ്വാസത്തിൽ ഉറച്ചുനില്ക്കുകയും സ്വാമിയുടെ പ്രസംഗതനെ അവഗണിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ കസ്തുർബാ ആ സംഭാഷണത്തെ പെട്ടെന്ന് അവസാനിപ്പിച്ചു. “സ്വാമിജി”, അവർ പറഞ്ഞു “അങ്ങ് എന്തു പറഞ്ഞാലും ‘ബിഹർ ടീ’ കഴിച്ചു ആണോലും വിജയക്കുണ്ടാണ് എനിക്കാലുമെല്ലാം. ദയവായി എന്നു കൂടുതൽ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കരുത്. അങ്ങയ്ക്കു എൻറീ ഉണ്ടാവും മകളുമായി ഇതേപ്പറ്റി വേണമെക്കിൽ വാദിക്കാം. എന്നാൽ എൻറീന്തു ദൃശ്യനിർബന്ധമാണ്”.

29. ഗാർഹിക സത്യാഗ്രഹം

1908 ലാണ് എനിക്കുദയമായി ജയിൽ ജീവിതാനുഭവം ഉണ്ടായത്. ഒരു ബ്രഹ്മചാർഡി അതായത് ആര്ത്മസംയമം പാലിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ, സ്വരൂപയാ പാലിക്കേണ്ട നിയമങ്ങളാണു ജയിൽപ്പുള്ളികൾക്കു ബാധക മായ നിയമങ്ങളിൽ ചിലതെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി. ഉദാഹരണത്തിനു സുരൂശാസ്ത്രമയത്തിനു മുമ്പ് അത്താഴം കഴിക്കേണമെന്നത് അത്തരത്തിലും ഒളജാരു നിയമമാണ്. ഇന്ത്യാക്കാരോ ആദ്ധ്യാത്മകകാരോ ആയ ജയിൽപ്പുള്ളി കൾക്കു ചായയോ കാപ്പിയോ അനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. പാകപ്പട്ടഞ്ചിയ കൈശാ തതിൽ അവർക്കു വേണമെങ്കിൽ ഉപ്പുചേരിക്കാമായിരുന്നു. എന്നാൽ നാവി നിന്റെ രൂചിയ്ക്കുവേണ്ടി മാത്രമായി യാതൊന്നും കഴിയ്ക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. കൈശാ പാകം ചെയ്യേണ്ടാൽ തന്നെ ഉപ്പുചേരിക്കാനുവദിക്കേണമെന്നും മസാലപ്പുടി തരണമെന്നും ഞാനാവശ്യപ്പട്ടപ്പോൾ ജയിലിലെ മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു “നിങ്ങളുടെ രസനാട്ടിയതെ തുപ്പതിപ്പെട്ടുതന്നെല്ലാം നിങ്ങളിലിട്ടും താമസിക്കുന്നത്. ആരോഗ്യപരമായി നോക്കുന്നോൾ മസാലപ്പുടി ആവശ്യമുള്ളതല്ല. പാകം ചെയ്യേണ്ടാൽ ഉപ്പു ചേരിക്കുന്നതും അതിനുശേഷം പേരിക്കുന്നതും തമിൽ വ്യത്യാസമൊന്നുണ്ടില്ല”.

വളരെ പ്രധാനപ്പട്ടാണങ്കിലും, ഈ നിബന്ധനകൾ അവസാനം പരിപ്പ് കരിക്കുകയുണ്ടായി. എന്നാൽ അവ ആര്ത്മസംയമത്തിനു പറ്റിയ സന്ദർഭ നിയമങ്ങളായിരുന്നു. പൂരം നിന്ന് അടിച്ചുല്ലിക്കുന്ന നിയന്ത്രണങ്ങൾ വിജയിക്കുക പ്രധാനമാണ്. എന്നാൽ അവ സ്വയം ഏർപ്പട്ടതുനേണ്ടാൽ വളരെ ശുണ്കരമായ ഫലങ്ങൾ ഉള്ളവാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് ജയിൽ മോചിതനായ ഉടൻ ആ രണ്ടുനിയമങ്ങളും ഞാൻ സ്വയം ആചരിച്ചു തുടങ്ങി. അനുസാധ്യ മായിടത്തെതാളും ഞാൻ ചായ നിർത്തലാക്കുകയും സുരൂശാസ്ത്രമയത്തിനു മുമ്പ് അവസാനത്തെ കൈശാ കഴിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇവ രണ്ടും ഇപ്പോൾ ആചരിക്കാൻ എനിക്കു യാതൊരു കേശവുമില്ല.

ഉപ്പു പൂർണ്ണമായും ഉപേക്ഷിക്കാൻ നിർബന്ധയിത്തമായ ഒരു സാഹചര്യം എനിക്ക് എങ്ങനെയോ വന്നുചേരുന്നു. ഈ നിയന്ത്രണം അംഗീകാരമായി പത്രവാർഷം ഞാൻ നിലനിർത്തി. സസ്യക്കൈണത്തക്കുറിച്ചുള്ള ചില പുസ്തകങ്ങളിൽ കണ്ണതു മനുഷ്യൻറെ കൈശാത്തിനു ആവശ്യമുള്ള വസ്തുവല്ല ഉപ്പുനാണ്. മറിച്ച് ഉപ്പു ചേരിക്കാത്ത കൈശാമാണ് ആരോഗ്യത്തിനു കൂറിക്കുടി നല്ലതെന്നും ഞാനവയിൽ വായിച്ചു. ബൈദ്യമാരിയക്ക് ഉപ്പുചേരിക്കാതെ കൈശാം ശുണ്കരമാണെന്നും ഞാനതുമാനിച്ചു. ആരോഗ്യം കൂറണ്ട വൻ പത്രവാർഗ്ഗങ്ങളുപേക്ഷിക്കേണമെന്നു ഞാൻ വായിച്ചും അല്ലാതെയും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. എനിക്കാണങ്കിൽ അവ വളരെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു.

ശന്തത്ക്രിയയെത്തുടർന്നു കുറച്ചുകാലത്തെ വിരാമത്തിനുശേഷം

കസ്തുർബായ്‌കു ഈ അട്ടത്തിൽ വിഭ്രം രക്തസാവം ആരാച്ചിച്ചു. അതോടു മാറ്റാനോഗമായി തോനുകയും ചെയ്തു. ജലചികിൽസ മാത്രം ചെയ്തിട്ടും ഫലം കണ്ടില്ല. ജലചികിൽസയെ അവർ എതിർത്തിബ്ലൈക്കില്ലും അതിൽ പറയത്തക്ക വിശ്വാസം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പുറത്തെ നിന്നുള്ള സഹായം തിർച്ചയായും അവർ ആവശ്യപ്പെട്ടില്ല. അതിനാൽ എൻറീ പ്രതിവിധികൾ എടും പരാജയപ്പെട്ടപ്പോൾ ഉപ്പും പയറുവർദ്ധണയും ഉപേക്ഷിക്കാൻ ഞാനവരോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. പ്രമാണങ്ങൾ ഉഖരിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ അതിനുവേണ്ടി ഞാനെ ത്രവാദിച്ചിട്ടും അവർ വഴിക്കിയില്ല. ആ പദാർത്ഥങ്ങൾ കഴിക്കരുതെന്നെ എന്നു ഉപദേശിച്ചാൽ ഞാൻ തന്നെയും അവ ഉപേക്ഷിക്കില്ലെന്ന് അവർ അവസാനം ചെല്ലുവിളിച്ചു. എനിക്ക് ദുഃഖവും സന്ന്ദേശവും രൂപോലൈ തോനി. അവരുടെമേൽ എൻറീ സ്നേഹം ചൊരിയാൻ ഒരവസാരം കിട്ടിയതിലായിരുന്നു സന്ന്ദേശം. ഞാനവരോടു പറഞ്ഞു: “നി തെറ്റിഡിക്കിരുക്കുകയാണ്. എനിക്കു സുവർണ്ണിലൂടിക്കുകയും ഇവയോ മറ്റു പദാർത്ഥങ്ങളോ ഉപേക്ഷിക്കാൻ യോക്കർ ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നുകൂടിൽ മട്ടി കൂടാതെ ഞാനങ്ങൾനെ ചെയ്യുമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈപ്പോൾ യോക്കടറുടെ ഉപദേശം കൂടാതെ തന്നെ ഉപ്പും പയറുവർദ്ധണയും രൂപ വർഷന്തെയ്ക്ക് ഇതാ ഞാനു പ്രേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു— നി അങ്ങനെ ചെയ്താലും ഇല്ലെങ്കിലും”.

ഈ അവരെ ആഴത്തിൽ സ്വപ്നഗ്രിച്ചു. അഗ്രാധികാരിയായ ദുഃഖത്താടം അവർ പറഞ്ഞു: “ദയവായി എന്നോടു കൂടിക്കുക. നിങ്ങളെ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു നിന്നു ഞാനിങ്ങൾനെ പ്രകോപിച്ച ഉണ്ടാക്കുതായിരുന്നു. ഈ സാധനങ്ങൾ കഴിക്കുകയില്ലെന്നു ഞാനിൽനിന്നു വാക്കു തരുന്നു. എന്നാൽ ദൈവത്തെന്നും തന്റെ നിങ്ങളുടെ പ്രതിജ്ഞയെ പിന്തുവാലിക്കു. എനിക്കെതു താങ്ങാനാവില്ല”.

“ഈ പദാർത്ഥങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതു നിനക്കു വളരെ നല്ലതാണ്. അവ കഴിക്കാതിരുന്നാൽ നിനക്കു നല്ലപോലൈ അസുഖം ദേഹമാക്കുമെന്ന കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് അലപം പോലും സംശയമില്ല. എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടതേതാളം ഗൗരവമായെടുത്ത രൂപ പ്രതിജ്ഞയിൽ നിന്നു പിന്തുവാൻ സാധ്യമല്ല. അത് എനിക്കു ശുണ്ണം ചെയ്യുമെന്ന് ഉറപ്പാണ്. എന്നെന്നാൽ എത്രു പ്രേരണയാളാണെങ്കിലും പാലിക്കുന്ന എല്ലാ സാമ്യമവും ആളുകൾക്ക് ആരോഗ്യപരമേ ആകും. അതുകൊണ്ട് നി എൻറീ കാര്യം വിടുക. അത് എനിക്ക് രൂപ പരിക്ഷയും നിനക്കു പ്രതിജ്ഞാപാലനത്തിനുള്ള രൂപ ധാർമ്മിക പിന്തുണയും ആയിരിക്കും”.

അഞ്ഞനെ അവർ എന്നെ ചീവാക്കി: “നിങ്ങൾ വള്ളാത്ത പിടിവാൾക്കാരാണാം. നിങ്ങൾ ആരെയും കൂട്ടാക്കില്ല” എന്നു പറഞ്ഞ് അവർ കല്ലീരിൽ ആവശ്യാസം തേടി.

ഈ സംബന്ധത്തെ സത്യാഗ്രഹത്തിൻറെ രൂപാഹരണമായി കണക്കാക്കാൻ ഞാനാഗ്രഹമിക്കുന്നു. എൻറീ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും മധുരമായ ഓർമ്മകളിൽ ഒന്നാണിത്.

ഇതിനുശേഷം കസ്തുർബായുടെ രോഗം വേഗം ഭേദമാകാൻ തുടങ്ങി. ഉപ്പും പയറുവർഗ്ഗങ്ങളുമില്ലാത്ത ക്ഷേണം കൊണ്ടാണോ അതേതുടർന്നു ക്ഷേണത്തിൽ വരുത്തിയ വേറെ മാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടാണോ എന്ന് അറിയില്ല. അതോ ദിനചര്യയിൽ മറ്റു നിയമങ്ങൾ കൂടുതുമായി പാലിക്കാൻ ഞാൻ നിർദ്ദേശം പിടിച്ചതുകൊണ്ടാണോ, അതുമല്ലെങ്കിൽ മുൻപറഞ്ഞ സംഭവത്തുടർന്നുള്ള മാനസികാധ്യാദം കൊണ്ടാണോ, ആശങ്കകൾ തന്നെ ഏതൊന്തു, എന്നാനും എനിക്കറിയില്ല. എന്നായാലും അവൻ വേഗം ആരോഗ്യം വിശദിച്ചു. ഒക്ക്രസാധം പുരണമായും നിന്നു. രണ്ട് മുറിവെവയുണ്ടെന്ന നിലയ്ക്കും ഇളം എൻ്റെ പ്രശ്നത്തി അല്ലപ്പെടുത്തി വരുമ്പെന്നും ചെയ്തു.

എനിക്കാണക്കിൽ ഈ പദ്ധാർത്ഥങ്ങൾ ഒഴിവാക്കിയതുകൊണ്ട് കൂടുതൽ ഗുണമാണുണ്ടായത്. ഞാനുപേക്ഷിച്ച സാധനങ്ങൾക്കായി എനിക്കാരിക്കലും കൊതി തോന്തിട്ടില്ല. ആ പദ്ധങ്ങൾ കടന്നുപോയി. എൻ്റെ ഇന്ത്രിയ അശേഷ മുഖ്യമാണെന്നും ഇല്ലാത്തവിധി കിഴ്പ്പെട്ടതായി എനിക്കുന്നോനി. ഈ പദ്ധങ്ങാം ആത്മസംയമത്തിനുള്ള അഭിവാശങ്ങൾക്കു ഉദ്ദീപിപ്പിച്ചു. ഇന്ത്യിലേയ്ക്കു മടങ്ങിയശേഷവും വളരെക്കാലം ഉപ്പും പയറുവർഗ്ഗങ്ങളും ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് ഞാൻ തുടർന്നുപോന്നു. 1914 രെ ഞാൻ ഉണ്ടാക്കിയ ആയിരുന്ന പ്രോശ്ര രണ്ടാക്കിയ മാത്രം അതുണ്ടും കഴിക്കാനിടയായി. ആ സന്ദർഭത്തെക്കുറിച്ചും അവ എങ്ങനെയാണു വിശദും ഞാൻ കഴിച്ചു തുടങ്ങിയത് എന്നതിനെ കുറിച്ചും പിന്നീടൊരുവ്യായയത്തിൽ ഞാൻ പറയുന്നതാണ്.

ഉപ്പും പയറുവർഗ്ഗങ്ങളുമില്ലാത്ത ക്ഷേണക്രമം ക്ഷേണാധിക്കയിലെ എൻ്റെ പല സഹപ്രവർത്തകരുടുടെയും കാര്യത്തിൽ ഞാൻ പരിക്ഷിച്ചു നോക്കുകയും ഗുണപദ്ധങ്ങൾ കാണുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഈ ക്ഷേണക്രമത്തിന്റെ ഗുണാന്തരപൂർണ്ണ വൈദ്യുതിപ്പട്ടാ ഉണ്ടാക്കാം. എന്നാൽ യാർ മനിക്കുമായി നോക്കുമ്പോൾ എല്ലാ പരിവൃഗവും ആത്മാവിനു ഗുണകരമാണെന്ന കാര്യത്തിൽ എനിക്കു സംശയമില്ല. ആത്മസംയമം പാലിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ്റെ ക്ഷേണക്രമം സുവജ്ജിവിതം നയിക്കുന്നവൻഡിത്തിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായിരിക്കണം. അവരുടെ ജീവിതരീതി വ്യത്യസ്തമായിരിക്കുന്നതു പോലെ തന്നെ. ഫുറുമച്ചും കൊക്കിക്കുന്നവർ സുവജ്ജിവിതത്തിനു പറ്റിയ മാർഗ്ഗങ്ങൾ സ്ഥിരകിടക്കുകയാൽ തങ്ങളുടെ തന്നെ ലക്ഷ്യത്തെ പലപ്പോഴും തോല്പിച്ചു കളയുന്നു.

30. ആത്മനിയത്രണത്തിലേയ്ക്ക്

കസ്തുർബായുടെ രോഗം എൻ്റെ ക്ഷേണക്രമത്തിൽ ചില മാറ്റങ്ങൾ വരുത്താൻ ഇടയാക്കിയത് എങ്ങനെയാണെന്നു കഴിഞ്ഞ അഭ്യാസത്തിൽ ഞാൻ വിവരിച്ചു. പിന്നീടു ബൈപ്രമച്ചയും പാലിക്കാൻ സഹായകമായ വിധത്തിൽ ഞാൻ കൂടുതൽ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുകയുണ്ടായി.

ഇവയിൽ ഒന്നാമത്തെത്തു പാൽ ഉപേക്ഷിച്ചതാണ്. റായ്ചുങ്ക് ഭായിയിൽ

നിന്നാണു പാല് മുശിയവികാരത്തെ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുമെന്നു ഞാൻ ആദ്യം മനസ്സിലാക്കിയത്. സസ്യക്രഷണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പുസ്തകങ്ങൾ ഈ ആഗയത്തെ ഉറപ്പിച്ചു. പകേഷ ബഹുമാർഗ്ഗത്തോടു സിക്കിക്കുന്നതുവരെ പാലുപേക്ഷിക്കാനുള്ള തീരുമാനം എടുക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. ശരീരക്കണ്ണക്കു പാൽ അവശ്യമില്ലെന്നു വളരെ മുഖ്യമാണ് മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. എങ്കിലും അതുപേക്ഷിക്കുക എളുപ്പമായിരുന്നില്ല. അതെന്നിയന്ത്രണത്തിനായി പാൽ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടതാണെന്നു ആഗയം എനിക്കു വളരാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ പശുകളെയും എരുമകളെയും വളരുത്തുന്നവർ അവരെ എങ്ങനെയെല്ലാം പിഡിക്കുന്നു എന്നു വിവരിക്കുന്ന ചില പ്രസിദ്ധികരണങ്ങൾ കഴിക്കുന്നതിൽ നിന്നു വന്നതു ഞാൻ കാണാനിടയായി. ഇത് എനിക്കു അഭ്യന്തരകരമായ സ്വാധിനി. മി. കല്ലൻബാക്കുമായി ഞാൻ ഇതേപ്പറ്റി ചർച്ച ചെയ്തു.

കൈപ്പിണാപ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹപരിത്രിന്റെ വായനകാർക്കു മി. കല്ലൻബാക്കിനെ ഞാൻ പരിചയപ്പെടുത്തുകയും മുന്നൊരുജ്ജവലുകളിൽ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു പറയുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി കുറോകാവുങ്ങൾ കൂടി പറയേണ്ടതാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ തികച്ചും ആക്സംക്രിയാനു കണ്ണുമുട്ടിയത്. മി. വാൻ എന്നയാളിന്റെ സൃഷ്ടിതായിരുന്നു അദ്ദേഹം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്തരംഗതതിന്റെ അഗാധതകളിൽ ആത്മിയയലോകത്തിന്റെ സ്വഭാവം മി. വാൻ കണ്ണേത്തിയതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ എനിക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിത്തെന്നിക്കയായിരുന്നു.

മി. കല്ലൻബാക്കിനെ പരിചയമായപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആധിക്യം പ്രിയവും ധ്യാനത്തും കണ്ണു ഞാൻ അഭ്യന്തരപ്പട്ടം പോയി. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ ആദ്യം കണ്ണുമുട്ടിയപ്പോൾതന്നെ മതസംബന്ധമായ നിശ്ചിതമായ ചോദ്യങ്ങൾ അദ്ദേഹം ചോദിക്കുകയുണ്ടായി. സാന്ദർഭികമായി ഞങ്ങൾ ശഹതമായി പരിത്യാഗത്തെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ പരിചയം വളരുവെം ഒറ്റ സ്നേഹബന്ധമായി വികസിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ ചീരുകൾ ഒരേ തരത്തിലായി. എൻറ ജീവിതത്തിൽ ഞാൻ വരുത്തുന്നതു പോലെയുള്ള മാറ്റങ്ങൾ തന്റെ ജീവിതത്തിൽ താനും വരുത്തണമെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു ബോധുമായി.

അക്കാദാത്ത് അദ്ദേഹം അവിവാഹിതനായിരുന്നു. പിട്ടുവാടകയ്ക്കു പുറമേ തനിക്കുവേണ്ടിയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതിമാസപ്പൂലവ് ആയിര തനി ഇരുന്നുവു രൂപയായിരുന്നു. ഇപ്പു ഘട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹം തിക്കണ്ണ ലാളിത്തു തനിലേയ്ക്കു ചുറ്റുങ്ങുകയും പ്രാഥമാസപ്പൂലവ് നൂറ്റിരുപതു രൂപയിൽ നിന്നുത്തുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ വിട്ട ഒഴിവാക്കുകയും ജയിലിന്റെനിന്ന് ആദ്യം മോചിതനാഭവുകയും ചെയ്തതശേഷം ഞങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു പാർക്കാൻ തുടങ്ങി. കുറെ കർന്മമായ ജീവിതമാണു ഞങ്ങൾ നയിച്ചത്.

അ അവസ്ഥയിലാണു പാലിനെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്തത്.
മി. കല്ലൻബാക്ക് പറഞ്ഞു "നമ്മൾ പാലിന്റെ ഭോഷംലജാളേപ്പറ്റി നിരന്തരം സംസാരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ എന്തുകൊണ്ട് നമുക്കെന്നുപേക്ഷിച്ചു

കൂടാ? തിരിച്ചയായും അത് ആവശ്യമുള്ള ഒന്നല്ല". ആ നിർദ്ദേശനത്തിൽ എന്നി കു സന്തോഷവും അഞ്ചുതവും തോന്തി. ഞാനതു സ്വാഗതം ചെയ്തു. ഞങ്ങൾ അഞ്ചുപ്പറ്റും അപ്പോൾ അവിടെവച്ചു തന്നെ പാല്പ് ഉപേക്ഷിക്കുന്നതാ തി പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തു. ഈ റിപ്പബ്ലിക്കൻ ഫോസ്റ്റഡ്രോയി ഹാമിൽഡിപ്പ്രായിരുന്നു.

എന്നാൽ ഈ തുഗം എന്നെന്ന തുപ്പതിപ്പെടുത്താൻ പോന്നതായിരുന്ന ല്ലി ഇതു കഴിഞ്ഞയുടൻ പശ്ചാദ് മാത്രം കൈച്ചിച്ചു കഴിയുമെന്നു ഞാൻ തിരിച്ച താക്കി; അതുതന്നെ ആവുന്നതെ വില കുറഞ്ഞ കായ്ക്കി കൈഞ്ഞാ. ഞങ്ങളും ദീ ആഗ്രഹം ഏറ്റവും പാവപ്പെട്ടവരെപ്പോലെ ജീവിക്കണമെന്നായിരുന്നു.

കായ്ക്കി കൈഞ്ഞാം വളരെ സംകരുപ്പരമായും അനുഭവപ്പെട്ടു. പാകം ചെയ്യേണ്ട ആവശ്യമേ ഇല്ലെന്നായി. പച്ച നിലക്കടലും, വാഴപ്പും, ഇഞ്ചിപ്പും, നാരും, ദലിവെള്ളം എന്നിവ ചേരുന്നതായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ സാധാരണ കൈഞ്ഞാം.

ബുഹർമ്മചര്യം കാക്കിക്കുന്നവർക്ക് ഇവിടെ ഞാനൊരു തുനാനിയിപ്പിലും നിന്നും ബുഹർമ്മചര്യവും കൈഞ്ഞക്രമവും തമിൽ വളരെ അടുത്ത ബന്ധമുണ്ടുണ്ടു. ഞാൻ വാദിപ്പിട്ടുണ്ടെങ്കിലും മനസ്സാണു ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യമുണ്ടുണ്ടു. ബോധാവുംപും മലിനമാക്കിയെന്നും മനസ്സിനെ ഉപഖാശം കൊണ്ടു ശുഭവിക്കിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. കൈഞ്ഞാം പാഠിക്കരിപ്പത്രേകാണ്ക്ക് അതിനേൻ്തെ ഒരു ഫലവും ഉണ്ടാവുകയില്ല. മനസ്സിനേൻ്തെ വിഷയത്തുപ്പണിയെ, തിരുമായ ആത്മഹിംഗാധനയും, ഇഷ്ടരാനു മുനിവിലെ സ്വരം സമർപ്പണവും അവസാനമായി ഇഷ്ടരാനുഗ്രഹവും കൊണ്ടല്ലാതെ ഉത്തുല സാശം വരുത്താൻ സാധ്യമല്ല. എന്നാൽ മനസ്സാം ശരീരവും തമിൽ ഒരു ഉറുഖ്യമുണ്ട്. വിംശയേച്ചരയുള്ള മനസ്സ് എപ്പോഴും സ്വാദുള്ള കൈഞ്ഞവും ആധാരവും കൊതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഇപ്പോൾ പ്രവാനതയെ തന്ത്യുന്നതിനു കൈഞ്ഞാനിയ ത്രണാവും ഉപഖാശവും ആവശ്യമായി തോന്തുന്നു. ഭോഗതലപ്പരമായ മനസ്സ് ഇന്ത്രിയുംബു നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനു പകരം അവയുടെ അടിമയായിരിന്നു രുന്നു. അതുകൊണ്ടു ശരീരത്തിൻ എപ്പോഴും ഉദ്ദിഷ്ടകമല്ലാതെ ശുദ്ധമായ കൈഞ്ഞവും ഇടയ്ക്കിടെയുള്ള ഉപഖാശവും ആവശ്യമാണ്.

കൈഞ്ഞ നിയന്ത്രണത്തെയും ഉപഖാശത്തെയും നിസ്താരമായി കാണുന്ന വർ അവക്കെ സർവ്വപ്രധാനമായി കാണുന്നവരെല്ലാം തന്നെ തെറ്റുകാരാണ്. ആത്മനിയന്ത്രണം ലക്ഷ്യമാക്കി പ്രവർത്തിക്കുന്ന മനസ്സുള്ളിലെവർക്കു കൈഞ്ഞ നിയന്ത്രണവും ഉപഖാശവും വളരെ സഹായകമാണെന്ന് എന്തെന്നും അനുഭവം വാ എന്നെ പരിപ്പിക്കുന്നു. അവയുടെ സഹായം കൂടാതെ വിഷയത്തുപ്പണി ചെയ്യേണ്ടിനായും മനസ്സിൽ നിന്നു പിഴുതുകളുംയാൻ വാസ്തവഞ്ഞിൽ സാധിക്കുകയില്ല.

31. ഉപവാസം

പാല്പും ധാന്യങ്ങളും ഉപേക്ഷിക്കുകയും കായ്ക്കി കൈഞ്ഞതിനേൻ്തെ പാഠിക്കണം. ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്ത കാലത്തോടെയാണ് ആത്മനിയന്ത്രണം

തനിനുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗരമന്ന നിലയ്ക്ക് ഉപവാസം ഞാൻ തുടങ്ങിയത്. അതിൽ മി. കല്ലേബാക്കും പക്കുചേരിന്നു. കേവലം ആരോഗ്യരക്ഷയ്ക്കായി തുടയ്ക്കിടെ ഞാൻ ഉപവാസം നടത്താറുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ആത്മനിയ ശ്രദ്ധാജ്ഞനിന് ഉപവാസം ആവശ്യമാണെന്ന് ഒരു സംശയപരിഹരിക്കിൽ നിന്നാണു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയത്. ഒരു വൈഷ്ണവ കൃട്ടംഖാതിൽ വിശ്വഷിച്ചും എഴുതണ്ടെ കർണ്ണപരത്വാളും ശില്പിച്ചിരുന്ന ഒരു അധ്യയിൽ നിന്നു ജാഡിച്ച ഞാൻ ഇന്ത്യത്തിലായിരുന്നപ്പോൾ എകാദശിയും മറ്റു വ്രതങ്ങളും തികച്ചിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിൽ ഞാൻ അമ്മാഖും അനുകരിക്കുകയും മാതാപിതാക്കളും സന്നദ്ധച്ചിപ്പിക്കുകയും ശാന്തമാണുണ്ടായി.

അംഗ് ഉപവാസത്തിൽനിരുത്തി ഗുണം ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുകയും അതിൽ വിശ്വസിക്കുകയോ ചെയ്തിരുന്നില്ല. എന്നാൽ മേലപറഞ്ഞ സന്ദേഹത്തിൽ ഉപവാസം ഫലപദ്ധതിയും ശ്രദ്ധപരമായും ചെയ്യുന്നതെന്ന പിന്നുണ്ടാക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചും ആചാരിക്കുന്നതു കൊണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ അഭ്യാസാളുടെ മാത്രക പിന്നുടരുകയും എകാദശി വ്രതം ആചാരിക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഉപവാസം അനു പശ്ചിക്കുന്ന ഹിന്ദുക്കൾ സാധാരണയായി പാല്പും പഞ്ചാളും കഴിക്കാറുണ്ട്. അതാരം ഉപവാസം വാസ്തവത്തിൽ ഞാൻ തിവാസവും പാലിച്ചുപോന്നിരുന്നു. അതിനാൽ ഇള ഘട്ടത്തിൽ ഞാൻ വെള്ളം മാത്രം കൃച്ചിച്ചുകൊണ്ട് സന്ദുരിഞ്ഞ ഉപവാസം തുടങ്ങി.

ഈ പരിക്ഷണം തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഹിന്ദുക്കളുടെ ശ്രാവണമാസവും മുസ്ലീംകളുടെ റംസാൻ മാസവും ഒരുത്തിച്ചുവരുന്നു. ഗാന്ധി കൃട്ടംഖക്കാർ വൈഷ്ണവരുടെ മാത്രമല്ല ശശവരാട്ടേയും വ്രതങ്ങൾ പാലിക്കുക പതിവായിരുന്നു. വൈഷ്ണവരുടേയും ശശവരാട്ടേയും ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പോവുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ചില കൃട്ടംഖാംഗങ്ങൾ ശ്രാവണമാസം മുഴുവൻ പ്രദാഹം വ്രതം (വൈകുണ്ണേരം വരെ ഉപവാസിക്കുന്നത്) ആചാരിക്കുക പതിവായിരുന്നു. അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ ഞാൻ തീരിച്ചുയാക്കി.

ഈ പ്രധാനപ്പെട്ട പരിക്ഷണങ്ങൾ ഞാൻ പാലിക്കുന്ന മാനുകൾ ആയി തിക്കുമ്പോഴാണു നടത്തിയത്. ചെറുപ്പിക്കാറും കൂട്ടിക്കളും അടക്കമെല്ലാ ചില സത്യാഗ്രഹി കൃട്ടംഖങ്ങളോടൊപ്പം, മി. കല്ലേബാക്കും ഞാനും അവിടെ താമസിക്കുകയായിരുന്നു. കൂട്ടിക്കഴിക്കായി ഞാൻ അവിടെയെല്ലാം പുരിപ്പുടുത്തിയിരുന്നു. അവരുടെ കൃഷ്ണൻിൽ നാലബുദ്ധ മുസ്ലീംകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ മതാചാരങ്ങൾ പാലിക്കുന്നതിനും ഞാനാവാരം സംശയം ചെയ്യുകയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. അവരുടെ നിരു നമസ്കാരം ചെയ്യുവാൻ ഞാൻ നിഷ്കരിച്ചിപ്പിച്ചിരുന്നു. ശൈക്ഷണ്യവരും പാഴ് സ്ഥികളുമായ കൂട്ടിക്കളും അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ നാലുപാശം നടത്താൻ അവരുടെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക എൻറെ കക്കമയായി ഞാൻ കണക്കാക്കി.

അങ്ങനെ ആ മാസം റംസാൻ വ്രതം ആചാരിക്കാൻ മുറ്റീകൂട്ടിക്കഴു

ତୋର ପ୍ରେରିଷ୍ଠୀତ୍ତୁ. ତୋଗାଗେହକିଳି ପ୍ରତୋଷପ୍ରତଂ ଆଚାରିକାଳ ତୀରିଷ୍ଠୀ ଏବୁକର୍ଯ୍ୟ ଏବୁକର୍ଯ୍ୟ ଏବୁକର୍ଯ୍ୟ - ପାଞ୍ଜଳି - କ୍ରିଙ୍ଗତ୍ୟାନ୍ କୃତ୍ତିକଲୋକ ଏବେଳିର କୁଟ କୁଟାଳ ତୋଗାଵସ୍ଥାପନକୁ - ସରତ, ଆତମପରିତ୍ୟାଗତିବେଳ କାହୁ ଅତିରି ମଧ୍ୟକ୍ରମରୁଦ୍ଧ କୁଟ ପେରୁଗାତ ଏବୁପ୍ରୋତ୍ସାହିତ୍ୟ ନିର୍ମାଣାଶୀଳକୁଳିର ପାରୁ ଏବେଳିର ଗିର୍ଜେଶ୍ଵରର ସାମାଜିକ ଏବୁଲ୍ଲାହ ଏବୁଲ୍ଲାହ ପାଞ୍ଜଳିକଲୁହାଯ କୃତ୍ତିକର ମୁଣ୍ଡିଂ କୃତ୍ତିକଲେ ଏବୁଲ୍ଲାହ ପିଶାଚାଶାନ୍ତିଲ୍ଲାହ ଅବରିକୁ ଅତି ବେଳ ଆବସ୍ଥାବ୍ୟାଂ ହୁଲ୍ଲାଯିରୁଗ୍ରାମ ମୁଣ୍ଡିଂ କୃତ୍ତିକରିବୁ ପ୍ରାତରି କଶିକାଳାନ ସ୍ଵର୍ଗାନ୍ତମଯ. ବର କାରିତିରିକଲେମାଯିରୁଗ୍ରାମ. ଏଗାଳେ ମଧ୍ୟକ୍ରମର ଆଜାଗନ ଏବୁତିଲ୍ଲା. ଅତ୍ୟକାଳକୁ ମୁଣ୍ଡିଂ ସ୍ଵର୍ଗାନ୍ତମରିକଲେବୀଯି ପାହରାର ଆଜାଗନ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟାବାକାଗ୍ରାମ ବିଭ୍ରାନ୍ତିକାଟକାଗ୍ରାମ ଅବରିକୁ ସାଯିତ୍ତୁ. ଅନ୍ତରି ସ୍ଵର୍ଗାନ୍ତମରିକାଗ୍ରାମ ମୁଖ୍ୟାୟ ବିଭ୍ରାନ୍ତିକାଗ୍ରାମ କଶିକରୁଣ ମୁଣ୍ଡିଂ କୃତ୍ତିକଲୁହାର କୁଟରିଲ୍ଲାହ ପେରୁଗାତ ପିରୁଗୁଷ୍ଟିକଲୁହା ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟାବାକେଳାତିଲ୍ଲା ମୁଣ୍ଡିଂ ମୁଣ୍ଡିଂଶେଷାତ୍ମାତିକ ଏବୁଲ୍ଲାବ୍ସରୁ ପକାଇବୁନ୍ତିକୁ ବେଳିତ କୃତ୍ତିକରୁ ମାଯିରୁଗ୍ରାମ.

ଉପବ୍ୟାସତତିବେଳ ମୁଲ୍ଲୁ ଏବୁଲ୍ଲାବେଳିକୁ ବୋଲ୍ଦୁମାଯି ଏଗାଳାଯିରୁ ନ୍ଯ ହୁଏ ପାରିଶେଷାତ୍ମାତିକ ପଲା. ଅବରୁଦ୍ଧ ହୁକଟିର ଉତ୍ତରମାଯ ସାହୋଦ ରୁ ବାହିଗ୍ରାମରିକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୁତ୍ତ.

ଦୋରୀଶ୍ଵରାୟି ମାମିର ଆଜାଗନକୁଲ୍ଲାବ୍ସରୁ ସମ୍ବ୍ରଦକୁଲ୍ଲାଯିରୁଗ୍ରାମ ଲୁକାରୁଣିଲ୍ଲାହ ଏବେଳିର ମନୋବେଳର ମାନିକାଳ ଏବୁଲ୍ଲାବ୍ସରୁ ଅତ୍ୟାବା ଯି ଏଗାତ ଲୁହିର କୃତଳିତ କୃତଳିତ ତୁରିଗ୍ରାମରିକ ମୁଣ୍ଡିଂ କୃତ୍ତିକର ଠାଙ୍ଗାଳିକାଲାନ୍ତ ମାଂସ କିର୍ତ୍ତାନ୍ତତିଗାଲେ ଵିଭ୍ରାନ୍ତିକଲେ. ଏଗାଳାନ ଆଜାଗନ ତୋଗାନ୍ତମାଯି ଆବରାଗୁ ରତିକଲ୍ପିତ ଏଗାଳାଟ ପରିଣିତିଲ୍ଲା ସମ୍ବ୍ରଦକୁଲ୍ଲାବ୍ସରୁ ଆମିର ଲାଜିତ୍ୟାନ୍ତିକିନ୍ତୁ ଯୋଜିତ ଵିଯତିର ରୂପିକରମାଯ ସମ୍ବ୍ରଦିବେଣ୍ଟର ପିରୁଗୁଷ୍ଟିକର ତୁରାଗାଳି ଆବରିକୁ ଲାପ୍ତ.

ଉପବ୍ୟାସତତମକୁରିଷ୍ଟୁଛ ହୁଏ ଆମ୍ବୁଯାନ୍ତିଗିରିତକ ମନ୍ଦିରିଷ୍ଟମା ନ୍ଯ ତୋର ପିରାଯତିର ଗିର୍ଜା ବ୍ୟତିଚାରିତ ଏବୁଲ୍ଲାବ୍ସରୁ ନ୍ଯ ଆହ୍ରାକ ରମାଯ କାର୍ତ୍ତିମକର ମର୍ଦାରିତିକୁ ନ୍ଯ ପାଇନ୍ତିକାଳ ଏଗାଳିକୁ କଶିଯାମାଯିରୁଗ୍ରାମ ଏବୁଲ୍ଲାକୁ ନାନାଯି ତୋଗାନ୍ତ ଏଗାଳିଲ୍ଲା ସାଂପ୍ରଦୟରିତକର ପକାଇଷ୍ଟି କାଳୀ ତୋଗାନ୍ତପ୍ରୋତ୍ସାହିତ ହୁଏବୁଲ୍ଲାହ ଏବେଳିର ସାମାଦାଵିଶେଷ କୃତ୍ତି ପରୋକ୍ଷମାଯି ତୋଗାନ୍ତିର ବ୍ୟକତମାକାଳି. ଏବେଳିର ସାମାଦାଵିଶେଷ କୃତ୍ତି ଉପବ୍ୟାସ ଆପରିଚିତମାଯିରୁଗ୍ରାମ ଏଗାଳାର ପ୍ରାପନ୍ତିକରମା ରୁ ହୁଏଯିରୁଗ୍ରାମ ନିଲାଯକ ଉପବ୍ୟାସ ସଂ ପାଲିକରୁଗ୍ରାମର ଆବର ତପ୍ପରାକାଳ କଶିଲାନ୍ତ.

ଆଜାଗନ ଆତମନିଯାନ୍ତରାତିବେଳ ରୁ ଆଜାଗନିକଷା ଆ ମାମିର ସାଂ ବାବିକମାଯିବୁ ରୂପଷ୍ଟିକୁ ମାମିଲେ ଏବୁଲ୍ଲା ଆଗାମାନ୍ତିକଲୁହା ବାଗିକମୋ

പുറഞ്ഞേണ്ടു ആയ ഉപവാസങ്ങളിൽ നണ്ണലുടെ കുടെ ചേരാൻ തുടങ്ങി. അതു തിരിച്ചയായും നല്ലതിനായിരുന്നു. ഈ ആത്മപരിത്യാഗം അവരുടെ ഹ്യോദയത്തെ എത്രമാത്രം സ്വപർശിച്ചേണ്ടും അവരുടെ മാംസദാഹരണതെ കീഴട ക്കാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ എത്രമാത്രം സഹായകമായെന്നും എന്നിക്കു കൃത്യമായി പറയാൻ സാധിക്കുകയില്ല. എന്നായാലും എന്ന സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ശാരിരികമായും ആത്മയിൽമായും അവ വളരെ പ്രയോജനപ്പെട്ടു എന്ന് ഉറപ്പുണ്ട്. എന്നാൽ ഉപവാസവും അതുപോലുള്ള നിഷ്ഠകളും എല്ലാവർക്കും ഒരു ഫലം നല്കുന്നതായി ഇതിൽ നിന്ന് അനുമാനിച്ചു കുടെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു.

ആത്മനിയത്രണത്തിനായി ഉപവാസം അനുഷ്ടിച്ചാൽ മാത്രമേ മുഖിയവികാരങ്ങൾ അതു സഹായകമാവും. ഉപവാസപദ്ധതിയിലൂടെ മുഖിയവികാരവും നാവിഞ്ഞർ കൊതിയും വർദ്ധിച്ച അനുഭവം എന്നർ ചില സന്ദേഹിതമാർക്കുണ്ട്. അതായത് ആത്മനിയത്രണത്തിനുള്ള നിരന്തരമായ ആഗ്രഹത്തോടു കൂടിയതല്ലെങ്കിൽ ഉപവാസം വൃത്തമുണ്ട്. ഭവവത്തിനെ തയിലെ രണ്ടാമഖ്യായത്തിലുള്ള പ്രസിദ്ധമന്നും ശ്രദ്ധേയമാണ്:

വിഷയാ പിന്നിവർത്തനേ നിരാഹരണസ്യ ഭേദവി:

രണവർജ്ജം; രണവാപ്യസ്യ പരം ദൃഷ്ട്വാ നിവർത്തനതേ.

(ഉപവാസം ആചരിക്കുന്നവരിൽ നിന്ന് ഇന്ത്യയിലെ വിഷയങ്ങൾ നീങ്ങിപ്പോകുമെങ്കിലും അവയുടെ രണവാപ്യസ്യ പരം ദൃഷ്ട്വാ നിലനിൽക്കും. ഈശാരദരശനം കൊണ്ട് ആ രണവാപ്യസ്യ ഇല്ലാതാക്കും എന്നു സാരം).

അതുകൊണ്ട് ഉപവാസവും അതുപോലുള്ള നിഷ്ഠകളും ആത്മസംയമം തിലെത്താനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളിലെണ്ണാണ്. എന്നാൽ അതുകൊണ്ട് മാത്രമായില്ല. ശാരിരികമായ ഉപവാസം മാനസികമായ ഉപവാസങ്ങാടുകൂടിയിരിക്കും കൂടി അതു കപടനാട്ടത്തിലും നാശനിലും എത്തിച്ചേരുമെന്നു തിരിച്ചുയാണ്.

32. സ്കുൾമാസ്റ്റർ എന നിലയ്ക്ക്

'ക്ഷപിണാപ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ വിവർപ്പിക്കിയ ലാത്തവയോ തിട്ടകത്തിൽ പാണ്ടുപോയവയോ ആയ കാര്യങ്ങളാണ് ഈ അഭ്യാസങ്ങളിൽ വിവരിക്കുന്നതെന്ന് വാസ്തവികമായ മനസ്സിൽ വയ്ക്കുമെന്നു ഞാൻ പരിക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങനെ ചെയ്താൻ ഈ അഭ്യാസം തമ്മിലുള്ള ബന്ധം എളുപ്പമുണ്ടില്ലാക്കാൻ സാധിക്കും.

പകാഡിപ്പിച്ചേരാടുന്ന അവിടത്തെ കുട്ടികൾക്കു വിദ്യാഭ്യാസത്തിനുള്ള സഹകരം ചെയ്തുകൊടുക്കേണ്ടത് ആവശ്യമായിരിക്കുന്നു. പരിനുകളും മുസ്ലിംങ്ങളും പാശ്ചാത്യകളും കേരളത്തായ ആൺകുട്ടികളും ചില പരിസ്ഥിപ്പെണ്ണകുട്ടികളും ആ കുട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. ഓരോ വിഭാഗക്കാർക്കും പ്രത്യേകം അഭ്യാപകരും വയ്ക്കുക സാധ്യമോ ആവശ്യമോ ആയി എനിക്കു

തോനിയില്ല. യോഗ്യതയുള്ള ഇന്ത്യൻ അദ്ധ്യാപകർ വളരെ കുറവായിരുന്ന തു കൊണ്ടാണു സാധ്യമല്ലെന്നു വന്നത്. അമ്പവാ വല്ലവരെയും കിട്ടിയാൽ തന്നെ നില്ലാരശ്വന്തരിനു ജോഹാനസ്റ്റിൻ നിന്ന് ഇരുപതെന്നാണു മെമരി അക്കലെയുള്ളാരു സ്ഥലവത്തു ജോലിയ്ക്കു വരാൻ ആരും തയ്യാറാ കുമായിരുന്നില്ല. ഞങ്ങൾക്കാണെങ്കിൽ പണം അധികമില്ലായിരുന്നതാണു. ഫാമിനു പുറത്തുനിന്ന് അദ്ധ്യാപകരെ കൊണ്ടാവരേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടെന്ന് എനിക്കു തോനിയത്തുമുള്ള നിലവില്ലെങ്കിൽ പിഡ്യാലൂസ് സ്വന്ദര്ഘതയിൽ എനി കു വിശ്വാസമില്ലായിരുന്നു. അനുഭവവും പരിഷ്കാരങ്ങളും കൊണ്ട് നബ്ലൂ രു സ്വന്ദര്ഘം കണ്ണുപിടിക്കാനുള്ള ഒരു മനസ്സ് എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. മാത്യ കാപരമായ പരിതസ്തിയിൽ ശരിയായ വിഡ്യാലൂസം നല്കാൻ അച്ചെരിയു മാർക്കേ കഴിയു എന്നും പുറമെ നിന്നുള്ള സഹായം കഴിയുന്നതു കുറയ്ക്ക സാമന്നും ടോൾസ്സറ്റായി ഫാം ഏരു കുടുംബവും അതിൽ പിതൃസ്ഥാനം പഠിക്കുന്നതു ഞാനും ആബന്നാണും അതിനാൽ അവിടത്തെ കുട്ടികളുടെ പരിശീലനത്തിൽനിരുത്തി കഴിവുള്ളതു ഉത്തരവാദിത്വം പുറിക്കേണ്ടതു ഞാൻ തന്നെയാണെന്നും മാത്രമേ എനിക്കറിയാമായിരുന്നുള്ളൂ.

ഈ ധാരണ വൈകല്യങ്ങൾ ഇല്ലാത്തതല്ലെന്ന് ഉറപ്പാണ്. എല്ലാ കുട്ടിക തും ആളും മുതൽക്കേ എൻ്റെ കുടുംബം ഉണ്ടായിരുന്നവരല്ല. വ്യത്യസ്തമായ സാഹചര്യങ്ങളിലും അവസ്ഥകളിലും വളർത്തപ്പെട്ടവരും ഒരേ മതത്തിൽ പൊന്തവരുമാണ് അവർ. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ അവരുടെ പിതൃക്കും എറ്റ കുടുംബം തന്നെയും ആ കുട്ടികളോടു പൂർണ്ണമായും നീതി ചെയ്യാൻ എനി ക്ക് എങ്ങനെയാണു കഴിയുക?

എന്നാൽ വിഡ്യാലൂസത്തിൽ ധ്യാനയസംസ്കർണ്ണത്തിന് അമ്പവാ സ്വഭാവ രൂപീകരണത്തിനാണു ഞാൻ എപ്പോഴും ഓനാം സ്റ്റോം നല്കിയിരുന്നത്. അതിനു പറിയ ധാർമ്മിക പരിശീലനം അവരുടെ പ്രായവും സ്വഭാവവും എത്ര വ്യത്യസ്തമാണെങ്കിലും ഒരുപോലെ നല്കാൻ കഴിയുമെന്ന് എനിക്കുവും ബോധും വന്നിരുന്നു. ദിവസത്തിലെ ഇരുപത്തിനാലും മൺക്കുറും അവരു ടെ ഇടയ്ക്കു പിതാവിനെപ്പോലെതന്നെ ജീവിക്കുവാൻ ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു. സ്വഭാവരൂപീകരണത്തെ അവരുടെ വിഡ്യാലൂസത്തിൽനിരുത്തി ഉചിതമായ അടിത്ത റയായി ഞാൻ കണക്കാക്കി. അടിത്തറി ഉറപ്പായി ഇടകുകഴിഞ്ഞാൽ കുട്ടികൾ കു മറ്റൊരു കാര്യങ്ങളും സ്വന്നമായോ സുപ്രാത്യേകഭള്ളുടെ സഹായം കൊണ്ടോ സ്വയം പരിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് എനിക്കുറിപ്പായിരുന്നു.

എന്നാൽ സാഹിത്യ വിഡ്യാലൂസവും ആവശ്യമാണെന്ന് എനിക്കു നന്നാ യി അറിയാമായിരുന്നതിനാൽ മി. കല്ലൻബാക്കിൻറെയും ശ്രീ. പ്രാഗ്ജി ഭേഡാ തിയുടെയും സഹായത്തോടെ ഞാൻ ചില കൂട്ടുകൾ ആരംഭിച്ചു. കായികാ ഭ്യാസവും ഞാനവഗണിച്ചില്ല. അത് അവരുടെ തിനച്ചലുകൾക്കിടയ്ക്കു ലഭി കുമായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ ഫാമിൽ ജോലിക്കാരുണ്ണായിരുന്നില്ല. പാച കു മുതൽ കക്കുസു വൃത്തിയാക്കൽ വരെ എല്ലാ ജോലിയും അന്തേവാസി

കഴി തന്നെയാണു ചെയ്തിരുന്നത്. യാഭാളം ഫലവുകൾക്കുടെ കാര്യങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കാനും തോട്ടതിൽ ഏറ്റെ ജോലി ചെയ്യാനും ഉണ്ടായിരുന്നു. തോട്ടപ്പ് എം മി. ക്ലൗസിബാക്കിൻ് വളരെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. സർക്കാർ വകു മാത്യുകാ തോട്ടങ്ങളിൽ ഓനിൽക്കിന് ആ ജോലിയിൽ അദ്ദേഹം പരിചയം നേടിയിരുന്നു. അടുക്കളും ജോലിയിൽ വ്യാപ്തതരം ചെറുപ്പിക്കാറും പ്രായമുള്ളവരുമായ എല്ലാവരും കുറഞ്ഞമധ്യം തോട്ടതിൽ ജോലി ചെയ്യാൻ ഖാദ്യപ്പംമുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ സിംഗളാഗവും കുട്ടികളാണു ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നത്. കുഴിയുണ്ടാക്കുക, മരം മുറിക്കുക, ചുമ്മടട്ടുകുകും എന്നിവ ആ ജോലിയിൽ പെട്ടിരുന്നു. ഈത് അവർക്കു വേണ്ടാവുള്ള വ്യാധാം നല്കി. അവർ ഈ ജോലിയിൽ സന്തോഷം കാണണ്ടോ. തന്മുള്ള അവർക്കു മറ്റു വ്യാധാമോ കളിക്കൊണ്ടു സാധാരണ ആവശ്യതയിരുന്നില്ല. അവരിൽ ചിലർ, ചിലപ്പോൾ എല്ലാവരും തന്നെ മട്ട കാണിക്കുകയും ജോലിയിൽ നിന്നു രക്ഷപെടുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു എന്നത് ശരിയാണ്. ചിലപ്പോൾ അവരുടെ ഈ ചാലാമ്പും ഞാൻ കണ്ണിരുന്നു വയ്ക്കാം. എന്നാൽ പലപ്പോഴും അവരെടു ഞാൻ കർക്കശമായി പൊരുമാറിയിരുന്നു. ഈ കാർക്കശയും അവർ ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നു തുറന്നു പറയാം. എന്നാൽ അതിനോട് അവർ എതിരിട്ടു നിന്നതായി ഞാനാർക്കുന്ന ദി. ഞാൻ കാർക്കശയും കാട്ടുനോശാക്ക അവരെ സ്വന്തം ജോലി ചെയ്യുന്ന തിൽക്ക് ഉപേക്ഷ കാണിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു യുക്തികൊണ്ട് ഭോഖ്യപ്പെട്ടു തന്മായിരുന്നു. ആ ഭോഖ്യം, പക്ഷേ, തീരുമാനയ്ക്കില്ലാത്തതായിരുന്നു. അടുത്ത നിമിഷം പിണ്ടും ജോലി ഉപേക്ഷിച്ച് അവർ കളിക്കാൻ പോകും. എക്കിലും ഞങ്ങൾ ഒരു തരത്തിൽ തന്മുപോവുകയും അവർ നല്കു ശരിപ്പുപ്പ് ടിയൂളുവരായി തിരുക്കയും ചെയ്തു. പാമിൽ യാതൊരു രോഗവും ഇട്ടായിരുന്നു തന്നെ പറയാം. ഈതിനു പ്രധാന കാരണം ശുശ്വരാധ്യാവും നല്കുവും കൃത്യസ്ഥാനത്തുള്ള ക്ഷേണാവും ആയിരുന്നു.

തൊഴിൽ പരിശീലനത്തപ്പെട്ടി ഒരു വാക്കു പറയട്ട. ഈ ചെറുപ്പിക്കാരരു ഭാവദേഹ്യം ഉപകാരപ്രദമായ വല്ല കൈത്തൊഴിലും അഭ്യസിപ്പിക്കണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നു. അതിനായി മി. ക്ലൗസിബാക്ക് ഒരു ട്രാഫിസ്റ്റു സന്ന്യാസാഗ്രഹത്തിൽ പോലെ ചെരുപ്പു നിർമ്മാണം പഠിച്ചിട്ടു വന്നു. അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു ഞാനതു പഠിക്കുകയും അതു ചെയ്യാൻ താല്പര്യമുള്ളവരെ പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. മി. ക്ലൗസിബാക്കിൻ് ആശാൽപ്പനിയും കുറാ പരിചയമുണ്ടായിരുന്നു. അതു പഠിച്ച മജ്ഡാരെത്തവാനിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആശാൽപ്പനിയിലും ഞങ്ങൾ ചെറിയൊരു കൂലാസ്യു നടത്തി. പാചകം നിന്നു വാറും എല്ലാ കുട്ടികൾക്കു അറിയാമായിരുന്നു.

ഈതെല്ലാം അവർക്ക് ഒരു ഘൃത്യുമയായിരുന്നു. എന്നെങ്കിലും ഇതെല്ലാം പറിക്കേണ്ടിവരുമെന്ന് അവർ സ്വപ്നം കാണുകപ്പോലും, ചെയ്തിരുന്നില്ല. എന്നെന്നാൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യൻ കുട്ടികൾ സാധാരണഭായി എഴുത്തും കണക്കും വായനയും മാത്രമാണ് അഭ്യസിച്ചിരുന്നത്.

അഭ്യാപകർ ചെയ്യുകയില്ലാത്ത കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ കൂട്ടികളോട് ആവശ്യപ്പെട്ടിരുത്തെന്നു ഫാർഡിസ്റ്ററോയി ഫാമിൽ സ്നേഹം തന്നെ വച്ചിരുന്നു. അവരോട് എതാക്കിലും ജോലി ചെയ്യാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടുനോക്കി അഭ്യാപകൻ അതിനോടു സഹകരിക്കുകയും കൂടുതൽ ശരിയ്ക്കു പണിയെടുക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു കൂട്ടികൾ പഠിച്ചാതെന്നായാലും സന്ദേശങ്ങളോടെയാണു പഠിച്ചത്. സാഹിത്യ വിദ്യാല്യാസംബന്ധത്തിലും സംശാരിപ്പിക്കാതെന്നതുകൂടിച്ചും തുടർന്നുള്ള അഭ്യാസങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിക്കാം.

33. സാഹിത്യ പരിശീലനം

ഫോർഡിസ്റ്ററോയി ഫാമിൽ കായിക പരിശീലനത്തിനും സന്ദർഭവേശാണ് ദാഖിൽ പരിശീലനത്തിനും എൽപ്പാട്ടുകൾ ചെയ്തത് എങ്ങനെന്നുണ്ടാക്കുകയും കാണുകയുണ്ടായി. എനിക്കു തൃപ്തികരംാം വിഡി മല്ല ചെയ്തതെങ്കിലും എന്നേക്കുറി അതോടു വിജയമായിരുന്നുവെന്ന് അവകാശപ്പെട്ടാം.

എന്നാൽ സാഹിത്യപരിശീലനം (എഴുതാനും വരയിക്കാനും പഠിപ്പിക്കുക) കൂടുതൽ ബഹുമിച്ചുള്ള കാര്യമായിരുന്നു. അതിനുവേണ്ട സാമർത്ഥ്യമോ അഭിവേദ എനിക്കില്ലായിരുന്നുവെന്നു മാത്രമല്ല അക്കാദമിയിൽ നികുതിയുണ്ടാക്കാൻ ആഗ്രഹപരിപ്രീടിനേരുള്ള സമയവും എനിക്കില്ലായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു ചെയ്തതിരുന്ന കായികാഭ്യാസം എന്ന വൈകുന്നേരമാകുന്നേയെങ്കു വള്ളാതെ ക്ഷീരിപ്പിച്ചിരുന്നു. അങ്ങനെ വിശ്രദിച്ചുവരുമ്പോൾ അവക്കുമായി സാമ്പർഡ തനിലാണു ഞാൻ ആസ്സപ്പെട്ടതിരുന്നത്. അതുകൊണ്ടു ആസ്സിൽ ഉണ്ടായ രേതാടെ വർത്തിക്കുന്നതിനു പകരും വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഉണ്ടാക്കിക്കാണുന്ന എനിക്കു കഴിയുമായിരുന്നുള്ളൂ. രാവിലെ കൂപ്പിക്കാരുണ്ടാണും പിട്ടുജോലി കളിം ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നതിനാൽ സക്കുൾ സമയം ഉച്ചമേഖലയിൽനിന്നും ആക്രമണം വരുന്നു. സക്കുളിനു പറിയ വേറോ സമയമെന്നും ഇഷ്ടായിരുന്നു.

പരമാധി മുന്നു പിരുമ്പാൻ എഴുതത്തും പായനയും പഠിപ്പിക്കാൻ സ്നേഹം നികുതിപ്പിച്ചു. പരിപാലയും തമിഴും ഗുജറാത്തിനും ഇൻഡ്യവുമാക്കു പഠിപ്പിച്ചിരുന്നു. കൂട്ടികളുടെ മാതൃഭാഷയിലാണ് അഭ്യസം നിർവ്വചിപ്പിച്ചിരുന്നത്. ഇംഗ്ലീഷും പഠിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഗുജറാത്തിനും പിന്നുകുറിക്കുന്ന കൂറ ചൂഡി സംസ്കൃതവും പഠിപ്പിക്കണമായിരുന്നു. എല്ലാ കൂട്ടികളേയും ചരിത്രത്തിനെന്ന് ബാലപാഠങ്ങളും ഭൂമിശാസ്ത്രവും കണക്കാം പഠിപ്പിക്കണം ആവശ്യമായിരുന്നു.

തമിഴും ഇൻഡ്യവും പഠിപ്പിക്കുന്ന കാര്യം ഞാനേറ്റുത്തു. കൂപ്പിക്കാത്ത കൾക്കിടയ്ക്കും അഭിലിൽ വച്ചും ആണ് എനിക്ക് അറിവുള്ള ലോഹം തമിഴ് ഞാൻ പഠിച്ചത്. പോപ്പിൽനിന്ന് മികച്ച തമിഴ് പാംസുപദയിൽക്കും കവിതയും ഞാനേര്റ്റാനും പഠിപ്പിക്കില്ല. ഒരു കൂപ്പിക്കാത്ത കകാണു ഞാൻ സ്വന്ധാദിപ്പ് അണിവേ ഉർജ്ജ ലിപിയുടെ കാര്യത്തിൽ എനിക്കുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. എന്നെന്ന് ഉർജ്ജ

ഭാഷാപരിചയം ആകട്ട് മുസ്ലിം സുഹൃത്തുകളുമായുള്ള പരിചയത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ പരിപ്പി സാധാരണ പേരില്ലെன് - അറബി പദങ്ങളിൽ ഒരുണ്ട്. സംസ്കൃതമാണെങ്കിൽ, ഞാൻ ചെഹരസകൂളിൽ പഠിച്ചതില്ലിക്കമോ എന്നും അറിയില്ലായിരുന്നു. എൻഡ് ഗുജറാത്തി പരിചയംപോലും സകൂളിൽ നിന്നും ലഭിച്ചതിനേക്കാൾ കൂടുതലായും ആയിരുന്നില്ല.

ഈ മുലധനവുമായിട്ടാണ് എൻഡ് അഖ്യാപനം നടത്തണമെന്നിരുന്നത്. സാഹിത്യവിഭ്യാദാർപ്പണത്തിൽ എൻഡ് സഹപ്രവർത്തകർ എന്നെന്നു കുടി മുന്നിട്ടുനിന്നു. എന്നാൽ എൻഡ് രാജ്യത്തെ ഭാഷകളോടുള്ള എൻഡ് ആത്മവിശ്വാസനേഹവും ഒരുപാപകനെന്ന നിലയ്ക്കുള്ള കഴിവിൽ എൻഡ് ആത്മവിശ്വാസവും എൻഡ് ശിഖരാരുടെ അറിയില്ലായ്മയും അതിൽ കൂടുതലായി അവരുടെ ഉദാഹരണസ്ഥിതിയും എന്നിക്കു വളരെ സഹായകമായി പെട്ടു.

തമിഴ്കൂട്ടുകളിലൂം ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ ജനിച്ചവരായിരുന്നു. അതു കൊണ്ട് അവർക്ക് അല്പം തമിഴേ അറിയാമായിരുന്നുള്ളു. തമിഴു ലിപി അണിയില്ലായിരുന്നു താനും. അതിനാൽ എന്നിക്കവെരെ ലിപിയും വ്യാകരണത്തിൽ നിന്നും ബാലപാംജരളും അലുസ്പിക്കേണ്ടി വന്നു. അതു വളരെ എളുപ്പമായി രൂപീകരിക്കുവാൻ എൻഡ് വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു തമിഴു സംഭാഷണത്തിൽ എപ്പോൾ വേണ്ടെങ്കിലും എന്ന തോല്പിക്കാൻ കഴിയുമെന്നനിര്യാമായിരുന്നു. ഇല്ലിപ്പോൾ അറിയില്ലാത്ത തമിഴ്മാർ എന്നെന്നകാണാൻ വന്നപ്പോൾ ആ കൂട്ടുകളാണ് ദിംബാക്കളായി എന്നെന്ന സഹായിച്ചത്. സന്തോഷമായിട്ടാണ് അവരോടൊരും ഞാൻ മുന്നോട്ടു പോയത്. എന്നെന്നാൽ വിദ്യാർത്ഥികളിൽ നിന്ന് എൻഡ് അജ്ഞന്ത മരിച്ചപിടിക്കാൻ ഞാനോരിക്കലാം ശ്രമിച്ചിരുന്നില്ല. എല്ലാക്കാരുണ്ടുള്ളും തന്റെ ധനാർധരാജാവും അതേ അവരുടെ അടുത്തു ഞാൻ ദാവിച്ചുള്ളു. അതുകൊണ്ട് ആ ഭാഷയിൽ എൻഡ് കുട്ടികളും ഇതിലും എളുപ്പമായിരുന്നു. അവർക്കതിനീറു ലിപി അറിയാമായിരുന്നു. വായിക്കുന്ന തിരു പ്രാത്രസാഹിപ്പിക്കുകയും കൈകുയ്ക്കു സന്നേഹവും വഹനുമായും എന്നിക്കാരിക്കലാം നാശപ്പെട്ടില്ല. മുസ്ലിം കൂട്ടികളെ ഉർദ്ദു പരിപ്പിക്കാൻ ഇതിലും എളുപ്പമായിരുന്നു. അവർക്കതിനീറു ലിപി അറിയാമായിരുന്നു. വായിക്കുന്ന തുപ്പി പ്രേരണസാഹിപ്പിക്കുകയും കൈകുയ്ക്കു സന്നേഹക്കു ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നുള്ളു.

ഈ കൂട്ടികൾ അധികവും അക്ഷരാല്പാസമില്ലാത്തവരും സകൂൾ ശിക്ഷണമില്ലാത്തവരുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവരെ മട്ടിയും രാക്കാതെ നിറുത്തുകയും അവരുടെ പാഠങ്ങളിൽ മേഖലോടു വച്ചിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിലേ രൂ എന്നിക്കവെരെ കാരുമായോന്നും പരിപ്പിക്കാനില്ലെന്ന് ഈ അഖ്യാപന ജോ ലിയക്കിടയ്ക്കു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിൽ ഞാൻ തുപ്പി പ്രേരണത്തിനാൽ ഒരു കൂലിയുമുറിയില്ലെങ്കിൽ പല പ്രായക്കാരും പല വിഷയങ്ങൾ പരിക്കുന്നവരുമായ കൂട്ടികളുമായി എന്നിക്കു പ്രധാനം കൂടാതെ ഒരു പ്രാകാൻകഴിഞ്ഞു.

പാഠപുസ്തകങ്ങളുടെ കാര്യത്തെപ്പറ്റി നമ്മൾ ഒട്ടറെ പറഞ്ഞുകേൾ

ക്കാര്യാഭിപ്രായം. എന്നിക്കവാ ഒരിക്കലും വേണമെന്നു തോന്തിയില്ല. അവിടെയും ണ്ണായിരുന്ന പുന്നതകങ്ങൾ പോലും അധികം ഉപയോഗിച്ചതായി ണ്ണാനേരിൽ കുറവില്ല. പുന്നതകങ്ങളുടെ ഏല്ലാ കുട്ടികളുടെ ഭാരം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നത് എന്നിക്കു തീരെ ആവശ്യമായി തോന്തിയില്ല. വിദ്യാർത്ഥിയുടെ യോഗത്തെ പഠന്നതകം അവന്നിൽ അഭ്യാസകനാബന്ന് എന്നിക്കൽ എപ്പോഴും തോന്തിയില്ലെന്ന്. എന്നിൽ അഭ്യാസകൾ പുന്നതകങ്ങളിൽ നിന്നു പഠിപ്പിച്ച് വളരെ കുറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളേ എന്നിക്കേണ്ടത്തുമായി ഒരുപോഴും എന്നാൽ പുന്നതകങ്ങളെ ആശ്രയിക്കാതെ അവൻ പഠിപ്പിച്ച് സംഗതികൾ ഇപ്പോഴും വളരെ വൃക്കത്തായി ണ്ണാനേരിക്കുന്നുണ്ട്.

ക്കാര്യാഭിപ്രായം പഠിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ദേഹമില്ലാതെയും കുടുതലായും കുട്ടികൾ പഠിക്കുന്നത് ചെപ്പിക്കാണാണ്; എന്നിൽ കുട്ടികളോടൊപ്പും എന്നതുകൂലിലും പുന്നതകം ആദ്യം മുതൽ അവസ്ഥാനും വരെ വായിപ്പിച്ചു തീരുത്തുന്നതു തിരിച്ചു ണ്ണാനേരിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ പല പുന്നതകങ്ങളും വായിപ്പിച്ചു എന്നിക്കു തൊടുച്ചുകൂടിയ ആശയങ്ങൾ സ്വരൂപം ഭാഷയിൽ ണ്ണാവരിക്കു പറഞ്ഞുകൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. അവയുടെ ഓർമ്മ എപ്പോഴും അവരുടെ മനസ്സിൽ ഉണ്ടാകുമെന്ന് എന്നിക്കുറിപ്പാണ്. പുന്നതകങ്ങളിൽ നിന്നു പഠിപ്പിച്ച് ഓർമ്മിക്കുക അവൻ ക്കാരാറു ഭാരായിരുന്നു. എന്നാൽ ണ്ണാൻ പാഞ്ഞുകൊടുത്താൽ അവൻകു എറ്റവും എറ്റവും ആവർത്തനിൽ ആവർത്തനിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. വായന അവൻക്കുരു ദേഹമായിരുന്നു. എന്നാൽ പാഞ്ഞുകൊടുക്കുന്ന വിഷയം ശുശ്ചക്കമാകി അവരുടെ മുഹിപ്പിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ എന്നിൽ വാക്കുകൾ ഗ്രബിപ്പു കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് അവൻക്കുരു ആനന്ദമായിരുന്നു. എന്നിൽ സംഭാഷണം അവൻിൽ ഉണ്ടാകുന്നതിയ ചോദ്യങ്ങൾ കേട്ടിപ്പ് അവരുടെ ധാരണാശക്തി എത്രതോളും കണ്ണാൻ എന്നിക്കുള്ളക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു.

34. ആത്മീയ പരിശീലനം

കുട്ടികളുടെ ആത്മീയ പരിശീലനം അവരുടെ കാര്യക്കവും മാനസികവും മായ പരിശീലനത്തോടൊപ്പം പ്രധാനമുള്ളത്തോടു അനുസരിച്ചായിരുന്നു. ആത്മീയ പരിശീലന തത്തിനു മത്ത്യപ്രാണങ്ങളെ ണ്ണാനാശയിപ്പില്ല. എങ്കിലും എല്ലാ വിദ്യാർത്ഥികളും തങ്ങളുടെ മതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്താവാസരെ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുകയും മതത്താവാസങ്ങളുടെ പ്രാണിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അത്തരം അറിവ് എന്നാലാവും വിധം ണ്ണാൻ പകർന്നുകൊടുത്തു. അത് എന്നിൽ നോട്ടത്തിൽ ബാധിക്ക പരിശീലനത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നു. ടോഴിന്റോയിപ്പാമിലെ ചെറുപ്പക്കാരുടെ അഭ്യാസനം ണ്ണാൻ ഒരു ദുര്ദ്ദാക്ഷനെന്നതിനു വളരെ മുമ്പുതന്നെ ആത്മീയ പരിശീലനം തികച്ചും ഭിന്നമായ രൂപ വിഷയമാബന്നു ണ്ണാൻ മനസ്സിലുക്കാണിരുന്നു. ഇന്നവരജ്ഞണാനാശനിനും ആത്മസാക്ഷാത്കാരനിനും വേണ്ടി യത്തിന് കാണ് പ്രാപ്തനാക്കുകയും സ്വാംവം സംസ്കരിക്കുകയുമാണ് ആത്മീയ

വികാസം കൊണ്ടുപെരിക്കുന്നത്. ഇത് ചെറുപ്പക്കാർക്കു നല്കുന്ന പരിശീലനത്തിന്റെ അവസ്ഥയാലടക്കമാണെന്നും ആത്മീയസാന്ദർശനം കൂടാതെയും ഒഴിച്ചു എല്ലാ ശിക്ഷണവും ഉപയോഗശൈന്മാണെന്നും, ഉപദ്രവകൾ പോലും ആകാമെന്നും ഞാൻ വിശ്വസിച്ചു.

ജീവിതത്തിന്റെ നാലാമത്തെ ദശയിൽ അതായതു സന്ധാരന്തിൽ മാത്രമേ ആത്മസാക്ഷാല്പകാരം സാധ്യതാവു എന്ന അന്ത്യവിശ്വാസം എനിക്കു പതിപ്പിത്തമാണ്. എന്നാൽ ഈ അമുല്യമായ അനുഭവത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള തയ്യാറട്ടപ്പിനെ അവസാനത്തെ ജീവിതസ്ഥിരേയ്ക്കു മാറ്റി വയ്ക്കുന്ന വരെ ആത്മസാക്ഷാല്പകാരമല്ല പകരം രണ്ടാമത്തെത്തും ദയനിയവുമായ ഒഴിവാണും. ഭൂമിയാക്കാരും ഭാരമായുള്ള ജീവിതവും ആണ് നേടുന്നത് എന്ന കാര്യം എല്ലാവർക്കും അറിയാവുന്നതാണ്. 1911-12 കാലത്തു ഞാൻ ടോഴി സ്നേഹായി ഫാമിനീ പഠിപ്പിച്ചിരുന്നപോൾ തന്നെ ഈ വിക്ഷണം എനിക്കുണ്ണായി രൂപൊന്നും നല്കപ്പോലെ ബാർക്കുന്നു. പകേജ് ഇത്തരം ഭാഷയിൽ ഞാനത് അനു പ്രകടിപ്പിച്ചിരിക്കുകയില്ല.

അപ്പോൾ ഈ ആത്മമീയ പരിശീലനം എങ്ങനെയായിരുന്നു നല്കുന്നു എന്നും? കൂട്ടുകളെ കീർത്തനാജാസർ കാണാതെ പഠിക്കാനും ചൊല്ലാനും ഞാൻ പതിപ്പിച്ചിട്ടും സദാചാരസംബന്ധമായ പുസ്തകങ്ങൾ അവർക്കു വായിച്ചു കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. അവരുമായി അടുത്തിടപശകാൻ തുടങ്ങിപ്പോൾ ആത്മമീയ പരിശീലനം പുസ്തകങ്ങളിലൂടെ പകർന്നുകൊടുക്കാനാവില്ലെന്ന് എനിക്കു ബോധുമായി. കായികപരിശീലനം കായിക വ്യാധാമം വഴിയ്ക്കും സ്വാഖിക പരിശീലനം ബാധിക വ്യാധാമം വഴിയ്ക്കും നേടുന്നതുപോലെ ആത്മമീയപരിശീലനവും ആത്മമീയവും ബാധിക സാധ്യമാണ്. ആത്മമീയപരിശീലനമാവുടെ അതു പഠിപ്പിക്കുന്നയാളിന്റെ ജീവിതത്തെയും സ്വാഖാനത്തെയും പൂർണ്ണമായി അനുശോചിപ്പിക്കുന്നു. വിഭ്യാർത്ഥികളുടെ ഇടയ്ക്ക് ആയിരുന്നാലും അല്ലെങ്കിലും അഭ്യാപകൻ എപ്പോഴും തന്റെ പെരുമാറ്റം നിന്നുക്കളുക്കുമാകാൻ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.

എത്രയോ മെമ്പൽ ദുരു പാർക്കുന്നോഴും ഒരു ഗുരുവിനു തന്റെ ജീവിതത്തിൽ കൊണ്ടു ശിശ്യന്മാരുടുടർന്ന് ആത്മമാവിനെ നിയന്ത്രിക്കാൻ സാധിക്കും. ഞാൻ അസത്യം പറയുന്നവനാശനകിൽ എൻഡീൻ ശിശ്യന്മാരെ സത്യം പറയാൻ പഠിപ്പിക്കുന്നതു പാർപ്പുവയ്യാണ്. ഭിന്നവായ ഒരു ഗുരുതന്റെ ശിശ്യന്മാരുടെ കുടുംബത്തിൽ ഒരിക്കലും വിജയിക്കുകയില്ല. ആത്മസംയമം പരിശീലിപ്പിച്ചിട്ടില്ലാത്ത രണ്ടശ്രേഷ്ഠരും ശിശ്യന്മാരെ ആത്മസംയമത്തിന്റെ മൂല്യാത്മപ്പറ്റി ഉദ്ദേശ്യായിപ്പിക്കാൻ ഒരിക്കലും സാധ്യമല്ല. അതുകൊണ്ട് എൻഡീൻ കുടുംബത്താമി പാർപ്പുവയും കണ്ണുപഠിക്കാനുള്ള ഒരു വിശ്വാസമായി ഞാൻ തന്നെ മാറണമെന്ന് എനിക്കു ബോധുമായി. അങ്ങനെ അവർ എൻഡീൻ അഭ്യാപകരായി തീരുകയും അവരുടെ നമ്മൾ

കുവേണിയെങ്കിലും ഞാൻ നല്ലവനും നേരായ മാർഗ്ഗത്തിൽ ശീവിക്കുന്നവ നും ആക്രമണത്താണെന്നു പറിക്കുകയും ചെയ്തു. ടോഴിന്റൊളി ഫഹമിൽ പച്ച ഞാൻ എന്നിൽമേൽ നടപ്പിലാക്കിയ കൂടുതലായ അച്ചടക്കത്തിനും ആത്മ മനിതന്റെഞാൻ അധികവും കാരണം എന്നിൽ ആ ശിഖ്യസമുദ്ധമാണെന്നു പറയാം.

അവാലിലെഡാഡി നിയന്ത്രണവില്ലാത്തവനും കല്ലവു പായുന്നവനും കലാ പ്രപ്രിയന്മായിരുന്നു. ഒരുസ്വർത്തിൽ അവൻ വളരെ പരിസാത്മകമായി പ്രബർത്തിച്ചു. എനിക്കെതിൽ കേഷാം തോനി. കൂട്ടിക്കൈ ഞാനൊരിക്കലും ശിക്ഷിപ്പിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഇത്തവണ ഞാൻ വളരെ ക്ഷുഭിതനായി. അവനോടു യുക്തിപൂർവ്വം സംസാരിക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷേ അവൻ ദിനച്ചു നില് ക്ഷുകയും ഏന്നൊക്കാൾ കേഷാംകാൻ നോക്കുകയും ചെയ്തു. ടട്ടുവിൽ അടുത്തു കിടന്ന രൂപ രൂപത്തിൽ ഏടുത്ത് അവൻറെ കയ്യിൽ ഞാൻ അടിച്ചു. വിരച്ചുകൊണ്ടാണു ഞാനെപ്പറ്റു. ഞാൻ വിശ്വാസത്ത് അവൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. അവൻകെല്ലാവർക്കും നികച്ചും പൃതിയൊരുന്നുവെക്കായിരുന്നു തുടർ. അവൻ കരണ്ണുകൊണ്ട് മാപ്പേക്ഷിച്ചു. അടയുടെ വേദന കൊണ്ടല്ല അവൻ കരണ്ണത്. നല്ല കായശേഷിയുള്ള പത്രിനേരുകാരൻ യുവാവെന നിലയ്ക്ക് അവനു വേണമെങ്കിൽ തിരിച്ചടിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അക്രമമാർഗ്ഗം സിക്കിക്കാൻ നിർബന്ധിതനായതിലുള്ള എഞ്ചിറ്റ വേദന അവൻ തിരിച്ചു ണ്ണു. ഈ സംഭവത്തിനുശേഷം അവനൊരിക്കലും എന്ന അനുസരിക്കാതിരുന്നിട്ടില്ല. പക്ഷേ ആ അക്രമത്തിൽ ഇപ്പോഴും ഞാൻ പാശ്ചാത്യപരിശീലനും. അവൻറെ മുന്നിൽ അന്നു ഞാൻ പ്രദർശിപ്പിച്ചത് എന്നിലെ ആത്മാവിനെ യല്ല മുഗ്ധതയാണ് എന്നു തോന്നുന്നു.

ശാരിനികമായ ശിക്ഷയ്ക്ക് എക്കാലവും ഞാനെതിരാൻ. എൻ്റെ മക്കളിലോരാളു അജ്ഞനെ ദരിക്കൻ മാത്രം ശിക്ഷിപ്പരായിട്ട് ഞാനോർക്കുന്നു ഇല്ല. അതിനാൽ മേല്പറഞ്ഞ രൂപരൂപി പ്രയാഗത്തിൽ ഞാൻ തെറ്റാണോ ശരിയാണോ ചെയ്തതെന്ന് ഇന്നുവരെ തിരുമാനിക്കാൻ കഴിയാതെയാണീരിക്കുന്നത്. കോപത്താലും ശിക്ഷിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹത്താലും ചെയ്തതാകയാൽ അത് അധികപക്ഷവും തെറ്റായിരുന്നുവെന്നു കരുതാം. എൻ്റെ വേദനയുടെ പ്രകടനം മാത്രമായിരുന്നു അതെങ്കിൽ നിന്തിക്കിരിക്കാവുന്നതായി കണക്കാക്കാമായിരുന്നു. പക്ഷേ അതിന്റെ പ്രേരണ സമ്മിശ്ര വികാരങ്ങളായിരുന്നു.

ഈ സംഭവം എന്ന പിന്തിക്കാൻ ഫോലിപ്പിക്കുകയും വിശ്വാസത്തിലെ തിരുത്തുന്നതിനു കൂടുതൽ നല്ല മാർഗ്ഗം സിക്കിക്കാൻ എന്ന പില്ലപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ മാർഗ്ഗം മേല്പറഞ്ഞ അവണ്ണരുത്തിൽ എത്രക്കാത്രം പലവു അംഗുമായിരുന്നും എനിക്കെന്നില്ല. ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ വേഗം തന്നെ ആ സംഭവം മറന്നു. അവൻറെ സ്വഭാവം കാര്യമായി ഭേദപ്പെടുത്തുന്ന തോന്നുനില്ല. എന്നാൽ അഭ്യാസക്കു വിശ്വാസത്തിക്കൊടുത്തു ചുമതലയെപ്പറ്റി എനിക്കു കൂടുതൽ അവണ്ണാഡാം ജനിപ്പിക്കാൻ ആ സംഭവം ഉപകരിച്ചു.

അതിനുശേഷം അഞ്ചുകുട്ടികളുടെ മോശൊയ പെരുമാറ്റം പലപ്പോഴും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ശാർഖികമായി ശിക്ഷിക്കാൻ താനൊരിക്കലും മുതിരിനിട്ടില്ല. ഇങ്ങനെ ബാലികാബാലനാർക്ക് ആത്മീയ പരിശീലനം നല്കാനുള്ള എൻറീ ശ്രമത്തിൽ ആത്മീയഗക്തിയെപ്പറ്റി അധികമയിക്കാനുള്ളില്ല കാണുന്ന എന്നിക്കിടയായി.

35. ഗോത്വവിനിടയിലെ കൂട്ടകൾ

മുഖ്യമായി എൻറീ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരു പ്രശ്നത്തിലേക്കു ദോശിസ്ത്രോധി ഫാമിൽ വച്ചു മി. കല്ലേൻബാക്ക് എൻറീ ശ്രദ്ധ ക്ഷണിച്ചു. മുമ്പു പറഞ്ഞതു പോലെ ഫാമിലെ ചില ചെറുപ്പക്കാർ ദുസ്സാവാക്കളും നിയന്ത്രണമില്ലാത്തവരുമായിരുന്നു. അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു നടക്കുന്നവരും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുമായി എൻറീ മുന്ന് ആഞ്ചേരക്കളും അവരെപ്പാലെ തന്നെയുള്ള മറ്റു കുട്ടികളും പ്രതിദിനം സന്ദർശകരണിലായിരുന്നു. ഇതു മി. കല്ലേൻബാക്കിനെ അസന്ത്രമാക്കി. ആ തൊന്ത്രാസികളുമായി എൻറീ മകൾ ബന്ധം പൂലർത്തുന്നതിലെ അനുചരിത്യമാണ് അദ്ദേഹത്തിനെന്നിനിടയിലെ ശ്രദ്ധാക്രമങ്ങളായത്.

ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം തുറന്നു പറഞ്ഞു: “നിങ്ങളുടെ കുട്ടികളെ ആചിത്രക്കൂട്ടികളുമായി ഇടപഴകാൻ നിങ്ങളുന്നുവെങ്കിക്കുന്നത് എനിക്ക് അതിശ്ചെട്ട മല്ല. അതിന്റെ ഫലം നന്നുമാത്രമായിരിക്കും: ഈ ചീത കൂട്ടുകെട്ടിലും അവരും ചീതയാകും”.

അന്ന് ആ പ്രശ്നം എന്നെ പരിഭ്രാന്തനാക്കിയോ എന്നു താനോർക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ താനോർപ്പരത്തൊടു പറഞ്ഞതെന്നതാണെന്ന് ഓർക്കുന്നുണ്ട്:

“എൻറീ മകൾക്കും ആ തെളിക്കുട്ടികൾക്കും തമിൽ എന്നെന്നയാണു ണാൻ വിവേചനം കല്പിക്കുന്നത്? ഒരു കുട്ടരുടെയും കാര്യത്തിൽ എന്നികൾ തുല്യമായ ചുമതലയുണ്ട്. ആ ചെറുപ്പക്കാർ വന്നതു ണാൻ ക്ഷണിച്ചതു കൊണ്ടാണ്. കുറച്ചു പണം കൊടുത്തു ണാനവരെ പറഞ്ഞയച്ചുതെ അവർ ഉടനേ ജോഹാനസ്കർഗിലേയ്ക്കു പാഞ്ഞുചെന്ന് അവരുടെ പശയ റിതികൾ തുടരും. നിങ്ങളുടെ സത്യം പറയാമല്ലോ. ഇവിടെ വന്നതു മുലം അവർ എനിക്ക് ഉപകാരം ചെയ്തതായിട്ടാണ് അവരും അവരുടെ രക്ഷാകരിത്താക്കൾ ഇപ്പോൾ വിശ്വസിക്കുന്നതെന്നു തൊന്ത്രാസി. അവർക്കിവിടെ പല അസൗക്രൂണികളുണ്ടെന്നു നിങ്ങൾക്കും എനിക്കും നല്ലപോലെ അറിയാമല്ലോ. എന്നാൽ എൻറീ കുട്ടികൾ മറ്റു കുട്ടികളുക്കാണ് മികച്ചവരാണെന്നു ഭാവിക്കാൻ ണാനറാം. പഠിപ്പിക്കണമെന്നു തിരിച്ചയായും താകൾ ആവശ്യപ്പെടുകയില്ലെല്ലാ? അതുകൊണ്ടും അവരുടെ തലയിൽ ഇട്ടുകൊടുത്താൽ അവർ വഴിത്തുപോവുകയേ ഉള്ളതു. മറ്റു കുട്ടികളുമായുള്ള ഈ ബന്ധം അവർക്ക് നല്ലാരെ

പരിശീലനം ആയിരിക്കും. അവൻ സ്വന്തമായി നല്കുന്ന ചീതയും വേർത്തിറിക്കാൻ പരിച്ഛുകൊള്ളും. അവരിൽ വല്ല നമയും യഥാർത്ഥത്തിലൂണ്ടെങ്കിൽ അത് അവരുടെ സുപ്രധാനതുകളില്ലോ. പ്രതിഫലിക്കുമെന്നു നമുക്കെന്നുകൊണ്ടു വിശദിച്ചുകൂടോ? അതെങ്ങനെയായാലും അവരെ ഇവിടെ താമസിപ്പിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. അതുകൊണ്ട് വല്ല ആപത്തും ഉണ്ടാകുമെന്നാണെന്നിൽ നമ്മളും നേരിട്ടാം.

മി. കല്ലൻബാക്ക് തലകുല്യകൾ.

അതിനേറ്റെ ഫലം ചീതയായിരുന്നു എന്നു പറയാൻ സാധ്യമല്ലെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. ആ പരിഷണം കൊണ്ട് എൻ്റെ മക്കൾക്കു എന്നെങ്കിലും ദോഷം വന്നതായി ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. നേരെമരിച്ച് അവർക്കു ചീല ഗുണങ്ങൾ കുട്ടിയതായി ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു. അവരിൽ കുലിനതാ നാട്ടും അല്പമെക്കില്ലോ. ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അത് ഇല്ലാതാവുകയും എല്ലാത്തരം കുട്ടികളുമായി ഇടപാടുകൾ അവൻ പരിക്കുകയും ചെയ്യും. അവൻ പഠിക്കുകയും അപ്രാക്ഷമുള്ളവരായിരുക്കയും ചെയ്യും.

ഈതും ഇതുപോലുള്ള പരിഷണങ്ങളും എന്നിക്കും ഒരുക്കാരും വൃക്തമാക്കിത്തുണ്ടും. അപ്രാക്ഷമുള്ളവരുടെയും രക്ഷാകർത്താകളുടെയും ശ്രദ്ധാപൂർവ്വമായ മേര്ണനാട്ടത്തിൽ കിഴിലാണു പരിഷണമെക്കിൽ നല്ല കുട്ടികളെ ചീതെ കുട്ടികളുടെ കുടെവിട്ടു പഠിപ്പിക്കുകയും അവരോടൊത്ത് കളിക്കാൻ വിടുകയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ട് അവർക്ക് ഒരു നഷ്ടവും പറുകയില്ല.

പട്ടിൽ പൊതിഞ്ഞ ഓമനിച്ചു വളർത്തുന്ന കുട്ടികൾ എല്ലാ പ്രലാഭങ്ങൾ മേഖലയും മലിനിക്കരണത്തെയും അതിജീവിക്കുമെന്നതിനു തെളിവില്ല. എല്ലാത്തരം ബാലികാബാലമാരും ഒരുമിച്ചു വളർത്തപ്പെടുകയും പഠിപ്പിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നോൾ അവരുടെ മാതാപിതാക്കളും അദ്ദൂഷകരും ഏറ്റവും വലിയ പരിഷണങ്ങൾിനു വിധേയരകുന്നു എന്നതു സത്യമാണ്. അവർക്കു നിരന്തരം ജാഗ്രത പുലർത്തേണ്ടി വരുന്നു.

36. ഉപവാസം എന്ന പ്രായശ്ചിത്തം

ബാലികാബാലന്നാരെ നേരായ മാർഗ്ഗത്തിൽ വളർത്തുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് എത്രെമർക്കേശക്കരമാണെന്നു (പ്രതിഭിനം എന്നിക്കു കുട്ടിത്തൽ കുടുതൽ വൃക്തമായിക്കാണിരുന്നു). അവരുടെ യഥാർത്ഥ അദ്ദൂഷക നും രക്ഷാകർത്താവുമായി തീരുമാനമെക്കിൽ ഞാൻ അവരുടെ പ്രദയത്തെ സഹിഷിക്കണം; അവരുടെ സുവഞ്ചില്ലും ഭൂഖണ്ഡില്ലും ഞാൻ പങ്കുകൊള്ളണം; അവരെ അഭിമുഖിക്കിരുന്ന പ്രസ്താവണം പരിഹരിക്കാൻ ഞാനവരെ സഹായിക്കണം; അവരിൽ അലയടക്കിക്കുന്ന യഹുദന്തതിന്റെതായ അഴിലാപ്പങ്ങളെ ശരിയായ മാർഗ്ഗങ്ങളിലുടെ തിരിച്ചുവിടുകയും വേണം.

ജയിലിൽ നിന്നു ചീല സത്യാഗഹപരികൾ മോചിതരായതിനെ തുടർന്നു ദോഷസ്വാധി ഫാമിലീലെ അന്തേവാസികൾ അധികവും ഒഴിഞ്ഞുപോയി. ശേ

ഷിച്ചിരുന്നവരിൽ മിക്കവരും പിനിക്സുകാരായിരുന്നു. അതിനാൽ അവരെ ഞാനങ്ങാട്ടു കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ എന്നിക്കു തിരുമായ അഗ്നിപരിക്ഷ തിരുന്നുടെ കടന്നുപോകേണ്ടിവന്നു.

അക്കാദാലത്ത് എന്നിക്കു ജോഹാനസ്‌ബർഗിൽ നിന്നു പിനിക്സിലേയ് കും മരിച്ചും ലുടയ്ക്കിടെ അട്ട ചെയ്യണ്ണായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഞാൻ ജോ ഹാനിസ്വർഗിലും ആഗ്നേയാശ്വരം ആസ്ഥാനിലെ രണ്ടാശഃഭൂത സദാചാര ലംഘനത്തിലും വിവരം ലഭിച്ചു. സത്യാഗ്രഹ സമരത്തിലെ പരാജയത്തെ യോ തിരിച്ചറിയേണ്ട കുറിച്ചുള്ള വാർത്തയായിരുന്നെങ്കിൽ എന്നിക്കു പരിഡ മം തോന്നുമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഈ വാർത്ത ഒരു ലുടിവെട്ടുപോലെ എന്നെന്ന ദക്ഷക്കിലെണ്ണു. അനുത്തന്നെ പരീക്ഷിക്സിലേയ്ക്കു ഞാൻ വണി കയറി. മി. കള്ളിബാക്ക് എൻറ കുടു പോരാൻ നിർബന്ധം പിടിച്ചു. എൻറ അവസ്ഥ അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഞാൻ ദൃഢക്കു പോവുകയെന്ന ആശയം പോലും അദ്ദേഹത്തിനു ദൃഡമായിരുന്നു. കാരണം എന്ന നട കമിയ ആ വാർത്ത കൊണ്ടുവന്നത് അദ്ദേഹമാണ്.

യാത്രാമദ്ദേശ്യ ഫ്രൈഡെർ കർത്തവ്യം എന്നിക്കു വൃക്കത്തായ തു പോലെ തോന്നി. തന്റെ സംരക്ഷണയിലൂള്ള അല്ലെങ്കിൽ ശിഷ്യത്തുമുള്ള കുട്ടിയുടെ തെറ്റിനു കുറിച്ചുകൂടിയും ഓരോരവാം രക്ഷാകർത്താവോ അഥവാപ കനോ അഭിനന്ന് എന്നിക്കു തോന്നി. അതിനാൽ ലുക്കാളത്തിലൂള്ള എൻറ ഉത്തരവാദിത്വം പകൽ വെളിച്ചുപോലെ എന്നിക്കു തെളിഞ്ഞു കാണാമായിരുന്നു. എൻറ ഭാര്യ റൂക്കാരുത്തിൽ എന്നിക്കു നേരത്തെ മുന്നറിയിപ്പി തനിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പകേഷ എല്ലാവരെയും വിശ്വസിക്കുന്ന സ്വലാപകാരനായിരുന്ന തിനാൽ അവളുടെ മുന്നറിയിപ്പിനെ ഞാൻ അവഗണിച്ചു. എൻറ മനോവേദനയും അഭിനൃതം തെറ്റിന്തെന്നു കാരിന്നുവും കുറുപ്പാളികൾക്കു ബോധവുംപെട്ടു തിരിക്കാട്ടകാനുള്ള ഏകക്രമാർഗ്ഗം ഞാൻ എത്തെങ്കിലും പ്രായശ്ശച്ചിത്തം അനുഷ്ഠിക്കുകയാണെന്ന് എന്നിക്കു തോന്നി. അതിനാൽ ഞാൻ ഏഴു ദിവസത്തെ ഉപഭാസവും നാലരാമാസമാലും ദിവസവും ഒരു നേരത്തെ ക്രൈസ്തവ മാത്രം കഴിക്കാനുള്ള പ്രത്യേകം സ്വരം വരിച്ചു. മി. കള്ളിബാക്ക് എന്നെന്ന പിനിതില്ലി കാൻ നോക്കി. പകേഷ പഠിച്ചില്ല. ദുവിൽ പ്രായശ്ശച്ചിത്തതിന്റെ ഒപ്പി തും അദ്ദേഹം അംഗീകരിക്കുകയും അതിൽ എന്നോടൊപ്പം പകെട്ടകാൻ നിർബന്ധം കാണിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുതാരുമായ സ്നേഹാഖണ്ഡ പുന്നിക്കു പ്രതിരോധിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

എന്നിക്കു വളരെ ആശ്രാസം തോന്നി. എന്നെന്നെന്നാൽ ഈ നിർബന്ധകൊണ്ട് എൻറ മനസ്സിൽ നിന്നു വലിഞ്ഞാരു ഭാരം നീങ്കിക്കിട്ടി. തെറ്റു ചെയ്തവ രോട്ടു തോന്നിയ കോപം അഭിനൃതകയും ആ സ്മാനത്തു ശുശ്രമായ അനുകൂല കൂടി അവരോടു തോന്നുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ ശാന്തമായ മനസ്സാട്ട ഞാൻ പിനിക്സിൽ എത്തി കുട്ടക്കരിത്വത്തിൽ അനേകണങ്ങൾ നടത്തുകയും അറിയേണ്ടിയിരുന്ന ചില വിശദാംശങ്ങൾ കൂടി മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു.

എൻറി പ്രായശ്ചിത്തം എല്ലാവേദ്യരും വേദനിപ്പിച്ചു. പക്ഷെ അത് അന്തർക്കശ്ചത്തെ ശുശ്മാക്കി. പാപവുമാനി എത്ര ദ്രാവകമാണെന്ന് എല്ലാവും. മരണ്ണിലാക്കാനിടവന്നു. അവിടത്തെ ആൺകുട്ടികളുടും പെണ്ണകുട്ടികളുടും എൻറി ബന്ധപ്പിരുന്ന സ്തന്നഹം കൂടുതൽ ശക്തവും ധ്യാനത്തെ വും ആവുകയും ചെയ്തു.

ଶୁଣି ସଂଖ୍ୟାତରିତ ନିର୍ମାଣ ଉପରେ ଏହିକାଳେ ଆଲ୍ପିମ କାଳୀ
ଦେଖିବାରୁ ତିବିମୁଣ୍ଡର ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ
ପରିଗାଲୁ ତିବିମୁଣ୍ଡର ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ
ପରିଗାଲୁ ତିବିମୁଣ୍ଡର ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ ଉପରୁ

தலைவர் விழுப்புகளைக்கிடித் திரும் வித்தான் இளைக்குவேலாக்கி அதையோடு உபவாஸம் அடையுவிட்டிகளென என்று காளிக்கூகையை ஒரு ஸங்கீ
ஸ்தலியைக் கொடுத்துக் கூறினார். ஏக்கிலியும் ஒரு உறுமால் பூதியிலியும் சிறு
அவைகளைக்கிடித் தேவையுமிழுமென்று எதான் விரும்பிக்கூறாது. ஏனால் ஒன்றி
நூ வெளிணை யிக்கண்ணவும் ஆற்றியமாய் அம்மத்தையும் இலாலிக்கின்றன.
அவையைக்கொடும் விழுப்புகளையும் தழுவிக்க அமாக்குவதையும் சுட்டிரம் ஹஸ்தாக்கு
யும் சிஹ்நான் அவசாயம் சூழ்யவினா ஆசிரத்தின் சப்பரிலிக்கலாப்படும்.
சிஹ்நா சூழ்யவினாகு வெறுக்கான் தொகொலையை வருகின்றன உபவா
ஸம் அப்பாக்கத்தையும் உப்புவரகங்கோபேசும் ஆயிரிக்கணு. அவைகளை இத்தாங்
காலைகளைக் கொடுவாஸ்தான்தான் செப்பித்துக்கூறப்படி ஈசாவுகளை வகுக்கு
வேண்டுகிற சிஹ்நான் குறித்து சூழ்ய சூழ்ய வித்தான் பூதியிலியும் சிறு

ആദ്യതന പ്രായർച്ചിക്കും എങ്ങളിലാറിക്കും ബുദ്ധിമുട്ടുഭൂതായിരുന്നില്ല. പ്രശ്നാരിംഖാധാരണ പ്രവർത്തനങ്ങളെല്ലാം നിത്യില്ലാതെന്നു കാണുകയോ വേണിവാൻില്ല. പ്രായർച്ചിന്തനമിന്റെരായ ആ കാലം മുഴുവൻ കായ്ക്കണി ഒക്ഷണം മാത്രമേ എന്നും കഴിപ്പുമുള്ള ആഘാതം എന്നും കാണുവിയാ കരിക്കാണി അനുഭവപ്പെട്ടു. ദാക്ഷാനാഥൻിൽനിന്ന് ഉത്തരാധിഷ്ഠം എന്നിൽക്കൂടുവിധിയാ കരിക്കാണി അനുഭവപ്പെട്ടു. ദാക്ഷാനാഥൻിൽനിന്ന് അക്കൗത്തുകരംായ ശക്തി അന്നു ദാക്ഷാനാഥൻിൽനിന്ന് മനസ്സിലായും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നില്ല. സഹാനന്തരിന്നുള്ള എൻഡോ കഴിവും താരതമ്യേന കുറവായിരുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല ഉപവാസത്തിൽനിന്ന് വിതിയും എന്നിക്കലിനില്ലായിരുന്നു; വിശ്വഷിച്ചും പ്രത്യ അഞ്ചേപക്കായിരുന്നാലും ചെർപ്പിക്കാൻ വന്നാലും വളരെയിക്കാം വൈദ്യുതം കുടിക്കണമെന്ന കാരാലും. ആദ്യ തന്ത ഉപവാസം പ്രജ്ഞയുമായിരുന്നതിനാൽ ദാക്ഷാനാഥൻിൽ സാന്നിദ്ധ്യം ദാരിച്ചു ഏന്നതും ശ്രദ്ധയാമാണ്. ആദ്യതന ഉപവാസകാലത്തും ദിവസവും സാന്നി കുപ്പന സന്നാഹണം (Kuhne Bath) എടുത്തിരുന്നു. എന്നാൽ ദാക്ഷാനാഥൻിൽ ആദ്യതന ദണ്ഡു മുന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ സാന്നിദ്ധ്യപേക്കിലിക്കുമ്പും അരുപ്പേക്കിലും ദാന പ്രാഞ്ചലുണ്ണാക്കുന്നതുമാണി രൂപനത്തിനാൽ ദാക്ഷാനാഥൻിൽ വരുത്തിംകുടി വളരെ കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. തന്താം ദാ

ഒക്കയും കഴിഞ്ഞിക്കുകയും ചെയ്തു. അവസാനത്തെ ദിവസങ്ങളിൽ വളരെ പതിഞ്ഞ ശബ്ദത്തിൽ മാത്രമേ എന്നിക്ക് സംസാരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. എന്നി കൂം എഴുത്തു പ്രസിദ്ധീയ പരിശയു കൊടുവാത്തശുത്രിച്ചു മറ്റുമായി എൻറീ ജോലികൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. രാമായണാഡി വിശ്വവും ശ്രദ്ധിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു വായന ഞാൻ കൃത്യമായി കേടുവെക്കാണ്ടിരുന്നു. അതുവശ്യ കാര്യ അംഗൾ ചർച്ച ചെയ്താണും ഉപദേശം നല്കാനും വേണ്ട ശേഷിയും എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നു.

37. ഗോവലെയെ കാണാൻ

ഒക്ഷിണാഗ്രാമിക്കരയെക്കുറിച്ചുള്ള എൻറീ പല സ്ഥാനങ്കളും വിട്ടുകളും സ്ഥിരവന്നിരുന്നു.

സത്യാഗ്രഹംരം 1914ൽ സമാപിച്ചപ്പോൾ ലഭിച്ച വഴി നാട്ടിലേർക്കു മടങ്ങാനുള്ള ഗോവലെയുടെ സന്ദേശം എന്നിക്കു ലഭിച്ചു. അതുകൊണ്ട് കാം തുരിബാധ്യം കല്പിച്ചവാക്കും ഞാനും കൂടി ജുബലെ മാസത്തിൽ ഇംഗ്ലണ്ടിലേയ്ക്കു കൂപ്പൻ കയറി.

സത്യാഗ്രഹകാലാത്തു ഞാൻ മുന്നാം ട്രാണ്ടിൽ യാത്രചെയ്തു തുടങ്ങിയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഈ ധാത്രയ്ക്കു മുന്നാം ട്രാൻസ് ടിക്കറ്റുകളാണു ഞാൻ എടുത്തിരുന്നത്. എന്നാൽ ഈ വഴിയ്ക്കുള്ള ക്രമപ്രക്രിയ മുന്നാം ട്രാൻസ് താമസ സ്ഥാനവും ഇന്ത്യൻ തിരഞ്ഞെടുവിലെ ക്രമപ്രക്രിയയോ തീവണിക്കളിലേ യോ മുന്നാം ട്രാൻസ് സ്ഥാനവും മുന്നാം ധാത്രയ്ക്കുള്ള വളരെ വ്യത്യാസമുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്ത്യൻ സർവ്വീസിൽ ഉറങ്ങാനും ഇൻക്കാൻ പോലുമുള്ള സ്ഥാനവും ക്രമപ്രക്രിയയിരുന്നു. ശുചിത്വമാണക്കാരിൽ തീരെ ഉണ്ടാവുകയുമില്ല. നേരെ മറിച്ച് ലഭിക്കിലേയ്ക്കുള്ള ക്രമപ്രക്രിയയിൽ വേണ്ടതു സ്ഥാലവും ശുചിത്വവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്ക് ആ ക്രമപ്രക്രിയയിൽ സവിശേഷ സ്ഥാനവും അനുവദിച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്കായി പ്രത്യേക കക്കുപ്പ് എഴുപ്പാടു ചെയ്തിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്ക് കായ്ക്കി ക്രമപ്രകാരായിരുന്നതിനാൽ ഞങ്ങൾക്ക് പണം ഇംഗ്ലണ്ടിലും താഴ്വായിരുന്നു. അംഗീകാരിക്കപ്പെട്ടു താഴ്വായിരുന്നു. മേൽക്കാണിച്ച് സ്ഥാനവും ക്രമപ്രക്രിയയിൽ അനുഭവിച്ചു. നല്കുമായിരുന്നുള്ളൂ. മേൽക്കാണിച്ച് സ്ഥാനവും ക്രമപ്രക്രിയയിൽ അനുഭവിച്ചു. പതിനെട്ടു ദിവസം തികച്ചും ആഹ്വാദകരമാക്കി.

ഈ ധാത്രയിലെ പില സംബന്ധം, രേഖപ്പെടുത്തണമെന്നും മി. കല്പിച്ചവാക്കിന് വൈഭവാക്കുലാർ (ബുരഡർഗിനി) വളരെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. പില കുടിയ ഒന്നോ രണ്ടോ എണ്ണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്നു താനും. അതേപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ ദിവസവും തരക്കിച്ചു. ഞങ്ങൾ സാക്ഷാത്കരിക്കാം നാഗ്രഹിക്കുന്ന ജീവിത ലാളിത്യത്തിന്റെ ആര്വ്വശാന്തിനു നിരക്കാത്തതാണ് അവയെന്ന് അദ്ദേഹത്തെ യിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. ഒരു ദിവസം ഞങ്ങൾ കാബിഞ്ച് (ക്രമപ്രക്രിയ മുൻ) ഇന്ത്യൻക്കുണ്ടായിരുന്നു നിലക്കുണ്ടാശെ ആ വാദപ്രതി

വാദം മുർഖന്ത്യാവസ്ഥമയിലെത്തി.

“ഹരാരെ നാം തമ്മിലുള്ള കലംപറത്തിനു കാരണമാകാൻ അനുവദിക്കുന്നതിൽ ദേശം കടലിലേക്കു വലിച്ചേറിയുകയും അങ്ങനെ അക്കാദ്യം അവസാനിപ്പിക്കുകയുമെല്ലോ?” ഞാൻ ചോദിച്ചു.

“തീരിച്ചുയായും. ആ വ്യതികെട്ട് സാധനങ്ങൾ എറിഞ്ഞു കള്ളുന്നും ബാക്ക് പറഞ്ഞു.

“ചെഞ്ഞാനുദ്ദേശിച്ചാണു ഞാൻ പറഞ്ഞു.

“ഞാനും അങ്ങനെന്തെന്നു” ഉടൻ മറുപടി വന്നു.

തത്കഷണം ഞാനവ സമുദ്രത്തിലേത്തു വലിച്ചേറിഞ്ഞു. അവയ്ക്ക് ഏതും ഏഴു പവശം വിലയുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ അവയുടെ മുല്ലും ആ വിലയിലെന്നതിനെക്കാൾ മി. കുള്ളിബാക്കിന് അവയുടുള്ളൂളും കമ്പത്തിലായിരുന്നു. എത്രായാലും അവ ഉപേക്ഷിച്ചുശേഷം, അദ്ദേഹം അതേപൂരി ദരിക്കലും വുന്ന നിച്ചിട്ടുള്ളൂ.

മി. കുള്ളിബാക്കും ഞാനും തമ്മിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള അനേകം സംഭവങ്ങൾ ഒന്നു മാത്രമാണിൽ.

ഞങ്ങൾ റണ്ടുപോരും സത്യത്തിന്തെ പാതയിലുണ്ട നടക്കാൻ ശ്രദ്ധിക്കുകയായിരുന്നതിനാൽ എല്ലാ ദിവസവും ഇതുപോലെ പുതുതായൊന്നു പരിക്കരാനുണ്ടായിരുന്നു. സത്യത്തിലേക്കുള്ള നിക്കത്തിൽ കോപം, സ്വാർത്ഥത, വിദ്യ പം തുടങ്ങിയവ സാംഭാവികമായും ഒഴിഞ്ഞുപോകും; അല്ലാതെപക്ഷം സത്യത്തിലെത്തുക അസാധ്യമാണ്. വികാരങ്ങളാൽ ഇളക്കപ്പെടുന്ന ഒരു മനുഷ്യൻ, ഒരു ഉദ്ദേശ്യങ്ങളുള്ളവനും സത്യം പറയുന്നവനും ആയിരുന്നാലും ഒരിക്കലും സത്യത്തെ ദർശിക്കുകയില്ല. രാജവേഷങ്ങളും സുവാദുഃഖങ്ങളും ഹോലുള്ള പ്രവര്ത്തനങ്ങളുടെ സമർപ്പണത്തിൽ നിന്നു പുർണ്ണമാചന്നു എന്നാണ് വിജയകരമായ സത്യാനുഷ്ഠാനത്തിൽ അശ്രദ്ധം.

ഞങ്ങൾ കൂപ്പൻഡിയാത്ര തുടങ്ങാമ്പോൾ എൻ്റെ ഉപഭാസം കഴിഞ്ഞ ആധികനാളായിരുന്നില്ല. എന്നിക്കു സാധാരണയുള്ള ശേഷി തിരിച്ചു കിട്ടിയിരുന്നില്ല. തിന്നതു അപ്രകാശനും വിശദ്യു വിശദടക്കാനും വേണ്ട കുറഞ്ഞാരു വൃഥായാമത്തിനായി കൂപ്പിലെ ധക്കിൽ (തട്ടിൽ) ഞാനല്ലൂം നടക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷേ ഇതു വ്യായാമം ഹോലും എന്നിക്കെല്ലാക്കായിരുന്നു. അതുമുലും എൻ്റെ കാലിൽ വേദനയാണി. ലഭ്യനിലെത്തിന്ത്യപ്പോൾ എൻ്റെ ആരോഗ്യസ്ഥിതി പുരിപ്പായിക്കും മോഹിതയെന്നു ഞാൻ മാറ്റില്ലാക്കി. അവിടെ ദോക്കൽ ജീവരാജ് മേരുക്കായ അവിയാൻ എന്നിക്കിട്ടു വന്നു. എൻ്റെ ഉപഭാസത്തിന്റെയും പിന്നിട്ടുണ്ടായ വേദനയുടെയും ചരിത്ര ഞാനദ്ദേശവരത്തെ യർപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ ദ്രോഹം പറഞ്ഞു: “കുറേ ദിവസം നിങ്ങൾ പുരിഞ്ഞായി വിശ്രമിച്ചിരുന്നിൽ നിങ്ങളുടെ കാല്പനികൾ ഉപയോഗശൈഖ്യമായെങ്കിലും”.

നീണ്ട ഉപഭാസം നടത്തിയ ദൈർഘ്യം, നഷ്ടപ്പെട്ട ബലം വിശദടക്കാൻ തിട്ടുകം കൂടുരുത്തെന്നും ക്ഷണിക്കാതിഞ്ചു നിയന്ത്രിക്കണമെന്നും അപ്പോൾ

ഈൻ നൊൽ മനസ്സിലുംകാഡിയൽ. ഉപവാസം നടത്തുന്നോഴ്വതക്കാർ കുടു തൻ ശ്രദ്ധയും ഒരുപക്ഷേ കുടുതൽ നിയന്ത്രണവും വേണ്ടത് ഉപവാസം നിൽ ആയുംഭാഗം.

മഹാദ്യുദ്ധം, ഏതു നിലിഷ്വി, പൊട്ടിസ്റ്ററിപ്പുടാമെന്ന് അഡിറ്റിവീസ് (Madeira) വച്ച് തങ്ങൾ കെട്ടു. ഇംഗ്ലീഷ് ചാനലിൽ പ്രവാഗിച്ചുപ്പോഡേക്കു, അതു ചൊട്ടിപ്പുറിപ്പുട്ടു കണിക്കണ്ണു വാർഷികമായും കുറി. തങ്ങളുടെ യാത്ര കുറേ നേരം നടപ്പിലുണ്ടു്. ഇംഗ്ലീഷ് ചാനലിൽ എല്ലായിടത്തും സാമ്പത്തിക മെ നുകൾ ഇടക്കിരുന്നതു കൊണ്ട് അവധ്യക്കിടയില്ലെട കുറൾ കൊണ്ടുപോകുക ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള കാര്യമായിരുന്നു. സൗതാംഗിക്കിൾ (Southampton) എത്താൻ ഏതാണ്ണു ഞേരു ദിവസം എടുത്തു.

ആദ്യശ്രീ 4-ന് യുദ്ധം പ്രവൃത്തിപ്പെടുന്നു. തങ്ങൾ 6-ന് ലണ്ടനിൽ എത്താൻ.

38. യുദ്ധത്തിൽ എൻറ പദ്ധ്മ

ആദ്യശ്രൂതക്കാഡി പാരിസിൽ പോയ ഗോവലെ അവിടെ കുട്ടാൻ പ്രോത്യേകിന്ന് നൊൽ ഇംഗ്ലീഷിലെത്തിയപ്പും അഭിഭ്യു, പാരിസു, ലണ്ടനും തമിലുള്ള ആശയവിനിമയബന്ധം വിച്ഛേദിക്കുകയുട്ടു പോയതിനാൽ അദ്ദേ ഹം എന്നതേക്കു മടങ്ങുമെന്നനിയന്ത്രണം നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹ തന്ത കാണാതെ നാട്ടിപ്പെടുവു പോകാൻ ഏറ്റിക്കു താഴ്പര്യില്ലായിരുന്നു. പക്ഷേ അദ്ദേഹം ഏപ്പോൾ വരുമെന്ന് അശ്വീരു തിരിച്ചു പാരാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

അപ്പോൾ ആ ഇടവെള്ളയിൽ നൊൽ എന്നുചെയ്യു്? യുദ്ധകാലഘട്ടിൽ എൻറിൽ കുറ്റത്തവും എന്നാണ്? എൻറി കുട ജയിപ്പില്ലെന്നായിരുന്ന സത്രം ശ്രദ്ധിക്കായ സൊറാൺഡി അധികാരിയും അപ്പോൾ ലണ്ടനിൽ ബാബിൾ്ഡ് പഠി ചെരുവു പാരിക്കയുംഇരുന്നു. ഏറ്റവും നല്ല സന്തുഷ്ടപരികളിലോരോളും നില കു അദ്ദേഹത്തെ സാംസ്കാരികകാരി വേണ്ടി ഇംഗ്ലീഷിലേക്ക് അയച്ചതായിരുന്നു. അതുകഴിഞ്ഞ് കേൾസിംഗ്സിലെത്തിലെതിരി അദ്ദേഹം എൻറി സ്റ്റോതം ആര്യുടുക്കണമെന്നായിരുന്നു ഉദ്ദേശ്യം. ഡോ. പ്രഥമൻ കീവിദാംബ മുന്നൊന്നാ സ്റ്റോതുക്കാനിൽ പെടിക്കുകൾ വഹിപ്പിരുന്നത്. അദ്ദേഹം പാരിക്കു, അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പുവും നൊൽ ഇംഗ്ലീഷിൽ പാരിക്കുന്ന ഡോ. കീവിദാംബ മുന്നൊന്ന യും മറ്റ് ഇന്ത്യാക്കണംരും കാണു സംസാരിപ്പു. അവരുടുക്കാണാവിപ്പ്, പ്രകടി ചീളും, അക്കാദമിപ്പും, ദാഹസിക്കുന്ന ഇന്ത്യാക്കണരുടെ ഒരു ക്രോം, വിജ്ഞ ചും, എൻറി അഭിപ്രായങ്ങൾ നൊന്നിട്ടുണ്ട്.

ഇംഗ്ലീഷിൽ പാരിക്കുന്ന ഇന്ത്യാക്കാർ യുദ്ധത്തിൽ തങ്ങൾക്കാഡിയുണ്ടായു ചെയ്യുന്നതാണ് എൻറിക്കു തൊണി. ഇംഗ്ലീഷുകാരായ വിദ്യുതികൾ തണ്ടം നികു സേവനങ്ങളിനു സന്നദ്ധത പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഇന്ത്യാക്കാർ ചെയ്യുന്നത് അതിൽ കുറവാകരുത്. ഇംഗ്ലീഷിനാട് പലും വിജയിപ്പിച്ച പ്രകടിപ്പ്, ഇന്ത്യാക്കാരും ഇംഗ്ലീഷുകാരും, തമിൽ വളരെ വാിംഗ അനുമുക്കണ്ണന്

അടിപ്പായം വന്നു. നമ്മൾ അടിമകളും അവരുടെ യജമാനന്മാർമാണ്. യജമാന എൻറെ ബുദ്ധിമുട്ടിനു അടിമകൾ എന്നാൽ സഹാകരിക്കാൻ കഴിയും? യജമാന എൻറെ ബുദ്ധിമുട്ടിനു തന്റെ അവസ്ഥക്കും ചെയ്യേണ്ടത്? ഈ വരും എന്നിക്കുന്നും ഒരു ദൃശ്യമായി തന്റെ നിയിലും ഇരുപ്പാക്കാം. ഇന്ത്യീസ്യുകാണ്യും തമിലും സിനാനവുത്തോസം എന്നിക്കിഴിഞ്ഞാണിയിലും, എങ്കിലും, നമ്മൾ അടിമകളുടെ അവസ്ഥയിലോ ഒരു നീപ്പതിയും കഴിഞ്ഞാൽ അഞ്ച് വിശ്വാസിപ്പിലും, ഫിട്ടിംഗ് വ്യവസ്ഥയുടെ ഏന്തരിക്കലോ പ്രിട്ടിഷ്യോഗന്നിപ്പാറുടെ വൃക്കത്തിപരമായ തന്റെശ്ശൈ (പ്രശ്ന നിന്നുണ്ടാക്കുന്നതെന്നും, സ്കോറാക്കാണ്ട് നിന്നുക്കുവരെ നന്നാക്കേണ്ടും, അഞ്ച് എന്നിക്കു തന്നോടി, ഫിട്ടിംഗ്യുകാരുടെ സഹായപരക്കണ്ണഭല്ലോടെ നമ്മുടെ സ്റ്റിതി മെച്ചപ്പെടുത്തുവാനുമുണ്ടെന്നതുകിൽ അവർക്കുതുവാശു, വന്നിരിക്കുന്നുമോ കൂടും തിന്മക്കുകയും, അങ്ങനെ അവധുരുടെ സഹായം നേടുകയുണ്ടും വേണ്ടത്. ഫിട്ടിംഗ് വ്യവസ്ഥക്കു കുറാറുകളുണ്ടെങ്കിലും, ഇന്നൊന്നുമുണ്ടോലെ ദൃശ്യപാരമാണെന്ന് അനുന്നിക്കുവെയും തന്നോടിയും, ഏന്നാൽ ഇന്ന് ഫിട്ടിംഗ് ഭാഗവുമന്നുണ്ടാണ് വിശ്വാസം, നിലപ്പെടുത്തിയെ ഏന്നിക്കു അവരുടെ സഹാകരിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ലെന്ന്, ആ വ്യവസ്ഥയിൽ മാത്രം മലു ഉദ്ഘാഗന്നിമന്നാണെല്ലു, വിശ്വാസം, നിന്നും ആ ദൃശ്യത്തുക്കരിക്ക് എന്നെന്നെ അഞ്ച് അവരുമായി സഹാകരിക്കാൻ കഴിയും?

ഇരുപ്പാക്കാറുടെ ആവശ്യങ്ങൾ ദെഹവുമായി പ്രബന്ധപരമാണും. അവരുടെ സ്റ്റിതി മെച്ചപ്പെടുത്താനും ചെറിയ വരവുണ്ടാക്കാനും അനുഭവ ഏതിട്ടും പ്രായക്കാരായ ആ ദൃശ്യത്തുക്കരിക്കുകയും.

ഇന്ത്യാശിൻറെ ബുദ്ധിമുട്ടിനു നമ്മുടെ വരവുണ്ടാക്കി ഏടുക്കരുതുത എൻ എന്നിക്കു തന്നോടി. ആകും, തിന്മില്ലെങ്കും നമ്മുടെ ആവശ്യങ്ങൾ സാധിക്കാൻ തിന്മാർക്കും, പിടിക്കുന്നതു തീരുമ്പുത്തിലും, വിശ്വകരിക്കുന്നതും ആണ്. താൻ വിശ്വാസിപ്പി, അനുന്നിക്കു താൻ ഏതും ഉപഭോഗത്തിൽ ഉംബു തിന്മ കാബുകയും, ദൃശ്യത്തിൽ വാദ്ധംഡിക്കരിക്കാണും വേണ്ടിനിന്നുള്ളവരെ പോരുന്ന കാൻ കുറഞ്ഞുകുകയും, ചെയ്തു. അതിന് തന്നെ പ്രശ്നിക്കണണ്ടുണ്ടായി. ഇരുപ്പി എന്നും ഫോറിന്റെക്കളിൽ നിന്നും മത്സ്യജീവി നിന്നുമുള്ളവർ വാദ്ധംഡിക്കരിക്കാണും.

ഈ വിവരങ്ങൾ കാണിപ്പ് കൂടു പ്രഖ്യവിന് (ഇരുപ്പാക്കാട്ടറി) അനുന്നായും കണ്ണായും, അഞ്ചു ദിവ്യാശബ്ദങ്ങളിലേന്നുകുംബു, തുടർച്ചാശബ്ദങ്ങൾ പാഠിയിനും, (മുൻവേദവാരം ശുശ്രാവിശ്വാസി), ആവശ്യമാണെങ്കിൽ അനുന്നാ സാന്നിധ്യാബന്ധനാണും, കാണിക്കി പാശ്ചാത്യം.

കുറി സംശയിപ്പുണ്ടോ (കൂടു) കാണഞ്ഞുടെ സഹായ വാദ്ധംഡാനും, സാഡും, സാമൂഹ്യാഭ്യന്തരം ആ തിന്മാക്കാംഡുണ്ടിൽ സഹായിക്കാണാറുണ്ടോ അതിന് അദ്ദേഹം നാഡി പാശ്ചാത്യകയും, ചെയ്തു.

പ്രശ്നിതന്നായ യോക്കർ കാണിറ്റിക്കുകയും കിനിൽ വാദ്ധംഡിക്കരിക്കാൻ മുൻ

വേറുവൻകു പ്രദർശനശൈലി നല്കാനുള്ള പ്രാഥമിക പരിശീലനം തുടങ്ങി. ആറാഴ്ചപ്രത്യേകക്കുള്ള ഒരു ട്രാസ്കാല കോഴ്സായിരുന്നു അത്. പങ്കേഷ പ്രാഥമിക ശൈലിയുടെ മുഴുവൻ കാഞ്ഞണ്ണലും അതിൽ അടങ്കിയിരുന്നു.

എതാണ്ട് 80 പേരുള്ള ഒരു പരിശീലന ഫോസായിരുന്നു എങ്ങളുടെത്. ആറാഴ്ചപ്രത്യേകക്കുള്ള ഏഴുപ്പത്തു പരിക്ഷ കഴിഞ്ഞു. രണ്ടാള്ളാഴികെ എല്ലാവരും ജയിച്ചു. ജയിച്ചവർക്ക് ദൈനന്ദിനിക പരിശീലനവും മും സർക്കാർ നല്കി. കേണൽ ബേക്കറുടെ ചുമതലയിലായിരുന്നു അത്.

ഈ സമയത്തെ ലഭണ്ടൻ കാണേണ്ട ഒരു കാഴ്ചയായിരുന്നു. ആർക്കും പരിഭ്രാന്തി ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എല്ലാവരും പരമാധി സഹായം ചെയ്യുന്ന തിൽ ജാഗ്രത കാണിച്ചു. ശരീരശേഷിയുള്ള മുതിർന്നവൻ ടേന്റാലയി പട്ടവ ട്രാൻസ് വേണു പരിശീലനം തുടങ്ങി. പങ്കേഷ വൃഥതാരും ദുർബുദ്ധരും സ്റ്റ്രീകൾ തും എന്തു ചെയ്യും? അവർക്കും യാദപട്ടം ജോലിയുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ അവർ തുണി മുറിക്കുക, ഉടുപ്പിണ്ടാക്കുക, മുറിവു കെടുത്തുള്ള കഷണങ്ങളാക്കുക തുടങ്ങിയ ജോലികളിൽ സ്വയം മുഴുകി.

പട്ടാളക്കാർക്കു തങ്ങളാലാവുമ്പുന്ത വസ്ത്രങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിക്കാട്ടക്കാ മെന്ന് സ്റ്റ്രീകളുടെ ഫൂഡ്യായ ലിസിയം എറ്റു. ശ്രീമതി സന്ദേശിനി നായിലും ഈ ഫൂഡ്യിലെ ഒരുഗമായിരുന്നു. അവരും ഈ ജോലിയിൽ സർവ്വാത്മകാ മുറിക്കി. അവരെ നാനാഭ്യമായി പരിപാലപ്പെട്ടടക്കയായിരുന്നു. ഉടുപ്പികളുടെ പാകത്തിനു മുറിച്ച ഒരുക്കട്ടുണി അവർ എന്നെന്ന് മുമ്പിൽ വച്ചിട്ട് എല്ലാം തയപിച്ച തിരികെ കൊടുക്കാനാവശ്യപ്പെട്ടു. ഈ ആവശ്യം നാൻ സന്ദേശ തന്ത്രാട അംഗികരിക്കുകയും പ്രദർശനശൈലി പരിശീലനത്തിനിടക്കാം സുപരി തന്ത്രകളുടെ സഹായതന്ത്രാട ആവുന്നതു ഉടുപ്പികൾ തുനിച്ചു കൊടുക്കു കയ്ക്കു ചെയ്തു.

39. ഒരു ആര്ത്തമീയ പ്രതിസന്ധി

കുറേ ഇന്ത്യാക്കാരുമെമ്മാൻ നാൻ യുദ്ധത്തിൽ സഹായിക്കാൻ സന്നദ്ധ നായിട്ടുണ്ടെന്ന വാർത്ത ഒക്ഷിണാട്ടിക്കരയിലെവന്തിയ ഉടനേ, എന്നിക്കു രണ്ടു കേബിൾ സംവേദങ്ങൾ കിട്ടി. അവയിലെണ്ണന്ന് മി. പോളക്കിണിത്തായിരുന്നു. എന്നെന്ന് അപ്പിംസാറ്റവും ഈ പ്രവൃത്തിയും തന്നിൽ എന്നെന്ന പൊരുത്തപ്പെട്ടുമെന്ന ചോദ്യം അദ്ദേഹം ഉന്നായിച്ചു.

ഈ ആക്ഷേപം ഒരു പരിധിയോളം നാൻ മുശ്കൂട്ടി കണ്ണിരുന്നു. ഈ പ്രശ്നം 'മിന്ത സ്വരാജ്; (ഇന്ത്യൻ ഹോംഗുൾ) എന്ന എന്നെന്ന് പുസ്തക തനിൽ ചർച്ച ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഒക്ഷിണാട്ടിക്കരയിൽ വച്ചു സൃഷ്ടാന്തകളുമായി ഇതേപ്പറ്റി നിരന്തരം, തീരുലമായി വാദപ്രാഠിവാദം നടന്നിട്ടുമുണ്ട്. യുദ്ധം അധാർമ്മികമാണെന്ന് തങ്ങൾക്കെല്ലാം നോധുമാകിരുന്നു. എന്നാൽ കൂക്കനിച്ചവന്നതിനാൽ കോടതിയിൽ നടപടിക്കെടുക്കാൻ നാൻ തക്കാരല്ലെന്നിരുന്നു. ഒരു യുദ്ധത്തിൽ ഭാഗാക്കാൻ അതിവരെ വിധുവന്നായിരിക്കു

ണം; വിശ്വാസിച്ചും യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവർക്ക് ആരുടെ ഭാഗത്താണു ന്യായാന്തരം അങ്ങൾ എന്ന് അറിയാതിരിക്കും. ബോവർ യുദ്ധത്തിൽ ഞാൻ സേവനമനുഷ്ട് തിച്ചിരുന്നതായി സുപ്രയത്നക്കർഷകരിയാം. ഏന്നാൽ അതിനുശേഷം എൻ്റെ വിക്ഷണങ്ങൾ മാറിയെന്ന് അവർ കരുതി.

വാസ്തവം പറഞ്ഞാൽ, ബോവർ യുദ്ധത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ എന്ന ദ്രോ തല്ലിപ്പു വാദഗതി തന്നെയാണ് ഈ അവസ്ഥയിലില്ലോ. എനിക്കു ശക്തി പകർന്ന ത്. യുദ്ധത്തിൽ പങ്കെടുക്കുന്നതും അപറിസനയും തമിൽ വർക്കലും ഒരു പോവുകയില്ലെന്ന് എനിക്കു വളരെ വ്യക്തമായിരുന്നു. എന്നാൽ തന്റെ കർത്തവ്യത്തെപ്പറ്റി ഒരുവൻ എപ്പോഴും അത്രമേൽ വ്യക്തത ഉണിക്കുന്നില്ല. സത്യാരാധകന് പലപ്പോഴും ഇരുട്ടിൽ തപ്പേണിവരുന്നു.

അപറിസ രജു വ്യാപ്തിയേറിയ തന്ത്രമാണ്. പറിസയുടെ അഡ്ഗനിബാധ തിരിപ്പെട്ടുപോയ നിസ്സാധാരണായ മർന്നുരാഡാണു നമ്മൾ. രജു ജീവൻ മറ്റൊന്ന് ഇരായാക്കുന്നു എന്ന ചൊറ്റിന് അഴംമേറിയ അർത്ഥമുണ്ട്. ബോധപൂർണ്ണമോ അബോധപൂർണ്ണമോ ആയി ഖാഹവുമായ ഫിസ ചെയ്യാതെ മനുഷ്യന് രജു നിമിഷംപോലും ജീവിക്കാനാവില്ല. ജീവിക്കുന്നു എന്ന വാസ്തവതയിൽ - തിന്നുന്നു, കുടിക്കുന്നു, അങ്ങുമിങ്ങും നടക്കുന്നു - തന്നെ കുറി ഫിസ അതായത് എത്ര ചെറു ചെറുതെങ്കിലും മായി ചീവിക്കാം അക്കണിയിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ തന്റെ എല്ലാ ക്രിയകളുടെയും നടക്കുന്നു. പ്രോം അനുകമ്പായാൽക്കുകയും ഏതു നിസ്സാരജിവിക്കുയും തന്റെ കഴിവിൽക്കൊണ്ടു പരമാവധി ഉപയോഗിച്ചു നശിപ്പിക്കാതിരിക്കുകയും നേരേ മരിപ്പ് കൈകിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും അങ്ങനെ പറിസയുടെ മാരകവല്ലത്തിൽ നിന്നു മോചനം നേടാൻ നിരീതം റോ പരിസ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നപക്ഷം ഒരു അപരിസാരാധകൻ തന്റെ വിശ്വാസങ്ങാട്ടു സത്യസന്ധ്യത പ്രഖ്യാതനുകയാണ്. അയാളുടെ ആത്മനിയ ശ്രദ്ധാവും അനുകമ്പായ പറിസയിൽ നിന്നു പുരണമോചനം നേടാൻ ശ്രദ്ധിക്കുമ്പോൾ സാധ്യമല്ല.

അപറിസയുടെ അടിസ്ഥാനം എല്ലാ ജീവണങ്ങിയും പെറുക്കും ആകയാൽ രാജുടുടെ തെറ്റ് എല്ലാവരെയും ബാധിക്കാതെ വരില്ല. ആ നില കൂടും മനുഷ്യനു ഫിസയിൽ നിന്നു പുരണമായി സ്വത്ത്രനാവുക വരു. സമുപ്പറന്തിന്റെ അസ്ത്രിത്വത്തിൽ തന്നെ ഫിസ ഉൾച്ചേരിനിരിക്കുയാൽ ഒരാൾ സംമൂഹ്യജീവിയായി തൃടരുന്നിട്ടേണ്ടുള്ള കാലം അതിൽ ഭാഗഭക്കാകാരകാതെ നിവൃത്തിയില്ല. രണ്ടു രാഷ്ട്രങ്ങൾ തമിൽ പട്ടവട്ടുഭോഗം ഒരു അപരിസാരാധകൻ കഴിത്തവും യുദ്ധം നിർജ്ജീകയാണ്. ആ ധർമ്മനിർപ്പ ഹണ്ണത്തിനു കഴിയാതെവൻ, യുദ്ധത്തെ പ്രതിരോധിക്കാൻ തക്ക അധികാരമോ വേണ്ട യോഗ്യതയോ ഇല്ലാതാവൻ, യുദ്ധത്തിൽ പങ്കാളിയാവുകയും അതേ സമയം, തന്റെ രാഷ്ട്രത്തെയും മോക്കത്തെയും യുദ്ധം തിരിച്ചിന്നു മോചിപ്പിക്കാൻ സർവ്വാത്മകാ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യേട്ട്.

എൻറിയും എൻഡ് ഒന്നത്തുടർച്ചയും ന്റീൽ ഭാര്യിൽ സാമ്രാജ്യം മുഖ്യമായി മെച്ചപ്പെടുത്താമെന്ന് ഞാൻ ആശിഷ്ടിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് കൗൺസിലായിരുന്ന ഫ്രോഡ് ഭാര്യിൽ കുറവും സംരക്ഷണം ഞാൻ അബ്ദുൾഹിക്കുകയായിരുന്നു. അതിന്റെ അളവും ശക്തിയിൽ അണ്ടണാ അഡയം കൊള്ളുമ്പോൾ അതിനു നും ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന പരിസ്ഥിതിയിലും ഞാൻ നേരിട്ട് പഠാക്കുംബുകയാണ്. തന്റെ ഭാര്യിൽ സാമ്രാജ്യവാദാധിക്രമം വരുമ്പോൾ നിപത്തിക്കുന്നതാണ്. അതിന്റെ കൊടിക്കുംബിൽ ഒരിക്കലാണും ഞാന്നാഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ ഇത് മുന്നുമാർഗ്ഗങ്ങളിലെല്ലാം സികിക്കുണ്ടാം: ആദ്യം അന്തിമാക്കം പാശുമായ എന്തിൽപ്പോൾ പ്രവൃത്തിക്കുകയും, സാമ്രാജ്യം അതിന്റെ ആധികാരം മാറ്റുന്നതുവരെ സാമ്രാജ്യം അതിനെ ബന്ധിപ്പിക്കിക്കുകയും ചെയ്യുക. അല്ലെങ്കിൽ സാമ്രാജ്യവാദിന്റെ ലാഘവികാരം പറ്റിയ നിക്യമങ്ങൾ ലാഘവിച്ചു കൊണ്ട് ഒരിക്കലാം വരിക്കുക. അതുമല്ലെങ്കിൽ സാമ്രാജ്യപ്രകാശത്തു പോരിന്നു ആദ്യം അതിൽ പാശക്കുണ്ട് അതുവഴി ആധികാരം പരിസ്ഥിതിയും തന്ത്രാനുഭവം കഴിയും അർഹതയും നേടുക. ഇപ്പോൾ കഴിവും അർഹതയും എന്നിക്കുമ്പോൾ നാശി അതിന് ആദ്യം അതിനെ നേരിട്ട് ചെയ്ക്കയല്ലാതെ വേണ്ട വഴിയില്ലെന്നു തോന്തി.

ആധികാരിക്കുന്ന പട്ടാളത്തിലും അല്ലാതെവരും, തന്മിൽ അഫിസാസയുടെ പിക്ഷണകേണ്ടിലും നോക്കുന്നോൾ യാതാഴും വ്യത്യസ്ഥയും ഞാൻ കാണുന്നീലും ഒരുസാധാരണ കവറ്റച്ചക്കാരെ അവക്കുടെ ദുരന്തായി പ്രവർത്തിപ്പേണ്ടാണെങ്കിൽ ചോലി ചെയ്യുന്നോൾ കാവാര്യക്കാരന്നായി നിന്നോ അവക്കുടെ മുൻഡേശം ലംക്കുന്നും ശുശ്രാവ ചെയ്യേണ്ടാണെന്നായി കാണുന്നും മുൻഡേശം ലംക്കുന്നും ശുശ്രാവ ചെയ്യുന്നോൾ സഹായിക്കാൻ മുൻഡുന്നവൻ കുറവും പ്രകാശം ഒരപ്പോലെ തന്നെ കുറവാളുമാണ്. അതുപോലെ ആദ്യത്തിൽ മുൻഡേശവും ഒരു ശുശ്രാവിക്ക മാത്രം ചെയ്യുന്നവരും ആദ്യത്തിന്റെ കുറവിൽക്കുണ്ടിന്നീ നിന്ന് ഒഴി വാങ്ങലപ്പെടാറുന്നവരല്ല.

പോളക്കിന്റെ കൈവിൽ സംരക്ഷം കുട്ടിന്തിനു മുന്നുതന്നെ മുതക്കുറിച്ചുള്ളം ഞാൻ പിന്തും ഇതുതന്ത്രിൽ നിഗമനം രൂപൊട്ടുതന്ത്രിയിരുന്നു: സംരക്ഷം കിട്ടിയ ഉടനെ ലൂഡ് ആഗതാങ്ങൾ പാശ സുപ്രാതൃക്കളുമായി പദ്ധതി ചെയ്യുകയും ആദ്യം സേവനത്തിനും സന്നദ്ധനാവുക എൻഡ് കുറഞ്ഞായ്മാണെന്നു നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇന്നും ആ വാദഭാഗിക്കും ഞാന്നാരും തന്റെ കാണുന്നില്ലെന്നീ എൻഡ് ഭാര്യിൽ സിന്യൂറായമായ വിക്ഷണ തന്മാടെ ആദ്യത്തെ പ്രവർത്തിപ്പിക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നുണ്ടില്ല.

എക്കിലും എൻഡ് നിലപാടു ശരിയാണെന്ന് എൻഡ് എല്ലാ സുപ്രവൃത്തി കുറയും വോയ്യെടുത്താണ് സാധിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് എന്നിക്കരിയാം. ആ പ്രശ്നം നാ അതിസ്വകാർമ്മാണ്. അതിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങളുണ്ടാകാം. അതു കൊണ്ട് അഹിസാസയിൽ വിശ്വസിക്കുകയും, അഭിപ്രായത്തിന്റെ എല്ലാ തുടക്കിലും അതു പാലിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും, ചെയ്യുന്നവിക്കായി എൻഡ് വാദം ആവുന്നതു വ്യക്തമായി സമർപ്പിച്ചിരുക്കുന്നു. കിട്ടിവിക്കണ്ടാണ് നോക്കി ഒരു

സത്യാരാധകൻ യാദത്താനും പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. അയാൾ എപ്പോഴും സ്വയം തിരുത്താൻ സന്നദ്ധനായിരിക്കണം. തനിക്കു തെറ്റുപറ്റിയതായി കണ്ണടത്തു മേഖലാക്കണ അയാൾ എന്നു നഷ്ടം സഹിച്ചും അത് തൃജനു പറയുകയും അതിനു പ്രായഗ്രഹിതാം ചെയ്കയും വേണം.

40. ചെറി സത്യാഗ്രഹം

രൂ കർത്തവ്യമെന്ന നിലക്ക് ശാന്തിക്കു യുദ്ധത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ട കില്ലും എനിക്കതിൽ നേരിട്ടു പക്കടുക്കാൻ സാധിക്കാതെ വരികയും ചെറി സത്യാഗ്രഹം എന്നു വിശ്വസ്തിക്കാവുന്ന നീ ആ വിഷമാട്ടുത്തിൽ നട അതാണ് നിരീക്ഷന്യിതനാനാവുകയും ചെയ്തു.

മുമ്പു പറഞ്ഞപോലെ, ശ്രദ്ധാളുടെ പേരുകൾ അംഗീകരിച്ചു ലിസ്റ്റിൽപ്പെട്ടതിയ ഉടനെ ശ്രദ്ധാർക്കു പരിശീലനം താൻ ചുമതലപ്പെട്ടാൽ ഒരുദ്ദേശ ശസ്ത്രമെന്ന നിയമിച്ചു. ഈ ക്രമാർധിക്ക് ഓഫീസർ സാങ്കേതിക കാര്യങ്ങളിൽ മാത്രം ശ്രദ്ധാളുടെ മേലധികാരിയായിരിക്കുമെന്നും മരുപ്പും കാര്യങ്ങളിലും ശാന്താൻ ശ്രദ്ധാളുടെ സംഘത്തിൽനിന്നു തലവന്നെന്നും ആളുന്നരമായ അച്ചട ക്രത്തിന് എന്നോടാണു സംഘം ഉത്തരവാദപ്പേരിനിക്കുന്നതെന്നുമന്ത്ര ശ്രദ്ധാളും ധർച്ചിരുന്നത്. അതായത് ക്രമാർധിൾ ഓഫീസർ സംഘവുമായി ഇടപെട്ടുന്നതു ശാഖ വഴിയാവും എന്നു ശ്രദ്ധാൾ കരുതി. എന്നാൽ ആളും മുതൽ തന്നെ ഈ ഓഫീസർ ശ്രദ്ധാളുടെ ഇന്തരം മിസ്റ്റാഡാൻകൾ നിക്കി.

എൻ. സൗരാഖ്യജി അധികാരിയിൽ സുക്ഷ്മഭ്യവിധായ രഹസ്യായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എനിക്കു മുന്നാറിയെല്ലു തന്നു: “ഈ മനുഷ്യനെ സുക്ഷ്മിക്കണം. അയാൾക്കു നമ്മുടെ തീരക്കാമെന്ന വിചാരണയുണ്ട്. അയാളുടെ യാത്രാരു കല്പ നയും ശ്രദ്ധാൾ അനുസരിക്കില്ല. ശ്രദ്ധാളുടെ പരിശീലക്കനായി അധികാരകൾക്കാണ് ശ്രദ്ധാൾ തയാറാണ്. എന്നാൽ നമ്മുടെ പരിശീലക്കരായി അയാൾ നിയമിച്ചിരിക്കുന്ന പരമ്പരക്കു പോലുമുള്ള വിചാരം നമ്മുടെ യജമാനനാഭായി അവർ വന്നിക്കുന്നു എന്നാണ്”.

ശ്രദ്ധാളു പരിപ്പിക്കാൻ വന്ന ഈ മുഖ പരമ്പരാർ ഓഫീസറുണ്ട്. ശ്രദ്ധാളു ഓരോ ഭാഗമാക്കി അതിന്റെ നായകസ്ഥിതത്ത് ക്രമാർധിൾ ഓഫീസർ അവരെ നിയമിച്ചു.

ക്രമാർധിൾ ഓഫീസറുടെ ധിക്കാരം ശാന്താനും ശ്രദ്ധിക്കാതിരുന്നില്ല. എങ്കിലും പരിശീലനെന്നും വരണ്ണം സൗരാഖ്യജിയും ശാന്തനാക്കാൻ ശാന്തി ശ്രമിച്ചു. പക്ഷേ എളുപ്പം മോധ്യപ്പെടുത്താവുന്ന ആളായിരുന്നില്ല അദ്ദേഹം. “നിങ്ങൾ ആരെയും വിശ്വസിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിലാണ്. ഈ ആളുകൾ കാപട്ടു പറഞ്ഞു നിങ്ങളെ വബിക്കും. അവസാനം നിങ്ങളുടെ തിരിച്ചറിയുന്നവരാണ് ശ്രദ്ധാളുടെ സത്യാഗ്രഹം ചെയ്യാൻ പറയും. അങ്ങനെ നിങ്ങൾ ആപത്തിലാം കുകയും ശ്രദ്ധാളു കൂടി നിങ്ങളോടാപ്പും ആപത്തിലാക്കുകയും ചെയ്യും”, അദ്ദേഹം രൂ പ്രാണിരിയോടു പിണ്ടു.

അപ്പോൾ ഞാൻ മറുപടി നല്കി: “എൻറ കുട്ട ചേരുന്നതു മുലം ആവാരതും ദു:ഖവുമല്ലാതെ മരുന്തു കിട്ടുമെന്നാണു നിങ്ങൾ പ്രതിക്ഷിക്കുന്നത്? ഒരു സത്യാഗ്രഹി ജനിച്ചതു വണ്ണിക്കേപ്പട്ടാൻ വേണ്ടിയാണ്. കമാൻഡിൽ ഓഫീസർ നമ്മളെ ചതിക്കേടു. ഒരു വാദകൾ ആത്മനികമായി വണ്ണിക്കുന്നതു തന്നെത്തന്നെയാണെന്നു ഞാൻ എത്രയോ തവണ നിങ്ങളോടു പറഞ്ഞിട്ടില്ലോ?”

സൊറാബജി ഒരു ചൊട്ടിപ്പിരിയോടെ പറഞ്ഞു: “കൊള്ളും. ഇന്നിയും ചതിക്കേപ്പട്ടാളി. നിങ്ങൾ എന്നെങ്കിലും സത്യാഗ്രഹത്തിൽ മരിക്കുകയും എന്നപ്പോലുള്ള സാധ്യക്കൈക്കുടി പുറകേ വലിച്ചിട്ടുകയും ചെയ്യും.”

ഈ വാക്കുകൾ, അന്തരിച്ച മിഡ് എമിലി ഹോബ് ഫൗസ് നിസ്റ്റുകൾനു തെപ്പറ്റി എനിക്കെഴുത്യുതിയതിനെ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. “സത്യത്തിനുവേണ്ടി ഈ ദിവസം സംഘളിലെന്നും നിങ്ങൾ തുക്കിക്കൊള്ളുപ്പട്ടാൽ ഞാൻ അഞ്ചുത്തപ്പെട്ടുകയില്ല. ദൈവം നിങ്ങൾക്കു നേര്വചി കാണിച്ചു തരികയും നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കയും ചെയ്യേണ്ടോ”.

കമാൻഡിൽ ഓഫീസറു നിയമിച്ചുകഴിഞ്ഞ ഉടനേയാണ് സൊറാബജിയു മാതൃളു സംഭാഷണം നടന്നത്. എത്രാനും ദിവസത്തിനകം അദ്ദേഹവുമായു തുടർന്നുടന്നു സന്ദർഭം തകർച്ചയുടെ വക്കിലെത്തിനി. മുൻപറഞ്ഞ പാടിനാലു ദിവസത്തെ നിരാഹാരപ്രത്യേകിന്നും എന്നു ശക്തി തിരിച്ചുകൂട്ടി കഴി ഞിരുന്നില്ല. അപ്പോഴാണ് വിട്ടിൽ നിന്ന് എക്കദേശം രണ്ടുചതേരൽ നടന്ന് നിശ്ചിത സ്ഥലവാന്തരങ്ങൾ കാണിക്കപ്പെടിയിലന്നതിൽ പങ്കെടുക്കാൻ തുടങ്ങിയത്. ഇതുമുലം എനിക്കു പൂർണ്ണി (ശ്രാസക്കാശാവരണത്തിന്റെ വികം) പിടിപെ തുകയും ഞാൻ വിവരണാവുകയും ചെയ്തു. ഈ അവസ്ഥയിൽ എനിക്കു വാരാന്ത്യപ്പാളയവരിശിലന്നതിനു പോകേണ്ടി വന്നു. മറുള്ളവൻ അവിടെ താമസിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ വിട്ടിലേക്കു മടങ്ങി. ഇവിടെയാണ് സത്യാഗ്രഹത്തിനു തുടർവന്ന വന്നുചേരിന്നത്.

കമാൻഡിൽ ഓഫീസർ അധികാരം എന്നെക്കുറെ തന്നിപ്പടം പോലെ പ്രയാഗിച്ചു തുടങ്ങാം. സെസനികവും അസെസനികവുമായ എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും താനാണ് തണ്ടരളുടെ മേലധികാരിയെന്ന് അധികാരത്തിൽനിന്ന് സ്ഥാപിക്കുന്നു. സൊറാബജി എൻറിയടക്കത്തെക്കു ഓടിവന്നു. ഈ ധിക്കാരം പച്ചുപൊറുപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹം ഒരുക്കമായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഈ അഡിക്കുള്ള എല്ലാ ഉത്തരവുകളും നിങ്ങൾ മുവേന ആയിരിക്കണം. തണ്ടരൾ പരിശീലന ക്യാമ്പിൽ ആണിപ്പോഴും. പക്കുക എല്ലാത്തരം അസംബന്ധം ഉത്തരവുകളും തന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. നമ്മളെ പരിശീലിപ്പിക്കാൻ നിയമിച്ചിരിക്കുന്ന ആ പഞ്ചാംഗം തണ്ടരളും തമിൽ വിദ്യാഭ്യാസക്കമാംവിധം വിവേചനം കാട്ടുന്നു. നമ്മക്കത് കമാൻഡിൽ ഓഫീസറുമായി പറഞ്ഞു ശരിയാക്കണം. അടുത്തപോക്കം നമ്മക്കല്ലപ്പും മുഖ്യം പോകാനാവില്ല. ഇന്ത്യൻ വിദ്യാരത്നികളും നമ്മുടെ സംഘത്തിൽ ചേരുന്നിട്ടുള്ള മറുള്ളവരും

കാര്ത്താരു അസംഖ്യയ ഉന്നതവും അനുസരിക്കാൻ ഒരുക്കമെല്ലാ ആർത്ഥിക്കാരിയിൽ അതു നഷ്ടപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു തുടരുന്നതെല്ലാം ചിന്തിക്കാനേ വയ്ക്കു”.

ഞാൻ കമാൻഡിങ് ഓഫീസറു സമീപിച്ച് എനിക്കു കിട്ടിയ പരാതികളിലേക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രദ്ധ കുറഞ്ഞിച്ചു. പരാതികൾ എഴുതിക്കൊടുക്കാൻ അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. അനോട്ടേഷ്യ് പരാതി നല്കുകും ശരിയായ മാർഗ്ഗം ഇപ്പോൾ നിയമിച്ചു കഴിഞ്ഞ സെക്ക്ഷൻ കമാൻഡർമാർ (വകുപ്പു നേതാക്കൾ) വഴിയാണെന്നും അവർ പരിശീലനക്കും വഴി, തന്നെ അറിയിക്കുമെന്നും പരാതിക്കാരെ ധർപ്പിക്കണമെന്നും കൂടി ആദ്ദേഹം എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു.

ഞാൻ അധികാരം അവകാശപ്പെടുന്നില്ല, സെസനിക്കമായി നോക്കുമ്പോൾ എത്ര സാധാരണ ഭദ്രന്തയും പോലെയാണു ഞാൻ, എങ്കിലും മോളി സ്റ്റിയർ സംഘത്തിന്റെ അധ്യക്ഷനെന്ന നിലക്ക് അവരുടെ പ്രതിനിധിയായി പ്രവർത്തിക്കാൻ എന്നും അനാദ്യോഗികമായി അനുവദിക്കുമെന്നും ഞാൻ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു, എന്ന് ഇതിനു ഞാൻ മറുപടി നല്കി. എൻറെ ശ്രദ്ധയിൽ പെടുത്തിയിരുന്ന സൈംഡജൂഡും പരാതികളും ഞാൻ വ്യക്തമാക്കുകയും ചെയ്തു. അതായത് സംഘാംഗങ്ങളുടെ വികാരങ്ങൾ കണക്കിലെടുത്തുക്കാരെ വകുപ്പു നേതാക്കളെ നിയമിച്ചിട്ടിൽ കട്ടും അതുപോലെ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്; അവരെ തിരിച്ചു വിളിക്കുകയും കമാൻഡിങ് ഓഫീസറുടെ അംഗീകാരത്തോടെ ഒരു വകുപ്പു നേതാക്കളെ തെരഞ്ഞെടുക്കാൻ സംഘാരത അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈത് കമാൻഡിങ് ഓഫീസർക്ക് മുഴച്ചതായില്ല. വകുപ്പു നേതാക്കളെ സംഘം തന്നെ തെരഞ്ഞെടുക്കുമെന്നത് എല്ലാ സെസനിക് ശിക്ഷണത്തിനും വിരുദ്ധമാണെന്നും നടത്തിക്കഴിഞ്ഞ നിയമനങ്ങൾ റദ്ദാക്കുമെന്നത് എല്ലാവിധ അച്ഛടക്കണം അട്ടിമറിക്കുമെന്നും ആദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഒരു യോഗം കൂടി പിന്നാറാൻ തിരുമാനിച്ചു. സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ശുരൂത്തമായ വീഡിയോത്തുകളെപ്പറ്റി ഞാൻ സംഘാംഗങ്ങളെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. അതിനോടുകൂടാം നടന്ന വകുപ്പു നേതാക്കളുടെ നിയമം റദ്ദാക്കുകയും സംഘത്തിന് സ്വന്തം നേതാക്കളെ തെരഞ്ഞെടുക്കാനും നല്കുകയും ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ ഇനിയുമുള്ള കാഡിക്കപരിശീലന തീരുമാനിക്കിയിട്ടുണ്ടോ എന്നും വിന്നാറാൻ സംഘം ശാഖ നിർബന്ധിതരാക്കുമെന്ന പ്രമേയത്തിന് അനുകൂലമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിപ്പ കൂടം പോർ മോട്ടു ചെയ്തു.

അനന്തരം, എൻറെ നിർദ്ദേശം തിരഞ്ഞെടുക്കിയെങ്കാണ്ടുള്ള കമാൻഡിങ് ഓഫീസറുടെ കത്ത് എത്ര കട്ടും നിരാഗയാണ് ഉള്ളവാക്കിയിട്ടുള്ളതെന്നു കാണിച്ചു, ആദ്ദേഹത്തിനു ഞാനെന്നും അധികാരപ്രായ്യാഗത്തിന് എനിക്കു രിംഗർ താപപരുമില്ലെന്നും സേവനം ചെയ്യുന്നതിലാണ് എൻറെ അത്യുത്സാഹ പരമെന്നും ആദ്ദേഹത്തിനു ഞാൻ ഉറപ്പു നല്കി. ഒരു മുൻ്നടപടിയിലേക്ക്

ଭୁବନେଶ୍ୱରଙ୍କ ଭୁବନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସକ୍ତାକିଳ ଏହିଥାବେ ବାଲ୍ମୀକିତୁମ୍ଭୁ
କାଣ୍ଡୀଷ୍, ଶୁଭ ପ୍ରସମ୍ଭାବରୀମାର ପକର୍ଷୟ ସହାଯିତା କରାଗଲାବୁ କରାଯାଇଥୁ-
ଅତିକର୍ତ୍ତା ଉଚ୍ଚବିଶ୍ୱାସପାଦିକାଳରେ ପ୍ରଧାନିତିଗିରିକାରୀ ପୃଷ୍ଠାପତ୍ରମହାକାଵ୍ୟଙ୍କୁ
ଏହିଥାବେ ନିଯମିତ୍ତମାତ୍ରରେ ପକର୍ଷୟ କରାଯାଇଥାବେ କରାଯାଇଲା
ଅତିକର୍ତ୍ତା ଉଚ୍ଚବିଶ୍ୱାସପାଦିକାଳରେ ନିଯମିତ୍ତମାତ୍ରରେ ପକର୍ଷୟ
ଏହିଥାବେ ନିଯମିତ୍ତମାତ୍ରରେ ପକର୍ଷୟ କରାଯାଇଥାବେ କରାଯାଇଲା
ଅତିକର୍ତ୍ତା ଉଚ୍ଚବିଶ୍ୱାସପାଦିକାଳରେ ନିଯମିତ୍ତମାତ୍ରରେ ପକର୍ଷୟ
ଏହିଥାବେ ନିଯମିତ୍ତମାତ୍ରରେ ପକର୍ଷୟ କରାଯାଇଥାବେ କରାଯାଇଲା
ଅତିକର୍ତ୍ତା ଉଚ୍ଚବିଶ୍ୱାସପାଦିକାଳରେ ନିଯମିତ୍ତମାତ୍ରରେ ପକର୍ଷୟ
ଏହିଥାବେ ନିଯମିତ୍ତମାତ୍ରରେ ପକର୍ଷୟ କରାଯାଇଥାବେ କରାଯାଇଲା

ପ୍ରତାଙ୍କିତିଶବ୍ଦରେ ଯୁଦ୍ଧରେଣେ ମୁଗିଲେବୁ ପତ୍ରାଳକାରୀରେ ବ୍ୟାକିଳିତ
ମାହିଯା ରଥତାରେ ରୋ ନାୟକରେ ଗୋଟିଲି ଅଶ୍ରୁପ୍ରତିକିରି ପ୍ରତାଙ୍କିତେ
ଯୁଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନକ୍ଷେତ୍ରର ସଂଖ୍ୟାରେଣେ ଦେବତା ଅଶ୍ରୁପ୍ରତିକିରିବୁକରୁ
ତୁ କମାଳିଯିଏ ଚାହାରୀରକ୍ଷେ ସାର୍ବଯିକିକାର କରିଛାଏବେ ଗୋଟିଲିଯିବେଳେ
କରୁ ହୋଇ ବ୍ୟାକିଲେବୁ ହୋକାରେ କୃତାଳିତିଷ୍ଠିତ ଜ୍ଞାନ ଦେଖାଯାଇଲିବୁ
ନୀୟ ପ୍ରକିଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟାରକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଶ୍ରୁପ୍ରତିକିରିବିଲାମନ୍ତରେ
ନୀୟ ସଂଖ୍ୟାରକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଶ୍ରୁପ୍ରତିକିରିବିଲାମନ୍ତରେ
ନୀୟ ଚାହାରୀର ଜ୍ଞାନକ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାକିଳିତି ଏବଂ ଦେଖାଯାଇଲିବୁ ଏବଂ
ପଥ ତଥା ବାଣୀକଣ୍ଠରେଣୁ ବ୍ୟାକିଳିତି କୁଟି ପ୍ରେରିତିଷ୍ଠିତ ଦେଖାଯାଇଲାମନ୍ତରେ
କରାନେ ଅଶ୍ରୁରେ ଏବଂ ନାମିକାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଵରିକାରୁ ପାତ୍ରକିର୍ତ୍ତୁବୁ ସାଂଖ୍ୟ
ରୂପିକରିକାରୀରେଣୁ, ଗୋଟିଲି ଅଶ୍ରୁପ୍ରତିକିରି ଅବିରତରେ କମାଳିଯିଏ ଚାହାରୀ
ସାରାକୁ ମାତ୍ରରେ ଅବରିକାରୀରେଣୁ ଅବିରତରେ କମାଳିଯିଏ ଚାହାରୀ

അന്തേസമയം ആശുപദ്ധതിക്കിൽ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ള അസംഖ്യം മുൻവെറ്റവർ കൂടും സഹായകമായ സേവകരും ചെയ്യാനവിശദം ലഭിക്കുകയും ചെയ്യും എന്നും അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഈ നിർദ്ദേശം എൻഡീൻ സൃഷ്ടിയെല്ലാം കൂടും ഏതൊക്കെ ഭാഷ്ടപ്പെട്ടു. തത്പരതമായി മാറിനിന്നുവർ കൂടി നേര്ത്തവി ആശുപദ്ധതിക്കിലേക്കു പോയി.

കിടപ്പിലായിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ മാത്രം പോയിട്ട് മോശോയ ചുറ്റുപാടിൽ ചെയ്യാവുന്നത് ചെയ്യു എന്ന് ആശ്വസിച്ചു.

41. ഗോവലയുടെ ഉദാഹരണസ്ഥിതി

ഈംഗ്ലീഷിൽ വച്ച് എനിക്കു പിടിപെട്ട പൂരികിഡിയപ്പെട്ടി മുമ്പു പറഞ്ഞ ബ്ലോ. താമസിയാതെ ഗോവലെ ലഭിക്കിൽ തിരിപ്പെത്തി. കളുംബാക്കും ഞാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെയടക്കത്തു പതിവായി പൊയിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആദ്യ ദിവസം ഒരു തണ്ടാളിക്കും ഞാൻ തണ്ടാളിക്കും സാംസാൾപ്പിരുന്നും. ഇൻഹൻ ഭൂഭാഗങ്ങൾ കളുംബാക്കവിനു നല്കി നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനാലും യുടോപ്പിൽ അദ്ദേഹം വളരെയധികം അതു ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നതിനാലും യുദ്ധത്താട്ടു വരുന്ന പ്രീടി സ്വംഭാവം അദ്ദേഹം ഗോവലേക്കു ഭൂപടത്തിൽ പൂണിക്കാണിച്ചു കൊടുക്കുമായിരുന്നു.

എനിക്കു പൂരികിഡിപ്പോൾ അതും ഒരു നികുസംഘാഷണ വിഷയ മായി. എൻഡീൻ ഭക്ഷണത്തിൽ മറ്റു പലതിനോടുമുപൊന്നിലും നിലകടലും, പഴയത തോ അല്ലാതെനോ ആയ വാഴക്കാൾ, ചെറുനോഡും, ഒമ്പിവെള്ളും, തക്കാളി, മുഖിക്കിപ്പും എന്നിറിയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഡോക്ടർ ജിവരാജ് മേതയാണ് എന്നെ ചികിത്സിപ്പുത്. പാലവും ധാന്യം ഒരും വിശ്വാസം കഴിച്ചുതുടങ്ങാൻ അദ്ദേഹം വളരെ നിർബന്ധിച്ചുകണ്ടില്ലും. ഞാൻ വാഴക്കിപ്പില്ലും മുള വിവരം ഗോവലയുടെ ചെവിയിലെത്തി. കായ്ക്കാ ഭക്ഷണത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള എൻഡീൻ വാദഗതിയോട് അദ്ദേഹത്തിനു പറയു തുകക മതിപ്പും മുളയിരുന്നു. എൻഡീൻ ആരോഗ്യത്തിനു വേണ്ടി ഡോക്ടർ നിർദ്ദേശിക്കുന്നതെന്നും ഞാൻ കഴിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം ആവശ്യമെട്ട്.

ഗോവലയുടെ നിർബന്ധയത്തിനു വഴിയാതിരിക്കുക എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം എഴുപ്പുതുള്ള കാര്യമല്ലായിരുന്നു. എൻഡീൻ തിരഞ്ഞുകാരം അദ്ദേഹം അംഗീകരിക്കാതെ വന്നപ്പോൾ ആ പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാൻ 24 മണിക്കൂർ സമയം തണ്ടാമുൻ ഞാന്നദ്ദേഹനോട് അപോക്ഷിപ്പും. അന്നു വെവകിട്ട് കളുംബാക്കും ഞാനും വിട്ടിലേക്കു മടങ്ങിയപ്പോൾ എൻഡീൻ കർത്തവ്യം, എന്നൊണ്ടാണുപോലും ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് ആവശ്യമാണകിൽ ആ പരിക്ഷണം ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് അദ്ദേഹത്തിനു സമമതമാണെന്നും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അതുകൊണ്ട് എൻഡീൻ അന്തർന്നാദം ആജ്ഞാപാക്കും വിധം ഞാൻ തന്നെ

അതു തീർച്ചയാക്കേണ്ടി വന്നു.

അ റദ്ദി മുഴുവൻ ഞാനത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചു കൊണ്ടു കഴിച്ചു. അ പരീക്ഷ എം ഉപേക്ഷിക്കുവെങ്കിൽ അ വഴിക്കുള്ള എൻറീ ആശയങ്ങൾല്ലാം പരിത്യ ജീക്കരയെന്നാണെന്നതം. പക്ഷേ അവയിൽ ഞാൻ ഒരു തന്റെ കണക്കില്ല. ഗോവ ലെയുടെ സ്നേഹപൂർവ്വമായ നിർബന്ധത്തിന് ഞാൻ എത്രമാത്രം വഴിക്കും എം, ആരുംഗൃഹമായ കാണണ്ടാൽ എൻറീ പരിക്ഷണങ്ങിൽ ഞാനത്തെന്നേതാളും മാറ്റം വരുത്തണാം, എന്നതായിരുന്നു പ്രശ്നം. അവസാനം, അ പരീക്ഷണങ്ങിൽ മുഖ്യ പ്രേരണ ധാർമ്മികമാണെങ്കിൽ അതു തുടർന്നെന്നും സമൂഹപ്രേരണകളാൽ ചെയ്യുന്നതാണെങ്കിൽ ഡോക്ടറുടെ ഉപദേശത്തിനു വഴിക്കുമെന്നും ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. പാലുപേക്ഷിക്കുന്ന തിൽ ധാർമ്മിക പരിശാനകർക്കായിരുന്നു പ്രാഥുമ്യം. കല്പകട്ടയിലെ ഗോപാലമാർ (ഇടയർ) പശുകളിൽ നിന്നും എരുമകളിൽ നിന്നും അവസാന തന്ന തുള്ളി പാൾക്കുടി കിടന്നുക്കാണ് (പ്രയാഗിച്ചിരുന്ന ദ്വാശ്ചടമാർഗ്ഗങ്ങളും ഒരു ചിത്രം എൻറീ മനുഷിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. മാംസം മനുഷ്യക്ഷണമല്ലാം തത്ത്വപോലെ മുഗജങ്ങളുടെ പാല്യം മനുഷ്യക്ഷണമാവുക വയ്ക്കുന്ന വിചാരവും എൻറീക്കുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ പാല്യ കഴിക്കില്ലെന്ന എൻറീ മുൻ നിർബന്ധത്തിൽ ഉച്ചു നിലക്കാൻ തീരുമാനിച്ചുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ രാവിലെ എഴുന്നേറ്റത്. ഈത് എന്നിക്ക് വളരെ ആശാസം തന്നു. ഗോവലെയെ സമീപിക്കാൻ എൻറീക്കു ദയമുണ്ടായിരുന്നു. ഏകില്ലും അദ്ദേഹം എൻറീ തീരുമാന തന്ന ആദിക്കരാമനും ഞാൻ വിശദിച്ചു.

ചെവകുന്നേരം കല്ലേണ്ണാക്കാം, ഞാനും കുട്ടി നാഷനൽ ലിബറൽ കൂൺഡിൽ ചെന്ന് ഗോവലെയെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം ആദ്യം ആദ്യം തന്നെ എന്നോടു ചേം തിച്ചുത്: “അപ്പോൾ, ഡോക്ടറുടെ ഉപദേശം സ്വികരിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചോ?”

“എന്നുണ്ടെന്നും അഭനിമ തീരുമാനമാണോ?” ഗോവലെ ചോദിച്ചു. “മറ്റു തരങ്ങിൽ തീരുമാനിക്കാൻ എൻറീക്കാവില്ലെന്നു തോന്നുന്നു”, ഞാൻ പറഞ്ഞു: “എൻറീ തീരുമാനം താങ്കളെ വേദനപ്പീക്കുമെന്ന് എന്നിക്കണിക്കാം. അതിനു ഞാൻ താങ്കളോടു മാപ്പേക്ഷിക്കുമുന്നു”.

കുറെ വേദനയോടു എന്നാൽ തിരുക്കണ സ്നേഹത്തോടുകൂടി കുടുംബം ഗോവ ലെ പറഞ്ഞു, “നിങ്ങളുടെ തീരുമാനം ഞാൻ അംഗീകരിക്കുന്നില്ല. അതിൽ യാതൊരു ധാർമ്മികതയും (മതാത്മകതയും) ഞാൻ കാണുന്നില്ല. പക്ഷേ

ഞാൻ നിണ്ടെള്ള കൂടുതൽ നിർബന്ധിക്കുകയില്ല". ഇതുവും പറഞ്ഞിട്ട് അദ്ദേഹം ദാഡിയോ: ജീവരാജീ മേഖലയുടെ നേർക്കു തിരിഞ്ഞു പറഞ്ഞു: "ഇപ്പോൾനെ ഇനിയും ശല്യപ്രധാനനാണ്. ഇപ്പോൾ തനിക്കായി നിശ്ചയിപ്പിട്ടുള്ള പരിധിയിൽ ലോതുങ്ങുന്ന എന്നും താങ്കൾ നിർദ്ദേശിച്ചേണ്ടുണ്ട്".

ഡോക്ടർ വിസമുതം പ്രകടിപ്പിച്ചു. പക്ഷേ അദ്ദേഹം നിസ്സഹായനായിരുന്നു. അല്ലെങ്കിലും കായം ചേർത്ത് ചെറുപായ്ക്കു സൗഖ്യം കഴിക്കാൻ അദ്ദേഹം എന്നു ഉപദേശിച്ചു. ഞാനതു സമൂത്തിച്ചു. ഒന്നു രണ്ടു ദിവസം കഴിച്ചു. അത് എന്നിൻ വേദന വർദ്ധിപ്പിച്ചു. എനിക്കു പറ്റാത്തതനാണ് അതെന്നു കണക്കിനാൽ ഞാൻ വിശ്വാസിച്ചു. അണിപ്പിപ്പിപ്പും തിന്നാൻ തുടങ്ങി. ഡോക്ടർ പുറമേയുള്ള ചികിത്സ തുടർന്നു അണിപ്പിപ്പിപ്പും തിന്നാൻ തുടങ്ങി. ഡോക്ടർ പുറമേയുള്ള ചികിത്സ തുടർന്നു അണിപ്പിപ്പിപ്പും തിന്നാൻ തുടങ്ങി. വേദന നാജനകമായ പ്രതിബന്ധമായിരുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്ക് ശോഖല, ലഭ്യനിലെ ഒക്ടോബർ മാസ - മൺ സഹിക്കാനാവാതെ നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങി.

42. പൂരിസിയക്കു ചികിത്സ

പൂരിസി വിട്ടുമാറാതെ നിന്നാൽ കൂറച്ചൊരു ഉൽക്കണ്ണം ഉള്ളബാക്കി. എന്നാൽ അതിന് അകത്തു കഴിക്കുന്ന മരുന്നുള്ള പ്രതിവിധിയെന്നും കേഷണ തനിലെ മാറ്റങ്ങളും ഖാപ്പുമായ പ്രതിവിധികളുമാണ് വേണ്ടതെന്നും എനിക്കു രിഞ്ഞാമായിരുന്നു.

സസ്യാഹാരകാര്യത്തിൽ പ്രസിദ്ധനും കേഷണക്രമം മാറ്റുന്നതിലൂടെ ചികിത്സപ്പിരുന്നായാളുമായ ഡോക്ടർ അഭീഷ്ഠിസ്ഥാന ഞാൻ വരുത്തി. 1890-ൽ ഞാൻ ഇപ്പോൾത്തെ പരിചയചുട്ടിരുന്നു. പാലു കുടിക്കില്ലെന്നു ഞാൻ പ്രതിഫെട്ടുത്ത സാഹചര്യ അദ്ദേഹത്തിനു വിശദിക്കില്ലെന്നു കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം എന്നു ട്രോഗ്രേസാഹിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "നിണ്ടു പാലു കുടിക്കേണ്ടു. വാസ്തവത്തിൽ കുറേ ദിവസം നിണ്ടു കൊണ്ടുപോള്ളു യാതൊന്നും കഴിക്കാതിരിക്കുകയാണ് എന്നിൻ ആവശ്യം". തവിട്ടു നിറഞ്ഞില്ലെങ്കിലും, ഒക്കെ ചെയ്യാതെ പിരു (രൂമാതിൽ മധുരക്കിഴങ്ങ്), മുളളകി, ഉള്ളി തുടങ്ങിയ കിഴങ്ങുകളും പച്ചക്കറികളും പുതഞ്ഞി പഴങ്ങളും (പ്രധാനമായും മധുരനാഞ്ച) കഴിച്ചു ജീവിക്കാൻ അദ്ദേഹം ഉപദേശിച്ചു. പച്ചക്കറികൾ വേവിക്കുത്തു. ചുല്ലകാൻ ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടകിൽ ചുരുങ്ങിരാത്തു കഴിക്കാം.

എത്താണ്ടു മുന്നു ദിവസം ഞാനിന്ത്യപകാരം ചെയ്തു. പക്ഷേ പാകം ചെയ്യാതെ പച്ചക്കറികൾ എനിക്കു പിടിച്ചില്ല. ഈ പാകിക്കണ്ണരേഖാടു നിൽക്കു ചെയ്യാൻ മാത്രം എന്നു പ്രാപ്തനാക്കാവുന്ന അവസ്ഥയിലായിരുന്നില്ല എന്നിൻ ശരിം. വോക്കിക്കാഞ്ഞ പച്ചക്കറികൾ കഴിക്കുന്നതിൽ എനിക്കു പരിപ്രകാരം ഉണ്ടായിരുന്നു.

ബിവസത്തിൽ 24 മണിക്കൂറിലും എന്നിൻ മുറിയുടെ ജനലുകൾ തൃപ്പിനി

കാംഗ് ചെറുപ്പുടുത്തുവള്ളുത്തിൽ കുളിക്കാനും അഭിരഞ്ജിൽ വേദനയുള്ളിട്ട് അത് എല്ലാത്തീവും തിരുഹാനും 15 മുതൽ 30 മിനിറ്റും വരെ തുടർച്ചയായ സ്ഥാപി തന്നെ കാംഗാനും കൂടി യോജിപ്പിക്കാൻ ഉപാധിയും മുഖ തിരിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന ഫലം എനിക്കിലൊന്തരായി.

എൻഡോ മൃഗിന്റെ ഫ്രൈഡ് അനാലോക്രോൺ ഉണ്ടായിരുന്നത്. അവ മലി ദുരി രാജാനും പ്രധാനിയും ഒരു ചെറുപ്പും അക്കാദ്ധി വീഴ്യും. മുകളിലെ ചുമ്പുജ നജു തുറക്കാൻ വള്ളായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് തന്നെതിരെ ഗ്രാസു നിക്കു, ചുമ്പുഡ്രു, അംഗങ്ങൾ കാംഗ് ക്രോമോനോയി. ജനപ്രധിക്രിയാ, ഒരു അംഗത്വ വിശാലതയിൽ കുറഞ്ഞുവരും.

മും എൻഡോടുക്കുകളും കൂടി എൻഡോ ആഡോഡ്യുറേറ്റ് ക്യാറി മെച്യൂരു കണി. പ്രക്രിയ അസുഖം തിരിത്തു മാറ്റിയില്ല.

ബോധി സെസിലിനു റോഡീസ്റ്റാർ ഇടക്കിടു എന്നാവനു കാണുമ്പോൾ നും, അഭിരഞ്ജി സുപ്പുരുഷുകളുണ്ടായിരുന്നു. എന്നെന്ന സുവിനിയും പാഠി കൂടി ദീക്കാൻ അവൻ വളരെ സോക്കി. സാൻ വശഭൂമിക്കുന്നു കണക്കുശ പാഠി നു വകരു, നില്ക്കുന്ന മരുഭൂമി കണക്കുശാൻ അവൻ അംഗത്വിച്ചു. ഏതു സുപ്പുരുജു പാല്പിപോടി (Malted milk) പാഠാജു കൊടുത്തു. അതിൽ തീരു പാല്പി ചേരിൽപ്പിരുന്നു, പാലിക്കി ശുജനങ്ങളും മുള്ളു രേഖ ശാസ്ത്രിയാഡാ പിപ്പനമാണെന്നു. ആ സുപ്പുരുജു കാരുഗറിയാതെ അവരു പാഠാജു വിശ്വ സ്ഥിപ്പിച്ചു. ഭോധി സെസിലിനു എൻഡോ മത്തന്ത്രപദ്ധതോട് വളരെ പുനരുന്നു നന്നാക്കുന്ന് എനിക്കിടിയാശിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ശാഖവരെ പുനരുന്നു ചൂം, വിശ്വസിച്ചു. ആ പഠാടി തോഴു പെള്ളുതീരി കലക്കി കൂടിപ്പുറുശ പാലി സേരിതു പോലുള്ള വുപി തന്നെയാണും പെല്ലു. കുപ്പിയുടെ പുനരുന്നുടെ ചീരുന്ന വേദ്യത്വ നന്ന വെവകിക്കാണുകൂടു. വാക്കിപ്പുനോക്കി. അതു പാല്പി കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതാണുണ്ടു വേദ്യത്വായി. അതിന്നാൽ തന്നെത്തുടർപ്പിക്കിയും.

ശോഡ ക്രോമോനോ മും വിവരം ഭോധി സെസിലിനുതയ അറിയിക്കുക തും, അഭിരഞ്ജി അസാമ്പർഭകരുടുതന്നു് പാരിയുംചൂം, ചെയ്തു. അവൻ അതിൽ എത്തുടാക്ക, പ്രസന്നിക്കുന്നു എന്നാറിയിക്കാൻ എക്സാമിനുത്തുന്ന അടി വന്നു. അഭേദം സുപ്പുരുജു ആ ഭോധി വായിപ്പിരുന്നുതീരു. അതിൽ വിഷമിക്കുണ്ടെന്നു; അവൻ അതു സുപ്പിമുടി വാജ്ഞാ തിരാശുവാനു സാധ നു എനിക്കുവാഡിവിശാഖ കഴിയാതെ വന്നതിനു പോരുന്നു. ഒരു ക്രോമോനോ മും, പാല്പി കഴിപ്പിത്തു എനിക്കു അഭേദം മും അഭേദംമാത്രമും എനിക്കു വച്ചിയ ആശാനു പകർന്നുനന്ന പാ

ഭോധി സെസിലിനുംനുടയുള്ള എൻഡോ ബന്ധങ്ങളിലെ മറ്റു പാല്പി മയ്യുന്നതു നേരുള്ളു; ഭവിക്കു പിട്ടുകളുംനേരുണ്ടിരുന്നു. പാല്പി അശ്വിപാലിക്കലും ആശാ, നോക്കാശുള്ളും, എനിക്കു വച്ചിയ ആശാനു പകർന്നുനന്ന പാ

സുപ്രധാനത്തുക്കരെള്ളയും, എനിക്കോർമ്മയുണ്ട്. ദുർബദ്ധത തന്നെ മധ്യരൂപം ക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ നിന്നുണ്ട് ഇല്ലാതാനുമെന്ന് അവധിൽ ഒരു വിശ്വാസി ക്കു കാണാൻ കഴിയുക.

ഡോ: അലീസിന്റെ പിന്നിട്ടു വന്നുംപോൾ തന്റെ നിഖിലപത്രകളിൽ അയ വു വരുത്തുകയും കൊഴുപ്പിനു വേണ്ടി നിലക്കുന്ന വാസ്തവം, ചലിവെള്ള യോ കഴിക്കാനും പ്രാഥമ്യിൽ പ്രവൃത്തികൾ അഭിനയാട്ടാപ്പു വേറിപ്പു തിന്നാനും എന്നെല്ലാം അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ മാറ്റങ്ങൾ എനിക്കു തികച്ചും സ്വാഗതാർഹമായിരുന്നു. പ്രക്ഷേ ഏന്നെല്ലാം പുരിഞ്ഞാൽ സുഖവേണ്ടിയുള്ളതിൽ അവ തിരെ പദ്ധതിക്കുത്തമായിരുന്നു. എനിക്കു തിക്കുള്ളേണ്ടാണും, കിടക്ക യിൽ കഴിയുക്കുട്ടിപ്പിരുന്നു.

എന്നെ പരിശോധിക്കാനായി ഫോമേറ്റ ഫ്രെക്കെറ്റ് വാദ്യമായിരുന്നു. തന്റെ ഉപഭോഗം, അനുസരിക്കുമെങ്കിൽ എഡ്യൂക്സ് പ്രാഥമ്യിലും, എന്നെ പികിൽസിലും ദേഹാക്കാനും അനുപ്രാഹം വാക്കുത്തരിക്കയും ചെയ്തു.

കാര്യങ്ങൾ ഇങ്ങനെ നിഖിലപത്രകളിൽക്കൊ, ഒരു ദിവസം ദി. റോബർട്ട് സ് എന്ന കാണാൻ വികിട്ടു, നാട്ടിപ്പോരു മജ്ജങ്ങൾ വളരെ ശക്തിയായി ഉപഭോഗിക്കുകയും ചെയ്തു. “ഈ അവസ്ഥയിൽ നിഖിലികൾ നാശപ്പിക്കിലെ അംഗീകാരം സാധിക്കുമെന്നു തന്നെന്നായിരുന്നു. ഇതിലും കട്ടുന്ന തന്നെപ്പു വരുന്നിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലേക്കു തിരിപ്പുവോകാൻ നിങ്ങളെ എന്ന് ശക്തി ചായി ഉപഭോഗിക്കുന്നു. കാണാം നിങ്ങളുടെ ശോഗ, പുരിഞ്ഞാൽ മരാവുന്ന ത് അഭിരുചി കുറയാൻ. നിഖിലുടെ ശോഗ, മാറ്റിയശേഷമും, ദ്യുമം, തുടങ്ങുന്ന താഴി കാണാൻ സഹായം ചെയ്യാൻ പാ അവസ്ഥയെല്ലു, അവിടെ ഉണ്ടാക്കും ഉഘ്രാർ തന്നെ നിഖിലി ചെയ്തിട്ടുള്ള സ്ഥാനം, ഒരുത്തലേണ്ടും, നില്കുന്ന മണിന്ന് പിസ്റ്റിക്കുന്നില്ല”.

അനുപ്രാഹനിന്നീരി ഉപഭോഗം അംഗി സ്പികറിക്കുകയും, ഇന്ത്യയിലേക്കു മടങ്ങാൻ വേണ്ട വരുമാനം ആരാടിക്കുകയും ചെയ്തു.

43. നാട്ടിപ്പോര്

ഇന്ത്യയിലേക്കു ചേരുന്നതോടു തുടർച്ചാന് ദി. കല്യാൺ എൻ, ഇന്ത്യൻപോര് എന്നെ അനുഭവിപ്പിൽ, അഥവി ഒപ്പുവിരുന്നു താമസിച്ചിരുന്നത്. ഒരു കുറവിൽ ചാറ്റു നിഖിലപത്രമും, ഇന്ത്യൻപിസ്റ്റുനും, എഞ്ചിനീയർമാർമ്മും എന്ന് അഭ്യന്തരം പാഠിക്കിയിരുന്നു. ദി. കല്യാൺവാഹിൻ പാഠിപ്പാർട്ട് പിസ്റ്റുനും താമസി ഉണ്ടായെന്നും, ദ്യുമം താഴിക്കാരിൽ അഭ്യന്തരമായും സാഹസരിക്കിൾ

മല്ല”. ആ മറുപടിയുടെ കരുതൽ ഞങ്ങൾക്കുള്ളാം മനസ്സിലായി.

മി. ക്ലൗസ്റ്റോക്കുമായി വേർപ്പിൽയുകയെന്നത് എനിക്കൊരു തിരുവോദയായിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ യാതന അതിലേറെയായിരുന്ന ന് എനിക്കു കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിന് ഇന്ത്യയിലേക്കു വരാൻ കഴിഞ്ഞുനെന്നീൽ ഇന്ന് ഒരു കൂപ്പിക്കാരൻറെയും നെയ്തുകാരൻറെയും ലഭ്യിതവും സന്ന്യാപ്തവുമായ ജീവിതം നയിക്കുമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ തണ്ടർ പഴയ ജീവിതം നയിക്കുന്നു; ഒരു വാസ്തവ്യശിൽ പിയായി ചുറുചുറുക്കോട്ടെ വൃംഖാരം നടത്തുന്നു.

ഞങ്ങൾക്ക് മുന്നാം കൂണ്ട് ടിക്കറ്റാൺ വേണ്ടിയിരുന്നത്. എന്നാൽ ‘പി. ആൻഡ് ഓ.’ കൂപ്പിലുകളിൽ മുന്നാം കൂണ്ട് ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ ഞങ്ങൾക്ക് രണ്ടാം കൂണ്ടിൽ യാത്ര ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നു.

ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ നിന്നു കൊണ്ടു പോന്ന ഉണ്ണണിയ പഴങ്ങൾ ഞങ്ങൾക്കു കയ്യിലെടുത്തു. കാണാം അവയിൽ പലതും കൂപ്പിൽ കിട്ടുമായിരുന്നില്ല. പുതുപശ്ചാദ്ധാകട്ടെ കൂപ്പിൽ തയപ്പശ്ചം കിട്ടുമായിരുന്നു.

ധോ: ജീവരാജ് മേരു എൻറേ വാരിയെല്ലുകൾക്കു മിത്ത മീഡ്‌സ് പ്ലാസ്റ്റ് (Mede's Plaster) വച്ചുകെട്ടിയിരുന്നു. ചൈക്കല്ലിൻ എത്തുംവരെ അതു കളിയരുതെന്ന് അദ്ദേഹം പരാണ്ണിയുന്നു. രണ്ടുവിവസം തൊന്തിന്റെ ബുദ്ധിമുട്ടുഡിവിച്ചു. അവസാനം അതു സഹിച്ചുകൊടുന്നായി. വളരെ പ്രധാസപ്പെട്ട ണ്ണ പ്ലാസ്റ്റർ അഴിച്ചുകളയാനും, ശരിക്കൊന്നു മേലുകഴുകാനും കൂഴിക്കൊന്നു മുള്ള സ്വാത്രത്വം വിശദിക്കുക്കാനും എനിക്കു കഴിഞ്ഞത്.

എൻറേ ക്ഷേമം മുഖ്യമായും അണ്ണിവർഗ്ഗങ്ങളും പഴങ്ങളുമായിരുന്നു. ദിവസംതോറും എൻറേ അസുഖം കുറയുന്നതായും സുഖം കുറഞ്ഞെങ്കിലും എൻറേ വളരെ സുഖപ്പെടുത്തായും അനുഭവപ്പെട്ടു. എനിക്കു ക്ഷേമം ഉണ്ണായിരുന്നു. ഏകില്ലോ അപാരം തികച്ചും ഒഴിവായെന്നു തോന്തി. എൻറേ വ്യായാമം പത്രേക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അസുഖം ദേഹമാകാൻ കാരണം ശ്രീതോഷ്ണമേഖലയിലെ ശുശ്വരായും സൗഖ്യം ഉണ്ടുണ്ടോ എൻറേ വിശദിച്ചു.

മുന്നനുഭവം കൊണ്ടാണോ മറ്റൊള്ളു കാരണത്താലുമാണോ എന്നെന്ന് കരിയില്ല. കപ്പലിലെ ഇംഗ്ലീഷുകാരും ഇന്ത്യക്കാരുമായ യാത്രക്കാർ തമിൽൻ കണ്ണ അകർച്ച ഹോലാൻ്റ് ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ നിന്നുള്ള എൻറേ കപ്പൽ യാത്രയിൽ പോലും ഞാൻ കണ്ടുപിടിയിരുന്നു. ഏതൊന്നും ഇംഗ്ലീഷുകാരുമായി ഞാൻ സംസാരിക്കുകയുണ്ടായി. പങ്കെ അതു മിക്കവാറും പൊപ്പക്കാരിക മായിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ കപ്പൽ യാത്രയിൽ നടന്തു പോലുള്ള ഫാദ്ദു മായ സംബന്ധങ്ങളാനും ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായില്ല. ഇംഗ്ലീഷുകാരൻറെ മനസ്സിൽ താൻ തേരിക്കുന്ന വർദ്ധത്തിൽപ്പെട്ടുനബന്ധം ഉണ്ടുപ്പെടാൻ മനസ്സിൽ താൻ തേരിക്കുന്ന വർദ്ധത്തിൽപ്പെട്ടുനബന്ധം അറിഞ്ഞോ അറിയാതെ യോ നിലനിന്ന മോധമാവാം ഇതിനു കാരണമെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

എത്രയും വേഗം നാട്ടിലേറ്റാനും ഇതു അന്തരിക്ഷത്തിൽ നിന്നും മൊച്ച നം നേടാനും എൻ്റിക്കു കൊടി തോന്തി.

എധനിലേതിയതോടെ എത്രാണെങ്കിൽ നാട്ടിലേതിയതായി ഞങ്ങൾക്കു തോന്താൻ തുടങ്ങി. എധനിക്കാരെ ഞങ്ങൾക്കു നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നു. അവിടെ നിന്നുള്ള മിക്കകൊബാർക്ക് കാവന്നജി ദിന്ധായെ യശ്ശേണ്ടാനിൽ വച്ചു പാലിച്ചപ്പെട്ടുകയും അദ്ദേഹവും ഭാര്യയുമായി ഞങ്ങൾ നല്ല അടുത്താണിലായുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

എത്രാനും ദിവസംകൂട്ടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞങ്ങൾ ബോംബേയിലേതി. പഞ്ചവർഷത്തെ വിദേശവാസത്തിനുശേഷം നാട്ടിൽ തിരിച്ചേത്തുക എന്നൊരാനന്നമാണ്!

ബോംബേയിൽ എന്തിക്കുംബു സ്ഥിക്കണം തരാൻ ഗോവലെ എൻ്റപ്പോടു ചെയ്തിരുന്നു. സുവാമിലൂതിരുന്നിട്ടും അവിടെ അദ്ദേഹം വന്നു. അദ്ദേഹം അതിൽ അലിഞ്ഞു ചേരുന്ന് സ്വരം മോചിതനാകാമെന്ന ഉത്തരവാഹാതോടെ യാണ് താൻ ഇന്ത്യയിൽ എത്തിയത്. പക്ഷേ വിധിയുടെ നിശ്ചയം വേറേ വിധ അനിലായിരുന്നു.

44. പില വക്കിൽജീവിത സ്ഥാനകൾ

ഇന്ത്യയിലെ എൻ്ററി ജിവിതത്തിയപ്പെട്ടി വിവരിക്കും മുമ്പ്, താൻ മനസ്സിലും വിട്ടുകളഞ്ഞ പില ഒക്സിനാസ്റ്റിക്കും അനുഭവങ്ങൾ അനുണ്ടാക്കുന്നതിൽ ക്രൈഡേതാം ആവശ്യമായി തോന്താനുണ്ടു്.

ബാൻസ്റ്ററിന്ന നിലക്കുള്ള എൻ്ററി സ്ഥാനകൾ വിവരിക്കാൻ പില വക്കിൽ സൂപ്പറ്റത്തുകൾക്ക് ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവ വളരെയുള്ളതിനാൽ നാൽ വിവരിക്കാൻ തുടങ്ങിയാൽ വേറാരും പുന്നതകമാക്കണമെന്നിവരും, എൻ്ററി ലക്ഷ്യത്തിനു നിരക്കാനെത്തുമായിരിക്കും, അത് എന്നാൽ അവഡിൻ സ്ഥാപിഡിലന്നേടു ബന്ധപ്പെട്ട പിലത് ഖവിടെ അനുസ്മാൻമുണ്ടാക്കുന്നതിനും ആനുപരിത്വാവില്ലെന്നു തോന്താനുണ്ടു്.

എൻ്ററി ഓർമ്മ ശരിയാണക്കിൽ, വക്കിൽജോഡിയിൽ താനേന്നാലിക്കും അംഗീക്കും, സ്ഥിക്കിലും ഇതിനോടു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. പൊതുക്കാരുണ്ടെങ്കു വേണ്ടിയായിരുന്നു എൻ്ററി വക്കിൽജോഡിയിൽ സ്ഥിക്കാണാവു നാന്നാം, അതിൽ കൂടിതുറന്നിട്ടും ചെലവായതിൽ കൂടുതലൊന്നും താൻ ഒരു ദിവിശ്വാസിരുന്നും, ആ ചെലവായുകൾ തന്ന പിലപ്പെട്ടി താൻ സ്വരം പാടി ക്രൂക്കായിരുന്നുവെന്നു, പായുകയുണ്ടായി. ഇതുവും പാണ്ഡവപ്പെട്ടി എൻ്ററി വക്കിൽജോഡിയെപ്പറ്റി പറയേണ്ടാല്ലൂം പാണ്ഡവക്കിഞ്ഞു എന്നാൽ താൻ പിചാരിപ്പുത്. എന്നാൽ എൻ്ററി സ്ഥാനപ്പിത്തനാർ കൂടുതൽ പാണ്ഡവ ആവശ്യപ്പെട്ടുന്നു. സ്ഥാനവിൽ നിന്നും താൻ വൃത്തിപാലിക്കാൻ കൂടുതലായിരുന്ന പില സന്ദർഭങ്ങളിൽ എത്ര ചുറുക്കിയായാലും താൻ പിചാരിപ്പുത് വക്കിൽജോഡി ആണി ചട്ടാക്കന്നുണ്ടാക്കുമെന്ന് അഭി കരുതുന്നതായി തോന്താനുണ്ടു്

വശിൽപ്പണി നൃണ പറയുന്ന പണിയാണെന്നു വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്ന കാലങ്ങളും ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അസ്ത്രം പറഞ്ഞ് പദ്ധതിയോ പണാമോ സന്ദർഭകാരം ഞാനുദ്ദേശിക്കാതെതന്നീനും ഇത്തന്ന സ്ഥാപിനിച്ചിട്ട്.

എൻ‌റ ഈ തത്ത്വം ഉക്സിണാല്റിക്കേഷിൽ പച്ചു പദ തവണ പരിക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്. എൻ‌റ എതിരാളികൾ മിക്കപ്പോഴും തണ്ട്രം ദാക്ഷികളു പാണഞ്ചുഖകാടുഞ്ചു പിളിച്ചിരിയുന്നതയും, എൻ‌റ കക്ഷിയെയോ അധിക്കു ടെ സൈക്കിനെയോ അസ്ത്രം പറയാൻ ഞാൻ ഫ്രാൻസാഹിപ്പിച്ചാലേ കേസ് ജയിക്കു എന്നും എനിക്കറിയാമായിരുന്നു. പകുചു ആ പ്രഭലാഭന്തന ഞാൻ സാദാ ചെറുതുമിന്നു. ഒരു കേസ് ജയിച്ചുശേഷം അഭിൽ കക്ഷി എൻ‌റ പണിച്ചോ എന്നും സംശയം തോനിയ എരു സംശയമേ എന്നിക്കൊണ്ടും യുണ്ടു. എൻ‌റ കക്ഷിയുടെ കേസ് ശരിയായിട്ടുള്ളതാണെങ്കിലോ ജയിക്കേ ഒരു എന്ന് എൻ‌റ ഉള്ളിൽനിന്നു ഉള്ളിൽനിന്നു എപ്പോഴും ആഗ്രഹപിച്ചിട്ടുണ്ട്. എൻ‌റ ഫിന് നിർബന്ധിക്കുമ്പോൾ കേസു ജയിച്ചാലേ തന്നെ എന്ന് അവരോടു ഒരി കല്ലും വ്യവസ്ഥ ചെയ്തതായി ണാനോക്കുന്നില്ല. എൻ‌റ കക്ഷി ജയിച്ചു ഖും തോറാലും എൻ‌റ പരിസ്റ്റി കൂടുതലോ കുറവോ ആയ ധാതോനും ഞാൻ പ്രതിക്ഷിച്ചില്ല.

ഞാൻ കളുക്കേണ്ടുകളുടുക്കുകയോ സാക്ഷികൾ പറയുന്നതു പഠി അഭ്യു കൊടുത്തു പഠിപ്പിക്കുന്നു പ്രതിക്ഷേഖവേതനന് പുതിയ കക്ഷികൾക്ക് ആവും തന്നെ ഞാൻ മുന്നിയിപ്പു നബ്ദിക്കിരുന്നതിനാൽ അതനുഭവിത്തിന് എനിക്കു പ്രശ്നത്തി കിട്ടുകയും അതുപോലും സത്യവിരുദ്ധ മനസ്സുകൾ എൻ‌റയുടുതു വരാതിനിക്കുകയും ചെയ്തു. എൻ‌റ കക്ഷികളിൽ ചിലർ തണ്ട്രം വെട്ടിപ്പായ കേസുകൾ എനിക്കു അഭിക്കരും സംശയംസ്വാദാവ മറ്റൊരിടത്തെക്കില്ലോ കൊണ്ടുപോവുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

എൻ‌റ ആഗ്രഹപരിക്ഷഭാഗങ്ങളുംപു ഒരു കേസുനാഡായിരുന്നു. എൻ‌റ ഏറ്റവും നല്ല കക്ഷികളുംലാരാളാണ് എൻ‌റയുടുതു കൊണ്ടുപു നാൽ വളരെ കൂദാണ്ടുവിണ്ട കണക്കുകളുള്ളതും വളരെക്കാലാഭാസം നടക്കുന്നതും കേസായിരുന്നു അത്. അനേകം കോടതികൾ മുമ്പാകെ അതിനോടു വിചാരണ ആശാനക്കായി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അവസാനം അതിലെ കണക്കുകളെക്കുറിപ്പുള്ള ഭാഗം വിവരഭരാതു കുറഞ്ഞ അശാശ്വരണരീതാം എ മധ്യന്മുക്കിലെ തീരുമാനങ്ങളിനായി കോടതി ചുരുക്കലിപ്പുടുത്തി. എൻ‌റ കക്ഷി കുറഞ്ഞും അനുകൂലായ തീരുമാനങ്ങളായും, അത് എത്ര ചെറുതായാലും ഗാരബമുള്ളതായിരുന്നു. കാരണം കടമായി കാണിക്കേണ്ടി ചുറുന്നത് മുഖലാഭി കാണിക്കുമ്പോൾ ആ തീരുമാനങ്ങൾ മറ്റു കാണണമെല്ലാം എതിർജിരുന്നു. ഞാൻ എൻ‌റ കക്ഷിയുടെ ജുണിയർ വകുൽ മുഖം തെറ്റിനെക്കുറിച്ചിരിപ്പേശ ണാനുള്ളടി കക്ഷിക്ക് അതു കോടതിയിൽ തുറന്നു സമ്മതിക്കേണ്ട ബാധ്യത

യില്ലെന്ന് അഭിപ്രായമുണ്ട്. തന്റെ കക്ഷിയുടെ താൽപര്യത്തിനു വിരുദ്ധ മായ യാത്രാനും കോടതിയിൽ സമർപ്പിച്ചു കൊടുക്കാൻ യാത്രാരു ബാധ്യ തയ്യമില്ലെന്ന ഉംച്ച അഭിപ്രായമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്. ശാസാക്കട്ട തെറ്റു തുറന്നുപറിയണം എന്നാഭിപ്രായമുണ്ട്.

എന്നാൽ സിനിയർ വക്കിൽ ഇഞ്ചന്ത ഏതിരവാദം ചെയ്തു: “അങ്ങ നെ ചെയ്താൽ ഈ തിരിപ്പു കല്പിച്ചതു മുഴുവൻ കോടതി റൂക്കാൻ നൃപ സാധ്യതയുണ്ട്. തന്റെ കക്ഷിയുടെ കേസ് അത്രയും അപകടങ്ങില്ലാക്കാൻ സുഖാധിക്യമുള്ള ഒരു വക്കില്ലും തുനിയുകയില്ല. എന്തായാലും അത്രക്കും രൂ സാഹസത്തിനൊരുജുഞ്ഞ അവസ്ഥാനെത ആളുഡിൽക്കും. ശാശ്വ. വിശ്വേഷ മാരു വിചാരണാക്ക് ഈ കേസ് അയക്കുന്ന പക്ഷം നമ്മുടെ കക്ഷിക്ക് എത്ര മാത്രം ചെലവുണ്ടാകുമെന്നും അന്തിമപിലം എന്താകുമെന്നും ആർക്കും പറയാനാവില്ല”.

ഈ സംശ്വേഷണം നടക്കുന്നോടു കക്ഷി അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു.

ശാശ്വ പറഞ്ഞു: “നമ്മുടെ കക്ഷിയും നമ്മളും ആ സാഹസത്തിനു തയാരാക്കാനെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു. നമ്മൾ ഈ തെറ്റു സമർപ്പിച്ചില്ലെന്ന കാരണത്താൽ കോടതി ഒരു തെറ്റായ തിരിപ്പു സ്ഥിരപ്പെടുത്തുമെന്തിന് എന്തുപോലുണ്ടോള്ളും?” ഈ ഇരു തെറ്റു സമർപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ട് നമ്മുടെ കക്ഷിക്കു ദോഷം വന്നാൽ തന്നെ എത്രപകടകമാണുള്ളത്?

“പക്ഷേ നമ്മൾ എന്തിനു തുറന്നു സമർപ്പിക്കണം?” സിനിയർ വക്കിൽ ചോദിച്ചു.

“കൊടതിയോ നമ്മുടെ ഏതിരകക്ഷിയോ ഈ തെറ്റു കണ്ണുപിടിക്കയില്ലെന്നതിന് എന്താനുറുട്ടു്?” ശാശ്വ ചോദിച്ചു.

“ശരി. എങ്കിൽ നിങ്ങൾ കേസു വാദിക്കുമോ? നിങ്ങളുടെ വ്യവസ്ഥകൾ മുഴുവാക്കാണു വാദിക്കാൻ ശാശ്വ തയാരാണു്”. സിനിയർ വക്കിൽ ഉറപ്പായി പറഞ്ഞു.

ശാശ്വ സവിനയം മറുപടി നല്കി: “താങ്കൾ വാദിക്കില്ലെങ്കിൽ, നമ്മുടെ കക്ഷി ആഗ്രഹിക്കുന്ന പക്ഷം, ശാശ്വ വാദിക്കാം. തെറ്റു സമർപ്പിച്ചു കൊടുക്കുകിൽ എനിക്കു കേസുമായി ഒരു ബന്ധധിനു ഉണ്ടായിരിക്കില്ല”.

ഈത്രയും പറഞ്ഞിട്ട് ശാശ്വന്നീറ കക്ഷിയെ നോക്കി. അദ്ദേഹം അല്പം പരിശ്രമിച്ചിരുന്നു. തുടക്കം മുതലിങ്കേ ആ കേസിൽ ശാന്തിശായിരുന്നു. കക്ഷിക്ക് എന്ന നല്ലപോലെ അറിയാം; പുണ്ണ വിശ്വാസവുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ശരി എങ്കിൽ താങ്കൾ തന്നെ കേസ് വാദിക്കു. തെറ്റു സമർപ്പിക്കയും ചെയ്യാതെള്ളു. നമ്മുടെ വിധി തോഡിക്കാനാണെങ്കിൽ കേസു തോറ്റു കൊള്ക്കുട്ട. ശരിയായതിനെ ഇഷ്യർക്കു രക്ഷിക്കുട്ടു്”.

എനിക്കു സംശ്വേഷണം തോന്തി. അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്ന് ശാശ്വത്തുനെ പ്രതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. സിനിയർ വക്കിൽ വിശ്വേഷം എന്നു താക്കിതു ചെയ്തു; എന്നിറ ദുർഘാത്യത്തിൽ സഹതവിച്ചു; അതോടൊപ്പും എന്ന അഭിനന്ദന

യും ചെയ്തു.

കോടതിയിൽ എന്നു സംഖ്യിച്ചുന്ന് അടുത്ത അഭ്യാസത്തിൽ നന്ദുക്കു കാണാം.

45. കൃത്യാ?

എൻ‌റ ഉപദേശത്തിലീനിൽ സാധ്യതയുള്ളീ എന്നിക്കു സംശയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ആ കേസിനോടു പൂർണ്ണമായ നിൽ ചെയ്യാൻ തക്ക യോഗ്യത എന്നിക്കുണ്ടോ എന്ന് ഞാൻ ബഹുമായി സംശയിച്ചു. അതു പ്രയാസമുള്ളാരു കേസ് സുപ്രിം കോടതി മുന്നാകെ വാദിക്കാഥെന്ന് ഞാൻ എറ്റവും വളരെ അപകടം പിടിച്ച് ഒരു കാര്യമായി എന്നിക്കു തോന്തി. പേടിച്ചും വിറച്ചുമാണ് ജയ്ജിമാരുടെ മുന്നിൽ ഞാൻ ചെന്നത്.

കണക്കിലെ പിശകിനെപ്പറ്റി ഞാൻ സുപ്രിം ഉടനെ ജയ്ജിമാരിലെ രാശി ചോഡിച്ചു.

“അതൊരു കൃത്യത്വമല്ല മി. ഗാന്ധി?”

ഈ ആരോപണം കേട്ട് എൻ‌റ രക്കം തിളച്ചു. നില്ലാരകാരണം പോലുമില്ലാതെ ‘കൃത്യാ’മെന്ന് ആരോപിക്കപ്പെട്ടത് അസഹവുമായിരുന്നു.

“തുടക്കത്തിലേ ഒരു ജയ്ജി ഇങ്ങനെ എതിരായ മുൻവിധിയുള്ളവനായിരിക്കും, ഈ വിഷമം പിടിച്ച് കേസ് ജയിക്കാൻ സാധ്യതയില്ല” ഞാൻ സ്വയം പറഞ്ഞു. എങ്കിലും എൻ‌റ ചിന്തകളെ നിയന്ത്രിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ മറുപടി നല്കി:

“എന്നിക്കു പരിയാനുള്ളതു മുഴുവൻ കേൾക്കാതെ ബഹുമാനപ്പെട്ട ജയ്ജി കൃത്യത്വമെന്നു സംശയിച്ചതിൽ എന്നിക്കുത്തു തോന്തുന്നു.”

“അതൊരു ആരോപണമല്ല; വെറുമൊരു സംശയം മാത്രം”. ആ ജയ്ജി പറഞ്ഞു.

“ഈ സംശയം ഒരു കുറുരോപണമായി എന്നിക്കു തോന്തുന്നു. ബഹുമാനപ്പെട്ട ജയ്ജിയെടുള്ള എൻ‌റ രാശേക്ഷ എന്നിക്കു പറയാനുള്ളതു മുഴുവൻ കേട്ടിട്ടുന്ന കുറുരോപിച്ചതാൽ വകയുണ്ടാക്കിരും അങ്ങനെ ചെയ്യണമെന്നാണ്”.

“നിങ്ങളെ മുടയ്ക്കു തടസ്സപ്പെടുത്തിയിൽ ഞാൻ വേദിക്കുന്നു,” ജയ്ജി പറഞ്ഞു. “തെറ്റിനെക്കുറിച്ചുള്ള നിങ്ങളുടെ പിശകിക്കണം ദയവായി തുടരുക”.

എൻ‌റ വിശദിക്കരണത്തിനു താഴ്വായി യാരാളം രേഖകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ജയ്ജി ആ പ്രസ്താ ഉന്നയിച്ചുതുക്കാണ്ട് കോടതിയുടെ പ്രശ്ന ആദ്യം മുതലാക്കേ എൻ‌റ വാദത്തിലേക്കാകർഷിക്കാൻ എന്നിക്കു കഴിഞ്ഞു. എല്ല ഉത്തേജന കിട്ടിയതു പോലെ എന്നിക്കു തോന്തി. പിന്തും ചുള്ളിയുള്ള ഒരു വിശദിക്കണം അഭിനിക്കു വോദ്യപ്പെടുത്താൻ എന്നിക്കു കഴിഞ്ഞു. തന്മൂലം വളരെ അശ്വാസനിച്ചിണ്ണാക്കിയ ആ തീരുമാനം റദ്ദാക്കണമെന്ന് ജയ്ജിമാർക്കു തോന്തിയില്ല.

തെറ്റു സമയിച്ച സ്റ്റിൽക്ക് താൻ കുടുതൽ വാദിക്കേണ്ടതില്ലെന്ന വിശ്വാസത്തിൽ എതിരർവ്വകൾിൽ ആശാസം കണ്ണതായി തോന്തി. എന്നാൽ ജയ്യജിമാർ അദ്ദേഹത്തെ ചോദ്യങ്ങളുന്നയിച്ചു തടസ്സപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എവന്നൊരു, എല്ലുപ്പും ശരിപ്പെടുത്താവുന്ന ഒരു നോട്ടപ്പിശകു മാത്രമാണോ തെരുന്ന് അവർക്കു ബോധ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. ആ തിരുമാനത്തെ തകർക്കാൻ തും വശിൽ നല്ലപോലെ പണിപ്പെട്ടു. പക്ഷേ അപ്പോഴേക്കും ആദ്യം സംശയമുന്നയിച്ച ജയ്യജി തന്നെ എത്തേരെ പക്ഷത്തെക്കു വൃക്തമായും വന്നു കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

"മി. ഗാന്ധി തെറ്റു സമയിച്ചില്ലായിരുന്നതിൽ നിങ്ങൾ എന്തു ചെയ്യുമായിരുന്നു?" അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.

"ഞങ്ങൾ നിയോഗിച്ചിരുന്ന ആളുക്കാൾ സമർത്ഥനും വിശ്വസ്തനും ഒരു അക്കൗൺറ്റിന്റെ സേവനം ഇതിനു കിട്ടുക അസാധ്യമായിരുന്നു".

"നിങ്ങളുടെ കേന്ദ്ര ഏറ്റവും നന്നായായിരുന്നതു നിങ്ങൾക്കാണെന്നോ കോടതിക്കു കരുതാനാവു. എത്ര സമർത്ഥനായ അക്കൗണ്ടന്റിനും പറ്റാവുന്ന നോട്ടപ്പിശകിൽ കുടുതലായായാണും നിങ്ങൾക്കു ചുണ്ടിക്കാട്ടാൻഡില്ലെങ്കിൽ, പ്രകടമായ ഒരു പിശകിന്റെ പോരിൽ പുതിയൊരു വൃഥതാരഞ്ഞിനു പോകാനും പുതിയ ചെലവുകൾ വഹിക്കാനും കക്ഷിക്കാണെങ്കിലും നന്നിൽ കോടതിക്കു വെവ്വേറുമുണ്ട്. ഇതുവരെമാറു തെറ്റ് എല്ലുപ്പും തിരുത്താമെന്നിരിക്കു പുതിയൊരു വിചാരണക്കു നിങ്ങൾ വിഡിക്കയില്ല". ജയ്യജി തുടർന്നു പറഞ്ഞു.

അഭ്യന്തര ആ വക്കിലിവിന്റെ എതിരഭിന്നായം തള്ളപ്പെട്ടു. കോടതി തെറ്റു തിരുത്തിക്കൊണ്ട് ആ തിരുമാനം ഉറപ്പിക്കുകയോ തിരുത്താൻ ആ വിദഗ്ദ്ധ മധ്യസ്ഥനോടു ആജ്ഞാപാട്ടുകുകയോ ചെയ്തു. എതാണു ചെയ്തതെന്നും താൻ മറന്നു.

എനിക്ക് ആപ്പോദം തോന്തി. എത്തേരെ കക്ഷിക്കും നിനിക്കു വക്കിലിനും സന്തോഷമായി. സന്തുരുത ബലിക്കിക്കാതെ വക്കിൽ ജോലി ചെയ്യുക അസാധ്യമല്ല എന്ന എത്തേരെ വിശ്വാസം നന്നു കൂടി ഉറച്ചു.

എക്കിലും നിയമവ്യതിയാപി മലിനമാക്കുന്ന നിയമവ്യതിയാപി അടിസ്ഥാനപരമായ വെകലിലും പികിൽസിച്ചു മാറ്റാൻ വക്കിൽജോലി ചെയ്യുന്നോരും കാട്ടുന്ന സന്തുരുതക്കുപോലും സാധ്യമല്ലെന്ന് വായനക്കാർ ഓർമ്മാക്കുന്നു.

46. സഹപ്രവർത്തകരായി മാറിയ കക്ഷികൾ

നെറ്റാളിലെയും ട്രാൻസ്വാളിലെയും നിയമവ്യതിക്കൾക്കു തമില്ലെങ്കിലും വ്യത്യാസം നെറ്റാളിൽ രണ്ടുതരം വക്കിലിമാർ (joint bar) ഇല്ലായിരുന്നു എന്നതാണ്. അതായത് നെറ്റാളിൽ ഒരു ബാരിന്സീറ്റർക്ക് അധ്യക്ഷരിത്തേരെ പദവി നല്കുപ്പെട്ടാൽ അധ്യക്ഷരിക്ക് അധ്യക്ഷരായും അറോർഡണിയായും ജോലി

എന്നാൽ ട്രാൻസ്ഫോർമേറിൽ പോലും മജിസ്ട്രറുടെയുടെതു കേസു നടത്താൻ അദ്ദോൾപ്പിംഗിലുകൂടുതലാക്കാനും വരുക്കണം ജോലിയാണ് സ്വഭാവിൽ ഒരു മജിസ്ട്രറുടെയും മുന്നാക്കും എഞ്ചിനീയറുകളും കൈമാറ്റി പഠിച്ചുണ്ടായി എഞ്ചിനീയറിൽ കുറവും ഏജൻസിയാണ്. സാക്ഷിക്കുട്ടിൽ അധികാർ ആകുക തകർന്നു വഹിച്ചായതു എഞ്ചിനീയറും അതിനാൽ എഞ്ചിനീയറുകളും വാറ്റിയും നടത്താതെ കൈസു തൃപ്തിക്കുള്ളാൻ മജിസ്ട്രറു ട്രാൻസ്ഫോർമേറും, എതിരിലാം വശിൽ അംഗീകരിപ്പെട്ടു. മജിസ്ട്രറു സന്നദ്ധം സഹായി. എതിരിലായും ഒരു കള്ളക്കേണൽ കൊണ്ടുവന്നതിന് എഞ്ചിനീയർ കഷിഡിയെ ദൈർഘ്യം ശക്താരിച്ചു. എഞ്ചിനീയർ കള്ളക്കേണ്ടുകൾ എടുക്കാറില്ലെന്ന് അഥവാഗഢിയായായിരുന്നു. അത് എന്നാന്നുള്ള ഓൺലൈൻപ്രൈവേറ്റും അധികാർ തന്റെ രണ്ടു സമ്മതിച്ചു. തനിക്കെതിരെ വിധിക്കാൻ മജിസ്ട്രറു നോടു എന്നാവശ്യമുട്ടിൽ അധികാർക്കുന്നൊടു വിരോധം തോന്തിയിലെ നൃംഖാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നാൽ വാറ്റിയും ഇന്നു കേസിലെ എഞ്ചിനീയർ നടപടി പ്രശ്നക്കീറിനെ പ്രതികുലമായി വായിച്ചുപിടിച്ചു. എന്നുമാത്രമല്ല അത് എഞ്ചിനീയർ ജോലി കുടുതൽ എല്ലാമ്മാക്കുകയും ചെയ്തു. നന്ത്യങ്ങളാട്ടുള്ള എഞ്ചിനീയർ അഞ്ചുപ്പണ മന്ത്രാലയം വകുൽഗംഭീരായുടെ ഉടക്കും എന്നുംപുറി മത്തിപ്പും വർദ്ധിച്ചു. വർദ്ധിച്ചുവരുമ്പുന്നതിനിൽ പ്രശ്നം ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും ചില കാര്യങ്ങളിൽ അവരുടെ നിന്നുവരാത്തിനു പുതുമാക്കാൻ എന്നിക്കു സാധിച്ചു.

എൻ്റെ വകുപ്പിലേജാബിലും ഇടക്ക് അവിവിധരായിൽ അനുബന്ധപ്രകാശിൽ ആത്ത കക്ഷികളിൽ നിന്നോ സഹപ്രവർത്തകരിൽ നിന്നോ മറ്റൊപ്പിക്കുന്ന ശിലം എന്നിക്കിലുണ്ടുമുണ്ട്. എന്നിക്കു ബുദ്ധിമുദ്രയിൽ തോന്ത്രിയ കേസുകൾ ഒരു മണ്ഡലങ്ങളിലും മാന്ദിരങ്ങാടാലോപ്പിക്കാൻ കക്ഷിയും ശാഖാ ഉപഭോക്കുമായിരുന്നു. അതും ശാഖാ തന്നെ കേസു നടത്തുകയാണ് അക്കാദമിഷ്ട്ടം കിൽ ഒരു സിനിയർ വകുപ്പിന്റെ സഹായം തേടാൻ ആയാളുടെ സഹായം തന്നെ വാങ്ങുമായിരുന്നു. ഇല തുറന്ന പെരുമാറ്റം കക്ഷികളുടെ അതിരു സ്ഥാപനഫലവും വിശ്വാസവും എന്നിക്കു നേടിതെന്നു സിനിയർ വകുപ്പിലുമായി കൂടിയാലോപ്പം വേണ്ടിവന്നും ഏഴാക്കേ അതിനു പീഡി നല്കാൻ ആവശ്യം

രുക്കമായിരുന്നു. ഇത് സ്റ്റേപ്പറവിശോസങ്ങൾ പൊതുപ്രവർത്തനത്തിൽ എന്നിക്ക് വലിയ സഹായം ചെയ്തു.

ഈയും സമുദ്ദായ സേവനമായിരുന്നു കക്ഷികളാട്ടിക്കൾ എൻ്റെ പ്രാക്കിസ്റ്റിൻറെ ലക്ഷ്യമെന്ന് മുന്നഖ്യാതാളിൽ സുചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനു തന്നെയും ജനങ്ങളുടെ വിശ്വാസം നേടുകയെന്നത് ബന്ധപ്രകാശനികമായിരുന്നു. പ്രാതിനിധി ചെയ്ത വക്കിൽപ്പുനിയേയും വിശാലമായും തന്നെയും കാരി സേവനമെന്നു പറക്കാതി. അവരുടെ അവകാശങ്ങൾക്കായി അയിൽവാ സംബന്ധിന്റെ കഫ്ടതകൾ സാഹിക്കണമെന്നു ഞാന്മാപദശിപ്പുപൂർവ്വം വളരെ പ്രേരി സന്തോഷങ്ങളാടെ ആ ഉപഭോഗം സ്ഥിക്കിപ്പു. അക്കാദ്യം ശരിയാണോ എന്ന് അതു പിന്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നിലുള്ളതു സ്റ്റേപ്പറവിശോസങ്ങൾ പേരിലുച്ചിട്ടുണ്ട് അവരങ്ങൾ ചെയ്തത്.

ഞാനിൽ ഏഴുതുന്നോട് പല മധ്യസ്ഥരാകളും എൻ്റെ മഹാലീഡ് മുഖ വരുന്നു. നാറുക്കണക്കായ കക്ഷികൾ എൻ്റെ സ്റ്റേപ്പറത്താലും പൊതു സേവനത്തിൽ യാർത്തു സഹച്ചറവർത്തനകളുമായി മാറി. മറ്റുതന്ത്രങ്ങിൽ സ്വഭവിച്ചുകളും ആപത്തുകളും നിരണ്ണതായിരുന്ന ഒരു ജീവിതത്തെ അവലും അടക്കപ്പെട്ട മാധ്യമുള്ളതുതാക്കി.

47. ഒരു കക്ഷിയെ രക്ഷപെടുത്തിയതെപ്പറ്റി

പാശ്ചാ റാംജിയുടെ പേര് വാജനാർക്ക് ഇപ്പോൾ സൗഖ്യിക്കിന്മാരിക്കാണും. ഒരേ സമയം എൻ്റെ കക്ഷിയും സഹച്ചറവർത്തകരായി അഭിംഗ വ്യക്തിയാണെന്നും. അമുഖം ആലോ സഹച്ചറവർത്തകരും. പിന്നീടു കക്ഷിയുമായിതിന്റെ വ്യക്തി എന്നു പറയുകയാണും കുറേക്കുടി ശരി സ്വന്തം കുടുംബക്കാരുംഘടിപ്പോലും അദ്ദേഹം എൻ്റെ ഉപഭോഗം തെടുകയും അതുസ്ഥിപ്പിച്ചിരുന്നു. ചെയ്തുപോന്നും അന്തരുതം അദ്ദേഹത്തിൽ എൻ വിശ്വാസം ഞാൻ നേടിയിരുന്നു. രോഗത്തായിരിക്കുമ്പോഴും. അദ്ദേഹം എൻ്റെ സഹായം തെട്ടും. ഞങ്ങളുടെ ജീവിതത്തികൾ തമിൽ വലിയ അന്തരം ഉണ്ടായിരുന്നുണ്ടെന്നും എൻ്റെ മുൻവെദ്യം സ്ഥിക്കിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹം മടപ്പിരുന്നില്ല.

ഈ സ്റ്റേപ്പറത്തിൽ വിശകൽ വള്ളാത്തതാരു ആപത്തിൽപ്പെട്ടു തന്റെ മികച്ച കാലുംഘട്ടും എന്നോടു പിഡ്യുമാഡിരുന്നുകുള്ളും ഒരു കാലും അദ്ദേഹം നന്നപ്പുറവും മറച്ചുപെട്ടും. മോംബെയിൽ നിന്നും കൺക്രെട്ടിൽ നിന്നും, ധാരം മും സുധാന്നങ്ങൾ ഇറക്കുമതി ചെയ്തിരുന്ന ആളുംഘട്ടോഹം. ഇടക്ക് ചുക്കം ചെറുപ്പിലും ഏറെപ്പെട്ടു. പക്ഷേ കസ്ത്രാൻ ഉഡ്യോഗസ്ഥിക്കുമായി നല്ല സന്ദർഭ തിരികായിരുന്നതിനാൽ അവരാലും അദ്ദേഹത്തെ സംശയിച്ചിട്ടും. അദ്ദേഹം നല്ല കിടിരുന്ന സാധനപ്പെട്ടിക വിശ്വസിച്ചും അവർ ചുക്കം ചുക്കാനികിരുന്നത് കളുക്കടത്തിയാണ് (ചുക്കം ചെട്ടിപ്പ്) നേർക്കു ചിലൾ കണ്ണടക്കുകയും. ചെയ്തി രികാം.

എന്നാൽ ഗുജറാത്തി കവി ആവോധ്യേട ശക്തമായ ഉപമ ഉപയോഗിച്ചു പാഴ്സി റസ്റ്റാജിയുടെ കളവും ഇതിന് അപവാദമായിരുന്നില്ല. ആ നാളി സുഹൃത്ത് എൻറീയടക്കത് ടാറിഡൈത്തി കവിളിലുടെ കണ്ണിലെലിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “സഹാദരാ ഞാൻ നിങ്ങളെ വണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. എൻറീ കുറാ അധികൃതൻ ഇന്നു കണ്ണപിടിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ചുക്കം വെട്ടിക്കുകയും സിനിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇയിലിൽ പോതി തുലയണം. ഈ കഷ്ടാവസ്ഥയിൽ നിന്ന് ഒരുപാക്ഷ നിങ്ങൾക്കു മാത്രം എന്നു രക്ഷിക്കാൻ സാധിക്കും. നിങ്ങളിൽ നിന്ന് മരുഭൂമി ഞാൻ മരച്ചുവച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ വ്യാപാരത്തിലെ ഖത്തരം സുത്രങ്ങൾ പറഞ്ഞ് നിങ്ങളെ ശല്യപ്പെട്ടുനേരണ്ടെന്ന് എനിക്കു തോന്തി. അതുകൊണ്ട് ഈ ചുക്കം വെട്ടിപ്പിനെപ്പറ്റി ഞാൻ നിങ്ങളോടു പറഞ്ഞില്ല. അതിന് ഇപ്പോൾ ഞാൻ എത്രക്കണ്ണു പശ്ചാത്ത പിക്കുന്നു!”.

അദ്ദേഹത്തെ സമാധാനിപ്പിച്ചിട്ട് ഞാൻ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കണം രക്ഷിക്കാതിരിക്കുന്നു ചെയ്യുന്ന കാര്യം ഈശ്വരൻശ്രീ കരണ്ണലിലാണ്. എൻറീ റിതിയാബനകിൽ, നിങ്ങൾക്കിടവുള്ളതാണാല്ലോ. കുറാ തുറന്നു സമ്മതിച്ചുകൊണ്ട്, രക്ഷപ്പെട്ടുതന്നാൽ ശ്രമിക്കുകയെ എനിക്കു സാധിക്കും”.

ആ പാഠം പാഴ്സിക്ക് അപമാനിക്കപ്പെട്ടു പോലെ തോന്തി. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: “എന്നാൽ, നിങ്ങളുടെ മുന്നിൽ ഞാൻ കുറാ എറുപരാഞ്ഞതു പോരെ?”.

“നിങ്ങൾ എന്നാടലു ഗവൺമെന്റിനേനാണ് കുറാ. ചെയ്തത്. അപ്പോൾ എൻറീ മുന്നിൽ കുറാ തുറന്നു സമ്മതിച്ചതുകൊണ്ട് എന്നു പ്രയോജനം?” ഞാൻ സാമ്പ്രദായി ചോദിച്ചു.

“തിരീച്ചയായും നിങ്ങൾ ഉപദേശിക്കുമ്പോലെയേ ഞാൻ ചെയ്യു. എങ്കിലും എൻറീ മുൻ വകീലിൽ മിസ്റ്റർ — റോട്ട്, ഓനാലോചിക്കുമോ? അദ്ദേഹം ഒരു സ്കേമീതിൽ കുടിയാണ്”, പാഴ്സി റസ്റ്റാജി പറഞ്ഞു.

അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നും ഈ ചുക്കം വെട്ടിപ്പു വളരെക്കാലമായി നടക്കുന്നതാണെന്നു ബോധ്യമായി. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ശരിക്കു കണ്ണപിടിച്ച കുറാ ചെറിയെരുതുകയുംതൊയിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ആ വകീലിന്റെയടക്കത്തു പോയി. അദ്ദേഹം കഥാസ്ഥികൾ പരിശോധിച്ചിട്ടു പറഞ്ഞു: “ഒരു ജൂറിയായിരിക്കും കേസ് വിചാരണ ചെയ്യുന്നത്. നെറ്റാളിലെ ജൂറി ഒരിന്ത്യാക്കാരനെ കുറാ വിമുക്തനാക്കാൻ യാതൊരു സാധ്യതയുമില്ല. എങ്കിലും ഞാൻ പ്രതിക്ഷേഖകവിട്ടുന്നില്ല”.

ഈ വകീലിനെ എനിക്ക് അടുത്തിരിയില്ലായിരുന്നു. പാഴ്സി റസ്റ്റാജി ഇടപെട്ടു: “ഞാൻ താങ്കൾക്കു നൽ പറയുന്നു. ഈ കേസിൽ മി. ഗാന്ധിയുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തനിക്കാനാണ് എനിക്കാഗ്രഹം. അദ്ദേഹത്തിന് എൻനു നന്നായിരിയാം. താങ്കൾ തിരീച്ചയായും അദ്ദേഹത്തിന് ആവശ്യമായ ഉപദേശം നലക്കണം”.

എ വകീലിന്റെ കാര്യം അങ്ങനെ തിരിത്തിട്ട ഞങ്ങൾ പാഴ്സി റസ്റ്റാജി യുടെ കെട്ടിലേക്കു പോയി. അവിടെ എൻ്റെ അഭിപ്രായം വിശദമായി ഞാൻ ദ്രോഗത്തോടു പറഞ്ഞു:

“ഈ കേസ് കോടതിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോകണമെന്നുപോലും എന്നി കു തോന്ത്രിന്മുള്ള നിങ്ങളുടെമേൽ കേസു നടത്തണം വേണ്ടെങ്കിൽ എന്ന് കണ്ടും ഒമ്പീസർക്കു തിരുമാനിക്കാബുന്നതാണ്. അഡ്വോക്യറി ജനറലി എൻ്റെ ഉപദേശമനുസരിച്ചാണും അദ്ദേഹത്തു തിരുമാനിക്കുക. റണ്ടുപേരും യും ചെന്നു കാണാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്. അവർ നിശ്ചയിക്കുന്ന പിഛ കൊടു കാണാൻ നിങ്ങൾ സന്നദ്ധത കാട്ടുണ്ടാമെന്നാണ് എൻ്റെ അഭിപ്രായം. അവർ അതി നു സമർത്ഥക്കുമെന്നു കരുതാം. എന്നാൽ അവരതിനു സമർത്ഥക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ അഭിപ്രായം ചെയ്യിലിൽ പോകാൻ രഘുക്കുമായിരിക്കണം. എൻ്റെ അഭിപ്രായ അതിൽ കൂടും ചെയ്യുന്നതിലാണ്, ജയലിൽ പോകുന്നതിനേക്കാൾ ലജ്ജിക്കാ നുള്ളത്. ലജ്ജംവഹനമായ കൂട്ടും ചെയ്യുകഴിഞ്ഞു. ജയിൻസിക്കഷയ ഒരു പ്രായശക്തിമായി നിങ്ങൾ കണക്കാക്കണം. ഇന്നിനേൽക്കും ചുക്കം വെട്ടിപ്പി നടത്തില്ല എന്നു പ്രതിജ്ഞയെടുക്കുന്നതിലാണ് അമാർത്ഥ പ്രായശക്തി. അടങ്കുന്നത്”.

ഇതെല്ലാം പാഴ്സി റസ്റ്റാജി സീക്രിച്ചേറ്റ് പറഞ്ഞുകൂടും അദ്ദേഹം ഒരു ഡിപ്പോരൂപസന്ധായിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൈ രും ഇപ്പോൾ ഇല്ലാതായിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരും പെരുമയും അപകടത്തിലായിരിക്കുന്നു. അതു ശ്രദ്ധയോടും അഭ്യാനിച്ചും താൻ കെട്ടി ഉയർത്തിയ ആ മൺമാളിക തകർന്നു തിരിപ്പണമായാൽ തന്റെ സ്ഥിതി എന്നായിരിക്കും?

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “എന്ന പുരിംഖായും നിങ്ങളുടെ കൈകളിൽ എല്ലാ പിച്ചിരിക്കാതാണു പറഞ്ഞെല്ലാ. നിങ്ങൾക്കിടക്കമുള്ളതുപോലെ ചെയ്യാം”.

എൻ്റെ വാക്സാമർത്ഥം മുഴുവൻ ഈ കാര്യത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചു. കസ്റ്റംസ് ഓഫീസറിന്റെ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും ദെഡ്ഗ്രേഡും അദ്ദേഹത്തെ അതി തിരുച്ചു. ഇതോടു ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ കണക്കുണ്ടുകൂടും അദ്ദേഹത്തെ എല്ലാ പിക്കാമെന്നു ഞാൻ വാക്കു കൊടുക്കുകയും പാഴ്സി റസ്റ്റാജി ഇതിൽ എത്ര മാത്രം പശ്ചാത്തപിക്കുന്നുവെന്ന് പറഞ്ഞു മനസ്സിലംകൂകയും ചെയ്തു.

കസ്റ്റംസ് ഓഫീസർ പറഞ്ഞു: “ആ പഴയ പാഴ്സിയെ എന്നിക്കിപ്പടക്കാണ്. അയാൾ ഇങ്ങനെ സ്വയം വിശ്വാസിയായതിൽ ഞാൻ വേദിക്കുന്നു. എൻ്റെ കർത്തവ്യമെന്താണെന്ന് നിങ്ങൾക്കരിയാമല്ലോ. അറ്റാർഡി ജനറലി എൻ്റെ ഉപദേശപ്രകാരമാണ് ഞാൻ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെയട്ടു തൽ നിങ്ങളുടെ എല്ലാ വാക്സാമർത്ഥവും പ്രയോഗിക്കാണ് ഞാൻ നിങ്ങളെ ഉപദേശിക്കുന്നു”.

“അദ്ദേഹത്തെ കോടതിയിലേക്കു വലിച്ചിഴക്കാൻ താങ്കൾ നിർബന്ധം പിടി കാതിരുന്നാൽ ഞാൻ വളരെ നടിയുള്ളവനായിരിക്കും”, ഞാൻ പറഞ്ഞു.

അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്ന് ആ ഉറപ്പ് കിട്ടിയശേഷം ഞാൻ അട്ടോർണി ജനറലു മായി എഴുത്തുകുത്തുകൾ നടത്തി. അദ്ദേഹത്തെ കാണുകയും ചെയ്തു. എൻറ സഖ്യർഥാ നിഃഖലപട്ടനയ അദ്ദേഹം അഭിനവിക്കുകയും ഞാനോന്നും മറച്ചുവച്ചിരുന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു ബോധ്യമാവുകയും ചെയ്തു എന്നു സന്ദേശങ്ങളാട്ട് പറയാം.

ഇരുപ്പു വന്നുപ്പെട്ടാണോ അനോ മറ്റൊരു കാര്യത്തിലുമാണോ, എൻറ നിപ്പകപട്ടനയും നിർബന്ധമായും കണ്ട് അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറയാനിടയായതെന്ന് ഇപ്പോൾ ഞാനോർക്കുന്നില്ല: “ഇപ്പോൾ മറ്റൊരു മറുപടി നിങ്ങൾ ഒരുക്കലും സിക്കരിക്കിരുന്നു തോന്നുന്നോളോ”.

പാഞ്ചി റംഡാജിയുടെ പോരിലുള്ള കേസ് തന്ത്രത്തിൽപ്പോലീ, ചുക്കാ റവട്ടി ഫും നടന്നിയതായി അദ്ദേഹം തുറന്നു സമ്മതിച്ചു തുകയുടെ ഇരട്ടി പിശയായി അടയാളങ്ങൾക്കിടന്നു. തന്റെ അനന്തരാവകാശികൾക്കും സഹവ്യാപാരികൾക്കും ഓർക്കാനുള്ള ഒരു ശാശ്വത രേഖയായി ഈ കേസിലെ ഏല്ലാ വിവരങ്ങളും എഴുതി മൂലിക്കി ചെയ്തിരുന്നു. തന്റെ ഓഫീസിൽ ആക്കാൻവേണ്ടും വിന്ന അം പാഞ്ചി റംഡാജി കാണിച്ചു.

റംഡാജിയുടെ ലുഡ ക്യാമ്പിക്കമായ പശ്ചാത്താപത്തിൽ വിണ്ണുപോകരുതെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഹൃത്തുക്കൾ എന്നിക്കു മുന്നാറിയില്ല എങ്കിൽ. അതെല്ലാം ഞാനുദ്ദേശഭേദതാട്ടു പറഞ്ഞപ്പോൾ റംഡാജി പറഞ്ഞു: “ഞാൻ നിംബളേ രഖിച്ചുവരുന്ന് എൻറെ വിധി എന്തായിരിക്കും?”

1. ആദ്യത്തെ അനുഭവം

പരിഗിക്കിൽ നിന്നു വ്യറ്റപ്പെട്ടിരുന്ന സംഖ്യ, ഞാൻ എങ്കുന്നതിനു മുന്നുന്ന നാട്ടിൽ എത്രയിരുന്നു. എങ്ങളുടെ മുൻനിശ്ചയപ്രകാരം അവർക്കുതുംപു ഞാനാൻ എത്രമാണിയിരുന്നത്. എന്നാൽ എന്നികൾ ഈല്ല ഒടിരിവച്ച് ആധകാവളത്തിൽ മൂടപ്പെടുമെന്നതുമുല്ല എഴു കണക്കുട്ട ലുകളും. തെറ്റി. ഇംഗ്ലീഷിൽ അനിശ്ചിതമായി എന്നിക്കു തങ്ങാണിവരുമെന്ന നു കണക്കും ഇത് ഫിനിക്സ് സംഘത്തെ താമസിപ്പിക്കാൻ പറ്റിയ സ്ഥലം കണ്ണന്നുമെന്ന പ്രസ്താവ് എന്നു അല്ല. കഴിയുമെങ്കിൽ അവരെല്ലാം ഒരു മിച്ച് ഇന്ത്യൻ താമസിക്കണമെന്നു. പരിഗിക്കിൽ ജീവിച്ചതുവേംവെല്ല ജീവിക്കണമെന്നു. ഞാനാണുഗ്രഹിച്ചു. അവർക്കു പോകാനായി ശൃംഖല പെട്ടുന്ന പറ്റി എത്രക്കില്ലോ ആദ്യമത്തെപ്പറ്റി എന്നിക്കെന്നില്ലൊരുത്തില്ലോ. അതുവകാശി മി. ആന്റിഡ്യൂസിനെ കണ്ണാനും അദ്ദേഹത്തിനെന്ന ഉപഭോഗപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കാം. അവർക്കു ഞാൻ കണികയിട്ടുണ്ട്.

അങ്ങനെ അവരെ ആലു കാംഗ്രീ ഗുരുകുലത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചു. അവിടെ, പരേതനായ സ്വാമി ശ്രദ്ധാനന്ദജി അവരെ സ്വന്തം മക്കളുമുഖലെ കണക്കാക്കി. അതിനുശേഷം ശാന്തിനികേതനം ആദ്യമാണതിൽ അവരെ പഠിച്ചു. അവിടെയും സമാനമായ സ്ഥലപരം, കവിയും, അദ്ദേഹത്തിനെന്നിട്ടും ആശ്രിക്കാറും. അവരുടെമേൽ വർഷിച്ചു. ഈ രണ്ടു സ്ഥലത്തുനിന്നും, അവർ നേടിയ അനുഭവങ്ങൾ അവർക്കും എന്നിക്കും വളരെ സഹായകമായിട്ടുണ്ട്.

ആന്റിഡ്യൂസിനെറ്റ് ത്രിമുഖത്തികൾ കവി ടാഡോറും ശ്രദ്ധാനന്ദജിയും പ്രിൻസിപ്പാൾ സുശീൽ രൂദ്യയുമാണെന്ന് ഞാനുദ്ദേശ്യത്താട്ടു പറയാറുണ്ട്. ഒക്ഷിസാന്റ്രിക്കയിലാവിരുന്നപ്പോൾ അവരെപ്പറ്റി എത്ര പറഞ്ഞാലും, അദ്ദേഹം തനിനു കഴിഞ്ഞില്ലൊരുന്നു. ഒക്ഷിസാന്റ്രിക്കയെക്കുറിച്ചുള്ള ഏറ്റവും അവനു കും മധ്യരംഗമണകളിൽ എറ്റു മധ്യരവും ഉജ്ജഞ്ചലവുമായ നന്ന് ഇന്ന മഹാത്മി താഴെപ്പറ്റി അഭ്യർഹാരതം ആന്റിഡ്യൂസ് നടത്തിയിരുന്ന സംഭാഷണങ്ങളാണ്. സ്വാഭാവികമായും, പരിഗിക്സ് സംഘവും, സുശീൽ രൂദ്യയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ആന്റിഡ്യൂസ് എൻ്റ്രൈട്ടുചെയ്തു. പ്രിൻസിപ്പാൾ രൂദ്യത്തിൽ ആദ്യക്കു ഉണ്ടായിരുന്നില്ല; എന്നാൽ ഒരു വിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അഞ്ച് പുറഞ്ഞമായും പരിഗിക്സ് കൂട്ടുംബത്തിന് യഥാർത്ഥം ഉപയോഗിക്കാൻ അദ്ദേഹം വിട്ടുകൊടുത്തു. എന്നിൽ ഒരു ദിവസത്തിനുകൂടം പരിഗിക്സുമായുള്ള വേദിപാടു അവർ വിസ്തരിച്ചു. അതു എല്ലാവും സ്വന്തം ഫിട്ടിലാണെന്നു തോന്നിക്കുന്ന തന്ത്തില്ലോമായി ആണും അദ്ദേഹത്തിനെന്നിട്ടും ആശ്രിക്കാറുടെ പെരുമാറ്റം.

ബോംബൈയിൽ കൂപ്പിറങ്ങിയപ്പോൾ മാത്രമാണ്, പിനിക്സ് സംഘം ശാന്തിനികേതനത്തിലാണെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയത്. അതിനാൽ ഗോവ ലെയേ കണ്ടശേഷം കഴിവത്തും വേഗം അവരെ പോയി കാണാൻ ഞാൻ തിട്ടു കൊം കുട്ടി.

ബോംബൈയിലെ സീക്രിറ്റണിങ്സ് ചെറിയൊരു സത്യാഗ്രഹമെന്നു പറയാവുന്നത്, നടത്തുന്നതിന് അവസ്ഥമെന്നാക്കിയാണു.

മി. ജഹാംഗിർ പെറ്റിറ്റിൻറെ സ്മാർത്തൻ എന്നെ ആദരിക്കാനായി നട അതിയ വിരുദ്ധനിൽ, ഗുജറാത്തിയിൽ സംസാരിക്കാൻ എനിക്കു ദയവും, തോന്ത്രിയിലും, ജീവിതത്തിന്റെ മല്ല കാശം കരാർ ജോലിക്കാരുടെ ഇടയിൽ കഴിച്ചു എന്നിക്ക് കള്ളാവിക്കുന്ന പ്രകാശത്തോടുകൂടിയ കൊട്ടാര സ്വഭാവം ചുറ്റുപാടിൽ, ഞാനോരു വെറും നാടനാണുന്ന തോന്ത്രി. കത്യവാർ സ്വന്നായ അതിലുള്ള മേൽക്കൂപ്പുഡയവും തലേക്കട്ടും ദോത്തിയും കൊണ്ട് ഞാൻ ഇന്നത്തെക്കാൾ ഏതാണ്ടു പരിപ്പക്കുതന്നായി അനും തോന്ത്രിക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ മി. പെറ്റിറ്റിൻറെ മണിമാളിക്കയുടെ പ്രതാപപെശവരും തിരിത്തും എൻറ പ്രകൃതിക്കിണങ്ങാത്തവധായി അനുവേചപ്പെട്ടു. എന്നായാലും നട പിരോസ്പായുടെ സംരക്ഷണപ്പീറ്റിന്റെ അഭ്യന്തരീകരിച്ചിരുന്ന ഒരുവിധം നന്നായി കാരും കഴിച്ചു ഞാൻ രക്ഷപ്പെട്ടു.

അതിനുശേഷം ഗുജറാത്തികളുടെ സീക്രിറ്റണം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഗുജറാത്തികൾ രു സീക്രിറ്റണം കുടാതെ പോകാൻ എന്നെ അനുവദിക്കുമുായിരുന്നില്ല. അത് പരതെനായ ഉത്തരവാൽ ത്രിവേദി സംഘടിപ്പിച്ചതായിരുന്നു. അതിന്റെ കാര്യപരിപാടി ഞാൻ മുൻകൂട്ടി അനേകാൾക്കുണ്ടായിരുന്നു. രു ഗുജറാത്തി എന്ന നിലക്ക് മി. ജിന്നയും അതിനു വന്നിരുന്നു. അഭ്യുക്ഷനായിട്ടാണോ മുഖ്യപ്രാഭാക്കനായിട്ടാണോ അദ്ദേഹം പങ്കടക്കുത്തതെന്ന് ഞാനോർക്കുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലീഷിൽ ചെറുതും മധ്യരവുമായ രു പ്രസംഗം നടത്തി. മറ്റു പ്രസംഗങ്ങളിൽ മിക്കതും ഇംഗ്ലീഷിൽ തന്നെ ആയിരുന്നു എന്നാണെന്ന കണ്ണം ഓർമ്മ. എൻറ അവസ്ഥമായപ്പോൾ ഗുജറാത്തിയാട്ടും പിരോസ്പാനിയോളുള്ള എൻറ പക്ഷപരാ വിവരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഗുജറാത്തിയിൽ നാലി പറഞ്ഞു. ഗുജറാത്തികളുടെ രു സമേഖനത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷുപയോഗിക്കുന്നതിനാട്ടുള്ള എൻറ വിനിത്തമായ പ്രതിഷ്ഠയവും പ്രകടിപ്പിച്ചു. ഇത് അല്പം മട്ടിയാട്ടുകൂടിയാണു ഞാൻ ചെയ്തത്. കാരണം, തീരുല്പകാലം വിഡേശങ്ങു കഴിഞ്ഞിട്ടു നാട്ടിലെത്തിൽ, പില്പയമില്ലാത്ത ഒരു നിലവിലുള്ള അചാരങ്ങളുടു പ്രതിഷ്ഠയിക്കുന്നത് മര്യാദകേടായി മറ്റുള്ളവർ കണക്കാക്കുമോ എന്ന ഭയം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഗുജറാത്തിയിൽ സംസാരിക്കാനുള്ള എൻറ നിർബന്ധമായിബാധിച്ച അരും തന്റെപരിച്ചതായി തോന്ത്രിയില്ല. എൻറ ആക്ഷേപത്തോട് അവർ യോജിച്ചപോലെ തോന്ത്രിയിൽ ഞാൻ സന്നോധിക്കയാണ് വാസ്തവത്തിൽ ഉണ്ടായത്.

എൻറ പുതിയതരം ആശയങ്ങളെ നാട്ടുകാരുടെ മുന്പിൽ വെക്കുന്ന

തിനു വിഷമിക്കേണ്ടതില്ലെന്ന് ചിന്തിക്കാൻ അങ്ങനെ ഈ സമേചനം എനിക്കു ദയവും തന്നു.

ഈ പ്രാധമികാനുഭവങ്ങളുടെ നിറവിൽ, ബോംബെയിൽ അപ്പകാലം താമസിച്ചിട്ട് ഗോവബലയുടെ കഷണമനുസരിച്ച് ഞാൻ പുന്നയിലേക്കു പോയി.

2. ഗോവബലയുടെ കുടെ പ്രസ്താവിൽ

ഞാൻ ബോംബെയിൽ എത്തിയ നിമിഷം, ഗവർണ്ണർ എന്ന കാണാനാ ശ്രദ്ധിക്കുന്നു എന്നും പുന്നയിലേക്കു പോകുന്നതിനുമുമ്പ് അദ്ദേഹത്തെ ചൊന്ന കാണുന്നത് ഉച്ചിതമായിരിക്കുമെന്നും ഗോവലെ എന്ന അറിയിച്ചു. അതനുസരിച്ച് ഞാൻ ഗവർണ്ണറുടെ അടുത്തുചെന്നു. പതിവു കൂൾലാനേഷ്യ സണ്ടേഴ്സിക്കുശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

“ഞാൻ നിശ്ചലോട് ഒരു കാര്യം ആവശ്യപ്പെടുകയാണ്. ഗവർണ്ണറുമാൻ നോടു ബന്ധപ്പെട്ട് വളു നടപടിയും നിങ്ങൾ എടുക്കാനുള്ളേഖനാശം കൈ എന്ന വന്നു കാണാൻ താല്പര്യപ്പെടുപ്പെടുന്നു”.

ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു: “എനിക്കിൽക്കിൽ എല്ലപ്പും വാക്കുതരാൻ കഴിയും. എന്നെന്നെന്നാൽ ഒരു സത്യാഗ്രഹിയെന്ന നിലക്ക്, ഞാൻ ഇടപെടാനുള്ളിടിക്കുന്ന അള്ളകളുടെ നിലപാടു മനസ്സിലാക്കുകയും കഴിയുന്നതു അവരുമായി യോജിപ്പിലെത്താൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നത് എന്നിൽ നിധം തന്നെയാണ്”.

വോലിംഗ്കണ്ട് പ്രഥമ ഏനിക്കു നാഡി പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “നി അർക്കിപ്പിക്കുമ്പുള്ളപ്പാഴാക്കൈ എന്നിന്നിയടച്ചതു വരം. എന്നിൻ ഗവൺമെന്റ് നീരു മനസ്സിൽവും ഒരു തെറ്റും പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ലെന്ന് അപ്പോൾ കാണുകയും ചെയ്യാം”.

അതിന് ഞാൻ മറുപടി നൽകി: “ഈ വിഹിതമാണ് എന്ന നിലനിർത്തുന്നത്”.

ഇതിനുശേഷം ഞാൻ പുന്നയിലേക്കുപോയി. ഈ വിലായേറിയ കാല ഒന്നെ ഓർമ്മകളും രേഖപ്പെടുത്താൻ എനിക്കു സാധിക്കുകയീല്ല. ഗോവ ലെയും ഭാരതസേവകസംഘം (Servants of India Society) തിരെല അംഗങ്ങളും എന്നെന്ന സ്ഥനേറം കൊണ്ടു മുടി. എന്നെ സിക്കിക്കാനായി വരാൻ അവരോടെള്ളാം ഗോവലെ ആവശ്യപ്പെട്ട് എന്നാണെന്നിൽ ഓർമ്മ. എല്ലാത്തരം ദാ വിഷയങ്ങളും അവരോടൊക്കെ ഞാൻ ഉള്ളതുന്നു സംസാരിച്ചു.

ഞാൻ സംഘാതനിൽ ചേരുന്നെന്നു ഗോവലെക്ക് മള്ളേ താൽപര്യമുണ്ടായിരുന്നു; എനിക്കും. എന്നാൽ എന്നിൻ ആദ്ദേശങ്ങളും പ്രവർത്തന സ്വന്തം യാണുള്ളൂ. അവരുടെത്തും തമ്മിൽ വളരെ വ്യത്യാസമുള്ളതിനാൽ ഞാൻ സംഘ തിരിൽ ചേരുന്നത് ഉച്ചിതമാവിക്കുന്നതാണ്. ആ സാംഘംഗങ്ങൾക്കു തോന്തിയത്. എന്നിൽ തന്റെജീവി മുറുക്കപ്പിടിക്കുമെങ്കിലും അതുനെന്ന അവരുടെ തന്ത്രങ്ങളെ ആരംഭിക്കാൻ ഞാൻ സന്തുഷ്ടനും ശ്രദ്ധിമാനുമാണെന്ന് ഗോവ ലെ വിശ്വസിച്ചു.

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “എന്നാൽ, ഒന്തുതിർപ്പിന്റെ നിശ്ചയി സദാ സന്നദ്ധനാണെന്ന കാര്യം സംഘാംഗങ്ങൾ മനസ്സിലുംകാവിൽക്കിട്ടിയും സ്ഥാം ആദ്ദേഹങ്ങളും എ കാര്യത്തിൽ വളരെ നിഃംഗയുള്ളവരും സ്വത്രണവുംകിലുമാണെവർ. നി ഓജാളു അവൻ സീകരിക്കുമെന്നാണ് എരുശൻ പ്രതിക്ഷേ. അങ്ങനെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ പോലും, അവർക്കു നിംബങ്ങളാട്ടു മുകുമാനമോ സ്ത്രീപരമോ ഇല്ലെങ്കിൽ പോലും, വിപാരിക്കരുത്. നിംബങ്ങളാട്ടുള്ള വായി ദാനവും തകർ നാലോ എന്നു പേടിച്ചാണ് അതെനുമാരു അപകടസാധ്യതയുള്ള കാര്യത്തിൽ അവൻ മടക്കാട്ടുന്നത്. നിംബങ്ങളു അതിൽ ഒപചാരികമായി അംഗമാക്കിയാലും ഇല്ലെങ്കിലും രംഗമായിട്ടാണ് ഞാൻ നിംബാളു കണക്കാക്കാൻ പോകുന്നത്”.

ഗോവലൈ എരുശൻ ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾ എന്നാൽ അറിയിച്ചു. അംഗമാക്കിയാലും ഇല്ലെങ്കിലും ശരി എരുശൻ പിനിക്കപ്പെടുത്തുന്നതോടൊപ്പം താമസിക്കാൻ പറ്റിയ രംഗമാം എന്നിക്കുവേണം. അത്, ഗുജറാത്തിലെവിടെയെങ്കിലും ആകുന്നതാണ് എന്നിക്കിപ്പേം. ഒരു ഗുജറാത്തിനെയുണ്ടായി നിലക്കു, ഗുജറാത്തിനു സേവനം ചെയ്യുന്നതിലൂടെ രജുത്തിനു മുഴുവൻ സേവനം ചെയ്യുകയാണ് എന്നിക്കേറ്റു യുക്തമെന്നു ഞാൻ കരുതി. ഈ ആശയം ഗോവലൈക്ക് ഇപ്പോൾപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “തീർച്ചയായും നിംബൾ അങ്ങനെ ചെയ്യുണ്ട്. സംഘാംഗങ്ങളുമായുള്ള നിംബങ്ങളുടെ സാഭാഷണത്തിന്റെ ഫലം എന്നായിരുന്നാലും ആശ്രമത്തിന്റെ ചെലവുകൾക്ക് എന്നോടു ചോദിച്ചാൽ മതി. ആക്രമിക്കരുതെന്നാൽ സ്വന്തമായി കണക്കാക്കും”.

എരുശൻ പൂര്വം സന്നദ്ധാശ കൊണ്ടു നിംബങ്ങു. പണം പിനിക്കുകയെന്ന ഉത്തരവാദിത്തത്തിൽ നിന്നു മോചിതനാവുകയും, ആ ജോലി ഞാൻ തനില്ലെങ്കിൽ ചെയ്യേണ്ടതില്ലെന്നും വിഷമതിലുകുണ്ടോക്കുന്നു എന്നിൽ ഒരു മാർഗ്ഗ ദർശിയുടെ സഹായം ഉറപ്പുകരാമെന്നും, തിരിച്ചറിയുകയും ചെയ്തത് ഒരു ആനന്ദമായിരുന്നു. ഈ എരുശൻ മനസ്സിൽ നിന്നു വലിഡാരു ഭാരം നിക്ഷിക്കുന്നു.

അങ്ങനെ ഗോവലൈ, പരേതനായ ഡോ. ഓവിനെ വിളിച്ചുവരുത്തി സംഘത്തിന്റെ കണക്കുവുമുക്കുകളിൽ എരുശൻ പോരിൽ ഒരു അക്കാദമി തുടങ്ങാനും ആശ്രമത്തിനും പൊതുപ്രവർത്തനത്തിനുമായി എന്നിക്കു വെണ്ടിവരുന്ന ചെലവുകൾ തരാനും, നിർദ്ദേശിച്ചു.

അനന്തര ഞാൻ ശാന്തിനികേതനത്തിലേക്കു പോകാൻ തയ്യാറായി. പോകുന്നതിനു മുമ്പ് ഗോവലൈ തന്റെ അടുത്ത മിത്രങ്ങളെക്കൂടി ക്ഷണിച്ചു എന്ന ക്ഷണം സലപ്പരാം നടത്തി. എന്നിക്കിപ്പെട്ടമുള്ള വിവേകങ്ങൾ അതായത് പഴങ്ങളും അണ്ഡിവർഗ്ഗങ്ങളും കൊണ്ടുവരണ്ട് പ്രത്യേക എർപ്പാടു ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുറിയിൽ നിന്ന് എത്താനും അടി മാറ്റം അക്കലെയാണ് സലപ്പരാം ഒരുക്കിയിരുന്നത്. എന്നിട്ടും അങ്ങാട്ടു നടക്കാനും അതിൽ പക്കട്ട കാണും വയ്ക്കാതെ അവന്മയിലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം, പക്കേ, എന്നോടുള്ള സ്ത്രീപരമത്താൽ അദ്ദേഹം, അവശ്യത മാക്കുകയും വരാൻ നിർബന്ധം പിടി

കുടയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം വന്നു. എക്കില്ലോ ബോധാദേശഭായതിനാൽ എടുത്തു കൊണ്ടുപോയി. അത്തരം ബോധകേൾ അദ്ദോഹത്തിനു പുതിയ കാലുമ്പള്ളായിരുന്നു. അതിനാൽ ബോധം തെളിഞ്ഞാലും ശാഖയുടെ പാർപ്പി തുടരണമെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞയച്ചു. സാംഖ്യത്തിൻറെ അതിമീമാനിത്തിനു മുന്നില്ലെങ്കിൽ തുറന്ന സ്വംഖ്യത്തുവും നടത്തിയ രണ്ടു സഹപ്രദ സംഭാഷണവും ധാന്മായ സംശ്ലഭം മാത്രമായിരുന്നു അത്; നിലക്കെലായും ഇത്തുപഴവും അക്കാലത്തെ പുതുപ്പണംപ്രേം കഴിച്ചുകൊണ്ട് സൃഷ്ടിനുകൾ നടത്തിയ ഉള്ളതുറന്ന സംഭാഷണം.

എന്നാൽ ആ പെട്ടുന്നുള്ള ബോധകേൾ എൻ്റെ ജീവിതത്തിലെ രണ്ടു സാധാരണ സംഭവമായിരുന്നില്ല.

3. അഭത്താരു ഭീഷണി ആയിരുന്നോ?

പുന്നതിൽ നിന്ന് ഞാൻ രാജ്ഞക്കാട്ടിലേക്കും പോർവ്വന്തിലേക്കും, ഫോ ടി. അവിടെ എന്നിക്കെന്നീറ ജൈഷ്ഠൻറെ വിധവയെയും മറ്റു ബന്ധ്യുക്കളെ യും കാണാനുണ്ടായിരുന്നു.

കേൾണ്ണാപ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹകാലത്ത് എൻ്റെ വാസ്തവത്തിനെം റിതി, കരാർ ജോലിക്കാരുടെത്തിനാടു യോജിക്കുന്ന വിധത്തിലുകാൻ വേണ്ടി മാറ്റിയിരുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിലും, വിട്ടിലെ ഉപാധ്യാഗത്തിൽ ആ റിതിതന്നെ ഞാൻ നിലനിർത്തി. ബോധവൈദികർ കരയ്ക്കരിഞ്ഞുമോൾ കത്തുവാർ റിതി യിൽ മുണ്ടും ഉടുപ്പി, മേൽക്കൂപ്പായവും ബാളുള്ള വേഷ്ടിയുടെങ്ങുന്ന വേഷം വിധാനമാണ് എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നത്. അവന്തുവൂം ഇന്ത്യൻ മിൽത്തുണികൊണ്ട് ഉണ്ടാക്കിയതായിരുന്നു. എന്നാൽ ബോധവൈദികൾ നിന്നുള്ള എൻ്റെ ശാന്ത മുന്നാം, സ്രോതീലാഡിരുന്നതിനാൽ പേശിയും, മേൽക്കൂപ്പായവും, കൂടു ടോ അധികമായി തോന്തി ഉപേക്ഷിക്കുകയും എടുപ്പത്തെ വിശദുള്ള ഒരു കാശ്മീരിത്താപ്പിക്കു പണം മുടക്കുകയും ചെയ്തു. അത്തരത്തിൽ വസ്ത്ര ധാരണ, ചെയ്ത ഒരൊള്ള് തിരുപ്പായും പാരപ്പുവനായെ ആരും കണക്കാക്കു.

അക്കാലത്തുണ്ടായ മുൻ ബാധകമുഖം മുന്നാം തോന്തി ചാത്രക്കാരെ വിരാശാമിലോ വശാനിലോ വാച്ച് (എവിടെയെന്ന് ഇന്ത്യാഭാരതമായില്ല) എവാദ്യ പരിശോധന നടത്തിയിരുന്നു. എന്നിക്കേ ലേശം പനിയുണ്ടായിരുന്നു. എൻ്റെ ശരി തെതിന് കുടുതൽ ചുട്ടുകണ്ണതിനാൽ രാജ്ഞക്കാട്ടിലെ മെഡിക്കൽ കാഫീസറുടെ അടുത്തു ദാജിലുകാൻ എന്നോടാവശ്യമാക്കുന്നു. എൻ്റെ പോലും കുറിച്ചുട്ടുകുടഞ്ഞും അദ്ദേഹം എന്നാടു പറഞ്ഞു. പനി

ഞാൻ വദ്ധമാണ് വഴി കടന്നുപോകുന്നുണ്ടെന്ന വിവരം ആരുകൈല്ലും അറിയിച്ചിരിക്കാം, അവിടെന്നെ ഒരു പ്രധാന പെട്ടുപെഖിത്തകനായ മോഞ്ചി ലാൽ എന്ന തുമ്പിക്കാരൻ സ്ത്രേഷനിൽ വന്ന് എന്നെ കണ്ണു. വിരംഗം ചുക്ക പരിശോധനയെക്കുറിച്ചും അതുമുഖം തിരഞ്ഞെടു യാത്രക്കാർക്ക് അനുവദിക്കേണ്ടിവരുന്ന കഷ്ടപ്പൂട്ടുകളുംകൂടുചും അദ്ദേഹം എന്നാടു പറഞ്ഞു. പനി

യായിരുന്നതിനാൽ എനിക്കു സംസാരിക്കാൻ തിരെ താത്പര്യമില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഒരു ചെറിയ മറുപടിയിൽ ഞാൻ അവസാനിപ്പിക്കാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. അത് ഇങ്ങനെ ഒരു ചോദ്യരൂപത്തിലായിരുന്നു:

“ജയിലിൽ പോകാൻ നിങ്ങൾ തയാറാണോ?”

ആലോച്ചിക്കാതെ പറയുന്ന എടുത്തു ചട്ടക്കാരായ യുവാക്കളിൽ ഒരാളായിട്ടാണ് മോതിലിലിനെ ഞാൻ കരുതിയത്. എന്നാൽ മോതിലിലാണ് അങ്ങനെയല്ലായിരുന്നു. അയാൾ ആലോചപിച്ചുറച്ചപോലെ മറുപടി തന്നു:

“താങ്കൾ ഞങ്ങളെ നയിക്കുമെങ്കിൽ തിരിച്ചായും ഞങ്ങൾ ജയിലിൽ പോകും. കത്യവാർക്കാരെന്ന നിലക്ക് ഞങ്ങൾക്കാണു താങ്കളുടെമേൽ ആദ്യാവകാശം. ഇപ്പോൾ താങ്കൾക്കു കാലതാമസം വരുത്തണമെന്നു ഞങ്ങൾ തിരിച്ചായും ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. പകേഡ മടക്കയാത്രയിൽ താങ്കളിലിട്ടെ ഇണ്ടി അല്ലെങ്കിൽ താമസിക്കാമെന്നു വാക്കു തരണം. നമ്മുടെ ചെറുപ്പക്കാരുടെ പ്രവർത്തനവും ആവേശവും കാണുക താങ്കൾക്ക് ആപ്പാരകമായിരിക്കും. താങ്കൾ വിളിക്കുമ്പെന്നാണ് വരാൻ ഞങ്ങൾ ഒരുക്കമാണെന്ന് വിശ്വസിച്ചാലും”

മോതിലിനെ എൻറീ ഫൂട്ടറും കവറ്റനു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹിതൻ അദ്ദേഹത്തെ ഫൂട്ടക്ക്രമത്തിക്കാണ്ടു പറഞ്ഞു:

“ഞങ്ങളുടെ ഭൂത സ്നേഹിതൻ ഒരു തൃപ്യക്കാരൻ മാത്രമാണ്. പകേഡ തന്റെ ജോലിയിൽ അതിവിശദിപ്പിക്കാൻ. ദിവസം ഒരു മൺക്കുർ വിത്തം പണി ചെയ്യുന്നത് തനിക്ക് അത്യാവശ്യം വേണ്ട 15 രൂപ അദ്ദേഹം പ്രതിക്രിയാം ഉണ്ടാക്കും. ബാക്കി സുമയം മുഴുവൻ പൊതുപ്രവർത്തനത്തിന് ഉപയോഗിക്കും. ഞങ്ങൾ വിശ്വാസവുംനേര നാണം കെടുത്തിക്കാണ്ട് അദ്ദേഹമാണ് ഞങ്ങളെ നയിക്കുന്നത്”.

പിന്നീട് മോതിലിലാലുമായി ഞാൻ അടുത്തു ബന്ധപ്പെടുകയും ആ പ്രശ്നസ്ഥിതിൽ അതിരേഖയാക്കിയിരുന്നു. മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. ആ അവസാനത്തിൽ പുതുതായി തുടങ്ങിയ ആഗ്രഹത്തിൽ ഓരോ മാസവും എത്രം നൂം ദിവസം താമസിച്ചു അവിടെത്തെ കുട്ടികളെ തയ്യാറെ പിസ്തിക്കാനും ആദ്ദേഹ തനിലെ കുറേ തയ്യാറോളി സ്വയം ചെയ്തുകൊടുക്കാനും അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. പീംഗാമിനെക്കുറിച്ചും തനിക്കു തിരെ അസഹ്യമായിരിക്കിണിക്കുന്ന ധാരക്കാരുടെ ബുദ്ധിമുട്ടുകളെക്കുറിച്ചും അദ്ദേഹം ദിവസവും ഏറ്റോടു പിയുമായിരുന്നു. പെട്ടുനുണ്ടായ രോഗത്താൽ, ധാരക്കാരി നേരു നിറവിൽ അദ്ദേഹം ദോക്കത്തിൽ നിന്നു നിക്കുപ്പിക്കു, വജ്രാനിലെ പൊതുജീവിതത്തിൽ അദ്ദേഹം കാലുമായി ബാധിച്ചു.

രാജ്ഞീകാംപ്രീലൈജനിക്കാരിന്റെ പിറ്റേനു രാവിലെ ഞാൻ മെഡിക്കൽ സ്കൂൾ അടുത്തു ചെന്നു. അവിടെ ഞാൻ അറിയപ്പെട്ടുകാത്ത ആളുകൾിലുണ്ടും. ഡോക്ടർക്ക് ലഭ്യത്തോന്തി അദ്ദേഹം ഇൻസർവേക്ടറോടു കോഫിച്ചു. അത് അനാവശ്യമായിരുന്നു. കാണും ഇൻസർവേക്ടർ തന്റെ കടക നിർവ്വഹിച്ചുതെ ഉള്ളൂ. അദ്ദേഹത്തിൽ എന്നാണ് അറിയില്ല. അറിയാമായിരുന്നെങ്കിൽ

പോലും മരിച്ചു ചെയ്യാൻ പാടില്ല. ഞാൻ വിണ്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെയടക്കത്തു ചെല്ലാൻ മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ സമ്മതിച്ചില്ല. പകരം ഒരിന്ന് പെക്കംറ എൻഡോയെറ്റേക്ക് അയക്കുന്നതിൽ നിഷ്കർഷ കാട്ടി.

അതുകൂടി, സന്ദർഭങ്ങളിൽ ആരോഗ്യരക്ഷ മുൻനിർത്തി പരിശോധിക്കേണ്ടത് അതു വാഗ്മിമാണ്. വലിയ ആളുകൾ മുന്നാം കൂറ്റിൽ യാത്രചെയ്യുന്നുണ്ടോ കൂടം, അവരുടെ പദ്ധതി ഏതൊധ്യാം, പാവപ്പെട്ടവർ വിഡേയലുകുന്ന എല്ലാ നിബിന്ന് മനകൾക്കും സംമേധയാം വഴിപ്പേടേണ്ടതാണ്. ഉദ്യോഗസ്ഥമാർ നിഷ്കർഷമായി പരുമാറുകയും വേണം. എൻഡോയെറ്റേക്ക് അനുഭവം, ഉദ്യോഗസ്ഥമാർ കാണുന്നതിനു പകരം അടുമാറുകളായി കാണുന്നു എന്നതാണ്. ഉദ്യോഗസ്ഥമാർ അവരോടു പുച്ചുകളാണെന്നിൽ സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മുന്നാം കൂസ്സ് യാത്രക്കാരിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥമാർ അധികാരിയുടെ ഭ്രത്യുന്നപോലെ അനുസരിക്കണം. ഉദ്യോഗസ്ഥന് നിർബന്ധമായി അവരുടെ മർദ്ദിക്കയോ കൊള്ളുകയോ ചെയ്യാം. മിക്കപ്പോഴും തിവിബന്തി കിട്ടാതെ വരുന്നതുശ്ശപ്പെടുത്തുകയും എന്നാവധി അസാക്കുന്നതാണ് ഉണ്ടാക്കിയിട്ട് കുറവു കൊടുക്കുകയും ചെയ്യാം. ഇതു ജൂം എൻഡോയെറ്റേക്കാൻ കല്ലുകൾ കൊണ്ടു ഞാൻ കുണ്ടിട്ടുണ്ട്. കൂടാൻ വിശ്വാസവും നാരും ധനികരും പാവഞ്ഞളുടെ നില സ്വന്മൈയാം സ്വീകരിക്കുകയും മുന്നാം കൂറ്റിൽ സഖ്യരിക്കുകയും പാവഞ്ഞൾക്കു നിഷ്പയിച്ചിട്ടുള്ള സ്വാഭാവികരും അഭ്യന്തരാളും അനിതിയും പതിവുംശംഗരിക്കായി സഹിക്കുന്നതിനുപയോഗിച്ചു. അവരുടെ പടവെടുകയും ചെയ്യാതെ യാത്രാരു പരിഷ്കരണം നാശം സാധ്യമാവുകയില്ല.

കരുവാൻിൽ ഞാൻ ചെന്നിടത്തെല്ലാം വിരാഗം ചുരുക്കാനില്ലെങ്കിലും കുട്ടപ്പാടുകളുണ്ടി പരാതികൾ പറഞ്ഞുകേട്ടു. അതുകൊണ്ട് വെള്ളിങ്കണ്ണം പ്രഭു മുന്ന് വാർദ്ധാനം ചെയ്ത സഹായം ഉടണ്ട് ഔദ്യോഗശസ്ത്രക്കുന്നതാണ് ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു. മെല്ലം ദിവ്യത്വം വിഷയത്തോടു ബന്ധപ്പെട്ടു കിട്ടാവുന്ന കുടംബാക്കളെ ജൂം ദേവരിച്ചു ഞാൻ വായിച്ചു. പരാതികൾക്ക് നല്ല അടിസ്ഥാനമുണ്ടാണെന്ന് എന്നിക്കു. മോധ്യമായി. മോംബൈ ഗവൺമെന്ററുമായി ഏഴുതന്ത്രക്കുന്നതു കൾ ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു. വെള്ളിങ്കണ്ണം പ്രഭുവിഞ്ഞം വെള്ളവും രജുകുട്ടിയെയും പിന്നിട് അദ്ദേഹത്തെത്തന്നും. ഞാൻ ചെന്നുകണ്ട്. ഗവർണ്ണർ തന്നെ സഹതാപം പ്രകടിപ്പിച്ചു. പകുശ, കുറ്റം ഡൽഹി (ഹരിയാഘട.) യുടെ താഴി. “അതു ഞാൻബുട്ടുക കളുല്ലായിരുന്നുകിൽ പലും മുണ്ട് ആ തന്നും നിശ്ചയമായിരുന്നു. നിങ്ങൾ ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിനെ സഹിപ്പിക്കണാം” - സെക്രട്ടറി പറഞ്ഞു.

ഞാൻ ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിന് ഏഴുതി. പകുശ ഏഴുതന്ത്ര കിട്ടിയെന്നിൽ യിപ്പത്തും രജു മുപ്പടിയും കിട്ടിയില്ല. പിന്നിടം നിക്കലി ചെംബൽഫെറിയർ പ്രഭുവിനെ (ബൈബ്രോഡി) ഏനിക്കു കാണാനവസരം കിട്ടിയെന്നാണ് മാത്രമാ

ണ് പ്രശ്നപരിഹാരം ഉള്ളായത്. ഞാൻ വന്നുതുകൾ നിരന്തരിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം അഭ്യർത്ഥപ്പേട്ടു. അദ്ദേഹത്തിന് അത്തേപ്പറ്റി ഒന്നും അനുയില്ലായിരുന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞത് അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടു. അപ്പോൾ തന്നെ വിരംഗാമിനെ സംശയിപ്പിച്ചുള്ള കൂലാസ്സുകൾക്കായി ഹോൺ ചെയ്തു. അധികൃതരുടെ തകര വിശദിക്കരണമോ നിലനിർത്താൻ വേണം സ്വായമോ ഇല്ലെങ്കിൽ ചുക്കട സ്സാ നിക്കരാമെന്ന് അദ്ദേഹം വാക്കുതരിക്കയും ചെയ്തു. തുറ കൂടിക്കാംചു കഴി ഞാൻ ഏതാനും ദിവസത്തിനുകൂടം വിരംഗാം ചുക്കടക്കസ്സാ നിക്കിയതായി ഞാൻ പുത്രങ്ങളിൽനിന്ന് വായിച്ചു.

இற ஸாலெத்த ஹன்யிலேக்குஜ் ஸத்யாஸ்ரவத்தினர் அறங்கமாயி ஸ்ரீ கணக்காகவி. கடுவாரிலை வரலாயித் தெய்த ஒரு பிரஸார நதின் ஸத்யாஸ்ரவத்தைப்பூரி ஸ்ரீ நடத்திய பரமார்ஷத்தை, வோங்கெ சுவள்ளுமொயி கூட்டிக்காட்சு நடத்தியபோல் சுவ. ஸெக்ரடரி பழுஷ்டிகொளிச்சு அருகேசூப் பிரகடித்திடு:

“ହିତାରୁ ଶ୍ରୀପଣିଯାଙ୍କେ?” ଆପ୍ରେହନ୍ ଚୋଇଛୁ. “ଶକ୍ତମାତ୍ର ରୁ ଗଵଳେ ମନୀର ଶ୍ରୀପଣିକଶକ୍ର ବାଜାରମାନଙ୍କ ନିଃଶବ୍ଦ ପିଥାରିକାନୁଷେବା?”

எனவே பரிணமை : “அது விஷ்ணி அறயிருநிலை. அழகுக்கை பரிணமை மன்றிலுக்கூக் காட்டுமாயிருநூ. ஜனங்களுடை ஸகங்களைக்கைத்து நூற்றாய்மாய் நிவாரண மார்சீஸ்ரெ அவர்க்கு காளியூப்போகாடுக்கை ஏற்றாத ஏற்றால் பூமியையானார். ஸாத காலின் நிவ்காநாமாஸ்பால்கூடும் ஏறு வாச்சிக்கணின் ஸுயாத்திரநிலேக்குத்து ஏற்று வசிக்கும் ஸுயவாதங்களும் அளியேல்லது என். அவற்றில் அரூபைக்கயாயி அகுமதை (பிள்ளை) உர்பூட்டுத்தொருள்ளன். என்றேயிலிச் சுதாமாபால் திகழ்வும் அப்பிள்ஸாத்தமக்மாய் அறயூயமான். அதி னிர் பிரயோதாத்தமயும் பலிமிதிக்கலையும் குறிச்சு விஶேஷிக்கின்சியூகோகாடுகே எட்ட ஏற்றால் கர்த்தவுமாயி எனால் கருதுநூ. பொதியிச் சுவன்செமர்ஸ் ஶக் தமாய் ஸக்காராவைக்கின் ஏற்றிக்கு ஸாஶயமில். ஏற்றால் ஸதாமாபாலமும் புதியியியாவைக்கினிலும் ஏற்கிக்கு ஸாஶயமில்”.

സമർപ്പിച്ചു സംക്രാന്തി തലകുലുക്കണിയിട്ടു പരഞ്ഞു "നമുക്കു
കാണാം".

4. ശാന്തിനികേതനം

କାଳେଲିଖଣ୍ଡର କାହା ସାହାର୍ଯ୍ୟ ଏଣ୍ଣାଗୁଣ୍ଠିତ୍ତିରୁଣାତ ଏଣ୍ଣାଗୁଣ୍ଠକାଣଳୀ ଚଣ୍ଣାନ୍ ନାମିକାହେବାର୍ତ୍ତ ଅରୀତିଲ୍ଲାଯାଇଥାନ୍ ଏଣ୍ଣାରେ କୁରେ ହୁଣାଣିରେ ପାରି

ചീരുന്നയാളും എൻ്റെ ഉറ്റ സുഹൃത്തും ബന്ദാധാരാജുന്നത് 'ഗംഗാനാമ വിദ്യാലയം' എന്ന സ്കൂൾ നടത്തിയിരുന്ന ആളുമായ ശ്രീ. കേശവറാവു ഭേദം പാണ്ഡിത്യാംഗ് അതിനു കാണണക്കാരന്നു പിന്നീൽ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അദ്ദേഹം തന്റെ വിദ്യാലയത്തിൽ കുടുംബവാന്തരീക്ഷം ഉണ്ടാക്കാൻ വേണ്ടി അഖ്യാപകർക്കു കുടുംബവിവർങ്ങൾ മുൻനിരത്തി പേരുകൾ നൽകി. അവിടെ അഖ്യാപകനായിരുന്ന ശ്രീ. കാലേഷ്ഠക്കരാഡ് അങ്ങനെ കാകാ (അച്ചടിശ്രീ സഹോദരൻ) എന്നു വിളിക്കാൻ തുടങ്ങി. അതുപോലെ ഹാക്കകയെ 'മാമാ' (അമാമാൻ) എന്നും ഹരിഹര ശ്രമ്മയെ 'അണ്ണ' (ജ്യേഷ്ഠൻ) എന്നും വിളിച്ചു തുടങ്ങി. മറ്റുള്ളവർക്കും ഇതുപോലുള്ള പേരുകൾ കിട്ടി. കാകായുടെ സുപ്രതിഷ്ഠയി അനന്തരാനന്നു (സംഘി) മാമായുടെ സുഹൃത്തായി പടർശ്വ നും (അപ്പാ) പിന്നീൽ ആ കുടുംബത്തിൽ ചേരുന്നു. അവരെല്ലാം തന്നെ ഞാൻ നും പുറകേ ഒന്നായി, ക്രമേണ എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തകരാകുകയും ചെയ്തു. ശ്രീ. ഭേദപാണ്ഡിത്യയെ തന്നെ വിളിച്ചിരുന്നത് 'സാഹേണ്ണ' എന്നാണ്. ആ വിദ്യാലയം നിർത്തേണ്ടിവന്നപ്പേൾ ആ കുടുംബവും വേർപെട്ടു. എന്നാൽ അവർ തങ്ങളുടെ ആർത്ഥിയവർന്നയോ, സ്വികരിച്ച പേരുകളോ ഏകലും ഉപേക്ഷിച്ചില്ല.

വിവാധ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്ന് അനുഭവപരിചയം നേടാനായി കാകാ സാഹേണ്ണ പുറപ്പെട്ടു. ഞാൻ ശാന്തിനികേരനത്തിലെത്തിരെപ്പോൾ, അങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തെ അവിടെ കാണാനിടയായി. അതെ സാഹോദര്യത്തിലൂള്ള ചിന്താമൺ ശാസ്ത്രിയും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടുപേരും സംസ്കൃതം പഠിപ്പിക്കുന്നതിൽ സഹായിച്ചുപോന്നു.

ഫീനിക്സ് കുടുംബത്തിന് ശാന്തിനികേരനത്തിൽ പ്രത്യേക താമസസ്ഥ കൂട്ടം നൽകിയിരുന്നു. മഹർജ്ജാൻ ശാന്തിയായിരുന്നു അവരുടെ തലവൻ. ഫീനിക്സ് ആധ്യാത്മികലെ നിയമങ്ങളെല്ലാം നിശ്ചിയാടെ പാലിക്കാൻ നിശ്ചയ നിലക്കുക അദ്ദേഹം തന്റെ കർത്തവ്യമായെടുത്തിരുന്നു. സംന്ധ്യാ, അറിവ്, അശ്രാംപരിശ്രമം ഇവയുടെ ശക്തിയാൽ അദ്ദേഹം ശാന്തിനികേരന തിരികെ മുഴുവൻ തന്റെ പരിമള്ളു. അനുഭവപ്പെടുത്തിയതായി ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി.

ആൻഡ്രൂസ് അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. പിയേഴ്സണ്ണും ഉണ്ടായിരുന്നു. ബംഗാളി അഖ്യാപകർക്ക് ഞങ്ങൾ അടുത്തു പരിചയിച്ചത് ജഗദനാന ബാബു, സേപ്പാൾ ബാബു, സന്തോഷ് ബാബു, കഷ്ടിമോഹൻ ബാബു, നഥൻ ബാബു, ശരദ് ബാബു, കാളിബാബു എന്നിവരോടായിരുന്നു.

എൻ്റെ വിതിയന്നുസരിച്ച് ഞാൻ വേഗം അഖ്യാപകരോടും വിദ്യാർത്ഥികളോടും ഇടപഴക്കുകയും സ്വാശയത്തപ്പറ്റി അവരുമായി ചർച്ച നടത്തുകയും ചെയ്തു. ശവഭക്കാരായ അടുകളെ ജോലിക്കാരെ ഒഴിവാക്കി അഖ്യാപകരും കുട്ടികളും തങ്ങളുടെ ഭക്ഷണം സാധം പാകപ്പെടുത്തുകയാണെങ്കിൽ കുട്ടികളുടെ ശാരീരികവും ധാർമ്മികവുമായ ആരോഗ്യം മുൻനിരുത്തി അഖ്യാപകർക്ക് അടുകളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ സാധിക്കുകയും അത് കൂടികൾ

കു സ്വാഗതത്തിൽ ഒരു പ്രായോഗിക പാംമാവുകയും ചെയ്തില്ലേ എന്ന് ഞാൻ അഭ്യാപകരോടു ചോദിച്ചു. അവരിൽ ഒന്നു രണ്ടുപോൾ വിസമ്മതാ രത്നത്തിൽ തലകുല്യകൾ. കുറേപ്പേരും ആ നിർദ്ദേശങ്ങളും ശക്തിയായി അനുകൂലിച്ചു. പുതുമയോടുകൂടി സഹജമായ താഴെപ്പറ്റാക്കാണഡാവാം കുട്ടികൾ അതു സ്വാഗതം ചെയ്തു. അങ്ങനെ താഴേള്ളാ പരീക്ഷണം ആരംഭിച്ചു. ഞാൻ കവിത്യുട (ടാഗോർ) അഭിപ്രായം ആരാധനപ്പോൾ, അഭ്യാപകർ അനുകൂലപാഠങ്ങൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. കുട്ടികളുടെ ഓട്ട അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “സ്വരാജിഞ്ചി താങ്ങാൽ ഈ പരീക്ഷണത്തിൽ അടങ്കുന്നു”.

അ പരീക്ഷണം വിജയിപ്പിക്കാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ പിയേഴ്സൻ തന്റെ ദേഹത്തെ കഴിഞ്ഞിപ്പിച്ചു തുടങ്ങി. അദ്ദേഹം അതിൽ ആവേശത്തോടെ മുഴുകി. പച്ചക്കരികൾ മുറിക്കാൻ ഒരു സംഘാതന ഉണ്ടാക്കി, ധാന്യം വെടിപ്പാക്കാൻ മറ്റാനും, അങ്ങനെ പാതയും. അടുക്കളെല്ലാം ചുറ്റുപാടും ആരോഗ്യരക്ഷകരായി വൃത്തിയാക്കുന്ന ജോലി നശാനം ബാധിച്ചുവോ മറ്റൊരില്ലെന്നു. കയ്യിൽ തുന്നയുമായി അവർ പണിയെടുക്കുന്നതു കാണുക ഏനിക്കൊരു ആനന്ദമായിരുന്നു.

എന്നാൽ ആ നൃത്തിലൂപത്രഞ്ചു വിദ്യാർത്ഥികളും അവരുടെ അഭ്യാപകരോടൊപ്പം ഈ കാഡികാലാഡാത്തിൽ, താരാവു ബെള്ളത്തിലെന്നപോലെ, മുഴുകുമെന്നു പ്രതിക്ഷിക്കുന്നത് കുറി കടന്നകൈയായിരുന്നു. ദിവസവും വാദപ്രതിവാദങ്ങൾ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നു. ചിലർ കഴിഞ്ഞുണ്ടായി. എന്നാൽ പിയേഴ്സൻ അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞിക്കുന്ന ആളായിരുന്നില്ല. തന്റെ പുണ്ണിക്കുന്ന മുഖവുമായി അടുക്കളിലോ അതിനടുത്തോ, എന്നതകില്ലോ. ജോലി ചെയ്തുകൊണ്ട്, അദ്ദേഹത്തെ എപ്പോഴും കാണാമായിരുന്നു. പാഠിയ പാത്രങ്ങൾ കഴുകുന്ന ജോലി ഏതെടുക്കാണെന്നോ ദെയ്യും കാണിച്ചു. ഈ ഈ കഴുകൽ സംഘാതനിനു മുന്നിൽ അവരുടെ മട്ടളിക്കുന്ന ജോലിയും ഒരു കഴിഞ്ഞക്കാനായി ഒരു സംഘം വിദ്യാർത്ഥികൾ സിരംബാധി ചെയ്തു. എല്ലാവരും ഒരുപോലെ ഈ ജോലികളിൽ ആവേശം കാണിക്കുകയും ശാന്തിനിക്കുതനും തിരക്കേറിയ ഒരു തേരിച്ചുകൂടായി മാറ്റുകയും ചെയ്തു.

ഈതു മാറ്റങ്ങൾ ദിക്കൽ തുടക്കപ്പിയാൽ എപ്പോഴും വികസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഫീറിക്സ് സംഘാതനിൽനിന്ന് അടുക്കളെ അവർ സ്വത്തമായി നടത്തിയിരുന്നു എന്നു മാത്രമല്ല അവിടെ പാകാ ചെയ്തിരുന്ന കൈഡാം ഏറ്റും ലഭിതവുമായിരുന്നു. മണാലകൾ ചീവാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അതിയും പരിപ്പും പച്ചക്കാറികളും ഗോത്രവുപാടിയും കുടി ഒരു ആവിയടക്കപ്പും പാത്രങ്ങിൽ ഒരുമിച്ചുണ്ടു പാകം ചെയ്തിരുന്നത്. ബംഗാളി പാചകത്തിൽ ഒരു പരിപ്പംകാം വരുത്തണമെന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ ശാന്തിനിക്കേതന്നിലെ കുട്ടികളും ഇത്തരം പാചകം ആരംഭിച്ചു. ഒന്നുണ്ടെങ്കിലും കുറേ കുട്ടികളും ചേരിന്നാണ് ഈ അടുക്കളെ നടത്തിയത്.

കുറേ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, എന്നായാലും, ഈ പരിക്ഷണം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട് കൂടു. ചുറുങ്ങിയ കാലാന്തരക്ക് ഈ പരിക്ഷണം നടത്തിയതുകാണ്ട് ആ പ്രസി സ്ത്രീ സ്ത്രീ സ്ത്രീപാതനത്തിന് എന്നും നഷ്ടപ്പെട്ടില്ലെന്നാണ് എൻ്റെ അഭിപ്രായം. അതിൽ നിന്ന് കിട്ടിയ ചില അനുഭവങ്ങൾ അഖ്യാപകർക്കു സഹായകഗാക്കാ തെ വയ്ക്കാനും.

ശാന്തിനികേതനത്തിൽ കുറേകാലം തമസിക്കാൻ താനുഭ്രതപ്പിരുന്നു. എന്നാൽ വിധിപരിത്വം മരിപ്പായിരുന്നു. ശാന്തിനികേതനത്തി ഒരാഴ്ചയാം കൂം മുഖ്യ പുന്നതിൽ നിന്ന് ശോഭാവല്ലയുടെ മരണം അറിയിക്കുന്ന കമ്മി കിട്ടി. ശാന്തിനികേതനം ദു:ഖതിൽ ആശംപ്പോയി. എല്ലാ അംഗങ്ങളും അവരുടെ അനുഭോദപത്രം അറിയിക്കാൻ ഏൻ്റെയട്ടുനേതന്തി ആ ദേശിൽ നഷ്ടത്തിൽ അനുശോചിക്കാൻ ആശംത്തിനെന്ന് പ്രാർത്ഥനാലഭ്യത്തിൽ ദരു പ്രത്യേക യോഗം വിളിച്ചു. അതാരു പാപനമായ പട്ടായിരുന്നു. അനുതന്നെ ശാൻ ഭാര്യയോടും ശശ്രൂതിനോടും മൊപ്പും പുന്നത്കു പുറിപ്പെട്ടു. ബാക്കിയുള്ളവരെല്ലാം ശാന്തിനികേതനത്തിൽ പാർത്തു.

ആൻഡ്രൂസ് ബർദ്ദാൻവരെ എൻ്റെ കുടു വന്നു. അദ്ദേഹം എന്നോടു പോരിച്ചു: “ഈന്ത്യത്തിൽ സത്യാഗ്രഹത്തിനുള്ളിട്ട് ഒരു സമയം വരുമെന്ന് നിങ്ങൾ വിശ്വാസിക്കുന്നുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് എല്ലാൾ വരുമെന്ന് നിങ്ങൾ കു വല്ല രൂപവുമുണ്ടോ?”

“അതു പറയാൻ പ്രധാനമാണ്,” ശാൻ പറഞ്ഞു: “രെ വർഷത്തേക്ക് എന്നിക്കാനും ചെയ്യാൻ പാടില്ല. അനുഭവത്തിനായി ഇന്ത്യ മുഴുവൻ യാത്ര ചെയ്യാമെന്നും ആ പരിശയകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോതെ പൊതുപ്രസ്തനങ്ങളെപ്പറ്റി അഭിപ്രായം പറയിപ്പേണ്ടും ശോഭാവല്ല ഏന്നെങ്കൊണ്ടു ശോഭാവല്ലപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ആ ഒരു വർഷം കഴിഞ്ഞശേഷവും ശാൻ സംസാരിക്കാനും അഭിപ്രായം പറയാനും തിട്ടുക്കും കൂടുകയില്ല. അതുകൊണ്ട് ഒരു വർഷത്തേക്കോ മറ്റൊ സത്യാഗ്രഹത്തിന് ഏതെങ്കിലും അഭസന്ധുജാകുമെന്ന് ശാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല”.

“ഹിന്ദി സാരാജി”ലെ (Indian Home Rule) എൻ്റെ ചില അശ്വങ്ങളെ പുറി ശോഭാവല്ല പരിഹരിക്കുക പതിവായിരുന്നെന്നു കൂടി ഇതോടൊപ്പും രേ വപ്പെട്ടുന്നതെട്ട്. അദ്ദേഹം പറയുമായിരുന്നു: “നിങ്ങൾ ഇന്ത്യത്തിൽ ഒരു വർഷം താമസിച്ചു അഭിപ്രായങ്ങൾ സ്വയം തിരുത്തിക്കൊള്ളും”.

5. മുന്നാം ഫോസ് യാത്രക്കാരുടെ ദുരിതങ്ങൾ

ഒരു മുന്നാം ഫോസ് യാത്രക്കാരൻ ടിക്കറ്റു കിട്ടാൻപോലും അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന കഷ്ടപ്പറടകൾ ബർദ്ദാനിൽ വച്ചു നിങ്ങൾ മുഖാമുഖം അനുഭവിച്ചു. “മുന്നാം ഫോസ് ടിക്കറ്റുകൾ അതു നേരത്തെ കൊടുക്കാൻില്ല” എന്ന മറുപട കിമാണു. നിങ്ങൾക്കു കിട്ടിയത്. ശാൻ സ്ത്രേഷൻ മാസ്റ്ററിടുടെ അടുത്തു ചെന്നു. അതുതന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള കാസ്യമായിരുന്നു. അദ്ദേഹമുള്ളിടത്തെ

ക്ക് ആരോ സദയം എനിക്കു വഴികാണിച്ചുതന്നു. താന്ത്രേഹത്തോട് തണ്ടാളു ദു ബാധിമുട്ടു പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹവും അതേ മറുപടി പറഞ്ഞു. ടിക്കർ കൂ ണം തുറന്നയുടൻ ടിക്കറുവാങ്ങാൻ ഞാൻ ചെന്നു. പക്ഷേ, അതു കിട്ടുക എല്ലാപ്രമുള്ള കാരുമല്ലായിരുന്നു. കയ്യുകായിരുന്നു സ്ഥായം. മുന്നൊടുത്തുന്ന വരും, മറുള്ളവരുടെ കാര്യത്തിൽ ഉദാസിനന്മായിരുന്ന ധാത്രകാർ ഞാൻ നു പുരുക്കേ നോയി യാണ് എന്ന തള്ളിമാറ്റീകരണിരുന്നു. തന്മുള്ള ആദ്യ തന്ത ആശേഷക്കുട്ടിനിൽ ടിക്കറുകിട്ടിയ ഏതാണ്ഡവസാനത്തെ ആളായിരുന്നു ഞാൻ.

തിവണ്ണി വന്നു. അതിനകത്തു കയറിപ്പറ്റുക. മറ്റൊരഗംപരിക്ഷയായിരുന്നു. തിവണ്ണിക്കൈക്കത്തുള്ളവരും അതിൽ കയറാൻ ശ്രമിക്കുന്നവരും തമിൽ ഒട്ടരെ ഉന്നും തള്ളം. പിന്തവിളിയും ഉണ്ടായി. ഞങ്ങൾ ഫോറ്റോറത്തിൽ മുന്നോട്ടും പിരിക്കോട്ടും ഓടി. എന്നാൽ എല്ലായിടത്തും കിട്ടിയത ഒരേ മറുപടി യാണ്: “ഇവിടെ സ്ഥലമില്ല”. താൻ ഗാർഡിൻഡക്ടത്തു ചെന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “സാധിക്കുന്നിടങ്ങു കയറിപ്പറ്റാൻ നോക്കു. അതല്ലെങ്കിൽ അടുത്ത വണ്ണിയിൽ വരു”.

“പക്ഷേ എനിക്കത്തോവസ്യകാര്യമുണ്ട്” താൻ ആദ്ദേഹപ്പറ്റിപ്പറ്റം പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിനു ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കാൻ നേരമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എനിക്കു പരിനിരോധനയായി. പറ്റുന്നിടങ്ങു കയറിക്കുള്ളാൻ ഞാൻ മഗസ്സലാലിനോടു പറഞ്ഞു. താൻ ഭാവുയോടൊപ്പം ഒരു ഇൻറർഫോന് കമ്പാർട്ടുമെൻറിൽ (മുന്നാം കൂണ്ടിനും രണ്ടാം കൂണ്ടിനും ഇടക്കുള്ളത്) കടന്നുകൂട്ടി. തണ്ടാൾ കയറുന്നത് ഗാർഡ് കണ്ണു. അസംസ്കരണം സ്റ്ററ്റേഷനിലെത്തിയപ്പോൾ ഞങ്ങളോടുകൂടുതൽ ചാർജ്ജ് യാങ്ങാൻ അദ്ദേഹം വന്നു. താൻ പറഞ്ഞു: “തണ്ടാൾക്കു സ്ഥലമുണ്ടാക്കിത്തന്നേണ്ടത് നിങ്ങളുടെ ചുമതലയായിരുന്നു. തണ്ടാൾക്കു സ്ഥലം കിട്ടിയില്ല. അതുകൊണ്ട് തണ്ടാളിവിടെ ഇരിക്കുന്നു. മുന്നാം കൂണ്ട് കമ്പാർട്ടുമെൻറിൽ നിങ്ങൾ സ്ഥലമുണ്ടാക്കിത്തന്നാൻ തണ്ടാൾക്കണ്ണോടു. പോകാൻ ഏറ്റു സന്താപമെന്നുള്ളൂ”.

ഗാർഡ് മറുപടി തന്നു: “നിങ്ങൾ എന്നോടു തർക്കിക്കേണ്ട. എനിക്കു സ്ഥലമുണ്ടാക്കിത്തരാൻ കഴിയില്ല. നിങ്ങൾ അധികമായ ചാർജ്ജ് തർക്കയോ പൂര്ണത്തോപോവുകയോ വേണാം”.

എനിക്ക് എന്തെന്നെങ്കിലും പുന്നയിലെത്തന്നു. അതുകൊണ്ട് ഗാർഡി നോടു കൂലപ്പിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാല്ലായിരുന്നു. തന്മുള്ള അധികാളാവസ്ഥപ്പെട്ട കുടുതൽ ചാർജ്ജ്, അതായത് പുന്നവരയുള്ളത് ഞാൻ കൊടുത്തു. എന്നാൽ ആ അവിത്തിയോട് ഞാൻ ആമർഷം പ്രകടിപ്പിച്ചു.

പ്രഭാതമായപ്പോൾ തണ്ടാൾ മുഗൾസിരായിൽ എത്തി. മുന്നാം കൂണ്ടിൽ ഒരു നിംബ് മഗസ്സലാൽ തരപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അതിലേക്കു ഞാൻ മാറി. ടിക്ക റ്റ് ഫൈക്സാമിനറോട് ഞാൻ എല്ലാ വിവരങ്ങളും പറഞ്ഞിട്ട് മുഗൾസിരായിൽ വച്ച് ഞാൻ മുന്നാം കൂണ്ടിൽ മാറിക്കേറിയതായി സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു ഒരു

സർട്ടിഫിക്കറ്റ് തരാനാവശ്യപ്പെട്ടു. അയാൾ അതു ചെയ്യാൻ വിസ്മയമില്ലോ. ഞാൻ റെയിൽവേ അധികൃതരോട് നഷ്ടപരിഹാരം ആവശ്യപ്പെടുകയും ഇങ്ങനെയാരു മറ്റൊപരി കിട്ടുകയും ചെയ്തു: ‘സർട്ടിഫിക്കറ്റുകിട്ടാതെ കൂടുതൽ നാൽകിയ തുക എങ്ങൻ തിരിച്ചു നൽകാറില്ല. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ കാര്യ തിരിൽ എങ്ങൻ തിരിച്ചു നാറുമാറും വരുത്തുകയാണ്. എന്നായാലും ബർദ്ദാനിൽ നിന്നു മുഖശിശിരം വരെയുള്ള കൂടുതൽ തുക തിരിച്ചു തരാൻ സാധ്യമല്ല’.

ഇതിനുശേഷവും മുന്നാം കൂടാൻ യാത്രാനുഭവങ്ങൾ എനിക്കൊട്ടറെ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അവരെല്ലാം എഴുതിയാൽ എല്ലാപ്പും ഒരു പുസ്തകം നിറയും. ഈ അഭ്യാസങ്ങളിൽ അവരെ തുടർച്ചയും സ്വർഗിച്ചുപോകാൻ മാത്രമേ കഴിയും. ശാരിരികമായ കഴിവുകേട്ടു മുല്ലം മുന്നാം കൂടാൻ യാത്ര ദശാവകാഡി ഞാൻ നിർവ്വാന്ധിതനായി എന്നത് എനിക്കുണ്ടായതും എക്കാലവും ഉണ്ടാക്കുന്നതുമായ വലിയൊരു വേദനയാണ്.

മുന്നാം കൂടാൻ യാത്രക്കാരുടെ ദുർഭ്രാന്തിക്കു കാരണം റെയിൽവേ അധികൃതരുടെ ധിക്കാരമാണെന്നതിൽ സംശയമില്ല. എന്നാൽ യാത്രക്കാരുടെ തന്നെ മര്യാദകേട്ടു വുത്തികെട്ട് ശ്രീലങ്കയും സ്വാർത്ഥതയും അജ്ഞന്തര യും ഇതിനു തുല്യമായ ആക്ഷേപം അർഹിക്കുന്നു. അവർ ചിത്രയായും വ്യത്തികേടായും സാര്ത്തമായും പെരുമാറുന്നു എന്നത് സാധം പലപ്പോഴും മനസ്സിലാക്കാത്തതാണ് എന്നു ദയനിയം. അവർ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം ശരിയായ (പ്രകൃത്യാനുസൃത) വഴിക്കാണെന്ന് അവർ വിശ്വസിക്കുന്നു. നമ്മൾ ‘വിദ്യാസന്ധിനരായ’ ആളുകൾ അവരോടു കാട്ടുന്ന ഉദാസനിന്തയാണ് ത്രവ്യങ്കര ലഭം മുല്ലപ്പെടുവെന്നു കണണ്ടതാം.

ഞങ്ങൾ കല്യാണിലെത്തിയപ്പോൾ നന്നെ കഴിഞ്ഞിരിയുന്നു. മഗർലാഡും ഞാനും സ്റ്ററേഷൻിൽ നിന്ന് കൂഴിൽവെള്ളം എടുത്ത് കൂളി കഴിച്ചു. എൻ്റെ ഭാര്യയ്ക്ക് കൂളിക്കാൻ വേണ്ട ഏൽപ്പോടു ചെയ്യാൻ ഞാനൊന്നുണ്ടെന്നും ഭാരത തുണ്ടാം സംഘത്തിലെ ശ്രീ. കൗൺസിലും തിരിച്ചിണ്ട് അടാത്തുവരുന്നു. അദ്ദേഹവും പ്രനയിലേക്കു പോവുകയായിരുന്നു. എൻ്റെ ഭാര്യയെ രണ്ടാം കൂടാൻ കൂളിമുന്നിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോകാമെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ആ ഒരു ദാരും സ്വികരിക്കാൻ ഞാൻ മടിക്കാണിച്ചു. രണ്ടാം കൂടാൻ കൂളിമുൻ ഉപയോഗിക്കാൻ എൻ്റെ ഭാര്യയ്ക്ക് യാതൊരുവകാശവുമില്ലെന്ന് എനിക്കരിയാമായിരുന്നു. എങ്കിലും ഒട്ടവിൽ ആ അനുച്ഛവിത്യനില്ലോ നേരെ ഞാൻ കല്ലടച്ചു. ഇത് ഒരു സത്യാരാധകന് പറിയത്തെല്ലാം എനിക്കറിയാം. എൻ്റെ ഭാര്യ ആ കൂളിമുൻ ഉപയോഗിക്കാൻ മോഹിച്ചിട്ടും പക്ഷേ ഭർത്താവിശ്രീ പക്ഷപാതം സന്തൃപ്തതോന്നെന്നതിനെക്കാൾ ഭാര്യയോടായിപ്പോയി! സത്യതിന്റെ മുഖം മായയുടെ സർബ്ബമുടിയാൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എന്ന് ഉപനിഷദ് തന്റെ പരിധിയുന്നു (ഹിരണ്യമയേന പാത്രതണ സത്യസ്വാപിത്വതം മുഖം -ഈശാവാസ്യം).

6. അനുനയിപ്പിക്കാൻ ശ്രമം

പുന്നയിലെത്തി, ഗ്രാജുപ്പങ്ങളുകൾ കഴിഞ്ഞിരുണ്ടോ, ഒരുപാർപ്പി സംഘം താഴേൻ ഭാവിച്ചുകൂടിപ്പും ഞാൻ അതിൽ ചേരുന്നുമോ വേണ്ടയോ എന്നതെ കുറിച്ചുമുള്ള പരിചയിൽ ഏർപ്പെട്ടു. ഈ അംഗത്വപ്രസ്താവനു ഏറിക്കു കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ ബുദ്ധിമുട്ടുമുള്ള അതിലോലമായ രേഖ വിഷയമായനുഭവപ്പെട്ടു. ഗോവലെ ഉണ്ടായിരുന്നപ്പോൾ ഏറിക്കൊരു അംഗമായി പ്രവേശനം തേടേണ്ടിയിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിൻറെ ആഗ്രഹമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിപ്പാർത്ഥി മതിയായിരുന്നു. ആ പാരി ഞാൻ കൊതിച്ചുമാൻ. ഇന്ത്യൻ പൊതുജീവിതമാകുന്ന പ്രക്ഷൃംഖ്യസമുദ്രത്തിൽ മാത്രയ്ക്കാരുണ്ടുന്ന ഏറിക്കു ഉറപ്പുമുള്ള ഒരുക്കക്കാരനെ വേണ്ടമായിരുന്നു. അങ്ങനെയാരാളായിരുന്നു ഏറിക്കു ശോഖലെ. അദ്ദേഹത്തിൻറെ സംബന്ധാന്തരിൽ ഞാൻ സുരക്ഷിതനുമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞിരിക്കു, സ്വന്ന കഴിവുകളെ ആഗ്രഹിക്കാൻ നിർബന്ധയിരുന്നു. ഏറിക്കു കൈ സംഘാതിൽ അംഗത്വം തേടേണ്ടത് ആവശ്യമാണെന്ന് ഏറിക്കു തോന്തി. അത് ശോഖലയുടെ ആര്ത്ഥാവിനെ പ്രിതിപ്പെട്ടുതുമെന്ന് ഞാൻ കരുതി. അതുകൊണ്ട് മടികുടാനെയും ഉറപ്പോടും ഞാൻ സംഘാതതെ അനുനയിപ്പിക്കാൻ ശ്രമം തുടങ്ങി.

സംഘാതത്തിലെ മികച്ച അംഗങ്ങളും ഈ സന്ദർഭത്തിൽ പുന്നയിലൂണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അവരോട് നൂറ്റാഡം ചെയ്യുകയും എന്നുകൂടിപ്പെട്ടു. അവരുടെ ദേഹശക്തി നീക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തു. ഏന്നാൽ അവർ മുക്കാഞ്ഞ അനീരും രണ്ടില്ലപ്പയക്കാരായിരുന്നു. ഒരു വിഭാഗം എൻ്റെ പ്രവേശനത്തെ അനുകൂലിച്ചു. മറ്റൊരു വിഭാഗം ശക്തിയായി എതിർക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാട്ടു സ്വന്നപരത്തിൻറെ കാര്യത്തിൽ ഒരു വിഭാഗവും പിന്നിലായിരുന്നില്ല. എന്നെന്നികൾക്കാരായിരുന്നു. എന്നാൽ സംഘാതത്താട്ടു അവരുടെ ദേഹം അതിലും കൂടുതലായിരുന്നിരിക്കാം. എന്നായാലും അവർക്ക് എന്നോടുള്ള സ്വന്നപരത്തക്കാർ അത് ഒട്ടം കൂറിവായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞങ്ങളുടെ ചർച്ചകളെല്ലാം വിദേശരാഖിതവും കേവലം തത്ത്വധിഷ്ഠിതവുമായിരുന്നു. എന്നാൽ എതിർത്തിരുന്ന വിദേശത്തിൻറെ വാദം, പല പ്രധാന കാര്യങ്ങളുടുമുള്ള സമിപത്തിൽ അവരും ഞാനും തമിൽ ഡ്യൂവാന്തരമുണ്ടെന്നും ഞാൻ അംഗമായാൽ സംഘാതത്തിൻറെ സ്ഥാപനോദ്ദേശങ്ങൾ തന്നെ അപകടത്തിലാകുമെന്നും ആയിരുന്നു. അത് സ്വാഭാവികമായും അവർക്കു താങ്ങാവുന്നതിലോരിയാണാല്ലോ.

നീണു ചർച്ചകൾക്കുശേഷം അവസാന തിരുമാനം പിന്നിടോരു ദിവസ തേതക്കു നീട്ടിവച്ചുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ പിരിഞ്ഞു.

വിട്ടിലേക്കു മടങ്ങുമ്പോൾ എൻ്റെ മനസ്സ് വളരെ അസാന്നമായിരുന്നു. ഭൂപ്രകാശവോട്ടുകൊണ്ട് ഞാൻ സംഘാതിൽ പ്രവേശനം നേടുന്നതു ശരിയാണോ? ശോഖലയോടുള്ള എൻ്റെ സ്വന്നപരവിശ്വാസങ്ങൾക്ക് അത്

അനുഭവങ്ങളുമാകുമോ? എന്ന പ്രവേശിപ്പിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ സംഘടണയെ അശ്വർക്കിടക്കിൽ അതു രൂഷമായ അഭിപ്രായവൃത്താസം നിലവിലിരിക്കും. പ്രവേശനത്തിനുള്ള എൻറീ അപേക്ഷ പിൻവലിച്ച് എതിരഭ്രാന്തരു വിഷമന്മിത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കുകയാവും. എന്നിക്കു സ്വീകരിക്കണമെങ്കിൽ ഏറ്റവും സ്ഥൂല മാർഗ്ഗമെന്ന് ഞാൻ വ്യക്തമായി കണ്ടു. സംഘത്വത്താം ഗോവലെ യോടുകൂടുത്ത എൻറീ സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങൾ അതിലാണു സ്ഥിരിച്ചെയ്യുന്നതെന്നും. എന്നിക്കു തോനി. ഈ തീരുമാനം എന്നിലേക്കൊരു ദിനംതന്നേ ലൈഖനിക്കാണും ഉടൻതന്നേ, സംഘത്വത്തിൽനിരുത്തി നിന്നുവെച്ച ഫോം കൂടുകയേ വെണ്ണെന്നു കാണിച്ചു മി. ശാസ്ത്രിക്കു ഞാനെന്തും. എൻറീ അപേക്ഷയെ എതിരെത്തവർ ഈ തീരുമാനത്തെ പൂർണ്ണമായും അനുമോദിച്ചു. അതു അവരെ അസ്വാധകരായ ഒരു സാഹചര്യത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. എൻറീ അപേക്ഷ പിൻവലിച്ചുതുമും ഞാൻ സംഘത്വത്തിലെ ഒരു തയ്യാറിനു അംഗമായി മാറി.

ഈപ്പോരിക്കമായി നാന്തിലെ അംഗങ്ങളുണ്ടു് നന്നാവെള്ളും എന്നി കെതിരായിരുന്നവരുടു് എതിർപ്പ് നൃയമായിരുന്നും ഖുപ്പൊഴി അനുഭവം എന്നും പറയുന്നു. താൽപരിക്കമായ കാര്യങ്ങളിൽ നാണ്ഞും അഭിപ്രായങ്ങൾ വളരെ അകന്താബന്ധമും അനുഭവം കണിക്കുന്നില്ലോ. എന്നാൽ ഈ വ്യത്യാസങ്ങൾ മനസ്സിലുംകണ്ണതിനാൽ നാണ്ഞും തമിൽ യാതൊരു അകർച്ചയും വിദ്വദ്ദമോ ഉണ്ടായില്ല. നാണ്ഞും സഹാദശാരം മുംബലേ കഴിയുകയും സംഘടനിന്റെ വൃന്ധയിലെ വേം എന്നിരക്കുപ്പും ഒരു തിരിത്താനക്കുറമായിത്തിരുക്കയും ചെയ്തു.

7. കുമ്മേര

അന്നത്തെ യോഗം മേരത്തെയെ കാണാൻ ശ്രമിക്കുന്നവർക്കു പോയി. ഇടക്ക് കർക്കാത്തയിൽ തങ്ങൾ അവിടെ ശ്രാവി പരത്തൊന്നായ കുല്ലേദാനാമ്പ് ഖാസുവിന്റെ അതിപിഡായിരുന്നു. ബാഹുദാ ആരിമ്പാ, അവിടെ അതി ചെറം മുൻവാസനിലെത്തണി. ആ കാലാൺ ശ്രാവി ശ്രൂഢി കായ്ക്കി തുകംഞാക്കാ രണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ കർക്കാത്തയിൽ ഘാലുമായിരുന്ന ഏല്ലാഞ്ചുരും പഴങ്ങളും അണ്ണിവർമ്മാഞ്ചലും എനിക്കാലായി വാങ്ങിക്കാശാശ്വവുന്നു. ആ വിട്ടിലെ സ്ത്രീകൾ കൾ രാത്രി മുഴുവൻ ഉറക്കാശിപ്പിരുന്ന് അണ്ണിപ്പുലിപ്പുകൾ തൊലിക്കുളംഞാക്കു എന്നു. പുതുപ്പഴങ്ങൾ ഇന്ത്യൻ ലീതിയിൽ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വ ശരിയാക്കി. എൻ്റെ മകൻ രാഭോസ് ഉൾപ്പെടെ, ഏഞ്ചിക്കുടെ യാത്ര ചെയ്തിരുന്ന കുടുക്കാർക്കായി അണ്ണംവും സ്വാദിഷ്ഠം വിഭവങ്ങൾ അവൻ ഒരുക്കി. ഈ സന്ദേഹം നിറ

ഈ സർക്കാരും എനിക്ക് വളരെ പ്രധാനമായി തോന്തിരയകില്ലും ഒരു വിട്ടിലെ ഫ്രാദ്ദിവരും രണ്ടുമുന്ന് അതിമിക്കളെ സർക്കരിക്കുന്നതിൽ വ്യാപ്തരായിരിക്കുന്ന കുക്കരയന്ന ചിത്ര തന്നെ എനിക്കു ദുസ്ഥിതമായിരുന്നു. എന്നാൽ അതിരും വിഷമിപ്പിക്കുന്ന തൊരാളുത്തിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെടാൻ ഞാനനാരു വഴിയും കണ്ടിരുന്നില്ല.

റംഗുണിലേപ്പുള്ളൂട്ടു കപ്പലിൽ ഞാനനാരു ഡക്ടർ (മേര്റ്റൽട്ട്) യാത്രക്കാരും നായിരുന്നു. ശ്രീ. ബാസുപിരേൻ വിട്ടിൽ ഞങ്ങളോടു കാട്ടിയ അതിഗ്രാഹയാണു വിഷമിപ്പിച്ചതെങ്കിൽ, കപ്പലിൽ ഡക്ടർ യാത്രക്കാർക്കു വേണ്ട പ്രാഥമികാം വശ്രദ്ധാളൂടു കാരുത്തിൽപ്പോല്ലും കാണിച്ചു കൂടുതൽ അഗ്രാഹയാണ്, ഞങ്ങളെ ക്ഷേഖിപ്പിച്ചത്. കൂളിമുറിയെന്ന പേരിൽ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നത് അസഹ്യമാവിധിയം വ്യത്തികെട്ടിരുന്നു; കക്കുസുകൾ ദുർഭ്യന്മാർഗ്ഗം വമിക്കുന്ന ഏച്ചിൽക്കുഴികളായിരുന്നു. കക്കുസ് ഉപയോഗിക്കണമെങ്കിൽ മുത്രവും മലവും ചാവിട്ടിയോ അവയ്ക്കു മിന്ത ചാടിയോ ഹോക്കേണ്ടിയിരുന്നു.

ഈ മനുഷ്യർക്ക് സഹിക്കാവുന്നതിലേരെയായിരുന്നു. ഞാൻ ഉദ്ഘാടന സ്ഥമനുവൃത്തി സമീപിച്ചുകില്ലും എലമുണ്ടായില്ല. നാറ്റത്തിനും വ്യത്തികേടി നും വല്ല കുറവുമുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അതു മുഴുവനാക്കാൻ യാത്രക്കാരും ഒരു അലോചനയില്ലാത്ത പെരുമാറ്റങ്ങളായിരുന്നു. അവർ ഇരുന്നിടത്തു തുപ്പുകയും ഏച്ചില്ലും പുകയിലാച്ചണ്ടിയും വെറ്റിലബാക്കിയുംകൊണ്ട് ചുറ്റു പാടും വ്യത്തികേടാക്കുകയും ചെയ്തു. ആളുകൾ അവസാനമില്ലാതെ ശബ്ദം മുണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കഴിയുന്നതു കൂടുതൽ സ്ഥലം സ്വന്നമാക്കാൻ ഏല്ലാവരും ശ്രമിച്ചു. അവരുടെ സാധനങ്ങൾ അവരെക്കാളുമായികും സ്ഥലം സ്വന്നമാക്കി. അങ്ങനെ രണ്ടു ദിവസം ഞങ്ങൾ പരമാവധി കഷ്ടപ്പെട്ടു കഴിച്ചു.

റംഗുണിലേപ്പനിയഗ്രേഷം, ഏല്ലാ വിവരങ്ങളും കാണിച്ചു ആ കപ്പൽ കമ്പാനിയുടെ ഏജൻസിയും ഞാൻ ക്രായച്ചു. ഈ ക്രായും ഡോ. മേരുയുടെ ഇക്കാര്യത്തിലുള്ള ശ്രമങ്ങളും മുളം, എൻറ്രീ മടക്കരാത്രം, ഡക്ടർക്കാരിയിരുന്നു. ഇതു അസഹ്യമായിരുന്നില്ല.

എൻറ്രീ കായ്ക്കനി ക്രേഷണം വിണ്ണും റംഗുണിൽ, ആതിമേയനും പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധക്കേണ്ട ഒരു പ്രശ്നമായി. എന്നാൽ ഡോ. മേരുയുടെ വിട്ട് എൻറ്രീ സ്വന്നംപോലെ ആയിരുന്നതിനാൽ ക്രേഷണം വിവേഞ്ഞളുടുടർന്ന ആയി കൂടും എനിക്കു കുറേ നിയന്ത്രിക്കാൻ കഴിണ്ടു. പ്രകേശം ഞാൻ കഴിക്കുന്ന പദാർത്ഥങ്ങളുടുടർന്ന ഏല്ലാത്തിന് യാത്രാളും പഠിയും കർണ്ണപ്പിള്ളിയായിരുന്നതിനാൽ എൻറ്രീ കണ്ണും നാവും കൂട്ടാക്കിയില്ല. ക്രേഷണരന്തിന് കൂത്യസമയം ഇല്ലായിരുന്നു. എൻറ്രീ കാര്യം പറഞ്ഞാൽ, അതാശം ഇരുട്ടകും മുമ്പു കഴിക്കാനാണ് ഞാനിഷ്ടപ്പെട്ടത്. എങ്കിലും രാജി ഏട്ടിനോ ബൈതിനോമുന്ന് അതു നടപ്പാക്കുന്ന പതിവില്ലായിരുന്നു.

ആ വർഷം - 1915 - കുംഭമേളയുടെ വർഷമായിരുന്നു. പ്രത്യേണു വർ

പഞ്ചതിലാർക്കൻ ഹരിദ്വാരിൽ അത് നടത്തപ്പെട്ടുന്നു. മേളയിൽ പങ്കട്ട കണാൻ എന്നിക്കു തീരെ താൽപര്യമില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ അവിടെ തന്റെ ഗുരുകുലത്തിലൂള്ള മഹാത്മാ മുൻഷിറാജിഭൈ കാണാൻ എന്നിക്ക് ഒരു സുകൃതിശാഖായിരുന്നു. ഗോവലെയുടെ സംഘടന വലിരെയാരു സന്നദ്ധ സേവനംാലുതെത്തെ സേവനത്തിനായി കുമ്മേഴല്ലക്കയച്ചിരുന്നു. അതിനീറ്റി തലവൻ പണ്ണിട്ട് ഫ്രൈസിയാഡ് കുസുവ്യം മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ പരിത നായ യോ. ദേവും ആയിരുന്നു. അവരെ സഹായിക്കാൻ പീനിക്കസ് സംഘം ഒരു അയക്കണമെന്ന് എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടുകയും അതുപൊകാരം മഗസിലാൽ ഗാർഡി എന്നിക്കുമുണ്ടെന്ന് അങ്ങോടു പോരുകയും ചെയ്തിരുന്നു. റംഗം സിംഗ് നിന്നു തിരിച്ചെത്തിയശ്രദ്ധം ആ സംഘത്തിൽ താനും ചേർന്നു.

കൽക്കത്തയിൽ നിന്നു ഹരിദ്വാരിലേക്കുള്ള യാത്ര വിശ്രഷിച്ചും കേൾക്ക രഹായിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ കംപാർട്ട്മെന്റുകളിൽ വെളിച്ചുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. സഹാരൻപുരിൽപ്പെട്ട ഞങ്ങളെ സാമാന്യങ്ങളും കനുകകാലികളെല്ലാം കയറ്റുന്ന മുറികളിൽ കുത്തിനിരപ്പു. അവയ്ക്ക് മേൽക്കൂര ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. തലയ്ക്കു മുകളിൽ ആളിക്കണ്ണതുനു ഉച്ചസുവുന്നു. താഴെ ചുട്ടെടുക്കുന്ന ഇരു സ്വ പലകയുമായി ഞങ്ങളെല്ലാം പൊരിച്ചെടുത്തപോലും. ഇത്തരമൊരു യാത്രമുല്ലംണാകുന്ന ഭാവത്തിനീറ്റി പ്രാണവേദനപോലും യാമാസ്ഥി തിക ഹരിനുകളെ 'മുസൽമാൻ' വെള്ളം കുടിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുമായിരുന്നില്ല! അവൻ 'ഹരിനു'വെള്ളം കിട്ടുന്നതുവരെ കാണതുനിന്നു! ഇതേ ഹരിനുകൾ തന്നെ രോഗമുള്ളപ്പോൾ മദ്യമോ 'സിപ്പി ടീ'യോ കഴിക്കാൻ യോക്കർ നിൽക്കേണ്ടിക്കുകയോ, മുസൽമാനോ ക്രിസ്ത്യാനിയോ ആയ കവാടം വെള്ളം കൊടുക്കുകയോ ചെയ്യുന്നോൾ കഴിക്കാൻ മട്ടിരുന്നില്ല എന്നത് ശ്രദ്ധയാണ്.

ശാന്തിനികേക്കതന്ത്രിലെ ഞങ്ങളുടെ താമസം ഇന്ത്യയിലെ ഞങ്ങളുടെ പ്രത്യേക ജോലി തോട്ടിയുടെതാണെന്ന് ഞങ്ങളെ പറിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഹരിദ്വാരിലെ വോളണിയർമ്മാർക്ക് ഒരു ധർമ്മശാലയിൽ എൻ്റുകളിച്ചിരുന്നു. യോ. ദേവ്, കക്ഷീസുകളായുപയോഗിക്കാൻ കുറേ കുഴികളും കുത്തിയിരുന്നു. ഇവ നോക്കാൻ അദ്ദേഹം ശമ്പളക്കാരായ തോട്ടികളെ ആശയിക്കുണ്ടിയിരുന്നു. പീനിക്കസ് സംഘത്തിനുള്ള ജോലി ഇവിടെയായിരുന്നു. മലം മണ്ണിട്ടുമുട്ടുകയും കൊണ്ടുപോകുന്നതു ശ്രദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യാമെന്നു ഞങ്ങളുറ്റു. യോ. ദേവ് ഞങ്ങളുടെ ഭാത്യത്തെ സന്നോഷത്തോടെ സ്ഥിക്കിച്ചു. ഞാനാണ് സ്വാഭാവികമായും ഇക്കാര്യം ഏറ്റത്. എന്നാൽ മഹാസിദ്ധം ഗാർഡിയാണ് അതു നടപ്പാക്കുണ്ടിയിരുന്നത്. എഞ്ചർ ജോലി കുടുതലും, എൻറിലിരുന്നു കൊണ്ട് എന്നോക്കാണാൻ വരുന്ന അസംഖ്യം തിരിത്താടക്കിക്കു 'ദർശന'മരുളുകയും അവരുമായി മതപരവും മറുമായ സംഭാഷണങ്ങൾ നടത്തുകയുമായിരുന്നു. ഇതുമുംലം എന്നേതെന്നു പറയാവുന്ന ഒരു നിമിഷംപോലും എന്ന കു കിട്ടാതെവന്നു. സന്നാന'എട്ട്'ത്തിലേക്കു കുട്ടി 'ദർശന'മോഹികൾ എന്ന പിന്നുകർന്നു. സാം ആക്ഷണം കഴിക്കുന്നോൾപോലും അവരെന്ന

വർദ്ധക്കു വിച്ചില്ല. അങ്ങനെ ഫരിംഗറിൽ വച്ചുണ്ട്, ഒക്സിംഗാഫിക്കയിൽ ഞാൻ ചെയ്ത എളിയസേവനം ഇന്ത്യയൈട്ടാകെ എത്രവലിയ മതിപ്പാണ് ഉള്ളവാക്കിയിട്ടുള്ളതെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയത്.

എന്നാരി ഇത് ട്രൂ അസുക്കാർപ്പമായ രഖപ്പമായിരുന്നില്ല. ചെക്കു എന്നാനും ആഴക്കടലിനും ഇടയിൽ പെട്ടതുപോലെ എനിക്കുതോന്തി. ബെയിൽ വേ യാത്രക്കിലനുപോലെ എന്ന ആരും തിംപ്പിനില്ലാതിരും, ഈ റാജു ഒന്ത ദേശക്കണ്ണാർ അനുഭവിക്കുന്ന കപട്ടപ്രടുകൾ എനിക്കും സഹിക്കേ സ്ഥി വന്നു. എന്നാക്കുറിച്ച് കെട്ടിട്ടുള്ള ആളുകൾ ചുറ്റും കൂടുന്നിടത്താകട്ടെ അവരുടെ 'ദർശന'ഭാഗിന് ഞാൻ ഇരയാവുകയും ചെയ്തു. ഇവയിൽ ആത്രവപ്പമായി കൂടുതൽ ദയവിയമെന്ന് തിരുന്നാനിക്കാൻ കഴിയാതെ പലപ്പോഴും ഞാൻ വലഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇത്രയുംകുറിപ്പും ഏനിക്കെന്നാം ഈ ദർശനകാരുടെ അന്ത്യമായ സ്ഥനപരം പലപ്പോഴും എന്ന കുപിതന്നും അതിലേ ഒരു മണ്ണാദ്വാഖ്യാളിപ്പുള്ളി. നേരേമലിപ്പ് യാത്ര പലപ്പോഴും ഒരു ശക്രമായിരുന്നുകളില്ല. കൊപിക്കാനിടയാക്കിയിട്ടിരുന്നും പറയാം.

അക്കാദാലത്ത് ട്രേറ ചുറ്റിനടക്കാൻ വേണ്ട കരുതൽ എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അധികം ചുപ്പുടിനു കാണണമാകാതെ തെരുവ്വുകളിൽ നടക്കാൻ സാധി ക്കും വിധം ഓഗ്രൂഡശാരെ ഞാൻ അപ്രശ്നിപ്പിച്ചുന്നു. ഈ ചുറ്റിനടക്ക ലൃകൾക്കിടക്കൽ തിരിത്താടകരുടെ ഭക്തിയെക്കാളും അനുഭവയും കാപ്പു വും വ്യത്കിടക്കും. ആണ് എനിക്കു കാണാനിടയാക്കിട്ടുള്ളത്. അവിടെ വന്നും വിച്ചിരുന്ന സന്ധാനിമാരുടെ വർഷമുട്ടുറാം ജീവിതസ്വഭാവങ്ങൾ ആസ്വദിക്കാനാ തി പിന്നവരാണെന്നു തോന്തി.

അവിടെ അഞ്ചുകാലഭൂതം ഒരു പശുവിനാ ഞാൻ കണ്ണു. എനിക്കെങ്കുതും തോന്തി. എന്നാൽ കാരുമറിയാവുന്നവർ വേഗം എൻറ തെറ്റിഡിഡാൻ നിക്കി. ഈ അഞ്ചുകാലിപ്പുണ്ട് പില ദൃഷ്ടക്കാരുടെ അന്താഗ്രഹാത്മകിന്റെ വലിമുഖമായിരുന്നു. ജീവനുള്ള ഒരു പശുവിട്ടാവിശ്വരി ഒരു കാരം മുറിച്ച് കൂതൽ ഇരു പശുവിശ്വരി തോളിൽ വച്ചുപിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. അഞ്ചുകാലഭൂതം ഒരു പശുവിനാൽ ആകർഷിക്കപ്പെട്ടതു ഒറ്റ ഹിന്ദുവുമില്ല. അതുരും അഞ്ചുതാവാഹമായ ഒരു പശുവിശ്വരി തന്റെ ഒരുംഗാരും ചൊരിയാതെ പിരു വും ഉണ്ടാവില്ല.

അങ്ങനെ മേലുകു ദിവസം വന്നു. അത് എൻറ ജീവിതത്തിലെ ഒരു അവിസ്മരണിയദിനമായിത്തിരുന്നു. ഒരു തിരിത്തമാടകന്റെ വികാരങ്ങളാടും യല്ല ഞാൻ ഫരിംഗറിൽ ചെന്നത്. ഭക്തിക്കായി തിരിത്തമാടന കേന്ദ്രങ്ങൾ സന്ദർശിക്കാൻ ഞാനാരിക്കലും വിചാരിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ അവിടെ ഉള്ളതാ തനിഞ്ഞ പതിനേണ്ടുലക്ഷം ആളുകൾ മുഴുവൻ കപടനാട്ടക്കാരോ കേവലം കാഴ്ച കാണാൻ എത്തിയറാരോ ആവുക വായു. അവരിൽ അസംഖ്യം പേര്

അവിടെ എന്തിയർ പുണ്യം കിട്ടാനും ആത്മഗുഖികരണാത്മിനുമാണെന്ന തിൽ എനിക്കു സംശയമില്ലായിരുന്നു. ഇമ്മാതിൽ വിശ്വാസം ആത്മാവിനെ എത്രതേതാളം ഉയർത്തുമെന്നു പറയുക അസാധ്യമോ കുറഞ്ഞതും ബുദ്ധിമുദ്ര ആണ്.

അതുകൊണ്ട് ആ രാത്രി മുഴുവൻ ഞാൻ ആചാരങ്ങിയ ചിന്തയിൽ ദുരുക്കി കഴിഞ്ഞു. തങ്ങൾക്കു ചുറ്റുമുള്ള കാപ്പട്ടണിനു മാലു ആ കെന്താര്ത്ഥാ ക്ഷേരി അംജരെന കഴിയുന്നവല്ലോ. അവർ സ്വംഖ്യാവിവർണ്ണ മുന്നിൽ കൂടുകാരെ സ്ഥി. ഈ സമയത്തെ ഫരിദാർ സന്ദർഭം അതിരിത്തെന ഒരു പാപമാരണ ക്ഷിൽ ഞാൻ പരസ്യമായി അതിനോടു പ്രതിഫലിക്കുകയും കൂംഭമേഴ്സിനു സാ ഫരിദാർ വിട്ടുകയും വേണം. ഫരിദാർഡിലേക്കും കൂംഭമേഴ്സ്കുമുള്ള തീർത്ഥാടനം പാപമല്ലെങ്കിൽ അവിടെ നിലനിൽക്കുന്ന അധികം മന്ത്രങ്ങൾ പ്രായർച്ചിത്തമായി ഞാൻ ഒരു ആത്മഹതിയാഗവൃത്തി ചെയ്ത് സ്വരം ശുശ്രീ കരിക്കണം. തുർ എനിക്കു തിക്കച്ചും സ്വാഭാവികമായിരുന്നു. എൻ്റെ ജീവി തം അചുടകമുള്ള ഭൂപടത്തിൽക്കളിൽ അധിഷ്ഠിതമാണ്. കർക്കതയെ ദിംബാംഗിലും എന്നെന ധാരാളിത്തന്നെന്നാട സൽക്കാരിച്ച ആത്മാംഡക്ക് ഞാൻ ആവശ്യമില്ലാതെ ഉണ്ണാക്കിയ ശുശ്രീമുട്ടിനെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ദിവസവും ഞാൻ കഴിക്കോണ്ട ക്രഷണപാദത്തുംല്ലോടും എല്ലാ കുറയ്ക്കാനും സൗഖ്യാസ്തമയത്തിനു മുന്ന് ടെവിലത്തെ ക്രഷണം കഴിക്കാനും ഞാൻ തിരുമാനിച്ചു. ഇല നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഞാൻ സ്വരം എൻ്റെപ്പട്ടാട്ടിയിൽല്ല കുഞ്ചിൽ ദാവിദിൽ എന്നെൻ്റെ ആത്മഹത്യരക്ഷാന്വരെ ഞാൻ വലിയ അസൗക്രൂതി തിൽ പെട്ടെന്നുമെന്നും മറ്റൊളവുകൾ ഞാൻ സേവനം ചെയ്യുന്നതിനു പകരം അവർ എനിക്കു സേവനം ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥ ഉണ്ണാക്കുമെന്നും വോം അദ്ധ്യാത്മി. അതുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിലാംകിടക്കുന്നോൾ 24 മൺിക്കുറിനകം അഥവാ ക്രഷണപാദത്തുംഡിലഡിക്കാ ദിക്കലിലും കഴിക്കുകയില്ലെന്നും ഞാൻ പ്രതിജ്ഞയെടുത്തു. എന്തി കുഞ്ചി നേരിട്ടേണ്ണിവരാവുന്ന ശുശ്രീമുട്ടുകളെപ്പറ്റി ഞാൻ പദ്മാവധി ചിന്തിച്ചു. ധാതോരു ചീവുകൾവും ഉണ്ണാക്കരുതനും ഞാൻ തിരുച്ചയാക്കി. മരുന്നി നെ ഇല അഥവാ പാദത്തുമായി അഭിക്ഷയ്ക്കു വിശ്വാസാക്കാനുണ്ട്. എന്നാൽ അവ എൻ്റെ ക്ഷേഗകരായ പാദിക്ഷയ്ക്കു വിശ്വാസാക്കാം. എന്നാൽ അവ എൻ്റെ പരിപ്രയായി സേവനം ചെയ്യുന്നു എന്നും പറയണം. അവ എൻ്റെ ആധ്യാത്മിക എത്താനും വർഷങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേര്മ്മക്കുകയും എന്നെന പല രോഗങ്ങളിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നാണ് എൻ്റെ വിശ്വാസം.

ഈപ്പോൾ, പതിമുന്നു വർഷമായി, ഞാൻ ഈ വ്രതങ്ങൾ പാലിക്കാൻ തൃപ്തിയിൽക്കൂട്ടാം. അവ എന്നെ ക്ഷേഗകരായ പാദിക്ഷയ്ക്കു വിശ്വാസാക്കാനുണ്ട്. എന്നാൽ അവ എൻ്റെ പരിപ്രയായി സേവനം ചെയ്യുന്നു എന്നും പറയണം. അവ എൻ്റെ ആധ്യാത്മിക എത്താനും വർഷങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേര്മ്മക്കുകയും എന്നെന പല രോഗങ്ങളിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നാണ് എൻ്റെ വിശ്വാസം.

8. ലക്ഷ്മണസ്തയുല

ഗുരുകുലത്തിലെത്താനും ഭീമാകാരനായ മഹാത്മാ മുൻപി റാംജി ദയ കാണാനും കഴിഞ്ഞത് വലിയെരു ആശാസമായിരുന്നു. ഗുരുകുലത്തിലെ ശാന്തിയും പരിശാറിലെ ശാന്തകോലംപരലവും തമിലുള്ള അംഗീതകരമായ വ്യത്യാസം ഏറ്റിക്കുടെനെ അനുഭവപ്പെട്ടു.

അ മഹാത്മാവു എന്ന സ്വന്നഹംകരണക്കു മുടി. അവിടങ്ങളെ തമികൾ (ബേദർമചനാരികൾ) എന്നെന്ന പരിപരിക്കാൻ ശുപ്പക്കാനി കാട്ടി. ആചാരം രാമദേവജിയുമായി ഞാൻ ആദ്യം പരിചയപ്പെട്ടത് ഇവിടെ വച്ചാണ്. അദ്ദേഹം എത്ര വലിയെരു ശക്തിയും സ്വാധിന കേന്ദ്രവ്യാഹാരിക്കുന്നുണ്ട് എന്നി ക്കുടെനെ കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. പല കാര്യങ്ങളിലും തങ്ങൾക്ക് വ്യത്യസ്താം പ്രായങ്ങളാണുണ്ടായിരുന്നത്. ഏങ്കിലും തങ്ങളുടെ പരിചയം ഉടനെ സ്വന്ന ഹബന്നമായി വളർന്നു.

ഗുരുകുലത്തിൽ തൊഴിൽ പരിശീലനം എൽപ്പുടുത്തേണ്ടതിൽനിന്ന് ആവശ്യകതയെപ്പറ്റി ആചാരം രാമദേവജിയും മറ്റു പ്രധാനമാരുമായി ഞാൻ തീരുമായ ചർച്ചകൾ നടത്തി. പോകാനുള്ള സമയമായപ്പോൾ അവിടംവിട്ടു പോകുക വള്ളാത്തോരു വേദനയായിരുന്നു. ആപ്പിക്കേശിൽനിന്നു കുറച്ചുകലെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ലക്ഷ്മണസ്തയുല (ഗംഗയ്ക്കു മീതെയ്യുള്ള തുക്കുപാലം) ദൈക്ഷവിച്ഛൂള്ള പ്രശംസകൾ ഞാൻ വളരെ കേട്ടിരുന്നു. ആ പാലം വരെ പോകാതെ ഫറിഡാരിൽ നിന്നു മടങ്ങരുതെന്ന് പല സൃഷ്ടത്തുകളും എന്നെ നിർബന്ധമായിപ്പറ്റി. ഈ തീർത്ഥതയാൽ കാൽനടയായി പ്രണാമനുണ്ടു് ഞാൻ നിർവ്വഹിച്ചു. അതിനാൽ രണ്ടു ഘട്ടമായി ഞാന്തു നിർമ്മൂലപ്പറ്റിച്ചു.

പ്രാശിക്കേശിൽ പല സന്ധ്യാനിമാരും എന്നെന്ന വന്നു കണ്ണു. അവരിലൊരാൾ കുട്ടികൾ എന്നോടു പ്രത്യേകാകർഷണം തന്നെന്ന്. പ്രാശിക്കേശിൽ സംശയവും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ സ്വന്നിവും സ്വാമിയിൽനിന്നും പല പോതുങ്ങളും വരാനിടയാക്കി.

മതത്തെപ്പറ്റി തങ്ങൾ ചർച്ചചെയ്തു. അതിൽനിന്നും മതകാരുങ്ങളിൽ എന്നിക്ക് അഗാധത്താൽപര്യമുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കി. ഗംഗയിൽ സ്വന്നാനു ചെയ്തിട്ടു ഞാൻ മടങ്ങിയെത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം എന്നെ പശ്ചിംകാതയും നഗർജിരൂപ്യായും കണ്ണു. എന്നിൽ തലയിൽ ശിവ (കൃടുമ) യും കഴുതിൽ പുണ്ണിലും കാണാത്തതിൽ വ്യസനിച്ചു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

“പരിസ്വന്മത വിശ്വാസിയായ നിങ്ങൾ പുണ്ണിലും ശിവയുമില്ലാതെ നടക്കുന്നതുകണ്ട് ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നു. അവയാണ് പരിസ്വന്മതത്തിൻറെ രണ്ടു ഖാഹ്യപ്രിഹർന്നങ്ങൾ. എല്ലാ പരിസ്വകളും അവ ധരിക്കണം”.

ഈതു രണ്ടു ഞാൻ ഒഴിവാക്കിയതിൻറെ പിന്നിൽ ഒരു ചരിത്രമുണ്ട്. ഞാന്താരു പത്തുവയസ്സുള്ള വികൃതിക്കുട്ടിയായിരുന്നപ്പോൾ ബ്രാഹ്മംഞക്കുട്ടികൾ താക്കൊൽക്കുട്ടം പുണ്ണിലീൽ കെട്ടിക്കളിക്കുന്നതുകണ്ട് അസുയതോ

നൂകയും എനിക്കും അതുപോലെ ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞെങ്കിൽ എന്നു കൊണ്ടി അവുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കരുവാറിലെ വൈശ്യക്കുട്ടാഖണ്ഡജീവി അന്ന് പുണ്ണുൽ ധരിക്കുന്ന പതിവ് അതു സാധാരണമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിനു വർണ്ണക്കാർക്കും (ബ്രാഹ്മണ ക്ഷത്രിയ വൈശ്യമാർ) അതു നിർബന്ധമാക്കുന്ന ഒരു പ്രസ്താവനം അപ്പോൾമാത്രം ആരംഭിച്ചിരുന്നു. തത്ത് ഫലമായി ഗാന്ധിവാഗ്രഥത്തിൽ പലരും പുണ്ണുൽ ധരിച്ചു. തണ്ടജീവി രണ്ടുമുള്ള നൂകുടിക്കുള്ള രാമക്ഷേപിപ്പിച്ചിരുന്ന ബ്രാഹ്മണന്മാർ തണ്ടജീവി പുണ്ണുൽ ധരിച്ചു. എനിക്ക് ഒരു താങ്കോൺക്കുട്ടം സ്വന്നമാക്കാനെവാസരം ഉണ്ടായിരുന്നുകൂടി ലും രണ്ടാം റോൾ കൈക്കലാക്കി അതിൽ കെട്ടിക്കുളിക്കാൻ തുടങ്ങി. പിന്നീട് ആ നൃത്യപൊട്ടിപ്പോയപ്പോൾ എനിക്കുള്ളതാരു നഷ്ടമായിതോന്നിയോ എന്ന് ബാർമ്മയില്ല. എന്നാൽ പുതിയബന്ധങ്ങൾ ധരിക്കാൻ പോയില്ലെന്നറിയാം.

ഞാൻ വല്ലതായശേഷം വിശ്വാം പുണ്ണുൽ ധരിപ്പിക്കാൻ ഇന്ത്യയിലും ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലുംവച്ച് നല്ല ഉദ്ദേശത്തോടെയുള്ള ധാരാളം ശ്രമങ്ങൾ നടന്നിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ വിജയിച്ചിട്ടില്ല. ശുദ്ധമാർക്ക് അതു ധരിപ്പുകൂട്ടെങ്കിൽ മറ്റൊള്ളവർക്ക് അതു ധരിക്കാനെന്നെവകാശം എന്നു റോൾ വാദിച്ചു. പിന്നീട് ഏൻ്റെ നോട്ടത്തിൽ ആവശ്യമില്ലാത്തതായ ഈ ആചാരത്തെ അംഗീകാരിക്കാൻ കാണി തക്ക ധാരാത്താരു കാരണമായിം റോൾ കണ്ടതുമില്ല. പുണ്ണുലിനോട് എനി കണ്ടിപ്പായവൃത്ത്യാസം ഉണ്ടായിട്ടില്ല; അതു ധരിക്കാനുവേണ്ട ന്യായവാദങ്ങൾ ഇല്ലാണ്ടിട്ടുണ്ട്.

ഒരു വൈഷ്ണവന്മന്ന നിലക്ക് സ്വാഭാവികമായും റോൾ കഴുത്തിൽ 'കണ്ഠി'ധരിച്ചിരുന്നു. ശിവ നിർബന്ധിതമായി മുതിർന്നവർ കരുതുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാലും ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു പോകുന്നമുഖ്യമായി റോൾ ശിവയു പേക്ഷിച്ചു. അല്ലാത്തപേക്ഷം തല നശ്നമായിരിക്കുന്നേപ്പോൾ ശിവ എന്നെ പഠി ഹാസപാത്രമാക്കാമെന്നും ഇല്ലാംഖൂകാരുടെ ദ്വിംഖിയിൽ ഒരു കാടനായി തോനിക്കുമെന്നും അനും റോൾ കരുതി. മതനിഷ്ഠയോടെ ശിവ ധരിച്ചിരുന്ന ഏൻ്റെ ബന്ധ്യു ചർഗ്ഗലാൻ ഗാന്ധിയെക്കാണ്ട് ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ വച്ച് അതു കളയിക്കുന്നിട്ടെന്നൊള്ളം, ഏൻ്റെ ഭിരുത്രം എന്നെ എന്തില്ലോ. അത് അദ്ദേഹത്തിൻ്റെ പൊതുപ്രവർത്തനത്തിനൊരു തടസ്സമായെക്കുമെന്ന് റോൾ യേപ്പെട്ടു. തന്മുലം അദ്ദേഹത്തിനു വേദന തോനിയിട്ടും റോൾ തു കളയിച്ചു.

അതുകൊണ്ട് മല്ലോ കാര്യങ്ങളും റോൾ സ്ഥാമിയെടു തുറന്നു പറഞ്ഞു:

"റോൾ പുണ്ണുൽ ധരിക്കില്ല. അസംഖ്യം ഫിന്ഡക്ഷൻസ് അതു കുടാതെ കഴിക്കയും എന്തുകുളായി തുടരുകയും ചെയ്യുന്ന സ്ഥിതിക്ക് അതിന്റെ ധാരണാ രാവശ്യവും റോൾ കാണുന്നില്ല. കുടാതെ, പുണ്ണുൽ ഒരു ആത്മീയ പുനർജ്ജ നിയുടെ പ്രതീകമായിരിക്കണം. അതു ധരിക്കുന്നയാൾ കുടുതൽ ഘ്രേഷം വും ശുഭവുമായ ജീവിതം നയിക്കാൻ മനസ്സിൽവും തയ്ക്കിക്കണം. ഇത് അർത്ഥമനിർമ്മായ ഒരു ചിഹ്നം ധരിക്കാനുള്ള അധികാരമുണ്ടെന്നു സമ-

രത്നകരൻ ഫിനുമതത്തിന്റെയും ഇന്ത്യയുടെയും ഇന്നത്തെ അവസ്ഥ യിൽ ഫിനുകൾക്കു കഴിയുമോ എന്ന് ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. ഫിനുമതം അതിലെ അധിത്തം ഉപേക്ഷിക്കുകയും ഉച്ചനിപാടേങ്ങൾ നികത്തിള്ളുകയും അതിൽ പടർന്നു പഠിപ്പിച്ചുകൂട്ടുകയും മുന്നവയിൽക്കൂട്ടുകയും ദക്ഷിംഖകളും ഇല്ലാതാക്കുകയും ചെയ്തുകഴിഞ്ഞാലേ ഈ അധികാരം വന്നു ചേരു. അതിനാൽ ഏൻറെ മനസ്സ് പൂണ്ടിൽ ധരിക്കുക എന്ന ആശയത്തെ എന്തിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ശിവ ധരിക്കണമെന്ന നിജങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം തീർച്ചയായും പരിഗണാംപോലെ. ഞാനത് ദക്ഷൻ ധരിച്ചിരുന്നു. പിന്നീട് തെറ്റായ പജ്ജം ബോധാക്കാണ്ട് ഉപേക്ഷിച്ചു. അതുകൊണ്ട് വിശ്വാം അതു വളർത്തിത്തുടങ്ങണമെന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അതേപൂർണ്ണി ഞാൻ സ്നേഹിതന്നാരെക്കുലോചിക്കാം".

പൂണ്ടിനെക്കുറിച്ചുള്ള എൻറെ റിലഫാട് സ്വാമിക്ക് ഇഷ്ടമായില്ല. അതു ധരിക്കാതിരിക്കാൻ എൻക്കു തോന്ത്രിയാണെന്നു അതു സ്വാമിക്കൾ അദ്ദേഹത്തിനു തോന്ത്രി. ഒപ്പിക്കേശിലെ എൻറെ ഇം നിലപാട് ഇന്നും പൊതുത്തെ മാറ്റമില്ലാതെ തുടരുന്നു. പലതരം ഔദ്യാപക്കാണ്ടുകൂടിതേരഞ്ഞും കാലം ഓരോന്നിനും തന്ത്രാധ ചില ബഹുപ്രിഹനങ്ങൾ ആവശ്യമായിരിക്കാം. എന്നാൽ ആ ചിഹ്നങ്ങളെ ഒരു മന്ത്രത്തിട്ടും, മറ്റു മതങ്ങളുടൊക്കെ തന്നെന്തു ശ്രദ്ധാമെന്നു കാട്ടാനുള്ള രേഖകൾണ്ണവുമാകി മാറ്റുമ്പോൾ, വലിച്ചേരിയാണുമാത്രം പട്ടിയ നോമ്പിൽ കും അത്. ഇന്ന്, ഫിനുമതത്തെ ഉയർത്താനുള്ള രേഖാധിയാണ് പൂണ്ടിലെ നീ എനിക്കു തോന്ത്രിന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് എനിക്കെതിരെ താഴേപരുമില്ല.

'ശിവ'യെ സംബന്ധിച്ചാണകിൽ, അതുപേക്ഷിക്കാൻ കാണുമായതു തീരുത്താകയാൽ, സുഹൃത്തുകളുമായാലേചിച്ച് ഞാനതു വിശ്വാം വളരുന്നാൽ നീ നിർബന്ധിച്ചിട്ടും.

ഈ ലക്ഷ്മണൻരംഗയിലേക്കു മട്ടാം. ഒപ്പിക്കേശിലെയും ലക്ഷ്മണൻ രംഗംഖലിലെയും പ്രകൃതിസ്വരൂപം എൻറെ മനം കൂവർന്നു. പ്രകൃതിയിലെ സൂര്യംമായതിനെപ്പറ്റി നമ്മുടെ പൂർണ്ണിക്കുണ്ടായിരുന്ന വേദാധ്യാ പ്രകൃതിയുടെ സൗംഘ്യവിപ്പക്കണംനേരാടു മതപരമാധ മനം കൂട്ടിച്ചേരിത തിൽ അവൻ കാണിച്ച ക്രാന്തിരംശിത്വവും ഓർത്തൻ ആദരപൂർവ്വം ഞാൻ തലകുണിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ ഈ സംഭവത്തേക്കാണ്ടെ മനുഷ്യൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന ദിനി എനിക്കു തിരെ ശാന്തി തന്നില്ല. ഫിനുമാറിലെപ്പോലെ ഒപ്പിക്കേശില്ലും ആളുകൾ റോധ്യുകളും ഗംഗയുടെ ഒശിയുള്ള തിരഞ്ഞെള്ളും വൃത്തികേടുകൾ. ഗംഗ യിലെ വിശ്വബ്ലജിത്തെ മലിനമാക്കാൻവോലും അവൻ മടിച്ചേണ്ടി പൊതുസ്ഥം ലജ്ജാളിൽ നിന്നു കൂടിച്ചുകലെ എഴുപ്പും ചെന്ന് ചെയ്യാമായിരുന്നുടും ആളുകൾ വഴികളിലും നടത്തിരുത്തിലും മലമുത്രവിസർജ്ജനം ചെയ്യുന്നത് എന്നു കരിനമായി വേദിപ്പിച്ചു.

ലക്ഷ്മണൻഡ്യുല ഗംഗയ്ക്ക് മീതെയുള്ള ഒരു ഇരുന്നുതുക്കുപാലം മാത്രമാണെന്നു ഞാൻ കണ്ടു. മുമ്പ് അവിടെ നല്ലോരു കയറുപാലം ഉണ്ടായിരുന്നെന്ന് പറഞ്ഞുകേട്ടു. ഉദാഹരണമന്ത്രങ്ങൾ ഒരു മാർവാധിക്ക് അതു നശിപ്പിച്ച് വലിയ ചെലവിൽ ഒരു ഇരുന്നുപാലം ഉണ്ടാക്കണമെന്ന ഭോധാദയമുണ്ടായി. അങ്ങനെ ചെയ്തിട്ട് അകാളത്തിന്റെ താങ്കൊൽ ഗവൺമെന്റിനെ ഏൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു! ആ കയറുപാലം എനിക്കൊരിക്കലും കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാതെനിന്നാൽ അതെപ്പറ്റി ഏതൊക്കെല്ലും പറയാൻ ഞാനാള്ളു. ഏന്നാൽ ഇരുന്നുപാലം ആ പരിസരങ്ങളിലും തീരെ ഉണ്ണണ്ടാൽത്തന്നും അവിടെ ഒരു മനോഹരാത്മയ്ക്ക് പഠാനിക്കാവുമാണ്. തീരെത്തൊക്കെക്കുള്ളിലും ഹാലാത്തിക്കെൽ താങ്കൊൽ സർക്കാരിനെ ഏൽപ്പിച്ചുത് അക്കാബദ്ധത്തോടെ ഏൽപ്പിച്ചുവെങ്കിൽ രാജഭക്തിക്കുപോലും അംഗീകാരിക്കാൻ പ്രയാസമായിരുന്നു.

പബ്ലിക് കെന്യൂചെല്ലുഡോൾ കാണ്ണന് 'ബൾഡ്രൂഗ്രൂമ' തകർപ്പിറ്റുകൾ മേഖല ജീറ്റിന്നുപായമായ കുറേ ഒഴിവില്ലെങ്കിലും ഒരു മോഷം സ്വർഖലായിരുന്നു. സഖ്യക്കൂർക്കുവേണ്ടി ഉണ്ടാക്കിയതുണ്ട് അവിഭാഗം കേട്ടു. ആ സമയം അവിടെ ആരും താമസിച്ചിരുന്നില്ല. പ്രധാന കെട്ടിടങ്ങളിലുണ്ടായിരുന്നവ രെപ്പോർട്ട് ലഭിപ്പായമല്ല തോന്നുക.

എന്നാൽ ഫരിദാറിലെ അനുഭവങ്ങൾ ഏനിക്ക് അനുനാശം അനുലൂദമായി രൂപീകൃതി ചെയ്യാൻ താമസിക്കണമെന്നും ഏതു ചെയ്യണമെന്നും തീരുമാനിക്കുന്നതിൽ അവ ഏതെന്ന കുറച്ചുന്നുമല്ല സഹായിച്ചു.

9. ആഗ്രഹത്തിന്റെ സ്ഥാപനം

കുറബേജ്ഞയ്ക്കുള്ള തിരിത്തൊയാറു ഏൽപ്പി രണ്ടാമത്തെ ഫരിദാർ സന്ദർശനമായിരുന്നു:

1915 ഫെബ്രുവരി 25ന് സത്യാഗ്രഹപരാഗ്രഹം സ്ഥാപിതമായി. ഞാൻ ഫരിദാർ തിരി കാമസമാക്കണമെന്ന് ശ്രദ്ധാനന്ദജി ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഏൽപ്പി ചില കല്പകൾ താഴെ സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അതിനും വൈദ്യുതാമ്പലം ആവശ്യം ചെയ്തു. ആറു തുലവർ രാജ്യക്കോട്ട് തന്റെത്തുക്കാരാണ് ശക്തിയായി പ്രേരിപ്പിച്ചു. ഏന്നാൽ ഞാൻ അപരാധാബന്ധില്ലെടു കടക്കു പോകാൻഒക്കായാണെന്നും, ധാരാളം സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അവിടെ താമസമാക്കാൻ ഏന്നു നിർബന്ധിച്ചു. അവർ ആഗ്രഹത്തിനുള്ള പച്ചവും ഞങ്ങൾക്കു താമസിക്കാനെന്നു ദിക്കും കണ്ണം താമെന്നു സാമേധ്യം വാക്കുത്തിക്കയ്ക്കു, ചെയ്തു.

അംഗമാനാബന്ധിനാട് ഏനിക്കുണ്ടു പക്ഷപാതം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ഗുജരാത്തിനെ നിലക്ക് ഗുജരാത്തി ഓഫീസിലും കേരളത്തിന് ഏറ്റവും വലിയ സേവനം ചെയ്യുന്ന ഏനിക്കു സാധിക്കുമ്പെന്നുണ്ടു. ഞാൻ കരുതി. പിന്നെ, അംഗമാനാബന്ധി കൈമന്തി നായ്ക്കിന്റെ ഒരു പ്രഭാതന കേന്ദ്രമാക്കാൻ നും നും കുടിക്കുന്ന കുടിക്കുന്ന വ്യവസ്ഥയെന്നുണ്ടിന് ഏറ്റവും ഭാജിപ്പ് സ്ഥാപിച്ചു. അതുവാൻ സാധ്യതയുമുണ്ട്. ഗുജരാത്തിന്റെ തലമുഖത്താ

നിലക്ക് സന്ദർഭം പാരക്കാരിൽ നിന്നുള്ള ധനസഹായം മറ്റു സ്ഥലങ്ങളിലെക്കാൾ കൂടുതലായി അവിടെ കിട്ടുമെന്ന പ്രതീക്ഷയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

അപഹമ്മദാബാദിലെ സുഹൃത്തുക്കളുമായി ചർച്ച ചെയ്ത വിഷയങ്ങളിലോന്ന് സ്വാഭാവികമായും അധിക്കപ്രശ്നമായിരുന്നു. മറ്റു തരത്തിൽ അപഹമ്മദാബാദിൽ ഒരു അധിക്കജാതിക്കാരനെ ആശ്രാമത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കാനായിരിക്കും അനുഭവത അവസരം ഞാനുപരയോഗിക്കുക എന്ന് അവരോടു വുക്ക്ക്രമായി പറഞ്ഞു.

“നിങ്ങളുടെ വ്യവസ്ഥകളിണങ്ങുന്ന അധിക്ക ജാതിക്കാരൻ എവിടെയിരിക്കുന്നു?” അലംഭാവത്തോടെ ഒരു ചെവാഷണവ സുപ്പുത്തു പറഞ്ഞു.

അവസാനം, അപഹമ്മദാബാദിൽ തന്നെ ആശ്രാമം സ്ഥാപിക്കാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു.

താമസസ്ഥലത്തിൽ കാലുന്നതിൽ എന്ന സഹായിച്ച പ്രധാന വൃക്ക തി അപഹമ്മദാബാദിലെ ഒരു പാരിസ്ക്കറ്റായ ക്രി. ജീവൻലാൽ ദേഹായിയാണ്. അദ്ദേഹം തന്റെ കോച്ചീറിവ് പബ്ലിക് റൈറ്റേഴ്സ് വാടകയ്ക്കു തരാമെന്നു സമ്മതിക്കുകയും റൈറ്റേഴ്സ് കാര്യാലയത്തിൽ തീരുമാനിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഞങ്ങൾക്ക് എന്നാമതായി തീർച്ചയാക്കേണ്ടിയിരുന്ന കാരം ആശ്രാമത്തിൽ നിന്ന് പോരാണ്. ഞാൻ സുപ്പുത്തുക്കളോടാലോച്ചിച്ചു, നിർദ്ദേശിക്കേണ്ടപ്പട്ട പ്രേരിക്കുന്ന ചിലത് സേവാസ്രമം, തപോവനം, തുടങ്ങിയവയാണ്. സേവനത്തിൽ നിന്ന് മാർഗ്ഗം സുചിപ്പിക്കുന്നില്ലെന്ന നൃത്വത്തെയാഴിച്ചാൽ സേവാസ്രമം എന്ന പേര് എന്നിക്കിപ്പാക്കായി. ‘തപോവനം’ കുറിച്ചാരു കപടനാട്ടമുള്ള പോരാണെന്നു തോനി. കാരണം, ‘തപസ്സ്’ ഞങ്ങൾക്കു പ്രിയപ്പെട്ടതാണെങ്കിലും തപസ്സികളാണെന്നു ഭാവിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു സാധ്യമല്ലായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ മതം സത്യാരാധനയായിരുന്നു. സത്യാനേപണാവും സത്യത്തിൽ ഉറച്ചു നിലക്കലുമായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ ജോലി. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ ഞാൻ പരീക്ഷിച്ചു നോക്കിയ മാർഗ്ഗം ഇന്ത്യക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുകൊണ്ടെന്നും അതിനിന്ന് പ്രയോഗം എത്രതേതാളം ഇന്ത്യയിൽ സാധിക്കുമെന്നു പരീക്ഷിച്ചു നോക്കണമെന്നും ഞാനാഗ്രഹിച്ചു. അതുകൊണ്ട് എന്നേൻ സുപ്പുത്തുകളും ഞാനും കൂടി ഞങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യവും സേവനമാർഗ്ഗവും കാണിക്കുന്ന ‘സത്യാഗ്രഹാശം’ എന്ന പേര് തെരഞ്ഞെടുത്തു.

ആശ്രാമത്തിനിന്ന് നടത്തിപ്പിന് നിയമങ്ങളുടെയും അനുശാസനങ്ങളുടെയും ഒരു സംബന്ധം ആവശ്യമായിരുന്നു. അതിനാൽ ഞാനാഗ്രഹിക്കാൻ സംസ്കാരാട്ടാക്കാ കുടുംബം സുപ്പുത്തുകളോട് അതേപ്പറ്റി അഭിപ്രായം പറയാനാവഗ്രഹിപ്പെട്ടു. കിട്ടിയ അനേകം അഭിപ്രായങ്ങളിൽ സർ ശുരൂദാസ് ബാനരജിയുടെത് ഇപ്പോഴും എന്നേൻ ഓർമ്മയിലാണ്. അദ്ദേഹത്തിൽ നിയമങ്ങൾ ഇപ്പടമായി. എന്നാൽ അനുശാസനങ്ങളുടെ കൂടുതലിൽ വിന്നയങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തണമെന്ന് അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ചു. എന്നതുനാൽ ചെറുപ്പമാറുടെ തലമുറ ദുഃഖകരമാണവിധം വിന്നയമില്ലാത്തവരായി തീർന്നിരിക്കുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു.

ഈ തെറ്റ് ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നുവെക്കിലും വിനയത്തെ ഒരു പ്രതിജ്ഞാവിഷയം ആക്കുന്ന നിമിഷം അതു വിനയമല്ലാതാകുമെന്ന് ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടു. വിനയം ശരിക്കു ലക്ഷ്യമാക്കുന്ന അർത്ഥം അഹന്താനിഗ്രഹം ആണ്. അത് മോക്ഷം തന്നെയാണ്. മോക്ഷം സ്വയമമാരു അനുഷ്ഠാനമാവുക വയ്ക്കു. എന്നാൽ അതു നേടാൻ ആവശ്യമായ മറുനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. മോക്ഷാർത്ഥിയുടെയോ സേവകരിന്റെയോ പ്രവൃത്തികളിൽ വിനയം ഇല്ലെങ്കിൽ അവിടെ മോക്ഷാഭിലിപ്പമോ സേവനമോ ഇല്ല. വിനയമല്ലാത്ത സേവനം സ്വാർത്ഥതയും അഹന്തയുമാണ്.

ഈ സമയത്ത് ഏതാണ്ടു പതിമുന്നു തമിഴമാർ ഞങ്ങളുടെ സംഘത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. അഞ്ചു തമിഴ് യുവാകൾ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ നിന്ന് എൻ്റെ കുടുംബവന്നുവരുമെന്നുള്ള മറുപ്പുവരും ഇന്ത്യയുടെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നുവന്നുവരുമെന്ന്. ഞങ്ങൾ എല്ലാവരും കൂടി ഇരുപത്തണ്ടാളം സ്ത്രിപ്പരുഷമുാർ ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഇങ്ങനെയാണ് ആദ്രമം തുടങ്ങിയത്. എല്ലാവർക്കും ഒരേ അടുക്കളെല്ലാം വരുമെന്നു കേൾഡാം. എല്ലാവരും ഒരു കുടുംബം പോലെ കഴിയാൻ പരിഗ്രാമിക്കുകയും ചെയ്തു.

10. നിർവ്വഹണാല്ലട്ടം

ആദ്രമം തുടങ്ങി ഏതാണ്ടു മാസത്തിനകം തീരെ പ്രതിക്ഷിക്കാത്ത തരഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ ഒരു പരിക്ഷണത്തിന് ഞങ്ങൾ വിഡ്യയരായി. അമൃതലാൽ റാക്കറിൽ നിന്ന് എനിക്ക് ഇങ്ങനെയായും കത്തു കിട്ടി: “പാവങ്ങളും സത്യസന്ധരുമായ അയിത്തജാതിക്കാരുടെ ഒരു കുടുംബം നിങ്ങളുടെ ആദ്രമം തനിൽ ചേരാനാഗ്രഹിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ അവരെ സ്വീകരിക്കുമോ? ”.

എനിക്ക് അസ്വസ്മത തോന്തി. റാക്കറിബാപ്പരയപ്പോലൊരുള്ളുടെ ശുപാർശക്കന്തെന്നു ഒരു അയിത്തജാതിക്കുടുംബം ഇന്ത്രവേഗം ആദ്രമത്തിൽ പ്രവേശനം തെടുമെന്ന് ഞാനോരിക്കലും പ്രതിക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല. കത്ത് ഞാൻ സുപ്പരത്തുകൾക്ക് വാതിക്കുവാൻ കൊടുത്തു. അവരും സ്വാഗതം ചെയ്തു.

ആദ്രമത്തിലെ നിയമങ്ങളുണ്ടാവില്ല ജീവിക്കാൻ ആ കുടുംബംഗാജിൾ ഒരുക്കമാണെന്നും അവരെ സ്വീകരിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു സമ്മതമാണെന്നു കാണിച്ച് അമൃതലാൽ റാക്കറക്ക് ഞാനെന്തുതി.

ബുദ്ധായി, അധ്യാത്മക ഭാര്യ ദാനിഖാനൻ, അവരുടെ മകളും അപ്പോൾ കേവലം മുലകുടിക്കുന്ന കുട്ടിയുമായ ലക്ഷ്യി എനിവരാണ് ആ കുടുംബ തതില്ലണായിരുന്നത്. ബുദ്ധായി മോംബവയിൽ ഒരുമ്പുംപകനായിരുന്നു. അവരെല്ലാം ആദ്രമത്തിനും പാലിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിക്കുകയും അന്തേന്തുടർന്ന് അവരെ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ അവരെക്കു പ്രവേശനം നല്കിയത് ആദ്രമത്തെ സഹായിച്ചിരുന്ന സുപ്പരത്തുകളുടെ ഇടക്കാരു സംഭ്രം സൃഷ്ടിച്ചു. നേനാമത്തായെന്നു

വൈപ്പുട് ബുദ്ധിമുട്ട് കിണറുപയോഗിക്കുന്നതിലായിരുന്നു. ബധാവിൻറെ ഉടമസ്ഥൻ കൂടി ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന കിണറാണ്. ഞങ്ങളുടെ തൊട്ടിയിൽ നിന്നു തെരിക്കുന്ന വെള്ളത്തുള്ളികൾ തന്നെ അശുദ്ധനാക്കുമെന്നു വെള്ളം കോരുകാൻ പരാതി പറഞ്ഞു. അധാർ ഞങ്ങൾക്ക് ശക്കാരിക്കാനും ദുഡാഡായിരെ ഭ്രാഹ്മിക്കാനും തുടങ്ങി. അതു സഹിക്കുകയും, എത്ര കേശി ചും വെള്ളം കോരുന്നതു തുടരുകയും വേണമെന്ന് ഞാന്നെല്ലാംവരെടും പറഞ്ഞു. ഞങ്ങൾ ശക്കാരുഭ്രാഹ്മാശിക്കു തിരിച്ചറ്റി നല്കുന്നില്ലെന്നു കണക്കുപോൾ അധാർ ലജ്ജിച്ചു, ഞങ്ങൾക്ക് ശല്യപ്പെടുത്തുന്നതു നിർത്തി.

ഞങ്ങൾക്കു കിട്ടിയിരുന്ന എല്ലാ ധനസഹായവും എന്നായാലും അവസാനിച്ചു. ആകുമ നിയമങ്ങൾ പാലിക്കാൻ വല്ല അയിരത്താൽക്കാരിനു, കഴിയുമോ എന്നു പോതിച്ച ആ സൂപ്രധാനതു അങ്ങനെയാരെങ്കിലും അടുത്തുവരുമെന്ന് ദലിക്കലും പ്രതിക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല.

ധനസഹായം നിന്നുത്താട്ടാലും ഉണ്ടാകാൻ പോകുന്ന സാമൂഹ്യ സ്ഥാപിപ്പക്കരണത്തെക്കൂടിച്ചുള്ള കിംവദന്തികളും വന്നു. ഇതിനെല്ലാം ഞങ്ങൾ തയാരായിരുന്നു. പബ്ലിപ്പക്കരിക്കുകയും, പതിവു സൗകര്യങ്ങൾ നിപോധിക്കുക, യും ചെയ്താലും ആവശ്യബന്ധവും വിട്ടുപോകരുതെന്ന് ഞാൻ സുഹൃത്തുക്കെ ഭോട്ടു പറഞ്ഞിരുന്നു. അങ്ങനെ പോകുന്നതിനു പകരം അയിരത്താൽക്കാരും ഒരു ഭാഗത്തുപോരി പാർക്കുകയും ശാരികാഖ്യാനത്താൽ കിട്ടുന്നതുകൊണ്ടു കൂടുകയും കൂടുകയുംാകും ദേഹ എന്നും ഞാൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരുന്നു.

മഹർജ്ജാർ നാന്നയി രേഖിവസം, എന്നിക്കിങ്ങനെയൊരു നോട്ടീസ് തരാൻ തക അരാബ്സ്റ്റാഫിൽ കാര്യങ്ങൾ എത്തിച്ചേരുന്നു: “നമ്മുടെ പണം തിരിന്നു. അടുത്ത മാസത്തെക്ക് എന്നുമില്ല”.

ഞാൻ ശാന്തമായി മറുപടി നല്കി: “എങ്കിൽ നമ്മുടെ അയിരത്താൽക്കാൻ പാർക്കുന്നിട്ടെന്നും പോകാം”.

ഇത്തരമാരു പ്രതിസന്ധിയിൽ ഞാൻ നേരിട്ടുന്നത് ആദ്യമായിട്ടായിരുന്നില്ല. അതുരും അവസാരങ്ങളിലെല്ലാം ദൈവം അവസാനനിമിഷം സഹായം എത്തിച്ചു തന്നിട്ടുണ്ട്. ഞങ്ങളുടെ സാമ്പത്തികസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി മഹർജ്ജാർ എന്നിക്കു മുന്നാറിയിപ്പി തന്ന് എററ താമസിയാതെ ഒരു പ്രഭാതത്തിൽ പുറത്തു കാറിൽ ഒരു സേട്ടു എന്ന കാത്തുനില്ക്കുന്നതായി കുട്ടികളിലെബാഡി വന്ന് എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഞാൻ പുറത്തിറങ്കി അദ്ദേഹത്തെ സമീപിച്ചു: “അ ശ്രമാനിനു കുറച്ചു സഹായം ചെയ്യാൻ ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ സ്വകാര്യമോ?” അദ്ദേഹം പോതിച്ചു.

“തിരിച്ചയായും”, ഞാൻ പറഞ്ഞു: “എന്നു മാത്രമല്ല ഇപ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ വിവേകാദ്ധ്യാം തിരിന്നിരിക്കയെണ്ണനുകൂടി തുറന്നു പറയാം”.

“നാഞ്ഞ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ ഞാൻ വരം”, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. “നിങ്ങൾ ഇവിടെ ഉണ്ടാകുമോ?”

“ഉണ്ടാകും”, ഞാൻ പറഞ്ഞു. അനന്തരം അദ്ദേഹം പോയി.

അടുത്ത ദിവസം ആ കൃത്യസമയത്തു തന്നെ ഒരു കാർ ഞങ്ങളുടെ പാർപ്പിടിയിനട്ടുത്തോൻ പ്രോണടിച്ചു. കൂട്ടികൾ ആ വാർത്തയുമായി വന്നു. സേ ടു അക്കദൈക്കു വന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തെ കാണാൻ ഞാൻ പുറത്തേക്കു ചെ ന്നു. അദ്ദേഹം എൻ്റെ കയ്യിൽ 13,000 രൂപയ്യുടെ നോട്ടുകൾ വച്ചിട്ട് കാറോടി ചു പോയി.

ഈ സഹായം ഞാൻ തിരെ പ്രമീക്ഷിച്ചില്ല; അതു തന്റെ തിരിയാണ കിൽ വളരെ പുതുമയുള്ളതും! ആ മനുഷ്യൻ മുഖ്യമാക്കലും ആശ്രമം സന്ദർശിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തെ ഏകമലേ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ള എന്നാണോരു മാ. സന്ദർശനമില്ല. അന്നേപണ്ണണഞ്ചുള്ളില്ല. സഹായം ചെയ്യുന്നു, പോകുന്നു-അന്നു തന്നെ. മുതൽ എന്നിക്കൊരു അതുപരമായ അനുഭവമായിരുന്നു. ആ സഹായം അധികാരിക്കാൻ പാർക്കുന്നിടന്നെക്കൂള്ള ഞങ്ങളുടെ പലായനം മാറ്റിവെക്കാനിടയാക്കി. ഒരു വർഷത്തേക്ക് ഞങ്ങളുടെ രക്ഷ അങ്ങനെ ഉറപ്പായി.

ആദ്യത്തിന്റെ പുറത്തുണ്ടായിരുന്നപോലെ തന്നെ അക്കത്തും ഒരു പ്രകാശിബന്ധാവസ്ഥ ഉണ്ടായിരുന്നു. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ അധികാരിക്കാരായ സുപ്രധാനത്തുകൾ എൻ്റെ വീട്ടിൽ വരികയും താമസിക്കുകയും എൻ്റെ കൂടു ക്ഷേമാ കഴിക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നുകില്ലും അധികാരിക്കാരെ ഇള ആദ്യത്തിന് പ്രവേശപ്പെട്ടത് എൻ്റെ ഭാവക്കും മറ്റു സ്വർത്തികൾക്കും അന്നു ഇഷ്ടമായി തോന്തരിയില്ല. ദാനി ബഹാറോടുള്ള അവരുടെ ഇഷ്ടങ്കരക് അല്ലെങ്കിൽ അവഗണന എൻ്റെ കല്ലും ചെവിയും ഏഴുപ്പും പിടിച്ചെടുത്തു. സാമ്പത്തികക്കേശം എന്നെ ഉണ്ടെന്നാകുലനാക്കിയിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഈ ആന്തരികക്കോണം എന്നിക്കു താങ്ങാവുന്നതിലധികമായിരുന്നു. ദാനി സഹാൻ ഒരു സാധാരണ സ്വർത്തിയായിരുന്നു. ദുഡാഭായി അല്പം വിദ്യാഭ്യാസ വും എന്നാൽ നല്ല വിവേകവുമുള്ള രണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ക്ഷമാ ശ്രീപാ എന്നിക്കിഷ്ടപ്പെട്ടു. പിലപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു ക്ഷേണം വരുമ്പെടുത്തിയ ഒരുക്കയുള്ള സഹനസ്വഭാവം എന്നിൽ നല്ല മലപ്പൂളവാക്കി. ചെറിയ അപമാനങ്ങൾ അവഗണനിക്കാൻ ഞാനദ്ദേഹത്തോട് അപേക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹം അതു സമമിക്കുക മാത്രമല്ല തന്റെ ഭാര്യയെ അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പി ക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ കുടുംബത്തിന്റെ പ്രവേശനം ആശമത്തിന് വിലായേറിയ ഒരു പാരം മാധ്യമിന്നിരുന്നു. അതിലും അധികാരിക്കാരിക്കിട്ടിന്ന് ആലും തന്നെ ലോകത്തോടു ഞങ്ങൾ പ്രഖ്യാപിച്ചു. അങ്ങനെ ആശമത്തെ സഹായിക്കാനാഗ്രഹിച്ചവർക്കു തെറ്റിവാരെന്ന കുടാതെ കഴിഞ്ഞു. ആശമ തനിന്റെ ആ വഴിക്കുള്ള ജോലി വളരെ ലഘൂകരിച്ചും കിട്ടി. ആശമത്തി എൻ്റെ പ്രതിഭിന്നം വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന ചെലവുകൾ പഠിച്ചുപോന്നിട്ടുള്ളത് അധികാരിക്കുന്ന അവധിയാണും അവഗണനാക്കിയിരുന്നു. എന്നതിന്റെ വൃക്കത്തെ മായ സൃചനയാവണം. ഇതിനു തീർച്ചയായും വേറെ ധാരാളം തെളിവുകളും

ണ്ട്. എന്നാൽ അയിത്തക്കാരോടൊപ്പം ഞങ്ങൾ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകവരെ ചെയ്യുന്ന ഒരുശ്രമത്തെ സഹായിക്കാൻ നല്ല ഫീസുകൾ മടിക്കുന്നില്ലെന്ന ത് ഒരു ചെറിയ തെളിവല്ല.

സത്യം കൊണ്ടുള്ള പരീക്ഷണങ്ങളുടെ വിവരങ്ങളിൽ പ്രസക്തമായ പല കാര്യങ്ങളും, അതായൽ പ്രധാനപ്രസ്താവനിൽ നിന്നു സംജാതമായ സുക്ഷ്മപ്രസ്താവനിൽ ഞങ്ങളുണ്ടാന കൈകൊരും ചെയ്തു, അപ്രതിക്ഷിതമായ ചില ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ഞങ്ങളുണ്ടാന തരണം ചെയ്തു എന്നും മറുമായി ഈ വിഷയത്തോടു ബന്ധപ്പെട്ട അസംഖ്യം കാര്യങ്ങൾ വിട്ടുകളയേണ്ടി വരുന്നതിൽ ഏറിക്കു ദു:ബമുണ്ട്. തുടർന്നു വരുന്ന അഭ്യാധാരങ്ങൾക്കും ഇതേ വൈകല്യം സഹിക്കേണ്ടി വരും. ഈ നാടകത്തിലെ മികച്ച കമാപാത്രങ്ങളും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരാകയാലും അവർ പകാളികളായ സംഭവങ്ങളിൽ അവരുടെ അനുവാദം കൂടാതെ പേരുചേരുക്കുന്നത് ഉചിതമല്ലാത്തതിനാലും പ്രധാനപ്പെട്ട വിശദാംശങ്ങൾ തന്നെ ഏനിക്ക് ഒഴിവാക്കേണ്ടി വരും. അവരുടെ അനുവാദം വാങ്ങുകയോ അവരെ സംബന്ധിക്കുന്ന അഭ്യാധാരങ്ങൾ പഠിഗോധിച്ചു തന്നെ അവരെ കൂടുക്കുന്നു കൂടുകയോ പ്രായോഗികമല്ല. കൂടാതെ അതുരം നടപടി ഈ ആര്ത്ഥകമദ്യുടെ പരിധിയിൽ വരുന്നതുമല്ല. അതുകൊണ്ട് ഈ കമയുടെ ശേഷിച്ചും ഭാഗം, സത്യാനോഷ്ണകൾക്ക് എൻറി അഭിപ്രായത്തിൽ വിലയേറിയതാണെങ്കിലും, നിവൃത്തിയില്ലാത്തവ ഒഴിവാകിയിട്ടായിരിക്കും പറയുക. എന്നാലും ഈ ആര്ത്ഥകമാ, ഇഷ്യറംഗത്തുനിന്നും പരിരണ്ടിന്റെ ദിനങ്ങൾ വരെ എത്തിക്കാമെന്നാണ് എൻറി ആഗ്രഹം വും പ്രതിക്ഷയും.

11. കരാർ കൂടിയേറ്റ നിരോധനം

ബഹുവ്യം ആളുത്തരവുമായ പല ക്ഷേണങ്ങളും, തുടക്കത്തിൽ തന്നെ സഹിക്കേണ്ടി വന്ന ആര്ശമത്തിന്റെ കാര്യം ഒരു നിമിഷത്തേക്ക് ഒഴിവാക്കിയിട്ട് എൻറി ഗ്രാഡുയാകർഷിച്ച മന്ത്രാരു വിഷയം ചുരുക്കി പ്രതിപാദിക്കാം.

അഞ്ചു വർഷമോ അതിൽക്കൂടുതലുണ്ടായോ ആയ കാലത്തേക്കു ജോലി ചെയ്തു കൊള്ളാമെന്ന കരാറിൽ ഇന്ത്യയിൽ നിന്നു കൂടിയേറിയവരായിരുന്നു കരാർ ജോലിക്കാർ. നേരുളിലെ കരാർ കൂടിയേറുക്കാരുടെ ചുമതലിയിലുണ്ടു്. എന്നാൽ 1914ലെ സ്മക്സ്- ശാന്ധി തീരുമാനപ്രകാരം റാബാക്കിയിരുന്നു. എന്നാൽ ഇന്ത്യയിൽ നിന്നുള്ള പൊതുകൂടിയേറ്റ ഇനിയും കൈകൊരും ചെയ്യേണ്ട പ്രസ്താവനയായിരുന്നു.

1916 മാർച്ചിൽ പണ്ഡിത് മദന മോഹൻ മാളവിയഴി സാമ്രാജ്യ നിയമസഭയിൽ (Imperial Legislative Council) കരാർ സ്വന്ധാതായം നിരോധിക്കാനുള്ള ഒരു പ്രമേയം അവതരിപ്പിച്ചു. പ്രമേയം അംഗീകാരിച്ചുകൊണ്ട് ഹാർഡിംഗ് പ്രഭു (വൈസ്രോഡി) ആ സ്വന്ധാതായം “ക്രമേണ നിരോധിക്കുമെന്ന വാദം നാം” തനിക്കു പ്രിട്ടിഷ് റവൺഡെൻറിൽ നിന്നു കിട്ടിയിട്ടുണ്ടെന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചു.

ഇന്ത്യക്ക് എന്നായാലും അത്തരമൊരു അവധിക്കത്തായ ഉറപ്പുകൊണ്ടു തുപ്പി പ്രക്ഷാം സാധ്യമണ്ണിനും അതു പെട്ടെന്നു നിർത്തലാക്കാൻ പ്രക്ഷാം നടത്തണമെന്നും എന്നിക്കു തോന്തി. ഇന്ത്യ ആ സ്വന്ധാദായത്തെ സഹിച്ചുത് കേ വലം അവഗണന കൊണ്ടാണ്. അതു നിർത്തലാക്കാനായി ജനങ്ങൾക്കു വിജയകരമായി പ്രക്ഷാം നടത്താവുന്ന സമയം എത്തിയെന്ന് ഞാൻ വിശദപിച്ചു. ഞാൻ നേതാക്കളിൽ കുറേപേരു കാണുകയും പരിഞ്ഞല്ലിൽ എഴിതുകൂട്ടു യും പെട്ടെന്നുള്ള നിരോധനയെത്തെ പൊതുജനങ്ങൾ ദൃശ്യമായി അനുകൂലിക്കുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. അത് സത്യാഗ്രഹത്തിനു പറ്റിയ ഒരു വിഷയമാക്കുമോ? ആശാനകതിൽ എന്നിക്കു യാതൊരു സംശയവും ഇല്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ അത്തരങ്ങൾ പ്രാവർത്തികമാക്കാമെന്ന് എന്നിക്കു പിടിക്കിട്ടിയില്ല.

ഇതിനിടക്ക്, 'ക്രമണ നിരോധിക്കു'മെന്നതിനിൽ അർത്ഥം വൈദ്യുതാ ഡി വെളിപ്പെട്ടുതന്നാൽരൂപില്ല. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞ പ്രകാശം നിരോധനാ "പക്രാം വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിലാക്കാൻ വേണ്ടിവരുന്ന നൂതനമായ സമയം" കഴിഞ്ഞു നടപ്പിലാക്കു.

അതിനാൽ 1917 പെബ്രുവരിയിൽ, ആ സ്വന്ധാദാം ഉടൻ നിരോധിക്കാനുള്ള സ്ഥിരം അവത്തലപ്പിക്കാൻ പണ്ടിട്ട് മാളവിയജി അനുവാദം ചോദിച്ചു. ചൊംസ്പോർഡ് പ്രഭു (വൈദ്യുതായി) അതു നിഷേധിച്ചു. അതോടെ ഒരു അവിലേന്നു പ്രക്ഷാംഭത്തിനായി ഞാൻ നാടു മുഴുവൻ സന്ദർശിക്കേണ്ട സമയമായി.

പ്രക്ഷാം തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ് വൈദ്യുതായിയെ കണ്ണു സംസാരിക്കുന്നത് ഉച്ചിതമായിരിക്കുമെന്ന് എന്നിക്കു തോന്തി. അതുകൊണ്ടു ഒരു കുടിക്കാം ചെയ്യക്കായി ഞാനേപേക്കിച്ചു. അദ്ദേഹം അതുകേന്നു അനുവദിച്ചു. മി. മാപ്പി, ഇപ്പോൾ സർ ജോൺ മാപ്പി, ആയിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിനിൽ സെക്രട്ടറി. അദ്ദേഹവുമായി ഞാൻ അടുത്തു ബന്ധപ്പെട്ടു. ചൊംസ്പോർഡ് പ്രഭുവുമായി ഞാൻ നടത്തിയ സംഘാടനം തുപ്പിക്കരംയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഉറപ്പുഡൈ നും പറഞ്ഞിട്ടുകില്ലും സഹായവാഗ്ദാനം ചെയ്തു.

എൻ്റെ യാത്ര ബോംബൈയിൽ നിന്നൊരുംഭിച്ചു. സാമ്രാജ്യ പശ്ചാത്യ സാഖ (Imperial Citizenship Association) യുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ ഒരു സമേഴ്സനം വിളിച്ചു കുടാമെന്ന് മി. ജഹാംഗീർ പെറ്റിട്ട് ഏറ്റു. സമേഴ്സനത്തിൽ അവത ലിപിക്കേണ്ട പ്രമേയങ്ങൾക്കു രൂപം നൽകാൻ ആ സാഖയുടെ നിർവ്വാഹക കസമിതി ആയും സമേഴ്സനു. ഡോ: സർജാൻലി റിഡ്, ശ്രീ. (ഇപ്പോൾ സർ) ലഭ്യ ഭായി സമർപ്പാസ്, ശ്രീ. നടരാജൻ, മി. പെറ്റിട്ട് എന്നിവർ നിർവ്വാഹകസമിതി ഫോറത്തിൽ ഹാജരായിരുന്നു. കരാർസ്വദായം എത്ര കാലത്തിനകം നിരോധിക്കണമെന്ന് ഗവൺമെന്റിനോടാവശ്യപ്പെടണം എന്ന പ്രശ്നത്തിനു ചുറ്റുമായി ചർച്ച കേന്ദ്രിക്കിക്കേണ്ടു. മുന്നു നിർദ്ദേശങ്ങൾ വന്നു: 'കഴിയുന്ന ത്ര വേശം നിരോധിക്കു', 'ജൂലൈ 31 നക്ക്' നിരോധിക്കു, 'ഉടൻ നിരോ

യിക്കുക' എന്നിവ. ഒരു കൃത്യ തിയതി നിർച്ചപയിക്കണമെന്ന അഭിപ്രായമായി രൂപീ എന്നിക്ക്. എന്നെന്നനാൽ ആ തിയതിക്കും ഗവൺമെൻ്റ് നമ്മുടെ അപേക്ഷ നടപ്പാക്കിയില്ലെങ്കിൽ എന്നു വേണമെന്ന് അപോൾ നിർച്ചപയിക്കാം. 'ഉടൻ' നിരോധ്യപ്പാൽ മതിയെന്നായിരുന്നു ശ്രീ ലഘുഭായിയുടെ പക്ഷം. 'ഉടൻ' ജൂൺലൈ 31 നെക്കാൾ കുറഞ്ഞ ഒരു കാലാന്തര സൂചിപ്പിക്കുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

'ഉടനെ' കൊണ്ടുവേശിക്കുന്നത് എന്നെന്ന് അളുകൾക്കു മനസ്സിലാക്കി ലഘു ഞാൻ വിശദീകരിച്ചു. അവർ വള്ളത്യും ചെയ്യണമെന്നു നമ്മൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ കൂടുതൽ നിയതമായ ഒരു വാക്കുപയോഗിക്കണാം. 'ഉടൻ' എന്നതിനെ ഒരോരുത്തരും തന്നെത്തായ തിരിയിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കും - ഗവൺമെൻ്റ് രജുതാനിലും ജനങ്ങൾ മറ്റാരും തന്ത്തിലും. എന്നാൽ "ജൂൺലൈ 31" എന്നതിനെ തെരിവിക്കുന്ന പ്രശ്നമില്ല. അന്നത്തേക്ക് ഒന്നും ചെയ്തിട്ടുള്ളെങ്കിൽ അവിടന്നൊട്ട് നമ്മക്കു ചെയ്യാൻ തുടങ്ങാം. ഡോ. റിച്ചി ന് ഇതു വാദത്തിനീറു ശക്തി ബോധ്യമായി. ട്രൂപിൽ ശ്രീ. ലഘുഭായിയും സമ്മതിച്ചു. ആ നിരോധ്യനു പ്രവൃത്തിക്കേണ്ട അവസാന തിയതി ജൂൺലൈ 31 ആയി ഞങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചു. ആ അർത്ഥത്തിൽ ഒരു പ്രമേയം പൊതുസമേഖനത്തിൽ പാസ്സാക്കി. ഇന്ത്യയിലൂടെനിള്ളും യോഗം ചേരുന്ന ഇത്തരത്തിൽ പ്രമേയം പാസ്സാക്കി.

വൈദ്യുതായിരെ കാണാനുള്ള സ്വീകളുടെ ഒരു നിവേദകസംഘടനത്തെ രൂപപ്പെടുത്താൻ മിസ്റ്റിസ് ഇയ്ജി പെറ്റിറ്റ് നല്ലപോലെ ഉൾസാഹിച്ചു. നിവേദക സംഘടത്തിനു രൂപം നല്കിയ ബോംബെയിൽ നിന്നുള്ള സ്വീകളുടെ കൂട്ട തത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ലോധി ടാറ്റ്, പരേതയായ ദിനഷാം വിഗം എന്നിവരുടെ പേരുകൾ ഞാനോർക്കുന്നു. ഇതു നിവേദനം വളരെ ഫലപ്രദമായിരുന്നു. വൈദ്യുതായി പ്രോത്സാഹജനകമായ മറുപടി നല്കി.

കരാച്ചിയും കല്കണ്ണത്തും മറുനേകം സ്ഥലങ്ങളും ഞാൻ സന്ദർശിച്ചു. എല്ലായിടങ്ങും വലിയ സമേളനങ്ങൾ നടന്നു. അളുവറ്റു ഉൾസാഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രക്ഷാം ആരംഭിച്ചപ്പോൾ ഇന്ത്യപോലെനും ഞാൻ പ്രതിക്ഷീച്ചിക്കുന്നില്ല.

അക്കാദാലാൽ ഞാൻ തന്നിച്ചുണ്ടു യാത്ര ചെയ്തിരുന്നത്. അതുകൊണ്ട് അത്തുക്കരമായ അനുഭവങ്ങളും എന്നിക്കുണ്ടായി. സി.എ.ഡി.കാരാർ എപ്പോഴും എന്നേ പുറകേ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ എനിക്കൊന്നും ഒഴിക്കാനില്ലായിരുന്നതുകൊണ്ട് അവരെന്നു ഉപദ്രവിച്ചില്ല. അവർക്കു ഞാനും ധാരതാരും ശല്യത്തിനും ഇടവരുത്തിയില്ല. ഓഗ്യത്തിൽ അനുന്നിക്ക് മംറാർ മാ സ്പാനമുട്ട് ലഭിച്ചിരുന്നില്ല. എക്കില്ലോ അളുകൾ എന്ന തിരിച്ചറിഞ്ഞിട്ടും ഭിൽ ആ പേരു വിളിച്ചുപറിയുക വളരെ സാധാരണമായിരുന്നു.

രംഭസരത്തിൽ സി.എ.ഡി.കാരാർ പല സ്ത്രോഗിലും വച്ച് എന്ന ശല്യ പ്രടുത്തി; എന്നേ ടിക്കറ്റു ചോദിക്കുകയും നന്നാർ കൂറിച്ചേടുക്കുകയും

ചെയ്തു. കൂടു യാത്ര ചെയ്തിരുന്നവർ എന്ന ഒരു സന്ദേശമില്ലോ (സാധ്യം) പഠിപ്പിരോ അയ്ക്കിടാണു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നത്. എല്ലാ സ്വീകരിക്കുകളിലും എന്ന ശല്യപ്രൈദ്യത്തുന്നതു കണ്ണപ്പേരിൽ അവർ കുപിതരാവുകയും കൂറാനേപ്പക്കര ശക്തിക്കുകയും ചെയ്തു. “നിങ്ങൾ ആ ‘സാധ്യവിനെ ഒരു കാര്യവുമില്ലാതെ ശല്യപ്രൈദ്യത്തുന്നതെന്നിനാണ്?’ അവർ അമർഹിജനതാട പോറ്റിപ്പി. “ഈ തൊമ്മാർക്കിളളും നിങ്ങളുടെ ടിക്കറു കാണിക്കാരുൽ” അവർ എൻ്റെ നേർക്കു പറഞ്ഞു.

ഞാനവരോടു ശാന്തമായി പറഞ്ഞു: “എൻ്റെ ടിക്കറു അവരെ കാണിക്കാൻ ബുദ്ധിമുട്ടൊന്നുമില്ല. അവർ അവരുടെ കടമ നിർവ്വഹിക്കുകയാണ്”. യാത്രകാർക്കു തൃപ്തിയായില്ല. അവർ എന്നോട് അധികമയിക്കാം അനുകൂല കട്ടുകയും നിരപരാധികളുടെ നേർക്കുള്ള ഇമ്മാതിരി ഭ്രാഹ്മത്തെ ശക്തമായി ആക്ഷേപിക്കുകയും ചെയ്തു.

പക്ഷേ, ഈ കുറാനേപ്പക്കർ സാരമില്ലായിരുന്നു. ശരിയായ യാതന ആ മുന്നാം കൂസ് യാത്രയായിരുന്നു. ലാഹോറിൽ നിന്നു ധർപ്പരിയിലേക്കുള്ള യാത്രയിലായിരുന്നു എൻ്റെ ഏറ്റവും തിക്കത്തൊന്നുണ്ടം. ഞാൻ കൊച്ചിയിൽ നിന്നു ലാഹോർ വഴി കല്പക്കത്തയിലേക്കു പോവുകയായിരുന്നു. ലാഹോറിൽ തിവണ്ടി മാറിക്കയറിണം. പക്ഷേ, വണ്ണിയിലേബാരു സിറ്റി കണ്ണം തന്ത്രക അസാധ്യമായിരുന്നു. അതു നിറഞ്ഞിരുന്നു. അക്കത്തു കടക്കാൻ കഴിഞ്ഞവർ കേവലം ബലംകൊണ്ടും, വാതിൽ പൂര്ണമിരുന്നതിനാൽ ജനലിലൂടെ നൃണാളംമാണ് അതു സാധിച്ചത്. സമുദ്രം നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന ദിവസം എന്ന ക്കു കല്പക്കത്തയിൽ എത്തനമായിരുന്നു. ആ വണ്ണി തെറ്റിയാൽ സമയത്തിന് ചെലും കഴിയില്ല. അക്കത്തു കടക്കാമെന്ന പ്രതിക്ഷ ഞാൻ ഏറ്റരക്കുറി ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നു. അരും എന്ന അക്കത്തു കയറ്റാൻ തയാറാണ്. എൻ്റെ ഈ അവന്നപ്പെ കണ്ണം ഒരു ചുമട്ടുകാരൻ അടുത്തു വന്നു പറഞ്ഞു: “എനിക്കു പറ്റ സഭണാ ($\frac{3}{4}$ രൂപ) തരു. ഞാൻ നിങ്ങൾക്കാരു സിറ്റി പിടിച്ചു തരാം”.

ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ശരി. എനിക്കാരു സിറ്റിഡണ്ടാക്കിത്തരിക്കയാണെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു പറ്റണ്ണണ തരാം”. ആ ചെറുപ്പുകാരൻ കബാർട്ടുമെൻസിനുകൾ മാറി മാറി നടന്ന് യാത്രകാരോടു സിറ്റിനു കൈമുഖ്യക്കാലിയും അരും ചെവി കൊടുത്തില്ല. വണ്ണി നിങ്ങാറായപ്പോൾ ചില യാത്രകാർ പറഞ്ഞു “ഈവിടെ സ്ഥലമില്ല. എക്കില്ലോ നിങ്ങൾക്കു സാധിക്കുമെങ്കിൽ അയാളെ എടുത്തിണ്ടോ കു തള്ളിയേക്കു. അയാൾക്കു നില്ക്കേണ്ടി വരു”.

“സമാഗ്രിചേ?” ആ ചെറുപ്പുകാരൻ പോർട്ടർ ചോദിച്ചു. ഞാനുടെനെ സമയത്തില്ലോ. അയാൾ എന്ന എടുത്തു ജനലിലൂടെ അക്കത്തക്കു തള്ളി. അഞ്ചെന ഞാൻ അക്കത്തു കടക്കുകയും ആ ചുമട്ടുകാരൻ പ്രതിബന്ധം നേടുകയും ചെയ്തു.

അ രാത്രി ഒരു അഡ്ഗർപ്പിക്കാത്തയായിരുന്നു. മറ്റു യാത്രകാർക്ക് വള്ളപ്പു കും ഭരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ മേൽപ്പലകയുടെ ചങ്ങലയും പിടിച്ചു രണ്ടു

മൺക്കുർ നിന്നു. അതിനിടക്കു ധാത്രക്കാർത്ത് ചിലർ എന്ന നിരന്തരം അലട്ടിക്കാണ്ടിരുന്നു. “നിങ്ങളെന്നൊ ഇതിക്കാത്തത്?” അവർ ചോദിച്ചു. സ്ഥലമിറ്റുന കാരും അവരെ പറഞ്ഞു ബോധുപ്പെടുത്താൻ ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. മേൽ തത്ത്വിൽ നിഃബന്ധിവർന്നു കിടക്കുകയായിരുന്ന അവർക്ക് ഞാൻ നില്ക്കുന്ന ത് സഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എന്നെ അലട്ടുന്നതിൽ അവർക്കു മട്ടുള്ള തോന്തിയില്ല. ശാന്തമായി അവർക്കു മറുപടി നല്കുന്നതിൽ ഞാനും മട്ടിക്കാനില്ല ലഭിച്ചു. ഇത് അവസാനം, അവരെ ശാന്തരാക്കി. അവരിൽ ചിലർ എൻറ പേരു ചോദിച്ചു. ഞാൻ പേരു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവർ ലജ്ജിച്ചു മാപ്പു പറയുകയും എൻക്കു സ്ഥലം തരികയും ചെയ്തു. ക്ഷമക്ക് അങ്ങനെ ഫലം കിട്ടി. ഞാൻ വല്ലാതെ തള്ളിരുന്നുന്നു. തലചുറുള്ളും അനുഭവപ്പെട്ടു. ഏറ്റവും ആവശ്യമായി വന്നപ്പോൾ അങ്ങിനെ ദൈവം തന്നെ സഹായിച്ചു.

വല്ലപാട്ടും ഞാൻ ഡൽഹിയിലും അവിടെ നിന്ന് കല്പക്കരതയിലും എൽതി. കല്പക്കരതാ സമേളനാബുക്ഷൻ കാസി ബംഗാർ മഹാരാജാവായിരുന്നു. എൻറ ആതിമേയൻ. കരാച്ചിയിലപ്പോലെതന്നെ ഇവിടെയും അമിത മായ ഉൽസാഹം ഉണ്ടായിരുന്നു. ധാരാളം ഇംഗ്ലീഷുകാരും ആ സമേളനത്തിനു വന്നിരുന്നു.

ജുബലെ 31 നു മുമ്പായി ഗവൺമെൻ്റ് ഇന്ത്യയിൽ നിന്നുള്ള കരാർ കുടിയേറ്റു. നിർത്തൽ ചെയ്തതനു പ്രഖ്യാപിച്ചു. 1894 ലാണ് ഈ സന്ദർഭം നിൽക്കുന്നതിൽ പ്രതിഷ്ഠയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള എൻറ ആദ്യത്തെ ഫർജി തയാറാക്കിയത്. സർ ഡാല്ലിയു. ഡാല്ലിയു. ഹാഡർ ‘പാതി അടിമന്തം’ എന്നു വിളിച്ചിരുന്ന ഈ സന്ദർഭം എന്നെങ്കിലും അവസാനിപ്പിക്കുമെന്ന് അനും ഞാൻ ആശിച്ചിരുന്നു.

1894 ഞു തുടങ്ങിയ ആ പ്രക്ഷാണത്തെ സഹായിച്ച ധാരാളം പേരു ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ശക്തമായ സത്യാഗ്രഹമാണ് അതിന്റെ അന്ത്യം വേഗത്തിലാക്കിയതെന്ന് എൻറ പറയാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

ആ പ്രക്ഷാണത്തിന്റെയും അതിൽ പങ്കെടുത്തവരുടെയും കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക് എൻറ “ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ സത്യാഗ്രഹം” നോക്കാൻ വായനക്കാരെ ക്ഷണിക്കുന്നു.

12. നീലത്തിന്റെ കറ

ജനകരാജാവിന്റെ ദേശമാണു ചന്ദ്രാർ. അവിടം മാത്രംപുകളും ലെന പോലെ തന്നെ 1917 വരെ നീലം കൃഷിചെയ്യുന്ന തോട്ടങ്ങളാലും നിറഞ്ഞിരുന്നു. ചന്ദ്രാർ കുടിയാൻ തന്റെ ഇരുപതിൽ മുന്നു ഭാഗം സ്ഥലത്ത് ജനിയുടെ ആവശ്യത്തിനായി നീലം കൃഷിചെയ്യാൻ നിയമപരമായി ബാധ്യസ്ഥമനായിരുന്നു. ഇരുപതു കറിയായിൽ (രേക്കേർ) മുന്നു (തീൻ) കറിയാ സ്ഥലത്തെ നീലം കൃഷി ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നതിനാൽ “തീൻ കറിയാ” സന്ദർഭം മെന്ന പേരിൽ ഇത് അറിയപ്പെട്ടു.

ചന്ദ്രാർജ്ജൻ എന്ന പേരു പോലും അപ്പോൾ എന്നിക്കറിയില്ലായിരുന്നെന്നു തുറന്നു പറയാം. അപ്പോൾ പിന്നെ അതിന്റെ ഭൂമിശാസ്കർപ്പരമായ സ്ഥാനം എങ്ങനെ അറിയാൻ? നിലക്കുപ്പിനേട്ടാട്ടങ്ങളെക്കുറിച്ചാകട്ട എന്നിക്കു യാതൊരു വിവരവുമില്ലായിരുന്നു. നിലപ്പാക്കരുകൾ ഞാൻ കണ്ണിരുന്നു. എന്നാൽ അത് ആയിരക്കണക്കിന് കൃഷിക്കാരെ വലിയ കഷ്ടപ്പാടുകൾക്കിര യാക്കിക്കൊണ്ട് ചന്ദ്രാർജ്ജൻ കൃഷി ചെയ്തുണ്ടാക്കുന്നതാണെന്നു ഞാൻ സ്വപ്നേപി വിചാരിച്ചില്ല.

ഈ കഷ്ടപ്പാടിന്റെ കന്തൽ അടിയേറു കർഷകരിൽ ഒരാളായിരുന്നു രാജകുമാർ ശുക്കീ. താൻ അനുഭവിച്ചതുപോലെ യാതനയനുഭവിക്കുന്ന ആയിരണ്ടാഴുടെ നിലക്കരി അടിച്ചുകഴുകിക്കെള്ളുയാമെന്ന ആവേശം അദ്ദേഹ അതിൽ നിന്നണ്ണുനിന്നു.

1916 ലെ കോൺഗ്രസ്സ് സമ്മേളനത്തിന് ലക്കോവിലെത്തിയ എന്ന അവിടെ വച്ച് ഈ മനുഷ്യൻ പിടിക്കുടി: “ഓൺലൈനും കഷ്ടപ്പാടിന്റെ ഏല്ലാ വിവരവും വകീൽ ബാബു താങ്കളോടു പറയും” അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ചന്ദ്രാർജ്ജു ചെല്ലാൻ എന്ന നിർബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. ചന്ദ്രാർജ്ജൻ എന്നിൻ പഠനമാനും സഹപ്രവർത്തകനായിത്തിരെന്ന, സീഹാരിലെ പൊതുപ്രവർത്തനത്തിന്റെ ജീവനായ, ബാബു ബ്രജ കിശോർ പ്രസാദല്ലാതെ മറ്റാരുമായിരുന്നില്ല ഈ “വകീൽ ബാബു”. രാജകുമാർ ശുക്കീ അദ്ദേഹത്തെ എന്നിൻ കൂടാരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു കറുത അല്പാക്കു കൂപ്പായവും കാലുറിയുമാണു യിൽച്ചിരുന്നത്. എന്നിൽ ഒരു മതിപ്പുള്ളവകാൻ ബ്രജ കിശോർ ബാബുവിന് അപ്പോൾ സാധിച്ചില്ല. പാപപ്പെട്ട കർഷകരിൽ ചൂഷണം ചെയ്യുന്ന ഏതോ വകീലാണെന്നുമെന്നേ എന്നിക്കപ്പോൾ തോന്തിയുള്ളൂ. ചന്ദ്രാർജ്ജു അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു കുറേ കേടുശേഷം എന്നിൻ പതിവുപോലെ മറ്റൊപ്പടി നല്കി: “അവിടത്തെ അവസ്ഥ നേരിട്ടു കാണാതെ എന്നിക്കാരാഡിപ്പായം പറയാൻ സാധ്യമല്ല. നിങ്ങൾ ദയവായി അതേക്കുറിച്ചുള്ള പ്രമേയം കോൺഗ്രസ്സിൽ അവതരിപ്പിക്കു. എന്നാൽ, തലക്കാലം എന്ന സ്വന്തം ഇഷ്ട തത്തിനുവിട്ടുക”. രാജകുമാർ ശുക്കീക്ക് തിരീച്ചയായു കോൺഗ്രസ്സിന്റെ കുറേ സഹായം വേണമായിരുന്നു. ചന്ദ്രാർജ്ജു അള്ളുകളോടു സഹതാപം പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള പ്രമേയം ബാബു ബ്രജകിശോർ പ്രസാദ് അവതരിപ്പിക്കുകയും അത് ഏകകണ്ണംമായി പാസ്സാക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

രാജകുമാർ ശുക്കീക്കു സന്ന്നാഷമായി പക്ഷേ, വേണ്ടതെ തുപ്പത്തിയായില്ല. ഞാൻ നേരിട്ടു ചന്ദ്രാർജ്ജൻ സന്ദർശിക്കുകയും അവിടത്തെ കൃഷിക്കാരുടെ യാതനകൾ കാണുകയും ചെയ്യാണെന്നെന്ന് അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഞാൻ ആസുത്രണം ചെയ്തിട്ടുള്ള യാത്രാപരിഹാരിൽ ചന്ദ്രാർജ്ജൻ ഉൾപ്പെടുത്താമെന്നും അക്കാദാരുത്തിന് ഒന്നോ രണ്ടോ തിവിസം ചെലവഴിക്കാമെന്നും ഞാന്നു പറഞ്ഞാടു പറഞ്ഞു. “രു ദിവസം മതിയാകും. താങ്കൾക്ക് സ്വന്തം കണ്ണു കൊണ്ട് എല്ലാം കാണാമല്ലോ”, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

ലക്കോവിൽ നിന്ന് ഞാൻ കാൺപുരിലേക്കു പോയി. രാജകുമാർ ശുച്ച എന്നെ അനുഗമിച്ചു. “പദ്മാരൻ ഇവിടെ വളരെ അടുത്താണ്. ദയവായി ഒരു ദിവസം അതിനു നികിവച്ചും”. അദ്ദേഹം നിർബന്ധിച്ചു. “ഈതു വസ എന്നോടു ക്കമിക്കു. ഞാൻ വരാമെന്ന് വാക്കുതരുന്നു” അങ്ങനെ വാദ്യത്രയേറുകൊണ്ടു ഞാൻ പറഞ്ഞു.

ഞാൻ ആദ്യമാണിലേക്കു മട്ടണി. സാർവ്വഭാവിയായ രാജകുമാർ അവി ദെയും ഏതുതിയിക്കുന്നു! “അ ദിവസം ഇപ്പോൾ നിശ്ചയിക്കാനോപക്ഷിക്കുന്നു”, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ഞാൻ: “ശരി, എനിക്ക് ഇന്നയിന്ന ദിവസ ഓളിൽ കല്കാരണയിൽ ഉണ്ടാകേണ്ടതുണ്ട്. അപ്പോൾ എന്നെ വന്നു ക ണാൻ, അവിടെ നിന്ന് എന്നെ കൂട്ടപ്പോകാം”. ഞാൻ എവിടെയെല്ലാക്കും പോകണം, എന്നും ചെയ്യണം, എന്നെല്ലാം കാര്യങ്ങൾ കാണണം, എന്നാനും എന്നി കരിയില്ലായിരുന്നു.

കല്കാരണയിൽ ഭൂപേര് ഖാദ്യവിശേഷി സ്ഥലത്ത് ഞാൻ എത്തുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ രാജകുമാർ ശുച്ച അവിടെയെത്തന്നീ നിലപുറമിച്ചിരുന്നു. തുരത്തെത്തിൽ ഇരു അജ്ഞന്നും അപരിഷ്കൃതനും എന്നാൽ നിശ്ചയദാർശ്യ മുള്ളവനുമായ കർഷകൻ എന്നെ വഗ്രികൾച്ചു.

അങ്ങനെ 1917 ആദ്യം ഞാൻപേരും കല്കാരണയിൽ നിന്നു പദ്മാരാണിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഞാൻകു കണ്ണാൽ രണ്ടു ഗ്രാമിനാം സുപ്പുത്തു കാഞ്ഞേനേ നോന്നുമായിരുന്നുള്ളു. പോകാനുള്ള തിവാണി എത്താണെന്നു പോലും എനിക്കാൻ തില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്നെ അതിൽ എത്തിച്ചു. ഞാൻപേരും മുഖിയായിരുന്നു. അവിടെ എന്നെ യാത്രചെയ്തു. രാവിലെ പാറ്റന്തിൽ എത്തി.

എൻറെ ആദ്യത്തെ പാറ്റന്ന സന്ദർശനമായിരുന്നു അത്. എനിക്ക് കുടു താമസിക്കാവുന്ന സ്ഥലപരിത്വരോ പാലിച്ചയക്കാരോ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ശുദ്ധ കർഷകനാണെങ്കിലും രാജകുമാർ ശുച്ചക് പാറ്റന്തിൽ ചില സ്ഥലയിനമാക്കു ഉണ്ടാക്കുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു. ധാന്യയിൽ അദ്ദേഹം തന്ത അല്പം കുടുതലും എനിക്കിടവനു. പാറ്റന്തിൽ എത്തിയെന്നോ ഒരു അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി എനിക്ക് മില്യാധാരകൾ അശേഷം ഇല്ലാതായി. എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹം തികച്ചും പാരമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ സ്ഥലപരിത്വരായി കണക്കാക്കിയ വക്കിലെക്കാർ വാസ്തവങ്ങിൽ അങ്ങനെ ആയിരുന്നില്ല. പാരം രാജകുമാർ എനിക്കുവുറി അവർക്കുാരു ആദ്യത്തെ പ്രോബെ ആയിരുന്നു. മുത്തരം കർഷകരായ കക്കികളും അവരുടെ വക്കിലെ മാരും തമ്മിൽ ഉള്ള ആകലം വെള്ളപ്പൂക്കത്തിലെ ഗംഗയെന്നോലെ വലിയതായിരുന്നു.

പാറ്റന്തിൽ രാജേന്ദ്ര ഖാദ്യവിശേഷി വിട്ടിലേക്ക് രാജകുമാർ ശുച്ച എന്നെ കൊണ്ടുപോയി. രാജേന്ദ്ര ഖാദ്യ പുറിയിലേക്കോ മറ്റൊരോ സ്ഥല തേങ്ങോ പോയിരുന്നു; എങ്ങോടുന്നു ഞാനിപ്പോൾ മിന്നു. ആ ബംഗാര വിൽ നേരു രണ്ടു ഭൂത്യമാരുണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഞാൻകു ശ്രദ്ധിച്ചുതെ ഇല്ല.

എൻറെ കയ്യിൽ തിനാൻ ചിലതുണ്ണായിരുന്നു. എനിക്ക് ഇത്തന്തപ്പിം വേണമായിരുന്നു. അത് എൻറെ സ്നേഹത്തിൽ അങ്ങാടിയിൽ നിന്നു വാങ്ങിക്കാണ്ടുവന്നു.

ബിഹാരിൽ കർശനമായ അയിത്താചാരം ഉണ്ണായിരുന്നു. ആ വിട്ടിലെ ഭൂത്യനാർ കിണറുപയോഗിക്കുവോൾ ഞാൻ ആ കിണറീൽ നിന്നു വെള്ളം കോരാൻ പാടിപ്പു. കാരണം എൻറെ തൊട്ടിയിൽ നിന്നു തെറിക്കുന്ന വെള്ളം അവരെ അശുദ്ധമാക്കും. ഭൂത്യനാർക്ക് ഞാൻ ഏതു ജാതിക്കാരനാണെന്ന് അറിയാമായിരുന്നില്ലോ. രാജകുമാർ എന്ന അക്കദാത കക്കുസിലേക്കു കൂടിക്കാണ്ടുപോയി. ഭൂത്യനാരാകട്ടെ ഉടൻ എന്ന പുറത്തിലേക്കു പറഞ്ഞുപിട്ടു. ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾ എനിക്കു പരിപ്രതമായിരുന്നതിനാൽ അവ എന്ന ആച്ചപരുപ്പെടുത്തുകയോ വെറി പിസ്റ്റിക്കുകയോ ചെയ്തില്ല. ഇതൊക്കെ ഭൂത്യനാർ ചെയ്യണമെന്നു രാജേന്ദ്ര ബാബു ആധ്യപരിക്കുന്നു എന്ന വിചാരണയിൽ അവർ കർത്തവ്യം അനുഷ്ഠിക്കുകയായിരുന്നു.

ഈ സക്രമായ അനുഭവങ്ങൾ രാജകുമാർ ശൃംഖലയാട്ടുള്ള എൻറെ താൽപര്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും, അദ്ദേഹത്തെ കുടുതൽ നന്നായിരിക്കാൻ എന്ന സഹായിക്കുകയും ചെയ്തു. എൻറെ മാർഗ്ഗദർശിയാകാൻ രാജകുമാർ ശൃംഖലക്കു സാധിക്കുകയില്ലെന്നും കടിഞ്ഞാൻ എൻറെ കൈകളിൽ തന്നെ വേണമെന്നും ഇപ്പോൾ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി.

13. സൗമ്യനായ ബിഹാരുകാരൻ

മുലാനാ മസ്ഹദൂർ ഫക്ത് ലഭനിൽ ബാരിസ്റ്ററാകാൻ പറിക്കുന്നോൾ ഞാനപ്രേരണത്തെ പരിചയപ്പെട്ടിരുന്നു. 1915 ഞേ ബോംബെ കോൺഗ്രസ്സിൽ വച്ച് ഞാനപ്രേരണത്തെ കണഡപ്പോൾ അദ്ദേഹം മുസ്ലീംലിഡിൻറെ പ്രസിധിക്കായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ആ പരിചയം പുതുക്കുകയും ഞാൻ എപ്പോഴെങ്കിലും പാർബന്ധിക്കുന്നതായാൽ അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം താമസിക്കണമെന്ന് ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതു ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിനൊരു കുറിപ്പും കൊടുത്ത യക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഉടനെ സ്വന്നം കാണിൽ വരികയും തന്റെ ആതിമും സികിൽക്കാൻ എന്ന നിർബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനു നന്നി പറഞ്ഞിട്ടും, എന്ന ആദ്യം ക്രൊവുന്ന തിവബന്ധിയിൽ എൻറെ ലക്ഷ്യത്തിലെ കവി അയക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹത്തോടു ഞാനാലുംപിച്ചു. രണ്ടിൽവെ ശൈലി എന്നപ്പോലെന്നരു ശുശ്രാഹ അപാരിച്ചിന്നു കേവലം ഉപയോഗശൃംഖലയിരുന്നു. അദ്ദേഹം രാജകുമാൻ ശൃംഖലയാട്ട് സംസാരിച്ചുശേഷം ഞാൻ ആദ്യം മുസാഫർ പുരിലേക്കു പോകണമെന്നു നിർദ്ദേശിച്ചു. അന്നു വെക്കിട്ട് തന്നെ അങ്ങോടു ചേരാതു തിവബന്ധിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്ന ആതിൽ കയറ്റി അയച്ചു.

പ്രിൻസിപ്പൽ കൂപലാനി അപ്പോൾ മുസാഫർപ്പുരിലുണ്ണായിരുന്നു. ഞാൻ ചൊറുദ്ദോഢം സന്ദർശിച്ചു കാലം മുതൽ അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞി

രുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വലിയ ത്യാഗത്തെക്കുറിച്ചും ലളിതമായ ജീവിത തെരുക്കുറിച്ചും പ്രാഹി: കൃപലാനി നബ്കുന്ന പണമുപയോഗിച്ചു താൻ നടത്തുന്ന ആസ്രമത്തെക്കുറിച്ചും യോ: പോയിത്രാം എന്നോടു പറഞ്ഞിരുന്നു. മുസാഫർപുരിലെ ഗവൺമെന്റ് കോളേജിൽ അദ്ദേഹം ഒരു പ്രാഹിസ് റായിരുന്നു. അതിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹം റാജിവച്ച ഉടനെയാണ് ഞാനവിടെ ചെന്നത്. ഞാൻ ചെല്ലുന്ന കാര്യമില്ലാത്ത അദ്ദേഹത്തിനു കമ്പി അടിച്ചിരുന്നു. തീവണ്ടി അവിടെ എത്തിയത് പാതിരാവിലാബന്ധിലും അദ്ദേഹം വലിയൊരു സംഘം വിദ്യാർത്ഥികളെല്ലായും കൂട്ടി എന്ന സ്ത്രേഷനിൽ വന്നുകണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിനു സന്നം മുൻകൾ ഇല്ലായിരുന്നു. പ്രാഹി. മൽക്കാനിയുടെ കുടൈയാണ് അദ്ദേഹം താമസിച്ചിരുന്നത്. അതിനാൽ പ്രാഹി: മൽക്കാനി പഠനത്തിൽ എൻറെ ആത്മീയനായി. എന്നൊപ്പോലൊരാളെ അക്കാലത്ത് ഒരു ഗവൺമെന്റ് പ്രാഹിസർ കൂടെ താമസിപ്പിക്കുകയെന്നത് തിരിച്ചും അസാധാരണമായ ഒരു കാര്യമായിരുന്നു.

പ്രാഹി: കൃപലാനി ബിഹാരിലെ വിശ്രഷിച്ചും തിരിപ്പുത് ഡിവിഷൻ ലെ ദയനിയമായ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് പറയുകയും എൻറെ ജോലി എത്ര ക്ഷേഖരമാണെന്നതിന്റെ ഒരു സാമാന്യരൂപം നല്കുകയും ചെയ്തു. ബിഹാരികളുമായി അടക്കത ബന്ധം സ്ഥാപിച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹം എൻറെ ബിഹാർ സന്ദർശനോദ്ദേശ്യത്തെപ്പറ്റി അവരോടു മുൻകൂട്ടി പറയുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

രാവിലെ ഒരു ചെറുസംഘം വക്കീലനാർ എന്ന വന്നു കണ്ടു. അവരുടെ കുട്ടത്തിൽ റാംവമി പ്രസാദിനെ ഞാനിപ്പേഴ്ചും ഓർക്കുന്നു. അദ്ദേഹം തിരിന്റെ ആത്മാർത്ഥത എന്ന സവിശ്ശേഷമായി ആകർഷിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

“നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിച്ചു വന്നതെ ജോലി ചെയ്യാൻ ഇല്ലിട (പ്രാഹി: മല്ക്കാനിയുടെ വിഭിന്നിൽ) താമസിക്കുകയാണെന്നതിൽ നിങ്ങൾക്കു സധിക്കുകയില്ല. ഞങ്ങളിലാരുടെയെങ്കിലും കൂടെ നിങ്ങൾ വന്നു താമസിക്കണം. ഗയാ ബാബു ഇവിടത്തെ പ്രശസ്തനായെന്ന വക്കീലാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ താമസിക്കുവാൻ നിങ്ങളെ ക്ഷണിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിനു വേണ്ടി വന്നതാണു ഞാൻ. ഞങ്ങളെല്ലാം സർക്കാരിനെ ദേഹപ്പെടുന്നു എന്ന് ഞാൻ തുറന്നുപറയാം. എന്നാൽ ഞങ്ങൾക്കു കഴിയുന്ന എല്ലാ സഹായവും ഞാൻ ചെയ്തുതുല്ല. രാജകുമാർ ശുജു നിങ്ങളോടു പാണ്ട കാലാജ്ഞിൽ മികത്തും സത്യമാണ്. ഞങ്ങളുടെ നേതാക്കന്നാർ ഇന്നിവിടെ ഇല്ലാത്തതു കാശ ദംതനെ. അവർ രണ്ടാർക്കും, ബാബു ബേജകിശോർ പ്രസാദിനും ബാബു രാജേന്ദ്രപ്രസാദിനും, ഞാൻ എന്നായാലും കമി അടിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവൻ ഉടനെ എത്തുമെന്നു ഞാൻ പ്രതിക്ഷിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്കാവശ്യമുള്ള എല്ലാ വിവര അള്ളും തരാനും നിങ്ങളെ കാര്യമായി സഹായിക്കാനും അവർക്കു തിരിച്ചുയാം കഴിയും. ഗയാബാബുവിന്റെ വിട്ടിലേക്കു ദയവായി വരു”.

ഗയാബാബുവിനു ബുദ്ധിമുട്ടാകുമെന്നു ഭയൻ ഞാൻ മട്ടിച്ചേജിലും എന്ന പള്ളി ആകർഷിച്ചിപ്പ് ഒരു അപോക്ഷയായിരുന്നു ഈത്. അദ്ദേഹം എൻ്റെ ആശങ്ക റിക്കി സന്തോഷം പകർന്നു. അങ്ങനെ ഞാന്ദേഹത്തിന്റെ കുട്ട താമസിക്കാൻ ചെന്നു. അദ്ദേഹവും ബന്ധുക്കളും അവരുടെ എല്ലാ സ്നേഹവും എൻ്റെമേൽ വർഷിച്ചു.

ദേശംഗയിൽ നിന്നു ഭവജകിശോർ ബാബുവും പുരിയിൽ നിന്നു രാജേ ദ്രിം ബാബുവും എത്തി. ഭവജകിശോർ ബാബു ഞാൻ ലക്ഷ്മാവിൽ വെച്ചു കണ്ണ ബാബു ഭവജകിശോർ പ്രസാദായിരുന്നില്ല. ബീഹാറികൾക്കു തികച്ചും നെന്നസ്ഥികമായ അസാധാരണ വിശ്വാസവും വിനയവും ലാളിത്യവും നന്നയും കൊണ്ട് ഇത്തവണ അദ്ദേഹം എന്ന വഴികരിക്കുകയും എൻ്റെ പ്രയോജം അതിൽ ആനന്ദിക്കുകയും ചെയ്തു. ബീഹാർ വകുലമാർ അദ്ദേഹ ത്രേതാടു കാട്ടിയ ആരവവ് എനിക്കാരു പ്രയോജമായ അംഗ്ലതെമായിരുന്നു.

ഈ സ്നേഹറിതവലയവുമായി ആജീവനാന സഹായിത്താൽ സ്വയം ബന്ധിതനായിത്തിരുന്നതുപോലെ എനിക്കുടെനേ തോനി. ഭവജകിശോർ ബാബു ഞാൻ ചെന്ന കാര്യത്തിന്റെ വസ്തുതകളുമായി എന്ന പരിചയപ്പെട്ടുത്തി. പാവഗ്രൂട്ട് കുട്ടിയാമാരുടെ കേസുകൾ ഏറ്റുടുത്തു നടത്തുന്ന പതി വ് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ അത്തരം രണ്ടു കേസ് നിലവിലുണ്ട്. അത്തരം ഏതെങ്കിലും കേസ് ജയിക്കുമ്പോൾ ഈ പാവങ്ങൾക്കു വേണ്ടി താൻ പിലതു ചെയ്യുന്നതായി അദ്ദേഹം സ്വയം ആശാപിപ്പിക്കുമ്പായിരുന്നു. ഈ പാവം കൂപ്പിക്കാൻ നിന്ന് അദ്ദേഹം ഫീസ് വാങ്ങാതിരുന്നില്ല. ഫീസ് വാങ്ങിയിരുമ്പുകിൽ തങ്ങളുടെ വിട്ടുകാരുണ്ടാശേ നടത്താൻ എന്നുമുണ്ടാവിരുന്നു. പാവങ്ങൾക്കു മലപ്രദമായ സഹായം ചെയ്യാൻ കഴിയാതെ വരുമെന്നുമുള്ള വിശ്വാസമാണു വകുലമാരെ ഭരിക്കുന്നത്. അവർ ചുമ അനിയിരുന്ന ഫീസിന്റെ തുകയും ബംഗാളിലും ബീഹാറിലുമുള്ള വകുൽ ഫീസിന്റെ നിലവാരവും എന്ന അനുസ്ഥിച്ചില്ല.

“ഈ ആർക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം കിട്ടാൻ തന്നെഴശ് 10,000 രൂപ കൊടുത്തു”. എന്നു ഞാൻ കേടു! നാലുക സംഖ്യയിൽ കുറഞ്ഞ ഇടപാടെ ഇല്ലായിരുന്നു.

എൻ്റെ സ്നേഹമസ്യമായ ശകാരം ആ സുപ്രധാനത്തുകൾ കേട്ടു. അവരെന്ന തെറ്റിഡിപ്പില്ല.

ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ഈ കേസുകൾ പഠിച്ചിട്ട് എൻ്റെ നിഗമനം നമ്മൾ നിയമക്കോടതികളിൽ പോകുന്നതു നിർത്തണമെന്നാണ്. ഇത്തരം കേസുകൾ കോടതിയിൽ കൊണ്ടുചെന്നിട്ട് ഒരു പ്രയോജനവുമില്ല. കർഷകർ ഇത്തൊന്തും മർദ്ദിതരും ഭയവിഹാരിയുമായിക്കുന്നിടൽ നിയമക്കോടതികൾ വൃദ്ധിയുമാണ്. അവരുടെ യഥാർത്ഥ ദൃശ്യതാശാസം ഭയങ്കിൽ നിന്നുള്ള മോചനമാണ്. ‘മീൻകരിയാ’യെ ബീഹാറിൽ നിന്ന് അടിച്ചു പൂരിതത്തുകളില്ലെന്നതു

വരെ നമുക്കു സ്വന്തമായിരിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ഒരു ദിവസത്തിനകം ഈ ടെ നിന്നു പോകാൻ കഴിയുമെന്നാണ് ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ ഈ ജോലി രണ്ടുവർഷം പോലും എടുത്തെങ്കുമെന്നു ഞാനിപ്പോൾ മനസ്സിലാക്കുന്നു. ആവശ്യമെങ്കിൽ അതെയും സമയം ചെലവഴിക്കാൻ ഞാൻ തന്റെ രാണ്. എൻറെ അക്കദാന്തത്തോടു താനിപ്പോൾ തൊട്ടറിയുന്നു. പക്ഷെ എനിക്കു നിങ്ങളുടെ സഹായ വേണം”.

ബ്രജകിശോർ ബാബുവിനെ അസാമാന്യമാംവിധം അക്ഷാഖഗായി ഞാൻ കണ്ണു. അദ്ദേഹം ശാന്തമായി പറഞ്ഞു: “തെങ്ങളാൽ കഴിയുന്ന എല്ലാ സഹായവും ഞാൻഡശി ചെയ്യാം. എന്നാൽ എന്തുതരം സഹായമാണ് നിങ്ങൾ ക്കു വേണ്ടിവരികയെന്നു ദയവായി പറയുക”.

അങ്ങനെ ഞാൻഡശി പാതിരാവരെ സംസാരിച്ചിരുന്നു.

“നിങ്ങളുടെ നിയമപരിജ്ഞാനം കൊണ്ട് എനിക്കു കാലുംായ പ്രയോജനം ഉണ്ടാവില്ല”, ഞാനവരെടു പറഞ്ഞു. “എഴുതിയും തർജ്ജമ ചെയ്തും എന്നെ സഹായിക്കാം. ജയിൽവാസം അനുഭവിക്കേണ്ടിയും വന്നേക്കാം. എന്നാൽ നിങ്ങൾ ഈ സാഹസ്രത്തിനൊരുണ്ടുന്നത് എനിക്ക് സാന്നാഹമാ ദണകില്ലോ. നിങ്ങൾക്കു സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നിടത്തോളും അക്കാദ്യ തതിൽ മുന്നോട്ടു പോകേണ്ടു. നിങ്ങൾ ഗുമാസ്തകാരായി സാധം മാറ്റുകയും അനിശ്ചിതകാലത്തേക്കു നിങ്ങളുടെ ജോലി ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന തൃതീകരണ നില്ലാരസാഗതിയല്ല. ഇവിടത്തെ പ്രാദേശികപരിസ്ഥി എനിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ ബ്രഹ്മിക്കുടാണ്. ദൈഹിയിലോ, ഉർദ്ധവിലോ എഴുതിയ കടലാല്ലു കഴി വാചിക്കാൻ എനിക്കു കഴിയുകയുമല്ലോ. നിങ്ങൾ അവ എനിക്കു തർജ്ജമ ചെയ്തു തരേണ്ടിവരും. ആ ജോലിക്കു പ്രതിഫലം നല്കാൻ നമുക്കു സാധ്യമാവുകയില്ല. അതെല്ലാം സ്നേഹിതനാലും സേവനമനുസ്ഥിതി കൊണ്ടു പെയ്യേണ്ടതാണ്”.

ബ്രജകിശോർ ബാബുവിന് ഇത് എല്ലപ്പും മനസ്സിലായി. അദ്ദേഹം എന്നെ യും തണ്ണീർ സ്നേഹിതനാലെയും എനിന്നു പുറകേ ണ്ണായി എതിർ വിസർക്കം റോ ചെയ്തു. ഞാൻ പറഞ്ഞതിനീരെയെല്ലാം പൊരുൾ അങ്ങനെ കൃത്യമായി യാൻ അദ്ദേഹം ശ്രമിച്ചു. അവരുടെ സേവനം എത്ര കാലത്തേക്കു വേണ്ടി വരും, അവരിൽ എത്രപേരുടെ ആവശ്യം വരും, അവൻ മാറ്റമാറ്റി സേവനം ചെയ്താൽ മതിയോ എന്നും മറ്റും കൃത്യമായിത്താൻ അദ്ദേഹം ശ്രമിച്ചു. അനന്തരം ആ വക്കില്ലാരോട് എത്രതേണ്ടാളും തുംഗത്തിന് അവർക്കു കഴിയുമെന്നു ചൊറിച്ചു.

അവസാനം അവൻ എനിക്കിൻ ഉറപ്പു തന്നു: “തെങ്ങളിൽ മുത്രയിൽ പോർ നിങ്ങളാവശ്യപ്പെട്ടുന്ന എന്തും ചെയ്യും. ഞാനിൽക്കു പിലർ നിങ്ങൾക്കാവശ്യമുള്ളതു സമയം നിങ്ങളുടെ കുടാ ഉണ്ണായിരിക്കും. ജയിൽവാസാന്തിന് സ്വയം സന്നദ്ധവാദുകയെന്നതു ഞാൻഡശിക്കാരു പുതിയ ആഗ്രഹങ്ങാണ്. അതു സ്വാംഗികവാദി ഞാൻഡശി ശ്രമിക്കും”.

14. അഹിംസയോടു മുഖ്യമുഖം

ചന്ദ്രൻിലെ കർഷകരുടെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി അനേപിക്കുകയും നിലം തോട്ടക്കാർക്കെതിരായുള്ള അവരുടെ ആവലാതികൾ മനസ്സിലാക്കുകയുമായിരുന്നു എൻ്റെ ലക്ഷ്യം. അതിന് ആധിക്രമണകൾക്ക് കർഷകരു ഞാൻ കണ്ണെങ്ങും സംസാരിക്കണമായിരുന്നു. എന്നാൽ അനേപിശണം തുടങ്ങുന്ന തിനു മുമ്പായി തോട്ടമുടകളുടെ ഭാഗം ചോദിച്ചുപിയുകയും ആ ഡിവിഷൻ എൻ്റെ കമ്മിഷണറി കാണുകയും ചെയ്യേണ്ടത് അതുവശ്യമായി എന്നിക്കു തോന്തി. ഒണ്ടു കൂട്ടുരാട്ടും കാണാനാവാസരു ചോദിക്കുകയും അവർ അനുവാദിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു അനുനായ എന്നിക്ക് തോട്ടമുടകളും അവരുടെ കൂടിയാണാരും തമിലുള്ള ഫടപടിൽ യാതൊരു കാര്യവുമില്ലെന്നും വള്ള നിവേദനവും നല്ക്കാനുണ്ടെങ്കിൽ ഞാന്ത് എഴുതിക്കൊടുക്കണമെന്നും തോട്ടക്കാർക്കു സംഘടനയുടെ സെക്രട്ടറി എന്നോടു പച്ചയ്ക്കു പറഞ്ഞു. ഞാന്താരു അനുനാണണനു സ്വയം വിചാരിക്കുന്നില്ലെന്നും കൂടിയാണാൽ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ അവരുടെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി അനേപിക്കാൻ എന്നിക്കു എല്ലാ അവകാശവുമുണ്ടെന്നും ഞാൻ സമര്പാദം അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞു.

ഞാൻ ചെന്നുകുണ്ടെങ്കിൽ കമ്മിഷണറിക്കുടെ എന്ന ശീഷ്യിപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങുകയും ഉടൻ തിരിപ്പുത് വിട്ടുപോകാൻ എന്നോടാവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ഇവായല്ലോ എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തകരു ഞാൻ ധരിപ്പിച്ചു. ഞാൻ തുടർന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നതു ഗവൺമെന്റിന്റെ തന്ത്രാം സാമ്പൂതയുണ്ടെന്നും പ്രതിക്ഷീച്ചിക്കുല്ലും. നേരത്തെ എന്നിക്കു ജയിലിൽ പോകേണ്ടി വന്നേക്കാമെന്നും എന്നെന്ന അറിവുള്ളുചെയ്യുന്ന പക്ഷം അതു മോത്തിപ്പറാറിയിലോ സാധിക്കുന്ന പക്ഷം ബേഖിയിലോ ചുംബക്കിയിലോ വളരെ നന്നായിരിക്കുമെന്നുംകൂടി ഞാന് വരും പറഞ്ഞു. അതുകൊണ്ട് ആ സ്ഥലങ്ങളിലേക്കു ഞാൻ കഴിയുന്നതു വേശം പോകുന്നത് അലിപ്പണിയമായിരിക്കുമെന്നും അവരെ അറിയിച്ചു.

ചന്ദ്രൻിൽ തിരിപ്പുത് ഡിവിഷനിലെ ഒരു ജില്ലയും മോത്തിപ്പാറി അതിന്റെ തലപ്പം അവസ്ഥാനവുമാണ്. രാജകുമാർ ശുള്ളയുടെ സ്ഥലം ബേഖിയിൽക്കു സമിപമായിരുന്നു. അതിന്റെ അഭ്യർപ്പക്കാത്തുള്ള 'കോറി'കളിലെ കൂടിയാണായിരുന്നു ആ ജില്ലയിൽ ഏറ്റവും ദിവ്യർ. രാജകുമാർ ശുള്ളയ്ക്ക് അവരെ ഞാൻ കാണാണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നിക്കും അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ തന്നുല്ലായ താൽപര്യം ഉണ്ടായിരുന്നു.

അതുകൊണ്ട് എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തകരോടൊപ്പം അന്നുതന്നെ മോത്തിപ്പാറിക്കു ധാത്രതിരിച്ചു. ബാബു ഗോരവ് പ്രസാദ് ഞങ്ങളെ തന്റെ വിട്ടിൽ പാർപ്പിച്ചു. അത് ഒരു വഴിയന്നുലമായി മാറി. ഞങ്ങൾക്കുള്ളം താമസിക്കാനുള്ള സ്ഥലം ആ വിട്ടിൽ കഷ്ടകിയായിരുന്നു. അന്നുതന്നെ, മോത്തിപ്പാറിയിൽ നിന്ന് ഏകദേശം അഞ്ചു മെല്ലകല്ല് ഒരു കൂടിയാണ ഭ്രാഹിപ്പി തായി ഞങ്ങൾ കേട്ടു. ബാബു ധരണിയിൽ പ്രസാദിക്കു കൂടു ഞാൻ പിട്ടേ

നും രാവിലെ ആ കുടിയാനെ ചെന്നു കാണണമെന്നു തിരുമാനിച്ചു. അതുപോലെ എങ്ങനെ ആ നംബലനേതെങ്കിൽ ഒരു ആനയുടെ പൂരണത്തുകയറി യാത്രയായി. ശൃജരാത്രിൽ കാളവണ്ണിയെന്നപോലെ എത്രാണും സാധാരണമാണ് ചന്ദ്രാന്തിൽ ആനയെന്ന് ഇടക്കു പറയട്ട. ഞങ്ങൾ ഹഷ്ടിച്ചു പാതിവഴി എത്രയെല്ലാഫേക്കു പോലിസ്സുപ്പണിഡിനും ദുരൻ ഞങ്ങളുടെ മുന്നിൽ കടന്നുവന്ന്, സുപ്പണ്ട് എനിക്കും ആശാസകളുംപുലിനും എന്നിൽമിച്ചു. അഈ ഭൂദ്രോഗിച്ചത് എനിക്കു മനസ്സിലാണ്. ധനിനിർബന്ധവുംവിനെ ഉക്കുന്നമാന രേതകു കൂരുതുടർച്ചയാണ് വിട്ടുശേഷം ആ ദുരൻ വാടക്കുക്കു കൊണ്ടുപോന്ന വാറന്തിൽ ഞാൻ കയറി. അതാളുംപുരി ചന്ദ്രാന്തിൽ വിട്ടുപോകാനുള്ള നോട്ടീസ് എനിക്കു തന്നു. ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്നിട്ടെത്തക്കു കൊണ്ടുപോകുകയും ചെയ്തു. നോട്ടീസ് കൈപ്പറ്റിഡിനും പ്രീടി കൊടുക്കാൻ അധികാരിവും പോലും. നോട്ടീസിൽ പറയുന്നത് അനുസ്ഥിക്കാൻ ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നിരുന്നു. അനേകംഥാം തിരുന്നതുവരെ ചന്ദ്രാന്തിൽ നിന്നു പോവുകയിരുന്നു. ഞാൻ ഏഴുമുകളുടെ കൂടുതലും അന്തരീക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രാന്തിൽ വിട്ടുപോകാനുള്ള ആഭ്യന്തര ധിക്കലിച്ചതിനു പറ്റുന്നു വിചാരണ നേരിടാനുള്ള രൂപ സമാഖ്യം എനിക്കു കിട്ടു.

ആ രാത്രി മുഴുവൻ ഞാൻ കത്തുകൾ ഏഴുതിയും ബാബു ദ്രാജകി ശോർ പ്രസാദിനും വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ നല്കിയും, ഉണ്ടാതെ കാഴ്ചിച്ചു.

നോട്ടീസിൽഡിനും. സമാഖ്യം നല്കിയും. വാർത്ത കാട്ടുതീ പോലെ പരന്നു. ദുഃഖാഭാകാരത്താനിൽ രംഗങ്ങൾക്ക് അനും മോതകിപ്പാർ സാക്ഷ്യം പാരിച്ചുന്നു ഞാൻ കേടു. ഗോരബ്പബബുവിഡിനും വിട്ടു കോടതിമുറിയും ജനങ്ങളാൽ നിറഞ്ഞുകൊണ്ടു. ദുഃഖാഭാരം എൻ്റെ ജോലിയെല്ലാം ലഭ്യമിക്കു തിരിത്തതിനാൽ എനിക്ക് ആശ്രിക്കുവെത്തെ കൈകൊടു ചെയ്യാൻ സാധിച്ചു. പ്രശ്നം നാണ്യപരിഹാര പാരമായി സഹായിച്ചു. ഞാൻ പോകുന്ന പുറകേക്കയാണെ വന്നിരുന്ന ജനക്കുടുത്തെന്നു നിരുത്തിക്കുന്നതിൽ അവരുടെ സ്വരം മുഴുകി.

കളുകട്ടൽ, മലിനപ്പറ്റൽ, പൊലിസ് സുപ്പണ്ട് എന്നി ഉദ്യോഗസ്ഥനാലും ഞാനും തമിൽ രൂതംം സാഹസ്രം രൂപപൂട്ടുവന്നു. എനിക്കു നല്കിയ ആഭ്യന്തരകളെ നിയമപരമായി എത്തിക്കാമായിരുന്നു. അതിനുപകരം ഞാനവ ദയളാം സികിച്ചു. ഉദ്യോഗസ്ഥനാലോടുള്ള എഞ്ചിനീയർ പെഡ്രോവും ഭംഗി ധാരിച്ചുന്നു. അതിൽ നിന്നും ഞാനവരെ വ്യക്തിപരമായി അവനേരളിക്കണം ദേശിക്കുന്നിരുന്നു. അവരുടെ ആഭ്യന്തരകളെ സമാധാനപൂർവ്വം ലഭ്യമിക്കാണെന്നും ഉദ്യോഗിക്കുന്നുള്ളൂ എന്നും അവർക്കു മനസ്സിലാണ്. അങ്ങനെ അവർക്ക് ആശ്രാസാമാവുകയും എന്ന അലട്ടുന്തിനും പകരം ആശ്രിക്കുവെത്തെ നിയന്ത്രിക്കാതിന് എന്നും സാഹസ്രപരിശക്തിയുടെ സഹകരണം സന്ന്മാനംതാനെ സികിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അവരുടെ അധികാരണത്തിന് മുള്ളം തട്ടിക്കുട്ടിണ്ണനെ വല്ലതുതയുടെ പ്രത്യക്ഷമായ പ്രകടനമായിരു

നും അത് ആളുകൾ അപ്പോൾ എല്ലാ ശിക്ഷാഭ്യവും വെടിഞ്ഞിരുന്നു. അവരുടെ പുതിയ സന്നേഹത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചു സന്നേഹത്തിൽനിന്ന് അധികാരങ്ങൾക്ക് അവർ വഴിപ്പെട്ടുപോവുകയും ചെയ്തു.

ചന്ദ്രാർന്നിൽ ആദ്ധ്യക്ഷം എന്നെന്ന അറിഞ്ഞുകൂടാമിരുന്നു എന്ന് ഓർക്കണം. ആ കർഷകരല്ലോ അറിവില്ലാത്തവരായിരുന്നു. ശബ്ദത്തിൽ നിന്നു ദുരുവഡക്ക് പിണ്ഠാലയത്തിൽനിന്ന് തൊട്ടു കാലക്കൽ സൗംഘ്യജീവനാടു ചേരുന്നു കൂടുക്കുന്ന ചന്ദ്രാർന്ന് ഇന്ത്യയുടെ മറുഭാഗങ്ങളിൽ നിന്ന് മുൻപുകുറ്റംപെട്ട പോലെയായിരുന്നു. ആ ഭാഗങ്ങളിൽ കോൺഗ്രസ് ഫലത്തിൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. കോൺഗ്രസ്സിൽനിന്ന് പേരു കെട്ടിട്ടുള്ളവർ പോലും അതിൽ പോരാട്ടാം അതേപൂർണ്ണ മിണ്ണാൻ പോലുമോ ഉയപ്പെട്ടു പിണ്ഠാറി. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ കോൺഗ്രസ്സും അതിൽനിന്ന് അംഗങ്ങളും കോൺഗ്രസ്സിൽനിന്ന് പേരിലഘോഷിക്കില്ലോ. കൂടുതൽ ഓർത്തവാന്തായി ആ നാട്ടിൽ കടന്നുകഴിഞ്ഞു.

സഹപ്രവർത്തകരുമായി ആലോചപ്പിച്ചശേഷം കോൺഗ്രസ്സിൽനിന്ന് പേരിൽ യാതൊന്നും ചെയ്യുവുതെന്നു ഞാൻ തിരുമാനിച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്ക് വൈണിയിരുന്നത് പ്രവൃത്തിയാണ്, പേരും; വസ്ത്രവാണ്, നിശ്ചലപ്പം; ഗവൺമെന്റിനും അവരെ നിയന്ത്രിച്ചിരുന്ന തോട്ടമുടക്കകൾക്കും കോൺഗ്രസ്സിൽനിന്ന് പേരിൽ അല്പിയ വസ്ത്രവായിരുന്നു. അവർക്ക് കോൺഗ്രസ്സ് എന്നത് വകുലമായിരുന്നു. വാക്കുകളുടെ പ്രവൃത്തിയാണ്, നിയമപ്രസ്തുതകളിലും നിയമങ്ങൾ മരിക്കുകയും നന്തിനുമുള്ള ഒരു കട്ടാന ഉദാഹരണമായിരുന്നു; വോംബിനും അരാജകത്കരുത്തിനും ഗുഡത്രസ്തതിനും കാപ്പട്ടതിനുമുള്ള പര്യായമായിരുന്നു. അവരുടെ മിസ്യാധാരണ ഞങ്ങൾക്കു മാറ്റേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ കോൺഗ്രസ്സിൽനിന്ന് പേരു പറയേണ്ടതില്ലെന്നും കോൺഗ്രസ്സ് എന്നും പേരുള്ള സംഘടനയെ കൂഷിക്കാൻകു പരിചയപ്പെട്ടുതേരണം, എന്നും ഞങ്ങൾ തിരുമാനിച്ചു. കോൺഗ്രസ്സിനെ അവർ അക്കദാർമ്മത്വിലാപ്പെട്ടു, സാഹസരിതിൽ മനസ്സിലാക്കുകയും അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്താൽ മതിയെന്നു ഞങ്ങൾ കരുതി.

അതുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ ചെല്ലുന്നോഴക്ക് വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്താനായി കോൺഗ്രസ്സിൽനിന്ന് പ്രതിനിധികളുണ്ട് നിലക്ക് പരസ്യമായോ രഹസ്യമായോ, ആരെയും അഞ്ചാടയച്ചിരുന്നില്ല. ആയിരക്കണക്കായ കർഷകരുമായി ബന്ധം നിലമാപിക്കാൻ വേണ്ട കഴിവ് രാജകുമാർ ശുള്ളക്ക് ഇല്ലായിരുന്നു. അവരുടെ തുടക്ക് ആരും ധാരതാരും രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തനവും നടത്തിയിരുന്നില്ല. ചന്ദ്രാർന്നു പുറത്തുള്ള ലോകം അവർക്ക് അജ്ഞതാത്മായിരുന്നു. എന്നിട്ടും അവർ എന്നെന്ന ദീർഘകാല സുപ്രധാനത്തിനെയെന്ന പോലെ സീക്രിച്ചു. കർഷകരുമായുള്ള ഉള്ള കുടിക്കാഴ്ചയിൽ ലുഡ്സറെന്നെന്നും അഹിംസയെയും സത്യത്തെയുംാണ് ഞാൻ മുഖ്യമായും കണക്കരെന്നു പറഞ്ഞാൽ ട്രൂം അതിശയോക്തിയില്ല, അക്കഷരംപ്രതി സത്യം മാറ്റി.

ഈ സാക്ഷാത്കാരത്തിന് എത്രിക്കുള്ള അധികാരംമെന്നെന്നു പറിശോ

യിച്ചു നോക്കുന്നോൾ ജനങ്ങളോടുള്ള എൻറി സ്റ്റേറ്റ്‌മെല്ലാതെ മറ്റാനും കാണുന്നില്ല. അതാകട്ടെ ഒപ്പാന്താതിൽ അഫിസയിലുള്ള എൻറി അച്ചവു ലമായ വിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രകടനവുമാണ്.

ചന്ദ്രാർന്നിൽ കുറിച്ച് ആ ദിവസം എൻറി ജീവിതത്തിലെ അവിസ്മരണയിൽ സംഭവവും ആ കർഷകർക്കും എൻറിക്കും ഒരുപോലെ ആശോഷിക്കുവുമാണ്.

നിയമപ്രകാരം ഞാൻ വിചാരണ ചെയ്യപ്പെടുത്തുന്നതാണ്. എന്നാൽ സത്യ തതിൽ ഗവൺമെന്റിനാണ് വിചാരണ ചെയ്യപ്പെട്ടത്. കമ്മീഷണർ എന്ന കുട്ടിക്കാൻ വിശ്വാസി വലയിൽ ഗവൺമെന്റിനെ കുട്ടിക്കാനേ അദ്ദേഹത്തിനു കഴി ണ്ണുള്ളൂ.

15. കേസു പിൻവലിച്ചു

വിചാരണ തുടങ്ങി. സർക്കാർ വക്കിലും മജിസ്ട്രറും മറ്റൊരുഗസ്മ നാലും എന്നാണു ചെയ്യേണ്ടതെന്നില്ലാതെ വിഷയിച്ചു. ഗവൺമെന്റ് വക്കി തും, കേസ് നിട്ടിവെക്കാൻ മജിസ്ട്രറിനെ നിർബന്ധിക്കുകയായിരുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ ഇടപെടുകയും ചന്ദ്രാർന്നിൽ നിന്നുപോകാനുള്ള ആജ്ഞ ലംഘിച്ച കുറും സമ്മതിക്കാൻ ഞാനാന്നാഗ്രഹിക്കുകയാണ് കേസ് നിട്ടരുതെന്ന് മജിസ്ട്രറുനോട് അപേക്ഷിക്കുകയും താഴെ കാണുന്ന സംക്ഷിപ്ത പത്രിക വായിക്കുകയും ചെയ്തു.

“ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമം 144-ാം വകുപ്പുനുസരിച്ച് എൻറിക്കു നല്കിയ ആജ്ഞയെ താൻ ലാംഗ്ലിച്ചതായി തോന്നിക്കുന്ന ഗൃഹത്തരമായ കൂദും എന്തി നു ചെയ്തുപ്പെന്നു വൃക്കത്തമാക്കുന്ന സംക്ഷിപ്ത പത്രിക കോടതിയുടെ സ മതത്തെന്നാട ഞാൻ സമർപ്പിക്കാനാഗ്രഹിക്കുന്നു. എൻറി വിനിത്തമായ അഭി പ്രായത്തിൽ പ്രാദേശിക രേണുകുടവും ഞാനും തമ്മിൽ അഭിപ്രായ വൃത്താസ മുള്ള രൂപ പ്രശ്നമാണിത്. മാനുഷികവും ഭേദിയവുമായ സേവനം ചെയ്യാ മെന്ന ഉദ്ദേശ്യങ്ങളാട്ടെയാണ് ഞാൻ ഇപ്പ പ്രാദേശികത്തു പ്രവേശിച്ചത്. ഇവിടെ വരികയും കർഷകരെ സഹായിക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നു നിർബന്ധിപ്പി ചെയ്യാം കൂദാശയും താനങ്ങൾനെ ചെയ്തത്. നീലം തോട്ടക്കാർ തങ്ങളോടു മലുംദയായി പെരുമാറ്റുന്നില്ലോന് കർഷകർ പശ്ചാത്തിപ്പെടുന്നു. പ്രശ്നം പാരിക്കാതെ എൻറിക്കു അതൊരു സഹായവും ചെയ്യാൻ കഴിയുമായി രൂപീക്കാം. അതുകൊണ്ട് കഴിയുമെങ്കിൽ രേണുകുടഞ്ഞിന്നീയും തോട്ടമുടക്ക ഇടുന്നും സഹായണ്ണാട അതെപ്പറ്റി പാരിക്കാണ് ഞാൻ വന്നത്. എൻ കു മറ്റു യാതൊരുവേദ്യവുമില്ല. എൻറി വരവ് ചൊതുസമാധാനത്തിന് ഏതെങ്കിലും തരത്തിൽ ഭംഗം വരുത്തുകയും ജീവനാശത്തിനിടയാക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടി എൻറിക്കു വിശ്വാസിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. ഇത്തരം കാലും ജീൽ എൻറിക്കു കാലുമായ പരിപായമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൊഞ്ചുടെ. എന്നാൽ രേണുയിക്കാരികളുടെ വിചാരം വ്യത്യസ്തമാണ്. അവയുടെ ബുദ്ധിമുട്ട് ഞാൻ ശരിക്കും മനസ്സിലാക്കുന്നു. തങ്ങൾക്കു കിട്ടിയ വിവരം മുൻനിർത്തി

യേ അവർക്കു പ്രവർത്തിക്കാനാകു എന്നും ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. നിയമം പാലിക്കുന്ന ഒരു പ്രാരംഗന നിലയ്ക്ക് എന്നിക്കാദ്യം ഉണ്ടാകുന്ന സഹജവാ സന- ഉണ്ടായതും- കട്ടിയ ആജ്ഞയും അനുസരിക്കാനാണ്. എന്നാൽ ആർക്കു വേണ്ടിയാണോ ഞാൻ വന്നത്, അവരോടുള്ള ഏവർ കർത്തവ്യവോധത്തി നു ഹാനി തട്ടാതെ എന്നിക്കെങ്ങനെ ചെയ്യാൻ സാധ്യമല്ലെന്നു വന്നു. അവരു ദേ ഇടയിൽ കഴിഞ്ഞുകൊണ്ട് ഇപ്പോൾ അവർക്കു സേവനം ചെയ്യാൻ കഴിയും എന്നനിക്കു തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ട് എന്നിക്കു സമേധയാ പിന്നീവാ ഞാൻ കഴിയുകയില്ല. ഈ വിരുദ്ധ കർത്തവ്യങ്ങളുടെ ഇടക്ക് അവരിൽ നിന്ന് എന്ന അകറ്റുന്ന ഉത്തരവാദിത്വം രേണുകൂട്ടത്തിനേൽക്കേ വെക്കാനെ എന്നി കു കഴിയുന്നുള്ളു. എന്നേറെതുപോലൊരു സ്ഥാനം ഇന്ത്യയിലെ പൊതുജീവി തത്തിൽ പദ്ധതിക്കുന്നയാൾ ഒരു മാതൃകാ പ്രവർത്തി ചെയ്യുന്നത് അങ്ങയറ്റം സുക്ഷിച്ചുവേണമെന്ന തിക്കണ്ണ ബോധ്യം എന്നിക്കുണ്ട്. ഏതു വിഷമം പിടിച്ച ഭാഗാലുകും കിഴിലാണോ നാം കഴിയുന്നത്, അതുപോകാരാ ആത്മാദിമാന മുള്ള ഒരാൾക്ക് സുരക്ഷിതവും മാനുവുമായ ഏക മാർഗം, എന്ന അഭിമുഖി കരിക്കുന്നതു പോലുള്ള സാഹചര്യങ്ങളിൽ, ഞാൻ നിർച്ചയിച്ചതു ചെയ്യു ക, അതായത് നിയമലാഭന്നതിനേൽക്കേ ശിക്ഷകൾ പ്രതിഫേയം കൂടാതെ വഴിയു കയാണാന് ഞാൻ ഉറച്ചു വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഈ പത്രിക സമർപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ദയവുമ്പുട്ടത് എന്നിക്കു നല്കുണ്ട് ശിക്ഷ യാതൊരു തരത്തിലും മയപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടിയല്ല. മറച്ചു, എന്നിക്കു നല്കിയ ആജ്ഞയും ഡിക്കർച്ചയും നിയമാനുസ്വരൂപിക്കാരന്നെന്നാട്ടുള്ള അനാദി വു കൊണ്ടെല്ലുന്നു. എന്നാൽ നമ്മുടെ നിലനില്പിനിനു തന്നെ ആധാരമായ ശ്രേഷ്ഠനിയമങ്ങളും, അതായത് മനസ്സാക്ഷിയുടെ ശബ്ദങ്ങളെ ആദരിച്ചാണെന്നും, കാണിക്കാനാണോ”.

ഈ സാഹചര്യത്തിൽ വിചാരണ നീട്ടാൻ നൃായമില്ലാതായി. എന്നാൽ മജിസ്ട്രേറും സർക്കാർ വകിലും തൃതികർത്തവ്യതാമുഖ്യരായിപ്പോയതി നാൽ മജിസ്ട്രേറ് വിധി പറയുന്നതു നീട്ടിവെച്ചു. ഇതിനിടക്ക് ഞാൻ എല്ലാവി വരുണ്ടുള്ള കാണിച്ചു വൈസ്രായിക്കും പാർന്നയിലെ സുപ്രുതുക്കൾക്കും പണ്ണിട്ട് മടനമോപറയ മാളവിയക്കും മറ്റും കമി അടിച്ചു.

വിധി കേൾക്കാൻ ഞാൻ കോടതിയിലെത്തുന്നതിനു മുമ്പായി മജിസ്ട്രേറ് എന്നിവക്കാരു സന്ദേശം എഴുതിക്കൊടുത്തയച്ചു. ലഹർട്ടനൻറ് ഗവർണ്ണർ എന്നിവക്കത്തിലായ കേന്ദ്ര പിൻവലിക്കാൻ ആജ്ഞാവാഹിപ്പതായി അതിൽ പരിണാമം ദുന്നു. ഞാനുഭേദപ്രിരുന്ന അനേകംണാ നടത്താൻ എന്നിക്കു പൂർണ്ണ സ്വാത പ്രത്യുഥങ്ങളും ഉദ്യോഗസ്ഥമന്നാരിൽ നിന്ന് എന്നിക്കാവശ്യമായ എന്തുസഹാ യവും പ്രതിക്ഷീകരിക്കാമെന്നും കളക്കൻ എന്നിക്കഴുത്തി. ഇതു വേഗത്തിലും സന്തോഷമായും കാര്യം മലിക്കുമെന്ന് ഞാൻ ഉള്ള കണ്ണു. അദ്ദേഹം നീതി ചെയ്യാൻ ഉത്തസാഹമുള്ള നല്ലയാളാണെന്നു തോന്തി. എന്നിക്കു നോക്കാൻ

താത്പര്യമുള്ള രേഖകൾ എന്നായാലും ചോദിക്കണമെന്നും എന്നിക്കിപ്പിക്കു മുള്ളുഭാഗം തന്നെ വന്നു കാണാവുന്നതാണെന്നും അദ്ദേഹം എന്നോടു പറഞ്ഞു.

അങ്ങനെ മുഴുവൻ സിവിൽ നിയമലംഘനത്തിൽ ആലുതെന നീ ദ്രുജ്ജു സാധനപാഠം ലഭിച്ചു. ഇക്കാര്യം ആ പ്രദേശത്തും പുത്രങ്ങളിലും ധാരാ തുമായി ചർച്ച ചെയ്യുന്നത്. എൻറീ അനേകണ്ണത്തിനും അസ്ഥിക്കിതമായ വാർത്താപ്രാധാന്യം ലഭിച്ചു.

ഗവൺമെന്റ് നിഷ്പക്ഷമായി വർണ്ണിക്കേണ്ടത് എൻറീ അനേകണ്ണ അഭിനീതി ആവശ്യമായിരുന്നു. എന്നാൽ വാർത്താലേവകക്കാരുടെയേ പത്രമു വ്യുസംഗങ്ഗളുടെയേ പിന്തുണ അതിനു വേണ്ടിയിരുന്നില്ല. ചന്ദ്രാരനിലെ സ്ഥിതിഗതികൾ വളരെ ലോഡിംഗും ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളതും ആയിരുന്നു. അതിനുകൂടി തമായ വിമർശനവും എന്നു നിരംപിടിച്ചിപ്പു വാർത്തകളും ണ്ണാൻ ഏറ്റട്ടുത്ത് അനേകിക്കാൻ പോകുന്ന കാലുതെ പ്രിയപ്പെട്ടു അപകടത്തിലാക്കിയേനെ. അതുകൊണ്ട് പ്രധാനപ്പെട്ട പ്രത്യേകം അധിപാദ്ധ്യാക്കൾ, റിപ്പോർട്ടർമാരുടെ അയക്കാൻ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളതിലേണ്ണും പ്രസിദ്ധീകരണാർഹമായതെല്ലാം ണ്ണാൻ തന്നെ അയച്ചു കൊടുക്കുകയും വിവരങ്ങൾ അറിയിക്കുകയും ചെയ്യുകയോളം അപേക്ഷാരൂപത്തിൽ എഴുതി.

എൻറീ സാന്തിബും അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഗവൺമെന്റ് നിലപാട് ചന്ദ്രാരനിലെ തോട്ടമുടക്കകളും മുപ്പിസ്റ്റിപ്പിട്ടുണ്ണെന്നും ഉദ്ദോഗസ്ഥമാർക്കും, പുറമേ എന്നും പറയാനാവിലെള്ളക്കില്ലും, അത് മുപ്പടക്കമായിട്ടില്ലെന്നും എന്ന കരിയാമായിരുന്നു. അതിനാൽ കൈദ്ദോ തെറ്റിലാപ്പിട്ടുകൊന്നതോ ആയ വാദി തക്കൾ അവരെ കുടുതൽ പ്രകോപിപ്പിക്കാൻഒടയാക്കുകയും അവരുടെ രേഖാചിത്രങ്ങൾക്കു പരിക്കൂന്തിനു പകരം തെവിഹരംരായ പാശ കർണ്ണകരുടെ മേൽ ഉറപ്പായി പതിക്കുകയും അക്കാദാരുത്തിനാൽ സത്യ ശഹിക്കാനുള്ള എൻറീ അനേകണ്ണാരെതെ തടസ്സപ്പെട്ടുതുകയും ചെയ്യുമെന്നു ണ്ണാൻ കരുതി.

മുൻകരുതലുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും തോട്ടമുടക്കൾ എന്നിലക്കണ്ണ രെ വിഷലിപിത്തമായ ഒരു പ്രക്രോണ ചുമ്പിചെടുത്തു. എൻറീ സഹപ്രവർത്തക കരിയും എന്നായും പറി എള്ളാത്തരം അസ്ത്രങ്ങളും പത്രത്തിൽ വന്നു. എന്നാൽ എൻറീ അതിയായ ജാഗ്രതയും നിസ്തു വിശദാംശങ്ങളിൽ പേരുള്ള മുള്ളു സത്യനിഷ്കർഷയും അവരുടെ വാളിന്റെ മുന്നയാണിച്ചു.

ഭ്രജകിലോർ ബാബുവിനെ അപകിർത്തിലെടുത്താൻ തോട്ടമുടക്കൾ എല്ലാ വഴിക്കും ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ അവർ അദ്ദേഹത്തെ എത്ര ചീരുതയാണെന്നു ശ്രമിച്ചും അന്തര്യക്ക് ഇന്ത്യപ്പട്ടിയിൽ അദ്ദേഹം ഉയർന്നു.

ഉത്തരമാരു വിഷമാവസ്ഥയിൽ മറ്റു പ്രോവിംസുകളിലെ നേതാക്കരുളുകൾ കൂടി കൂടി വരുത്തുന്നത് ഉചിതമല്ലെന്നു ണ്ണാൻ കരുതി. എന്നിക്കദ്ദേഹ തന്ത എപ്പോഴെങ്കിലും ആവശ്യമായി വന്നാൽ ചൊല്ലി അഞ്ചും മതിയെന്ന് പണഡിത് മാളവിയഴി എന്നിക്കാരു ഉപ്പ് അയച്ചുതന്നിരുന്നു; പക്ഷം ണ്ണാന്

ദ്രോഗത്തെ ശല്യപ്പിട്ടുതിയില്ല. അങ്ങനെ ആ സമരത്തിൽ ഒരു രാഷ്ട്രീയ മുവ മുണ്ടാക്കുന്നത് എന്നർ അടഞ്ഞു. എന്നാൽ നേതാക്കൾക്കും പ്രധാന പത്രങ്ങൾക്കും ഇടക്കിട റിപ്പോർട്ടുകൾ അഥവാചുരുന്നു; പ്രസിദ്ധീകരിക്കാനല്ല, അവരുടെ അറിവിനും മാത്രം. ലക്ഷ്യം രാഷ്ട്രീയമാക്കുന്നിട്ടും ദേശവ്യാം സംബന്ധത്തു രാഷ്ട്രീയമാലകളിൽ അതിന് രാഷ്ട്രീയമുഖം നല്കുക വഴി കാര്യത്തെ അപകടത്തിലാക്കുകയും മരിച്ചു രാഷ്ട്രീയമാലയിൽ അതിനെ നില നിർത്തിയാൽ സഹായിക്കുകയുമാണെന്ന് എന്ന് എന്നുംഡില്ലാക്കിയിരുന്നു. പ്രത്യേരംഗത്തും ജനങ്ങൾക്കു നിഷ്കാമസേവനം ചെയ്യുന്നത് ആനൃതവീക്കമായി രാജ്യത്തെ രാഷ്ട്രീയമായി സഹായിക്കും എന്ന വിശ്വസ്തതക്ക് പദ്ധതിന് സമരം ഒരു തെളിവായിരുന്നു.

16. കർമ്മപദ്ധതി

ചന്ദ്രാർന്നിലെ അനേകംജനങ്ങിൽനിന്ന് മുഴുവൻ വിവരങ്ങൾ നിലകുക്കാണും ചന്ദ്രാർന്നിലെ കർമ്മക്കാരിൽ അക്കദാലത്തെ ചിരിത്രം ചിരിയുക തന്നെയായിരിക്കും. അത് ഈ അധ്യായങ്ങളിൽ അപ്രസക്തമാണ്. ചന്ദ്രാർന്നിലെ അനേകംജനം സത്യവും അപരിസ്ഥിതം കൊണ്ടുള്ള ഒരു ധിരവർക്കമനോധിരുന്നു. അ വിക്രിജ്ഞക്കാണിൽ ഭ്രാന്തതാവാദരക്കാരി എന്നിക്കു തോന്ത്രം മാത്രമേ എന്നാനിവിടെ ആഴ്ചപത്രാദും എഴുതുന്നുള്ളൂ. കുടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക് വായം കാഡാൻസ് ശ്രീ രാജേന്ദ്രപ്രസാദ് ചിന്തയിലെഴുതിയ 'ചന്ദ്രാർന്നിലെ സത്യവും കാര്യത്തിൽ' നേരിലേക്കു വരുമ്പോൾ ഒരു പഠനം ചെയ്യുന്നതിനും കേടു.

എന്നാർന്നിലും അധ്യായത്തിലെൻ്നു വിഷയത്തിലേക്കു മടക്കാം. പാടം ഗോവിംബാബുവിനോടു ഫലത്തിൽ വിട്ടുവിട്ടുപോകാൻ പറയാതെ അനേകംജനം അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് വിട്ടിരവും നടഞ്ഞും അസാധ്യതയുണ്ടുന്നു. ഒരു അദ്ദേഹത്തിൽ വിട്ടുവാടക്കാരു തരം മാത്രം മോത്തിക്കാറിയില്ല ജനങ്ങളും ഒരു ദേശം നിന്നാണിയിരുന്നില്ല. എത്രാകാശവും പ്രജകിശോർ ശാഖയും ഏറ്റും തുടർന്നു കൂടിയിൽ ഒരു വിട്ട നയത്തിൽ ക്രൈസ്തവയിൽ നേരുകയും ദാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പണമില്ലാതെ ആ ജോലി തുടരാൻ തീരെ സാധിക്കുമെന്നിരുന്നില്ല. ഇരുന്നും ജോലിക്കു പാതയുണ്ടാക്കാൻ പണത്തിനായി അല്ലെന്നീടുമുന്നു പതിവ് അതുവരെ ഇല്ലാണിരുന്നു. പ്രജകിശോർ വാദവും സൗംഘ്യത്വവും മുഖ്യമായും വകുലിക്കാരായിരുന്നു. എപ്പോഴെങ്കിലും രണ്ടാം വ നൂൽ അവർ തന്നെ പണം സംഭാവന ചെയ്ക്കയോ സുഹാരൂദ്ധരജ്ജലിൽ നിന്നു വാങ്ങുകയോ ആണു ചെയ്തിരുന്നത്. അവർക്കും അവരുടെ കൂട്ടർ

¹ ഇംഗ്ലീഷ് തർജ്ജമ പിന്നീട് എൻ. ഗണേഷൻ, ട്രിഡിക്കേഷൻ, മഹാൻ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കൂം പണം നന്നായി മുടക്കാൻ കഴിയുമെന്നിരിക്കു അവർ എങ്ങനെന്നുണ്ട് എന്നും ചോദിക്കുന്നത്? അതായിരുന്നു വാദഗതിയെന്നു തോന്നുന്നു. ചബാൻ കർഷകരിൽ നിന്ന് യാതൊന്നും വാങ്ങുകയില്ലെന്നു ഞാൻ തീരുമാനിച്ചിരുന്നു. വാങ്ങിയാൻ ദുർഘാവും ചെയ്യപ്പെടുമെന്നുറ പ്ലാൻ. ഈ അനേകണം നടത്താൻ ധനസഹായം ചെയ്യണമെന്ന് രാജുന്നേരാടു പൊതുവായി അഞ്ചൽത്തീവികൾില്ലെന്നും അതുപോലെതന്നെ ഞാൻ ഉറപ്പുകൾ തിരുന്നു. എന്നെന്നും അത് രാഷ്ട്രീയവും അമിലോറന്റും ലൈഖൻസുമായിരുന്നു. ബോംബെയിൽ നിന്നു ഒരു സുപ്രാഞ്ചുകൾ 15000 രൂപ തരാമെന്നും. പക്ഷെ, കൂടുതൽത്താപ്പും വം ഞാനതു നിരിച്ചു. ചബാൻ പുറത്തു താമസിക്കുന്ന സന്നദ്ധരായ ബിഹാരികളിൽ നിന്ന്, പ്രജകൾക്കും ബാബുവിന്നർ സഹായത്താൽ, കഴിയുന്നതു വാങ്ങാനാണ് ഞാൻ നിർച്ചപ്പിച്ചത്. കൂടുതൽ ആവശ്യമായി വന്നാൽ റംഗുണിലെ എൻറേ സ്കോപിതൽ ഡോ. പി.ജെ. മേരുതേയാടഭൂർ തിക്കാനും നിർച്ചപ്പിച്ചു. ആവശ്യമായി വരുന്നതു എത്രയായാലും അയച്ചു തരാമെന്ന് വിവരം അറിഞ്ഞയുടെന്നും ഡോ. മേരുത സമ്മതിച്ചു. അങ്ങനെ ഇക്കാര്യത്തിലുള്ള എല്ലാ ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾക്കും നിന്നും ഞങ്ങൾ മോചിതരായി. അധികം പണം എങ്ങനെക്കാവശ്യമില്ലെങ്കിരുന്നു. കാരണം ചബാൻ ലൈഖൻസുകളിൽ ഏതുപോകുന്ന മട്ടിൽ പരമാവധി പിശുകൾ ചെലവാക്കാൻ ഞങ്ങൾ ഉറച്ചിരുന്നു. വലിയ തുകയെന്നും ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടിവന്നില്ലെന്ന് അവസാനം ബോബുമാവുകയും ചെയ്തു. എല്ലാംകൂടി മുവായിരം രൂപയിലായികൂടി ഞങ്ങൾ ചെലവാക്കിയില്ലെന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എൻറേ ഓർമ്മ ശരിയാണെങ്കിൽ ഞങ്ങൾ പിരിച്ചതിൽ നിന്ന് എത്രാനും നുറുറുപ്പിക ബാക്കിവയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

എൻറേ സ്കോപിതൊഴാരുടെ ആവുന്നാളുകളിലെ വിചിത്രമായ ജീവിതി തിക്കൾ അവരെ കളിയാക്കി റസിക്കാനുള്ള രേഖ സ്ഥിരം വിഷയമായിരുന്നു. ഓരോ വകുലിനും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം കുശിനിക്കാനും അടുക്കി ഉയ്യമുണ്ടായിരുന്നു. പാതിരാല്പ്രതിയോളം വൈക്കിയേ മിക്കപ്പോഴും അവർ അത്താഴം കഴിച്ചുള്ളൂ. അവരുടെ ചെലവ് അവർ തന്നെ വഹിച്ചിരുന്നു ലും അവരുടെ കൃത്യനിഷ്ഠയായ്ക്കു എൻറേ വിഷമിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ അടുത്ത മിത്രങ്ങളായിത്തിരിക്കിരുന്നതിനാൽ പരസ്പരം തെറ്റിഡാരണക്കു സാധ്യതയില്ലായിരുന്നു. എൻറേ പരിപ്രാസം അവർ നല്ല അർത്ഥത്തിൽ സ്വകരിച്ചു. അവസാനം ഭൂത്യനാരെ ദശിവാക്കാനും അടുക്കളുകൾ സംയോജിപ്പിക്കാനും ക്ഷേണിത്തിനു കൃത്യസമയം പാലിക്കാനും അവർ സമ്മതിച്ചു. എല്ലാ വരും സസ്യലുക്കുകളുള്ളില്ലോ രണ്ടുകളും അധികച്ചുലവുണ്ടാക്കുമായിരുന്നതിനാൽ ഒരു പൊതുസസ്യക്കേഷണം മതിയെന്നു തീരുമാനിച്ചു. ലളിത മായ ക്ഷേണിത്തിൽ നിഷ്പക്കർഷ കാട്ടേണ്ടതും ആവശ്യമായി തോന്നി.

ഈ എൻപ്പാടുകൾ ചെലവു കാരുമായി കുറിയക്കുകയും ഞങ്ങളുടെ

ഒട്ടറെ സമയവും അഭ്യാസവും നഷ്ടപ്പെടുത്താതെ കഴിക്കാൻ സഹായകമാ വുകയും ചെയ്തു. ഇതു രണ്ടും ഞങ്ങൾക്കെത്തുവശ്യമായിരുന്നു താനും. മൊ ചി തരാനായി കർഷകർ കുട്ടം കുട്ടമായി എത്തി. അവരെ അനുഗ്രഹിച്ചിരുന്ന സന്നേഹിതമാർ വിട്ടുവളർപ്പിലും തോട്ടത്തിലും നിറഞ്ഞുകവിഞ്ഞു. എൻ്റെ 'ദർശനം' തേടിയെത്തിയിരുന്നവർിൽ നിന്ന് എന്റെ കൈക്കാനുള്ള സുഹൃദ തന്റെകളുടെ ശ്രമ പലപ്പോഴും ഫലിച്ചില്ല. എന്റെ പ്രത്യേക സമയങ്ങളിൽ 'അംഗന' തന്ത്രിനു പ്രാദർശിപ്പിക്കേണ്ടി വന്നു. മൊചികൾ എഴുതിയെടുക്കാൻ കുറഞ്ഞത് അഥവാ മുതൽ ഏഴുവരെ വോളണിയർമ്മാർ വേണ്ടിവന്നു. എന്നിട്ടും ചില ആളുകൾക്ക് മൊചി നല്കാൻ കഴിയാതെ വെക്കിട്ടു മടങ്ങണ്ടി വന്നു. ഈ മൊചികളെല്ലാം ആവശ്യമുള്ളതായിരുന്നില്ല. കാരണം അവയിൽ പ ലത്തും ആവർത്തനങ്ങളായിരുന്നു. എന്നാൽ അവ തന്നില്ലെങ്കിൽ ആളുകൾ കു തൃപ്തിയാകുമായിരുന്നില്ല. അവരുടെ ഇക്കാര്യത്തിലുള്ള വികാരത്തെ ഞാൻ മാനിക്കയും ചെയ്തു.

മൊചികൾ എഴുതിയെടുത്തിരുന്നവർക്ക് ചില നിയമങ്ങൾ പാലിക്കാനു സാധിയിരുന്നു. ഓരോ കർഷകനേയും സുക്ഷ്മമായി എതിർവിസ്താരം ചെയ്യു ണ്ണിയിരുന്നു. അതിൽ പരാജയപ്പെട്ടവരെ ഒഴിവാക്കി. ഇതുമൂലം വളരെ കുട്ട തൽ സമയം ആവശ്യമായി വന്നു. പക്ഷേ, മൊചികൾ മിക്കതും വണ്ണിക്കാ നാബാതവിധം രേഖപ്പെടുത്താൻ കഴിഞ്ഞു.

ഈ മൊചികൾ രേഖപ്പെടുത്തുമ്പോൾ ഒരു സി.എൽ.ഡി. ഉദ്യോഗ സ്ഥമനും സന്നിഹിതനാക്കുമായിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്കെയാളെ തന്ത്യാമായിരു നു. എന്നാൽ സി.എൽ.ഡി. ഉദ്യോഗസ്ഥമാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യരെ കാര്യമാ കാതിരിക്കാനും അവരോടു മല്ലാദയായി പെരുമാറാനും അവർക്കു നല്കാൻ സാധിക്കുന്ന എല്ലാ വിവരങ്ങളും നല്കാനും ഞങ്ങൾ ആളും മുതല് കേ തിരുമാൻപിരുന്നു. ഇതു ഞങ്ങൾക്കൊരു ദോഷവും വരുത്തിയില്ല. ഒരേമിച്ച് സി.എൽ.ഡി. ഉദ്യോഗസ്ഥമാരുടെ മുന്നിൽ വച്ചാണ് മൊചികൾ എഴുതിയെടുക്കുന്നതെന്ന വസ്തുത കർഷകരെ കുടുതൽ നിർണ്ണയരാക്കി. ഇങ്ങനെ ഒരുവശത്തു സി.എൽ.ഡി.കാരാരക്കുറിച്ചുള്ള അമിതയെം കർഷക രൂപെ മനസ്സിൽ നിന്നു നിക്ഷേപ്പെട്ടപ്പോൾ, മറുവശത്ത് അവരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം അതിശയോക്തവി പരായാതിരിക്കാനുള്ള ഒരു നിയന്ത്രണബന്ധമായി. ആളുകളെ കുടുക്കുകയായിരുന്നു സി.എൽ.ഡി.കാരാരുടെ ജോലി. അതിനാൽ ആളുകൾ കു ശ്രദ്ധാലൂക്കളാക്കാതെ വണ്ണുന്ന വന്നു.

തോട്ടക്കാരെ പ്രകോപപിസ്തിക്കാൻ ഞാനിഷ്ടപ്പെട്ടാണ്ടതിനാലും അവരെ സൗമ്യലാവത്താൽ വശന്താക്കാനാഗ്രഹിച്ചിരുന്നതിനാലും ശാരവമുള്ള ആക്ഷേപങ്ങൾക്കു പാത്രമായിരുന്ന തോട്ടക്കാർക്കു കത്തയക്കാനും അ വരെ നേരിട്ടുകാണാനും ഞാൻ ശ്രദ്ധിരുന്നു. തോട്ടക്കാരുടെ സംഘടന പ്രവർത്തകരെയും ചെന്നുകാണുകയും കർഷകരുടെ സുക്ഷണങ്ങൾ അവരു ദീ മുന്നിൽ വെക്കുകയും അവരുടെ വികശണഗതി മനസ്സിലാക്കുകയും

ചെയ്തു. തോട്ടക്കാരിൽ ചിലർ എന്ന വെറുത്തു; ചിലർ എന്നോട് ഉദാഹിന്ന നന്ന പുലർന്തൽ; പുരുക്കം ചിലർ എന്നോടു മര്യാദയായി പെരുമാറി.

17. കൃട്ടുക്കൾ

ബ്രജകിശോർ ഖാണ്ഡവും രാജേന്ദ്രഖാണ്ഡവും അതുല്യമായ ഒരു ജോടി ധായിരുന്നു. അവരുടെ തിരുസ്ഥാപനം മുംബി എന്നിൽ അവരുടെ സഹായകി ലൂഡതെ ഒരടി വൈക്കാൻ പോലും വരുമ്പുന്നായി. അവരുടെ ശിശുക്കാരോ സുപ്രധാനതുകളും ആയ ശാഖക്കാഖവും അനുഗ്രഹ ഖാണ്ഡവും ധരണിഖാഖവും വും, രാമനവമി ഖാണ്ഡവും മറ്റു വക്കിലുക്കാരും എപ്പോഴും ഞങ്ങളുടെ കുടുംബം ഉണ്ണായിരുന്നു. വിന്ദ്യാ വാഖവും ജനക്കയി ഖാണ്ഡവും ഇടക്കിടെ വരികയും ഞങ്ങളെ സഹായിക്കയും ശ്രദ്ധയിരുന്നു. ഇവരെല്ലാം സീച്ചാറിക തും ഇവരുടെ പ്രധാന ജോലി കർഷകരുടെ മൊഴികൾ രേഖപ്പെടുത്തുകയും ഹായിരുന്നു.

പ്രൗഢി: കൃപലാനിൽ ഞങ്ങളുടെ കൃത്തിൽ കൃടി പ്രവർത്തിക്കാതിഡി കാൻ ക്ഷണിക്കില്ല. ഒരു സിന്ധിയായിരുന്നുകില്ലും അദ്ദേഹം ജനനാ സീച്ചാറിയായ ഒരാളുക്കാശി സീച്ചാറിയായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ പോയി സ്വർഖവാസമാ കുന്ന പ്രവിശ്യയിൽ ലഭിച്ചുപേരിനു മുഖരിതിക്കാൻ കശിയുന്ന ചുരുക്കം പ്രവർത്തകക്കാരെ മാത്രമേ ഞങ്ങൾ കണ്ണിട്ടുള്ളിട്ടും. കൃപലാനി ആ ചുരുക്കം പേരിൽ ഒരാളാണ്. താൻ മര്യാദയും പ്രവിശ്യക്കാരന്നാണന്ന് ധാരാതാരാശിക്കും തോന്നാൻ സാധിക്കാതെ വിധാനിൽ അദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ചു. അദ്ദേഹമായി ദുന്നു എന്നീറ മുദ്രയോഹപാലകൻ. 'ദർശനകാംഖികളിൽ നിന്ന് ഏന്ന രക്ഷിക്കുകയെന്നത് തന്നീറ തല്പകാല ജീവിതവക്ഷ്യമായി അദ്ദേഹം എടുത്തു. ചിലപ്പോൾ തന്നീറ നിലയ്ക്കാതെ തമാശകൾ കൊണ്ടും ചിലപ്പോൾ തന്നീറ അപരിസാത്മക ലീംഗികൾക്കും കൊണ്ടും അദ്ദേഹം ആളുള്ളെല്ലാം പിഡിവാക്കി. സന്ധ്യയാത്ര അദ്ദേഹം തന്നീറ അഭ്യംപക്കജോലി സീക്കിക്കുകയും സന്ദേഹിത്താരെ തന്നീറ ചതുരപരിഞ്ഞാലും സീരിക്കണണ്ടാലും കൊണ്ടും പുംഖുകയും ദേശട്ടു നിന്നിരുന്ന വള്ള സന്ദർശകരുമുണ്ടെങ്കിൽ (ഇങ്ങനെ) അവരെ ധിരതയിലേക്കു നയിക്കുകയും ചെയ്യും.

എന്നിക്കാവശ്യം വന്നാൽ വിളിക്കാവുന്ന സഹായികളുടെ പട്ടികയിൽ മഹാന്നാ മസ്റ്റർരൂൾ ഹക്കിനീൻ പോർ അദ്ദേഹം സംയം ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. മാസങ്ങളിൽ ഒന്നു രണ്ടു തവണ അദ്ദേഹം വന്നുന്നുകയും ചെയ്യു മായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനേൽ പ്രതാപപ്രശ്നങ്ങൾ വിറഞ്ഞ മുൻജിപിൽ വും ഇപ്പോഴെന്തെ ലളിതജീവിതവും തമ്മിൽ വലിയ അന്തരം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടും ഇടപെട്ടിരുന്ന വീതികൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഞങ്ങളീൽ ഒരാളാണെന്നും തോന്നിയിരുന്നു. എക്കിലും ഒരു അപരിചിതന് അദ്ദേഹത്തിനേൽ പരിഷ്കാരം ശീലം കണ്ണാൽ മര്യാദഭിപ്രായമേ തോന്നു.

സീച്ചാറി എന്നിക്കു കൂടുതൽ പരിചിതമായതോടെ ഗ്രാമങ്ങളിൽ വേണ്ട

ത്ര വിദ്യാഭ്യാസം ഉണ്ടാകാതെ സ്റ്റർസ്പാലാവമുള്ള ധാതനാരു പ്രവർത്തന വഴം സാധ്യമല്ലെന്ന് എന്നിക്കു ബോധ്യമായി. കർഷകരുടെ അറിവിലും പരിത്വാപകരമായിരുന്നു. അവൻ സന്തം കുട്ടികളെ വെറുതെ അലങ്കു നടക്കാൻ വിടുകയോ ഏതാനും ചെന്നുതുട്ടുകൾക്കായി രാവിലെ മുതൽ രാത്രി വരെ നിലത്തേരുംജാളിൽ പണിയെടുപ്പിക്കുകയോ ചെയ്തു. അക്കാദ താൽ ആണാളുടെ കുലി പത്രം ഓസ്റ്റുക്കലില്ലും പെരുംജും ദേരും അഡിക്കമായിരുന്നി ട്രിവസം നാബാൺ സ്വാദിക്കാൻ കഴിയുന്നവനെ ഏറ്റും വലിച്ച ഭാഗ്യവാനായി കണക്കാക്കിഡ്രോന്നു.

എൻറീ സന്നേഹിതയാരുമായി ആലോചിച്ചും ആറുശാമാങ്ങളിൽ ഫ്രെമറി സ്ക്രിപ്റ്റുകൾ തുടങ്ങാൻ ഞാൻ തിരുമാനിപ്പിച്ചു. ഗ്രാമീണരുമായി ഞങ്ങളുണ്ടാക്കിയ വുവാഡ്കുകളിലെണ്ണ് അധ്യാപകരുടെ രാമസന്ദര്ശനമും കേഷണവും അവൻ നാട്കണ്ണം, മറ്റു ചെപ്പവുകൾ ഞങ്ങൾ വഹിക്കുവും എന്നതായിരുന്നു. ഗ്രാമീണരുടെ കയ്യിൽ പണം തിരിയുമ്പോലുന്നു. എന്നാൽ കേഷണാംധനങ്ങൾ നാം കാൻ അവർക്കുണ്ടായും ബുദ്ധിമുട്ടുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ധാന്യവും മറ്റു പദാർത്ഥങ്ങളും നല്കാമെന്ന് തിരിച്ചുണ്ടായും അവൻ മുൻകുട്ടി ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

അഭ്യാപകരെ എവിടെന്നിന്നു കുട്ടം എന്നതൊരു പ്രശ്നമായിരുന്നു. നിസ്സാരാധാര വേതനത്തിനേന്ന പ്രതിഫലം കുടാതെയോ ജോലിചെയ്യാൻ അതായും ദേശരാത്രുന്നിന് അധ്യാപകരെ കണ്ണത്തുകൂടി ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. കേവലം സാധാരണക്കാരായ അധ്യാപകരുടെ കയ്യിൽ കുട്ടികളെ ഏല്പിക്കരുതെന്ന വിചാരവും എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നു. സാഹിത്യവിജ്ഞാനം (പ്രസ്തക പരിജ്ഞാനം) ധാർമ്മിക ശക്തിയോളം അവർക്ക് അത്യാവശ്യമായിരുന്നില്ല.

അതുകൊണ്ട് പ്രതിഫലം കുടാതെ ജോലി ചെയ്യാൻ സന്നദ്ധതയുള്ള അധ്യാപകരുക്കായി ഞാനെന്നാരു അഭ്യർത്ഥന പൂരിപ്പിച്ചുവിപ്പിച്ചു. അതിന് ഉടനെ ടി പ്രതികരണമുണ്ടായി. ബാഖാസാഹിം സോമനെയും പുണ്ഡിക്കിനെയും പ്രി. ശംഗാധര റാവു ദേശപാഠിക്കെ അയച്ചു. ബോംബൈയിൽ നിന്ന് ശ്രീ മതി അവന്തികാബായി ശോഖലയും പുന്നയിൽ നിന്ന് ആനന്ദിബായി വെവശ സാധനനും എത്തി. ചേരാടാലാലിനെന്നയും സുരേന്ദ്രനാടിനെന്നയും എൻറീ മകൻ ദേഖാസിനെന്നയും വരുത്താനായി ആസ്രമത്തിലേക്കു ഞാൻ ആളും ചൂം. എതാണ്ടി സമയത്ത് കഹാദേവദേശായിയും നരഹരി പരിവും പത്തിമാരോഢാസ്ത്രം എൻറീ കുടാതെ പ്രവർത്തിക്കാൻ വന്നു. കല്പതുർഭവയെയും ഈ ജോലിക്കായി വരുത്തി. അങ്ങനെ സാമാന്യം ശക്തമായ ഒരു സംഘം രൂപപ്പെട്ടു. ശ്രീമതി അവന്തികാബായിയും ശ്രീമതി ആനന്ദിബായിയും വിദ്യാബന്ധനം കൊണ്ടുന്നു. എന്നാൽ ശ്രീമതി ദുർഘാദേശായിക്കും ശ്രീമതി മണിബൻ പരിവിനും കഷ്ടക്കുപ്പിച്ചു. ഗുജറാത്തി മാത്രമേ അറിയാതായിരുന്നുള്ളൂ. ഈ സ്ത്രീകൾ കുട്ടികളെ എങ്ങനെ പരിപ്പിക്കുവും?

അവർ കുട്ടികളെ കാരുമായി പരിപ്പിക്കേണ്ടത് ശുചിത്വവും നല്ല ശീലങ്ങളുമാണെന്നും വൃക്കരണവും കണക്കും എഴുത്തും വായനയുമഛിന്നും ഞാനവർക്കു വിശദികൾച്ചു കൊടുത്തു. അക്ഷരങ്ങളുടെ കാരുമാണകളിലും ഗുജറാത്തി-ഹിന്ദി- മാതിൽ അക്ഷരങ്ങൾക്കു തമിൽ അവർ വിചാരിക്കുന്നതു വലിയ അന്തരം മിഛിന്നും പ്രൈമറി ക്ലാസ്സുകളിൽ അക്ഷരമാലയുടെയും കണക്കിൻറെയും പ്രാഥമിക കാരുജാസി പരിപ്പിക്കുക എന്നായാലും ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള കാരുമാലയുംകുടി ഞാനവർക്കു വിശദികൾച്ചുകൊടുത്തു. അതിൻറെ ഫലമാകട്ട, ഈ സ്ത്രീകൾ എടുത്തിരുന്ന ഫ്ലാസ്സുകൾ എറുവും വിജയപ്രദമായുംവെച്ചു എന്നതും! ഈ അനുഭവം അവരുടെ ആര്തമവിശ്വാസത്തെയും ആ ജോലിയിലുള്ള താൽപര്യത്തെയും ഉട്ടിപ്പിച്ചു. അവതികാബാധിയുടെ ഒരു മാതൃകാസ്കൂളായി മാറി. തന്റെ അസാധാരണമായ കഴിവുകൾ അവർ അതിനായി വിനിയോഗിച്ചു. ഈ സ്ത്രീകൾ വഴി ഗ്രാമങ്ങളിലെ സ്ത്രീകളുടെ ജീവിതത്തിലേക്ക് കുറിച്ചുണ്ടെങ്കിൽ ചെലും ഞങ്ങൾക്കു കഴിഞ്ഞു.

എന്നാൽ പ്രാഥമിക വിദ്യാഭ്യാസം എൽപ്പാടു ചെയ്യുക മാത്രംകൊണ്ടു പ്രവർത്തനം നിർത്താൻ ഞാനിഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. ഗ്രാമങ്ങൾ ശുചിത്വമില്ലാത്തവയായിരുന്നു. ഇടവഴികൾ അശുദ്ധമാക്കാണ്ടു നിറഞ്ഞിരുന്നു. കിണറുകൾക്കു ചെറും ചെളിയും നാറവുമുണ്ടായിരുന്നു. വിട്ടുമറ്റുണ്ടാണെന്നകിൽ അസപ്രമാംവിധം വ്യതികെട്ടും. മുതിർന്നവർക്ക് ശുചിത്വത്തെപ്പറ്റി വിദ്യാഭ്യാസം നല്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമായിരുന്നു. അവർക്കുണ്ടാം നാനാതരം തക്കരാഗ ഓൾഡ് ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആവുന്നതു ശുചികരണ പ്രവർത്തന ഓൺഡിച്ചുല്ലാനും തിരിച്ചയാക്കി.

ഈ ജോലിക്ക് ഡോക്ടർമാർ ആവശ്യമായിരുന്നു. ഭാരതസ്വാസംഘ ത്രൈം (സൈറീവർസ് ഓഫ് ഇന്ത്യ സിംഗാപുരിലും) ഡോക്ടർ ദേവികൻ (അദ്ദേഹം പിന്നിന്തയിച്ചു) സേവനങ്ങൾ കുറിനാൾ വിട്ടുതരാൻ ഞാനപേക്ഷിച്ചു. ദോ. ദേവി ഞാനും അടുത്ത മിത്രങ്ങളായിരുന്നു. അദ്ദേഹം വന്ന ആറുമാസം സേവനം ചെയ്യാമെന്ന് ഉടൻ സമ്മതിച്ചു. അഭ്യാപികാബ്യാപകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു.

തോട്ടക്കാരെക്കുറിച്ചുള്ള പരാതികളിലോ രാഷ്ട്രീയത്തിലോ ഇടപെടരുതന്ന് അവർക്കുണ്ടാം വൃക്കത്തമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നല്കിയിരുന്നു. എന്തെങ്കിലും പരാതിയുള്ളവരുണ്ടെങ്കിൽ അവരെ ഏതെന്നിയട്ടുനേതക്കായക്കാനും നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു. ആലും സുനം പരിധിപ്പിച്ചു പ്രവർത്തിക്കരുതെന്നും നിഷ്കർഷിച്ചു. ആ മിത്രങ്ങൾ ഈ നിബന്ധനകളെ അംഗീകരിക്കുന്നതു വിശദംതന്നെടു പാലിച്ചു. അച്ചടക്കാരാഹിത്യത്തിന്റെ ഒറ്റ സന്ദർഭപോലും ഞാനോർക്കുന്നില്ല.

18. ഗ്രാമഹൃദയപ്രവേശം

കഴിയുന്നതു ഓരോ സ്കൂളും ഞങ്ങൾ ഓരോ പുരുഷന്റെയും സ്ത്രീ

യുദ്ധങ്ങൾ മേൽനോട്ടത്തിലാക്കി. ഈ വോളണിയർമാർക്കാണ് വെദ്യസഹായത്തിനും ശുചിത്വത്തിനും ചുമതലയുണ്ടായിരുന്നത്. സ്റ്റ്രീകളോടു ബന്ധപ്പെട്ടണ്ടത് സ്റ്റ്രീകൾ വഴിക്കായിരുന്നു.

വെദ്യസഹായം വളരെ ലളിതമായ കാര്യമായിരുന്നു. ആവണക്കെല്ലായും കൊയ്ക്കായും ഗർജ്ജക്കുട്ടും മാത്രമാണ് വോളണിയർമാർ ഏല്പിച്ചിരുന്ന മരുന്നുകൾ. രോഗികൾ, നാവിൽ പുള്ള പിടിക്കുകയോ മലബാറ്റം ഉണ്ടാവുകയോ ചെയ്താൽ ആവണക്കെല്ലാ കൊടുക്കുകയും, പനിയുണ്ടെങ്കിൽ അല്പം ആവണക്കെല്ലാ കഴിപ്പിച്ചുശേഷം കുതിനാ കൊടുക്കുകയും, പരുവോ ചൊറിയോ കണ്ണാൻ ആ രോഗം വൃത്തിയായി കഴുകിയിട്ട് ഗർജ്ജക്കുട്ട് പുരുതുകയുംാണ് ചെയ്തിരുന്നത്. യാതൊരു മരുന്നും വിട്ടിൽ കൊണ്ടുപോകാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. രോഗം കുടുതലാണെങ്കിൽ, ഡോ. ദേവിന്റെ ഉപദേശം സീക്രിച്ചുപോന്നു. ഓരോ ആഴ്ചയും നിർവ്വിത ഭിവസണാളിൽ ഡോ. ദേവി എല്ലാ കേന്ദ്രവും സാന്ദർഭിച്ചിരുന്നു.

യാഥാദ്ധ പേര് ഈ എഴിയ സഹായം സീക്രിച്ചിരുന്നു. അവിടെ രോഗങ്ങൾ കുറവും ഉള്ളവ ചെറിയ ചികിത്സക്കാണു മാറുന്നതും വിദഗ്ധവചികിത്സ തിരെ ആവശ്യമില്ലാത്തതും ആയിരുന്നു എന്നൊരുത്താൽ ഈ പ്രവർത്തന ദിനി വിചിത്രമായിത്തോന്നുകയില്ല. ആളുകൾക്ക് ഈ ഏഴ്പ്പാട് വളരെ ഫലവത്തായനുവേഖപ്പെട്ടു.

ശുചികരണം, ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള കാര്യമായിരുന്നു. ഇക്കാര്യത്തിൽ സ്വന്തമായാനും ചെയ്യാൻ ആളുകൾ രൂക്ഷമായിരുന്നില്ല. വയൻ ജോലിക്കാർ ഫോലും, അവരുടെ മലവിസ്രജിഷ്ടന് സ്ഥലം വൃത്തിയാക്കാൻ കൂട്ടാക്കിയില്ല. എന്നാൽ ഡോ: ദേവി എല്ലപ്പും മനസ്സിൽഇരുന്ന ആളായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹവും വോളണിയർമാരും ഒരു ഗ്രാമം മാതൃകാപരമായി ശുചിയാക്കുന്നതിൽ സർവ്വശക്തിയും, കേന്ദ്രീകരിച്ചു. ആവിം രോധുകളും വിട്ടുമുറ്റങ്ങളും അടക്കുവുന്നിയാക്കി. കിണറുകൾ കോരി ചെടിപ്പാക്കി. അടുന്നുള്ള ചെളിക്കുളങ്ങൾ നികത്തി. അവരുടെ കുടുതലിൽ നിന്നു തന്നെ ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾക്കായി വോളണിയർമാരെ സംഘടിപ്പിക്കാൻ ഗ്രാമവാസികളെ സംബന്ധപ്പെട്ടിവം പ്രേരിപ്പിച്ചു. ചില ഗ്രാമങ്ങളിൽ ആളുകൾ ഇവരുടെ ജോലിക്കുടു നാണിച്ചു കുടു ചേരാനിടയായി. മറ്റു ചിലേണ്ടങ്ങളിൽ ജനങ്ങൾ കുടുതൽ ഉത്സാഹം കാട്ടുകയും എന്നാൽ കാൻ ഓരോ സ്ഥലത്തേക്കു പോകത്തുകൂടിയം രോധു നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ മധുരാനുഭവങ്ങളാട് ആളുകളുടെ അനുഭവമില്ലായ്മ കൂടുതലായ കയ്പേറിയ അനുഭവങ്ങളും ഇടകലരാതിരുന്നില്ല. ചില ഗ്രാമവാസികൾ ഈ പ്രവൃത്തിയിൽ തങ്ങൾക്കുള്ള അനിഷ്ടം തുറന്നു പ്രകടിപ്പിച്ചതായി എന്നിക്കാർമ്മയുണ്ട്.

ഇതിനുമുമ്പു പല യോഗങ്ങളിൽ ഞാൻ വിവരിച്ചു ഒരുുവേം ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് അന്തിമാന്തരാവുകയില്ല. ഞങ്ങളുടെ സ്കൂളുകളിൽ ഞാൻ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്ന ചെറിയൊരു ഗ്രാമമാണ് ഭിത്തിപരിപ്പ്. ആതിനടുത്തു

ഒരു കുറേക്കുടി പാറിവെരു ഫ്രാദം ഞാൻ സാമർഗ്ഗികാനിടയാവുകയും അവിടെയുള്ള സ്ത്രീകളിൽ പിലർ വലുരെ ഘുണ്ടിക്കേടായി വന്നതും ധരിച്ചിരി കുമ്മനതു കാണുകയും ചെയ്യും. അപ്പോൾ എൻഡീ കാലുവാട് അവർ വശത്രം അപക്കാഴ്ചയെന്നൊന്നു കൊഡിക്കൊൻ പാണ്ടു, കസ്തുരിമാ അവ രോടു പോരിപ്പും. ആ സ്ത്രീകളിലോവരുവാൻ അവരെ തന്റെ കുടിപിശ്ചാണ്ടുപോലും പാണ്ടു; “നോക്കു, ഇവിടെ മോട്ട് വന്നതുകുള്ളുള്ള പബ്ലിക്കോ അഭ്യർത്ഥനയും ഇല്ല. എനിക്കാരാനുള്ള സാരി ഈ ഉട്ടുപണിക്കുന്ന താൻ. ഞാൻഡീതെങ്കുന്ന അഭ്യർത്ഥന ? എനിക്കു ദേഹാവും സാരി തന്റെ മഹാ ത്വർജ്ജയോടു പിന്തു, അപ്പോൾ ഞാൻ ദിനസ്വാം കൂളിക്കുകയും ഘുണ്ടിയും ഒരു വന്നതും ധരിക്കുകയും ചെയ്യാമെന്നു വാക്കു തന്റെ”.

ഈ കുടിൽ ഒരു അപവാദമാനിയുന്നില്ല. പി ഇന്ത്യൻ ഗ്രാമങ്ങളിലും കാണുന്നതിൽ ഒന്നുമാണും. ഇന്ത്യയിലെ അസംഖ്യം കുടിപ്പുകളിൽ അഭ്യർത്ഥനയും വിഭ്യാസങ്ങളും ഇല്ലാതെയും മാറണ വാന്നത്തിലുംതന്നും നാനും ഒരുക്കണ്ണൻ ഒരു പണ്ടുണ്ണിപ്പെണ്ണം കൂടും ധരിപ്പും ആക്കുകൾ കഴിയുന്നുണ്ട്.

റന്നുവേം ആറി ഞാൻ പിന്തു, ചന്ദ്രാശിരി മുള്ളും പുന്നും സുപ്പമേം സ്നാനിക്കുന്നതിൽ അവർ സ്കൂളിനയിൽ ഇരു സാധനങ്ങൾ കൊണ്ടാണ് കുടി വുണ്ടാക്കിയത്. ഒരു രാത്രി ആരു - - അഭ്യർത്ഥനയുള്ള തോട്ടുകാട്ടു ആളുക കൂൽ ചിപരാവാം - - അതിനു തീവ്യപ്പും, മുള്ളും പുന്നും കൊണ്ട് ദിനോന്തരും കുടിപ്പുണ്ണാക്കുന്നത് ബുദ്ധിയഭ്യന്നു തോന്തി. ആ സ്കൂൾ ശ്രീ. സോമൻറീ ആം കസ്തുരിമായുടെയും പുന്നത്തിലാക്കിരുന്നു. ശ്രീ. സോമൻ ഒരു ‘പക്കാ’ ദിനോന്തരാണ് നിംപെയില്ലെന്നും അപേക്ഷയിൽനിന്ന് വുംപുകുമാരാ അഡ്യാ നം കൊണ്ട് പലരും സഹകരിപ്പും വേണും തന്നെ ഒരു ഇഷ്ടക്കവിട്ട് തന്റെ ഏ. ഈ കെട്ടിടം ഇന്തി അഗ്നിക്കാരിയാകുമ്പെന്നു പേടിക്കാനില്ലോന്തിരുന്നു.

അഭ്യർത്ഥന ആ വോള്ളണിക്കുന്നതാർ അവരുടെ സ്കൂളുകളും ശൃംഗാരിക്കണം പ്രാവർത്തനങ്ങളും, വൈദ്യുതാഖാനയും കൊണ്ട് ഗ്രാമവാസികളുടെ വിശ്വാസ പും ആദിവാസി നേരുകയും അവരെ നട്ടുനിലയിൽ സ്വാധീനിക്കാൻ ഫോർമേറാ കുകയും ചെയ്യും.

എന്നാൽ ഈ ദിനമാണ് പ്രാവർത്തനങ്ങൾ സ്ഥിരമായി നടത്താൻ ഒരു ദ്രോഢ്യംഭാക്കാമന എൻഡീ പ്രതിക്കു സാക്ഷാത്ക്കാര്യത്തായിണ്ണുന്നു, തും നും പിന്തും. ആ വോള്ളണിക്കുന്നതാർ താല്പര്യാലികാരിന്മാനങ്ങളിലാണ് എൻഡീയിരുന്നത്. കുടിജാൽ പേരം പുന്നത്തിനും സാധാരിക്കാണോ സംശയിച്ച മാനി സ്ഥിരം സേറിന്തെന്ന് നിന്ന് പ്രാവർത്തകരെ നേരാണു എൻഡീ സാധിപ്പിലും പ്രാവർത്തനയിലും വേറും ജോലി ഏതൊന്നും പുറത്ത് എൻഡീക്കാരിയി രൂപസ്ഥിത്യാണു വേറും ജോലി ഏതൊന്നും പുറത്ത് എൻഡീ ചന്ദ്രാശിരിൽ പെയ്തു എത്താനും മറ്റൊരു തൊലിയും ജോലിയുടെ ആഴ്ചക ദിന സ്വാധീനം ഒരു തഹരിലെല്ലക്കിൽ മറ്റൊരു തഹരിൽ ഇന്നും കാണാനുണ്ട്.

19. ഗവർണ്ണർ നബന്ധക്രിൽ

മുന്നാദ്യാധികാരിൽ വിവരിച്ചതു പോലെയുള്ള സംബന്ധപ്രസ്താവന പ്രവർത്തന നാഡി ഒരുവശത്തു നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ മറ്റൊരു കർഷകരുടെ സങ്കടമോഴിക്കാൻ രേഖപ്രസ്തുതയുണ്ട്. ജോലിയും വേഗതയിൽ മുന്നോട്ട് നീണ്ടു നുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൂടം ആയിരക്കണക്കിനു മെഴിക്കൾ എടുത്തിരുന്നു. അറായക്ക് തക്ക ഫലമുണ്ടാക്കാതിരുന്നില്ല. മൊഴി നല്കി നബന്ധത്തുന്ന കർഷകരുടെ എല്ലാ സദാ പരിശീലനക്കാണിരുന്നത് നീംം തോട്ടക്കാരുടെ കോപം പരിപ്പിക്കുകയും എഞ്ചിനീയർ അനേകണ്ണത്തെ നീർവ്വീഴ്മാക്കാൻ അവർ എല്ലാ അന്തര്ഭേദം ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തു.

രു ദിവസം ബിഹാർ ഗവൺമെന്റിൽ നിന്ന് ഇരുമ്പത്തുമണിൽ ഏഴു ദണ്ഡു കുട്ടി: “നീണ്ടുനും അനേകണ്ണം വളരെ നീണ്ടപോകുന്നു. ഈ അതവാ സാന്നിധ്യവും ബിഹാരിൽ നിന്നു പോകരുതോ?” എഴുതുന്ന സംശയായ ഭാഷയിലായിരുന്നു. എന്നാൽ അതിനെന്ന് അതുകൂടുതലും പ്രകടമായിരുന്നു.

അനേകണ്ണം നീണ്ടപോകാതെ നിബൃത്തതിലിരുന്നും അതുവും ഒന്ന് അഭ്യർത്ഥക്ക് ആശാസം ലഭിച്ചിട്ടും തന്നെ ബിഹാർ പിംബൻ എന്നിക്കാളുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ മറ്റൊരി എഴുത്തിൽ കർഷകരുടെ സങ്കടങ്ങൾ യഥാർത്ഥമാണെന്ന് അംഗീകരിച്ചു നിബൃത്തതിയുണ്ടാക്കുകയോ (പ്രഥമദശ്ചട്ടം) ഒന്തേഗിക്കാനേക്കണ്ണതിനുള്ള വകു കർഷകർ നല്കിയിരിക്കുന്നും എന്നാം സീകരിപ്പ് ഉടൻ അതു തുടങ്ങുകയോ ചെയ്തുകൊണ്ട് ഗവൺമെന്റിൽ എഞ്ചിനീയർ അനേകണ്ണം അവസാനിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമെന്നു ഞാൻ ചുണ്ടിക്കാണിച്ചു.

പിന്തുനാൾ ഗവർണ്ണർ സർ എഡ്യൂയലേറ്റിറ്റ് തന്നെ കാണാൻ എന്നോടെ ആവശ്യപ്പെട്ടുകയും രു അനേകണ്ണം എൻപ്പെട്ടുത്താൻ സന്നദ്ധത പ്രകടപ്പിച്ചിട്ടും അനുകയും അനേകണ്ണം സംശയത്തിൽ അംഗമാക്കാൻ എന്നാൽ ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിലും മറ്റൊരാലോച്ചപ്പെട്ടുവരം ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. സഹപ്രാപ്തി പരിത്വക്കുമായാലോച്ചപ്പെട്ടു ശേഷം പില വുവാസ്പർമകൾക്കു റിയേയമായി ആ കമ്മറ്റിയിൽ പ്രവർത്തിക്കാമെന്നു ഞാൻ സമർപ്പിച്ചു. അനേകണ്ണം മുന്നോട്ടു പോകുന്നതിനിടക്ക് സാഹചര്യത്തെക്കുറായി കുടിച്ചാലോച്ചിക്കാൻ എന്നി ക്കു സാഹത്രന്മുഖായിരിക്കണാം. കമ്മറ്റിയിൽ അംഗമായതു കൊണ്ടു ഞാൻ കർഷകരുടെ വക്താവാദാനുസരിച്ചു എന്നും അനേകണ്ണാമുല്ലം എന്നി ക്കു തുപ്പരിക്കരമല്ലെന്നു വരാന്നു കർഷകർ എന്തുതരം പ്രവർത്തനങ്ങിലെ ആ നീണ്ടാമെന്ന് ഉപദേശിക്കായും അവരെ നയിക്കാനും എന്നിക്കു ശ്രദ്ധ പ്രശ്നമുണ്ടായിരിക്കാണമന്നും ഗവൺമെന്റ് അംഗീകരിക്കണം – ഇവയായിരുന്നു വുവാസ്പർമകൾ.

സർ എഡ്യൂയലെറ്റ് ശേയിറ്റ് ആ വുവാസ്പർമകൾ ഉച്ചിതവും നൂയാധികാരിയും അനേകണ്ണം പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തു. പരേതനായ സർ കുലാക് ഞാൻ ആണ് കമ്മറ്റിയുടെ ചെയർമാനമായി നീണ്ടിക്ക്കുപ്പിരുന്നത്.

കമ്മിറ്റിയുടെ കണ്ണൻതൽ കീഴ്ചകർക്ക് അനുകൂലമായിരുന്നു. അവൻ ഒരു നിന്ന് തോട്ടുകാർ നിയമവിരുദ്ധമായി ഇടക്കാക്കിയതെന്നു കമ്മിറ്റി കണ്ണൻ അതിയ തുകയിൽ ഒരുംഗം അവൻ തിരിച്ചുകൊടുക്കണമെന്നു. 'തിന് കിരിയാ' സ്വന്നഭായം നിയമംകൊണ്ട് നിർത്തലാക്കണമെന്നും കമ്മിറ്റി ശൃംഗാർശം ചെയ്തു.

குமிழிடையெல்லாள் எழுகுகள்யேற ஏழு ரிபோர்ட்டுஸ்ளைக்குவீன்றி வரும் குமிழிடையெல் சூபார்ஸ்கார்ஸ்கெடைப்புத்தமாயி ஏழு கர்ஷக விழெ பாஸ் கிலெயடுக்குவீன்றிலும் ஸர் எழுயெய் ஶெயிடின் வலிய பகுஸ்ளையிருக்கும். அவ்வாறு உருபு நிலபாடு ஸிகிள்கூக்குய் வழை நயனோல் ஹகாவு அதிலே பிவர்த்திக்குவீக்குய் செய்திருக்கினில்லைகிலே அது ரிபோர்ட் எழுகுகள்கூட மாவுக்கணை கர்ஷக்கிணியம் பாஸ்தாகுக்கணை செய்யுமாயிருக்கின்றது. தோகமுட மக்கள் அஸாயாளுமாய சக்தியை கடிவிடு பிரயோகிட்டு. ரிபோர்ட்டு பிரதி குழுமாயிருக்கின்றது. அவர் விழெக்கு ஶக்தியாய பிரதிரோய் ஸ்பஷ்டிட்டு. ஏனால் ஸர் எழுயெய் ஶெயிட் அவஸாங்கவரை உருபு நிலக்கூக்குய் குமிழிடையெல் சூபார்ஸ்கார்ஸ் புள்ளுமாயி நகப்பிலைக்குக்குய் செய்து.

അങ്ങനെ ഫ്രിതാണ്ട് ഒരു നൂറാണുകാലം നിലമിന്ന 'തിരീ കർഡാ' സ്വന്തം അഭിരുചിയും അനേകം തോട്ടക്കാരുടെ തേരവാഴ്ചപ്പെട്ടു. അവസാനിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത്തരും കാലം അടിച്ചുമർത്തപ്പെട്ടു കഴിഞ്ഞിരുന്ന കർഷകർ ഇപ്പോൾ സ്വരം കഴിവിനെപ്പറ്റി കുറച്ചുകൈ മോധവാന്നാരായി. നിലമിന്നിൻ കുറ ഒരുക്കലും കഴുകിക്കളിയാനാവില്ലെന്ന അന്ത്യവിശ്വാസം അങ്ങനെ തകരുകയും ചെയ്തു. നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കുറവേൽക്കൂ കുടി തുടരുകയും കുടുതൽ സ്കൂളുകൾ സ്ഥാപിക്കുകയും ഗ്രാമങ്ങളുടെ ഉള്ളിലേക്കു കുടുതൽ പദ്ധതിമായി കടന്നുചെല്ലുകയും ചെയ്യണമെന്ന തായിരുന്നു ഫൈൻറീ ആഗ്രഹം. അതിനുവേണ്ട കളിമാരുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ മുമ്പു മിക്കപ്പോഴുമെന്നപോലെ ഇപ്പോഴും ഫൈൻറീ പദ്ധതികൾ പൂർണ്ണികർക്കപ്പെടുന്നത് ഇഷ്ടശാഖാ ഇഷ്ടമായിരുന്നില്ല. വിധി മറ്റുതെ അതിൽ തിരുമാനിക്കുകയും മറ്റാരിടങ്ങളും ജോലിക്കായി ഫൈൻ അയക്കുകയും ചെയ്തു.

20. തൊഴിലാളിക്കൂട്ടുമായി അടുപ്പത്തിൽ

കമ്പിറ്റിയിലെ ഏരേൻഡ് ജോലി അവസാനിപ്പിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന ഘട്ടത്തിൽ ശ്രീ. മോഹൻലാൽ പാണ്ഡ്യ, ശ്രീ. ശക്തിലാൽ പരിവ് എന്നിവരുടെ ഒരു ക്രത്ത് എനിക്കു കിട്ടു. അതിൽ വൈറ്റർ ജീഴ്സിലെ വിഭവപ്പിശയങ്ങളിൽ പറയു കയ്യും നികുതിയാക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വിഷദിക്കുന്ന അവിശ്രീത കർഷകരെ ഉപദേശിക്കാനാവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. സ്ഥലത്തുചെ ഗാം ഒരുപ്പാശം നടന്നാതെ ഉപദേശം നല്കാൻ ഏനിക്കു താൽക്കരുമോ കഴി വോ ദൈർଘ്യമോ ഇല്ലായിരുന്നു.

അന്തെ സമയം അപരമമാബാദിലെ തൊഴിലാളികളുടെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി ശ്രീമതി അനുസൂയാബാധിയുടെ കണ്ണും വന്നു. അവിടെ കുലി തിരെ കുറി വായിരുന്നു. തൊഴിലാളികൾ വളരെക്കാലമായി കുലി കുട്ടിക്കിട്ടാൻ ദ്രാക്ഷാ ഡം നടത്തുകയായിരുന്നു. കഴിയുമെല്ലിൽ അവരെ നയിക്കണമെന്ന് എനിക്കാ ഗ്രഹം തോനി. എന്നാൽ താരതമ്യേന ചെറുതായ ഈ കാര്യാപോലെയും അതെ ദുരഘ്യതിരുന്നു നിയന്ത്രിക്കാമെന്ന ആര്ത്തമവിശ്വാസം എനിക്കില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അപരമമാബാദിലേക്കു പോകാൻ കുട്ടിയ അച്ചുഞ്ഞെന്തെ ഭാവാശം ഒന്നാൻ ഉപയോഗിച്ചു. ഈ ഒണ്ടു കാര്യങ്ങളും വേഗത്തിൽ തിരിതെ, ചന്നാരു നിലേ തുടങ്ങിവച്ചിരുന്ന നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കു മേൽനോട്ടം വരും കുന്നതിൽ അവിടെ തിരിച്ചുത്താൻ കഴിയുമെന്നു ണാൻ പ്രതിക്ഷീച്ചിച്ചു.

എന്നാൽ സംശയികൾ ണാൻ പ്രതിക്ഷീച്ചിച്ചതു വേഗം നിഃബന്ധിപ്പിച്ചു. എനി കമ്മു ചന്നാരനിലേക്കു മടങ്ങാൻ കഴിയാതെ വരികയും തത്ത്വമലമായി സ്കൂളു കൾ എന്നിനു പുറകേ നന്നായി അടച്ചുപുട്ടുകയും ചെയ്തു. എൻ്റെ സഹജാ വർഷങ്ങളും ണാനും പല ആകാശങ്ങളാട്ടകളും കെട്ടിയിരുന്നു. എന്നാൽ അവയെല്ലാം ഇപ്പോൾ അപ്രത്യക്ഷമായിരിക്കുന്നു.

അവധിലോന്ന് ചന്നാരനിൽ ശ്രാമശുചിക്കരണത്തിനും വിദ്യാഭ്യാസത്തിനും പുറമേ നടത്താനുള്ളിച്ചു ശേഖാം അക്ഷണ ജോലിയായിരുന്നു. ശേഖാം കഷണവും പിന്തുപ്രാധാരണവും മാർബാധികളുടെ മാത്രം കാര്യമായി മാറിയിരിക്കുന്നു എന്ന് എൻ്റെ യാത്രകൾക്കിടക്കും ണാൻ മനസ്സിലാക്കി. വേദനിയായിൽ ഒരു മാർബാധി സ്കേംപ്രിൽ തന്റെ ധർമ്മശാലയിൽ എന്നു പാർപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. ആ സ്കേംപ്രിയെ മറ്റൊരു മാർബാധികൾ അവരുടെ ശേഖാം ലയിലേക്ക് എൻ്റെ ശ്രദ്ധ ക്ഷണിച്ചു. ശേഖക്ഷാംബന്ധമായ എൻ്റെ ആശയങ്ങൾ അന്ന് ഉറച്ചു രൂപം കൈക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആ പ്രവൃത്തിയെക്കുറിച്ച് ഇളന്തിക്കുള്ള സകലപ്പും അഭാദ്രതയും തന്നെയാണ്. എൻ്റെ അഴിപ്രായ തനിൽ കണ്ണുകാലി വളരെത്തേൻ, അവയുടെ വശഗുണവർദ്ധന, കാളകളുടു തു നല്ല പെരുമാറ്റം, മാതൃകപോരമായ ധനികളുടെ സ്ഥാപനം, തുടങ്ങി യവ ശേഖാംരക്ഷണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. മാർബാധി സുപ്രഭത്യേകൾ മും പ്രവർത്തനത്തിൽ എനിക്കു പഠിപ്പിച്ചു പിന്തുണ വാഗ്ദാനം, ചെയ്തു. എന്നാൽ എനിക്ക് ചന്നാരനിൽ ഉച്ചുനില്പക്കാൻ കഴിയാണത്തിനാൽ ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കാൻ സാധിച്ചില്ല.

ബേഖിയായിലെ ശേഖാല ഇപ്പോഴുണ്ട്. എന്നാൽ അഭോദ്യ മാത്രം കൊ കഷിരോദ്ധൂപാശാലയായി റിക്കറ്റിച്ചു. ചന്നാരനിലെ കാളകൾ ഇപ്പോൾ ആശുപ്പം കഴിവിന്നുന്നും പണിയെടുക്കാൻ നിർബന്ധിക്കപ്പെടുന്നു. പിന്തുനാരയാ കികൾ ആ പാവം ഒന്നുവിനെ ഇപ്പോഴും കുറമായി പ്രഹരിക്കുകയും സ്വന്ത അഭിനു പിന്തുപ്പോരുന്നാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ശേഖക്ഷാം ജോലി സാക്ഷാത്കരിക്കാൻ കഴിയാതെ കിടന്നത് എനിക്ക് നിന്നെന്ന ദു:ഖത്തിനിടയാക്കിയിൽക്കുന്നു. ണാൻ ചന്നാരനിൽ ചെല്ലുകയും

മാർവാധിയും ബിഹാറിയും നാട്ടുകളുടെ സൗമ്യമായ ശകാരത്തിനു പാതയാവുകയും ചെയ്യുന്നോഴാക്കേ എന്നിക്ക് പെട്ടു ഉപോക്ഷിക്കേ അഭിവന്ന ആ പദ്ധതികളുള്ളാം ഒരു കന്നൽ നെടുവിൽപ്പോടെ ഞാൻ ഓരോന്തു പോകുന്നു.

വിജ്ഞാസപ്രവർത്തനങ്ങൾ ഒരു തരത്തിലില്ലെങ്കിൽ മറ്റാരു തരത്തിൽ ഡാരാളാ സ്റ്റോൺസ്റ്റീൽ നടക്കുന്നു. എന്നാൽ ഗോസാരക്ഷണ പ്രവർത്തനം ഉറുളായി വേദുപിടിച്ചിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഉദ്ദേശിച്ച വഴിക്കു പുരാഗമിച്ചുമില്ല.

വൈയ്ക്കാ കർഷകരുടെ പ്രശ്നം ചർച്ചചയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതനാണ് അഖാനമാഥാഖാദിലെ മിൽക്കോഴിലില്ലെങ്കുടുത്തു പ്രശ്നവും ഞാൻ ഏറ്റുടന്തു കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

അതുന്തു വിഷമകരമായ ഒരുപ്പം ഡയിലോഗിരുന്നു ഞാൻ. മിൽക്കോഴിലാ ത്രിക്കളുടെ വാദം ശക്തമായിരുന്നു. മില്ലുടമകൾക്കു വേണ്ടി പട നയിച്ച ശ്രീ. അഖാനമാഥാഖാദി സാരാഭായിരുത്തുന്ന സ്വന്തം സാഹചര്യത്തിൽ ശ്രീമതി അനന്തപുരാഗമായിക്കു തുടർച്ചയായിരുന്നു. തന്മുലും അവരോടു പടബട്ടുക ഏറെ ഒരു ശക്തമായിരുന്നു. അവരുമായി ഞാൻ കൂടിയാലൂചന നടത്തുകയും ഈ തർക്കം മാപ്പുന്നും തിരുമാനത്തിനു വിടാൻ അവരോടൊപ്പംകുറക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ മാപ്പുന്നും തിരുമാനത്തിൽപ്പെട്ട തത്ത്വം അഖാനമാഥാഖാദി വിസ്തരിച്ചു.

അതുകൊണ്ട് തന്ത്രിലാളികളുടു പണിമുടക്കരാൻ ഏൻഡ്രൂ ക്രേണ്ടി വന്നു. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനു മുമ്പ് തന്ത്രിലാളികളും അവരുടെ നേതാക്കളുമായി ഞാൻ അടുത്ത സ്വന്തമാക്കിയാവുകയും വിജയകരമായ ഒരു പണിമുടക്കരിഞ്ഞും വൃഥാപ്പകൾ അവർക്കു വിവർിച്ചു കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

1. ഏകലൈറ്റ് അക്കമത്തിനു തുനിയരുത്.
2. കരിക്കാലിക്കലെ ഏകലൈറ്റ് ഉപാവിക്കരുത്.
3. യാത്രാരു തരത്തിലും ട്രിക്ക് (സാഹാന) ചെ ആശയിക്കരുത്.

4. പണിമുടക്ക് എത്രകാലം നിംബാലൈറ്റ് ഉറച്ചുനില്ക്കുകയും അക്കലാ തന്ത ഭക്ഷണത്തിനുള്ള റക്ക മറ്റൊരുക്കിലും സത്യസന്ധമായ ജോലിക്കൊണ്ടു നോക്കയും വേണാ.

പണിമുടക്കരിഞ്ഞ നേതാക്കൾക്ക് ഈ വൃഥാപ്പകൾ മനസ്സിലാക്കുകയും അഖാനമാഥാഖാദി ചെയ്തു. മില്ലുടമകൾ തങ്ങളുടെ വൃഥാപ്പകൾ സ്ഥിക്കിക്കുകയോ തർക്കം ഒരു മാപ്പുന്നും തിരുമാനത്തിൽപ്പെട്ടിരുന്നു വിടാൻ സ്വയന്ത്രിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതു വരെ തിരികെ ജോലിയിൽ പ്രവേശിക്കില്ലെന്നു തന്ത്രിലാളി കൾ ഒരു പൊതുനോഗത്തിൽപ്പെട്ടു പ്രതിജ്ഞനെന്നെടുത്തു.

ഈ പണിമുടക്കരിഞ്ഞ ശ്രീ. മാപ്പുന്നും പദ്ധതിക്കുതന്നിയാറിക്കായായത്. ശ്രീമതി അനന്തപുരാഗ

ബാധിയെ ഇതിനു മുമ്പ് എനിക്കു നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നു.

സാഖ്യർമതി തീരന്ത് ഒരു മരത്തണ്ണലിൽ ദിവസവും, ഞങ്ങൾ പണിമുട്ട് കുന്ന തൊഴിലാളികളുടെ യോഗം നടത്തിയിരുന്നു. അവർ ആയിരക്കണക്കാഡി യോഗത്തിനു വന്നിരുന്നു. എൻ്റെ പ്രസംഗങ്ങളിൽ അവരുടെ പ്രതിജ്ഞ ആയും അതുപോലെ സമാധാനവും ആത്മാദിമാനവും പുലർത്താനുള്ള അവരുടെ കടമയും ഞാൻ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. “എക്കുടക് (പ്രതിജ്ഞ നിറവേദ്യു) എന്നു ദേവപ്പെട്ടുത്തിയ കൊടിയുമെന്തി അവർ ദിവസവും നഗരപിഡികളില്ലെ ദു സമാധാനപൂർവ്വം മേഖാഷയാത്ര നടത്തിയിരുന്നു.

പണിമുടക്ക് ഭരുപാത്തതാനു ദിവസം നിശ്ചയിന്നു. ഇതിനിടക്ക് ഞാൻ മില്ലുടക്കളുമായി ആലോചിക്കുകയും, തൊഴിലാളികളോടു നീതി ചെയ്യാന പ്രേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. “ഞങ്ങൾക്കും ഞങ്ങളുടെതായ പ്രതിജ്ഞയുണ്ട്”, അവർ പറയുമായിരുന്നു “തൊഴിലാളികളുമായുള്ള ഞങ്ങളുടെ ബന്ധം അപ്പോറ്റും മകളും തമിലുള്ളതാണ്. അതിൽ ഒരു മുന്നാമൻ ഇടപെടുന്നത് ഞങ്ങളെങ്ങനെ സഹിക്കും? മദ്യസ്ഥിതക്ക് എന്നാണു കാര്യം?”

21. ആഗ്രഹമത്തിലേക്കൊരു എത്തിനോട്ടം

തൊഴിൽത്തർക്കരാതിനെൻ്റെ പുരോഗതി വിവരിക്കുന്നതിനു മുമ്പായി ആഗ്രഹമത്തിലേക്ക് ദണ്ഡനയിന്നോക്കേണ്ടത് അത്യാവധ്യമാണ്. ഞാൻ ചാംബര നിലവായിരുന്ന കാലഘട്ടത്താം ആഗ്രഹം എൻ്റെ മന്ത്രിലുണ്ടായിരുന്നു. ഇടക്കി ദു ഞാനവിടു മിനോൽ സാദർഗ്ഗണ്യാദി നടത്തുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

അപദമ്മാബാദിനടുത്തുള്ള ചെറിയ ഗ്രാമമായ കൊച്ചറാബിലായിരുന്നു അക്കാദാത് ആഗ്രഹം. ആ ഗ്രാമത്തിൽ ഷൈറ്റ് പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടുകയും ആഗ്രഹമത്തിലെ കുട്ടികൾക്ക് ആപരത്യാഖാമന് എനിക്കു ബോധ്യമാകുകയും ചെയ്തു. ആഗ്രഹമത്തിലെക്കർക്കെതാൻ എത്ര നിഷ്കർഷയോടെ ശുചി തു നിയമങ്ങൾ പാലിപ്പാലും ചൂറുപാടുമുള്ള അശുചിത്വത്തിനെൻ്റെ ഫലങ്ങൾ ഞങ്ങളെ ബാധിക്കാതാക്കുക അംഗാഖ്യമായിരുന്നു. കൊച്ചറാബിലെ ജനങ്ങളെക്കൊണ്ട് ശുചിത്വ നിയമങ്ങൾ അനുസരിപ്പിക്കാനോ മറ്റൊരുത്തിൽ ആ ഗ്രാമത്തിനു സേവനം ചെയ്യാനോ അനുംതാക്കിയിരുന്നില്ല.

ഗ്രാമത്തിൽ നിന്നും പട്ടണത്തിൽ നിന്നും, ആഗ്രഹം, സുരക്ഷിതമായ അകലാത്തിലും എന്നാൽ രണ്ടിന്ത്യം എളുപ്പം എത്താവുന്നത് അടുത്തും ആയിരിക്കണമെന്ന സകലപ്രമായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെത്. എന്നെങ്കിലും സുനം സ്ഥലംതൽ ആഗ്രഹം സ്ഥാപിക്കാമെന്ന ഉറപ്പും ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്നു.

കൊച്ചറാബ് റിട്ടുപോകാൻ തക്ക മുന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന് ഷൈറ്റഗന്ന് എനിക്കു തോന്തി. അപദമ്മാബാദിലെ ഒരു വ്യാപാരിയായ പുഞ്ചജാലായി ഫറിരാചന്ത് ആഗ്രഹമവുമായി അടുത്തും ബന്ധപ്പെടുകയും അസംഖ്യം കാര്യങ്ങളിൽ നിസ്വാർത്ഥവും നിഷ്കളിക്കവുമായ മനസ്സാടും ഞങ്ങളെ സഹായിക്കുക പതിവാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അപദമ്മാബാദിലെ കാര്യങ്ങളിൽ അദ്ദേ

ഹത്തിനു വ്യാപകമായ പരിചയമുണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു പറ്റിയ സ്ഥലം കണ്ണുപിടിച്ചു തരാമെന്ന് അദ്ദേഹം സ്വയം എറ്റു. അദ്ദേഹത്തിൻറെ കുട്ടി സ്ഥലമനേഷിച്ച് ഞാൻ കൊച്ചറാണിന്നെൻ തെക്കും വടക്കും നടന്നു. അതിനുശേഷം മുന്നാലുമെന്തെങ്കിൽ വടക്കും ഭാഗത്തായി ഒരു സ്ഥലം കണ്ണുപിടിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തോടു ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥലം അദ്ദേഹം കണ്ണഞ്ഞി. സാഖരിമി സാന്ദ്രതയിൽ ജൈലിന്റെക്കുള്ളേ അതിൻറെ സാമീപ്യം ഒരു പ്രത്യേകാകർഷണമായി എന്നിക്കു തോന്തി. ഇതിനിൽക്കേ പോക്ക് സത്യാഗ്രഹികളുടെ ഒരു സാധാരണ പരിപാടിയായി കണക്കാക്കുവേണ്ടുന്നതിനാൽ എന്നിക്കാം സ്ഥാനം ഇഷ്ടമായി. ജയലൈക്കർഷക്കു തെരഞ്ഞെടുക്കുവേണ്ടുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ സാധാരണ ശൃംഖലക്കുളിലായിരിക്കുമെന്നും എന്നിക്കു യാമായിരുന്നു.

എത്രം എടുവിവസ്തിനിക്കു കൂട്ടുടം രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു. ആ സ്ഥല തൽ കെട്ടിടമോ വുക്കുമോ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ നവിനിരഞ്ഞുള്ള അതിൻറെ കിടപ്പും ഏകാന്തതയും വലിയ ഗുണങ്ങളായിരുന്നു.

സ്ഥിര വിട്ടുകൾ ഉണ്ടാക്കുന്നതുവരെ കൂടാണഞ്ഞളിൽ പാർക്കാനും അടുക്കളെയ്ക്കായി ഒരു ടിപ്പ് ഷൈഡ്യ്സിലാക്കാനും ഞങ്ങൾ തിരിച്ചയാകി.

ആദ്യം പത്രക്കെ വളരുകയായിരുന്നു. ഞങ്ങളില്ലോൾ നാല്പതിലെയി കൂ പേരുണ്ടായിരുന്നു - പുരുഷന്മാരും സ്ത്രീകളും കൂടികളും. ഒരു പൊതു അടുക്കളെയിലായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ ഭക്ഷണം. സ്ഥലംമാറ്റം പൂർണ്ണമായും ഞാൻ വിഭാവനം ചെയ്തു. നടപ്പിലാക്കുന്ന കാര്യം പതിവുപോലെ മറഞ്ഞാലിന്നീതായിരുന്നു.

സ്ഥിര താമസസ്ഥാകര്ത്തു ഉണ്ണാകുന്നതുവരെയുള്ള ഞങ്ങളുടെ ബാധിക്കു കൂകൾ വലുതായിരുന്നു. മിക്കവാലം തലക്കു മുകളിലെത്തിനി നിന്നു. നാല്പതുമെ ലക്കലു നഗരത്തിൽ നിന്ന് പല സാമാന്യങ്ങൾ കൊണ്ടുവരേണ്ടിയിരുന്നു. തൽ, ശായിക്കിടന്ന ആ സ്ഥലത്ത് പാസ്യുകളുടെ ശല്യം വലുതായിരുന്നു. അതുരെ മൊറവസ്ഥയിൽ കൊച്ചുകുട്ടികളുമായി താമസിക്കുക വളരെ അപകടംപി ടിച്ച് കാര്യമായിരുന്നു. പൊതുനിശ്ചയം പാസ്യുകളെ കൊല്ലരുതെന്നായിരുന്നുവെക്കിലും. ആ ഇഴഞ്ഞുകുളേണ്ടുള്ള യേം ഞങ്ങൾക്കാർക്കും ഇപ്പോൾ കാണുന്നതുവരെ കാര്യമായിരുന്നു. പാര്യം; ഇപ്പോഴും കഴിയുന്നില്ല.

വിഷപ്പാസ്യുകളെ കൊല്ലിലും എന്ന തന്ത്രം പിന്നിക്കപ്പില്ല, ടോസ്സർഡോയ്സ് ഫാലില്ലും സാഖരിമതില്ലും. അധികപക്കും പാലിച്ചുപോന്നിട്ടുണ്ട്. ഈ ഓരോ സ്ഥലത്തും തൽശു നിലങ്ങളിലാണ് ഞങ്ങൾക്കു താമസമുറപ്പിക്കേണ്ടി വന്നത്. എങ്കിലും പാസ്യുകൾ മുലം ഞങ്ങൾക്ക് ധാതൊരു ജീവനാശവും ഉണ്ണായിട്ടില്ല. വിശ്വാസത്തിൻറെ കണ്ണുകാശം നിന്നുത്തിനി കാര്യം സ്ഥിരം തന്നെയായ ഇളശരംഭിൽ പാസ്തമാണ്. ഇളശരനു പക്ഷപാതമില്ല, മനുഷ്യരുടെ സാധാരണകാര്യങ്ങളിൽ ഇടപെടാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സമയമില്ല, എന്നൊന്നും ഇതേപ്പറ്റി ആരും ആക്ഷേപിക്കാതിരിക്കേണ്ട, ഇക്കാലത്തി

ഒൻറെ സുക്ഷ്മ യാഹാർമ്മയും ആവിഷ്കർക്കാൻ, എൻറെ അഴിവില്ലാത്ത ഇതു അനുഭവം വിവരിക്കാൻ, എനിക്കു വേറെ ഭാഷയില്ല. ദൈവങ്ങൾക്കു വഴി കൾക്കി മനുഷ്യഭാഷയ്ക്ക് ആച്ചുറഞ്ഞമായി വിവരിക്കാനെ കഴിയും. അവ അവർന്നു നീയങ്ങളും ദുർശാര്ഥങ്ങളുമാണെന്ന വാസ്തവത് എനിക്കെൽഡിയാം. എന്നാൽ സശ്രദ്ധയിൽ മനുഷ്യൻ അവ വിവരിക്കാൻ ദയവുപ്പെട്ടുകയാണെങ്കിൽ അവനു തിന്റെ തന്റെ അന്വലിഷ്കമായ ഭാഷയില്ലാതെ, ദേഹപ്പെട്ട മരുഭൂമിയില്ലെങ്കിൽ പാന്തുകളെ കൊണ്ടില്ല എന്നത് ഇരുപത്തണ്ണുവർഷം, സാമാന്യം വിശ്ചപ പറ്റാനു ശില്പാധിരൂപിന്റും ധാതൊരാഹാപത്രത്തും ഉണ്ടാക്കാണ്ടാൽ കേവലം യാദു ചർമ്മിക്കയാലും, ഇരുപര കൂപ്പകൊണ്ടാണ് എന്നു വിശ്വസിച്ചുവരി ആത് അന്തി വിശ്വാസമാക്കുമെങ്കിൽ ആ അന്തിയിശ്വാസന്തെ ഇന്നിയും താണ് മുറ്റുകെപ്പീ കിക്കുക്കത്തെന്ന ചെയ്യും.

അപദാഹമദാഖാദിൽ മിൽക്കെന്നാഴിലാളികളുടെ പണിമുട്ടക്കു നടക്കുന്ന തിന്നിടകൾ ആദ്ധ്യാത്മികലെ നെയ്യങ്ങൾക്കും അടിസ്ഥാനിയിട്ടും, അക്കാലത്തെ ആദ്ധ്യാത്മികലെ പ്രധാന പ്രവർത്തനം നെയ്യാതായിരുന്നു. നൂലിലൂൾപ്പെട്ട അതുവരെ യും ഞങ്ങൾക്കു സാധിച്ചിരുന്നില്ല.

22. ഉപവാസം

ആദ്ധ്യാത്മികലെ മിൽക്കെന്നാഴിലാളികളുടെ വലുതായ ദയവും ആത്മ മനസ്യമവും പ്രകടിപ്പിച്ചു. ദിവസവും വലിയ സമേഖനങ്ങളും നടത്തി. അ അവസ്ഥയെല്ലാം അവർ ചെയ്ത പ്രതിജ്ഞയെപ്പറ്റി താൻ ബാർമ്മിപ്പിക്കുകയും, അവർ തങ്ങളുടെ വാക്കു തന്ത്രികമുന്നൊന്നുകൊണ്ട് മരിക്കാനാണിഷ്കപ്പെടുകയെന്ന ഉംപ്പു തിരികെ വിളിച്ചുപറയുകയും പതിവായിരുന്നു.

എന്നാൽ ടെവിൽ അവർ തളർന്നതിനെന്നിൽ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കാണിക്കാൻ തുടങ്ങി. മനുഷ്യരുടെ ശാരിരിക ഭാർഖാല്പം കോഫായി ബെളിപ്പെട്ടുന്നതു പോലെ കർക്കാലികളുടുള്ള അവരുടെ മനോഭാവഃ പണിമുട്ടക്കു കഴിണ്ണു കുന്നതായി തോന്നിയപ്പോൾ അധികമധികം ശിക്കമായിത്തീർന്നു. അവർ ചട്ടനിത്തരുടെ തന്നെ കാണിക്കുമ്പോൾ എന്നു താൻ ദയപ്പെട്ടു. ദിവസംതോറുമുള്ള സമേഖനങ്ങളിലെ അവരുടെ ഹാജർ ക്രമങ്ങളിനു കുറഞ്ഞതുടങ്ങി. ഹാജരായവരുടെ മുഖത്താണെങ്കിൽ നിസ്സഹായതയും, നെന്നരാശ്യവും വലുതായി പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റിരുന്നു. അവസാനം, പണിമുട്ടക്കിലോർപ്പെട്ടവർ നിർബന്ധ തതിൽ ഇളക്കിത്തുടങ്ങിയതായി എനിക്കു പറഞ്ഞ കുട്ടി. താൻ വല്ലാണതെന്നുസ്മന്നാവുകയും, ഇതു സാഹചര്യത്തിൽ എൻറെ ധർമ്മം എന്നാണെന്നു തെപ്പുറി തിരുമായി ചിന്തിക്കുകയും ചെയ്തു. ലക്ഷ്മിബാഹ്യിക്കയിലെ ഒരു വനിച്ചു പണിമുട്ടക്കിനെന്ന് പരിചയം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇവിടെ എനിക്കു നേരിടാനുള്ള സാഹചര്യം വരുത്തുവെന്നതായിരുന്നു. എൻറെ നീം ആദ്ധ്യാത്മികരമാണ് മിൽക്കെന്നാഴിലാളികൾ (പ്രതിജ്ഞയെടുത്തത്). ഓരോ ദിവസവും അവർ അതെന്നെന്ന് മുന്നിൽ ആവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാ

രം ഇപ്പോൾ അവൻ അതിങ്ങിനു പിന്നോട്ടു പോകുന്നു എന്ന ആശയം എൻ കു സജലപിക്കാനാവാത്തായി. ഈ വികാരത്തിനു പിന്നിൽ എൻറീ അ പരകാരമായിരുന്നോ, അതോ തൊഴിലാളികളോടുള്ള സ്നേഹവും സത്യ ഞേതാടുള്ള ആവേശം കലർന്ന ആദരവുമായിരുന്നോ? ആർക്കു പിയാൻ ക ശിയു?

ഒരു ദിവസം, രാവിലെ, നിംബജനാഴിലാളികളുടെ സമേളനത്തിൽവച്ച്, എൻറീ വഴി തെളിഞ്ഞുകാണാതെ ഞാൻ തൃപ്തിത്തട്ടഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കു, ആ വെളിച്ചു എന്നിലേക്കു വന്നു. ഞാൻ കഷണിക്കാതെ ഈ വാക്കുകൾ സ്വയം എൻറീ ചുണ്ടുകളിലേക്കു വന്നു: “തൊഴിലാളികൾ വിണ്ണും മുകളായി പേരിന്, തിരുപ്പണഭാഗ്യവരെ പണിമുടക്കു തുടരുകയോ അവൻ ഒരുമിച്ച് റില്ലുകൾ വിട്ടു പോകുകയോ ചെയ്യുന്നതുവരെ ഞാൻ ധാരാരു കൈഷണ വും തൊടിലും”. ഇതു ഞാൻ സമേളനത്തിൽ പ്രവൃത്തിച്ചു.

തൊഴിലാളികൾക്ക് ഇടിവെട്ടുതുപോലായി. അനസുയാമൈവാദൻറീ കവിളുകളിലൂടെ കല്ലിർ ഇഞ്ചകാൻ തുടങ്ങി. തൊഴിലാളികൾ പൊട്ടിത്തറി ചു്: “നിങ്ങളും, നിങ്ങൾ പട്ടിണി കിടക്കാം. നിങ്ങൾ പട്ടിണി കിടക്കേണ്ണി വരു നന്തു കുപ്പട്ടാണ്. നിങ്ങളുടെ തെറ്റിനു ദയവായി മാറ്റു തരണം. നിങ്ങളുടെ പ്രതിജ്ഞയോട് മുന്നി അവസാനം വരെ വിശദന്തര കാണിച്ചുകൊള്ളാം”.

അപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ ഉപവാസിക്കേണ്ണം ആവശ്യമില്ല. നിങ്ങളുടെ പ്രതിജ്ഞ പാഠിക്കാൻ കഴിഞ്ഞാൽ വേണ്ടുവോളുമായി. നമുക്ക് പണമി ഘോന കാര്യ നിങ്ങൾക്കറിയാമല്ലാ. പൊതുജനങ്ങളുടെ ഭാദാവും പറ്റിക്കൊണ്ടു പണിമുടക്കു തുടരാൻ നമുക്കാഗ്രഹിവുമില്ല. അതുകൊണ്ട് വള്ള ജോലിയും ചെയ്ത് അഹോവ്യന്തിക്കുള്ള വക നിങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കണം. അങ്ങനെയും യാൽ പണിമുടക്ക് എത്ര നിണ്ണാലും നിങ്ങൾക്ക് പരിശോഭക്കാതെ കഴിയാം. എൻറീ ഉപവാസത്തിന്റെ കാര്യമാണെങ്കിൽ, അത് പണിമുടക്കു തിരിച്ചുകൂട്ടുകു ബോധേ അവസാനിക്കു”.

ഇനിനിടക്ക് വള്ളഭായി പണിമുടക്കുകാർക്ക് മുന്നിപ്പിശ്ചാലിറ്റിൽ വള്ള ജോലിയും കിട്ടുമോ എന്നു നോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ ആതു വിജയി കുമെന്ന് അധികം പ്രതിക്ഷയുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആശ്രമത്തിലെ നെയ്തൽ സ്കൂളിന്റെ അടിത്തറ നിരയ്ക്കാൻ മണിൽ ആവശ്യമായിരുന്നതിനാൽ ആ ജോലിക്ക് അവരിൽ പലരേയും നിങ്ങാഡിക്കുമാണ് മഹാലൂൽ ഗാന്ധി അഥി പ്രായപ്പെട്ടു. തൊഴിലാളികൾ ആ നിർദ്ദേശം സ്വാഗതം ചെയ്തു. അനസുയാ ബഹൻ രൂക്കുട മണ്ണവുമായി മുന്നിൽ നിണ്ണി. പുറകേ പുഴയിൽ നിന്നു തലയിൽ മണിൽക്കുടകളുമായി നിങ്ങളും തൊഴിലാളികളുടെ അനാത്മായ ഒരു പ്രവാഹം തന്നെ ഉടൻ കാണായി. അതു കാണേണ്ണ ഒരു കാഴ്ചയായിരുന്നു. തൊഴിലാളികൾക്ക് പുതിയെയാരു കരുതൽ കൈവന്നപോലെ തോന്തി. അവർക്കു കുലിക്കാടുഞ്ഞാപ്പിക്കുക ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള കാര്യമായിരിന്നു.

എൻറീ ഉപവാസത്തിന് വലിയൊരു കുറവുണ്ടായിരുന്നു. മുന്നൊരുവും

ബന്ധം ഉണ്ടായിരുന്നു. എൻറീ ഉപവാസം അവരുടെ തിരുമാനത്തെ ബാധിക്കാതിരിക്കുക സാധ്യമായിരുന്നില്ല. ഒരു സത്യാഗ്രഹിയെന്ന നിലക്ക് അവർക്കെതിരെ ഉപവസിക്കാൻ പാടിഭ്രംബം എനിക്കറിയാം. മില്സണിക്കാരുടെ പണിമുടക്കു കൊണ്ടുമാത്രം സ്വാധീനിക്കപ്പെടാവുന്നപോലെ അവരുടെ ഭാഗിക്ക് വിട്ടുകയായിരുന്നു വേണ്ടത്. മില്യൂട്ടമകളുടെ തെറ്റുകൊണ്ടുള്ള ഞാൻ ഉപവാസം തുടങ്ങിയത്. മറ്റ് തൊഴിലാളികളുടെ പിഴക്കാണാണ്. അവരുടെ പ്രതിനിധിയെന്ന നിലക്ക് എനിക്കും അതിലോരു പങ്കുണ്ടുണ്ടു് തോനി. മില്യൂട്ടമകളോട് എനിക്ക് അല്പുംതൊന്നേ പാട്ടുള്ളു. അവർക്കെതിരെ ഉപവസിക്കുക എന്നാൽ അവരുടെ നിർബന്ധിക്കുകയാണ്. എങ്കില്ലോ എൻറീ ഉപവാസം അവരുടെമേരു സമർദ്ദം ചെലുത്തുമെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടു് - വാസ്തവത്തിൽ അങ്ങനെ ഉണ്ടായിതാനു് - എനിക്ക് ഉപവസിക്കാതെ വയ്ക്കുന്നു തോനി. അത് അനുപശ്ഠിക്കുകയാണ് എൻറീ കർത്തവ്യമെന്ന് എനിക്കു വ്യക്തമായനുംവെപ്പെട്ടു.

മില്യൂട്ടമകളെ ഞാൻ സമാധാനിസ്ഥിക്കാൻ നോക്കി. "നിങ്ങളുടെ നിലപാടിൽ നിന്നു പിന്നൊന്നേം ഫാതൊരാവശ്വവുമില്ല" ഞാനവരെടു പറഞ്ഞു. എന്നാൽ അവർ എൻറീ വാക്കുകൾ തണ്ടുപുൻ മട്ടിലാണു സ്വികരിച്ചു. എൻറീ നേരേ മുച്ചിച്ചുള്ള പരിഹാസം ശക്കണ്ണാർ അവർ വലിച്ചുപിഡിയുകപോലും ചെയ്തു. തിരിച്ചയായും അവർക്കെതിനു പുണ്ണംമായ അവകാശമുണ്ടായിരുന്നു.

പണിമുടക്കിണ്ണറീ നേർക്കാളുള്ള മില്യൂട്ടമകളുടെ വഴണാത്ത മനോഭാവം അനിണ്ണറീ പിന്നിലെ പ്രധാനമുക്കി അംബാലാൽ സേച്ചുവായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തതിണ്ണറീ ദുഷനിശ്ചയവും സൃഷ്ടാരുമായ ആത്മാർത്ഥതയും അഭ്യൂതകരമായിരുന്നു. അവ എൻറീ പ്രധാനം കവറിനു. അദ്ദേഹത്തിനെതിരിരായി നിലയുറി പ്രീക്ഷണി വർക്ക ഒരു സന്ന്ദാഹമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം നേതാവായുള്ള എന്തിലാഗതിന് എൻറീ ഉപവാസം നല്കിയ വേദന എന്ന ആഴത്തിൽ മുറിപ്പെടുത്തി. മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹത്തിണ്ണറീ ഭാരൂ സരളാദേവി എനിക്കു സന്തം സഹോദരിയെപ്പാലെ അടക്കുമ്പുള്ളവരായിരുന്നു. എൻറീ പ്രവൃത്തിമും അവർക്കുണ്ടായ തിരുവേദന കാണാൻ എനിക്കു ശക്തിയില്ലായിരുന്നു.

അനസുയാഖപരമനും മറ്റേങ്കം സൃഷ്ടത്തുകളും തൊഴിലാളികളും ആദ്യത്തെ ദിവസം എൻറീ കുടുംബം ഉപവാസമനുഷ്ഠിച്ചു. എന്നാൽ കുറേ ചേണ്ടി ശിച്ച് അവരെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി അതിൽനിന്നു പിന്തിലിസ്ഥിക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞു.

ഇതിണ്ണറീ ആത്യന്തികഫലം ഒരു സമന്വാദവാത്തിണ്ണറീ അന്തരിക്ഷം ചുറ്റുപാടും സംജാതമായി എന്നതായിരുന്നു. മില്യൂട്ടമകളുടെ പ്രധാനം അലിയുകയും എന്തെങ്കിലുംരൊമാരു തിരുമാനം കണക്കുപിടിക്കാൻ അവർ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തു. അനസുയാഖപരമാരം വേം അവരുടെ ചർച്ചാവേദിയായി. ശ്രീ. ആനന്ദഗംഗാർധ്യവ ഇടപെടുകയും അവസാനം അദ്ദേഹത്തെ മധ്യസ്ഥം

നായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നിക്കു മുന്നു ദിവസമേ ഉപവസിക്കേ
ണ്ടി വന്നുള്ളൂ. പണിമുടക്കൾ പിൻവലിച്ചു. തൊഴിലാളികൾക്കു മധ്യരഹസ്യരാജാ
ജാഗർ നല്കി മില്ലുടക്കൾ ഈ സംഭവത്തിൽനിരുത്തി സ്ഥാരകോർഡിനാം ആഞ്ചേരി
ഷിച്ചു. അങ്ങനെ ഇരുപത്താനു ദിവസത്തെ പണിമുടക്കിനുശേഷം പ്രശ്ന
തിനിന് തീരുമാനം ഉണ്ടായി.

തിരുപ്പുണ്ണായത് ആഞ്ചേരിയാശിക്കാൻ കൂടിയ യോഗത്തിൽ മില്ലുടക്കല്ലൂ
കമ്മിഷണറിനും സന്നിഹിതരായിരുന്നു. കമ്മിഷണർ തിരുപ്പുണ്ണിക്കാർക്ക് ആ
അവസരത്തിൽ നല്കിയ ഉപദേശം ഇതാഴിരുന്നു: “നിങ്ങൾ എപ്പോഴും മി.
ഗാന്ധിയുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കണാം”. ഈ സംഭവങ്ങൾശേഷം കഴി
ണ്ട്, എത്താണ്ട് ഉടനെ തന്നെ ഈ മാനുസ്യമായി എന്നിക്കാരു കല്പരത്തിൽ
എൻപ്രൈഡേണ്ടി വന്നു. പരിത്സ്ഥിതികൾക്കു മാറ്റം വരികയും അദ്ദേഹം
തന്നെ അവധി മാറ്റുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അനേതനുടൻന് ബെയ്തായിലെ
പ്രീസ്റ്റരാമാർക്ക് (നികുതി കൊടുക്കേണ്ട കർഷകർ) എണ്ണറ ഉപദേശം ചെയ്തി
ക്കൊള്ളരുതെന്ന് അദ്ദേഹം മുന്നറിയിച്ചു നല്കി!

രണ്ടരവും അരത്തുപോലെതന്നെ വ്യസനകരവുമായ ഒരു സംഭവം കൂടി
കുറിക്കാതെ ഈ അഖ്യായം തന്നാൻ അവസാനിച്ചിപ്പു കൂടാ. മധ്യരഹസ്യരാജാ
ജാഗർ വിതരണം ചെയ്തതനോടു ബന്ധപ്പെട്ടാണ് അതുണ്ണായത്. മില്ലുടക്കൾ
വാളായിക്കം മധ്യരഹസ്യരാജാജാഗർ വരുത്തിയിരുന്നു. അവ ആയിരക്കണ
ക്കായ തൊഴിലാളികൾക്ക് എങ്ങനെ വിതരണം ചെയ്യുമെന്നത് ഒരു പ്രസ്തനം
ഉണ്ടായും. തൊഴിലാളികൾക്കു പ്രതിജ്ഞയെടുത്ത അതെ വൃക്ഷച്ഛാവൃട്ടിൽ, തുറ
സ്ഥായ സ്ഥലത്തുവച്ച്, അവ വിതരണം ചെയ്യകയാണ് ഏറ്റവും അനുയോജ്യ
മെന്നു തിരുമാനിക്കപ്പെട്ടു. വിശേഷിച്ചും, അന്തയായിക്കം പേരെ ദിന്ദാരിടഞ്ഞ
സമേളിപ്പിക്കുക വളരെ അസാക്കവുമായിരുന്നു.

ഈപ്പറത്തൊന്നു ദിവസം മുഴുവൻ നല്കു അച്ചടക്കങ്ങളാട കഴിഞ്ഞ ആളു
കൾക്ക് പലപ്പാരങ്ങൾ വിതരണം ചെയ്യുന്നോൾ യാതൊരു പ്രയാസവും കൂടാ
തെ മുറയ്ക്കു വരിയായി നിന്നു വാങ്ങാൻ കഴിയുമെന്നും. അതിനായി
അവർ ഉന്നു തളള്യു ഉണ്ടാക്കിഡ്രോന്നും. തന്നെ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ
അത് നിർവ്വഹണത്തിലേക്കെന്തിയെപ്പോൾ പലപ്പാരവിതരണത്തിനായി പരി
ക്ഷിപ്പ് എല്ലാ സ്വന്വായങ്ങളും പരാജയപ്പെട്ടുകയാണുണ്ടായത്. വിതരണം
തുടങ്ങി എത്താനും നിമിഷമാക്കുമ്പോഴേക്ക് ആളുകൾ നിന്നിടരു നിന്നിളക്കി
ബഹുജാ കൂട്ടുനാ അവന്നു വിണ്ണും വിണ്ണും അനുഭവപ്പെട്ടു. മിൻപാണിക്കാരു
ടെ നേതാക്കൾ ക്രമവും ചിട്ടയും കൊണ്ടുവരാൻ പരമാവധി ശ്രമിച്ചുകുല്ലും
അത് വ്യർത്ഥമായി. ടെരിൻ ഉന്നും തളള്യും ബഹുജാവും വളരെ കൂടിയതി
നാൻ ഫലമായി ധാരാളം പലപ്പാരങ്ങൾ താഴെ വിണ്ണു ചടിട്ടിയായക്കപ്പെട്ടു.
തുറസ്ഥായ സ്ഥംഭത്തുവച്ച് അവ വിതരണം ചെയ്യുന്നത് ടെരിൻ ഉപേക്ഷിക്കേ
ണ്ടി വരികയും ചെയ്തു. ശേഷിപ്പ് പലപ്പാരങ്ങൾ വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ട്,
അംബാലാൽ സേക്രൂവിഡിനു മിൻപാണിക്കാരുവിലെ ബഹുജാവിലേക്കു നാജാൾ മാറ്റി.

പിറ്റേന് ആ ബംഗ്ലാവിന്നും വള്ളപ്പിൽവച്ചു പലഹാരങ്ങൾ സൗകര്യമായി വിതരണം ചെയ്തു.

ഈ സംഭവത്തിന്റെ തമാഴ കലർന്ന വഴം പ്രകടമാണെല്ലാം. എന്നാൽ അതിന്റെ ദയനിയമായ ഭാഗം പരാമർശം അർഹിക്കുന്നു. 'എക്ക്-ടക്ക് മരത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽവച്ചു പലഹാരങ്ങൾ വിതരണം ചെയ്യപ്പോൾ പോകുന്നു എന്നു കേട്ട അഹമ്മദാബാദിലെ പിച്ചകാരെല്ലാം അവിടെ തടിച്ചുകൂട്ടുക യും പലഹാരത്തിനായി ആര്യത്തിയോടെ ബഹുമാനിക്കുന്നു. ചെയ്തതാണ് അന്നത്തെ ക്രമക്കേടിനും കൂഴപ്പതിനും കാരണമെന്ന വസ്തുത, പിന്നീടു നടന്ന അന്വേഷണം വെളിപ്പെട്ടതാണ്. നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ സാധിച്ചിരിക്കുന്ന ലീകരംായ ഭാരിച്ചുവും പട്ടിഞ്ഞിരും വർഷങ്ങോറും അധികമായി ആളുകളെ യാചകരുടെ ഗണങ്ങളിലേക്കു തള്ളിവിടുന്ന തരത്തിലുള്ളതാണ്. ക്ഷണത്തിനായുള്ള അവരുടെ അന്തംഖിട സമരം, സഭ്യതയെക്കുറിച്ചും ആത്മാഭിമാന തന്ത്കുറിച്ചുമുള്ള എല്ലാ മോധവും അവർക്ക് ഭൂമാനകുന്നു. നമ്മുടെ മനുംഘ്സനേഹികളുാക്കുട്ട അവർക്ക് ജോലി നല്കുകയും അപോഹവൃത്തി കാഡി അഖാനിക്കാൻ അവരെ നിർബന്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനുപകരം അവർക്കു പിച്ച കൊടുക്കുകയാണ്!

23. വെയ്റ്റാ സത്യാഗ്രഹം

അഹമ്മദാബാദിലെ മിൽപ്പണിക്കാരുടെ സമരം തീരുന്ന് നേരേ ശ്വാസം വിടാനുള്ള സമയംപോലും എന്നിക്കു കിട്ടിയിട്ടും. ഉടനെ വെയ്റ്റാ സത്യാഗ്രഹം സമരത്തിലേക്ക് എറിനിക്കെടുത്തുപോടെണ്ടി വന്നു.

വന്നിച്ച വിളവുപീഡി മുലം വെയ്റ്റാ ജില്ലയിൽ ക്ഷാമത്തോടുതു ഒരവ സ്ഥം സംജാതമായിരുന്നു. അതിനാൽ ആ വർഷത്തെ ഭൂനികുതി എങ്ങനെ റദ്ദാക്കിച്ചുട്ടുകാണുന്ന് വെയ്റ്റായിലെ പാട്ടിഡാർമാർ ആലോച്ചിക്കയായിരുന്നു.

കൂപ്പിക്കാർക്കു ഞാൻ നിയതമായ ഉപദേശം നല്കുന്നതിനു മുമ്പായി ശ്രീ. അമൃതലാൽ ടക്കർ അവിടെത്തെ സ്ഥിതിയെപ്പറ്റി അന്വേഷിച്ചു റിപ്പോർട്ടു ചെയ്യുകയും കമ്മീഷണറിനുമായി നേരിട്ടു സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ശ്രീ. മോഹൻലാൽ പാണ്ഡ്യയും ശ്രീ. ശക്തിലാൽ പാഠിവും, ഈ സമരത്തിൽ പ്രവൃത്തയുണ്ടായി മുഴുകുകയും ശ്രീ. വിംഗ്ലായി പട്ടൻ, പരേതനായ സൻ ശോകുൽ ദാസ് കൂപ്പിന്റെ പാരേബ് എന്നിവർ മുമ്പെന്ന മോബിലേഷൻസിലിൽ ഒരു പ്രക്രമാം തുടങ്ങുകയും ചെയ്തിരുന്നു. തത്സംബന്ധമായി നന്നിലയിക്കം നിവേദകസാഹിത്യങ്ങൾ ഗവർണ്ണറെ ചെന്നുകാണുകയും ഉണ്ടായി.

ആ സമയത്ത് ഞാൻ ഗുജറാത്ത് സഭയുടെ അഖ്യക്ഷനായിരുന്നു. ഒരു ഗവൺമെന്റിലേക്ക് പരാതികളും കമ്മീഷണറിലും അധിക്കുകയും കമ്മീഷണറിലും അധിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ അദ്ദോശരെത പെരുമാറ്റം ഇപ്പോൾ എത്താണ്ട് അവിശ്വാസ്യമാംവിധം നിന്മയിലും അന്താന്തിലുംതന്നും ആയിരുന്നു.

കൂർഷിക്കാരുടെ ആവശ്യം പകൽവെളിച്ചിപ്പ് പോലെ സ്വപ്നക്കവ്യം മിതവും തന്മുലം സ്വികരിക്കപ്പെട്ടാൻ തക്ക ബലമുള്ളത്തും ആയിരുന്നു. ഭൂനികുതിനിയമപ്രകാരം വിള നാലാഞ്ചു അതിൽക്കുബോ ആയിപ്പോക്കാൻ കർഷകർക്ക് ഒരു വാഴിശജ്ഞ തുഴുവാൻ നികുതിയും റോക്കാൻ അവകാശപ്പെട്ടാമായിരുന്നു. ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ കണക്കനുസരിച്ച് വിള നാലാഞ്ചുഡിക്കമായിരുന്നു. മരിച്ച്, കർഷകരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ അതു നാലാഞ്ചു താഴെയായിരുന്നു. ഏന്നാൽ ഗവൺമെൻറ് അതു കേൾക്കാൻ ഒരുക്കമായിരുന്നില്ല; മധ്യസ്ഥമാർക്കിനു വിടാൻ എല്ലാവരും ആവശ്യപ്പെട്ടത് രാജ്യത്വാഹമായി കണക്കാക്കുകയും ചെയ്തു.

ടേവിൽ, അപേക്ഷയും പ്രാർത്ഥനയുമുണ്ടാം പരാജയപ്പെട്ട സ്ഥിതികൾ, സാഹചര്യത്തിനുംരൂപായാലോചിച്ചിട്ടുണ്ടും ഞാൻ പച്ചിംഗ്മാരോട് സത്യാഗ്രഹം നടത്താൻ ഉപദേശിച്ചു.

വെയ്റായിലെ വോളിംഗ്കുർമാർക്കു പുറമേ ഈ സമരത്തിൽ എൻറ പ്രധാന സഖാക്കൾ ശ്രീ. വല്ലഭായി പട്ടൻ, ശ്രീ. ശക്രലാൽ ലാക്കർ, ശ്രീമ തി അനന്തസുഖ ബാഹുൻ, ശ്രീ. ഇന്ദുലാൽ യാജ്ഞിക, ശ്രീ. മഹാദേവ ദേശായി തുടങ്ങിയവരായിരുന്നു. ശ്രീ. വല്ലഭായിക്കു ഹു സമരത്തിൽ ചേരാൻ ബാരിന്ന രൂപൊന്ന നിലയ്ക്കുള്ള തന്റെ ഉത്തരവാന്തരം അഭിവ്യുദിപ്പെട്ടിരുന്ന മികച്ച ട്രാക്ടിന്റെ ഉപേക്ഷക്കുമാനി വന്നു. അത് ഫലത്തിൽ പിന്നിടൊരിക്കലും അങ്ങുഹാത്തിനു പുനരാരാഖിക്കാൻ കഴിഞ്ഞതുമില്ല.

നബിയാദ് അനാമാസ്ത്രത്തിൽ ഞങ്ങളുടെ ആസ്ഥാനം ഉറപ്പിച്ചു. ഞങ്ങൾക്കും പാർക്കാൻ പറ്റിയ മറ്റൊരു സ്ഥലം കിട്ടാനില്ലായിരുന്നു.

താഴെക്കാണുന്ന പ്രതിജ്ഞയിൽ സത്യാഗ്രഹിക്കുന്ന സ്ഥിതി.

"ഞങ്ങളുടെ ഗ്രാമങ്ങളിലെ വിള നാലാഞ്ചു താഴെയാണെന്ന് അറിയാവുന്നതുകൊണ്ട് അടുത്തവർഷം വരെയുള്ള നികുതി പിരിവ് റോക്കണ്ണമെന്ന് ഞങ്ങൾ ഗവൺമെൻറിനോട് അപേക്ഷിച്ചു. ഏന്നാൽ ഗവൺമെൻറ് ഞങ്ങളുടെ പ്രാർത്ഥന അംഗീകരിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ട് ഹു വർഷത്തെ നികുതി മുഴുവന്നുമോ ബാക്കിയോ ഗവൺമെൻറിലേക്ക് ഞങ്ങൾ താഴെ ഒപ്പിച്ചിൽക്കുന്നവർ, സ്വമേധയാ അടയ്ക്കുന്നതല്ലെന്ന് ഇതിനാൽ ദ്രുംപതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു. ഗവൺമെൻറിൽ യുക്തമെന്നു തോന്നുന്ന ഏതു നിയമനടപടികളും സ്വികരിക്കാവുന്നതും നികുതിയായ്ക്കാത്തതിനോട് വീശ്വാസത്തുകൾ ഞങ്ങൾ സന്ന്താപന്നേതാട സഹാക്കുന്നതുമാണ്. സ്വമേധയാ നികുതിയാണും ഞങ്ങളുടെ വാദം അസ്ത്രൂമാണെന്നു കരുതാനിടയാക്കുകയോ ആത്മാഭിമനത്തിൽ വിട്ടുവിഴ്ച വരുത്തുകയോ ചെയ്യുന്നതിനെക്കാൾ ഞങ്ങൾക്കു സമയം ഞങ്ങളുടെ നിലങ്ങൾ സർക്കാരിലേക്കു പിടിച്ചേടുകവുകയാണ്. ഏന്നാൽ ജില്ലയിലാകെ നികുതിയുടെ രണ്ടാം തവണ പിരിക്കുന്നത് സർക്കാർ

റദ്ദാക്കുന്ന പക്ഷം, ഞങ്ങളിൽ നികുതിയടക്കാൻ കഴിവുള്ളവർ കൊടുക്കാനുള്ള മുഴുവൻ ബാക്കിയോ തുക അടയ്ക്കുന്നതാണ്. പണമടയ്ക്കാൻ കഴിവുള്ളവരും ഇപ്പോൾ അടയ്ക്കാത്തത്, അവർ അടയ്ക്കുന്നപക്ഷം പാവപ്പെട്ട കർഷകർ ദേപ്പെട്ടു നികുതിയടക്കാനായി തങ്ങളുടെ വിട്ടു സാമാന്യങ്ങൾ വില്പിക്കുന്നോ കടക വാഞ്ചുകയോ ചെയ്ത് തങ്ങൾക്കു തന്ന കഷ്ടപ്പെട്ടു കഴിവുത്തുമെന്നതു കൊണ്ട്. ഈ സംശയവുംതിനേ പാവഞ്ചീകരുവോ എങ്കിൽ, നികുതിയടക്കാതിരിക്കേണ്ടത് അതിനു കഴിവുള്ളവരുടെ കുട്ടി കടമയാണെന്നു ഞങ്ങൾ കരുതുന്നു”.

ഈ സമരത്തിനായി വളരെ അധികായങ്ങൾ നീക്കിവെക്കാൻ എന്നിക്കു സാധിക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ട് തത്സംഖ്യയായ അനേകം മധ്യസ്ഥരാണ് കഴിവും അടയാക്കേണ്ടിവരും. ഈ പ്രധാന സമരത്തിന്റെ കൂടുതൽ അശായ വും പുരീണവുമായ പന്തം വേണമെന്നുള്ളവർ ശ്രീ. ശക്രിലാൻ പരിശ് (കത്തലാൻ, വെയ്റൊ) ചെമ്പിപ്പ് പുരീണവും ആധികാരികവുമായ വെയ്റൊ സത്യാഗ്രഹ ചരിത്രം വായിക്കേണ്ടതാണ്.

24. 'ഉള്ളി മോഷ്ടാറ്'

ചന്ദ്രൻ ഇന്ത്യയുടെ വിഭാഗക്കാണിലാക്കയാലും പത്രങ്ങളെ ആ സമരം അതിൽ നിന്ന് അകറ്റി നിർത്തിയതിനാലും പുറത്തുനിന്നുള്ള സന്ദർശകരെ അത് ആകർഷിച്ചില്ല. വെയ്റൊ സത്യാഗ്രഹസമരം അഞ്ഞെന ആയിരുന്നില്ല. അവിടത്തെ സംഭവങ്ങൾ അനുന്ന് പത്രങ്ങളിൽ റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തിരുന്നു.

ശുജറാത്തികൾ ആ സമരത്തിൽ അവരിൽ തത്പരരായിരുന്നു. അവരുടെ തൊരു പുതിയ അനുഭവമായിരുന്നു. അതിൻറെ വിജയത്തിനായി തങ്ങളുടെ ധനം കോരിപ്പാരിയാൻ അവർ ഒരുക്കമായിരുന്നു. പണാക്കാണുമാത്രം സത്യാഗ്രഹം നടത്താനാവില്ലെന്ന കാര്യം അവർക്കു ഗ്രഹിക്കാൻ എല്ലാ പുനായിരുന്നില്ല. അതിന് ഏറ്റവും കുറച്ചുവേണ്ട സാധനമാണ് പണം. തൊൻ ഏതിരിന്തിക്കും ഭോജം വ്യാപാരികൾ ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടതില്ലായിക്കാം പണം അയച്ചുതന്നു. അതിനാൽ സമരത്തിന്റെ അവസ്ഥാം ഞങ്ങളുടെ പകൽക്കുറച്ചു പണം ബാക്കിവന്നു.

അതേസമയം സത്യാഗ്രഹ വോളംഡിയർമാർക്ക് ലാളിത്തുത്തിന്റെ പുതിയ ധനംം പാഠകാനുണ്ടായിരുന്നു. അവരതു പുരീണമായും ഉൾക്കൊണ്ടു പറയാൻ എന്നിക്കു സാധ്യമല്ല. എങ്കിലും അവരുടെ ജീവിതരികളിൽ ഗണ്യമായ മാറ്റം വന്നു.

പാട്ടിദാർ കർഷകർക്കും ഈ സമരം തികച്ചും പുതിയ നേനായിരുന്നു. അതിനാൽ ഞങ്ങൾക്ക് സത്യാഗ്രഹത്താജങ്ങൾ വിശദികരിച്ചുകൊണ്ടു ഗ്രാമം തോറും നടക്കേണ്ടി വന്നു.

ജനങ്ങൾ നല്കുന്ന നികുതിയിൽ നിന്നു ശന്തം പറ്റുന്നതിനാൽ ഉദ്യോഗസ്ഥരും ജനങ്ങളുടെ ഭാസമാരംാണ്, യജമാനമാരല്ല എന്നു ഭോധ്യ

പ്രേട്യാദത്തി കൃഷിക്കാരര ദേശത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു പ്രധാന കാലും. തന്നെയുമല്ലോ, നിർഭയത്വവും മരുഭയും കൂട്ടിയിണക്കേണ്ട ചുമതല അവർക്കു മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കുക എന്റെക്കുറെ അസാധ്യം തന്നെയായി തോന്തി. ഉദ്യോഗസ്ഥമാരോടുള്ള ദേശം നിങ്ങളിക്കഴിഞ്ഞാൽ, അവർ ചെയ്ത അവമതികൾക്ക് ഇവർ പ്രതികാരം ചെയ്യുന്നത് എന്നും അവരുടെ നിർത്തുമെന്ന പ്രശ്ന നമായി. അകുമതിൽ കൃഷിക്കാർ മുതിര്ന്നും ഒരു തുള്ളി വിഷ പാലിന്നു എന്നോബേബെ അത് അവരുടെ സത്യാഗ്രഹത്തെ ദുഷ്പിച്ചിക്കും. തോൻ പ്രതിക്കി ചുതിലും കുറഞ്ഞ വിധത്തിലേ അവർ മരുഭയുടെ പാംജരർ പാശ്ചാത്യള്ളൂ എന്ന് പിന്നിടന്നിക്കു മനസ്സിലായി. സത്യാഗ്രഹത്തിൽനിന്ന് എറ്റവും ബുദ്ധിമുട്ടു തു ലാഡാ മരുഭയും വിനയവുമാണെന്ന് അനുഭവം എന്നു പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിനയംകൊണ്ട് ഇവിടെ ഉദ്യോഗിക്കുന്നത് ഓരോ അവസ്ഥത്തിലേക്കായി പരി ശിലിച്ചിട്ടുള്ളൂ കേവലം സംഘട്ടനയായ മുദ്രാഖണ്ഡങ്ങളാണു സഹജമായ സൗഖ്യത യും എതിരാളിക്കു നന്ന ചെയ്യാനുള്ളൂ ആഗ്രഹവരുമെന്ന്. സത്യാഗ്രഹത്തിലും എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും ഇവ സ്വയം പ്രകടമാകണം.

ആദ്യാലട്ടങ്ങളിൽ ആളുകൾ നല്ല ദെയരും കാണിച്ചുകുണ്ടില്ല. ഗവൺമെന്റ് ശക്തമായ നടപടിയെടുക്കാൻ താത്പര്യം കാണിച്ചതായി തോന്തിയില്ല. ഏന്നാൽ ആളുകളുടെ ഉറച്ച നിലപാടിന് ഇളക്കമെല്ലാണു കണക്കേപ്പാൽ ഗവൺമെന്റ് ബലപ്രയോഗം തുടങ്ങി. ജപ്പാനിയുദ്യോഗസ്ഥമാർ ജനങ്ങളുടെ കാനുകാലികളെ വിലക്കുകയും തങ്ങൾക്കു കൈകവെക്കാൻ കഴിഞ്ഞ എല്ലാ ജംഗത വസ്തുകളും പിടിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്തു. പിശയടക്കാൻ നോട്ടീസ് നല്കുകയും ചിലയിടത്ത് കൊഞ്ഞാതെ വിളകൾ ജപ്പൻ ചെയ്ക്കയുന്നുണ്ടായി. ഈ കൃഷിക്കാരിൽ സംക്രമം ഉള്ളവാക്കി. ചിലർ അടക്കാനുള്ള നികുതി അടച്ചുകൊടുവാൻ സംശയിക്കു പകരം ജപ്പൻ ചെയ്യാനായി തങ്ങൾക്കു പേശിക്കാവുന്ന ജംഗ വസ്തുകൾ ഉദ്യോഗസ്ഥമാരുടെ ദുഷ്ക്രിയിൽ പെടുവിധിച്ചു. നേരേക്കും ചിലർ എന്നായാലും അനുംതിര അടക്കാൻ ഒരുക്കമായിരുന്നു.

സംഗതികൾ ഇങ്ങനെ നിങ്ങളെക്കാണ്ടിരിക്കു ശ്രീ. ശക്രലാൽ പരിവി സ്റ്ററ് കുടിയാനാൻഡലോൾ കൈകവുമുള്ളൂ തന്റെ നിലഭ്യത്തിൽനിന്ന് കരുട ചും. ഇത് ഒരു പ്രക്ഷേഖണ്യാവസ്ഥം സൃഷ്ടിച്ചു. ഉടൻ തന്നെ ശ്രീ. ശക്രലാൽ പരിവി തന്റെ കുടിയാനിൽ തെറ്റിനു പരിപ്രാരമ്മായി ആ നികുതിയെടുപ്പ് ഭൂമി ധർമ്മാവസ്ഥങ്ങൾക്കായി സംബന്ധിച്ച ചെയ്തു. അങ്ങനെ അദ്ദേഹം തന്റെ അഭിമാനം രക്ഷിക്കുയും മറ്റൊള്ളവർക്കു മാതൃക കാട്ടുകയും ചെയ്തു.

യേപ്പട്ടിരുന്ന ആളുകളുടെ ഉള്ളിൽനിന്നു ദേശം നീക്കാനായി, ശ്രീ. മോഹൻലാൽ പാണ്ഡിത്യുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ചെന്ന് ഒരു വയലിരിംഗിന് വിളുന്ന ഉള്ളി നീക്കം ചെയ്യാൻ തോൻ ജനങ്ങളെ ഉപാദേശിച്ചു. എൻറേ അഭിപ്രായത്തിൽ അനുയായമായിട്ടാണ് അതിരുടെ ജപ്പൻ ചെയ്തിട്ടിരുന്നത്. നീക്കം ചെയ്യുന്നതു നിയമലംഘനമായി തോൻ കണക്കാക്കിയില്ല. അമുഖം

നിയമപരമാവധിലും, കൊയ്യാത്ത വിളകൾ ഒപ്പിൽ ചെയ്യുന്നതു നിയമ പ്രകാരമായാൽ പോലും ധാർമ്മികമായി തെറ്റും, കൊള്ളേയടക്കലുമാണെന്നും തമ്മിലും അപ്പിക്കില്ലപ്പോ ഉണ്ടെങ്കിലും ആ ഉള്ളി നീക്കേണ്ടതു ജനങ്ങളുടെ ചുമതലയാണെന്നും ഞാൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അതെരും അനുസരണക്കെട്ടി നീറു അനന്തരഹലമായ ജയിൽശിക്ഷയോ പിശയടക്കലോ ജനങ്ങൾക്കു സ്വയം വിശ്വസ്യ അഭ്യസിക്കരിക്കുള്ള നല്ലോരബന്ധമായിരുന്നു അത്. ശ്രീ. മോഹൻലാൽ പാണ്ഡ്യയുടെ മനം കൊതിച്ച കാര്യമാണെത്. സത്യാഗ്രഹരിതയു അശേഷകനുബന്ധമായി എന്നെങ്കിലും പ്രവർത്തിച്ച് ആരക്കിലും ജയിൽശിക്ഷാരൂപപദ്ധതിൽ കൂൾപ്പോടു സഹിക്കാതെ ഇപ്പോൾ സമരം അവസാനിക്കുന്നത് അദ്ദേഹത്തിനിപ്പടക്കമായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹരി വയലിൽനിന്ന് ഉള്ളി വിള നീക്കാൻ സന്നദ്ധനായി. അതിന് എഴോ എടുക്കാം സ്നേഹപരിതയ്ക്കാൻ അദ്ദേഹരി തിരികെടു കൂടുടി.

ശവശ്ശമൻിന് അവരെ വെറുതേ വിടകു അസാധ്യമായിരുന്നു. ശ്രീ. മോഹൻലാലിന്റെയും സൃഷ്ടിത്വക്കുള്ളടക്കയും അനംഗർ ജനങ്ങളിൽ ഉള്ള സാഹം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ജയിലിനക്കുറിച്ചുള്ള ദേശം അപത്യക്ഷമാക്കുന്നും മർദ്ദനം ആളുകൾക്കു ദൈരും പകരുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. കേസ് വിചാരണ തിവസം ജനക്കൂട്ടു കോടതിയാകുക നിറഞ്ഞു. പാണ്ഡ്യക്കും സ്നേഹപരിതയ്ക്കും കുറഞ്ഞ കോടതി ചുരുങ്ങിയാലുണ്ടെങ്കിൽ ജയിൽശിക്ഷ വിധിച്ചു. ആ ശിക്ഷാവിധി ശരിയാളുന്ന അഭിപ്രായമായിരുന്നു എന്നേന്നു. കാരണം ഉള്ളിവിള നീക്കിയത് ശിക്ഷാന്തരമായിരുന്നു. മോഹൻലാലിന്റെ നിർവ്വചനത്തിൽ ഉൾപ്പെടുകയില്ല. എന്നാൽ, നിയമക്കോടതിക്കുള്ള സമീപക്കയില്ല എന്ന നയം സീക്രിച്ചിരുന്നതിനാൽ അപ്പീൽ നല്കിയില്ല.

‘കുറുവാളി’ക്കുള്ള ജയിലിലേക്കു കൊണ്ടുപോയപ്പോൾ ഒരു ലോഹയാത്ര തന്നെ അനുഗമിച്ചു. ജനങ്ങളിൽ നിന്ന് ശ്രീ. മോഹൻലാൽ പാണ്ഡ്യക്കു ബഹുമതിയായി ലഭിച്ച ‘ഉള്ളി മോഷ്ടറാവ്’നു സ്ഥാനപ്പെട്ട് ഇരുന്നും അദ്ദേഹം സന്ന്ദേശങ്ങളോടെ വഹിക്കുന്നു.

വെയ്ക്കാ സത്യാഗ്രഹത്തിനീറു ഉപസ്ഥിതാം ഞാൻ അടുത്ത അദ്ദുരായ അനിലേത്തക്കു മാറ്റിവയ്ക്കുകയാണ്.

25. വെയ്ക്കാ സത്യാഗ്രഹത്തിനീറു അവസാനം

ആ സമരം അപേതിക്ഷിതമായി അവസാനിച്ചു. ആളുകൾ ക്ഷീണിപ്പിച്ചുകഴി വണ്ണനു സ്വപ്നപട്ടമായിരുന്നു. ഇളക്കാതെ നിന്നുവരെ വള്ളുതെ കൂൾപ്പെട്ടു തന്നാൽ എന്നിക്കു മട്ടി തോന്നുകയും ചെയ്തു. സത്യാഗ്രഹിക്കു സീക്കാരുമാം വിധി മാന്യമായി സമരം അവസാനിപ്പിക്കാൻ പറ്റിയ വള്ളു വഴിയും ഞാൻ തേടു കയായിരുന്നു. തികച്ചും അപ്രതിക്ഷിതമായി അഞ്ചെറെയൊന്നു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. സാമ്പത്തികശശിയുള്ള പട്ടിഞ്ഞമാർ നികുതിയടക്കുന്ന പക്ഷം കഴിവില്ലാതെ വരവുംതു റദ്ദാക്കാമെന്ന് നാഡിയാൽ താലുക്ക് മാലത്താർ (തഹനിൽദാർ)

അരുളു അയച്ചു എന്ന അറിയിച്ചു. അത് ഒരു വാഗ്ദാനമായി എഴുതിത്തരണം ഞാനാവശ്യപ്പെട്ടു. അതുകുട്ടി. എന്നാൽ ഒരു മാലത്താർക്ക് തന്റെ താലുക്കിന്റെ കാര്യത്തിലേ ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളു എന്നതിനാൽ, ജില്ലക്കു മുഴുവൻവേണ്ടി വാഗ്ദാനം ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന ഏകവ്യക്തിയായ കളക്കട്ടോട് അതേപുറി ഞാനനേപശിച്ചു. മാലത്താരുടെ കത്തിൽ പറയുന്നതുണ്ടാവിച്ചു ഒരു രാഘവൻ കല്പന പൂരവപ്പുവിച്ചു കഴിഞ്ഞതായി അദ്ദേഹം മറുപടി തന്നു. എനിക്കെത്തേപുറി അറിയില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ അതു സത്യമാണെങ്കിൽ ജനങ്ങളുടെ പ്രതിജ്ഞ സാക്ഷാത്കൃതമായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇതുതന്നെ അന്തിമാണം എന്നും പ്രതിജ്ഞ ലക്ഷ്യമാക്കിയിരുന്നത്. അതിനാൽ ഈ കല്പന ദിന ഞങ്ങൾ സംസ്കാരത്തിൽ പ്രകടിപ്പിച്ചു.

എങ്കിലും ഈ സമാപനം എനിക്കു സന്ന്താപം തരുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു. എന്നെന്നാൽ എത്രു സംസ്കാരപരമായ പരിസ്ഥാപനത്തിനും പരിസ്ഥാപനത്തിനും ഉണ്ടാകും പ്രസാദം ഇവിടെ കണ്ണിലും ഒരുത്തിരുപ്പുനു നിലക്കും താൻ നന്നും ചെയ്തിട്ടും ഇല്ലെന്ന മട്ടിൽ കളക്കർ കാര്യങ്ങൾ നടത്തി. പാവ അദ്ദേഹത്തിനും നികുതി റാബക്കിട്ടേണ്ടിയിരുന്നു. പാക്ഷ, ആർക്കും ഈ ആനുകൂല്യം ലഭിച്ചില്ല. ആരാഞ്ഞ പാവദാരം എന്നു നിർബന്ധിക്കാനുള്ള അധികാരം ജനങ്ങൾക്കായിരുന്നു. പാക്ഷ അവർക്കുത് പ്രയോഗിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അതിന് നീ അവർക്കു ബലമില്ലാതെ വന്നതോർത്തു താൻ ദു:ഖിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ആ സമാപനം സംസ്കാരപരമായി അഭ്യോഷിച്ചുകൂടില്ലോ. ഒരു സന്ധ്യർബനവിജയത്തിനും അവശ്യമായ അവരുടെ അവരുടെ ഇട്ടായിരുന്നതിനാൽ എനിക്കെത്തിൽ സന്ന്താപിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

ആരുംഭന്തിലെക്കാൾ സംസ്കാരപരിക്കൾ ശക്തരും ധിരുമായി അവസാനം മാറിയെങ്കിലേ ഒരു സംസ്കാരപരമായ അനുംതം മാറ്റുന്നു പറയാൻ കഴിയു. എന്നാലും ആ സമരങ്ങിൽ പജോക്ഷണായ പല ഗൃഹാഫലങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവ നമ്മക്കിന്നും കാണാൻ കഴിയും. അവയുടെ പ്രയോജനങ്ങൾ നാമനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. വെയ്ക്കാ സംസ്കാരം ഗുജറാത്തിലെ കർഷകരുടെ ഇടക്കുള്ള ഒരുണ്ടാവിശ്വാസിനും തുടക്കമാണെന്നത്.

യോ. വൈസുന്നിനിൻ്റെ അദ്യുജ്ജഞ്ചലമായ 'ഹോംറൂൾ' (സ്വാം ഭരണം) പ്രക്രഷാം തിരുപ്പയായും കർഷകരെ സ്വപ്രശ്നിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ വെയ്ക്കാ സമരമാണ് വിദ്യാസമ്പന്നരായ പൊതുപ്രവർത്തകരെ കർഷകരുടെ ധമാർത്ഥ ജീവിതവ്യമായി ബന്ധം സ്ഥാപിക്കാൻ നിർബന്ധിതരാക്കിയത്. അവർ കർഷകരുമായി താഭാത്മ്യം പ്രാപിക്കാൻ പാഠിച്ചു. അവർ തണ്ട്രമാട ശരിയായ പ്രവർത്തനമണ്ഡലം കണ്ണംതിനി. തൃഖാത്തിനുള്ള അവരുടെ കാഴ്ച വു വർഖിച്ചു. ഈ സമരത്തിനിടക്ക് വള്ളഭാര്യി സ്വയം കണ്ണംതി എന്നതു തന്നെ നിസ്സാരമായ നേടുമല്ല. ആ നേടുത്തിനും വൃഥാപ്പതി എത്തെയെന്ന് കഴിഞ്ഞ വർഷങ്ങളെ വെള്ളപ്പോക ദുരിതനിവാരണ പ്രവർത്തനാവസ്ഥയിൽ

ലും ഇത് വർഷത്തെ ബർദാജി സത്യാഗ്രഹത്തിലും നമ്മക്കു മനസ്സിലോ കാണൽ കഴിഞ്ഞു. ഗുജറാത്തിലെ പൊതുജീവിതം ഒരു പൃത്യേചതന്നുവും ശക്തിയുംകൊണ്ട് ആവേശഭരിതമായി. പാട്ടിഓർ കർഷകൾ തന്നെൻ്തെ ശക്തി രഘുറി അവിസ്മരണയിമായ ഒരു ഭോധം ഉള്ളവയി. ജനങ്ങളുടെ മോചനം അവരെത്തെന്ന ആശയിപ്പാണ്, പിഡാസമ്പന്നത്തിനും തുഡത്തിനുമുള്ള അവരുടെ കഴിവിനെ ആശയിപ്പാണ് ഇലക്കുന്നതെന്ന ഫാം എത്യുജന്നപ്പു ദയത്തിൽ മാധ്യാതെ പതിഞ്ഞു. വൈഡാ സത്യാഗ്രഹത്തിലൂടെ സത്യാഗ്രഹം ഗുജറാത്തിന്റെ മന്ത്രിൽ ഉറപ്പായി വേണ്ടി.

അണ്ണനെ ഇത് സത്യാഗ്രഹ പരിസ്ഥാപ്തിയിൽ എന്നിക്കു സന്തോഷത്തി നു വകകാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും വൈഡായിലെ കർഷകൾ ആപ്പോദിരിക്കായിരുന്നു. എന്നെന്നും അവരുടെ പരിഗ്രാമത്തിനാനുസ്യതമായ നേരുമുണ്ടായെന്ന് അവരിയുകയും തങ്ങളുടെ സകടനിവാരണത്തിന് തന്നുത്തെ തും സത്യവുമായ മാർഗ്ഗം അവർ കണ്ണഞ്ചുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഈ അറിവു തന്നെ അവരുടെ ആപ്പോദിരിക്കായും മതിയായ നൂൽക്കണ്ണമായിരുന്നു.

എന്നിട്ടും വൈഡാ കൂഷിക്കാൻ സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ആന്തരാർത്ഥം പുരിണമായി ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. അത് അവർക്കുതെന്ന കറിനമായ വിധത്തിൽ അനുഭവപ്പെട്ടത് അടുത്ത അഖ്യാതങ്ങളിൽ നമ്മക്കു കാണാം.

26. ഏറ്റക്കുവേദം

യുറോപ്പിൽ നാരകയും നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോണാണ് വൈഡാ സമരം തുടങ്ങിയത്. ഒരു പ്രതിസന്ധി ഉണ്ടാവുകയും വൈഡായി വിവിധ നേതാക്കളെ ഒരു തുലക്കാരും സമേഖനത്തിനായി ധർപ്പിയിലേക്കു ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്തു സമേഖനത്തിൽ പങ്കടക്കാൻ എന്നോടും അവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. വൈഡായി ചെംസസ്പാർഡ് പ്രഭവ്യും ഞാനും തമിലുംഭായി മുന്നു ഹാർമ്മായ ബന്ധത്തപ്പറ്റി ഞാൻ മുമ്പു പാണ്ടിപ്പുണ്ട്.

ക്ഷണിപ്പതന്നുസരിപ്പും ഞാൻ ധർപ്പിയിലേക്കു പോയി. എങ്കിലും സമേഖനത്തിൽ പങ്കടക്കാൻ എന്നിക്ക് സമ്മതമല്ലായിരുന്നു. അലി സംഭാദരൂ രഘുപാല്യം നേതാക്കളെ അതിൽ നിന്നൊഴിവാക്കി എന്നതായിരുന്നു മുഖ്യ നേരതു. അവർ അപ്പോൾ ജയിലിലായിരുന്നു. അവരെപ്പറ്റി ഞാൻ ധാരാളം കേട്ടിരുന്നുകുംബാ, ഒന്നൊരഞ്ചോ പ്രാവശ്യമേ കണ്ടിരുന്നുള്ളൂ. അവരുടെ സേവനാഭ്യർത്ഥനയും ദേഹാഭ്യർത്ഥനയും പ്രാബല്യം പുക്കൾഡി പിണ്ണിരുന്നു. എക്സിം സാഹോഡ്യമായി അന്ന് ഞാൻ അടുത്തു പരിപ്രയപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. എന്നാൽ പ്രിൻസിപ്പൽ ബുദ്ധായും തീനാന്ദിന്യായും ആദ്യഹരിത പ്രകിർത്തിപ്പ് എന്നോടു വളരെ പറഞ്ഞിരുന്നു. മി. പേരും വ്യക്തിയേ ശും തി. വാജായേയും ഞാൻ കല്പക്കണ്ണാ മുസ്ലിം ലിഗിൽ വച്ചു കണ്ടിപ്പുണ്ടായിരുന്നു. ഡോ. അന്നസാരിയുമായും ഡോ. അബ്ദുൾഹിമാനുമായും ഞാൻ പാഠായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

കാംക്ഷിച്ചു. സംശയരും ഉത്തര ദേശാലീമാനികളുമായ പ്രതിനിധികളോടു തുലി അടുപ്പാർത്ഥിലുടെ മുസൽമാൻറെ മനസ്സ് അറിയാൻ ഞാൻ കൊതിച്ചു. അതിനാൽ അവരുമായി അടുത്ത ബന്ധം സ്ഥാപിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചതുകൊണ്ട് അവർ കൊണ്ടുപോകുന്നിടത്തൊക്കെ ചെല്ലാൻ എന്ന നിബിന്ദി മേഖല യാതൊരാവശ്വവും ദരികലെല്ലായില്ല.

ഹിന്ദുക്കളും മുസ്ലിംങ്ങളും തന്മിൽ ധമാർത്ഥ സ്റ്റേറ്റ് ഇല്ലാന് പണ്ഡി ഒക്സിണാപ്രിക്കയിൽ ചെയ്തെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലുംകിയിരുന്നു. എറുക്കുത്തിൻറെ വഴിയിലെ പ്രതിബന്ധങ്ങൾ നിക്കുന്നതിനു കിട്ടിയ യാതൊരു വസ്തവും ഞാനൊന്നിക്കലും പാശാക്കിയില്ല. മുഖപ്പത്തുതികൊണ്ടു ആത്മാ ലീമാനം. നഷ്ടപ്പെടുത്തിയോ ആരെയെക്കില്ലും. പ്രിണിപ്പിക്കുകയെന്നത് എൻ്റെ സ്വഭാവത്തിൻറെ ഭാഗമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ എൻ്റെ 'അഹിനിസ്' എറുവും കടുത്ത പരിക്ഷണത്തിനു വിധ്യതമാകുന്നത് ഹിന്ദു-മുസ്ലിം ദൈക്യ പ്രശ്നത്തിലൊണ്ടും അത് എൻ്റെ അഹിനിസും പരിക്ഷണങ്ങൾക്ക് എറുവും വ്യാപ്തിയുള്ള മൺസ്യലം നശക്കുമെന്നും ഒക്സിണാപ്രിക്കയിലെ അനുഭവ ആദ്ദേഹം വോഡുപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ആ വോഡും ഇപ്പോഴുംബുണ്ട്. ഇംഗ്ലീഷ് എൻ്റെ പരിക്ഷിക്കുകയാണെന്ന് എൻ്റെ ജീവിതത്തിലെ എല്ലാ നിമിഷങ്ങളിലും ഞാൻ തിരിച്ചെറിയുന്നു.

ഒക്സിണാപ്രിക്കയിൽ നിന്നു മടങ്ങുന്നോൾ ഇക്കാര്യത്തിൽ ഇതു ശക്ത മായ വോഡും ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അലി സഹോദരന്മാരുമായുള്ള അടുപ്പം തെരു ഞാൻ വിലുമതിച്ചു. എന്നാൽ കാര്യമായ അടുപ്പം ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിയുന്നതിനു മുമ്പു അവർ അകറ്റപ്പെട്ടു. പേരത്തുലില്ലോ. ക്രാങ്കവാധായില്ലും. നിന്ന്, ജയിലർമാർ അനുവദിച്ചപ്പോഴാക്കു മൂലംനാ മുഹമ്മദാലി എന്നിക്കു തിരിപ്പാലായ കത്തുകൾ അയക്കുമായിരുന്നു. ആ സഹോദരന്മാരെ സന്ദർശിക്കാനുള്ള അനുവദാദിനും ഞാൻ അപേക്ഷിച്ചേക്കില്ലും ഫലമുണ്ടായില്ല.

അലി സഹോദരന്മാരെ ജയിലിലടച്ചുത്തിനു ശേഷമാൻ കല്പണയ്ക്കിലെ മുസ്ലിം ലിംഗ സമ്മേളനത്തിൽ പങ്കടക്കാൻ മുസ്ലിം സുഹൃത്തുകൾ എന്ന കഷണമിച്ചത്. അവിടെ പ്രസാംഗികരാൻ ക്ഷണിച്ചപ്പോൾ ആ സഹോദരന്മാരെ ജയിൽ വിമുക്തരാക്കാനുള്ള മുസ്ലിംങ്ങളുടെ കടമയെപ്പറ്റി ഞാൻ പ്രസാംഗിച്ചു. ഇതിനുശേഷം വൈക്കാതെ ആ സുഹൃത്തുകൾ അലിഗറിലെ മുസ്ലിംകോളേജിലേക്ക് എന്ന കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ, മാതൃഭൂമിയുടെ സേവനാർത്ഥം ഫർമീസ് (ഡിക്ഷു) മാരാകാൻ യുവജനങ്ങളെ ഞാൻ ക്ഷണിച്ചു.

അടുത്തതായി അലി സഹോദരന്മാരെ വിടുവിക്കാൻ വേണ്ടി ഗവൺമെന്റിനുമായി ഞാൻ എഴുതുകുത്തുകളാരംഭിച്ചു. അതോടു ബന്ധപ്പെട്ട വിലാഹാത്തിനെക്കുറിച്ചുള്ള ആ സഹോദരന്മാരുടെ അലിപ്രായങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളും ഞാൻ പറിച്ചു. മുസൽമാൻ സുഹൃത്തുകളുമായി ചർച്ചകളും നടത്തി. ഞാൻ മുസ്ലിംങ്ങളുടെ ഒരു ധമാർത്ഥ സുഹൃത്താക്കണമെങ്കിൽ ആ സഹോദരന്മാരെ മോചിപ്പിക്കുന്നതിനും വിലാഹാത്ത് പ്രശ്നം ന്യായമായി:

പരിപറിക്കുന്നതിനും എന്നാൽ കഴിവുള്ള എല്ലാ സഹായവും ചെയ്യണമെന്ന് എനിക്കു തോനി. അവരുടെ ആവശ്യങ്ങളിൽ അധാർമ്മികമായി നന്നുമില്ലക്കിൽ ആ പ്രശ്നത്തിനെന്ന് തന്ത്രഗുണങ്ങോഷങ്ങളിലേക്ക് എനിക്കു കടക്കേണ്ടതില്ല. വരകാരുങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്ത വിശ്വാസങ്ങൾ ഉണ്ടാവുകയും ഓരോ വ്യക്തിക്കും. തന്റെ വിശ്വാസം പരമപ്രധാനമായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. എല്ലാ മതകാരുങ്ങളിലും എല്ലാവർക്കും ഒരേ വിശ്വാസമായിരുന്ന കിൻ ലോകത്തിൽ ഒരു മതമെ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നുള്ളൂ. കാലും മുന്നോട്ടു നിഃബന്ധത്തോടു, വിലാപത്തിനെന്ന് കാര്യത്തിലുള്ള മുന്നിങ്ങളുടെ ആവശ്യം ധാരാത്താരു നേന്തിക്കത്തരത്തിനും എതിരെല്ലാം മാത്രമല്ല അതിനെന്ന് നൂറ്റാം പ്രിഞ്ചിപ്പ് പ്രധാനമന്ത്രി സമ്മതിച്ചിരുന്നതുമാണെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അതുകൊണ്ട് പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ വാഗ്ദാനം നിരവേദിക്കിട്ടാൻ, എന്നാൽ കഴിയുന്ന സഹായം ചെയ്തുകൊടുക്കാൻ ഞാൻ ബാധ്യന്മാനാണെന്ന് എനിക്കു തോനി. ആ പ്രതിജ്ഞാ വളരെ വ്യക്തമായ ഭാഷയിലായിരുന്നിനാൽ മുന്നിങ്ങളുടെ ആവശ്യത്തിനെന്ന് ഗുണങ്ങോഷ പാഠശാലയാണ് എൻ്റെ മനസ്സിലെയും തുപ്പത്തിപ്പേടുത്താൻ മാത്രമേ വേണ്ടിയിരുന്നുള്ളൂ.

വിലാപത്ത് പ്രശ്നത്തിലുള്ള എൻ്റെ സമിപന്നെത സ്ഥാപിതമാരും വിമർശകരും എതിരിരിക്കുന്നുണ്ട്. അവരുടെ വിമർശനമുണ്ടായിട്ടും എൻ്റെ നിലപാടു മാറ്റുന്നതിനോ മുന്നിങ്ങളുടു സഹകരിച്ചതിൽ ഭൂപരിക്കുന്നതിനോ എനിക്കുകൊരു കാരണമും ഇല്ലാണെന്നു തോനിയത്. അതുപോലൊരു സന്ദർഭം വിഭാഗമുണ്ടായാൽ അതെ നിലപാടായിരിക്കും ഞാൻ സീക്രിക്കേക്ക.

അതിനാൽ ധർമ്മപരിയിൽ പോയപ്പോൾ മുന്നിങ്ങളുടെ കാലും പൈബ്രൂം തിയുടെ മുന്നിൽ അവത്തിപ്പിക്കണമെന്നു ഞാൻ പൂർണ്ണമായും ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നു. വിലാപത്ത് പ്രശ്നം പിന്നീടു വികസിച്ചുമാതിരി അനു രൂപപ്പെട്ടിരുന്നില്ല.

എന്നാൽ ധർമ്മപരിയിലെത്തിയപ്പോൾ എനിക്കു സമേളനത്തിൽ പങ്ക് ടുക്കുന്നതിന് മറ്റാരു പ്രതിബന്ധം ഉണ്ടായി യുദ്ധകാരു സമേളനത്തിൽ ഞാൻ പങ്കടക്കുന്നതിനെന്ന് ധാർമ്മികത ദിനവന്ദ്യു ആസ്ഥാനും ചോദ്യം ചെയ്തു. ഇംഗ്ലണ്ടും ഇറ്റലിയും തമിൽ ഹരസ്യക്കരാറുകൾ ഉണ്ടെന്നതെൽപ്പ് ദി പ്രിഞ്ചിപ്പ് പത്രങ്ങളിൽ വന്ന വാദപ്രതിവാദത്തെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം എന്നോ ടു പറഞ്ഞു. ഇംഗ്ലണ്ട് മറ്റാരു യൂറോപ്പൻ സെസനിക ശക്തിയിുമായി സ്വകാര്യ ഉടനീടിയിലേർപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ എനിക്കുകൈങ്ങങ്ങളെന്ന സമേളനത്തിൽ പങ്ക് ടുക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് ആസ്ഥാനും ചോദിച്ചു. ഉടനീടിക്കൈപ്പറ്റി എനിക്കുകൈ നും അറിയില്ലായിരുന്നു. അതിന് ദിനവന്ദ്യു ആസ്ഥാനിലേൻ വാക്ക് എനി കും വേണ്ടുവോളുമായിരുന്നു. അതിനാൽ സമേളനത്തിൽ പങ്കടക്കുകൊന്നു തു എൻ്റെ വെവമുവും വിശദികരിച്ച് ഞാൻ ചെംസൂരൂവ് പ്രഭുവിന് ഒരു കാരണയ്ക്കു. ആ പ്രശ്നം ചർച്ച ചെയ്യാനായി അദ്ദേഹം എന്നെ ക്ഷണിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനെന്ന് പെടുവാട്ട് സെക്കുററി മി. റാഹിളുമായി ഞാൻ നിംബ ചർച്ചകളിൽ മുഴുകി. അതിനെന്ന് ഫലമായി സമേളനത്തിൽ പങ്ക്

കൊളളാമെന്നു ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. വൈദ്രോഹിയുടെ വാദം, ഫലത്തിൽ, ഇതായിരുന്നു: “ബിട്ടിഷ് മന്ത്രിസഭ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം വൈദ്രോഹിയ്ക്കുന്നു മെന്നു തിരിച്ചയായും താങ്കൾ വിശ്വസിക്കുന്നില്ലേണ്ടി. ബിട്ടിഷ് സർക്കാരിനു തെറ്റു പറ്റില്ലെന്ന് ഞാൻ അവകാശപ്പെടുന്നില്ല; ആരും അവകാശപ്പെടുകയുമില്ല. എന്നാൽ ബിട്ടിഷ് സാമ്രാജ്യം ആകെക്കുടി നോക്കുന്നോൾ ഗുണകരമായാണു ശക്തിയായിരുന്നെന്നു താങ്കൾ സമ്മതിക്കുന്നുണ്ടി, ബിട്ടിഷ് ഖന്ധം, ടട്ടാകെ നോക്കുന്നോൾ ഇന്ത്യയ്ക്കു പ്രയോജനപ്പെട്ടു എന്നു താങ്കൾ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടിൽ, സാമ്രാജ്യത്തെ അതിന്റെ ഈ വിഷമാവസ്ഥയിൽ സഹായിക്കേണ്ടത് എല്ലാ ഇന്ത്യൻ പരാമാരുടെയും കടമയാണെന്നു നിങ്ങൾ സമ്മതിക്കില്ലോ? രഹസ്യ കരാറുകളെപ്പറ്റി ബിട്ടിഷ് പത്രങ്ങൾ പറയുന്നത് ഞാനും വായിക്കുകയുണ്ടായി. അതേപ്പറ്റി പത്രങ്ങൾ പറയുന്നതിലപ്പെട്ടു റം എന്നിവെക്കാണും അറിയില്ലെന്ന് ഞാൻ ഉറപ്പുതരം. പിന്നെ ഈ പത്രങ്ങൾ ഇടക്കിടെ ഉണ്ടാക്കുന്ന കെട്ടുകടക്കൾ നിങ്ങൾക്കുന്നതാവുന്നതുമാണാലോ. കേവലമാരു പത്രവാർത്തയെ മുൻനിർത്തി ഇത്തരമാരു പ്രതിസന്ധിയിൽ സാമ്രാജ്യത്തിനു സഹായം നിഷേധിക്കാൻ നിങ്ങൾക്കു കഴിയുമോ? യുദ്ധം തിരിന്നിട്ട് നിങ്ങൾക്ക് എത്രയാർമ്മിക്കപ്പെന്നും യാദേശ്വർ ഉന്നയിക്കുകയും ഞാൻഒള്ളെല്ലാം വേണ്ടുവോളും. വെള്ളവിലിക്കുകയും. ചെയ്യാം. പക്ഷേ ഇപ്പോൾ അതുപാടില്ല”.

ഈ വാദം പുതുമയുള്ളതായിരുന്നില്ല. അത് അവതരിപ്പിച്ച റിതിയും അവസരവും കൊണ്ട് എന്നിക്കുന്നു പുതിയതായി അനുഭവപ്പെടുകയും സമേം ഇന്ത്യൻ പക്ഷടക്കാമെന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയും. ചെയ്തു. മുസ്ലിം ആവശ്യങ്ങളെപ്പറ്റി വൈദ്രോഹിക്കാരു ക്രത്താദ്ദേശത്താണെന്നും ഞാൻ നിർണ്ണയിച്ചു.

27. പട്ടാളത്തിൽ ചേർക്കാൻ പ്രചാരണം

അങ്ങനെ ഞാൻ സമേം ഇന്ത്യൻ പക്ഷടക്കുന്നു. പട്ടാളത്തിൽ ആളു ചേർക്കുന്നതിനുള്ള പ്രമേയങ്ങൾ ഞാൻ പിന്താങ്ങാണമെന്നു വൈദ്രോഹിക്കു വളരെ താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഫിനി - ഫിനുസ്താനിയിൽ പ്രസംഗിക്കാൻ ഞാൻ അനുവാദം ചൊണ്ടിച്ചു. വൈദ്രോഹി അതു സമ്മതിക്കുകയും ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ കൂടി പ്രസംഗിക്കാണമെന്നാവശ്യപ്പെടുകയും. ചെയ്തു. എന്നിക്ക് പ്രസംഗിക്കാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഈ അർത്ഥത്തിൽ ഞാനും വാക്കും മാത്രം പറഞ്ഞു: “എൻറ ഉത്തരവാദിത്വം പുണ്ണംമായി ഗ്രാൻഡ്രിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഈ പ്രമേയങ്ങൾ പിന്താങ്ങുന്നു”.

ഫിനുസ്താനിയിൽ സംസാരിച്ചതിന് പലരും എന്നെ അഭിനവിച്ചു. അതുരുമാരു സമേം ഇന്ത്യൻ അഭേദകില്ലും. ഫിനുസ്താനിയിൽ സംസാരിക്കുന്നത് അവരുടെ ഓർമ്മയിൽ ആരുംതെ സംഭവമാണെന്ന് അവർ പറഞ്ഞു. ഈ അഭിനവങ്ങളും വൈദ്രോഹിയുടെ ഒരു യോഗത്തിൽ ആരു

മായി ഫിന്റുസ്താനിയിൽ സംസാരിച്ചതു ഞാനാബന്ന കണ്ണതല്ലും എൻ്റെ സ്വദേശാഭിമാനത്തെ വള്ളാതെ മുൻപെപ്പട്ടത്തി. ഞാൻ ലജ്ജിച്ചു ചുള്ളി അനുന്നതുപോലെ തോനി. ഈ രാജ്യത്തെ സംഖ്യക്കുന്ന ജോലികൾക്കായി ഈ രാജ്യത്തെ ചേരുന്ന സമ്മേളനങ്ങളിൽ ഇവിടങ്ങതെ ഓഷ നിഷ്പിഥമാവുകയും എൻ്റെപ്പോലെരു ദുപ്പിട്ട വ്യക്തി അവിടെ ഫിന്റുസ്താനിയിൽ ചെയ്ത പ്രസംഗം അഭിനവിക്കേണ്ടാരു വിഷയമായിരുന്നുകയും ചെയ്യുന്നത് എന്നതാരു ദുരന്തമാണ്! നാം എത്ര അധികമായ അവസ്ഥയിലേക്കു താഴെ പോയിരിക്കുന്നു എന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നവയാണ് ഇത്തരം സംഭവങ്ങൾ.

സമേളനത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞ ആ ഒരു വാക്കും എൻ്റെ സംഖ്യക്കിട്ടുന്നതും വളരെ അംഗത്വവാദിയിരുന്നു. ആ സമേളനമോ അതിലെ ഞാൻ പിന്തുണാച്ചു പ്രമേയമോ എന്നിക്കു മറക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. ഡൽഹിയിലായിരിക്കുന്ന എന്നിക്കു പുർണ്ണികൾക്കാൻ ഒരു കടമ കൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു. വൈദ്യോധികൾ ഞാനെന്നാരു കന്തയക്കേണ്ടിയിരുന്നു. ഈ എന്നിക്കു എല്ലപ്പു മുള്ളു കാര്യമായിരുന്നില്ല. എഴുതിയിൽ ഞാൻ സമേളനത്തിൽ പങ്കട്ടുകാണുന്ന മുദ്രയായതെങ്ങനെ, എന്തുകൊണ്ട് എന്നു വിശദമാക്കുകയും ഗവൺമെന്റിൽ നിന്ന് ജനങ്ങൾ എന്നു പ്രതിക്ഷിക്കുന്നു എന്നു വ്യക്തമായി പറയുകയും ചെയ്യുണ്ടത് ജനങ്ങളുടെയും ഗവൺമെന്റിൻ്റെയും ശുശ്രാവത്തിന് ആവശ്യമാണ്, അതെന്നീരു കടമയാണ്, എന്നെന്നിക്കു തോനി.

ലോകമാന്യ തിലകനെന്നയും അലിസപ്രോത്തരമാരയുംപോലുള്ള നേതാക്കളെ സമേളനത്തിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കിയതില്ലെങ്കിൽ എൻ്റെ വേദം ഞാൻ കാത്തിൽ പ്രകടിപ്പിച്ചു. രാഷ്ട്രീയമായി ജനങ്ങളുടെ ഏറ്റവും കുറവു ആവശ്യം എന്നാണെന്നും ആവശ്യത്തിൽ നിന്നുംവായ പ്രത്യേക സംഹചരിത്തിൽ മുഴുളുന്നു ആവശ്യങ്ങൾ എവ്വരാണെന്നും ഞാൻ വ്യക്തമാക്കി. ഈ കണ്ണു പ്രസിദ്ധീകരിക്കാനുള്ള അനുവദം ഞാൻ ചോദിക്കുകയും ഒരു ഭ്രാം സന്ന്താപങ്ങാടു അന്തനാവദിക്കുകയും ചെയ്തു.

സമേളനം കഴിഞ്ഞ ഉടൻ വൈദ്യോധി സിംലയിലേക്കു പോയതിനാൽ കത്ത് അങ്ങാട്ട് അധികാരിക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. എന്നിക്കു വളരെ പ്രധാനമായി രുന്നു ആ കത്ത് അതു തപാലിൽ അയച്ചാൻ കാലതാമസ വരും. എക്കിലും ഞാൻ കണ്ണുമുടിയ ഏതെങ്കിലും ദുതന്ത്വശി അതു കൊടുത്തയകാൻ ഞാൻ ചെടപ്പെട്ടില്ല. സംശൃംഖ്യയുള്ള രാജാർ അത് വൈദ്യോധിയുടെ താമസസ്ഥല തു കൊണ്ടുപോയി നേരിട്ടു കൊടുക്കാനമെന്നു ഞാനാഗ്രഹിച്ചു. കോൺവിഡ് മിഷൻിലെ റവറിൻ്റെ ഏരീൽബെൻഡിനു പേര് ഭീക്കവന്നു ആൻഡ്രൂസും പ്രിൻസിപ്പൽ റൂട്ടായും നിർദ്ദേശിച്ചു. കത്ത് വായിക്കാൻ സമ്മതിക്കുകയും വായിച്ചു നന്നായി തോന്നുകയും ചെയ്താൻ താൻ കൊണ്ടുപോയി കൊടുക്കാമെന്ന് അദ്ദേഹം ഏറ്റു. കത്ത് ഒരു തരഞ്ഞിലും സ്വകാര്യമല്ലായിരുന്നതിനാൽ എന്നിക്കു യാതൊരു എത്രിപ്പും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം അതു വായിച്ചു; ഇഷ്ടപ്പെട്ടു; കൊണ്ടുപോയി കൊടുക്കാമെന്നു സമ്മതിക്കുകയും ചെ

യുദ്ധം അദ്ദേഹഭരിതനു രണ്ടാം സ്ഥാനം യാത്രക്കുലി നൽകാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാ യൈക്കില്ലെങ്കിലും ഇൻറെക്കാളിൽ യാത്ര ചെയ്താണു തന്റെ ശീലമെന്നു പറഞ്ഞ് അദ്ദേഹമത്യു നിരസിച്ചു. രാത്രിയായിരുന്നിട്ടും ഇൻറെക്കാളിലൂണാദ്ദേഹം യാത്ര ചെയ്തത്. അദ്ദേഹത്വിന്റെ ലാജിത്യവും ആർജിവവും തുന്നുപറി യുന്ന രീതിയും എന്നെ വശികരിച്ചു. അങ്ങനെ സാശ്രൂദ്ധ്യദയനായ ഒരാളും ഒരു കയ്യിൽ ഏല്പിച്ചു ആ കത്തിന് ദ്രാവക്കിച്ചു ഫലമുണ്ടായെന്നു തന്നെ ഞാൻ കരുതി. അത് എൻറെ മനസ്സിനെ സ്വന്നമാക്കുകയും മാർഗ്ഗത്തെ സ്വപ്നം മാക്കുകയും ചെയ്തു.

എൻറെ ബാധ്യതയിൽ ശേഷിച്ച ഭാഗം പട്ടാളത്തിൽ ആളു ചേർക്കുകയാ തിരുന്നു. വെയ്ക്കായില്ലാതെ മറ്റൊരു നിന്മാൻ ഞാനതു തുടങ്ങുക? എൻറെ തന്നെ സഹപ്രവർത്തകരെയും മറ്റാംഗങ്ങൾ ആളും ചേരാനാ തി ഞാൻ ക്ഷണിക്കുക? അതിനാൽ നധിയാദിലെത്തിയ ഉടൻ വല്ലഭായി യും മറ്റു സുപ്രധാനത്തുകളുമായി ഒരു സമേളന നടത്തി. അവൻൽ ചിലവ് കഴി ആ നിർദ്ദേശത്തോട് എളുപ്പം യോജിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ആ നിർദ്ദേശം ഇപ്പ ടപ്പട്ടവർക്കു തന്നെ അതിന്റെ വിജയത്തെപ്പറ്റി ആശക്തയുണ്ടായിരുന്നു. പട്ടാളത്തിൽ ചേരാൻ ഞാൻ ആരോടാണോ ആവശ്യപ്പെടണമെന്ന് ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന രൂപനത് അവരും ഗവൺമെന്റും തമിൽ അഖിലപവും സ്കേഡറും ശേഷിച്ചിരുന്നില്ല. ഗവൺമെന്റിനുവേംഗാഗസ്മമാരിൽ നിന്ന് അവർക്കുണ്ടായ കയ്യപെറിയ അനുഭവം അപ്പോഴും അവരുടെ ഓർമ്മയിൽ ചുട്ടോടെ നിന്നിരുന്നു.

എന്നിട്ടും ആ ജോലി തുടങ്ങുന്നതിന് അവൻ അനുകൂലമായിരുന്നു. ജോലി ആരംഭിച്ച ഉടനേ അതിന്റെ ബുദ്ധിമുട്ടിലേക്ക് എൻറെ കണ്ണുകൾ തുറക്ക പെട്ടു. എൻറെ ശുഭപ്രതീക്ഷകൾ കൂത്തുകൂടാതെ തജാളുടെ വാഹനങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാൻ തീരുകയും ഒരു വോളിംഗിനും വേണ്ടിന്ത്യു രണ്ടുപേര് വരികയും ചെയ്തിരുന്നു. ഇപ്പോഴാക്കട്ട വാടകക്കുപോലും ഒരു വാഹനം കിട്ടാൻ പ്രധാനം. വോളിംഗിന്മാരുടെ കാര്യം പറയുകയും വേണ്. പാക്ഷ തണ്ടാർ പരിശ്രാനരായില്ല. വാഹനങ്ങൾ വേണ്ടുന്നു വച്ച് തണ്ടാർ കാൽനടച്ചായി യാത്ര ചെയ്യാൻ തിരുച്ചയാകി. അങ്ങനെ ചെയ്തപ്പോൾ തണ്ടാർക്ക് ദിവസം ഏതൊക്കെ 20 മെഡൽ വിതു നടന്നു വലയേണ്ടിവന്നു. വാഹനങ്ങൾപോലും കിട്ടാത്തിട്ടത്ത് ആളുകൾ തണ്ടാർക്കു ക്ഷേണം തന്മെന്നു പ്രതിക്ഷിപ്പിക്കുകൂടാം. ക്ഷേണം ചോദിക്കുന്നത് ഉചിതമായിരുന്നുമില്ല. അതുകൊണ്ട് വോളിംഗിന്മാരെല്ലാം സ്വന്തം സഖിയിൽ അവരവർക്കുള്ള ക്ഷേണവും കൊണ്ടുപോരണമെന്നു തിരുച്ചയാകി. വേന്നല്ലക്കാലമായിരുന്നതിനാൽ കിടക്കയോ വിൻ പ്പോ വേണ്ടിയിരുന്നില്ല.

തണ്ടാർ പോയിട്ടെത്തല്ലോം യോഗങ്ങൾ നടത്തി. ആളുകൾ പങ്കട്ടതെന്ന കിലും പട്ടാളത്തിൽ ചേരാൻ കൗഢിച്ചു എന്നോ രണ്ടോ പേര് വിത്തുമെ സന്നദ്ധരായുള്ളു. “നിങ്ങൾ അപ്പിംസാരായകനല്ലോ? തണ്ടാർക്ക് ആയുധമെന്തുകാണും

എന്നാലും തങ്ങളുടെ നിർണ്ണര പ്രയതിക്കുന്ന മലമണിയു തുടങ്ങി. കുറച്ചിക്കും പ്രേക്ഷണ രജിസ്ട്രർ ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നു. ആദ്യസംഘതനത് അതച്ചുകഴിയ്ക്കുന്ന കുത്തുമായി ധാരാളം ആളുകളെ കിട്ടാൻ ഇടയാക്കുമെന്നു നിജങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിച്ചു. റിക്രൂട്ട് ചെയ്യുവരെ എവിടെയാണു പാർപ്പിക്കേണ്ടതെന്ന് കമ്മിഷണറുടെ നാൻ ആശ്വാസിച്ചു തുടങ്ങിയിരുന്നു.

എല്ലാ വിവിധരിലെയും ക്ഷമിപ്പണിക്കുർ യർഹപി മാതൃകയിൽ സദ്യ തുന്നശ്ശൻ നടത്തിപ്പിക്കുയിരുന്നു. അങ്ങനെന്നെല്ലാം ഗുജറാത്തിൽ നടത്തി പുന്ന്. എവർ സഹപ്രവർത്തകരെയും എല്ലായും അബിനു ക്ഷമിപ്പിരുന്നു. ഞങ്ങൾ അതിൽ സംശയിപ്പിച്ചു. ഏന്നാൽ അവിൽ ഫൈറർക്കൾ ധർത്ഥമിലി ലൈക്കാൾ കുറഞ്ഞ സ്ഥിരതയും ഉള്ളായിരുന്നുള്ള എന്നു തോന്തി. ദാസ്യം കലർന്ന കിഴുശാഖയിൽനിന്നു അഭ്യർത്ഥക്ക്രമിൽ ഫൈറർക്ക് അസാന്നത തോന്തി. കൂടു തീരീയമായി സംശയിപ്പിച്ചു. ഉദ്യോഗസ്ഥമാരുടെ സന്തോഷപിശ്ച ക്ഷേമം യാത്രാനും ഹ്രസ്വിക്കു പഠിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. തീരീച്ചയായും എന്നു ദാഡി കടക്കുമ്പോൾ കാര്യങ്ങൾ പറയാനുണ്ടായിരുന്നതാനും.

പട്ടാളത്തിൽ ചേരണാൻ ആളുകളുടെയും പ്രസിദ്ധീയരുമുണ്ടായിരുന്നു. അധികാരിക്കുന്ന വാദത്തിലെ കമ്മീഷിംഗ് സെറിക്ക് ആരാചകമായിരുന്നു: “ഈഞ്ചുയിലെ ബ്രിട്ടിഷ് ഔദ്യോഗിക്കരിക്കുന്ന ദുർഘട്ടവും തൊക്കും എറ്റവും കിണർത്തുവായി ചരിത്രം കാണുന്നത് ഒരു രാഷ്ട്രത്തിനുമുഴുവൻ നിരായുധാക്കിയ നിയമങ്ങൾ ആയിരിക്കും. ആയുധത്തിനും നമുക്ക് റോക്കിംഗ്കൂൺമാരുകൾ, ആയുധങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാൻ നമുക്കു പറിക്കണം മെക്കിൽ ഇതു ഒരു ശ്രവണാവശ്യം! ശുട്ടത്തരക്കാർ ഗവൺമെന്റിനെ അതിന്റെ പ്രതിസന്ധിയിൽ സ്വന്മയയാ സഹായിച്ചാൽ അവിശ്വാസം ഇല്ലാതാരും കയ്യും ആയുധം സാമ്പത്തികരായും നിരോധം പിൻവലിക്കലാവുകയും ചെയ്യും”. കമ്മീഷിംഗ് ഇതെപ്പറ്റി പറയുകയും ഞങ്ങൾ തമിൽന അല്പിന്മാരു വൃത്താസംജീവനായിരുന്നിട്ടും സാംസ സമൂഹത്തിനു ചെന്നാതിൽ സന്തുഷ്ടി പ്രകടിപ്പിക്കാനുകയും ചെയ്തു. ഏതെങ്കിലും നിലപാട് കഴിയുന്നതു മനുദായോടു ഒരു ഏതിക്കു നായികൾക്കേണ്ടിമും വന്നു.

മുന്നു പഠണ്ടെ, ഒരുപ്പേശായിക്കുള്ള ഏറ്റവേറും കുത്ത് മുതാൻ:

"ఎప్పిలీస్ 26-ం తియటియిచెపు ఎట్టుతప్పిలే కాణిచ్చిరును కారణాన్ని తూడి ర్యాబుకాల్సు సమేతానిపీశ పహెక్కుకొని గివ్యుటియిల్స్టార్స్, ల్యూపో లెప అప్పలోచిచ్చుశాసం తాకుత్తె ఆంగియికాలని తొణి నీరెబగ్యితిగాయ కాల్సు, ఆంగియామల్స్టార్స్, ఎప్పాంపు లాక్ససీ సంయాం ఎగ్జిక్యూషన్స్ విష్టుక్కించాలని చంపాలిశాసం, మరొ కారణానితావాండ్కాల్స్ తీరిచ్చుయ్యా, తాకుల్లాంక్ ప్రాణి

ക്രൈസ്തവലിയ ബഹുമാനം ഏകാണ്ട്, അതിൽ പരജടുക്കാൻ ഞാൻ സ്വയം ഫേരിതനായി. അതിൽ നിന്നു വിച്ചുനില്ക്കാനുണ്ടായിരുന്ന കാരണങ്ങളിലൊന്ന്, ഒരു പക്ഷേ ഏറ്റും ശക്തമായത്, ലോകമാന്ത്രികലെക്കനും മിസ്റ്റിന് ബന്ധം ആണും എന്നും സമേളനത്തിനും ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടിരുന്നില്ല എന്നതാണ്. എൻറീ അഭിപ്രായത്തിൽ പൊതുജനാഭിപ്രായത്തെ ഏറ്റും ശക്തമായി നയിക്കുന്നവിൽ പെടുന്ന വ്യക്തികളാണവർ. എന്നിക്കിപ്പേണ്ടാണു, തോന്നുന്നു, അവരെ ക്ഷണിക്കാനെത്തെ ലഭിയൊവുമായിപ്പോയി. ഇതെന്തുടർന്നു നു ദ്രോവിസ്ഥകളിൽ കുടുന്ന സമേളനങ്ങളിൽ വന്ന് ഉപദേശങ്ങളാൽ ഗവൺമെന്റിനെന്ന സഹായിക്കാൻ അവരെ ക്ഷണിക്കയാണെങ്കിൽ ആ അഭവം ഏറ്റെക്കുറെ തിരുത്താൻ കഴിയുമെന്ന് ആരോപ്പിച്ചും ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചുകൊള്ളുന്നു. അടിസ്ഥാനപരമായ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങളുള്ളവരുണ്ടാക്കിയിൽപ്പോലും, വലിയ ജനവിഭാഗങ്ങളെ പ്രതിനിധിയാം ചെയ്യുന്ന ഇവരുണ്ടായിരുന്നു. എന്നും സഹായിക്കാനാവില്ലെന്നും ബോധിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ദയവുമുണ്ട്. എന്നെന്ന സംബന്ധിച്ചാണെങ്കിൽ ഞാൻ പരജടുത്ത കമ്മിറ്റിയിലോ സമേളനത്തിൽ തന്നെയോ എൻറീ അഭിപ്രായങ്ങൾ മനസ്സിലും പറിയാതിരുന്നതാണ്. സമേളനത്തിൽ അവതരിപ്പിച്ച പ്രമേയങ്ങളെ പിരുണ്ടായ്ക്കു മാത്രമാണ് സമേളനത്തിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളെ സഹായിക്കാനുള്ളതും ഏറ്റവും നല്ല മാർഗ്ഗമെന്ന് എന്നിക്കു തോന്തി. അതു കലവരിയ്ക്കുതെ ഞാൻ നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതോടൊപ്പം മറ്റാരു ക്രതായി ഞാൻ സമർപ്പിക്കുന്ന എൻറീ സേവനസന്ധിയും സികിരിച്ചാലുണ്ടെന്ന് അതിലെ ഏൻറീ വാക്കു പ്രവർത്തിയിൽ കൊണ്ടുവരാമെന്നു ഞാനാരിക്കുന്നു.

മറ്റു ചില രാഷ്ട്രങ്ങൾക്കു കിട്ടിയതു പോലെ, ഏതു സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ദാഖലനിയൻ പദവി അടുത്ത ഓറിയിൽ ഞങ്ങൾക്ക് കാംക്ഷിക്കുന്നുവോ, ആ ബൈറ്റൻ, ആപദ്ധ്യലപ്രതിഭിൽ ഞങ്ങൾക്ക് തിരുമാനിച്ചതുപോലെ പരിഭ്രാന്തം സംശയവും കൂടുതൽ ഏല്ലാ പിരുണ്ടായും നൽകേണ്ടതാണെന്ന് ഞാൻ അംഗീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യം കൂടുതൽ വേഗത്തിൽ പ്രാപിക്കാമെന്ന പ്രതിക്ഷേഖനമാണ് ഇങ്ങനെ സഹായിക്കുന്നതെന്ന കാര്യം വെറും പരമാർത്ഥമാണ്. അതേപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ കർത്തവ്യത്തിലുണ്ടുണ്ടെന്നും തന്നെ സമാനമായ ചില അവകാശങ്ങൾ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്ന് ഭാർക്കണം. അതിനാൽ താങ്കളുടെ പ്രസംഗത്തിൽ സൃച്ചിപ്പിച്ച അതുസന്ന ഭരണപരിഷക്കാരങ്ങൾ കോൺഗ്രസ്-ലിഗ് പഥത്തിലെ പൊതുത്തങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുമെന്ന വിശദാസമാണ് സമേളനത്തിലെ വളരെ അംഗങ്ങളെ ഗവൺമെന്റിനു പുറഞ്ഞ സഹകരണം വാഗ്ദാനം ചെയ്യാൻ പ്രാപ്തംരാക്കിയതെന്ന് എന്ന ക്രൈസ്തവം.

എൻറി നാട്ടുകാരെ പിൻതിരിപ്പിക്കാൻ എനിക്കു കഴിയുമായിരുന്നെന്ന കീൽ ഞാൻ അവരെക്കാണ്ട് കോൺഗ്രസ് പ്രമേയങ്ങളാക്കു പിൻവലിപ്പി കുകയും യുദ്ധകാലം മുഴുവൻ “ഹോം റൂൾ” എന്നോ “ഉത്തരവാദിത്വരണണ്” മെന്നോ മിണ്ടാതിരിക്കാൻ അവരെ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തേനെ; സാമ്രാജ്യ അതിൻറെ ഈ നിർണ്ണായക നിമിഷത്തിൽ ഇന്ത്യയെക്കാണ്ട് അതിൻറെ ഏല്ലാ ശരിവുലമ്പുള്ള പുത്രനാശരായും സാമ്രാജ്യത്തിനു ബലികഴിപ്പിക്കുമായിരുന്നു. ആ ഒരു കൃത്യം കൊണ്ടുതന്നെ ഇന്ത്യ സാമ്രാജ്യത്തിന് ഏറ്റവും ഇപ്പഁ പകാളിയായി തീരുമെന്നും വർഗ്ഗിയ വ്യത്യാസങ്ങൾ പണ്ടതെന്ന കമ്യായി മാറ്റുമെന്നും എനിക്കുംയാം. എന്നാൽ വിദ്യാസ്വന്നരായ ഇന്ത്യ കാരെ മുഴുവൻ ഫലത്തിൽ ഇത്രയെക്കു പ്രയോജനപ്രദമല്ലാത്ത ഒരു പാലതിയാണ് സികിൽക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചത്. വിദ്യാസ്വന്നരായ ഇന്ത്യാക്കാർക്ക് പൊറുജി നാജുള്ളടട മേൽ തീരെ സ്വാധീനിക്കുന്ന് പറയാൻ സാദ്ധ്യവുമല്ല. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ നിന്ന് ഇന്ത്യയിൽ തിരികെപ്പുത്തിയതു മുതൽ ഞാൻ കൂഷിക്കാരുമായി വളരെ അടുത്തു ബന്ധപ്പെട്ടുപോരുന്നു. അവരുടെരെയല്ലാം ഭടകയിൽ സ്വയംഭരണ (Home Rule) അനുനുള്ള ആഗ്രഹം വ്യാപകമായി ആഴ്ചനിറങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്ന് ഞാൻ താങ്കളോട് ഉറപ്പുപറയുന്നു. കഴിഞ്ഞ കോൺഗ്രസ് സമേഖ ഭാന്ധങ്ങളിൽ ഞാൻ പങ്കടക്കുത്തിരുന്നു. ഒരു പാർലിമെൻററു നിയമപ്രകാരം ഉറപ്പുയി നിശ്ചയിക്കുന്ന കാലത്തിനുകൂടം ബ്രിട്ടീഷിന്ത്യക്ക് ഉത്തരവാദിത്വരം എം. നഞ്ചക്കണമെന്ന പ്രമേയത്തിൽ ഞാനും പകാളിയാൻ. അതു കൂടെ കവിഞ്ഞ ഒരു ചുവട്ടുവയ്പാണെന്നും ഞാൻ സമാതിക്കുന്നു. എന്നാൽ എറ്റവും കുറഞ്ഞ കാലത്തിനുള്ളിൽ സാക്ഷാത്കൃതമാകുന്ന സ്വയംഭരണത്തിൽ നിന്ന് സുനിശ്ചിത ദ്രുതമല്ലാത്ത മറ്റാനും ഇന്ത്യൻ ജനത്തെ തുപ്പതിപ്പെട്ടു അതിലുന്ന് എനിക്ക് ഉറപ്പു തോന്നുന്നു. ഈ ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിക്കായി ഏതു തൃഥാ ഗവും അധികമല്ലെന്നു കരുതുന്ന ധാരാളം പേര് ഇന്ത്യയിലുണ്ടെന്ന് എനിക്കു റിയാം. തണ്ടർ ലക്ഷ്യമാകുന്ന സ്ഥാനം ഏതു സാമ്രാജ്യത്തിനുകൂടാനോ നേടാമെന്ന് ആശിക്കരയും പ്രതീക്ഷിക്കരയും ചെയ്യുന്നത് അതിനുവേണ്ടിയും സമാനമായ തുാഗത്തിനൊരുണ്ടിയിരിക്കണമെന്നും തിരിച്ചറിയാൻ അവർക്കു കഴിയുന്നുണ്ട്. സാമ്രാജ്യത്തെ ഭീഷണമായ വിപരത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കാൻ നിർദ്ദിഷ്ടമായി, സർവ്വാത്മകാ തണ്ടർൾ മുഴുകുന്നോൾ നാജുള്ളടട ലക്ഷ്യത്തിലേക്കുള്ള യാത്രയെ താരിതപ്പെടുത്തുകയാണെന്നുന്നത് അതിൽ നിന്നു കിട്ടുന്നത്. ഈ പ്രാമാണിക സത്യം ഗ്രഹിക്കാതിരിക്കുന്നത് ദേശിയമായ ആത്മഹത്യയായിരിക്കും. സാമ്രാജ്യത്തെ രക്ഷിക്കാനായി തണ്ടർൾ സേവനം ചെയ്താൻ അതെ ക്രിയകൊണ്ടുതന്നെ തണ്ടർൾക്കു സ്വയംഭരണം നേടിക്കഴിഞ്ഞു എന്നും തണ്ടർൾ കാണണാം.

അതുകൊണ്ട്, സാമ്രാജ്യത്തിൻറെ രക്ഷക്കായി കിട്ടാവുന്ന ആളുകളെ ദയല്ലാം തണ്ടർൾ നഞ്ചക്കണമെന്ന് എനിക്കു വ്യക്തമായിരിയാം. എന്നാൽ സാമ്പത്തിക സഹായത്തെപ്പറ്റി അതേവിധം പറയാൻ കഴിയാത്തതിൽ ഞാൻ

വേദിക്കുന്നു. കർഷകരുമായി അടുത്തിടപ്പട്ടിൽ നിന്നും ഇന്ത്യയുടെ കഴി വിനിപ്പുറം സാമ്രാജ്യ വജനാവിലേക്കു സംഭാവന ചെയ്തുകഴിഞ്ഞു് എന്നി ക്കു ബോധ്യമായിട്ടുണ്ട്. ഇങ്ങനെ പറയുമ്പോൾ എൻറീ നാടുകാരിൽ ഭൂപിപ കഷ്ണിന്റെയും അഭിപ്രായമാണു് ഞാൻ പറയുന്നതെന്ന് എനിക്കെന്നിയാ.

ഈ സമേഖതന്മ എനിക്ക് സാമ്രാജ്യരക്ഷയെന്ന പൊതുപക്ഷ്യത്തിനായു ഒരു അത്മസമർപ്പണമില്ലെന്നു ദൃശ്യമായ ആളുള്ളെ പടിയാണ്. ഞങ്ങളിൽ പലർക്കും അങ്ങനെയാണെന്നു് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. എന്നാൽ തെങ്ങളുടെ ത് ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥാപിതിവിശേഷമാണ്. തെങ്ങളിൽ സാമ്രാജ്യത്തിലെ ഏല്ലാവ രൂപ ചേർന്നുള്ള പക്ഷാളിത്തത്തിനു് പുറത്താണ്. കൂടുതൽ നല്ല ഭാവി പ്രതിക്രി ചൂഡി ആത്മസമർപ്പണമാണു് തെങ്ങളുടെതു. ആ പ്രതിക്രി എന്നതാണെന്ന് വൃക്ക തമായും നിസ്സംഗയമായും താങ്കളോടു് പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ താങ്കളോടു് എൻറീ രാജ്യത്തോടു് സത്യസന്ധ്യതയില്ലാതെ പെരുമാറുകയാൽതിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ സാക്ഷാത്കാരക്കാരത്തിനായി ഞാൻ വിലാപേശുകയെല്ലെണ്ണം. എകിലും പ്രതി കഷാംഗമമന്നാൽ സാമ്രാജ്യത്തെക്കുംചൂഡി മോഹംഗമായിരിക്കുമെന്ന് താങ്കൾ അറിപ്പാണിരിക്കുണ്ട്.

ഞാൻ വിട്ടുകളിയാൻ പാടില്ലാതെ ഒരു കാര്യമുണ്ട്. അന്നോന്നുവുന്നും അകൾപ്പായും പൊറുക്കണമെന്നു് താങ്കൾ തെങ്ങളോടു് അഭ്യർത്ഥിപ്പിച്ചു നില്ക്കുന്നും ഉദ്യോഗസ്ഥമാരുടെ വശത്തു നിന്നുള്ള അതിക്രമങ്ങളും ദുരിവു താങ്കളിലും പൊറുക്കണമെന്നു് അതുകൊണ്ടുപേശിക്കുന്നുകിൽ അതു സ്വികരിക്കാൻ ഞാൻ ശക്തനാല്ലെന്നു്. സംഘടിതക്കാരുടെ അതിക്രമങ്ങൾ ഞാൻ പരമാധിപി എന്നിരിക്കും. ധാരതാധിക്രമാടും അതിക്രമം കാട്ടരുതെന്നും, മുഖ്യമാരിക്കലാലും ചെയ്തിട്ടില്ലാതെത്തുപോലെ പൊതുജനാഭിപ്രായം തേടുകയും അതിനെ മാനിക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നും ഉദ്യോഗസ്ഥമാരോടു് ആവശ്യപ്പെടുകയാണ് വേണ്ടത്. ചുവാറനിൽ ദീർഘകാലമായി നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു അതിക്രമത്തെ ചെറുതുകൊണ്ട് ഫീട്ടീഷ്റ് നീതിന്യായത്തിന്റെ ആര്യത്തികമായ പരമാധികാരം നേരുതെ ഞാൻ വെള്ളിപ്പെടുത്തി. വെയ്ക്കായിൽ ഗവൺമെന്റിനെ ശരീച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ജനങ്ങൾക്ക് തെങ്ങൾ പ്രതിനിധിയാണു് ചെയ്യുന്ന സത്യത്തിനുവേണ്ടി കാഴ്ചപ്പെട്ടാണു് തയ്യാറായപ്പോൾ, തെങ്ങൾ തന്നെയാണു് യഥാർത്ഥ ശക്തി, ഗവൺമെൻറിലും, എന്ന് അനുഭവപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് സർക്കാരിനേന്നടുള്ള ജനങ്ങളുടെ വിലാപം കുറഞ്ഞുവരുന്നു. സർക്കാരി ജനങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയുള്ളതായിരിക്കണമെന്ന് അവർ സംശാനം പറയുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള സർക്കാർ, അനീതിയനുഭവപ്പെടുന്നിടത്ത് അചുടകരേണ്ട ടും ആദരവോടു് കൂടി നടത്തുന്ന നിയമലംഘനത്തെ കുമ്മിക്കുമെന്നും അവർ കരുതുന്നു. അങ്ങനെ തുംബതിനു് ഞാൻ നേരിട്ടു്, സുന്നിശ്ചിതമായി, പ്രത്യേകം നന്ദകിയ സംഭാവനയാണ് ചന്ദ്രാരൻ - വൈശ്വാ സമരങ്ങൾ. ഇന്നൊതിനി പ്രവർത്തനങ്ങൾ വേണ്ടെന്നു വെക്കാൻ പറയുന്നത് എൻറീ ജീവൻ വേണ്ടെന്നു വെക്കാൻ പറയുകതനെയാണ്. മുഗ്ധരക്തിക്കുപകരം

സന്നേഹശക്തിയുടെ പര്യായമായ ആത്മശക്തിയിൽ ഫപവില്ലിക്കാൻ എന്നി കു കഴിണ്ടെങ്കിൽ എറ്റവും ഭൂക്ഷമായി എതിരിട്ടുന്ന മുഴുവൻ ലോകത്തെ യും ധിക്കരിക്കാൻ കെല്ലപ്പൂർണ്ണ ഏറിന്നും നിങ്ങൾക്കു കാണിച്ചുതുടരാൻ സാധിക്കുമെന്ന് എന്നിക്കിരിയാ. അതിനാൽ സഹനന്തരിക്കിട്ടു നിന്തുന്നയഥം എന്നെന്ന് ഓവിത്തതിൽ ആവിഷ്കരിക്കാൻ എന്നാൽ കാലാദിക്ഷാ കൂടാതെ എപ്പോഴും പരിശീലിപ്പുകാണിക്കുവും. താൽപര്യമുള്ളവരുടെ അംഗികാരങ്ങളിനായി ആ സഹനത്തോടും എന്നാൽ സമർപ്പിക്കയും ചെയ്യും. മറ്റൊരുക്കില്ലോ പ്രവർത്തി നാനിൽ എന്നാൽ എൻപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതിന്റെ ലക്ഷ്യം ഈ തത്ത്വത്തിൽ ആശയിക്കുവും.

അവസാനമായി, മുഹമ്മദിൽ രാജ്യാഖ്യം ദായിച്ചതിൽ നിന്മത്തായ ഉറപ്പുതാൻ ചുട്ടവർത്തിയുടെ മന്ത്രിമാരുടു താങ്കൾ ആവശ്യമുള്ളം എന്നു നാനാശാഖക്കുന്നു. എല്ലാ മുഹമ്മദിലെ അന്തിൽ അഡായ താല്പര്യ മുള്ളുവരാണെന്നും താങ്കൾക്കിരിയാക്കുന്നും. എന്നു പരിനൃതവന്ന നിപ്പക്ക് അവരും ഒരു കാലുഗ്രതിൽ എന്നിക്ക് ഉദാഹരിന്നുകാണ് സാമ്പത്തികം. അവരുടെ സകട ഔദി നാജുക്കുടെ സകടങ്ങളുണ്ട്. ആ രാജ്യങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങൾ പരമാവധി നിപ്പക്കർഷയോടെ ആദിക്കുന്നതിലും. അവരുടെ ആരാധനാല്പംഡണ്ഡേജുള്ള കേന്ത്യാദാരണാലൈ മാനിക്കുന്നതിലും. ഇന്ത്യയുടെ സ്വയാഭാവാവകാശവാദം നിന്തിയുക്തമായും വേണ്ടണമയത്തും. താങ്കൾ പരിശീലിക്കുന്നതിലും മാണം സാമ്രാജ്യങ്ങിന്റെ രക്ഷ നിലകൊള്ളുന്നത്. മാല്ലിപ്പുകാരക്കുള്ള രാജക്കു തി ഇന്ത്യാക്കാരിലും ഉണ്ടാക്കാം എന്നുണ്ടെന്നും നാനാശിക്കുന്നു”.

28. മരണത്തിന്റെ പട്ടിവാതത്തിൽ

പട്ടാളത്തിൽ ആരുളുച്ചേരിക്കൽ പ്രചാരണവുമായി നന്ന് നാനി എന്നെന്ന് ആരാധനാശും എന്നോക്കുരാ നശിച്ചില്ല. ആ ദീനാജ്ഞാളിൽ എബ്രാഹിം ക്ഷേമം മുഖ്യമായും നിലക്കുവരവുള്ളില്ലെ, ചെറുനാശങ്ങളില്ലെ, തദ്ദേശി ബെണ്ണ കുടുമ്പി കഴിക്കുന്നത് ആരോഗ്യത്തിനു ഹാനിക്കരാണെന്ന് എന്നിക്കുതിയാ മാറിക്കുന്നു. എന്നിട്ടും നാനുന്നു ചെയ്തു. തന്മുഖം എന്നിക്ക് ചെവുതായി വയറുകൾ പിടിച്ചെടു. നാനുന്നു കാര്യമാണില്ലെ ഉള്ളംകിടു ചെങ്കുറാണുള്ള തുപാബല അന്നാരവുകെട്ടു ആദ്യമാനനിലേക്ക് പോവുകയും ചെയ്തു. അക്കാ ദാന്തു നാനിൽ തീരു ചെങ്കു കഴിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നും ക്ഷേമം കഴിക്കാംവു നാാൽ സുവാമാകുംകുംനും നാാൽ കരുതി. റാവിലഭാഷ ക്ഷേമം പിഡ്യുന്നു കുറിച്ചുകു കുടി ചെയ്തപ്പോൾ എന്നിക്കു സംക്ഷാരം സുവാമാരെന്നു തോ നുകയും ചെയ്തു. എക്കില്ലോ പുംബാസ്യവം കിട്ടുമെങ്കിൽ ഉപബാസം കീഴ്സംഭവാണെന്ന് എന്നിക്കാരിയാമായിരുന്നു. അഭിവാ എന്നതെന്നതിലും കഴിക്കുംയാണെ കിൻ ആത്യ പഴചുറ്റുമാനുമായിരുന്നു. എന്നും നാൻ ധരിച്ചിരുന്നു.

അന്ന് എന്നോ ആരാധനാശിക്കുന്നതിനും ഉച്ചക്കു ക്ഷേമമാനും

വേണ്ണെന്നു ഞാൻ കസ്തുർബായോടു പറഞ്ഞിരുന്നൊക്കില്ലും അവർ പ്രലോഭി സ്ഥിക്കയാൽ ഞാൻ വഴിഞ്ഞി. പാലോ പാല്പദ്ധനങ്ങളോ കഴിക്കില്ലോന്ന് ഞാൻ പ്രതിജ്ഞയെടുത്തിരുന്നതിനാൽ കസ്തുർബാ എനിക്കായി മധ്യരൂപത്തോളം ഗോത്രവുക്കണ്ണി പ്രത്യേക ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നു. അതിൽ നെയ്ക്കു പകരം എല്ലായാണു ചേർത്തിരുന്നത്. എനിക്കായി ഒരു കോപ്പ നിരീയ ചെറുപയറ്റും വച്ചിരുന്നു. എനിക്കാ സാധനങ്ങൾ ഖുശക്കമായിരുന്നു. കുഴപ്പമുണ്ടാവില്ലെന്ന പ്രതിക്കാശയിൽ കസ്തുർബായെ സന്തോഷിപ്പിക്കാനും എന്നേൻ നാവിനെ സിപ്പിക്കാനും വേണ്ടി ഞാനവയിൽ കുറിച്ചു കഴിക്കാമെന്നു വിചാരിച്ചു. എന്നാൽ ചെക്കുത്താൻ ഒരവസ്രം കിട്ടാൻ കാത്തിരിക്കയായിരുന്നു. അല്ലെങ്കിലും കഴിക്കുന്നതിനു പകരം ഞാൻ നിരീയ കേഷിച്ചു. അത് മരണാന്തരിക്കാനും മാത്രം കഴിക്കുന്നതിനു പകരം ഞാൻ നിരീയ കേഷിച്ചു. അത് മരണാന്തരിക്കാനും ഒരു മണിക്കൂറിനകം വയറുകടി രൂക്ഷമായിരിക്കുന്നു.

അനും വൈക്കിട്ടു തന്നെ എനിക്കു നധിയാണിലേക്ക് തിരിച്ചുപോകണമായിരുന്നു. പത്തു ഫർലോം മാത്രം ദുരമുള്ള സാംഭവമതിന്റെ സ്വദേശനിലേക്ക് ഞാൻ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ടു നടന്നു. അപഹമംഡാബാൻിൽ വച്ച് എന്നേൻകുടെ ചേരുന്ന ശ്രീ വല്ലഭായി എനിക്കു സുവാമില്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കി. എന്നാൽ എന്നേൻ വേദന എത്ര ദുര്ല്ലഘ്നമാണെന്ന് ഉള്ളപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഞാൻ അനുംവിച്ചില്ല.

ഞങ്ങൾ നധിയാണിൽ ഏകദേശം പത്തുമണിക്കത്തി. ഞങ്ങളുടെ പ്രധാന കേന്ദ്രമായിരുന്ന ഹിന്ദു-അനാമാശ്രമത്തിലേക്ക് സ്വദേശനിൽ നിന്ന് അര മൈൽ ദൂരമെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ എനിക്കതു പത്തുമൈൽ പോലെയായിരുന്നു. വല്ലഭാട്ടും ആ കേന്ദ്രത്തിലെത്താൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞു. പകേഷ തെരിക്കുന്ന വേദന ക്രമാന്തരം കുടുകയായിരുന്നു. കുറേ രൂപരൈഖി കുക്കുൻ ഉച്ചയാഗിക്കുന്നതിനുപകരം തൊട്ടട്ടത്ത മുറിയിൽ ഒരു മലവി സർജ്ജനപാത്രം വെച്ചുതരാൻ ഞാനാവശ്യപ്പെട്ടു. അതിൽ എനിക്കു ലജ്ജയുണ്ടായിരുന്നു. പകേഷ വേറെ വഴിയില്ലായിരുന്നു. ശ്രീ. പുൽചന്ദ് ഉടനെ ഒരു മലവിസർജ്ജനപാത്രം കൊണ്ടുവന്നു. എല്ലാ സുപ്രയത്തുകളും ഉൺകു സ്തംകുലരായി എനിക്കു ചുറ്റും കൂടി. അവരെല്ലാം എനിക്കു സ്വന്നഹവും ഉപചാരവും ചൊരിഞ്ഞു. പകേഷ, അവർക്ക് എന്നേൻ വേദന നിക്കാൻ കഴിഞ്ഞുണ്ട്. എന്നേൻ ശാര്യം അവരുടെ നിസ്തുപ്പായതെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. എല്ലാ വൈദ്യുതാധാരങ്ങും ഞാൻ നിരസിച്ചു. മരുന്നു കഴിക്കാൻ വിസ്താരിച്ചു. പകരം എന്നേൻ തെറ്റിനു ശിക്കയന്നുവെിക്കാൻ ഞാനിഷടപ്പെട്ടു. അതിനാൽ അവർ നിസ്തുപ്പായതെ നിരസിച്ചുവെിക്കാൻ ചെയ്തു. ഇരുപത്തിനാലും മണിക്കൂറിനകം മുപ്പേരു നാല്പുതൊ പ്രാവശ്യം എനിക്കു മലവി സർജ്ജനം വേണിവന്നു. തുടക്കത്തിൽ പഴവാറുപോലും കഴിക്കാതെ ഞാൻ ഉപഭാസമെടുത്തു. വിശപ്പിപ്പിച്ചാം ഇല്ലാതായി. എനിക്ക് നല്കു ഉരുക്കുശരിരമുണ്ടെന്ന് ഏകാലവും ഞാൻ അഭിമാനിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ എന്നേൻ

ഗർഭം അപ്പോൾ കേവലം കളിമൺ കുന്നയായിത്തിരുന്നിരുന്നു. അതിന്റെ ഏലും പ്രതിരോധക്ക്രമം നശിച്ചിരുന്നു. ഡോക്ടർ കൗശലാ വന്ന് മരുന്നു കഴിക്കാൻ എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. ഞാൻ വിസമ്മതിച്ചു. ഒരു കൃതിവയ്ക്കു നടത്താമെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. അതും ഞാൻ സമ്മതിച്ചീലി. കൃതിവയ്പി നെക്കുറിച്ചുള്ള എൻഡീൻ അക്കാലത്തെ അജ്ഞന്ത തികച്ചും പരിഹാസ്യമായി രുന്നു. ഏതോ പലമായിരിക്കണം (വസുദിക്കെന്നപോലെ) കൃതിവയ്പിനു പയ്യാഗിക്കുന്നതെന്നായിരുന്നു എൻഡീൻ ധാരണ. എന്നാൽ ഡോക്ടറുണ്ട് ശിച്ച കൃതിവയ്പ് ഒരു സസ്യ സത്തിന്റെതാണെന്നു പിന്നിട്ടു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. പക്ഷേ ആ അറിവ് പ്രയോജനപ്പെട്ടുത്താനാവാത്തതെ വൈകിപ്പോയി. വയറിലുകം, തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞാനാകെ തളർന്നു. തളർച്ചമുള്ള ബ്യുഡില്മേംതൊടുകൂടിയ ജുറം വന്നു. സ്കേപ്പറിതന്നാർ കുടുതൽ പരിഭ്രാന്തരാക്കുകയും കുടുതൽ ഡോക്ടർമാരെ വരുത്തുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ, അവർ പായുന്നതു കേൾക്കാത്ത ഒരു രോഗിയെ അവർക്കെന്നു ചെയ്യാൻ കഴിയും?

അംബാലാൽ സെട്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നല്ലവളായ ഭാവുയും നധിയാണിലെത്തി, എൻഡീൻ സഹപ്രവർത്തകരുമായാലോചിച്ച ശേഷം അഹമ്മദാബാദിലുള്ള തന്റെ മിർസാപുർ ബങ്കിളാവിലേക്ക് എന്നെ വളരെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കൊണ്ടുപോയി. ഈ രോഗകാലത്ത് എന്നിക്കു കിട്ടാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായതിനെന്നകാശിനിസ്വാർത്ഥവും സ്കേപ്പറപ്പുറവുമായ ശുശ്രാഷ മറ്റാർക്കും കിട്ടുക സാഖ്യമുണ്ട്. എന്നാൽ ഒരു ചെറുപുണി എൻഡീൻ ശരിഞ്ഞതെ കുടുതൽ ശ്രാഷ്ട്രപ്പിച്ചുകൊണ്ടു വിട്ടുമാറാതെ നിന്നു. രോഗം നിശ്ചയപോയെങ്കുമെന്നും മാരകമാകാൻ സാധ്യതയുണ്ടെന്നും എന്നിക്കു തോന്തി. അംബാലാൽ സെട്ടിന്റെ വിട്ടിൽ എൻഡീമേരെ ചൊരിയാവുന്നതിന്റെ പരമാവധി സ്കേപ്പറഗുശ്രാഷകൾ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടു കിട്ടിട്ടും എന്നിക്കു അസന്ത്രമായി തോന്തി. എന്നെ ആസ്ഥാനത്തിലേക്കു മാറ്റാൻ ഞാനദ്ദേഹത്തോടാവശ്യപ്പെട്ടു. എൻഡീൻ നിർബന്ധയത്തിന് അദ്ദേഹം വഴിയേണ്ടിവന്നു.

ആഗ്രഹത്തിലെ കിടക്കയിൽ അങ്ങനെ വേദനക്കാണ്ടു ഞാൻ പുളിയും സേപ്പാൾ, ജർമ്മൻ യുദ്ധത്തിൽ പുറഞ്ഞായും പരാജയപ്പെട്ടുന്നും പട്ടാളത്തിൽ ഇന്തിര ആക്രെ ചേർക്കേണ്ടതിലേണ്ടുണ്ടു കമ്മിഷണർ അറിയിച്ചുവെന്നുമുള്ള വാർത്ത ശ്രീ. വല്ലേഡായി കൊണ്ടുവന്നു. ഇന്തിര പട്ടാളത്തിൽ ആക്രെ ചേർക്കാൻ കേൾക്കേണ്ടതിലേണ്ടുണ്ടെന്ന വ്യക്താനം വലിംഡാഡാസമായനുവേണ്ടപ്പെട്ടു.

ഈ സമയത്ത് ഞാൻ ജലച്ചിക്കിൽസ് പ്രയോഗിച്ചു നോക്കുകയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് കുറച്ചാശാസം കിട്ടി. എന്നാൽ ശരിരം പൂർണ്ണിപ്പെട്ടു തന്നുക വളരെ ബ്യുഡിമുട്ടുള്ള പണിയായിരുന്നു. വൈദ്യുപദേശംകൾ വളരെയുണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഉപദേശങ്ങൾ കൊണ്ട് എന്നെ വിർപ്പുമുട്ടിക്കു കയ്യും ചെയ്തു. എന്നാൽ അവയാണും സ്വികരിക്കാൻ എന്നിക്കു മനസ്സുവാനില്ല. പാല്യം തദ്ദേശപ്രാണികളും കഴിക്കില്ലെന്ന പ്രതം മുലമുള്ള ബ്യുഡിമു

ട്ടോഴിവാക്കാൻ, മാംസസുപ്പി കഴിക്കാൻ രണ്ടുമുന്നു പേര് ഉപദേശിച്ചു. അവരുടെ ഉപദേശത്തിനുപോങ്ങലുകമായി ആയുർവ്വേദത്തിൽ നിന്ന് പ്രമാണങ്ങളും ഹിന്ദുക്കല്ലും ചെയ്തു. അവരിലേബാരാൾ മുട്ട കഴിക്കാൻ ശക്തിയായി ശൃംഗാർ ചെയ്തു. എന്നാൽ അവരോടൊക്കും ഒറ്റ മറുപടിയേ എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ - സാഖ്യമല്ല.

കൈഞ്ഞക്രമം എന്നിക്കും ശാസ്ത്രവിധികൾ നോക്കി നിർണ്ണായിക്കാണുള്ളതായിരുന്നില്ല. ആതെ എൻഡേ ജീവിതത്തിയുമായി ഇഫചോർജ്ജത്തു നേര്യത നോയിരുന്നു. വാഹന്യുപമാണഞ്ചളാർ നയിക്കപ്പെടാതെ നോയി എൻഡേ ജീവിതഗതി മാറിയിട്ടുമ്പണ്ട്. അവ നഷ്ടപ്പെട്ടാൽവരുക്കാണും ജീവിക്കാൻ എന്നിക്കൊടും ആഗ്രഹമില്ലായിരുന്നു. എൻഡേ ഭാരവയുടെയും കുട്ടികളുടെയും സന്ദർഭത്താൽ കാര്യമായിരുന്നു. എൻഡേ നീർദ്ദാക്ഷിണ്യം നീർബന്ധിച്ചുപോന്ന ഒരു തത്തം എൻഡേ കാര്യത്തിൽ എന്നിക്കെങ്ങങ്ങന്നയാണ് ഉപേക്ഷിക്കാൻ കഴിയുക?

എൻഡേ ജീവിതത്തിലെ മൂല നീർജ്ജമായ ആസ്ഥാനം ദുർഘട രോഗം അഞ്ചുംതന്നെ എൻഡേ തത്താദശ പാരിശോധിക്കാനും സ്വയം പരിക്ഷിക്കാനുമുള്ള ഒരു അതുല്യാഭ്യർഥ എൻഡേ പ്രദാനം ചെയ്തു. ഒരു രാത്രി നോന്ന് തിക്കണ്ണ നീംഗാശയിൽ നിവത്തിച്ചു. മരണത്തിൻഡേ പടിവാതിലിട്ടുല്ലാണും നോന്നു തോന്തി. അനസ്യായ ബഹാൻ നോൻ ആളുചൂഢു. അവർ ആഗ്രഹ തത്തിലേക്ക് ദാടിവരുന്നു യോ. കനുഗ്രാമയും കുട്ടിക്കൊണ്ട് വല്ലുടായിരുന്നു. ഡോക്ടർ എൻഡേ നായി പിടിച്ചു നോക്കിയിട്ടു പറഞ്ഞു: “നീങ്ങളുടെ നായി മിട്ടപ്പും ശരിയാണ് നോൻ യാതൊരുപകടവും കാണുന്നില്ല. വല്ലതായ ക്ഷീണിം കൊണ്ട് മാനസികമായി വന്ന തകരിച്ചയാണിത്”. എന്നാൽ എൻഡേ നീരെ ആത്മവിശ്വാസം ലഭിച്ചില്ല. ആ രാത്രി ഉറക്കമെല്ലാതെ നോൻ കഴിച്ചു.

പ്രാഥമ്യം. മരം വന്നിട്ടും എന്നാൽ അന്ത്യം അടുത്താണ്ണന്ന തോന്ന പിൽ നിന്ന് എൻഡേ കൈഞ്ഞക്കു കഴിക്കാൻ ഉണ്ടെന്നു കൂടു ക്കുന്നേം അഭാവം കൈക്കുന്നു. അതുവുകാണെങ്കിൽ കേട്ടു. ആഗ്രഹത്തിലെ അഭാവം വായിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. സംസാരിക്കാൻ തീരെ താലിപ്പെറ്റു തോന്നിയതുമില്ല. നേരിയ സംസാരവും തലച്ചേരിനു ക്ഷീണിം വരുത്തുമായിരുന്നു. ജീവിക്കാൻ വേണ്ടി ജീവിക്കുന്നത് എങ്കലും എൻഡേ പിഷ്ടമല്ലായിരുന്നതിനാൽ എല്ലാ ജീവിതാശയും അവസാനിച്ചു. ആ നീറ്റുപാഠാവസ്ഥയിൽ ജീവിക്കുകയെന്നത് ഒല്ലാ ഏതൊധു യാതനയായിരുന്നു. നീനും ചെയ്യാതെയും, സ്വീഖാജ്ഞക്കുണ്ടുടെയും സഹാധിവർത്തകരുടെയും ശുശ്രൂഷ സ്വീകരിച്ചും അൻറോ ക്ഷണിച്ചു നശിക്കുന്നതു കണ്ണും കിടക്കുന്ന അവസ്ഥ.

അഞ്ചും നോന്ന് സംബന്ധവും പ്രതിക്ഷേഖിച്ചു കിടക്കുന്നും ഒരു ദിവസം ഡോ. തദ്ദേശവർക്കൾ ഒരു വിചിത്ര ജീവിയെയും കൂട്ടി വന്നു. മഹാരാഷ്ട്ര കലാരംഗവിരുന്നു ആ വുക്കം. പ്രശസ്തനായിരുന്നില്ലെങ്കിലും കണ്ണയുടെ അദ്ദേഹം എന്നാപ്പോലെരു കിറുക്കന്നാണെന്ന് എൻഡേ നോന്തി. അൻഡേ

ചികിത്സ എൻറോമേൽ പരിക്ഷിക്കാൻ വന്നതായിരുന്നു, അദ്ദേഹം ബിരുദം എടുത്തില്ലെങ്കിലും ഗ്രാൻറ് മെഡിക്കൽ കോളേജിൽ തന്റെ പഠനം ഏതാണ്ടു ചുരുതിയാക്കിയിരുന്നു. ബൈപ്പർമസമാജത്തിലെ ഒരുഗമായിരുന്നു അദ്ദേഹ മെനു പിനിക് എനിക്കെറിയാനിടയായി. ശ്രീ. കെല്ലക്കർ - അതായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേര് - ഒരു സ്വത്രാന്വേഷിയും പിടിവാഴിക്കാരനുമാണ്. മഞ്ഞു കട്ടകാഞ്ചുള്ള ചികിത്സാധികാരി എന്നും മികച്ചതെന്ന് അദ്ദേഹം കണ്ണി. അത് അദ്ദേഹത്തിന് എൻറോമേൽ പ്രയോഗിക്കണം. അദ്ദേഹത്തിന് 'ഐറ്റ് ഡോക്ടർ' എന്നു ഞങ്ങൾ പേരിട്ടു. യോഗ്യത നേടിയ ഡോക്ടർമാരിക്കു സാധിക്കാതെ ചിലതു താഴെ കണ്ണെത്തിയിട്ടുണ്ടെന്ന പൂർണ്ണ ഫോയ്യാ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ട്. തന്റെ ചികിത്സാരിതിയില്ലെങ്കു വിശ്വാസം എന്നിലേക്കു സംകുലീപിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞില്ലെന്നത് എനിക്കും അദ്ദേഹത്തിനും വിഷമം തോന്ത്രിയ കാരുമാണ്. ഒരുപാടം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചികിത്സ തിരി ഞാൻ വിശദിക്കുന്നു. ഫക്ഷ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചില നിഗമനങ്ങൾ തിട്ടുക്കണ്ടിൽ മുപ്പട്ടുതീരുത്താണെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണെത്തല്ലുകളുടെ ഗുണങ്ങൾ എന്നൊക്കെയായാലും എൻറെ ശരീരത്തിൽ പരിക്ഷിച്ചുകൊള്ളാൻ ഞാൻ അനുവദിച്ചു. ബാഹ്യപ്രച്ചികിത്സ എനിക്കു സമ്മതമായിരുന്നു. ദേഹം മുഴുവൻ എൻസു കൊണ്ടു പൊതിയുകയാണ് ആ ചികിത്സ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചികിത്സ എന്നില്ലെങ്കിലും അവകാശവാദ എനിക്കണ്ടി കരിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ലെങ്കിലും അത് തീരുച്ചയായും എനിൽക്കു പൂർത്തിയാരും ശക്തിയും പ്രതിക്ഷയും ജനിപ്പിച്ചു. മനസ്സിലെ ഉണർവ്വു സ്വാഭാവികക്കായും ശരീരത്തിൽ ആവർത്തനക്കുയും ചെയ്തു. എനിക്കു വിശ്വേണ്ടുവെച്ചുകയും അഞ്ചുപത്തു മിനിറ്റ് പത്രുക്കെ നടക്കാൻ കഴിയുകയും ചെയ്തു. എൻറെ ആഹാരത്തിൽ അദ്ദേഹം ഒരു പാഠിക്കരാറം നിർദ്ദേശിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "പച്ച മുട്ട കഴിച്ചാൽ നിങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ വലം കിട്ടുകയും ആരോഗ്യം എളുപ്പം വിശേഷിക്കാൻ കഴിയുകയും ചെയ്യുമെന്ന് ഞാൻ ഉറപ്പുതരുന്നു. പാലുപോലെ നിരുപ്പുവാശം തുടക്കമായും ആൽ തീരുച്ചയായും മാംസക്കണ്ണിൽപ്പെടുകയില്ല. പിന്നെ എല്ലാ മുട്ടയും വിശ്വാന്തരത്തിലെ, നിങ്ങൾക്കു ദിയാമോ? നിർവ്വിജ്ഞാക്കിയ മുട്ടകൾ അഞ്ചാടിയിൽ കിട്ടു". എന്നാൽ, നിരിഖിജ്ഞാക്കിയ മുട്ട കഴിക്കാൻ പോലും ഞാൻ ഒരുക്കമായിരുന്നില്ല. എനിക്കു കൈവന്ന ദേഹസ്വീകാരം തന്നെ പൊതുപ്രവർത്തനങ്ങളിൽ താഴ്വരുംകു കാണാൻ എന്നു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നു.

29. റഹ്മത് ബില്ലുകളും എൻറെ ധർമ്മസങ്കടവും

മാമ്പരാനിലേക്കു താമസം മാറ്റിയാൽ എനിക്കു കൂടുതൽ വേഗം സൂഖ്യം കുറുക്കുമെന്ന് സ്വന്നേഹിതനാരും ഡോക്ടർമാരും ഉറപ്പ് പറഞ്ഞാനാൽ ഞാന് ജ്ഞാനാട്ടു പോയി. എന്നാൽ മാമ്പരാനിലെ വെള്ളേം കുന്നതതാകയാൽ

എൻറീ അവിടങ്ങളെ വാസം അതുയികം ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളതായി. വയറുകടി പിടി പെട്ടതുമുലം എൻറീ ശുദ്ധപ്രദേശം വളരെ മുഖ്യവായിരുന്നിരുന്നു. വിള്ളു ലുകൾ മുലം മലവിസർജ്ജന സമയതൽ മർമ്മഭേദകമായ വേദന അനുഭവ പ്പെട്ടിരുന്നു. അതിനാൽ കേഷിക്കുക എന്ന ആഗ്രഹം തന്നെ എന്നിൽ ദേശം നിറിച്ചു. ആ ആച്ചപ കഴിയുമുണ്ട് എന്നിക്കു മാറ്റേണ്ട് വിഡേണ്ടിവനു. ഗൗരവം ലാൽ വാകൾ ഇതിനോടു എൻറീ ആരോഗ്യപാലകനായി സ്വരം മാറുകയും യോക്കം ലോറിനേനക്കാണു നോക്കിക്കണ്ണമെന്നു നിർബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ യോ. ദോഖിന കൊണ്ടുവന്നു. പെട്ടെന്നു തിരുമാനമട്ടക്കാനുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ വൈഭവം എന്നെ വഴികരിച്ചു.

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “പാലുകഴിക്കാതെ നിങ്ങളുടെ ശരീരത്തെ വിശ്വാശരോഗ്യതുള്ളിതാക്കാൻ എന്നിക്കു കഴിയില്ല. അതിനു പുറമെ ഇരുസ്യു-പാഷാണ - കുത്തിവിഥപ്പുകൾ കൂടി എടുക്കുകയാണെങ്കിൽ നിങ്ങളുടെ ശരീരം പുരുഷവാസമായിലാക്കാമെന്നു ഞാൻ തിരിത്തും ഉറപ്പുതരാം.”

ഞാൻ മറുപടി നൽകി: “നിങ്ങൾക്ക് ആ കുത്തിവിഥപ്പുകൾ എന്നിൽ നടത്താം. പകേശ പാല് മരുഭരു വിഷയമാണ്. അതു കഴിക്കില്ലെന്നു ഞാൻ പ്രതിജ്ഞാനയെടുത്തിട്ടുണ്ട്”

“നിങ്ങളുടെ പ്രതിജ്ഞാ ശരീരക്കും ഏതുവിധന്തിലാണ്?” ഡോക്കൻ അനോഷ്ടച്ചു.

എൻറീ പ്രതിജ്ഞയുടെ മുഴുവൻ ചരിത്രവും കാരണങ്ങളും ഞാൻ വിവരിച്ചു. പാലു മുഴുവൻ കിട്ടാൻ വേണ്ടി പശുവിനെന്നും എറുമയെന്നും ‘പുരുക്ക’ എന്ന പീഡനത്തിനു വിധേയമാക്കുന്നതെപ്പറ്റി അറിയാനിടയായതു മുതൽ എന്നിക്കുങ്ങാനെ പാലിനോടു വെറുപ്പുണ്ടായെന്നും മറ്റും വിശദമാക്കി. കുടാതെ, പാൽ പ്രകൃത്യാ മനുഷ്യന്റെ ക്ഷേണംമല്ലെന്ന അഭിപ്രായം എന്നിക്ക് എക്കാലവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാനതിന്റെ ഉപയോഗം പാടെ ഉപേക്ഷിച്ചു. ഈ സാഭാപ്തണ മുഴുവൻ കേടുകൊണ്ട് കസ്തുർബാ എൻറീ കട്ടിലിനടത്തു നിലപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

“എന്നാൽ തിരിച്ചയായും ആടിന്റെ പാലു കഴിക്കാൻ നിങ്ങൾക്കു വിരോധമുണ്ടാവാനിടയില്ലെല്ലാം?” കുസ്തുർബാ ഇടക്കുകയറി ചോദിച്ചു.

ഡോക്കൻറും അതുതന്നെ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ അട്ടിനിപാലു കൂടിക്കുമെങ്കിൽ, എന്നിക്കുതുമതി.”

ഞാൻ കീഴടങ്ങി. സത്യാഗ്രഹസമരം ഏറ്റുടക്കമാനുള്ള എൻറീ തീവ്യാലിലാപം എന്നിൽ ശീവിക്കാനുള്ള ശക്തമായ ആഗ്രഹം സ്വീക്കിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എൻറീ പ്രതിജ്ഞയുടെ സാരാംശത്തെ ബലിക്കിച്ചുകൊണ്ട് അതിന്റെ വാച്ചാർത്ഥം പാലിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ സംതുപ്പത്തിയാണെന്നു. എന്നെന്നാൽ പ്രതിജ്ഞയെടുക്കുമ്പോൾ പശുവിനെന്നും എറുമയുടെയും പാലി ന്റെ കാലുമെ എൻറീ മനസ്സിലുണ്ടായിരുന്നുള്ള എക്കില്ലാം സാഭാവികമായും അതിൽ എഴും മുഗ്നങ്ങളും പാലു അടങ്കിയിരുന്നു. മാത്രമല്ല,

പ്രകൃത്യാ പാൽ മനുഷ്യരുടെ ക്ഷേണമല്ലാനു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നോൾ പാൽ ട്രൂ കഴിക്കുന്നതു ശരിയല്ലതാനും. ജീവിക്കാനുള്ള ഇച്ചു സത്യങ്ങളോ ടുള്ള കെത്തിയെക്കാൾ ശക്തിയുള്ളതാണെന്നു തെളിഞ്ഞു. അങ്ങനെ സത്യാ രാധകൻ തന്റെ വിശ്വാദാദർശനത്തെ സത്യാഗ്രഹ സമരം നടത്താനുള്ള മോ ഹരതാൽ വരിക്കൽ ബലികഴിച്ചു. ഈ പ്രവൃത്തിയുടെ ഓർമ്മ ഇപ്പോഴും എൻറെ പ്രദയങ്ങളും ഏനിൽക്കും പശ്ചാത്യാപം നിരാക്കരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആട്ടിൻ പാല് എങ്ങനെ ഉപേക്ഷിക്കാമെന്ന് ഞാൻ നിരന്തര ചിന്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ സേവന തത്പരതയെന്ന അതിസുക്ഷ്മമായ ആ പ്രഘാണന്തരതിൽ നിന്ന് എന്നെ സ്വത്ത്രനന്നകാണ് എനിക്കിന്ത്യുവരു കഴിയുന്നില്ല. അത് ഇപ്പോഴും എന്നെ പിടിയിൽ വച്ചിരിക്കുന്നു.

അപർിസാസംബന്ധമായ എൻറെ ഗവേഷണങ്ങളുടെ ഭാഗമെന്ന നില കണ്ട് എൻറെ ക്ഷേണപരിക്ഷേണങ്ങൾ എനിക്കു പ്രിയപ്പെട്ടവയാണ്. അവ എനിക്കു വിനോദവും ആമോദവും തരുന്നു. എന്നാൽ ആട്ടിൻപാല് കഴിക്കുന്ന ത് എന്നെ അപർിസാസംബന്ധമായ കാരണം ക്ഷേണസാംബന്ധമായ അപർിസാസ് കഴി നിരക്കാത്തത് എന്നതിനെക്കാൾ സത്യതിന്റെ വിക്ഷണത്തിൽ അതെ രൂ പ്രതിജ്ഞാലംഘനമാണ് എന്നതഭേദം. സത്യതിന്റെ ആദർശമാണ് അപർിസാസാ ദർശനത്തെക്കാൾ എനിക്കു കൂടുതൽ മനസ്സിലാക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു. സത്യതിനേലുള്ള എൻറെ പിടിവിട്ടുപോയാണ് എനിക്കാരിക്കു ലും അപർിസാസയുടെ പ്രഫേഴ്ലികയ്ക്കുത്തരം കാണാനാവില്ലെന്നാണ് എൻറെ അനുഭവം എന്നാട്ടു പറയുന്നതു. സത്യതിന്റെ ആദർശം പ്രതിജ്ഞയും ദു അക്ഷരാർത്ഥത്തിലും ആന്തരാർത്ഥത്തിലുമുള്ള പാലനം ആവശ്യപ്പെട്ടു നു. പലും കുടിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ പ്രതിജ്ഞയുടെ ബാഹ്യരൂപത്തെ, - അക്ഷരാർത്ഥത്തെ - മാത്രം പാലിക്കുന്നതിലും അതിന്റെ ആന്തരാർത്ഥ ഒരു - ആത്മമാവിഡം - ഞാൻ സഹിച്ചിച്ചു. അതാണ് എന്നെ പിഡിപ്പിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ഈ വ്യക്തമായ അഭിവൃണ്ടായിട്ടും എനിക്ക് എൻറെ മാർഗ്ഗം മുന്നിൽ തെളിഞ്ഞു കാണാൻ കഴിയുന്നില്ല. വേറെത്തരതിൽ പറഞ്ഞാൽ ഒരു പക്ഷം, നേരായ മാർഗ്ഗം പിന്തുടരാൻ വേണ്ട ദൈര്ଘ്യം എനിക്കില്ല. ദണ്ഡിന്റെയും ആന്തരാർത്ഥ നന്നുണ്ടെന്ന് എന്നെന്നാൽ സംശയത്തിനു പ്രധാന കാരണം വിശ്വാസത്തിന്റെ - കെത്തിയുടെ - കുറവോ ഭൂദിവല്ലമോ അണ്. അതിനാൽ എൻറെ രാപകലുള്ള പ്രാർത്ഥന "പ്രഭോ, എനിക്കു വിശ്വാസം തരിക" എന്നാണ്.

ആട്ടിന്റെ പാല് ഞാൻ കഴിച്ചു തുടങ്ങിയ ഉടൻ ഡേം. ഭലാൻ എൻറെ ഗുഡവാരത്തിലെ വിള്ളലുകൾക്ക് വിജയകരമായ ഒരു ശസ്ത്രക്രിയ നടത്തി. ഞാൻ സുവാച്ചാപിച്ചു വന്നതിനുസരിച്ചു ജീവിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹവും വിശ്വാസം ഉണ്ടായി. അതു വിശ്വാസിച്ചും ഇഷ്യാൻ എനിക്കായി ജോലി കരുതി വച്ചിരുന്നതു കൊണ്ടാണ്.

അരോഗ്യം വിശ്വാസടുക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്തിന്തുടങ്ങിയ ഘട്ടത്തിലാണ് റാള്ക്ക് കമ്മിറ്റിയുടെ റിപ്പോർട്ടു പ്രസിദ്ധിച്ചതു ഞാൻ പത്രങ്ങളിൽ

വായിക്കാനിടയായശ്രീ. അതിന്റെ ശുപാർശകൾ എന്നെ നടുക്കികളെന്നു. അതിനേൻ്തെന്നാൽ ഉചിതമായി വള്ളത്തും പ്രവർത്തിക്കണമെന്ന നിർദ്ദേശവുമായി ശക്രിയാർത്ഥി ബഹുമാനം ഉമർ സാഖാനിയും എന്നെ സമീപിച്ചു. എലാഞ്ചരു മാസത്തിനും എന്നെ അപരമഭാബാദിലേക്കു പോജി. മിക്കവാറും എല്ലാ ദിവസവും എന്നെനവന്നു കാണുമായിരുന്ന വള്ളഭോധിയോട് എൻറീ ആര്യങ്കൾ എന്നും അറിയിച്ചു. “എന്നെകില്ലെ ചെയ്യണം” എന്നുപറയേണ്ടൊടു പറഞ്ഞു. “ഈ സാഹചര്യത്തിൽ നമ്മുടെക്കുറു ചെയ്യാൻ കഴിയും?” അദ്ദേഹം മറ്റൊപ്പി നല്കി. എന്നു പറഞ്ഞു: “ഈതിനെ എതിരെക്കുന്ന പ്രതിജ്ഞയെത്തിൽ ഒഴിവായക്കാൻ കൈവിരലിലെല്ലാവുന്നവരെയെങ്കിലും കണ്ണുകുട്ടുകയും അവരുടെ ഏതിരെപ്പിനെ വകരവക്കാതെ ഈ ശുപാർശകൾ അയ്യമാക്കുകയും ചെയ്യകയാണെങ്കിൽ നമ്മൾ ഉടൻ സത്യാഗ്രഹം തുടങ്ങണം. എന്നെന്നു നേരിട്ടില്ലായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ മറ്റൊള്ളിപ്പാർ എൻറീ കൂടു ചേരിന്നുകൊള്ളുമെന്നു പ്രതിക്രിയാർത്ഥി എന്നു സത്യാഗ്രഹം നുടക്കായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോഴാണെങ്കിൽ എൻറീ ഇപ്പോൾപാഠാവസ്ഥയിൽ എന്നതിനു തിരിച്ച അട്ടാ പ്രതനാജ്ഞനു തോന്നുന്നു.

ഈ സംഭാഷണത്തിന്റെ ഫലമായി എന്നോടു ബന്ധപ്പെട്ടുന്നവരുടെ ഒരു ചെറുഡേശം വിജിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. റാളിട്ട് കമ്മിറ്റിയുടെ ശുപാർശകൾ, ആ റിപ്പോർട്ടിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്ന തെളിവുകൾ കൊണ്ട് ന്യായികരിക്കാനാവില്ലെന്നു, ആത്മാഭാന്വനമുള്ളത് യാതൊരു ജനതയ്ക്കും അതിനു കീഴടങ്ങാനാവില്ലെന്നു. എനിക്കു തോന്നി.

ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന യോഗം എടുവിൽ ആശ്രമത്തിൽവച്ചു കൂടി. കഷ്ടിച്ചു ഇവ പത്ര പോഡയേ അതിനു ക്ഷണിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. എനിക്ക് ബാർക്കാൻ കഴിയുന്നിട്ടേതാണും, അതിൽ പങ്കടുത്തവരിൽ വള്ളഭോധിക്കു പുറതെ ശ്രീമതി സംരാജി സി നായിസ്യു, മി. റോർഡിനിമാൻ, പാരതനായ മി. ഉമർ സാഖാനി, ശ്രീ. ശകർ ലാൽ ബാകർ, ശ്രീമതി അനസ്തൂഫാ ബഹാൻ എന്നിവർ ഉശ്രേഷ്ടിരുന്നു. അവിടെവച്ചു സത്യാഗ്രഹ പ്രതിജ്ഞ തയാറാക്കുകയും പങ്കടുത്തവരെല്ലാം അതിൽ ഒട്ടിട്ടുകയും ചെയ്യുന്നാണ് എൻറീ ഓർമ്മ. അക്കാദാത്ത് എൻറീ പത്രാധികാരിയിൽ ഒരു പ്രസിദ്ധീകരണവും ഇല്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ എൻറീ അലിപ്പായാദ് ദിനപ്പുരാതനിലും എന്നു ഇടക്കു പ്രകാശിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഈ അവസരങ്ങളിലും എന്നും അങ്ങനെ ചെയ്തു. ശകർ ലാൽ ബാകർ ഇത് പ്രശ്നം ഗ്രാവമായി ഏറ്റുടുത്തു. സാഹുട്ടിപ്പിക്കാനും അക്കാദാത്താഡി പ്രവർത്തിക്കാനുമുള്ളത് ആദ്യപരത്തിൻ്റെ അംഗങ്ങളുടെ കഴിവിനെപ്പുറി ആശ്രമാധാരം എനിക്കുകാരു രൂപം കിട്ടിയത്.

സത്യാഗ്രഹം പോലെരും പുതിയ ആധ്യാത്മക നിലവിലുള്ള ഏതെങ്കിലും സ്ഥാപനം അംഗീകരിക്കുമെന്ന എല്ലാ പ്രാണിക്കയും വൃത്തമുണ്ടായി തോന്നിയതിനാൽ എൻറീ പ്രേരണയന്നുംസിച്ചു സത്യാഗ്രഹസം എന്നൊരു പ്രത്യേക സംഘം സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു. അതിലെ അംഗങ്ങൾ പ്രധാനമായും

ബോംബൈയിൽ നിന്നുള്ളവരാകയാൽ അതിന്റെ തലസ്ഥാനവും അവിടെ ഉംപ്പിച്ചു. സത്യാഗ്രഹ സമരത്തിന് ഏകമുള്ള അനേകം പേരു വന്ന് പ്രതി ജ്ഞൻ പ്ലിടാൻ തുടങ്ങി. ബൃഥദ്രിനുകൾ (പത്രിക) പ്രസിദ്ധികരിച്ചു. എഴുവയിട തന്റെ പൊതുയോഗങ്ങൾ നടത്താനും തുടങ്ങി. വെയ്റാ സമരത്തിൽ പരിപ്പ് യപ്പടിരുന്ന പ്രത്യേകതകളെ ഇവ അനുസ്മർത്തിപ്പിച്ചു.

സത്യാഗ്രഹസഭയുടെ അഖ്യക്ഷണം താനായിരുന്നു. ഈ സഭയിലെ ബൃഥദ്രിജിപിക്കട്ടു താനും തമരിൽ ഒന്നുപോകാൻ ഏറെ സാധ്യത ഉണ്ടാവുക തിബ്ലുന്ന് എനിക്കു വേഗം മനസ്സിലായി. സഭയിൽ ശുജറാത്തി ഉപയോഗിക്കുന്ന നന്തില്ലെങ്കിലും എൻറെ നിർബന്ധങ്ങൾവും പിന്തുമെന്നു തോന്തിയെക്കാവുന്ന എൻറെ മറുപ്പിലെ പ്രവർത്തനരിതികളും അവരിൽ ചെറുതല്ലാതെ അസാന്നമാണെന്നും വിശ്വമവും ഉള്ളവാക്കി. എങ്കിലും എൻറെ വിപ്രിത സ്വഭാവത്തെ അവരിൽ ദാഖിക്കപ്പേരും ഉദാരമനസ്കതയോടെ സഹിച്ചുപോന്നു എന്ന് താൻ കൂടും തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നു.

പ്രധാനം ഈ സം അധികക്കാലം ജീവിക്കാനിടയിലില്ലെന്ന് എനിക്ക് തുടക്കം മുതൽ സ്വപ്നശക്തമായും തോന്തിയിരുന്നു. സത്യത്തിലും അപരിസ്ഥിതിലുമുള്ള എൻറെ ഉള്ളണ്ണൽ അതിലെ ചില അംഗങ്ങൾക്ക് അതിനോടുകൂടം തന്നെ ഇപ്പശ്ചപ്പടാതായെന്ന് എനിക്കെന്നിയാൽ കഴിഞ്ഞു. എനിട്ടും അതിന്റെ ആദ്യാലടക്കിൽ തണ്ണേഭൂടു പുതിയ പ്രവർത്തനം ശക്തമാക്കുകയും ആ പ്രസ്ഥാനം വളരെ മുന്നോറുകയും ചെയ്തു.

30. ആ അദ്ദേഹ ദൃശ്യം!

അങ്ങനെ ഏവശ്യത്ത് റഞ്ഞ കമ്മിറ്റി റിപ്പോർട്ടിനെതിരായ പ്രക്രഷാംബന്ധിപ്പിച്ചും തിപ്രതയും ആർജിച്ചു വന്നപ്പോൾ മറുവശത്ത് സർക്കാർ ആശുപാഠികൾക്കു നടപ്പിലാക്കാൻ അധികമധികം നിർബന്ധം കാണിക്കുകയാണുണ്ടായത്. റഞ്ഞ ബിൽ പ്രസിദ്ധികരിക്കുകയും ചെയ്തു. എൻറെ ജീവിത തത്ത്വിൽ ഒരുപദ്ധതി മാത്രമേ താൻ ഇന്ത്യയുടെ നിയമനിർമ്മാണ സഭാനടപടികൾ നിർബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളൂ. അത് ഈ ബില്ലിന്റെ ചർച്ച നടന്ന അവസരത്തിലായിരുന്നു. ശാസ്ത്രജ്ഞി നടത്തിയ വികാരാരജജ്ഞാലമായ പ്രഭാഷണത്തിൽ സർക്കാർ നിന്ന് ദ്രുതമായ സംരഭത്തിൽ മുന്നനിയപ്പെട്ട നല്കി. ശാസ്ത്രജ്ഞി തന്റെ വാഗ്മി തന്ത്രിന്റെ ഉപശമ്മളയാർ പ്രവഹിപ്പിക്കുന്നേണ്ടു വെവ്വേണ്ടായി അത് മുത്രമുഖ്യമനസ്ത്രം ശ്രദ്ധിക്കുന്നതായി തോന്തി. വെവ്വേണ്ടായിരുന്ന കല്ലുകൾ അദ്ദേഹത്തിൽ കേന്ദ്രീകരിച്ചിരുന്നു. ആ പ്രസംഗം അദ്ദേഹത്തെ ആഴ്ഞത്തിൽ ഇളക്കാതിരിക്കുക സാധ്യമല്ലെന്ന് ആ നിമിഷം എനിക്കു തോന്തി. അതു സത്യാർത്ഥകവും വികാരാരജിഡിവേവുമായിരുന്നു അത്.

പക്ഷേ രാശീ അമാർത്ഥത്തിൽ ഉറങ്ങുകയാണെങ്കിലേ നിങ്ങൾക്കയാളെ ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിയു. അധാരം ഉറക്കം നടക്കുകയാണെങ്കിൽ നിങ്ങൾ നടത്തുന്ന എത്രുശ്രമവും അധാരിൽ യാതൊരു ഫലവും ഉള്ളവാക്കുകയില്ല.

അതായിരുന്നു ശരിക്കും സർക്കാരിൻറെ അവസ്ഥ. നിയമപരമായ ചടങ്ങ് എന്ന പ്രധാനം കാട്ടിക്കുട്ടുന്തിൽ മാത്രമായിരുന്നു അതിനു താൽപര്യം. അതിനേൻ്റെ തീരുമാനം മുമ്പേ എടുത്തു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതിനാൽ ശാസ്ത്രി ജീയുടെ ദുധസ്വരത്തിലുള്ള മുന്നറിയിപ്പ് സർക്കാരിൻറെയട്ടുത്തു നിഷ്പദ്ധമായിരുന്നു.

ഈ സാഹചര്യത്തിൽ എന്നെൻ സ്വരം കേവലം വന്നരോദമാകാണെ സാധ്യമായിരുന്നുള്ളൂ. ഞാൻ വൈദ്യുതായിയോട് ആത്മാർത്ഥമായി അപേക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു സ്വകാര്യമായും പരസ്യമായും ഞാൻ കത്തുകളു ചും. സർക്കാരിൻറെ കൃത്യം എന്നിക്ക് സ്വയുഗ്മഹരം നടത്തുകയാണുതെ വേറെ വഴിയില്ലാതാക്കിയിരിക്കുന്നു എന്ന് അവയിലൂടെ ഞാന്മുദ്ദേശ്യത്തോടു വ്യക്തമായി പറഞ്ഞു. പകേഷ അതെല്ലാം നിഷ്പദ്ധമായി.

വിൻ അപോഴും നിയമമായി ശസ്ത്രിൽ വന്നിരുന്നില്ല. ഞാൻ വളരെ കഴിഞ്ഞിച്ചു അവസ്ഥാമയിലായിരുന്നു. എന്നാൽ മദ്രാസിൽ നിന്ന് ഒരു ക്ഷണം കിട്ടിയപ്പോൾ ആപല്പകരമായ ആ നിബന്ധാത്ര ഏറ്റെടുക്കലാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ആ അവസ്ഥരത്തിൽ എന്നിക്ക് സമ്മേളനങ്ങളിൽ വേണ്ടതു ശ്വാസമട്ടു തന്നെ പ്രസംഗിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. എഴുന്നേറ്റു നിന്നു പ്രസംഗിക്കാൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥ എന്നിക്കപ്പോഴുംബുണ്ട്. എത്ര നേരത്തെക്കാഡായും നിന്നുകൊണ്ടു പ്രസംഗിക്കാൻ ശ്രമിച്ചാൽ എന്നെൻ ശരീരം കുറച്ചു വിറയ്ക്കുകയും ശക്തിയായി നെബുടിച്ചു തുടങ്ങുകയും ചെയ്യും.

തെക്കേ ഇന്ത്യ എന്നിക്കപ്പോഴും സ്വദേശമായെ തോന്തിയിട്ടുള്ളൂ. ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ എന്നെൻ പ്രവർത്തനം മുലം തമിഴ്നൂടിയും തെലുങ്കരുടെയും മേരി എന്നിക്കൊരുതരം പ്രത്യേകാവകാശമുണ്ടെന്ന് തോന്തിയിരുന്നു. തെക്കേ ഇന്ത്യയിലെ നല്ലവരായ ജനങ്ങൾ എന്നെൻ ഇം വിശ്വാസം ദിക്കലും കളവാണെന്നു വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. പരതന്നായ ശ്രീ. കസ്തുരി റംഗരാജാരു ദീ ഒപ്പുടകുടിയ ക്ഷണങ്ങൾതോണ് എന്നിക്കു വന്നത്. എന്നാൽ ആ ക്ഷണത്തിനു പിന്നിലെ വ്യക്തി രാജഗോപാലാചാരിയായിരുന്നെന്ന് പിന്നിട്ട്, മദ്രാസിലേക്കുള്ള യാത്രക്കിടക്ക്, ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ഇൽ രാജഗോപാലാചാരിയുമായുള്ള എന്നെൻ ആദ്യപരിചയമാണെന്നു പറയാം. അതെത്തായാലും ഞങ്ങൾ ആദ്യം നേരിട്ട് അങ്ങാട്ടും ഇങ്ങാട്ടും അറിയുന്നത് അന്നാണ്.

കസ്തുരി റംഗരാജാരഘവുംബും സുപ്രാത്യേകജ്ഞുടെ നിർബന്ധപൂർവ്വ മായ ക്ഷണം മുലം വക്കിൽജോലിക്കായി മദ്രാസിൽ വന്നു താമസമുറപ്പി കൊണ്ട് രാജഗോപാലാചാരി അതിനു തൊട്ടുമുമ്പു മാത്രമാണ് സേലം വിച്ചത്. ചൊതുജീവിതത്തിൽ കുടുതൽ സജീവമായ പങ്കുവഹിക്കാൻ വേണ്ടി കുടിയാണ് അദ്ദേഹമങ്ങാനെ ചെയ്തത്. മദ്രാസിൽ അദ്ദേഹത്തിനേൻ്റെ കുടകയാണ് ഞങ്ങൾ താമസിച്ചത്. ഇം കണ്ണപിടിത്തം ഞാൻ നടത്തിയത് അദ്ദേഹത്തി നേൻ കുടുംബം നുംബിച്ചു ദിവസം താമസിച്ചു കഴിഞ്ഞാണ്. ഞങ്ങൾ പാർത്തിരുന്ന ബംഗാരവ് ശ്രീ. കസ്തുരി റംഗരാജാരഘതോയിരുന്നതിനാൽ ഞങ്ങൾ

അദ്ദേഹത്തിന്റെ അതിമികളാണെന്നായിരുന്നു എൻ്റെ ധാരണ. മഹാദേവ ദേശാധികാരി എന്നെന്ന തിരുത്തിയത്. സഹജമായ ലജ്ജാശിലം കൊണ്ട് എപ്പോഴും പിന്നിൽ വർത്തിച്ചിരുന്ന രാജഗോപാലാചാരിയുമായി അദ്ദേഹം ദളികൾ യേശം അടുത്ത സന്ദർഭക്കും സ്ഥാപിച്ചു. എന്നെന്ന ജാഗ്രതപ്പട്ടഞ്ചി കൊണ്ട് മഹാദേവ്. ഉപദേശിച്ചു. “അ മനുഷ്യനുമായി കൂടുതൽ അടുക്കണം”, അദ്ദേഹം എന്നോടൊരു ദിവസം പറഞ്ഞു.

ഞാനങ്ങങ്ങെന്ന ചെയ്തു. സമരത്തിന്റെ പദ്ധതികൾ ഞങ്ങൾ ദിവസവും ഒരുമിച്ചു ചർച്ച ചെയ്തു. എന്നാൽ പൊതുയോഗശാഖ കൂടുന്നതിന്പുറം അതൊരു പരിധിക്കിയകുറിച്ചും അന്നനിക്കു ചിന്തിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. റബ്ലീ സ്റ്റീൽ അവസാനം നിയമമായാൽ അതിനെതിരെ എങ്ങങ്ങെന്ന സമാധാനപരമായ നിഷേധം സാധിക്കുമെന്ന് കണ്ണഭത്താനാവാതെ ഞാൻ കുഴഞ്ഞു. സർക്കാർ രഭവസരൂപം തന്നുല്ലെണ്ണു അ നിയമം ലംബാക്കാനാവു? അതിലൂടെ ഞങ്ങൾക്ക് മറ്റു നിയമങ്ങൾ സ്ഥാധാരാവുമെല്ലാം പാശ്ചാത്യാമോ? ലംബാക്കാമെ കുറിച്ച് അത് ഏതുവരെ? ഇവയും ഇതരം അനവധി പ്രശ്നങ്ങളുമായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ ചർച്ചാവിഹായം.

ഈ വിഷയം ആലോച്ചിച്ചു തിരുമാനിക്കാൻ ശ്രീ. കസ്തുരി രംഗരാജുകാർ നേതാക്കാഡമാരുടെ ഒരു ചെറിയ സമേളനം വിളിച്ചുകൂടി. അതിൽ മുഖ്യപരമുഖ വഹിച്ചവർലെഡാരാഡ് ശ്രീ വിജയരാജവാചാരിയായിരുന്നു. സത്യാഗ്രഹം ശാസ്ത്രത്തിന്റെ സുക്ഷ്മ വിശദാംശങ്ങൾ കൂടി ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു ഒരു സന്ധി രണ്ട് വിവരണം ഞാൻ തയാറാക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ചു. അത് എൻ്റെ കഴിവിന്പുറമാണെന്ന് തോന്നുകയും ഞാനത് അദ്ദേഹത്തോടു തുറന്നുപറിയുകയും ചെയ്തു.

ഈ സമാലോചനകൾ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കു റബ്ലീ സ്റ്റീൽ നിയമമായി പ്രമാണിക്കിപ്പിക്കപ്പെട്ടു എന്ന വാദത്തെ കുട്ടി. അന്നും ഒരു പ്രശ്നത്തിന്പുറി ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കു ഞാൻ ഉണ്ടിപ്പോയി. അതിരാവിലേ, പതിവിന്റും മുഖേയ ഞാൻ ഉറക്കമുണ്ടായും. അപ്പോഴും ഞാൻ ഉറക്കത്തിനും ഉണ്ടാവിന്നും മാലും ഒരു മയക്കത്തിലായിരുന്നു - പെട്ടെന്ന് സ്വപ്നത്തിലെന്നപോലെ ആ ആശയം എന്നിൽ വന്നുംപോലും. രാവിലേ തന്നെ എല്ലാ വിവരവും ഞാൻ രാജഗോപാലാചാരിയുടെ പറഞ്ഞു:

“ഒരു പൊതുഹരിത്താലാചാരിക്കണമെന്നു രാഷ്ട്രത്തോടു മുഴുവൻ നമ്മൾ ആവശ്യമുണ്ടിനമെന്ന ആശയം കഴിഞ്ഞ രാത്രി ഒരു സ്വപ്നത്തിൽ എന്നിലേക്കു വന്നു. സത്യാഗ്രഹം ഒരു ആത്മശൂഭ്രികരണ പ്രക്രിയ ആണ്. നമ്മുടെത് ഒരു പാവനമായ സമരവുമാണ്. അത് ഒരു ആത്മശൂഭ്രികരണ കർമ്മത്താട തുടങ്ങുന്നത് എറ്റം ഉചിതമായിരിക്കുമെന്ന് എന്നിക്കു തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിലെ എല്ലാ ആളുകളും ആ ദിവസം ജോലിയും പോക്കിക്കുകയും ഉപഭാസത്തിനും പ്രാർത്ഥനയ്ക്കുമുള്ള ദിവസമായി ആചരിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ട. മുള്ളംസമാം ഒരു ദിവസത്തിലായികം ഉപവസി

കണ്ണിടയില്ല. അതിനാൽ ഉപവാസം 24 മൺക്കുർ സമയങ്ങളെക്കായിരിക്കും എം. നമ്മുടെ ഈ അല്ലർത്ഥമന് എല്ലാ പ്രവിശ്യകളും സ്വികരിക്കുമോ ഇല്ല യോ എന്നു പറയാൻ വളരെ ദ്രാവകമാണ്. എന്നാൽ ബോംബെ, മദ്രാസ്, ബിഹാർ, സിന്റ് എന്നിവയുടെ കാര്യം എന്നിക്കേരിക്കുവരു ഉറപ്പാണ്. ഈ സ്വംഭവങ്ങളിലെല്ലാം ഫർത്താൽ ഉച്ചിതമായി ആചാരിച്ചാൽ തന്നെ നമുക്കു സംസ്കാരത്തിനു വേണ്ടുവോളും കാരണമാകുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു”.

രാജഗാഹപാലപാരി ഉടനെ എൻറേ നിർദ്ദേശം സഹാരഷം സ്വികരിച്ചു. പിന്നീടു വിവരമറിയച്ചപ്പോൾ മറ്റു സ്വന്നപരിത്വാരും അതു സ്വാഗതം ചെയ്തു. ഫർത്താലിൻറെ ദിവസമായി ആദ്യം നിർച്ചയിച്ചത് 1919 മാർച്ച് 30 ആണ്. പിന്നീട് ഏപ്രിൽ ആറാം തീയതിയാക്കി. ജനങ്ങൾക്ക് ഫർത്താലിനെ സ്ഥിരിക്കുവേണ്ട കുറുഞ്ഞ ദിവസത്തെ മുന്നറിയിപ്പു കിട്ടിയുള്ളൂ. പ്രവർത്തനം ഉടനെ തൃടങ്ങണ്ടിയിരുന്നതിനാൽ കുടുതൽ നിംഖേകാലത്തെ മുന്നറിയിപ്പു സാധിക്കാതെ വന്നു.

എന്നാൽ ഇതെല്ലാം എന്നുണ്ടെന്ന സംഭവിച്ചുന്ന് ആർക്കിയാ? ഇന്ത്യ മുഴുവൻ ഒരും മുതൽ മറ്റും അറ്റം വരെ, പട്ടണങ്ങളും ഗ്രാമങ്ങളുമെല്ലാം അന്നു സമ്പൂർണ്ണ ഫർത്താൽ ആചാരിച്ചു. അത് ഏറ്റവും അഭ്യൂതകരമായ ഒരു കാഴ്ചയായിരുന്നു.

31. ആ മരക്കാനാവാത്ത ആഴ്ച-1

എപ്പിൽ 6 ന് ഫർത്താൽ ആചാരിക്കുന്നതിനായി ഞാനവിം എത്തണ്ണ മെന്നു കാണിച്ചുള്ള ശക്രിലാൽ ബാക്കിനിൽക്കു കമ്പി കിട്ടിയതിനെത്തുടർന്ന് എപ്പിൽ 4 നാണ്ണനു തോന്നുന്നു, ചെറിയൊരു ദക്ഷിണേന്ത്യൻ പരുടന്തിനുശേഷം ഞാൻ ബോംബെയിൽഭരിച്ചു.

എന്നാൽ അതിനിടയ്ക്ക് മാർച്ച് 30 ന് ധർശപരിയിൽ ഫർത്താൽ ആചാരിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. പരേതനായ സ്വാമി ശ്രദ്ധാനന്ദങ്ങളിയുടെയും ഹക്കിം അജ്ഞമർദ്ദാൻ സാഹസ്രിക്കിയും വാക്ക് അവിടെ നിയമമായിരുന്നു. ഫർത്താൽ ഏപ്രിൽ 6 ലേക്കു നിന്നീക്കാണ്ടുള്ളൂ കമ്പി അവിടെ വളരെ വൈകിയാണു കിട്ടിയത്. അതുപോലെയും ഫർത്താലിന് ധർശപി അതിനു മുന്നൊരിക്കലും സാക്ഷ്യം വഹിച്ചിട്ടില്ല. ഹിന്ദുക്കളും മുസ്ലീംങ്ങളും യോജിച്ച് ഒറ്റയാളായതു പോലെ തോന്നി. സ്വാമി ശ്രദ്ധാനന്ദങ്ങിലെ ജുമാമസ്ജിദിൽ ഒരു പ്രഭാഷണത്തിനു മുസ്ലീംൾ ക്ഷണിക്കുകയും അദ്ദേഹമത്തു നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതാക്ക അധികാരികൾക്കു സഹിക്കാവുന്നതിലേറെയായിരുന്നു. ഫർത്താൽ സോഷ്യാറ്റ റെയിൽവേ സ്റ്റേഷൻിലേക്കു നിണ്കുമ്പോൾ പോലി സ് അതു തടയുകയും വെടിവെക്കുകയും അസംഖ്യം പേരുകൾ അപാരമുണ്ടുകൂടുകയും ചെയ്തു. അഞ്ചുനേര മർദ്ദനരണ്ടാം ധർശപരിയിൽ ആരംഭിച്ചു. ശ്രദ്ധാനന്ദജി അടിയന്തിരമായി എന്നെ ധർശപരിയിലേക്കു വിളിച്ചു. ബോംബെയിൽ

എപ്പറിൽ 6 നീറ ആഭോഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാലുടൻ ധർമ്മപരിയിലേക്കു പുറപ്പെടാമെന്നു ഞാൻ തിരികെ കുറി അടിച്ചു.

ധർമ്മപരിയിലെ സംബന്ധങ്ങളുടെ കുമ ചില വ്യത്യാസങ്ങളോടെ ലാഹോറിലും അമൃതസറിലും ആവർത്തിച്ചു. അമൃതസറിൽ നിന്നു ഡോ: സത്യപാലും ഡോ. കിച്ചലുവും അഞ്ചോട്ടു നിർബന്ധമായും ചെല്ലാൻ എനിക്കൊരു സന്ദേശമയച്ചു. എനിക്കൊരുമായി ഒരു പരിചയവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും ആജേണ്ടി സന്ദർശിച്ചുശേഷം അമൃതസറിൽ ചെല്ലാമെന്ന് ഞാനവരെ അറിയച്ചു.

6-ന് രാവിലെ ഭോംബൈയിലെ പാരമാർ സമുദ്ര സ്വന്നനാത്തിനായി ചൗപ്പാത്രത്തിലേക്കു സംഘമായെന്നുകയും അതുകഴിഞ്ഞ് മാധവബാഗിലേക്ക് ഒരു ഫോഷയാത്രയായി നിംബുകയും ചെയ്തു. ഫോഷയാത്രയിൽ കുറിച്ചു സ്വത്രികളും കുട്ടികളും ഉണ്ടായിരുന്നു. മുസ്ലിംമാനാരാകട്ട ധാരാളമായി അതിൽ ചേരുന്നു. ഫോഷയാത്രയിലുണ്ടായിരുന്ന ഞാങ്ങളിൽ പിലരെ മുസ്ലിം സുഹൃത്തുക്കൾ മാധവബാഗിൽ നിന്ന് അടുത്തുള്ള ഒരു മുസ്ലിം പള്ളിയിലേക്ക് കുട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ മുസ്ലിം നായിയുവിനെന്നും എന്നെന്നും കൊണ്ട് ഓരോ പ്രസംഗം ചെയ്തിച്ചു. സ്വദേശിയും ഫറിദു- മുസ്ലിം സ്വദേശിയും സംബന്ധിച്ച പ്രതിജ്ഞണ അപ്പോൾ അവിടെപ്പറ്റി ജനങ്ങളെല്ലാക്കാണ് എടുപ്പിക്കണമെന്ന് ശ്രീ. വിന്റർദാസ് ജരാജാണി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. എന്നാൽ പ്രതിജ്ഞകൾ അങ്ങനെ തിരക്കിട്ടു ചെയ്യുകയോ ചെയ്യിക്കുകയോ അരുതെന്നും ജനങ്ങൾ അതിനോടുകൂടം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾക്കാണു തന്നെ നമ്മൾ തുപ്പിപ്പിടുമെന്നുള്ള നൂയായം പറഞ്ഞ് ഞാൻ ആ നിർദ്ദേശ തെരുത തന്നു. ഏകക്കെൽ എടുത്ത പ്രതിജ്ഞണ പിന്നിട്ടു ലംഘിക്കരുതെന്നും അതിനാൽ സ്വദേശി പ്രതിജ്ഞയുടെ വിവക്ഷകൾ വൃക്കത്തമായണിക്കിരിക്കേണ്ടതും ഫറിദു- മുസ്ലിം എടുക്കുപറിജ്ഞയിൽ അന്തർവിക്കുന്ന ഗുരുതരമായ ഉത്തരവാദിത്വം തിരിച്ചറിയേണ്ടതും ആവശ്യമാണെന്നും ഞാൻ വാദിച്ചു. ആ പ്രതിജ്ഞകൾ എടുക്കാനാഗ്രഹിക്കുന്നവർ പിറുന്നു രാവിലേ ആ ഉദ്ദേശ്യത്തിൽ വിണ്ണും സമേഖിക്കണമെന്ന് അവസാനം ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു.

ഭോംബൈയിൽ പറത്താൽ സസ്യരിം വിജയമായിരുന്നു എന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ല. സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനം ആരംഭിക്കാൻ വേണ്ട പുർണ്ണമായ തയാറാടുപ്പും നടത്തിയിരുന്നു. ഇന്തോടു ബന്ധപ്പെട്ടു നിണ്ടു മുന്നു കാര്യങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്തിരുന്നു. സ്വദേശജനങ്ങൾക്ക് എഴുപ്പാ ലംഘിക്കാണു നിയമങ്ങളെ മാത്രം സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനത്തിനു വിധേയമാക്കിയാൽ മതിയെന്നു നിർച്ചപരിച്ചിരുന്നു. ഉപ്പുനികുതി വളരെകുപ്രശസ്തമായിരുന്നു. അതു നിക്കിക്കിട്ടാൻ കുറേക്കാലമായി ശക്തമായ പ്രക്രഷാണം നടന്നുവന്നിരുന്നു. അതിനാൽ ഉപ്പുനികുയം അവഗണിച്ചുകൊണ്ട് ആളുകൾ വിട്ടിരുപ്പെച്ചു കടക്കുവെള്ളു. വറ്റിച്ചു ഉപ്പുണ്ടാക്കണമെന്ന് ഞാൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. എൻ്റെ മറ്റാരു നിർദ്ദേശം സർക്കാർ നിരോധിച്ച പുസ്തക അള്ളുടെ വിലപനയെ സംബന്ധിച്ചായിരുന്നു. എൻ്റെ പുസ്തകങ്ങളിൽ

ഹിന്സ സഹാജ്, സർവ്വോദയ (റസ്കിൻറി 'അണിട്ടു ഭിന്ന ലാസ്റ്റ്' ഗുജറാത്തി തിലാക്കിയിൽ) എന്നീ രണ്ടെല്ലം നിരോധിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അവ ഈ ഉദ്ദേശ്യ തതിന് ഒന്നുവന്നു. രണ്ടും അച്ചടിച്ചു പരസ്യമായി വില്ക്കുന്നതാണ് സമാധാനപരമായ നിയമംഘാലന്തിന് ഏറ്റവും എളുപ്പമായ മാർഗ്ഗമെന്നു തോന്തി. അതുകൊണ്ട് ആ പുസ്തകങ്ങളുടെ വേണ്ടത് പ്രതികൾ അച്ചടിപ്പിച്ചു. അനുബന്ധം ഒരു ഉപാധാനം അവസാനിപ്പിച്ചേണ്ട നടത്തുന്ന മഹാസമ്മേളനാ സമാപ്പിക്കുന്നോൾ അവ വില്ക്കാനും ഏർപ്പാടു ചെയ്തിരുന്നു.

അതുപ്രകാരം നും വൈകുന്നേരം വോളണിയിൽമാറുടെ വലിയാരു ചെസന്നുതെന്നു ഈ നിരോധിച്ച പുസ്തകങ്ങൾ ഇനങ്ങളുടെ മുടക്കിൽ വില്ക്കാനായി മുന്നിട്ടിരഞ്ഞി. ശ്രീമതി സരോജൻ ഡേവിയും ണാനും കാറുകളിലും വില്ക്കാനിരഞ്ഞി. എല്ലാ പ്രതികളും പേരുക്കുന്ന വിറ്റുതിരുന്നു. വിറ്റുവരവ് നിയമ ലംഘന പ്രസ്താവാം ശക്തമാക്കാൻ വേണ്ടി ഉപയോഗിക്കാനുള്ളതായിരുന്നു. ഈ പുസ്തകങ്ങൾ രണ്ടും 4 അണ വിതം വിലയുള്ളതായിരുന്നു. എന്നാൽ അവയിലെല്ലാം ആരും ആ മുഖവിലെ മാത്രം തന്ന് എന്നിൽ നിന്നു വാങ്ങിയതായി ണാൻ ഓർക്കുന്നില്ല. ധാരാളം പേരു തങ്ങളുടെ കയ്യിലുള്ള പണമെല്ലാം ഓരോ പ്രതി വാങ്ങാൻ കോൻബോഡിയും ഒരുപ്രതിക്കാഡി അണി നാൻഡിയും പത്തിനെന്നിയും നേരട്ടുകൾ പരിക്കുകയായിരുന്നു. ഒരു സന്ദർഭ തതിൽ അസ്ത്രീരുപ്പിക്കയ്ക്കു എവ പ്രതി ണാൻ വിറ്റുതായും ഓർക്കുന്നു! നിരോധിക്കപ്പെട്ട പുസ്തകങ്ങൾ വാങ്ങിയാൽ അറിസ്തു ചെയ്തു ജയിലിലാട്ടകാ വൃന്നതാണെന്ന് ജണങ്ങൾക്കു വേണ്ടോലെ വിശദിക്കിച്ചു കൊടുത്തിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ ജയിലിൽ പോകുന്നതിലുള്ള ഭയമെല്ലാം തല്കാലം ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നു.

നിരോധിക്കപ്പെട്ട പുസ്തകങ്ങൾ അപാർത്തമന്ത്രിൽ തങ്ങൾ വിറ്റിരിക്കുന്നുണ്ടും വിറ്റവ് "നിരോധിത സാഹിത്യ" തതിൻറെ നിർവ്വചനങ്ങിൽ പൊടിശ്ശേണ്ടുള്ള തു സമീപനം സർക്കാർ സൗകര്യപൂർവ്വം കൈകെടുക്കാണെന്നു പിന്നിട്ടുണ്ടാക്കാൻ മനസ്സിലാക്കി. രണ്ടാമത് ലവ അച്ചടിച്ചുപ്പോൾ നിരോധിത പുസ്തകങ്ങൾക്കു പുതിയ പരിപ്പുകളാക്കാൻ വില്ക്കുന്നതിൽ നിയമംഘാലനമില്ലെന്നും വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെട്ടു. ഈ വാർത്ത എല്ലാവർലും ണാശം ജനറീപ്പിച്ചു.

സ്വദേശിയും ഹരിദ്വീ – മുസ്ലീം ബഹദൂരും സംബന്ധിച്ച പ്രതിജ്ഞയെടുക്കുന്നതിനായി പിറ്റേനും രാവിലെ മരുഭാരു സമ്മേളനം നടത്തപ്പെട്ടു. വിംശ് ദാസ് ജനജാനികൾ മിന്നന്നതെല്ലാം പൊന്നാലുണ്ട് ആളുമായി മനസ്സിലായി. വളരെക്കുറച്ചുപോര സമ്മേളനത്തിനു വന്നുള്ളൂ. ആ അവസരത്തിൽ സന്നിഹിതരായിരുന്ന സഹോദരിമാരിൽ പിലാരെ ണാൻ വ്യക്തമായും ഓർക്കുന്നു. പ്രതിജ്ഞ ണാൻ എഴുതിയുണ്ടാക്കി കൂടു കൊണ്ടുപോയിരുന്നു. വന്നവരെക്കാണ്ടു പ്രതിജ്ഞയെന്നുപറിക്കുന്നതിനു മുമ്പായി അതിന്റെ അർത്ഥം എല്ലാവർക്കും സുക്ഷ്മമായി ണാൻ വിശദിക്കിച്ചു കൊടുത്തു. ഹാജരിൽ വന്ന കുറിവ്

എന്ന വേദനിപ്പിക്കുകയോ അർലൈത്തെപ്പട്ടനുകയോ ചെയ്തില്ല. കാരണം, പൊതു പ്രവണതയിലെ ഈ സവിശേഷമായ വ്യത്യാസം - ആവേശകരമായ പ്രവർത്തനത്തിൽ താൽപര്യവും നിറുംഖമായ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തീർന്ന അനിഷ്ടവും - ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ വ്യത്യാസം ഇന്നുവരെ നിലനിന്നുപോന്നിട്ടുണ്ട്.

എന്നാൽ ഈ വിഷയത്തിന് ഒരു പ്രത്യേകാധ്യായം തന്നെ എന്നിക്കുന്നിട്ടിലെ വരും. പറഞ്ഞുവന്ന കാര്യത്തിലേക്കു മടങ്ങാം. 7-ാം തീയ തിരാളി ഞാൻ ധർപ്പിയിലേക്കും അമൃതസാരിലേക്കുമായി യാത്ര തിരിച്ചു. 8-ാം തീയതി മധുരയിലെത്തിരായപ്പോൾ എന്ന അഡിസ്റ്റു ചെയ്യാൻ സാധ്യതയുണ്ടെന്ന ശ്രദ്ധി ഞാൻ ആദ്യമായി കേട്ടു. മധുര കഴിഞ്ഞുള്ള സ്വർഘസനിൽ ആചാരു ശിഭാഗി എന്ന കാണാൻ വരികയും എന്ന അഡിസ്റ്റു ചെയ്യാൻ പോകുന്നു. എന്ന് ഉള്ളയി അറിയിക്കുകയും എന്നിക്കാവശ്യമായ എന്നും ഹായവും ചെയ്യാൻ താൻ ഒരുക്കമാണെന്ന് വാക്കുതരിക്കും. ചെയ്തു. സഹായവാഗ്ദാനത്തിനു ഞാൻ നന്ദി പറയുകയും ആവശ്യമായി വരുന്നപ കഷം, ആ സദ്വർത്തനത്തിൽ തിരിച്ചയായും ഞാനതു സ്ഥികരിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു മറ്റൊപ്പി നല്കുകയും. ചെയ്തു.

തിവാൺ പല്യൽ രെയിൽവേ സ്വർഘസിലെത്തുന്നതിനു മുമ്പായി എന്നിക്കൊരു രേഖാമുളമുള്ള ആജ്ഞാ കിട്ടി. അതുപകരം എന്നർ സാന്നിദ്ധ്യം പഞ്ചാബിൽ സമാധാനശിഖനത്തിനു കാരണമായെക്കുമെന്നതിനാൽ ഞാൻ പഞ്ചാബതിരിന്തിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു നിരോധിച്ചിരുന്നു. വണിയിൽ നിന്ന് നിന്നനിരഞ്ഞാൻ പോലിസ്യൂകാർ എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു കൊണ്ട് ഞാനത്തിനു വിസമ്മതിച്ചു: “ഒരു അടിയന്തിരക്ഷണമനുസരിച്ച് എന്നിക്കു പഞ്ചാബിലേക്കു പോകണാം. അതു അസ്വസ്ഥത ഉണ്ടാക്കാനല്ല, ഇല്ലാതാക്കാനാണ്. അതുകൊണ്ട് ഈ ആജ്ഞയെന്തെന്നുസിക്കാൻ സാധിക്കാതെ വന്നതിൽ ഞാൻ വേദിക്കുന്നു”.

അവസാനം വണി പല്യലിലെത്തി. മഹാദേവദേശായി എന്നർ കൂടു ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാണുണ്ടായതെന്ന് സാമി ശ്രദ്ധാനന്ദജിയോട് അറിയിക്കാനും ജനങ്ങളോടു ശാന്തമായിരിക്കണമെന്നു പറയാനുമായി ധർപ്പിയിലേക്കു യാത്ര തുടരാൻ അദ്ദേഹത്തോടു ഞാനാവശ്യപ്പെട്ടു. എന്നിക്കു നല്കിയ ആജ്ഞാ ലംഘിക്കാനും അതുമുളമുള്ള ശിക്ഷയനുഭവിക്കാനും ഞാൻ തിരിച്ചപ്പെട്ടത്തിയതെന്നിനിഗാണാനും എഞ്ചേരുമെൻ എന്നുശിക്ഷ ചുമത്തിയാലും പൂർണ്ണ സമാധാനം പാലിക്കുന്നപക്ഷം അതു നമ്മുടെ പക്ഷത്തെക്ക് എങ്ങനെ വിജയം കൊണ്ടുവരുമെന്നും വിശദിക്കിക്കുകയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നെൻ ചുമതല.

പല്യൽ രെയിൽവേസ്വർഘസനിൽ വച്ച് എന്ന വണിയിൽ നിന്നു പുറതേ കാം എടുക്കുകയും പോലിസ് കസ്റ്റഡിയിൽ വയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അല്ലപ സമയത്തിനകം ധർപ്പിയിൽ നിന്ന് ഒരു വണി വന്നു. അതിൽ ഒരു മുന്നാം

കൂന് മുറിയിൽ എന്ന കയറ്റി പോലീസ് അക്കവടിയോടെ യാത്ര തിരിച്ചു. മമ്പുരയിലെത്തിയപ്പോൾ എന്ന പോലീസ് താവളത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. പകേഷ് എന്ന എന്തു ചെയ്യാനുദ്ദേശിക്കുന്നതോന്നു അടുത്തതായി എങ്ങനോട്ടാണു കൊണ്ടുപോകുന്നതോന്നു പിണ്ഠുത്തരാൻ യാത്രാരു പോലീസു ദ്രോഗസ്ഥമാണു കഴിഞ്ഞില്ല. അടുത്ത ദിവസം രാവിലേ നാല്പത്മൺക്ക് എന്ന ഉള്ള ദിനം ബോംബേയും പോകുന്ന ഒരു ചരക്കുതീവിശ്വിയിൽ കയറ്റി. ഉച്ചത്തിൽ സാവധാനം മായവ്പുറിൽ എന്ന ഇരുക്കി. അനന്തരം ലാഹോറിലേക്കു പോകുന്ന മെയിൽ ട്രെയിനിൽ വന്ന പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ മി. ബോറിൽ എൻറെ ചുമതലയോറു. അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം ഒന്നാം കൂന് കുമാർപ്പുമെന്നിറ്റി ഒരു എന്ന കയറ്റി. അങ്ങനെ ഒരു സാധാരണ തടവുകാരൻറെ അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് 'മാനുനായ' ഒരു തടവുകാരനായി താൻ മാറി. ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ സർ മെക്കിൾ ഓഫീസ് ദയറി സുരിശ്രിയാമായി സന്തുതിക്കാൻ തുടങ്ങി. സർ മെക്കിളിന് എന്നോട് പ്രക്തിപരമായി ധാരാളാരു വിരോധവൃദ്ധിഭൂമിയിലുന്നും താൻ പശ്ചാത്യിൽ പ്രവേശിച്ചുവരുന്ന സമാധാന ഭാഗമുണ്ടാക്കുമെന്ന ഭയമാണണാനും മറ്റും അദ്ദേഹം തുടർന്നു. അവസാനം എന്നോടു സമേധയാ ഭോംബേയും മടങ്ങാനും പഞ്ചാബത്തിന്റെ കടക്കില്ലെന്നു സമ്മതിക്കാനും അദ്ദേഹം അപേക്ഷിച്ചു. എന്നിക്കു ആ കല്പന പ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്നും സ്വന്നേധയാ തിരിച്ചുപോകാൻ താൻ ഒരുക്കുമ്പള്ളുന്നും മറുപടി നല്കും. അതേതുടർന്ന്, മറ്റാരു വഴിയും കാണാതായ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ എന്നിക്കെ തിരെ നിയമം നടത്തേണ്ടിവരുമ്പെന്ന് എന്നോടു പാണ്ടു - "എന്നാൽ എന്ന എന്തു ചെയ്യാനാണു നിങ്ങൾ ഉദ്യോഗിക്കുന്നത്?" താൻ ചോദിച്ചു. തനിക്കു തന്നെ അതറിയില്ലെന്നും കുടുതൽ കല്പനകൾക്കായി താൻ കാത്തിരിക്കുമ്പോൾ സൗന്ദര്യം അദ്ദേഹം മറുപടി തന്നു. "തലക്കാലം താൻ നിങ്ങളെ ഭോംബേയിലേക്കു കൊണ്ടുപോവാവുകയാണ്", അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

ശ്രദ്ധാർ സുരിത്തിലെത്തി. ഇവിടെവച്ച് എന്ന മറ്റാരു പോലീസുദ്ദോഹസ്ഥൻറെ അധിനന്തരയിലാക്കി. ശ്രദ്ധാർ ഭോംബേയിലെത്തിയപ്പോൾ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ സ്വന്നേധയാമാരാൻ കൂടാൻ കാളാബയിൽ വർദ്ധിയ ജനക്കുടം ഉണ്ടാകാൻ സാധ്യതയുണ്ട്". അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗ്രഹമനുസരിച്ചു ചെയ്യാൻ എന്നിക്കു സന്നോധ്യാണെന്നു താൻ മറുപടി നല്കും. അദ്ദേഹം സന്തുഷ്ടനായി എന്നിക്കു പ്രത്യേക നാടി പറഞ്ഞു. അങ്ങനെ മരാറി ലൈൻസിൽ ഇരഞ്ഞാണി. അപ്പോൾ ഒരു സ്കേപ്പറിത്തിന്റെ വാഹനം അതിലേ കടന്നുപോകാനിടയായി. അത് എന്ന രോശകർ ത്യാവേർിയുടെ സ്ഥലത്ത് എത്തിച്ചുതന്നു. എന്ന അറിസ്റ്റു ചെയ്തതനു വാർത്ത ജനങ്ങളെ കുപിതരാക്കുകയും എന്തും ചെയ്യാൻ മടിക്കാത്ത ഉന്നാദാവസ്ഥയിൽ അവർ എത്തുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്ന രോശകർ എന്നോടു പറ

ഞ്ഞു. "പെപയുനിയ്ക്കട്ടുത്ത് ഏതു നിമിഷവും ഒരു ലഹളയുണ്ടായെങ്കു മെന്ന ദേഹമുണ്ട്. അവിടെ മജിസ്ട്രേറ്റും പോലിസ്യും എത്തിക്കഴിഞ്ഞു", അദ്ദേഹം തുടർന്നു പറഞ്ഞു.

ഞാൻ പിടിലെത്തിയപ്പോഴേക്കും ഉമർ സൊബാനിയും അന്നസുഖം ബഹരുന്നും അവിടെ വന്ന് ഉടൻ പെപയുനിലേക്കു കാറിൽ ചെല്ലുന്നെമ്മന്നു പറഞ്ഞു. "ആളുകൾ അക്കമരും ക്ഷുഭിതരുമായിഡിക്കുന്നു. തൈസ്രീകവെരെ സമാധാനിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. നിങ്ങളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം കൊണ്ടെ അതു സാധിക്കു", അവൻ അലിപ്രായപ്പെട്ടു.

ഞാൻ കാറിൽ കയറി. പെപയുനിയ്ക്കട്ടുത്ത് വളരെ ആളുകൾ തടിച്ചു കുടിയിരിക്കുന്നതു ഞാൻ കണ്ണു. എന്നെ കണ്ണതോടെ ആളുകൾ സന്നോധം കൊണ്ട് ഉമത്തരായി. ഉടനെ ഒരു ഫോഷയാത്ര രൂപം കൊള്ളുകയും വന്നേ മാത്രം, അളളാഹു അക്കബർ വിളികളാൽ ആകാശം മുവർത്തമാവുകയും ചെയ്തു. പെപയുനിയിൽ തൈസ്രീ ദ്രോസാലം അശാരുധായ പോലിസ്യു കാരി കണ്ണു. മുകളിൽ നിന്ന് ശക്തിയായ കല്ലേൻ അനുഭവപ്പെട്ടു. അശ്രീകവുട്ടേന്നോട് സമാധാനം പാലിക്കാൻ ഞാനപേക്ഷിച്ചു. എന്നാൽ കല്ലറുകൊള്ളാതെ രക്ഷപ്പടാൻ തൈസ്രീകാവിഭ്ലൂനു തോന്തി. ഫോഷയാത്ര അബ്ദുറഹിമാൻ സർട്ടിഫിൽ നിന്നു തിരിഞ്ഞു ഫ്രോഫോഡ് മാർക്കറ്റ് ഭാഗത്തെക്കും നിങ്ങാൻ തുടങ്ങിയപ്പോഴേക്കും പെട്ടുന്ന് ദ്രോസാലം കുതിരപ്പോലിസ്യുകാർ അതിനെ അഭിമുകിക്കിച്ചു. കോട്ടലാം ലക്ഷ്യമാക്കി ഫോഷയാത്ര മുന്നോട്ടു നിങ്ങുന്നതു തടയാൻ വേണ്ടി എത്തിയതായിരുന്നു അവൻ. ആശക്കുട്ടം തിങ്ങിനിറങ്ങിരുന്നു. പോലിസ് നിരോധനവുമുറിതെത്ത് അത് ഏറ്റൊക്കുറി തകർത്തിരുന്നു. ആ വലിയ ജനത്തിരക്കിൽ എൻ്റെ ശബ്ദം കേൾക്കാനിടയാ കുക വളരെ പ്രധാനമായിരുന്നു. ആ സമയത്തു തന്നെ പോലിസ് സംഘത്തെ ലഭിച്ച ജനക്കുഞ്ഞെ പിൻച്ചുവിടാൻ ആജ്ഞാനാപിക്കുകയും ഉടൻ തന്നെ കുറി രപ്പോലിസ് സംഘം അതിനായി അഭവുടെ കുന്നം ചുഴറ്റിക്കൊണ്ട് അശ്രീകവുട്ടേ അതിലേക്കു കടന്നുകയറുകയും ചെയ്തു. എന്നിക്ക് അപകടമുണ്ടാക്കുമെന്ന് ഒരു നിമിഷം തോന്തി. എന്നാൽ ആ ദേഹം അഡിസ്റ്റമാനരഹിതമായിരുന്നു. പോലിസ്യുകാർ തിട്ടുക്കത്തിൽ നിങ്ങിയപ്പോൾ കുന്നജാൾ കാറിലുരുസിക്കൊണ്ടു കടന്നുപോയതെ ഉള്ളു. ആളുകളുടെ അണികൾ ഉടൻ തകർക്കപ്പെടുകയും ആകെ കോലാഹലമാകുകയും അവൻ പരക്കുപാതാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. പിലർ ചാവിട്ടിക്കെതിക്കപ്പെട്ടുകയും മറ്റൊളവർക്കു മുറിവും ചതുവും ഏല് കുകയും ചെയ്തു. ആ പ്രക്ഷുഖ്യമായ ജനക്കുട്ടത്തിൽ കുതിരക്കഴിക്കു കടന്നുപോകാൻ സ്ഥലമോ വഴിയോ ഇല്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ കുന്നമേ നിയ പോലിസ്യുകാർ കണ്ണുമടച്ച് ജനക്കുട്ടത്തെ മുറിച്ചു കടന്നുപോയി. അവൻ ചെയ്യുന്നതെന്നെന്ന് സയം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നതായി എന്നിക്കു സകലപിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. അതെല്ലാം കുടി അത്യും ടീകരമായ ഒരു കാഴ്ചയായിരുന്നു. കുതിരക്കാരും ആളുകളും ഭ്രാന്തമായ രീതിയിൽ കെട്ടിമറിഞ്ഞു.

അങ്ങനെ ജനക്കൂട്ടത്തെ പിരിച്ചയക്കുകയും അവരുടെ മുന്നോട്ടുള്ള ഗതി തടയപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു. ഞങ്ങളുടെ കാരു മുന്നോട്ടു പ്രോക്കാൻ അനുവാദം കിട്ടി. കമ്മിഷണറുടെ ഓഫീസിനു മുന്നിൽ അതുനിർത്തിച്ചുട്ട്, പോലീസിന്റെ മോഗമായ പൊന്മാറ്റത്തെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തോടു പരാതിപ്പി ടാൻ ഞാൻ താഴയിരാണി.

32. ആ മരക്കാനാവാത്ത ആഴ്ച - II

അങ്ങനെ ഞാൻ കമ്മിഷണറിൽ വി. ശ്രീപിത്തിന്റെ ഓഫീസിലേക്കു ചെന്നു. ഓഫീസിലേക്കുള്ള ഗ്രാവണിക്കു ചുറ്റും അടക്കുടി ആയുധം ധരിച്ച പട്ടാളക്കാർ യുദ്ധത്തിനൊരുണ്ടിയപോലെ നിപ്പക്കുന്നതു ഞാൻ കണ്ണു. വരാ നയിൽ ഒരു പ്രക്ഷൃംവഡാവസ്ഥ അനുഭവപ്പെട്ടു. ഓഫീസിലേക്കു പ്രവേശനം ലഭിച്ച ഞാൻ അവിടെ വി. ശ്രീപിത്തിനോടൊപ്പും വി. ബോറിൽ (ഇൻസ്പെക്ടർ) ഇൻക്ലോജ്യൂട്ടു കണ്ണു.

ഞാൻ സാക്ഷ്യം പറിച്ചിരംബന്നു കമ്മിഷണറുക്കു വിശദികരിച്ചുകൊടുത്തു. അദ്ദേഹം സംക്ഷിപ്തമായി മറുപടി തന്നു: “ബോംബയാൽ കോട്ടയിലേ കു നിങ്ങളിയാൽ അവിടെ കുപ്പുമുണ്ടാകുമെന്ന് ഉറപ്പുയിരുന്നതിനാൽ എന്നി ക്കുതു തടയേണ്ടി വന്നു. ആളുകളെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്നു കണ്ണു. അതിനാൽ കുതിരപ്പോലീസ് സംഘത്തെക്കാണ്ട് ആൾക്കൂട്ടത്തെ പിരിച്ചുവിടാതെ നിവൃത്തിയില്ലെന്നു വന്നു”.

ഞാൻ പറഞ്ഞു: “പക്ഷേ, അതിന്റെ ഭേദിച്ചതുകൾ എന്താകുമെന്നു താങ്കൾ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. കുതിരകൾ ആളുകളെ ചവറ്റിക്കുമെ നുറപ്പായിരുന്നു. ആ കുതിരപ്പോലീസ് സംഘത്തെ അയക്കേണ്ട ധാതൊരാവാ ശ്വേച്ഛാ ഇല്ലായിരുന്നു”.

“നിങ്ങൾക്കു തിരിച്ചയാക്കാൻ കഴിയില്ല”, വി. ശ്രീപിത്തിൽ പറഞ്ഞു: ‘നി അംഗൾ ജനങ്ങൾക്കു നല്കുന്ന ഉപദേശത്തിന്റെ അനന്തരഹലം ഞങ്ങൾ പോ-ലിസുഡ്യൂഗസ്പഠാർക്കാണ് നിങ്ങളെക്കാൾ നന്നായി അറിയാൻ കഴിയുന്ന ത്. ഞങ്ങൾ കർക്കാശമായ നടപടികളുമായി തുടങ്ങിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ സംഗ തികിൾ ഞങ്ങളുടെ പിടിവിട്ടുപോകുമായിരുന്നു. ജനങ്ങൾ തിരിച്ചയായും നിങ്ങളുടെ നിയന്ത്രണം വിട്ടുപോകുമെന്നു ഞാൻ തുറന്നു പറയുക്കു. നിയമ നിശ്ചയം അവർക്കു പെട്ടെന്ന് ആകർഷകമായി തോന്നും. സമാധാനം പാലി ക്കേണ്ട വാധ്യതയുണ്ടാക്കാനു കാരും അവർക്കു മനസ്സിലാവില്ല. നിങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശ്യങ്ങളെപ്പറ്റി എന്നിക്കു സംശയമില്ല. പക്ഷേ ജനങ്ങൾ അതു മനസ്സിലാക്കില്ല. അവർ ജനവാസനയനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കും”.

“അവിടെയാൾ നിങ്ങളുമായി എന്നിക്കാണിപ്പായവുത്താസമുള്ളത്”, ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ജനങ്ങൾ പ്രകൃത്യാ അക്കമവാസനയുള്ളവരല്ല. ശാന്തശിലരാബാൻ”.

ഞങ്ങൾ അങ്ങനെ തിരിലാമായി വാദപ്രതിവാദം നടത്തി. അവസാനം വി. ശ്രീപിത്തിൽ പറഞ്ഞു: “എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഉപദേശം ജനങ്ങളിൽ ഫലിച്ചില്ല

നു നിങ്ങൾക്കു ബോധുമായെന്നു വിചാരിക്കുക. അപ്പോൾ നിങ്ങൾ എന്തു ചെയ്യും?"

"എനിക്കെങ്ങനെ ബോധുമായാൽ ഞാൻ നിയമലംഘനം നിർത്തിവയ്ക്കും".

"നിങ്ങളെന്താണി പറയുന്നത്? മി. ബോറിങ്ഗിനൊടു നിങ്ങൾ പറഞ്ഞത് മോചിതനാകുന്ന നിമിഷം നിങ്ങൾ പശ്വാബിലേക്കു പോകുമെന്നാണെല്ലോ".

"അതെ. ആലു കിട്ടുന്ന വാട്ടിൽ എനിക്കെങ്ങാട്ടു പോകണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ ഇനിനി അതു സാധ്യമല്ല".

"നിങ്ങൾ ക്ഷമ കാണിച്ചാൽ ആ ബോധും നിംഫലിൽ വർഖിച്ചുവരുമെന്നു തിരിച്ചു. അഹമ്മദാബാദിൽ ഇപ്പോൾ എന്താണു നടക്കുന്നതെന്നു നിങ്ങൾക്കരിയാമോ? പിന്നു, അമൃതസിൽ എന്താണു സംഭവിച്ചത്? എല്ലാ ധിക്കതും ആലുകൾക്കു ഭ്രാന്തപിടിച്ച പോലുണ്ട്. എല്ലാ വിവരങ്ങളും എന്ന കു കിട്ടിയിട്ടില്ല. ചിലയിടങ്ങളിൽ ഒട്ടിഗ്രാഹം കണികൾ മുറിച്ചുകളഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഈ കുഴപ്പങ്ങൾക്കെല്ലാമുള്ള ഉത്തരവാദിത്വം നിങ്ങൾക്കാണെന്നു ഞാൻ പറയുന്നു".

"ഉത്തരവാദിത്വം എനിക്കാണെന്നു കണ്ണത്തുനിടത്തല്ലാം അതെറു ടുക്കാൻ ഞാൻ തയാറായിരിക്കുമെന്ന് നിങ്ങൾക്കുപുണ്ണി തരുന്നു. എന്നാൽ അഹമ്മദാബാദിൽ കുഴപ്പങ്ങളുണ്ടായെന്നറിയാൽ ഞാൻ അശായമായി വ്യസനിക്കുകയും അംഗീക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. അമൃതസിൽനിന്റെ കാര്യം എനിക്കു പറയാനാവില്ല. ഞാൻ അവിടെ ഒരിക്കലും പോയിട്ടില്ല. അവിടെ അരും എന്ന അറയുകയുമില്ല. എന്നാൽ പഞ്ചാബിന്റെ കാര്യത്തിലും എന്ന കിട്ടയും ഉറപ്പുണ്ട്. അതായത് പഞ്ചാബ് ഗവൺമെന്റ്, പഞ്ചാബിലേക്കുള്ള എന്റെ പ്രവേശനം തക്കനിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അവിടെ സമാധാനപാലനാൽത്തിന് എനിക്കു കാര്യമായ സഹായം ചെയ്യാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. എന്നെ തദ്ദേശക മുലം അവർ ജനങ്ങളിൽ ആവശ്യമില്ലാത്ത പ്രകാപനമുണ്ടാകും".

അങ്ങനെ തങ്ങൾ വാദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. തങ്ങൾക്ക് ഡോജിപ്പിലെ തന്നെ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. ചപ്പാർത്തിയിൽ ഒരു ഫോഗത്തെ അഭിസം ബോധന ചെയ്യാൻ ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നും ജനങ്ങളാട്ടു സമാധാനം പാലിക്കാനാവശ്യപ്പെടുമെന്നും ഞാനുദ്ദേശിയെന്നും പറയുകയും അവിടെ നിന്നു പോകിയും ചെയ്തു. ചപ്പാർത്തി മണൽപ്പുറത്തായിരുന്നു യോഗം കൂടിയ ത്. അഹിംസാ ബോധുതയെക്കുറിച്ചും സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ പരിമിതികളുകു റിച്ചും ഞാൻ ദിന്മാനായി സംസാരിച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞു: "സത്യാഗ്രഹം നിർബന്ധമായും സത്യസന്ധ്യാന്തരി ആയുധമാണ്. ഒരു സത്യാഗ്രഹി അഹിംസ പാലിക്കാൻ പ്രതിജ്ഞാനാവശ്യനാണ്. ജനങ്ങൾ വിചാരിത്തിലും വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും അതു പാലിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ എനിക്ക് കൂടുസത്യാഗ്രഹം നടത്താൻ സാധ്യമല്ല".

അഹമ്മദാബാദിലെ ലഹരികളുടെ ഓന്നുഡിവിനും വാർത്ത കിട്ടിയിരുന്നു. അനസ്യാ കൂടി അറസ്റ്റു ചെയ്യപ്പെടുന്ന് ആരെ അല്ലൂഹാ

പരത്തി. അതുകേട്ട് മിൽത്തെഴിലാളികൾക്കു ഭ്രാന്തുപിടിച്ച പോലായി. അവർ പണിമുടക്കുകയും അകുമങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു സർജൻ കൊല്ലപ്പട്ടകയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഞാൻ അഹമ്മദാബാദിലേക്കു യാത്രയായി. നധിയാദ് റിയിൽവേ സ്റ്ററേഷനു സമീപം റിയിലൂക്കൾ ഇളക്കിമാറ്റാൻ ശ്രമം നടന്നുന്നും വിരുദ്ധാക്കിൽ ഒരു സർക്കാരുഭ്യോഗസ്ഥിൽ കൊല്ലപ്പട്ടികൾക്കുന്നു എന്നും അഹമ്മദാബാദ് പട്ടാളനിയമത്തിൽ കുറിപ്പിലാണെന്നും ഞാനറിഞ്ഞു. ജനങ്ങൾ ദേവിപരാലരായിരുന്നു. അവർ അകുമങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. അതിന് പലിശസ്വർത്തം ഇപ്പോൾ അനുഭവിക്കാൻ നിർബന്ധിതരായിക്കുന്നു.

കമ്മീഷണർ മി. പ്രാറ്റിന്റെയട്ടുതേക്ക് ഏന്ന കുട്ടിക്കാണ്ടുപോകാൻ ഒരു പോലിസുഭ്യാഗസ്ഥിൽ സ്റ്ററേഷനിൽ കാരണത്തിനില്പുണ്ടായിരുന്നു. കോപാകുലനായിട്ടാണ് മി. പ്രാറ്റിനെ ഞാൻ കണ്ടത്. ഞാനദ്വൈഹരണത്താടു സ്വരൂപമായി സംസാരിക്കുകയും കുഴപ്പങ്ങളുണ്ടായതിൽ വേം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. പട്ടാളനിയമം അനാവശ്യമാണെന്നും സമാധാനം പുനഃസ്ഥാപിക്കാനുള്ള ഏല്ലാ ശ്രമങ്ങളില്ലോ. സഹകരിക്കാൻ തയാറാണെന്നും ഞാൻ അറിയിച്ചു. സാഖരംതി ആഗ്രഹം സ്വംഭവത്തുവച്ച് ഒരു യോഗം വിളിച്ചു കൂടാനുള്ള അനുവാദത്തിനു ഞാനപേക്ഷിച്ചു. അതു അദ്ദേഹത്തിന് അകർഷകമായി തോന്തി. എപ്പറിൽ 13, ഞായറാഴ്ചയാണെന്നു തോന്തിനു, ആ യോഗം നടന്നു. അനുത്തനെയോ അതിനടുത്ത ദിവസമോ പട്ടാളനിയമം പിൻവലിക്കിപ്പെടുകയും ചെയ്തു. സമേളനത്തെ അഭിസംഖ്യാധന ചെയ്യുവേ ജനങ്ങളുടെ തെറ്റ് അവർക്കു മനസ്സിലാക്കിക്കാട്ടുകാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. പ്രായശ്ചിത്തമായി ഞാൻ തന്നെ മുന്നു ദിവസം ഉപവാസമനുഷ്ഠിക്കുകയാണെന്നു പ്രഖ്യാപിച്ചു. ജനങ്ങളോട് അതുപോലെ ഒരു ദിവസം ഉപവാസമാചരിക്കാൻ ഞാനാളുന്നവിച്ചു. അകുമങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചിവരും കൂറാംഗൾ ഏറ്റുപറയണമെന്നും ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു.

എരേണ്ട കർത്തവ്യം പകർശ്ചവളിച്ചു പോലെ വ്യക്തമായി ഞാൻ കണ്ടു. എരേണ്ട ട്രെററു സമയം ആരുടെ ഇടയിൽ ഞാൻ ചെലവഴിക്കുകയും ആരുക്കു ഞാൻ സേവനം നടത്തുകയും ആരിൽ നിന്നു കുടുതൽ നല്ല കാര്യങ്ങൾ ഞാൻ പ്രതിക്കിക്കുകയും ചെയ്തുവോ ആ തന്ത്രിക്കാളികൾ ലഹരിക്കളിൽ പങ്കടക്കു എന്നത് എനിക്ക് അസഹ്യമായിരുന്നു. അവരുടെ കുറുത്തിൽ ഞാനും പക്കാളിയാണെന്ന് എനിക്കു തോന്തി.

ജനങ്ങളോട് അവരുടെ കുറു ഏറ്റുപറയാൻ നിർദ്ദേശിച്ചതുപോലെ ഈ തെറ്റുകൾ പൊറുക്കണമെന്ന് ഗവൺമെന്റിനോടും ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. രണ്ടു കുട്ടരും എരേണ്ട നിർദ്ദേശം സ്വീകരിച്ചില്ല.

സത്യാഗ്രഹം വേണ്ടനും വെക്കാനുള്ള അഭ്യർത്ഥനയുമായി പരേതനായ സർ രമണ്ണായിയും അഹമ്മദാബാദിലെ മറ്റു പാരമാരും എരേണ്ടയട്ടുതു വന്നു. അഭ്യർത്ഥനയുടെ ആവശ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ,

ആളുകൾ സമാധാനത്തിനേൻ പാഠം പരിക്കുന്നതുവരെ സത്യാഗ്രഹം വേണ്ടുന്നു വെയ്ക്കാൻ ഞാൻ മനസാ ഉറച്ചിരുന്നു. ആ സൃഷ്ടിയുടെ സന്ദേശങ്ങളോടൊടെ മടങ്ങി.

എന്നാൽ ആ തിരുമാനത്തിൽ അസാന്നുപശ്ചടരായ മറ്റാളുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ എല്ലായിടത്തും സമാധാനം പ്രതിക്കശിക്കുകയും അത് സത്യാഗ്രഹം തുടങ്ങുന്നതിനുള്ള ഒരു മുൻ വ്യവസ്ഥയായി പരിശീലനിക്കുകയും ചെയ്താൽ കൂടുംസത്യാഗ്രഹം അസാഖ്യമാകുമെന്ന് അവർ കരുതി. അവരോടു വേദ പൂർവ്വം ഞാൻ വിശ്വാജിച്ചു. ഞാൻ ആരുടെ ഇടയിൽ പ്രവർത്തിക്കുകയും, അഫിസയ്ക്കും സഹനത്തിനും ആർ തയാരായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ പ്രതിക്കിക്കുകയും ചെയ്തുവോ, അവർക്ക് അക്രമരാഹിത്യം സാധിക്കുന്നില്ല കിൽ സത്യാഗ്രഹവിധു തിരിച്ചയായും അസാഖ്യമാണ്. ജനങ്ങളെ സത്യാഗ്രഹ അഭിലോക്കു നയിക്കാനാഗ്രഹിക്കുന്നവർ ജനങ്ങളിൽ നിന്നു പ്രതിക്കശിക്കാവുന്ന പരിമിതമായ അക്രമരാഹിത്യിൽ അവരെ നിർത്താൻ കഴിവുള്ളവരായിരിക്കണമെന്ന് ഞാൻ ദ്വാഷമായി വിശ്വസിച്ചു. ഇന്നും എൻ്റെ അഭിപ്രായം അതുതന്നെന്നയാണ്.

3. ഒരു ഹിമാലയൻ അബവഡം

അഹമ്മദാബാദിലെ യോഗം കഴിഞ്ഞ്, എത്രാണ്ടുടനെ തന്നെ ഞാൻ നയിക്കാംവേണ്ടി പോയി. പിന്നീടു വളരെ പ്രചാരം കിട്ടിയ 'ഹിമാലയൻ അബവഡം' എന്ന പ്രയോഗം ഇവിടെയാണ് ഞാൻ ആരുമായി നടത്തിയത്. അഹമ്മദാബാദിൽ വച്ചുതന്നെ എൻ്റെ തെറ്റ് അസംപശ്ചടമായി ഞാൻ കണ്ണുകൂടണ്ണിയിരുന്നു. എന്നാൽ നയിക്കാംവേണ്ടി നിന്നു പാഠം അഭുക്കളെ അറിഞ്ഞു ചെയ്തനെ വാർത്ത കേൾക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, ആ ജീല്ലയിലും മറ്റൊരുള്ള ജനങ്ങളുടു നിയമലാഘവം തുടങ്ങാനാവശ്യപ്പെടുക വഴി ഞാൻ വലിയൊരു തെറ്റാണു ചെയ്തതനെ ബോധം എന്നിൽ ചെടുന്നുചെന്നു. എനിക്കെ ഫ്രോഡ് നോനിയതുപോലെ ജനങ്ങൾ അതിനുവേണ്ട പകരത നേടിയിരുന്നില്ല. ഞാനൊരു പൊതുയോഗത്തിൽ പ്രസംഗിക്കുകയായിരുന്നു. അവിടെ എൻ്റെ അബവഡം തുറന്നുപറഞ്ഞതിലൂടെ കിട്ടിയ പരിഹാസം കൂറിച്ചൊന്നുമില്ല. എന്നാൽ ആ കൂറസമതം നടത്തിയതിൽ എനിക്കൊരിക്കലും ദു:ഖം തോനിയിട്ടില്ല. എന്നെന്നാൽ പൊലീസിച്ചുകാട്ടുന്ന ന്യൂഡീക്സിലൂടെ സ്വന്തം കൂറവും മറിച്ചുള്ളതിലൂടെ അനുരുദ്ധര കൂറവും കണാം മാത്രമേ രണ്ടും തമിൽ ന്യായമായ താരതമ്പിവേച്ചം സാഖ്യമാകു എന്ന അഭിപ്രായമാണ് എപ്പോഴും എനിക്കുണ്ടായിട്ടുള്ളത്. സത്യാഗ്രഹിയാക്കാനാഗ്രഹിക്കുന്നവർ ഈ നിയമം നിഷ്കർഷിയാട്ടു, ആത്മാർത്ഥമായും പാലിക്കണമെന്ന് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

എന്നായിരുന്നു ആ ഹിമാലയൻ അബവഡമെന്ന് നമ്മുടെന്നു നോ

കാം. സമാധാനപുർവ്വമായ നിയമലംഘനത്തിന് രഹസ്യ അർഹനാക്കണമെ കുൽ അയാൾ റാജ്യത്തിലെ നിയമങ്ങൾ സംഭവിച്ചേരുടും ആദരവോടും കൂടി പാലിക്കുന്നവന്മായിരിക്കണം. അതും നിയമങ്ങളും കൂടി പാലിക്കുന്നത് അവ ലംബിച്ചാലുണ്ടാകാറുണ്ട് ശിക്ഷ ദയനാണ്. ധാർമ്മിക പ്രശ്നങ്ങളോളാണും അടങ്കാതെ നിയമങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ ഇതു വിശദമി ആണ് അർത്ഥവന്നതാണ്. ഉദാഹരണത്തിൽ മോൾട്ടിക്കേരുതെന്ന നിയമം ഉണ്ടെ കിലും ഇല്ലെങ്കിലും, ഒരു സത്യസന്ധനായ മാനുവുക്ക് പെട്ടുന്ന മോൾട്ടിക്കേരുതെന്ന നിന്നു മുതിരുകയില്ല. എന്നാൽ ഇതേ വ്യക്തി എത്രയിൽ വെള്ളപ്പത്രതാട്ടുകൂടിയേ ദൈവക്കിൾ ഓടിക്കാവും എന്ന നിയമം പാലിക്കാതെ വന്നാൽ അതിൽ പശ്ചാത്തപിക്കയില്ല. ഇക്കാര്യത്തിൽ കുടുതൽ ശ്രദ്ധിക്കണമെന്ന ഉപദേശം സൗമന്യത്തോടെ സ്വികരിക്കാൻ പോലും അയാൾ തയാറാക്കുമോ എന്നു തിരിച്ചറയായും സംശയിക്കണം. എന്നാൽ ഇതും ഒരു നിർബന്ധനിയമ വും, അതു ലംബിച്ചാലുണ്ടാകാവുന്ന നിയമനടപാടികൾ വരുത്തുന്ന അസാ കരും ഒഴിവാക്കാനെങ്കിലും, അയാൾ പാലിക്കും. അതും നിയമാനുസരണം, എന്നായാലും ഒരു സത്യാഗ്രഹിക്ക് അവധും വേണ്ട സംഭവത്തോടും ആത്മാർത്ഥത്തോടും കൂടിയ അനുസരണമല്ല. സത്യാഗ്രഹി സമൃദ്ധായത്തിലെ നിയമങ്ങളെ സുക്ഷ്മമായും സമന്വയിലെ അനുസരിക്കുന്നു. കാരണം, അത് തന്നെ പാവന ധർമ്മമായി അയാൾ കണക്കാക്കുന്നു. അങ്ങനെ സമൃദ്ധായനിയമങ്ങളെ സുക്ഷ്മമായി അനുസരിച്ചുട്ടുള്ള ഒരു വ്യക്തിക്കുമാത്രമേ ഏതൊക്കെ നിയമങ്ങളാണ് നല്കുന്ന സ്ഥായിവുമെന്നും ഏതൊക്കെയാണ് അനുഭവവും ചിരതയുമെന്നും വിധിക്കാൻ കഴിയും. അപ്പോൾ മാത്രമേ അയാൾക്ക് സുനിശ്ചിതപരിത്വാന്തരം ചില നിയമങ്ങൾ സമാധാനപരമായി ലംബിക്കാനുള്ള അവകാശം ദൈവരിക്കയുള്ളൂ. ഈ അവസ്ഥപരിധി കാത്തുസൂക്ഷ്മക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടതായിരുന്നു എൻറി കുട്ടിം. ആളുകൾ ഇതുരുത്തിൽ സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനത്തിന് സ്വയം യോഗ്യത നേടും. കുന്നേ അതു തുടങ്ങാൻ അവരോടും ഞാൻ ആഹ്വാനം ചെയ്തു. ഈ തന്റെ ഫീമാലയത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയുള്ള റോറായി എന്നിക്കു തോന്തി. വെയ്ക്കാം ഒരു ജില്ലയിൽ ഞാൻ പ്രവേശിച്ച ഉടനെ വെയ്ക്കാം സത്യാഗ്രഹരുത്തിന്റെ പഴയ ഓർമ്മകളെല്ലാം എന്നിലേക്കു തിരിച്ചു വരികയും ഇതു പ്രകടമായ കാര്യം ഞാനങ്ങൾനെ കാണാതെ പോരെന്ന് അഭ്യുതപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു. ഒരു ജനവിഭാഗത്തിന് സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനം നടത്താൻ വേണ്ട അർഹത ലഭ്യമാക്കണമെങ്കിൽ അവർ അതിന്റെ അശാധമായ ആന്തരാർത്ഥികൾ ശരിക്കു മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കണമെന്നു ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. അങ്ങനെ തിരിക്കു ജനക്കൂട്ടങ്ങളെ പങ്കെടുപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനം വിണ്ടും ആരംഭിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് സുപരിഷ്ടിരും ശുശ്രമനുസരം ദുഃഖം സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ കർശന നിബന്ധനകൾ പൂർണ്ണമായി ഗ്രഹിച്ചവരുമായ ഒരുസംഘം വോളണിയർമ്മാരെ പരിശീലിപ്പിച്ചുട്ടേക്കണം ആവശ്യമാ

യിരുന്നു വോളണ്ടിയർമാർക്ക് ഈ നിബന്ധനകൾ വിശദീകരിച്ചു കൊടുക്കാനും നിതാന്ത ജാഗ്രതയില്ലെട ജനങ്ങളെ ശരിയായ രണ്ടിന്മുഖ നയിക്കാനും കഴിയും.

മനസ്സിൽ നിന്നെങ്കിൽ ഈ ചിന്തകളുമായി ഞാൻ ഭോംബേയിലെത്തി. അവിടെ സത്യാഗ്രഹസഭയുടെ ആദിമുദ്രയ്ക്കിൽ ഒരു സത്യാഗ്രഹപഠി വോളണ്ടി ഡൽ സംഘത്തിനു രൂപം നൽകി. സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ആനന്ദികാർത്ഥവും മഹത്താവും അവരുടെ സഹായത്തോടെ ജനങ്ങളെ പറഞ്ഞു പരിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഈത് മുഖ്യമായും തരംഗംബന്ധമായ വിവരങ്ങളുടെയുന്ന ലാഭവേള വകൾ നല്കിക്കൊണ്ടാണു ചെയ്തത്.

എന്നാൽ ഈ ജോലി നടക്കുന്നതിനീടു സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ സമാധാനപരമായ വശത്തെപ്പറ്റി ആളുകളിൽ താർപ്പര്യമുണ്ടാക്കുക ബൃഥിമുട്ടാണെന്ന് എനിക്കു കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. ധാരാളം പേരു വോളണ്ടിയർമാരായി ചേരാൻ വന്നതുമില്ല. ചേരുന്നവർിൽ തന്നെ ഏല്ലാവരും കൂത്യമായ പരിശീലനം നേടിയില്ല. ദിവസങ്ങൾക്ക് കഴിയുന്നതോറും പുതുതായി ചേരുന്നവരുടെ എല്ലം കൂടുന്നതിനു പകരം കുറയുകയായിരുന്നു. സമാധാനപരമായ നിയമലംഘം നൽകിന്നുള്ള പരിശീലനത്തിന്റെ പുരോഗതി ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചപോലെ വേഗത്തിലാക്കുന്നില്ലെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി.

34. 'നവജീവ'നും 'യം ഇന്ത്യ'യും

ഈജീവന അക്രമരാഹിത്യും പാലിക്കാനുള്ള പ്രസ്താവം പത്രംക്കണ്ണയക്കില്ലും ദുഷ്ടമായി ഒരുവശത്തു പുരോഗതിക്കുന്നേം മറുവശത്തു സർക്കാരിന്റെ അനുബന്ധമായ മർദ്ദനനയം പുറിഞ്ഞവികാസം പ്രാപിക്കുകയായിരുന്നു. അത് ഏറ്റവും നഗ്നമായി വെളിപ്പെട്ടത് പഞ്ചാബിലാണ്. നേതാക്കന്നാർ അംഗീക്കു ചെയ്തപ്പെട്ടു; പട്ടാളനിയമം, അതായത് നിയമരംഭിത്യും, പ്രഭ്രാവിക പ്രസ്തുതി; പ്രത്യേക കോടതികൾ നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഈ കോടതികൾ നിന്തിന്നും യങ്ങളുടെ പ്രകാരണങ്ങളായിരുന്നു. അവയിൽ നിന്നു തെളിവില്ലാതെയും നിന്തിവിരുദ്ധമായും ശ്രിക്ഷാവിധികൾ പ്രവൃത്തിക്കപ്പെട്ടു. അമുതമാറിൽ നിഹരാധികളായ സ്ത്രീപിവുരുഷമാർ പുഞ്ചക്കണ്ണല്ലപ്പോലെ ഇഴയാൻ നിർബന്ധിക്കപ്പെട്ടു. ഇന്ത്യയിലെയും മുഴുവൻ ലോകത്തിലെയും ജനങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധയാകർഷിച്ച പ്രധാനപ്പെട്ട കൂട്ടക്കൂലാലും ജാലിയൻ വാലാബാ ശില്പത്താണുള്ളതും എന്നിരുന്നതിനും ആ ദുരന്തം ഈ സംബന്ധിക്കാരന്തിനു മുന്നിൽ നില്ലാരുണ്ടാണ്.

അനന്നരഹിതങ്ങൾ ആശ്രംഘാചിക്കാതെ ഉടനേ പഞ്ചാബിലേക്കു നിണ്ണാൻ പദ്ധതി എന്ന നിർബന്ധിച്ചു. അങ്ങോട്ടു പോകാനുള്ള അനുവാദത്തിനായി ഞാൻ വൈദ്യുതായിക്കു കണ്ണത്തുകൂട്ടുകയും കമ്പി അടിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ മലമുണ്ടായില്ല. വേണ്ട അനുവാദമില്ലാതെ പോയിരുന്നെങ്കിൽ

പഞ്ചാബിൻറെ അതിർത്തി കടക്കാൻ എന്ന അനുവദിക്കുമായിരുന്നില്ല; സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനത്തിനു മുതിർന്നതില്ലെങ്കിൽ സംതൃപ്തി മാത്രം കിട്ടിയേണെ. അങ്ങനെ ഗുരുതരമായ ഒരു പ്രതിസന്ധിയിൽ ഞാൻ അക്കപ്പെട്ടു. അപ്പോഴിന്തെ അവസ്ഥയിൽ പഞ്ചാബിലേക്കുള്ള ഏരേൻറെ പ്രവേശനത്തെ തയ്യുന്ന ആജ്ഞാ ലാംബിച്ചാൽ സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനം ആകുമായിരുന്നില്ലെന്ന് എനിക്കു തോന്തി. ഏരേന്തനാൽ ഞാനാഗ്രഹിച്ച സമാധാനപരമായ അന്തിരിക്ഷം ചുറ്റും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മാത്രമല്ല പഞ്ചാബി ലെ അനിയന്ത്രിത മർദ്ദനം ജനങ്ങളുടെ സർക്കാർവിരുദ്ധം വികാരങ്ങളും രോഷവും ആളിക്കെതിക്കുകയുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അപ്പോൾ സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനം നടത്തുന്നത്, സാധ്യമായാൽ തന്നെ, ഏരേൻറ ദൃഷ്ടിയിൽ അഗ്രിജിഷ്യാലൈ ഉംതിപ്പേരുപ്പിക്കുന്നതുപോലെ ആകുമായിരുന്നു. അതിനാൽ സുപ്രത്യേകഭള്ളൂടെ നിർബന്ധമുണ്ടായിട്ടും ഞാൻ പഞ്ചാബിലേക്കുപോകേണ്ടെന്നു നിർശ്ചയിച്ചു. ഈ നിർശ്ചയം എനിക്കു കഴിക്കാനുള്ള ഒരു കയ്പുഗുളിക തന്നെയായിരുന്നു. കട്ടുത അനിതിയുടെയും മർദ്ദനത്തി സ്വീകരിയും വാർത്തകൾ പഞ്ചാബിൽ നിന്നു ദിവസവും പ്രവർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഏന്നാൽ അവയുടെ സമീപം നില്ലപ്രായന്നായി പല്ലിം കട്ടാച്ചിരിക്കാനെ എനിക്കു കഴിഞ്ഞുള്ളൂ.

ഈ സമയത്ത് 'ബോംബേ ഫ്രോണിക്കിൾ' പ്രത്യേകത ഒരു പ്രചണ്ഡാശക്തിയാകി മാറ്റിയ മി. ഹോർണിമാനെ അധികാരികൾ പെട്ടുന്നു രഹസ്യമായി ദുരോക്കു കടത്തിക്കളുണ്ടു്, സർക്കാരിൻറെ ഈ പ്രവൃത്തി വ്യതികേടു നിറഞ്ഞ നനായി എനിക്കു തോന്തി. അതിൻറെ ദുർഗന്ധം ഇന്നും എന്നെന്ന മുക്കിൽ അടിക്കുന്നു. മി. ഹോർണിമാൻ നിയമരാഹിത്യം അലേപിച്ചിരുന്നു എനിക്കറിയാം. സത്യാഗ്രഹക്കമ്മിറ്റിയുടെ സമയത്ത് കൂടാതെ ഞാൻ പഞ്ചാബ് സർക്കാരിൻറെ നിരോധനാജ്ഞയെ ലാംബിച്ചത് അദ്ദേഹം ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. നിയമലംഘനം നിർത്തിവെക്കാനുള്ള ഏരേൻറ നിർശ്ചയത്തെ അദ്ദേഹം പുരിണമായി പിന്തുംബുകയും ചെയ്തു. ഏരേൻറ നിർശ്ചയം പ്രവൃത്തിക്കു മുമ്പേ അങ്ങനെ ചെയ്യാനുപദേശിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം എനിക്കൊരു കത്തയച്ചിരുന്നു. ബോംബേയും അപരമാബാദും തമിലുള്ളു അക്കലംകൊണ്ട് കത്തെ പ്രവൃത്താനന്തരത്തിനുശേഷമേ കിട്ടിയുള്ളു എന്നുമാത്രം. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിൻറെ പെട്ടുന്നുള്ള നാടുകടത്തൽ എനിൽക്കു ആശ്ചര്യവും അതെ തന്നെ ഭേദഗയ്ക്കു ഉള്ളവക്കി.

ഈ സംഭവിക്കാസങ്ങളുടെ ഫലമായി 'ബോംബേ ഫ്രോണിക്കിൾ' എന്ന ധനറക്കർമ്മാർ എന്നോട് ആ പത്രം നടത്തുന്ന ചുമതല ഏറ്റുടക്കാനാവശ്യ പ്പെട്ടു. മി. ബ്രൗൺവി അതിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ എനിക്കെല്ലാമാനും ചെയ്യാൻ ശേഷിച്ചിരുന്നില്ല. എങ്കിലും ഏരേൻറ പതിവു സ്വാവമനുസരിച്ച് അതിൻറെ ഉത്തരവാദിത്വം എനിക്കു കൂടുതലായ ഒരു ഭാരമായേണെ. ഏന്നാൽ എൻ്റെ രക്ഷിക്കാനെന്നപോലെ സർക്കാർ ഇടപെടുകയും അതിൻറെ ഉത്ത

രവനുസരിച്ച് 'ക്രോൺിക്കലിളി'ന്റെ പ്രസിദ്ധികരണം നിർത്തലാക്കേണ്ടിവരികയും ചെയ്തു.

'ക്രോൺിക്കലിളി'ന്റെ കൈകാര്യക്രമത്തുതമുണ്ടായിരുന്ന ശ്രീ. ഉമർസാബാ ബാനി, ശ്രീ. ശകർലാൻ ബാകർ എന്നി സുഹൃത്തുകൾ തന്നൊയാണ് ഈതെ കാലത്ത് 'യംഗ് ഇന്ത്യ'യുടെ നടത്തിപ്പും നിയന്ത്രിച്ചിരുന്നത്. 'ക്രോൺിക്കലിളി' നന്ന് അടിച്ചമർത്തിയ സാഹചര്യത്തിൽ 'യംഗ് ഇന്ത്യ'യുടെ പത്രാധിപത്യം ഞാൻ ഏറ്റുടക്കണമെന്നും 'ക്രോൺിക്കലിൾ' ഇല്ലാത്തതിന്റെ വിഭവം നിക തന്നാൻ 'യംഗ് ഇന്ത്യ' ആഴ്ചത്തോറുമെന്നതിനുപകരം ആഴ്ചപ്പയിൽ രണ്ടുവിൽം ഇരുക്കണമെന്നും അവൻ അബ്ദിപ്രായപ്പെട്ടു. ഇത് എനിക്കും തോന്ത്രിയിരുന്നു. സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ആനന്ദാർത്ഥം ജനങ്ങൾക്കു വിശദിക്കിച്ചുകൊടുക്കാൻ ഞാൻ ഞാൻ വളരെ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. ഈ പരിശുമാരിലൂടെ പഞ്ചാബിലെ സ്ഥിതിവിശേഷത്തോടു നിതി ചെയ്യാനെക്കിലൂടെ കഴിയുമെന്നും ഞാനാൻ ചൂണ്ടു. എന്തെന്നാൽ ഞാനെന്തുതുന്നതിലെല്ലാം സത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ ശക്തി അടങ്കിയിരിക്കും. അതു ഗവൺമെന്റും അറിഞ്ഞിരുന്നു. ഈ സാഹചര്യം തനിൽ ആ സുപ്രാത്യുമ്നിളുടെ നിർദ്ദേശം ഞാൻ ഉടനെ സ്ഥികരിച്ചു.

എന്നാൽ ഇംഗ്ലീഷ് മാധ്യമത്തിലൂടെ പൊതുജനങ്ങൾക്ക് എന്നെന്ന സത്യാഗ്രഹത്തിൽ പരിശീലനം നൽകാൻ കഴിയും? എൻ്റെ മുഖ്യ പ്രവർത്തന നമ്മൾക്ക് ഗുജറാത്തിലായിരുന്നു. ഈ അവസ്ഥയിൽ ശ്രീ. ഇന്ത്യലും യാജക്തിക്, സംസാരി - ബാകർ സംഘത്തോടു സഹകരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം നടത്തിയിരുന്ന 'നവജീവിൻ' എന്ന ഗുജറാത്തി മാസികയുടെ സാമ്പത്തിക സഹായം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവൻ ഈ മാസിക യോഫ്സ് ടാ നടത്താൻ എനിക്കു വിട്ടുന്നു. എന്നുമാത്രമല്ല ശ്രീ. ഇന്ത്യലും അതിൽ ജോലി ചെയ്യാനും സന്നദ്ധത കാണിച്ചു. ഈ മാസിക ഒരു ആഴ്ചപ്പെട്ടിപ്പാക്കി മാറ്റി.

ഈതിനുടക്ക് 'ക്രോൺിക്കലിൾ' റിംഗ്കോ പ്രസിദ്ധിക്കിച്ചു തുടങ്ങാം. അതിനാൽ 'യംഗ് ഇന്ത്യ'യെ പഴയപോലെ വാരികയാക്കി. ഈ രണ്ടു വാരികകൾ രണ്ടു സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നു പ്രസിദ്ധിക്കിക്കുക എനിക്കു വലിയ അസാകര്യമായിരുന്നു. കൂടുതൽ പണബച്ചലവും വന്നു. 'നവജീവിൻ' അഫൊഫീസാഡിൽ നിന്നു പ്രസിദ്ധിക്കിച്ചിരുന്നതിനാൽ 'യംഗ് ഇന്ത്യ'യും എൻ്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം അഞ്ചോടു മാറ്റി.

ഈ മാറ്റത്തിന് വേറെയും കാരണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. 'ഇന്ത്യൻ പ്ലിനിയ നി'ലെ എൻ്റെ അനുഭവത്തിൽ നിന്നും ഇതുരുളം പ്രസിദ്ധികരണങ്ങൾക്ക് സ്വന്തമായ പ്രസ്തുതികൾമെന്ന് ഞാൻ പറിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതിനും പൂറ്റ മേ എൻ്റെ അബ്ദിപ്രായങ്ങൾ തന്ത്രം കൂടാതെ പ്രസിദ്ധിക്കിക്കാൻ, സ്വാഭാവിക മാധ്യമാണും ലാഭമുണ്ടാക്കിച്ചു നടത്തപ്പെട്ടുന്നു. നിലവില്ലാത്ത പ്രസ്തുതി മട്ടി കാണിക്കാൻ തക്കവിധം കർശനമായ പ്രസ്തുതിയാണ് അന്ന് ഇന്ത്യയിൽ പ്രാബല്യത്തിലുണ്ടായിരുന്നത്. അതിനാൽ സ്വന്തമായാരു പ്രസ്തുതികൾക്കും

ത് അടിയന്തിരാവശ്യമായിത്തിരുന്നു. ഇത് അഹമ്മദാബാദിൽ മാത്രമേ സൗകര്യമായി സാധിക്കു എന്നതിനാൽ 'അഗ്രഹാന്ത' അങ്ങനെട്ടു കാണുണ്ടിവന്നു.

ഈ പ്രസിദ്ധികരണാജ്ഞാലൈറ്റുടെ വായനക്കാരായ പൊതുജീവജീവഭൂമി കഴിവിന്നീൻ പരിജ്ഞാനി ദാഖലയി, തോൻ സംസ്കാരപരമാത്മപ്പീ പതിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഒപ്പ് പ്രസിദ്ധികരണാജ്ഞാലൈറ്റും ധാരാളം വിറുദ്ധിയുണ്ടു. ഒരു അട്ടഞ്ചിൽ അവ ഓഡാനിക്കേഡു വിലക്കാരുടെ എല്ലാം നാല്പതിനായിരിക്കുന്നതു തീർ 'നാജിവിണ്ണി' വിലക്കാരുടെ എല്ലാം കുത്തിച്ചുയർന്നപ്പോൾ 'യംഗ് ഹന്ത്' യുടെന് സാവകാശമാണു വർദ്ധിച്ചത്. എന്നെന്ന തടവിലാക്കിയശേഷം ഒരു നീറിയും പ്രചാരം വളരെ കുറയുകയും ഇപ്പോൾ ഏല്ലായിരിക്കിരിക്കും താഴെയായി നിലിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

തുടക്കം മുതലുകും ഈ പ്രസിദ്ധികരണാജ്ഞാലൈറ്റു പരമ്പരാ സ്ഥിക്കിക്കുന്ന തിരി തോൻ വെമ്പുവ്യാ കാട്ടിയിരുന്നു. പാസ്യു, ചേരിക്കാത്തതുകൊണ്ട് അവയുടെ ഏതെങ്കിലും നഷ്ടപ്പെടുത്തായി തോൻ വിപാരിക്കുന്നില്ല. നേരേക്കും ചു അവയുടെ സാത്രത്യും കാര്യസ്വകാരിക്കാൻ താൽ ചെയ്യുതല്ലാതെ അളവിൽ സഹായിച്ചുപെടു വിശ്വാസമാണ് എന്നിക്കുള്ളത്.

സ്വയം സമാധാനത്തോടു കഴിയാൻ ഈ പ്രസിദ്ധികരണാജ്ഞാലൈറ്റു ചെയ്യുന്ന എന്നെന്ന സഹായിച്ചുപെടുന്നു. പ്രകാരണവശാൽ പാര്യട്ടു. എന്നെന്ന നാൽ, സമാധാനപരമായ നിയമലംഘനം ഉടനെ തുടങ്ങാൻ സംശയമെല്ലാണു വന്നുണ്ടോ എന്നീൻ അലിപ്രായങ്ങൾ തുറന്നു പ്രകാശപ്പെട്ടിരുന്നു. ആളുകൾ കു ആശാസം നൽകാനും, അവ എന്നെന്ന പ്രാംഗത്താക്കി. അങ്ങനെ ഈ പരിക്ഷണാലഭ്യത്തിൽ ജനങ്ങൾക്ക് നല്ല സ്വവനം ചെയ്യുന്നു. ചട്ടാള നിയമങ്ങി നീറി നിശ്ചിയവാദപ്രയ ലാഭുകരിക്കുന്നതിൽ കുറഞ്ഞാണു സഹായിക്കുന്നു. ഒരു പ്രസിദ്ധികരണാജ്ഞാലൈറ്റു കഴിഞ്ഞാൽ എന്നിക്കു തോന്നുന്നു.

35. പശ്ചാബിൽ

പശ്ചാബിൽ നടന്ന കുഴപ്പജ്ഞാലൈറ്റു, സർ മെക്കിൾ ചുമർ എന്നെന്ന ഉത്തരവാദിയാക്കി; ക്ഷുജിത്തോയ പിംഗ് ഫാംബാ യുവാക്കൾ പട്ടാള നിയമത്തിനും എന്നെന്ന ഉത്തരവാദിയാക്കി. തോൻ നിയമഭാവം നിർത്തിയി രൂപീക്കുകിൽ ജാലിയൻവാലാമാഡ് കുട്ടക്കാലാ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ലെന്നു അവർ ശറിപ്പു. തോൻ പശ്ചാബിൽ ചെന്നാൽ കൊന്നുകളയുണ്ടെന്നു വിശദി ചുട്ടുനിന്നുഹാലും അവർക്കു പിംഗ് മുതിരുന്നു.

എന്നാൽ ബൃഥിയുള്ള അന്താരാജ്ഞാലൈറ്റു ചെറുപ്പിക്കിംബാനാവാര ദിശ, എന്നീൻ നിലപാടു ശരിയും സംശയിച്ചിരുമ്പാണെന്നു എന്നില്ലെന്നോ.

പശ്ചാബിലേക്കു പോകാൻ തോൻ അക്കമന്നായിരുന്നു. ആയു തോൻ ഒരു പോലീസ്സ്. അതുകൊണ്ട് കാര്യങ്ങൾ നേരിട്ട് കണ്ണാൽ എന്നിൽ അതി മാറ്റ ഉത്തേജണാൻ അനുവദമുണ്ടു. എന്നെന്ന പശ്ചാബിലേക്കു അഞ്ചിപ്പു ദേശ, ദാരുപാൽ, ദേശ, കിച്ചല്ലു, പണ്ണാറിൽ ദാംഞ്ച് അഞ്ച് ചാരാൻ എന്നിവർ തു

സമയങ്ങൾ ജയിലിലെത്തിരുന്നു. എന്നാൽ അവരെത്തും മറ്റു ജയിൽപ്പുള്ളികളെ തും അധികക്കാം ജയിലിൽ വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാൻ സർക്കാർ ദയവുപെട്ടി ഭ്രംഗം എന്നിക്കുറപ്പുണ്ടായിരുന്നു. തൊൻ ബോംബേയിലുള്ളപ്പോഴാക്കാ വളരെയധികം പഞ്ചാംഗികൾ എന്ന വന്നു കാണുക പതിവായിരുന്നു. അപ്പോഴാക്കാ തൊൻ അവരെ സന്നാഹിപ്പിക്കുന്ന വാക്കു പറയുകയും അൽ അവരെ ആഹാസിപ്പിക്കുകയും പ്രയുഥായിരുന്നു. അപ്പോൾക്കു എന്ന് ആത്മകാരി ശൃംഗാർഡിശാസം, മറ്റുള്ളവർലോകവു വ്യാപിക്കുന്നവിധകായിരുന്നു.

എന്നാൽ പഞ്ചാംഗിലേക്കുള്ള എൻഡി പോൾ വിണ്ടു, വിണ്ടു നിന്നിവെ ചേരാതിവരുന്നു. അവിടെ പോകാനുള്ള അനുവാദത്തിന് പോരിപ്പുപ്പോഴാ കൈ ചൊല്ലുണ്ടായി 'സമയമായില്ല' എന്നു മറുപടി തരികയും, അങ്ങനെ അനു നിന്നുപോകുകയും ചെയ്തു.

ഇതിനിടക്ക് പഞ്ചാംഗിലേക്കാർ പ്രകാളനിയമത്തിൽക്കീഴിൽ ചെയ്ത കൂദ്യസ്വാദള്ളൂട്ടി ഒന്നോക്കണം നടത്താൻ ഫോർ കമ്മിറ്റിയെ നിഖിലിച്ചുകൊ അനുള്ള പ്രവ്യാഹരം, വന്നു തി. റി. എൻ. ആൻഡ്രൂസ് അപ്പോൾ പഞ്ചാംഗിൽ എൻതിരിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് കമ്മുകളിൽ അവിടെന്നു പ്രവൃത്തിയേക്ക മായ അവസ്ഥമയുടെ ദിവശം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ നിന്നു പ്രകാളനിയമ കാലഘട്ട അവിടെ നടന്ന അന്തിക്രമങ്ങൾ, പ്രതിരോധത്തുകളിൽ കാണാൻ കഴി അന്തിക്രമാശേ ടീക്കരണായിരുന്നുണ്ടു് തൊൻ മനസ്സുള്ള വേഗം, ചെന്ന തന്നോടക്കപ്പും ചോഡി തി. ആൻഡ്രൂസ് എന്ന നിർബന്ധിച്ചു അന്തേക്കം യാ, പഞ്ചാംഗിലേക്ക് ഉടൻ ചെയ്യാൻ ആവശ്യമുണ്ടു് കൊണ്ടുള്ള മാളികയിലും ഒരു കമ്മികളും എന്നിക്കു കിട്ടി. എനിക്ക് പഞ്ചാംഗിലേക്ക് ഇപ്പോൾ പോകാ മോ എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ട് തൊൻ ചൊല്ലുണ്ടാക്കിക്കു ഏകദേശം കുടി കുറി അടച്ചു. ഒരു നിശ്ചിത തീയതിമുഖ ശ്രേഷ്ഠ പോകാമെന്നു കാണിച്ചു് അദ്ദേഹം തിരികെ കാരി അയച്ചു് എനിക്കെതിപ്പോൾ കുതുമായി ഓർക്കാൻ കഴിയു നില്ലു് എങ്കിലും ഒക്ടോബർ 17 ആഴ്ചിരുന്നു ഒരു തീയതിയെന്നാണ് എൻഡി വിശ്വദാ.

ഈാൻ പാഹോറിലേത്തിരപ്പോൾ കണ്ണ രംഗം എൻഡി ഓർക്കുമയിൽ നിന്ന് ദിക്കിലും മായച്ചു കളഞ്ഞാവില്ല. രിയിൽക്കോൺസൾറ്റേഷൻസിൽ ഒരും മുതൽ ഒരു അടാവരെ തുന്നിക്കുമ്പെറ്റിനു ഒരു ഇന്നമനുകമായിരുന്നു. നിന്നു വെർപ്പാടിനുശേഷം, എങ്ങനും ഒരു അടുത്ത ബാറ്റുപിണ്ട കാണാൻ നില്ക്കു നാശാലെ പ്രസ്താവിക്കു കൂടിയിരുന്നു. അവൻ ആപ്പോൾക്കു പോരി താഴെ ചുരുക്കി പാശ്ചാത്യാഭിരുദ്ധനായാൽ കുതുമായി തൊൻ താമസിച്ചു. അതി മിസ്റ്റിക്കോൺസിൽ ഓരോ മുഴുവൻ, അദ്ദേഹത്തിൽനിന്ന് ഓരു ശ്രീമതി സഭളാ വേണ്ടാവിരുന്നു. അനു വലിക്കാം ഓരോക്കായിരുന്നുതാനും. കാണാം, ഇപ്പോൾത്തെപ്പോൾ അന്നു എന്ന താമസിപ്പിച്ചിരുന്ന സ്ഥലം ധാരാളം പേര് വന്നുന്ന ഒരു അമാർത്ഥ സ്വത്തായി മാറി.

പഞ്ചാബിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട നേതാക്കന്നർ ജയിലിൽ ആയിരുന്നതിനാൽ പഞ്ചാബികളുടെ പണ്ഡിറ്റ് മാളവിയഴിയും പണ്ഡിറ്റ് മോതിലാൽ ജിയും പരേതനായ സ്വാമി ശ്രദ്ധാനന്ദജിയും അവരുടെ സ്ഥാനം ഉചിതമായി എറുടൈതിരുന്നതു ഞാൻ കണ്ണു മാളവിയഴിയെയും ശ്രദ്ധാനന്ദജിയെയും എനിക്ക് മുന്നേ അടുത്തിരുന്നു അടുത്തിരുന്നു. എന്നാൽ മോതിലാൽജിയും മായി ഞാൻ അടുത്തു പരിപ്രയമാക്കുന്നത് ഇപ്പോൾ ആദ്യമായിട്ടുണ്ടു. ഈ നേതാക്കന്നരും ജയിലിൽ പോകാൻ ഭാഗ്യം ലഭിക്കാതെപോയ പ്രാദേശിക നേതാക്കളും പെട്ടുന്ന സ്വന്തം വിട്ടിലെന്നോലരു അനുഭവം എന്നി ക്കുണ്ണാക്കിത്തന്നു. അവരുടെ ഇടക്ക് ഒരുപ്പന്നാണെന്ന വിചാരം എനിക്കൊരിക്കലും ഉണ്ടായില്ല.

പണ്ഡർ കമ്മിറ്റി മുന്നാകെ തെളിവു കൊടുക്കാൻ പോകേണ്ടതില്ലെന്നു ഞങ്ങൾ ഏകകക്കണ്ടവേന്ന തിരുമാനിപ്പിത്തങ്ങൾനെന്നെന്നുന്നത് ഇപ്പോൾ ചരിത്രവിഷയമാണ്. ആ തിരുമാനത്തിനുള്ള കാണ്ണങ്ങൾ അനു പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതിനാൽ ഇപ്പോൾ ആവർത്തിക്കേണ്ടതില്ല. ഇതെല്ലാം കാലത്തിനുശേഷം ആ സംഖ്യാളിലേക്കു തിരിഞ്ഞു നോക്കുന്നോൾ പണ്ഡർ കമ്മിറ്റിയെ ബഹിപ്പക്കരിക്കാൻ തിരുമാനിപ്പത് തികച്ചും ശരിയും ഉച്ചത്വവായി ഇപ്പോഴും എനിക്കു കു തോന്നുന്നു എന്ന് പരയുകയെ ഇവിടെ വേണ്ടും.

പണ്ഡർ കമ്മിറ്റിയെ ബഹിപ്പക്കരിപ്പതിന്റെ സ്വാഭാവിക പരിണാമമെന്ന പോലെ ഒരു സമാനരാജ്യപ്പണ്ണം നടത്താൻ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ആഭിമുഖ്യ തത്തിൽ ഒരു അനുഭവാഗിക കമ്മിറ്റിയെ നിയമിക്കുന്നതിനു തിരുമാനിപ്പും. പണ്ഡിറ്റ് മോതിലാൽ നെഹർി, പരേതനായ ദേശബന്ധു സി. ആർ. ദാസ്, ശ്രീ. അബ്ദുസ് തെയ്യമ്പജി, ശ്രീ. എ. ആർ. ജയകർ എന്നിവരെയും എന്നെന്നു മാണം ഈ കമ്മിറ്റിയിൽ അംഗങ്ങളാക്കിയത്. മാളവിയഴിയാണ് യഥാർത്ഥ തത്തിൽ അങ്ങനെ ചെയ്തത്. അനേപണ്ണത്തിനായി ഞങ്ങൾ ഓരോരുത്തരും വിവിധ സ്ഥലങ്ങൾ പകിട്ടുതുട്ടു. കമ്മിറ്റിയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എക്കൊപ്പി പ്രിക്കേണ്ട ചുമതല എനിക്കായിരുന്നു. എറുവും കുടുതൽ സ്ഥലങ്ങളിൽ അനേപണ്ണം നടത്താനുള്ള ഭാഗ്യം എനിക്കു കൈവന്നതിനാൽ പഞ്ചാബിലെ ജനങ്ങളെല്ലാം ഗ്രാമങ്ങളെല്ലാം അടുത്തിരിയാനുള്ള അസ്വലഭാവസരവും എനിക്കു ലഭിച്ചു.

എൻറെ ഈ അനേപണ്ണത്തിനിടക്ക് പഞ്ചാബിലെ സ്ത്രീകളുമായും ഞാൻ പരിപ്രയപ്പെട്ടു. യുഗങ്ങളുമുള്ള ഞങ്ങൾ പണ്ഡിപാം അറിയുന്നവരാണെന്നുതോന്നിപ്പോയി. ഞാൻ പ്രേയിടത്തോക്കു അവർ കുടുമായി വന്നതങ്ങൾ നൃത്യാഭിനയ നൃത്യക്കുംബാം എന്നെന്നു മുന്നിൽ കുടുമ്പിട്ടു. അങ്ങനെ പഞ്ചാബിനെ വാടി പ്രവർത്തനത്തിനിൽ വലിയൊരു മേഖലയാക്കാമെന്ന് ഈ അനേപണ്ണങ്ങളാണ് എനിക്കു ബോധ്യമാക്കിത്തന്നു.

പട്ടാള നിയമത്തിനീകിഴിൽ ജനങ്ങളെല്ലാംകേരി നടന്ന അതിക്രമങ്ങളെക്കു ചെയ്യുള്ള എൻറെ അനേപണ്ണം മുന്നോട്ടു തിണ്ടിയപ്പോൾ സർക്കാരിന്റെ മര്സ

ദുന്തതയും ഉദ്യാഗസ്ഥമനാരുടെ സേചപ്പരാധിപത്യത്വതയും കുറിച്ചുള്ള അപ്രതിക്ഷിതമായ ശീകരകമകൾ എന്നിക്കെന്നിവായി. അവ എന്നിൽ തീവ്രഭൂ വം നിരച്ചു. യുദ്ധകാലത്ത് ബ്രിട്ടിഷ് സർക്കാർന് ഏറുവുമധികം പട്ടാളക്കാരെ സംഭാവന ചെയ്ത ഒരു പ്രോവിശൻ ഇത്തരം മുഗ്ദിയാതിക്രമങ്ങൾ നിന്നു ഹായതയോടെ സഹിച്ചു എന്ന വസ്തുത അണ് എന്ന വിസ്മയിപ്പിച്ചതും ഇന്നും എന്നിൽ വിന്മയം നിന്നുക്കൊന്തുമാണ്.

ഈ കമ്മിറ്റിയുടെ റിപ്പോർട്ട് എഴുതിയുണ്ടാക്കുന്ന ജോലിയും എന്ന യാണ് ഏപ്പിച്ചത്. പണ്ഡാബിലെ ഇന്ത്യാദു ചെയ്ത അതിക്രമങ്ങളെപ്പറ്റി ഒരു രൂപം കിട്ടണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നവർ ആ റിപ്പോർട്ട് നോക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു. അതേപറ്റി എന്നിക്കാക്കുകുടി കൂടി പരിയാനുള്ളത് അതിൽ ഒരിക്കൽ മനസ്സുറ്റും അതിശയോക്തി പ്രയോഗിച്ചിരുന്നുനാണ്. അതിലെ ഓരോ പ്രസ്താവനയും തെളിവിനെ ആധാരമാക്കി ചെയ്തിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നുമാത്രമല്ല പ്രസിദ്ധിക്കിച്ചു തെളിവുകൾ കമ്മിറ്റിയുടെ കയ്യിലുള്ളതിനെ ചെറിയൊരും മാത്രമാണുതാനും. അപ്പോക്കുലിലും സംശയത്തിനു വകയുള്ള യാതൊരു പ്രസ്താവനയും റിപ്പോർട്ടിൽ കടന്നുകൂടാൻ അനുവദിച്ചിട്ടില്ല. സത്യം, സത്യം മാത്രം പുറത്തുകൊണ്ടുവരിക എന്ന ഏകോദ്ദേശ്യ തേനാടെ തുണ്ണാറാക്കിയ ഈ റിപ്പോർട്ട്, ബ്രിട്ടിഷ് സർക്കാർ എത്രത്തോളം ദുരീ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചരിക്കും, അധികാരം നിലവിൽത്തന്നായി അതിന് എന്നതല്ലാം മുഗ്ദിയ ഫീറുകൃത്യങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയും, എന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ വായനക്കാരെ പ്രാപ്തരാക്കും. എന്നിക്കെന്നിയാവുന്നിടങ്ങാളും ആ റിപ്പോർട്ടിലെ ഒരു പ്രസ്താവനയും ഇതുവരെ തെറ്റാണെന്നു തെളിയിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല.

36. വിലാഹത്ത് ശോരക്ഷക്ക് എത്തിരോ?

പണ്ഡാബിലെ ഈ ശീകര സംഭാവങ്ങളെ തല്ക്കാലം നമുക്കിവിടെ വിട്ടു കളിയാം.

പണ്ഡാബിലെ ധയർദാനന്തരകമ്പുറിച്ചു കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിലൂള്ള അനേകംബനം തുടങ്ങികഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും വിലാഹത്ത് പ്രശ്നത്തെ പൂറ്റി കുടിയാലോചിക്കാൻ യഞ്ചെറിയിൽ ചേരുന്ന ഫിനൈ-മുസ്ലീം സമേളന തിരിക്കുന്ന എന്നിക്കു ക്ഷണക്കാലത്തു കിട്ടി. അതിൽ ഒപ്പിക്കുന്നവരുടെ കുട്ടി തിരികെ പരതന്നായ പരക്കിം അജ്ഞമരിക്കുവാൻ സാഹോദര്യം മി. അസഹം അലി യും ഉണ്ടായിരുന്നു. സ്വാമി ശ്രദ്ധാനന്ദി പങ്കട്ടുകുമ്പു കാരിൽ പാണ്ടി ദുന്നു. എൻ്റെ ഓർമ്മ ശരിയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹമാണ് സമേളനത്തിൽ ചെവന്ന് പ്രസിദ്ധിക്കാക്കിയിരുന്നത്. വിലാഹത്ത് - വാദേനയുടെ പശ്ചാത്യ തലവനിൽ എന്നു ചെയ്യണമെന്നും സമാധാന ഉടനുടയാണോലംപങ്ങളിൽ ഫിനൈക്കലും മുസ്ലീംകലും പങ്കട്ടുകുമ്പോൾ എന്നും സമേളനത്തിൽ ആലോചിക്കാനുശേഷിച്ചിരുന്നു എന്നാണെന്നെന്ന് ഓർമ്മ. വിലാഹത്തു കാരും മാത്രമല്ല ശോരക്ഷണ പ്രശ്നവും മറ്റു പലതിനോടുകൊപ്പാം സമേ

ശുന്നതിൽ ചർച്ച ചെയ്തുപെട്ടുമെന്നും അതിനാൽ അത് ഗോപാലന്തിനു തിരി പ്രസിദ്ധാക്കാൻ പറ്റിയ ഒരു സുവർണ്ണാവസരം പ്രദാനം ചെയ്യുമെന്നും ക്ഷണംകെ തനിൽ തുടർന്നു പാണ്ടിരുന്നു. ഗോപാലന്തിനു സംബന്ധിച്ച ഈ പാഠം ശം എന്നിക്കിപ്പിക്കുമായില്ല. അതുകൊണ്ട് ക്ഷണാക്കണ്ടിനുള്ളേ മറുപടിയിൽ, പങ്കടക്കുകാൻ പരമാവധി ശ്രമിക്കാമെന്നും എന്നാൽ ഒരു പ്രശ്നങ്ങളും കൂടുക്കില്ലാതെക്കുണ്ടോ വിലപോലിനിടയാക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതെന്നും അവരെ തന്നെ ഗുണമേന്തുടെ ബഹാജിനു പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം പരിഗണിച്ചു തിരിപ്പുകൾഡിയാൽ മതിയെന്നും ഞാൻ അഴിപ്പായിരുട്ടു.

മനസ്സു നിറയെ ഈ ചിന്തകളുമായി ഞാൻ സമ്മൂലന്തിനു ചെന്നു. പില്ലക്കാല സമ്മൂലന്തിനുലെ പതിനായിരണ്ടുടുടം അഞ്ചുത ദ്രോഗം ഇല്ലായിരുന്നു. അത് ധാരാളം പ്രേരി പങ്കടക്കുന്നത് ഒരു യോഗമായിരുന്നു. സമേചനത്തിൽ സന്നിഹിതനായിരുന്ന പരന്തനായ സ്വാമി ശ്രദ്ധാനന്ദങ്ങളുമായി മേല്പാശം പ്രശ്നം ഞാൻ ചർച്ച ചെയ്തു. എൻറി വാദത്തെ അഞ്ചുപാശം അംഗീകരിക്കുകയും അതു സമ്മൂലന്തിനു അവത്തിപ്പിക്കാൻ പറിയുകയും ചെയ്തു. ഇതുപോലെ പരന്തനായ ഫക്സിസാർപ്പിപ്പുമായും ഞാനു ചർച്ച ചെയ്തു. പില്ലപാശത്ത് പ്രശ്നന്തിന് നൃഥാവും നിയമനുസ്വരൂപവും മായ രാടിസ്ഥാനമുണ്ടായിരുന്നതിൽ - ഉണ്ടായിരുന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു - സർക്കാർ ധമാന്ത്രാന്തിനു വലിയൈബന്നിൽ പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുമുണ്ടെങ്കിൽ പില്ലപാശത്ത് സകടപരിഹാരത്തിനാവശ്യപ്പെട്ടുന്ന മുസൽമാനരാഡോ പ്രി നിൽക്കേണ്ടത് ഹിന്ദുക്കളുടെ കടമയാണെന്ന് ഞാൻ സമ്മൂലന്തിനു വാദിച്ചു. ഇതാണു ബന്ധപ്പെട്ടതി ഗോസംരക്ഷണപ്രകാശം ഉന്നയിക്കുകയോ മുസൽമാനരാഡയി ഒരു ധാരണയിലെത്താൻ ഇരു അവസരം ഉപയോഗിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നത് അനുചരിതമാണ്. അതുപോലെ വിലാപത്രം പ്രാശനം ഒരു ഹിന്ദുക്കൾ പിന്തുബന്ധിതിനു വിലയായി മുസൽമാനർ ഗോപയം നിർത്താമെന്നുവെക്കുന്നത് അവർക്കും ധാരിച്ചപ്പെട്ടതിനില്ല. എന്നാൽ, പിന്ദുക്കളുടെ മതവികാരങ്ങളെ മാറിച്ചും ഒരേ മണ്ണിന്റെ മകളും അഥവാ കാരാമെന്ന നിലക്ക് അവരോടുള്ള കർണ്ണവുംഖാലിയും മുസൽമാനരാഡ സ്വന്ധയാ ഗോപയം നിർത്തുകയാണെങ്കിൽ അത് അവർക്കു വളരെ മാനുസ്തനുകുന്നതും. ആരുംബനി സ്വത്തനമാഭാരം നാമിപനം കൈക്കൊള്ളുകയെന്നത് അവരുടെ തന്നുകൂടാവും അവർക്കു മഹിമയുറുപ്പാ കൂത്രവുമായിരിക്കുമെന്ന് ഞാൻ വാദിച്ചു. ഗോപയം നിർത്തേണ്ടത് അയൽബന്ധം വച്ചു തണ്ടളുടെ കടമയാണെന്നു മുസൽമാനർ കണക്കാക്കുന്ന പക്ഷം വിലാപത്രിൽ ഹിന്ദുക്കൾ അവരെ സഹായിച്ചും ഇള്ളഡാ എന്നു നോക്കാതെ തന്നെ അവരുടെനെ ചെയ്യണാ. ഞാൻ വാദം തുടർന്നു “എന്നിക്കെ രണ്ടു പ്രശ്നങ്ങളും പണ്ടപരം ബന്ധിപ്പിക്കാതെ വെറുവും ചർച്ച ചെയ്യപ്പെടേണ്ടതാണ്. ഈ സമ്മൂലന്തിലെ പരാബോപനകൾ വിലാപത്രം പ്രശ്നന്തിൽ മാത്രമായി തന്നുണ്ടാം”.

ஏனென் வாடு அவரிட உள்ளாயிருநூலாகவேக்கு ஆகர்ஷகமாயிடோனி. தத்துவம் வழாவி ஶோகஸ்ரக்ஷன டிஸ்ட் எடு ஸமேக்லநதிரீ பரிசுளிக்கூடியில்.

ஏனால் ஏனென் தாக்கிடுங்காயிருநீட்டு. மாலாநா அளவிடுதல் வூரி ஸாபோலீ பாஸ்டை: "பிரிடீக்ஸீ எண்ணிலை ஸப்ராயிசுக்குநோ ஹூஷோ ஏன்னு விஸ்தமிழ். பிரிடீக்கலூநீ நாட்டுகாரென நிலைக்கு அவருட எட விகாண்ணது நானிப் பூஸ்திமாநார் ஶோவாய் ஓபேக்ஷிக்கோன்". அவர் அமார்த்தவன்திரீ என்று நிர்ணயிலாக்குவதை ஏற்கொட்டு நோன்றுக்கூடு செய்து.

விவாஹத் பிரச்சனைதாக் பாவாவீ பிரச்சனவூடு குடி ஐடிஸ்திர்களைம் நூ பிலர் நிர்தேஷ்சிப்பு எனாநா நிர்தேஷ்சைத ஏற்றிருத்து. பாவாவீ பிரச்சன ஒரு பிராவேகிக் விசுதமாளைநூ. அனிகால் ஸமாயாளாலா-பாஸ் தினி பக்கட்காலாளைமோ வெள்ளோ ஏற்கூ திருமானிக்கூநதிரீ அதை பரிம ஸிக்கைதிலையூநூ. எனால் பாஸ்டை. ஸமாயாள வூபாஸ்மக்கலுதாயி ஸெலி டு வாய்சூடு விவாஹத் பிரச்சனைதாக் ரெடு பிராவேகிக் விஸ்தமிழ் குடி கலைக்கிடுநூ. என்று விவாஹத் பிரச்சனைதாக் கூடு விவாஹத் பிரச்சனைதாக் கூடு வூடுபூ வோய்யுமாயி.

மாலாநா பிரஸ்தத மொஹானி ஹு ஸமேக்லநதிரீ ஸாப்பிடிதோயி ரூநூ. ஏனிக்கலைப்பிரதை நோரைத அரியாமாயிருநூநக்கிலை, ஹரிடெ விசூந் அபேரா ஏற்றொலை போலாலுமாளைநூ. எனால் கண்ணத்திலித் தூட்கை முதலாக்க எண்ணில் வித்தைக்காயிரிசூநைநூ. எனால் வாதிப்பு. ஏனென் வாடு ஆலூக்கரீக் கூலூபூ வோய்யுமாயி.

ஹு ஸமேக்லநதிரீ பாஸாக்கிய அாஸாவூடு பிரமைண்ணலீதீ என் பிரிடீக்கலூநூடு முந்தினங்கலோடு. ஸபாஸீ புதைகநட்காராநூ. அனிகென் ஸபா ஸபாகி பல்லமைநோளை விடுவத ஸாயானாஸ் ஸபாரிசுக்கவிக்காநூ. கிருட்ரா நா செஷ்டுநாதாயிருநூ. வாதிக் கூஞூஞூ. உசிதமாய ஸ்மாந் கெகவ நிருநீலை. ஹது பிரஸ்தத் ஸாபைவீ ஸிக்கிசுக்கூநதா பிரமைண்ணலீருநூ. விவாஹத் காலுத்திரீ நிதி நிவேஷிப்புால் பிரிடீஸ் ஸாமாஜுதோக் பிதிகார செஷ்டுநாமை பக்கழமாயிருநூ. அபேரதைகின். அதைநூதி சூப் பிரிடீஸ் ஸாயானாஸ் மாது ஸாவுமாகுநாடு பாரிசுக்கவிக்காலை வைத் தாக்கிடுவாநூ. தது முந்திரிதையை, பூர்யா ஸிக்கமஷூநதிரோநூ. எனான்னென ஏற்றிருநூ. என்று தத்திமிசுவாயி எனாநூ எண்ணிலைப்பு வாண்ணில் ஹஷ்பாஸ் ஆலூக்கரீக்கு ஸாமாநூ. பரிசுதொன். ஏனென் அபரிசா ஸிலூநதைவூ. எனாநா ஸமேக்லநதிரீ அவதரிப்பிச்சு. ஏற்கென் வாண்ணில் ஸாநாயை ஏற்றநதிரீ எடுத்தாயி எனாந் க்கலை. ஏனிக்கூ முடி, பிரஸ்தத் மொஹானி செய்த பிரஸ்தா பரிசுஷாவணைலோ எட ஸிக்கிச்சுதை காலபூநீ ஏற்கெனிட ரெடு வாந்ரோதமாகுவதை எனாந் செல்லுக்கு. ஏனென் அதெடுயண்ணில் ஸமேக்லநதிரீ வெக்காதிரிமகூநத

കർണ്ണവും വാഹകാശും മാത്രമാണ് ഞാൻ പ്രസംഗം അഭിംബ ഉണ്ടായിരുന്നവരെല്ലാം അത്യന്തം ഗ്രാമയോടു കേടു. വേദിയിലുണ്ടായിരുന്നവർ അതിനോടു പൂർണ്ണമായി യോജിക്കുകയും, ഓരോരുത്തരായി എഴുന്നേറ്റ് എൻറെ അഭിപ്രായങ്ങളെ പിന്താണ്ടി പ്രസംഗിക്കുകയും ചെയ്തു.

ബ്രിംഗിൽ സാധാരണമല്ലോ ബഹവിഷ്കരണം അതിൻറെ ലക്ഷ്യം നേടുന്നതിൽ പരാജയപ്പെടുമെന്നു മാത്രമല്ല അതിനു മുതിരുന്നവർ പരിപ്രാസ്യരായി തന്നെയെന്നും നേതാക്കന്നാർക്കു കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. ബ്രിട്ടനിലുണ്ടാകിയ ഏതെങ്കിലും സാധനം തന്റെ ദേഹത്തിലുണ്ടെങ്കിൽ ആരും തന്നെ ആ കുടുതിലുണ്ടായിരുന്നില്ല. അനുകൂലമായി വോട്ടു ചെയ്തവർക്കുപോലും നടപ്പിലാക്കാൻ കഴിയാത്തതരത്തിലുള്ള രേഖ പ്രമേയം പാസാക്കുന്നതുകൊണ്ട് ദോഷമല്ലാതെ ധാതനാനും ഉണ്ടാക്കാൻപോകുന്നിരുന്ന് സദസ്യരിൽ വളരെപ്പേരുകും വോധ്യമായി.

"കേവലം വിദേശവാസ്ത്ര ബഹവിഷ്കരണത്തിനു നേരുള്ള തുപ്പത്തിപ്പെട്ടു തന്നുണ്ടാവില്ല. കാരണം, നമ്മുടെ ആവശ്യത്തിനുവേണ്ട സ്വദേശി വസ്ത്രങ്ങൾ ഉല്പാദിപ്പിക്കാനും ഫലപ്രദമായി വിദേശവാസ്ത്ര ബഹവിഷ്കരണം നടപ്പിലാക്കാനും ഏതുകാലംപിടിക്കുമെന്ന് ആർക്കറിയാം? ബ്രിട്ടിഷുകാരുടെമേൽ ഉടൻ ഫലമുള്ളവക്കുന്ന വല്ല നടപടിയുമാണു നമ്മുക്കു വേണ്ടത്. നിങ്ങളുടെ വിദേശവാസ്ത്ര ബഹവിഷ്കരണം, നിലനിർണ്ണാൻ നേരുള്ള വിരോധമില്ല. എന്നാൽ കുറീക്കുടി വേഗത്തിൽ നടപ്പാക്കാവുന്ന വല്ലതും കുടി പറയുക" - മഹാനാം പദ്മാനബി ഏതൊണ്ടി അർത്ഥത്തിൽ പ്രസംഗിച്ചു. അദ്ദേഹത്തെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതിനിടക്കുതന്നെ, വിദേശവാസ്ത്ര ബഹവിഷ്കരണത്തിനു പുറം പുറം വല്ല പുതിയ പദ്ധതിയും ആവശ്യമാണെന്ന് എനിക്കു തോന്തി. ഒട്ടനുള്ള വിദേശവാസ്ത്ര ബഹവിഷ്കരണം, അപ്പോൾ അസാധ്യമാണെന്ന് എനിക്കു വ്യക്തമായി. തുണിക്കാണ്ടുള്ള നമ്മുടെ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വേണ്ട വാരി നമ്മുക്കിട്ടുകയിൽ ഉല്പാദിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് അപ്പോൾ എനിക്കിടയിലുണ്ടായിരുന്നു. ഈത് പിന്നീടുള്ള രേഖ കണക്കുപിടിത്തമായിരുന്നു. നേരേമിപ്പ് വിദേശവാസ്ത്ര ബഹവിഷ്കരണത്തിനായി മിസ്റ്റുകളെ മാത്രം ആശയിച്ചാൽ നമ്മൾ വണിക്കപ്പെടുമെന്ന് അപ്പോൾപോലും എനിക്കു റിയാമായിരുന്നു. മഹാനാം പ്രസംഗം അവസാനിപ്പിക്കുമ്പോഴും ഞാൻ ഈ പ്രതിസന്ധിയുടെ നടപ്പാക്കിയിരുന്നു.

ഉചിതമായ പിന്താണ്ടിവാക്കുകളും ഉർദ്ദൂവാക്കുകളും കിട്ടാതെ ഞാൻ ബുദ്ധിമുട്ടിലായി. തുക്കതിബ്ബോധ പ്രധാനമായ രേഖ പ്രസംഗം വിദേശിച്ചും ഉത്തരവേദനും മുസ്ലിംങ്ങളുടെതായ രേഖ സദസ്സിൽ ഞാൻ ആരും ചെയ്യുന്ന അവസരമായിരുന്നു അത്. കല്പക്കട്ട മുസ്ലിം ലിഗിൽ ഞാൻ ഉർദ്ദൂവിൽ പ്രസംഗിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ, അത് ഏതൊന്നും നിമിഷം മാത്രമായിരുന്നു. ആ പ്രസംഗമാണെങ്കിൽ സദസ്യരോടുള്ള പ്രധാനപ്പർഷകമായ രഭ്രത്തെന്നതായി മാത്രം

ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതുമാണ്. ഇവിടെയാക്കു നേരേ മറിച്ച് ശത്രുതാലാവത്രതാട യഥോക്തിലും വിമർശനദ്യഷട്ടിയോടെയുള്ള ഒരു സദസ്യിന്റെയാണ് എൻ്റെ നാമി പന്നം വിശദമാക്കി ബോധ്യപ്പെട്ടുതന്നെന്തിനിരുന്നത്. എന്നാൽ എൻ്റെ ഏല്ലാ ലജ്ജയും ഞാൻ ആട്ടിയകുറിച്ചിരുന്നു. ധന്തപരി മുള്ളിങ്ങളുടെ ശുഖവും സുന്ദരവുമായ ഉർദ്ദൂപിൽ ഒരു പ്രാഥമണം നടത്താനുള്ള ഞാനവിടെ എന്തിൽ രുന്നത്. മറിച്ച് എൻ്റെ ആഗ്രഹങ്ങൾ എന്നാൽ കഴിയുന്ന തുടർന്തെ വിജയി ആർക്കുട്ടത്തിന്റെ മുമ്പിൽ വെക്കാനാണ്. അക്കാദ്യത്തിൽ ഞാൻ വിജയി ക്കുകയും ചെയ്തു. ഫിനി - ഉർദ്ദൂ (പ്രിസ്റ്റിന്റാനി) വിനുമാത്രമേ ഇന്ത്യയുടെ ദേശിയ ഭാഷയാകാൻ കഴിയു എന്നതിന് ഈ സമേളനം എനിക്കു നേരിട്ടുള്ള തെളിവുതന്നു. ഇംഗ്ലീഷിലാണു ഞാൻ പ്രസംഗിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ സദസ്യ രൂടു മേൽ അതുപോലെ സാധിനമുണ്ടാക്കാൻ എനിക്കു കഴിയുമായിരുന്നില്ല. മാലാനക്ക് അങ്ങനെന്നെങ്ങനെ വെള്ളുവീഴി നടത്താൻ തോനുമായിരുന്നുമില്ല. അമ്പാവാ അമൃതരാജ് അങ്ങനെ ചെയ്താലും എനിക്കെതിനെ ഫലപ്രദമായി നേരിട്ടാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല.

എൻ്റെ പുതിയ ആഗ്രഹത്തിനുപറ്റിയ ഒരു ഫിനിപ്പദ്ധതോ ഉർദ്ദൂപ്പദ്ധതോ കിട്ടാതെ ഞാൻ കുറി വിഷമിച്ചു. അവസാനം 'നോൺ - കോ-ഓഫറേഷൻ' (നില്ലുഹകരണം) എന്ന ഇംഗ്ലീഷ് വാക്കുകൊണ്ട് ഞാനതു വിവരിച്ചു. ആലുമാ യി ഞാനാപദം പ്രയോഗചെയ്ത ഈ അവസരത്തിലാണ്. മാലാനാ പ്രസംഗിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുവോൾ എനിക്കുനേരോന്നിയൽ, ആയുധപ്രയോഗം, അസാധ്യ മോ അനാശാസ്യമോ ആശങ്കകിൽ അടേപ്പം നന്നിലധികം കാര്യങ്ങളിൽ സഹകരിച്ചുപോരുന്ന ഒരു സർക്കാരിനോട് ഫലപ്രദമായി എതിർക്കാണെന്നു പറയുന്നത് വെറുതേയാണെന്നുണ്ട്. എതിർക്കാനുള്ള ധമാർക്കു മാർക്കു ചും അതിനോടു സഹകരിക്കുന്നതു നിർണ്ണയക മാത്രമാണെന്ന് എനിക്കുതോന്തി. അങ്ങനെ നില്ലുഹകരണം (Non-Co-operation) എന്ന വാക്കിൽ ഞാൻ എതിപ്പേരുന്നു. എനിക്കാ സമയത്ത് അതിനേരു നാനാതരത്തിലുള്ള അർത്ഥ വ്യാപ്തിയെല്ലാം വ്യക്തമായ രൂപം ഇല്ലായിരുന്നു. തന്മുലം ഞാൻ വിശദാംശ വാളിലേക്കു കടന്നില്ല. ഞാനിന്ത്യയു പറഞ്ഞു:

"മുസലിംമാണാർ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ടുരു പ്രമേയം അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. സമാധാന വ്യവസ്ഥകൾ അവർക്ക് അനുകൂലമല്ലെങ്കിൽ - അങ്ങനെ വരാതിരിക്കാൻ ഇംഗ്ലീഷർ അനുഗ്രഹപരിക്കുക്കു - അവർ സർക്കാരുമായുള്ള എല്ലാ സഹകരണവും നിർണ്ണയലാക്കു. അങ്ങനെ സഹകരണം പിൻവലിക്കു ചെയ്യുന്നതും ജനങ്ങളുടെ അനുബന്ധപ്പെട്ടുതന്നാനാവാത്ത രഹികാരമാണ്. സർക്കാർ തന്ന ബഹുമതികളോ സ്ഥാനമാനങ്ങളോ നിലനിർത്താൻ നമ്മൾ ബാധ്യന്നമ്പറ്റു. സർക്കാർ സർവ്വീസിൽ തുടരാനും നമുക്കു ബാധ്യതയില്ല. വിലാപത്രത്തുപോലെരു വലിയ കാലുത്തിൽ സർക്കാർ നമ്മു വണ്ണിക്കയാണെങ്കിൽ നില്ലുഹകരണമല്ലാതെ നമുക്കു മറ്റൊന്നും ചെയ്യാൻില്ല. അതുകൊണ്ട് വണ്ണിക്കപ്പെട്ടാൽ സർക്കാരുമായി നില്ലുഹകരിക്കാൻ നമുക്കവുകാശമുണ്ട്."

എന്നാൽ നീറ്റിപ്പറക്കണമെന്ന പദം പൊതുവേ പ്രയോഗത്തിൽ വരാൻ മാസങ്ങൾ കഴിയേണ്ടിവന്നു. തല്ലികളാം അത് ആ സമേളനത്തിന്റെ നടപടി കളിൽപ്പെട്ടു നഷ്ടമായി. ഒരു മാസം കഴിഞ്ഞ് അമൃതസിൻ കൂടിയ കോൺഗ്രസ്സിൽ സഹകരണപ്രമേയത്തെ തിരിച്ചറഞ്ഞു. എം പിന്നാണെങ്കിൽ വശന ദരികളിലും ഉണ്ടാവില്ലെന്ന പ്രതിക്ഷയിലാണ്.

37. അമൃതസർ കോൺഗ്രസ്

പട്ടാള നിയമരണത്തിൽ നാമമാത്ര നിതിപിംജാളായിരുന്ന പ്രത്യേക കോടതികൾ എറ്റു, നീറ്റിപ്പറമായ തെളിവിനെ ആധാരമാക്കി ഇതിലില്ലെങ്കിലും നുറുക്കിനു പഠാബികക്കെള്ള സാന്ദർഭത്തിൽ വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാൻ പഠാബിയു സർക്കാരിനു സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. വലുതായ ഈ അന്തിമക്കെണ്ടിലോ ഏറ്റായിട്ടുള്ളിരുന്നു. ശബ്ദത്തുയർന്നതിനാൽ അവരെ തുടർന്നു. സാന്ദർഭ അഭിനൈ വെച്ചുകൊണ്ടാണ് അസാധ്യമായിരിക്കുന്നു. കോൺഗ്രസ് തുടങ്ങു നന്നിനു മുമ്പു തന്നെ മിക്ക തകരുകാരെയും മോചിപ്പിച്ചു. കോൺഗ്രസ് സമേളണം. നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോഴാണ് ലാലാ പരിക്കിഷ്ട് ലാലിനെ യും മറ്റു നേതാക്കളെയും വിത്തുചൂത്. അലി സഹോദരമാരും കോൺഗ്രസ്സിനു ഇതിലിരുന്നിരുന്നു നേരേവരിക്കയായിരുന്നു. ജനങ്ങളുടെ ആശോശം ആതിരാ ദുരാസ്ഥിയിരുന്നു. തന്റെ വനിച്ചു വകിൽപ്പെട്ടിരുന്നി പരിത്യജിപ്പിച്ചു പഠാബിൽ ആസപ്പെടാ നമുറിപ്പിച്ചു വലുതായ സേരം ചെയ്തു പണ്ടിട്ടു മോഞ്ചിലാൽ നൊർമ്മറൂഡാ തിരുന്നു കോൺഗ്രസ് അസ്വക്ഷണം. പരേതനായ സാഹി ശ്രദ്ധാന്വജി സംശാരം സംഘാഖ്യക്ഷണായും പ്രവർത്തിച്ചു.

ഈ സമയംവരെ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ വാർഷികസമേളന നടപടികളിൽ എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്ന പക്ഷ ദേശീയ ഭാഷയിൽ പ്രസംഗിച്ച് പരിപിക്കുവേണ്ടി ആ ധാത്മകമായി വാദിക്കുകയും റിംഗ്സ് ഇന്ത്യാക്കാരുടെ അവസ്ഥ ആ പ്രസംഗ തിലിൽ അവത്തിപ്പിക്കുകയും മാത്രമായിരുന്നു. ഈ വർഷവും അതിലിക്കി മൊന്നും ചെയ്യാൻ എന്നോടാവാവജ്ജപ്പെട്ടുമെന്നു ണ്ണാൻ പ്രതിക്ഷീചിരുന്നില്ല. എന്നാൽ മുമ്പു പല അവസ്ഥരാജ്ഞിലും സംബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ പെട്ടുന്ന ഉത്തരവാദിത്തമുള്ള ജോലി എന്നിക്കു വന്നുചെരുന്നു.

പുതിയ രേഖാപരിഷക്കാരരേഖയുറപ്പിച്ചുള്ള പ്രത്യേകിപ്പ് രാജാവിൻ്റെ പ്രഭ്രാഹം അദ്ദോഷി വന്നിരുന്നു. അത് എന്നിക്കുപോലും പുരിശമായി തൃപ്പ തിക്രമായിരുന്നില്ല. മര്യാദവരീക്കും. അത് അതുപരിക്കരവുമായിരുന്നു. എന്നാൽ വികലമെക്കിലും ആ പരിപിക്കാരജീവിയെ സ്വികരിക്കാമെന്നാണ് അദ്ദോഷി എന്നിക്കു തോന്തിയത്. രാജാവിൻ്റെ പ്രഭ്രാഹംത്തിലും അതി നീറി ഭാഷയിലും സിന്റീഹാ പ്രഭുവിൻ്റെ കൈയ്യുള്ളതായി എന്നിക്കു തോന്തി. അത് ഒരു ആശാകിരണം പ്രദാനം ചെയ്തു. എന്നാൽ പരിചയസന്ദരം രായ ലോകമാനുണ്ടെന്നും ദേശവന്നും ചിത്രരണജിൽ ഭാവിക്കുന്നും പോലുള്ള നേതാക്കൾ തലയാട്ടി അവിശ്വാസം പ്രകടിപ്പിച്ചു. പണ്ടിട്ടു മാളവിയഴി

നിഷ്പക്ഷത പാലിച്ചു.

പണ്ണം മാളിവിജി സ്വന്നം മുൻകിലാണ് എന്ന താമസിപ്പിച്ചിരുന്ന ത. പറിച്ചു സർവ്വക്ലഭാല (കാഴി) യുടെ ശിലാസ്ത്രപാനാലോഷാവസ്ഥ അതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കിവിതല്ലാളിയെത്തിന്റെ ഭിംഗാന്ത തിശ്ശണ. എന്ന ക്രൂണായി, എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പും ഒരേ മുൻകിലായിൽ കൈ അദ്ദേഹത്തിന്റെ തിന്പരിയുടെ വിശദാഖണ്ഡങ്ങൾ അടുത്തുനിന്നു നിം ക്ഷീകരണം എന്നിക്കു സാധിച്ചു. തോൻ കണ്ണവ എന്നിൽ സന്നോചനത്തോടുകൂടിയ വിസ്തീരം നിരയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുൻ ഏല്ലാ പാപ ഓൾക്കുതുള്ള സാജസ്യസ്ഥമായി കാണാമെന്നു. അതിന്റെ ഒരുത്ത് നിന്നു മറ്റൊരുത്തുകൂടി മുൻചു കടക്കുക ദുഷ്ക്രമമായിരുന്നു; അതിൽ അത്രയധികം ആളുകൾ തിരഞ്ഞെടുത്തിരുന്നു. എത്തു സന്ദർശകർക്കും അവിടെ എത്തു സഹായം കടന്നുചെയ്യുകയും അവർക്കിഷ്ടമുള്ളിട്ടേന്നതാണു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായം നാഷ്ടപ്പെട്ടുതുക്കായും ചെയ്യാമായിരുന്നു. ഈ കൂടുതലിന്നും ഒരു മുല യിൽ എൻ്റെ കിടക്ക അതിന്റെ ഏല്ലാ പാപയോടും കൂടി കിടന്നിരുന്നു.

എന്നാൽ മാളിവിജിയുടെ ജിവിതത്തിൽ ഈ ആശ്വാസത്തിൽ വിവരിക്കാൻ സാന്നിദ്ധ്യമില്ലെന്നില്ല. എൻ്റെ വിഷയത്തിലേക്കു മടങ്ങാം.

അഞ്ചെന്ന മാളിവിജിയുമായി ഭിന്നസ്വയം കാര്യങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്യുന്ന എന്നിക്കു സാധ്യമായി. വ്യത്യസ്ത കക്ഷികളുടെ സമീക്ഷാങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഒരു മുതൽ സഹായരാഗംപ്പോലെ എന്നിക്കു സന്നേഹപ്പെട്ടിരും, വിവരിച്ചുതരുമായിരുന്നു. ഭാഗപരിഷ്കാരങ്ങളെല്ലാംകുറിച്ചുള്ള പ്രമേയം ചർച്ചചെയ്യുന്നേണ്ടി താണി പഞ്ചടക്കമേഖലയിൽ അനിവാര്യമാണെന്ന് എന്നിക്കു മനസ്സിലായി. പഞ്ചാബിലെ അതിക്രമങ്ങളെല്ലാംകുറിച്ചുള്ള കോൺഗ്രസ്സിന്റെ റിപ്പോർട്ടു താഴ്വാരാക്കുന്നതിൽ താണി ഉത്തരവാദിത്വം വഹിച്ച സമിതിക്ക് അനേപ്പറ്റി ഇനിയും ചൊള്ളാൻ ശേഷിപ്പിട്ടുള്ള ഏല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും എൻ്റെ ശ്രദ്ധ പഠിയേണ്ടതാണെന്ന് എന്നിക്കു തോന്തി. അക്കാദ്യത്തിൽ സർക്കാരുമായി ഇടപാടുകൾ നടത്താനുണ്ടായിരുന്നു. മി. മൊണ്ടേസു (ഇന്ത്യാ സെക്രട്ടറി) വാദിക്കുകയോ ഇന്ത്യ വാദിക്കുകയോ അനുവദിക്കുകയോ ചെയ്തിരുന്ന് അദ്ദോഢാം താണി തൃടക്കി വിശ്വസിച്ചു. അലി സഹായരാഗക്കുടയും മറ്റു തടവുകാരുടെയും മോചനം അനുകൂലമായ ഒരധാരമായി എന്നിക്കു തോന്തുകയും ചെയ്തു. ഈ സഹായരാഗത്തിൽ ഭാഗപരിഷ്കാരങ്ങളെല്ലാംകൂടി തജ്ജികളെയാൽ സ്വികരിക്കുന്ന ഒരു പ്രമേയമാണ് ശരിയായിട്ടുള്ളതെന്ന് എന്നിക്കു തോന്തി. എന്നാൽ തികച്ചും അപൂർവ്വത്വവും അതുപര്തിക്കരവുമാകയാൽ പരിഷ്കരണ ഒരു തജ്ജികളെയാമെന്ന ഉറപ്പു അഭിപ്രായമായിരുന്നു ദേശഭക്തിയു ചിത്ര ദണ്ഡങ്ങൾ ദാനിയിൽനിന്ന്. പഠനത്തായ ലോകമാന്യൻ ഏരോക്കവും നിഷ്പക്ഷനായ തിരുന്നു അനുകൂലമിക്കാൻ അദ്ദേഹം നിർച്ചയിച്ചിരുന്നു. ഇത്തരം അനുബന്ധസന്നന്നരും പക്ഷമതികളും സർവ്വാദശിരങ്ങമായ നേതാക്കന്നാരോടു ഭിന്നിച്ചു നില

ക്കുകയെന്ന ആശയം തന്നെ എന്നിക്ക് അസംബൃദ്ധമായിരുന്നു. എന്നാൽ മറ്റൊരു ശത്രു എൻഡേ മനസ്സാക്ഷിയുടെ ശവം സ്വപ്നക്കമായിരുന്നു. ഞാൻ കോൺഗ്രസ്സിൽ നിന്ന് ഓടിപ്പോകാൻ ശ്രമിച്ചു. പണ്ടിൽ മാളവിയജിയോടും മോതി ലാഡിജിയോടും ഞാൻ ബാക്കിയുള്ള ദിവസങ്ങളിലെ കോൺഗ്രസ്സ് സമ്മേളന നടപടികളിൽ നിന്നു വിട്ടുനിന്നാൽ പൊതുതാല്പര്യം മുൻനിർത്തി അതു നന്നായിരിക്കുമെന്ന് പറയുകയും ചെയ്തു. അഭിപ്രായരായ നേതാക്കളും കൂളി എൻഡേ അഭിപ്രായവുത്താണം പുറമേ പ്രകടമാക്കുന്നതിൽ നിന്നും അത് എന്നെ രക്ഷിക്കുമായിരുന്നു.

എന്നാൽ എൻഡേ ഈ നിർദ്ദേശം തലമുതിരിനു ആ രണ്ടു നേതാക്കൾ ഒരു സ്വപ്നമായിപ്പുണ്ടായാലും ലാലാ ഫർക്കിഷൻ ലാഭവിഷ്ണിയടക്കത്തും ആരോ എൻഡേ ഈ നിർദ്ദേശവുത്തന്നെ മന്ത്രിച്ചു. “അങ്ങനെ തെക്കലും ചെയ്യുന്നത്. അത് പഞ്ചാബികളുടെ റികാറണ്ടുള്ള വല്ലാതെ പ്രണാസ്തുത്താം”, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാനും വിഷയം ലോകമാനുന്നു ദേശവന്നുവും മി. ജിന്നയുമായി ചർച്ച ചെയ്തു. എന്നാൽ ഒരു പോംവഴിയും കണ്ണഭന്നാനായിപ്പുണ്ടായിരുന്നു. അവസാനം എൻഡേ ദു:ഖ മാളവിയജിക്കേ മുന്നിൽ ഞാൻ തൃപ്പിന്നുകാട്ടി: “അനുഭവം ജനത്തിനുള്ള യാത്രാരു സാധ്യതയും ഞാൻ കാണുന്നില്ല”, ഞാന്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞു. “എൻഡേ പ്രമേയം ഞാനവത്രപ്പിക്കാഡാണെങ്കിൽ ചെതിതിൽ ല്പം വോട്ടുട്ടുകളും വേണിവരും. അതിനുള്ള ഏസ്റ്റ്യാട്ടുകളുംനും ഇവിടെ കാണുന്നില്ല. കോൺഗ്രസ്സ് പൊതുസമേളനത്തിൽ ഇതുവരെ കണ്ടിട്ടുള്ള പതിവ് കൈപൊക്കി വോട്ടു ചെയ്യാണ്. അപ്പോൾ പ്രതിനിധികളും സന്ദർശകരും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസവും തപ്പിപ്പെട്ടും. ഇതുപോലുള്ളതു വലിയ സമേളനങ്ങളിൽ വോട്ടുട്ടേണ്ടിവന്നാൽ നമുക്കു അതിനു യാത്രാരു വഴിയും ഇല്ല. അതിൽ നിന്നും വോട്ടുട്ടുകാണി ഞാനാവശ്യപ്പെട്ടാൽ അതിനുള്ള സൗകര്യമോ അതിൽ എന്നതെങ്കിലും അർത്ഥമോ ഇല്ലാനും വരുന്നു”. എന്നാൽ ലാലാ ഫർക്കിഷൻ ലാൽ രക്ഷകനായി എന്നതുകയും ആവശ്യമായ ഏസ്റ്റ്യാട്ടുകൾ ചെയ്യാമെന്ന് ഏല്പക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “വോട്ടുട്ടുകാണി പോകുന്ന ദിവസം സന്ദർശകരു പത്തലിൽ ഇരിക്കാൻ ഞങ്ങൾ സമ്മതിക്കില്ല. എന്നം എടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊള്ളം. പകുപ്പ നിണ്ണൽ കോൺഗ്രസ്സിൽ നിന്നു മാറികളെറുത്”.

ഞാൻ കീഴടങ്ങി; എൻഡേ പ്രമേയം തിരുബാറാക്കി, അത് അവത്രപ്പിക്കാണെന്ന് പറയുണ്ടാരെന്നു സമ്മതിക്കയും ചെയ്തു. പണ്ടിൽ മാളവിയജിയും മി. ജിന്നയുമാണ് അതിനെ പിന്താങ്ങാൻ ഏറ്റു. ഈ അഭിപ്രായവുത്താണെന്തിൽ പാറുപ്പും അല്പംപോലുമില്ലെങ്കിലും, ഞങ്ങളുടെ പ്രസംഗങ്ങൾ വികാരെററിതവും യുക്തിപ്രധാനവുമായിരുന്നുകിലും, ആളുകൾക്ക് അഭിപ്രായ വ്യത്യാസമുണ്ട് എന്ന വസ്തുതപോലും ദുസ്ഥിതായിരുന്നു. അത് അവരെ വേദനിപ്പിച്ചു. അഭിപ്രായയെക്കുമാണ് അവർക്കു വേണ്ടിയിരുന്നത്.

പ്രസംഗങ്ങൾ നടന്നുകൊണ്ടിരിപ്പാണും. അഭിപ്രായവുത്താണും

പരിഞ്ഞാതിർക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ പൂർണ്ണമാമിൽ തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിനായി നേതാക്കന്മാർ കൂറിപ്പുകൾ യമേഷ്ടം കൈമാറിക്കൊണ്ടിരുന്നു. മാളവിധി അനുഭവങ്ങളെതിനായി എല്ലാ വഴികളും തെടുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ആ സമയത്ത് ജോറാഡാസ് എൻഡേ ട്രാംമയത്തിനുള്ള തണ്ടർ ദേശത്തിൽ എന്നിക്കു തരികയും ഒരു വോട്ടെടുപ്പിന്റെയും ഭിന്നപ്പീണ്ടിയും ധർമ്മസംഘം അഭിനിഷ്ഠൻ നിന്ന് പ്രതിനിധികളെ രക്ഷിക്കണമെന്ന് തണ്ടറത്തായ മാധ്യമം കലർന്ന റിതിയിൽ എന്നോടു വാദിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേശത്തിൽ എന്നിക്കു ആക്രമിക്കമായി തോന്തി. മാളവിധിയിലൂടെ കണ്ണുകൾ ആഴംയുടെ ഒരു കിണറത്തിനായി എല്ലായിടത്തും ഉറുപ്പാക്കുകയായിരുന്നു. ജോറാഡാസിന്റെ ദേശത്തിൽ രണ്ടുപക്ഷങ്ങളിനും സ്ഥിക്കാരുമായോയെക്കുമെന്ന് എന്നിക്കു തോന്നുന്നതായി ഞങ്ങളേപ്പറ്റേതാടു പറഞ്ഞു. അടുത്തതായി അതു വോക്കമാനുന്നു കാണിച്ചുകൊടുത്തു. “സി. ആർ. ഡാസ് അംഗികരിക്കുന്ന നാമകൾ എന്നിക്കു യാതൊരു വിശദയാവുമ്പോൾ” എന്നേപ്പറാ പാണ്ടു ടട്ടു വിരുദ്ധമനസ്സിൽ അംഗികാരം നൽകാനായി ദേശബന്ധന്യും ശ്രീ. ബിപിൽ ചന്ദ്ര പാലിൻറെ നേരെ നോക്കുകയും ചെയ്തു. മാളവിധിയിലൂടെ മനസ്സ് പ്രത്യാശ കൊണ്ടു നിറഞ്ഞു. ദേശത്തിൽ കുറിച്ച കലാസ് അദ്ദേഹം പിടിച്ചുവാങ്ങുകയും ദേശബന്ധന്യും ഉറപ്പായി സമർപ്പിച്ചു. പരിഞ്ഞാതിരുന്നു മുഖ്യമായി പരിപൂര്ണമായും ചെയ്തു: “പ്രതിനിധി സഹാരണങ്ങളുടെ നിംബാർക്കു സന്ന്താപിക്കാം. അനുഭവങ്ങൾ സാധിച്ചിരിക്കുന്നു”. പിന്നീടുണ്ടായതു് അവർണ്ണനിയമം എൻഡേ പക്ഷ്യം.

ഈ ഉന്നതും ഉന്നതിലെങ്ങും മുഴ്ചി. അതുവരെ ഭാനുകമായിരുന്ന സദസ്യരുടെ മുഖം സന്തോഷം കൊണ്ടു തിളഞ്ഞി.

38. കോൺഗ്രസ്സിലേക്കുള്ള പ്രവേശം

അമൃതസറിലെ കോൺഗ്രസ്സ് നടപടികളിൽ നാശ പങ്കുകൊണ്ടത് കോൺഗ്രസ് രാഷ്ട്രീയത്തിലേക്കുള്ള എൻ്റെ യമാർത്ഥ പ്രവേശനമായി കണക്കാക്കണം. മുൻ കോൺഗ്രസ്സുകളിലെ എൻ്റെ സാന്നിധ്യം ഒരു പാക്ഷ കോൺഗ്രസ്സിനോടുള്ള എൻ്റെ കൂറിംഡേ വർഷംതോറുമുള്ള നവീകരണത്തിൽ കൂടുതലായാണു. ആയിരുന്നില്ല. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ഒരു വെറും ടെണ്ടറ ഫൂതെ എന്നെങ്കിലും ജോലി എന്നിക്കു ചെയ്യാനുണ്ടെന്ന് അങ്ഗതം അവസരങ്ങൾ ഇൽ എന്നിക്കൊണ്ടിരില്ല; അഭിലധികം നാനാഗ്രഹപരിപ്രീമില്ല.

അമൃതസറിലെ എൻ്റെ അനുഭവം എന്നിക്കു കാണിച്ചുതന്നത് നാനു കാര്യങ്ങളിൽ എന്നിക്കു ചുക്കേ പ്രത്യേകാണ്ടിരുപ്പി ഉണ്ടായും അത് കോ

எனிலூட்டின் புயோசனப்பூர்வகருக்குவிடுமானால், பலவோவி அனேரும்பாலைகளுடைய வரிச்சல்கூட்டு ஏற்றுக்கொண்டு பலரெதையை வீராக்கமாய்ந்து, எல்லையை யூவிடும், பள்ளியின் மேற்கூலியால்கீழ்க்கூடு, ஹஸ்ட்ரெட்டுக்குள் எனிலைக்கு காலால் கடினமை, விழுமானிச்சாலக்கூட்டிலையுடைய பூர்வமுனையில் வேற்கூடிடு எனிலிருந்த துவிட்டவாளன்று என்ன என்றிலிருக்கி. முதல் எட்டாக்கங்களுடைய அங்காணூரிக் கோயின்புதிலிலைக்கு அவர்கள் ஏற்று கூறின்கூகு பதிரோம்பி வேற்கூடிடும். அவருடைய புதேயை, விழுமானிச்சாலக்கூட்டிலையினுடைய அங்காணூரிக் கோயின்புதிலிலைக்கு அவர்கள் ஏற்று கூறின்கூகு பதிரோம்பி வேற்கூடிடும்.

രുന്നു. വള്ളര നാളിൽതെ പരിശീലനം കൊണ്ടാൻ ഞാനാ കഴിവുണ്ടാക്കിയ ത്. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ നിലവിലുള്ള റേണ്ടാട്ടന ഗോവലേയിൽനിന്നു ലഭിച്ച പെട്ടുകമാണ്. കോൺഗ്രസ്സ് യൈതു ഓടിക്കാൻ വേണ്ട ഏതൊന്തു മഹിക്കണി യമങ്ങളും അദ്ദേഹം രൂപപ്പെടുത്തിയിരുന്നുള്ളൂ. ഈ നിയമങ്ങളുണ്ടാക്കിയതി എന്റെ സൈക്കരമായ ചർച്ചയിൽ ഗോവലേയുടെ അധികാരങ്ങളിൽ നിന്നുതന്നെ തൊന്ത്രജിവികൾ ഈ നിയമങ്ങൾ അപരൂപിതമാണെന്ന് ഇപ്പോൾ എഴുവാൻ കൂടു ബോധ്യമായിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എല്ലാ വർഷവും കോൺഗ്രസ്സ് പ്രാഥ തന്ത്രങ്ങൾക്കും ഈ നിയമങ്ങൾ അപരൂപിതമാണെന്നു അഭ്യർത്ഥിച്ചുപറ്റിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സ് നാമേഖനങ്ങൾക്കിടക്കുള്ള കാശത്ത് പ്രവർത്തിക്കാം എന്ന വർഷത്തിന്റെക്കുണ്ടാക്കാവുന്ന അടിയന്തരിക്കാവുണ്ടാണ് ആലോചിച്ചിട്ടു നടപടിയെടുക്കാനെന്ന കോൺഗ്രസ്സിൽ അക്കാദമിയും ധാരാത്താരു സംബിധാന വും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. നിലവിലുള്ള നിയമങ്ങളുടെ മുന്നു സംസ്കരിക്കാ രാജ്യാഭാസിക്കാനും പങ്കെ അവലിലെ അക്കാദമിയും ധാരാത്താരിലും രാജ്യാഭാസിക്കാനും. അതുകൊണ്ട് മുഴുവൻ സമയവുംഇല്ല. അയാൾ ഒരുക്ക് എജക്കാറു കോൺഗ്രസ്സ് പാപിനീസ് കൊണ്ടുനടക്കുകയും ഭാവിക്കാവുണ്ടാണ് ആലോചിക്കുകയും, നേരം നേരത്തുകയും ചെയ്യാനും അനുഭവം എന്നും മുഴുവൻ നടത്തുകയും ചെയ്യാനും എന്ന്? അതിനാൽ ഈ പ്രശ്നം ആ വർഷം ഏല്ലാവും പ്രാധാന്യം നേടുമെന്ന് എഴുവാവേക്കും. തോന്ത്രി പൊതുക്കാരുണ്ടാണ് ചർച്ച ചെയ്യാൻ സാധിക്കാത്തവിധി, വലിയൊരു സമേഖനമായിരുന്നു എന്നോ വർഷങ്ങളും കോൺഗ്രസ്സ്. പ്രതിനിധികളുടെ ഏല്ലാളിൽ ധാരാത്താരു നിയന്ത്രണവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നോ ഫ്രാൻസിനിനും അയക്കാവുന്ന പ്രതിനിധികൾക്കും കാണക്കളുണ്ടായിരുന്നു. ഇങ്ങനെ കുടിശ്ശെന്നുമാറിയെന്ന അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ മാറി പില പരിപാടി ചെയ്തു വരുത്തേണ്ടതും അത്യാവശ്യമാണെന്ന് ഏല്ലാവേക്കും നോന്നിരുന്നു. എന്നും റേണ്ടാട്ടനും അവിൽ സാധിക്കുമുള്ള ഘോക്കമാണും, അംഗ ബന്ധപ്പെട്ടു എന്നും നേതാക്കരായുണ്ടായെന്നും അഭ്യരിക്കും. അവൻ ജനപ്രതി നിധികളുണ്ടായിരുന്നു നിലക്ക് റേണ്ടാട്ടനയുംഭാരണയുള്ള കമ്മിറ്റിയിൽ ഏറ്റുനാട്ടാ ദ്വാരാശാഖയിലെക്കണ്ണമെന്ന് നോന്നുമെന്നില്ല. എന്നാൽ അവരിൽ റേണ്ടാട്ടന തുന്നാശാഖയും ജോപ്പിൽ നേരിട്ട് പങ്കടക്കാൻ വേണ്ടും സമയമുണ്ടാവി രാജ്യാഭാസം സ്വന്തമായിരുന്നതിനാൽ അവരിക്കു വിശ്വാസമുള്ള നേരുപരെ ഏഴുണ്ട് കുടം നിയന്ത്രണമെന്നും കമ്മിറ്റിയിൽ ആരക രാജ്യവും മരിക്കുന്നു, അംഗ നിർദ്ദേശിക്കുമുള്ളും അവരുടെ പ്രതിനിധികളും അംഗക്കുമാം പ്രാഥികൾ നിർദ്ദേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു. റേണ്ടാട്ടനാക്കമെന്നും കമ്മിറ്റിയിൽ ഏല്ലാം കൂടി നിരുപ്പിക്കുമുള്ളും അംഗവും അംഗക്കുമാം ഏല്ലാം ആലോചിക്കുമുള്ളും ചെയ്യുന്നതു.

കുണ്ടാലം നെപ്പുറി എനിക്കു കുറച്ചുഭിഥാനമുണ്ട്. അതു പുണ്ണമായി പ്രാവർ തതികമാക്കാൻ കഴിഞ്ഞാൽ ആ പ്രവർത്തനം കൊണ്ടുതന്നെ നമ്മുക്കു 'സ്വരാജ്യം' ലഭ്യമാകും. ഈ ഉത്തരവാദിത്വം ഏറ്റവേറുകുട്ടി കോൺഗ്രസ് രാഷ്ട്രീയ തതിലേക്കുള്ള എൻറീ ധമാർത്ഥ പ്രവേശനം നടന്നതായി പറയാം.

39. ഖാദിയുടെ പിറവി

1908-ൽ 'ഹിന്ദ് സ്വരാജ്' എഴുതുന്നോൾ ഞാനോരു ഒക്കന്തരിയോ പരിക്കല്ലോ കണ്ണിരുന്നതായി ഓർക്കുന്നില്ല. എങ്കിലും ഇന്ത്യയിൽ വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന ദാരിദ്ര്യത്തിന് അതാണു സാക്ഷാൽ പ്രതിവിധിയെന്ന് ആ പുസ്തക തതിൽ ഞാൻ വിവരിച്ചു. ജനങ്ങളുടെ കരിന്താലില്ലോ നീക്കാൻ സഹായിക്കുന്ന എന്നും അതെ പ്രക്രിയയില്ലോ ഇന്ത്യയിൽ 'സ്വരാജ്യം'വും സ്മാഹിക്കുമെന്ന വിശ്വാസമാണ് ആ പുസ്തകത്തിൽ ഞാൻ സികിരിച്ചത്. 1915-ൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ നിന്ന് ഇന്ത്യയിലേക്കു മടങ്ങിയപ്പോഴും, സത്യാഗ്രഹാസ്ഥം സ്മാഹിച്ച പ്രോൾ ദാജുളവിടെ ഏതാനും ഒക്കന്തരികൾ നടപ്പിലാക്കി. പക്ഷെ, ഈതു ചെയ്തു ഉടൻ ദാജുൾക്കെന്നാരും ബുദ്ധിമുട്ടു നേരിട്ടു. ദാജുൾക്കെന്നാവരും കൂലിനമായ തൊഴിലുകളോ വൃഥാരമോ ചെയ്തിരുന്നവരാണ്; ആശുപഥം ഒക്കവേല ശില്പിരുന്നില്ല. തിരകൾ പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നതിനുമുമ്പായി ദാജുൾക്കെന്നയ്ക്കുപാഠിപ്പിക്കാൻ രാജീവന്നു ദാജുൾക്കെന്നു ആവശ്യം നേരിട്ടു. പാലൻ പുരിൽ നിന്ന് ടട്ടവിൽ ഒരാളും കിട്ടി. പക്ഷെ അധികാർ താൻ തൊഴിലിലിൻറെ ഏല്ലാ കാര്യങ്ങളും ദാജുൾക്കെന്ന പറഞ്ഞുതന്നില്ല. എന്നാൽ മഗൻലാർജ്ജാർഡി ദയ അഭ്യന്തരം എല്ലുപ്പു തോൻപിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. യന്നേജുളുടെ കാര്യത്തിൽ സഹജാഭിരൂചിയുണ്ടായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന് അധികം വൈകാരിത ആ തൊഴിൽ സ്വാധിനമാക്കാൻ കഴിണ്ടു. തുടർന്ന് നന്നിനുപുറകേ നന്നായി ആഗ്രഹത്തിൽ ധാരാളം പുതിയ നെയ്തുകാരെ അദ്ദേഹം പരിശീലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

സന്തോഷകൊണ്ടു നിർമ്മിച്ച വസ്ത്രത്താൽ പുണ്ണമായി വസ്ത്രയാഡണം ചെയ്യാൻ കഴിയണമെന്ന ലക്ഷ്യമാണ് ദാജുൾക്കെന്ന മുന്നിൽ വച്ചത്. അതിനാൽ മിന്തന്ത്യുണി ഉപയോഗിക്കുന്നതു ദാജുൾക്കെന്ന നിർത്തുകയും ഇന്ത്യൻ നൂലുകൊണ്ടു ഒക്കന്തരിയിൽ നെയ്തു വസ്ത്രമേ ധരിക്കു എന്ന് ആഗ്രഹത്തിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളും തീരുമാനിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ രീതി സ്വികരിച്ചുതോടെ ദാജുൾക്കെൻ രഹന്മാലവലോകം തുറന്നുകിട്ടി. അത് നേരിട്ടുള്ള ബന്ധങ്ങളിലും നെയ്തുകാരുടെ ജീവിതാവസ്ഥകൾ ഗ്രഹിക്കാൻ ദാജുൾക്കെ പ്രാപ്തരാക്കി. അവർ തന്നെ നെയ്തുകാരുടെ ജീവിതാവസ്ഥകൾ കൂടി അവരുടെ സദാ വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന കടമാഖ്യതകൾ - ഇത്തോം അറിയാൻ കഴിണ്ടു. ദാജുൾക്കെൻ ആവശ്യങ്ങൾക്കുള്ള തുണിയെല്ലാം ഉണ്ടാ

കണ്ണൂരാ അവസ്ഥയിൽ ഞങ്ങൾ പെട്ടെന്ന് എത്തിയില്ല. അതിനുള്ള പരിഹാരം കൈത്തറി നെയ്തുകാരിൽ നിന്നു വസ്ത്രം വാങ്ങുകയായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇന്ത്യൻ മിശ്രനൃതകാജുള്ള പണ്ടു തുണിക്കച്ചവടക്കാരിൽ നിന്നു നെയ്തുകാരുണ്ടാക്കിയ നല്ല വസ്ത്രങ്ങളും വിഭാഗ നൃതകാജുള്ളതായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ ഇന്ത്യൻ മിശ്രകൾ നേരിൽ, മികച്ച നൃത ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നില്ല. ഇന്നും ഇന്ത്യൻ മിശ്രകളിൽ നേരിൽ നൃത വളരെ കുറച്ചു ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നു. ഏറ്റവും നേരിൽ നൃത അവർക്കുണ്ടാക്കാനെ കഴിയുന്നില്ല. നെയ്ത വളരെയധികം ശ്രമിച്ചിട്ടാണ് സംശയി നൃലൃഗകാജു വസ്ത്രം നെയ്തുതരബന്നു സംശയം സമയിച്ചു കുറേ നെയ്തുകാരെ ഒടുവിൽ കണ്ണ താം കഴിഞ്ഞത്. അതുതന്നും അവരുണ്ടാക്കുന്ന വസ്ത്രത്തെല്ലാം ആശ്രാം എനിബേക്കു വാണികകാജുമന്ന വൃംഖപാതിൽ. അങ്ങനെ ഇന്ത്യൻ മിശ്രകാജുള്ള വസ്ത്രം ധരിക്കാൻ ഞങ്ങൾ തീർച്ചയാക്കുകയും സുഹൃദയുകളുടെ ഉടക്ക് അതിനു പ്രചാരം നൽകുകയും ചെയ്യുകവാൻ ഞങ്ങൾ സ്വന്നയാ ഇന്ത്യൻ നൃലൃഗനികളുടെ ഏജൻസിയാണ് മാറി. ഇത് സംശാം ദാക്കമായും മിശ്രകളുമായി അടുത്തിടപെടാനും അവയുടെ നടത്തിപ്പും സുഖിമുട്ടുകളും കുറഞ്ചുകൾ തന്നെ അവിടെ നെയ്താൻ അധികമയിക്കം ഉപയോഗിക്കുകയാണ്. അവരുടെ ഉദ്ദേശമന്നും കൈത്തറി നെയ്തുകാം ദാക്കുള്ള അവരുടെ സഹകരണം ഇപ്പടക്കായിട്ടും, നിവൃത്തിയില്ലാണ്ടിട്ടും തല്ലി ശാഖാരംകമ്പുമാണെന്നും ഞങ്ങൾ കണ്ണും അഡിക്കമ്പിക്കുവേണ്ട നൃത സംശയം ഇഷ്ടാക്കാൻ സംശയിക്കുന്നതുവരെ മിശ്രകളും ആശ്രയിക്കുന്നതു തുടരുമെന്ന് സ്പശ്ചടകമാണിരുന്നു. ഇന്ത്യൻ നൃതകാനുകൂലികളുടെ ഏജൻസിയുമായി നൃതകാജുകളും പാജുത്തിന് എത്തുകില്ലും സേവനം ചെയ്യാനാക്കുമെന്ന് അജ്ഞക്കു തോന്തിയില്ല.

ഈനന്തമായ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ പിന്നെയും ഞങ്ങളെ അഭീമുഖിക്കിച്ചു. ഞങ്ങൾക്ക് ഒരു ചർക്കാദ്യോ ചർക്കാദ്യിൽ നൃത നൃലുംനുന്നതു പറിപ്പിക്കാൻ ശേണ്ടേഡും കിട്ടിയില്ല. ആശ്രമത്തിൽ നെയ്താനിനു നൃത ചുറ്റുംനും മറ്റൊം ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന പില ചുക്കണ്ടും കുറികളും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അവ നൃത നൃലുംനുള്ള ചുക്കമായി ഉപയോഗിക്കാമെന്ന് ഞങ്ങൾക്കാണി കൂടിയിരുന്നു. നൃലുംനുന്നതെന്നെന്നെന്നും കാണിപ്പുതരാൻ കഴിവുള്ള ഒരു സ്വന്തിയെ കാളിംഡാഡി താവേരി ഒലിക്കൽ കാണ്ടത്തിന്തയായി പറഞ്ഞു. പുതിയ കാര്യങ്ങൾ പറിമാനുള്ള പാതയും കഴിവിനു പ്രസിദ്ധനായ ഒരു ആശ്രമാശാനതെ ഞങ്ങൾ അവരുടെ അടുത്തൊക്കെയും. എന്നാൽ അദ്ദേഹം പോലും ആ വിദ്യുതം ഫോസ്ഫോ പ്രസിദ്ധക്കാരെ മറ്റാണ്.

ഞങ്ങനെ കലം കടന്നുപോകി. അതിനുസരിച്ച് എൻറീ അക്കദം

വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. നൂല്ക്കുന്ന വിദ്യയെപ്പറ്റി വള്ളതും അറിയാൻ സാധ്യതയുള്ള ആരോഗ്യിലും യദ്യപ്പെട്ടയാ ആസ്രമം സന്ദർശിച്ചുള്ള അവരോടെ സ്ഥിരം ഞാനത്തെപ്പറ്റി ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ വിദ്യ സ്ക്രിപ്റ്റികൾ മാത്രം പ്രയാഗിച്ചിരുന്നതും മികവൊറും സമുലനനാശം വന്നതുമാ കയാൽ അറിയപ്പെട്ടാൽ വള്ള കോൺലിലും ഭൂപ്ലൈ ഒരു നൂൽ നൂല്പുകാരി ജീപിച്ചിറിപ്പുണ്ടെങ്കിൽ അവളുടെ വിവരങ്ങൾ ഒരു സ്ക്രിപ്റ്റുമാത്രമേ കണ്ണ താൻ കഴിയുമായിരുന്നുള്ളൂ.

ബ്രോഡ് വിദ്യാഭ്യാസ സമേളനത്തിൽ ആദ്യക്ഷ്യം വകുപ്പിക്കാനായി 1917-ൽ എൻ‌റ ഗുജറാത്തി സ്കേഡ്മിത്തൊൻ എന്ന കൂട്ടിക്കാണ്ടുപോ യി. അവിടെയാണ് ഗംഗാബഹൻ മജുദാർ എന്ന ശ്രദ്ധേയയായ സ്ക്രിപ്റ്റെയെ ഞാൻ കണ്ണെത്തിയത്. ഒരു വിധവയായിരുന്നുകിലും അവരുടെ സാഹസിക തരവും ഉൽസാഹവും അതിരുതായിരുന്നു. സാമാന്യാർത്ഥത്തിൽ അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസം മികച്ചതായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ യീരുതയിലും വിശ്വേഷണ്ടി യിലും വിദ്യാസന്ദര്ഭത്തായ നമ്മുടെ മിക്ക സ്ക്രിപ്റ്റെള്ളയും അവർ പിന്നിലും കണിക അഭിന്നത്തെമ്മനു ശാപത്തെ അവർ ആട്ടിയകറ്റിയിരുന്നു. അധ്യക്ഷത്വത്തിൽ കാര്യോട ഇടക്ക് അവർ നിർഭയം സന്നദ്ധിച്ചു സേവനം ചെയ്തിരുന്നു. അവർ കുഞ്ചിതക്കാൻ വകയുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ തുച്ഛവുമായിരുന്നു. നല്ല ആരോഗ്യമുള്ള ശരീരത്താട്ടകൂട്ടിയ അവർ സഹായിയെ കുടാതെ എല്ലായിടത്തും പോകുമായിരുന്നു. കുതിരസവാരി അവർക്കില്ലട മായിരുന്നു. ഗോധാ സമേളനത്തിൽ വെച്ചുണ്ട് എന്നിക്കവറ കൂടുതൽ അടുത്തറിയാൻ കഴിഞ്ഞത്. അവരോട് ചർക്കിയുടെ കാര്യത്തിലുള്ള ഏൻ‌റ ദു:വം ഞാൻ വെളിപ്പെടുത്തി. ആ നൂല്പു ചുക്രതിനായി കാരുക്കുമവും നിര നിരവുമായ അനോഷ്ണം നടത്താമെന്ന വാദംഭാന്ധകാണ്ക അവർ എൻ‌റ ദു:വം ലാഘുകരിച്ചു.

40. അവസാനം കണ്ണെത്തി!

ഗുജറാത്തിലെ അനന്തമായ അലങ്കരിയല്ലുകൾക്കുശേഷം ഗംഗാ പൊൻ ടെടുവിൽ, ബന്നാഡാ രാജ്യത്തു വിജാപുരിൽ നൂല്പുചുക്കം കണ്ണെത്തി. അവിടെ ധാരാളംപേരീക്ക് നൂല്പു ചുക്രങ്ങൾ വിച്ചില്ലംബായിരുന്നു. പ്രക്ഷേ വളരെ നാളായി അവരെ നിരുപയോഗസാധനങ്ങളായി മച്ചിപ്പറ്റി ഞാട്ടിക്കുകയായിരുന്നു. അവർക്കു നൂല്ക്കാൻ വേണ്ട പരുന്തിരികൾക്ക് കുത്യമായി എത്തിച്ചുകൊടുക്കുകയും നൂറ്റ് നൂൽ വാങ്ങുകയും ചെയ്യുമെ ന് ആരോഗ്യിലും ഏല്ലക്കുകയാണെങ്കിൽ അവർ വിശ്വേഷണ്ട നൂല്പു തുടങ്ങാനൊരുക്കമാണെന്നു ഗംഗാബഹനാടു പറഞ്ഞു. ഈ സന്നോഷകരമായ വൃത്താ നം ഗംഗാബഹൻ എന്ന അറിയിച്ചു. പരുന്തിരികൾക്ക് കൊടുക്കുക ബു ലിമുട്ടുള്ള കാരുമായനുംവേപ്പെട്ടു. ഞാനതു പരതെന്നായ ഉമർസാബാനി യോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ മില്ലിൽ നിന്ന് വേണ്ടതു തിരികൾ തരാമെന്ന്

അദ്ദേഹം ഉടനെ ഏല്പിക്കുകയും ആ പ്രശ്നം പരിഹരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉമർ സൊബാനിയിൽ നിന്നു കിട്ടിയ തിരികൾ ഞാൻ ഗംഗാബഹുമൻ അയച്ചു. തുടർന്ന് തങ്ങൾക്കു നെയ്തുതിരിക്കാനാവാത്തെ നൃല്ലുകൾ എന്നൊൻ തുടങ്ങി.

മി. ഉമർസൊബാനിയുടെ ഉദാരത വളരെ വലുതായിരുന്നു. എന്നാലും അതിൽ നിന്ന് ഏകമാലവും മുതലെടക്കുന്നതു ശരിയായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹ തിരിൽ നിന്ന് നിരന്തരം തിരികൾ സ്വീകരിക്കുന്നത് എന്ന അവസാനപ്പേട്ട അഭി കുടാതെ മിരിക്കികൾ ഉപയോഗിക്കുന്നത് അടിസ്ഥാനപരമായി തെറ്റാ എന്നും എന്നിക്കു തോന്തി. മിരിക്കികൾ ഉപയോഗിക്കാമെങ്കിൽ എന്തുവേകാ ഒരു മിരിക്കുൽ കൂടി ഉപയോഗിച്ചുകൂടാ? പണ്ഡിതനെ ആല്ലുകൾക്ക് തിരിച്ചയാ യും യാതൊരു മില്ലും തിരികൾ കൊടുത്തിരിക്കുകയില്ലെല്ലാ. അവരപ്പോൾ ഏങ്ങനെയാണ് സ്വന്നം ആവശ്യത്തിനു തിരികൾ ഉണ്ടാക്കിയത്? മനസ്സിൽ ഇത് ചിന്തകളുമായി ഞാൻ ഗംഗാബഹുനാട് പണ്ണി കടയുന്ന ആര്ദ്ധക്കു ലും തിരികൾ താഴെ കഴിയുമോ എന്നേന്നേക്കിക്കാൻ പറഞ്ഞു. അവർ ആത്മ വിശ്വാസത്തോടെ ആ ചുമതല ഏറ്റുടന്നു. പണ്ണി കടയുന്ന രാജാള അവർ അതിനു നിയോഗിച്ചു. അധാരം പ്രതിമാസം മുപ്പത്തിബു രൂപയോ മറ്റൊ ആവശ്യപ്പേട്ടു. സംഖ്യ എത്രയായാലും അധികമല്ലെന്ന് അപ്പോഴെന്നി കു തോന്തിയത്. കടഞ്ഞ പണ്ണിയിൽ നിന്നു തിരികൾ ഉണ്ടാക്കാൻ ഗംഗാബ ഹൻ ഏതൊന്നും ചെറുപ്പുക്കാരെ പരിശീലിപ്പിച്ചു. പരുത്തിക്കുവേണ്ടി ഞാൻ ബോംബൈയിൽ അപേക്ഷിച്ചു. ശ്രീ. ശ്രദ്ധൻ (പ്രസാർ ദേശായി ഉടനെ പ്രതികരിച്ചു). ഗംഗാ ബഹുമാൻ ഉദ്യമം അങ്ങനെ പ്രതിക്ഷേപിച്ചിലേരെ ഫലവാത്തായി. വിജാപുരിൽ നൃല്ലുകുന്ന നൃൽ നെയ്യാൻ അവർ നെയ്തുകാരെയും ക്രണേ തിരി. വൈകാതെ വിജാപുരി വാരിക്കു പ്രസിദ്ധിയാർജ്ജിക്കുകയും ചെയ്തു.

വിജാപുരിൽ ഇത്തരം സംഭവവികാസങ്ങൾ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കു ആഗ്രഹ മതതിൽ നൃൽച്ചുക്കം വളരെ വേഗം സ്ഥാനമുറപ്പിച്ചു. മഹൻഡാൻ ശാന്തി താൻറെ യന്ത്രസംബന്ധമായ വർദ്ധിച്ച കഴിവുകൾ നൃൽച്ചുക്കത്തിൽ പ്രയോഗി ക്കുകയും അതിൽ പല പരിഷ്കാരങ്ങളും വരുത്തുകയും ചാക്രങ്ങളും അവയും ഒരു സാമഗ്രികളും ആഗ്രഹമത്തിൽ ഉല്പാദിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ആഗ്രഹമത്തിൽ ആദ്യം ഉണ്ടാക്കിയ വാദി ഒരു വാരയ്ക്ക് 17 അൺ വിലവന്നു. ആ പരുപരുത വാദി ആ വിലക്കു വാങ്ങാൻ സുപ്രത്യേകത്തോടു പിയുന്ന തിരി ഞാൻ മട്ടികാണിച്ചില്ല. അവർ സന്ന്താപത്തോടെ ആ വില നൽകുക യും ചെയ്തു.

മോംബൈയിൽ ഞാൻ രോഗശയ്യയിലായിരുന്നു. എക്കിലും അവിടെ നൃൽ ചുക്കത്തിനായി പരത്തുവാൻ വേണ്ടും ആരോഗ്യം എന്നിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഒടു വിൽക്കി രണ്ടു നൃല്ലുക്കാരെ യാദ്യപ്രശ്നക്കമായി ഞാൻ കണ്ടു. 28 തോല അമ്ഭവാ ഏകദേശം മുക്കാൻ പാണം നൃലിന് അവർ ഒരു രൂപം വാങ്ങിയിരുന്നു. എന്നിക്കപ്പോൾ വാദിയുടെ ധനശാസ്ത്രവശം അറിയില്ലായിരുന്നു. കൈ കൊണ്ടു നൃറന്നുൽ കിട്ടാൻ എന്നു വിലക്കാടുക്കുന്നതും അധികമല്ലെന്നു

ഞാൻ കരുതി; ഞാൻ ഒക്കട്ടുതിരുന്ന വിലയും വജാപ്പുവിലെ നിരക്കും താര തമ്മുഴപ്പട്ടാതിയള്ളുവാൻ ഞാൻ കളിപ്പിക്കബ്ലൂടുകയായിരുന്നെന്നു ബോധുമായി. നൃപ്പിക്കാർ അവരുടെ നിരക്കിൽ എന്തെങ്കിലും കുറവുവരുത്താൻ വിസ്തരിച്ചു. അതുകൊണ്ട് എന്നിക്കവറുടെ സേവനം ഒഴിവാക്കേണ്ടിവന്നു. എന്നാൽ അവരെക്കൊണ്ടു പ്രയോജനമുണ്ടായി. ശ്രീമതിമാരായ അവനിക്കു ബാധി, രഹാഖ്യായി കാഡാർ, ശ്രീ. ശക്രിലാൻ ബാക്കറുടെ വിധവയായ അജൈ, ശ്രീമതി വസുമതി പബ്രൽ എന്നിവരെ അവർ നൃത്തനൂല്പദ്ധ പതിപ്പിച്ചു. എൻ്റെ മുറിയിൽ ആ ചട്ടം ആപ്രദർഭാദത്തോടെ മുളാൻ തുടങ്ങി. എൻ്റെ ആരാധ്യം വിശ്വേഷക്കുന്നതിൽ ആതിന്റെ മുള്ളിൻ ചെറുതല്ലാതെ പങ്കു ണംഡയിരുന്നു അതിശയോക്തി കുടാതെ എന്നിക്കു പറയാൻ കഴിയും. അതിന്റെ സ്വാധിംഗം ശാർഖികമെന്നതിനുകൊൾ മാനസികമായിരുന്നു എന്നു സമ്മതിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്. പക്ഷേ അപ്പോൾ മനുഷ്യരിൽനിന്നെ മനസ്സ് എത്ര ശക്തമായി സ്വാധിംക്കുമ്പെന്ന് അതു കാണിക്കുന്നു. ഞാനും ചട്ടത്തിൽ കൈവച്ചു. എന്നാൽ അക്കാദാതുകൊണ്ട് അധികം ജോലി ചെയ്തില്ല.

രൈകകാണ്ഡംഭാക്തിയ തിരികൾ കിട്ടാനുള്ള പണ്ഡത്തു അതേ പ്രശ്നം വോംബേയിൽ വിശ്വേഷം തലാംബാക്തി. പണ്ണി കടയുന്ന വില്ലും മുളിച്ചുകൊണ്ട് രാശി ദിവസവും ശ്രീ. രേവാശക്രിൻറെ വിട്ടിനടുത്തു കുടി പോകുമായിരുന്നു. ഞാനയാളു വരുത്തി അനേഷിച്ചപ്പോൾ കിടക്കയിൽ നിന്നുക്കാനായി പണ്ണി കടയുന്ന ആളുണ്ടായിരുന്നു മനസ്സിലായി. തിരികു വേണ്ടിയും പണ്ണി കടയാമെന്ന് അധാർ സമ്മതിച്ചു. പക്ഷേ അതിന് അധാർ വലിയ കുലി ആവശ്യപ്പെട്ടു. എന്നായാളും ഞാനതു കൊടുത്തു. അങ്ങനെ ഉണ്ടാക്കിയ നൂൽ ഞാൻ ചില വെഷ്ടിവ സൂഫുത്തുക്കൾക്ക് 'പരിത്ര ഏകാദശി'ക്കു മാലയുണ്ടാക്കാനായി വിറ്റു. ശ്രീ. ശിവാജി വോംബേയിൽ ഒരു നൃത്തനൂല്പദ്ധ കൂൺ തുടങ്ങി. ഈ പരിക്ഷണങ്ങളെല്ലാം വളരെ പണ്ഡച്ചുലവുള്ളതായിരുന്നു. എന്നാൽ 'ബാദി'യിൽ വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്ന ദേശാഭിമാനികളും മാത്രം രാജൈ പ്രമികളുമായ സൂഫുത്തുകൾ ആ ചെലവു സന്നോഷന്തോടെ വഹിച്ചു. അങ്ങനെ ചെലവിച്ച പണം എൻ്റെ വിനിതമായ അഭിപ്രായത്തിൽ ഒരു ദുർവ്വയമായിരുന്നില്ല. അത് ഞങ്ങൾക്ക് അമുല്യമായ അനുഭവങ്ങൾ പ്രദാനം ചെയ്തു. നൃത്തപും ചട്ടത്തിന്റെ സാധ്യതകൾ ഞങ്ങൾക്കതു വെളിപ്പെട്ടു തിരിയാൻകയും ചെയ്തു.

എൻ്റെ വസ്ത്രം പുർണ്ണമായും വാദിയാക്കാൻ അപ്പോഴേക്കും എന്ന ക്കു തിട്ടുകമായി. എൻ്റെ യോത്തി ഇന്ത്യൻ മിൽക്കുണി തന്നെയായിരുന്നു. ആസ്രഹത്തിലും വിജാപ്പുവിലും ഉല്പാദിപ്പിച്ചിരുന്ന പരുക്കാൻ വാദികൾ തുപ്പിൽ ഇണ്ണു വിതിയേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. നാല്പത്തിയൊമ്പ് ഇണ്ണു വിതിയുള്ള വാദി യോത്തി ഒരു മാസത്തിനും ഉണ്ടാക്കിയതനുണ്ടെങ്കിൽ വിശി കുറഞ്ഞ പരുക്കാൻ വാദി യോത്തി ഉട്ടുന്നു തുടങ്ങുമെന്ന് ശംഖാബ്ദം ഞാൻ നോട്ടീസ്

നൽകി. ഈ അനുഭവാസനം അവരെ സ്ഥാപിച്ചു കളഞ്ഞു. പക്ഷെ, ആവശ്യത്തി നാം അനുഭവാസനം അവർക്കു കഴിഞ്ഞു. നാല്പത്തേമുഖ്യ വിതിയുള്ള രൂപം ജോ സി വാദി യോതി ആ മാസത്തിനകം തന്നെ അവരെന്നിക്ക് എത്തിച്ചുതുടക്കിയും അന്ന് എന്നിക്കു ബുദ്ധിമുട്ടുകുമായിരുന്ന രൂപ സാഹചര്യത്തിൽ നിന്ന് എന്ന രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്നാണ്ടിനെ കാലാന്തർ ശ്രീ. ലക്ഷ്മീദാസ് നെയ്തതുകാരനായ ശ്രീ. രംജി ദയയും അധികാരി ദായു ഗംഗാബഹനനേയും ലാറ്റിൻ നിന്ന് ആശ്രമ തനിൽ കൊണ്ടുവരികയും വാദി യോതികൾ അവിടെ നെയ്തതുകുമുകു യും ചെയ്തു. വാദി പ്രചാരണത്തിൽ ഈ ദാനത്തിൽ വഹിച്ച പക്ഷ യാതൊരു തരത്തില്ലും ചെറുതല്ല. ഗുജറാത്തില്ലും പുരിയും. അനേകം പേരിൽ അവർ കൈകുറ്റം നെയ്തതുവിദ്യയിൽ പരിശീലനം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഗംഗാബ ഫാൻ തന്റെ കൈകുറ്റം പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നത് ആവേഷകരമായ രൂപം കാഴ്ച യാണ്. നിരക്ഷാരഹണില്ലും മനോബലമുള്ള ഈ സഹോദരി തനിയിൽ നെയ്യും സ്നേഹം അവരുടെ ശ്രദ്ധ മാറ്റാൻ കഴിയാത്തവിധം അതിൽ ലഭിച്ചിരിക്കും; അവരുടെ കണ്ണുകൾ തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട തനിയിൽ നിന്നും അകറ്റാൻ അതി ല്ലോ പ്രായാസമാണ്.

41. വിജ്ഞാനപ്രദമായ രൂപ സംഖാദം

സ്വദേശി പ്രസ്താവനം എന്ന പേരിൽ അന്നു വിളിക്കാണെ വാദി പ്രസ്താവനം തുടക്കം കുതലക്കേ മില്ലുടമകളുടെ വിമർശനത്തെ ധാരാളമായി വിളിച്ചു വരുത്തി. സമർത്ഥനായ രൂപ മില്ലുടമയായിരുന്ന പരേതനായ ഉമർ സാഖാ നി തന്റെ അറിവും പരിപാലയും കൊണ്ട് എന്ന സഹായിക്കുക മാത്രമല്ല മറ്റു മില്ലുടമകളുടെ അഭിപ്രായം എന്നെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ ലോറലുടെ അഭിപ്രായം ആദ്ദേഹത്തെ ആഘാതത്തിൽ വരിക്കില്ലും. അദ്ദേഹ തന്റെ കാണാൻ മി. സാഖാബാനി എന്ന നിർബന്ധിച്ചു. സാൻ സമ്മതിച്ചു. മി. സാഖാബാനി തങ്ങളുടെ കൂട്ടിക്കാഴ്ച ഏർപ്പെട്ടു ചെയ്തു. ആ മില്ലുടമ ഇങ്ങനെ സംശ്വാസം തുടങ്ങി:

“സ്വദേശി പ്രക്ഷാം ഖതിനു മുമ്പും ഉണ്ടായിരുന്നെന്നു് നിങ്ങൾക്കരിയാ മല്ലോ?”

“എന്നിക്കരിയാം”, തനാൻ പറഞ്ഞു.

“വിജ്ഞനകാലാന് (ബഹുശി) തങ്ങൾ, മില്ലുടമകൾ സ്വദേശി പ്രസ്താവന തനിൽ നിന്നു ശരിക്കും മുതലെടുത്തതായും നിങ്ങൾക്കരിയാമല്ലോ. അതി നിന്നു മുൻ്നില്ലോവന്നെല്ലാം തങ്ങൾ വസ്ത്രങ്ങളുടെ വില വർദ്ധിപ്പിക്കുക യും അതിലും വ്യക്തികെട്ട് കാര്യങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെയ്തു”.

“ശരി. അതേപോലീ തനാൻ ചിലത്താക്കെ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നെ അത് ദു:ഖത്തി ലാഡ്തതുകയും ചെയ്തു”.

“നിങ്ങളുടെ ദു:ഖം എന്നിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും. പക്ഷെ, അതി

നു യാതൊരടിസ്ഥാനവും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. മനുഷ്യസ്വന്ധം തോന്ത്രിയിൽ കല്ല് ഞങ്ങൾ കച്ചവടം നടത്തുന്നത്. ലാഭത്തിനുവേണ്ടിയാണ് ഞങ്ങളുടെ ചെയ്യുന്നത്. ഞങ്ങൾക്ക് ഓഹരിക്കാരെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താനുണ്ട്. ഒരു സാധ നന്തിൻറെ വില നിർണ്ണയിക്കുന്നത് അതിൻറെ ആവശ്യമനുസരിച്ചാണ്. ആവശ്യ - വിതരണ തത്ത്വങ്ങൾ ആർക്കു തന്ത്രങ്ങൾ കഴിയും? ഞങ്ങളുടെ പ്രക്രഷാം സ്വദേശി വാസ്തവിക്കാണ് ആവശ്യ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും അതുവഴി വില കയറ്റുകയും ചെയ്യുമെന്ന് ബംഗാളികൾ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നതായിരുന്നു".

ഞാൻ ഇടപെട്ടു: "ബംഗാളികൾ എന്നെന്നോലെ പ്രക്രത്യാ അനുറിൻ വിശ്വാസമർപ്പിക്കുന്ന കൂടുതൽിലായിരുന്നു. മില്ലുടമകൾ അതെ ഫീനമാംവിയം സ്വാത്മവും അടക്കയന്തര ഘട്ടത്തിൽ നാടകനെ വണിക്കാൻ മാത്രം ദേശസ് നേഹാമില്ലാത്തവരും വിഭേദ വാസ്തവത്തെ സ്വദേശിയെന്നു പറഞ്ഞു വിലക്കാൻ മാത്രം കാപട്ടും കാണിക്കുന്നവരും ആവില്ലോന്ന് ആവർ പുരുണ്മായും വിശ്വാസിച്ചുപോയി."

"എന്നും വിശ്വാസിക്കുന്ന നിങ്ങളുടെ സ്വഭാവം എന്നിക്കറിയാം," അയാൾ മറുപടി പറഞ്ഞു. "അതുകൊണ്ടാണ് എന്നെന്ന കാണാൻ നിങ്ങളെ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചുത്. അങ്ങനെ ശുദ്ധഗതിക്കാരായ ഈ ബംഗാളികൾക്കു പറ്റിയ അന്തേ അഥവാ തത്തിൽ ചാടരുതെന്നു നിങ്ങൾക്കു മുന്നറിയിപ്പിച്ചു നൽകാമെന്നു കരുതി".

ഈ വാക്കുകളാടും ആ മില്ലുടമ തന്നെ മില്ലിൽ ഉല്പാദിപ്പിച്ച തുണിയും ദു സാമ്പിളുകൾ കൊണ്ടുവരാൻ അടുത്തുനിന്നിരുന്ന കൂർക്കിനെ ആശ്വാം കാണിച്ചു. അതിലേക്കു ചുണ്ടി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "ഈ തുണി നോക്കു. ഞങ്ങളുടെ മില്ലിൽ ഉണ്ടാക്കിയ ഏറ്റവും പുതിയ ഇനമാണിത്. ഇതിനു ധാരാ തും ആവശ്യകാരുണ്ട്. പാംപ്പണ്ടിക്കാണ്ഡാണ് ഇതുണ്ടാക്കുന്നത്. അതിനാണ് സ്വാഭാവികമായും ഇതിനു വില കുറവാണ്. വടക്ക് പറിമാലയ താഴ്വാരങ്ങൊളിം ഞങ്ങളിൽ അയക്കുന്നുണ്ട്. ഞങ്ങൾക്ക് രാജ്യമെടുക്കുവും ഏജൻസിമാരും ഒരു - നിങ്ങളുടെ വാക്കിനോ പ്രതിനിധികൾക്കോ ഏകകല്യം എന്താണ് കഴിയാതെ സ്ഥലങ്ങളിൽപ്പോലും ഞങ്ങൾക്ക് ഏജൻസിമാരുണ്ട്. ഞങ്ങൾക്കു കൂടുതൽ ഏജൻസിമാരെ ആവശ്യമില്ലോന്ന് നിങ്ങൾക്കതിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കു. കൂടാതെ, ഇന്ത്യക്കാവശ്യമുള്ളതിലും വളരെ കുറവാണ് അതിന്റെ വസ്ത്രത്തിന്പാടം നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കണം. അതിനാൽ സ്വദേശിപ്രശ്നം മുഖ്യമായും ഒരു ഉല്പാദന വിഷയമാണ്. നമ്മുടെ ഉല്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കാനും ഗുണനിലവാരം വേണ്ടതു ഉയർത്താനും കഴിയുന്ന നിമിഷം വിഭേദ വന്ന ത്രണങ്ങളുടെ ഹരക്കുമതി താനെ നിലയക്കു. അതുകൊണ്ട് നിങ്ങളുടെ പ്രക്രഷാം ഇപ്പോഴത്തെ ദിനത്തിൽ തുടർന്നുപോകരുതെന്നാണ് എൻറി ഉപദേശം. മരിച്ച് പുതിയ മില്ലുകൾ സ്ഥാപിക്കാനാവണം. നിങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധ. നമ്മുടെ സാധനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യം വർദ്ധിപ്പിക്കാനുള്ള പ്രചാരണമല്ല, കൂടുതൽ തൽ ഉല്പാദനമാണ് നമുക്കു വേണ്ടത്".

"ആ സംഗതിയിൽ തന്നെയാണ് ഞാനിപ്പോൾ മുഴുകിയിരിക്കുന്നത്

கிடை நினைவு தீர்ச்சியாயும் ஏனென அனுப்பிக்கூடியது?" என்ற போதிலும்.

“ഞാൻ വാസ്തവത്തിൽ അല്ലെ ചെയ്യുന്നത്,” ഞാൻ വിശദിക്കിപ്പിച്ചു. “നുംപു ചാക്കൽക്കേൾക്ക് പുനരുജ്ജാരണത്തിൽ ഫൈറോടിക്കയാണു ഞാൻ”.

“അതെന്നാണ്?” കുട്ടത്തൽ പരിഭ്രാന്തനായി അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. നൂല്പ്
പു ചക്രതിൻറെ എല്ലാ വിവരവും, അതിനുവേണ്ടി ഞാൻ നിംബ് അനോഗ
ണം നടത്തിയ കമയും അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞു. അനന്തരം കുട്ടിച്ചേർത്തു:
“ഞാൻ പൂർണ്ണമായും നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായക്കാരനാണ്. ഞാൻ മലതതിൽ
മില്ലുകളുടെ ഒരു ഏഴശ്ശറായതുകൊണ്ട് യാതൊരു പ്രയോജനവുമില്ല. അത്
രാജ്യത്തിനു ഗൃഹത്തെക്കാളേറെ ഭോഷമേ ചെയ്യു. നമ്മുടെ മില്ലുകൾക്ക്
ചരക്കുവാങ്ങാനാളില്ലാത്ത അവസ്ഥ ദിരിയകാലത്തെക്ക് ഉണ്ടാവില്ല. അതി
നാൽ എൻ്റെ ജോലി കൈനൂർത്തുണിയുടെ ഉല്പാദനത്തിനു വേണ്ട
എൻപിട്ടുകൾ ചെയ്യുകയും അങ്ങനെയുണ്ടാക്കുന്ന വാദി വില്പനാൻ വഴിക്കാ
ണുകയും ആവണം; ആണ്. അതുകൊണ്ട് ഏറ്റൻറീ ശ്രദ്ധ മുഴുവൻ വാദി നിർ
മ്മാണ്ടതിൽ കേട്ടിക്കിട്ടിരിക്കുകയാണ്. ഈ രൂപത്തിലുള്ള സ്വദേശിയിൽ
ഞാൻ ദ്രുംഗമായി വിശദപ്പിക്കുന്നു. കാരണം ഇതിലും ഇന്നുയിലെ അർഥപ
ചിനിക്കാരും അർഥ തന്മാരിൽനിന്നുമായ സ്ത്രീകൾക്കു തന്മാരിൽ നല്ക്
കാണ് എന്നിക്കു കഴിയും. ഈ സ്ത്രീകളെക്കാണു നൂലുണ്ടാക്കിച്ചു അതു
നെയ്തുകിട്ടുന്ന വാദിക്കാണ്ട് ഇന്നുപുന്നും ജനത്തെ പഞ്ചം യില്ലെന്നുകരെന്ന
താണ് ഏറ്റൻറീ ആശയം. ഈ പ്രസ്താവനം എത്രക്കണ്ണു വിജയിക്കുമെന്ന് എന്നി
ക്കറിയില്ല. ഇപ്പോൾ അത് കേവലം പ്രാംഭശായിലാണ്. എന്നാൽ എന്നിക്ക
തിൽ പുണി വിശദമായുണ്ട്. എന്നായാലും അതുകൊണ്ട് യാതൊരു ഭോഷ
വും ഉണ്ടാക്കാൻ പോകുന്നില്ല. നേരേ മരിച്ച് ഈ രാജ്യത്തെ പഞ്ചത്തിന്മാണ
ഞെ ചെറിയ തോതിലായാലും അത് എത്രക്കണ്ണു വർദ്ധിപ്പിക്കുമോ അത്രയ
കു കനപ്പുട്ട് നേട്ടമായിരിക്കും. താകൾ പറഞ്ഞ തിനകളിൽ നിന്ന് എൻ്റെ
പ്രസ്താവനം മുക്തമാണെന്ന് ഇതിൽ നിന്നു ശ്രദ്ധിക്കാമല്ലോ”.

ଆମ୍ବଦୀ ମଧ୍ୟପାତ୍ର ପରିଣାମ୍ୟ କହିଲୁ କି “କୁଦୁରତଙ୍କ ବାସନ୍ତରେଖାଲ୍ପାବେଳିକୁବେଳି ଯାଏନ୍ ନିଷ୍ଠାଲ୍ପି ପ୍ରାଚୀମାନ୍ ସାଂଲାଟିପ୍ରିୟରେତଙ୍କିରେ ଅତିବେଳିରେ ଏହି କହାନ୍ତିରୁ ପାଇଯାଇଛି । ବୈଭବ୍ୟରେତଙ୍କାଜ୍ଞ୍ଞବେଳୀରୁ ମଧ୍ୟମାଯ ହୁଏ ଯୁଗ ଅତିରି ନୃତ୍ୟକ୍ରମରେ ବିଜ୍ଞାନକାଳ କର୍ତ୍ତ୍ୟମେ ଏହାକୁ ମର୍ଦ୍ଦାରୁ ପ୍ରଶନ୍ନ ମାଣ୍ସ । ଏତାକୁ ନିଷ୍ଠାଲ୍ପିକାଙ୍କ ଏହାରୁ ବିଜ୍ଞାନରୁ ଆଶିଶ୍ୱରିକାନ୍ତିରୁ” ।

42. നിസ്വഹകരണത്തിനും വേലിയോ.

வாடியுடைய தூதர்களுக்கு பூரோத்தி விவரிக்கான ஏனிக்கீலிடை குடு

തൽ അദ്ദോധനങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. എൻറ നാനാതരം പ്രവർത്തനങ്ങൾ പൊതുജന ആശ്വർട്ടിയിൽ പതിഞ്ഞതിനുശേഷമുള്ള അവയുടെ ചരിത്രം ഈ അദ്ദോധനങ്ങളിൽ പതിപ്പാദിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ല. അതിനു മുൻപിൽ നാൽ പ്രത്യേകമമാരു ഗ്രന്റം തന്നെ വേണ്ടിവരുമെന്നതിനാൽ ഞാനതിനു ശ്രമിച്ചു കൂടാ. സത്യാഗ്രഹംമുള്ള എൻറ പരിക്ഷണങ്ങൾക്കിടക്ക് ചില കാര്യങ്ങൾ സ്വാജമാനയ്ക്കുപോലെ എന്നിലേക്കു വന്നതെങ്ങവന്നെന്നും വിവരിക്കുക മാത്രമാണ് ഈ അദ്ദോധനങ്ങൾ (ഗ്രന്റം) രഹിക്കുന്നതിന്റെ ലക്ഷ്യം.

ഈ നിസ്സൂചകരണ പ്രസ്താവനത്തിന്റെ കമ്മയിലേക്കു മടങ്ങാം. അലിസ ഹോറ്റലോർ ആരംഭിച്ച ശക്തമായ വിലാഹത്ത് പ്രക്ഷോഭം നഘ്യപോലെ പുരോഗമിച്ചിരുന്നപോൾ ഞാൻ പരേതനായ മഹാനാശ അബ്ദിയും മറ്റ് ഉല്ലേഖകളുമായി ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ദീർഘമായി ചർച്ച ചെയ്തിരുന്നു; വിശേഷിച്ചും മുസരമാണ് അപ്രിസം വ്രതം എത്രതോളം ആചാരിക്കാൻ കഴിയുമെന്നതിനെപ്പറ്റി. അപ്രിസയെ ഒരു നയമായി ആചാരിക്കുന്നതിൽ നിന്നും ഇസ്ലാം അതിന്റെ അനുയാധികരിക്കുവാനും അതെരുവു വ്രതമായെടുത്തു കഴിഞ്ഞാൽ വിശ്വസ്തതയോടെ അതു പാലിക്കാൻ അവൾ ബാധ്യസ്ഥരാണെന്നും അവസാനം എല്ലാവരും സമ്മതിച്ചു. ടൈവിൽ നിസ്സൂചകരണ പ്രമേയം വിലാഹത്ത് കോൺഫ്രഡേഷൻ അവതരിപ്പിക്കുകയും നിശ്ചലപരും പരും പരും പരും കുകയും ചെയ്തു. അലിസറബാറിൽ ഒരിക്കലൊരു കമ്മറ്റി രാത്രി മുഴുവൻ ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ആലോച്ചിച്ചത് എന്നിക്ക് ഓർമ്മയുണ്ട്. അക്രമരഹിതമായ നിസ്സൂചകരണത്തിന്റെ പ്രയോഗിക്കരിച്ചെല്ലായും തുടക്കത്തിൽ സംശയാല്പുവായിരുന്നു. എന്നാൽ തന്റെ സനിഗ്രഖാവസ്ഥ പിന്നിട്ടോടെ അദ്ദേഹം അതിൽ സർവ്വാത്മകാ മുഴുകി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായം ഈ പ്രസ്താവനത്തിന് അമൃദ്ധൂമാധനങ്ങുംപൂട്ടുകയും ചെയ്തു.

അതിനുശേഷം ഉടനേ നടന്ന ശുജറാത്ത് റാഷ്ട്രീയ സമേളനത്തിൽ ഞാൻ നിസ്സൂചകരണ പ്രമേയം അവതരിപ്പിച്ചു. അതിന് പ്രതിപക്ഷം ആദ്യം തന്നെ ഉന്നയിച്ച തന്റെ കോൺഗ്രസ് അംഗീകരിക്കുന്നതിനു മുമ്പായി ഒരു പ്രമേയം അംഗീകരിക്കാൻ സംസ്ഥാന സമേളനത്തിന് അധികാരമില്ലെന്നും ഒരു നിയന്ത്രണം ബാധകമാകും എന്നാണ്. മുന്നോട്ടുപോകുന്നതിലൂടെ കൂടുതൽസംഘടനകൾക്ക് അധികാരമുണ്ടാകുന്നു മാത്രമല്ല അവയ്ക്ക് വേണ്ടതു മനക്കരുതും ആത്മവിശ്വാസവുമുണ്ടെങ്കിൽ അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ ബാധ്യതകൂടി ഉണ്ട്. പിന്നീട് പാനത്തിൽ മാനുസ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി ആരക്കില്ലാം സ്വന്തം ഉത്തരവാദിത്തത്തിൽ പരിഗ്രാമിക്കുന്നുണ്ടിൽ അതിന് അനുവദം ആവശ്യമില്ലെന്നും ഞാൻ വാദിച്ചു. ഇതിനുശേഷം പ്രയോഗത്തെപ്പറ്റി, അതിന്റെ ഗുണങ്ങളാശങ്ങൾ മുൻനിന്നെന്നിൽ ചർച്ച ചെയ്തു. വികാരാവേശമില്ലാത്ത അന്തരീക്ഷത്തിൽ ചിന്താച്ഛയാനമായി നടന്ന ചർച്ചയായിരുന്നു അത്. വോ

ടട്ടുപുരിന്തെതുർന്ന് പ്രമേയം വലിയ ഭൂതിപ്രക്ഷത്തോടെ പാസ്സായെന്നു പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടു. പ്രമേയത്തിന്റെ വിജയത്തിന് ശ്രീ. വള്ളഭായിയുടെയും ശ്രീ. അബ്ദുസ്സ ത്യാവജിത്യുടെയും വുക്തിമാഹാത്മ്യത്തോട് ചെറുതല്ലാതെ കടപ്പാടുണ്ട്. ഇവരിൽ രണ്ടാമനൊരുവനു അബ്ദുക്കൾ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ എല്ലാ ചായ്വും നിസ്സഹകരണ പ്രമേയത്തിന് അനുകൂലമായിരുന്നു.

ഈ പ്രസ്താവനക്കുംപോലെചിക്കുന്നതിന് 1920 സെപ്റ്റംബർഡിൽ കല്പകത്തെയിൽക്കൊണ്ടുപ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതിന് ഒരു പ്രത്യേക സമ്മേളനം നടത്താൻ അവിലേ ന്നും കോൺഗ്രസ്സ് കമ്മിറ്റി തിരുമാനിച്ചു. അതിനായി വഞ്ചനാതിഭ്യുള്ള ഒരുക്ക ഔദ്യർഥി നടത്തി. ലാലാ ലജ്ജപത്നായിരെ അബ്ദുക്കനായി തെരഞ്ഞെടുത്തു. കോൺഗ്രസ്സ് സ്വപ്നപ്രശ്നയും വിലാഹമത്തു സ്വപ്നപ്രശ്നയും വണികൾ വോംബെ യിൽക്കുന്ന കല്പകത്തെയിലേക്ക് ഓടി. കല്പകത്തെയിൽക്കുന്ന പ്രതിനിധികളുടെ യും സന്ദർശകരുടെതുമായ ഒരു മഹാസമ്മേളനം നടന്നു.

മുഖ്യമാനാ സ്വത്തെന്നതാലില്ലെടു അലൂറ്റെന്നനേരിച്ച് തീവണിയിൽ വച്ച് നിസ്സഹകരണ പ്രമേയത്തിന്റെ ഒരു നക്കൽ ഞാൻ തയ്യാറാക്കി. അതുവേം രഹയുള്ള ഏഞ്ചൻറു നക്കലുകളിൽ 'അക്രമരഹിതം' എന്ന വാക്ക് ഞാൻ ഏറെ ആവാരേ ഒഴിവാക്കിയിരുന്നു. പ്രസംഗങ്ങളിലാണ് ആ വാക്കു ഞാൻ ധാരാളമായി ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്. ഈ വിഷയത്തെക്കുറിപ്പുള്ള ഏഞ്ചൻറു പദ്ധനവർക്ക് അപ്പോഴും രൂപപ്പെട്ടുവരുന്ന പ്രക്രിയയിലായിരുന്നു. 'അക്രമരഹിതം' പോലുള്ള സാങ്കുത പദങ്ങൾ കൊണ്ട് ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്ന അർത്ഥം ഗ്രോതാക്കളും തി മുസ്ലിംങ്ങൾ മാത്രമുള്ളിടത്ത് പ്രസംഗിക്കുന്നോൾ, കേരളിക്കാരിലേക്കെ അക്കാദിക്കാൻ സംബന്ധിക്കുന്നെല്ലാം ഞാൻ കണ്ണു. അതുകൊണ്ട് മറ്റു ചില സമാന പദങ്ങൾ പറിഞ്ഞു തരാൻ മൗലാനാ അബ്ദുൾക്കാഖ്യാനാടു ഞാനാവ ശൃംഖല. അദ്ദേഹം 'ബാ-അമൻ' എന്ന പദം നിർദ്ദേശിച്ചു. അതുപോലെ നിസ്സഹകരണത്തിന് അദ്ദേഹം 'തരിക്ക്-ഇ-മ വാലാൽ' എന്ന പദവും നിർദ്ദേശിച്ചു.

ഈഞ്ചന നിസ്സഹകരണത്തിന് യോജിച്ച ഫിനി-ഗുജറാത്തി-ഉർജു പദ്ധതി കണ്ണഭരത്യുന്നതിൽ ഞാൻ തിരക്കിട്ടു വ്യാപ്തുതന്നായിരിക്കുക ആ സംബവബഹുല മായ കോൺഗ്രസ്സാനുഭവണി നിസ്സഹകരണ പ്രമേയം തയ്യാറാക്കാൻ ഞാൻ ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടു. ആദ്യത്തെ നക്കലിൽ 'അക്രമരഹിതം' എന്ന വാക്കു ചേർക്കാൻ ഞാൻ വിട്ടുപോയിരുന്നു. അതു ശ്രദ്ധിക്കാതെ നക്കൽ, അതെ കന്നാർട്ടുമെൻഡിൽ താഴെ ചെയ്തിരുന്ന മൗലാനാ പ്രഖ്യാതനാലിക്ക് ഞാൻ കൈമാറി. രാത്രിയിൽ ഞാനാ തെറ്റ് കണ്ണുപിടിച്ചു. നക്കൽ പ്രസ്താവക്കായക്കു മുമ്പ് തന്റെ തിരുത്തനാ മെന്ന സന്ദേശവുമായി രാവിലേ ഞാൻ മഹാദേവിനെ അയച്ചു. എന്നാൽ തെറ്റു തിരുത്താൻ കഴിയും മുമ്പു അത് അച്ചടിച്ചുപോയയെന്നാണ് ഏഞ്ചൻറു കാർഖം. പിഷയന്ത്രിണായക്കമ്മിറ്റി അന്നു വെവക്കിട്ടു കൂടാൻ നിർശ്വചയിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അച്ചടിച്ചുപോയിക്കുള്ളിൽ ഏന്തിക്കു അവശ്യം വേണ്ട തിരുത്തൽ വരുത്തേണ്ടിവെന്നു. ഞാനാ നക്കൽ മുൻകൂട്ടി തയ്യാറാക്കിയിരുന്നിട്ടുള്ളിൽ വലിയ ബുഖിമുട്ടുണ്ടാക്കു മായിരുന്നെന്ന് പിന്നീടു മനസ്സിലാക്കി.

എനിട്ടു തന്നെയും എൻ‌റ വൈദ്യുത കുറഞ്ഞ തോതിലായിരുന്നില്ല. പ്രമേയരത്ന ആരു പിന്താങ്ങും, ആരതിനെ എതിർക്കും എന്നവിയാൽ ഞാൻ അന്നംവിട്ടു. ലാലാജി എന്നു സമീപനം കൈകൈകാളിയും എന്നതിനെ കുറിച്ചും എനിക്കൊരു രൂപവും ഇല്ലായിരുന്നു. പരിചയസന്ദരം യോ ഡാക്കളുടെ അംഗത്വാവഹനമായ വൃഹം യുഖത്തിനായി കൂടിയിരിക്കുന്നതു മാത്രമാണു കല്പന്തനയിൽ ഞാൻ കണ്ടെന്ത്. ഫോ. ആനി ബസൻഡ്, പണ്ണഡി മാളവിയജി, ശ്രീ. വിജയരാജാവാചാരി, പണ്ണഡി മോത്തിലാർജി, ദേശബന്ധ യു. എന്നിവർ അവരിൽ ചിലരായിരുന്നു.

പഞ്ചാബ് - വിലാഹിൽ കാര്യാലിക്കു നടന്ന അന്നാധനങ്ങൾക്കു പരിഹാരം കിട്ടാൻവേണ്ടി മാത്രമാണ് നില്ലുഹകരണരത്ന എൻ‌റ പ്രമേയത്തിൽ അംഗീകരിച്ചിരുന്നത്. അത് ശ്രീ. വിജയരാജാവാചാരിക്ക് ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. “നില്ലുഹകരണം പ്രവൃഥിക്കാണെങ്കിൽ അത് ചില പ്രത്യേക അക്രമങ്ങളെ മാത്രം ഫറഞ്ഞുകൊണ്ടു ചെയ്യുന്നതെന്തിനാണ്? ഈ രാജ്യം കഷ്ടപ്പെട്ടുനും വികുന ഏറ്റവും വലിയ അന്നാധനം സ്വാതന്ത്ര്യമില്ലായ്ക്കയാണ്. അതിനെതാരയാണ് നില്ലുഹകരണം പ്രയോഗിക്കേണ്ടത്”. അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. ‘സ്വരം ജ്യോ’ അവകാശപ്പെട്ടൽ കൂടി പ്രമേയത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തണമെന്ന് പണ്ണഡി മോത്തിലാർജിയും ആവശ്യപ്പെട്ടു. ആ നിർദ്ദേശം ഞാൻ ഉടനെ സ്വികരിക്കുകയും ‘സ്വരം ജ്യോ’ നില്ലുഹകരിയുള്ള അവകാശവാദം കൂടി പ്രമേയത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടു തന്നുകയും ചെയ്തു. വിശദവും ഗ്രഹവമുള്ളതും ചുട്ടെടിയതുമായ വാഗ്മാദത്തിനു ശേഷം പ്രമേയം പാസ്സായി.

മോത്തിലാർജിയാണ് ഈ പ്രസ്താവനത്തിൽ ആദ്യം ചേർന്നത്. പ്രമേയരത്നപ്പറ്റി അദ്ദേഹവും ഞാനുമായി നടന്ന മധ്യരസാംശാദം ഞാനിപ്പോഴും ഞാൻ കുറന്നു. അതിനേറ്റെ ശൈലിയിൽ ചില മാറ്റങ്ങൾ അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിക്കുകയും ഞാന്തു സ്വികരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ പ്രസ്താവനത്തിനേരു കുടുക്കില്ലോ ദേശബന്ധന്യവിഭാഗം സ്വാധീനിക്കുന്ന കാര്യം അദ്ദേഹം ഏതെടുത്തു. ദേശബന്ധന്യവിഭാഗം പ്രയോഗം അതിനോട് ഇഷ്ടം കാണിച്ചിരുന്നു. പകേശ അതിനേരു പരിഹാരികൾ നടപ്പാക്കാൻ ജനങ്ങൾക്കുള്ള കഴിവിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനു സംശയം തോന്തി. നാഗപ്പുരി കോൺഗ്രസ്സിൽ ചെച്ച മാത്രമാണ് അദ്ദേഹവും ലാലാജിയും അതു പുണ്ണേഫയാദ്യത്തോടെ സ്വികരിച്ചത്.

ആ പ്രത്യേക കോൺഗ്രസ്സ് സമ്മേളനത്തിൽ (കല്പകത്ത, 1920) പരേത നായ ലോകമാന്യമുന്നേറ്റി നഷ്ടം എനിക്കു തീവ്രമായനുഭവപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം അന്നു ജീവിച്ചിരുന്നെന്നാൽ തന്നേരി അന്നുമാഹാജ്ഞാർ ആ അവസരത്തിൽ എന്ന കു നൽകുമായിരുന്നു എന്നാണ് ഇന്നുവരെയുള്ള എൻ‌റ ഉറച്ച വിശദാശം. അതല്ല, മറിച്ച് അദ്ദേഹം ഈ പ്രസ്താവനത്ന എതിർക്കുകയായിരുന്നെന്ന കില്ലും ആ എതിർപ്പിനെ രൂപ ബഹുമതിയും സ്വാധീനിക്കുമായി ഞാൻ ആദരിക്കുമായിരുന്നു. തണ്ടരശക്ക് എപ്പോഴും തന്നതായ അഭിപ്രായവൃത്താസംജീവനായിരുന്നു. എന്നാൽ അവ ഒരിക്കലും വിദ്യോഹനത്തിലേക്കു നയിച്ചിരു

നിസ്സ. ഞങ്ങൾ തമിലുള്ള ബന്ധം ഏറ്റവും അടുത്തതാണെന്ന വിശ്വാസം അദ്ദേഹം എന്നിൽ ഉള്ളവാക്കിയിരുന്നു. ഈ വരികൾ കുറിക്കുമ്പോൾപോ ലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണസാഹചര്യങ്ങളും മറ്റും എൻ്റെ മനോദ്വൈഷ്ടി യിൽ തെളിഞ്ഞു കാണുന്നു. ഏതാണ്ടു പാതിരാത്രി സമയത്താണ് ആ മരണ വാർത്ത എൻ്റെ സഹപ്രവർത്തകനായിരുന്ന പട്ടശ്വാസം ടെലിഫോൺ ഒഴി എന്ന അറിയിച്ചത്. ആ സമയങ്ങൾ ഞാനെന്നിൽ സൃഷ്ടിയെക്കൊള്ളിച്ച ചുറ്റുപ്പ് കിരുന്നു. ഞാനറിയാതെ തന്നെ എൻ്റെ ചുണ്ണുകളിൽ നിന്ന് ഈ വാക്കു കൾ പൂർത്തുചൊടി: “എൻ്റെ ഏറ്റവും വലിയ താങ്കു വിശ്വാപോയി”. അപ്പോൾ നിസ്സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം അതിന്റെ പാരമ്യത്തിലായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഫ്രോസ്റ്റസാഹനത്തിനും പ്രചോദനത്തിനുമായി ഞാൻ ഉറുനോ കരുകയുമായിരുന്നു. നിസ്സഹകരണത്തിന്റെ അന്തിമ ഘട്ടത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമീപനാ എന്നാകുമായിരുന്നു എന്നത് കേവലം അല്ലൂടെ വും അതിനാൽ ഇപ്പോൾ അനുവശ്യമാണ്. എന്നാൽ ഈത് ഉറപ്പാണ് - അദ്ദേഹത്തിന്റെ വേർപ്പാടു സൃഷ്ടിച്ച ശുന്നത കല്പക്കത്തെയിൽ കൂടിയിരുന്ന എല്ലാവരുടെയും മേൽ ഒരു ഭാരമായനുഭവപ്പെട്ടു. ഈ രംഭട്ടത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിലെ ആ പ്രതിസന്ധിയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശങ്ങൾ ഇല്ലാതെ വന്നത് എല്ലാവരെയും വേദനിപ്പിച്ചു.

43. നാഗപ്പുരിൽ

കല്ക്കത്തയിലെ പ്രത്യേക കോൺഗ്രസ് സമ്മേളനത്തിൽ അംഗീകരിച്ച പ്രമേയങ്ങൾ നാഗപ്പുരിലെ വാർഷിക സമേളനത്തിൽ വച്ച് സ്ഥിരിക്കിരിക്കണം മായിരുന്നു. അവിടെയും കല്ക്കത്തയിലെപ്പോലെ സന്ദർശകരുടെയും പ്രതിനിധികളുടെയും വലിയ തിരക്കുണ്ടായിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സിനു വരാവുന്ന പ്രതിനിധികളുടെ എല്ലാം അപ്പോഴും ഷീപ്പർത്തപ്പെട്ടുതനിയിരുന്നില്ല. തന്മഹലമായി, ഈ അവസരത്തിൽ വന്നവരുടെ സംഖ്യ പതിനാലായിരുന്നൊള്ളായി എന്നാണ് എൻ്റെ ഓർമ്മ. സ്കൂൾ ബഹിപ്രകാരംണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വകുപ്പിൽ ചെറിയൊരു ഭേദഗതിക്ക് ലാലാജി നിർബന്ധിക്കുകയും ഞാന്തു സ്ഥികരിക്കുകയും ചെയ്തു. അതുപോലെ ഭേദബന്ധങ്ങളിന്റെ പ്രതിശോധനയുണ്ടാണ് ചും ചില ഭേദഗതികൾ വരുത്തിയിട്ടാണ് നിസ്സഹകരണ പ്രമേയം റെക്രൂക്കണമുന്നു പാസാക്കിയത്.

കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ഭരണാധികന പരിഷക്കാരിക്കുന്നതു സംബന്ധിച്ച പ്രയോഗവും ഈ സമേളനത്തിൽ പരിഗണിക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. അതിന്റെ നക്കൽ സബ്രീ കമ്മറ്റി തയ്യാറാക്കി കല്ക്കത്തയിലെ പ്രത്യേക സമേളനത്തിൽ അവതരിപ്പിച്ചിരുന്നു. തന്മുള്ള അത് നല്ലപോലെ പരിശോധനയ്ക്കും ചർച്ചയ്ക്കും വിധേയമായിരുന്നു. അന്തിമ തിരുമാനത്തിനായി അതു നാഗപ്പുരി സമേളനത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ ശ്രീ. സി. വിജയരാജാലവാചാരിയായിരുന്നു അദ്ദുക്കൾ. ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട മാറ്റം മാത്രം വരുത്തിയിട്ട് വിഷയനിർണ്ണ

യക്കമഹിളി അതിംഗൾ നക്കൽ പാസാക്കി. എൻറേ നക്കലിൽ പ്രതിനിധികളുടെ ഏണ്ണം 1500 ആയി കീപ്പനപ്പെട്ടുത്തിയിരുന്നു എന്നാണ് എൻറേ ഓർമ്മ. വിഷയനിർണ്ണയക്കമഹിളി അതിനു പകരം 6000 എന്ന സംഖ്യ എഴുതി. ഈ വർദ്ധനവരുത്തിയത്, എൻറേ അഭിപ്രായത്തിൽ വേണ്ടതു ആവാചകിക്കാതെയാണ്. ഈ വർഷങ്ങളിലെയെല്ലാം അനുഭവം എന്നെന്ന ഈ അഭിപ്രായത്തിൽ ഉറപ്പിക്കുക മാത്രമാണ് ചെയ്യുന്നത്. ധാരാളാ പ്രതിനിധികൾ ഉള്ളിൽ കാര്യ ഔദി കുടുതൽ നന്നായി നടത്താൻ ഘട്ടത്തിലില്ലെന്നു തരഞ്ഞിൽ സഹായിക്കുമെന്നോ ജനാധിപത്യ തത്ത്വത്തെ സാരക്ഷിക്കുമെന്നോ വിശ്വാസിക്കുന്നത് ശ്രദ്ധ ഭോപ്പകാണ്ണന് ഞാൻ കരുതുന്നു. ഇന്നേക്കുമതത്തിൽരും വിശാലമനസ്കരും സത്യസന്ദര്ഭമായ ആയിരത്തിലും പ്രതിനിധികൾ, വല്ലപ്പട്ടം തെരുവണ്ണനടക്കപ്പെട്ടുന്നു, ഉത്തരവാദിത്തമില്ലാത്ത ആറായിരം പേരേക്കാൾ എക്കാലവും ജനാധിപത്യത്തിനു മികച്ച രക്ഷയാക്കുമെന്നുണ്ടാണ്. ജനാധിപത്യ തത്ത്വക്ഷിക്കുന്നതിന് ജനങ്ങൾക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യത്തെയും ആത്മാദിമാനത്തെയും തങ്ങളുടെ ഒറ്റക്കുത്തെയും പറ്റി സൃഷ്ടമ്പാശായം ഉണ്ടായിരിക്കണം. നമ്മുടെ സത്യവും ഉള്ളവരെ മാത്രമേ തങ്ങളുടെ പ്രതിനിധികളായി തെരുവണ്ണനടക്കു എന്നു നിശ്ചക്രിപ്പയും അവർക്കുണ്ടാകണം. പക്ഷേ ഏണ്ണത്തിൽ ഗൾ കാര്യത്തിൽ ഭ്രമിച്ചിരുന്ന വിഷയനിർണ്ണയക്കമഹിളി ആറായിരം എന്ന സംഖ്യയ്ക്കുപെട്ടുന്നതുകൂടുതലും പോകാൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നു. ആറായിരം മനസ്സാ പരിഡി തന്നെല്ലാം ഒരു തത്ത്വത്തിൽപ്പെട്ടവോലെയിരുന്നു!

കോൺഗ്രസ്സിൽനിന്നും ലക്ഷ്യമാനന്നെന്ന പ്രശ്നം സജീവ ചർച്ചയ്ക്ക് വിഷയമായി. ഞാൻ അവത്തിലും രണ്ടാംലടക്ക പ്രകാരം കോൺഗ്രസ്സിൽനിന്നും ലക്ഷ്യം കഴിയുമെങ്കിൽ ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിനുകരുതോ വേണ്ടിവന്നാൽ അതിനുപുറത്തോ സ്വരാജ്യം നേടുക എന്നതായിരുന്നു. ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിനുകരുതോ സ്വരാജ്യംനുകൂലം മാത്രമാക്കി ഈ ലക്ഷ്യത്തെ ജീവിതപ്പെട്ടുതന്നെന്നെന്ന് കോൺഗ്രസ്സിലെ ഒരു വിഭാഗം ആവശ്യപ്പെട്ടു. അവരുടെ വിക്ഷണമതി മുന്നോട്ടുവച്ചത് പണ്ടായിരുന്നതു മാളന്തിരജിയും മി. ജിനാധുമാൻ. പക്ഷേ അവർക്ക് അധികം വോട്ടുനടക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. കൂടാതെ രണ്ടാംലടക്ക നക്കലിൽ ഈ ലക്ഷ്യപ്പാട്ടിക്കായി നിയമാനുസ്വരവും സമാധാനപ്പെട്ടുമായ മാർഗ്ഗം ആളേ സ്ഥിക്കിക്കാം എന്നു നിജപ്പെട്ടുത്തിയിരുന്നു. ഈ വ്യവസ്ഥയും എതിർപ്പിനു പാതമായി. സ്വികരിക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങൾക്കു ആത്മാരു നിയന്ത്രണവും പാടിലേന്ന വാദമുയർന്നു. എന്നാൽ അറിവു നൽകുന്നതും തുറന്ന മനസ്സാടെയുള്ളതുമായ ഒരു ചർച്ചക്കുശേഷം കോൺഗ്രസ് ആദ്യത്തെ നക്കൽ തന്നെ അംഗീകിച്ചു. എൻറേ അഭിപ്രായത്തിൽ ഈ രണ്ടാംലടക്കയെ ജനങ്ങൾ സത്യസന്ദര്ഭം ബുദ്ധിപൂർവ്വവും ആത്മാർത്ഥമായി നടപ്പിലാ കലിയിരുന്നെന്നും അത് ബഹുജന വിഭ്രാം്യാസത്തിനുള്ള ശക്തമായ ഒരുപക്ക രണ്ടാംലടക്കയിരുക്കയും അതു നടപ്പാക്കുന്ന പ്രക്രിയ തന്നെ നമ്മുക്കു സ്വരം ജ്യോ നേടിത്താരികയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. പക്ഷേ, ആ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു

ഈ ചർച്ച ഇവിടെ അപ്രസക്തമായിരിക്കും.

ഹിന്ദു-മുസ്ലിം ഐക്യം, അധിനേതാച്ചാടനം, വാദി എന്നിവയെക്കുറിച്ചു ഇള പ്രമേയങ്ങളും ഈ കോൺഗ്രസ്സിൽ പാസ്സായി. അതിനെത്തുടർന്ന് കോൺഗ്രസ്സിലെ ഹിന്ദു അംഗങ്ങൾ ഹിന്ദുമതത്തെ അധിനേതമന്ന ശാപത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കുകയെന്ന ചുമതല സരയം ഏറ്റുടക്കുകയും ചെയ്തു. അതുപോലെ ഇന്ത്യയിലെ 'അന്നപിഹാണ്ടജർ'ങ്ങളുമായി കോൺഗ്രസ്സ് വാദിയിലൂടെ ഒരു സജീവിവസ്ത്രം സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. വിലാഷത്തിനുവേണ്ടി നിസ്സഹകരണം അംഗീകരിച്ചതു തന്നെ ഹിന്ദു-മുസ്ലിം ഐക്യം നിറ വേറൊന്നുള്ള കോൺഗ്രസ്സിൻറെ പ്രാഥ്യാഗികമായ ഒരു മഹാഭൂമധായിരുന്നു.

44. റിട

ഈ അഖ്യായങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കാനുള്ള സമയം ഇതോ സമാഗതമായിരിക്കുന്നു.

ഇവിടെ മുതൽ മുന്നോട്ടുള്ള എൻഡ് ജീവിതം തികച്ചും പരസ്യമാക യാൽ അതേപ്പറ്റി ജനങ്ങൾക്കിരിയാൻ വയ്ക്കാത്ത നേന്നു കാണില്ല. എന്നുമാത്ര മല്ല 1921 മുതൽ ഞാൻ കോൺഗ്രസ്സ് നേതാക്കളുമായി വളരെ അടക്കതും ബന്ധപ്പെട്ടു പ്രവർത്തിച്ചുപോരുന്നതിനാൽ അവിടെ മുതലക്കുള്ള എൻഡ് ജീവിതത്തിലെ യാതൊരു സംഭവവും, അവരുമായുള്ള എൻഡ് ബന്ധങ്ങളും പറയാതെ വിവരിക്കാനാവില്ല. ശ്രദ്ധാനന്ദങ്ങളിലും വേദബന്ധങ്ങളിലും ഫക്വിം സാഹിത്യം ലാഭാഭിയും ഇന്നു നമ്മോടൊപ്പിലെല്ലാം നമ്മുടെ ഭാഗ്യം കൊണ്ട് മറ്റൊക്കും പ്രമുഖരായ കോൺഗ്രസ്സ് നേതാക്കൾ നമ്മുടെയിടയിൽ ജീവിക്കുകയും പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തുപോരുന്നുണ്ട്. ഞാൻ മുകളിൽ വിവരിച്ച വല്ലതായ മാറ്റങ്ങൾക്കുശേഷമുള്ള കോൺഗ്രസ്സിൻറെ ചരിത്രം ഇപ്പോഴും രൂപപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. കഴിഞ്ഞ ഏഴു വർഷത്തിനിടക്കു ഉള്ള എൻഡ് മുഖ്യ പരിക്ഷണങ്ങളും കോൺഗ്രസ്സിലൂടെ നടത്തിയിട്ടുള്ളവയുമാണ്. തന്മുഖം എൻഡ് പരിക്ഷണങ്ങൾ തുടർന്നു വിവരിക്കാൻ തുനിയു നാപകഷം ആ നേതാക്കന്നാരുമായുള്ള എൻഡ് ബന്ധങ്ങളും പരാമർശിക്കുക അനിവാര്യമാണ്. എന്നായാലും തല്കാലം, ചെചിത്രവോധം, കൊണ്ടകില്ലും, ഞാന്തു ചെയ്യുകയില്ലും അവസാനമായി, ഇപ്പോഴത്തെ പരിക്ഷണം ആളിൽ നിന്നുള്ള എൻഡ് നിഗമനങ്ങൾ അന്തിമമാണ്ണനു പരിഗണിക്കാനാ വിശ്വനും പായിട്ടും, അതിനാൽ ഈ ആഖ്യാനം ഇവിടെ അവസാനിപ്പിക്കുകയാണ് എൻഡ് വ്യക്തമായ കർത്തവ്യമെന്നു തോന്നുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ ഇനിയും മുന്നോട്ടു നിങ്ങാൻ എൻഡ് പേരു സഹജവാസനയാലെന്നപോലെ വിസ്മയരം കാട്ടുന്നു.

മനോഭ്രംഖ കൂട്ടാതെയല്ലെ ഞാൻ വായനക്കാരോടു വിടവാണ്യുന്നത്. എൻഡ്, പരിക്ഷണങ്ങൾക്കു ഞാൻ വലിയ വില കല്പിക്കുന്നു. അവയോടു നിതി ഘൃഥങ്ങാൻ എന്നിട്ടു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ എന്നറിയില്ല. വിശ്വസ്തതയോ

ഒരു ആദ്യാനം നിർവ്വഹിക്കാൻ വേണ്ട എല്ലാ ക്ഷേണങ്ങളും ഞാൻ സഹിച്ചി ക്രൂണ്ടെന്നു മാത്രമേ എനിക്കു പറയാൻ കഴിയു. സത്യാന്ത, അത് എനിക്കു പത്രക്ഷമായ വിധാനത്തിലും അതിൽ ഞാൻ എത്തിച്ചേരുന്ന അതെ റിതിയിലും, വിവരിക്കാനായിരുന്നു എൻറി അവിരാമ പരിഗ്രാമം. ഈ അഭ്യാസം എനിക്ക് അനിർവ്വചനിയമായ മനസ്സാന്തി പ്രാബന്ധം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എന്നെന്നാൽ ഈത് സംശയാർഹമാക്കാം സത്യത്തിലും അഫിസ്റ്റിലും വിഹാസം ജനിപ്പിച്ചു കുമെന്ന പ്രതീക്ഷ എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു.

സത്യമല്ലാതെ മറ്റാരു ഇഷ്യറനില്ലെന്ന് എൻറി അഴിവില്ലാതെ അനുഭവങ്ങൾ എന്നു ബോധ്യപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. സത്യാന്ത സാക്ഷാത്കരിക്കാനുള്ള ഏകമാർഗം അഫിസ്റ്റിയാണെന്ന് ഈ അഭ്യൂത്യങ്ങളിലെ ബാരോ പേജും വാന്നയക്കാരോടു പ്രബൃഹിക്കുനില്ലെങ്കിൽ ഈ അഭ്യായങ്ങളുണ്ടാം എഴുതാൻ ഞാൻ നടത്തിയ നർവ്വപ്രയത്നവും വ്യഥാവിലായെന്നു ഞാൻ കരുതും. ഇന്നി എൻറി ഈ വഴിക്കൊള്ള പ്രയത്നങ്ങൾ വിഹലമാണെന്നുവും നാലും ആ മഹാത്മയുമല്ല അതിന്റെ ആവിഷ്കാരമായുമമാണ് തെറ്റു ചെയ്തതെന്ന് വായനക്കാർ അറിഞ്ഞിരിക്കണം. അഫിസ്റ്റിക്കായുള്ള എൻറി പ്രയത്നങ്ങൾ എത്ര ആത്മാർത്ഥമാണെന്നും അവ അപൂർണ്ണവും അപര്യാപ്തവുമായെ തീരു. നാം നിത്യവും കാണുന്ന സുരൂരെൻ്റെ പ്രകാശരത്തെ കാശി എരു ദശലക്ഷ്മൈക്കിലും ഇരട്ടിയുള്ള ആ മഹാസത്യത്തിന്റെ അവർണ്ണന നീയമായ തേജസ്വിനേപ്പറ്റി യാതൊരു രൂപവും തരാൻ കഴിയുന്നവയല്ല എന്നി ക്കു കാണാൻ സാധിച്ച സത്യത്തിന്റെ നേരിയ മിന്നവാട്ടങ്ങൾ. വാന്നത്വ തത്തിൽ എനിക്കു ലഭ്യമായത് ആ പ്രചപണം പ്രഭാപൂരത്തിന്റെ ഏറ്റവും മണിയ എരു സ്ഥലുണ്ടം മാത്രമാണ്. എന്നാൽ, എൻറി എല്ലാ പരിക്ഷണങ്ങളുടെയും ഫലമായി ഇത്രയും എനിക്കുപ്പിച്ചു പറയാൻ കഴിയും. അഫിസ്റ്റിയുടെ സന്ധ്യാർഥി സാക്ഷാത്കാരത്തിനുശേഷമേ സത്യത്തിന്റെ സമഗ്രദശം നാം സാധ്യമാക്കു.

എറ്റവും നിസ്സാരസ്യപശ്ചിയ കുടി തന്നെപ്പോലെ തന്നെ സ്നേഹി കാശിയുണ്ട് ആളിനേ സാർവ്വലാക്കിക്കവും സർവ്വവ്യാപിയുമായ സത്യാന്ത മാവിനെ മുഖാമുഖം ദർശിക്കാനാവു. അത് അഭിലോപിക്കുന്ന രംഗശക്തി ജീവി തന്ത്രിന്റെ യാതൊരു മണ്ഡലവത്തിൽ നിന്നും വിട്ടുനില്ക്കാനാവില്ല. അതു കൊണ്ടാണ് എൻറി സത്യാപാസന എന്നു രാഷ്ട്രീയമണ്ഡലവത്തിലേക്കാ കർഷ്ണിച്ചു. മതഞ്ഞിൻ രാഷ്ട്രീയജന്തിൽ യാതൊന്നും ചെയ്യാൻബേജുന്നു പറയുന്നവർ, മതമെന്തെന്നാറിയുന്നില്ല, എന്ന് അല്പപോലും മടക്കാതെയും എന്നാൽ എല്ലാ വിനയത്തോടുകൂടിയും, എനിക്കു പറയാൻ കഴിയും.

ആത്മശുഖികരണം കൂടാതെ സർവ്വ ജീവജാലങ്ങളുമായി താഡാത്മ്യം പ്രാപിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ആത്മശുഖിയില്ലെങ്കിൽ അഫിസ്റ്റാനിയമഹാലഗം എരു വിഹലസപ്പന്മായി ശേഷിക്കയേ ഉള്ളൂ. ഹൃദയവിശുഖിയില്ലാത്തവൻ ഇഷ്യറസാക്ഷാത്കാരം ഏകകല്ലും സാധ്യമല്ല. തന്മുലം ആത്മശുഖികരണ

മെന്നതിന് എല്ലാ ജീവിതവ്യാപാരങ്ങളിലേയും ശുദ്ധിയെന്ന് അർത്ഥമെടുക്കും എം. ശുദ്ധികാരണം എളുപ്പം വ്യാപിക്കുന്ന എന്നാകയാൽ ഒരാൾ സ്വയം ശുദ്ധിക രിക്കുമ്പോൾ അത് സറന്നു ചുറ്റുപാടുകളേയും ശുദ്ധമാക്കും.

എന്നാൽ ആത്മശുദ്ധികരണത്തിന്റെ പാത ക്ഷേഖരവും ദുർഭ്രമവുമാ കുന്നു. പുർണ്ണശുദ്ധി നേടണമെങ്കിൽ വിചാരന്തിലും വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും തിക്കണ്ണ നിർവ്വികാരത കൈവരിക്കണം; റാഗദേഹങ്ങളുടെ, ആകരിഷണ വികരിഷണങ്ങളുടെ വിരുദ്ധപ്രവാഹങ്ങൾക്കുപരി വർത്തിക്കണം. അവയ്ക്കു വേണ്ടി നിരീക്ഷാ, നിർത്താതെ ശ്രമിച്ചിട്ടും എനിക്കിപ്പേണ്ണും ആ മനുഖ ശുദ്ധിയും ഇല്ലെന്ന് എനിക്കെന്നാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് ആളുകളുടെ (ശുദ്ധിയും എന്ന അർത്ഥത്തിലുള്ള) സ്തുതിക്ക് എന്നു ഇളക്കാൻ കഴിയാത്തത്. തീർച്ചയായും അതെന്ന മിക്കപ്പോഴും വേദനിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. സുക്ഷ്മവികാരങ്ങെ ഒളി കീഴടക്കുക എന്നത് ആയുധങ്കൾതിക്കാണ്ടു ലോകത്തെ കീഴടക്കുന്നതി നേക്കാൾ വളരെയെറെ കർമ്മായി എനിക്കു തോന്നുന്നു. എനിൽക്കും ഒളി എന്നു സുഖ്യപ്രതാവസ്ഥയിൽ കിടക്കുന്ന വികാരങ്ങളുടെ ഉണർവ്വു തന്നു യിൽ തിരിച്ചെടുത്തിയതു മുതൽ എനിക്കെന്നുവെപ്പിട്ടുണ്ട്. അവരെക്കുറിച്ചു ഒളി അറിവ് എന്നു അപമാനിതനാക്കിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പരാജിതനാക്കിയിട്ടില്ല. എൻ്റെ അനുഭവങ്ങളും പരിക്ഷണങ്ങളും എന്നു താങ്ങിനിർത്തുകയും എനിക്ക് വലുതായ ആനന്ദം തരികയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ തന്നെ പിന്നിട്ടെത്തോടു കൂടി ക്ഷേഖരമായാരു പാത മുന്നിലുണ്ടെന്ന് എനിക്കെന്നാം. ഞാൻ സ്വയം പുജ്യത്തിലേക്ക് തന്നുണ്ടാണ്. ഒരു മനുഷ്യൻ സ്വന്നയാ തന്റെ സമസ്യപ്പട്ടികളുടെ കുടുമ്പിൽ എഴുവും പിന്നിലുള്ളവനായി തന്നെ കാണാത്തിട്ടേന്നുള്ള കാലം അവനു മോചനമില്ല. വിന്നയത്തിന്റെ പരമപരി യിയാണ് അഹിംസ.

വായനക്കാരോട് തല്ക്കാലത്തെത്തെങ്കിലും വള്ളപാടും വിടവാങ്ങുന്ന ഇവ അവസരത്തിൽ, മനോവാകർമ്മങ്ങളിൽ അപാരിസാവരം അരുളുണ്ടെന്നു സന്തുഷ്ടരന്നോടുള്ള എൻ്റെ പ്രാർത്ഥനയിൽ പങ്കുപേരാണ് അവരോടു ഞാനളർത്ഥിക്കുന്നു.

ഗിരിനിരക്കേം, പഴക്കമുള്ള
സത്യവും, അഹിനയയും, അല്ലാതെ പുതിയതായോന്നും
എനിക്ക് ലോകത്തെ പരിപ്രീക്കുവാനില്ല.

മഹാത്മാഗാന്ധി

This Malayalam edition of
an Autobiography
or
The Story of my Experiments with Truth
is subsidised by Navajivan Trust

നവജീവൻ പബ്ലിഷിംഗ് ഹാസ്
അഹമദാബാദ്-380 014

വിതരണം,

ചുർണ്ണാദയ ബുക്ക് ട്രസ്റ്റ്
ഗാന്ധിഭവൻ, കൊച്ചി-682 018

വില 20 രൂപ

ISBN 81-7229-200-9